

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODVS ASCRAEVS.

Apud Pubium Vrsinum in marmore.

^{Vr.}
H E S I O D I

A S C R A E I

Q V A E E X S T A N T

EX RECENSIONE

THOMAE ROBINSONI

CVM EIVSDEM

**IOS. SCALIGERI DAN. HEINSII FRANCISCI
GVIETI ET IOHANNIS CLERICI**

NOTIS

**IOH. GEORGII GRAEVII
LECTIONIBVS HESIODEIS**

ET

DANIELIS HEINSII

**INTRODVCTIONE IN DOCTRINAM OPERVM
ET DIERVM**

ACCESSERVNT

**VARIETATES LECTIONIS MSS. ET EDD. VETT
SCHOLIAQVE INEDITA**

ITEMQVE

**DAV. RVHNKENII ANIMADVERSIONES
CVM ALIORVM SELECTIS**

CVRANTE

CHR. FRID. LOESNERO

BIBLIOTHEQUE S.

LIPSIAE

60 - CHANTILLY

**SVMTV GOTTH. THEOPHILI GEORGI
A. C. MDCCCLXXVIII**

LECTORI BENEVOLO

S. D.

CHRISTOPHORVS FRIDER. LOESNERVS

Quod erat nobis propositum in Hesiodeis denuo prodendis, an assecuti fuerimus, aliorum esto potius, quam nostrum iudicium. Certe, qui iamdudum parabat antiquissimi Poëtae et sapientissimi nouam editionem, et Anglicanam Thomae Robinsoni, Oxonii, anno septimo et tricesimo huius saeculi, curatam, tanquam a plurimis sibi commendatam, ipse vel locorum, quibus nata esset, distantia permotus, vel typorum chartarumque quibus exscripta, nitore splendoreque captus, vel denique eiusdem, in his et aliis terris, raritate accensus, operis sub praelum daturus erat Georgius librarius, cuius alii plures optimi vtriusque linguae auctores industriae debentur, sui istius consilii effectum tam diu distulit, quoad bona, quae huic editioni inessent, noua quadam accessione cumulari augerique posse viderentur. Dum enim et suam cum doctis hominibus communicat sententiam, eorumque vicissim accipit admonitiones, euenit tandem, vt, quae maiorem operi suscipiendo

P R A E F A T I O

addarent alacritatem et fiduciam, necessaria, a fauore bonorum et studiis recta iubentium, a fortuna denique vltro offerrentur ornandae editionis praesidia. Nactus enim est designationem variae lectionis ex aliquot scriptis codicibus et editionibus vetustis confectam, e quobus nimirum Mss. qui Lipsiae, tum in bibliotheca Academica Paulina, tum in ea, quam Senatus Amplissimus studiosorum vsibus aperuit, seruantur: porro ex editionibus de quibus singulis accurate tradit Ioh. Alb. Fabricius, Iuntina priori, anni c1010xv et secunda anni c1010xl et a priori diuersa, Aldina item primaria et Trincauelli, Veneta, A. c1010xxxvii, a Graeuio adhibita, tum Stephaniana, quae in Principibus Poetis Graecis heroici carminis habetur, Heinsiana denique, maiori forma edita, quae sibi coniunctos veteres Graecos Poetae Interpretes habet. Quae quidem rei Criticae praesidia subministravit Ioh. Petrus Schmidius Vir plurimum Reuerendus et nunc Ganzigii sacrorum interpretes, qui optimarum artium, hoc est ad cultum animi et ingenii pertinentium studio ductus, nouae carminum Hesiodi editionis adiuuandae causa, istos libros, partim e suis copiis, partim vel e priuatis, vel publicis bibliothecis receptos, dominorum cuiusque et prae-

P R A E F A T I O

praefectorum favore adiutus, iamdudum ante sacerdotium susceptum, ipse inspexerat et lectionis varietatem in iis repertam enotauerat. Quamquam huius quidem codicis, quem simpliciter Lipsiensem appellare consueuimus, hoc est Senatorii, lectiones, petijt ab exemplo editionis Trinoauelli, quod istius codicis collationem habens, fuit in bibliotheca Stiglitzi Icti, Vini nuper Celeberrimi et Amplissimi in hac vrbe, nunc vero in bibliothecam Paulinam peruenit. Inciperat is etiam conferre editionem Farreanā itidem Venetiis anno cxcxlvi proditam; sed cum deprehenderet, eam esse meram iterationem luntinae posterioris et plurima vitia typographica habere, consilium abiiecit. Socius ergo Hesiodus hic Farreanus est et par Theocrito et Aristophani Farreano, quorum ille a Ioh. Iac. Reiskio, vt eius praefatio priori editionis Theocriteae volumini praemissa docet^{a)}, hic ab Hemsterhusio mendosissimus portentosissimusque, et Bergleri praedicatione multis modis inferior est repertus. In manus librarii venit etiam collatio codicis Augustani, qui cum octo Idylliis Theocriti et Bindari Olympionicis, Hesiodi tenet Opera et Dies cum

scho-

^{a)} p. 16. 17.

P R A E F A T I O

scholiis interlinearibus, cuius codicis mentionem faciunt Elias Ehingerus in catalogo bibliothecae Augustanae ^{b)} et Ant. Reiserus in Indice Manuscriptorum eiusdem ^{c)}. De incrementis enim humanioris doctrinae praeclare semper meruit respublica Augustana, quae etiam nunc opes suas cum eruditis communicat, promouentibus conatus eius et adiuuantibus, quibus sua commisit, doctissimis et humanissimis viris. Huius igitur libri varietates lectionis et scholia Reiskius, ad quem is ut opinamur cum aliis quibusdam, inprimis vero Demostheni recensendo profuturis manuscriptis libris, ipso petente peruenerat, tradidit descripta librario et iis instrui Hesiodica iterum edenda, de quo iam ipso adhuc superstite agebatur, iussit. Cui quidem codici, cum aliis Hesiodi plurimis, qui in bibliothecis asseruantur, hoc commune est, ut et Theocritea coniuncta habeat, et Operum Dierumque carmen solum referat ^{d)}: qui etiam mos seruatur in editionibus primis;

^{b)} n. 2. p. 860.

^{c)} n. 2. p. 81.

^{d)} vid. Montefalconii bibliotheca Coislin. p. 226. et 518. duo enim ibi codices memorantur. Alterius varie-

tatem lectionis, a Montefalconio sibi transmissam, se adhibuisse, qui nullam suorum codicum notitiam dedit, Robinsonus ait, sed ita, ut vtrius, nesciamus.

P R A E F A T I O

vir doctissimus memorabat, eadem manu exaratum codicem eademque ista cum Aristophanis etiam Pluto et Nubibus continentem, scilicet eundem, e quo scholia in istius Poetae fabulam quae Plutus inscribitur ediderit Hemsterhufius, cum Leidae versaretur, a Doruillio possessore sibi commodo datum, penes se habuisse.

Aetate huic fere est aequalis, ipse quoque chartaceus, bibliothecae Paullinae codex, quem simpliciter Academicum nominare placuit. Continet et ipse Pindari Olympionicas cum scholiis, dein Theocriti octo priora Idyllia cum antiquis Grammaticorum commentariis, iis qui vulgati sunt per editiones, nunc paucioribus, nunc amplioribus, nonnullisque adeo ineditis ^{b)}; tum Hesiodi Opera et Dies cum vetustis Moschopuli scholiis marginem occupantibus aliisque, cum grammatici tum rhetorici argumenti, inter lineas collocatis.

Hanc variarum lectionum congeriem textis verborum Hesiodi subiecimus; in qua describenda, ordinanda, disponenda et cum Robinsoniana collectione, tam notis inserta, quam ad calcem editionis prolata, coniun-

^{b)} vid. Ioh. Bern. Koehlerii *critum* p. 26.
Emendatt. et Notae in Theo-

iungenda, adluti sumus diligentia et industria Christiani Danielis Beckii Lipsiensis, Viri Clarissimi humanitateque, ingenio et rectissimi studii laude praestantis: qui ipse non solum Aldinae, ab recentioribus editoribus prorsus neglectae, editionis collationem, a Schmidio P. R. tantum inchoatam, perfecit, sed et in Clerici exemplo, ad Robinsonianum conformando et praelis typographorum aptando, praeclaram operam navavit.

Sed cum Robinsoniana editio, variorum notas ut tituli inscriptio habet, siue, ut praefationis verba dicunt, plurimas tantum exhibeat adnotationes doctorum quas integras Clerici editio continet, faciendum putauimus, ut tam communibus, quam propriis utriusque contextendis, hanc nouam construeremus, ita quidem, ut etiam notarum quadam accessione augeretur. Adiecimus enim Ioh. Tob. Krebsii V. C., qui anno huius saeculi quadregesimo sexto Schreuelianum exemplum ad editionem Robinsoni recensuit, notas nonnullas, in quibus vel coniecturarum et emendationum viri docti in Observationibus Miscell. Doruillianis To. I. Vol. II. propositarum, rationem habuisset, vel alio modo intelligendae verborum sententiae profuisset.

P R A E F A T I O

Nec desiderari passi sumus Dau. Ruhnkenii animaduersiones, collectis, quae non solum priori ipsius epistolae Criticae, anno MDCCCXLIX editae et ex instituto Hesiodae tractanti, sed etiam alteri quae tribus post annis Lugduni Batavorum exiit, inessent ad Hesiodum pertinentibus; qui quidem solus inter interpretes huius Poetae, vestigia premittit Graeuii, verissime affirmantis, operam se dedisse, ut iam deterfis maculis, quae ei superiorum temporum barbaries adpersisset cultior prodiret. Qui tamen et ipse in varietatibus et codicibus suis enotandis summam diligentiam adhibuisse non videtur, neque vero loca obscura et male adfecta persanasse et satis collustrasse. Ista igitur Ruhnkenii, non admodum illa quidem multa, quoniam tamen laeto flore interiorum litterarum dilatantur, latius et disertius exposita, digressionibus quoque interiecis, quas longiores quidem exclusimus, seorsim, commodius ut legerentur, adiunximus. Paucula inserta sunt aliena, vel auctoribus laudatis, vel nobis tribuenda. Certe tali ingenio editores flagitabat Poeta, homines lectione, iudicio, enarratione et emendatione pollentes, hoc est vere Grammaticos, quam vim virtutemque in Clerico et Robinsono,

P R A E F A T I O

sono, quos haud raro nugatores et ieiunos fuisse constat, sane desideramus. Nam Robinsonus quidem, etsi praeter chartarum et typorum illecebras, a se collectas dedit ex antiquis codicibus Anglicanis manu exaratis varias lectiones, e quibus Hesiodi cum lector tum editor haud parum proficiat; tamen ex instituto Poetam non tractavit, sed locos nec admodum multos, nec nimis impeditos sibi explicandos sumsit. In eo tamen laudandus, quod plerumque dicta sua veterum Grammaticorum auctoritate confirmavit. Quod autem *in rebus nibili* lectores se noluisse tenere scribit, indicare videtur, se non longe abesse ab eorum partibus, qui contemptu disciplinae rationisque Criticae, a eius idoneo usu alieni sunt, ignaviae inscitiaeque velamen quaerunt.

Proxima cura fuit, ut haec omnia quae daremus, quam emendatissima prodirent, carentque naevs, quibus Clerici editio prorsus obsita est, in notis potissimum, quibusque vel Anglicana ipsa deformatur. Inter haec simul disiectis passim et temere locatis, suum locum reddidimus; veluti etiam I. A. Fabricii de scriptis Hesiodi disputatis, quae commodius videbantur eo, quo nunc sunt ordine, legi. Cum ista in cauendis mendis diligentia,

P R A E F A T I O

coniuncta est mundities chartarum ea, is ty-
porum nitor, vt vel elegantissimi spectatores
et iudices, nihil facile in hac parte reprehendi
furi sint.

Opus fortasse fuerat, vt, quidquid vel ex
instituto perscriptum, necdum editum ¹⁾,
vel vspiam per libros sparsum nouissemus a
Viris doctis ad illustrationem Hesiodi prola-
tum, id colligeremus, sed et tempore desti-
tuebamur, neque res arbitrii nostri fuit. So-
lent enim librarii et conductores, certam li-
bris suis molem numerumque pagellarum, quem
excedi non patiuntur praefinire, et qui ipsis
praestant operam, eos sui iuris esse non finire.
Deinde etiam aliam prorsus faciem, haec no-
stra, quam accepisset a Robinsono, editio ha-
bitura fuisset, quam seruare et reddere propo-
situm erat; qua de causa in Pasoris quoque In-
diciis locum, Robinsonianum recepimus.

Latina vero interpretatio post Graecium
a multis et ab ipso demum Robinsono interpo-
lata, qualiscunque esset, relinquenda fuit. Se-
mel meminimus ineptum illud: *manibus caris,*
quod

¹⁾ Francisci Nansii in Hesio- tur in Catalogo bibliothecae
dum annotationes, aliquot li- Lugduno Batavae p. 191.
bellis comprehensas indicam.

P R A E F A T I O

quod is reduxerat, nos eiecisse. Apertum est hoc genere laboris aliis iniuriam fieri, recte ab ipsis scripta corrumpendo, quod saepe fit a sciolis et imperitis; nec gratiam laudemque referre, qui a se recte excogitata alteri inscio largiatur. Multo facilior et suavior opera est, totam nouam conficere alicuius libri interpretationem, quam veterem expurgare. Quapropter etiam Graeuum, quem, quod non omnes ex ea errores sustulerit, accusant, a crimine negligentiae, saltem in hac parte, facile absoluerim.

Neque vero nobis integrum fuit, Graecos Poetae Interpretes, eodem tempore et vna eademque opera lectoribus dare. Sed sequetur fortasse hoc volumen aliud, quo istorum magistrorum commentarii, adhibitis vel codicibus scriptis, vel veterum Grammaticorum libris, cum editis, tum ineditis ^k), vel Trincavelii, cuius nomen etiam aliis scriptoribus diligenter editis nobilitatum est inter eruditiores, editionis ope diligentius, quam in Heiniana dantur, con-

** 3 tituti

^k) Horum in numero est is, cuius *Συναγωγή λέξεων συλλεγεῖσα, ἐκ διαφορῶν βιβλῶν*, glossas etiam Hesiodeas continens, indicatur a Mon-

tesalconio Catal. bibl. Coisl. p. 238. Item *λέξεις* ex Hesiodo, quae commemorantur ibidem p. 502.

P R A E F A T I O

stituti prodeant. At vero non ignoramus, hoc in genere studium, diligentiamque et operam promississe suam Ioh. Bernardum Koehlerum, V. C. Lubecensem, qui ante quindecim circiter annos *de noua editione Hesiodi adornanda consilium* Kiloniae edidit; quod scriptum insertum est Actis Eruditorum Lipsiae publicatis A. C. CICIOCCCLXIV. p. 89. sqq., in quo recensum agit codicum scriptorum bibliothecae Regiae Parisinae potissimum, quos refert a se inspectos et cum Heiniana editione collatos, tum etiam mentionem facit aliorum, vel e Britannia, vel aliunde sperandorum, rei recte gerendae praesidiorum. Caetera quoque demonstrant, in ista cura, summa cum diligentia, minima festinatione eum constituisse versari. Cuius consilii ad effectum venturi, quia longior mora spem dubiam faciebat, hanc interea prodidimus editionem, suas profecto dotes, sua utique decora et fundamenta editionis locupletioris, quae sunt in varietate lectionis, habituram. Scripsi Lipsiae Calend. Maii A. C. CICIOCCCLXXVIII.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI
IOANNI POTTERO

PROVIDENTIA DIVINA
ARCHIEPISCOPO CANTVARIENSI
THOMAS ROBINSON.

Non animi tui moderationem, Pater Reuerendissime, iam diu perspectam exploratamque habuissem, deservisset me tum locus, quem ornas, in Ecclesia cellissimus, tum fama Tua in literato orbe celebratissima, ab ambitione illa qua ardebam, vt hic libellus venerando Tuo nomine insignitus prodiret. Sed cum istam recolo humanitatem Tuam, istam mansuetudinem, et summa grauitate conditam suauitatem, quam omnes amant, dum maxime reuerentur; virtutibus Tuis essem iniurius, ni hoc munusculum haud Tibi penitus ingratum, hoc tributum istorum Tibi studiorum principi acceptum fore sperarem. Tu enim ille es, quem Graecis literis addicti ducem suspicimus, huiusmodi vectigalia existimantes iustissima lege persolui Tibi, ex cuius thesauro ditissimo magnam nostrarum opum partem accepimus. Libenter quidem soleo, Praesul doctissime, pristina Tua studia in memoriam revocare, et praeterita illius vitae contemplari spatia, cuius nullum non stadium pulcherrimis notis distinctum conspicitur. Cum illa tamen mihi aetas adsit, illa iam munera accesserint, quae animum meum non

vnice ad Te humanarum literarum scientia excellentem, sed ad sapientem constantemque Virum, ad consummatum Theologum, ad Antistitem sanctissimum, debent conuertere; quantas Tibi gratias agam, qua voce prae- dicabo benignitatem tuam, qui mihi tale exemplar non e longinquo, admirari, sed propius quandoque intueri concesseris? Orbi tamen Christiano gratulor lumen illud Tuum in summo iam fastigio collocatum. Faxit Deus, vt id multi suspicientes, Coelesti Patri gloriam tribuant; multique adeo, heu! nimium multi, omni doctrinae vento circumlati, et fidei naufragio periclitantes, illius radius in veritatis portum dirigantur!

Me vero, Pater Colendissime, benedictioni Tuae commendo, precibusque plurimum valituris; vt, cum sacrosancto Tuo ministerio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiae euectus fuerim, pars aliqua illius spiritus, quem tibi abundanter afflauit Deus, ex impositione Tuarum manuum in me descendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Cal. Iulius, MDCCXXVII.

LECTORI S.

En Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsan, qui iam extant, post sacros, vetustissimum, editione, ni fallor, utili et luculenta; a qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiore facere.

Vt textus Graecus quam emendatissime prodiret, praecipuam curam adhibui, Codices MSS., quos potui comparare, cum libris impressis conferendo. Ex his vnum mihi suppeditauit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Theogoniam exhibet, alterumque dimidia pene parte spoliatum, cuius tamen eo leuior est iactura, quod illum a priori Codice tam parum discrepantemprehendi, vt alter ab altero descriptus videatur. Tertiū autem, idem Poema integrum conseruantis, a celeberrima Societate Regia Londinensi, in cuius Bibliotheca est repositus, vsum impetraui. Operum et Dierum quatuor exemplaria MSS. versaui, tria nempe Bodleiana, vnumque Regiae Societatis; porro varias lectiones Codicis Coisliniani, ex bibliotheca, quae Cancellarii Seguerii fuit, cum editione Clerici a se collati, humanissime ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriaeque decus, *Fr. Bernardus Montfaucon*. Scuti Herculis vnus, quem sciam, Codex est in Anglia; ille autem in bibliotheca pretiosissima Nobilissimi *Comitis Oxoniensis* conseruatur, ad quam cum domini liberale ingenium literatis viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones a se collectas mecum communicauit eruditissimus amicus *Thomas Hutchinson*, qui Xenophonteis κύριαι παύσεις et Ἀναβάσεις adornandis tam felicem industriam adhibuit, vt reliqua elegantissimi auctoris scripta aequissimo iure literatus orbis ab illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit.

Quid commodi ex hoc meo amicorumque labore perceperim, Te Notae docebunt, in quibus Codicum omnes animaduerti varietates, quae spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum vero nonnullas, quamvis in emendationes incertas minime proclivis, vel in ipsum textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se et Hesiodum futuris temporibus exercent.

Versionem Latinam, quae in Clerici editione usurpatur, ad examen reuocaui, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab auctoris scopo aberrare, eiusque sensum infelicius interpretari visa est.

Certamen Homeri et Hesiodi versione Latina, quam numquam antea, quod sciam, fortitum est, donavi. Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quae priorum Editorum industriam fugerant. Integras Dan. Heinsii, et I. G. Graevii Lectiones, plurimas Clerici, Guetii nonnullas exhibui; observationibus quibusdam propriis subinde interspersis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quod operosis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prae-gravare.

Toti autem Operi praemittitur Dissertatio, in qua de vita et scriptis, praecipue vero de aetate Hesiodi agitur. De illa quidem statuenda maximae semper inter doctos lites intercesserunt, ex quorum scriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpti omnia, quae ad huiusce rei illustrationem facere videbantur; cunctorum inter se collatis argumentis, et adiectis, ubicunque esset opportunum, propriis observationibus, si quo pacto veritas erui possit.

Cum vero nonnullorum fuerit opinio, hanc litem ratiociniis Astronomicis dirimi potuisse; ne quid huius operis integritati deesset, in consilium aduocaui amicum longe doctissimum, *Iosephum Atwell*, S. T. P. qui calcu-

calculum Astronomicum solita sua industria et acumine a se factum, Dissertationi nostrae inferendum transmissit. *) Maximam insigni viro gratiam habeo, quod mecum non dedignatus sit hancce studiosiorem societatem inire, nec paginae meae nomen praefigere, quod etiam hunc celebre in literato orbe, breui futurum est celeberrimum.

Denique, quod haec editio ad umbilicum adducta sit, singulari debeo amicitiae viri ingenio et politiori doctrina praecellentis, *Roberti Eden*, Collegii Vniuersitatis socii, et iuuentutis ibidem Rectoris praestantissimi; qui grauissimis suis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum surripuit, nec, me absente, preli molestiam suscipere recusauit.

Vnum iam restat, vt, hac data occasione, gratum animum deuotumque tester erga Venerabilem Praesulem *Robertum Clauering*, *Episcopum Petriburgensem*, qui me per plures annos fauore suo et amicitia ornatum voluit; nec indignum prorsus existimauit, cui in Ecclesia sua Cathedrali Canonieatum conferret. Paribus me officiis deuinctum profiteor viris ornatissimis, quondam fratribus, iam vero patronis meis colendissimis, *Custodi et Sociis Collegii Mertonensis*, qui me, dum hoc opusculum meditabar, in amabili et florentissimo suo domicilio aiebant, nec abeuntem dimiserunt indotatum. Huiusce quidem nostrae necessitudinis mihi semper erit iucunda recordatio; iucundior tamen, si aliquod demum opus elaborauerq, quod tantae domus nomini et splendori melius conueniret.

*) In Anglicana editione subiicitur: Incipit p. 21. desinit p. 30.

VI D E D I C A T I O
NOBILI ATQVE ILLVSTRI
V I R O
CHRISTOPHORO
C O D R I N G T O N O
I N S V L I S,
QVAE LEWARDICAE DICVNTVR,
IN AMERICANO OCEANO,
P R A E F E C T O
S. P. D.
I O A N N E S C L E R I C V S.

CVm munificentia Tua, VIR ILLVSTRIS, nuper aucta esset exigua mea supellex libraria; coepi dispicere ac reputare mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te animum testatum facere possem. Haud ita multo post *Hesiodum*, curis meis nonnihil illustratum, typis describendum dedi; nec putavi me commodiorem occasionem nancisci posse, qua Tibi gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lewardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuae curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte iucundius Tibi faciat; dum Te huius saeculi oblitum ad antiquissimas Graeciae origines transfert, et lenissimae poeseos suauitate demulcet. Nisi scirem Te multo facilius laude digna facere, quam laudes licet meritas audire; extollerem hic cum ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo et Libros et Librorum amantes prosequeris, et quem pulcherrime, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia coniunxisti. Paucissimi sane eorum,

eorum, qui militarem gloriam sequuntur, vlllo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitae eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si obiciamus laudatissimos illos duces Graecos et Romanos, qui non minus exculsi Litteris, quam bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione euanida et obsoleta, repudiant. At quid dicent, cum Te, Tuique similes, qui saeculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidae ignorantiae, qua propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum et me nunc oportet silentio quae dicenda haberem preme-re, ne modestiae Tuae grauis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus praees, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integra valetudine in Europam ac patriam redire optabo; Deumque, quae pretiosissima mortalibus largitur, ea vt in Te copiosissime omnia effundat orabo. Vale.

Dabam Amstelodami, Calendis Ianuariis, quibus decimum octauum a Christo nato Saeculum inchoatur.

L E C T O R I

S. P. D.

IOANNES CLERICVS.

Paucis dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione praestare conatus sim, ne te grauioribus forte occupatum negotiis diutius aequo distineam, neue ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cum ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, vt Graecae Mythologiae mysteria iis panderem, et notulas in chartam meas coniecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quam manu descriptas volitare existimarunt. Quibus non grauati adfensi, cum praesertim haberem praelectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum et Dierum* aliquam partem; quibus additis, ferme totus Poeta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpti, ex paternis schedis, quae excerptenda visa sunt; alia enim multa habebat in vsum tironum, quae necesse non erat in publicam lucem protrahi, cum praesertim alii pleraque iam praecepissent. Cum vero integrum Poemam Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, vt et pauca quaedam in *Clypeum Herculis*, aut ex meis scriniis petita, aut quae a viris doctis obseruata memineram. Fragmenta etiam Latine verti et tumultuariis notulis illustraui auctiora, in hac editione, cura doctissimi viri *Ioan. Georgii Graeuii*. *Hesiodum* ipsum ex eius editione desumsi, emendataque multis in locis versione Latina, notas *Ios. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* et *Francisci Guicci*, vna cum nostris, in ima pagina subieci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectiōibus Hesiodicis* viri eruditissimi, auctioribus et emendatioribus; *Dan. Heinsii Introductione in doctrinam Operum et Dierum*; et Indice *Georgii Pasoris* huic editioni aptato, et obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quaerenda

Hesiodi

Hesiodi loca; Indoctis vero utilissimus ad intelligenda Poetae verba, quamvis varia a doctioribus in eo merito carpi possint. *) Haec omnia si iungantur, non erit cur aliae editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poetam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, et inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, et sunt in iis nonnulla quae legisse non poenitebit.

Erunt forte qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phoenicia, antiquissimisque Graeciae historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quae forte manifestissimae sunt. Verum singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda; quod omnino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset euellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes et graviora studia eiusmodi amoenitatibus interdum, si Deus vitam et valetudinem concesserit, interpungemus; eo libentius quod, ut insignis Criticus egregie dixit, *regnant alibi familiae et vocabula factionum, opiniones pro sacramento sunt, et fateri posse in melius profici nefas habetur*; hic vero sibi indulgere, dissentire ab aliis et errare etiam semper licuit et, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saeculo a Christo Nato
decimo octavo.*

*) Et hanc ob causam, et additum habent, nos eum requia minores fere editiones monendum duximus.

BONAVENTURAE VVLCANIO,

GRAECARVM LITTERARVM PROFESSORI ET
INTERPRETI

S. D.

DANIEL HEINSIVS.

Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum maiori olim forma editum a nobis fuisse: in qua veteres Poetae illius Interpretes coniunxeramus. Qua in re praeclaram a te nobis operam nauatam memini. Ioannis enim Tzetzae, Grammatici non plane contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaueras. Dederamus autem operam tum temporis, vt suauissimos et auro contra non caros, Operum et Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimae Philosophiae primi obseruasse nobis videremur, quam, Pythagoras et Plato postea excoluerunt. Quae res ita grata, vt pote in adolescente, viris maximis tum fuit, vt quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraueramus quidem, eam nobis ita cumulate laudem tribuerent, vt admittere eam vel putiditas vel mera esset inuerecundia: quod putarent noua esse omnia, sed quae antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cum autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, Hesiodum sub praelum reuocarent operae, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quaedam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quaedam repperi, quae per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Graeca essent, nec Latina. Vt anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quae hic non comparant,

rent, mutatione numerorum, quod non raro accidit typographis, in aetate Tzetzae, erat commissus. Ceterum in reliquis, quae tum rudi, ut est vetus verbum, Minerua conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quae praecipue tum placuit, simplicitatem in crustarem. Libuit autem hic te affari, cui et tum partem aliquam illius operis inscripsi, et nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam huius linguae peritiam ignorat, nisi qui est prorsus τῶν βεβήλων? Agathiam et Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poetam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, et qui optima virtutis continet praecepta, de nouo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga praeceptorem profiteri. Ut et hoc quoque inter reliqua Hesiodi praecepta discat iuuentus. Vale, Vir Clarissime, et me ama.

HESIODI VITA

EX LILII GYRALDI, DE POËTARVM HISTORIA,
DIALOGO II.

De Homero iam satis. A quo non longe absuit senex, rusticana agrestique facie. Iamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profecto Hesiodum, quem et aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licet Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorem. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio et Seneca et Pausania testibus, vter aetate praecesserit: qua de re et dialogos duos Ponticus Herachides scripsit, et Cyrillus libro primo contra Iulianum Caesarem, centesimo, inquit, LX. et quinto anno post captam Troiam, Homerum et Hesiodum fuisse dicunt, et reliqua. Tum paullo post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quod ~~Homerus~~ non fuit coaetaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebraeos Azaria et Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Syluio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quae cum dixissem, nos, inquit Piso, summopere auemus de te audire, quae tu assidua lectione super hac re annotaueris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, remque ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim et plerique alii, Hesiodum Homero iuniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum et Hesiodum Poetam, qui in auspiciis Olympiadis primae obiit, centum xxx. anni interfuerunt. Alii eadem Homeri aetate floruisse scriptum reliquere. quam opinio-

opinionem et Philostratus habuisse videtur. Et Velleius non damnandus historicus, (tamen si quidam insulse nulum fuisse Velleium suspicantur) et M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus et Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, et inter Graeca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum tantu vicit diuinum in Chalcide Homerum.*

Graecum vero si mauultis, hoc est:

*Ἡσίοδος Μῦσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε,
Ὃν νικῆσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.*

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, ut cumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum conuiuium inscribitur, copiose explicauit. Homerus, inquit, et Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis et Amphidamantis Chalcidensis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps iudicium fuit sententia. Conuersi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, et proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modo recte interpretamur, ὥς φασὶ λίσχας, non ὥς φησὶ λίσχης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius et Lesches nomen esse proprium Poetae Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quae non umquam ante fuere,
Neue futura retro.*

Tum vero ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Iouis ante sepulcrum
Restinantes propter palmam plaustrea terebant?*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximae omnibus fuisse admirationi, atque tripodis praemium adsecutum. Sed Graeca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: dure enim admodum et incondite ea vertisse videris. Audite ergo

ergo ea Graece, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μοῦσά μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μήτ' ἐγένοντο πάροιθεν,
μήτ' ἔσσι μετόπισθεν.

Sic vero Hesiodus:

Ἄλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
ἄρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne et hoc vos lateat, iudicem inter Homerum et Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in prouerbium deducta ostendit, Πανίδος ψῆφος, Panidae suffragium: quod in eos ferri solet, qui inerudite minusque sapienter iudicant. Pulcre, inquit Piso, et sane simul monstrasti, eadem Homerum et Hesiodum aetate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam eius Poetae vitam, ab Atticis usque litteris, (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc a nostris haecenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, a caste et pudice loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἥσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quae vrbs inter Aeolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascraeum fuisse negas? (eo enim nomine a Graecis et Latinis vocatur. Recte tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patria Cuma fuit Aeolica, ut ab Herodoto, Strabone et Stephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quam Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine;

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas.

Quod scilicet Hesiodus Cumaeus primus aetates ex metallis commentus est; ut liquido videtur in eo, quod *Ἔργα* inscribitur, poemate. Natus ergo Hesiodus Cumae, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagenaeo Critonis filio natus erat, matre vero Pycimede: qui utique parentes aere alieno oppressi, cum unde dis-

solue-

soluerent nomina non haberent, in Ascram Boeotiae vicum demigrarunt, vbi est puer Hesiodus educatus, atque inde Ascraeus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumaei sententia refert, Attellen, Maeona, et Dion, Cumaeos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascram migravit; vbi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, a Musis amatus fuisse perhibetur: quae illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipse Poetae Interpres Proclus, et Isaacius Tzetzes, vt qui eam mandunt, vates fiant: vnde et Lycophron Poeta ea causa *δαφνι-Φάγον* vatem nominat. Idem et in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vesca, et aeternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare et laurum ipsam veteres *μαντικὸν Φυτόν* appellauere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

Venturi praescia laurus.

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus a gentibus est creditus. Quin et huius arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (vtinam non et hoc nostro tempore!) praedicebant: quod et Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, vnde et tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu puluino subiecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, a *δα* particula in-

ten-

intensiva, et *Φοῖβος* verbo: quod *vaco* et *cano* significat,
 quod laurus in igne posita crepet et sonet: vnde for-
 tasse et ipsi nos Latini laurum deduximus, a *λα*, vt *da*,
 particula intensiva; et *vro*, vt si non voce, at significa-
 tu conueniat. Si plura vero de lauro discere cupitis,
 praeter ea quae a nostris traduntur, legite Parthenii
 librum *Ἐρωτικῶν*, et Constantini librum xi. de re rusti-
 ca, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed
 iam a lauro ad Hesiodum reuertar, qui lauro gustata,
 haustaue Hippocrenes vnda, repente Poeta prodiit.
 Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam
 rem ita Maximus Tyrius interpretatur, vt Hesiodum
 putet voluisse, quae sui ingenii et artis esset foetura, in
 Deas referre, vt se Musis gratum testaretur: vt si quis
 aerariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera.
 Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legetis. De-
 lectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus,
 sicuti et Homerum: quam rem tamen in somnium qui-
 dam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur,
 facilius prudentiam ceterasque virtutes comparare exi-
 stimantur, quod mores scilicet hominum multorum vi-
 deant. Vxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen
 Phrygaei filiam, et ex ea Stesichorum Poetam natum.
 Alii non uxorem fuisse, et ob hanc ipsum Hesiodum
 occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos
 iuisset, eique responsum foret, vt Nemeae Iouis tem-
 plum vitaret, quod ibi esset vitae finem habiturus, cum-
 que ea causa Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in
 Oeneonem Locridis peruenit, vbi Nemeae Iouis tem-
 plum fuerat, vt scribit Thucydides; quo in loco incau-
 tus ab Amphiphane, et Ganetore Phrygaei liberis interem-
 tus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent.
 Cadaver ab iis in pelagum proiectum est: id quod cum
 occulte fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum,
 vt scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Phrygaei filii,
 sed Ganyctoris Naucleii dicti sunt, vt in illo est, cui
 titulus,

titulus, Quasnam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Boeoticis, Hesiodi interitum, ita recitat: Filii, inquit, Ganyetoris, Ctimenus et Antiphus, in Molycrian ex Naupactō fugerunt ob Hesiodi necem, vbi in Neptūnum impiī existimati sunt, de illisque est facta quaestio. et cetera quae ille prosequitur: Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis conuiuio explicat. Cum Milesio, inquit, comite et Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitiauit: rei consciūm Hesiodum rati puellae fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, et cadauer in mare proiecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, a quo et loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate a delphinis cadauer ad littus delatum, vbi tum forte Neptunalia celebrabantur. Id scelus vbi incolae intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; viuos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium a delphine in littus cadauer deuectum tradunt. Re cognita, occisores nauigatione sibi consulere volentes, vi coortae tempestatis ad vnum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post haec Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcaei Poetae carmen. Dein vero oraculo monente, eius ossa exportata ab Orchomeniis, et in medio foro, hoc addito elogio, tumultata:

Ἀσκη μὲν πατὴρ πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
 ὅς τ' αὖ πλεῖστον γῆ Μινυῶν κατέχει
 Ἡσιόδῳ, τῷ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἔστιν
 Ἀνδρῶν κεινομένων ἐν βασιλῆϊ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non et hos Latine, vt alios versus, nobis exprimis? Vt, inquam, noster Piso hos ipse conuertat, et ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, vtcumque potero: et non diu cunctatus, sic coepit:

Fertilis Ascrea quidem patria est: verum minorantis

Pugnaces Minyae condita membra tenent.

Hesiodi, cuius supra omnes plurima laus est,

Spectatosque viros iudicio sophias.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto fit rubore suffusus. quod animaduertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus et Graecum alterum Pindari, quod ita noster Caelius Latine vertit:

Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit onus,

Tu sapias Hesiode, quantum homini sapere est.

Sed et Aldus ita prius:

Hesiode ante alios sophia praestantior omnes,

Salve, bis quondam qui puer atque senex.

Graecum Pindari, si vultis, sic habet:

καίρε δὲς ἠβήσας, καὶ δὲς τὰ φεῖ ἀντιβουλήσας

Ἡσίοδ', ἀνδράποισ μέτρον ἔχων σοφίης.

Verum iam tempus est, inquam, ut quae ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Graecis commentariis reperi, attulero super ea in *Ἔργων* verba, *μήτ' ἐμὸς υἱός*. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus vero Stesichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut iam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum praeter Stesichorum et filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, a Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde *Ἔργα καὶ ἡμέραι*, id est, Opera et Dies. In quo opere de re rustica praecepta tradit ad Persen fratrem, quem et ipsum Poetam aliqui scribunt. Sunt et qui putent, *Ἠοίας μεγάλας*, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Graecus historicus, et in Boeoticis Pausanias. quo loco et alia Hesiodi opera commemorat, de quibus iam ante plane meminimus. Posthaec Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici

tici sententia, Hesiodi esse negavit. At vero Aristoteles et Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroum et Heroi- dum Genealogias: ad haec et de mulieribus: quo in opere Heroidas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Seruius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroibus ante scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulierum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod et in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψῳδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At vero Hesiodus ipse, se cum Homero in De- lo in Apollinem huiusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Maeonidesque Poetae
Lusimus, inque novis carmen cantauimus hymnis,
Auricomum Phoebum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suauisque sua lingua:

*Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὅμηρος, αἰοῖδοι
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδῃν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάρεον, ὃν τέκε Λητώ.*

Scripsit item Hesiodus Pelei et Thetidis Epithalamium, sicuti priori sermone retulimus. Scripsit et de Dacty- lis Idaeis. Item Epicedium in Batrachum amicum, et quod adhuc legitur poema inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cuiuspiam alterius, qui Homerici sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, et Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi le- gitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Me- dicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. He- siodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod ma- nifeste

nifeste apparet, cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de foeminis, de temporum connexione, deque infantium statu differit. Et haec quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt et qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Aesopi dicuntur. Quae ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicān ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subiunxit:

— — *Sed proximus illi*

*Hesiodus memorat diuos, diuumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, et primum titubantia sidera corpus,
Titanas iuuisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod foecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbuſta vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturae condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quaecumque omnia de Hesiodo legi, vobis in praesentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quaedam tamen haud indigna relatu nequaquam praeteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur; in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, vt solet, irridet. Sunt et inter Graeca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat et apud Graecos prouerbum, de iis qui superseneſcunt, Hesiodia senectus: de quo et Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo et Caelio nostro interpreta-

tum

tum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam aeream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, et cum ea Homeri quoque animam serpentibus vndique incinctam; ea videlicet solummodo causa, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriae in iis quae de Diis ab Homero dicuntur, et responsiones in eius calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmoneus, vel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quae de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod et de aliis Poetis bonis, ut hesternae die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope diuini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideo obtrahentibus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas aduersum eum controuersias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, a Siagro Poeta laceratus, Pindarus ab Amphimane Ceo, Simonides a Timocreonte. Nec Virgilio. Horatioque nostris, defuere Parones, Maeuii, Bauui atque Suffeni, alique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed et hoc Homerum ~~gen~~ genus nostro hoc tempore non minus, quam pridem, viget. Plures quidem nunc Critici et Zoili, quam versificatores et Poetae. At de Hesiodo iam satis.

HESIODI VITA

E Fulvii Vrsini Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre, et Pycimede matre natum Olympiade prima, LX. ante Romam conditam annis floruisse, ex scriptoribus cum Graecis, tum Latinis, colligimus. Patria illi Cuma, Aeolicarum urbium vna, ut Herodotus et Strabo annotarunt. Inde autem aere alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt, Ascramque Boeotiae vicum petisse; a quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Eius mortem, cum senex admodum esset, recitat Plutarchus in Dioclis conuiuio. Prouerbum inde factum, Hesio dea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio, quod Zeuxippi dicebatur, ex aere positam fuisse, intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Graecorum,

Ἡσίοδος δ' Ἀσκραῖος ὄρενάσιν εἶδετο μῦσαις
 φθεγγόμενος, χαλκὸν δ' ἐβιάζετο θυάδι λύσση
 Ἐνθεον ἱμείρων ἀνάγειν μέλος.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit:

*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
 Inter, Hamadryadum media sublimis in aula:
 Aerea et effigies fundebat ad aethera carmen.*

Pausanias quoque in Boeoticis Hesiodo statuam aeream a Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui et aliam Hesiodo statuam in templo Iouis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Huius temporis aequalis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus ab Homeri aetate, vir perelegantis ingenii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis; otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus, qui vitauit ne in id, quod Homerus, incideret; patriamque et parentes testatus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

D E HESIODI AETATE

EX IOHANNIS GERHARDI VOSSII LIBRO DE
POETIS GRAECIS CAP. II.

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Graecos poematis Homeri et Hesiodi, sed quando hi vixerint, Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo iuniorē Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullo post, Romuli nempe temporibus, paucis ante ostendat*) Cicero putauit. Vti et Porphyrius ac Solinus, quorum ille annis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant. Plurium vero opinio est fuisse aequalem. Vt Varro in primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Symposiaca et VII. Sapientum conuiuio, item Philostratus. In eo dissensu ob plurium consensum, et quae de certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, malumus nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse existimant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas floruisse Hesiodum paullo ante primam Olympiadem, regnante in Latio Proca Syluio, vel quod alii floruisse dicunt Olymp. IV, vt est apud Eusebium in Chronicis. Apud quem etiam legas ad praecedentem Olympiadem floruisse tum Eumelum Poetam, qui Bugoniam et Europam scripsit. Fuerint igitur et Hesiodus et Eumelus aequales. Nec multum abit Tzetzes, qui Hesiodum refert ad Olymp. XI. Operae vero est attendere ad id, quod Hesiodus ipse scribat, sua aetate Arcturum ἀρκτοῦρον in Boeotia exortum fuisse VIII. die Martii. vnde Poetae huius aetas in tantum saltem possit colligi, vt error si quis sit saltem intra 70. annos sit con-

stiturus, sicuti observat Ios. Scaliger in Eusebianis animaduersionibus, num. mclv.

Ἐκ τῶν Σειδᾶ.

Ησιόδος Κυμαῖος, υἱὸς δὲ κομισθεὶς ὑπὸ τῆς πατρὸς Δίης, καὶ μητρὸς Πυκτιμένης, ἐν Ἀσκρῇ τῆς Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται δὲ εἶναι τῆς Δίης τῆς Ἀμπελίδος τῆς Μελανώπης. ὃν Φασὶ τινες τῆς Ὀμήρου πρεσβύτερος εἶναι πάμπαν, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι Ἡσιόδου τὸν Ὀμηρον. ἑκάτερον δὲ ἀπὸ τῆς Ἀτλαντος κατάγισθαι. ποιήματα δὲ αὐτῆς ταῦτα, Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπὶς, Γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις ἑ. Ἐπικηδείος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτῆς. Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε δὲ ἐπιξενωθεὶς παρ' Ἀντίφω καὶ Κτιμένω οἱ νύκτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν Φθορέα ἀδελφῆς αὐτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσιόδον ἄκοντες. ἦν δὲ καὶ Ὀμήρου κατὰ τινὰς πρεσβύτερος. κατὰ δὲ ἄλλους, σύγχρονος. Πορφύριος καὶ ἄλλοι πλεῖστοι νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ἐρίζουσι.

Ex Suida.

Hesiodus Cumaeus. Ceterum a patre Dio et Pyctimede eius matre, in Ascra, translatus eo, vixit. Genus ac familiam illius ab Ampelide Dio, Melanopi filio deducunt. Quem nonnulli Homeri abauum fuisse volunt. Vt Hesiodi consobrini filius fuerit Homerus. Vtrumque autem ab Atlante volunt oriundum esse. Eius autem haec sunt poemata: Opera et Dies, Scutum, Mulierum Catalogus, libris quinque. Epicedium Batrachi, quem in deliciis habuit. De Dactylis Idaeis. Alia item multa. Obiit autem, cum ad Antiphum et Ctimenum hospes diuertisset. Qui cum noctu sororis suae stupratorem tollere se existimarent, Hesiodum ignari sustulere. Fuit autem Homero, ut quibusdam videtur, antiquior. Alii eadem tempestate vixisse autumant. Porphyrius, et alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

Ex

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum aequabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

*Ἐν τῶν Διονυσίου τῶν
Ἀλικαρνασσεύς.*

Hσιόδος μὲν γὰρ ἐφεόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελῆς.

Velleius Paternulus Hist. lib. I.

Huius temporis aequalis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri aetate, vir perelegantis ingenii, et mollißima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitauit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque et parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

Fabius lib. X.

Raro assurgit Hesiodus, magnaue pars eius in nominibus est occupata. tamen utilis circa praecepta sententiae, lenitasque verborum et expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

Ἀλκαίη εἰς τὸν αὐτὸν.

Λοκρίδος ἐν νέμει σκιεῶν νέκυν Ἡσιόδοιο
Νύμφαι κρηνιάδων λῆσαν ἀπὸ σφετέρων,
καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
ἔξῃαναν, ξανθῶ μιζάμενοι μέλιτι.
Τοίην γὰρ καὶ γῆρυν ἀπέπνεεν, ἐννέα Μυσῶν
Ὁ πρέσβυς καθαγῶν γευσάμενος λιβάδων.

 THO. ROBINSONI
 DISSERTATIO
 DE
 VITA, SCRIPTIS, ET AETATE HESIODI.

Quorum scripta et ingenium admirantur homines de personis eorum solent curiosius inquirere, et omnia, quae ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obscurata, patriam, parentes, seculum, mores literato labore perscrutari. Quae quidem industria utcumque videatur esse otiosorum hominum, insignium virorum famae et meritis debetur, gratumque ostentat animum et beneficii memorem, si eorum, quae ad humano generi beneficientes pertinent, nihil a nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotae vetustatis monumentis explorata veritas speranda non sit, haud tamen iste arguendus est labor, qui pro certis et manifestis quidquam possit probabile et verissimile eruere. Nihil ulterius ausim lectori promittere in praesenti opusculo, in quo de vita, scriptis et aetate antiquissimi Poetae disseritur; et, si in argumento tam dubio et obscuro eatenus prodire contigerit, haud frustra susceptum laborem iudicauerim.

Notat Paterculus (l. i. c. 7.) Hesiodum *vitas*, ne in id, quod Homerus, *incideret*, patriamque et parentes *testatum esse*. Narrat quidem Hesiodus (Egy. v. 636. etc.) patrem suum e Cuma Aeolica fuisse, et ex illa civitate migrasse Ascram Boeotiae vicum prope Heliconem; an vero ipse Cumae natus fuerit, an potius Ascræ post migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus quidem a) Ephorum secutus, contendit, Hesiodi patrem Ascræ iam inquilinum uxorem Pycimeden

a) Vid. Lil. Gyrald. de vitis Poet.

duxisse, et ex ea Hesiodum genuisse; Suidas vero tradit, eum, cum adolescentulus esset, a parentibus suis a Cuma, Ascrum translatum fuisse, eandemque Strabo (Geogr. l. 13.) tuetur sententiam. Qui eorum partes sequuntur, Eclogae 4. Virgilianae versum 4.,

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas,
quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta nostro interpretantur *b)*. Nec absurda quidem videtur haec interpretatio, si animaduertamus, quam apte tota pene Ecloga versibus Hesiodi de mundi saeculis respondeat. Noster certe haud obscure tradidit, post ferrei saeculi consummationem aureum denuo renaturum:

Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετέϊναι
ἄνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
quae quidem aetas *c)*, non quod *ultima* idem sit ac *prima* et *antiquissima*, sed ideo *ultima* dici potest, quod post aliarum consummationem reuersura sit, et proinde ultimo ordine censenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obscure respicit versus ille Virgilianus, *ultima Cumaei* etc. Virgilianum illud, *redeunt Saturnia regna*, ad Hesiodum illud quadrat (Erg. v. 111. seqq.) Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔξανῶ ἐμβασίλευεν, *Iam redit et virgo ad Ἀθανάτων μετὰ Φύλ' ἴτην προλιπόντ' ἀνδρώπυς Αἰδῶς καὶ Νέμεσις*, *Cedet et ipse mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces*, ad Αἰψά κ' ἐπηδάσει μὲν ὑπὲρ καπνῆ καταθῆο, *Non rastris patietur humus, et, Robustis quoque iam tauris iuga soluet arator* ad Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν, *Molli paulatim flavescet tempus arista*, *Incultisque rubens pendebit sentibus vna*, ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρρα αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον. Ex his omnibus manifestissima apparet inter Hesiodica carmina et Eclogam quartam contrānientia, quae supradictae *Cumaei carminis* interpretationi fauet. Haud inter-

b) Val. Probus. Fabricii
Bibl. Gr. l. 1. c. 20. Graeuī
Lect. Hesiod. ad Erg. v. 174.

c) Fabricii B. Gr. l. 1. c. 30.
Goralli i. e. To. Clerici Not. in
Seueri Aetnam.

interea dissimulandum est, hanc interpretationem validissimis argumentis oppugnari posse, quae velim petat Lector ex praeclara illa Christianae religionis defensione (Answer to the scheme etc. p. 497.) quam vir longe doctissimus Dunelmensis iam Episcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad institutum opus denuo reuertar illud solum adiicio, nequaquam fieri posse ut in nauigatione illa a Cuma ad Ascram patri comes fuerit Hesiodus, cum ipse disertissime testetur, se vnica tantum vice nauigasse, ex Aulide scilicet in Euboeam (Erg. 650.):

Οὐ γὰρ πώποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,

Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος.

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc vnicam nauigationem suscepisse in aetate sua virili, qua capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Vtcunque vero se haec res habet, vel ex quacunque vrbe noster ortum duxit, satis constat Ascram pro patria plerumque agnosci eumque saepius a Virgilio (Ecl. 6, v. 71. Georg. 2. v. 176.) appellari Ascraeum, idemque velle Paterculum, cum patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quod vero idem tradit Auctor, scilicet Poetam patriam suam memorasse contumeliosissime, quoniam ab ea multatus erat, vel a traditione quadam, vel a libris deperditis, vel a praua verborum ipsius interpretatione traxit. Nulla enim multae occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quae de iniqua iudicum sententia tradita sunt; nec porro iracundiae tribuendum est, quod Ascram tam ignobilem vicum et miserum descripserit:

Νάσσατο δ' ἄγχ' ἑλικῶνος οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,

Ἄσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλεῇ, ἔδ' ἐπὶ ἐσθλῇ.

Quae quidem incommoditas, ut tradunt Scholiaetae (Proclus et Tzetz. ad Erg. 640.), a loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptae sunt aerae, quae aestiuum calorem possent lenire,

re,

re, et hiberno tempore exclusi sunt radii solares, niua-
lesque aquae defluerunt. An non vero licuit sine in-
vidiae suspitione veram vici sui naturam describere?
Quam tamen hic loci ob hanc vnicam causam videtur
tradidisse, vt melius depingeret patris paupertatem, qua
bonus vir natiua vrbe exulare, et in tam miserum vicum
profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare
velim, Ephorum (v. Proclus ibid.), qui et ipse Cuma-
nus erat, tradidisse, hunc hominem non ob pauperiem,
sed caede quadam perpetrata, patria profugisse.

Aequè vanus est auctor idem Paterculus cum tradit
Hesiodum parentes suos indicasse, nisi forte in quodam
libro iam deperdito eorum nomina inuenerit. In illis,
qui supersunt, vnicus occurrit versus, quem quis de tali
re possit suspicari, iste scilicet quo fratrem suum hisce ver-
bis compellat (Egy. 229.), *Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γέ-
νος*, quem sic Tzetzes exponit, *οὐκ Δίχ, ἢ εὐγανὲς γένος*.
Prior quidem explicatio non adeo absurda est, quin ad-
mitti commode posset, si ex aliis monumentis constaret,
Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen adeo probabi-
lis, vt per se valeat ad confirmandam de hac re senten-
tiam, cum altera significatio, *εὐγανὲς γένος*, illa sit, quam
et ipse Hesiodus eique suppar Homerus, saepissime his-
ce verbis affigunt. Quod vero nonnulli obiciunt, in-
congruum prorsus videri, vt Poeta fratrem suum ple-
beium, vel certe mediocre hominem tam magnificis
titulis compellet, nullius erit ponderis aestimanti Ho-
merum (Odyss. φ, 234.) ipsum tam benignum esse, vt
hoc ipsum Epithetum Vlyssis subulco largiatur. Lon-
ge aptius tam honestam appellationem fratri suo tribuit
noster, qui inter maiores suos, vt fert traditio, deos
Musasque recensibat; praesertim si hoc argumento fra-
trem hortari vellet, vt paupertatem, tam generosa fa-
milia prorsus indignam, laudabili industria euitaret,

Ἐργά-

d) Ἐργάζου, Πέσση, δῖον γένος, ὄφρα σε λιμὸς
ἔχθαισιν.

Post migrationem illam ad Ascram nihil praeterea de Hesiodi patre scriptum inuenio ; sed credere par est, eum exinde vberiori usum esse fortuna ; nam post eius mortem de diuidendo patrimonio inter Hesiodum fratremque Persen lis intercessit (Erg. 37. etc.), in qua Perses, corruptis iudicibus, superior euasit, et largiorem hereditatis partem ad se traxit. Noster vero, tali quamuis accepta iniuria, frugalitate sua vel industria adeo factus est opulentior, (Erg. 396.) vt hunc ipsum fratrem, ignauum, vt videtur, et stolidum homuncionem, ad angustias redactum saepius subleuauerit ; — generosae sane indolis argumentum, quod in discordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo suorum necessitati ministrauerit, sed paterno pene affectu et auctoritate praeclarum poema composuerit, vt e) hunc ipsum a prauo vitae instituto abstraheret, et ad industriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque se abdebat Hesiodus, ibique in val- libus (Θεογ. 23.) [non iugis, vt narrat ingeniosissimus Βιόγραφος f)] Heliconis pastor erat ; quae quidem occupatio nequaquam, vt idem vult auctor, erat g) igno- bilis, sed quam melioris conditionis homines saepius se- stabantur in priscis temporibus. Huic operi intentum aduenerunt Musae montis incolae, pastoremque igna- viam increpantes de sacrata arbore lauru ramum tradi- derunt, et poeticum inflarunt spiritum. Hanc quidem historiam ioculariter perstringit, et mendaci gloriolae attribuit

d) Δεινότητως καὶ αὐτὸ διὰ τὴν παρόντος ἐγκωμίσιν πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπεται. ἀ- πρεπὲς γὰρ ἀνδρὶ εὐγενεῖ τῶν μὲν χρησῶν ἀποτρέχειν, etc. Izerz. ad locum.

e) Erg. 10. Dan. Heinssii Introd. ad Erg.

f) Kennet's Lives of Greek Poets.

g) Ἄνδρὶ δέμας εἰκυῖα νεῶν, ἐπιβώτρει μῆλων, Παναπα- λῶ, οἷοι τε ἀνάκτων παῖδες ἔασιν. Od. v', 222. Vid. etiam Il. ζ', 424. et Hom. hymn. in Venerem.

attribuit egregius ille derisor Lucianus (p. 269. edit. Bourdel.); eandemque Ovidius (Art. Am. 1, 27.) sui carminis veracitatem testatus seria videtur animadversione dignari:

*Nec mihi sunt visae Clio, Cliusque sorores,
Seruanti pecudes vallibus, Ascre, tuis.*

Sed vterque in hac re peruersum Criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam si Numae grauissimo et sapientissimo viro condonarunt posteri, quod nocturnas cum Egeria nymphea confabulationes venditauerit (Liu. 1, 19.), ad maiorem legibus suis venerationem conciliandam; si in saeculo illo politissimo et minime superstitioso Horatio licuit furores poeticos effundere (Odd. 2, 19.); *Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite posteri) Nymphasque discentes, et aures Capripedum satyrorum acutas.* et iterum (l. 3. od. 4.): *Me fabulosae Vulture in Appulo Fronde noua puerum palumbes Texere;* si, inquam, Augustanis concessum fuit poetis, tam portentosa figmenta venditare; quid ni liceret Hesiodo in aetate sua rudi et fabulis addicta, commercium quoddam cum Musis Heliconiadibus praetendere, cum manifestum sit, nihil aliud hanc totam narrationem significare, quam quod primum iuxta hunc montem poesi operam dederit?

Quamquam vero *b)* otii et quietis cupidissimus erat Hesiodus, non adeo tamen sibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque et famam adspiraret. Mos erat inter veteres Graecos quem Romani postea vsurparunt, regum procerumque exequias ludis quibusdam et spectaculis, inter cetera vero certaminibus poeticis *i)* celebrare. Istiusmodi ludis in honorem Amphidamantis Chal-

b) Vell. Paterc. 1, 7:

i) Plutarch. Sympot. 5. Prob.
2. Sept. Sap. Conuiu. Liuii 1.

41. Vide etiam inscriptionem Adelph. Terent.

Chalcidici indictis, ad Euboeam nauigat Hesiodus (Hes. 654.), poeticum praemium ambiturus; ibique cum victor iudicatus esset, tripodemque reportasset, eum patronis suis, Heliconiadibus Musis dicauit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergo, vel ad victoriam suam tali trophaeo illustrandam, vel potius, ut videtur, *k*) quod mos erat, praemia in istiusmodi certaminibus reportata, non ad priuatum usum conuertere, sed alicui deo consecrare. Haud quidem me latet, Proclum in scholiis suis tradere Plutarchum versus omnes contentionis historiam narrantes Hesiodo abiudicasse; quod sane an recte notauerit Scholiastes, haud facile iudicaueris, cum libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempestate exstarent, iam perierint. In his qui restant, huius Contentionis bis fit mentio. In Septem Sapientum Conuiuio Plutarchus Periandrum inducit hanc historiam adhibentem pro argumento, quod inter priscos Graecos fuerint certamina poetica; nec caeteri conuiuae huiusce traditionis veritatem oppugnarunt. Sed in Symposio, cum antiquum hunc fuisse morem vellet ostendere, negat se hanc historiam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obsoleta, et a Grammaticis decantata. Quae quidem oratio, ut iudicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho asserit Scholiastes euicerit. Dicit enim Plutarchus se hoc argumentum praetermittere, non quod *falsa*, sed quod *trita nimis et vulgaris* res esset. Si quis tamen Plutarchi verba, *l*) τὰ ἔωλα πρᾶγματα *vanas et aniles fabellas* significare contendit, non opus est, ut de hac re controuersia moueatur, cum, hoc sensu admissio, minime sequatur, Plutarchum totam hanc de Hesiodi contentione historiam, respuere, sed istam solummodo illius partem, quae tradit eum ab Homero

k) Herodot. l. i.

l) Cicer. Epp. 9, 2. *Esti erat ἔωλος illa epistola. ubi τὸ*

ἔωλος non vana seu inanis, sed obsoleta significat.

Homero victoriam reportasse; cuius rei nullum certe vestigium in Hesiodi scriptis usquam apparet. Quod si manifestissime constaret, illam fuisse Plutarchi sententiam, quam Proclus repraesentauerit, vix tamen vnus auctoritate permotus versus per tot saecula comprobatos reuicerem; praesertim cum probe sciant, qui antiquos solent scriptores versare, quam prodigi sint obelorum suorum Critici et Grammatici, opinantes nimirum, si quidlibet audere Poetis liceat, aequam sibi esse potestatem, quidlibet expungendi *m*).

Historiae Hesiodeae ex ipsis scriptis huc usque lucem attuli, in quibus, senili quamuis garrulitate imbutus, paucissima vitae suae vestigia conseruauit. Ne tamen Lectori inuideamus, quae de tanto viro tulit fama, ad alia iam libet descendere, quae quidem, si Nostri aetatem spectes, a recentioribus, haud tamen vanis vel obscuris, scriptoribus traduntur. Interierunt sane *n*) Plutarchi integer liber, Lampriae memoratus de vita Hesiodi; alter *o*) Cleomenis; tertius *p*) Heraclidis
Hera-

m) Vide quae in hanc rem iocatur Lucianus: "Ετι δὲ περὶ τῶν ἀδεταμένων σίχων (τὸν Ὅμηρον) ἐπηρώτων, εἰ ὑπ' ἐκείνῃ εἰσὶ γυγραμμένοι καὶ ἐφασκε πάντας αὐτῶ ἐκκαταγίνωσκον ἐν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν. Ver. Hist. l. 2. Eisdem perstringit Cicero Epp. 3, 11. Si, ut scribis, eae litterae non fuerunt disertae, scito meas non fuisse. Vt enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat, sic tu libet enim mihi iocari, quod disertum non erit, ne putaris meum.

n) Proclus et Tzerzes in suis scholiis ad hunc librum saepissime respiciunt, nisi verum sit, Plutarchum commentarios etiam in Hesiodum composuisse. Illi tamen in eius scriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli existimauerunt, l. 20, c. 8. memorantur. Ibi enim pro, III in Hesiodum commentario, procul dubio legi debet, in Isin et Osiridem Commentario.

o) Clem. Alex. 1. Strom.

p) Diog. Laert. l. 5. sect. 92.

Heracleotis, ex scriptis, ut dicitur Chamaeleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno litterarum incommodo haec iactura euenit, cum nihil de hac re explorati ex tam recentibus scriptis expectare fas esset, quaecunque vero probabilia traditio venditauerat, ea vel Plutarchus in scriptis quae supersunt, vel liber ille de Certamine Homeri et Hesiodi, videatur congeffisse; quem librum Editioni huic nostrae adiectum adeant illi, qui huiusce certaminis seriem velint cognoscere.

De ipsius vero contentionis historia celebratissima variorum ^{q)} auctorum sententias hic loci taedet congerere. Non ego pro fabuloso repente respuerem, quod tot tantique viri, quamuis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cum illi, quae scripserint, nequaquam finxisse, sed a vetustioribus libris, et fama antiqua, traxisse videantur. Plutarchus qui historiae auctoritatem labefactare creditur, τὸ ἔαλον πρᾶγμα καὶ διατεθρυλλημένον appellando, exinde concedit, eam non esse figmentum recens, sed a veteri fama deriuatum. Sed non ego is sum, qui tantum antiquitati arrogem, ut ei censeam in omnibus adhibendam esse fidem. Multo, ut fatear, probabilius est, hanc historiam vniuersam a priscis Grammaticis confictam esse, qui cum competerint Hesiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminisse, itemque forsitan Homerum in hymno (n. 5. edit. Barnes.) Veneri supplicasse, ut in certamine quodam victor euaderet: δὸς δ' ἐν ἀγῶνι Νέκην τῷδε Φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἐντυνον αἰοιδῆν: exinde ansam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter se committendi, quamvis alii essent coaeui Poetae, quibuscum contendere vterque poterat. Memorantur sane, qua tamen aucto-
ritate,

q) Plutarch. Sympos. l. 5. prob. 2. Conu. 7. Sap. Philostr. in Heroicis. Libanius

Socrat. Apol. Tzetis Prolegg. ad Hesiod. Eustath. Prolegg. ad Homer. A. Gellius l. 3. c. 11.

ritate, nescio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adspirasse. Thomas Magister in argumento Ranarum Aristophanis tradit, obscurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Hesiodo Cercopem certasse; idemque a Diogene Laertio (l. 2, sect. 46.) traditum inuenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quae ad huiusce certaminis veritatem confirmandam adhibentur, r)

Ἡσίδοσ Μῆσαις Ἑλικωνίσι τὸν δ' ἀνέθηκε,

Ἵμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

et: s)

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰδοῦ

μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοδὴν.

Sed utrumque a viris doctis merito reicitur. Ecce enim huiusmodi; ut videtur, Epigrammatum originem et historiam! Splendidum quoddam mendacium et verisimile ingeniosus vir confingit, scriptis committit, ex vetusto forsan raroque libro petatum simulat. Natam fabulam auide amplectitur et fouet semidoctorum turba, noua a vetustis, falsa a veris discernendi imperita. In succedente saeculo inualuit traditio, facileque ei assentiuntur homines, quam a patribus demissam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc sibi thema proponit, versus pangit, fraudem molitur, omne se tulisse punctum arbitratus, ingenioque suo tacite plaudens, si quid sui literatus orbis vetustum crediderit. Votis respondet euentus; pro Homérico vel Hesiodéo venditur; itaque demum ad probandam historiae veritatem adducitur, quod ipsum ab historia conficta ortum duxit. Annon huiusmodi sit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipsis Hesiodeis versibus paululum immutatis, conflatum videtur.

c 2

tur.

r) Lib. Anthol. Dion. Chrysost. Orat. de regno.

s) Eustath. ad Il. A, p. 5. Schol. Pindar. ad Nemean. Od. 2.

tur. Posterioris, ut notarunt ^z) viri docti, νοθεύαν arguit, quod in eo mentio occurrit τῆς ραψωδίας, quae quidem in usu nondum erat in ista Poeseos infantia; nec sane quis crediderit, cui stylus Nostri familiaris est, ei adiudicandos esse duos versiculos, qui vocibus pene iisdem αἰδοῖ, et αἰοιδῶν barbare et inculte desinunt. Vt-
cunque tamen de ipsius certaminis veritate statuere placuerit, nemo certe contentionis acta et processum, quem Ἀγών Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου inscriptum in manibus iam habemus, pro vero ac genuino agnouerit. Post
Adriani imperatoris tempora, qui in ipso libro (p. 227.) nominatur, scriptum constat; et quamuis non negem, quaedam forsan istius rei momenta sparsa olim fuisse et vulgata, longe tamen plura, ut opinor Auctor Φιλόμη-
ρος excogitavit, victoriam quidem, ne famae contradi-
ceret, Hesiodo concedens, sed in aliis omnibus Homeri gloriae inique subseruiens. Ne hoc temere dictum pu-
tes, ecce hominem in ipsa fraude deprehensum! Quo-
niam intricatas et subtiles quaestiunculas proponere nul-
lius sit operis vel ingenij, maximi vero, iisdem exem-
plo respondere; idcirco perpetui interrogatoris partes
Hesiodo assignat, responsores Homero. Quod quidem
contra historiae veritatem factum constat. Nam quae-
stionem, quam Auctor certaminis Hesiodo assignat:

Μᾶσ' ἄγε μοι τά τ' ἔόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἔόντα,
τῶν μὲν μηδὲν αἶϊδε· σὺ δ' ἄλλης μνήσασαι αἰοιδῆς.

itemque responsum Homero attributum:

Οὐδέ ποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχή ποδες ἵπποι
ἄρματα συντρίψουσιν, ἐρίζοντες περὶ νίκης.

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memo-
rat Plutarchus ^v), sed historiae, ut opinor, sequacior,
quam

^z) Salmasii Plin. Exercitatt. p. 609. Lucianus vero in Her-
morismo Hesiodum appellat
τὸν ραψωδόν.

^v) Conuiuii. 7. Sapp. Latuit
igitur Barnesium hoc a Plutar-
cho memoratum. Reprehen-
dit enim Lilius Gyraldum,
com-

quam vix crediderim per totam Certaminis seriem ineptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quaestionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud obscurum iniquae istius operis falsitatis documentum, cum scriptor ad propugnandas, quas tuetur, partes, receptae traditioni audeat contradicere. Porro si ita in certamine processisset res, ut ab huiusce libri auctore repraesentatur, absurda admodum esset vel ipsius Hesiodi, vel eorum, qui citata Epigrammata composuerunt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei esset, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cui-dam narratur respondisse x): *Si alteram huiusmodi reportauerimus victoriam, omnino periimus.*

Quae vero post hoc certamen Hesiodo euenerunt, hoc fere modo traduntur. A Chalcide Delphos y) navigauit, tum victoriae praemium Musis consecraturus, tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cum vero vix templum ingrederetur, Prophetissa deo repleta, talia effudit:

Ὀλβιος ἔστος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει.

Ἡσίοδος, Μῆσῃσι τετημένος ἀθανάτησι.

Τὸ δ' ἦτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ἐπικλόνεται ἡώς.

Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείῃς ἀγλαὸν ἄλσος.

Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

z) Nemeaei Iouis apud Argiuos templum erat celebratissimum, aenea statua, et stadium, in quo eidem Ioui ludos faciunt. Hunc lueum cum haud obscure a deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Oenoen Locrensum oppidum migrans, ab Amphiphane et Ganyctore Phegei filiiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo

c 3

Poeta

competitorum partes ita disponentem. Vix autem, ut opinor, auctoritatem libri τὸ Ἀγώνος Plutarchi praeposuisse.

x) Plut. in vita Pyrrhi.

y) idem VII. Sapp. Conuin. Ἀγών etc.

z) Pausanias in Corinthiacis.

Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, a) Nemeaeo Ioui consecrata erat. Eadem fere fallacia circumuenti et alii insignes viri dicuntur occubuisse. b) Cambyfi, Persarum regi, redditum erat oraculum, eum Ecbatanae decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpretatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, vrbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. c) In Antigoni morte fratris iussu interfecti rem haud absimilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum IV. Anglorum regem, qui, cum praedictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, et in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflauit? Hesiodo vero apud Oenoenses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitem sorori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse iniuriae auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Euboeam et Locridem interfluente submerferunt; cuius cum tertio post die cadauer ad terram delphines detulissent, dum festum solemne in honorem Ariadnae celebraretur: populus vniuersus ad littus decurrit, agnitionumque corpus sepeliit.

Interfectores autem ad supplicium conquisiti, cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam nauigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui d), eos in itinere fulmine percussos Iouem submersisse; alii e) Chalcidem reuersos ab Eurycle haruspice, poena hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, vt tradunt alii f), ab ipso Hesiodi cane. Eius ossa ad se postea Orchomenii transtulerunt, hac de causa,

a) Thucyd. Hist. l. 3.

b) Herodot. l. 3.

c) Ioseph. Antt. Iudd. 13, 11.

d) Ἀγών. Alcidas in Museo.

e) Eratosthenes in Ἀνδρα-
πρόδω.

f) Plutarch. de solertia Ani-
mal.

caussa, ut ipsi g) narrant. Saeuiente in homines et pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores, responsum tulerunt, ad sedandam luem vnicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam.

Redeuntibus vero in patriam, qui sciscitatum missi fuerant, et per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique Hesiodi ossa, in saxi cauitate inuenta, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἄσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
Ὅς ἔα πληξίππων γῇ Μινυῶν κατέχει,
Ἡσιόδῳ, τῷ πλείστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὀρεῖται,
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν Βασάνῳ σοφίης.

Istam vero mulierem nomine b) Ctemenem, cuius stratae ob suspicionem interfectus est i) Hesiodus, nonnulli eius fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stefichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem peruenisse; unde prouerbium illud, Ἡσιόδειον γῆρας; et Epigramma Pindaro k) attributum:

Καῖρε δὲς ἡβήσας, καὶ δὲς τάφῳ ἀντιβελήσας,
Ἡσιόδῳ, ἀνδράποισ μέτρον ἔχων σοφίης.

Communem quandam, cum Homero sortem, si Pausaniae (in Atticis) sit credendum, Hesiodus obtinuit. Regum, principumque familiaritates, vel fortunae inuidia nacti non sunt, vel spreuerunt. Hic agresti vitae addictus ab urbana fronte, fastidiosus dominis, aulicis artibus et officiis penitus abhorruit. Homerus per va-

c 4

rias

g) Pausanias in Boeoticis. Ἀγῶν. In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant.

b) ita corrigit Lil. Gyrard.

pro Κλυμένην.

i) Proclus et Tzetzes in Schol. ad Ery.

k) Tzetz. in Prolegg. ad Ery.

rias terras peregrinatus, gloriam suam propagare praestabilius duxit, quam contractiori fama potitum magnatum opibus et gratia floruisse. Fortunati ambo! si quid veri cecinit Poeta, qui et regiam et parasiticam mensam probe cognouerit; 1) *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.* Sed felicior multo Hesiodus, qui, dum clientelae taedium non subiret, *stirpis Achilleae fastus* non perferret, *gaudebat parvisque sodalibus et lare certo.*

Haec fere sunt, quae passim de Hesiodo nostro conscripta leguntur; dubiae quidem auctoritatis omnia, quae tamen, si falsa existimantur, haud poenitet protulisse, quoniam ex his inferri potest, maximo eum per omnia saecula in honore habitum, de quo talia conficta fuerint.

De hominis vero moribus et indole, cuius vitae vix vlla supersunt vestigia, quis aliquid ausit pro certo tradere? Quod autem nobis inuidit historia, ipse quodammodo suppeditauit in libris, quos veram quasi animi sui imaginem posteris reliquerit. Et quamuis de moribus hominum ex eorum scriptis, de praxi ex praeceptis non sine erroris periculo iudicatur; in hoc tamen auctore, cum senili quadam garrulitate tantus elucet candor et infucata simplicitas, ut ipsum, dum lego, pene videre videar qualis esset, omnemque vitam senis in libris suis veluti votiuam descriptam tabella patere existimem. Dignus homo, quem quis Patriarchae alicui vel Prophetae assimilauerit. *Rusticus, abnormis, sapiens*; abundans praeceptis omnigenis, agriculturae, oeconomiae, virtutis, quae quidem, ni fallor, Ascraeo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illustrata, facetiisque innocuis condita. Inter caeteras vero virtutes iustitiae et frugalitatis cultor praecipuus, quarum alteram ei commendauit a corruptis iudicibus accepta

1) Horat. Epp. l. I. ep. 18.

cepta iniuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quae erant patrimonii parte spoliato facultatum angustiae. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arctum quandoque solueret hospitiis animum, *m)* neque πολύξεινος, neque omnino ἄξεινος; si quid vero valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur* etc. haud ille illiberalis conuiuiorum apparator, *n)* qui, conuiuiis ad bibendum dispositis, *vetuit super cratera cyathum quiescere*. Mitis vir ingenii, placabilis, generosus, qui summa licet iniuria affectus, fratrem tamen, damni auctorem, docere, hortari, beneficiis cumulare non destitit. *Otii, quietisque cupidissimus*, qualem decet esse agricolam et pastorem; ista tamen ambitione famaeque siti, qua literati pene omnes, poetae maxime, laborant. Hinc nauigatio illa ad certamen Chalcidense, et plures forsitan contentiones in deperditis libris memoratae. Vaniloquentiae accusationem, quam nonnulli Hesiodo intenterunt, iam supra diluimus; si qui vero superstitiosum arguunt, nec licet nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas est antiquissimum Poetam, summa deorum reuerentia imbutum; quae quidem in illuminata mente religionem parit, veramque pietatem, sed in intellectu caecutiente diuinaeque naturae prorsus ignaro, superstitionem omnimodam. Vitium hoc habuit non proprium, sed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maxime erecti haud facile emergunt.

Sed hominem iam dimittamus, ut contemplemur poetam; omnium praeter Homerum ab antiquis celebratissimum; cui dum χαρακτήρα effingere, explorare genium, propriamque scribendi speciem depingere suscipiam dolebit sane, si sensum meum, sequutum, iudicioque confisum, ab his ipsis antiquis κριτικαῖς viris quandoque dissentire contigerit. Acutissimi vir ingenii Dionysius Halicarnassensis *o)* hanc nobis Poetae nostri

c 5

imagi-

m) Ege. 715.*n)* Plutarch. Diocl. Conuiu.*o)* in censura vet. Scriptt.

imaginem exhibet: Ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων
 λειότητος, καὶ συνθέσεως ἱμελῆς. Idemque cum poli-
 tam et floridam τὴν σύνθεσιν descripsisset (περὶ συνθέσεως
 sect. 23.): Hesiodum inter eos primum recenset, qui
 in hoc stylo visi sunt elaborasse. Ab illo non discrepat
 Velleius Paterculus (l. 1. c. 7.): *Vir fuit perelegantis in-
 genii, et mollissima dulcedine carminum memorabilis.* Ean-
 demque pene sententiam, Grammaticorum princeps,
 Fabius Quintilianus in his verbis tueri videtur (Institut.
 Oratt. l. 10.): *Raro assurgit Hesiodus, magnaque pars
 eius in nominibus est occupata, tamen utiles circa praecepta
 sententiae, lenitasque verborum et sententiarum probabilis
 daturque ei palma in illo medio genere dicendi.*

Decreta haecce summorum Criticorum locus erit in
 posterum perpendendi; illud tamen interea libet anim-
 aduertere, scilicet eos, quamvis vera forsan, quae citau-
 mus, de Nostro protulerunt, non ei in his χαρακτηρὰ
 maxime proprium et familiarem attribuisse. Sagaces
 viri, et Criticorum regulis assueti, hoc vel illud scriben-
 di genus, acri habito examine, in auctore quouis for-
 sitan deprehendant. Sed illud vnicum pro peculiari di-
 stinctionis nota cuique attribuerem, si quid in eo sit,
 quod non acutis, ut sentiatur, naribus indiget, non ut Cri-
 ticorum trutina pensetur, exigit, sed per se planum et per-
 spicuum vulgarem quemuis et oscitantem ferit lectorem,
 et nequaquam sui finit esse immemorem. Ecquid vero
 huiusmodi deprehendimus in Hesiodo? Immo admira-
 bilem quandam simplicitatem, et, ut ita dicam, mode-
 stiam orationis et castitatem; a qua quidem scribendi
 norma in vetustissimo quoque auctore maxime conspicua,
 recentiorum hominum plerique falsas fucatasque Veneres
 sectati penitus deflexerunt. Simplicitas vero vel in co-
 gitatis vel in verbis praecipue consistit. Cogitationum
 simplicitas ea est, quae res concipit et apprehendit, ut
 in ipsa natura inveniuntur existere, pure, perspicue, di-
 stincte.

stincte. His autem opponuntur cogitationes perplexae,
 obscurae, subtiles, quae veritatem forsan in se conti-
 nent, sed longe quaesitam, paucis obuiam, et fundo
 quasi adhaerentem. Verborum ea est simplicitas, quae
 res exprimit proprie et clare, non affectatis vocibus,
 quaesitifue figuris, sed istis, quae ad communem vsum
 proxime accedentes vulgari captui maxime accommo-
 dantur. Hic, inquam, stylus est et dicendi character
 in quo veteres illi excelluerunt, a quo tamen recentio-
 res, delicati homines et fastidiosi, acuminatum aliquid
 et exquisitum et a vulgo longe longeque remotum in-
 vestigantes, omnino recesserunt, et in locum eius fri-
 volos conceptus, argutas ingeniosasque sententias, in-
 troduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauca
 Ascraei vatis veneratores inueniuntur. Nam de re-
 bus rusticis urbane, de humilibus excelsae, de gra-
 vibus non lepidè et concinne, loqui didicit; sed
 suum cuique rei colorem induens naturam ducem opti-
 mam in omnibus sectatur. In eo igitur dominatur ista,
 de qua loquimur, simplicitas; siue ad hanc a natura fa-
 ctus, seu pastoralis vita institutus, seu ab ipso denique
 subiecto coactus videatur. *Raro certe assurgit Hesiodus,*
nec in tali debuit argumento assurgere; sed aliarum Ve-
nerum vices suppleant, et certissimam ei palmam con-
ciliant praeceptorum grauitas, verborum aptitudo, et
versificationis lenitas et dulcedo. In Ethica parte, prae-
ceptorum aridorum, ieiunorum, sine ordine vel con-
nexione repetita crambe; in descriptionibus, notissima-
rum circumstantiarum minuta congeries, nullis figmen-
tis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata
facies; omnia denique ad vtilitatem potius, quam de-
lectationem comparata; haec quidem vitia sunt, quae
delicatis nostris hominibus fastidium creant; sed istius-
modi sunt vitia, quae in optimo quoque antiquorum
maxime conspiciuntur, et pro ipsissima nota antiquitatis
 et

et caractere p) genuino habenda sunt. Ecquid enim Homero sublimius, ne dicam diuinius? Sed in ipso, quodocunque a bellorum strepitu recedere, et in domestica vita occupari, vel arua incolere dignatur, eadem conspicitur tum sensuum tum verborum veneranda simplicitas; cuius quidem plurima vel in ipsa Iliade, occurrunt exempla, Odyssæa autem tota in hac est. Quin etiam in argumentis maxime excelsis hæc ipsa ἀφελειὰ locum habet, simplex inquam, magnificentia, et natiua maiestas, quæ, per se satis conspicua, extranea respuit ornamenta, nec purpureos pannos affuit; qualem videre licet in sacris scripturis; quæ ab omni fastu et tumore abhorrentes, descriptionibus, colloquiis, Patriarcharum historiis, rebus quidem plerumque grandibus, suam attribuunt sublimitatem, vltiorem non arrogant. Quod siqui sint, qui hanc ipsam orationem simplicem et incultam contemnant, vtpote facile imitabilem, et sine sudore obtinendam, nae illi egregie falluntur, frustra, vt opinor, laboraturi, si eandem tentauerint. Ita enim plerique vel prauorum librorum lectione, vel propria affectatione, et nouitatis falsæue sublimitatis studio peruertuntur, vt eos ad naturam denuo reuocare et ad iustos sensus veramque eloquentiam effingere, opus sit difficillimum nec nisi diuturno vsu et exercitatione crebra perficiendum. Quid vero? Nullisne liceat ornamentis, nullo vti acumine? An omne dicendi artificium, omnis rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura sunt subiecta, ita a natura comparata, vt nitide,

vt

p) Huc referri possunt, quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri et Virgilii. *Has copias fortasse pures aliquis diuinæ illi simplicitati præferendas. Sed nescio quomodo Homerum reperit illa vnice decet, et est genio*

antiqui poetæ digna. Saturnal. l. 5. c. 5. Dolet tamen, quod celeberrimum gentis nostræ Poetam Alexandrum Popium in hac re dissentientem habeamus; quem vide in dissertatione sua in Homeri Catalogum.

ut splendide tractari possint, hoc interim si modo caueatur, ne adscitis ornamentis naturalis gratia et venustas obscoretur. Illud vero concedens, nego tamen antiquissimis scriptoribus inornatam suam simplicitatem exprobrandam esse, cum et prisca gens mortalium istiusmodi phalerarum incuriosa esset, et ipsa forsan argumenta nitorem omnem et splendorem respuerent. Haec scripsi in eorum gratiam, qui natura quid sit, quod temporum morumque discrimen, quid denique subiecto cuique conueniat, prorsus ignorantes, inornatam Hesiodi simplicitatem fastidiunt et irrident.

Qui iustam vero de Hesiodo ideam formare velit, oportet eum non in vno quouis, sed in diuersis operibus poetam contemplari. In *Ἔργων καὶ ἡμέραις*, quod vnum pro genuino eius opere ab omnibus ^{q)} agnoscitur talis est, qualem modo depinximus, agrestis, grauis, inornatus, senex, aevi sui antiquitatem et mores fassus; ista tamen dictionis puritate et numerorum suauitate, ut nihil in hac parte vel elegantissimae aures reprehendant. Libens igitur Dionysio Halicarnassensi accedo, qui de nostro ita scribit: *ἑφρόντισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος καὶ συνθέσεως ἑμμελῆς*; et Quinctiliano, qui hanc nobis eiusdem imaginem proponit; *Lenitas verborum et sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi*; itemque Velleio, qui eundem *mollissima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus desidero, quod vnicum pro genuino ac maxime proprio Hesiodi charactere lubens admitterem, rusticam illam, quam descripsi, verissimum antiquitatis exemplar, simplicitatem, cuius illi prae omnibus debuerunt meminisse, qui iustam Hesiodi imaginem exhibere voverunt. Praecipue vero miror Velleium, hominem tum sensu tum stylo ab antiqua ἀφελεία quam longissime recedentem, sub ingenii perelegantis charactere Hesiodum

q) Pausanias in Boeoticis.

dum bonum virum politis illis et nasutis lectoribus deridendum propinasse. Male quidem Hesiodo palpatum, dum istam ei laudem arrogat, quam ille solam non ausit sibi vendicare. Sed Velleium non moror. Ecquid enim tam putidum est et inane, quod ab isto adulate vanissimo non fas sit expectare?

Ad Θεογονίαν iam procedamus, quam omnes pene praeter Boeotos pro genuino opere admittunt, in qua quidem non eadem, quae in Ἔργοις, Hesiodi facies, nec tamen prorsus diuersa. Hoc poema respicit illud Quinctiliani: *magna pars eius in nominibus est occupata*; a quo quamuis indicari videatur opus horridum et ieiunum, ad illud tamen quam aptissime refertur, quod de nostro sequitur Elogium: *Lenitas verborum et sententiarum probabilis*; itemque Halicarnassensis illud: ἐφ' ὧν τισὶν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἔμμελλε. Nam quod in Homero solent Critici admirari, eum scilicet in Catalogo extot hominum urbiumque nominibus tam suauiter et molliter fluentem orationem conflare potuisse, illud ipsum in Hesiodi Theogonia tam feliciter elaboratum inuenias, vt si inter eos de hac re certamen iam institueretur, merito dubitarent iudices, vtri palmam decernerent. In tanta vero nominum congerie, quis miretur, si *raro assurgat Hesiodus*? Non tamen vel in hoc opere omnino expers est poetici spiritus, sed occasione data tam magnum spirat et feliciter audet, vt, quibus rebus idoneus esset, possis aestimare; nec immerito deplores, vel quod in congrua tam sublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quod operum eius ποιητικωτέρων pleraque interciderint.

Ex hoc autem libro petatum atrocissimum impietatis crimen Hesiodo intenterunt veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras r) Hesiodi se animam vidisse finxit apud inferos vinculis adstrictam aereae columnae, striden-

r) Diog. Laert. l. 8. sect. 21.

stridentemque propter ea, quae de diis commentus erat. Eidem dicitur subscripsisse Xenophanes, Homerum etiam, uti aequum erat, pariter arguens 1):

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκ' Ὀμηρος Ἡσίοδος τε,
Ὅσσα περ ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστίν,
κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Ipse etiam Sextus 2) qui ista Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehensione Hesiodum perstringit, *μηδ' αξιοχρεῶν ὄντα κριτὴν τῶν κατὰ φιλοσοφίαν*. Platonis autem celeberrimam et decantatam sententiam quid referam, qui 3) Homerum et Hesiodum ob impias, quas de diis finxerunt fabulas e republica sua eiecit? Quis igitur Christianus vir Hesiodi tam inepte fautor est, ut ei velit in hac lite adesse, nec potius fateatur, eum optimo iure istius culpaе esse damnandum, quam vel Ethnici philosophi et ipsi quoad res diuinas caecutientes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentisque acumen admiror, quae quamvis ad veritatem perspicendam obtusior, multos tamen errores vel in istis tenebris detegere valuerit; et si iam metus esset, ut quis a vera religione huiusmodi librorum lectione perverteretur, nec potius sperandum esset, ut omnes istius superstitionis odium conciperent, quae figmenta tam absurda venditare potuit, et ipse inter primos essem, qui

1) Sextus Empiricus adu. Mathem. l. 8. Ad idem innuit Aristot. Rhet. l. 2. c. 24. Οἷον Ξενοφάνης ἔλεγεν, ὅτι ἀσεβῶσιν οἱ γενέσθαι φασκόντες τὰς θεὰς τοῖς ἀποθανεῖν λέγουσιν ἀμφοτέρως γὰρ συμβαίνει μὴ εἶναι ποτε τὰς θεὰς.

2) Pyrrhon. Hypoth. l. 3. c. 16.

3) de republ. l. 2. Vide etiam quae in hanc rem notarunt Cicero Nat. Deor. l. 1. Longinus περὶ ὕψους cap. 9. quem haud opportune confirmat Tullius testimonio Aristotelis in libro 10. Polit. Istum enim libellum in imitationem Aristotelis a Kyriaco Stroza Florentino conscriptum quis ignorat?

qui Hesiodum & nostra etiam republica ablegatum vellent.

Libens tamen interea in medium proferrem, quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus praediti excusationem allegari posset; illud vero praesertim, scilicet quod ipse non finxerit, quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebrauerit. In superstitionis gentilitiae, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar inuolui, dummodo non audax impostor, tantaeque impietatis inuentor habeatur; ideoque ut haec valeat Apologia, ad Herodoti contrariam asserentis sententiam ponderandam proceedamus. De religionis enim Graecae primordiis sic scribit Historicus (l. 2, c. 53.): "Οθεν δὲ ἐγίνετο ἑκάστος τῶν Θεῶν, εἴτι αἰεὶ ἦσαν πάντες, ἀκόοι τε τινὲς τὰ εἶδεα ἐκ ἡπίστευατο μέχρι ἃ πρῶνι τε καὶ χθές, ὥς εἰπεῖν λόγῳ· Ἠσίοδον γάρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δυνάμεσθ' πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ ἃ πλέοσι. Οὔτοι δὲ εἰσι οἱ κρηίσαντες Θεογονίην Ἑλλήσι καὶ ταῖσι Θεαῖσι τοῖς ἐπωνυμίας δόντες καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημήναντες. Unde autem singuli deorum Extiterint, eundem semper fuerint, aut qua specie, haecenus ignoratum erat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum 400. non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Graecis Theogoniam, diis cognominibus datis, diuifisque honoribus et artibus inter eos et descriptis eorum formis. Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticae auctores erant primarii Hesiodus et Homerus, et ab eorum inuentione profluxerunt fabulae, quas Graeci primum, deinde Ethnicorum pene omnium vulgus auide amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tuto credas. Vir quidem eleganti ingenio et suauissima compositione memorabilis, sed placendi quam docendi studiosior, innumerisque fabellis, et παραδόξοις scatens; adeo ut quantum ei arrogat aucto-

auctoritatis aevi antiquitas, tantum detrahat hominis ^{a)} vanitas, et in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quae de Graecorum religionis origine narrauit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantacunque apud suos fama et auctoritate Hesiodus et Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, vt hac permota vniuersa gens aliter de diis et forsan sanius sentiens, Theologiam ab iis inuentam, et tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos et nomen diuinis v^olibus olim attributus est, vt noua quaedam dogmata eos potuisse adicere facile concedam; sed vt receptam penitus abolere superstitionem, religionemque nouam ex improviso inducere vnus et alter valuerit, vix credibile videtur reputanti, quam difficulter se in mentes hominum praeoccupatas insinuet religio sanissima, etiamsi miraculis, validissimo veritatis argumento, muhiatur.

2. Si praetendatur, istam fuisse Graecorum ignorantiam, vt ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetae vel sapientes, qui de hac re praecepta tradere potuerint; et historiae auctoritatem, et ipsam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis procul dubio ante haec tempora saeculis Graecia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata sit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus inuectam ^{y)}, religionem accepit: Ne rem altius repetamus, Danaus ^{z)} qui Argis, Cecrops ^{a)} qui Athenis regnauit, cum ipsi ex Aegypto essent, aliquam

x) Cicero de Legg. I, I. Plutarch. de Herod. Malign. Dio Chrysost. Orat. 18. A. Gellius l. I, 10. Strabo l. I. et II. Thucyd. l. I. Οὐτε ὡς λογογράφος etc. ad quod Scholiastes: Αἰνίττεται τὸν Ἡρόδοτον.

y) Summi viri, Ioh. Potteri; Archiep. iam Cantuar. Archaeol. Gr. l. 2. c. I.

z) Pausanias in Corinthiacis.

a) Eusebius Chronico. Pausanias in Arcadiis.

quam certe religionis partem, quae in superstitiosa ista gente inualuerat, secum induxerunt. Dicitur et Phoroneus b) Aegyptius templorum, altarium, sacrificiorum usum Graecis indicasse; ideoque vel deos quosdam tunc temporis apud eos in honore habitos inuenit, vel ipse peregrinos et ignotos inuexit. Testatur etiam et ipse Herodotus (l. 2.), pene omnia deorum nomina ex Aegypto in Graeciam peruenisse; Bacchum vero diu ante Hesiodum Graecis fuisse notum, quippe cuius nomen et cerimonias Melampus interpretatus fuerit.

Quamquam vero idem Historicus contendit (ibid.), poetas illos, qui antiquiores Hesiodo et Homero ferebantur extitisse, posteriores fuisse, ei tamen vel ipsa ratione permotus strenuo repugnarem. Cui enim verisimile videatur; haec poemata tam pulchra et pene divina prima fuisse inter rudes Graecos poeseos tentamina c), cum alioqui omnes artes et scientiae, non vno saltu

b) Clem. Alex. in Protreptico. Arnobius contra gentes l. 6.

c) Vide hac de re sententiam Viri doctrina et ingenio praecellentis Franc. Hare Cicerontensis Episcopi in Prolegg. in Psalmos a se methodo et arte admirabili metricè diuisos; cuius tamen observationes elegantissimas Lectori invidere iniquum esset. Respondeo, hanc ipsam simplicitatem partim in causa fuisse, quod eius inuestigatio quaerentibus non feliciter cesserit; qui non satis secum reputantes, antiquissima quaeque esse simplicissima, artesque omnes, quo initiis propiores essent, eo fuisse rudiores, nec nisi longo temporis pro-

gressu ad ἀκμὴν suam perductas, temere nimis crediderunt Poematia haec, quod sacra essent, nec sine numinis quodam afflatu composita, ideo esse in suo genere perfectissima, omnemque poeseos cultum et ornatum, qui multis post saeculis apud Graecos obtinuit, in his quaeri oportere. — Notandum tamen est, poeseos Hebraeae imperfectionem, istius linguae, vel ipsorum forsan poetarum, genio, aequae ac antiquitati poematum, quae iam supersunt, adscribi posse. Nam inter Iobum, Mosen, Deborah, sacrorum poetarum primos et posteriores illos, Dauidem, Salomonem, caeterosque qui Babylonicam captiuitatem exceperunt,

saltu, sed gradatim lentisque passibus ad culmen soleant peruenire? Rursus igitur idem notandus est Velleius, qui verborum, ut solet, sonitu et antithesi potius, quam ratione et veritate, ductus, vanum hoc Homero confert elogium (l. 1. c. 5.): *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inuentus est.* Nam praeter ipsorum poematum perfectionem, quae ea nequaquam prima omnium fuisse satis demonstrat, etiamnum conseruantur antiquorum poetarum nomina, qui de diis et religione scripsisse traduntur. Meminit Pausanias d) Lycii cuiusdam Olenis, qui antiquissimos inter Graecos conscripsit hymnos et in hymno suo in Lucinam dicit Amorem Lucinae filium fuisse; post eum vero Pamphus et Orpheus poetae claruerunt, et ab utroque compositi sunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum e) primum in Gratias carmina cecinisse f); eius vero hymnum in Iouem Homerum imitatum esse. Si Ciceroni sit credendum g), Chrysippus Orphei, Musaei, Hesiodi, et Homeri fabellas accommodauit ad ea, quae ipse de diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Musaeus h) *Θεογονίαν* composuisse; licet hymnum in Cererem pro vnico Musaei illius prisca scripto certo ac genuino agnoscit i) Pausanias. Ex hoc tamen poemate Homerus et Hesiodus quaedam descripsisse, ac suis intexuisse poematibus narrantur k).

d. 2

De

ceperunt, satis longum tempus intercessit, quo perpoliri, et ad ἀκμὴν quandam perduciposset Poetis Hebraea, si modo istiusmodi perfectionis capax fuisset, vel huic rei sacri scriptores operam dedissent; cum tamen iisdem, quibus antiquissima, vitis et maculis laborent poemata recentiora, nec vllum in iis vestigium

profectus cernatur.

d) In Boeoticis. Herodot. lib. 4.

e) Pausanias in Boeoticis.

f) Philostratus in Heroicis.

g) de Natura Deor. l. 1.

h) Diog. Laert. in Prooemio. Harpocraton. Suidas in Μελέτη.

i) in Messeniis.

k) Clemens Alex. Strom. l. 6.

De Orpheo autem Graecorum religionis auctore celeberrimo, variorum scriptorum testimonia congerere, infinitum pene ^{l)} esset; a quo, cum patria Thrax esset, ipsum religionis nomen, ut nonnulli existimant ^{m)}, derivatum est. Dicitur enim cultus divinus *Θρηονεια*, quasi *Θραξία*, i. e. Thracis hominis inuentum.

3. Plurimae Graecorum religionis fabulae ab historia sacra desumtae sunt; ⁿ⁾ quod quidem patet tum ex circumstantiarum factorumque inter se congruentia, tum ex ipsis locorum, personarum, deorumque nominibus ab Hebraea radice deriuatis, paruaque mutatione ad Graecam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, si quis existimat, huiusmodi mutationem vnus alteriusue hominis inuentioni et ingenio deberi. Non enim vno aliquo tempore, sed sensim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quae, cum nullis certis monumentis conseruata fuerit et propagata, per longum, *ut solet, traditionis cursum innumeras subiit mutationes, a quolibet narrante ademptis, additis, variatis ad libitum circumstantiis, donec ad istum fere statum religio peruenerat, qualis in Hesiodi Theogonia ^{o)} describitur. Haud tamen asseuerauerim tam scrupulosum eum fuisse in omnibus, fidumque religionis suae interpretem, quin licentia

^{l)} Vide tamen Aristoph. in Ranis, et Euripidem in Rheso.

^{m)} Nonnus *Εὐρυ. ἰσορ.* In Stel. I. Potteri Archaeol. Gr. 2, 1.

ⁿ⁾ Bochartus passim. Clerici Norae in Hesiod. passim. Stillington Origines sacrae l. 3. c. 5.

^{o)} Cum ita Neomeniorum feriae Hesiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo nisi paullo morosior ambigere queat,

quin saeculis longe vetustioribus in usu fuerint, cum omnia scaterent idolis, etc. Spencer de Neomen. festis c. I. sect. I. Idem de purificationibus verba faciens: Si gentium pene omnium usus antiquitatis indicium habeatur, consensaneum est, ut lationes illas Hesiodo longe antiquiores fuisse, et originem suam a remotissimo mundi senio duxisse, iudicemus. de lustrat. Hebr. c. 3. sect. 2.

tia a veteribus poetis vindicata; nouis quibusdam circumstantiis et splendidis fabellis Poema suum decorauerit. Eius tamen si τὸ ὅλον spectes, ab antiqua eum traditione argumentum desumpsisse, vel hac ratione indutus crediderim, quod has res, ut notas diuque receptas, secure et tranquille narret, nullamque prae se ferat speciem hominis exponentis commenta sua, iisque fidem conciliare laborantis.

Ex his omnibus mihi quidem persuasissimum est, longe vetustiores Hesiodo fuisse has de deorum origine factisque historias. Illud tamen libens concedo eum forsitan copiosissime et accuratissime de hac re scripsisse, primumque πεποιηκέναι ΤΕΛΕΙΑΝ Θεογονίαν Ἑλλήσι.

His iam expeditis quae ad ἔργα καὶ ἡμέρας et Θεογονίαν pertinent, ad aliud iam pergamus Poema, seu Poematis fragmentum, Ἀσπίς Ἡρακλέους nuncupatum, quod an genuinum sit Hesiodi opus, an potius recentioris aevi, summa est inter viros doctos controuersia. Variorum opiniones hic loci memorare superuacaneum esset, cum ea, quae in hanc rem congescit vir πολυμαθές Ιο. Alb. Fabricius, huic nostrae Editioni integra subiunxerimus; rationes autem, quibus indocti literati quidam viri hoc opus Hesiodo abiudicauerint, paulisper expendere non pigebit, quas si inanes, nulliusque esse ponderis deprehendamus, nihil certe apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Hesiodo tribuam. Argumenta, quae ad huius poematis ἀποδείξιν probandam adhibentur, huiusmodi fere sunt.

I. Ἀσπίδος Ἡρακλέους auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus esse videtur, et ab ipso plurima carmina mutuatus; quinimo in quadraginta locis, ut recenset vir quidam p) ἀκριβέστατος, istiusmodi utitur

d 3

locutio-

p) Vide librum, Anglico sermone conscriptum, cui titulus: Miscellaneous Obser-

vations on Authors ancient et modern.

locutionibus, quales non nisi in hymnis Homero adscriptis inueniuntur, ac proinde necesse est, vt qui Hesiodum Homero coaeuum, vel eo forsan seniore existimant, recentiori alicui poetae hoc opus adiudicent. A similitudine igitur duorum inter se poematum concludis Ἀσπίδος auctorem Homeri clypeum imitatum fuisse? Pulchrum sane argumentum! quod in te pari ratione torqueri potest. Cum enim inter duo scripta notabilis quaedam apparet conuenientia, exinde probabiliter inferri potest, vnum ad alterum respexisse; sed vtrum sit apographum; vtrum archetypum, aliis argumentis iudicandum restat. Aequo igitur iure Hesiodi fautores contendant, Homerum Hesiodi imitatum fuisse, nisi aliae occurrant rationes, quae contrarium possint euincere. Porro argumentum illud, quod ducitur a quadraginta locutionibus, quae ab hymnis Homero adscriptis petita videntur, eadem laborat infirmitate, et maiori quidem, quanto maior est istorum hymnorum nouitatis suspicio. Nam quo longius ab HomERICA aetate hymni recedere creduntur, eo probabilius est in parallelis locis eos ad Ἀσπίδα respexisse, quam ad illos Ἀσπίδα, cuius antiquitas a tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce vero aliam rationem, qua Ἀσπίδος antiquitas oppugnatur. In eo nempe inuenitur allusio ad Centauri nomen, quod in Fornace q), poematio Homero attributo, memoratur:

Ἀσπίς. Ἀμφὶ μέγαν Πετεῖον, ἰδ' ἈΣΒΟΛΟΝ αἰαντήν.
Κάμινος. — Σμάραγον τε καὶ ἈΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quaeso, argumentum. Idem occurrit nomen in Ἀσπίδι et Κάμινω; Ergo vnum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ἀσπίδι, quod dubiae est antiquitatis, ac in Κάμινω, quod procul dubio est recens; ergo Ἀσπίς illud nomen a Κάμινω mutuatum est. Talis est

q) Herodot. vit. Homeri.

est Grammaticorum argumentatio; cuius quidem puderet meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodi nihil a me alienum putarem. Si Ἄσβολος nomen esset ab auctore Καμίνω confectum, valeret argumentum, quod exinde contenderet Ἀσπίδα Καμίνω recentius esse poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ἄσβολος vetustissimum est Centauri, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem et truculentiam ab Hercule fuisse interfectum, vetus fama *) tulit. Sed haec nihil moror, cum illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ἄσβολον in Καμίνω, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ἀσβετον seu Ἀσβεσον, donec Homeri editor Barnesius in Ἄσβολον commutauerit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quae in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cycloporum nomina, tum quod fictili arti aduersarii †) praedicentur, tum praecipue quod infra inuocet Poeta ‡) Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in priori versu designantur.

3. Tertia vero obiectio petita est ab illa dissimilitudine, quae inter Ἀσπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe, Ἀσπὶς sublimibus figuris et ornamentis poeticis, quae aliena prorsus videntur a graui illo et simplici poeta, qui Ἔργα et Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim a stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tuto confidas, nedum Grammaticorum turbae, qui hoc vtentes criterio, de-

d 4

anti-

*) Philostr. in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. l. i. c. 2.

§) Ὅς τῆδε τέχνη κακὰ πολλὰ πορίζει.

‡) Δεῦρο δὲ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρας, οἳ δ' Ἡρακλείδης Χείρας φύγον, οἳ τ' ἀπόλοντο.

antiquorum scriptis superbum ferunt iudicium; prorsus ignorantes, in eodem auctore stylos maxime diuersos inueniri. Primo enim, ab aetate auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio iam seniore, et de solita industria aliquid remittente, animaduertit Cicero (de claris Oratt.): *sui dissimilior videbatur fieri quotidie*; id fere in omnibus quodammodo, maxime in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Acre illud et vehemens hebescit, venustum et politum deflorescit, vestitu splendido oratio spoliatur, et omnino ut Graecorum notat Criticorum princeps *υ*), *ἡ ἀπακμὴ τῆς πάθης ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς εἰς ἡθὺς ἐκλύεται*. Non inutile est illud Horatii (Epist. I, I.) praeceptum, *Solue senescentem*, etc. et ille ipse, quamuis in omni genere excellens, aestum tamen ingenii deferbuisset, et ad aliquid sermoni propius inclinasse expertus est:

Nunc itaque et versus et caetera ludicra pono

Quod verum atque decens curo, et rogo et omnis in hoc sum.

Maxime vero in ipso Homero ista, de qua loquimur, ingenii declinatio conspicitur. Δείκνυσι διὰ τῆς Ὀδυσσεύς, ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφερομένης ἤδη ἰδίον ἔστιν ἐν γῆρα τὸ Φιλόμυθον. — — Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τῆς μὲν Ἰλιάδος γραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματος, ὅλον τὸ σωματικὸν δραματικὸν ὑπεσῆσατο καὶ ἐναγώνιον τῆς δὲ Ὀδυσσεύς τὸ πλεον διηγηματικὸν, ὅπερ ἰδίον γῆρας *κ*). Quid igitur? si dicam Ἀσπίδα figuris et ornamentis abundantem, in iuuentute sua, alia quae restant poemata, inclinata iam aetate Hesiodum composuisse; eumne deinceps ob styli diuersitatem Poetae nostro abiudices?

Secundo,

υ) Longinus περὶ ὕψους *κ*) Longinus ibid.
cap. 8.

Secundo, ob varietatem argumenti scribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis et Georgicis feruorem et impetum, qui in Virgilii Aeneide conspicitur? Easdemne figuras in nauium catalogo, vel cum in curruum certamen Diomedes descenderet ac cum
 Δαῖς οἱ ἐκ κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος ἀνδράων πῦρ Ἀστὺρ
 ὀπώρην ἐναλίγκιον γ)? Eadem inter scutum Herculis et alia Hesiodi poemata ratio est. *Ἔργα καὶ Ἡμέραι* poema est didacticum, virtutis et agriculturae praeceptis constans, subiectorum sane quae non admittunt, procul dubio non postulant, vel sensuum altitudinem, vel dictionis splendorem. Maxima pars *Θεογονίας* est *δηγηματική*, et in nominibus occupata, quae quidem, si tam apte inter se Poeta composuerit, vt nihil asperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tulisse existimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cum ad res quasdam nitoris et sublimitatis capaces digreditur, istis vititur figuris et ornamentis, quae satis demonstrant, non ei ad haec ingenium, sed subiectum idoneum plerumque defuisse. Descriptio praelii inter deos et Titanas, ac postea Iouis cum Typhoeo pugnae, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam *ποιητικώτερον* in Scuto legitur; cuius tamen argumentum istiusmodi est, vt omnes poetae vires et vniuersum impetum facile patiat. Male igitur *figurarum vi et ornamentorum abundantia* scuti *νόθεα* arguitur.

Restat, iam, vt de aetate Hesiodi pauca dicamus; pauca quidem; nam paucissimae occurrunt notae, quae curiosum in hac re inuestigatorem possunt dirigere. Periculosa plenum opus aleae! in quo iterum iterumque monendus est lector, vt rationibus verisimilibus contentus sit, nec ultra probabilitatis fines velit euagari: Argumenta, quae huic rei illustrandae inseruiant, du-

plicia fere sunt, veterum testimonia et rationes Astronomicae.

Veterum testimoniis vltra probabilitatem nihil fas est tribuere. Nam et ipsi veteres respectu Hesiodi pro recentioribus sunt habendi, et praeterea, quod maxime auctoritatem eorum leuat, inter se discordes sunt. Duobus igitur omnino vtemur testimoniis, quibus tamen tutius credendum est, quia et antiquissima sunt omnium, quae iam supersunt, et inter se consentiunt; tali quidem concordia, qualem de re tam remota expectare fas est, in qua scilicet non nisi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus post Hesiodum et Homerum scriptorum prosaice antiquissimus testatur eos 400. fere annis aetatem suam praecessisse (l. 2. c. 53.) Vixit autem Herodotus quo tempore Xerxes copias in Graeciam duxit, annis ante Christum 480. ideoque floruit Hesiodus annis ante Christum fere 900. Quantum Herodoti auctoritati tribuendum sit, superius dixi. Illud interea animaduertendum est, quod, si quis in eo sit error, longe probabilius est peccasse eum, recentiorum, quam par erat, Hesiodo aetatem tribuendo, quam assignando nimis vetustam. Nam praeter illam phrasin τετρακοσίοισι ἔτσι δοκέω μεῦ πρεσβυτέρως γενέσθαι, καὶ ὅτι ΠΛΕΘΥΣΙ, quae quodammodo innuit, eum a vulgari de hac re opinione discedere, animaduertendum est, hanc ipsam opinionum diuersitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quod sibi ipsi parum constet Herodotus, a suo quandoque longius remouens saeculum Hesiodeum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Hesiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Christum 1042. Cuius quidem memini, non vt suspecti istius libelli auctoritatem historiae Herodoteae testimonio opponerem; sed vt monerem, si quae sit in praedicta Epocha erroris suspicio, in eo verti controuersiam, an non multo antiquior

tiquior habendus sit Hesiodus, nequaquam an recentior habendus sit.

Haec etiam confirmatur supputatio ex Chronici Marmoris testimonio. In illo enim sic scriptum legimus: α' Φ' & 'Ησιόδος ἐΦάνη ἔτη $\overline{\text{H}} \text{H} \overline{\text{D}} \Delta \Delta \dots$ βασιλεύοντος Ἀθηῶν . . . Literarum quidem numeralium vltima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene suppleri numerali litera τῷ Δ, hanc vero τῷ Μεγακλῆς, ex iis, quae de hac re notarunt doctissimi Marmorum Editores z) abunde constat. Vixit Auctor Marmoris, vt ex plurimis in ipso Marmore notis constat, annis fere ante Christum 260, quibus adiectus numerus supra dictus 680. numerum efficit 940. illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Hesiodus.

Haecenus historiae fidem secuti sumus; iam vero dispiciamus, quid luminis huic rei illustrandae praebeat Astronomia. Cecinit Hesiodus Arcturi exortum ἀκρόνοχον, confecta bruma, sexaginta post dies accidisse (Egy. 564.):

Εὐτ' ἂν ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο
Χειμῆρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμάτα, δὴ ῥα τότε ἄσπερος
Ἀρκτῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο

Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκρονέφαιος.
ex quibus verbis aetatem nostri Poetae, calculi Astronomici ope, intra septuaginta plus minus annos posse constitui Scaliger a) et Vossius b) sunt arbitrati.

Vellem equidem huc vsque rationum Astronomiarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non esset in negotio a nostris temporibus tam remoto, et exigui momenti. Sed frustra huiusmodi ἀκρίβειαν spera-

z) Vide Seldeni et Prideauxii Comment. in Marm. Oxon.

a) Animadu. ad Euseb. No.

1255. p. 72. edit. Amstel. 1658.

b) de Graecis Poetis cap. 2. sect. vlt. p. 11.

speramus; postulat enim τὴν ἑπιτολὴν Arcturi rite et accurate definitam fuisse Hesiodi temporibus, et regionem cognitam; deinde nihil ambigui inesse verbis Poetae.

Sed τὴν ἐπιτολὴν ἀκρονύχην Arcturi rite et exacte definitam fuisse ne credamus, vetat quidem rudis antiquorum Astronomia, quam nimis imperfectam multa post Hesiodum saecula mansisse adeo demonstrat, inter alia Eudoxi Sphaera c) vt merito dubitari possit, an tempus reuera interiectum brumae et exortui stellae cognitum fuerit, nec ne; Hesiodo, aut Astronomis, quorum ille usus est obseruatis. Quis enim pro certa affirmauit eo usque processisse antiquos in Astronomica scientia vt veros τῶν τροπῶν dies statuere possent? Prima omnium huiusmodi obseruationum, quas veteres litteris tradidere, ea est solstitii ab Euctemone et Metone obseruati d): cui tamen neque Ptolemaeus, nec eo antiquior Hipparchus ausus est confidere; Petauius e) autem eam de errore vnus circiter diei arguit. Quid igitur miri est, si ab Hesiodo, aliquoue eiusdem saeculi Astronomo minora speremus, quam ab Euctemone et Metone, quorum nomina inter cultores Astronomiae multum celebrantur? Nec in hac re antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol cursum suum tardissime flectit; et conuersionem ita aliquando inter duas meridies euenire oportet, vt Astronomo minus perito vix ac ne vix quidem constaret, vtrum huic illine diei esset accensenda. Sed de imperitia veterum in constituendis ταῖς τροπαῖς solis audiamus Attalum et ipsum Eudoxum. Hic f) dicit in Ἑνόπτῳ suo: φαίνεται δὲ διαφοράν τῶν κατὰ τροπὰς τόπων καὶ ὁ ἥλιος ποιέμενος ille affirmat g) τὸν ἥλιον τὰς τροπὰς

c) apud Aratum, et Hipparchi commentarium in Arati poemata.

d) Ptolemaei magnum opus I. 3. c. 2.

e) Auctarium operis de doctr.

temp. l. 6. c. 10. p. 247. edit. Paris. 1630.

f) Hipparch. Φαινόμεν. l. 1. c. 21. p. 198.

g) Coma Berenices v. 94.

τρεπὰς μὴ αἰεὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ κύκλῳ ποιῆσθαι ἀλλὰ ποτὶ
μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειότερον.

Neque id solum nobis facessit negotium. Apparens
stellae ortus, modo ut eum in animo habuerit Poeta,
sit eo tempore, quo solis centrum sub Horizonte de-
pressum est certo graduum numero *b)* pro magnitudinis
stellae ratione definito, ipsum Horizontem occupante
stella. Quanquam vero stella reuera esset isto tempore
Astronomis conspicua; utrum tamen tunc temporis,
nec solaribus radiis magis expedita, viro Astronomiae
imperito observari posset, haud iniuria dubitatur. Ru-
sticus enim expectauerit stellam non modo sub visum
cadere, sed etiam toto splendore cornescere. Hic autem
splendor maiorem forte depressionis arcum postulabit;
et unusquisque gradus depressionis, ad arcum definitum
accedens, apparentem exortum stellae ἀκρόνυχον acce-
lerat, et ἰῶον moratur, vno ad minimum, pluribus
nonnunquam diebus, pro ratione situs, quem signifer
habet ad Horizontem. Huic etiam splendori quando-
que obstant longiora crepuscula et lucidiora *i)*, quae ex
aeris statu, ardore solis, halitibusque terrae perpetuo
mutantur, et aliquando ἀτμώδης quidam aer *k)* Hori-
zonti incumbens, per quem maiores etiam stellae tra-
lucere non possunt, nisi gradibus aliquot supra Finito-
rem extiterint; unde inter alias causas, scriptorum illa
varietas in designando stellarum ortu occasuque a qui-
busdam iure petitur *l)*. Porro haud satis constat Arcturi
exortum ab Hesiodo memoratum ipsius Poetae tempo-
ribus, et in Ascræo agro fuisse observatum. Plinium,
Columellam, aliosque scriptores reperimus docentes
astrorum stellarumque ortus et occasus ex praeceptis et para-

b) Anstadium operis de doct.
temp. l. i. c. 14. p. 45. et
Riccioli Almagest. novum T.
l. l. 6. c. 20. sect. 15. p. 464.

i) ibid. T. I. l. i. c. 31.
p. 48.

k l) Petavii Anstadium etc.
l. 2. c. 8. p. 99. B.

parapegmatibus antecedentium Astronomorum *m*), qui diuersis sane temporibus, et in variis mundi plagis astrorum coelique motus notarunt; quod si, vt par est, Hesiodus itidem fecisse credatur, exinde nihil de eius aetate constabit. Nam saeculi mutatio aliquod discriminis, et varietas regionis; qua fit observatio, insigne discrimen temporis exortui inducet; et Arcturus *ἀρκτοῦρος* citius feriusque post brumam orietur pro ratione saeculi magis minusue remoti, et loci magis minusue septentrionalis. Hoc sane discrimen ex mutatione saeculi oriundum antiqui vsque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis caluisse videntur Poetae; et fere omnes rei rusticae scriptores libris suis infarciunt ortus et occasus vndique excerptos, et perplexe et obscure, ne specie quidem aliquando memorata, designatos *n*). Igitur necesse est, vt istiusmodi observationes plerumque sint incertae, nec saepe Chronologiae inferuire queant.

Denique numerum, quem Poeta statuerat, sexaginta dierum a bruma ad Arcturi exortum, eundem multi alii scriptores *o*) et tandem Plinius *p*) posuerunt. Sed vtri horum, Plinio an Hesiodo, fides est adhibenda? Alterum certe de suo tempore locoque cogitantem suus fefellit animus, et fortasse vtrumque. Plinius quidem scientia ac eruditione prae lucebat Poetae, sed poeta antiquior, ideoque, ni fallor, testis fide dignior est huius exortus Arcturi; nam hic alteri, non vero alter huic, auctor eius rei esse potuit. Quoniam tamen vtrique potuerunt ex aliis suum de hac re testimonium mutuo sumfisse, adhuc incertum erit, quo saeculo, quaque regione

m) Eiusdem Operis l. 2. c. 8. p. 89. B. et D.

n) Miscell. Obseruat. pro Nouemb. et Decemb. 1733. edit. Amstel. T. III. p. 358.

o) Nat. Hist. l. II. c. 16.

p) Plinii Nat. Hist. l. 2. c. 77. A. Gellii N. A. l. 3. c. 2. Macrobian. Saturn. l. I. c. 3.

ne obseruatus fuerit ille exortus, quem noster poeta nos docuit. Et haec fere sunt, quae in genere dicenda de incertis antiquorum praeceptis ad ortus occasusque stellarum attinentibus occurrunt.

Iam restant considerata Poetae verba, in quibus aliquid ambigui nobis suspicari licet. Concesso enim, quod dies brumae rite definitus, et Arcturi exortus aetate Hesiodi et Ascrae fuerit obseruatus, quis tamen statuere possit, diemne illum intra tempus a bruma ad Arcturi exortum, an extra esse numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat usitata; sed utram Hesiodus usurpauit, in promptu non est dicere. Praeterea Graeci *p)* civilem diem ab occasu solis inchoabant; et exortus siderum ἀκρόνυχος, siue ipso occasu momento, seu post occasum solis factus, sub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero inclusus fuerit nec no; et minime constabit an Hesiodus voluerit Arcturi exortum posuisse quinquagesima nona an sexagesima post brumam vespera, an sexagesima prima. Id vero notandum est, singulos dies numero additos Poetae aetatem ad nos propius admove se septuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litteram docti mouerunt. Duplex est ἀκρόνυχος ortus *q)*; alter quo tempore sol infra Horizontem occidentalem eo usque nec amplius processit, ut stella in orientali Horizontis parte conspiciatur; qui ortus ἀκρόνυχος et apparens, seu ἐσπερία ἐπιτολή Φαινόμενη vocatur: alter est, cum sol versatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo, quo stella est in orientali, et ἐσπερία ἐπιτολή ἀληθινή vocatur, siue ortus ἀκρόνυχος verus; qui quidem obseruari non potest, sole tunc temporis oculis Astronomi surripiente, et radiis suis abscondente stellam. Neutonus *r)* (praecedentibus Longomontano et

q) Gemini Εἰσαγωγή apud Petauii Vranologiam c. II.

r) Chronol. p. 95.

et Keplero, si Ricciolo ¹⁾ fides est) arbitratur. posteriorrem ortum esse designatum, quem necesse est apparente serius euenire duodecim ad minimum diebus, et nonnunquam pluribus, respectu habito ad τὸ ἔγκλημα. Sed hunc sensum prorsus respuunt verba Poetae: nam vox παμφαίνων manifeste indicat τὴν ἐπιτολὴν φαينوμένην, et minime congruit vero ortui, quem Geminus ²⁾ αἰθεώρητον vocat. Neque mehercle, qui compos esset sanae mentis, id indicium tempestatis daret agricolis, quod oculis eorum non occurreret, et ex calculo astronomico esset deducendum. Sed alia insunt verbis difficilia: nam ἀκρονύχω et apparente ortu posito, stella in Horizonte orientali tum vltima vice conspicitur, neque ibi amplius ante heliacum eius ortum apparebit. Quonam igitur sensu dicitur Arcturus πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεσθαι, cum reuera hic ortus sit vltima ἐπιτολὴ φαينوμένη, vltimaque ἀνατολὴ ἐκφανής? si dixeris haec verba, πρῶτον παμφαίνων seiungi debere a τῷ ἐπιτέλλεσθαι, et ad praecedentia, προλιπὼν ἰερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο, referri, vt stellam iam submersam ex Oceano denotent et in Horizonte conspicuam; si ita, inquam, exposueris locum, redundat oratio, eo ipso stellae situ clare et aperte a τῷ ἐπιτέλλεσθαι expresso. Sin verba, πρῶτον παμφαίνων, volueris a se inuicem distingui, et seorsim ad τὸ ἀκρονέφαιος referri; sensus, fateor, commodus exinde elicietur: quoniam enim duplex est ἀκρονέφαιος seu ἀκρόνυχος ortus, quorum prior est φαίνόμενος, posterior αἰθεώρητος; quidni videatur Hesiodus dixisse, quod Arcturus ἐπιτέλλεται ἀκρονέφαιος, πρῶτον, παμφαίνων; qui in vero ortu ἀκρονύχω diceretur ἐπιτέλλεσθαι ἀκρονέφαιος, ἔσχατον, αἰθεώρητος? Displicet tamen haec loci interpretatio, vtpote omnino subtilior, quam quae a vetere Poeta et rustico forsan viro expectari possit.

Alia

¹⁾ Almagestum nouum T. I. lib. 6. cap. 20. sect. 13. p. 463.

²⁾ Cap. 11. p. 45. E.

Alia tandem, et ni fallor, vera, loci interpretatio occurrit, quam vox *παμφαίνων* omnino tuetur. Ea Latine sonat, *totus collucens*, ideoque non conuenit vni cuius stellae, sed constellationi. Prior enim nullum habens sensibilem diametrum vel tota est *Φαινόμενη*, vel tota *ἀθιώρητος* posterior vero per plures noctes diuersis suis partibus exoriens, magis magisque sub visum *ἀκρόνυχος* cadit. Huic autem distinctioni quam maxime fauet locutio veterum Astronomorum, qui de stella *υ)* nude dicunt, *ἐπιτέλλει*, *δύνει* etc. sed de astro *χ)* *ἀρχεται ἐπιτέλλειν*, *λήγει ἐπιτέλλειν*, *μέσος ἐπιτέλλει*, *ὅλος ἐπιτέλλει* etc. additis nonnunquam vocibus *γ)* *Φανερός*, *ἐκ-Φανής*. Itaque videtur τὸ *παμφαίνων ἐπιτέλλεται* idem significare ac τὸ *ὅλος ἐπιτέλλει Φανερός*; et Arcturum pro signo Bootae Poeta vsurpauerit: quod neque nouum nec improbandum est. Nam idem fecere Catullus Calimachi interpret *ζ)*, Plautus *α)*, Virgilius *β)*, Vitruvius,

υ) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 65. B. ἐν δὲ τῇ ιη — Δοσιθέω προτρογητῆρ ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. C. ἐν δὲ τῇ ιημέρᾳ — ἐπιτέλλει δὲ καὶ Ἀρκτῶρος. D. ἐν δὲ τῇ κδ' ἡμέρᾳ Καλίππῳ σάχυς ἐπιτέλλει. p. 67. C. ἐν δὲ τῇ κγ' Εὐδόξῳ αἰξ ἑῷα δύνει. p. 69. E. ἐν δὲ τῇ λβ' Εὐκτῆμονι Ἀρκτῶρος ἑῷος δύνει. Ptolemaei Φάσεις ἀπλανῶν apud Petau. Vranol. p. 71. A. γ' ὁ ἐπὶ τῆς ἑρᾶς τῆς Λέοντος ἐπιτέλλει. Aetii Amideni Serm. III. ibid. 422. Columella Edit. Paris. l. II, c. 2. p. 340.
χ) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 64. et passim. Columella l. II, c. 2. p. 340.

γ) Gemini Εἰσαγ. c. 16. p. 65. atque alias passim.

ζ) Coma Beren. v. 94.

α) Rudent. Prol. v. 70. „Namque Arcturus *signum* omnium sum acerrimum.“ etc.

β) Georg. l. I. v. 204. „Arcturi *sidera* nobis Hoedorum, que dies seruandi“. vbi Seruius quidem Arcturum stellam esse explicat, sed male, ni fallor: quia τὸ *sidera* idem ac *signum* valet; imo ipse Seruius ad v. 68. nos ita submonuit: „Arcturus enim pluuiarum ac tempestatum sidus est. Arcturus autem idem Artosylax — idem Bootes etc.“

vius *c*), Columella *d*), Plinius *e*), Iulius Firmicus *f*), et Auctor *g*) (quisquis ille fuerit *b*) siue Bassus seu ipse Germanicus), commentariorum in Arati Phaenomena a Germanico conuersa. Nec ipse Hesiodus, optimus sui interpret, praetereundus est. Nam v. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion et Sirius in medium coelum venerint: nec multo aliter exortum Bootae descripsit Hipparchus: μεσσηρανῶσι δὲ τῶν ἄλλων ἀστέρων, ἀρχομένῃ μὲν ἀνατέλλειν τῇ βοώτῃ, ὅτε ἀριστερὸς ὦμος τῇ Ὠρίωνος, καὶ ὁ ἀριστερὸς πῆξ, ὡς ἡμιπῆχιον προηγήμενος τῇ μεσημβρινῇ. λήγοντος δὲ αὐτῇ, μεσσηρανῇ τῇ Κυνὸς ὁ ἐπὶ τῶν ἰσχυίων λαμπρὸς ἀνατέλλει δὲ ὅλος ὁ βοώτης ἐν ὥραις ἰσημεριναῖς δυσὶν ὡς ἔγγιστα. Nam Hesiodi aetate, quo tempore exoriebatur clarissima stella Arcturi, Meridianum iam pridem transierat Orion, nec dum ad eum Sirius peruenerat: sed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion et Sirius Meridianum transcurrerant circulum. Quare vt Hesiodus sibi constet, congruum est arbitrari, Arcturum loco praemani-

c) L. 9. c. 6. „Item alia „contra est stella media genitorum Custodis Arcti, qui „Arcturus dicitur“. Hanc lectionem probat Philander; sed Cl. Perraultius suspicatur legendum esse *Arctophylax*: perpenso quidem loco mallet legere, *quae dicitur*, etc.

d) l. 11. c. 2. p. 341. „VII. Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, et Arcturus incipit occidere.“

e) Nat. Hist. l. 18. c. 28. „VIII. Idus Aug. Arcturus *medius* occidit.“ c. 31. „V. Idus Septembris Caesari capella oritur vesperi. Arcturus vero *medius* pridie Idus vehementif-

simo significatu terra marique per dies quinque.“

f) l. 8. c. 14. „in quinta parte sagittarii oritur Arcturus. Hoc signo oriente, etc.“

g) sect. 10. p. 109. edit. Par. „Bootes qui et Arcturus, fertur esse Custos Plaustrum, etc.“ p. 145. VIII. Idus Aug. Arcturus *medius* occidit — Arcturus vero pridie Idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius haec traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arcturum, eius *signi* ortum seruat.

b) Vossius de Hist. Lat. t. 1, 22. p. 104.

manibus nostris, vel proprie, vel saltem per synecdochen, poni pro tota constellatione Bootae. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moschopulus *i)* et Proclus *k)*, qui Arcturum ὁμοταγῇ et συνανατέλλοντα virginis constellationi fecerunt: id quod neque proprie stellae, nec ei aequae ac signa competit; et ab Hipparcho *l)* Bootae tribuitur. Proclus, fateor, quidem subiungit: ἀρκτῶρος δὲ ὁ τῷ ἀρκτοφύλακῃ (potius ἀρκτοφύλακος) ἀστῆρ, ὁ μεταξὺ τῶν σκελῶν αὐτῷ ἀνατέλλων. ὁ δὲ αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖται, καὶ βοώτης: sed mihi videtur vel τὸ ἕτως, vel τὸ ἀρκτῶρος excidisse post τὸ ἀρκτοφύλαξ; quia stella Arcturi nusquam, quod scio, Arctophylax vel Bootes vocatur, sed e contra sub Arcturi nomine ipse Arctophylax saepius occurrit.

His omnibus, quae iam dicta sunt opponat aliquis, quod Poeta, si Booten in animo habuisset, non ἀστῆρ ἀρκτῶρος dixisset, sed ἄστρον ἀρκτῶρος, seu potius ἄστρον ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi praecidisset ansam. Nam Astronomi *m)* distinguunt inter τὸ ἀστῆρ et τὸ ἄστρον, huic constellationis, illi vero stellae simplicis notionem attribuentes: et Homerus de stella loquens τῷ ἀστῆρ vna cum verbo παμφάειν utitur (Iliad. E, 5); ubi Eustathius (in Comment. p. 514.) ὁ μὲν ἀστῆρ, inquit, ἐν σώματι ἐστὶ τὸ δὲ ἄστρον ὡς περιεικτικόν. ἄστρον γὰρ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἀστροθέτημα μιᾷ φαντασίᾳ ὅψεως ὑπὸ πύπτων, μετὰ τινος μυθολογίας ἀποδιδόμενον ὡς ἐν τοῖς Ἀράτῃ φαίνεται. καὶ ἕτω μὲν κατὰ τῆς παλαιᾶς. οἱ δὲ ὑπερὸν συνέχειν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταυτὸν ἄστρον καὶ ἀστέρα. Sed videant docti, an non hic loci dormitet bonus Eustathius: distinctionem quidem agnosco; tamen dubito, an illa vetustissimis scriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum et Hesiodum ne-

e 2

que

i) k) Comment. in Hesiodum.

m) Achilles Tatius Εἰσαγ. c. 14.

l) l. 2, c. 18. p. 229.

que τὸ ἄστρον in singulari, neque τὸ ἀστέρες in Plurali numero occurrunt: ideoque res eiusdem speciei, diuersi tamen numeri mihi designare videntur. Quod constellationes ἀστρα vocantur, et proprie sane, quia ex pluribus constant stellis, id patet; sed an vna aliqua constellatio, quippe quae quodammodo ἐν σῶμα est, a τῷ ἀστῆρι designari potest, nec ne, res haud ita certa est, Callimachus tamen in eo sensu vsurpauit vocem, cum dixit, πρὶν ἀστὲρ τῷ Βερενίκης, fatente ipso Achille Tat. (Εισαγ. c. 14. p. 134. D.), distinctionis istius vocum fautore maximo; et si τὸν ἀστέρα ὀπωρινὸν Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit auctor, nec argumenta. Nam Ricciolus ⁿ⁾ affirmat, quod Canis maior est Homero l. c. Iliadis ἀστῆρ ὀπωρινός, *astrum subautumnale, seu aestatem finiens*: et ipse Homerus interpretationi fauet, canens:

ἀρίζηλοι δὲ οἱ αὐγὰι

φαίνονται πολλοῖσι μετ' Ἀστραεὶ νυκτὸς ἀμολγῶν

Ὅν τε ΚΥΝ' Ὠρίωνος ἐπὶ κλησὶν καλέεσσι

λαμπρότατος μὲν ὄγ' ἐστὶ, κακὸν δὲ τὸ σῆμα τέτυκται

vbi illam μυθολογίαν quam Eustathius (in Iliad. E, 5.) astris propriam esse iudicat cum vocibus, ἀστέρας, κύν' Ὠρίωνος, et σῆμα coniunctam videmus. Ipsa quidem stella Sirii Canis aliquando vocatur ex sententia Hygini ^{o)} et Bassi ^{p)}, sed nunquam σῆμα, vel *signum*: quapropter de signo potius quam de stella Poeta est accipiendus. Si tamen hoc displicet propterea, quod comparatio inter Diomedem et Sirium instituta melius competit similitudini Achillis et Solis, quam Homerum in animo habuisse Eustathius innuit, dicendum est Poetam vtramque notionem et stellae et constellationis, quae communis

ⁿ⁾ Almag. Nou. T. I. l. 6.
^{o)} c. 5. sect. 5. p. 408.

^{o)} de signis coeli l. 3. c. 34.

^{p)} Comment. in Germanici
Phaenomena c. 32. sub fine.

communi nomine Canis vocantur, commiscuisse, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem:

*Ita sum, ut videtis; splendens stella candida,
Signum, quod semper tempore exoritur suo,
Hic atque in coelo: nomen Arcturo est mihi.*

Quidquid vero de Homero statuatur, Hesiodus aliam, quam quae data est, interpretationem non facile admittet; de qua re iam satis superque.

Perpensis igitur verbis Poetae calculum aggrediamur, et exinde sententias propositas examinemus. Vetus ortum ἀκρόνυχον stellae Arcturi statuerunt Ricciolus ^{q)} et Neutonus ^{r)} accidisse, prior Athenis anno ante Christum 953., posterior anno ante Christum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli calculum nihil moror, quippe qui mendis scatet. Sed Polo boreo ad gr. 41° 30' eleuato, ad quod ἑγκλιμα mundi Eudoxi sphaera ^{s)} constituitur; et angulo Eclipticae et Aequinoctialis, cum Cl. Nostrate Halleio, constituto gr. 23° 29' (quem tamen angulum eundem semper fuisse nonnulli forsitan negabunt) his, inquam, positis, anno ante Christum 942. longitudinem solis, vere et ἀκρόνυχως oriente Arcturo, comperio fuisse gr. 329° 16'. 59". et meridie diei 27. Febr. fuit fere gr. 329° 17'. Londini. Bruma autem prioris anni, trigesimo die Decemb. mane ante lucem eueniebat; ideoque exortus Arcturi ἀκρόνυχως verus fuit vespera seu initio diei 28 Febr. i. e. post sexaginta dies a bruma numeratos. Sed minor Asbrae latitudo, et annus a Neutono memoratus serierem exortum requirunt. Latitudinem Asbrae constituo esse gr. 38° 30'. quia Clar. M. D. Iac. Iurin ^{t)} recentissimas observationes secutus, Athenas posuit in gr. 38° 15'. Anno autem ante Christum 870. exoriebatur

e 3

Arcturus

q) Almagest. Nou. T. I. l. 6. c. 20. sect. 13. p. 463.

s) Hipparchus apud Petau. Vranol. l. I. c. 5. p. 178. E.

r) Chron. p. 95.

t) Append. ad Varenii Geogr. c. 31. prop. 7. p. 41.

Arcturus vere et ἀκρονύχως Ascræ, sole quartum gradum Piscium ingrediente, vespera seu initio 3. diei Martii: bruma autem conficiebatur anno priore, tempore postmeridiano diei 29. Decemb., igiturque ἀκρονύχος exortus Arcturi in agro Ascræo eueniebat vespera post brumam confectam sexagesima quarta, seu die sexagesimo quinto, connumeratis vtrisque extremis. Quid igitur sibi voluit Neutonus, qui Arcturi exortum ἀκρονύχων et verum ex sententia Poetae hoc anno euenisse nos docuit v)? Num falsus fuit (absit inuidia verbo) clarissimus ille vir, cuius nomini honos semper est habendus? an diuersa methodo iniuit calculum, pro regione ad Boream magis accedente, computatis sexaginta diebus a medio brumae tempore, et exclusis numero extremis? De hac re, tacente ipso Auctore, nihil certi, quod dicam, inuenio.

Alter iam restat examinandus ἀκρονύχος stellæ ortus Clerico (Not. ad Hes. Eγγ. 569.) probatus. Hic ortus apparens eueniebat Ascræ anno ante Christum 870, sub initio 18. diei Febr. sole occupante 21um gradum Aquarii, et ad 12. gr. sub Horizontem depresso; i. e. post quinquaginta dies integros a bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Hesiodi verbis minime conueniet, nisi nobis suspicari liceret Poetam scripsisse, εὐτ' ἂν πεντήκοντα, quod Grammatici posteriores cum Φαινόμενοις sui temporis, vel aliorum obseruatis, discordare inuenientes id in, εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα commutauerint; cuiusmodi emendationes Attalus x) testatur se in Arati poemate fecisse. Sed hac coniectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter subiungere libet, quod Eudoxus et Democritus eadem, quæ Hesiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis aduentu, et occultatione Vergiliarum notarunt. Nam
Hesiodus

v) Chronol. p. 95.

x) Hipparch. Φαινομ. l. i. c. 4. p. 178.

Hesiodus cum Arcturi exortu hirundinem venisse affirmat; Eudoxus autem, teste Gemino *y)*, ait die 60. a bruma vtrisque inclusis extremis, Ἀρκτῦρος ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει, καὶ ὑστὸς γίνεται, καὶ χελιδὼν φαίνεται. Hesiodus autem docuit Vergilias sub initio veris fuisse occultas quadraginta circiter dies: et Democritus *z)* die 13. post aequinoctium vernum, πλειάδες κρύπτονται ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνονται νύκτας μ'. Unde haec essent cognita Democrito et Eudoxo, disceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo sumsit Poeta, neque in his locis Hesiodi interpolatio lectori emendatissimae naris vnquam suboluit.

Iam ultimam sententiam expendamus, quae Booten sub Arcturi nomine intelligendum proposuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Hesiodum floruisse anno ante Christum 944. seu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem est annus ratione bissextilis ac 870. Stella ultimum exoriens in constellatione Bootae ponitur ab Hipparcho *a)* et Ptolemaeo *b)* in pede dextro signi, et αζ in catalogo Bayeri notatur. Haec stella tertiae est magnitudinis, et solem postulat sub Horizontem depressum ad quatuordecim vsque gradus in verticali circulo numerandos, vt in Horizonte conspiciatur. Calculum inchoem incho, eam inueniemus ἀκρονύχως orientem ultimum in Horizonte fuisse conspectam anno praedicto, sub initio diei 27. Febr., siue die sexagesimo post brumam, vtrisque connumeratis extremis; sole tunc temporis occupante 29. gradum Aquarii. Neque haec ratio numerandi noua est, etiam vbi τὸ μετὰ apud Graecos, seu post apud Latinos occurrit. Nam Cicero (Philipp. 2, 35.) ait: „Neque te illo die (scil. Idibus Mart.) neque postero (scil. die XVII. Kal. Apr.) vidi; — post e 4 „diem

y) Εἰσαγ. c. 16. p. 68. C. 18. p. 229.
et 69. B.

z) Εἰσαγωγὴ ibid.

a) Hipparch. Φαιν. l. 2. c.

b) in ἐκθέσει τῶν ἀστει-
σμῶν apud Hudsoni Geogra-
phos minores.

„diem tertium (sc. die XVI. Kal. Apr.) veni in aedem
 „Telluris, etc.“ Quodque de spina Aegyptia dicit Pli-
 nius (H. N. 13, 9.): „Caesa anno tertio resurgit,; id
 Theophrastus (Hist. Plant. 4, 3.) exprefferat, ὅταν δὲ
 κοπῇ μετὰ τρίτον ἔτος εὐθύς ἀναβῇ βλάσσηκεν. Si quis
 vero contenderit Hesiodi verba, ἐξήκοντα — χειμέρι
 ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέατα, postulare sexaginta dies integros,
 qualis inter ortum solis et occasum exiguntur, quique
 a nonnullis *Naturales* vocantur, τῷ ἐκτελέσῃ denotante
 tempus esse completum et exactum, ne vno quidem
 dierum se aliter habente; laud male forsan ei respon-
 debimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stel-
 lae non isti diei tribuendum esse, quo ultimum in Ho-
 rizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius se-
 quenti, quo in conspectum veniens primum incipit vi-
 deri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum
 aliquantillum eleuata. Hoc enim accidit stellae, de
 qua nobis sermo est, vespera seu initio diei 28. Febr.
 i. e. vespera sexagesima post brumam accidente, diebus
 sexaginta naturalibus, et quinquaginta nouem noctibus,
 vna cum parte duarum aliarum inter brumam et exor-
 tum interpositis. Hoc temporis interuallum diminue-
 tur, siue maiorem demus Polo eleuationem, seu aeta-
 tem antiquiorem tribuamus Poetae; et e contra ge-
 bitur, positis minore Poli eleuatione, aut recentiore
 aetate Poetae. An vero mutationem aliquam huic illius
 inducendam suadeant caetera φαινόμενα ab Hesiodo me-
 morata, iam nobis dispiciendum est.

Scribit poeta (Erg. 385.) de Vergiliis, αἵ δὲ τοι νύ-
 κτας τε καὶ ἡμέατα τεσσαράκοντα κενεῖσθαι: quae ver-
 ba prima facie occultationem, non tantum quadraginta
 noctium, qualis ea fuit Democriti, sed quadraginta
 νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est anim-
 aduertendum, quod dies noctesque occultationis aequa-
 les fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus
 est, quod ab ἡλιακῇ stellae cuiusvis occasu sub vespe-
 ram

ram accidente usque ad ἡλιακὸν eius ortum aurora euenientem transcurrit a nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, ut aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficiant dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθήμερα a maiore numero dehominentur; cuius rei sacrae scripturae illustre praebent exemplum. Idem igitur erit occultationum, quae ab Hesiodo et Democrito memorantur, tempus; nempe noctes 40., diesque interpositi 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse mouebit aliquis, dicetque id nobis minime constare, utrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta, omniumque stellarum ad Vergilias pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellae maxime orientalis usque ad exortum ἡλιακὸν stellae maxime occidentalis, cuius occultationis breuissima est duratio; an de occultatione quacunque et imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellae, maxime orientalis computanda, cuius longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellae, quae insignissima est Vergiliarum, et sub visum maxime cadit. De hac ultima Poetam esse intelligendum videtur rationi maxime consentaneum, quia caeterae stellae nimis sunt nebulosae. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942 comperiemus Lucidam Vergiliarum ultimo fuisse visam, ideoque occultationem eius esse inceptam vespere seu initio diei 6. Aprilis, et finitam mane diei 15 Maii, quo demum stella post apparuit quam abscondita fuisset noctes quadraginta diesque triginta nouem ex vicinitate solis. Haec occultatio eo longior erit, quo magis ad Boream locus Poetae vel ad nostra tempora aetas accedat; et e contra minus ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora aetate, breuior erit occultatio.

Aliud Φαινόμενον ab Hesiodo memoratum (Erg. 609.) ita se habet:

Εὐτ' αὖν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδῃ ῥοδόδακτυλος Ἥως, etc.

vbi Booten sub Arcturi nomine designatum esse iam supra notauimus. Restat inquirendum an τὸ Σείριος de tota Canis constellatione an de stella eius insigni intelligendum. De hac re in neutram partem acriter disceptare velim; id tantum submonendus est lector, quod Sirius semper designat stellam canis principalem, apud Aratum, Eratosthenem, Hyginum, et Bassum seu commentatorem Germanici. Si Hesiodus eodem sensu intelligendus est, id quod censuit Proclus c), Poeta dixerit, quod Arcturi seu Bootae signo oriente, ad meridianum Circulum accedet primo Orionis sidus, deinde aliqua pars Canis, non tota constellatio, sed Sirii stella, i. e. vltima Bootae stella in Horizonte orientali conspicietur, quo tempore Sirius in coeli fastigium aduenerit. Si nulla esset aeris refraction, et apparens idem ac verus esset locus stellae; vltima Arcturi stella in Horizonte posita, Sirius transisset Meridianum Ascræ anno ante Christum 942. duabus fere tertiis partibus vnius gradus, seu 44', quod intervallum quidem nimis erat exiguum, quam quod ab antiquis dignosceretur. Sin refractionem esse 29'. 30". cum Ricciolo d) statuamus; tum quo tempore vltima Arcturi stella in Horizonte visa fuerit, Sirius deficeret a Meridiano 4'. seu decima quinta parte vnius gradus, ita vt stella Arcturi quam minimum eleuata, Sirius in ipso Meridiano conspiceretur. Hoc autem obiter est notandum; si magis Boream versus admouemus locum, vel a nostris temporibus amouemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at e contra minus Boream versus admoto loco, minusue a nostris temporibus amoto Poeta, transierit iam pridem Meridianum, quo tempore praedicta stella Bootae oritur. Igitur ἐκ τῶν φαινομένων, quae Poeta

nos

c) Comment. in locum: σα-
Φῶς ἐν τέττοις τὸν ἐπὶ τῆς
γένους τῆ κυνὸς Σείριον λέγει.

d) Almag. Nou. T. I. l. 3.
c. 9. sect. 7. p. 115.

nos docuit, nihil quod aetati eius apud Marmor Arundelianum traditae repugnet, inferri potest, sed omnia ita optime conueniunt, ut mirari liceat, unde haec ei cognita fuissent.

Quamquam vero quae iam dicta sunt proposito nostro satis fecisse videantur, haud tamen lectori ingratum fore existimo, si ad alias nonnullas quaestiones ab hac re non alienas, et a viris doctis ventilari solitas, discutiendas descendero. Quaeritur enim primo, quomodo se habeat aetas Hesiodi respectu temporum Troianorum? secundo, quomodo se habeat respectu aevi HomERICI?

Ad priorem quod attinet, causa nulla est, ut a vulgari et recepta opinione recedamus, qua Troiae excidium mille et ducentis ante Christum annis, ante Hesiodum fere trecentis, collocatur. Haec enim sententia argumentis quibusdam verisimilibus defenditur. Primo Homerus Hesiodo, ut plerisque videtur antiquior, sed ei forsan aequalis, comparatione facta Troianorum virorum, eorumque, qui suis temporibus vigeant, tantam roboris praestantiam prioribus illis ^{e)} attribuit, ut vix credibile videatur, tam insignem humanarum virium diminutionem vno alteroue saeculo fieri potuisse. Argumentum a Velleio Patereulo petatum ipsius verbis (Hist. Rom. 1, 5.) proponemus: *Hic (Homerus) longius a temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, abfuit. Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est. Quo nomine non est mirandum, quod saepe illud usurpat, οἱοι μὲν βετροί εἰσι: hoc enim, ut hominum, ita saeculorum notatur differentia.* Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quod Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Troianos viros, eosque qui Troianis temporibus perpaucorum annorum intervallo praecesserunt.

e) Iliad. E, 304. M, 383. 449. T, 287.

cefferunt. Ita enim Nestor de illis, qui vna secum iuvene militabantur, praedicat: (Iliad. A, 272.): *Κείνοισι δ' ἂν ἔτις --- τῶν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιτό.* Sed responderi potest, longe diuersam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitoribus suis priscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicae praestantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio vel ab ipso Homero discamus (Il. E, 801.), *τυδεὺς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής.* Quinetiam animaduerte perpetuum Nestoris *χαρακτῆρα*. Vaniloquentiam illi minime indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis aetati describitur. Quamobrem, si diserte affirmasset aequales suos magnitudine et robore corporis praecelluisse, vix tamen ab oratione eius grandiloqua argumentum peterem, quod ipsius Poetae, in propria loquentis persona, sententiae opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Troianum bellum aetatemque Homeri distantia infertur, desumptum est ab inuocatione illa solemni Musarum, quae ante initium Catalogi nauium (Il. B, 484.) a Poeta vsurpatur:

Ἔσπετε νῦν μοι, Μῦσαι, ἐλύμπια δώματ' ἔχουσαι.

Τμῆϊς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστε τε, ἴσῃ τε πάντα

Ἡμεῖς δὲ κλέας οἶον ἀνέχομεν, ἔδῃ τι ἴδμεν,

Οἳ τινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.

Negat se quidquam certi cognoscere vel de nauium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis a Troiana obsidione vixisset, non modo illustria illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, vt pote quae in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimauerit, qui Magni Malburi res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suae praeposuerit?

Ex his, inquam, infertur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Troianum bellum et Homeri saeculum interuenisse, quae omnia pari iure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpaucis annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

Huic autem sententiae maxime aduersatur Illustriss. Neutoni hypothesis, qui ter centum totos annos a veterum Chronologia amputans Hesiodum quidem 870 annis ante Christum collocat, sed inter illius aeuum et Troiana tempora vix vltra triginta annos intercessisse contendit (Chronol. p. 29. 32.).

Opusculi huius limites transcurrerem, si omnes rationes, quae ad tam nouam hypothesein muniendam adhibentur, discutiendas in me susciperem: sat erit, opinor, praecipuas selegisse, vt de vniuersa argumentationis serie aequum ferat Lector iudicium.

Primo igitur supponit Vir Magnus (ibid.) *γυναικας* illas, quae a poetis et praecipue ab Hesiodo (Eg. 108.) celebrantur, vni hominum successioni, quae intra triginta fere annos perfici solent, pares esse singulas; testatur autem Hesiodus (ibid. v. 174.) se in illa *γυναικα*, quae a Troianis temporibus proxima fuit, vixisse; Ergo, etc.

De significatione vocis *γυναικα* maxime apud doctos ambigitur. Herodotus (l. 2.) tres *γυναικας* centum annis respondere affirmat. Homeri Scholiastes f) tradit, veterum calculo *την γυναικα* triginta annis definiri. Sed Plutarchus g) incertissimam esse huiusce vocis significationem innuit, vtpote quae aliquando de aetate hominis vigentis, intelligitur, et sic triginta annis definitur; aliquando vero de aetate hominis senescentis, et sic. 108. amplectitur. Idem praeterea, si quidem ego illius sensum

f) ad Iliad. A, 250.

g) de orac. defectu p. 415. ed. Franc.

sum capio, τὴν γενεάν b) existimat apud Hesiodum nequaquam humanae vitae spatio circumscribi, sed diuersam prorsus significationem obtinere; dicens μήπῃ τὸν Ἡσίοδον ἀνθρώπινην ζωὴν γενεάν λέγειν. Vtcunque vero de generali huiusce vocis sensu statuatur, mihi quidem exploratissimum est, γενεάς illas Hesiodeas nullum comprehendere definitum annorum numerum, sed aliis alias prolixiores esse, et singularum longitudinem, vel actionum quarundam serie, vel morum similitudine, vel ipsius forsan Poetae arbitrio determinari. Quamuis enim aureum illud, quod vocatur, saeculum vno Saturni regno definiuit Hesiodus: Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἔργανω ἐμβασίλευεν; male tamen exinde concluditur longitudinem vnus hominum successionis huic aetati Poetam tribuisse. Saturnum enim et Iouem diuina et immortalis praeditos natura describit, ideoque plures hominum successiones sub imperio Saturni praeteriisse pari ratione existimauerit, qua Ioui in successiuas hominum generationes imperium disertis verbis attribuit. Dicit enim de Ioue, quod argenteae aetatis homines (Εργ. 138. seqq.) Ζεὺς κρονίδης ἐκρυψε; deinde vero, Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ'; illisque demum sublatis, Αὐθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πηλυβοτείρῃ Ζεὺς κρονίδης ποίησε, et postremum de ferreo saeculo, Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τῷτο γένος μερόπων ἀνθρώπων. Cum igitur Iouis imperio plures hominum generationes sint subiectae, quid impedit, ne totidem sub Saturno etiam fuisse concludamus? Nihil certe obstat huic hypothese, quod vnicum, scilicet aureum, genus hominum sub Saturno floruisse dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος non ad notandam hominum successionem adhibetur, sed respectum habet ad mores, indolem, consuetudines, res gestas; in quibus, qui inter se conueniunt vel magnopere discrepant, ii eodem esse

b) ibid. p. 416.

esse vel diuerso τῶ γένει dicuntur. Concludo igitur aureum illud saeculum eo usque durasse, donec homines, conuersis studiis, moribusque, simplicem illam ab Hesiodo descriptam viuendi rationem exuerant.

Ita vero se rem habere, nec vna hominum successionem aetatem terminari, a quarti illius, quod dicitur Heroicum, saeculi longitudine patebit. Illustriss. quidem Chronologus, vt suae faueat hypothese, vltra aurei saeculi initium Deucalionis diluuium remouet i). Apollodorus k) autem et Proclus l) testantur, Iouem istud diluuium ad perdendos aenei saeculi homines immisisse. Quorum sententia quam sit vero consentanea, nec ante aeneum saeculum Deucalionem vixisse ex ipso Neutono constat. Tradit enim vir Magnus m), „decem „post Deucalionem annis Idaeos Daëtylos ferrum in Ida „Cretensi inuenisse, illudque in arma et instrumenta fabricantes fabrorum et armariorum artibus apud Europenses initium posuisse“. Quod si verum sit, necesse est, vt Deucalionem usque ad aeneum saeculum et illius quidem extremam partem deducas. nam ipse Hesiodus (Eg. 151.) testatur in aeneo saeculo *ferrum nondum inventum fuisse* — μέλας δ' ἔκ' ἔσκε σίδηρος. Pone igitur Deucalionem iuxta finem aenei saeculi, et computa hominum generationes, quae inter eum et ferrei saeculi initium intercesserunt, et sic tandem de intermediu saeculi, quod dicitur Heroicum, longitudine constabit. Post excisam Troiam ferreum saeculum incepit; discimus autem ab Homero n) a Deucalione ad Troianum bellum octo hominum generationes successisse, videlicet Deucalionem, Hellenem, Aeolum, Sisyphum, Glaucum, Bellerophonem, Hippolochum, Glaucum qui Troianorum fuit

i) Chronol. p. 13.

v. 157.

k) Biblioth. l. I.

m) Chronol. p. 13. 14.

l) Comment. ad Hes. Eg.

n) Iliad. Z, 153. seqq.

fuit auxiliarius. In altera eiusdem familiae linea septem generationes Apollodorus *o*) et Proclus *p*) recensent, nempe Deucalionem, Hellenem, Aeolum, Critheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Neutono tres hominum successiones centum annis circumscribi supponamus, Heroicum saeculum fere in 266. annos, vel secundum Eumeli genealogiam in 233 excrefcere necesse est. Ipse quidem Hesiodus (Egy. 162.) disertis verbis testatur plures hominum successiones intra Heroici saeculi terminum comprehendi. Nam *istorum* inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Troiano bello interierunt*. Sed Thebani Heroes patres erant Troianorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, etc. De aliis quidem successionebus quae a Thebano bello retro ad Deucalionis tempora praeterierant apud Hesiodum filetur, illis solummodo memoratis Heroibus, qui maxime in isto saeculo inclaruerunt, causamque praebuerunt praecipuam, cur illud saeculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpensis Neutonianam illam hypothesein de *γυναικῶν* Hesiodearum longitudine nequaquam esse probabilem concludo; ac proinde, etiamsi Hesiodus in saeculo ab excidio Troiae proximo floruerit, fieri tamen posse, vt multorum annorum interuallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed instat Vir Magnus (Chronol. ibid.) — „Non modo ipse Hesiodus testatur se in saeculo a Troianis temporibus proximo vixisse, sed illud etiam saeculum finem habiturum cum homines tunc viuentes canescerent et morerentur; quod idem est, ac si dixisset saeculum illud suum longitudinis fuisse mediocris, et vna hominum generatione terminandum“. Verba Hesiodi ad quae respexit Neutonus, haec sunt (Egy. 108.):

Ζεὺς

o) Bibl. 1, 2.

p) Comm. ad Hes. Egy. 157.

Ζεὺς δ' ἄλῃσι καὶ τῷτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,

Εὐτ' αὖ γενόμενοι πολιορκήσας τελέθωσιν.

in quibus explicandis ipse bonus (quam indignor!) in communem lapsus est errorem interpretum, qui ab accuratissimo Graevio sic reprehenduntur (Leçt. Hesiod.): — „Insulse Interpretes Latini: — *Postquam facti circa tempora cani fuerint.* An γενέσθαι πολιορκήσας τελέθωσιν est fieri canum? Quid absurdius fingi potest? „Γενόμενοι sunt τεχθέντες. Sic autem verte: — „*Quum vix nati canescant*, hoc est, senescant, quum vix „postquam lucem adspexerunt, senio conficiantur, etc.“ Eandem pene phrasin a Iosepho vsurpatam inuenias; apud quem Abramus breuem filii sui iam, vt videbatur, maectandi, vitam deplorans, ἐπειδὴ, inquit q), γεννηθεὶς ἀποθανοίη, *Cum iam nato moriendum sit.* Idem procul dubio est sensus verborum Hesiodi, qui a breui contemporaneorum suorum vita argumentum ducit, quod Iupiter, non quidem extemplo, sed aliquando illud genus perditurus sit, et meliora deinde saecula reducturus.

Quum vero, vt supra dixi, Neutonus ante aureum saeculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem eius hypothesis potest consistere; expendamus argumenta, quae ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem praecipua huiusmodi fere sunt: „r) Deucalionis diluuium in secunda vel tertia ante Cadmum generatione euenit; sed Cadmus in aureo saeculo vixit; „ergo Deucalionis diluuium in secunda vel tertia ante „aureum saeculum generatione euenit. Probatur Deucalionis diluuium tertia fere ante Cadmum generatione „euenisse exhinc, quod Ino, Cadmi filia, nupsit Athamae, „filio Aeoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur Cadmum in aureo saeculo vixisse, duplici argumento. 1. Aste- „rius, qui antiquorum erat Saturnus, in aureo saeculo vixit;

q) Antiqq. Iudd. l. 1. c. 13.

r) Chron. p. 142. 148. 149. 159.

„vixit; ille autem Asterius Europam Cadmi sororem
„vxorem duxit. 2. Curetes, quos secum Cadmus in
„Graeciam inuexit, Iouem nutriuerunt; Iupiter autem
„Minos erat Cretenfis et Asterii filius“.

Animaduertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quod Asterius et Minos sint Saturnus et Iupiter ab antiquis celebrati, ac proinde Saturnus ille et Iupiter Cadmo coaeui fuerint; illud autem neutiquam probari, nisi verisimile sit, tum Curetas Iouem puerum nutriuisse, tum eosdem Curetas vna cum Cadmo in Graeciam venisse. Sed neutrum horum, vt opinor, vel certum est vel probabile. Curetas quidem Iouem nutriuisse ab Historicis memoratur; sed ab omnibus pro fabula summaeue re incertitudinis habetur. Strabo s), scriptor grauissimus, cum de his Curetibus copiosius differuisset, hac de causa vereri videtur, ne Lector eum fabulis addictum existimauerit; inter discrepantes autem opiniones, quas de his congeffit, vna est eorum r), qui Curetas non Iouis altores, sed Ioue et Calliopa natos perhibent. Neutonus quidem Lucianum huiusce rei testem adducit v), sed prorsus incommode eius vtitur testimonio, qui vniuersam Graecorum μυθολογίαν deridendam solet propinare. Quamobrem mirari licet, egregium hunc philosophum, in Mathematicis demonstrationibus δεινότατον, sperasse, tam leuibus argumentis, ab anilibus fabellis petitis, vniuersam antiquorum Chronologiam se posse subuertere. Sed concessio Curetas Iouem aluisse, vnde constat, illos vna cum Cadmo in Graeciam venisse? Refert quidem Herodotus (l. 5.) Phoenicios quosdam viros Cadmi comites artes literasque in Graeciam inuexisse; illos vero eosdem fuisse ac

Cure-

r) προήχθημεν δὲ διὰ πλειόνων εἰπεῖν περὶ τῶτων, καίπερ ἤκιστα Φίλομυθῶντες, l. 10. p. 726. ed. Amst.

r) ibid. p. 723.

v) de saltatione, non de sacrificiis, vt citatur a Neutono Chron. p. 149.

Curetas Iouis altores neutiquam testatur. Ipse etiam Diodorus (l. 5. p. 230. edit. Steph.), qui omnes Creten-
sium historias explorauerat, eandem de Ioue et Cureti-
bus fabulam narrat, sed eorum opinioni penitus aduer-
satur, qui illos vna cum Cadmo, Asterio, Minoe vi-
xisse arbitrantur; nam Cretenſes Heroas, Minoem, Rha-
damanthum, etc. multis ſaeculis poſt deos genitos flo-
ruiffe refert x). Porro Pauſanias et Strabo, qui eorun-
dem Curetum mentionem faciunt y) ſaeppiſſime, inter
varias et repugnantes, quae de iſdem praedicantur, fa-
bulas, eorum cum Cadmo ſocietatis vel *ſυγχρονιſμῶς*
nuſquam meminerunt. Hypotheſis igitur Neutoniana,
quod Cadmus Saturno et Ioui fuerit coaeuus, quodque
Asterius et Minos Saturnus ille et Iupiter fuerint, con-
iectura ſola nititur, omniſque probationis expers eſt,
etiam illius, quae ab obſcura et ſibi ipſi ſaepius aduer-
ſaria Graecorum *μυθολογία* petitur.

Sed alios Vir Magnus ſententiae ſuae patronos ex-
hibet (Chron. p. 152.), ipſos nempe Cretas, qui Iouis
tumulum in inſula ſua conſpici iactabant. Argumen-
tum ſane *minime validum*; nam Cretes hac vnica de cauſa
pro mendacibus uſque ad prouerbiū notati ſunt z, *κρη-*

f 2

τις

x) l. 5. p. 237. Μετὰ δὲ
τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὕστερον
πολλαῖς γενεαῖς Φασὶ γενέ-
σθαι κατὰ τὴν Κρήτην ἥρωας
ἐκ ὀλίγων, ὧν ὑπάρχειν ἐπι-
φανέστατος τὰς περὶ Μίνω
καὶ Ραδάμανθον.

y) Pauſanias Meſſen. et Ell-
ac. prior. Strabo l. 10.

z) S. Paulli epiſt. ad Tit. I,
12. Callim. Hymn. in Iou. v.
8. Epimenides, vt teſtantur
Hieronymus ad Titum, Au-
guſtinus contra Aduerſarium
Legis, Chryſoſt. Serm. III.

Epiſt. ad Titum, et Origenes
l. 3. contra Celſum. Innuit
quidem Scholiaſtes Callima-
chi aliam ob cauſam Creten-
ſium mendacia in prouerbiū
abiſſe: παροιμία ἐστὶ τὸ κρη-
τίζειν ἐπὶ τῷ ψεύδεσθαι,
ἀπὸ Ἰδομενέως τῷ Κρητῶς ῥη-
θεῖα· ὅς λαχὼν μερίσσει τοῖς
Ἕλλησι τὰ λάφυρα τῷ Ἰλίου,
τὰ κρείττω ἐαυτῷ περιποιή-
σατο. Et Suidas: Κρητίζειν
τὸ ψεύδεσθαι. Ἰδομενεὺς
γὰρ ἐπιτραπείς τὸν ἄριστον
ἐαυτῷ ἐξείλετο. Sed mecum
certe

τες αἰσι ψεύσαι, quoniam, vt a Callimachi Scholiaſte a) accepimus, hoc ipſum ſepulcrum Minois erat, hac inſcriptione inſignitum, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, ſed cum iniuria temporis τὸ Μίνως eraſum eſſet, pro Iouis ſepulcro oſtentabatur. Neutonus autem Cretenſium veracitatem vindicat, integram inſcriptionem Iouis ſepulcrum designare exiſtimans. Nam Μίνως τῷ Διὸς τάφος Latine reddidit, *Minois Iouis ſepulcrum*; Minois qui erat Iupiter; ſed haec verba verti debere, *Minois Iouis filii ſepulcrum*, ſubintellecto τῷ υἱῷ per ellipſin Graecis uſitatam, Graeculis omnibus eſt notiſſimum. Quod ſi ita ſe res habet, tota Neutonianae argumentationis moles funditus ruit. Nam ſi Minos non ſit Iupiter, Aſterius non eſt Saturnus; ſi Aſterius non ſit Saturnus, tum Cadmus Aſterio coaeuus in aureo ſaeculo non vixit: quod ſi Cadmus in hoc ſaeculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluuium in ſecunda vel tertia ante ſaeculorum initium generatione eueniſſe.

Sed inſtare poſſunt Neutonianae hypotheſeos fautores, parum intereſſe an Minos ſit ipſe Iupiter, an Iouis filius; hoc enim conceſſo, vnus ſolummodo generationis differentiam oriſi quae in re tam remota et obſcura nullius eſt momenti. Sed falluntur illi, qui ſic argumentantur, quique aetatem Iouis conſtituunt reſpicientes ad aetatem eorum, qui pro filiis eius ſunt habiti.

Ioui

certe ſentiunt Callimachus; Κρήτες αἰσι ψεύσαι καὶ γὰρ τάφον, ὧ ἀννα, σείῳ Κρήτες ἐτεκτῆναντο et Lucanus l. 8. extr. Tam mendax magni tumulo quam Creta Tonantis. et Nonnus Dionyſ. l. 8. Οὐ γὰρ αἰσι παρέμιμνε Διὸς ψευδήμονι τύμβῳ Τερπομένη Κρήτεσσιν, ἐπεὶ πέλον ἡπερο-

πῆς.

a) ad Hymn. in Iou. v. 8. Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ τῷ Μίνως ἐπεγέγραπτο, Μίνως, τῷ Διὸς, τάφος τῷ χρόνῳ δὲ τὸ, τῷ Μίνως, ἀπηλείφθη ὥς περιλειφθῆναι, Διὸς τάφος. ἐκ τούτου ἐν εἶν λέγει Κρήτες τὸν τάφον τῷ Διὸς.

Ioui enim, quicumque is fuerit, in deorum numerum relato, et immortalitatem induisse credito, succedentium hominum superstitione varios potuit imputare filios, non eos modo, qui eodem, quo ille in terris versatus est, saeculo vixisse putabantur, sed eos etiam, qui multa post saecula nati fuerunt, nimirum quotiescunque adultores regi cuius vel heroi hunc honorem adscribere voluerunt. Sed Neutonus ab hoc negotio omnem superstitionem et fabulam remouet, eosque vniuersos qui Iouis filii dicti sunt ita reuera fuisse existimans, ex eorum notiori saeculo ipsius Iouis saeculum statuere non dubitat. Huiusmodi argumentationis breue quoddam specimen Lectori iuuat exhibere, vt quam fallax, inanis, et nullius ponderis sit exemplo ostendam. Secundum Neutonium (Chron. p. 38.) condita est Roma sexcentis fere ante Christum annis, secundum vsitatam chronologiam fere septingentis quinquaginta. Ego autem si methodo Neutoniana probare velim longe antiquiorem fuisse Romam, sequente argumento, quod ex Neutono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui sub Martis nomine colebatur, erat Sesostris Aegypti rex (ibid. p. 98), qui mille fere ante Christum annis (ibid. p. 23.) floruit. Sed Mars Romuli erat pater, vt Liuius, Virgilius alique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Christum conditam fuisse necesse est fateamur. Vel alias sic insistam: — Romulus sexcentis ante Christum annis floruit; ergo Mars seu Sesostris, Romuli pater, non amplius sexcentis et triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Huiusmodi tamen est omnis Neutoniana argumentatio de Asterio, Minoe, cunctisque insuper deorum filiis, quae ex antiqua *μυθολογία* desumpta est.

Aliud vero argumentum, quo hypothesein suam Vir Magnus tuetur, hisce pene verbis conceptum legimus (ibid. p. 164.): „Aliquando cum Mentore in Ithaca „vixit Homerus, et ab eo multa didicit, quae pertinerent

„ad vitam et res gestas Vlyssis, cuius Mentor amicus „fuerat“. Quod si verum sit, Hesiodum, Homero supparem, in generatione post Troianum bellum proxima vixisse necesse est.

Sed vnde, quaeso, constat Mentorem illum Ithacensem Vlyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, vt tradit libellus ille de vita eius Herodoto adscriptus, cum Mentore quodam in Ithaca versatus est, a quo cum multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, vt nomen eius Odysseae infereret sub caractere viri prudentissimi, et amici summi Vlyssis. Haud commode ex suspecto hoc libello argumentum petit Neutonus, cuius quidem auctoritati, vt iam patebit, quandocunque hypothese suae aduersatur, solito vsus acumine, nihil tribuit. Sed historiae habeatur fides; cum Mentore Ithacensi versatus fuerit Homerus; aegre tamen euinces eundem Mentorem Vlyssi familiarem fuisse ex eo, quod in Odyssea talis describitur. Solent enim Poetae, aliam referendi gratiam plerumque incapaces, amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius ille (Odysf. P, 263.) quem in procorum epulis citharam canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico et praecceptore a praedicto Biographo venditatur, Tychius vero, quem (Iliad. H, 220.) σκυτοτόμων ὃν ἄριστον, et clypei septemplex fabricatorem idem celebrat, eundem Cuma diuersantem benigno hospitio excepisse traditur. Et magistrum suum imitatus Virgilius, vt nobilibus quibusdam inter Romanos familiis blandiretur, b) Sergestum, Cloanthum, etc. Aeneae comites adiunxit. Sed quis sibi persuadeat ytrumuis poetam historiae in hac re auctoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumentum, quo rei incertae fides concilietur? Quinimo nec ipsius Mentoris aetas facile pateretur, vt ille vna cum Vlysse, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita enim

b) Aeneid. 5, 121. 122.

enim computando colligimus. Vlysses ad Troianum bellum profecturus rei familiaris eura et regimen Mentori iam *seniori* committit (Odyss. B, 225.):

Μέντωρ ὅς ἐ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἦεν ἐταῖρος,

Καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα

Πείθεσθαι τε ΓΕΡΟΝΤΙ, καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono; nam Hesiodus virum quadraginta annorum iuvenem appellat *c*); Troia iam capta ad sexagesimum annum peruenerat, ideoque florente Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul abfuit a centesimo, si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum, quocum vixisse Homerus dicitur, Vlyssi cognitum fuisse; nec id quidem in animo fuit Biographo illi, qui Herodoti nomine insignitur. Nam Homeri aetatem ad annum a capta Troia centesimum sexagesimum deducit, quo tempore nemo certe ex Vlyssis amicis in viuis esse potuit.

Sed ab ipsius, nī fallor, poetae verbis haec omnis lis de distantia inter Hesiodi aeuum et Troianum bellum componi potest. Octoginta post hoc bellum annis, si Thucydidi (l. i. c. 12. p. 11. ed. Wetst.) credamus, Graeci colonias deducere coeperunt. Alii *d*) quidem, inter quos Neutonus (Chron. p. 33.), anno post Troiam *sexagesimo* Aeolicam migrationem primam factam constituunt; inter omnes autem conuenit *e*) non ante tertiam Aeolorum migrationem, quae post primam tertia generatione, post Troiam annis fere *f*) centum et quinquaginta facta fuit; Cumam conditam fuisse. Ipse vero Hesiodus (Erg. 636.) testatur patrem suum fuisse Cumanum, et in paupertatem tandem delapsum,

f 4

relicta

c) Erg. 441. Τεσσαρακον- in Laconic. Vellei. Paterc. l. i.
ταετής αἰς ἡος.

d) Strabo lib. 13.

e) Strabo l. 13. Pausanias

f) Marmor Chronic. Homeri vita Herodoto adscripta.

relicta ista vrbe, Ascram migrasse. Verisimile autem est, non eum ex primis Cumae colonis fuisse, sed ex eorum posteris; eius autem familiam, quae in noua forsan colonia floruerat, processu temporis ad angustias redactam. Ex qua historia licet determinatum aevi Hesiodi tempus statui non potest, eius tamen aetas in tantum colligitur, vt istam post ducentos ad minimum annos a Troiano bello collocare necesse sit. Quapropter quid sibi velit Neutonus nequaquam intelligo, qui Hesiodum pluribus annis ante Aeolicam migrationem vixisse arbitratur.

His adiicio, quod Herodoti auctoritas, cui multum videtur Neutonus tribuere, cum illis est, qui inter Troiana tempora et Hesiodum maximam interponunt distantiam. Troianum enim bellum octingentis ante se annis accidisse, quadringentis Hesiodum floruisse existimat (lib. 2). Cum eo videtur consentire scriptor grauissimus, et fere suppar, Thucydides, qui de Homero absque vlla cunctatione tradit (libro 1.): πολλὰ ὕστερος ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γινόμενος.

Quin etiam ab ipso pene nomine, quod Troiano saeculo Hesiodus attribuit, coniectare licet illud a suis temporibus remotius fuisse. Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, αἳ καλέονται Ἡμίθεοι (Erg. 159.), augustius quiddam sonat, quam quod de hominibus a nobis pene visis et cognitis praedicare solemus. Reuera maximi homines in suo saeculo meri sunt homines, et quamvis famam meritis suis respondentem adipiscuntur, maior tamen e longinquo reuerentia, et venerationem conciliat antiquitas. Non nisi voluentibus annis res gestae splendidis fabellis decorantur, et insignes viri ad deos euehuntur g.):

Praesenti tibi maturos largimur honores

Iurandasque tuum per nomen ponimus aras;

quis

g) Horat. Epist. 1, 2, 15. etc.

quis a vera veneratione profectum iudicauerit, nec potius a turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

*Sed tuus hoc populus sapiens et iustus in uno,
Cetera nequaquam simili ratione modoque
Aestimât, et nisi quae terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit et odit.*

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum interuallo a se remotis tam magnifica et portentosa praedicasse, nae ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quae longo interuallo res gestas sequuntur, et generatione quadam, vt dicitur, aequiuoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Iam vero summi viri rationes Chronologicas, quae ad Hesiodum immediate spectant, absoluisse videor. Instituti operis modum excederem, si vniuersas, quae in isto libro continentur, ad examen reuocarem. Sed negotium illud literatis viris commendo industria sua et perscrutatione dignissimum. Quamuis enim vniuersas simul sumtas tantum in se roboris habere non existimo, vt ab illis antiqua Chronologia subuerti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax iudicium, et acris vis animi elucet, vt etiam in hoc opere (quid vltra dicam?) Newtoni genius agnoscat.

De aetate vero Hesiodi respectu habito ad aetatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe et Chronici Marmoris auctoris, inter quos conuenit, eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum per paucis annis praecessisse. Ad quod confirmandum non leue est argumentum, non solum in vtroque poeta veneranda illa morum simplicitas, quae certissima est nota antiquitatis, sed insuper eadem similesue locutiones in vtriusque operibus subinde occurrentes; quibus non-

nulli quidem inducti existimant, quod recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cum easdem phrasas rarissime a recentioribus usurpatas inueniamus, aequius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti saeculo, in quo poetae nostri vixerunt, et postea in desuetudinem abiisse. Sed cum alii aliter scriptores sentiant, et opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio, ut eorum singula examini subiiciamus, et, quid in se ponderis habeant, perscrutemur.

Prima nota, per quam de utriusque Poetae aetate iudicatur, diuersus est styli character, quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero κριτήριον, quam fallax sit et errori obnoxium, supra me memini innuisse. Iam vero eandem rem confirmare libet ab iis, quae vir doctrina et iudicio praecellens, Ioh. Alb. Fabricius ad hanc litem respiciens obseruauit *b)*: „Iustus Lipsius in notis ad librum 1. Velleii affirmat „*maiores simplicitatem et rudiores antiquitatem in Hesiodo comparere quam in Homero.* Contra Salmasius ad „Solinum p. 867. Lipsii iudicium (nomine eius praeterito) refellens, contendit longe suauiores Hesiodum „et comtiores, eoque minus antiquitatis redolentem „cenferi debere, quod Dionysio Halicarnassensi iudice „καὶ ἐφρόντισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελῆς. Quam Salmasii sententiam nuper Cl. „vir Ludolfus Neocorus in Historia critica Homeri amplexus, *si ex scriptis, inquit, utriusque Poetae iudicium „ferendum est, Homerus sane ob maiorem simplicitatem „remotiores antiquitatem redolet. Comtior enim Hesiodus et rotundior.* Sed quod pace doctissimorum virorum dictum esto, magna in utroque simplicitas, nec „minor elegantia natua in utriusque poematis comparet; „ut aetatem diuersam ex adeo diuersi argumenti scriptis „tam

b) Biblioth. Gr. l. 1. cap. 13. sect. 1.

„tam parum diuersis coniiicere fortassis sit operam per-
 „dere. Praecipue cum omnes fere, qui Hesiodum Ho-
 „mero antiquiorem negant, illum tamen putent vel ali-
 „quo eodem tempore cum Homero vixisse, vel non ita
 „multis annis post, quae exigua temporis diuersitas non
 „adeo diuersum statim scribendi characterem inducit.“
 Merito igitur reiicimus illud aetatis *κρίτηριον*, quod a
 styli characterē desumitur, praecipue cum inter viros
 doctissimos, qualis sit vtriusque Poetae stylus, nondum
 conuenerit. Quorum tamen discordiae hanc vnicam esse
 causam existimo, quod qui maiorem Hesiodo quam Ho-
 mero simplicitatem attribuunt, auctorem *Ἰλιάδος* cum
 auctore *Ἔργων καὶ ἡμερῶν* conferant; qui maiorem Ho-
 mero, auctorem *Ὀδυσσεύς* cum auctore *Θεογονίας* vel
Ἀσπίδος, haud interea secum reputantes, quantum a
 subiecti diuersitate scribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum, ex quo aetas antiquior Homero
 arrogatur, desumitur a vocabulis quibusdam ab Hesiodo
 vsurpatis, quae in saeculo Homérico vel in vsu nondum
 fuisse, vel diuersam ab ista, quam in Hesiodo obtinent,
 tunc temporis significationem habuisse existimantur. Sic
 enim Dan. Heinsius ad *Εργ.* 229. *Ἀργαλέον πόλεμον τεκ-*
μαίρεται: „Frustra non fuerunt antiquorum glossae ne-
 „scio quae, quae nos monent, *τεκμαίρομαι παρ' Ὀμή-*
ρω τὸ τελειῶ, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βυλεύω. Cete-
 „rum, quod notabunt vtriusque poetae studiosi, vel ex
 „hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui
 „τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελειῶν. Antiqua enim lingua
 „τέκμαρ ita in vsu erat. Philosophus *Rhet.* 1. τὸ γὰρ
 „τέκμαρ καὶ πέρας ταυτόν ἐστι κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶτ-
 „ταν.“ Valeret hoc argumentum, si semper τὸ τεκμαί-
 ρομαι τῷ τελειῶ aequipolleret, nec alio vnquam sensu
 a veteribus vsurpatum inueniretur. Sed saepius ab ipso
 Homero idem huic verbo, quem ei affigit Hesiodus,
 sensus attributus est, vt ex sequentibus patebit. *Iliad.*
H. 70. *Ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεται ἀμφοτέροισι.*
Odyss.

Odyss. H, 317. Πόμπην δ' ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι. M, 139. Εἰ δέ κε σίνηαι, τότε τοὶ τεκμαίρομ' ὀλεθρον. K, 563. Ἄλλην δ' ἡμῖν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη. In his, inquam, omnibus eundem sensum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in versu Hesiodico supra citato, Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς, et eiusdem operis v. 239. Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται, et apte ab Homeri interprete exponitur βελεύω, προσημαίνω. Nec quidquam obstat huic interpretationi, quod notavit Aristoteles τὸ τέκμαρ eandem quam τὸ πέραρ vetere lingua significationem obtinuisse. Patet enim causa, cur hic ei sensus attributus est; nam cum τὸ τεκμαίρομαι primario sensu *machinari, moliri, intendere*, significaret, finis vero illud sit, in quod homines colliment, et tendant, ideo τὸ τέκμαρ, quod proprio sensu *consilium et propositum* denotat, pro ipso *sine* veteres usurparunt.

Asserunt porro vocem νόμος Homeri aetate in usu non fuisse, sed τὰς θέμιστας occurrere, quotiescunque apud eum legum iurisque fit mentio; sed legitur νόμος apud Hesiodum; de qua re videat Lector, quae fusius adnotavi ad Theog. 66. Illa interim hic loci responsio sufficiat, quod a silentio Homeri male arguitur praetermissam vocem post eius saeculum natum fuisse. Quis enim credere vel omnino suspicari potest, uniuersum Graecae linguae thesaurum per eius poemata distributum esse?

Eiusdem generis est observatio illa, quam a summo viro Samuele Clarke in Notis suis in Homerum (in Iliad. B, 43.) factam legimus: „Occurrit haec vox καλός, in „Iliade et Odyssaea amplius *ducenties et septuagies*; et his „omnibus in locis priorem semper producit. Vnde sequentes mihi videor observationes colligere, a nemine, „quod sciam, occupatas. — — Quarto: Hinc mihi novo argumento confirmari videtur, Hesiodum non „aequalem fuisse Homeri, (nisi forte per longa regionum „interualla linguis loquebantur plane diuersis,) sed recentiore

„torem multo, (quod et aliunde censuit Cicero; *Ho-*
 „*merus*, inquit, *multis*, *ut mihi videtur*, *ante saeculis*
 „*fuit*, lib. de Senectute): Hesiodus nimirum, ut prio-
 „rem in voce καλός saepe producit (Erg. καὶ Ημ. 196,
 „Theog. v. 8. 17. 22. et alibi) ita eandem saepe quo-
 „que corripit (Erg. 63. Theog. 584. et 902.) neque hoc
 „solum; verum etiam more Dorico ultimam in vocibus
 „τροπὰς, δεινὰς, κῆρας, Ἀρπυίας, μεταναίετας, βελας,
 „(quin etiam et λαγὸς in Accusativo plurali) corripuit:
 „(Erg. 182. 281. 293. Ασπ. Ηρ. 302. Theog. 60. 267.
 „401. 534. 653.) Cuiusmodi exempla apud Homerum
 „neutiquam occurrunt. Similiter vocem ὀπωρονὸς cuius
 „penultimam Homerus semper producit, Hesiodus re-
 „centiore pronuntiandi more corripuit Erg. v. 33“. Ad
 haec respondeo; nihil certi vel probabilis de aetate
 vtriusvis Poetae ex hisce observationibus inferri posse,
 ob defectum scilicet aliorum Poetarum Homero coaeuo-
 rum. Si enim alii exstarent, coaeui Poetae duo vel
 plures, qui in vocum citatarum prosodia cum Homero
 constanter et perpetuo congruerent, haud iniuria He-
 siodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem saeculo
 amoueremus, eumque postea vel forsitan prius (quid
 enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cum nemo iam
 talis, praeter Hesiodum, de quo quaestio est, supersit,
 ex cuius scriptis de communi praxi istius saeculi iudicare
 possumus, ecquis tuto affirmauerit, omnes istius aevi
 Poetas istam constanter secutos esse prosodiam, quam
 sibi Homerus praescripsit? Iudicium hoc esset, pace
 tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo ma-
 gis aequalibus suis Homerus antecelluit, eo maiorem
 ab ipso ἀκριβείαν, et strictiores poeseos regulas expe-
 ctare fas est; alios autem inferioris notae Poetas, qui-
 bus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi frena
 imposuisse; omnesque omnium dialectorum varietates
 sibi in subsidium vocasse, suspicari. Eiusdem fere rei
 insigne exemplum vel aetas nostra et patria suppeditat,
 in

in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima, aequalium suorum chorum longissime superantem admiramur.

Habeat igitur istam Homerus laudem, quam praeclaro eius Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Πάνιδος ψῆφος obiiciatur, statuimus, maiorem sibi licentiam indulsisse, eumque nihilominus cum illo vixisse fateamur.

Nostrae etiam hypothesei obiici potest, quod eidem genti populoque diuersos ritus et mores Homerus et Hesiodus attribuant ac proinde inter ipsos interuallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cum vix fieri possit, vt vniuersa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repente transfugiat. Huius quidem discordiae, vnicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba, (Λσπ. Ηρ. v. 25.) Λοκροί τ' ἀγχεμαχοί notat Scholiastes: ὁ Ὅμηρος τῶν ἀντίον εἶπεν (Iliad. N, 713.) Οὐ γάρ σφιν σταδίη ὑσμίνη μέμνε φίλον κῆρ. Responderi potest i. non satis constare, an vterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cum diuersae essent Locrorum gentes i), et Homerus, vt patet ex vrbium nominibus k), Opuntios et Epicnemidios solos Oilei Aiakis imperio descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, et ab Hesiodo ἀγχεμαχοί appellantur, Ozolitas fuisse qui ab aliis Locris interiecta Phocidis regione remouebantur, et fortasse, vt locorum situ, sic institutis et militia a prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum

i) Λοκροὶ ἀμφοτέρω. Xenoph. de Agesilao rege. Et Hist. Gr. l. 4. Ὁν τρόπον δ' ἡ Φωκίς τῇ Βοιωτίᾳ παράκει-
ται, τῶτον καὶ ἡ Λοκρίς τῇ
Φωκίδι ἐκατέρω διττὴ γὰρ
εἶσι etc. Strab. l. 9. p. 637. ed.

Amst. Ἐφεξῆς δ' εἰς ἡ' Λο-
κρίς. διήρηται δὲ δίχα. ibid.
p. 650. Pausan. in Phocicis.

k) Iliad. B, 531. Τῶν γε μὲν
Ἑσπερίων Λοκρῶν Ὅμηρος εἰ
μέμνηται. ibid. p. 653.

dum verba fecisse verisimilius esse arbitror ex eo, quod isti Locri Taphiorum et Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo 1), erant finitimi. 2. In dubio est, an vteruis Poeta singularum gentium mores et consuetudines, quales in Troianis erant temporibus, descripserit, vel cognorit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno temporis intervallo remotos istiusmodi circumstantiarum notitia posset pervenire, quippe cum in ista aetate historia vel nulla esset, vel admodum imperfecta, et Homerus ipse (Iliad. B, 486.) testetur, res maxime memorabiles Graecorum ducum populorumque nomina, incerta et obscura fama se accepisse. 3. Idcirco probabile est vtrumque Poetam singulis gentibus a se memoratis ritus et consuetudines non ex vera historia, sed pro arbitrio attribuisse, illud sibi solum proponentes, ut poemata sua pulcris descriptionibus et grata varietate decorarent; ut omnino temerarium esset et ineptum ex epithetis illis *πλήξιπποι, ἀγχιμαχοί* etc. de varia variarum gentium militia aliquid statuere. 4. Obseruari debet hanc obiectionem petitam esse ex *Ἀσπίδος Ἡρακλέους*, quod quidem poema pro genuino Poetae nostri opere habendum duxi; de illo tamen sic mecum statuens, infirmiora esse argumenta, quibus eius *αὐθυστία*, quam quibus Homeri et Hesiodi *συγχρονισμός* euincitur. Si cui igitur citata obiectio alicuius esse momenti videatur, in illam potius, quam in hanc incidat suspicio.

1) Iliad. B, 486.

IOH. ALBERTVS FABRICIVS

DESCRIPTIS
HESIODI.

Per opus Hesiodi, cui auctoritatem Homericis scriptis proximam tribuit Velleius, suspicari liceat, peculiariter ab eo intelligi Poema, cui titulus: Ἔργα καὶ ἡμέραι, *Opera et Dies*: nihil enim inter omnia Hesiodi scripta, isthoc vnico est celebrius, nihil in veterum scriptis frequentius vsurpatum, imo quod solum pro Hesiodio agnoscebant Boeotii, Heliconis accolae, teste Pausania in Boeoticis p. 771. Hoc perperam in duo diuersa scripta distingui, quorum alterum Ἔργα, alterum α. v. 763. ἡμέραι inferibitur, probat Dan. Heinsius in Introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν siue de diebus homini oeconomō obseruandis, siue vlla distinctione Ἔργα siue vitae praecepta subsequeretur, ita vt communis ac generalis esset inscriptio Ἔργα καὶ ἡμέραι quo nomine etiam allegant passim veteres vnum aliquem versum poetae producentes, licet saepius breuitatis causa tantum Ἔργα appellant, neque causa est, cur post versum 380. secundus liber incipiat; neque enim constat ab Hesiodo in plures libros hoc opus diuisum fuisse, neque hanc distinctionem vel scriptores antiqui, vel Codd. Mss. probae notae agnoscunt, vt docuit Ioh. Georg. Graevius, elegantioribus litteris, quas cum singulari laude ornabat, nuper ereptus, Lektion. Hesiodd. c. 9. Quanquam Poematis istius a citharoedis per partes decantari soliti, partes singulae pro argumenti varietate a veteribus Grammaticis laudantur interdum sub titulis:

δαίμο-

δαιμονολογία, πανδώρα, πιθογία, λήξεις α). Quemadmodum partes poeseos Homericæ similiter ab argumento appellatas notatum a me supra est c. 3. num. 28. Sic et ἡμέρας Hesiodi seorsim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Iohannes Tzetzes Chiliad. 12. v. 174. καὶ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν ἡμερῶν ἀστρολογεῖ δὲ πόσα; Eustathius ad Odyss. Σ, p. 661. ἢ καὶ ὅτι πρὸς τὰς ἡλικίας ἡμέρας βιῶμεν ὅποιόν τι καὶ τὸ Ὀρφέως καὶ Ἡσιόδου περὶ ἡμερῶν.

Dicitur Hesiodus in hoc opere imitatus esse Ἔργα καὶ ἡμέρας Orphei de quibus dixi lib. 1. c. 19. §. 3. Sed Plinius l. 14, c. 1. affirmat Hesiodum praecepta agricolis pandere orsum, et l. 18, c. 25. principem omnium de agricultura praecepisse. At valde incertum est poemata Orpheo tributa Hesiodo fuisse antiquiora, perinde ut fallitur idem Ioh. Tzetza, qui in scholiis p. 180. b. editionis Heinssianae putat Hesiodum quaedam hausisse ex *Melampode* b), cum Melampus ille, ex quo ibi nonnulla a Tzetza proferuntur, longe sit Hesiodo iunior, et libros suos Ptolemaeo Philadelpho inscripserit.

Quanquam vero vocabulum ἔργον peculiariter interdum dicitur de agricultura, operisque rura colentium, ut notavit Eustathius ad Iliad. ε', p. 1135. et de hoc ipso Hesiodi poemate agens Olympiodorus in 1. Meteor. praxi 17. Salmasius de Vsuris p. 299. Petr. Moll ad Longum p. 37. et Anna Dacier p. 22. ad Anacreontem, ac nouissime Cl. Lambertus Bos Obseruatt. Critt. c. 6. p. 32. seqq. Praeterea Manilius quoque non aliud scriptum intellexit, cum l. 2, v. 19. f. de Poeta nostro cecinit:

Quin

a) Vide Eustath. in Iliad. ω, p. 1501. Heinsii Introduct. c. 7. Hesiodum ῥαψῳδὸν vocat Lucianus in Hermotimo T. I. p. 522.

b) Hunc locum ni fallor,

respicit Salmasius p. 825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos, qui ἡμέρας scripserint. Sed et Hesiodi loca quaedam illustrat ibidem vir doctissimus.

*Quin etiam ruris cultus legesque rogauit,
Militiamque soli, quos colles etc.*

Neque Plinius 14, 1. *Tanta priscorum cura fertilior, aut industria felicitior fuit, ante millia annorum* (scripsit Plinius circa annum V. C. 830.) *inter principia litterarum Hesiodo, praecepta agricolis pandere orso, subsequitisque non paucis hanc curam eius.* Neque Themistius Orat. 30. ubi ei Hesiodus dicitur τὴν ποίησιν διανείμας εἰς Ἡρώων τε καὶ Μυσῶν ἐπαίνους, καὶ τὴν γεωργίαν ἐν τέτοις τάξας. Tamen Hesiodi scopus princeps in hoc poemate non fuit agri colendi rationem tradere, sed *Persen* fratrem suum (quem ἐποποιὸν nescio quam vere Suidas vocat) a voluptatibus et otio auocare, ethicisque atque oeconomicis praeceptis imbuere: ἔγραφε δὲ βιβλίον τὸ παρὸν πρὸς Πέρσην τὸν ἀδελφὸν παραίνεσιν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν περιέχον παντοίαν; quam Tzetzae observationem Introductione sua multis confirmavit Dan. Heinsius, et capite ult. ostendit vocabulum ἔργα latius sumi debere, ac de vniuersis, quae bono oeconomio facienda incumbunt, esse intelligenda. Illam viri docti sententiam Scholiastes Nicandri quoque comprobare videtur, dum p. 27. b. Hesiodum laudat ἐν τοῖς πραττομένοις; praecepit vero Maximus Tyrius Heinsio ipsi commemoratus, qui diss. 16. ait Hesiodum scripsisse τὰ εἰς τὸν βίον ἔργα τε ἃ δεῦν, καὶ ἡμέρας ἐν αἷς δεῦν. Sic θαλασσία ἔργα scripsit Pancrates Arcas laudata Athenaeo 7, p. 283. et alibi.

In deliciis hoc poema fuit olim Seleuco Nicatori, ita ut capiti eius mortui appositum fuerit inuentum teste Ptolemaeo Hephaestione l. 5. apud Photium cod. 190.

Primos decem versus Hesiodum auctorem agnoscere negat Plutarchus, qui l. 9. Sympos. problem. 1. versum ἔκ ἄρα μῦθον ἔην ἐρίδων γένος vocat πρῶτα τῶν ἔργων. Negat Pausanias in Boeot. p. 771. ex mente accolarum Heliconis, qui prooemium in Musas Hesiodo abiudicabant et initium poematis affirmabant esse τὸ ἐς ἐρίδας, demonstra-
tis

tis scriptori illi antiquissimis plumbeis laminis, in quibus τὰ ἔργα eo modo inscripta erant. Similiter Ioh. Tzetzes auctor est, prooemium Hesiodo abiudicatum esse ab Aristarcho, Praxiphane Theophrasti discipulo, aliisque; ἰστέον ὅτι Ἀρίσταρχος καὶ ἕτεροι ὀβελίζουσι τὸ προοίμιον, καὶ Πραξιφάνης ὁ μαθητὴς Θεοφράστου, λέγων ἀπροοιμιάτω βιβλίῳ ἐντυχεῖν, ἀρχομένῳ ἐντεῦθεν. Οὐκ ἄρα μῦθον ἦν ἐρίδων γένος. Reicit etiam Heinsius c. 17. Introduct. professus mali Poetae esse, sed boni Philosophi, et qui cum cura hunc librum perlegerit. Neque defuisse olim, qui Hesiodi poemata interpolarent, docet Pausanias in Corinth. p. 171. At enim Dio Chrysostomus diss. 12. p. 199. ita hoc prooemium Hesiodi non dubitat, ut propter illud Hesiodum etiam praeferat Homero.

In ἔργα καὶ ἡμέρας triplicia Graeca exstant scholia atque commentaria, in quibus singulis prooemium quoque explicatur. Antiquissima sunt *Procli*, neque integra illa sed excerpta tantum ἐκ τῶν Πρόκλου Διαδόχου c) argumenti maximam partem philosophici moraliaque et παιδευτικά persequentis. Secunda sunt d) *Ioh. Tzetzae*, hominis non ineruditi, sed vani et Proclo saepe praeter rem petulanter insultantis. Tertia *Emanuelis Moschopuli* Grammatica et intelligendae Poetae dictioni utilissima. Denique subiecta est *Ioh. Protospatharii ἐξήγησις Φυσικὴ τῶν ἡμερῶν Ἑσιόδου* in filii gratiam ab auctore scripta et paucissimorum foliorum. Porro ediscendum pueris Hesiodum datum esse iam olim, docet vel Ciceronis illud Epp. 6, 18. *Lepta suavis ediscat Hesiodum, et habeat in ore: τῆς δ' ἀρετῆς ἰδεῶτα*. Etiam a

g. 2

Rhapso-

c) Ita coniicio ex verbis his Graecis, quae in editionibus praeponi video. In MS. tamen Cod. Gudiano, qui editis locupletior non est, inscribitur:

Πρόκλου Διαδόχου εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας Ἑσιόδου.

d) Meminit Tzetzes ipse Chil. 6, 842.

Rhapfodis cantatum ad lyram testis Plutarchus Sympos. 9. p. 736. et 743.

Solet Hesiodi ἔργοις vulgo subiici ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ
sive de scuto Herculis poema, quod plurimi olim negarunt esse Hesiodi. Nam praeter Boeotos quos sola ἔργα pro genuino Hesiodi scripto habuisse ex Pausania ante notaui, Aristophanes Grammaticus eam supposititiam esse ratus est, et ex Homeri descriptione ἀσπίδος Iliad. Σ, expressam, teste anonymo Graeco scholii, quod in editione Aldina ἀσπίδι subiicitur. Longinus in libro περὶ ὕψους p. 56. versum Ἡσιόδειον ex Aspide proferens addit: εἶγε Ἡσιόδῳ καὶ τὴν ἀσπίδα θείαν. Theodosius Alexandrinus in scholiis ineditis ad Dionysium Thracem: δεῖ δὲ τὸν Γραμματικὸν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία γινώσκειν. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν αὐταῖς ὁμώνυμα βιβλία ψευδῆ, οἷον ἡ ἀσπίς Ἡσιόδῳ καὶ τὰ Θηριακὰ Νικάνδρου ἑτέρων γὰρ εἰσι ποιητῶν. In aliis ad eundem Dionysium scholiis ineditis: ζητῶμεν δὲ καὶ τὸν συγγραφέα, ἵνα τὸ ἀξιόπιστον ἢ μὴ τῷ συγγραψαμένῳ καταλάβωμεν. Τῷτο δὲ διὰ ἐπίγραφα (forte ψευδεπίγραφα) τῶν βιβλίων, ὡς ἔχει ἡ ἀσπίς Ἡσιόδῳ ἑτέροις γὰρ εἰσιν. Ἐπίγραφῃ δὲ καὶ ὀνόματι ἐχρήσατο τῷ Ἡσιόδῳ, ἵνα τῇ ἀξιόπιστῇ τῷ ποιητῷ ἀξία κριθῇ ἀναγνώσεως. Eustathius ad Iliad. Σ, p. 1218. ex Homeri aemulatione (Ὀμηρικῶ ζήλῳ) quaedam in illa expressa notat, sed p. 2110. tamen tantum ait interesse inter Homeri Ἀσπιδοποιίαν e)
et

e) Vt Homeri partem postremam Iliados Σ ἀσπιδοποιίαν vocat Eustathius et Pseudo-Didymus ad v. 491. : ita Servio ad 12. Aen. v. 161. Hesiodus etiam laudatur in Ἀσπιδοποιίᾳ. Philostratus iunior teste Suida scripserat Παράφρασιν τῆς Ὀμήρου ἀσπί-

δος. Iudice Ludouico Hestello (Clouis Hestean) Hesiodus Homericum Achillis scutum in suo poemate fideliter expressit. *Hesiodo en son Aspis n'a fait, que rebâter le bouclier d'Achilles forgé par Homère.* Vide Anton. Verderii Biblioth. Gallicam p. 232.

et Hesiodi aspidem, quantum inter diuinum opus et hominis.

In veteri scholio, quod in editione Aldina subiicitur, notatur illius initium legi in quarto Hesiodi Catalogo, τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι σίχων ἡ καὶ σ'. Hunc quartum Catalogum viri docti non absurde sentiunt complexum fuisse Hesiodo tributas μεγάλας ἡοίας, Eunapio in Aedesio aliisque pluribus commemoratas, quarum partem esse Aspidem prima huius poematis vox ἢ οἷον dubitare nos vix permittit, et iam pridem persuasum fuit Guil. Cantero Nou. Lect. 4, 3. Tres priores Catalogi subinde laudantur sub titulo Κατάλογοι γυναικῶν. Sane Harpocrati in μακροκέφαλοι, et Suidae in ὑπὸ γῆς οἰκῶντες laudatur Hesiodus ἐν τρίτῳ γυναικῶν καταλόγῳ. Post librum quartum ἡοίας μεγάλας complexum, fuit quintus ἡρώϊκῃ γενεαλογία siue ἡρωγονία Heroum natales ex foeminis illustribus describens. Nam teste Maximo Tyrio diss. 16. Hesiodus χωρὶς μὲν τῶν ἡρώων, ἀπὸ γυναικῶν αἰεχόμενος, κατέλεγε τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἧς ἔφυ.* Vide quae in hanc rem disputata sunt viris doctissimis Samueli Petito ad leges Atticas p. 460. sqq. If. Casaubono ad Strab. 1, p. 26. Dan. Heinsio ad Hesiodi Interpretes p. 76. seqq. et Ioh. Meursio Attic. Lect. 2, 20. Quanquam vero Aspidem ita ponimus fuisse ἡοιῶν μεγάλων partem, nihilominus incerta res fuerit de auctore Hesiodo, quoniam totum illud opus suspectum doctis iam pridem fuisse testatur Aelianus, vbi ad illud respiciens subiungit: εἰ μὴ ἄρα ἔκ τινος Ἡσιόδῳ τὰ ἔπη, ἀλλ' ὥς πολλὰ καὶ ἄλλα κατέφυσται αὐτῷ. lib. 12. Var. Hist. 726. edit. praeclaræ Perizonianae. Iosephus Scaliger Epistola 247. ad Salmasium p. 530. *Ut anni sic poeseos graecae quatuor tempestiuitates fuisse animaduerti. Prima fuit illa, in qua princeps Homerus et Hesiodus. Hanc potes iudicare atque adeo vocare ver Poetices, pubertatem potius, quam infantiam. Excipit eam aestas non feruida quidem, sed*

quae ex illo vere vestigia non obscura retinuit, in qua Onomacritus, Solon, Tyrtaeus, et quisquis auctor fuit τῶν ἠοιῶν καὶ τῆς ἀσπίδος, quam praepostero iudicio Criticorum natio Ascræo illi tribuit. Scaligero assentiuntur Heinsius, et in libro de poetis Vossius. Apollodoro tamen aliter olim visum qui l. 2. Biblioth. Aspidem audacter Hesiodo adscribit. ad quem locum Tan. Faber p. 274. Sane miror fuisse olim, atque adeo hodieque reperiri, qui ea de re dubitent. Certa enim res est, et qui Hesiodi non esse putant τὴν ἀσπίδα, nae illi poesin graecam haud satis norunt. Audacter etiam Aspidem Hesiodo tribuit Athenaeus l. 4, p. 180. Sed et Megacles Atheniensis et Apollonius Rhodius et Stesichorus Hesiodi esse illud poema non dubitarunt vt notat auctor vetus scholii, quod in edit. Aldina subiici dixi et hoc loco integrum describam. τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ ὀ καταλόγῳ φέρεται μέχρι εἰχῶν ν' καὶ σ'. Ἰπὸ πτευκε δὲ Ἀριστοφάνης ἔχ' ὁ κωμικὸς, ἀλλὰ τις ἕτερος Γραμματικὸς, ὡς ἔκ' ἔσαν αὐτὴν Ἡσιόδῳ, ἀλλ' ἑτέρῳ τινὸς τὴν Ὀμηρικὴν Ἀσπίδα μεμήσασθαι προαιρημένῳ. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ἐπιτιμᾷ τῷ Ἡσιόδῳ, ἄλογον γάρ φησιν ποιεῖν. Ἡφαιστον τοῖς τῆς μητρὸς ἐχθροῖς ὅπλα παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτῷ εἶναι ἐκ τε τῆς χαρακτῆρος, καὶ ἐκ τῆς τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὐρίσκειν ἠνιοχῶντα τῷ Ἡρακλεῖ. Ὡσαύτως δὲ καὶ Στησίχορός φησιν Ἡσιόδῳ εἶναι τὸ ποίημα.

In hoc Poema exstant Commentarii graeci Iohannis Tzetzae et alterius Iohannis Pediafimi, Diaconi, iunioris utique Ioh. Philopono, quem laudat p. 197. In Etymologico MS. apud doctiss. Kusterum in ἀλκαία allegantur Hieronymus et Epaphroditus ἐν ὑπομνήματι ἀσπίδος Ἡσιόδου.

Supereſt ex iis, quae exſtant, Heſiodo tributis ſcriptis dicenda longe celeberrima ΘΕΟΓΟΝΙΑ, hoc eſt, Deorum generatio, vt Laſtantius transfert l. 1. c. 5. ſive origines

gines deorum γεννητῶν f), quam non memini a quoquam vocari in dubium aut Hesiodo abiudicari nisi ab vnīs Boeotīs, de quibus supra dixi ex Pausania p. 771. Neque tamen per omnia fidem Boeotiis habuit ipse Pausanias, sed p. 781. laudans Hesiodum in Theogonia subiungit: προσίσθω δὲ ὅτῳ Φίλον τὴν Θεογονίαν. Confer eundem p. 634. Neque dubitarunt illam Hesiodo tribuere Pythagoras, (qui finxit Hesiodi animam vidisse se apud inferos vineulis adstrictam columnae aereae, stridentemque, propter ea quae de diis finxerat, teste Laertio l. 8. sect. 21.) Herodotus 2, 53. Plato, qui Theogoniam subinde sequitur notante Proclo in Timaeum l. 5. p. 291., Aristoteles l. 3. de coelo cap. 1. et alibi, Manilius l. 2. v. 12. f. nec Agatharchides Cnidius apud Photium p. 722. edit. Hoeschel. neque Eratosthenes in Catasterismis c. 9. et 1. et 19. et 32. neque *Acusilaus* g) Argius,

§ 4

qui

f) Vide Radulphum Cudworthum de vero Systemate intelligibili vniuersi p. 211. 212. 216. Ioh. Clericum ad v. 44. et 106. Porro Theogoniam ante ἔργα καὶ ἡμέρας ab Hesiodo editam non dubitat Proclus p. 24. ad Hesiodum: ὅλον δὲ ὡς προεκδέδοται ἡ Θεογονία. Confer quae de ordine scriptorum huius Poetae notaui infra num. 19.

g) Acusilai Argiui genealogias laudant praeter Strabonem et alios Vossio dictos in Hist. Graec. p. 436. Tertullianus l. 2. ad Nationes c. 2. (vbi male viri docti reponunt *Arcefilaus*.) Schol. Hesiodi ad Theog. p. 269. Scholiastes Homeri et Suidas, qui refert Acusilaum

genealogias scripsisse ἐκ δέλτων χαλκῶν. Miror Cl. Dodwello in Diss. de aetate Phalaridis p. 25. f. Acusilaum antiquiorem videri Hesiodo, vel saltim ἡοιῶν μεγάλων scriptore. Arduum enim mihi esse videtur in tam remota antiquitate veritatem historicam argumentando assequi vel tueri contra diserta veterum scriptorum testimonia. Praecipue observandum, quod apud Suidam in Συγγράμῳ diserte legitur, τὰ Ἀκσιλάκ τοθεύεσθαι. Confer Valesium ad Harpocr. in Ὀμηρίδαι. Alius fuit Acusilaus Atheniensis Rheror, sub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acusilaus Tarentinus, Pythagoricus Iamblichus memoratus.

qui in Theogonia sua Hesiodum saepenumero castigauit teste Iosepho l. 1. contra Apionem p. 1034. neque *Eumelus* Corinthius, a quo non minus atque ab Acusilao, Hesiodi Theogoniam profario sermone expressam et pro sua venditatem esse tradit Clemens Alex. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis suis ac iambis perstrinxisse ea, quae Hesiodus de diis scripserat, testatur Laertius 9. 18. et Sextus Empiricus adu. Mathemat. l. 1. p. 57. et 341. Neque *Demosthenes Thrax*, a quo eiusdem Theogoniae Hesiodaeae metaphrasin profariam scriptam esse Suida referente cognoscimus, vel *Aristonicus* Grammaticus, aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Hesiodi Theogoniam scripsisse, ut Sabinum Sophistam in Acusilai, ex eodem Suida constat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero l. 1. de nat. Deor. c. 36. testatur Theogoniam interpretatum esse, nec *Chrysippus* denique, quem idem Cicero l. 2. auctor est fabulas Orphei, Musaei, Hesiodi, Homerique ad rerum naturam accommodasse.

Nihil vero aliud significare videntur veterum Genealogiae ac Theogoniae, quales praeter Hesiodum scripserunt Abaris *b)*, Musaeus *i)*, Pherecydes Atheniensis *k)*, Orpheus *l)*, Aristaeas, Epimenides *m)*, Antiphon *n)*, Hecateus *o)*, Andron *p)*, Dromocrides *q)*, Aemilius Macer,

b) Suidas in "Αβάρης.

i) Laertius in prooemio.

k) Vide quae viri docti notant ad Laertium in Pherecyde, et Suidam in Φερεκύδης. Idem opus ni fallor, respicitur ab Eratosthene in Catasterismis, Scholiaste Homeri, Germanici, Pindari, et Apollonii, quando Pherecydem laudant.

l) De hoc dixi supra l. 1. c. 19. Adde Theod. Canterum

1, 26. et 2. Var. Lect. et Rich. Bentleium in limine Epistolae ad Ioh. Millium.

m) Vide de Epimenide supra l. 1. c. 6. §. 3. et de Aristaeas l. 1. c. 2. §. 6.

n) Irenaeus 2, 19.

o) Athenaeus l. 4.

p) Schol. Apollonii. Confer H. Lindenbrogium ad Censorinum p. 33.

q) Fulgent. 2, 17. Mythol.

Macer ^r), itemque alii, nihil, inquam videntur significare aliud, quam Cosmogoniam *Φυσιολογίαν* ac Geogoniam fabulis Poeticis obumbratam, ut recte obseruatum est acutissimo Philosopho Thomae Burneto in Archaeologia Philosophica p. 297. 399. f. et in theoria telluris l. 2. c. 7. vbi inter alia locum insignem in Aristoph. Auibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Hesiodo. Adde Simpliciū ad 3. de coelo comment. 6. et Cotelerii notas ad recognitiones Clementis l. 10. c. 31. Nescio, satisne firmum argumenti genus sit Thomae Galei viri cum insigni litterarum Graecarum iactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo, quod in Theog. Hesiodi v. 218. Parcae noctis filiae esse dicuntur; at v. 913. Iouis ac Themidis, concludit, poema hoc non vnus esse auctoris, et fortasse partem Theogoniae Orphei Hesiodo adsutam.

In Theogoniam exstant Commentarii Graeci duplices, quorum vnus inscribitur: τῷ σοφωτάτῃ καὶ λογιωτάτῃ Κυρῷ Ἰωάννῃ Διακόνῃ τῷ Γαληνῷ εἰς τὴν Ἑσιόδου Θεογονίαν ἀλληγορίαις). alter vero: Σχόλια εἰς τὴν Ἑσιόδου Θεογονίαν παλαιά; quorum auctorem *Didymum* existimasse videtur Natalis Comes l. 6. c. 18. Mythol. p. 633.

g 5

Ioh.

^r) Nisi apud Nonium in *picumnus* (quae avis est Marti dicata) legendum *Ornithogonia* ut sane videtur. Confer Colomesium ad Gyrالدum p. 217. Idem p. 120. notat *Cynaethonem* Lacedaemonium cuius etiam *Ἡρακλείων* laudat Schol. Apollonii, non *Theogoniam* scripsisse, ut affirmat Gyrالدus, sed *Telegoniam*. Atque ita Vossius quoque. p. 13. de Poetis Graecis ex Eusebii Chron. ad Olymp. V. 3. quam Meursius Misc. Lacon.

4, 17. apud Hieronymum et Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pausanias testatur eum *γενεαλογῆσαι ἔπεσι*. Sed hoc etiam in *Telegonia* facere potuit. Constat tamen alioqui *Telegoniam* scriptam ab Eugemone Cyrenaeo, quem Aesopo aequalem facit Syncellus p. 239.

^s) Allegoricos in Theogoniam interpretes legisse se innuit Eustathius ad Iliad. A, p. 982.

Ioh. Alexander Brassicanus a. 1530. praef. ad Saluianum testatus est se habere *Iohannis Philoponi*, cognomento Grammatici, Commentarios in Hesiodum, fortasse non alios intelligens quam quos sub *Iohannis Galeni* nomine habemus, vel commentarios in ἔργα καὶ ἡμέρας, sed qui Tzetzae sunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Hesiodi Scholiam allegat Henr. Stephanus de instituendis Gr. linguae studiis p. 8. et *Demetrii Triclinii* Scholia in *Theogoniam* Hesiodi MSta exstare in Bibl. Vindobonensi testatur Nesselius IV, p. 21. ne perditos Poetae exegetas memorem, *Demetrium Ixiouem Adramyttenum* et *Dionysium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi* 1) laudatos Gellio l. 20. c. 8. et in Graecis ad Hesiodum Scholiis passim: *Aristotelis*que ἀπορήματα Ἡσιόδου, quae inter Philosophi scripta refert Anonymus vitae eius auctor a Menagio vulgatus ad Laertium p. 202. *Aristonici* Alexandrini περὶ τῶν σημείων τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου. Suid.

Theogoniam suam ita claudit Hesiodus, vt post genealogiam deorum ad foeminarum genus decantandum Musas adhortetur:

Νῦν δὲ γυναικῶν Φῦλον αἰείσατε Ἡδυέπειαι
Μῦσαι Ὀλυμπιάδες κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Nimirum, vt ad DEPERDITA HESIODI SCRIPTA (sedecim enim poemata ab Hesiodo composita esse affirmat Ioh. Tzetzes) pedem promoueamus, in iis primo statim loco memorandus venit:

ΓΤΝΑΙ-

1) P. Lambecius in Lucubr. Gellianis p. 117. pro verbis Gellii in IIII in *Hesiodum commentario*, omnino scribendum suadet, in *Isin* et *Osiridem commentario*. Sed quamquam in libro de Iside et Osiride gemina quaedam legun-

tur iis, quae Gellius e Plutarcho producit, non audeo tamen coniecturae Lambecianae accedere contra fidem Codd. MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit et tradiderit non semel pluribus in scriptis suis.

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, siue vt Eustathius ad Iliad I, p. 643. allegat, ΗΡΩΙΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, siue ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ (quarum forte pars superest, Scutum Herculis) et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ siue ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide, si lubet, quae de quinque hisce libris ita distinguendis dixi paullo ante §. 12. vbi agebam de Aspide siue Scuto, nec male hac ratione constabit numerus librorum a Suida assignatus, cui inter Hesiodi scripta memorantur Ἡρωϊκῶν γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις πέντε, quod opus ab Aspide ibidem distinguit non minus ac Tzetzes in suis ad Hesiodum prolegomenis. In illis Catalogis Hesiodum etiam de deorum nuptiis egisse testatur Menander Rhetor. p. 628. πολλὰ δὲ καὶ αὐτῷ ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ Θεῶν συνσχίας καὶ γάμους.

Hesiodi exemplo Ἡρωϊκᾶς Θεογαμίας scripsit *Pisander* Poeta memoratus *Zosimo* l. 5. c. 28. Catalogi Hesiodi mentio etiam apud *Lucian.* in *Amoribus* T. I. p. 875. *Stephanum* in *γερηνία* etc. *Dio Chrysostomus* autem 2. de regno p. 21. ex hoc probat Hesiodum ipsum se Homero inferiorem libenter agnouisse, quod Heroibus Homero relictis, ipse celebrandas sibi sumserit mulieres.

Praeterea Hesiodo adscriptae fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ siue ΤΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem instituendum, de quo scripto dictum est supra libro primo in *Chirone*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ siue ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poemate, cuius librum tertium laudat *Athenaeus* l. 13. p. 609. egi superiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ siue ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. *Plinius* l. 18. c. 25. *Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus, nam huius quoque nomine exstat Astrologia, tradidit fieri, cum aequinoctium autumnum conficeretur.* *Scholastes Arati* ad v. 255. τὰς καλεσμένας ὑάδας, ὧν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτῇ τὰ ὀνόματα διδάσκει βίβλῳ, λέγων.

λέγων Φαισύλη ἡδὲ κορωνίς εὐσέφανός τε κλέεια, Φαιώ
 θ' ἡμερόεσσα καὶ Εὐδῶρη τανύπεπλος. Eosdem versus
 profert Ioh. Tzetzes in scholiis ad ἔργα p. 92. et Variar.
 Hist. Chil. 12, 169. f. βίβλον ἀστρικήν Hesiodi laudans,
 quam tamen non videtur ipse inspexisse. Respectu hu-
 ius operis potissimum Callimachus, opinor, Aratum
 vt Hesiodi ζῆλωτὴν perstrinxit in notissimo epigramma-
 te, quod exstat in Arati vita apud Petauium in Vranologio
 p. 270. et emendatum est ab Isaaco Casaubono in Lectioni-
 bus Theocriticis c. 4. a Fulvio Ursino in Virgilio cum
 Graecis scriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio
 ad Aratum, a Salmasio ad Solinum p. 525. f. ab If. Vos-
 sio ad Melam p. 68. Holstenio ad Stephanum p. 301.
 et nouissime a Rich. Bentleio in Graeuiana Callimachi
 editione p. 204 et 232. Hesiodo tamen suppositam
 fuisse Astronomiam innuit praeter Plinium Athenaeus
 l. 13, p. 491. καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον δὲ ἀναφερομένην ποιή-
 σας ἀστρονομίαν. Cum admodum simplices et rudes es-
 sent observationes in illo opere et in ἔργοις traditae,
 hinc apud Platonem et alios dicuntur ἀστρονομῶντες καὶ
 Ἡσίοδον, qui populariter et ad vulgi captum, non ac-
 curatius et μαθηματικῶς Astronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ *τινα τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ.*
 Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc
 Poemate fortassis scripsit Plinius l. 7. c. 56. Hesiodum
 tradere, quod ferrum in Creta repererint Idaei Dactyli.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΔΟΣ. Huius
 versiculos binos primores profert Isaacius Tzetzes pro-
 legg. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet dissimu-
 let, Ismael Bullialdus ad Theonem p. 283. Barnesius
 ad Eurip. Phoeniss. v. 829..

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur a Strabone l. 7. p. 302.
 Ceterum obiter notare liceat, versum, quem inter He-
 siodi fragmenta ponit Heinsius ex Etymol. Magno in
 βύβλος, non esse Hesiodi, sed Dionysii Periegetae v. 912.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ, siue in *Aegimium Poema* ab aliquibus Hesiodo, ab aliis tributum *Cercopi* Milesio. Athenaeus l. 11. p. 503. καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας εἶθ' Ἡσίοδος ἔστι, ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Dalechampi^{us} Αἰγινόμιον legendum coniicit, de pascendis et alendis capris; sed Scholiastes Apollonii quoque in l. 4. ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας ἐν δευτέρῳ Φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος etc. Porro *Cercopem* illum Hesiodi aequalem atque aemulum fuisse notavi supra §. 4. e Laertio in vita Socratis, et ex argumento Aristophanis Ranarum. Alius fuit et iunior *Cercops* Pythagoreus, de quo dixi l. 1. c. 19. sect. 2. Etiam Suidae Αἰγίμιος est nomen proprium. Sed fuit quoque Aegimius quidam Eleus, Medicus antiquissimus, cuius περὶ παλμῶν memorat Galenus IV. de pulsibus T. III. p. 44. 50. περὶ πλακύντων Athenaeus l. 14, p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pausanias in Boeot. p. 772. inter scripta Hesiodo tributa commemorat, καὶ ὡς Θησεύς εἰς τὸν Ἄδην ὁμῶς Πειρίθῳ καταβαίνει. Confer Ioh. Meursium in Theseo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pausanias: οἱ δὲ αὐτοὶ ἔτοι λέγῃσι, καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδάχθει παρὰ Ἀκαρνάνων, καὶ ἔστιν ἔπη μαντικά, ὅποσα τε καὶ ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν. Nescio iidemne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diff. 16. de Hesiodo agens, χωρὶς δὲ αὐτῶν, inquit, πεποιήνται οἱ Θεῖοι λόγοι, ἅμα δὲ τοῖς λόγοις Θεογονία.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide supra c. 2. inter scripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenaeus l. 8. p. 364. ἅπερ πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἡοιῶν καὶ μεγάλων ἔργων παρώδηται. Confer Langbaenium ad Longin. p. 57. edit. Tollianae.

ΚΗΤΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenaeus l. 2, p. 49. Ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήυκος γάμῳ, καὶ Γραμματικῶν παῖδες ἀποξενῶσι τῶ ποιητῇ τὰ ἔπη ταῦτα, ἀλλ' ἐμὸν δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι,

εἶναι, τρίποδας τὰς τραπέζας Φησί. Plutarchus 8, 8. Sympos. ὡς ὁ τὸν Κήρυκος γάμον εἰς τὰς Ἡσιόδου παρεμβالὼν εἶρηκεν.

DE HERBIS scripsisse Hesiodum colligunt viri docti ex Plinii lib. 15. c. 1. l. 21. c. 17. et 20. l. 22. c. 22. l. 25. c. 2. Sed fortasse obiter in aliis poematis ista tractaverat Hesiodus, ut de scolymo et asphodelo dixit in ἔργοις.

DE MEDICINA scripsisse singulari quodam libro, minus adhuc mihi persuadeo, licet Cleodemus Medicus apud Plutarchum in Conuiuio septem sapientum p. 158. contendit Hesiodum Medicum fuisse, qui tam accurate et perite de victus ratione, vini temperie, aquae bonitate, lauacris, mulieribus, congressus tempore et infantum sessione differuerit.

Neque FABVLARVM, quae Aesopo tribuuntur, auctor fuit, aut singulari quodam opere *apologos* scripsit Hesiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Aesopum sese Hesiodi discipulum iure profiteri posse propter fabulam de accipitre et lusciniā apud Hesiodum in ἔργοις v. 202. f. et Quintilianus l. 5. c. 11. negat fabulas originem accepisse ab Aesopo, sed videri primum auctorem earum Hesiodum. Hermogenes in Progymnasm. Prisciano interprete: *Vbi sunt fabulae vetustissimi quoque auctores, ut Hesiodus, Archilochus, Horatius; Hesiodus quidem lusciniā, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandrinus in Progymn. p. 22. Αἰσώπειοι δὲ ὀνομάζονται οἱ μῦθοι ὡς ἐπίπαν, ἔχ' ὅτι Αἴσωπος πρῶτος εὐρετὴς τῶν μύθων ἐγένετο, Ὅμηρος γὰρ καὶ Ἡσίοδος (confer Suidam in μῦθος) καὶ Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι τινὲς πρεσβύτεροι γεγονότες αὐτῷ φαίνονται ἐπιστάμενοι καὶ δὴ καὶ Κόνις ὁ Κίλιξ (ita recte Colomesius in Opusculis p. 224. et p. 103. ad Gyraldum) καὶ Θῆρος ὁ Συβαρίτης καὶ Κυβισσὸς ἐκ Λιβύης μνημονεύονται ὑπὸ τινῶν ὡς μυθοποιοὶ, ἀλλ' ὅτι Αἴσωπος αὐτοῖς μᾶλλον κατακόρως καὶ δεξιῶς ἐχρήσατο. Denique Euphorion, teste Suida, Heroi-

Heroicum Poema edidit; quod inscripsit Ἡσιόδου. Inter Teleclidis Comoedias quoque fuit Ἡσιόδου memorata eidem Suidae in ἔδαμῃ et Scholiasti Aristophanis, Athenaeo Ἡσιόδοι. Neque praetereundum est, quod *Euthydemus* Atheniensis versus quosdam sub Hesiodi nomine vulgasse traditur ab eodem Athenaeo l. 3. p. 116. Pythagoram Homeri et Hesiodi carminibus decantatis animum suum delinire solitum refert Porphyrius in vita eius p. 21. Neque Homeri tantum sed Hesiodi quoque carmina μελωδῆσθαι testatur Athenaeus 14 p. 620.

Supereſt, vt iam deinceps editiones praecipuas ſcriptorum Hesiodi, quae exſtant, ſuccincte perſequamur.

Editiones Hesiodi Graecae.

Prima *Aldi Manutii* Romani, dicata Guarino Veronenſi, et luculentis typis exſcripta Venetiis 1491. fol. In hac poſt Theocritum et Catonis diſticha a Maximo Planude Graece verſa ſententiaſque Theognidis, Pythagorae, ac Phocylidis ſequitur Hesiodi Theogonia, poſt Theogoniam Scutum Herculis, et poſtremo loco Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Quem ordinem in nouiſſima editione Hesiodi ſeruauit Vir Cl. Iohannes Clericus. Eſt mihi exemplum editionis huius Aldinae idem, quo uſus olim Daniel Heinfius, qui manu ſua nonnulla annotauit, et quaedam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari poſſe monuit.

Ἔργα καὶ ἡμέραι Pariſ. 1507. 4. curante Franciſco Tiſſardo. Confer A. Cheuillierium de origine typographiae Pariſ. p. 240.

Hesiodus Graece apud Iuntas, 1515. 8. et Baſil. apud Ioh. Frobenium 1521. 8. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poetas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis maioribus et luculentiffimis.

Edi-

Editiones Hesiodi cum Scholiis Graecis.

Prima Veneta ex officina Ioh. Francisci Trincauelli A. 1537. in 4. elegans et emendata, quam ex cod. MSto suppletam me memini videre in Bibliotheca Gottorpiensi Serenissimi Holsatiae Ducis inter libros Wowerianos. In hac editione quaedam melius legi, quam in posterioribus, etiam Heinsiana, notatum Seldeno ad Marmora Oxoniensia p. 36. seq.

Secunda Basileensis A. 1542. 8. in qua Hesiodus cum versione *Bonmini Mombricii*: scholia Graeca pleniora, quam in priore, sed longe minus emendata et augmentis quibusdam non vno in loco interpolata potius, quam suppleta, et hinc inde vitiata atque corrupta, adiunctis Ioh. *Tzetzae* scholiis Latine versis a *Georgio Henischio*.

Tertia cum scholiis siue commentario eiusdem *Tzetzae*, ad libri calcem. Basil. 1574. 8.

Quarta Heinsiana Lugd. Bat. ex officina Raphelengii 1603. 4. in qua post dedicationem ad ordines Hollandiae, sequuntur *Dan. Heinsii* prolegomena, in quibus Poetae Hesiodi character simplex a Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde post nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliisque de Hesiodo adscripta legitur elegans Heinsii in Pandoram hymnus Graecus, quem, cum primum nomine auctoris dissimulato seorsim excusum Iosepho Scaligero typographus communicasset, vir ille doctissimus antiquo Poetae tribuere non dubitauit, teste auctore apologiae pro Heinsio aduersus Croium p. 129. Quin Heinsio ipso teste in litteris ineditis ad Eliam Putschium, negauit se, ex quo renatae sunt literae, simile quid poematis Graeci compositum vidisse. Penultimus in appendice hymni versus: *Γρωτιάδην τ' ἐρίηρα φίλον ζυγός αἰὲν ἔοντε* omissus est in editione Heinsiana 1622. 8. post Synodum Dordracenam edita,

edita, (etiam in aliis recentioribus *), quod Heinſius non auderet tantis laudibus maſtare nomen Hugonis Grotii, laudatiſſimum proſecto, ſed praeualentibus tum in Belgio partibus inuiſum. Poſt alia in Heſiodum Heiſii Epigrammata occurrit argumentum ἔργων Heſiodi ab Heiſio Graece ſcriptum, in quo nonnulla ut parum Graeciſmo congruentia perſtringit Ioh. Croius p. 251. ſ. Obſervationum ſacrarum. Deinceps ſuccedit Heſiodus ipſe Graece et Latine cum Graecis ſcholiis, quae ex editione Veneta per Bonau. Vulcanium Mſti codicis auctoritate ſuppleta et caſtigata, collata inſuper Baſileenſi editione Heiſius recensuit. Iconem variorum inſtrumentorum ruſticorum, quae exſtat p. 310. quamque in ſua editione p. 261. repeti curauit Iohannes Clericus, debuit Heiſius Conrado Geſnero p. 81. Operis de quadrupedibus. Denique ſubiiciuntur *fragmenta Heſiodi* ex veteribus ſcriptoribus collecta a Ioſi Scaligero et Dan. Heiſio; tum Ἠσιόδῳ καὶ Ὀμήρῳ ἔργων Graece ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8. Catalogus ſcriptorum Heſiodi, Heiſiique introductio in doctrinam quae libris Heſiodi ἔργων καὶ ἡμερῶν continetur: notae, emendationes, et obſervationes eiſdem Heiſii in Heſiodi ἔργα, et Scholiaſtas Graecos, Latinumque interpretem, et ſpicilegium fragmentorum Heſiodi a Ioh. Meurſio ſuppeditatum, atque in Graecos Heſiodi commentatores locupletiſſimus Index Graecus.

Editiones Heſiodi praecipuae Graecolatinae cum verſione et notis doct̃orum virorum.

Cum verſione Latina et variantibus lectionibus e MSS. Palatinis et notis doct̃orum virorum ex officina Hieronymi Commelini A. 1591. 8.

Cum

*) Iohannis quoque Clerici. ve Treuſchianas Anni 1701. p. 269. edit. Amſtelod.

Cum versione emendata ab *Erasmo Schmidio*, et in *ἑρῶα* enarratione *Melanchthonis* et 23. tabulis synopticis eiusdem Schmidii. Witebergae 1601. 8.

Cum versione emendata a *Dan. Heinsio*, eiusdem introductione, notisque in Opera et dies, et Hesiodi fragmentis. Lugd. Bat 1613. et 1622. 8.

Cum versione ab Heinsio castigata, notis *Cornelii Schreuelii* et indice *Georgii Pasoris* longe quam in eius collegio Hesiodico Amst. 1632. 8. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzevirianis nitidissimis, A. 1657. 8. Huic editioni in quibusdam exemplaribus etiam additur fufior *Lamberti Barlaei* in Theogoniam commentarius, in quo analysis et Mythologia in tironum gratiam perspicue traditur.

Cum *Ioh. Georgii Graeuii* Lectionibus Hesiodeis. Amst. 1669. 8.

Cum versione a *Ioh. Clerico* y) emendata, Graeuii Lectionibus Hesiodeis auctioribus; *Dan. Heinsii* introductione notisque: et *Iosephi Staligeri* ac *Francisci Guetii* in Hesiodum, tum in partem *ἑρῶα* *Stephani Clerici* annotatis, et filii eius *Ioh. Clerici*, Viri Cl., animaduersionibus in vniuersa Hesiodi opera, Theogoniam praesertim, et fragmenta, quae Latine vertit et illustravit, indicemque *Georgii Pasoris* addi curauit. Amst. 1701. 8.

Familiam quoque ducit Hesiodus in editionibus Graecolatinis Poetarum Georgicorum, Bucolicorum, et Gnomicorum, saepius editorum non vno in loco 8. et 12.

Olai Wormii quaestionum Hesiodearum heptades duae lucem adspexerunt Hafniae A. 1616. 4. *Radulphi Wintertoni* Notae in Hesiodum cum eius Poetis Graecis

y) Confer eius Bibliothecam selectam T. XI. p. 349. vultinas siue Dombenses A. 1701. T. I. p. 250. f. et Memorias litterarias Tre-

cis minoribus Cantabrig. 1652. 8. Praetereo *Iohannis Spondani* in ἔργα notas vulgatas Rupellae A. 1592. 8. et in idem poema passim edita scholia *Ioh. Castelli*, *Iacobi Ceperini*, *Iohannis Frisii*, *Matthiae Garbitii*, *Matthiae Flacii*, et notata Ethica atque Oeconomica *Ioh. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque eiusdem Hesiodeam vulgatam Giessae 1659. 8. et *Georgii Henischii* schematicismos Basil. 1508. tabulasque *Iohannis Posselii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* Commentarium in Opera et dies, qui Hafniae servatur MS. in Bibl. Excellentissimi viri *Iohannis Moth.*

Latino carmine ἔργα καὶ ἡμέρας vertit paullo liberius *Nicolaus Valla*, sine de valle, Paris. et Lips. 1507. 4. Strictius *Vlpus Franeckerensis* Frisius Basil. 1540. 8. Vtraque metaphrasis addita est versioni profariae et commentario *Stephani Riccii* in Hesiodi ἔργα recuso Lipsiae A. 1611. 8. et prima vice edito ibid. A. 1580. 8.

Georgius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam transtulit versibus hexametris *Boninus Mombriti* Patricius Mediolanensis et vberiore carmine elegiaco in libros quinque distributo *Burchardus Pylades*, Brixianus, Basileae ap. Opörin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Iohannes Ramus de Goës*, quod cum *Nicolai Vallae* metaphrasi ἔργων, et *Mombriti*, *Pyladae*que Theogonia exstat in calce editionis Hesiodi Graecolatinae Lipsiensis 1597. 8.

Opera et dies Gallico carmine per *Ioh. Antonium Bayssum* cum aureis Pythagorae carminibus, sententiisque Phocylidae et Naumachii Paris. 1574. 4. Hesiodē traduit par le Gras ibid. 1586. 12.

Rhythmis Danicis Hesiodum expressit *Henr. Thomas Gerner*.

Inter fragmenta Hesiodi ab *Heinsio* Clericoque omissus est locus, servatus utcumque a *Fulgentio* l. 3. Mythol. c. 1. quem hoc loco restituere conabor. Ful-

gentii verba haec sunt: *Proetus Pamphylia lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus in Bucolico ludico scribit, dicens: PEPRIGROSISTA FVLVEVLACTISMENESEMOVVM.* Id est, sordidus instar vuarum, bene calcatarum sanguineo rore. Antiquae Fulgentii editiones, verba Graeca plane omisere. MSti Codices cum editione Munkeri non sapiunt vltra ea, quae adscripsi. Vere monuit Reinesius, Graeca Latinis scripta literis, per librariorum praecipue adeo imperitos, lectu et intellectu difficillima esse c. 13. de lingua Punica num. 24. seq. Tentavit tamen If. Casaubonus ad Suetonii Augustum cap. 67.

Πρῶτος ἐνσιβίων βοτρυῶν δρόσω αἱματοῖντι.
Iacobus Gronovius in Exercitationibus de Dodone p. 36.

βρίθωσι σταφυλῆς ἐνστάπτης μῆνες ἔνωροι.
Videndum, veterine lectioni propius accedat et Fulgentii versioni melius respondeat, quomodo scribendum coniicio:

Πρῶτος ἔ' ὡς σταφυλ' ἐν λακτισμένῃ αἱματος ἔρση.
Alium Hesiodi versum de Proeti filiabus Suidas in V. μαχλοσύνη.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγερῆς τέρεν ὄλυσαν ἄνθος.
Hesiodum *Homeri imitatore*m multi obseruarunt, ita vt iam olim notauerint Critici, Eustathius, alique versiculos pene eosdem apud Homerum et Hesiodum pariter occurrentes. Adde Bochartum in Hieroz. T. I. p. 681. Conuenit et in hoc Poetae nostro cum Homero, quod similiter atque ille visus est interdum parum abhorrere a *phrasi Orientalium*, vt ostendit Zacharias Boganus in Homero et Hesiodo Hebraizante. Oxon. 1655. 8. Ne dicam de variis Etymologiis ex Phoenicia lingua petitis, quibus Hesiodi Theogoniae lucem afferre conatus est prae ceteris Iohannes Clericus.

Η ΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI
ASCRAEI
THEOGONIA

N O T V L A E
I N
T H E O G O N I A M
H E S I O D I.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γεννητῶν, nam erant alii ἀγέννητοι, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poematis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse *Θεογονίαν καταλογάδην*, *prosa oratione generationem Deorum*; quod forte additur, discriminis causa, ne *Hesiodica* intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* et *Hesiodus* inuentores fuere *Theogoniae*, antea Graecis ignotae. Sic enim loquitur Lib. 2. c. 53. "Οθεν δὲ ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὅκοιοί τε τινὲς τὰ εἶδεα, ἐκ ἡπιστάτο μέχρι ἃ πρώην τε καὶ χθρὲς, ὥς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίῃν τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μεν πρεσβυτέρους γενέσθαι, καὶ ἃ πλέοσι. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ Ἑλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημνῆναντες: Unde *cuiem singuli Deorum exstiterint, anue cuncti semper fuissent, aut qua specie, haftenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodus atque Homerus (quos quadringenis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Graecis Theogoniam, Diis cognominibus datis, diuifisque honoribus et artibus inter illos, et descriptis illorum formis. At vbique Homerus et Hesiodus quasi iam nota illa describunt, nec videntur ornasse nisi circumstantiis nonnullis. Sane numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad v. 211. Interim liquet ex hisce verbis Theogoniam vere esse Hesiodi, quamuis nonnulli dubitarint, ut docet Pausanias in Boeoticis, sine Lib. IX. p. 581.*

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μυσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἴθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί τε περὶ κρήνην ἰοιδέα πόσσ' ἀπαλοῖσιν

HESIODI ASCRAEI
 DEORVM GENERATIO.

A Musis Heliconiadicibus incipiamus canere,
 Quae Heliconis habitant montem, magnumque diuinumque:
 Et circa fontem caeruleum pedibus teneris

VARIETAS LECTIONIS.

2. μέγα ζάθεόν τε B. 109.

NOTAE IN HESIODVM.

1. Μυσάων Ἑλικωνιάδων
 ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν] Priores
 centum quindecim versus sunt
 suppositi. Theogonia incipit
 versu 116. "Ἦτοι μὲν πρῶτι-
 σα χάος γένετ' etc. *Gruetius.*

Ἑλικωνιάδων] Recte ve-
 tus Scholiastes patrias Musas
 a Boeoto vate inuocari obser-
 vat: *Helicon* mons fuit Boeo-
 tiae, ita dictus a Phoenicio *bba-
 lik* בבלית aut בבלית *bbalikon*,
 quae vox *montem alium* sonat.
 Vide *Sam. Bochartum* Lib. I.
 Chanaanis, Cap. xvi. vbi osten-
 dit plenam fuisse Boeotiam et
 colonis et nominibus Phoeni-
 ciis. *Clericus.*

2. Ζάθεόν τε] *Diuinissimum*
 montem vocat, propter nume-
 rum deorum, qui in eo versa-
 bantur; quales Musae, Orea-
 des, Dryades, Naiades etc. In-
 fra v. 129. vocat

— ἔρεα μακρὰ θεῶν χα-
 ρίεντας ἐναύλας

Νυμφέων.

*Longos montes Dearum grata
 habitacula Nympharum.*

Clericus.

3. Ἰοιδέα] Malim μελάνυ-
 δρον interpretari, ἀπὸ τῆς ἰᾶ *fer-
 rugine*, quia eo epitheto signi-
 ficatur copia aquae; quae non
 est ἰοιδής, nisi sit profunda, ac
 proinde copiosa, et perennis,
 quae laus est fontis. Ideo
Homerus, et post eum *Hesiodus*
 vocant ἰοιδέα πόντον, id est,
 profundum. Ideo Poetae La-
 tini *caeruleos* fontes vocant, vt
caerula Liriope dicitur *Ouidio*
Metam. III. Confirmatur haec
 interpretatio, ipsa significatio-
 ne propria vocis, quae signi-
 ficat quod habet εἶδος, seu *spe-
 ciem* ἰᾶ. Non potest autem di-
 ci fons *speciem* habere *floris*, li-
 cet

cet

Ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος
 Καὶ τε λοεσσάμεναι τέρενα χροῖα Περμησσοῖο,
 Ἡ Ἴππικρήνης, ἢ Ὀλμειῷ ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἐλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἡμερόεντας· ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν·

Saltant, aramque praepotentis Saturnii,
 Atque ablutae tenero corpore aqua Permessi,
 Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
 Summo in Helicone choreas ducere solent,
 Pulchras, amabiles, firmiteque saltare pedibus:

5. *τερμητοῖο* Ald. *τερμήσοιο* Iunt. 1. 2. Steph. marg. *τερμησσοῖο*,
 6. *ἴππικρήνης* Ald. Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. *Ὀλμειῷ* Ald. *Ὀλμειῷ*
 Trinc. 7. *Ἐλικῶνι* Iunt. 1. 8. *ἡμερόεντας* Trinc. *ποσσίν* Iunt. 1. 2.

cet sit floribus cinctus; sed recte dicitur habere *speciem ferruginosam*, ad colorem quod attinet. *Clericus*.

4. Καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος.] Non modo in altaribus sacra faciebant, in honorem deorum, sed et circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. *Clericus*.

5. Λοεσσάμεναι τέρενα χροῖα Περμησσοῖο] Ἐλπίπει τό ἐξ ἧ ἀπό. *Guierius*.

Περμησσοῖο] Intellige ὕδατι, *aqua*, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phoenicie *בח-מייסו* *beer-meiso*, hoc est, *puteus* aut *fons purus*, nam Radix *γρσ* hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior haec visa deriuatio, quam *Bocharii* *בח-מייסו* *beer-meiso*, fons processus, nempe, *aquarum*. Fons est, aut fluuiolus ex Helicone profluens, et qui cum Oimio

confluit in Copaïdem lacum. Vide *Strabonem* Lib. IX. *Clericus*.

6. Ἴππικρήνης] *Phoenicia* dixeris, ut recte *Bochartus*, eodem loco, *בבבב* *babbigran*, quod *fontem erumpentem* sonat, et corruptum in *Hippocrenen*, ortum fecit fabulae, quali esset *κρήνη ἵππου* *fons equi*, seu ab equo excitatus. *Clericus*.

Ὀλμειῷ] *Phoenicia* voce, *חמייס* *bhol-maio*, dulcis aquis, eodem coniectore. *Diuius* dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad v. 2. *Clericus*.

8. Ἐπερρώσαντο δὲ ποσσίν] hoc est, *ωρχήσαντο*. incesse-
 runt, processerunt et similiter. *Guierius*.

Ἐπερρώσαντο] *firmiter saltabant*. Ita verto, cum aliae editiones habeant, *vehementer tripudiabant*. Vox Graeca *vīm* et *stabilitatem* denotat. *Hesychius*,

Ἐνθ' ἐν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμένα ἥερι πολλῶ,
 Ἐννύχια εἶχον, περικαλλέα ὅσσαν ἰεῖσαι,
 Ὑμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πότνιαν Ἥρην
 Ἀργεῖην, χρυσοῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῦιαν,

10

Inde concitatae, velatae aëre multo,
 Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iouemque aegida tenentem, et venerandam Iunonem
 Argiuam, aureis calceamentis incedentem:

9. ἀπορνύμεναι Iunt. 2. πολλῶ Trinc. Steph. Comm. Heinsf. 10.
 εἶχον Iunt. 1. περικαλλέα Iunt. 1. 2. 12. πεδίλοις Trinc.

chius, ῥώμην καὶ ἰσχὺν ἐπέβα-
 λον. Et *firmius* saltare decorum
 habetur. Sic Schol. antiq. ἐρρω-
 μένως καὶ συντόνως ὠρχάντο,
 ἢ ἐπισαμένως ἐχόρευον. Rob.

9. Ἐρί πολλῶ] Pleraeque
 editiones habent πολλῇ. Sed
 Mss. Gresh. et Bodl. scribunt
 πολλῶ, quam quidem lectio-
 nem praefero; ἀήρ enim fre-
 quenter masculino genere
 usurpatur. Rob. — πολλῇ sine
 dubio inde ortum est quod pu-
 tarunt, qui et Pauonis error [v.
 Vann. Crit. p. 108.] ἀήρ cali-
 go genere mascul. non usurpa-
 ri — quod tamen docet Eustath.
 ad Iliad. E. v. 776. etsi negari
 nequit saepius, si pro caligine
 sumitur, genere foeminino v-
 surpari, adeo ut docet Robinson.
 humani quid passus videatur,
 cum ad h. l. scribit ἀήρ saepius
 genere mascul. usurpari Krebs.

10 Ἐννύχια] Ne videantur
 a mortalibus, vel potius ne pa-
 resceret mendacium Poëtae, cui
 obici poterat numquam con-
 spectas. Eadem de causa, col-

locat eas in summo Helicone,
 ubi nemo pernoctabat. Clericus.

Ὅσσαν] τὴν θεῖαν φωνήν,
 καὶ τὴν θεῖαν κληδόνα, ὡς
 παρ' Ὀμήρῳ ἡ ὅσσαν ἀνέ-
 σαις — ἐκ Διός. Schol. ant.
 In sacris scripturis maiestas
 quaedam terrificæ, et vis fata-
 lis *Iehouæ* voci attribuitur. Vi-
 de Deuter. 4, 33. 5, 25. Psalm.
 18, 13. 46, 6. 68, 38. Crede-
 bant etiam Ethnici longe di-
 versam esse deorum vocem ac
 hominum. Sic Virgil. Aen. 1,
 328. *Nec vox hominem sonat; o
 dea certe!* Ὅσσα vero non adeo
 stricte pro *diuina voce* usurpa-
 tur, quin saepe cuiusvis ani-
 malis vocem significet. Vide in-
 fra v. 831. Quod ipse etiam
 Scholiastes postea agnoscit. —
 Πᾶσαν τὴν φωνὴν ὁ Ἡσίοδος
 ὅσσαν καλεῖ. Rob.

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo
 loco dicemus quare ita vocetur
 Iupiter, ut et quae de Musis,
 aliisque Numinibus dicenda vi-
 debuntur, ubi loquetur Poëta
 de eorum natalibus. Clericus.

16. Ἐλ-

Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἦδ' Ποσειδάωνα γαίηοχον, ἐννοσίγαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἦβην τε χρυσοσέφανον, καλήν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
 Πήτω τ', Ἰαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν 20
 Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων·
 Αἴνυ ποθ' Ἡσίοδον καλήν ἐδίδαξαν αἰοιδήν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.

Filiamque Aegiochi Iouis, caeruleos oculos habentem Mineruam:
 Phoebumque Apollinem, et Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terrae motorem
 Et Themis venerandam, et blandis oculis Venerem,
 Hebenque aurea corona decoram, formosamque Dionen,
 Auroramque, Solemque magnum, splendidamque Lunam,
 Latonamque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terramque, Oceanumque vastum, et Noctem atram:
 Aliorumque immortalium sacrum genus semper existentium:
 Quae olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub diuino.

14. τ' omittit B. 109. 15. ποσειδ. Trinc. ποσειδάωνα Ald. Iunt.
 γαίηοχον B. 109. 19. hunc versum ante v. 18. ponunt Iunt. 1. 2. Trinc.

16. Ἑλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] *Arcuatis superciliis* Guierus.

Ἑλικοβλέφαρον] *Volubilibus palpebris*, id est, *paczam*, ut Venerem vocabant Latini. Lasciuiae est indicium nistare frequenter, et signum amantium. *Clericus*.

Ἑλικοβλέφαρον] Vetus Schol. exponit, *arcuatis vel orbiculatis palpebris* — τὴν ἐλικοσιδῇ, καὶ στρογγύλῃ, καὶ περι-

φερῇ, καὶ ἀνακεκλασμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσιν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τῆς ἀμπέλης ἐλίκων. Quae quidem interpretatio bene conuenit significationi vocis ἐλίσσειν, *torquere, voluere*. Interpretes autem Homerici et Lexicographi paene omnes exponunt, *nigrum*. Et Hesych. Ἑλικόν μέλαν. Rob. 23. Καλήν ἐδίδαξαν αἰοιδήν] Vide versum 660. ἔργων. *Guierus*.

Τόνδε δέ με πρώτιστα θεὰ πρὸς μῦθον εἶπαν
Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο. 25

Ποιμένες ἄγραυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Ἰδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασαν κῆραι μεγάλη Διὸς ἀρτιέπειαι,
Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθιλέος ὄζον, 30

Hoc autem me primum Deae sermone compellarunt,
Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,
Scimus falsa multa dicere veris similia:

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Sic dixerunt filiae Iouis magni veridicae,
Et mihi sceptrum dederunt, lauri peruiridis ramum,

24. Τόντε δέ Ald. ἔειπον Ald. Iunt. I. 2. 26. ποιμένας Iunt. I. 2.
οἶον Ald. 27. ἐτύμοισιν Iunt. I. 2. 28. εὖ τ' ἐθ. Ald. εὖτ' ἂν Trinc.
αὖτ' ἂν B. 109. R. S. 29. διδῶ μεγάλη Trinc. 30. ἔδον B. 109. Ald.

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratu-
latur sibi Poëta, quod, cum Mu-
sae ipsum primum alloqueren-
tur, conuiciis vsae sint, quod
est primaeuæ simplicitatis. Cle-
ricus.

27. Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ
λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Dea-
bus mendacia tribuere est etiam
antiquissimi aeni, quo Deos vix
meliores hominibus fingebant;
quia omnes Dii, qui maxime co-
lebantur, fuerant homines, vt
postea videbimus. Clericus.

29. Ἀρτιέπειαι] Disertae.
Guietus.

30. Καί μοι σκῆπτρον ἔδον,
δάφνης ἐριθιλέος ὄζον] Ἐδον
pro ἔδοσαν. Rhapsodi ramum
lauri tenebant recitantes. Vide

Lucianum in Dialogo cum He-
siodo p. 659. Guietus.

Καί μοι σκῆπτρον ἔδον
δάφνης ἐριθιλέος ὄζον] Scho-
liaſtes postquam dixit *Helico-
nem* πολύδαφνον esse, et lau-
rum aequè potuisse esse donum
Apollinis, ac Musarum, quae
ad rem non multum faciunt, ve-
ram eius rationem reddit hisce
verbis: παρόσον ἡ δάφνη ἐνεργεῖ
πρὸς τὰς ἐνθουσιασμάς.
Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφ-
νην φαγὼν ὀδόντι πρὶς το σό-
μα. καὶ Λυκόφρων· δάφνην
φαγὼν φοιβαζεν ἐκλαιμῶν ὄ-
πα. καὶ τὰ ποιήματα δὲ με-
τὰ θεῶν ἐμπνεύσεως εἶρηται·
quia laurus efficax est ad affla-
tus creandos. Sophocles in *Cas-
sandra*: Cum comedisset lau-
rum. dentes instar ferrae in ore
concutiebat. Et *Lycophron*:
cum

Δρέψασθαι θηητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν

Décerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem

31. Σειντὸν B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.

cum laurum comedisset, vaticinabatur emittens vocem e gutture. *Certe Poëmata dei afflatu sunt effusa.* Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* a Musis seque ab iis afflatum, perinde est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam in rem paucula ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solini Polyhistora* p. 609, ubi postquam multis ostendit ῥαψωδῆς dictos fuisse ἀπὸ τῆ ῥάβδου τὰς ᾠδὰς, quod veluti consueverunt varias partes Poëtarum, quas canebant, non ἀπὸ τῆ ῥάβδου, addit: „Antequam „mūs ille τῆ ῥαψωδεῖν aliena „carmina natus ac natus esset, „auctores ipsi ac Poëtae hym- „nos et alia carmina in hono- „rem deorum a se composita sic „pronunciare consueverant, „cum virgae lauru in manibus. „Dicebantur ἐπὶ ῥάβδῳ ᾄδειν. „*Pausanias* pag. 586. Lib. IX. „seu Boeoticis de *Hesiodo*, qui „cum cithara pictus erat: ἔδέν „τοὶ Ἡσιόδῳ οἰκειὸν Φόρημα. „ὁ δὲ γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν „ἐπῶν ὅτι ἐπὶ ῥάβδῳ δάφνης „ἦδε: nequaquam fuit proprium *Hesiodo* gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis eius versibus, eum ad lauri ramum cecinisse. „Intelligit hos versus ex „*Theogonia*, Καὶ μοι σκῆπτρον

„etc. Traditum sibi a Musis ex „lauri ramo baculum dicit. „Tamquam vati futurorum præ- „scio, non tamquam Poëtae, „datum possumus interpretari, „propter illa, ὥς κλυοίμι τὰτ’ „ἑσόμενα πρὸ τ’ ἐόντα. Sed Poëtica erat coniuncta cum afflatu, non minus ac vaticinandi facultas; imo non erat sine vaticinatione, cum non possent scire Poëtae gesta apud deos, aut clam apud homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit *Salmasius*: „Laurum gestabant et admordebant, qui „vaticinandi scientia callere volebant, unde δάφνη Φάγοι τὰ „tes. *Asclepiades*, in statuam „*Homeri*: „Καὶ σοὶ καλλιπέτηλον ἔρυσσά- „μεναι περὶ πᾶσαι. „Ὡρεξάν δάφνης ἱερὸν ἀ- „κρέμωνα.

Fallitur, ut saepe Critici, qui non significant unde depromserint quae dicunt. Epigramma est in statuam *Hesiodi*, quod legitur Lib. IV. Anthologiae, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐτὰ πωμαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλα σε Μῆσαι
Ἐδρακον ἐν κραναοῖς ἔρυσιν,
Ἡσιόδε.

Καὶ σοὶ καλλιπέτηλον ἔρυσσά-
μεναι περὶ πᾶσαι
Α 5 Ὡρεξάν

Θείην, ὥς κλείοιμι τὰ τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔόντα.
 Καί με κέλανθ' ὕμνεϊν μακάρων γένος αἰὲν ὄντων,
 Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.

Divinam, vt canerem tam futura quam praeterita.
 Et me iubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
 Se vero primo et postremo semper decantare.

32. Θείαν ἵνα κλείοιμι B. 109. Θείαν ἵνα R. S. ἵνα etiam Ald. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. ὥς κλύοιμι Trinc. Steph. Commel. Heinsf. 33. κ. μ' ἵπ-
 λονθ' B. 109. κ. μ' ἵκελονθ' Trinc. 34. αἰεῖδεν Ald.

Ὡρεξαν δαίφνης ἱερὸν ἀκρέ-
 μονα.
 Δῶκαν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδος
 ἐνθεον ὕδωρ,
 Τὸ πτανῆ πῶλα πρόσθεν
 ἔκοψεν ὄνυξ.
 Οὐδ' σὺ κορυσσάμενος μακάρων
 γένος, ἔργα τε μολπαῖς,
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγραφες
 ἡϊθέων.

*Ipsae pascenstem meridie oues Mu-
 sae viderunt te in asperis mon-
 tibus, Hesiode; et tibi pulcra
 folia habentem decerpentes om-
 nes porrexerunt lauri sacrum ra-
 tum. Dederunt vero fontis He-
 liconis diuinam aquam, quam
 volucris equi prius erupis ungu-
 la. Qua tu satiatas beatorum
 genus, et res gestas cantibus, et
 genus prisorum descripsisti iuue-
 num. Sed audiamus Salmasium:
 „Pausanias de virga laurea ac-
 cepit, cum qua Veteres Poetae
 carmina sua recitabant. Quem
 morem etiam postea ῥαψῳδοὶ
 imitari sunt, qui aliena pronun-
 ciarant. Nam et hi virgam e
 lauro tenebant, cum carmina
 recitarent ex aliquo Poeta. Ce-
 tera apud ipsum legentur. Cle-
 ricus.*

32. Θείην, ὥς τε κλύοιμι
 τὰ τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔόντα]
 Nothum. Guicetus.

Ὡς κλείοιμι] Vulgo le-
 gitur ὥς κλύοιμι. Sed ex
 fide Mss. restitui κλείοιμι. Di-
 xerat poeta, ἐνέπνευσαν δὲ μοι
 αὐδὴν θεῶν. Non autem ne-
 cesse erat vt Musae ei vocem
 inspirarent ὥς κλύοιτο, vt in-
 telligeret, sed ὥς κλείοιτο, vt
 caneret. Rob.

Τὰ τ' ἐσσόμενα πρὸ τ'
 ἔόντα] Poëtica, nempe, est
 μαντείας genus, vnde Poetae
 Latinis *Vates*. Vtinam exsta-
 ret integer Liber VII. Strabo-
 nis! Aliquid hac de re habe-
 remus, in descriptione Pieriae,
 cum legamus in excerptis, quo
 loco de hac regione egerat,
 ὅτι τὸ παλαιὸν, οἱ μαντεῖς
 καὶ μασκὴν εἰργάζοντο: olim
 vates exercuisse et musicam. Cle-
 ricus.

34. Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτον
 δὲ καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν] Imit-
 tatus Horatius Lib. I. Ep. I.

*Prima diDe mibi, summa di-
 cende Camoena,
 Maecenas etc. Clericus.*

Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης;

35.

Τὴν, Μασσίων ἀρχώμεθα, τὰ Διὶ πατρὶ
Ἵμνεῦσαι τέρεσσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,

Sed quo mihi haec circa quercum, aut circa petram?

Ὅ tu, a Musis ordiamur, quae Ioui patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,

37. αὖν Trinc.

35. Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα
περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης] Hoc
est, περὶ τὰ ἀπὸ σκοπῆς, sub-
intellige λέγεται. *Guicetus.*

Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα περὶ
δρυὸς ἢ περὶ πέτρης] Hoc
est, quid haec ad rem, quam
aggressus sum? ut recte Scho-
liastes. *Homerus* paullo aliter
hanc Paroemiam profert *Iliad.*
X. v. 126. ubi *Hector* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem*
laturum non fuisse, si ad eum
adisset, suspicatur:

Οὐ μὲν πῶς νῦν ἐσὶν ἀπὸ
δρυὸς, εἰδ' ἀπὸ πέτρης,
Τὸ ἀριζέμεναι, ἅτε παρθέ-
νος ἡΐθεος τε,

Παρθένος ἡΐθεος τε ἀριζέ-
τον ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc li-
cet, a quercu, neque a petra cum
hoc confabulari, ut virgo et ado-
lescens, virgo, inquam, et ado-
lescens, confabulantur. Volunt
Scholiastae ortam loquutionem
ex veteri fabula, qua homines
ex lapidibus aut quercubus nati
ferebantur, et quae pueris ser-
mones praebebat, adeoque ina-
nes sermones signari. At non
video qui locus *Hesiodi* hinc

possit explicari, cuius sensus est
is quem diximus. Crediderim
potius petatum adagionem ex
his, qui aggressi montem, aut
sylvam describere, ad alia di-
vagarentur, quae a scopo ab-
errarent. Est tamen alius lo-
cus *Homeri*, ex quo sententiae
suae confirmationem petero
posse primo intuitu videntur:
Odyssaeae T, v. 163 cum rogaf-
set *Penelope* *Ulysses*, quem
non agnoscebat, unde esset,
addit:

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι πα-
λαιφάτε, εἰδ' ἀπὸ πέτρης.
Non es enim a vetere quercu,

aut a petra. Quibus in verbis
Homerus alludit ad memoratam
fabulam; sed is sensus neque
alteri loco *Homeri*, neque ver-
sui *Hesiodi* aptari potest. *Clea-
ricus.*

36. Τὴν Μασσίων ἀρχώ-
μεθα] Τὸ τὴν hic age, age-
dum significare videtur. Sed
hic omnino scribendum vide-
tur, τοίνυν Μασσίων ἀρχώμε-
θα. hoc est, διὰ τὸ Μασ-
σίων ἀρχώμεθα. *Hesych.* τοί-
νυν διὰ τὸ. Hunc locum
respexisse videtur. *Guicetus.*

Εἰρεῦσαι, τὰ τ' ἔοντα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρότ' ἔοντα,
Φωνῇ ὁμηρεῦσαι. τῶν δ' ἀνάματος ῥέει αὐδὴ

Memorantes, et praesentia, et futura, et praeterita,
Voce concinentes. illarum vero indefessa fluit vox

39. Φωνῇ B. 109.

38. Εἰρεῦσαι τὰ τ' ἔοντα] Iisdem vitur verbis Homerus Il. α', 70. de Calchante Graecofum vate, "Ὅς ἤδη τὰ τ' ἔοντα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρότ' ἔοντα. Plurimi praeterea versus apud vtrumque poetam iidem occurrunt, quorum nonnullos suis locis infra notabimus, ex quibus placuit aliquibus inferre, Homerum Hesiodo antiquiorem fuisse. Perperam opinino; nisi aliis argumentis probari possit Hesiodum potius Homerum, quam hunc illum imitatum esse. Porro dehinc videre est a priscis etiam temporibus vaticinandi artem poesis attributam fuisse. unde etiam a Latinis *vates* appellantur. Vide quae in hanc rem iocatur Lucianus in Dialogo cum Hesiodo. *Rob.*

39. Ὀμηρεῦσαι] Συμφωνῆσαι, ex ὁμός et ἄρω ὁμηρεῖς compositum videtur. Unde ὁμηρεῖω hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesychi. ὁμηρεῖς, ὁμῶ, συμφωνῶς. Sed τὸ ὁμηρεῖς simplex videtur. Ab ὁμάω, ὁμήρω, ὁμηρεῖς. quare et τὸ ὁμηρεῖς unde ὁμηρεῖω συμφωνῶ simplex fuerit forte. Hesych. ὁμηρεῦσαι, ὁμοφωνῆσαι, ὁμῶ λέγεται etc. *Guicinus.*

Ὀμηρεῦσαι] *Hesychius:* ὁμηρεῦειν, συμφωνεῖν. Ὀμηρεῦσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμοφωνῆσαι, ὁμῶ λέγεται. Ὀμηρεῖν, ὁμῶ εἰρμόσθαι (i. ἄρμωσθαι) συμφωνεῖν, hoc est, concinere, ex ὁμῶ simul et ἐρέω, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμήρω, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius *Melesigenes*, sed *concentor*, quasi *Musarum*, dictus est. Nomen ei inditum fuerat *Melesigeni*, a fluvio *Melete*, qui non procul a Cumis Aeolicis fluit, et ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet *Herodotus*, in eius vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. et propterea Lingua Cumaea Cap. XIII. ὁμηρον dictum, id est, caecum. At vehementer suspicor opinionem de caecitate *Homeri* fictam a Cumaeis, quod nomen eius perperam ex Lingua sua interpretarentur; solent enim Graeci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine *Hippocrenes*, de quo diximus, colligere est. Profecto multo verisimilius est, tantum Poetam cognomen ex arte adeptum esse, quam ex infortunio. *Clericus.*

Ἐκ σομάτων ἡδεΐα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς 40
 Ζηνὸς ἐριγδᾷποιο, θεῶν ὀπὶ λειριόεσση
 Σκιδναμένη. ἡχεῖ δὲ κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὅσσαν ἰεῖσαι,
 Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοδῇ

Ab ore suavis. ridet autem domus patris
 Iouis valde sonantis, Dearum voce suavi
 Dispersa. resonat vero vertex niuosi Olympi,
 Domus immortalium. hae vero immortalem vocem emittentes,
 Deorum genus venerandum inprimis celebrant cantilena

41. θεῶν Trinc. Mox λειριόεσση σκιδναμένη Ald. 42. χάρι Trinc. 2.
 νιφόεντα B. 109. 43. Δώματ' Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 44. αἰδοίων Iunt.
 I. 2. αἰοδῇ B. 109.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πα-
 τρὸς] Hoc est, summa voluptate
 afficitur coeli regia. Poëtae
 passim et dolorem, et gaudium
 tribuunt rebus inanimis, vt sig-
 nificent maximam esse ratio-
 nem dolendi, aut laetandi, et
 quae vel ipsa inanima, vt solet
 dici, mouere possit. Theognis
 initio, cum alia de Apollinis na-
 talibus dixisset, haec habet:

— ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
 Γῆθησεν δὲ βαθυὸς πόντος
 ἄλως πολλῆς.

Risit magna terra. Lucretius
 ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves daedala tellus
 Submittit flores, tibi RIDENT
 aequora ponti.

Ad quem versum, vide quae col-
 legit Dion. Lambinus. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ τὰ ἐξῆς]
 Probe animaduertendum hic
 signari tria genera rerum, I.
 Terram et Coelum, quae ante

omnes deos, qui Hesiodi aeuo
 maximi habebantur, fuerant:
 II. Deos ex hisce genitos. οἱ τ'
 ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ δωτῆρες
 εἰάων, qui Dii ex hisce geniti sunt
 datores bonorum, quos enume-
 rat av. 116. ad 155. Hi dicun-
 tur ab Hesiodo dii, quod nomen
 denegatur Coelo et Terrae, sunt-
 que veluti prior deorum aetas:
 III. Altera est filiorum Saturni,
 quos significat hoc versu Hesio-
 dus: Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, Θε-
 ῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc
 est, secundo loco Iouem, qui est
 Rex deorum, qui nunc potissi-
 mum coluntur, et hominum. Qui
 vivebant Hesiodi aeuo, et supe-
 rioribus aliquot aetatibus, du-
 plicem hunc dumtaxat ordinem
 deorum norant, hoc est, homi-
 num in deorum numerum post
 mortem relatorum; si altius ori-
 ginem eorum repeterent, nihil
 antiquius reperiiebant, quam
 Coelum et Terram, hisque ve-
 rustius Chaos, nec ultra progredieban-

Ἐξ ἀρχῆς, ἕς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ἐτικλιν, 45
 Οἳτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες εἰάων.
 Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναί θ' ὕμνευσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κράτει τε μέγιστος.
 Αὐθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων 50
 Ὑμνεῦσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,

Ab exordio, quos Tellus et Coelum latum genuerunt,
 Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.
 Secundo rursus Iouem, Deorum patrem atque etiam hominum,
 Incipientesque canunt Deae et finientes carmen,
 Quam sit praestantissimus Deorum, et imperio maximus.
 Porro et hominum genus, fortiumque gigantum
 Celebrantes oblectant Iouis mentem in Olympo,

45. γαῖα vs Iunt. 1. 2. ἔτικλε B. 109. ἔτικλιν Ald. 46. δωτῆρες Ald.
 Iunt. 1. 2. 47. πατέρα Ald. 48. λήγασαι Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg.
 ὕμνευσι B. 109. αἰοιδῆς Ald. 49. Ὅσσον B. 109. Ald. φέρτατος Iunt.
 1. 2. 50. αὐθις Iunt. 1. 2. Trinc.

diebantur. Notio dei horum
 conditoris usque adeo obscurata
 erat, ut de eo prorsus tacerent;
 aut etiam, si quae eius euanida
 vestigia in eorum animis hae-
 serant, ea miscebantur, cum iis
 quae vulgo de Ioue et aequali-
 bus illi deis ferebantur. Quae
 omnia, in sequentibus, explica-
 tione ipsa innolucrorum Poë-
 ticorum, euoluuntur et ob ocu-
 los ponuntur. *Clericus.*

46. Οἳ ἐκ τῶν ἐγένοντο] Hoc
 est, ἐκ τῶν. hoc est, οἳ τῆς
 γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐκγονοὶ εὐει-
 δεῖς. *Guierius.*

47. Δεύτερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείσσι. *Guierius.*

48. Ἀρχόμεναί θ' ὕμνευσι
 θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς] No-
 θον. scribend. λήγασσι τ' αἰοι-

δῆς. dicentes, subintellige quam
 sit praestantissimus etc. *Guierius.*

Λήγασαί] Haec lectio vi-
 ris doctis quibusdam crucem
 fixit, quoniam seruata ea; me-
 trum laborare putarunt. — at
 eam necessario exigit sensus,
 qui hic est: iterum Iouem Mu-
 sae celebrant et incipientes et fi-
 nientes cantum. Iensus in Lect.
 Lucian. p. 181. h. l. inter ea af-
 fert, quibus efficiat diphthon-
 gos etiam ante consonantes cor-
 ripi. Quae sententia nouissi-
 me ab Arnaldo est confutata
 Animadv. Crit. p. 29. seqq. qui
 dicit, h. l. priores duas syllabas
 in αἰοιδῆς per synizesin esse, ut
 vnam, pronunciandas; et ita
 effici versum Spondaicum. Cu-
 ius sententiae subscribo. *Krebs.*

Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο

Musae Olympiades, filiae Iouis aegida habentis :

52. Μῦσαι] Primum videntur quae sint *Musae*, dein a quibus progenitae. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est, Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quae elegantiores habentur. Vt solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eae argumentum non verum modo, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. huius Poëmatis :

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν
ἐτύμοισιν ὁμοία,

Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθεῖα
μυθήσασθαι

Scimus multa falsa veris similia,
scimus et quando volumus vera dicere. Ait v. 60. fuisse novem puellas :

— ἦσιν αἰοιδῇ

Μέμβλεται, ἐν στήθεσσι νῆα
δῶκε θυμὸν ἐχούσαις,

quibus cantio cordi est et quae habent animum sine curis. v. 65.

— ἐρατὴν δὲ διὰ σῶμα ὄσσαν
ἰεῖσσαι

Μέλπονται πάντων τε νόμους
καὶ ἡθεὶς κεδνά

Ἀθανάτων κλείουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, et mores venerandos Immortalium celebrant.

Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Graeciae

colonis phoeniciffantibus, dictas esse *Musas* ab inventione, nam, Phoenicia Lingua, *κρημοίσα* est *inuentrix*. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Boeotiam, Thessaliamque ac vicinas Graeciae oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro aetatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Iupiter, ut postea videbimus, Thessaliae rex. Deinde posteritas, quae omnia adauxit, et praesertim Poëtae finxerunt eas inuentrices Poëticae deas esse; quo honore etiam tractati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Iupiter, quod primus puellarum concentum instituerit; quae loquutio etiam Phoenicia est, nam Gen. IV. 20, 21. Iabal dicitur *pater Scenitarum et Nomadum*, Iubal vero *cythara et organo canentium*, hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. *Μνημοσύνη* vero seu *Memoria*, *κατὰ προσωποποιῶν*, dicitur earum *mater*, quod memoria suppeditet materiam poematum et orationum. Hoc satis ostendit Iovem non habere patrem proprie dictum *Musarum*, cum *Memoria* sit dumtaxat *persona poetica*, quae nunquam in rerum natura fuisse credita

Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγαῖσα
Μνημοσύνη. γαυνοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέεσσα,

Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

credita est. Non exigua pars
artificii huius Theogoniae, ut
postea videbimus, sita est in
Prosopopoeis. *Clericus.*

Ὀλυμπιάδες] Ita dictae
Musae, quod circa montem
Olympum diu versatae essent,
in Iouis regia, ut ipse Poëta te-
statur qui aliquoties hoc repe-
tit, ut v. 68.

Αἱ τότε ἴσαν πρὸς Ὀλυμπον,
ἀγαλλόμεναι ὅπῃ καλῇ.
Quae iuerunt tunc ad Olympum
superbientes voce pulcra.

Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Haec est
patria puellarum, quas Poetae
immortalitati consecrauerunt. *Pi-
eriae* nomen est montis et re-
gionis ei subiectae, atque ad
Thermaicum usque sinum por-
rectae; qua Thessalia ad se-
ptemtriones clauditur, Mace-
donia ad austrum. In ea etiam
Pimplaeus mons Musis sacer.
Hinc dictae Musae *Pierides*,
potiori iure quam *Heliconia-
des*, *Olympiades* etc. unde enim
potius cognomen duxissent,
quam a patria, ex qua profe-
ctae, cantibus finitimarum ora-
rum incolas in admirationem
sui rapuerunt? Illinc eas ad se
euocat *Hesiodus* initio Operum
et Dierum:

Μῆσα Πιερίῃθεν ἀοιδῶσι κλεί-
εσσαι,
Δεῦτε, καὶ τὰ ἐξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3.
in descriptione Macedoniae:
*hic Musarum PARENS DO-
MVSQVE Pieria.* Si Phoe-
niciis litteris hanc vocem scri-
bamus, אֵי־פֶּאֶר, inuenietur in
ea significatio *puteorum* (nam
א et פ miscentur passim apud
Orientales) vel *fertilitatis*;
quam non respuit regionis
situs, aliquot fluuiis rigatae.
Vide Tabulas *Ptolemaei* et
Liuium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8.
Clericus.

54. Γαυνοῖσιν Ἐλευθῆρος
μεδέεσσα] Γαυὸν interpretatur
Scholiastes γονιμωτάτης τό-
πης *fertilissima loca*. Malim
βανῆς interpretari, seu *colles*,
pro quibus Aeoles dixerunt
γανῆς, ut vrbs *Argos* illis erat
ἀργός. Ita vocem interpreta-
tus est *Laur. Valla*, apud He-
rodotum Lib. IV. Cap. XCIX.
ubi τὸν γαυὸν τὸν Σανιακόν,
vertit *iugum Suniacum*, ex re
ipsa, nam fuit illic collis, cui
erat impositum templum Mi-
neruae. *Pausanias* in Atticis,
initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Σανιά-
δος ἐπὶ κερυφῇ τῆς ἀκρας:
*Templum Mineruae Suniadis est
in vertice promuntorii.* Nam
Eleuther mons est, ita vocatus,
ut aiunt, ab Eleuthere Apolli-
nis filio, unde et dictae *Eleu-
therae* vrbs ad eum montem
sitā. Phoeniciis litteris scri-
bas

Λημοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων. 55
Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσηστο μητίστα Ζεὺς,

Oblivionemque malorum, et solatium curarum.

Nouem enim cum ea noctes mistus est prudens Iupiter,

55. μεμνημένων Iunt. 1. 2.

56. μίσηστο B. 109.

bas יחירי *halethir*, quae vox
altam speculam sonat, a הלה *ha-*
lah *adscendit* et תור *thour* *spe-*
culatus est, quod optime in mon-
tem quadrat, in quo speculato-
res solebant collocari, qui de
aduentu hostium monerent.

Scholiaſtes hic habet: ὁ δὲ
ἐλευθέρ ὄνομα πόλεως ἐστὶ τῆς
Βοιωτίας, ἀπὸ τινος βασιλέως
αὐτῆς τῆς πόλεως ἔτῳ ὠνο-
μασμένη, οὕτως Ἀπόλλωνος καὶ
Αἰθέρης τῆς Ποσειδῶνος: *Eleu-*
ther est nomen urbis Boeotiae, a
quodam Rege eius urbis sic dicto,
filio Apollinis et Aethusae filiae
Neptuni. Rectius dixisset Ἐλευ-
θέρας, sic enim vrbs ab omni-
bus vocatur, quae fuit ambigui
iuris, inter Atticos et Boeotios.
Vide *Stephanum* Byzantium, in
hac voce, et quae ad eum *Luc.*
Holstenius et *Abr. Berkelius*. Per-
git Scholiaſtes: ἐστὶ δὲ καὶ ὄρος,
ὡς φασιν, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἡρώ-
ος: est etiam mons, ut dicunt, cog-
nominis Heroi. Forte ita dicta, ob
causam allatam, pars aliqua Ci-
thaeronis montis, ad cuius ra-
dices sitae erant Eleutherae.
Pausanias in Atticis p. 72. Ἐλευ-
θερῶν δὲ ἦν μὲν ἔτι τῶν τεύχε-
ων δὲ καὶ οἰκίων ἐρείπια· δηλὴ
δὲ τῶν τοις ἐστὶ πόλιν ὀλίγον ὑπὲρ

τῶν πεδίων πρὸς τῷ Κιθαιρῶνι δι-
κισθεῖσα: *Eleutherarum cum*
muri, tum aedium erant vestigia,
(cum loca visibam) quae mani-
festo ostendunt urbem conditam
fuisse paullo supra planitiem ad
Cithaeronem. Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroe nomen eius
deducit Scholiaſtes, post alios,
id non maioris esse ponderis
debet, quam quod addit: ἔτῳ
δὲ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυ-
σος τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ
ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur,
quod illic Bacchus desit furere
et morbo liberatus est. Finge-
bant Graeci Heroas et fabulas,
ut ex sua Lingua originem no-
minum deducerent.

Multo verisimiliora sunt, quae
sequuntur de ratione, ob quam
Hesiodus matrem Musarum E-
leutherarum reginam fuisse di-
xit. Καὶ τῶτο δὲ δόξαν προσ-
άπτων τῇ ἑαυτῇ πατρίδι, λέ-
γει ὅτι ἐγεννήθησαν μὲν ἐν τῇ
Πιερίᾳ, ἣ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐκ
Βοιωτίας ἦν: Idque gloriam ad-
dens patriae suae, dicit genitas
quidem esse Musas in Pieria, ma-
trem vero illarum e Boeotia fuisse.
Clericus.

55. Ἀμπαυμά τε μερμη-
ράων] Μερμηρα, μερμηραῖω.
Guizot.

Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἦν, περὶ δ' ἔτραπον ὥραι,
 Μηνῶν Φθινόντων, περὶ δ' ἡμέατα πολλ' ἐτελέσθη,
 Ἥ δ' ἔτεκ' ἐννέα κέρας ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοιδὴ 60
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέσας,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόντος Ὀλύμπου,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλὰ.

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
 Sed cum iam annus exactus, circumvolutae vero essent tempesta-
 Mensibus exactis, diesque multi transacti essent, [tes,
 Ipsa peperit nouem filias concordēs, quibus carmen
 Curae est, in pectoribus securum animum habentibus,
 Paululum a summo vertice niuosi Olympi,
 Vbi ipsis splendidique chori, et aedes pulchrae.

57. εἰς ἀναβαίνων Trinc. 58. ἦν ἐνιαυτὸς Iunt. I. 2. 59. ἐτελέσθη
 Ald. 60. ἔτεκε Iunt. I. 2. 61. μέλλεται Ald. Iunt. I. 2. μεμήλετο
 Trinc. 63. σφί B. 109.

58. Περὶ δ' ἔτραπον ὥραι] Hoc est, *περιέτραπον ἑαυτὰς*, hoc est, *περιετραπήσαν*. *Guicetus*.

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἦν] Hoc est, *ferme annus decimo mense Lunari exacto*. *Clericus*.

Περὶ δ' ἔτραπον ὥραι] Hoc est, *circumactae sunt tempestates*, nam hoc proprie significat ὥραι, nec nisi sero duodecimam partem diei significauit. Vide *Ios. Scaligerum* de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, et *Ger. Ioan. Vossium* in Etymol. ad vocem *Hora*. Adde et hoc exemplum ex *Horatii* Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Iupiter:

— qui res hominum ac deorum,

Qui mare et terras, variisque
 mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet *Vetus Scholiastes*: *anni partibus, vere, aestate, autumno, hyeme*. *Crediderim ὥραι* primum dictum de diurno tempore, quod una cum nocturno est temporis spatium, de quo primum cogitarunt homines, indeque translatum ad quoduis tempus; omnino enim ὥραι videtur ἀπὸ τῆς ἡμέρας, *lucere*, dictum. *Clericus*.

59. Περὶ δ' ἡμέατα πολλ' ἐτελέσθη.] *Phoenices* etiam *dies* vocabant annum. Vide quae notauimus ad Gen. IV, 3. ubi multi *Intt. dies multos* annum esse putant, et ad Gen. XL, 4. *Clericus*.

60. Κέρας ὁμόφρονας] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra μετατροπᾶς *Ἑλιόιο*. *Guicetus*.

62. Τυτθὸν] Huc refer τὸ ἥ δ' ἔτεκ' ἐννέα etc. *Guicetus*.

64. Παῖρ

Παῖρ δ' αὐταῖς Χάριτες τε, καὶ Ἴμερος οἰκί' ἔχουσιν,
 Ἐν θαλίῃ· ἐρατὴν δὲ διὰ στόμα ὅσσαν ἰεῖσαι,
 Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδνὰ

65

Iuxta vero eas et Gratiae et Cupido domos habitant,
 In conuiuio: amabilem autem per os vocem emittentes,
 Canunt omniumque leges, et mores venerandos

64. in Cler. edit. erat, αὐτῆς, χάριτες καὶ Ἴ.

64. Παῖρ δ' αὐτῆς χάριτες καὶ ἴμερος] Τὸ τε hic deest. Guicetus.

66. Μέλπονται πάντων τε νόμους etc.] Duplici sensu exponi possunt hii versus; vel, *Canunt omniumque leges et mores venerandos imminortatium celebrant*, vel, pro νόμους scribendo νομῶς, *Canunt omniumque sedes et domicilia veneranda etc.* Eodem sensu quo dicit Homerus II. 5, v. 511. — ἀνὰ ἦθεα καὶ νομόν ἵππων. Negat certe Aristarchus, teste Budaeo, vocem νόμος Homeri aetate pro lege usurpatam fuisse. Similiter Iosephus l. 2. contra Apion. p. 1375. ed. Hudf. Μὴδ' αὐτὸ τ' ἔνομα (scil. ὁ νόμος) πάλαμ ἐγινώσκειτο παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ μαρτύς Ὀμηρος ἔδαμξ τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος. De qua re vide Clerici notam ad Ery. 276. Postremo Hesychius eandem etiam sententiam amplectitur. Νόμος. ὁ ποιητῆς τῶν κατ' ἡμᾶς νόμων ἔκ οἶδε, θέμις δὲ, καὶ εὐνομίας λέγει ἀπὸ τῆς νεμῆσεως. Sic enim verba corrigenda sunt cum Salmasio. Huic opinioni si suffragemur, reddere oportet δυσνομίαν, Theog. v. 230. dif-

ficilem viuendi rationem. Et Ery. v. 276. etc. — Νομόν (haud νόμον vt vulgo) διέταξε Κρόνιον Ἰχθυοῖσι μὲν καὶ θηροῖς, καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς, Ἔσθειν ἀλλήλους. Hanc viuendi rationem (hoc quasi pro pabulo) constituit Saturnius, piscibus, et feris, et volucribus, deuorare se inuicem. Sed dura est haec interpretatio, et nequaquam necessaria, cum aliis in locis omnino oporteat, τὸν νόμον legem exponere. Θεογ. 417. Ἐρδὼν ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται, vertendum est, *Faciens sacra fausta secundum legem placauerit*. Eodem sensu quo Pythagoras χρυσ. ἐπ. Ἀθανάτας μὲν πρῶτα θεός, νόμῳ ὡς διακείται. Sic etiam Ery. 388. Οὗτος τοι πεδίων πέλεται νόμος — vertendum est; *Haec quidem aruorum est lex* — Nec in alium sensum, vt arbitror, torqueri potest. Omissio autem vocis νόμος apud Homerum nihil est ad rem, nec in argumentum trahi debet, vel quod ista voce Hesiodus non vsus est, vel, si vsus sit, quod Homero est iunior. Bene enim notauit Clericus, casu potuisse contingere eam vocem non adhiberi ab

Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὅσσαν ἰεῖσαι.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλυμπὸν ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνεύσαις· ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δ᾽ ἄπος ὀρώρει, 70
 Νισσομένων πατέρ' εἰς ὄν, ὃ δ' ἄρανῳ ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρα Κρόνον. εὐ δὲ ἕκαστα
 Ἀθανάτοισι δῖεταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμὰς

Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
 Illae tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchra,
 Immortali cantilena: vndique vero resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: iucundus vero a pedibus strepitus excita-
 Euntium ad patrem suum. ille autem in coelo regnat, [batur,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, et ordinavit honores.

68. ὀπὶ Iunt. I. 2. 69. ἴαχε Trinc. δ' ἄχε Iunt. I. περιδίαχε Iunt. 2.
 71. νισσομένων Trinc. ἄρανῳ Iunt. I. ἐμβασιλεύει Ald. 73. ἕκαστον B. 109.
 74. Ἀθανάτοις Iunt. I. 2. Ἀθανάτων δῖεταξε ὁμῶς, ἐπέφραδε δὲ B. 109.

Homero, qui sane integram lin-
 guam Graecam suis versibus non
 est complexus. *Rob.*

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· περὶ
 δ' ἴαχε] Scribendum videtur:
 περὶ δὲ σφῆας ἴαχε γαῖα μέ-
 λαινα ὕμνευσαις. *Guicetus.*

71. Ὁ δ' ἄρανῳ ἐμβασιλεύει.]
 Hic est absurda mixtura, ut dixi-
 mus, veteris doctrinae de Deo;
 Deum enim in coelo singulari
 ratione habitare credebant pri-
 sci mortales, nec sine causa. Ita-
 que cum Graeci Iouem Deo-
 rum summum esse crederent,
 eum collocabant subinde in
 coelo. Quia vero Iupiter habi-
 tarat in Olympo Thessaliae
 monte, veluti prioris opinionis
 obliti non minus frequenter do-
 mum Iouis in Olympo nivoso po-
 nunt, ut ex 62. versu, et mul-

tis aliis liquet. Ut Iouis homi-
 nis notionem miscent, cum no-
 tione veri Dei: ita Olympum
 cum coelo confundunt; vnde
 fit ut de Ioue nunc quasi de ho-
 mine, nunc quasi de Deo lo-
 quantur; deque eius sede nunc
 quasi de monte Thessaliae, nunc
 quasi de coelo. Nisi haec te-
 neamus, necesse est ignoremus
 rationem innumerarum loquu-
 tionum, quae in Poetis occur-
 runt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοις δῖεταξεν ὁ-
 μῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμὰς.]
 Scrib. Ἀθανάτοις δῖεταξε νό-
 μοις, καὶ ἐπέφραδε τιμὰς.
 ἐπέφραδε, hoc est, ἐπενόησε,
 commentus est, inuenit. He-
 sych. ἐπιφράσασθαι, ὑπονοῶ-
 σαι ἢ ἐπινοῶσαι. *Guicetus.*

82. Γεινό-

Ταῦτ' ἄρα Μῦσαι αἰδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, 75
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῦται,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἑρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'. ἡ δὲ προφρεσάτη ἐστὶν ἀπασέων.
 Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ. 80
 Ὅντινα τιμήσασσι Διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 Γεινόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσση γλυκερὴν χεῖρσιν ἔεργον,

Haec sane Musae canebant, coelestes domos incolentes:

Novem filiae magno e Ioue prognatae:

Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
 Terpsichoreque, Eratoque, Polympniaque, Uraniaque,
 Calliopeque: haec autem praestantissima est omnium.

Haec enim et reges venerandos comitatur.

Quemcunque honoraturae sunt Iouis filiae magni,

In lucem editumque adspexerint a Ioue nutritorum regum,

Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,

78. Ὀδρανία Ald. 79. τ' Iunt. 2. ἀπασιάν Ald. Trinc. ἀπασιάν
 Iunt. 2. 80. sic Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. atque ita edidit Rob. cum
 vulgo, in Cler. etiam esset, Ἡ μὲν γὰρ. αἰδοίοισιν Trinc. 81. κείρας Iunt.
 1. 2. 82. γεινόμενον Iunt. 1. 2. 83. αἰδὶν Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. Heins. vid. Graev.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι]
 Quia quae nobis cordi sunt ea
 saepe respicimus, ideo *adspice-
 re aliquem* perinde est ac illi
 fauere. Sic loquebantur etiam
 Phoenices, sic et Latini. Vide
 quae notauimus ad Gen. IV, 4.
 et quae Scholiastes hic habet.
Clericus.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι]
 Scholiastes, Ἀντὶ τῆς εὐμενῶς
 θεάσσονται, καὶ ὅν τινα βασι-
 λέα θεάσσονται καλοῖς ὀφθαλ-
 μοῖς. Ἐντεῦθεν καὶ Καλλι-
 μαχος· Μῦσαι γὰρ ὅσας ἴδον
 ὁμμασι παῖδας, Μὴ λοξῶς, πο-
 λὺς ἐκ ἀπέθεντο φάλαγ. Εἰ-

dem vsus phrasi Horatius l. 4.
 Od. 3. *Quem tu, Melpomene, se-
 mel Nascentem placido lumine
 videris.* Rob.

83. Γλυκερὴν χεῖρσιν ἔεργον]
 Hoc est, mel, vt recte eruditi in-
 terpretantur. Symbolum est
 mellitae eloquentiae, vnde fi-
 ctum, vt opinor, a Graecis Pla-
 tonis infantis, et dormientis in
 Hymetto, apes os impleuisse
 melle. Vide *Olympiodorum*, ini-
 tio eius vitae. *Clericus.*

Γλυκ. χ. ἔεργον] Eadem vsus
 metaphora Nestoris eloquen-
 tiam descripsit Homerus Il. α',
 249. Τῇ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέ-
 λτος

Τῷ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥῆϊ μέλιχα· οἱ δὲ νῦ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι, διακρίνοντα θέμιστας 85

Huius vero verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
Omnes ipsum respiciunt, reddentem ius

84. ἔπ' Iunt. 1. 2. Trinc. Ald.

85. παντε Ald.

λιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῇ. Sic
etiam Euripides Incert. v. 333.
Εἰ μοι Νεσφόριον εὐγλωσσὸν
μέλι, Ἀντήνορος τε τῷ Φρυγός,
δοίῃ θεός. Et Theocrit. Idyll.
ζ, 82. Οὐνεκα οἱ γλυκὺ Μοῖσα
κατὰ στόματος χεῖρ νέκταρ. De
triplici genere eloquentiæ quod
descripsit Homerus in Menelao,
Vlyffe, et Nestore, vid. Gisb. Cu-
peri Apoth. Hom. p. 113. seqq.
et P. Victorii Var. Lect. l. 15.
c. 17. et Cl. Popii Nostratis no-
tam ad Il. γ, 214. vbi Ausonii
carmen triplicem hanc vim ele-
ganter exprimens protulit: *Dul-
cem in paucis, ut Plishtenidem;
Et torrentem, ceu Dulichii Nin-
gida dicta; Et mellitæ nectare
vocis Dulcia faru verba canen-
tem Nestora regem.* Hanc ob
causam non possum non mira-
ri, quamobrem Cicero in libro
de clar. orator., eloquentiæ stu-
dium non commune Graeciae, sed
proprium Athenarum, et in illam
insuper civitatem recentibus tem-
poribus introductum fuisse, affir-
mat. Atticine fuerunt tres illi
insignes oratores ab Homero
celebrati? vel recentia Troia-
ni belli tempora? vel Hesio-
dus ipse, qui tantis eloquentiam
laudibus extollit, inter recen-
tiores habendus? Quod si con-
cedatur characteres hosce a

poeta pro arbitrio fictos fuisse,
huiusmodi tamen fictio elo-
quentiam tunc temporis et in
vfu, et laudi datam fuisse confir-
mat. Quod ipse quidem Ci-
cero in l. 3. de Orat. fatetur.
*Hanc, inquam, cogitandi, pro-
nunciandi quæ rationem, vimque
dicendi veteres Graeci, sapien-
tiam nominabant.* Et postea:
*Vetus quidem illa doctrina eadem
videtur et recte faciendi, et bene
dicendi magistra; neque disjun-
cti doctores, sed iidem erant vi-
vendi praeceptores, atque dicen-
di; ut ille apud Homerum Phoe-
nix, qui se a Peleo patre Achilli
iuveni comitem esse datum dicit
ad bellum, ut illum efficeret ora-
torem verborum, actoremque re-
rum.* — Τῷνεκα με προσήκη
διδασκόμεναι τὰδε πάντα Μύ-
θων τε ῥητῆρ' ἔμεναι, περη-
τῆρα τε ἔργων. Il. ι, 442. Rob.

85. Διακρίνοντα θέμιστας]
*Disceptatorem litium, ea enim
de causa primum Reges electi,
ut iudices controuersiarum es-
sent. Deinde ex iudicibus fa-
cti sunt Domini. Sic Deioces
Medorum regnum inuasit, ut
narrat Herodotus Lib. I. Vide vff.
88, et 89. Dionysius Halicarn.
Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καθ'
ἀρχὰς ἅπαντα πόλεις ἑλλὰς ἐ-
βασιλεύετο, πλὴν αὐτῶν ὥσπερ
τὰ*

Ἰθαίησι δίκησιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισαμένως κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοις ἀγορήφι μετὰ τροπα ἔργα τελεῦσι.

Rectis iudiciis. hic autem secure in concione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant

86. δίκησι Steph. Comm. 87. κατέπαυσε Trinc. 88. ἔνεκα Ald.
 λαοῖσι Ald. Trinc.

τὰ βάρβαρα ἔθνη δεσποτικῶς
 ἀλλὰ κατὰ νόμους τε καὶ ἐθις-
 μὸς πατρίδας καὶ κρατίδος ἢ
 βασιλεὺς ὁ δίκαιστατός τε καὶ
 νομιμώτατος, καὶ μηδὲν ἐκδι-
 αιτῶμενος τῶν πατρίων. δηλοῖ
 δὲ καὶ Ὅμηρος δικασπόλες τε
 καλῶν τῶν βασιλεῖς, καὶ θεμι-
 στοπόλες. καὶ μέχρι πολλῶν διέ-
 μειναν ἐπὶ ῥητοῖς τισιν αἱ βα-
 σιλεῖαι διοικώμεναι κατὰ πέρη
 Λακεδαιμονίων. ἀρχαίων δὲ
 τινῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις πλημ-
 μελεῖν, καὶ νόμοις μὲν ὀλίγα
 χρωμένῶν, ταῖς δ' αὐτῶν γνώ-
 μαῖς τὰ πολλὰ διοικόντων, δυ-
 σχεράναντες ὅλον τὸ πρᾶγμα
 οἱ πολλοὶ κατέκλυσαν τὰς βασι-
 λεῖας καὶ τὸ πολίτευμα. Initio
 urbes omnes Graecae Regibus pa-
 rebant, nisi quod illi non barba-
 rica licentia dominabantur, sed
 secundum leges et mores patrios,
 regnum exercebant; optimusque
 Rex habebatur, qui esset iustissi-
 mus et legum servantissimus, nus-
 quam discedens ab institutis pa-
 triis; id quod ex Homero etiam
 liquet, dum Reges vocat iuris tra-
 ctatores. Diu regnatum est, cer-
 tis conditionibus, sicut apud La-

cedaemonios, sed postquam al-
 quot eorum coeperunt abuti po-
 testate et in rebus administrandis
 rarius leges, quam suam libidi-
 nem sequi, plerique Graeci rei iac-
 dio affecti regiam Reip. formam
 aboluerunt. Clericus.

Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι] Ve-
 nerandi et eloquentis viri au-
 thoritatem pulcherrime etiam
 descripsit Virgilius Aen. l. i. Ac
 veluti populo in magna cum sac-
 pe coorta est Seditio; saevitque
 animis ignobile vulgus; Iamque
 faces et saxa volant, furor arma
 ministrat: Tum pietate grauem
 et meritis si forte virum quem
 Conspectere, silent, arrectisque
 auribus adstant: Ille regit dictis
 animos, et pectora mulcet. Rob.

88. Ἐχέφρονες] Subintelli-
 ge εἰσὶ. Guierus.

89. Μαλακοῖσι παραιφά-
 μνοι ἐπέεσσι] Nempe, eos qui
 alienum inuaserant, quos au-
 thoritate sua et persuasione, po-
 tius quam poenis, ad id resti-
 tuendum adducebant. Populi
 consentientis erat poenas infli-
 gere, non Regum. Clericus.

Ῥηιδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν. 90
 Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὦς, ἰλάσκονται
 Αἰδοῖ μελιχίῃ· μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν·
 Οἷα τοι Μῦσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μῦσάων καὶ ἐκῆβόλα Ἀπόλλωνος.
 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κίθαριςαί. 95
 Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. ὁ δ' ὄλβιος ὄντινα Μῦσαι
 Φιλεῦνται γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.

Facile, mollibus alloquentes verbis.

Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur.

Reuerentia blanda: eminet vero inter ipsos congregatos.

Tale Musarum praestans munus hominibus.

A Musis etenim, et eminus feriente Apolline,

Viri cantores super terram et citharoedi:

Ex Ioue vero reges. Ille vero beatus, quemcumque Musae

Amant: suavis ei ab ore fluit vox.

90. παραιφάμενοι B. 109. παραιφάμενοι Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Punctum post ἐπέεσσιν non habet Ald. sed ponit in fine v. 91. 91. θεὸν ὦς Trinc. 93. Οἷα τε B. 109. R. S. Ald. Iunt. I. 2. 94. γὰρ τοι Iunt. I. 2. 95. ἔασιν Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

93. Οἷα τοι Μῦσάων] Scribe Τοῖα Μῦσάων. vel τοίη Μῦσάων. Etiam μῦσέων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. νυμφέων αἱ ναίεσιν. Guicetus.

Ἱερὴ δόσις] De significatione τῆς ἱερῆς apud poetas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερὸν, quod generi humano vtilitatem aliquam affert, atque ita vrbes ἱεραὶ, quia sunt Φυλακτικαὶ etc. Interdum vero ἱερὸν appellat, quicquid in suo genere caeteris praestat, seu magnum est; sicut et ἱερὸν ἰχθύν quidam apud eum exponunt. Vtroque sensu

ἱερὴ δόσις commode exponi potest. Rob.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κίθαριςαί] Malim, χθονί. Guicetus.

96. Ἐκ δὲ Διὸς] Hoc etiam usurpauit Callimachus in hymno in Iouem — Φοῖβε δέ, λυγρῆς εὖ εἰδότας οἴμους. Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες — Rob.

97. Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή] Haec imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. v. 249.

Τῇ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει αὐδή. E cuius lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδεῖ θυμῷ
 Ἄζηται κραδίην ἀκαχήμενος, αὐτὰρ αἰοιδὸς
 Μισάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων 100
 Ὑμνήσῃ, μάκαράς τε θεὸς οἷ' Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ἐπιλήθεται, ὃδ' ἐτι κηδέων
 Μέμνηται· ταχέως δὲ παρέτραπε δῶρα θεάων.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δ' ἰμερόεσσιν αἰοιδήν.
 Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων, 105

Si quis enim vel luctum habens recenti dolore saucio animo
 Tristetur, animo dolens, Poeta vero
 Musarum famulus res claras priscorum hominum
 Laudibus celebrauerit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
 Statim hic sollicitudinum obliuiscitur, nec quicquam dolorum
 Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
 Saluete natae Iouis, date vero amabilem cantilenam.
 Celebrate quoque immortalium diuinum genus, semper exsi-
 stentium,

99. ἀκαχήμενος Iunt. 1. 2. 101. ὑμνήσῃ Ald. ὑμνήσει Iunt. 1. 2.

98. Νεοκηδεῖ] Animaduerte
 vim τῆ νεοκηδεῖ. Vehemen-
 tissimus est recens dolor et se-
 datu difficillimus. Sic Scho-
 liaſtes. Ἐνταῦθα δείκνυσιν τὴν
 δύναμιν τῆς μισικῆς διὰ τὸ εἰ-
 πεῖν [νεοκηδεῖ θυμῷ] δυσχα-
 τὰ παύσον τὸν νεὸν πένθος. Rob.

99. Ἄζηται κραδίην ἀκα-
 χήμενος] Hoc est, ξηραίνεται.
 Guierus.

— αὐτὰρ αἰοιδὸς,
 Μισάων θεράπων κλεῖα
 προτέρων ἀνθρώπων
 Ὑμνήσῃ, καὶ τὰ ἐξῆς] Haec
 quoque imitatus ex Homero
 Hesiodus. Ille ait legatos ab
 Agamemnone ad Achillem mis-
 sos oppressisse eum cythara
 canentem, II. v. 189.

Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄσι-
 δε δ' ἄρα κλεῖα ἀνδρῶν,

qua animum delectabat, canebat
 autem gloriam virorum. Talia
 multa sunt, quae ostendunt He-
 siodum recentiore. Homerὸς
 fuisse, vt plerorumque fert sen-
 tentia. Multis hac de re egit
 Claud. Salmasius, in Exercita-
 tionibus Plinianis p. 607. et sqq.
 Ed. Ultraiectinae. Clericus.

103. Παρέτραπε δῶρα θε-
 άων] Sub. αὐτόν. Guierus.

Παρέτραπε δῶρα] Guierus
 censet subintelligendum esse
 τὸ αὐτόν; et interpretes ver-
 tunt deduxerunt eum alio. Com-
 modius tamen videtur subin-
 telligi posse τὸ αὐτὰ ad prae-
 cedens τὸ κηδέων referendum,
 adeo vt exponatur versus, de-
 flexerunt eos, scil. dolores, dona
 dearum. Rob.

105. Κλείετε ἀθανάτων]
 B 5 Hoc

Οἱ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανῷ ἀσερόντος,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ὅς θ' ἄλμυρός ἐτρεφε Πόντος.
 Εἶπατε δ' ὥς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείριτος οἴδματι θύων,
 Ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ ἔρανός εὐρύς ὑπερθεῖν, 110
 Οἳ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
 Ὡς τ' ἄφενος δάσσαντο, καὶ ὥς τιμὰς διέλοντο,
 Ἦδ' ἐ καὶ ὥς τὰ πρῶτα πολύπυχον ἔσχον Ὀλυμπον.
 Ταῦτά μοι ἔσπετε Μῦσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν. 115.

Qui Tellure prognati sunt, et Coelo stellato,
 Noctique caliginosa, quosque salsus nutriuit Pontus.
 Dicite insuper, vt primum Dii et terra fuerint,
 Et flumina, et Pontus immensus, aestu furens,
 Astraque fulgentia et coelum latum superne:
 Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
 Utque opes diuiserint, et quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum multa iuga habentem tenuerint Olym-
 Haec mihi dicite Musae, coelestes domos inhabitantes, [pūm
 Ab initio: et dicite quodnam primum fuerit illorum.

106. οἱ Ald. 107. Νυκτὸς δὲ P. 109. Ald. Νυκτὸς τε καὶ Iunt. 1.
 ὅς θ' ἄλμυρός Iunt. 1. 2. ὅς ἄλμυρός B. 109. ἔτρεφε Iunt. 2. 108. Εἶπα τε
 δ' ὥς Ald. 111. δωτῆρες Iunt. 1. 2. 112, 113. Ter Ald. habet ὥς cum
 accentu. 115. εἶπαθ' Ald.

Hoc est, per me, δι' ἐμῆ. Poetae omnes inuocant Musas, orantque vt canant quod ipsi postea dicunt, quod se habeant quasi ὑποφῆτας Musarum, hoc est, vates qui canant dictata a Musis, non a se inuenta. Theocritus vocat Poetas Μῦσάων ἱερεῖς ὑποφῆτας, Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28. Clericus.

Αἰὲν ἔόντων] Hoc est, semper futurorum, non aeternorum, siue initio et fine carentium, nam postea liquebit Diis Graecorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Clericus.

106. Οἱ γῆς ἐξεγένοντο καὶ τὰ ἐξῆς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex coelo et terra nati, hoc est, coelestes et terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furiae, etc. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout varie spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. Clericus.

116. Ἦτοι

"Ητοι μὲν πρῶτιςα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα

Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde

116. γίγνεται B. 109.

116. "Ητοι μὲν πρῶτιςα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita et addititia videntur. Sic "Εργα incipiunt a v. 10. ἔκ ἄρα μῦθον ἔην ἐρίδων γένος. *Guietus.*

Χάος γένετ'] Hoc est, coelum, aer, aeris vastitas, immensitas quaquaversum, spatium uniuersum. *Guietus.*

Πρῶτιςα Χάως γένετ'] Phoenicia, seu Hebraica Lingua dixeris: בראשית יהי תוהו ובהו *brescbitz jebi thobou vabobou*, nam Χάος est *thobou vabobou*, hoc est, immensum inane; ἀπὸ τῆς χαίρειν, *hiare*: quia vasa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo est, ac si *Hesiodus* diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quae videmus, quod cum *Mosaica* rerum genesi consentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem ἐγένετο, quasi dixisset *Hesiodus* ἐγεννήθη, *genitum est Chaos*, sed est inanis argutia. Allato hoc *Hesiodi* loco, ita loquitur *Homil. VI. §. 3.* τὸ δὲ ἐγένετο δῆλον ὅτι γεγενῆσθαι ὡς γενητὰ σημαίνει, ἔτ' αἰεῖ εἶναι ὡς ἀγένητα: factum fuit *clarum est significare elementa, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita.* Sed si hoc cogitasset Poeta, causam aliquam commentus esset, a qua *genitum Chaos* dixisset. Dicenti enim *factum est*, illico ob-

iicitur, a quo? Nihil enim fit, sine factore. *Clericus.*

"Ητοι — γένετ'] Verte, Primo quidem Chaos *genitum est*, ut infra 137. 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut *Clericus*, *fuit*. *Diogenes Laertius lib. 10. sect. 2.* causam tradens, ob quam se primum ad philosophiae studium *Epicurus* contulit, haec habet verba. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικύρειος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐπικύρου βίβλ. Φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ Φιλοσοφίαν, καταγνόντα τῶν σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἐρμηνεύσαι αὐτῷ τὰ περὶ τῆς παρ' Ἡσιόδῳ χάως. *Apollodorus autem Epicureus in primo de vita Epicuri refert, illum ad Philosophiam se contulisse, sophistas insectantem et grammaticos, quod percontanti, quidnam esset apud Hesiodum Chaos, exponere non potuissent.* Idem plenius narratum legimus apud *Sextum Empiricum* aduersus *Mathem. l. 9.* Ὁ μὲν εἰπὼν "Ητοι μὲν πρῶτιςα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύςερνος, πάντων ἔδος — Ἐξ αὐτῆς περιτρέπεται ἐρομένη γὰρ τινος αὐτὸν, ἐκ τινος γέγονε τὸ χάος, ἔκ ἑξει λέγειν. Καὶ τῆτο φασὶν ἐνίοι αἴτιον γεγενῆσθαι Ἐπικύρου τῆς ἐπὶ τὸ Φιλοσοφεῖν ὁρμῆς· κομιδῇ γὰρ μειράκισκος ὢν, ἤρθετο τὸν ἐπ' ἀναγι-

Γαῖ' εὐρύςθενος, πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
 Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης·

Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent iuga niuosi Olympi,
 Tartaraque tenebricosa in recessu terrae spaciofae:

117. Γαῖα δ' B. 109.

118. αἱ Ald.

119. μυχῷ B. 109. εὐρυο-
 δείης Iunt. I.

ανηγινώσκοντα αὐτῷ Γραμμα-
 τιστὴν [ἦτοι μὲν πρῶτις αὖ χάος
 γένετ'] ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγέ-
 νετο, εἴπερ πρῶτον ἐγένετο·
 τὰτ' δὲ εἰπόντος, μὴ αὐτὰ ἔρ-
 γον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσ-
 κειν, ἀλλὰ τῶν καλεσμένων Φι-
 λοσόφων, τοίνυν ἐφησεν ὁ
 Ἐπίκρους ἐπ' ἐκείνης μοι βα-
 διζέον ἐστίν, εἴπερ αὐτοὶ τῶν
 ὄντων ἀληθεῖαν ἴσασιν. Qui
 enim dixit Exortum primum
 chaos est, deinde Terra pectore
 lato, cunctorum sedes, a se ipso
 eueritur. Nam si quisquam
 eum roget, ex quo ortum sit
 chaos, non poterit dicere. Idque
 nonnulli dicunt fuisse causam
 Epicuro, cur se contulerit ad phi-
 losophiam. Nam cum esset val-
 de adolescens, rogauit Gramma-
 ticum illud sibi praelegentem
 (primum quidem chaos genitum
 fuit) ex quonam chaos exortum
 esset, si quidem primum exortum
 erat. Dicente illo, talia docere
 non esse sui muneris, sed illorum
 esse, qui vocarentur Philosophi;
 igitur, inquit Epicurus, ad illos
 mihi accedendum est, quando ipsi
 sunt, qui rerum veritatem per-
 spectam habent. Tantis illi in
 tenebris versabantur, qui, ex-
 clusa summa omnium rerum

causa, per alias hypotheses mun-
 di originem explicare sunt co-
 nati. Eadem enim quaestio ne-
 cesse est recurrat in perpetuum,
Ex quo hoc genitum est? donec
 ad supremam aliquam et in-
 creatam causam deuentum sit.
 Rob.

117. Γαῖ' εὐρύςθενος] Γαῖα.
 Guicetus.

Γαῖ' εὐρύςθενος] Terra etiam
 prima fuit, secundum Mosen.
 Clericus.

Πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἐξῆς] Nem-
 pe, Dii quos memorat primum
 fuere in terra, deinde bene-
 uolentia ac fama hominum in
 coelum sublati. Clericus.

118. Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι
 κάρη] Hic versus est suppo-
 situs. Guicetus.

Οἱ ἔχουσι κάρη νιφόεντος
 Ὀλύμπου] Ita dictus is mons,
 ut Phoenicie loquar, כי ערמון
 quia in illo sunt aeterni, ola-
 mim-bo, vnde factum οὐλύμπου
 olympo, siue Ὀλυμπος. Passim
 in eo describit Hesiodus αἰὲς
 ὄντας, siue αἰωνίως θεάς.
 Clericus.

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα]
 Τὸ ὑπὸ τὴν γῆν μέρος τῆς
 χάος. Guicetus.

Τάρτα-

Ἦδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι, 120

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,

Τάρταρα τ' ἡρώεντα] Vna cum Terra fuit *Tartarus*, quia fingitur esse

— μυχῷ χθονὸς εὐρυδοτής. in intimo recessu latae terrae. Vide et infra v. 717. et seqq. Si Phoeniciis litteris scribas טרררר *tarabbtarabb*, deriuabitur ea vox a radice Hebraica et Arabica טרר *tarabb*, quae significat *molestiam creauit*, et *longe amouit*; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraica lingua, est superlatiui loco; quae optime conueniunt *Tartaro*, qui simul molestissimus locus et a coelo remotissimus fingitur; in quem propterea Iupiter Titanas coniecit. Ideo ipse *Hesiodus* v. 841. τάρταρα γαίης habet ad significandum remotissimum terrae locum, ad quem sonitus tonitruum peruenit. *Clericus*.

120. Ἦδ' Ἔρος] Hoc est, rerum concordia, ἡ τᾷ κόσμῳ ἀρμονία, generationis causa. τὸ πῦρ interpretantur. *Guetus*.

Ἦδ' Ἔρος] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causa, cernere est. Is Amor προσωποποιήσεις describit vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est et paene etanidum vestigium naturae melioris, hoc est, Dei, qui omnia creauit. Hanc eandem nomi-

ne *Veneris* describit *Lucretius* Lib. I.

Quae mare nauigerum, quae terras frugiferentes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visique exoritur lumina solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in *Auibus* p. 573. ed. *Genev.* in fol. ubi licet absurde aues loquentes inducat, attamen antiquissimae famae, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν καὶ Νύξ, Ἐρεβὸς τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.

Γῆ δ' ἔδ' αἶθήρ, ἔδ' ἔρξνός ἦν. Ἐρέβας δ' ἐν ἀπειροσι κελ- ποῖς

Τίγτει πρῶτισον ὑπηνέμιον Νύξ ἡ μελανόπτερος ὦν, Ἐξ ἧ περιτελλομένης ὥραις ἐβλασεν Ἔρως ὁ ποσεινός, καὶ τὰ ἑξῆς.

Chaos erat et Nox, Erebusque niger primum et Tartarus latus. Terra vero neque aer, neque coelum erat. Erebi vero in infinito sinu parit primo Nox, nigris alis praedita, ventosum ouum; ex quo, circumactis tempestatibus pullulauit Amor desiderabilis etc. Sed quemadmodum absurde *Hesiodus* δημιουργικήν δύναμιν posteriorem Chao facit: non melius *Aristophanes* fingit eam ex ouo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Λυσιμελής, πάντων τε Θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
 Δάμναται ἐν σήφεσσι νόον, καὶ ἐπίφρονα βελήν.
 Ἐκ Χάος δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγένοντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
 Οὓς τέκε κυσσαμένη, Ἐρέβει Φιλότητι μιγεῖσα. 125
 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ

Solvens curas, et omnium Deorum, omniumque hominum
 Domat in pectoribus animum, et prudens consilium.
 Ex Chaos vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
 Ex nocte porro Aetherque et Dies prognati sunt;
 Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
 Tellus vero primum quidem genuit aequalem sibi

123. ἐγένετο, Ald. Trinc.

125. κυσσαμένη Ald. κυσσαμένη Trinc.

batur. Aeternam esse oportuit
 eam vim, aut nunquam neque
 ipsa, neque quidquam aliud
 fuisset, nam *e nihilo nihil*. Cle-
 ricus.

121. Λυσιμελής] Hoc est,
 τὰ μελήματα λύων, τὰς φρον-
 τίδας. α μελω, μελή cura, ut
 α βελω βελή, βόλω βολή,
 ζολω ζολή etc. α μελή λυσι-
 μελής. Guierius.

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός
 τε μέλαινα τε Νύξ ἐγένοντο]
 Ἐρεβός tenebrae. Nox prae-
 cellit diem. Guierius.

Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τε μέ-
 λαινα τε Νύξ ἐγένοντο] An-
 tequam quidquam esset, erat
 כחב bereb, aut כחב erbo, hoc
 est, tenebrae, siue nox, quod
 docet etiam Moses. Ac sane
 nox est tantum absentia lucis,
 luceque nondum condita, te-
 nebras esse oportuit. Hae per-
 sonae masculini et foeminini
 sexus finguntur, pro genere

vocum Graecarum, quibus vo-
 cabantur; pluresque sunt aut
 pauciores, pro earum vocum
 numero et copia. Non repe-
 temus quae antea diximus de
 connubiis et consanguinitate
 Personarum harumce poetica-
 rum, sed hic est in memoriam
 reuocandum. Clericus.

124. Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ]
 Lux et dies successerunt Nocti.
 ἐν γὰρ τῇ νυκτὶ ὀρώμεν τὸν
 αἴρα. Guierius.

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ
 Ἡμέρη ἐξεγένοντο] Voce Αἰ-
 θήρ crediderim hic non sum-
 mam partem aeris, sed αἰθρίαν
 intelligi, hoc est, serenitatem;
 quae una cum Die ex tenebris
 nata dicitur, quod fuerint post
 tenebras. Aptius iungitur se-
 renitas cum Die, quam aether,
 qui nocte obscuratur; estque
 aequae cum ea coniunctus, ac
 cum die. Clericus.

126. Γαῖα δέ τοι πρῶτον
 μὲν

Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτῃ,
 "Οφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
 Γεῖνατο δ' ἔρσα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς
 Νυμφέων, αἱ ναίουσιν ἀν' ἔρσα βησσέντα. 130
 Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θυῶν,

Coelum stellis ornatum, ut ipsam totam obteget,
 Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.
 Genuit praeterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quae habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit aestu furens,

130. νυμφέων Ald. Iunt. 1. αἱ Ald. ἔρ' Ald. 131. ἡδὲ Ald.
 Iunt. 2. Trinc.

μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ Οὐ-
 ρανὸν ἀστερόενθ' ἵνα μιν περὶ
 πάντα καλύπτῃ] Sic et Mo-
 ses post Terram Coelum for-
 matum docet. Clericus.

127. Ἴνα μιν περὶ πάντα
 καλύπτῃ] Hoc est, circa om-
 nia, circa omnes partes suas.
 Guierus.

128. "Οφρ' εἴη μακάρεσσι
 θεοῖς ἕδος] Subintellige ὁ ἔρ-
 νος. Guierus.

"Οφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς
 ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ] Postquam,
 nimirum, terram per vitam in-
 habitassent, in aethereas sedes,
 post mortem demum, transfe-
 rendi erant. Clericus.

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύ-
 λῃς] Hoc est, ἐνδιαίτηματα.
 Hesych. διατρίβας, οἰκητήρια,
 ἐνδιαίτηρια, ἐναυλιστήρια. Guie-
 rus.

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρει-
 κίδων λεγομένων. Guierus.

131. Ἀτρυγέτον πέλαγος]
 Hoc est, τὴν θάλασσαν. mare
 notum scilicet, hoc est, mare

mediterraneum, paruum etc.
 maria praeter Oceanum. Guie-
 rus.

129. Γεῖνατο δ' οὐρσα μακρὰ
 — 131. ἡδὲ καὶ ἀτρυγέτον
 πέλαγος.] Terra primum erat
 aequabili superficie, et aqua,
 quae leuior est, undique testa;
 ut ergo terra existeret nonnul-
 lis in locis, hic a Deo excava-
 tae valles, illic subuecti mon-
 tes, et circumpositum solum fir-
 matum. Docet hoc Moses, nec
 contradicit Hesiodus; nam tum
 demum fuit mare a terra discre-
 tum, cum loca profundiora fue-
 runt, in quae aqua deflueret,
 cumque alia eminere coepe-
 runt. Nec aliter intelligere
 possumus qui

— * ipse tener mundi con-
 creuerit orbis,

Tum durare solum et disclu-
 dere Nerea ponto

Coeperit, et rerum paullatim
 sumere formas.

Graeci et rem et nomina ὀρέων
 καὶ πελάγους, a Phoenicibus ac-
 ceperant,

Πόντον, ἄτερ Φιλότητος ἐΦιμέρη· αὐτὰς ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα, τέκ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην.

Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde [bentem,
Coelo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices ha-

ceperant; quibus *bar*, aut
bor, est *mons*, *בלב pbelag* vero
alueus in quem aqua deriuatur.

Ἄτρυγετον, quod additur, ma-
lim interpretari ex significatio-
ne radicis *τρύγῳ*, quae apud
Hesychium occurrit, et signifi-
cate dicitur *ξηραίνω exsicco*,
quam *sterilem*. Aptius certe epi-
theton est maris. *Τρύγῳ* au-
tē videtur esse proprie *ξηραί-
νω πρὸς τὴν τρύγα siccare ad
faciem usque*, unde postea quid-
vis *exbaurire* significarit. Ea-
dem de causa, crediderim *Ho-
merum* vocasse αἰθέρα ἄτρυ-
γετον *Iliad. O, 425.* quia num-
quam pluuias demittere pror-
sus definit. Attamen * *Eusta-
thius* ignem etiam ἄτρυγετον
dictum contendit, quod vix pu-
to, exemplum enim nullum
affert. Igitur recte dicetur mare
ἄτρυγετον, hoc est, cuius *τρύ-
γα* seu intimam aquam nemo
vidit, nemo videbit, siue *inex-
haustum*. Clericus.

132. Πόντον] Hoc est, βα-
θὺν ὄντα, βάθος ἔχοντα, τὸ
βάθος, appositivae. *Guietus.*

Πόντον ἄτερ Φιλότητος]
Intelligit mare internum, cuius
nomen Phoenicio more scri-
bere possis פון-ניבא *pho-nitba*,
quod solenni mutatione ב in פ,
est in eo terminatus, nempe,
amplissimus Asiae tractus, prae-

sertim minoris, quae ad occa-
sum Hellesponto, ad septem tri-
ones Ponto Euxino finitur. Cle-
ricus.

133. Ὀκεανὸν βαθυδίνην]
Oceanum, h. e. mare ignotum.
Guietus.

Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὀ-
κεανὸν βαθυδίνην] Non repe-
temus Terram et Coelum quasi
personas a Poeta induci, figura
consuetā omnibus Linguis; at
notandum Terram propiorem
Coelo factam peperisse Ocea-
num, quando ex terris sublatīs
defluxere aquae in profundissi-
mas valles quas nunc regunt.
De Oceano multis egit *Sam-
Bochartus* in suo *Chanaane Lib.*
I. c. 36. ostenditque olim vulgo
notum Oceano terras ambi-
ri, et coniicit dictum fuisse a Phoe-
nicibus *בבוג bhog*, hoc est, *cir-
culum*, quia instar circuli ter-
ram cingit. Malim dictum
אגגא ogano, quod et *circulum*
sonat apud Chaldaeos, ut liquet
ex *Paraphrasi Chaldaica Cant.*
VII, 2. et praeterea *craterem*,
et *lacum*, quae omnia optime
conueniunt Oceano. Antiquis-
simis Graecis dicebatur etiam
Ὠγὴν, quod similis Hebraico
אגגא *aggan*, aut Chaldaico אגגא
quae *craterem* et *lacum* sonant.
Vide laudatum *Bochartum*. Cle-
ricus.

* Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

Κοῖόν τε, Κρεῖον θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
Θεῖάν τε, Ρεῖαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε, 135
Φοῖβην τε χρυσοσέφανον, Τηθύν τ' ἐρατεινήν.

Τῆς δὲ μεθ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης.

Δεινότατος παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.

Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας.

Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἀργὴν ὀβριμόθυμον. 140

Οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδωσαν, τεύξάν τε κεραυνόν.

Οἱ δ' ἤ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,

Coeumque, Croeumque, Hyperionemque, Iapetumque,
Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemosynenque,
Phoebenque aurea corona insignem, Tethynque amabilem.

Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vaser;

Saenissimus inter liberos: floridum autem odio prosequabatur.

Porro genuit et Cyclopes superbum cor habentes, [parentem.

Brontenque, Steropenque, et Argen forti animo praeditum:

Qui Ioui et tonitru dederunt, et fabricarunt fulmen.

Qui sane per alia Diis similes erant,

134. κρεῖον τε Iunt. 1. 2. 137. δι' omissum est in ed. Rob. sed re-
pugnant metri leges; igitur reuocauimus. ἀπλήγτος Iunt. 1. 138.
ἤχθηρε Ald. vt erat etiam in Cler. ed. ταχυία Iunt. 1. 2. 140. τ' ὀβριμόθυμον
Trinc. ὀβριμόθυμον B. 109. Iunt. 1. 2.

134. Κοῖόν τε καὶ τὰ ἐξῆς] Haec partim sunt nomina vi-
rorum et mulierum, partim
personarum poeticarum, qua-
les sunt Θέμις et Μνημοσύνη,
Iustitia et Memoria. Homines
vocat Poetae coeli et terrae
liberos, quos antiquissimos o-
mnium esse putabant; ob te-
nuem memoriam antiquissimae
Traditionis, ex qua acceperant
Coeleste Numen ex terra pri-
mos homines formasse. Cle-
ricus.

137. Κρόνος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen, κληρ
Phoenicibus dicitur radius,

quae appellatio digna fuit filio
Coeli; nec male *radius*, ex
Phoeniciae linguae Analogia;
dixeris *filium coeli*. Clericus.

139. Γείνατο] Ἡ Γῆ scili-
cet ἐξ ἄραν. Guierus.

Κύκλωπας] Hoc est, vt egre-
gie Sam. Bochartus in Chan.
Lib. I. c. 30. כִּלְכִּילִי וְכִלְכִּילִי
ros Chel-loub, viros finis Li-
lybaetani, qui fuere antiquis-
simi Siciliae coloni, de quibus
multis vir summus, quem adito.
Clericus.

141. Οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδω-
σαν.] De hac re postea. Cle-
ricus.

Μῆνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ
 Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφύων
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμὸς ἔεις ἐνέκειτο μετώπῳ. 145
 Ἴσχυς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.

Vnus vero oculus media positus erat fronte.

Cyclopes vero illis nomen e re erat, eo quod ipsorum

Rotundus oculus unicus inerat fronti:

Roburque et vires, et variae artes erant in operibus.

143. μέσσω Iunt. 1. 2. Trinc. μέσσω Ald. αἰέκειτο Trinc. ἐνέκειτο
 Iunt. 1. 2. Paullo ante Ald. ταύξαν προ ταύξαν. 144. Κύκλωπες δ' ὄνομα
 ἦσαν Trinc. ἔνεκ' Ald. 145. Ἰσχυς Trinc. Steph. ἔιν Ald.

144. Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον] Hoc est, κα-
 τὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc
 est, e re datum. an ἐπώνυμοι?
 id est, e re nomen habentes.
Guietus.

Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν] Inepte ex Graeca Lingua no-
 men illa vetustius deduxerunt
 Poetae; ut solent; atque ex
 nomine ab illa Lingua deducto
 fabulas finxerunt, de viris qui
oculum unum rotundum in me-
 dia fronte gerebant. Ceterum
 hi dicuntur Θεοῖς ἐναλίγκιοι,
Diis similes, hoc est σεβασμί-
 οῖς ἀνδράσιν οἱ πρῶτοι τὴν
Ἑλλάδα ἐκίσαντο, veneran-
 dis viris, qui primi Graeciam
colonis instruxerunt; Θεὸς
 enim, apud antiquissimos Grae-
 cos, significabat proprie non
 naturam aeternam, sed eximiam
 ac venerandam, ut *עליון elo-*
bim, apud Hebraeos; et ho-
 minibus supra vulgus euectis
 tribuebatur. Multis hoc osten-
 dimus in *Arte Critica* P. 2.
 Sect. I. c. 3. Eius significatio-

nis primigeniae vestigia reman-
 fere semper in Lingua Graeca,
 ut demonstraui. Sed ta-
 men frequentius postea signifi-
 cavit naturas humana praestan-
 tiores, adeoque immortales.
 Ex hoc vsu vocis Θεός, *Hesiodum*
 perperam interpretatus,
Craies emendari volebat Poe-
 tam, et versui

Οἱ δὴ τοι τὰ μὲν ἄλλα Θεοῖς
 ἐναλίγκιοι ἦσαν
 hunc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητὸν
 τράφεν αὐδέντες.

Qui ex immortalibus vixerunt
homines celebres; quod ab Apol-
 line interemti dicerentur. At
 Θεός, antiquissimis temporibus,
 immortalem naturam non
 significabat, sed eximiam in suo
 genere, quo factum ut omnia
 eximia dicerentur *diuina*. For-
 te Θεός proprie *admirabilem*
 significauit, vnde *Θηέομαι ad-*
miror, *θηητός admirabilis*. A-
 pud Chaldaeos, *תהב* *tehab* so-
 nat *admirari*. Clericus.

146. Ἴσχυς τ' ἠδὲ βίη] Hinc
 desum-

Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, ἔκ ὀνομαστοί,

Alii rursus e Tellure et Coelo prognati sunt,
Tres filii magni, et praeualidi, nefandi,

148. ὄβριμοι B. 109. Iunt. 1. 2.

desumptum est τὸ κράτος καὶ βία Aeschyli, seu potius ex interioribus: καὶ κράτος ἡδὲ βίη. Ibid. ἐπ' ἔργοις subintellige αὐτῶν. Guierus.

Μηχαναί] Hoc est, machinationes, quales multae in fabrorum officinis. Significat Hesiodus Cyclopas non modo viribus, sed et arte pollentes fuisse. Clericus.

148. Οὐκ ὀνομαστοί] Non nominandi, siue, Qui nominari non debent. Vox usurpatur de impiis hominibus, qui latine dici solent nefandi vel nefarii. In sequentibus tamen meliori sub charactere hi ipsi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Iouem praestantes, ei contra Titanas auxiliores strenui, eorundemque in vincula coniectorum fidi custodes. Sic enim Cottus Iouem alloquitur Θεογ. 657. seqq. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνῃσιν ἀπὸ ζέφου ἡερόεντος Ἀψορόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν Ἠλύθαμεν. — τῷ καὶ νῦν ἀτενεῖς τε νόω, καὶ ἐπὶ φρονι βελῇ Πυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊότητι. Et postea 733. seqq. Ἐνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγαθύμος Ναίεσιν,

Φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγίοχοιο. Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos coniuratos auxilio Ioui fuisse. Iliad. α. Ὅππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι, Ἥρη τ' ἡδὲ Πόσειδάων, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη· Ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθῆσα, θεά, ὑπελύσαο δεσμῶν, ὦχ' ἐκὰς τόγχειρον καλέσας' ἐς μακρὸν Ὀλυμπόν, Ὅν Βριάρεων καλέσσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίωνα — Alii tamen poetae eundem Briareum inter Gigantes numerant, qui Ioui bellum intulerunt. Sic Virgil. Aen. 1. 10. Aegeon qualis centum cui brachia dicunt Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem Pectoribusque arsisse, Iouis cum fulmina contra Torparibus streperet clypeis, tot stringeret enses. Et Horatius 1. 3. Od. 4. Magnam illa terrorem intulerat Ioui Fidens iuuentus horrida Brachiis. Et postea de Gyge Briarei fratre, Testis mearum centimanus Gyges Sententiarum. Callimachus Briareum Aetnae subiectum fuisse tradit, Virgilius Enceladum, alii Typhoeum. Adeo incerti sunt poetae in fabulis narrandis. Rob.

Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰσσοντο. 150
 Ἄπλαστοι κεφαλαὶ δὲ ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Ἴσχυς δ' ἄπλατος, κρατερή, μεγάλῳ ἐπὶ εἶδει.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῇ 155

Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpébant
 Inaccessae: capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris prôgnata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure et Coelo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, a suo vero infestabantur parente

149. Κόττος Ald. ut etiam edidit Rob. cum in Cler. ed. esset
 Κοττός. Γύγης Iunt. I. 2. 150. ἐπ' Iunt. I. αἰσσοντο Ald. 151. ἄπλατοι
 Trinc. 153. θ' delet Trinc. τ' Iunt. I. 2. ἄπλατος Iunt. I. 2.
 ἄπλατοι B. 109.

149. Κόττος τε καὶ τὰ ἐξῆς]
 Videntur fuisse tres latrones
 antiquissimi, et valido corpore
 terribiles, et numero praedo-
 num quibus imperabant. Un-
 de factum ut quinquagena capi-
 ta, et centena brachia singulis
 tributa sint. Terribilia sunt
 horum nomina, si Phoeniciis
 litteris scribantur: כּוּתּוּס, et
 addita terminatione Graeca
 Κόττος, fastidiosum et rixato-
 rem sonat. בְּרִיאַרְיִס briab
 iiri est creatura timore. גּוּג gog
 denique significat ducem impro-
 borum, si interpretemur ex Ara-
 bica radice אגג agag. Ideo ab
 Hesiodo dicuntur ἐκ ὀνομασῶν,
 hoc est, δυσώνυμοι, male omi-
 nati nominis. Clericus.

151. Ἄπλαστοι] Malim in-
 terpretari ad quos impune ac-
 cedere non liceret, quam ma-
 gnos; ita ut vox deducatur ex α
 priuatiuo et πελάζειν ἀπρο-
 πινquare. Clericus.

152. Ἐξ ὤμων] Hic versus
 supposititius videtur. Guierus.

155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο
 τοκῇ] δ' delendum. Guierus.

Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο το-
 κῇ] Cum pater horum dica-
 tur Coelum, quod propter vetu-
 statem ignoraretur; loco Coeli,
 substituendus alius quispiam
 praeorum mortalium, qui pri-
 mi ex Asia in Graeciam colo-
 nias duxere. Nec unum pa-
 trem tot liberorum fuisse cre-
 diderim, sed plures, qui latent
 sub vno vocabulo Coeli. Hi
 homi-

Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
 Πάντας ἀποκρύπτει, καὶ ἐς Φάος ἐκ ἀνέστηκε,
 Γαίης ἐν κευθμῶνι· κακῶ δ' ἐπ' ἐτέρπετο ἔργῳ

Ab initio. et horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, et in lucem non emittebat,
 Terrae in latebris: malo autem oblectabatur opere

157. ἀνέστηκε Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinfs. et sic Rolz.
 quoque edidit, vulgo ἀνέστηκε.

homines cum fertilissimas Graeciae oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire iubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo elementer admodum utebantur. Ideo *Hesiodus* patre inimico vfos esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο, Πάντας ἀποκρύπτει.] Hoc est, a se amandabat procul a suis sedibus, statim ac primam iuventutem attigerat. Quod nec ab vno, nec semel factum crediderim, sed forte per aliquot aetates, quae omnia in vnam personam Coeli a Poetis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandauerat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κευθμῶνι.] Procul, in locis abditioribus, considerare iubebant iuvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa fitos, ἐν ἐρεμνῇς κεύθεσι γαίης, in obscurae la-

tibus terrae, v. 334. Posset tamen et de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando haec facta, et vbi? Ut a posteriori incipiam, ex sequentibus apparet, primos Graeciae incolas in Macedonia et Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum a Ioue victus est, et Iupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certe ex Asia venientes; siue traiecerint Bosporum, siue pedestri itinere, circa Pontum Euxinum et Maeotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quae asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniae et Thessaliae tractus. Ad tempus vero quod attinet, haec aliquot aetatibus, post generis humani divisionem, forte paullo ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cum viveret Moses, dudum cultos fuisse hos Graeciae tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide a nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Graeciae tractuum meminit Moses. *Clericus.*

Οὐρανὸς, ἣ δ' ἐντὸς σοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομένη· δολίην δὲ κακὴν ἐπεφρέσσατο τέχνην. 160
 Αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιῖν ἀδάμαντος,
 Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
 Εἶπε δὲ θαρσύνουσα, Φίλον τετιημένη ἦτορ·
 Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατὴρ ἀτασθάλα, αἳ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθαι, πατέρος γε κακὴν τισαίμεθα λώβην 165
 Ὑμετέρη. πρότερος γὰρ αἰκία μήσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο. τῆς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέος, ἔδ' ἐτις αὐτῶν

Coelus, ipsa vero intus ingemiscebat Terra : alta,
 Contristata : dolosam vero malamque excogitavit artem.
 Statim vero cum procreasset genus cani ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo moerens corde :
 Filii mei et patris nefarii, si volueritis
 Parere, patris malam vlciscemur contumeliam
 Vestri. prior enim indigna machinatus est opera. [illorum
 Sic dixit : illos vero omnes inuasit metus, neque quispiam

159. ὦ Ald. σοναχίζετο Iunt. I. 2. 160. ἐπεφρέσσατο Trinc. ἀπε-
 φρέσσατο B. 109. 162. μὲν ἐπέφραδε Trinc. 163. θαρσύνουσα Trinc.
 Mox τετιημένη legitur in Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. recepit-
 que Robins. vulgo τετιημένη. 165. πείθεσθαι B. 109. R. S. πατέρος γε Ald.
 πατρός δὲ Iunt. I. 2. 166. γὰρ abest a Iunt. I. 167. ἔλε Iunt. I. 2.

159. Στοναχίζετο γαῖα πε-
 λώρη] Hoc est, procul acti iuue-
 nes, qui hic dicuntur terra, mo-
 re Phoenicio, ex quo terra pro
 terrae incolis frequentissime
 in sacris Hebraeorum libris oc-
 currit. Vide Gen. XI, 1, 9. Cle-
 ricus.

161. Γένος πολιῖν ἀδάμαν-
 τος] Hoc est, ὕλη, χρῆμα. ἀδά-
 μαντος ferri. Guicetus.

Ποιήσασα γένος πολιῖν ἀδά-
 μαντος] Hoc est, hi homines
 arma sibi fabricarunt, forte in
 Thracia, aut in Epiro, in quibus
 magna olim fuerunt metalla.

Ἀδάμας enim est ferrum. Sic
 in scuto Herculis v. 136.

— κυνέην ἐύτυκτον ἔθηκεν
 Δαιδαλέην ἀδάμαντος.
 galeam bene fabrefactam et ele-
 ganter ex ferro refuit. Vbi vi-
 de Scholiaften. Sic et Hora-
 tius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem iunica testum
 adamantina

Digne scripserit?

Hoc est, ferrea. Sic et intelli-
 gendi adamantini clavi Lib. III.
 Od. XXIV. Delirant, qui lapil-
 lum pretiosum hic somniant.
 Clericus.

Φθέγγατο. Θαρσήσας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
 Ἄψ αὐτίς μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνὴν·

Μῆτερ, ἐγὼ κεν τῷτό γ' ὑποσχόμενος τελέσαιμι 170

Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμη ἐκ ἀλεγίζω

Ἡμετέρη· πρότερος γὰρ αἰκία μήσατο ἔργα.

Ὡς Φάτο· γήθησεν δὲ μέγα Φρεσὶ Γαῖα πελώρη·

Εἶσε δὲ μιν κρύψασα λόχω· ἐνέθηκε δὲ χειρὶ

Ἄρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπέθηκατο πάντα. 175

Ἦλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δὲ Γαίῃ

Ἰμείρων Φιλότητος ἐπέσχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη

Πάντη. ὃ δ' ἐκ λοχσοῖο παῖς ὠρέξατο χειρὶ

Σκαιῇ, δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην,

Μακρὴν, καρχαρόδοντα, Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός 180

Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus ver.
 Rursus verbis compellauit matrem venerandam : [fatus

Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam

Facinus. patrem enim detestabilem nihil curō

Nostrum. prior enim foeda machinatus est opera.

Sic dixit: gauisa est autem valde animo Tellus ingens.

Collocauit autem ipsum celans in insidiis: indidit vero manu

Falcem asperis dentibus: dolum autem adhibuit omnem. [lur]

Venit autem Noctem inducens magnus Coelus: vndique vero Tel-

Flagrans desiderio concubitus incumbibat, et sane extensus est

Passim. ex insidiis autem filius petiit manu

Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,

Longam, asperos dentes habentem, suique genitalia patris

170. in ed. Rob. est τελέσαιμι operarum vitio. 171. πατέρος τε Iunt,

1. 2. ἀλογίζω Iunt. 1. 2. 173. Ὡς cum accentu habet Ald. γήθησε

Ald. Iunt. 1. 2. Trincav. φρεσὶ Iunt. 2. 175. Ἄρπην Ald. 178. λο-

χοῖο B. 109. R. S. λοχσοῖο Iunt. 1. 2. λοχεῖο Trinc. ἔδξατο Iunt. 1. 2.

179. καιῇ Iunt. 1. 2. δεξιτερῇ Ald. ἔλλαβεν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

177. Ἐπέσχετο] Applicuit falcem tenet, Catullus. *Guietus*.
 se Terrae uxori. *Guietus*.

178. ὠρέξατο χειρὶ] Sub- 179. Δεξιτερῇ δὲ πελώριον]
 intellige, apprehendit manu An τε? *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] For-
 sinistra genitalia patris. Sic san pro δ' scribendum τ'. *Gu-*

habitu metentis expressit, qui *ietus*.

sinistra manu spicas et dextra Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός

Ἔσσ-

Ἐσσυμένως ἤμυσσε, πάλιν δ' ἔρριψε Φέρεσθαι
 Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χειρός·
 Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάσας δέξατο Γαῖα· περιπλωμένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γεῖνατ' Ἐρινυς τε κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

Festinanter demessuit, rursusque abiecit ut ferrentur
 Pone. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
 Quotquot enim guttae proruperunt cruentae,
 Omnes suscepit Terra. voluentibus autem annis,
 Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes

182. ἐξ ὀπίσω Iunt. I. 2. 183. ῥαθάμιγγες Iunt. 2. 184. δέξατο
 B. 109. 185. Ἐρινυς Ald. Iunt. I. 2. Ἐρρινυς Robins. ed. vitiose.

Ἐσσυμένως ἤμυσσε.] Hic et
 passim alibi φίλον dici non *ami-*
cum, sed *suum* simpliciter, recte
 observavit *Dan. Heinsius* Cap.
 V. Lect. in *Theocritum*. Sed
 quaenam sunt haec μῆδεα, quae
 abscidit Saturnus? Omnino exi-
 stimo *Hesiodum*, et qui eum, hac
 in re; antecesserant, aut sequuti
 sunt, luisse in ambiguo. Vox
 μῆδος duo significabat, *pu-
 denda* et *consilium*, cumque audissent
 dici Saturnum patri ἀποτρεμῖν
 μῆδος, data opera ita rem acce-
 perunt, quasi narraretur ei pu-
 denda reseculisse, ut τερατο-
 λογίαις, quas hac de re habent,
 locus daretur; quamvis probe
 scirent *consilium*, seu *consilia-*
rios intelligi, quorum suasu
 Thessalia excedere coactus fue-
 rat Saturnus. Hosce consilia-
 rios fugavit, et nauibus in Asi-
 am redire coegit; ex quibus
 rebus, nata videntur quae ha-
 bentur a v. 181. ad 200. Μῆδεα
 autem significare consilia osten-
 dit ipse *Hesiodus*, infra v. 559.

Similem vero ludum in ambi-
 guo vocem μῆλον suppeditasse
 postea probabimus. *Clericus*.

181. Πάλιν δ' ἔρριψε Φέρε-
 σθαι Ἐξοπίσω] Ut in Asiam
 redirent, vnde venerant. Πά-
 λιν manifesto ostendit agi de
 hominibus, qui remissi sunt eo,
 vnde profecti erant, non de ge-
 nitalibus. *Clericus*.

183. Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγ-
 γες, καὶ τὰ ἐξῆς.] Hoc est, qui-
 cumque aufugerunt Saturnum
 et socios, irati, et suorum caede
 cruentati per vicinas oras sparsi
 sunt, aut in Asiam fugerunt;
 vnde postea Ioui, contra Satur-
 num, auxilium tulerunt. *Cle-
 ricus*.

184. Πάσας δέξατο γαῖα] Hoc est, omnes, qui fugerunt,
 in regione quapiam amice ex-
 cepti sunt. *Clericus*.

185. Γεῖνατ' Ἐρινυς τε
 κρατερὰς] *Furiae* seu *Erinnyes*
 significant passim ultionem di-
 vinam, quae magnorum scele-
 rum reos persequi putabatur.

Crede-

Τεύχεσι λαμπομένους, δόλχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
 Νύμφας δ' ἄς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
 Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

186. Deest hic vers. in B. 109. 187. δ' Iunt. 1. 2.

Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poetae. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio deiicientis, describitur; et bella postea a filio ei illata narrabuntur, quibus poenias dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinnyas*, quod postea vicinae gentes, aut qui paruerant Saturno Iovem adiuuerint. *Clericus.*

Μεγάλας τε Γίγαντας, τεύχεσι λαμπομένους.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliaque similia eiusdem aetatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quam antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiae adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis* esse, et *imperum facere*, qui significatus optime huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Inter solent vocem *gibbor*, quae fortem proprie sonat, γίγαντα vertere. Vide Genes. IV, 6. X, 8, 9. etc. Descriptio ipsa *Hesiodi* τῶν γιγάντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poeta armis splendentes, et longas hastas manibus tenentes describat. Posteriores Poetae illis

postea magnitudinem corporis potenter tribuerunt, quia factum ut videretur esse merum poeticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex *Hesiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' ἄς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Plane mihi persuasum est vocem *νύμφη*, qua significatur natura quaedam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, praeter Hebraicum נפחשׁ *nephesh*, anima. Sic *Porphyrus* credit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quaeest. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Stephani* praefixae Poetis Graecorum Heroicis: Πηγὰς δέ, inquit, καὶ νάματα σικεῖα ταῖς ὑδρίασι νύμφαις, καὶ ἐτι γὰρ μάλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, ἃς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, et fluentia propria sunt Nympharum aquatilarum, vel potius Animarum quas proprie veteres Melissas vocabant. Multo verius *Melias* dixisset, ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quae de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quanam sunt Meliae? Hebraice, seu Phoenicie

Μήδ' αὖ θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 Ὡς φέρετ' ἀμπέλαγος πάλυν χρόνον· ἀμφὶ δὲ λευκὸς 190

Testiculique, postquam ut prius (*sc. dictum*) resecutos ferro
 Proiecerat e continenti undis agitatum in pontum,
 Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba

188. δ' Iunt. 1. 2. ταναῖον Ald. ἀδάμαντον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 Steph. Com. 189. ἀπ' Ἠπείρ. Iunt. 1. atque sic edidit Rob. vulgo ἐπ'
 Ἠπείροιο. ἡπείρ Trinc. πολυκλείῳ Iunt. 1. 2. 190. πάλυν Iunt. 1. 2. Trinc.

njie dicam, נִפְּחָשְׁכוֹת מְלוּכוֹת, vel Syriaca
 inflexione, נִפְּחָשְׁכוֹת נִפְּחָשְׁכוֹת
 maleian, hoc est, *animae plenae*,
 seu, quibus expletum vitae
 tempus, quales vocat Aposto-
 lus ad Hebraeos Cap. XII. 23.
 πνεύματα δικαίων τετελειω-
 μένων. Ait ergo Poeta, post-
 quam bella ab aetate Saturni
 coeperunt, *animos occisorum*
 hominum proborum per totam
 terram plurimos errasse. Cete-
 rae Nymphae non dicuntur *Me-
 liae*, quia credebantur esse tan-
 tum נִפְּחָשְׁכוֹת, *animi*
 immortales, qui numquam hu-
 mano corpore induti fuerant,
 quales ab Hebraeis et Christia-
 nis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

188. Ἀποτμήξας ἀδάμαν-
 τι] Ἀπ' ἀποτμήσασθ', *Guie-
 rus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείρου
 πολυκλείῳ ἐνὶ πόντῳ] Ver-
 sus iste interpolatus est propter
 εὐφθνήμεριν, ut alibi supra. Scri-
 be: Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο
 πολυκλύσον ἐνὶ πόντον. *Guie-
 rus.*

Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείροιο πο-
 λυκλύσῳ ἐνὶ πόντῳ] Recte con-
 iecit *F. Guierus*, morosus cete-
 roqui Criticus, legendum ἀπ'
 Ἠπείροιο, hoc est, *e continenti*
coniecit in pontum; neque enim
 haec in Epiro gesta sunt, sed
 in Thessalia. At non est mutan-
 dum πολυκλύσον ἐνὶ πόντον,
 ut ille volebat, nam non opus
 est, cum passim ἐν significans
 motum ad locum, ut loquuntur
 Grammatici, coniungatur cum
 Dativus; praeterquam quod vl-
 tima vocis πολυκλύσον sit bre-
 vis, quam longam esse necesse
 est. Obiter observandum Ἠπεί-
 ρον dici *continentem* ab Hebrai-
 ca voce, quae *pulverem* sonat,
 נִפְּחָשְׁכוֹת, aut Syriaca infle-
 xione נִפְּחָשְׁכוֹת, unde ad-
 dito Σ, more Graeco, Ἠπείρος.
Clericus.

190. Ὡς φέρετ' ἀμπέλα-
 γος πάλυν χρόνον.] Nonnulli
 ex consiliariis patris Saturni diu
 nauibus huc illuc acti sunt, do-
 nec iuerint in Cyprum, atque
 e Cypro in Cythera venerint,
 ut docent sequentia. *Clericus.*
 Ἀμφὶ

Ἀφροῦς ἀπ' ἀθανάτου χροῦς ὤρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κέρη
 Ἐθρέφθη· πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
 Ἐπλετο· ἐνθεν ἔπειτα περιέρρυτον ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός· ἀμφὶ δὲ ποίη

Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea puella
 Innutrita est: primum vero ad Cythera diuina
 Vehebatur, inde tum circumfluam peruenit ad Cyprum.
 Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba

191. δὲ Iunt. 1. 2.

193. Ἐπλητ' Trinē.

Ἀμφὶ δὲ λευκός etc.] Haec
 sunt τερατολογίαι poeticae, ex
 ambiguitate vocis μῆδος natae.
 Clericus.

191. Τῷ δ' ἐνὶ κέρη Ἐθρέφθη] Confiliarii patris Saturni
 in Cyprum cum peruenissent,
 illic didicerunt cultum Ἀφρο-
 δίτης, quem postea, victo Sa-
 turno, in Graeciam retulerunt.
 Clericus.

192. Ἐθρέφθη] Ἐπήχθη
 concreuit. Sic et v. 198. θρέφ-
 θη, concreuit, concepta est.
 κυθήροισι ad τὸ κύειν allusum,
 sicut et in κύπρος. Guetus.

Πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέ-
 οῖσι] Homo Graecus populari-
 bus suis hic gratificatur, cum ex
 insula Cytheris, in Laconico si-
 nu, vult Veneris cultum trans-
 latum in Cyprum; cum in Cy-
 pro antiquissimus sit eius cul-
 tus. Alii tamen Graeci Poeta,
 qui non profitetur se verum di-
 cere, aut candidiores aut accu-
 ratiores, Cypriam Venerem Cy-
 therensi antiquiorem fuisse fa-
 tentur. Herodotus Lib. I. c. 105.
 loquutus de templo Veneris
 Vraniae (Syris dicebatur הַבַּעַל
 vel מַלְכָּה הַבַּעַל Domina vel

regina coeli, ut ostendit Ioan.
 Seldenus de Diis Syris Synt. II.
 Cap. 2.) quod erat Ascalone in
 Palaestina, quodque ait fuisse
 πάντων ἀρχαιότατον ἱερὸν ὅσα
 ταύτης τῆς Θεᾶς, antiquissimum
 templorum omnium quaecumque
 sunt huius Deae, pergit his ver-
 bis: Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν
 ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ
 λέγουσι Κύπριοι καὶ τὸ ἐν Κυ-
 θήροισι Φοίνικες εἰσὶν οἱ ἰδρυ-
 σάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίας
 ὄντες: Siquidem templum, quod
 est in Cypro, hinc ortum duxit,
 ut ipsi dicunt Cyprii. Templum
 vero, quod est in Cytheris, con-
 diderunt Phoenices, ex hac ea-
 dem Syria. Similia habet Pau-
 sanias, non vno loco; cuius
 verba non addam, quia allata
 sunt ab Sam. Bocharto, in Chana-
 ne Lib. I. c. 22. vbi recte osten-
 dit insulam Cythera dictam ita
 fuisse a Phoenicia voce קֶתְהָרִים
 Kettharim, petrae, quia illa in-
 sula scopulis cincta est. Clericus.

193. Ἐπλετο ἐνθεν ἔπειτα]
 Scribo Ἐπλητ' accessit, appulit,
 τὸ Ἐπλετο mendosum. Guetus.

194. Ἀμφὶ δὲ ποίη] Ean-
 dem fere imaginem Veneris
 exhibet

Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἰέζετο· τὴν δ' Ἀφροδίτην, 195
 Ἀφρογενῇ τε θεῶν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ἔνεκ' ἐν Ἀφρῷ

Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
 Spuma progeneratam Deam, et decoram pulcris fectis Cytheream
 Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma

195. ὅπου B. 109. Iunt. 1. 196. Ἀφρογενῇ edidit Rob. vulgo Ἀφρο-
 γένειαν. Ald. Ἀφρογενεῖαν. 197. κικλήσκουσι Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. ἔνεκ' Ald.

exhibet Lucretius l. 1. *Te, Dea, te fugiunt venti, te nubila coeli, Aduentumque tuum, tibi suaves daedala tellus Summittit flores: tibi vident aequora ponti, Placatumque nitet diffuso lumine coelum.* Similiter de lecto Iouis et Iunonis II. ξ, 347. *Τοῖσι δ' ὑπὸ χθρῶν διὰ Φυεν νεοθηλέα ποῖον Λωτόν τ' ἐρσηντα, ἰδὲ πρῶτον, ἡδ' ὑάκινθον Πυκνόν, καὶ μαλακόν, ὃς ὑπὸ χθονὸς ὑψοσ' ἔεργε.* Quem locum quam pulchre imitatus sit Miltonus nostras, vid. Parad. Amiff. lib. 9. Rob.

195. Τὴν δ' Ἀφροδίτην — Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, ἔνεκ' ἐν Ἀφρῷ Ὁρῶσθ] Graeculi omnia ex Lingua et Gente sua deducunt. Dicta vero est Phoenicie *Ἀφροδίτη* *aphradatba*, hoc est, separata a viro, libidinis causa. Hoc sensu radix Hebraica *פָּרַד* *pharad* occurrat Hof. IV, 14. Non opus est ut ostendamus quam apte hoc nomen Veneri conveniat, sed diligenter observandum hic ab Hesiodo Venerem statui Ioue maiorem natu, aut certe ex alio natam circa eadem tempora,

cum alii Poetae eam faciant subinde Iouis filiam. Clericus.

196. Ἀφρογενεῖαν τε θεῶν] Scribe: Ἀφρογενῇ τε θεῶν. Guizus.

197. Κικλήσκουσι θεοὶ καὶ ἄνδρες] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quae similia apud Homines et Deos fuisse negat. Sic Iliad. A, v. 403.

Ὁν Βριάρεων καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ τε πάντες

Αἰγαιῶνα.

Quem Dii vocant Briareum, homines vero omnes Aegeonem. E, v. 291.

Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ κύμινδιν.

Quae avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, et carnivora. T, v. 74. de Phrygiae fluvio:

Ὁν Ξάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυνάμεων τὸ μὲν προγενέστερον ὄνομα εἰς τὰς θεὰς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταγενέστερον εἰς ἀνδρῶνας: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius

ad

Θρέφθη· αἰτὰρ Κυθήρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
 Κυπρογενῇ δ', ὅτι γέντο πολυκλύτῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
 Ἥ δὲ Φιλομμηδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη. 200
 Τῇ δ' Ἔρος ὠμάρτησε, καὶ Ἴμβρος ἔσπετο καλὸς,
 Γεινομένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φῦλον ἴσση.
 Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἥ δὲ λέλογχε
 Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθενίης τ' ὀάρας, μειδήματα τ', ἐξαπάτας τε, 205

Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
 Cyprigenam vero, quod nata sit vndosa in Cypro:
 Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
 Hanc vero Amor comitatus est, et Cupido sequebatur pulcher,
 Natam primum, et Deorum ad coetum euntem.
 Hunc vero ab initio honorem habet, atque sortita est
 Sortem inter homines et immortales Deos,
 Virgineas confabulationes, et risus, et deceptiones,

198. αἰτὰρ Κυθήρειαν Ald. 199. Κυπρογενῇ δ', ὅτι edidit Rob. vulgo
 Κυπρογενεῖαν δ' ὅτι. In Cod. B. 109. est Κυπρογενεῖ. ὅτι, in Ald. Κυπρογέ-
 νειαν δ' ὅτι. γέντο in B. 109. atque ita edidit Rob. vulgo γένετο; in Ald.
 et Trinc. γένετο. Πόντῳ B. 109. Ald. 200. καὶ B. 109. φιλομμηδέα
 Iunt. 1. 2. Trinc. φιλομμηδέα B. 109. φιλομμή, δέα Ald. μειδέων Ald. 202.
 Γεινομένη B. 109. Γεινομένη Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. ἴση Ald. 203. Ταύτην
 Ald. ἔχει B. 109. 204. Ἀνθρώποις B. 109.

ad Deos refert Poeta, recentius
 vero ad homines. De Venere
 melius dixisset Hesiodus:

Ἀσάρτην καλέεσσι θεοῖ, ἄνδρες
 δ' Ἀφροδίτην.

Nam Astarte nomen est Phoe-
 nicum, Aphrodite vero Graeco-
 rum. Clericus.

200. Φιλομμηδέα] Τὸ Φι-
 λομμηδῇ placet magis, ob se-
 quentia, ὅτι μηδέων ἐξεφαάν-
 θη. Guierus.

203. Ἥ δὲ λέλογχε] Scribo
 ἥδὲ. Guierus.

Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν
 ἔχει καὶ τὰ ἑξῆς] Hoc est, an-
 tequam Iupiter regnaret, hoc

* Iuvenal. Sat. XIII, 38.

illi honoris concessum erat, ut
 rebus venereis praeesset; seu,
 iam Dea habebatur in Asia, et
 quidem amorum,

— * priusquam

Sumeret agrestem, posito diade-
 mace, falcem

Saturnius fugiens, tunc cum vir-
 guncula Iuno,

Et priuatus adhuc Idaeis Iupi-
 ter antris.

Non semel ἐξ ἀρχῆς sumitur
 eo sensu, in hoc Poemate. Po-
 stea vero Iupiter Diis novos ho-
 nores tribuit, aut veteres con-
 firmanit, ut non semel docet
 Hesiodus. Clericus.

207. Τῶς

Τέρψιν τε γλυκερὴν, Φιλότῃτά τε, μελιχρὴν τε.

Τῆς δὲ πατὴρ Τιτῆνας ἐπὶ κλησὶν καλέεσκεν,
Παῖδας νεκείων μέγας Οὐρανός, ὃς τέκεν αὐτός·
Φάσκε δὲ, τιταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῖο δ' ἐπειτὰ τίσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι. 210
Νύξ δ' ἔτεκε συγερὸν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,

Oblestationemque suauem, et amorem, blanditiaſque.

Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios obiurgans magnus Coelus, quos genuit ipſe.
Diſtitabat porro, poenas ſumentes ex proteruia magnum patraſſe
Facinus, cuius deinceps ultio in poſterum futura ſit.
Nox praeterea peperit odioſum Fatum, et Parcam atram,

207. καλέεσκε Iunt. I. 2.

209. ἀτασθαλίῃ Ald.

207. Τῆς δὲ πατὴρ Τιτῆ-
νας ἐπὶ κλησὶν καλέεσκεν —
Φάσκε δὲ τιταίνοντας ἀτα-
σθαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔργον]
Poeta voluit a Coelo Titanas
dictos eſſe ἀπὸ τῆς τιταίνειν,
plectere. At vocati ſunt a voce
Phoenicia *ὑγίει*, id eſt, lutum,
vnde paſſim dicuntur γηγενεῖς,
terra geniti, et πηλόγεννοι, e luto
nati; quae vox contumelioſa
eſt, quia hominem ad originem
ſuam e vili luto amandat. Vide
Callimachum Hym. in Iouem v.
3. eiſque Interpretes. Hinc
Coelus dicitur ab *Hefiodo* ea
voce vſus παῖδας νεκείων, ob-
iurgans filios. Clericus.

209. Τιταίνοντας] Porri-
gentes, hoc eſt, τὴν χεῖρα ὀρέ-
γοντας. ſupra ὤρεξάτο χεὶρ
σκαίῃ. Guicetus.

210. Τίσιν μετόπισθεν ἔσε-
σθαι] Ὑπὸ τῆς Διός, ſcilicet.
Guicetus.

211. Νύξ δ' ἔτεκε συγερὸν
τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν
καὶ τὰ ἐξῆς] Haec et quae ſe-
quuntur, de malis ſub Saturni
regno ortis, non ſunt aurei ſae-
culi deſcriptio, ſed infeliciffi-
mae aetatis. Attamen idem *He-
ſiodus*, in alio opere, beatiffi-
mos homines, ſub Saturno fin-
xit. In *Operibus et Diebus*, a v.
90. ad 125. multis aetatem au-
ream deſcribit, eodem tempo-
ris tractu, quo tot mala exorta
hic dicit. Inter alia, habet de
regno Saturni, v. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἄρα
νῶ ἐμβασίλευεν,
Ὡς τε θεοὶ ζώεσκον, ἀκηδέα
θυμὸν ἔχοντες,
Νέσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
οἴζυος.

Ii quidem ſub Saturno erant,
cum in coelo regnaret, et ut Dii
viuebant, ſecurum animum ha-
bentes, ſeorsim, abſque doloribus
et acrimonia. Similia alii, poſt
Hefio-

Hesiodum, Poetae cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attinet. Vtrum autem credemus ex antiquiore fama ad *Hesiodum* propagatum esse? An quod habet in *Operibus* praefereamus narrationi, quam hic in *Theogonia* legimus; an vero ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim praeferre quod canit *Hesiodus*, in *Theogonia*, iis quae alibi dixit. Cuius sententiae hasce habeo rationes.

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quam quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cuius loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureae aetatis. Itaque aut negandum a Saturno factum esse quod omnes Poetae ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quae de aetate aurea dicuntur, quod multo malim.

Secundo, quod de aetate aurea narratur id nullo verae Historiae fundamento nititur; cum constet ex Hebraeorum monumentis a Diluvio usque, imo vero ab omnium parente Adamo, scelera, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si praesertim meminerimus haec, quae hic narrantur, non multo ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad v. 158. facile intelligemus, illo aevo, tantam non

fuisse Graeciae colonorum innocentiam.

Tertio, ignorantia illorum saeculorum, quibus artes, et longus vitae usus nondum homines expoliuerant, non patitur nos magnam virtutem in iis quaerere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contra vero ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus saeculis callidius peccatum esse, et peccari, quam rudiori aetate; verum eo aevo ferocius et apertius peccabant, cum discrimen virtutis et vitii paene ignorarent, nec scelera, quae rara non erant, aut usque adeo invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larva virtutis recta, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, aequi, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex coniectura antiquissimos Graeciae incolae barbariae ac ferocitatis insimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni et Iouis historia. Nec eum mentitem hinc manifesto liquet, quod illarum aetatum homines Dii haberentur, licet sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot saecula dilata fuisset eorum ἀποθέωσις. Forte ficta dixerit quispiam a Poetis, quae de vitiis et sceleribus Deorum canunt; at hoc plane falsum

falsum esse intelligemus, si reputemus quae sit Religionis in-
doles. Non patitur illa facile res
antea inauditas, easque turpes de
Numine fingi et vulgo narrari,
cum antea alia omnia homines
de eo sentiunt; nedum ut sum-
mo applausu talia, cum primum
singuntur, excipiat, et turpissi-
morum mendaciorum inuento-
res maxima cum admiratione
audiat. Quod certe factum esset,
si *Hesiodus* et *Homerus* primi
finxissent quae de Diis narrant.
Sed carminibus illi descri-
pserunt a Maioribus accepta;
quamquam nolo negare ab iis
forte adaucta novis figmentis
fuisse, at consentaneis cum an-
tiquissima fama. Alioqui num-
quam tanto favore fuissent ex-
cepti, si de Diis sanior vulgo
obtinuisset sententia, aut me-
lior illorum fama ad posteros
peruenisset. Sed cum homines
nequam, propter potentiam,
quam viui obtinuerant, ab ae-
qualibus, virtutis omnis ignaris,
in Deorum numerum mortui
relati fuissent; eam sequenti
aetati Religionem, vna cum hi-
storia turpissimorum facino-
rum, quae admirabantur, trans-
diderant; vnde, veluti per
manus, ad *Homerum* et *Hesio-
dum* tandem peruenit. *Aristo-
teles* Lib. de Poetica Cap. XXV.
vbi quaerit qui excusari possit
quod minus recte a Poetis di-
ctum videtur: δι' ὃ ταύτη λη-
τέον· εἰ δὲ μηδέτέρως ὅτι ἔγω
Φασιν, οἷον τὰ περὶ Θεῶν:
hac autem ratione soluendum
est, sin autem neutro modo,

quod sic aiunt ut quae de Deis
dicuntur.

Verum, ut ad auream aetatem
redeam, non dissimulabo viros
doctissimos existimare sub eius
descriptione latere antiquius
quiddam et remotius; condi-
tionem, nimirum, humani ge-
neris, qualis fuit ante primum
lapsum, cum totum in duobus
capitibus contineretur; et qua-
lis fuisset multo diuturnior, nisi
peccassent. At mihi vix simile
vero videtur brevis illius feli-
citatibus primorum parentum, vl-
lam superfuisset, apud Graecos,
memoriam. Multo credibilis
mihi sit ab *Hesiodo* fictum esse
quidquid de hisce aetatibus ha-
bet in *Operibus*, eo quod ho-
mines, qui praesentia dumtaxat
mala sentiunt, praeteritaque
obliuioni mandant, et praeser-
tim senes, exacta tempora lau-
dare soleant. Si legamus omni-
um propemodum saeculorum
Scriptores, qui aetatem suam
cum praeteritis conferunt, com-
periemus eos semper superio-
res aetates, et praesertim anti-
quiores suae praeferre. Quod
si verum esset, primum falsae
essent historiae, quae maxima
scelera antiquissimorum tempo-
rum narrant, non minus quam
recentiorum; deinde quo tan-
dem nos deuenissemus, si mala
semper essent aucta, bona vero
imminuta? Si quis ab *Hesiodo*
quaesiuisset qualis esset aetas;
qua vivebat, respondisset quae
habet in *Operibus* a v. 172. ad
199. vbi grauissime queritur de
moribus aetatis ferreae. At si a
Iuue.

καὶ Θάνατον τέκε δ' Ὑπνον ἔτι κ' εἰς δὲ Φῦλον Ὀνείρων,
 Οὕτω κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν

Et Mortem: peperit etiam Somnum. peperit vero agmen So-
 Quae nulli mista Dea peperit Nox obscura. [mniorum,
 Rursum postea Momum, et Aerumnam dolore plenam,

212. Ὑπνον Ald. 213. Οὕτω Ald. ἔτι κ' Trinc. ἐρεβεννή Iunt. I. 2.

Iuvenale, qui minimum mille an-
 nis posterior *Hesiodo* fuit, simi-
 lia sciscitatus esset, beatam fuisse
 eius Poetae aetatem iudicasset,
 suae collatam. Sic quod in no-
 stra aetate desideramus, in supe-
 rioribus quaerere solemus, quae
 nobis minus notae sunt; atque
 hinc nata est illa fictio quatuor,
 aut plurium aetatum humani
 generis in peiora paullatim ru-
 entis, hinc voces illae suam ae-
 tatem non ferentium Poeta-
 rum*:

*Nunc aetas agitur, peioraque
 saecula ferri*

*Temporibus, quorum sceleri non
 inuenit ipsa*

*Nomen, et a nullo posuit natura
 metallo;*

itemque vetera laudantium**:

*Improbitas illo fuit admirabilis
 aeuo.*

Haec paullo pluribus, quae an-
 tiquissimae historiae illustran-
 dae non inutilia videbantur.
Clericus.

212. Τέκε δ' Ὑπνον, ἔτι κ' εἰς
 δὲ Φῦλον Ὀνείρων] Hinc mani-
 festum quod antea diximus de
 consanguinitate Deorum Poe-
 ticorum; quia enim nocte dor-

mimus et somniamus, ideo Nox
 dicitur peperisse Somnum et
 Somnia, et quidem sine opera
 ullius Dei; quia sola Nox facit
 ut dormiamus, et somniemus.
Clericus.

214. Μῶμον] Hoc est ψό-
 γον. *Guietus.*

Δεύτερον αὖ Μῶμον] Notum
 est *Momum* dici Numen, quod
 vitia quae insunt operibus Deo-
 rum et hominum callidissime
 animaduertit. Quare autem
 noctis filius fertur? Quia, ni-
 mirum, clam facilius aliena
 mordere, quam palam. Quare
Momus vocatur? A Phoenicia
 voce *ἄν μωμ*, aut *mom*, quae
 vitium sonat; quod ita consen-
 tit cum iis, quae dicuntur *περί
 τῶν θεῶν μωμοσκοπία*, ut *Ety-
 mologia* haec nostra vix in du-
 bium possit reuocari. Ita se ipse
 describit *Momus*, apud *Lucia-
 num*, in Deorum Conuentu T.
 2. p. 709. Ed. Amstelod. Πάν-
 τες μὲ ἴσασιν ὡς ἐλεύθερός
 εἰμι τὴν γλῶτταν, καὶ ἔδεν ἂν
 κατασιωπῆσαιμι τῶν ἑκαλῶς
 γιγνεμένων. διελέγχω γὰρ
 ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκῶντα
 μοι εἰς τὸ φανερόν, οὔτε δεδιώς
 τίνας

* *Iuuenalis* Sat. XIII, 28.

** *Ibid.* v. 53.

Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρεν κλυτῷ Ὠκεανῷ

Hesperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum

τινα, οὔτε ὑπ' αἰδῶς ἐγκαλύ-
πτων τὴν γνώμην. ὥς καὶ ἐπα-
χθῆς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ
συκοφαντικὸς τὴν φύσιν, δη-
μόσιος τις κατήγορος ὑπ' αὐ-
τῶν ἐπονομαζόμενος: *Omnes
me norunt liberum esse lingua,
ei nihil vericere eorum, quae bene
non sunt. Arguo enim omnia,
ei dico quae mihi videntur aperte,
neque quemquam veritus, neque,
prae verecundia, meam celans
sententiam. Itaque molestus vi-
deor plerisque, ei natura ad ca-
lumniam propensus; publi-
cusque accusator ab iis appellor.*
Lucianus quidem, qui Momum
in concilio Deorum de se lo-
quentem induxit, eum palam
carpentem quae sibi displice-
rent describere debuit; sed na-
turam maledicentiae ex vero
pinxit *Hesiodus*, cum e nocte
natam cecinit. Vide hac de re
elegantissimum libellum *Luci-
ani*, περὶ τῆς μὴ ῥαδίως πισεύ-
εν διαβλέψῃ, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione
vocis μῶμος, natum est adiecti-
vum ἁμωμος quod infra habe-
mus v. 259. ubi forma sine vitio
ita dicitur. *Clericus.*

Καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν.] Quia nocte anxietates augen-
tur; vnde *Quintus* dicitur cura-
tum maxima nutritrix. *Clericus.*

215. Ἑσπερίδας] Τὰς πρὸς
ζῆλον, scilicet. *Guilielmus.*

Ἑσπερίδας τε] *Hesperides.*
Nymphae dicuntur quae ad Oc-

casum habitabant; *Occasus* au-
tem, ex sententia Veterum, qui
rationes motus Solis, aut potius
Terraе, ignorabant, magnam
cum Nocte affinitatem habebat.
Locus in quo *Hesperides* esse
credebantur non vnus fuit, at-
tamen in Africa constabat ea-
rum sedes fuisse. *Plinius* Lib.
V. Hist. Nat. c. 5. de Berenice
Cyrenaicae vrbe: *Berenice in
Syrus extremo cornu est, quon-
dam vocata Hesperidum supra-
dictarum, vagantibus Graeciae
fabulis.* Idem de Lixο vrbe
Mauritaniae Tingitanae, ultra
quam ad Occasum nihil esse cre-
debatur, Lib. eiusdem Cap. I.
*Ibi regia Antaei, certamenque
cum Hercule et Hesperidum horti.*
Idem habet Lib. XIX. c. 4.
Aliam affert *Hesperidum* Ge-
nealogiam *Diodorus Siculus* Bi-
blioth. Lib. IV. Sed nec eum,
nec recentiorum quemquam
aliū moramur, prae *Hesiodo*;
Graeculi enim certatim addide-
re veteribus fabulis, quae pro-
inde in antiquissimis quibusque
minus corruptae inanibus addi-
tamentis inveniuntur. *Clericus.*

Αἷς μῆλα — χρύσεια καλὰ
μέλυσσι.] Duplici ratione haec
μῆλα a Veteribus explicantur.
Alii existimant fuisse mala, vel
poma quae *citreā* vocamus, et
ob colorem *aurea* dicta sunt; vel
etiam *aurantia*, quae amara sunt
aut dulcia, cum *citreā* sint acida.
Certe *citreā* et *aurantia* et ἑσπε-
ρίδας

ρίδες et ἐσπερικὰ μῆλα dicta sunt, et primum ex regionibus Atlantī monti subiectis in Europam allata sunt. *Aibenaeus* Lib. III. p. 82. Ἐσπερίδων δὲ μῆλων ἔτῳς κελεισθαι τινὰ Φησι Τιμαχίδας, ἐν τῷ τέταρτῳ, εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμόνι παρατίθεσθαι τοῖς Θεοῖς. Φησὶ Πάμφιλος ταῦτα, εὖσσμα τὲ εἶναι καὶ ἄβρωτα, καλεῖσθαι δὲ Ἐσπερίδων μῆλα. Ἀριστοκράτης γὰρ ἐν τέταρτῳ Λακωνικῶν, ἔτι δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Ἐσπερίδας: quaedam mala dicti Hesperidum, ait Timachidas in quarto, testatus etiam Lacedaemone arponi Diis. Haec habet et Pamphilus, ac praeterea grati esse odoris, sed non comedi, vocarique Hesperidum mala. Aristocrates Libro quarto Laconicorum: insuper mala et quas Hesperidas vocant. Idem Aibenaeus, pagina sequente: Αἰμιλιανὸς δὲ ἔλεγεν Ἰόβαν τὸν Μαυρυσίων βασιλέα, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς περὶ Λιβύης συγγράμμασι μνημονεύοντα τῶν κίτρων, καλεῖσθαι Φασκεῖν αὐτὸ παρὰ τοῖς Λίβυσι μῆλον Ἐσπερικόν, ἀφ' ὧν καὶ Ἡρακλέα νομίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ χρύσεια διὰ τὴν ἰδέαν λεγόμενα μῆλα: Aemilianus vero dixit Iubam Mauritaniae Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, et dicere vocari a Libybus malum Hespericum: a quibus etiam Herculem tulisse in Graeciam mala, quae ob colorem dicuntur aurea. In haec verba

* *Iliad.* X, 328.

amplissimam enarrationem habet *Cloud. Salmasius* in Solinum p. 670. et seqq. Ed. Ultraiect. Addimus nos, si iuba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἐσπερικόν vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἱρῶνα *aschpbiri*. aut *espiri*, a pulcritudine, nam Hebraeis ἱρῶν pulcher fuit. Forte et, ut hoc obiter dicam, ἔσπερος, seu *vesperugo* indidem nomen traxit,

* Ἐσπερος δὲ καλλιγὸς ἐν ἄρῳ ἴσεται ἀστὴρ.

Vesperugo, quae pulcherrima est in coelo stella. Galli vocant vulgo la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullo postquam sol occidit, apparet, occidentales orae dictae sunt a Graecis *hesperiae*, ut Italia; Hispania, et occidui Africae tractus. *Macrobius* Saturn. Lib. I. c. 3. Graeci ἔσπερον a stella *hespero* dicunt, unde et *Hesperia* Italia, quod occasui subiecta sit, nominatur.

Verum, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. *Diodorus Siculus* Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἔσπερίτιν ὀνομαζομένην χώραν Φασὶν ἀδελφὰς δύο γενέσθαι δόξῃ διωνομασμένους, Ἐσπερον καὶ Ἀτλαντα, τὰς δὲ κείτῃσθαι πρόβατα τῷ μὲν καλλιπαράδοξα, τῇ δὲ χρῶα ξανθὰ, καὶ χρυσοειδῆ ἀφ' ἧς αἰτίας τὰς ποιητὰς τὰ πρόβατα μῆλα καλέντας ὀνομάσαι χρυσᾶ μῆλα: in regione, quae vocatur *Hesperitis*, aiunt fratres duos fuisse, incluyi gloria nominis, *Hesperum* et *Atlantem*; hos vero ha-

D 2

buisse

buisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rusilo et ad aureum accedente; qua de causa Poetas cum oves μῆλα vocarent, appellasse eas χρυσᾶ μῆλα. Nimirum Graeci, ut et Latini, aurea vocant quaecumque pulcritudine in suo genere excellunt.

Sed multo verisimilior est prior sententia quae aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, praesertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaan Lib. I. c. 24. vult aurea mala quae draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subiicit: huc facit quod ἄκρον malon, vel melon, Arabice opes sonat, ut Graece μῆλον vel μάλον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, coniecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poetae. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem profert:

Septa micant spinis felicitis munera mali,

Quae tulit ut Circi aureus ora tumor.

Hippomenes vicit tali certamina malo,

Talia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

Aut * haec Massyli poma draconis erant.

De dracone custode alibi agemus. Clericus.

Πέραν κλυτὰ Ὀκεανοῖο] Nolim vertere trans Oceanum, nam trans Oceanum nihil norant antiquiores Graeci, sed ad Oceanum. Ac sane vidimus non trans Oceanum, sed ad Oceanum collocari Hesperidum hortos. De hac significatione vocabulae πέραν, vide Intt. ad Matt. IV, 15. Si tamen haec scripta fuissent postquam Poeni Atlantici Oceani meridianos tractus nauigare coeperunt, possent intelligi insulae in illo Oceano, quae dicerentur πέραν Ὀκεανῶ, quod sint trans fretum Oceani. Pomponius Mela Lib. III. c. 10. cum descripsisset ἐσπέρας κέρας, quod viride promontorium nunc vocamus: inde, inquit, incipit frons illa, quae in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima eius Aethiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arcnis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insulae appositae sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. Forte hoc fictum ex hoc Hesiodi loco perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.

Cum antea statuerimus Nymphas esse animas, נפשות nephaschoth, quaesiverit forte quispiam qua de causa dixerint Poetae, et vulgo crediderint Ethnici eas versari in nemoribus et viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur

Graeci

* Martial. Lib. XIII. Ep. 37. ubi Massyli habet, pro Massaesyli, quod nomen populi Mauris vicini.

Graeci credidisse animos fato
functorum libenter versatos esse
circa loca, quae viui coluerant.
Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritaniae viretis, malis citreis et aurantiis confitis; amoenis profecto sedibus, pro eorum captu qui supra haec terrena non sapiebant. Illo aeuo,

— * *nondum aliquis sortitus
triste profundi.*

*Imperium, aut Sicala toruus
cum coniuge Pluton.*

*Nec rota, nec furiae, nec saxum,
aut vulturis atri*

*Poena, sed infernis bilares sine
regibus umbrae.*

Seu, vt clarius loquar, nondum Poetae finxerant quae de Inferis postea dicta sunt. Clarum eius opinionis vestigium habemus in *Operibus* v. 122. vbi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Graecia, nimirum, vixerant) aetate, ita loquitur *Hesiodus*:

Τοὶ μὲν Δαίμονες εἰσι, Διὸς
μεγάλῃ διὰ βελᾶς,

Ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, Φυλά-
κες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα Φυλάσσεσσι τε δίκας
καὶ σχέτλια ἔργα,

Ἡῖρα ἑσάμενοι, πάντα φοι-
τῶντες ἐπ' αἶαν.

*Hi quidem Daemones facti sunt,
magni Iouis consilio, boni, ver-
santes in terra, custodes mortali-
um hominum, caliginoso aere
induti passim errantes per ter-
ram. Eodem pertinet quod
postea dicit de Heroibus The-
banorum et Troicorum tem-
porum* v. 167.

Iuuenalis Sat. XIII, 49.

Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων, βίο-
τον καὶ ἥθε' ὀπάσσεας

Ζεὺς Κρονίδης κατένευσσε πα-
τὴρ εἰς πείρατα γαίης,

Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι
Κρόνος ἐμβασίλευε.

Καὶ τοὶ μὲν ναιεσιν ἀκηδέας
θυμὸν ἔχοντες

Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ'
Ὀκεανὸν βεβυδίνην,

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελι-
δέας καρποὶ

Τρεῖς ἔτεος θάλλοντα φέρει
Ζεῖδωρος ἄρσεν.

*His autem seorsim ab homini-
bus vita et sede tributa, Iupiter
pater, Saturni filius, habitare
eos iussit ad fines terrae, procul
ab immortalibus; eorum autem
Saturnus Rex est; et illi quidem
habitant, securum animum ha-
bentes, in beatorum insulis, in-
tra Oceanum profundum, felices
Heroes. Iis dulcem fructum ter-
quozannis florentem fert foc-
cunda tellus. Sed et aliis in
locis eos qui ad Troiam perie-
runt collocarunt alii Poetae, et
quidem supra terram. Diony-
sius in Periegesi v. 541.*

Ἔσι δέ τις καὶ σκαιὸν ὑπὲρ
πόρυν Εὐξείνιο,

Ἄντα Βορυσθένης, πολυων-
μος εἰν ἀλὶ νῆσος

Ἡρώων· Λεδιὴν μιν ἐπων-
μὴν καλέουσιν.

Οὐνεκά οἱ τὰ πάρεςσι κινώ-
πετα λευκὰ τέτυκται.

Κεῖθι δ' Ἀχιλλῆος τε καὶ Ἡ-
ρώων Φατις ἄλλων

Ψυχὰς εἰλίσσεται, ἐρημαίας
ἀνὰ βήσσας,

Τῷτο δ' ἀριζήεσσι Διὸς παρὰ
δῶρον ὀπηδεῖ

Ἄντ' ἀρετῆς.

D 3

Εβ

Χρύσεια καλὰ μέλσσι, Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγγείνατο νηλεοποίνους,

Aurea pulchra curae sunt, frugiferaeque arbores,
Et fatales Deas, et Parcas genuit immites,

216. καρπῶν Iunt. I.

217. νηλεοποίνους B. 109. Iunt. I. 2.

Est vero quaedam, sinistrum super meatum Euxini, ex aduerso Borystenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quae ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achillis et aliorum fama est Heroum animas errare desertas per ualles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc vnum ex superioribus verbis Hesiodi et Dionysii, quibus multi alii concinnunt Poetae, colligimus, antiquissimis temporibus Graecos credidisse vita functorum animos non infra terram detrusos, sed hic illic in locis amoenis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cuius originem Poetae aliud agentes obscure nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi coniecturis potius suis, quam olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore superfedebimus. Neque enim hic quae rimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Graeciae incolae crediderint, qualecumque esset. Criticos hic agimus, non Philosophos. Clericus.

216. Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν] Arbores fructiferae. καρπὸς κατ' ἐξοχὴν ὁ σῖτος. Hesych. Guierius.

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quae duplici illo nomine vocari solent. Sed Hesiodus, Poetica licentia ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus praefectos, quot sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifesto ostendunt sequentia, et praesertim quidem versus 228.

Τομίνας τε Φόνους τε, Μάχας
τ' Ἀνδροκλασίας τε.
Nam Pugnae, Caedes, Proelia et Strages virorum sunt vnius eiusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, et quidem diuinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in Criticae P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Deae dictae sunt μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μεμερίσθαι ἑκάστω, quia unicuique diuisae sunt. Sed vox Κῆρ omnino facta est a Phoenicia voce קר Kor, frigus; nec frequentius additur vllum epitheton morti, quam frigidae, eo quod mortuorum illico frigescent

Κλωθώ τε, Λαχεσίην τε, καὶ Ἀτροπον, αἵ τε βροτοῖσι.
 Γεινομένοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπασαι, 220
 Οὐδέποτε λήγῃσι θεὰ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρὶν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὅπιν ὅσις ἀμάρτη.
 Τίχτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

Clotho, Lachesis, et Atropo, quae mortalibus
 Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
 Quaeque hominumque Deorumque delicta persequentes,
 Nunquam deponunt Deae vehementem iram,
 Priusquam ab illo sumserint grauem poenam, quisquis peccarit.
 Peperit praeterea et Nemesis, cladem mortalibus hominibus,

218. βροτοῖσι Iunt. I.

219. γεινομένοισι Iunt. I. 2.

πεινομένοισι

Ald.

220. ἀφεπᾶσαι R. S.

scant membra. Quin et *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62.
frigus ponit pro morte:

— o puer, ut sis

Vitalis meo, et maiorum ne
quis amicus

Frigore te feriat.

Verus Scholiastes: *Morte te afficiat, quae frigida est, ut Virgilius*: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem opera, dicam vnde mihi videantur *Parcae* dictae Latinis; nimirum, a voce eiusdem Linguae פָּרַק *rupit, fregit*, vnde dicta פָּרַק *parka* Dea quae ab-rumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliae Etymologiae ineptae sunt, quas licet quaeras apud G. Ioan. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπασαι]

Hoc est, quae et huius aetatis homines morte plestunt, et olim de antiquissimis Graeciae incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeo nunc Deos dicimus, easdem poenas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* aetate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quae praeesse credebantur Morti, et fato hominum, Diis ipsis superiora nunquam habita fuissent. Clericus.

223. Τίχτε δὲ καὶ Νέμεσιν]

Haec vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim a νεμέω, quod idem ac νέμω, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur poenas, et persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quae de ea collegit Rob. Constanti-

Νυξ ὀλοή. μετὰ τήνδ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,

Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, et Concubitum,

nus in Lexico, nemo enim plura et aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non eſt miſcendum, quod ille obſervare omiſit, hoc Numen cum alio eiſdem nominis. quod praeſt pudori, quo delicta vetantur. Eſt, nimirum, eiſ munus in eo ſitum vt excitetur in hominum animis timor δικαίως μέρψεως iuſtę viuperationis, vt loquitur Eufſtathius. Haec Nemesis antevertit peccata; illa commiſſa pleſcit. Nemesis benignioris meminit ipſe *Hefiodus*, in Operibus v. 200. vbi deſcripto ſaeculo ferreo. ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον
ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσι Φαρέεſſι καλυψα-
μένω χρόα καλόν,
Ἀθανάτων μετὰ Φύλ' ἴτην,
πρελιπόντ' ἀνθρώπους,
Αἰδῶς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad coelum a terra ſpatioſa candidis veſtibus rectę corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor et NEMESIS. Interpretatur Proclus δικῆς ἀγγελον, iuſtitiae Angelum; ſed tantum abeſt, vt iſ ad Deos ſaeculo ferreo iuiſſe dici poſſit, vt contra numquam magis verſatus fuerit inter homines, quam ea aetate, quā maxima ſcelera admiſſa cenſentur. Verum de hac dicemus ex ad Opera *Hefiodi*. *Clericus*.

Πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι.] Contra altera *Nemesis* iuuat, vt dicebamus. *Clericus*.

Νέμεσιν] Ἀσκληπιάδης ἐο-
τοῖς τραγωδούμενοις εἰς κύ-
κλον Φησὶ μεταβληθέναι τὸν
Δία καὶ Νεμέσει μιγῆναι.
Schol. Ant. Haec fabula, vt opinor, ex eo traxit originem, quod ad deum, vt loquitur Scriptura Sacra, vindicta pertineat, eiſque curae ſit, maleſicia hominum punire. *Rob.*

224. Ἀπάτην τέκε καὶ Φι-
λότητα] Δολότητα ſcriben-
dum videtur pro δολιότητι: τὸ Φιλότητα hic locum non habet. *Guiccius*.

Καὶ Φιλότητα] Non eſt verendum *Amicitiam*, vt vulgo ſolent, ſed *Concubitum*; intelligendusque meretricius, qui merito inter maxima mala recenſetur, et Noctis eſt inſauſta ſoboles; Non raro Φιλότης, apud *Hefiodum* et *Homerum* eo ſenſu occurrit, vt Lexica docebunt: Vide v. 177. Nec potuit ſoror eiſ conuenientior dari quam Ἀπάτη, hoc eſt, *fraus*, *ſimulatio*, *captio*, *fallax ſuadela*, quibus meretrices alliciunt adoleſcentes. Res eſt nimis nota, et plenae ſunt exemplis *Comœdiae*. Igitur neceſſaria non eſt violenta emendatio *F. Guicci*, qui volebat legi δολότητα pro δολιότητα. *Clericus*.

Φιλότητα

Γῆρας τ' ἐλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε κατ' ἐρόθυμον. 225
 Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
 Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγέα δακρυόεντα,
 Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας, Ἀνδρογασίας τε,
 Νείκεά τε. ψευδῆς τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
 Δυσνομίην, Ἄτην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν. 230

Seniumque noxium, et Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem molestum,
 Oblivionemque, Famemque, et Dolores lacrymabiles,
 Pugnasque, Caedesque, Proelia, Stragesque virorum,
 Iurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptationesque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter sese:

225. κατ' ἐρόθυμον Trinc. 226. ἀλγινόεντα Iunt. I. 2. Trinc. 227.
 λιμόν Com. 228. R. S. exhibet sic, Ὑσμίνας, Μάχας τε, Φόνους. Ὑσμίνας
 Iunt. I. 2. Φόβας Steph. marg. Mox vulgo erat μάχας τ', illud τ' omisit
 Rob. et abest quoque ab ed. Ald. 229. ψεύδεις Trinc. ψεύδεά τε, λόγους τ'
 ἀμφιλογίας τε habent Codd. B. 109. R. S. 230. ἀλλήλοισιν B. 109. R. S.

Φιλότητα] Assentior Cle-
 rico, qui Φιλότητα interpre-
 tatur *meretricium amorem*, di-
 citque *sororem* ei conuenien-
 tiorem assignari non posse,
 quam τὴν ἀπάτην. Cui ad-
 iungo, quod nec mater ei con-
 venientior dari possit quam
 Νύξ ὅλη, cuius sub vmbra
 haecce facinora perpetrari so-
 lent. Rob.

229. Ἀμφιλογίας τε] An
 ἀμφιλλογίας τε. Guicetus.

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνο-
 μία τῇ εὐνομίᾳ opposita. Guie-
 tus.

Δυσνομίην] ἡ δυσνομία τῇ
 εὐνομίᾳ opponitur, ut notauit
 Guicetus. Haud igitur incom-
 mode verti potest, *legum ma-
 lorum institutionem*. Quo sensu

ἡ δυσνομία, et ἡ ἄτη optimo
 dicuntur familiares esse, quia
 nihil maius damnum infert ho-
 minibus, quam malae leges.
 Sed si concedatur τὸν νομον
 nunquam ab Homero vel He-
 siodo vsurpari, quaerenda est
 alia significatio τῆς δυσνομίης.
 Nec sane incommode verti
 potest, *difficilis viuendi status*,
 in quo boni a malis opprimun-
 tur, quo sensu haud male con-
 iungitur τῇ ἄτη. Ita verti
 potest εὐνομίᾳ bona viuendi ra-
 tio, ut apud Homer. Odyss. ε',
 v. 487. Ἀνθρώπων ὕβριν τε,
 καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Vbi
 Scholiastes exponit εὐνομίην
 εὐνεμησίαν καθ' ἣν εὖ νεμό-
 μεσθα καὶ διατελέμεν. Vide
 quae adnotavi supra, ad v. 66.
 Rob.

Ὅρκον δ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίης ἀνθρώπων
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν ἐπίορκον ὁμόςσῃ·
 Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γένετο Πόντος,

Iusiurandumque quod plurimum terrestres homines
 Laedit, quando quispiam volens peierauerit :
 Nereumque alienum a mendacio, et veracem genuit Pontus,

232. πημίνει Trinc.

233. δ' Trinc.

231. Ὅρκον] Hanc προσωποποιῶν imitantur Platonici, ut liquet ex Comment. Hieroclis ad 2. vers. Pythagorae. Clericus.

233. Νηρέα τ' ἀψευδέα] Nereum vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet Phoenicia Lingua נַרְוָה nabhro esse fluvium. Fluvii merito dicuntur filii maris, cum ex eo oriuntur, quod non fuit ignotum Hesiodo, ut apparet ex v. 336. et seqq. Crediderim Phoenices dixisse mare esse patrem fluviorum נַרְוָה אב ab nahare, quod pater Nerei male versum est. Eodem errore, iudicarunt Nerea esse numen maris, cum fluviorum potius Deus haberi deberet. Vnde vero factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit Hesiodus, quaerunt Interpretes. Ridiculus hic est Ioannes Diaconus, ut solet, qui hanc eius rei rationem reddit: παρόσον εἰώθεσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐν θαλάσῃ διαγόντες καὶ ναυτιλλόμενοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τὰ καὶ ἀψευδεῖς εἶναι. καὶ διὰ τὸ καὶ ἐντιμοὶ καὶ γεγάροι. ὁ γὰρ καθεκάστην

αὐτοῖς ἐλπίζόμενος θάνατος ἀναπείθει νημερτεῖς τε καὶ πράγας εἶναι. καὶ μὴ θεμισέον ἐπιλανθάνεσθαι μηδὲ δικαιοσύνης, μηδὲ ἰσότητος: quia saltem, ut plurimum, homines qui in mari vitam agunt et navigant veraces esse et mendacii immunes, proptereaque bonore et veneratione digni. Mors enim, quam quotidie expectant, persuadet ut sint veraces et mites; nec licet illis obliuisci aut iniustitiam, aut aequitatem. Certe hac ratione in officio contineri deberent nautae, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic noster Ioannes vixerat forte in oppido mediterraneo, in quo de nautis philosophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in somnis quidem vidimus. Confugiendum hic nobis iterum ad linguam eius gentis, quae frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Ea autem Lingua radices נַרְוָה nabhro, נַרְוָה nour, et נַרְוָה naar sonant splendere, lucere; quod a luce corporea translatum ad animum significat scire, intelligere, sapere. Itaque laudes, quibus hic Nerea ornat Poeta, videntur

Πρεσβύτατον παίδων αὐτὰρ καλέεσι γέροντα,
 Οὐνεκα νημερτῆς τε καὶ ἥπιος· ἔδ' ἔθριμύων 235
 Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δῆνεα οἶδεν.
 Αὐτίς δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγήνορα Φόρκην,

Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
 Eo quod verus atque placidus: nec iuris et aequi
 Obliviscitur, sed iusta et moderata iudicia nouit.
 Deinde rursus Thaumantem magnum et fortem Phorcyn,

234. ἀπὸρ Trinc. 235. οὐνεκα Ald. θριμύων Iunt. 1. 2.

tur natae ex altera significatio-
 ne eius nominis. Forte pro-
 pterea et Nerea et Protea fati-
 dicos Deos esse crediderunt
 Veteres. *Clericus.*

235. — ἔδ' ἔθριμύων
 Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια
 δῆνεα οἶδεν]

Quaeritur quid proprie signifi-
 cet vox δῆνεα, quae et apud
Homerum aliquoties occurrit.
Iliad. Δ, 361. Agamemnon de
 Vlysse: ἥπεα δῆνεα οἶδε. In-
 terpretantur vulgo βελεύματα
consilia, dictaque ea vult *Eu-*
statius, ad locum allatum *Ho-*
meri, παρὰ τὸ δῆν, ὃ σημαί-
 νει τὸ ἐπὶ πολὺ, ἀφ' ἧ καὶ
 δηναιὸς ὁ πολυχρόνιος· χρόν-
 γὰρ χρεια τοῖς ὀρθὰ βελευο-
 μένοις: a δῆν, id est, diu, vnde
 et δηναιὸς longaeuus. Tem-
 pcre enim opus est iis, qui recta
 consulunt. Similia Etymologici
 Magni auctor, et alia non me-
 liora habet. Quoniam vero hic
 mentio fit iustitiae, omnino
 crediderim δῆνος esse proprie
iudicium, a radice Phoenicia
 דן *doun*, iudicare, vnde דין *din*,
 aut דין *dino*, iudicium, quod

a voce δῆνος, si pronunties H
 vt I, sola terminatione in Σ
 differt. *Clericus.*

Οὐδ' ἔθριμύων — λήθε-
 ται] Hanc ob causam videtur
Horatius Nereum potissimum
 elegisse, qui nauiganti Paridi
 fata caneret. Non modo ob
 veritatis amorem, vt ait *Dacie-*
rius, quem ei attribuit *Hesio-*
dus, sed etiam ob aequitatis et
 iustitiae studium, quam Paris
 per raptum Helenae tam insi-
 gniter violauerat. *Rob.*

237. Θαύμαντα] Iridis pa-
 trem. *Guicetus.*

Θαύμαντα μέγαν] Cum
 Thaumatas quidem dicatur filius
 Nerei et pater Iridis, oportet
 ea voce intelligi quidpiam, cu-
 ius natura sit affinis mari et
 Iridi. Cum vero sit ille filius
 Terrae, necesse etiam est quod
 vocatur Thaumatas posse dici e
 terra oriri. Vix ergo aliud
 esse potest, quam nescio quod
 Numen, quod sit vaporum et
 nubium praeses; nam haec na-
 scuntur ex mari et terra, et pa-
 riunt Iridem. Ita dictum fue-
 rit, quod meteora hominibus
 sint

Γαίη μισγόμενος, καὶ Κητὼ καλλιπάρην,
 Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸν ἔχσαν,
 Νηῆος δ' ἐγένοντο μεγήρατα τέκνα θεάων 240
 Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠυκόμοιο,

Terrae commistus, et Ceto formosam,
 Eurybiamque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognatae sunt perquam amabiles filiae Dearum
 Ponto in infructuoso, et ex Doride pulcra,

238. γαίης Ald. καλλιπάρην Ald. καλλιπάρειον B. 109. 239. ἀδά-
 μαντα R. S. 240. μεγήρατα Trinc. μεγήρατα Ald. Iunt. 1. 2. Steph.
 Commel. Heinsf.

sint admirationi, aut a verbo
 Graeco θρυμάζειν, aut a Phoe-
 nicia voce 𐤓𐤕𐤁 ibamab, quae
 idem sonat, et a qua Graecum
 verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis Lucretii utar, e
 Lib. VI.

— mirantur qua ratione

Quaeque geri possint, praesertim
 rebus in illis,

Quae supra caput aetheris cer-
 nuntur in oris. Clericus.

Ἀγήνορα Φόρην] Hic vi-
 detur homo fuisse, qui navi-
 gationis peritus fuerit, et re-
 motissimas oras nauibus adie-
 rit. Nam cum res ipsa hoc
 ostendat, ut postea videbimus,
 Radix 𐤓𐤕𐤁 phrak apud Syros
 est discessit, amovit se etc. Cle-
 ricus.

238. Κητὼ καλλιπάρην] An
 κητὼ a κῆτος? placet.
 Guierus.

Κητὼ καλλιπάρην] Nescio
 quare Hesiodus Cetionem pul-
 cram vocet. Si enim pulcra
 fuit, habuit dissimillimas sibi
 filias, ut postea videbimus. Ex

filiabus si coniiciamus de ma-
 tris nomine, iudicabimus di-
 ctam a radice 𐤓𐤕𐤁 Kouz, fasti-
 dire, litigare. Soror eius no-
 men Graecum habet, sed mali
 etiam ominis, nec melior fuit
 filiabus sororis, cum dicatur
 Εὐρυβίη ἀδάμαντος ἐνὶ Φρεσὶ
 θυμὸν ἔχσα.

Eurybie ferreum animum in pe-
 ctore habens. Clericus.

240. Νηῆος δ' ἐγένοντο]
 Subintell. ἐκ. μεγήρατα, hoc
 est, μεγάλως ἐπήρατα. Etym.
 Guierus.

Μεγήρατα τέκνα Θεάων,
 πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ] Hae
 sunt nympphae marinae, hoc
 est, animi eorum qui in mari
 olim perierant, aut etiam eo-
 rum qui insulas Maris Interni
 primi coluerant. Nomina illis
 Graeca, pro arbitrio, imposue-
 runt Poetae. Clericus.

241. Τελήεντος ποταμοῖο]
 Hoc est, μεγάλῃ. Guierus.

Τελήεντος ποταμοῖο] Hoc
 est, extremi, ατέλος, finis. Cle-
 ricus.

Κέρης Ὠκεανοῖο τελέντος ποταμοῖο,
 Πρωτῷ τ', Εὐκράτη τε, Σαῷ τ', Ἀμφιτρίτῃ τε,
 Εὐδώρῃ τε, Θέτις τε, Γαλήνῃ τε, Γλαύκῃ τε,
 Κυμοδόῃ, Σπειῷ τε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρέεσσα, 245
 Καὶ Μελίτῃ χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Ἀγαυῇ,
 Πασιθέῃ τ', Ἐρατῷ τε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχυσ,
 Δωτῷ τε, Πρωτῷ τε, Φέρεσσά τε, Δυναμένη τε,
 Νησαίῃ τε, καὶ Ἀκταίῃ, καὶ Πρωτομέδεια, 250
 Δωρίς, καὶ Πανόπῃ, καὶ εὐειδῆς Γαλάτεια
 Ἴπποδόῃ τ' ἐρέεσσα, καὶ Ἴππονόῃ ῥοδόπηχυσ,
 Κυμοδόκῃ θ', ἥ κύματ' ἐν ἡεροιδῇ πόντῳ,
 Πνοιᾶς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ῥεῖα πρηῦναι, καὶ εὐσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ
 Κυμῷ τ', Ἡϊόνῃ τε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδῃ, 255
 Γλαυκονόμῃ τε Φιλομμειδῆς, καὶ Ποντοπόρεια,
 Λειαγόρῃ τε, καὶ Εὐαγόρῃ, καὶ Λαομέδεια

Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
 Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque,
 Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque iucunda,
 Et Melita gratiosa, et Eulimene et Agaue,
 Pasitheaque, Eratoque, et Eunice roseis lacertis praedita,
 Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque,
 Neseaque, et Actaea, et Protomedia,
 Doris, et Panope, et speciosa Galatea,
 Hippothoëque amabilis, et Hipponoë roseis lacertis praedita,
 Cymodoceque, quae fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, vna cum Cymatolege,
 Facile mitigat, et cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
 Glauconomieque hilaris, et Pontoporia,
 Liagoreque, et Euagore, et Laomedia:

243. ἐτελέντης Steph. marg. 245. Σπειῷ τε θοῇ Ald. Trinc. Com.
 246. et 247. transponuntur in B. 109. R. S. et Iunt. 1. 247. Εὐνείκῃ Ald.
 249. Νησαίῃ καὶ B. 109. R. S. 252. κύμαθ' Iunt. 2. 254. πρηῦναι B.
 109. Trinc. σὺν τε εὐσφ. Trincav. In edit. Rob. est εὐσφύρῳ. 255.
 εὐσφάνος Ald. Εὐλιμένη B. 109. 256. φιλομμειδῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

Πολυνόμη τε, καὶ Αὐτονόη, καὶ Λυσιάνασσα,
 Εὐάρνη τε Φυὴν τ' ἔρατῇ, καὶ εἶδος ἄμωμος·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαρίεσσα δέμας, δῖή τε Μενίππῃ· 260
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θερμίσῳ τε, Προνόῃ τε·
 Νημερτῆς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθακάτοιο.
 Αὐταὶ μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῶια.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρεῖταιο θυγάτηρ 265
 Ἥγάγετ' Ἠλέκτρην. ἣ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἴριν,

Polynomeque, et Autonoë, et Lysianassa,
 Euarneque tam indolis gratae, quam inculpatae formae.
 Et Psamathe decora corpore, diuinaque Menippe:
 Nesoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoëque,
 Nëmertesque, quae patris habet animum immortalis.
 Hæc quidem ex Neréo inculpato procreatae sunt
 Filiae quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumās vero Oceani profundiflui filiam
 Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Irim,

258. Αὐτονόμη Ald. 259. τ' abest in Cod. B. 109. 260. Ψαμάθῃ
 Trinc. 261. Θερμίσῳ Ald. 265. ὠκεανὸς Iunt. I. 2. βαθυρρεῖταιο Iunt.
 I. 2. 266. ἣ δ' Ald.

262. Αὐταὶ μὲν Νηρῆος ἀ-
 μύμονος ἐξεγένοντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα
 ἔργ' εἰδῶια]

Hos duos versus attuli propter
 vocem ἀμύμων. Proprie qui-
 dem significat quod reprehendi
 nequit, quod nullum sit in eo
 vitium. Venit enim ex eadem
 radice ac Μῶμος, de quo an-
 tea ad v. 214. Auctor Etymo-
 logici: παρὰ τὸ μῶμος, γί-
 νεται ἄμωμος, ἀμώμων, καὶ
 τροπὴ τῆς Ω in Ἰ ἀμύμων,
 ὡς, χελώνη καὶ χελύνη. ὁ ἀ-
 μώμητος καὶ ἄψυγος. Atta-
 men hoc in loco et multis aliis
 malim, neglecta Etymologia,

vertere egregius, eximius; ni-
 mirum, in suo genere. Passim
 apud Homerum, Achilles dici-
 tur ἀμύμων, in quo certe plu-
 rima fuere, quae merito po-
 terant reprehendi, *superbia*,
ferocitas, *crudelitas* etc. Sed
 ita vocatur, quia erat egregius
 miles. *Clericus*.

266. Ὀκεῖαν τέκετ' Ἴριν]
 Cum Veteres animaduverterent
 arcum coelestem cerni cum
 plueret, facile intellexerunt or-
 tum eum ex pluuiā; quo fa-
 ctum, ut a mari oriri dicant
 Poetae. Sed propter elegan-
 tiam colorum, crediderunt, aut
 se credere finxerunt scalam
 esse

Ἡὺκόμας θ' Ἀρπύιας, Ἀέλλω τ', Ὀκυπέτην τε,
 Αἶψ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἔπονται,
 Ὀκείης περὺ γέσσι μεταχρόνια γὰρ ἱάλλον.
 Φόρκυι δ' αὖ Κητῶ Γραίας τέκε καλλιπάρης,

270

Pulchricomasque Harpyias, Aëллоque, Ocypetenque,
 Quae ventorum flamina, et aues adsequuntur
 Pernicibus alis, sublimes enim volitant.
 Phorco post haec Ceto Graeas peperit formosa,

268. "Α ρ' Ald. πνοιῇσι Iunt. 1. 2. ἔσσονται Iunt. 1. 2. 269. Ὀκυπέτην
 Ald. περὺ γέσσι Iunt. 1. 2. 270. Φόρκυ B. 109. καλλιπαρήης B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. καλλιπαρήης R. S.

esse e coelo demissam, per
 quam nuntii a Diis ad homi-
 nes descenderent. Illi autem
 spiritus, quos nos Graeca voce
 appellamus *Angelos*, hoc est,
 nuntios, ab Hebraeis vocantur
 quandoque *חִירִים* *hirim*, vel
irim, hoc est, aut *vigiles*, aut
monitores. Hinc ergo factum
 nomen *Iridis*, nuntiae Deo-
 rum, quae propterea dicitur
celer, quod Deorum nuntii ce-
 lerrimi esse existimarentur. *Cle-
 ricus*.

267. Ἀρπύιας] Ultima cor-
 repta. Dorismus. ut supra κα-
 ρας, τροπὰς. *Guierus*.

Ἡὺκόμας θ' Ἀρπύιας καὶ
 τὰ ἑξῆς] Ostendimus multis,
 in Dissert. de *Statua Salina*,
 Harpyias esse locustas, quas
 hic facit *Hesiodus* Thaumantis
 Meteororum Praesidis filias,
 quia ex nubibus saepe ferri
 videntur; μεταχρόνια γὰρ
 ἱάλλον, sublimes enim volant.
 Vide quae illic diximus. *Cle-
 ricus*.

268. Αἶψ' ἀνέμων] Hyper-
 bole apud Latinos frequens,
Volat Ocior Euro. Sed merito
 culpandus est Noster, qui cum
 ventorum celeritatem Harpyiis
 attribuisset, easdem statim au-
 bus aequiparando nobilem
 hanc imaginem deprimit, at-
 que imminuit. Haud ita Ho-
 rati; qui huiusmodi compa-
 rationibus simul usus, per Cli-
 macem tamen affurgit fortio-
 rem Hyperbolen posteriore lo-
 co adhibens. Carm. l. 1. od. 16.
Ocior cernis et agente nimbo;
Ocior Euro. Rob.

270. Γραίας τέκε καλλιπα-
 ρης] Vox *γραία* idem sonat
 Graece, ac *Γραῦς* anus. Inde
 finxerunt Poetae *Graeas* fuisse
 canas, cum nascerentur. At si
 scribamus *Γραῖα* *graab*, vel *Γραῖα*
griab, vox deduci poterit a ra-
 dice, quae apud Arabas et Chal-
 daeos significat *audax*, *animosus*
fuit, *irritavit*; quae signi-
 ficatio non male quadrat in
 Phorcynis filias. Quod addit
Hesiodus

Ἐκ γενετῆς πολίας, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
 Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοι τ' ἄνθρωποι.
 Περφεδῶ τ' εὐπεπλον, Ἐνυὼ τε κροκόπεπλον,
 Γοργάς θ', αἱ ναίεσι πέσσην κλυτὰ Ὠκεανοῖο,

A partu canas, quas ob id Graeas vocant
 Immortalesque Dii, humique incedentes homines.
 Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
 Gorgonesque, quae habitant trans celebrem Oceanum,

272. χαμαὶ Ald. Trinc. τ' ἐρχομ. ἄνθρ. Ald. 273. ἐνυὼ Iunt. I. 2.

Hesiodus a Diis aequae ac ab hominibus vocatas γραιάς, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. Clericus.

272. Χαμαὶ ἐρχόμενοι ἄνθρωποι] Haud paullo elegantius legas ἐρχόμενοι *repentes*, cum ἐρχεσθαι rarius significet *incedere*. Clericus.

272. Ἐρχόμενοι] Frustra est Vir doctus, qui ἐρχεσθαι rarius significare *incedere* contendit. Sed ita prorsus scripsit Homer. Il. ε', 441 seqq. Οὐπὸ τῷ Φύλον ὁμοῖον Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων. Rob.

273. Περφεδῶ τε Ἐνυὼ τε] Nomina haec Graeca sunt convenientia cum nomine Phoenicio; nam Περφεδῶ vel, ut scribunt alii, Περφιδῶ, est a πεφρικέναι, *inhorruisse*, *fremuisse*. Ἐνυὼ vero nomen est Bellonae, παρὰ τὸ ἐνώ, ἐνύω, ὃ ἐστὶ Φανεύω, *occido*, ut conicit Eustatius. Clericus.

274. Γοργάς θ' αἱ ναίεσι πέσσην κλυτὰ Ὠκεανοῖο

Ἐσχατὴ πρὸς νυκλὸς ἢ Ἐσπερίδες λιγυφῶνοι] Phoenices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quae in illis locis vidissent, a Graecis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt huius fabulae. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo similia narrantur iis quae antiquiores *Hannone* Poeni, aut Phoenices dixerant. Quae de re vide quae diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέσσην Ὠκεανοῖο, est hic aut *ad Oceanum*, aut in insula Oceani, ut iam diximus ad v. 215. *Contra eosdem* (Catolepas) *sunt insulae Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum*. Verba sunt *Pomp. Melae* Lib. III. c. II. qui subiicit: *ipsae terrae promuntorio, cui ἐσπέρης κέρας nomen est, finiuntur*, unde colligere licet intelligi insulas, quae dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quae retulit *Hanno* de insula, in qua mulieres

Ἐσχατὴ πρὸς νυκτός· ἢ Ἐσπερίδες λιγύφωνοι, 275
 Στείνω τ', Εὐρυάλη τε, Μένδραά τε λυγρὰ παρθῶσα.

Ἡ μὲν ἦν θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγνη

Αἱ δύο· τῇ δὲ μῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης,

Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.

Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν, 280

In extrema parte ad noctem: vbi Hesperides argutae,
 Sthenoque, Euryaleque, Medusaque, grauiā perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast aliae immortales, et senio non obnoxiae
 Duae: cum vna concubuit caerulea caesarie Neptunus
 In molli prato et floribus vernis.
 Eius autem Perseus caput cum amputasset,

275. Ἐσπερίδες Iunt. I. 2. 276. Στείνω τ' Ald. Iunt. I. 2. Στείνω
 etiam cod. B. 109. 277. ἄγνη B. 109. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 Com. 279. λειμῶνι Ald. Inter versus 279. et 280. Ald. et Steph. inter-
 ponit v. 288. 280. Περσεὺς edit. Rob. vitiosè. ἀπεδειροτόμησεν Iunt. I. 2.

mulieres inueniebantur, ex
 quibus nata Gorgonum fabula,
 melius quadrant in insulam
 Gambiam, inter duo ostia Ni-
 gri fluiui, e regione Gorga-
 dum, sitam. Idem Mela, memo-
 ratis Africae incolis ignis vsus
 ignaris: *Super eos, inquit, gran-
 dis littoris flexus grandem in-
 sulam includit; in qua tantum
 FOEMINAS esse narranti, toto
 corpore hirsutas, et sine coitu
 marium sua sponte foecundas;
 adeo asperis effērisque moribus,
 ut quaedam contineri, ne relu-
 ſcentur, vix vinculis possint.*
 Hoc Hanno retulit, et quia de-
 tracta occisis coria pertulerat,
 fides habita est. Haec autem
 loca dicuntur esse ad extre-
 mam noctem, quod Veteres cre-
 derent in vltimo occasu aeter-
 nam esse noctem, quasi illic
 Sol exstingeretur. Clericus.

276. Στείνω τε etc.] Gor-
 gones hae sunt, quae *Hesperi-
 des* etiam generis nomine vo-
 cabantur; *Hesperides* enim
 erant omnes illae occidentales
 Nymphae. Clericus.

280. Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς
 κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,
 Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας,
 καὶ Πήγασος ἵππος.]
 Vnde singulae circumstantiae
 huius fabulae natae sint, nemo
 dixerit. Sed summam con-
 ficere est laterē hic aliquid veri,
 de equis ex vltima Africa in
 Asiam auctis. Eius rei haec
 clara sunt vestigia. Primo *Per-
 seus* commode deducitur a vo-
 ce Phoenicia כּוּשׁ p̄barscho,
 hoc est, eques; quae deriuatio
 optime in eum quadrat, cum
 Pegaso veheretur, equo alato.
 Secundo, si scribas vocem Πή-
 γασος Phoenicie, hoc modo,

Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦν, ὅτ' ἄρ' Ὀκεανῷ περὶ πηγὰς
 Γένθ', ὃδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ Φίλῃσι.

Exfiliit Chrysaor magnus, et Pegasus equus.

Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
 Natus esset; ille vero ensen aureum tenebat manibus

281. χρυσάωρ B. 109. Ald. Trinc. Sic quoque Ald. v. 287. 282. ἔρ' B. 109. Ald. Iunt. 1. 283. γένθ' Trinc. atque ita edidit Rob. vulgo γένεθ'. In Iunt. 1. et 2. est γένεθ'. ἔχων Iunt. 1. 2. Trinc. χρυσὸν φίλῃσιν Iunt. 1. 2.

* פגסוס pagsous, vocem habebis compolitam ex פג pag, hoc est, luparum, et סוס sous, hoc est, equus. Tertio, notissimum est Mauros et Numidas extremae Africae incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin et videtur pars aliqua illarum Gentium Persarum vocabulo dicta, eadem de causa, non quod ex Perside venissent. Sallustius in Bello Iugurthino, eius rei meminit, quasi ex Punicis libris, qui Hiempsalis regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitus Herculis fuisse vult. Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interijt; exercitus eius compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, breui dilabatur. Ex eo numero Medi, PERSAE, et Armenii, nauibus in Africam transuecti, proximos nostro mari locos occupauere. Sed PERSAE intra Oceanum magis, bique alueos nauium in-

versos pro iuguriis babuere. Graeci postea Argiuo suo Persaeo tribuerunt, quae de gente cognomine a Phoenicibus audiuerant, omniaque mendacis nouis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. Clericus.

281. Ἐξέθορε χρυσάωρ] Scribe: ἐκέθορε χρυσάωρ. Guetus.

282. Ὀκεανῷ περὶ πηγὰς] Absurda deriuatio, cum fluuiorum proprie fontes dicantur, non maris. Sed Hesiodus non semel vocat Oceanum ποταμόν, fluuium. Clericus.

283. Γένεθ', ὃδ' ἄορ] Scribe: γένθ' ὃδ' ἄορ. Guetus.

Ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχεν] Hinc dictus, si Graecis credimus, Chrysaor, quem vellem ab Hesiodo descriptum. Certe munus quod illi tribuit ferendi fulminis et fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex eius nomine Phoeniciis litteris scripto, nam האריס-אור bharisor, vel chrifaor, significat custodem ignis;

* Vide Sam. Bochartum Hierozoici P. I. Lib. 2. c. VI.

Χ' ὧ μὲν ἀποπλάμενος, προλιπὼν χθόνα μητέρα μῆλων,
 Ἴκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει 285
 Βροντὴν τε σερποπὴν τε Φέρον Διὶ μητιόεντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα,

Et ille quidem cum auolasset, relicta terra matre malorum,
 Peruenit ad immortales: Iouis vero in domo habitat,
 Tonitruque et fulgur ferens Ioui prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,

287. ἔτεκεν τρικέφαλον Iunt. I. 2. τρικέφαλον etiam Ald. codd.
 B. 109. et R. S.

ignis; cum *מריר* *custodem*, apud Arabas et apud Hebraeos, aliosque Orientales populos, *מרי* *or* non modo *lucem*, sed et *ignem* sonet. Haec ostendunt Phoeniciam esse fabulam, etiamsi omnibus eius ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus*.

284. Χ' ὧ μὲν ἀποπλάμενος] Erat igitur alatus, non secus ac Pegasus. *Alae* autem celeritatem significant. *Clericus*.

Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ouium*; vt intelligere licet ex iis, quae diximus de Hesperidum hortis. *Clericus*.

287. Τρικάρηνον Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, nouis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc vnum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse

continentem Africam, sedes vero Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniae, de qua insula postea dicemus. Quaesuerunt dudum Grammatici, quorum coniecturas collegit *N. Loydus* in *Lexico Historico-Poetico*, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phoenicia rem deducendam putamus, cum Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cum ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi eius incolarum; quos ille, cum Phoenicibus suis, vicit. Res autem ita Phoenicia Lingua exprimitur: *הכה שלש ראשי גריהם icchab schelosch rasche gerebem*, aut more Syriaco *גריהון grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita greboun*, quae vltima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuetur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellatiua, significatque *illorum incolarum*;

Μιχθεῖς Καλλιρόη κέρη κλυτῷ Ὠκεανοῖο.

Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε βίη Ἡρακλεΐη,

Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, περιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ. 290

Mistus Calliroae filiae nobilis Oceani.

Illum quidem armis exuit Hercules,

Boues apud flexipedes, circumflua in Erythia;

288. Deest hic vers. hoc loco in Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Deest etiam in cod. B. 109. et in eo post v. 277. inseritur. 289. ἐξενάριξε Trinç. Ἡρακλεΐη Ald. Ἡρακλείη Iunt. 1. 2. 290. Βασὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι Iunt. 1. 2. ἐν Iunt. 2.

colarum; et sensus loquutionis Phoeniciae hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phoenicie *Ῥωσκή* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus*.

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. *Clericus*.

290. Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι περιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ] Quae de hac insula collegit *Sam. Bocbartus* Chan. Lib. I. c. 24. non repetam. Ille eam a Tyriis conditam, Veterum consensu ostendit. Sed ex *Hecataeo* negat Herculem Argium unquam in haec loca nauigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boues, quod gramen esset illic ficcius quam ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oues, non boues saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argium Herculem non omnia fecisse quae ei tribuuntur, ut ostendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequa-

quam ostendunt saginari non potuisse boues in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeo distendebantur oues, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boues saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Geneuensis Casauboniana: Ἐρυθείαν τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερικύδης, ἐν ἣ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβημένην ταύτη τῇ πέλει νῆσον, πορθμῷ σαδικίῳ διεργομένην τὸ εὐβοτον ὀρώντες, ὅτε τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα ὀρόν ἐποιεῖ τυροποιῶσι δὲ πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν ποιότητα ἐν τριάκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μὴ τις ἀποσχάσει τι τῆ αἵματος ξηρὰ δὲ ἐσιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα. τεκμαίρονται δ' ἐκ τῆ πεπλασθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βεκόλια τῆ Γηρυόνης. *Erytheam Gadira* videtur vocare *Pherocydes*, in qua quae de Geryone dici

"Ηματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασεν εὐρυμετώπης
 Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν, διαβάς πόρον Ὀκεανοῖο,
 "Ορθρον τε κτείνας, καὶ βυκόλον Εὐρυτίωνα,

Die illo cum boues egit latas frontes habentes
 Tirynthum in sacram, cum traiecisset Oceanum
 Orthraque interfecto, et bubulco Eurytione,

291. in ed. Rob. perperam legitur ἤλασεν. 293. et 309. "Ορθρον
 edidit Rob. cum vulgo esset "Ορθον. Sic et v. 327.

dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam obiectam huic urbi, et freto vnus stadii diremtam; videntes bonitatem pascuorum, cum ouium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum vera faciunt admista multa aqua, propter pinguedinem; et triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba qua pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, vt appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quae vsque adeo saginabat oues, non semper sicca erat, et poterat etiam sicca saginare boues, cum non minus pascantur foeno, quam viridi gramine. Idem dura Etymologia vult dictam insulam *Erythiam*, a voce Phoenicia *חַרְחַוַּע* *hastharoth*, hoc est, greges ouium, quam verterint Graeci ἄγρ' *Eg'ōthēs*, *vrbs Erythae*. Nos multo commodius deriuamus a voce *חַרְחַב* *haroth*, quae *gramina*, aut *berbas virides* sonat, *Esai. XIX, 7*.

Postea dicta est *Aphrodisias*, et *insula Iunonis*, a templis Deae Tyrriorum *Astartes*, quam Graeci et *Venerem* et *Iunonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, et *Claud. Salmasium* in *Solinum* p. 201. Ed. *Ultraiect. Clericus*.

Βῆσι πᾶρ] Haud aliter narrat Homerus caedem *Andromaches* fratrum *Il. ζ, 423* sqq. Κατέπεφνε ποδάρεκῃς δῖος Ἀχιλλεύς Βῆσιν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῇς ὄϊεσσι. *Rob.*

293. "Ορθρον τε κτείνας] "Ορθρον. *Orthrum. Guetus.*

"Ορθρον τε κτείνας καὶ βυκόλον Εὐρυτίωνα] *Orthrum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* v. 309. eumque *Echidnae* et *Typhonis* foetum facit; sine dubio quia fingebatur *δικέφαλος*, vt docet *Apollodorus* *Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10.* a quo etiam vocatur "Ορθρος. Dicebatur a Phoenicibus *חַרְחַב* *oribrosch*, hoc est, *biceps*; a *חַרְחַב* *ibros*, duo, et *חַרְחַב* *rosch*, caput, et praefixo *ח*, quod in nominibus frequens est. Ex *Oribros* factum *Oribros* et *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen
 E 3 , apud

Σταθμῷ ἐν ἡρόεντι, πέρην κλυτῷ Ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἔτεκε' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, ἔδ' ἐν εἰκόσι 295
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἔδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρον' Ἐχιδναν.

Stabulo in obscuro; trans inclytum Oceanum.

Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
 Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
 Specu in concauo, diuinam animo infraeto Echidnam:

295. Ἡ δ' ἔτεκεν Ald. πέλωρος Trinc. 296. Θνητοῖ Ald.

apud *Hesiodum* scribi "Ορθρος, quia minus abit ab origine Phoenicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum forte est a Phoenicibus, ob frequentem latratum, cui caput vnum sufficere vix videbatur. Εὐρυτίων est *barobe-ison*, pastor ouium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phoenicum in Graecum non infrequens, cum similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

"Ορθρον] Mf. Bodl. 109. legit "Ορθρεον, quem restitui. *Rob.*

294. Σταθμῷ ἐν ἡρόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum Polyphemi apud *Homerum*, et Caci apud *Virgilium*. *Clericus*.

297. Κρατερόφρον' Ἐχιδναν.] *Hesiodus*, nulla habita ratione temporum et locorum, Medusae, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quae priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel obseruauimus, et quo natura affinia ma-

trimoniis et consanguinitatibus coniungit. Medusa, ut vidimus, erat Nympha Hesperis, hoc est, extremae Africae, ad occasum. Hic vero filiam eius *Echidnam* collocat ἐν Ἀρίμοις, hoc est, in vna ex regionibus, quae a Syris dicebatur *aram*; quae orae omnes erant ad orientem Maris Interni, circa Euphratem, ut ostendit multis *Ioan. Seldenus* in Proleg. Operis de Diis Syris, et *Sam. Bochartus*, in *Pbalego*, et quis non? Res enim est lippis et tonsoribus nota.

At non ita vulgo notum, quare "Ἐχιδνα in Syria esse dicatur, et cum Typhone con nubio iuncta, et sub terra, in profundissimis cauernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Graecis Phoenices, quippe quae contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Graeci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. "Αρίμοι dicitur tractus Palaestinae, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, et *Tsebobimi*, quarum incolae voce

Ἡμισυ μὲν νύμφην ἐλικώπιδα, καλλιπάρηον,
 Ἡμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμητήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης. 300

Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcris genis,
 Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque et magnum,
 Varium, crudiunorum, diuinae sub cauernis terrae.

298. ἐλικώπιδα Junt. 1. 2. καλλιπάρηον Ald. 300. ὠμητήν Trincau.
 ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι B. 109.

voce תיבו *tipbo* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de Sodomae subuersione, §. VII. Vox vero Ἐχιδνα est interpretatio vocis תיבו *tseboab*, unde factum nomen urbis Tsebohim; nam צבוע serpentis genus est, ut ostendit Sam. Bocharius in Hierozoïco Part. 2. Lib. III. c. 7. Narrauerant ergo Phoenices, כי צבועי ער בארם ירד במערות ארץ תיבו *chi tsebohi him tipbo jarad bimbaroth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terrae cauernas, in Aramaea*. Verterunt Graeci: *viperam cum Typhone descendit etc.* Ἐχιδνα σύν Τυφῶνι κατέβη εἰς σπηλαῖα γῆς, ἐν Ἀρίμοις. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis תיבו, et nomen appellatiuum תיבו, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cuius monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus.*

Θεῖην κρατερόφρον' Ἐχιδ-

ναν. Miretur quis, quamobrem appellauerit Hesiodus τὴν Ἐχιδναν *diuinam*, cum iam praecedente versu dixisset eam *monstrum esse nihil simile immortalibus Diis*. Animadverte igitur, quod haec dissimilitudo intelligenda sit de forma solummodo externa; infra enim ad v. 305. dicitur de Echidna, quod sit *immortalis*, Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρατος ἡματα πάντα. qua de causa immerito dici potest *diuina*. Porro, τὸ θεῖον quandoque usurpatur, quasi τὸ θεῖον, *admirabile, spectabile*. Hesych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὥς τε θαυμάζεσθαι. Eodem etiam sensu τὸ θεῖον usurpari credo in descriptione illa Homerica eiusdem monstri Il. ζ, 180. — Ἦδ' ἄρ' ἦν θεῖον γένος, εἰδ' ἀνθρώπων. *Rob.*

298. Ἡμισυ μὲν Νύμφην] Hoc dicebatur quia de *Tsebohis*, quasi de hominibus, loquebantur Phoenices. *Clericus.*

299. Ἡμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν] Propter alteram significationem vocis תיבו. *Clericus.*

300. Ποικίλον] Hoc ad amullim

Ἐνθα δέ οἱ σπέος ἐςὶ κάτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὴ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχιδνα,
 Ἀθάνατος νύμφῃ καὶ ἀγῆρατος, ἡματα πάντα. 305
 Τῇ δὲ Τυφάονά φασι μυχθήμεναι ἐν φιλότῃ,
 Δεινὸν θ', ὕβρισιν τ' ἀνεμον, ἐλικώπιδι κέρῃ.
 Ἡ δ' ὑποκυσσαμένη, τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.

Illic vero ei specus est in imo, caua sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis, mortalibusque hominibus;
 Ibi fane ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.
 Atque coercebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha et senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vehementem et violentum ventum, nigris oculis decorae puel-
 Illa vero grauida facta peperit fortes filios. [lae

301. κοίλῃ et πέτρῃ sine iota subscr. est in Ald. 302. ἀπαθανάτων
 Ald. Trinc. 303. ἐν δ' ἄρα B. 109. δάσαντο B. 109. Ald. Trinc. 305.
 ἡ ἀθάνατος Iunt. 1. 2. ἀγῆρατος B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heinf.
 ἀγῆρατος R. S. 306. τυφάονα Ald. Trinc. Steph. Com. 307. τ' deest
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. ἄνεμον Iunt. 1. ἄνεμον θ' B. 202.
 R. S. ἐλικώπιδι Iunt. 1. 2. νύμφῃ B. 109.

amussim quadrat in serpentem,
 qui נחש dicitur; quae vox pro-
 prie *inctum*, vel *pietum* sonat;
 quia Serpens ille mira varie-
 tate colorum insignis est, ut mul-
 tis ostendit Bochartus. Clericus.

Ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
 καὶ τὰ ἐξῆς] Haec aequae con-
 veniunt Serpenti, et Tsebohitis,
 quos terra deglutiit. Clericus.

301. Ἐνθα δέ οἱ σπέος]
 Scribe: ἐνθα δὴ οἱ σπέος.
 Guierus.

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσσαν-
 το] Α δαίω, δαῖσα, αἶσα, ut
 a δαίμων, αἶμων. Guierus.

307. Δεινὸν θ' ὕβρισιν] Qui
 legerit Genes. C. XIX. non du-

bitabit quin Tsebohitae δεινοὶ
 et ὕβρισαι essent. Sed hic sub-
 iicitur vox ἀνεμος ventus, qua
 homines in ventum mutantur;
 eo quod esset Τυφωνικός ἀνε-
 μος, dictus forte a Phoenicibus
 תורבן *touphon*, a radice תורב
touph, inundare, submergere,
 quod submergat naues. Sic
 ob nomen simile, res diuersis-
 simae mistae sunt. Clericus.

Ἄνεμον] Codices nonnulli
 habent τ' ἄνεμον θ', quae vox
 bene conuenit praecedentibus
 epithetis et characteri Typhao-
 nis. An νόμος vero ab Hesiodo
 vnquam adhibeatur, vide quae
 adnotaui supra ad v. 66. Rob.

309. Ὀφθον]

"Ορθρον μὲν πρῶτον κύνα γείνατο Γηρυονῆι.
 Δεύτερον αὐτὶς ἔτικτεν ἀμήχανον, ἔτι Φατειόν,
 Κέρβερον ὠμητήν, Ἀΐδew κύνα χαλκεόφωνον,
 Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον, "Υδρην αὐτὶς ἐγείνατο λύγρ' εἰδυῖαν
 Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 Ἀπλητον κοτέσσα βίη Ἡρακλεΐη.
 Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεΐ χαλκῶ
 Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἴολαῶ,

310

315

Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
 Iterum secundo edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudiuorum, Plutonis canem aenea voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernaean, quam enutriuit Dea albis vlnis Iuno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Iouis filius occidit saeuo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,

309. Γηρυονῆι vitiose ed. Rob. 310. φατειόν B. 109. 311. κύνα
 deest Steph. 312. πεντηκοντακέφαλον B. 109. R. S. Ald. Iunt. 1. 2. 314.
 θρέψε Trinc. ἥρη Ald. 316. ἐνήρατο Ald. 317. Ἀμφιτρυωνιάδης
 Trinc. ἀρηϊφίλῳ Iunt. 1.

309. "Ορθρον] Vide ad v.
 293. Clericus.

310. Κέρβερον] Crediderim
 canem aptum fugandis lupis,
 et inuadendis aliis feris, dictum
 fuisse כרברכ Kerbrofch, quae
 vox composita est ex כר Krab,
 praelium, et כר rosch, caput,
 vel dux, quod dux proelii ha-
 beretur eiusmodi canis. Ve-
 rum Interpretes Graeci intel-
 lexerunt dictum כרברכ chra-
 brofch, hoc est, quasi multorum
 capitum; quo factum ut non-
 nulli tricipitem fecerint. He-

rodus vero πεντηκοντακάρη-
 νον, quinquaginta capitum fa-
 cit, quo Pindarus minime con-
 tentus ἐκατοντακέφαλον cen-
 tum capitum dixit. Clericus.

310. Οὔτε Φατειόν] Vide
 quae in synonymam vocem
 adnotaui ad v. 148. Rob.

313. "Υδρην] Incolae palu-
 dis Lernaean significantur, aut
 serpentes quibus scatebat. Di-
 cemus in Dissert. de Hercule
 hac de re, aliisque ad Hera-
 lem spectantibus. Clericus.

Ἡρακλῆς, βελήσιν Ἀθηναίης Ἀγελείης.

Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,

Hercules, ex consiliis Mineruae Ageleae.

Tum ipsa Chimaeram peperit, spirantem terribilem ignem,

319. ἀμαιμάκετον Ald. Trinc.

319. Ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε] Chimaerae etiam meminit *Homerus* Iliados Z, eamque hisce verbis describit, v. 180.

— ἡ δ' αὖρ' ἦν θεῖον γένος ἐδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὅπιθεν δὲ δράκων,
μέσση δὲ χίμαιρα
Δεινὸν ἀποπνέουσα πυρὸς μένος αἰδομένοιο.

Haec certe erat diuinum genus, non hominum; ante leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. *Hesiodus* posteriores etiam duos versus aut ab *Homero* mutuos sumsit, aut forte, cum vulgo ore hominum ferrentur, Poemati suo inseruit. Sed praeterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. *Homerus* docet id monstrum fuisse in Lycia, vbi a Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum *Hesiodus*. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimaerae intellexerint. Si Phoeniciis litteris scribamus *חמירא chamirab*, comperiemus ea voce *adustam* significari, quod nomen optime conuenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reuera non fuit animal, sed mons *Chi-*

maera, qui eo nomine propterea appellabatur, quod flammam eructaret. Memoriae prodiderat * *Cresias* Cnidius, ὅτι πῦρ ἐστὶν ἐγγὺς Φασηλίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι αἰεταὶ ἐπὶ πέτρᾳ, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν. Quae verba vertit *Plinius* Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimaera, et quidem immortalibus diebus ac noctibus flamma*. Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita *Strabo* Lib. XIV. p. 458. Περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ἔρη τὰ περὶ τῆς Χιμαίρας: *His montibus fabula Chimaerae affingitur*. Ceterum ab *Hesiodo* Chimaera fingitur habuisse tria capita, leonis, caprae et serpentis, forte propter tria iuga, quae iudicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior iugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium caprae; vnde nota est altera fabulae circumstantia.

Haec sunt, nisi fallor, multo similia vero, quam quae coniecit *Bochartus*, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimaerae capitibus tres duces Soly-morum Pisidiae populorum, quorum

* Apud *Photium* Cod. LXXII.

Δειπνὴν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε. 320
 Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν, χαροποῖο λέοντος,
 Ἡ δὲ Χιμαίρης, ἡ δ' ὄφις κρατεροῖο δράκοντος.
 Πρόσθε λέων, ὅπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
 Δεινὸν ἀποπνεῖσθαι πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
 Τὴν μὲν Πήγασος εἶλε, καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης. 325
 Ἡ δ' ἄρα Φῖξ ὅλοην τέκε, Καδμείωσιν ὄλεθρον,

Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
 Illius erant tria capita: vnum quidem terribilis leonis,
 Alterum capellae, tertium vero serpentis robusti draconis.
 Antè leo, pone vero draco, in medio autem capra,
 Horrende efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegasus occidit, et strenuus Bellerophontes,
 Illa sane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

321. Τῆς δ' αὖ B. 109. 323. ὅπιθεν Iunt. I. B. 109. δράκων Trin-
 μέση Iunt. I. 2. 326. Ἡ Ald. σφίγγ' B. 109. R. S. Ald. Iunt.
 I. 2. Steph. Comel. Heinsl.

quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam vt ne repetam quae iam dicta sunt, vt nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inueniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimaerae; ex quo aenigmati huiusce mythici solutio pendet. *Clericus.*

321. Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί] Pro ἦσαν, vt supra ἔβαλε pro ἔβαλον. *Guietus.*

325. Τὴν μὲν Πήγασος εἶλε καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt incolae trium memoratorum iugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illinc deiecerit. Pegasus illi equum dat Poeta, quia propter altitudinem illo-

rum iugorum, paene opus erat alis, vt ita loquar, vt inuitis incolis eo adscenderet. Hinc * Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occupat, petentibus Macedonibus vt eam dederet, quaerebat *an Alexander volare posset?* Cuius Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat ad Arimazen, vt eum ad deditio- nem compelleret, iuvenes in cacumine ostendit, eiusque superbiae haud immerito illudens *pennas ait milites habere Alexandri.* Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est vt Poetae Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Ἡ δ' ἄρα Σφίγγ' ὅλοην τέκε] Sic describitur Sphinx ab

ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. V. §. 8. Εἶχε πρόσωπον μὲν γυναικὸς, σῆθος δὲ καὶ βασίλιν καὶ ἄραν λέοντος, καὶ πτέρυγας ἑρμιότος: Habebat faciem quidem mulieris, pectus vero, pedes et caudam leonis, ac pennas avis. Subiicit: μαθήσα δὲ αἰνίγματα παρὰ Μουσῶν, ἐπὶ τὸ Φίκειον ὄρος ἐκαθέζετο, καὶ τὰτο πράττειν Θηβαίοις: cum acceperet aenigmata a Musis, montem Phicium insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; et ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt iam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πραγματικῶς μὲν γυνή ἦν ληΐς, καὶ εἶχε πολλὰς σὺν αὐτῇ τὰς συναρπάζοντας: Sphinx reuera fuit mulier latrociniis dedita, et habuit multos secum, qui una rapiabant. Pausanias in Boeoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione iniecta Templi Herculis Hippodoti: Προελθόντων δὲ τὸ ὄρος ἔστιν ὅθεν τὴν Σφίγγα λέγουσιν ἑρμαΐσθαι, ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἀρπαζομένων αἰνίγμα ἀδεδεσάν. Οἱ δὲ ληΐαν σὺν δυνάμει ναυτικῇ πλανωμένην Φασὶν αὐτὴν, ἐς τὴν πρὸς Ἀνθηδόνην σχεῖν θάλασσαν· καταλαβῆσαν δὲ τὸ ὄρος τὰτο ἀρπαγαῖς χρῆσθαι, πρὶν ἐξεῖλεν Οἰδίπας αὐτήν, ὑπερβαλόμενος πλῆθει στρατιᾶς ἣν ἀφίκετο ἔχων ἐκ Κορίνθου: Progredientibus occur-

rit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiébantur, aenigma cantantem. Alii vero latrociniis deditam et cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem: deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corinthio venerat. Sed paullo distinctius circumstantiae fabulae sunt explicandae. I. Dicebatur Sphinx, a voce Phoenicia שפן, quae si confundatur cum שפן, prout solent ש et ש miseri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinae inter se implicitae; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Itaque שפן שפן sphicha erit perplexa, et homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de aenigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum caedibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quod inter latrones, qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem et latrocinia; alas vero ob celeritatem, qua per rupes ferebatur, et quaerentes fugiebat. III. Aenigmata proferre dicebatur ob male intellectum nomen שפן quod αἰνιγματώδης versum est, cum debuisset verti βατώδης, quod nomen fuit

Ὁρθρῳ ὑποδμηθεῖσα. Νεμειαῖόν τελέοντα,
Τόν ῥ' Ἡρην θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παράκοιτις,

Ab Orthro compressa; Nemeaeumque leonem,
Quem Iuno cum enutriuisset, Iouis veneranda vxor,

328. κυδρὴ B. 109. Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com. Heinsf.

fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui aenigma soluere non poterant, quia errantes in dumis Phiceï montis, et eos quaerentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eo facilius cum perplexitate aenigmatum mista est, quod apud Phoenices, quos Boeotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus aenigmatibus veluti ludere, proposita multa in eos qui ea solvere non possent, et lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quae exstat Iud. XIV. *Dius*, ut docet *Iosephus* contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phoenicia historia simile quid de Salomone et Hiromo Tyriorum Rege scripserat: Τὸν τυραννῆντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι Φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτῶ λαβεῖν ἀξίῃν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρίναι τῷ λύσαντι χρήματα ἀποτίνειν. ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ δυνηθέντα λύσαι τὰ αἰνίγματα πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὲ Ἀβδημονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λύσαι καὶ αὐτὸν ἄλλα

προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτίσαι χρήματα: *Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hiromum quaedam aenigmata, et proposuisse ab eo; adiecto ut qui non posset soluere pecuniam soluenti penderet. Hiromum vero conditione accepta, cum non potuisset soluere aenigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita soluisse, et ipsum alia proposuisse; quae cum non soluisset Salomo, multas eum pecunias Hiromo rependisse.* V. Ab Oedipo dicitur solutum aenigma, quod inuento in sylvis latibulo latronum, illinc deiectos occiderit.

Obiici forte queat coniecturae de nomine *Sphingis* dictam eam a Boeotiis Φίγια non ΣΦίγγα et Φίκιον ὄρος non ΣΦίγγιον. Prius habet *Scholias*, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Boeotio, quae perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eo videtur, quod *Sphingem* dicant omnes alii Graeci. Nolim ex posteriorum Boeotorum consuetudine *Hesiodum* emendare. *Clericus.*

Γυνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' ἄρ' ἄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων, 330
 Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης, ἡδ' Ἀπέσαντος.

In collibus collocavit Nemeae, cladem hominibus.
 Ibi sane hic commorans, damno afficiebat homines,
 Dominans Treto, Nemeae, atque Apesanti.

329. Γυνοῖσι Iunt. I. 2. 330. ἐλεφαίρετο Iunt. I. 2. φύλ' Ald.
 331. Ἀπέσαντος Iunt. I. 2.

329. Γυνοῖσι κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γυνὰς idem esse ac βυνὰς, cuius rei nouum hic habemus argumentum. Sic enim hic tractus describitur a *Pausania*, in *Corinthiacis*, p. III. cuius locum integrum afferam, quia eo illustratur etiam v. 331. Ἐκ Κλεώνων δέ εἰσιν εἰς Ἄργος ὁδοὶ δύο· ἡ μὲν ἀνδράσιν εὐζώνοις, καὶ ἐσιν ἐπίτομος. ἡ δὲ τῷ καλῶμένῳ Τρητῷ σενῇ μὲν καὶ αὐτῇ περιεχόντων ὄρων, ὀχήμασι δέ ἐσιν ὁμῶς ἐπιτηδαιοτέρα. Ἐν ταῖς τοῖς ΟΡΕΣΙ τὸ σπήλαιον ἐτι δεικνύται τῷ λέοντος, καὶ ἡ Νεμέα τὸ χωρίον ἀπέχει σταδίοις πέντε πρὸς καὶ δέκα: *A Cleonis Argos sunt duae viae; altera quidem est viris expeditis et breuior: altera vero dicti Treii, angusta et ipsa, cum undique montibus concludatur, sed aptior vehiculis. In hisce MONTIBVS, spelunca etiamnum ostenditur leonis; a quo Nemea vicus circiter quindecim stadiis abest. Sane obseruant Grammatici, β Attice verti in γ, vt βλήχων, γλήχων, pulegium; βλέφαρα, γλέφαρα, palpe-*

brae; et Boeotice γυναῖκας dictas esse βανῆκας. Clericus.

Ἡδ' Ἀπέσαντος] *Pausanias* paullo post: Καὶ ταύτη καὶ ὄρος Ἀπέσας ἐσιν ὑπὲρ τὴν Νεμέαν: in hoc etiam tractu est mons Apesas, supra Nemeam. *Clericus.*

330. Ἐλεφαίρετο] Ἐβλαπτε. *Guicetus.*

331. Κοιρανέων Τρητοῖο] Plerique interpretes vocem τρητοῖο adiectiuum faciunt cum Νεμείης concordans, eamque exponunt *cauernosae*. Sed perperam. Haec enim vox reuera designat montem Treium, in quo erat spelunca Nemeae leonis; quod verba *Diodori* lib. 4. satis demonstrant. Οὗτος (ὁ λέων) μεγέθει μὲν ὑπερφυῆς ἦν, ἄτρωτος δὲ ὢν σιδήρῳ καὶ χαλκῷ καὶ λίθῳ, τῆς κατὰ χεῖρα βιαζομένης προσεδεῖτο ἀνάγκης. διέτριβε δὲ μάλιστα μετὰ Μυκηνῶν καὶ Νεμέας περὶ ὄρος τὸ καλόμενον ἀπὸ τῷ συμβεβηκότος ΤΡΗΤΟΝ. εἶχε γὰρ περὶ τὴν ρίζαν διώρυγα διηνεκῇ, καὶ ἦν εἰώθει Φωλεύειν τὸ θηρίον. Eadem praene historia

Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεΐης,
 Κητῶ δ' ὀπλότατον, Φόρκυϊ Φιλότητι μιγεῖσα,
 Γεῖνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
 Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεια μῆλα φυλάσσει. 335
 Τῷτο μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνος γένος ἐστὶ.
 Τηθύς δ' Ὠκεανῷ ποταμὸς τέκε δινῆεντας,

Sed ipsum robustus domuit Hercules.

Ceto vero minimum natu, cum Phorcynē concubitu mista,
 Peperit saeuum serpentem, qui obscurae in latibulis terrae
 Finibus in amplis aurea mala custodit.

Haec quidem Cetus et Phorcynis soboles est.

Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,

333. Φόρκυνι Iunt. 1. 2. Ald. 336. Φόρκυνος Ald. ἐκ Φόρκυος B. 109.

ria in Pausaniae Corinthiacis
 occurrit. Haec satis indicant,
 quod in monte *Treto* leonis
 Nemeaei antrum fuerit, ac pro-
 pterea hic versus hoc modo
 pungi et exponi debeat

Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης,
 ἢ δ' Ἀπέσαντος.

Imperans *Treto*, Nemeae, et *Ape-*
santi. Rob.

333. Ὀπλότατον] Hoplo-
 tatum. κύριον. interpretes, *mi-*
nimum natu. Φόρκυϊ συνίησις.
Guierus.

334. Γεῖνατο δεινὸν ὄφιν
 καὶ τὰ ἐξῆς] Non semel, in fa-
 bulari historia, serpentes custo-
 des constituuntur rerum dili-
 gentissime seruandarum. Sic
 Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύρει
 Πύθων ὄφιν, *oraculum serua-*
bat Pythōn serpens. Apollodo-
 rus Lib. I. Cap. IV. §. 1. Mar-
 tium fontem Thebis vicinum
 seruabat serpens. Idem Lib. III.
 C. IV. §. 1. Custodiebat etiam
 draco vellus aureum. Idem

Lib. I. C. IX. §. 23. Vnde vero
 hoc factum? Nimirum, vigi-
 lem oportet esse et oculatum
 quicumque custodit rem pre-
 tiosiore. Hoc autem signifi-
 catur vocibus ὄφιν et δράκων,
 nam Radices, ex quibus hae
 voces deductae sunt, ὀπίωμα
 et δέρκομαι significant *videre*.
 Similiter Phoenicia vox *wn*
nabbascb, quae serpentem so-
 nat, est a radice, quae *speculari*
 significat. Igitur credibile est,
 in prisca Phoenicum Lingua,
 eam vocem *custodem et serpen-*
tem significasse, ex qua ambi-
 guitate natae sunt fabulae.
Clericus.

337. Ποταμὸς τέκε δινῆεν-
 τας] Facile est intellectu quare
 fluii dicantur nasci ex mari,
 cum non sit tantum affinitas
 naturae; sed etiam ex vaporibus
 marium nascantur pluuiae,
 vnde fluii. Idem dixeris de
 fontibus et stagnis, de quibus
 postea. *Clericus*.

338. Νῆ-

Νεῖλον τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἐριδανὸν βαθυδίνην,
 Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
 Φᾶσίν τε, Ῥῆσον τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην 340
 Νέσσον τε, Ῥόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπ' ἰάπορόν τε,
 Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,

Nilumque, Alphaeumque, et Eridanum profundos vortices ha-
 Strymonem, Maeandrumque, et Istrum pulcrifluum, [bentem,
 Phalinque, Rhesumque, Acheloum limpidum
 Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque.
 Granicumque, et Aesepum, diuinumque Simoënta,

340. Φᾶσιν Ald. Ἀχελώϊον Iunt. 2.

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τῆς φαίνεται Ἡσίοδος Ὅμηρον νεώτερος, καὶ γὰρ Ὅμηρος Αἰγυπτιὸν καλεῖ τὸν Νεῖλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Aegyptium vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Aegyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Graecis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego vero vix crediderim Aegyptum notiolem fuisse Hesiodo Boeotio, qui fortasse nunquam peregrinatus fuerat, quam Homero, qui permultas oras lustrauerat, nec Geographiae imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certe Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, et ita in Aegypto vocabatur vnicus ille fluvius, quo foecundatur, κατ' ἐξοχήν. Vide quae notavi-

mus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis et forte eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Aethiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliqua credibile est. Nuchul ab incolis dicitur, et videri potest non alio nomine appellari, sed a barbaro ore corruptus. ἡκκ nubbul et ἡκκ nbbil, unde Νεῖλος, sunt nomina appellatiua quae fluvium quemlibet significant, ut Hebraice ἡκκ nabbal. Accolae solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, et sic fiebat in Aegypto, forte et in Aethiopia. Sed Graeci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quae erant appellatiua. Clericus.

340. Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην] Scribendum videtur Ἀχελωὸν τ' ἀργυροδίνην. Guetius.

345. Ἀε-

Πηνειόν τε, καὶ Ἑρμον, εὐρρείτην τε Καίικον,
 Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθενίον τε,
 Εὐηνόν τε, καὶ Ἀρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον. 345
 Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἱ κατὰ γαῖαν

Peneumque, et Hermum, amoeneque fluentem Caicum,
 Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
 Euenumque, et Ardescum, diuinumque Scamandrum.
 Peperit quoque filias sacras, quae per terram

343. εὐρείτην Iunt. i. 2. Ald.

Trinc.

346. δὲ Iunt. i. delet. αἱ Ald.

345. Ἀρδισκον B. 109. Ἀλδισκον

345. Ἀρδησκον] Ab ἄρδω, ἄρδαω, ἄρδῃσω, ἄρδῃσκω, Ἀρδησκος. Guierus.

346. Αἱ κατὰ γαῖαν, Ἀνδρας κρίζουσιν Ἀπόλλωνι ξύν ἀνακτὶ, Καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κρίζουσι interpretatur τρέφουσι, quia Sol et aqua dulcis efficiunt, ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ γὰρ Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ νέοι ἀπέτεμνον τὰς κόμας, διὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίαι εἶναι: Etenim Apollini et fluuiis iuuenes rondebant comas, quod sint augmenti et nutritionis causae. Nimirum comas primum detonsas Apollini aut fluuiis appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. Ψ, v. 144 et seq. Sed affert tantum verum vnum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subiiciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cuius cadaver Myrmidones detonsos

crines iaciebant, et de ipso Achille, Myrmidonum duce, ita loquitur, v. 141.

Στάς ἀπ' ἀνέυθε πυρῆς ξανθὴν ἀπεκείρατο χαιτήν, Τὴν ἔα Σπερχεῖω ποταμῷ τρέφε τηλεθόωσαν Ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἶνοπα πόντον, Σπερχεῖ, ἄλλως σοὶ γε πατὴρ ἠέησατο Πηλεὺς, Κεῖσέ με νοσησαντα Φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν Σοὶ τε κόμην κερσεῖν, ῥέξειν δ' ἱερὴν ἐκατόμβην.

Stans seorsim a rogo flauam ronzondit caesariem, quam Sperchio fluuiio alebat florescentem. Indignabundus autem dixit, inspicuens nigrum Pontum: Sperchi frustra tibi pater vouit Peleus, illuc me reuersum caram in patriam terram, tibi caesariem ronzosurum, maciaturumque sacram becatomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum vero vertendum erit κρίζουσι, non alunt, sed ronzodent; ac sane hoc interdum significat, seruata significatione

F

radicis

Ἄνδρας κείρῃσιν, Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς ταύτην δὲ Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνθη τ', Ἠλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνῶ τε, καὶ Οὐρανίῃ Θεοιδῆς, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόῃ τε.
 Ζευξῶ τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυϊά τε, Πασιθόῃ τε,
 Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τ', ἐρατῇ τε Διώνῃ,
 Μηλόβοσις τε, Θόῃ τε, καὶ εὐειδῆς Πολυδώρῃ,
 Κερκῆϊς τε Φυῆν ἐρατῇ, Πλατῶ τε βοῶπις, 355
 Περσηῖς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀκάσῃ τε, Ξάνθῃ τε,
 Πετραίῃ τ' ἐρόεσσα, Μενεσθῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεσθῶ τε κροκόπεπλος

Viros tondent, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc vero a Ioue sortem habent,
 Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,
 Dorisque, Prymnoque, et Vrania forma Deam referens,
 Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
 Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoëque,
 Plexaureque, et Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobofisque, Thoëque, et venusta Polydora,
 Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,
 Petraëaque amabilis, Menesthoque, Europaque,
 Metisque, Eurynomeque, Telesthoque croceo peplo:

347. κείρῃσιν Ald. Iunt. I. 2. σὺν Ἀπολλ. ἄνακτι Ald. Iunt. I. 2.
 348. ἔχουσιν Iunt. I. 2. 352. Ἰδυῖα Iunt. 2. Εἰδυῖα B. 109. 353. τ' ἐρατῇ
 Ald. Iunt. I. atque ita edidit Rob. vulgo erat τε, ἐρατῇ. 355. Κερκῆϊς
 Iunt. I. 2. ἐρατῇ Ald. 356. Περσηῖς τ' ἐρόεσσα legit Cod. R. S. Ἰαν. τ'
 ed. Com. et Rob. vulgo ἰ. τε. 357. Πετραίης Trinc. 358.
 τελεσῶ B. 109. Iunt. I. 2.

radicis κείρω, tondeo. Itaque
 Apollo, fluviorumque et fon-
 tium Numina tondere dicentur
 viros, quod viri in eorum ho-
 norem tonderent caesariem.
 Nonnulla habet hanc in rem
 Casaubonus ad Cap. XXI. Cha-
 ract. Theophrasti, περὶ μικρο-
 φιλοτιμίας. Clericus.

347. Ἄνδρας κείρῃσιν] Hoc
 est, κείρουσιν. Hesych. κείρῃσιν,
 ἀπέναντον. Ἐφηβοὶ capillum
 tondentes Apollini et fluviiis
 dedicare solebant. Vide Mar-
 tialis epigramma de Encolpi
 capillo. Guetius.

353. Γαλαξαύρῃ τε] Ἀνμα-
 λαξαύρῃ? placet. Guetius.

359. Κει-

Κρείση τ', Ἀσίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
 Εὐδώρη τε, Τύχη τε καὶ Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε 360
 Καὶ Στύξ, ἥ δ' ἡ σφύων προΦερεσάτη ἐστὶν ἀπασέων·
 Αὐταὶ δ' Ὀκεανῶ καὶ Τηθύος ἐξεγένοντο
 Πρεσβύταται κῆρα· πολλά γε μὲν εἰσι καὶ ἄλλαι.
 Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὀκεανίναί,
 Αἷ ῥα πολυσπερές γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365

Crisiëque, Asiaque et amabilis Calypso:
 Eudoreque, Tycheque, et Amphiro, Ocyrœque:
 Et Styx, quae ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hae Oceano et Tethye prognatae sunt,
 Grandiores natu filiae; multae quidem sunt et aliae.
 Ter mille enim sunt pulchrae filiae Oceani,
 Quae sane dispersae terram, et profunditates lacus

359. Κρεσής Iunt. 1. 2. Κρεσίης Trinc. Κρησής B. 109. 360. Ἀμφιρῶ Iunt. 2. 364. Ὀκεανίδος B. 109.

359. Κρείση] Forte a κρης, κρητός, κρήτιος, κρήσιος, κρησίη, ut Ἀσίη. Guicetus.

360. Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε] Ἀν' Ἀμφιρῶ ὠκυρόη τε? Ἀμφιρῶ pro Ἀμφιρῶα. Sic ἐργαίς. Ἀσκη, χεῖμα κακὴν φέρει ἀργαλὲς ἀδέποτος ἐσθλῇ. Ἀν' Ἀμφιρῶς Ἀμφιρῶ; Hesych. Ἀμφορον, ἀμφορέα. ἂν ἀμφιρῶ τῷ ἀμφιρῶτις cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶτις, περιβόητος, κεφαλὴν ἔχων ἐκτέρωθεν. Guicetus.

361. Καὶ Στύξ] De hac postea dicemus ad v. 775. et seqq. Clericus.

363. Πρεσβύταται] h. l. sunt, maxime venerandae, praestantissimae. Saepe eo sensu apud Poetas inprimis ea vox. Homer. Il. δ, 59. Καὶ μὲ πρεσβυτάτην — ubi Scholia recte

ἐντιμωτάτην. et sic Odyss. ν', 142. aliisque locis multis. Interpretes saepe in ea voce sunt lapsi. Krebs.

364. Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι] De Nymphis vide dicta ad v. 187. Clericus.

365. Βένθεα λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, Ὀκεανῶ. Homer. Ἡέλιος δ' ἀνέρασε λιπὼν περικαλλέα λίμνην. Guicetus.

— γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης Πάντη ὁμῶς ἐφέπχσι] Videtur βένθεα λίμνης dici καὶ ὑπαλλαγήν, pro λίμνας βαθείας stagna profunda, vel lacus profundos; nam hae Oceani filiae non mare, sed lacus incolebant. De marinis egit Hesiodus v. 240. et seqq. Certum est alioqui λίμνην ab Homero dici mare, ad quem vide Eustathium p. 919. Ed. Rom. Clericus.

Πάντη ὁμῶς ἐφέπῃσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καναχηδὰ ῥέοντες,
 Υἱέες Ὠκεανῶ, τῆς γείνατο πότνια Τηθύς.
 Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν.
 Οἱ δ' ἕκαστοι ἴσασι οἱ ἂν περιναϊετάωσι. 370
 Θεία δ' Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Ἡῶθ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖ ἄρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,

Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Terhys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singuli nouerunt, quicumque circum habitant.
 Thia praeterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
 Auroramque, quae omnibus terrestribus lumen praeber,
 Immortalibusque Diis qui coelum latum tenent,

369. βροτῶν Ald. ἄνδρ. ὕν Trinc. 370. ἴσασι Trinc. Iunt. I. 2.
 Steph. θεοὶ περιναϊετάωσι Iunt. I. 2. Steph. marg. 371. ἡλιον Ald.
 372. ἐπιχθονίοισι Iunt. I. 2.

371. Θεία δ' Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην, καὶ τὰ ἑξῆς] In voce Θεία videtur latere Phoenicium *ἡθobou*, quod *inanitatem* significat et nomen est τῷ Χάος. Cum ignorarent antiquissimi Graeci creationem Solis ab aeterno Numine, scirentque eum prodiisse *ἡθobou*, e *ἡθobou*; mutata hae voce in *ἡθobea*, e Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum a Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel a limine salutarunt. Nihil vetat nos hic paucis indicare originem nominum Graecorum Solis et Lunae. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus a Phoenicio *ἡλ* *belojo*, id est *alms*;

quod quamuis omnibus astris conueniat, non mirum Astro- rum notissimo, et maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, ἐν ὑπερτάτῳ μέρει τῷ χάος ἐγεννήθη ὁ ἥλιος. Luna vero dicitur *σελήνη*, vel *Dorice* *σελάνη* a Phoenicio *ἡλ* *schelanab*, hoc est, quae *pernoctat*, ex *ω* *sche* quae, et *ἡλ* *lanah* *pernoctauit*.

Obseruandum autem hic est distingui *Solem* et *Lunam*, ab *Apolline* et *Diana* liberis Iotis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis insiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad v. 918. agemus. Clericus,

374. Ἵπο-

Γαίναθ', ὑποδμηθεῖς' Ὑπερίονος ἐν Φιλότῃτι.
 Κρείω δ' Εὐρυβίῃ τέκῃεν, Φιλότῃτι μιγείσα, 375
 Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσῃν θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν
 Ἀστραίω δ' Ἡὼς ἀνέμῃς τέκε καρτεροθύμῃς,
 Ἀργέσῃν Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψήροκέλευθον,

Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
 Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
 Astraeumque magnum, Pallantemque, praestantissima Dearum,
 Persenque, qui etiam omnes praecellebat peritia.
 Astraeo vero Aurora ventos peperit validos,
 Argesten Zephyrum, Boreamque velocem,

374. ὑποδμηθεῖς' edidit Rob. vulgo ὑπευνηθεῖς'. Iunt. I. 2. ὑποδμηθεῖς.
 375. Κρείω δ' Εὐρυβίῃ sine iota subscr. Ald. Κρείω δ' — B. 109. τέκεν ἐν
 Iunt. I. 2. Trinc. Steph. marg. τέκε ἐν B. 109. 377. πᾶσι Trinc.
 Steph. marg. ὅς τε πᾶσι B. 109. 379. Ἀργέσῃν, Ζέφυρον Ald. Ἀργέσῃν;
 Ζέφυρον B. 109. τε λαίψῃ. Iunt. I. 2. Steph. marg. αἰψήροκέλευθον Trinc.
 Βορέην λαίψῃροκέλευθον Ald.

374. Ὑποδμηθεῖς'] Non-
 nullae Edd. habent ὑπευνη-
 θεῖς', sed ex MSS. restitui
 ὑποδμηθεῖς', quae vox passim
 usurpatur ab Hesiodo. Rob.

375. Κρείω δ' Εὐρυβίῃ καὶ
 τὰ ἐξῆς] Crius et Eurybie,
 eorumque filii Astraeus, Pallas
 et Perses, neque ex rerum na-
 tura, neque ex prisca Historia
 male intellecta nati videntur,
 sed ex cerebro Poetarum, data
 opera mentientium; ex quo
 nata et pleraque nomina Nym-
 pharum, quae ab Hesiodo re-
 censita sunt. Matrimoniorum
 causa, videntur partim haec
 ficta, ne Deabus notissimis de-
 essent mariti; nam tres Deas
 tribus Crii filiis postea collocat
 noster Poeta. Clericus.

Κρείω δ' Εὐρυβίῃ τέκῃεν]

Scribo κρείω. supra κοῖον τε
 κρεῖον τε etc. a κρέω regno
 κρείω, κρεῖος. Guicetus.

377. Ὅς καὶ πᾶσι μετέ-
 πρεπεν] Scribe ὃς πᾶσι
 μετέπρεπεν. Guicetus.

378. Ἀστραίω δ' Ἡὼς ἀνέ-
 μῃς τέκε] Quia venti ex alto
 flant, et quia astra alta sunt,
 videntur Astraei filii fingi; Au-
 rorae vero, quae ex terra ori-
 tur, quia terram verrunt et
 perflant. Clericus.

379. Ζέφυρον, Βορέην τε
 καὶ Νότον] Mirum est cur He-
 siodus Orientalem ventum omi-
 serit, cum nihilo sit inferior
 reliquis ventis, et aptius dici
 possit Aurora natus, quam ce-
 teri. Certum est enim in am-
 plissimis maribus, surgente Au-
 rora, vehementiorem subsola-

Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃ Θεῷ Θεὰ εὐνηθεῖσα. 380
 Τῆς δὲ μετ' ἄστρα τέκ' ἐν Ἑωσφόρον ἡριγένεια,
 Ἄστρα τε λαμπετόωντα τὰ τ' ἔρανός ἐσεφάνωται.
 Στύξ δὲ τέκ' Ὠκεανῷ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγείσα,
 Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,
 Καὶ Κράτος, ἥδ' ἐ Βίην, ἀριδείκετα γείνατο τέκνα, 385
 Τῶν ἅκ' ἐς' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, ἧδ' ἐ τις ἔδρη,

Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
 Post hos vero Aurora stellam peperit Luciferum mane genita;
 Astraque fulgentia quibus coelum cinctum est.
 Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mista,
 Zelum et Nicen formosam, in aedibus,
 Et Robur, atque Vim, praeclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim a Ioue domus, nec vlla sedes,

380. Θεὸς Θεῷ Iunt. I. 2. Trinc. 381. Ἑωσφόρος B. 109. 383. ὄ-
 ἔτεκεν Iunt. I. 2. 384. Νείκην B. 109. Iunt. I. 2. πολύσφυρον Iunt. I. 2.
 ἐν μεγ. est in ed. Cler. et Rob. Melius in Graev. et Krebs. ἐν μεγ. quod
 restituiimus. 386. ἀπάνευθεν Iunt. I. 2.

num sentiri. Sed Physicus non
 erat *Hesiodus*, neque in suis
 figmentis accuratus, certarum-
 ve legum obseruans. Vide ad
 v. 870. *Clericus*.

381. Τῆς δὲ μετ' ἄστρα
 τέκ' ἐν Ἑωσφόρον.] Mirum est
 Auroram matrem dici Luciferi
 et stellarum, cum, Aurora ap-
 parente, obscurantur, et paullo
 post oculos fugiant. Si accu-
 ratus esset *Hesiodus*, suspicarer
 Ἡῷ dici non matutinum sed ve-
 spertinum crepusculum, quod
 et Luciferum et cetera astra
 coelo inducere videretur. *Cle-
 ricus*.

383. Στύξ] Α σύγω, σύ-
 γέω, συγίς, σύξ. Odium.
Guietus.

Στύξ] Intelligendi sunt ac-

colae huius fontis, qui fuit in
 Arcadia. Hi auxilium Ioui tu-
 lerunt, et contra patrem bella-
 turo ex Arcadia primi adfue-
 runt. De fonte ipso agemus
 ad v. 775. vbi pluribus descri-
 bitur. *Clericus*.

384. Ζῆλον καὶ Νείκην καὶ
 τὰ ἑξῆς] Sunt quidem nomina
 a Poeta pro arbitrio Stygis li-
 beris imposita; sed ex quibus
 colligere liceat fortissimos vi-
 ros ex Arcadia ad Iouem ve-
 nisse, qui non paruum momen-
 tum attulerint ad victoriam, et
 qui deinde satellites Iouis fue-
 rint. *Clericus*.

386. Τῶν ἅκ' ἐς'] Allegoria
 perquam splendida et sublimi
 omnipotentiam Dei significat
 Poeta, quem sequitur Callima-
 chus

Οὐδ' ὁδὸς, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει.
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκλύπῳ ἐδριόωνται.
 Ὡς γὰρ ἐβύλευσε Στύξ ἄφθιτος, Ὀκεανίνῃ,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς 390
 Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μετὰ εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ τιν' ἀπορῥάισεν γεράων, τιμὴν δὲ ἕκαστον

Neque via, qua non illis Deus praeit:
 Sed semper apud Iouem grauiter tonantem sedem habent,
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocauit Deos ad latum Olympum. [pugnet,
 Dixit autem, quod quisquis vna secum Deorum contra Titanas
 Nulli se ademturum praemia, sed honorem quemque

387. ὅποι Iunt. 1. 2. 388. ἐδριόωνται B. 109. 389. Ὀκεανίνῃ
 Trinc. Ὀκεανίνῃ Ald. 391. ἐκάλεσε Trinc. μακρῶν Trinc. 392. Ἐπεὶ
 Ald. Τιτῆσι Ald. 393. ἀπορῥάισεν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 ἀπηρῥάισεν Heinfs. γεράων Iunt. 2.

thus in hymno in Iouem: Σὴ
 τε Βίη, τό τε Κάρτος, ὃ καὶ
 πέλας εἶσας δίφρε. Similis
 descriptio apud Miltonum oc-
 currit, vbi Messiae Victoriam
 comitem adiungit — At his
 right hand Victory Sate eagle
 wing'd — Rob.

387. Ἡγεμονεύει] An ἡγε-
 μονεῦοι? hoc est, via qua non
 illi Iouem sequantur, comiten-
 tur. Guierus.

391. Ἀθανάτης ἐκάλεσσε
 θεὸς] Deos hic a Titanibus
 distinguit Hesiodus, quamuis
 Dii a Titanibus nati sint; quod
 Iupiter victor pluris factus sit,
 vna cum suis, quam Saturnus
 et qui ei fauebant; qua de
 causa nomen Deorum retule-

runt, veluti κατ' ἐξοχήν. De
 eorum pugna postea dicemus.
 Clericus.

393. Μὴ τιν' ἀπορῥάισεν]
 Scribo ἀπορῥήσειν, pro ἀπορη-
 σεν, metri causa. Guierus.

Μὴ τιν' ἀπορῥάισεν γερά-
 ων] his qui honores obtinue-
 rant, apud Coelum aut Satur-
 num, similes promittit Iupiter,
 si in partes suas transfirent, et
 nouis praemiis se affecturum
 eos, quos nullo loco habuerat
 Saturnus; quibus pollicitatio-
 nibus, multos in partes suas
 pertraxit. Haec omnia clare
 ostendunt homines fuisse, qui
 hominibus bellum inferrent, et
 sollicitarent aduersariorum au-
 xilia ad defectionem, spe prae-
 miorum. Clericus.

Ἐξέμεν ἦν τοπάρος γέ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τὸν δ' ἔφαθ', ὅστις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνῳ ἢ δ' ἀγέραςτος, 395
 Τιμῆς καὶ γεράων ἐπιβησέμεν ἢ θέμις ἐστὶ.
 Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στύξ ἀφθιτος Οὐλυμπόνδε
 Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, Φίλῃ διὰ μῆδεα πατρός.
 Τὴν δὲ Ζεὺς τίμησε, περισσὰ δὲ δῶρα ἔδωκεν.
 Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρκον, 400
 Παῖδας δ' ἤματα πάντα εἰς μεταναιέτας εἶναι.
 Ὡς δ' αὐτῶς πάντεσσι διαμπερές, ὥσπερ ὑπέστη,
 Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ, ἡδὲ ἀνάσσει·
 Φοῖβη δ' αὖ Κοῖα πολυήρατον ἦλθεν εἰς εὐνὴν·

Habiturum, quem antea inter immortales Deos. [munis;
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno et im-
 Ad honores ac praemia prouecturum, ut aequum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam vero Iupiter honorauit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit iusiurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem praepotens est, atque imperat.
 Phoebe porro Coei periucundum venit ad torum;

395. ἔφατ' Ald. Iunt. 1. 2. Steph. 397. ἔφθιτον B. 109. Trinc.
 398. σφοῖσι Ald. σφῆσι B. 109. 401. ἐδ B. 109. Trinc. 402. *ὅς ed.
 Cler. et Rob. sed Ald. ὅς ut et Graett. et Krebs. id recepimus. διαμπερές
 Iunt. 2. 403. ἢ δ' Ald. Iunt. 1. Trinc.

398. Σὺν σφοῖσι παίδεσσιν] Σφοῖσιν. πατρός] Ὡκεανῶ
 scilicet. *Guicetus*.

401. Μεταναιέτας εἶναι] Δωρισμός, ut τροπᾶς, κῆρας. μεταναιέτης, ut μέτοικος. *Guicetus*.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κοῖα πολυήρατον ἦλθεν εἰς εὐνὴν] Cum inter posteros huius Phoebe fuerint Numina fatidica, et quae vaticiniis praeesse crede-

bantur; existimarim, Phoeniciis litteris, scribi posse nomen eius hoc modo phē-bah , os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phoenicia Lingua os Dei est oraculum, et consilere os Dei, est consulere oraculum. *Aeschylus* in *Eumenidibus*, postquam dixit primum Terram, deinde Themis Oraculo Delphico praefuisse, sic pergit:

Κυσσαμένη δ' ἤπειτα θεὰ θεῶ ἐν Φιλότῃτι, 405
 Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεῖ,
 Ἦπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῃ.
 Γείνατο δ' Ἀσερίην εὐώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης

Grauida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
 Latonam caeruleo peplo peperit blandam semper,
 Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
 Suauem ab initio, inprimis hilarem intra Olympum.
 Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perseus

405. θεῶν B. 109.

409. περσεὺς B. 109.

— ἐν δὲ τῷ τρίτῳ
 Λάχει θελάσης, εἰδὲ πρὸς
 βίαν τινός,
 Τιτανίς ἄλλῃ, παῖς χθονός,
 καθέζετο
 Φοῖβη· δίδωσιν δ' ἡ γενέθλιον
 δόσιν
 Φοῖβω, τὸ Φοῖβης, δ' ὄνομ'
 ἔχει παρωνυμιον:

*Tertia vero sortitione, volente
 ea, nec vi ullius allata, Titanis
 alia, filia Telluris, consedit Phoe-
 be; donauit vero haec natali
 munere Phoebum, qui nomen
 habet ad Phoebes nomen acce-
 dens. Clericus.*

406. Λητὼ κυανόπεπλον] Nomen forte habuit a τῷ λουτ, hoc est, magicis carminibus vii, κατὰ λῆτο, vel λετο. Apollo certe et Diana huius liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur easque docuisse alios. Circe, filia Solis seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefica. Clericus.

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπῃ]

Hic versus spurius est, et delendus. *Guietus.*

Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Iam ante louem. *Clericus.*

Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Hunc versum spurium esse existimat *Guietus*, hanc opinor ob causam, quia τὸ μείλιχον geminatum redundare videtur. Atqui nesciebat ὁ κριτικώτατος, quanta huic figurae vis et venustas insit, utque amplificet, et illustret orationem. Vide *Ciceronem* de Orat. l. 3. et *Quintil.* de Inst. Orat. l. 9. Omni certe caret venustatis sensu, qui non extemplo persentit, quanto maior et pulchrior exhibetur Latonae benignitas per huiusce vocis repetitionem. Eadem indole *Ouidius* deam hanc praeditam describit, eamque inhospitales Lycios mitissima oratione compellantem introducit, *Quem non blanda Deae potuissent verba mouere?* *Metam.* l. 6. *Rob.*

409. Γείνατο Ἀσερίην] Phoenicie ἡ γῆ ὅτι *hasset birab* latentem

Ἥγάγετ' εἰς μέγα δῶμα, Φίλην κεκλήσθαι ἄκοιτιν. 410
Ἥ δ' ὑποκυσσαμένη Ἐκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων

Duxit in amplam domum, sua ut esset vxor.

Ulla autem grauida facta Hecaten peperit, quam super omnes

410. Ἥγάγεθ' &c. B. 109.

tentem significat, quod nomen non male conueniat filiae veneficae; quae mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulae Deli, dum latuit, vnde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

— — ἔννομα δ' ἦν σοι
Ἀστέρη τοπαλαιόν, ἐπεὶ βα-
θύν ἤλαο τὰ φρον
Οὐρανόθεν Φεύγασα Διὸς γά-
μον, Ἀστέρι ἴση.

Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insinueras fossam, coelitus fugiens Iouis concubitum astro similis. Videtur voluisse *Callimachus* Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. *Clericus*.

Ἦν ποτε Πέρσης ἡγάγετ' εἰς μέγα δῶμα] Suspicio *Persam* vocari virum huiusce veneficae, quod inaudiuisset iam *Hesiodus* Persas esse beneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. *Tb. Stanleii Philosophiae Orientalis*. *Clericus*.

410. Φίλην κεκλήσθαι ἄκοιτιν] τὸ κεκλήσθαι pro τῷ εἶναι frequentissime vsurpatur,

praecipue vero apud poetas. Τῷ δέ κε νικήσαντι Φίλην κεκλήσῃ ἄκοιτις, Il. γ, 138. Καὶ ἔνεκά σ' ἡ παράκοιτις κέκλημαι. Il. δ, 61. *Rob*.

411. Ἐκάτην τέκε] Dicta est a Phoenicibus haec Dea ηχητη aut ηχητη *echaita*, hoc est, *unica*, qua de causa ab *Hesiodo* v. 426. dicitur *μυνογενής unigenita*. Haec Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunae, miscebaturque cum Diana, et praeesse magicis artibus putabatur. Videntur Phoenices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in coelo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris praeesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Luna. Solebant Graeci, vnoquoque mense, cum Luna esset noua, in compitis, coenam apponere, quae vocabatur *coena Hecatae*, et a pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Maioris Geneuensis, de Hecate:

— — Φησὶ γὰρ αὕτη
Τὰς μὲν ἔχοντας καὶ πλε-
τῶντας δειπνον κατὰ μῆνα
προσάγειν,
Τὰς

Τὰς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἀρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.

Ait enim ipsa, qui habent, et diuites sunt, eos coenam unoquoque mense offerre, pauperes vero homines rapere, ferme anzequam sit apposita. Vbi ita habet Scholiastes: Τὴν ἐν ταῖς τριόδοις ἐτίμων τοπαλαιὴν, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν σελήνην, καὶ Ἀρτέμιδα καὶ Ἑκάτην καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νεμηνίαν οἱ πλῆσιτοι δεῖπνον ἐσπέρας, ὡς θυσίαν, τῇ Ἑκάτῃ προσάγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδοις ἐτίθεν· οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἐσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἐφαγεν αὐτά: quam in triuiis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam et Hecaten. Noua Luna, diuites vesperi coenam, quasi sacrificium Hecatae offerentes, in compitiis ponebant. Pauperes vero veniebant esurientes, et eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quae hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum vt constet hinc studiosissime cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; deinde vt intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, II. Vos qui deseritis Iebouam, obliti montis sanctitatis meae, instruentes גַּל־לַגְגָּד mensam et implentes גַּל־לַמְנִי lamni libamen. Ex quopiam idiomate Orientalium

Dialectorum, videtur pro η esse η , adeo ut η sit idem ac η aut η vel η *echabba*, nam haec omnia *unam* significant, nisi forte sit legendum η *labbad*. Certe Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente η *ebbarb*. Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post* η *ebbarb*; sic enim Massorethae legunt. Sequens vox η *mi*, plane eadem est, ac vox Graeca $\mu\eta\nu$ *mensis*, unde dicta $\mu\eta\nu$ *Luna*. Respicit Prophecia ad coenas illas, vnoquoque mense Hecatae oblatas, quasi Numini Mensium praefidi; notum enim est. apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur η *Πέτρης*, *praedicatio Petri*; ubi insimulabantur Iudaei, quasi η *αγγελίοις, καὶ μηνί, καὶ σελήνῃ*, *colentes Angelos, Menses et Lunam*. Locus exstat apud Origenem Tom. XIV. in Ioannem.

Praeter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est et alia ratio; quod, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos חַדַּד *bbadad*, hoc est, *unus*, quo credibilius fit Lunam חַדַּדָּה *ebbatba* dictam fuisse, hoc est, *unam*. Macrobius Saturnalium Lib. I. c. 23. *Affyrri Deo, quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Eius nominis interpretatio significat*

Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
 Ἀθανάτοισ τε Θεοῖσι τετιμένη ἐστὶ μάλις α. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε πᾶσι τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 Ἐρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἰλάσκηται,
 Κικλήσκει Ἑκάτην· πολλὴ τέ οἱ ἔσπετο τιμὴ
 Ῥεῖα μάλ', ὃ πρόφρων γε θεὰ ὑποδέξεται εὐχάς·
 Καὶ τε οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δύναμις γε πάρεστιν. 420
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγένοντο,
 Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τῶν ἔχει αἴσαν ἀπάντων.

Iupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei splendida dona,
 Potestatem ut habeat terraeque et infructuosi maris.
 Imo etiam stellifero a Coelo sortita est honorem.
 Immortalibusque Diis honorata est maxime.
 Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
 Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
 Inuocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor
 Facillime, cuius beneuola Dea suscipit preces:
 Et illi diuitias largitur; nam facultas ei adest.
 Quotquot enim Terra Coeloque prognati sunt,
 Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.

415. τε τιμένη Trinc. 417. ῤεῖων Trinc. ἰλάσκηται Ald. 418.
 πολλοὶ Trinc. 420. τε abest ab Ald. et Cler. reuocauit Rob. 421. Γαίης
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf. et Rob. vulgo Γαίης.

fiat VNVS. Nihil esse cor-
 ruptum puto, in loco Macrobi,
 neque audiuisse eum Adad pro
 Achad; nihil enim, vetat, quin
 Dialecto quapiam Orientis γη
 dixerint, quod Chaldaei solent
 γη hbad. Sed ad Hesiodum re-
 deundum est. Clericus.

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε]
 Hoc est, sortem. Maris et terrae
 potentem Lunam esse innuit.
 Guicetus.

417. Κατὰ νόμον ἰλάσκη-

ται] Placat. subintellige dinos.
 Guicetus.

Ἐρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est,
 καλλιερώων, siue litans, seu vi-
 ctimas mactans fausta porten-
 dentes, et recta dispositione
 viscerum Deam placatam osten-
 dentes. Res est notissima. Ita-
 que male vertunt sacra honesta.
 Clericus.

422. Αἴσαν ἀπάντων] Hoc
 est, sortem, potestatem, μοῖραν,
 ut sup. Guicetus.

Καὶ

Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβίησατο, ἐδὲ τ' ἀπηύρα
 Ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ προτέροισι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἐπλετο δ' αἰσμός. 425
 Οὐδ' ὅτι μνηογενὴς, ἥσσον Θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἑρανῶ, ἥδ' ἐ θαλάσσῃ
 Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτήν.
 Ωῖ δ' ἐθέλει μεγάλας παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἐθέλῃσιν. 430
 Ἡ δ' ὅπότ' ἐς πόλεμον Φθισήνορα θωρήσσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα Θεὰ παραγίνεται, οἷς κ' ἐθέλῃσι,
 Νίκην προφρονέως ὀπάσαι, καὶ κῦδος ἐρέξαι.

Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
 Eorum, quaecumque sortita est Titanas inter priores Deos.
 Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia vnigenita, minorem Dea sortita est honorem,
 Et potestatem tam in terra ac coelo, quam in mari:
 Sed insuper multo magis, quoniam Iupiter honorat illam.
 Cui vero vult, magnifice praesto est, atque eum iuvat.
 Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
 Atque quando ad bellum exitiosum armantur
 Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
 Victoriā promte ut praebeat, et laudem porrigat.

424. τετῆσι Iunt. I. 429. ὦ δ' Ald. 430. Ἐν θ' Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. 431. ὅταν Trinc. θωρήσσονται B. 109. 432. ἐθέλῃσιν
 Iunt. ἐθέλῃσι Ald. ut et v. 430. et 439.

Καὶ τιμὴν ἔλαχον] Honor hic
 est praemium a Ioue, post victo-
 riam, iis qui eum adiuerant
 datum; aut honor qui antea
 ab iis obtinebatur, et a Ioue
 confirmatus est. Cum ergo hoc
 Numen ante Iouem coleretur,
 fingaturque ab Hesiodo fauisse
 Ioui contra Saturnum; honor,
 quem antea obtinebat apud ho-
 mines, illi relictus est. Sequen-
 tibus hoc aperie docet Hesio-
 dus. Clericus.

Τάτων ἔχει αἶσαν ἀπάν-

των] Aliorum Deorum alii coe-
 lestes, alii terrestres, alii marini
 erant; aut parti dumtaxat coeli,
 terrae, aut maris praeerant. Sed
 Hecate omnibus illis vniuersi
 partibus aequae praefecta erat.
 Vide vll. 413. et 427. Clericus.

426. Ἡσσον Θεὰ ἔμμορε τι-
 μῆς] Minus honoris sortita est.
 et vers. sequ. καὶ γέρας subin-
 tellige ἥσσον. Guierus..

Μνηογενὴς] Vide dicta ad
 v. 411. Clericus.

440. Δυσ-

*Εν τε δίκη βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.
 *Εσθλή δ' αὖθ' ὅπότε ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν, 435
 *Ενθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησι.
 Νικήσας δὲ βίη καὶ κάρτει, καλὸν ἄεθλον
 *Ρεῖα φέρει, χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζει.
 *Εσθλή δ' ἱππήεσσι παρετάμεν οἷς κ' ἐθέλησι,
 Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσπρόφελον ἐργάζονται, 440
 Εὖχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρικλύπῳ Ἐννοσιγαίῳ.
 *Ρηϊδίως δ' ἄγρην κυδρὴ θεὸς ὥπατε πολλήν.
 *Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλσά γε θυμῷ.
 *Εσθλή δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' ἀέξειν,
 Βυκολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν, 445
 Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' οἴων, θυμῷ γε θέλσασα,

Inque iudicio reges apud venerandos sedet.

Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,

Ibi Dea et illis praesto est, atque eos iuvat.

Qui vero vicerit virtute et robore, pulcrum praemium

Facile fert, laetusque parentibus gloriam dat.

Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:

Et his qui caeruleum (mare) traiectu difficile exercent,

Votaque faciunt Hecatae, et valde sonanti Neptuno.

Facile etiam praedam inclyta Dea dedit copiosam;

Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.

Bona praeterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,

Armentaue boum, gregesque, et greges magnos caprarum,

Gregesque lanigerarum ouium, animo certe volens,

434. αἰδοίῃσι Trinc. 435. *Εσθλή R. S. 436. τοῖσι Ald. Iunt. I.
 a. Trinc. Steph. 438. τοκεῦσι τε Ald. Iunt. I. 442. κυδρὴ B. 109.
 Ald. Iunt. I. Trinc. Steph. Com. Heinsf. 444. ἀέξειν Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. atque ita ed. Rob. vulgo ἀίξειν. 446. εἰροπόκων δῖων
 B. 109. γ' ἐθέλσασα Iunt. 2.

440. Δυσπρόφελον] Id est, δυσαῖν, δῆσπνοον. *Guicetus.*

*Εργάζονται] *Proprie colunt.*

Intellige piscatores, qui ex maris prouentu viuunt, vt agricolae ex agrorum cultu, vnde de-

ducta est metaphora. *Clericus.*

443. *Εθέλσά γε θυμῷ]

*Αθέλσασα scribe. a θέλω, ἀθέλω, vt ἀπορέω, ἀθυμέω, et similia. Nota vocem Graeciae redditam. *Guicetus.*

Ἐξ ὀλίγων βριάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν,
 Οὕτω τοι καὶ μνηογενὴς ἐκ μητρὸς ἔῃσα,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνην 450
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο Φάος πολυδερχέος Ἥῃς.
 Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτρόφος· αἱ δέ τε τιμαί.
 Ῥεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,
 Ἐσίην, Δήμητρα, καὶ Ἥην χρυσοπέδιλον,

Ex paucis copiosos, et ex multis pauciores reddit.
 Adeo sane etiam vnigenita ex matre cum sit,
 Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
 Fecit autem eam Saturnius altricem iuuenum, qui post eam
 Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Aurorae.
 Sic ab initio nutrix est puerorum: atque hi sunt honores.
 Rhea autem compressa a Saturno, peperit illustres liberos,
 Vestam, Cererem, et Iunonem aurea calceamenta habentem,

447. καὶ ἐκ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. 451. Ὀφθαλμοῖσι Trinc. πολυδερχέον Trinc. Ἥῃς Ald. 453. Ῥεῖα Rob. vulgo, Ῥεῖη. ὑποδμηθεῖσα Rob. et Trinc. in Cler. et Ald. αὐ δμηθεῖσα. 454. Ἐσίην Ald. Ἥην Ald. Iunt. I. Trinc. χρυσοπέδιλον B. 109.

447. Βριάει] Ὀφέλλει auget. *Guicetus.*

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον] Alios etiam Deos κροτοτρόφους constituerat Iupiter, vt liquet ex v. 346. Praeesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum reuocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari et in lucem edi pueros. Hoc vnum accepit a Ioue, cetera omnia obtinebat μετὰ προτέροισι θεοῖσι, cum prioribus Diis, hoc est, sub Coelo et Saturno. Atque hoc est vltimum Numen prioris aetatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἐσίην] *Vesta* dicitur a

Latinis, praefixo Digammate Aeolico V vel F. Viri docti recte hoc nomen deducunt ἀπὸ τῆς ψκ *esch* ignis, aut, Syriaca inflexione, κηψκ *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam praeesse igni, et foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Iust. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμητρα] *Δημητῆρ* dicitur per contractionem, plenius vero *Δηὼ μητῆρ*. Si scribamus Phoenicie, *𐤠𐤏𐤕*, deriuanda vox erit a radice *𐤠𐤏𐤕 dai*, quae significat *sufficienciam copiam*; nomen conuenientissimum huic Deae, quae inuentrix erat et praeses frugum, imo vero omnium

Ἰφθιμόν τ' Αἶδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει, 455

Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit.

omnium fructuum; quorum prouentum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum, in honorem huius Deae:

— Φέρε δ' ἀγρόθι νόσιμα
πάντα,

Φέρβε βοάς, Φέρβε μᾶλα, Φέρ-
βε ζάχυν, οἷσε θερισμόν.

Φέρβε καὶ εἰράναν, ἣν ὃς ἄρο-
σε, κείνος ἀμάσῃ.

Ἰλαδί μοι τρέλλιζε, μέγα
κρείσσεια Θεῶν.

Refer ex agris matura omnia, pasce boues, pasce oues, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui arauit ille et metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam huius Deae multis prosequuti sumus Gallico sermone, *Biblioth. Vniuersalis T. VI. Clericus.*

[Ἡρην] Phoenicie *הרע bira*, aut *הרע barab*, inter alia significata, *aemulam*, seu *zelotypam* sonat; qua nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Iunonem, quae perpetua zelotypia erga virum laborans describitur. Iupiter eam diserte vocat *ζηλῆμονα*, *zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide et *Dial. Mercurii et Neptuni* apud *Lucianum T. I.* ubi de natalibus *Bacchi.* *Clericus.*

455. Ἰφθιμόν τ' Αἶδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulae

Cereris, multis egimus de *Plutone*, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen eius *Αἶδης* aut *αἶδης* deducendum ex voce Phoenicia *תא ed* aut *ajid*, qua significatur *mors*, aut *extitium*; nec opus est monere quam apte hoc conueniat *Numini*, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, *Νηλεὺς ἦτορ ἔχον*, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcit. Voce autem illa signari non locum, ut existimant *Grammatici*, qui ex *α* priuatiuo et *εἶδω* *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione *εἰς Αἶδα*, in qua subintelligitur *οἶκον*, *in Aëdis domum*, aut simile quidpiam.

II. *Epiri Regem* fuisse statuiamus, cuius rei prisca in historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita *Thesei*, descensum huius Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, praeter iter in *Epirum*, ad *Aïdonum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac *Pluto*, de quo nunc sermo est, cum *Pluto* aliquot saeculis ante *Theseum* vixerit. Verum hinc liquet, ex antiqua fama, vulgo persuasum fuisse *Aïdem* in *Epiro* regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendunt.

III. Cum

III. Cum Epirum dicimus, non intelligimus duntaxat regnum illud exiguum, cuius fines postea non late patuerunt; sed et finitimos aliquot tractus, cum regnorum fines, pro variis temporibus, diuersissimi fuerint. Plutonium statimus, in iis oris, metalla exercuisse, vnde maximas sibi diuitias confluauit. Hinc nata vniuersa eius fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro et Macedonia fodinas auri, argenti, ferri et aeris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum, vt Aïdes putaretur non mortuorum modo Rex, sed et Deus diuitiarum, vnde Πλάτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est diuitiis praeesse creditum. 4. Mortuorum vero Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; vnde fit vt non raro in Veterum scriptis inter se haec conferantur, et quasi vicina habeantur: Apud *Plautum*, in *Captiuis* Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens e lapicidinis rediens:

*Vidi ego multa saepe picta quae
Acherunti fierent,*

*Cruciamenta, verum enim vero
nulla adueque est Acheruns,*

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib.

III. p. 101. de Turditaniae fo-

dinis: παρ' ἐκείνοις ὡς ἀλη-

θῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον,

ἐκ' ὃ Ἄδης, ἀλλ' ὃ Πλάτων

κατοικεῖ: cerie, apud eos, sub-
terranea loca, non Hades, sed
Pluton habitat. Similiter quan-
do cogitabant Poetae de regno
mortuorum, vocabant Iouis et
Neptuni fratrem Aïdem, aut
Hadem; quando de diuitiis,
Plutonium. Plinius Lib. XXXIII.

c. 1. Imus in viscera terrae, et
in sede Manium opes quaerimus.

Paullo post de metallis: illa
nos premunt, illa nos ad inferos
agunt.

5. Potuit etiam Aïdes
rex mortuorum haberi, quod
permulti eorum, quos in fodi-
nas demittebat, illic interirent;

potuit credi poenas de miseris
mortalibus exigere, quales de-
scribuntur in inferis, propter
miserrimam hominum ad me-
talla damnatorum vitam. Digna
sunt lectu, quae habet Diodo-
rus Siculus, de fodinis Aegy-
ptiorum Lib. III. p. 159. et Lib.

V. p. 313. Posteriora tantum,
breuitatis causa, proferam: οἱ
κατὰ γῆς, inquit, ἐν τοῖς ὀρυ-
γμασι, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ
νύκτα καταξαινόμενοι τὰ σώ-
ματα, πολλοὶ μὲν ἀποθνή-
σκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς
κακοπαθείας (ἀνέσεις γὰρ ἔ-
παῦλα τῶν ἔργων ἐκ ἐσιν
αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐπι-
σατῶν πληγαῖς, ἀναγκαζόν-
των ὑπομένειν τὴν δεινότητα
τῶν κακῶν, ἀτυχῶς προκίεν-
ται τὸ ζῆν.) τινὲς δὲ ταῖς
δυνάμεσι τῶν σωμάτων καὶ
ταῖς τῶν ψυχῶν καρτερίαις
ὑπομένοντες, πολλὴν χρόνον
ἔχουσι τὴν τλαιπωρίαν. αἰ-
ρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θά-
νατος ἐστὶ τῆς ζῆν, διὰ τὸ μέ-
γεθος

Νηλεὺς ἦτορ ἔχων καὶ ἐρείκτυπον Ἐννοσίγαιον,
Ζῆνὰ τε μητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,

Immite cor habens, et valde sonantem Neptunum,
Iouemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,

456. ἐρείκτυπον B. 109.

457. μητιόεντα Trinc.

γεθος τῆς θαλασσιότητος: dum
sub terra, in fodinis, horum
corpora atteruntur, multi in-
terunt, propter nimiam vexa-
tionem. Neque enim remissio
aut quies operum illis est, sed
praefectorum verberibus graui-
tatem malorum ferre coguntur,
quo fit, ut infelicem vitam amit-
tant. Nonnulli qui robore cor-
porum, animorumque patientia,
laborem sustinere possunt, lon-
gum in tempus aerumnas illas
habent. Optabilior enim illis
mors est, quam viuere, propter
miseriarum magnitudinem. Qui
imperant eiusmodi hominibus
vsque adeo miseris, et solis lu-
cem nunquam videntibus, illi
merito dici queant, non viuus,
sed

— νεκρῶσι καταχθονίοισιν
ἀνάσσειν;

regnare in mortuos, qui sunt
sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐρείκτυπον Ἐννο-
σίγαιον] Hoc est, Ποσειδῶνα,
qui mari praeesse creditus est,
quod classibus viuus id obti-
nerit, atque insulas occuparit.
Dictus est נֶחֱשֶׁת־בַּיָּם *posidon*,
eius aetatis lingua, hoc est,
fractor nauium. Ἐννοσίγαιος
est epitheton quo designatur
Neptunus, seu maris Deus,

quia mare procella concussum,
videtur etiam ipsam terram
concutere. Clericus.

457. Ζῆνὰ τε] Hoc est an-
tiquissimum nomen Iouis, non
Ζεὺς, eique apprime conuenit,
cum Phoenicia Lingua *zani*
significet *scortatorem*; quam
appellationem iure merito Iu-
piter est adeptus, innumeris
amoribus et stupris. Clericus.

θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀν-
δρῶν] Hic πατήρ nomen est
dignitatis, non naturae, signi-
ficatque Regem Deorum et
Hominum. Sic apud *Homerum*
passim vocatur, et promiscue
vsurpantur Ζεὺς πατήρ et Ζεὺς
βασιλεὺς, ut et apud reliquos
omnes Poetas. Videtur, anti-
quissimis temporibus, vox πα-
τὴρ regem significasse, quod
patres essent veluti *reges* fami-
liae suae; cum homines non-
dum in societates maiores coi-
uissent. Haec ratio est cur Iu-
piter simpliciter quandoque
Pater vocetur, apud Graecos
et Latinos Poetas, ut apud *Ho-
merum*, *Iliad.* II, v. 250. ubi
postquam Achilles duo a Ioue
petiisset, quorum alteram dun-
taxat impetravit, ita loquitur
Poeta:

Τῆ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών.
Κατὰς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅς τις ἕκαστος

Cuius et a tonitru concutitur lata terra.

Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πα-
τῆρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Ei alterum dedit pater, alterum
vero abnuvit. Similiter *Virgilius*
Georg. Lib. I. v. 121.

— — Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eusta-*
thius: Ἀπολύτως πατέρα ἐν

τάτοις λέγει ὡς ἀρχέτυπον.

τὰς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέ-

ρας ἀφιδρύματα τῷ τοιούτῳ

πατρὸς Διὸς Φασιν οἱ πα-

λαιοί: absolute Patrem ut ar-

chetypum in bisce dicit. *Veteres*

enim dicunt patres inter homi-

nes esse exempla huiusmodi pa-

tris Iouis. *Veteres* illi, qui-

cumque sint, fallebantur; nam

erant patres ante Iouem, Coe-

lus, Saturnus, et alii Dii, quos

memoravit *Hesiodus*. Ab ho-

minibus translata ea vox est ad

Deos illos, quia homines prius

fuerunt, quam eiusmodi Dii.

Plura exempla, ex quibus con-

stat pater esse dignitatis voca-

bulum, vide apud *Adr. Turne-*

bum, in *Aduersariis Lib. XIII.*

c. 8. Si prima origo vocis quae-

ratur, deriuandum crediderim

a prisca radice 𐀡𐀮 patar, quae

apud Arabas et Aethiopas, si-

gnificat condidit, creauit, vnde

𐀡𐀮 patir est creator. *Clericus.*

458. Τῆ καὶ ὑπὸ βροντῆς

καὶ τὰ ἐξῆς] Postquam Iouem
miscuerant cum summo Numi-
ne, ei fulmina tribuerunt; quae
cum et e nubibus mittantur, et a
causa ignota oriantur, Numi-
nis manu mitti credebantur.
Antiquiori aeuo, non dubita-
bant

* *Iuppiter, an venti discussa*
nube tonarent,

sed horrendum illum fragorem
Deo ipsi acceptum ferebant.
Clericus.

459. Καὶ τὰς μὲν κατέπινε
Κρόνος μέγας] Scimus quibus
allegoriis Graeculi hoc Saturni
factum interpretari et ad com-
modum sensum redigere co-
nati sint; sed omnia sunt so-
mnia, antiquitatis, rationisque
suffragiis destituta. Si rem
ipsam expendamus, veterem-
que Saturniae aetatis Linguam
consulamus, facile intellige-
mus Saturnum, ne a liberis
suis folio deiceretur, ex quo
ipse patrem deturbauerat, eos
in carcerem coniecisse; vnde
postea egressi, quod timuerat
perfecerunt, ut in sequentibus
docet *Hesiodus*. Ex ventre ni-
hil egreditur praeter excre-
menta; morte nihil prorsus
redit. Itaque quoniam deglu-
titi illi liberi Saturni redierunt,
eos neque vere deglutitos, ne-
que

Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γέναθ' ἵκοιτο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἔραυνίωνων
 Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληΐδα τιμὴν.
 Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντος,
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἔῳ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
 Καὶ κρατερῷ περ ἔόντι, Διὸς μεγάλα δια βελάς. 465

Ex vtero sacro matris ad genua venerat :
 Haec agitans, ne vllus clarorum filiorum Coeli
 Alius inter Immortales haberet regium decus.
 Audierat enim ex Terra, et Coelo stellis micante,
 Quod sibi fatale esset suo a filio domari,
 Quamuis robusto, Iouis magni per consilia.

462. ὕχῃ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

que occisos oportet fuisse. Error Poetarum natus est ex voce ambigua, quae et *deglutire* et *abscondere* significat. Ea est radix *גלגל balab*, quae utrumque significatum obtinet; et quam cum hic *κρύπτειν* vertere debuissent Graeci, transtulerunt *καταπίνειν*. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid a Coelo factum esse; qua de re vide dicta ad vsf. 156. et 158. *Clericus.*

464. Οὐνεκά οἱ πέπρωτο] Veteres Poetae Τύχην ignorabant, nouerant *πεπρωμένην*, seu *μοῖραν*, hoc est, fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, sese *γενετες* inducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide et *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus no-

rum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cuius immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi immortales fuerant, diuinae Providentiae subiecti, quemadmodum ceteri homines. Postea haec Stoici mirum in modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur *πεπρωμένην*, quasi *πεπερατωμένην*, hoc est, *προωρισμένην*, *praeſinitam*, nam *περατόω* est *finio*, ἀπὸ τῆς *πέρας*, *finis*. Subintelligitur *βελη*, quemadmodum post *factum* subintelligendum *consilium*. *Clericus.*

465. Διὸς μεγάλα δια βελάς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poetae non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus.*

466. Καὶ

Τῷ ὅγε ἦν ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
 Παῖδας ἐς κατέπινε· Ῥήν δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἐμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξασθαι, τότε ἔπειτα Φίλῃς λιτάνευε τοκῆας
 Τῆς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα, 470
 Μῆτιν συμφράσσασθαι ὅπως λελάθοιτο τεκῆσα
 Παῖδα Φίλον, τίσαιτο δ' ἐριννῦς πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ἧς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
 Οἱ δὲ θυγατρὶ Φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι 475
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱεῖ κρατεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκον, Κρήτης ἐς πῖονα δῆμον,

Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infidias struens
 Filios suos deuorabat: Rheam autem tenebat luctus grauis.
 Sed quando iam Iouem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, iam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraeque, et Coelo stellato,
 Consilium vt conferrent, quo pacto clam pareret
 Filium carum, et vlcisceretur furias patris sui
 Contra filios, quos deuorauerat ingens Saturnus versutus.
 Illi vero filiae dilectae ausculturunt et morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quaecumque fati constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, et filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lycum, Cretae in pinguem tractum,

468. δὴ δ' Iunt. 2. 469. τεύξασθαι Trinc. 470. αὐτῆς Ald.
 471. συμφράσασθαι li. 109. 472. ἐριννῦς Ald.

465. Καὶ κρατερῷ περ ἐόν-
 τι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βελείῃς]
 Hic versus nothus videtur.
 Guicetus.

471. Μῆτιν συμφράσσα-
 σθαι] Consilium vt conferrent.
 Guicetus.

472. Πατρὸς ἐοῖο] An ἀν-
 δρὸς ἐοῖο? hoc est, viri sui, Sa-
 turni furentis. placet. versu
 sequ. παιδων subintellige ἐν-
 κα. Guicetus.

475. Καὶ οἱ πεφραδέτην]
 Et ei declararunt. Guicetus.

477. Λύκον] Homerus Λύτ-
 τον vocauit, vt docet Strabo
 Lib. X. quamuis Codices nostri
 habeant Λύκον, non aliter ac
 apud Hesiodum. Vide Is. Ca-
 saubonum ad Strabonem, qui
 tamen Casaubonus perperam
 ab it Strabone. Λύττον vera
 est lectio, vt ex hac historia
 colligere licet. Rhea enim la-
 sibulum

Ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζῆνα μέγαν· τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη (ἐν) εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμενά τε. 480
 Ἐνθα μὲν ἵκτο Φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτην ἐς Λύκον· κρύψεν δὲ ἐ χειρὶ λαβῶσα
 Ἄντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,

Cum minimum natu filiorum esset paritura,
 Iouem magnum: hunc quidem sibi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum et delicate enutriendum.
 Tum quidem peruēnit ferens celerem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lycum: abscondit autem ipsum manibus
 Antro in excelso, diuinae sub latebris terrae, [prehensum

479. δέξατο Trinc. 480. ἐν delet Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 vncis includit Comm. τρέφειν Trinc. 481. μὲν B. 109. 482. πρῶ-
 τὴν Ald. Iunt. 1. 2. κρύψε Ald. Iunt. 1. 2. 483. ζαθέης B. 109.

ribulum quaerebat, hoc est
 Phoenicie *lyttou*, aut
lyttou, a radice *lytt* quae
 significat *occultauit*, vt et *lytt*
 apud Hebraeos. Huc accedunt
 nummi antiqui Lyttorum, in
 quibus hoc oppidum dicitur
 LYTTION. Vide illustrem
 ac eruditum virum *Ezech. Span-*
hemium in Hymnum Callimachi
 in Apollinem v. 33. *Strabo* do-
 cet Gortynam centum Stadiis
 a Lytto abesse, Lyttum vero
 a mari Libyco octoginta. pag.
 328. Ed. Genev. *Jf. Casauboni*.
 Clericus.

Δῆμον] *Tractum* vertimus,
 non *populum*, propter adiun-
 ctum Epithetum; quod tractui
 melius conuenit, quam popu-
 lo. Δῆμος, *tractus* dictus est ab
 אדמה *adama*, terra; deinde
 tractus incolae ea voce signi-
 ficati. Clericus.

477. Πέμψαν δ' ἐς Λύκον]
 Scilicet αὐτήν. *Guietus*.

481. Ἐνθα μὲν ἵκτο] Hic
 cum duobus sequentibus sunt
 nothi. *Guietus*.

482. Πρώτην ἐς Λύκον]
 Cum *Rhea* Lyttum, mediter-
 raneam urbem, itura, appulsi-
 set in Cretam, peperit ante-
 quam eo perueniret; atque ex
 eo loco delatus primum in-
 fans est Lyttum a Cretensibus;
 (nam *terra* sunt *incolae terrae*)
 deinde translatus in montem
 Aegaeum, procul situm a Lyt-
 to. Hoc indicat vox *πρώτην*,
 quae ridicule abundaret, nisi
δευτερον, *secundum*, alio trans-
 latus fuisset Iupiter. Hoc ob-
 seruamus, quia non est a viro
 doctissimo animaduersum. Cle-
 ricus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.

Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν 485

Aegeo in monte denso syluoso.

Huic autem fasciis inuolutum magnum lapidem in manus dedit

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Recte idem vir eruditissimus ita legendum esse animaduertit, ex Scholiaste, et collem Idaei montis intelligendum. Iupiter aut ab hoc monte, aut a clypeo caprae pelle testō, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut *habitans Aegaeum montem*, aut *habens Aegidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phoeniciae צבאוב *tschbaob*, quae et *exercitus*, et *capreas* significat, et coniungi solet ab Hebraeis cum nomine Dei, qui dicitur צבאוב יהוה *jabuob tschbaob*; quae possunt verti *Iabuob caprearum*, aut *Iabuob exercituum*. An perperam verterunt Graeci loquutionem Phoeniciam, ut de summo suo numine dicerent, quod a Phoenicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

Ἀεγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Aegeo in monte. Guizotus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Legendum, forsan Ἰδαίῳ ἐν ὄρει. Sic Callimachus in hymno in Iouem, Ζεῦ, σε μὲν Ἰδαίοισιν ἐν ἔρεσι Φασὶ γενέσθαι. Ad quod sic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hic

Poeta, ut vere notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l. 3. v. 134. Ἰδαίῳ ἐν ἄντρῳ, nempe, ἢ τῷ τῆς Κρήτης, ἢ τῷ τῆς Τροίας; certe enim, quod addunt, etiam Troas de Iouis natalibus, prout id tradit Demetrius Scephius. Adde quod Ἰδαίῳ Διὸς aram a Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarchus in Parallel. et ad quam respicit Aeschylus in Niobe ap. Strabon. l. 12. p. 580. Οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγῳ Διὸς πατρὶός βωμός ἐστι. Quibus in *Idaea rupe paterni Iouis ara est*. Occurrunt vero Titi et Domitiani nummi in quibus Διὸς Ἰδαίῳ cum aquila; qui tamen de Cretenſi Ioue debent intelligi; et firmare videtur, quod foedus inter Cretenſes et Apolloniatas iureiurando sancitum fuerit, παρὰ τὸν Δία τὸν Ἰδαίον, auctore Polyb. in Excerpt. Valeſ. p. 133. Rob.

485. Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis צבא eben quae in Lingua Phoenicia quemadmodum in Arabica, *lapidem*, aequae ac *filium* significabat; aut si mauis צבא *habben* sumserunt pro צבא eben, filium pro lapide. Cum Saturnus li-

Οὐρανίδη μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρω βασιλῆι.
 Τὸν τόθ' ἐλὼν χεῖρεσσιν ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν,
 Σχέτλιος· ὃδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω
 Ἄντι λίθου εἰς υἱὸς ἀνίκητος καὶ αἰκηδὴς
 Λεῖπεθ', ὃ μιν τάχ' ἐμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμάσσας 490
 Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.

Coeli filio, praepotenti, Deorum priori regi.
 Quem tum arreptum manibus, suam condidit in aluum
 Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum
 Pro lapide suus filius inuictus et securus
 Superesset, qui ipsum mox esset vi et manibus domitum
 Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.

486. Οὐρανίδη sine iota subscr. Ald. vt v. 490. βίη. 487. ἐγκάτθετο
 B. 109. νηδύν Ald. Iunt. I. 2. 488. ὀπίσω Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 489. ἀνίκητος B. 109. 491. ἐξελάειν B. 109. Trinc. 3 Ald.

beros suos in carcerem coniec-
 ceret, dedit ei Rhea *filium*,
 non suum, sed alienum pro
 suo. Colligere hoc est ex alia
 huius fabulae circumstantia,
 Lapis ille vocabatur *Abaddir*,
 quod videtur esse idem ac אבדיר
 eben dir, quorum prius *fi-*
lium, posterius *alienum* signifi-
 cat, solemni mutatione י et ד,
 nam ד דז zar alienum sonat.
Priscianus Lib. V. fol. 21. auer-
 so, ed. Ascensianae: *Abadir*
Deus est. Dicitur et hoc nomine
lapis ille, quem Saturnus dici-
tur deuorasse, pro Ioue; quem
Graeci βασιτύλον vocant. De
Baetulis vide Sam. Bocharium
Chan. Lib. II. c. 2. quamquam
ab illo dissentimus de origine
vocis Abadir, quam putat signi-
ficare lapidem rotundum; quasi
vero Saturnus lapidem aut de-

glutierit, vt dicunt Poetae, aut
 vt nos, in carcerem coniecerit.
Clericus.

486. Μέγ' ἄνακτι] Hoc est,
 ἄνακτι μεγάλῳ. *Guietus.*

487. Ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν]
 Cum vetustissimi Graeci ver-
 bum, quod *deglutire* et *occul-*
tare sonat, priori sensu cepis-
 sent; consequens erat, vt di-
 cerent *Abaddirē* in ventrem
 Saturni descendisse. *Clericus.*

Ἐὼν ἐγκάτθετο νηδύν]
 Scribendum videtur εἰσκάτ-
 θετο. an diuissim scribendum?
 εἰν εἰς κατθετο. *Guietus.*

490. Ὁ μιν τάχ' ἐμελλε]
 Hoc est, ὅς μιν. *Guietus.*

491. Ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν
 ἀνάξειν] Nota phrasin. scribi
 poterat, καὶ ἐν ἀθ. ἀναξ. an
 scribendum? ἢ δ' ἀθανάτοισιν
 ἀνάξειν. placet. *Guietus.*

Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μένος καὶ Φαίδιμα γυῖα
 Ἡὔξετο τοῖο ἀνακτος· ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γαίης ἐννεσίησι πολυφραδέεσσι δολωθεῖς,
 Ὃν γόνου ἅψ' ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης 495
 Νικηθεῖς τέχνησι βίηφι τε παιδὸς ἐοῖο.

Celeriter autem deinde robur et fortia membra
 Crescebant illius regis: reuolutis dein annis,
 Terrae consilio astuto circumuentus,
 Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
 Victus artibus ac vi filii sui.

493. ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν Trinc. Steph. marg. atque Robins. vulgo erat ἐπιπλομένε δ' ἐνιαυτῶν, in Ald. ἐπιπλομένε ἐνιαυτῶν omisso δ'. 494. ἐν νενεσίησι Trinc. 496. τέχνησι Trinc. In βίηφι iota subscr. deest Ald.

492. Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα] Hic cum sequentibus nouem versibus sunt subdititii. *Guietus.*

493. Ἐπιπλομένε δ' ἐνιαυτῶν] Nisi sit hic immanis τετρατολογία Poetica, legendum ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν, reuolutis annis, nam Iupiter non est tantus factus, verrente anno, vt Patri insidiari posset. *Clericus.*

Ἐπιπλομένε δ' ἐνιαυτῶν] Alii ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν. *Guietus.*

Ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν] Vulgo legitur ἐπιπλομένε δ' ἐνιαυτῶν. Sed haec nimia est τετρατολογία, vt animaduertit Clericus. Restitui igitur ex MS. R. S. ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν, quam etiam veram esse lectionem Stephanus et Guietus coniecerant. Iouem tamen mirabiliter praecocem alii etiam poetae cecinerunt. Callim. in h. in Iov. Καλὰ μὲν ἤεξευ,

καλὰ δ' ἔτραφες, ἐράνιε Ζεῦ. Ὄξυ δ' ἀνήβησας, ταχινοὶ δὲ τοὶ ἤλθον ἰχλοὶ. Ἀλλ' ἔτε παιδὸς ἐὼν ἐφράσσαο πάντα τέλεια. *Rob.*

494. Γαίης ἐννεσίησι] ἔω, ἱήμι, συνήμι, σύνεσις, ἐνέω, ἐνεσις, ἐνεσίη, et geminato φ ἐννεσίη. Sic ab ἰώ, ἰός, ἰότης, ἰότητος idem. *Guietus.*

495. Ὃν γόνου ἅψ' ἀνέηκε] Postea est ἐξήμησε, euomuit. Hoc est, carcere emisit. Quemadmodum verbum quod significat *deglutire*, et quod antea diximus perperam intellectum, sonat etiam *abdere*: ita verbum κηρ Κο, quod est *vomere*, tralatitio significatu est *eiicere*, *emittere*. Sic terra Chananaea dicitur *euomuisse*, hoc est, eiicisse *incolas suos*, Leuit. XVIII. 28. Similiter Saturnus fertur *euomuisse* filios, quos *deglutierat*; hoc est, emisisse carcere, in quem eos abdiderat. *Clericus.*

Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων.
 Τὸν μὲν Ζεὺς σήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρηησοῖο,
 Σῆμα ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι. 500
 Λῦσε δὲ πατροκασιγνήτης ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ὃς δῆσε πατὴρ ἄσιφροσύνησιν.
 Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιῶν,
 Δῶκαν δὲ βροντὴν, ἥδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
 Καὶ σεροπὴν. τὰ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει 505

Primum vero enomuit lapidem, ultimo deuoratum.
 Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pyrho in diuina, in amfractu Parnassi, [nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Soluit vero patruos noxiis a vinculis
 Coeligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quae antea immanis terra occultauerat:

499. Παρηάσειο B. 109. Παρηησοῖο Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 500. ἔμεν
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. 501. ὑπὸ Ald. Iunt. 1. 2. Com. 503.
 ἀπεμνήσαντο Trinc. marg. Steph. 505. τὰ πρὶν edidit Rob. vulgo τὸ πρὶν.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς σήριξε,
 καὶ τὰ ἑξῆς] Male intellecto
 historiae initio, cetera Poetae
 ei errori consentanea finxe-
 runt. *Clericus.*

501. Πατροκασιγνήτης] Hoc
 est, Titanas, a quibus etiam
 sibi metuebat Saturnus. *Cle-
 ricus.*

Δῶκαν δὲ βροντὴν καὶ τὰ
 ἑξῆς] Non proprie hoc intel-
 ligendum, nam Cyclopes soli
 crediti sunt fabricare fulmen,
 sed dicuntur Titanes fulmine
 Iouem donasse, quod ei re-
 gnum detulerint: quod cum
 postea cum diuinitate confu-

sum sit, Deus autem credere-
 tur fulmen mittere, ideo qui
 Iouem Regem fecerunt, ei ful-
 men tradidisse hic dicuntur.
Clericus.

502. Οὐρανίδας] Τὰς κύ-
 κλωπας, ut supra. *Guietus.*

Ἀσιφροσύνησιν] Ab αἰω-
 ᾶομαι, αἶτη, αἰώ, αἰσις. He-
 fych. αἰσις, πόνος, βλάβη.
 idem αἰσιφροσύνησιν, ἀνοίαις.
 αἰσίφρων, hoc est, φρενοβλα-
 βής, ἀνᾶς. *Guietus.*

505. Τὸ πρὶν δὲ πελώρη]
 An scribendum? τὰ πρὶν γὰρ
 πελώρη. *Guietus.*

Τοῖς πίσυρος, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

Κέρην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφρον Ὠκεανίην
ἤγαγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λέχος εἰσαμέβαινε.
Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντα κρατέροφρονα γείνατο παῖδα.

Quibus confusus, mortalibus atque immortalibus imperat.

Puellam porro Iapetus pulcram Oceanidem
Duxit Clymenen, et eundem lectum conscendit.
Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium:

507. Ὠκεανίην Iunt. I. 2.

506. Τοῖς πίσυρος θνητοῖσι
καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει] Cum Deus post fata factus crederetur, eadem opera fulmen tractare existimatus est. *Clericus.*

507. Κέρην δ' Ἰαπετὸς] Eru-
diti vulgo volunt hunc fuisse
Iapheum Noachi filium, cuius
posterii Europam incoluerunt.
Quod dubium non esset, si
omnes populi Europaei a Ia-
peto originem duxisse diceren-
tur. Attamen quia vetustissi-
mae historiae postea interpo-
latae sunt innumeris menda-
ciis, mirum non est, si farrago
vero et falso mista secum non
satis consentiat. Sed et veri
forte vestigium in eo est, quod
ab aliis *Prometheus*, Iapeti fi-
lius. humani generis conditor
fuisse dicitur; quia omnes,
aut propemodum omnes Eu-
ropaei ex Iaphetho eius patre
oriundi sunt. Vide *Apollodo-
rum* Biblioth. Lib. I. c. VIII.
§. I. et *Hygini* Fab. CXLII.
Clericus.

509. Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντα
κρατέροφρονα γείνατο παῖδα]

Hic postea dicitur coelum su-
stinere, in terrae finibus, e
regione Hesperidum. Credi-
bile est hunc conditorem fuisse
Atlantiorum populorum, qui
ultimam Africam incolebant,
circa montem Atlantem. Is
mons, propter summam alti-
tudinem, videbatur sustinere
coelum, et quia ad ultimum
occasum situs credebatur, qua
in parte existimabant coelum
terris incumbere. Dicitur au-
tem est *ἄτλη* *hazbla*, aut simili
nomine, a radice *ῥαλα* *zbalab*,
hoc est, *pendere*, quia altissi-
mae rupes pendere videntur,
aut quia *suspensum* sustinere
censebatur coelum. Nomen
montis inditum videtur primo
eorum duci, qui eius iuga, aut
valles cultum iuerunt. Certe
Herodotus scripsit vicinos po-
pulos *Atlantas* dictos Lib. IV.
c. 184. Τοῖσι, inquit, ἔνομα
ἔστι Ἀτλαντες, οἱ ἀνώνυμοι
εἰσι μᾶνοι ἀνθρώπων τῶν
ἡμεῖς ἴδμεν: *hifce* nomen est
Atlantibus, qui *sine* nomine
(nempe, proprio singulorum,
ut postea docet) sunt soli homi-

nium

Τίηδε δ' ὑπερκύδαντα Μενόϊτιον, ἡδὲ Προμηθεά 510

Peperit praeterea gloria praesignem Menoetium, atque Prome-
[theum

510. Μενόϊτιον Iunt. 2.

num quos norimus. Ideo forte Atlas isti montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africae, ad occidentem, exusta esse: Exustis, inquit, insulae oppositae sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas dense consurgens, verum incisis undique rupibus praeceps, inuius, et quo magis surgit exilior; qui quod aliis quam conspici potest, usque in nubila erigitur, coelum et sidera non tangere modo vertice, sed sustinere quoque dictus est. Herodotus haec de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἐστὶ σεινὸν καὶ κυκλωτέρως πάντη ὑψηλὸν δὲ ἄνω δὴ τι λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτῆς ἔχουσαν τὰ εἶναι ἰδέσθαι. ἔδενότε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπει νέφεα ἅτε θέρεος, ἅτε χειμῶνος. τὸτο ΚΙΟΝΑ τῆ ἔραν ἔλεγεσιν οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: est angustus et undique rotundus, et ut fertur adeo excelsus, ut eius summa iuga nequeant cerni; numquam enim iis desunt nubes, neque aestate, neque hyeme. Hunc COLVMNAM coeli esse dicunt incolae. Clericus.

510. Τίηδε δ' ὑπερκύδαντα Μενόϊτιον] Hic Menoetius post-

ea dicitur ὑβρισης, flagitiosus, contumeliosus, quod non abita significatione radicis ὑβριση, quae, apud Chaldaeos, significat terruit. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεά] Προμηθεὺς et Ἐπιμηθεὺς nomina Graeca sunt, non quae antiquissima Lingua primorum Graeciae colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mauis, cognomina sunt, quae loco nominum postea fuerunt, cum longa aetas ea obliuione sepe liisset. Προμηθεὺς dictus est ἀπὸ τῆ προμανθάνειν, praediscere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς vero ἀπὸ τῆ ἐπιμανθάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Si audimus Sam. Bochartum, nomen verum Promethei fuit Magog, quia 1. ut Iaphethi filius Magog: ita Iapeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem e coelo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut inuenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo Aeschyli, vbi sic loquens inducitur:

Χαλκὸν

* In Phaelegi Lib. I. c. 2.

Ποικίλον, αἰολόμητιν, ἀμαρτινοόν τ' Ἐπιμηθεα,

Varium, versutum, stultumque Epimetheum,

511. Ποικίλον Ald. Mox αἰολόμητιν Ald. Iunt. I. 2. ἀμαρτὶ νοόν Ald.

Χαλκόν, σίδηρον, ἄργυρον,
χρυσόν τε τις
Φήσινεν ἂν πάροιθεν ἔξου-
ρεῖν ἐμῷ;

*Aes, ferrum, argentum, aurum-
que quis dixerit se ante me in-
venisse?* 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod a vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine *Magog*; est enim ab Hebraeo *מגוג*, vel *מגוג* *magag*, quod est liquefieri, contabescere. Haec *Bochartus*, quae si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit *Gog*; filius enim alius *Iaphethi* sic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc est, non procul a Caucaso habitabat; qua de re, vide seundem virum doctissimum, in *Phalegi* Lib. III. c. 13. Dicitur autem fuerit *Epimetheus Gog*, a radice *גג* quae apud Arabas significat *arsit, flagrauit*, eo quod exarserit amore mulierum; quod significatur *Pandorae* fabula, ut mox videbimus. At si *Prometheus* et *Epimetheus* iidem ac *Gog* et *Magog* statuuntur esse et *Iaphethi* filii, quaeret quispiam, qui *Ioui* coaeui fuerint, quem existimamus non ita multo ante tempora *Abrahami* Patriarchae vixisse? Sed longaeuitas vitae humanae, ea aetate, rem extra dubitationis aleam ponit, et

ex *Chronologia Mosaica* liquet *Noachum* multis annis, post natum *Abrahamum* mortuum fuisse. *Clericus*.

Ποικίλον, αἰολόμητιν] Haec et quae postea dicuntur de prudentia et calliditate Promethei, confirmantur iis quae de illo habet *Aeschylus*, qui in *Prometheo* vincto, omnium ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχεὶ δὲ μύθῳ, πάντα συλ-
λῆβδην μάθῃς;
Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ
Προμηθέως.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus a Prometheo profectae sunt. *Clericus*.

511. Ἀμαρτινοόν τ' Ἐπιμηθεα] *Imprudentia* *Epimethei* in eo videtur sita fuisse, quod *Pandoram* a Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet *Hesiodus*, et pluribus in sequentibus a v. 570. et in *Operibus et Diebus*, v. 60. et seqq. Videntur autem *Pandora* significari formosae mulieres, quibus forte nimium dediti populi, qui erant inter mare *Caspium* et *Pontum Euxinum*. Certe etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat Europa, nec aliis ferme *Gynaecae* *Regum Persarum, Turcarum* et

Ὡς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένητ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι.
 Πρῶτος γάρ ῥα Διὸς πλαστὴν ὑπέδεκτο γυναῖκα
 Παρθένον. ὕβριτ' ἤν δὲ Μεινοίτιον εὐρύσπα Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν ἀφολόεντι κεραυνῷ, 515
 Εἵνεκ' ἀτασθαλίας τε καὶ ἠνορέης ὑπερόπλη.
 Ἄτλας δ' ἄρ' αὖθις εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείρασιν ἐν γαίῃς, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
 Ἑσθῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
 Ταύτην γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεὺς. 520

Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inuentoribus rerum.
 Primus enim Iouis filiam suscepit mulierem
 Virginem. flagitiosum vero Menoetium late videns Iupiter
 In Erebum detruxit, feriens ardente fulmine,
 Propter improbitatem et fortitudinem insolentem.
 Atlas vero coelum latum sustinet, dura ex necessitate.
 Finibus in terrae, e regione Hesperidum, argutarum
 Stans, capiteque et indefessis manibus.
 Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Iupiter.

513. ὑπὸ δὲ τῶν Τριῶν. ἴσθ' ὅτι B. 109. 518. πρόπαν B. 109. ἄν-
 γυφώνων Ald. Iunt. 1. 520. ἐδάσσατο B. 109.

et Indorum sunt referta. Quod
 oriri videtur ex coelo, quod
 idem temporibus Iovis fuit, ac
 nunc est. *Clericus.*

518. Πείρασιν ἐν γαίῃς καὶ
 τὰ ἐξῆς] Vide not. ad v. 215.
Clericus.

Πρόπαρ Ἑσπερίδων] Ex προῖ
 et παρὰ compositum, cui τὰ
 παρὸς, et παροῖθε, σύνοιχα.
Guicetus.

519. Ἑσθῶς κεφαλῇ τε καὶ
 ἀκαμάτοισι χέρεσσι] Hic ver-
 sus addititius videtur. *Guicetus.*

521. Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδη-
 σι Προμηθεῖα ποικιλόβροτον]

Omnes Poëtae in monte Cau-
 caso factum testantur. Itaque
 ex quatuor fratribus unus in
 extremam Africam nauibus au-
 fugit ex Imperio Iovis, hoc est,
 ex Graecia, et praesertim Thei-
 salia; alius vero per Bosporum
 Thracium et Pontum Euxinum
 in Colchidem iuit. Credibile
 est nonnullos, tyrannidem Io-
 vis fugientes, in extremum or-
 bem se se contulisse. Dicitur
 autem vinxisse Prometheus in
 Caucasio, eo quod illuc compul-
 sum, non passus fuerit in Grae-
 ciam redire, non aliter ac si ca-
 tenis vinctum illic tenuisset.
Clericus.

Δῆσε δ' ἄλκυονά πεδῆσι. Ἡρώμη θεὰ ποικιλόβυλον,
 Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσον διὰ κίον' ἐλάσσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὥρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὃ γ' ἦπαρ.

Ligauit vero firmissimis compedibus Promethea versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.

Et ei aquilam imminuit expanxis alis: ceterum haec hepar

522. Δεσμοῖς ἀργαλέοισι διὰ κίον' ἐλάσσας] Haec pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poetae, prout voluerant, indulserunt. — *Clericus.*

Διὰ κίον' ἐλάσσας] Τμήσις, διελάσσας. *Guierus.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὥρσε τανύπτερον] Alii vultures dicunt, quia Poetae, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

— αὐτὰρ ὃ γ' ἦπαρ Ἑσθιεν ἀθάνατον.] Haec ipsa res est, quae consideranda est, omissis omnibus παρέργοις. Si autem Phoenicia Lingua *Iecur* dicere velimus, utemur voce *ܚܒܚܐ chabed*, quae efferri, iisdem servatis consonantibus, potest *chabod*; quae vox non raro *diuitias* significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro *diuitiis* Promethei dixerunt eius *Iecur*. Nimirum cum Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas unquam exhaurire posse videretur; vulgo ferebant, quod interdum e fodinis hauriebatur,

id noctu iterum crescere, ut significarent exhauriri non magis posse fodinas, quam si tantundem metallorum enatum fuisset singulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quae ornamentis poeticis adaucta paulatim nimis quantum ab origine recessit. *Clericus.*

ἦπαρ Ἑσθ. ἀθ.] Hanc fabulam sic exponit Scholiastes: Ὁ δὲ αἰετὸς, βιωτικάς μερίμνας, καὶ ἐφημερίνας, αἰτίνας συνέχουσι τὸν ἀνθρώπον καὶ ἀναδίσταται τὰς φρένας ἐφ' ἡμέραν, ὥστε καὶ αἰετὸς τὸ ἦπαρ. Volucer autem significat curas illas, quae in vita quotidie occurrunt, comprimētes hominem eiusque spiritum assidue consumentes, ut *Iecur* volucer. Similiter Lucretius l. 3. Tityi fabulam exponit. Tityos nobis hic est in amore iacentem Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor, Aut alia quavis scindunt cuppedine curae. *Rob.*

Ἐπ' αἰετὸν ὥρσε] ἐπ' ὥρσε, *Guierus.*

Ἦσθιεν ἀθάνατον· τὸ δ' αἰζέτο ἴσον ἀπάντη
 Νυκλὸς, ὅσον πρόπαν ἡμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις. 525
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρα ἄλκιμος υἱὸς
 Ἡρακλῆς ἐκλείνει, κακὴν δ' ἀπὸ νῆσον ἀλαλκεν
 Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων.
 Οὐκ αἰκνύει Ζηνὸς ὀλύμπιε ὑψιμέδοντος,
 Ὅφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγένεος κλέος εἴη 530
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάρσιθεν ἐπὶ χθονὶ παλυβότειραν.
 Τῷτον ἄρ' ἀζόμενος παύσθῃ χόλῳ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν,

*Comedebat immortale: quin ipsam crescebat tantum vbique
 Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.
 Hunc quidem Alcmenae formosae fortis filius
 Hercules occidit, malam vero pestem profligauit;
 Ab Iapetionida, et liberauit ab aegritudine:
 Non iniuncto Ioue Olympio in alto imperante,
 Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
 Maior etiam quam antea, super terram multos pascentem.
 Eum itaque veneratus remisit iram, quam prius habuerat,*

524. Ἦσθιεν Trinc. ἀπάντη Ald. 525. ὄρνις Ald. Iunt. 1. 528.
 δυσφροσυνάων Iunt. 2. 531. τὸ πάρσιθεν Ald. 532. et 533. in vnum
 versum contraxit Rob. v. Not. ἄρ' legit etiam Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 ἀζόμενος Ald. v. sequi in Graev. Cler. et Ald. est παύσθῃ, sed Heinf. παύσθῃ.

524. Τὸ δ' αἰζέτο ἴσον ἀ-
 πάντῃ] An? τόσσον ἀπάντῃ,
undique. *Guierus.*

527. Ἡρακλῆς ἐκλείνει] Non
 Thebanus, sed alius multo an-
 tiquior, Tyrius ἡρῶν *harochel*
 hoc est, mercator, qui naui-
 bus Colchidem petiit et inco-
 las forte nonnullos illinc in
 Graeciam transtulit. Plures
 fuisse Hercules ostendimus, in
 Diff. de Hercule. Sed Boeo-
 rus vates populari suo tribuit,
 quae antiquioris erant. *Cle-
 ricus.*

532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος

τίμα ἀριδείκετον υἱόν] Est ver-
 sus supposititius. *Guierus.*

Τῷτον ἄρ' ἀζόμενος] Vulgo
 legitur

Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα
 ἀριδείκετον υἱόν

Καί περ χρώμενος παύσθῃ
 χόλῳ ὃν πρὶν ἔχεσκεν.

Guierus censet priorem versum
 esse supposititium, hac, arbitror,
 de causa, quoniam mera est re-
 petitio versuum praecedentium.
 Videor igitur veram
 lectionem eruisse e Cod. R. S.
 qui ita scribit,

Ταῦτ'

Οὐνεκ' ἐρίζετο βελαῖς ὑπερμενείῃ Κρονίωνι.
 Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἄνθρωποι
 Μηκώνῃ, τότε ἔπειτα μέγαν βῆν πρόφρονι θυμῷ 535
 Δασσάμενος προῖσθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.

Eo quod contendisset consilio cum praepotente Ioue.
 Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
 Meconae, ibi tum magnum bouem-volente animo
 Diuisum proposuit, Iouis mentem fallens.

533. βελαῖσιν Heinsf. βελα Ald. Iunt. 1. 534. θνητοὶ τ' Ald.
 Iunt. 1. 535. Μηκώνῃ Steph. Com. Heinsf. reliquae sine iota subscripto.
 536. ζῆνδς v. ἐξαπαφίσκων Ald. Iunt. 1. 2.

Ταῦτ' ἄρ' ἀζόμενος παύσθη
 χόλον, ὃν πρὶν ἐπέειχεν.

Duobus enim versibus in vnum
 coalescentibus vitatur ταυτο-
 λογία, longeque commodior
 sensus exhibetur. Rob.

533. Ἐρίζετο βελαῖς] Sub-
 intellige κατὰ, certauit, nimi-
 rum, artibus cum Ioue; quem
 etiam fefellit in conuiuio, vt in
 sequentibus docet Hesiodus.
 Itaque βελαῖ sunt hic τέχναι,
 artes, qua voce non semel in
 sequentibus vtitur Poeta. Cle-
 ricus.

Οὐνεκ' ἐρίζετο βελαῖς ὑπερ-
 μενείῃ Κρονίωνι] Hic quoque
 est supposititiuus. Guetus.

534. Ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ,
 θνητοὶ τ' ἄνθρωποι] Dii di-
 euntur hic Saturni liberi, alii-
 que eorum socii; homines ve-
 ro incolae, vt videtur, Pelo-
 ponnese, quos forte sibi subii-
 cere volebat Iupiter. Huius
 contentionis nulla, quod equi-
 dem sciam, alibi occurrit men-
 tio. Interea hinc quoque ap-
 pareret Deos et homines eius-

dem fuisse generis, hoc est,
 mortales, sed nobilitate et opi-
 bus antecelluisse Deos. Cleri-
 cus.

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ]
 An de sacrificiis fuit illa disce-
 ptatio. Vide Scholiast. Guie-
 tus.

535. Μηκώνῃ] Hoc est, Si-
 cyone, vetustissima vrbe Pelo-
 ponnese; cuius Reges antiquis-
 simi Graeciae habebantur. Cer-
 te Eusebius Aegialeum, pri-
 mum Sicyonis Regem, aequa-
 lem facit Nino et Abrahamo.
 Vide initium eius Chroniconum
 Canonum. Strabo autem do-
 cet Sicyonem prius Meconem
 dictam. Τὴν Σικυῶνα πρότε-
 ρον Μηκώνην ἐκάλεον, Sicyo-
 nem prius vocabant Meconem,
 Lib. VIII. p. 265. Ed. Gene-
 venfis. Hinc emendandus
 Scholiastes, cuius verba sunt
 hic corruptissima. Vrbs est
 Acharae proprie dictae, non
 Argolidis, vt ille perperam ha-
 bet. Clericus.

536. Δασσάμενος προῖσθη-
 κε]

Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πίουι δημῷ
 Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ·
 Τῷ δ' αὖτ' ὅς εἰα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
 Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι δημῷ, 540
 Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἰαπετιοῦδῃ, πάντων ἀριδείκνυτ' ἀνάκτων,
 Ὡς πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσσαι μοίρας.

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδὼς
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Πρὸμηθεὺς ἀγκυλομήτης, 545
 Ἦκ' ἐπιμειδήσας (δολίης δ' ἔλῃθρο τέχνης)
 Ζεὺς κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰειγενεστάων,
 Τῶν δ' ἔλκευ ὅπποτέρῃν σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.

Nam hac quidem parte carnesque et intestina cum pingui adipē
 In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
 In altera rursus ossa alba bouis dolosa arte
 Rite disponens recondidit tegens candida aruina.
 Iamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
 Iapetionida omnium illustrissime regum,
 O amice, quam inique partitus es portiones!

Sic dixit eum carpens Iupiter perpetua consilia sciens.
 Hunc vicissim allocutus est Prometheus vaser,
 Tacite arridens: (dolosae autem non immemor erat artis)
 Iupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige vtram tibi in pectoribus animus suadet.

537. τοῖς μὲν B. 109. Μοχ' ἡμιν. Ald. 540. καλύψας Trinc. 543.
 μοίρας Ald. Iunt. L. 544. 218 B. 109.

κε] Vs eligeret Iupiter quem
 vellet, ita vt altera pars Diis
 cederet, altera hominibus.
 Qued factum videtur diremto
 certamine, cum victor esset Iu-
 piter. *Gericus.*

Διὰς νόον ἐξαπαφίσκων]
 Scribendum videtur ἐξαπαφί-
 σκων. *Gericus.*

537. Τῷ μὲν γὰρ σάρκας]
 Scribendum videtur τῇ μὲν

γὰρ σάρκας, vt et versu 540.
 pro τῷ δ' αὖτ' ὅς εἰα, τῇ δ'
 αὖτ' ὅς εἰα. in quo et pro ἐπὶ
 τέχνῃ, ἀπ' ὑπὸ τέχνῃ. vt et
 v. 555. *Gericus.*

542. Πάντων ἀριδείκνυτ'
 ἀνάκτων] Reges hic sunt Di,
 vt alibi saepe. Prometheus hic
 dicitur inter omnes Deos con-
 spicuis, nimirum, artium varia-
 rum peritia. *Gericus.*

Φῆρ' αὖ δολοφρενέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μῆδεα εἰδὼς
 Γνῶρ', ἃδ' ἠγνοίησε δόλον. κακὰ δ' ὅσσετο θυμῷ 550
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέσθαι ἔμελλεν.
 Χερσὶ δ' ὄγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλκιφας.
 Χώσατο δὲ φρένας· ἀμφὶ χόλος δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
 Ὡς ἴδεν ὅσέα λευκὰ βοός, δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ.
 Ἐκ τῶ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων 555
 Καίεσ' ὅσέα λευκὰ θυέντων ἐπὶ βωμῶν.

Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autem aeterna consilia sciens
 Cognovit certe, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat
 Adversus homines mortales, quae et perficienda erant. [animo
 Manibus vero hic utrisque sustulit album adipem.
 Irascebatur autem mente: ira vero eius occupabat animum,
 Ut vidit ossa alba bouis, dolosa arte.
 Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
 Adolent ossa alba odoratis in aris.

549. μῆδεα B. 109. 552. ἄλκιφας Trinc. 553. θυμῷ B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. 556. βομῶν B. 109. Ald. βομῶν Iunt. 1. βώμων Iunt. 2.

550. Γνῶρ', ἃδ' ἠγνοίησε] Sciuit, neque ignoravit. Hoc est, plane sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebraei et omnis generis Scriptores. Vide quae notauimus ad Gen. XI. 30. Ceterum Hesiodus ausus non est dicere Iouem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur; at tamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset, nulla ratio erat, cur usque adeo indignaretur Prometheo, et quidem tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Prometheo, siue Caucaſo. Clericus.

Κακὰ δ' ὅσσετο θυμῷ Θνητοῖς ἀνθρώποισι.] Quia, ni-

mirum, hominibus apponebatur altera pars bouis. Clericus.

555. Ἐκ τῶ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ, καὶ τὰ ἐξῆς] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, et cauere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum reuocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac eius αἰτιολογίᾳ. Clericus.

Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδῃ, πάντων περὶ μῆδ' αἰδώς,
 ὦ πέπον, ἔκ ἄρα πῶ δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.
 ὣς φάτο χῳόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μῆδ' αἰδώς. 560
 Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημένος αἰεὶ,
 οὐκ ἐδίδ' αὖ μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο
 ὄνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναυετάουσιν.
 Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετοῖο,
 Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν 565.

Hunc autem valde indignatus allocutus est nubecogus Iupiter;
 Iapetionida super omnes sapiens,

O amice, nondum sane dolosae oblitus es artis.

Sic dixit, ira percitus Iupiter aeterna consilia sciens.

Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,

Non dabat miseris ignem insatiabilem

Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.

Sed ipsum decepit egregius filius Iapeti,

Furatus indomiti ignis eminens apparentem splendorem.

558. περί Ald.

562. μελήσει B. 109. R. S. Ald. μελήσει Iunt. I. 2.

Trinc. 563. ναυετάουσιν Iunt. I. 2.

562. Οὐκ ἐδίδ' αὖ μελέοισι
 πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο] Hoc
 est, ut videtur, Peloponnesiis,
 aut aliis populis interdixit usu
 ignis, in officinis in quibus
 metalla conflagabantur; ne forte
 in ferrariis officinis tela fierent,
 aliaque arma, quibus aduersus
 Iouem ipsum vterentur. Nam
 omni usu ignis neque carere
 possunt homines, neque arceri.
 Simile interdictum memorato
 legere est I. Sam. Cap. XIII,
 19. Clericus.

Μελέοισι] Huic interpreta-
 tioni fauet lectio quam exhi-
 bent Codices Bodl. et R. S. Ibi
 enim pro μελέοισι legimus με-

λήσει, quae vox *bastis* signifi-
 cat, ut passim videre est apud
 Homerum. Rob.

565. Κλέψας ἀκαμάτοιο
 πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν] Hoc
 est, inuito Ioue, iterum instituit
 eiusmodi officinas; cuius rei
 vestigium cernere licuit, ab an-
 tiquissimis temporibus, apud
Chalybes; quos primos calluisse
 artem tractandi ferri testantur
 Veteres, quo factum ut ab *Ae-*
schylo dicantur *σιδηροτέκτο-*
νες, in Prometheo victo, v.
 688. ubi memoratis Scythis,
 ita loquitur Prometheus:

Λαῖᾶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκ-
 τόνες

Οἰκῶ-

Ἐν κοίλῳ νάεσθην. δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν
 Ζῆν' ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
 Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν.
 Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξε κακὸν ἀνθρώποισι.

In concava ferula. momordit vero in animo
 Iovem in alto tonantem, et ad iram eius animus commotus est,
 Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
 Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.

568. τυρὸς Ald.

569. τεύξε Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

Οἰκᾶσι Χάλυβες.

Ad sinistram auriem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quae a sedibus Promethei non fuerunt remota.

Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἔθνος ἔγγιστα τε-
 λῶν τῆς Τραπεζῆντος,

Οὔτοι λέγονται σιδηρὸν ἐφευ-
 ρηκέναι πρῶτοι.

Καὶ τὸν χαλκὸν δὲ χαλυβόν,
 χαλκὸν τε λέγασί μοι,

Οἷα καὶ τῆτον εὖρεμα τελέν-
 τα τῶν χαλύβων.

Chalybes, gens est proxima Trapezuntii; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Aes etiam vocant et Chalybum et aes, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

*India mittit ebur, molles sua
 thura Sabaei,*

*At Chalybes nudi ferrum. Cle-
 ricus.*

569. Τεύξε κακὸν ἀνθρώ-
 ποισι] Hoc est, formosis mere-
 tricibus immixtis, populos cete-
 roqui fortes emolliuit, qua arte
 ferocem Lydorum indolem do-

muisset proditor Cyrus, consilio
 Croesi. Cum enim victi sae-
 pius rebellassent, Croesus sen-
 tentiam rogatus de ratione qua
 Lydi in officio in posterum con-
 tineri possent, inter alia haec
 respondit: πρόειπε αὐτοῖσι
 καθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ
 καπηλεύειν παιδεύειν τὰς παι-
 δας, καὶ ταχέως σφέας, ὡ βα-
 σιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν
 ὄψασθαι γεγόντας: * edictio il-
 lis ut liberos cytharam pulsare,
 psallere, et cauponari doceant;
 et brevi eos, o Rex, videbis mu-
 lieres pro viris factos. Hae ar-
 tes olim fere perinde habeban-
 tur, quasi lenocinium exercere,
 ideoque Iustinus Lib. I. c. 7. ita
 rem expressit: Interiecto deinde
 tempore, Lydi rebellauere, occu-
 pato in aliis bellis Cyro; qui-
 bus iterum victis, arma et equi
 ademti, iussitque cauponias, et
 ludicras artes, et lenocinia exer-
 cere. Et sic gens industria quon-
 dam potens et manu strenua, ef-
 foeminata mollitia, luxuriaque
 virtutem pristinam perdidit. Ac
 sane, ut alibi docet Herodotus,

H 3

* τῶ

* Herodotus Lib. I. c. 155.

Γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις 570
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω διὰ βυλάς.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἀργυφῆν ἐσθῆτι· κατὰ κρηθὲν δὲ καλύπτειν
 Δαίδαλεν χεῖρισσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι·
 Ἀμφὶ δὲ οἱ σεφάνης νεοθηλέος ἄνθεσι ποίης 575
 Ἰμερτὸς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
 Ἀμφὶ δὲ οἱ σεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χαριζόμενος Διὶ πατρί.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicae simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit vero et adornavit Dea caesiis oculis Minerua
 Candida veste: capiti vero calyptram
 Ingeniose factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circum vero eiserta recens florentis e floribus herbae
 Amoena imposuit capiti Pallas Minerua:
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Ioui patri.

571. αἰδοίῃ Ald. 573. Ἀργυφῆν Trinc. κατακρηθὲν Iunt. I. 2.
 καταθήκεν B. 109. 575. νεοθηλέος Trinc. νεοθηλέας Ald. Iunt. I. 2. Steph.
 Com. Heinl. 576. Ἰμερτὸς Ald. 577. ὃ ἀβέβη ab Ald. Iunt. I. 2.

* τῶ Λυδῶν δῆμῳ αἱ θυγατέ-
 ρες ἐπορνείοντο πᾶσαι, συλλέ-
 γασαι σφίσι Φερναῖς, *Lydorum*
populi filiae omnes prostabant,
sibi ducem colligentes. Coniici-
 mus Epimetheo et popularibus
 similia contigisse, ex v. 590.
 et sequentibus, ex quibus non
 difficile est intellectu nomine
 Pandora meretrices describi.
 Ceterae circumstantiae sunt or-
 namenta Poetica veteris histo-
 riae. *Clericus.*

Τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι]
 Νου sola meretrices, ut vult

Clericus, nomine Pandora si-
 gnificantur, quanquam vox θη-
 λύτεραι, quae infra occurrit v.
 589. exponitur, αἱ πρὸς τὰ
 ἀφροδίσια καταφροῦντα,
 Schol. Hom. ad Il. 9, 520. Pa-
 tet autem ex versibus 602. et
 seq. toti foemineo sexui, etiam
 vxoribus, iniquo, ut spero,
 Poetae nostri iudicio, descri-
 ptionem hanc competere. *Rob.*

570. Γαίης γὰρ σύμπλασ-
 σε] h. e. ἐν γαίῃ. Sic in ἐρ-
 γοῖς. *Guicinus.*

Ἐξ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχαστο, θαῦμα ἰδέσθαι, 580
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα,
 Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθης, (χάρει δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη) ζῳοῖσιν εἰκότα φωνήεσσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῦξε καλὸν κακὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι, 585
 Κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.

Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτης τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπων,
 Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.

Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.

Ἐκ γὰρ ὁλώϊόν ἐστι γένος, καὶ Φῦλα γυναικῶν 590

Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,

Οὐλομένης πενίης ἔ' σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.

Ὡς δ' ὅποτ' ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι

Κηφῆνας βόσκοσι, κακῶν ξυνήοντας ἔργων,

In hac artificiosa multa caelata erant, mira visu,
 Belluae quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit, (gratia vero resplendebat magna,
 Mirabilis) animantibus similes viuis.

Ceterum postquam effecit pulcrum malum, pro bono,
 Eduxit vbi alii erant Dii atque homines,

Ornatu gestientem caesia Palladis forti patre prognatae. [nes
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homi-
 Vbi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.

Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.

Illius enim perniciosum est genus et gens mulierum
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,

Perniciosae paupertatis non comites, sed luxus.

Ac veluti cum in alueariis testis apes

Fucos pascunt, malorum participes operum,

581. Κνώδαλα ὅσ' Ald. Iunt. I. 2. ὅσ' etiam habet Trinc. Mox
 πολλὰ omittit Ald. 583. Θαυμασίη, Trinc. 590. ἰδὲ Ald. 592.
 ἀσύμφοροι B. 109. Ald. ἀσύμφορα Iunt. I. Mox ἀλλ' ἀκόροιο Iunt. I. et 2.
 593. σύμβλοισι B. 109. 594. βύσκησι κακὸς Trinc.

594. ξυνήοντας ἔργων] Hoc est, κακῶν ἔργων κοινωνῶν, κα-
 κα' ἔργα κοινωνῶντων. Guiccius.

Αἱ μὲν τε πρόπαν ἡμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα 595
 Ἡμάτια σπεύδουσι, τιθεῖσιν τε κηρία λευκά,
 Οἱ δ' ἔντροσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλῃς,
 Ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.
 Ὡς δ' αὖτως ἀνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήοντας ἔργων 600
 Ἀργαλέων. ἕτερον δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο
 Ὃς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλοον δ' ἐπὶ γῆρας ἵκηται,
 Χήτει γηροκόμοιο, ὃδ' ἔβιοτ' ἐπιδευῆς
 Ζῶει, ἀποφθιμένῃ δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται 605

Illae quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnae laborant, et faciunt fauos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alueariis,
 Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Iupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud vero praebeuit malum pro bono:
 Qui nuptias refugiens, et anxietate plenas res mulierum,
 Non vxorem ducere velit, grauem vero attigerit senectam,
 Caret quae senectutem foueat; si non sine opibus,
 Viuat, mortui vero possessionem inter se diuidunt

595. ὧ μὲν Ald. Mox κατὰ δύναται Trinc. 597. ἐπηρεφέας Ald.
 Iunt. 1. Trinc. ἐπηρεφέας Iunt. 2. 599. ἀεὶ αὖτως Trinc. 601.
 δ' ὑπορεν Trinc.

595. Αἱ μὲν τε] Scribendum
 videtur αἱ μὲν γε. Guicetus.

596. Κηρία λευκά] Hoc est,
 λαμπρὰ τὰ γλήνη. Hesych.
 Guicetus.

601. Ἐτερον δὲ πόρεν κα-
 κὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] Hoc est,
 pro bono quod ex mulierum
 carentia sortitus est, subintel-
 lige τὰτῷ ὅσκιε γάμον etc. ei
 qui nuptias etc. ordo: ἕτερον
 δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἐπο-
 ρεν τὰτῷ ὅς μὴ γαμῶν εἰς γῆ-

ρας ἔλθῃ χήτει γηροκόμῃ.
 Guicetus.

604. Οὐ βιότ' ἐπιδευῆς]
 Penuria, per penuriam. Guic-
 etus.

605. Διὰ κτῆσιν δατέον-
 ται] Magnam esse dolori acces-
 sionem declarat Homerus, si,
 amisso filio, ad peregrinos tran-
 situra sit hereditas. Τὶόν δ' ἔ-
 τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι
 λιπέσθαι. Ἐνθ' ἔγε τὰς ἐνά-
 ριζε, Φίλον δ' ἐξαίνυτο θυ-
 μόν

Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμος μετὰ μοῖρα γένηται,
 Κεδνὴν δ' ἔσχεν ἀκοῖτιν, ἀραρυῖαν πρᾶπίδισσι,
 Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφείζει
 Ἕμμεναι. ὅς δ' ἐκ τέτμη ἀταρτηροῖο γενέθλης,
 Ζῶει ἐνὶ στήθεσσιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίην
 Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκετον κακὸν ἔστιν,
 Ὡς ἔκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.
 Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς

610

Remoti cognati. cui vero nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam vero habuerit coniugem, sapientem,
 Huic perpetuo malum cum bono certat,
 Ut adsit. qui vero adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum moerorem
 Animo et corde, et immedicabile malum est.
 Adeo non licet Iouis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Iapetionides nulli iniurius Prometheus

606. ἢ sine iota habet edit. Robins. 607. ὥς Ald. Iunt. f.
 ἔστιν Trinc. 608. δ' Ald. Iunt. f. 2. Trinc. 609. ὅν B. 109. Ald.
 Iunt. f. 1. δε καὶ τέμνη B. 109. 611. ἀνέκετον Iunt. f. 2. Trinc.
 612. ὥς Ald.

μὸν Ἀμφοτέροιν. πατέρι δὲ
 γόνον, καὶ κήδεα λυγρὰ Λεῖπ',
 ἐπεὶ ἔ' ζῶντες μάχης ἐκνοσή-
 σαντε Δέξατο· χηρωσαί δὲ
 διὰ κτῆσιν δατέοντο, ll. E,
 154. etc. Vide etiam Genes.
 cap. 15. vbi frustra sibi diuina
 munera Abramus collata exi-
 stimavit, cum, deficiente filio,
 familiarem servum haeredem
 sibi fore crediderit. Rob.

606. Μετὰ μοῖρα γένηται]
 Τμήσις μεταγέννηται, h. e. με-
 τῇ. Guierus.

608. Κακὸν ἐσθλῷ ἀντι-
 φείζει] Hoc est, malum pro
 bono obstat. Guierus.

Κακὸν — ἔμμεναι] Dicit
 Scholiastes, Τὸ ἔμμεναι παρέλ-

κει. Itaque plerumque verti-
 tar, Malum perpetuo cum bono
 certat. Ego autem τὸ ἔμμεναι
 παρέλκειν non existimo, sed
 vertendum esse, Malum perpe-
 tuo certat cum bono, ut sit. Qui
 aliter exponant iniquum ferunt
 iudicium de coniugali vita, exi-
 stimantes in felicissimis nuptiis
 malum bono aequale esse;
 cum Poeta nihil ultra videatur
 innuisse, quam quod in sortem
 felicissimam mala quaedam se
 semper intrudent. Rob.

609. Ἀταρτηροῖο γενέθλης]
 Subintellige γυναῖκα. v. seq.
 ἀλίαςον, hoc est, ἀφυκτον
 ἀχωρίζον. Guierus.

H 5

616. Πατὴρ

Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολὺῖδ' ἐν ἰόντα μέγας κατὰ δεσμὸς ἐρύκει. 615

Βριάρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ,
Κόττω τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐν δεσμῷ,
Ἥνεκ' ἐν ὑπεροπλὸν ἀγώμενος, ἠδὲ καὶ εἶδος,
Καὶ μέγεθος· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυδείης,
Ἐνθα οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες, 620
Εἶατ' ἐπ' ἐσχατῇ, μεγάλης ἐν πείρασιν Γαίης.

Illius evitavit gravem iram, sed necessario,
Quamvis multiscius sit, magnum vinculum coerces.
Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,
Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
Vbi illi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,

614. ἀνάγκη Ald. Iunt. I.

615. καταδεσμός Ald.

616. ἐς τε

πρῶτα Ald. ᾠδύσσατο Ald. Iunt. I.

616. Πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ] Οὐρανός. *Guicetus.*

Πατὴρ ᾠδύσσατο θυμῷ]
Hoc est, Saturnus, ut sequentia
ostendunt. *Clericus.*

Βριάρεω δ' ὡς πρῶτα] Vnicum
hoc, quod novi, occurrit exem-
plum vocis Βριάρεως in quatuor
Syllabas dissolutæ, producta
prima. Poetae omnes tam
Graeci, quam Latini trisyllabam
exhibent, penultima et ante-
penultima correptis, ut supra v.
149. Κόττος τε, Βριάρεως τε,
et infra v. 733. et 816. Hoc
tamen exemplum a communi
usu recedens Doctiss. Bentleium
videtur effugisse, qui cum hanc
vocem in quatuor Syllabas re-
solutam apud Miltonum inue-
nerit, idcirco illud carmen in

editione sua quasi Illustrissimo
Poeta indignum expunxit. Ne-
scio tamen annon quibusdam
potius videatur versus mutilus
esse et ἀνέφαλος, quam prima
in Βριάρεω syllaba produci. Po-
tuit sane librariorum incuria ex-
cidere articulus τῷ, qui versum
perfecisset; eundemque me-
mini articulum alibi a poeta
huic nomini adnexum; infra
nempe v. 733. Ἐνθα Γύγης,
Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως με-
γάθυμος. *Rob.*

619. Ὑπὸ χθονὸς εὐρυ-
δείης] In carcere, nimirum, sub-
terraneo, aut quem subterra-
neum fingit Poeta. Hinc *He-
siodus* incipit narrare bellum,
quod patri intulit Iupiter. *Cle-
ricus.*

629. Τιτῇ

Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίη μέγα πένθος ἔχοντες,
 Ἄλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὐδ' τέκεν ἠΰκομος Ῥεὴν Κρόνον ἐν Φιλότῃτι,
 Γαίης Φεῖδ' μοσύνησιν ἀνήγαγον ἐς Φάος αὐτίς. 629
 Αὐτὴ γὰρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος αἰεσθαί.
 Δηρὸν γὰρ μάραντο, πόνον θυμαλγὲ' ἔχοντες,
 Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγένοντο,
 Ἄντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερὰς ὑσμίνας 630
 Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,

Usque valde moerentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terrae consiliis reduxerunt in lucem iterum.
 Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
 Cum illis victoriamque et splendidam gloriam accepturos.
 Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
 Titanesque Dii, et quotquot e Saturno nati sunt,
 Contra sese mutuo per validas pugnas:
 Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
 Illi vero ab Olympo, Dii datores bonorum,

623. pro καὶ, ἢ. Ald. 627. πέντεσι B. 109. R. S. Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 631. ὀρθύος Iunt. 1. 2. 632. οἱ δ' Ald.

629. Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγένοντο] Dii quidem prioris aetatis, *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii vero posterioris a Saturno orti, simpliciter *Dii*. Clericus.

631. Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνες ἀγαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, et obsessus fuisse in eo loco;

qui forte duxit hinc nomen, nam ἡνὶ βασιλῆς est *cinxis*. Mons est qui Phthiotidem a meridie claudit. Clericus.

632. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thesaliae tractus, in quo Iupiter sedes fixit. Antiquus auctor * *Eubemerus*, ut verbis utar *Laetantii* e Lib. I. c. 11. Inst. Divinarum, qui fuit ex ciuitate Messa-

na,

* Vixebat tempore Cassandri, Antipatri F. regis Macedoniae, ante Chr. Nat. CCCX.

Οὓς τέκεν ἡΰκομος Ῥεῖη Κρόνω ἐννηθεῖσα.
 Οἳ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτός.
 Οὐδέ τις ἦν ἐρίδος χαλεπῆς λύσις, ἔδ' ἐτελευτή

635

Quos peperit pulcricoma Rhea Saturno concumbens.
 Illi sane tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
 Continenter pugnabant, decem totos annos.
 Neque ullus erat contentionis grauis exitus, neque finis

636. ἢν omittit Ald. Mox τελευτῇ Ald. Trinc.

na, res gestas Iouis et ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiamque contexuerat ex titulis et inscriptionibus sacris, quae in antiquissimis Templis habebantur, maximeque in fano Iouis Triphyliae, ubi anream columnam positam esse ab ipso Ioue titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat Ennius, et sequutus; cuius haec sunt verba, prout ea recitat Lactantius, loco memorato: *Ea tempestate, Iupiter in monte Olympo maximam partem vitae colebat; et eo ad eam in ius veniebant si quae res in controuersia erant. Item, si quis quid noui inuenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eo veniebat, atque Ioui ostendebat. Ex eo igitur monte Iupiter, cum suis, egressus, bellum intulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot milibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.*

634. Οἳ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες] Hinc manifesto liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Graeciae. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. *Iouem aduultum, cum audiuisset patrem atque matrem (a Titanibus) custodiis circumscriptos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensium multitudine, Titanumque ac filios eius pugnando vicisse; parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post haec deinde Saturno datam sortem, ut caueret ne eum filius e regno expelleret; illum eleuandae sortis, atque effugiendi periculi gratia, insidiatum Ioui, ut eum necaret. Iouem cognitis insidiis, regnum sibi denuo vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Euhemerum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus eius defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli inter Deos, et praemium victoris. Clericus.*

639. Παρ-

Οὐδ' αὐτοῖς, ἴσον δὲ τέλος τέτατο πολέμοιο.
 Ἄλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασι,

Alterutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
 Sed quando iam illis praeuit congruentia omnia,
 Nectarque ambrosiamque, quibus Dii ipsi vescuntur,

638. Παρέσχεθεν] Subintellige Κρονίδης e superioribus. *Guierus.*

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασιν] Si hic virgeremus verbum ἔδασι, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum; attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectar potum. At est locus Homeri plane huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat Odyss. T, v. 359. ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulysses:

Ἄλλα τὸδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔσιν ἀπορρώξ.

Verum hoc ambrosiae et nectaris est riuus. Ad quem locum Eustathius: σημειώσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπορρώξ ἐμφαίνει ὁ ποιητὴς ὡς ἐκ ἀπάδων ἐστὶ νοῆσαι καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὸν τι ὥσπερ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπορρώξ τοῖς ὑγραῖς προσαρμόζει, ὅλοϊ γὰρ ἀπορροῖαν. ἔτω γὰρ καὶ ἐποίησαν τινες τῶν νεωτέρων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγραὴν θεῖαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συνεκδοχικῶς πρὸς μόνον τὸ νέκταρ κείται ἡ ἀπορρώξ,

ὡς χρῆναι ἄλλο τι ὄνομα ἐπὶ τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: observa voce ἀπορρώξ ostendere Poetam non absolum esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quemadmodum nectar; nam ἀπορρώξ liquidis conuenit, significat enim effluuium. Sic eo fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum alimentum Deorum. Forte etiam synecdochice ad solum nectar referendum ἀπορρώξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam referatur. Verum multo simplicius dixerimus et Homerum et Hesiodum minus accurate loquutos, neque ex ἀκυρολογία vllum consuetarium esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar fuisse solidum cibum, ambrosiam vero potum; quod ostendit Eustathius, in sequentibus verbis, ex Anaxandride, Alcmæne et Sapphone. Sio parum sibi constant Poetae, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ a Graecis petamus, respondendo ita dici τῶν θεῶν πόμα, οἰοῦναι τὸ συνέχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νεότητι, παρὰ τὸ νέον καὶ

Πάντων ἐν γῆθευσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγῆνωρ. 640
 Ὡς νέκταρ δ' ἐπάπαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
 Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,
 Ὅφρ' εἴπω τὰ με θυμὸς ἐνὶ γῆθευσι κελεύει.
 Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι, 645
 Νίκης καὶ κράτεος περὶ μαρνάμεθ' ἤματα πάντα,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκγεγόμεσθα.
 Ἵμεῖς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτους

Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.
 Vbi vero nectar comederunt et ambrosiam amabilem,
 Iam tum ipsos sic affatus est pater hominumque Deorumque:
 Audite me, Terraeque et Coeli inclyti liberi,
 Ut dicam quae me animus in pectore iubet.
 Iam enim admodum diu aduersi nobis mutuo,
 Pro victoria et imperio pugnavimus dies omnes,
 Titanesque Dii, et quotquot e Saturno fari sumus.
 Vos vero magnamque vim et manus inuictas

641. r' Ald. 646. περιμαρμένθ' Ald. 647. ἱερῶν τε R. S. Trine.

καὶ τὸ ἔχω, νεόεκταρ, καὶ κα-
 τὰ συγκοπήν νέκταρ· διὸ καὶ
 Ἡβὴ αὐτὸ κρινᾷ, Ἰλιάδ. Δ.
 Alii vero deducunt παρὰ τὸ
 νε σερητικὸν καὶ κτῶ τὸ Φο-
 νεῖω. Dicere debuissent κτεί-
 ρω, vnde κτερίζω, *iusta facio*
 et κτερές *mortui*. Quam Ety-
 mologiam, si Graeca vox sit,
 veram esse suadet vox ἀμβρο-
 σία, quae eiusdem est signifi-
 cationis; de qua et hoc obser-
 vandum, non esse nomen sub-
 stantivum, sed adiectivum, cum
 quo subintelligenda vox τρο-
 φή, *cibus*. Ἀμβρόσιος passim,
 apud Poetas, *divinus* signifi-
 cat, non secus ac νεκταρεος.

Quod si verum sit, videbitur
 Hesiodus hoc velle, Ionem im-
 mortalitate donasse socios suos,
 praebitis nectare et ambrosia,
 quibus soli Dii uti credebantur;
 quo munere accepto, fortius
 in Titanas pugnant. Sed
 mihi verisimilius videtur τῶρα
 νικταρ aut nektar vocem esse
 Phoeniciam, quae *suffrum* so-
 nat; qui veluti potus Deorum
 habebatur, ut caro victimarum
 cibus. Adi Luciani librum de
 Sacrificiis. Clericus.

643. Ὡς νέκταρ δ' ἐπά-
 παντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατει-
 νήν] Hic versus est innotatus.
 Guichen.

Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ.
 Μνησάμενοι Φιλότητος ἐνῆτος, ὅσσα παθόντες 650
 Ἐς Φάος ἅψ ἀφίκεσθε δυσηλεγέος ἀπὸ δεσμῶ,
 Ἡμετέρας διὰ βελας, ἀπὸ ζόφου ἠερόεντος.
 Ὡς Φάπο. τὸν δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων
 Δαιμόνι, ἔκ ἀδάητα πιφάσκειαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 Ἰδμεν ὅτι περὶ μὲν πρεπίδες, περὶ δ' ἔστι νόημα, 655
 Ἀλκτῆς δ' ἀθανάτοισιν ἀρῆς γένεο κρυεροῖο.
 Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν ἀπὸ ζόφου ἠερόεντος
 Ἀφορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν
 Ἠλύθαμεν, Κρόνυ υἱὲ ἀναξ, ἀνάελπτα παθόντες.

Ostendite Titanibus contrarii in pugna graui,
 Memores amicitiae placidae, et quae perpassi
 Ad lucem redieritis molesto a vinculo,
 Nostra per consilia, a caligine obscura.

Sic dixit, illum vero rursus excepit Cottus egregius:
 Venerande, non ignota loqueris; sed et nos
 Scimus, quod excellas prudentia et intellectu,
 Depulsor autem immortalibus damni faceris horrendi.
 Tua vero prudentia ab caligine opaca
 Retro iterum acerbis a vinculis
 Venimus, Saturni fili rex, insperata passi.

649. φαίνετε Trinc. ἐναντίον Trinc. Steph. marg. 651. et 652.
 ὑπὸ B. 109. Ald. Iunt. 1. δυσηλεγέος Ald. 657. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν
 Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. ἐπιφραδμοσύνησιν etiam B. 109. R. S. Rob.
 edidit ἐπιφραδμοσύνησιν; vulgo ὑποφραδμ. 657. et 658. ὑπὸ B. 109. R. S.
 Ald. Iunt. 1. 2. 659. Ἠλύθαμεν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Comte
 Heinf. αἰ ζω Steph. marg. Heinf. ἀνάελπτα Heinf.

651. Δυσηλεγέος ἀπὸ δε-
 σμῶ] A vinculis molestae quie-
 tis, vel a quiete molesta vin-
 culorum. Guicetus.

655. Περί μὲν πρεπίδες]
 Scribendum videtur: περί σοι
 πρεπίδες, περί δ' ἔστι νόημα.
 Guicetus.

656. Ἀρῆς γένεο κρυεροῖο]
 Nota κρυεροῖο pro κρυερῆς po-

situm. Guicetus.

657. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύ-
 νησιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνη-
 σιν. Hesych. ἐπιφράσασθαι
 ὑπονοῆσαι, ἢ ἐπινόησαι, ἐπι-
 φρασάμεθα, σκεψάμεθα.
 Guicetus.

658. Ἀφορρόν δ' ἐξαῦτις]
 τὸ δ' delendum videtur. Guie-
 tus.

665. Ἀμει-

Τῷ καὶ νῦν ἀτενῆς τε νόῳ καὶ ἐπιφρονι βουλῇ 660
 Ἑυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηιοτήτι,
 Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.

“Ὡς Φάτ’. ἐπήνησαν δὲ θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Μῦθον ἀκέσαντες. πολέμῳ δ’ ἐλilαίετο θυμὸς 665
 Μᾶλλον ἔτ’ ἢ τοπάρειθε μάχην δ’ ἀμέγαρτον ἔγειραν.

Ideoque nunc intento animo, et prudenti consilio,
 Vindicabimus vestrum imperium in graui conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. collaudarunt vero Dii datores bonorum,
 Sermone audito. bellum vero cupiebat animus
 Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant

662. Τιτῆσιν Ald. 663. ἔχων Ald. 665. τοπάρειθον Trinc.

665. Ἀμέγαρτον ἔγειραν]
 Hoc est, μεγάλην. Guicetus.

Μάχην δ’ ἀμέγαρτον ἔγειραν] Ex hac descriptione praelii deorum et Titanum satis constat Poetam nostrum non solum, ut vult Quintilianus, in mediocri illo dicendi genere excelluisse, sed etiam ad summum Poetices fastigium assurgere potuisse. Nihil certe grandius occurrit vel in descriptione illa HomERICA τῆς θεομαχίας, quae tantopere a Longino celebratur. “Ὡς τὰς ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὀτρυνόντες Σύμβαλον, ἐν δ’ αὐτοῖς ἐρίδα ῥήγωντο βαρεῖαν. Δεινὸν δ’ ἐβρόντησε πάτηρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε Ἵψιδεν αὐτὰρ ἐνερθε Ποσειδάων ἐτίναξε Γαῖαν ἀπειρεσίην, ἔρῃων τ’ αἰπεινὰ καίρηνα. Πάντες δ’ ἐσσεύοντο πόδες πολυπιδάμικ’ Ἰδῆς, καὶ κορυφαί, Τρώων

τε πόλεις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν. Ἐδδειςεν δ’ ὑπένερθεν ἀναξ ἐνέρων Ἀἰδωνεύς, Δείσας δ’ ἐκ θρόνου ἄλτο, καὶ ἔαχε μὴ οἱ ὑπερθε Γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων. Οἰκία δὲ θνητοῖσι, καὶ ἀθανάτοισι Φανείη Σμερδαλέ’, εὐρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ Τόσσος ἄρα κτύπος ὦρτο θεῶν ἐρίδι ξυνιόντων. Hos versus merito celebrat Longinus c. 9. Ἐπιβλέπεις, ἑταῖρε, ὡς, ἀναρρήγνυμένης μὲν ἐκ βάθρων γῆς, αὐτᾷ δὲ γυμνήμενς Τάρταρον, ἀνατροπὴν δὲ ὅλης, καὶ διάσασιν τᾷ κόσμῳ λαμβάνοντος, πάντ’ ἅμα, ἑρῃῶνός, ἀδῆς, τὰ θνητὰ, τὰ ἀθάνατα, ἅμα τῇ τότε συμπολεμῇ καὶ συγκινδυνεῦσι τῇ μάχῃ; Si vero praesentis pugnae descriptionem conferamus, in ea etiam omnia aequae terribilia apparebunt; concussio terrae, ponti, coeli, tartari; mortu-

Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κείνῳ,
 Τιτῆνες τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγένοντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβουσφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δέ,
 Δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴσσοντο

670

Omnes, foeminaeque et mares, die illo,
 Titanesque Dii, et quotquot Saturno prognati sunt,
 Quosque Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
 Acres robustique, vires immensas habentes.
 Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

668. οὔτε Ald. ἔτε Iunt. 1. ἐρέβουσφιν B. 109. et Iunt. 2. φάος
 Ald. Iunt. 2.

mortalium omnium, atque im-
 mortalium confusio.

Δεινὸν δὲ περίαχε πόν-
 τος ἀπείρων
 Ἰὴ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν. ἐπέ-
 σευε δ' ἔρανός εὐρύς
 Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσ-
 σετο μακρὸς Ὀλύμπος
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων ἑνόσις
 δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἡρώεντα — etc.
 Et infra 833.

— — Ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ
 Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθεν,
 Πόντος τ' Ὠκεανὸς τε ῥοαί,
 καὶ τάρταρος γαίης,
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτων μέγας
 πελεμίζετ' Ὀλύμπος
 Ὀρνυμένοιο ἀνακτος ἐπέσε-
 νάχιζε δὲ γαῖα.
 Καῦμα γ' ὑπ' ἀμφοτέρων κατ-
 ἔχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βρωτῆς τε, σεροπῆς τε, πυ-
 ρὸς ἀπὸ τοῖο πελωρᾶ,
 Πρηστῆρων ἀνέμων τε, κεραυ-
 νᾶ τε φλεγέθοντος. —

Τρεῖς δ' Αἰδῆς δ' ἐνέροις κα-
 ταφθιμένοις ἀνάσσω.
 Τιτῆνες δ' ὑποταρταριοὶ Κρό-
 νον ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέσθ κελαδοιο, καὶ αἰνῆς
 δηϊοτήτος.

Observare liceat, quod hanc
 trepidationem Plutonis, utro-
 te imaginem nobilissimam, et
 excelsissimam, Latini etiam
 Poetae imitati sint. Virgil. Aen.
 8. Non secus ac si qua penitus
 vi terra debiscens Infernas re-
 feret sedes, et regna recludat
 Pallida, dis inuisa, superque in-
 mane barathrum Cernatur, tre-
 pidentque immisso lumine manes.
 Et Ovidius lib. 5. Metam. In-
 de tremis tellus, et rex paucos
 ipse silentium Ne pateat, lato-
 que solum retegatur hiatus. Im-
 missusque dies trepidantes ter-
 reat umbras. Rob.

668. Ζεὺς ἐρέβουσφιν] Τὰ
 ἐξ subintelligitur. Guicinus.

Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλαὶ δὲ ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἱ τότε Τιτῆνεςσι κατέσθην ἐν δαὶ λυγρῇ,
 Πέτρας ἡλιβάτης σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῆνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτύναντο Φάλαγγας 675
 Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέρω· δεινὸν δὲ περίαχε πόντος ἀπείρων.
 Γῇ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν· ἐπέσενε δ' ἔρηνος εὐρύς
 Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπος
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα 680
 Τάρταρον ἡρόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωὴ
 Ἀσπέτῃ ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατερῶν.
 Ὡς ἅρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἔσαν βέλεια σονόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρηνον ἀστερόεντα
 Κεκλομένων. οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ. 685

Omnibus simul. capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris enata erant in robustis artubus.
 Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Rupes magnas validis in manibus gestantes.
 Titanes vero ab altera parte confirmabant phalanges
 Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant
 Vtrique: horrende vero insonuit pontus immensus.
 Terra autem valde stridebat: ingemiscebat vero latum coelum
 Quassatum, et penitus concutiebatur amplius Olympus
 Impetu a Deorum. concussio vero venit grauis
 Ad Tartarum tenebricosum, et pedum acris fragor
 Immodici tumultus, ictuumque fortium.
 Ita sane in sese mutuo iaciebant tela gemebunda.
 Vox autem utrorumque peruenit ad coelum stellatum
 Adhortantium: at illi congregiebantur magno cum clamore.

674. σιβαρῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. 681. ποδῶν δ' Iunt.
 1. 2. 683. ἄν Trinc. ἵεσκν Ald. ἀλλήλοισιν ἔσαν B. 109.

677. Δεινὸν δὲ περίαχε]
 Scribendum videtur ὑπερίαχε,
 supra modum insonabat. Guie-
 tus.

679. Πεδόθεν] *E fundo*, hoc
 est, penitus. Guieius.

682. Ἀσπέτῃ ἰωχμοῖο]
 Hoc est, διωγμῷ. Guieius.

687. Εἶθα

Οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχευ' ἔόν μένος, ἀλλὰ νῦ τ' ἔ γε
 Εἶθαρ μὲν μένεος πλήντο Φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν
 Φαῖνε βίην ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' ἔραν' ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπῃ
 Ἀσράπτων ἔσειχε συνωχάδον· οἱ δὲ κραυνοὶ
 Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ αἰετοπῇ ποτέοντο 690
 Χειρὸς ἀπὸ σιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφόωντες
 Ταρφέες· ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἱσμαράγιζεν

Neque sane amplius Iupiter cohibebat suum robur, sed ipsius
 Statim robore implebatur animus, et omnem
 Exseruit vim: simul etiam a coelo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
 Celerrime una cum tonitru et fulgure volabant
 Manu a robusta, sacram flammam circumuoluentia
 Crebra: circum vero terra alma reboabat

686. ἀλλένῃ Trinc. 687. μένος Iunt. 2. 688. ἀπὸλύμπῃ Iunt. 1.
 Trinc. ἀπ' abest a Iunt. 2. 690. εὖ ποτέοντο Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

687. Εἶθαρ μὲν μένεος] Εὐ-
 θύς, εὐθέως, εἰθύς, ἰθύς et
 εὐθύς cognata, quibus adde
 τὸ εἶθαρ. Ib. ἐκ δέ τε πᾶσαν
 Φαῖνε βίην] Ἐξέφαινε. *Guiet-*
us.

Ἐκ δέ τε πᾶσαν] Po-
 tentiam Iouis imminuit Poeta
 cum dicat, omnibus ei viribus
 opus esse ad vincendos hostes.
 Messiam in Angelos rebelles
 fulminantem grandius descri-
 bit Miltonus lib. 6.

*Yet half his strength he put not
 forth, but check'd*

*His thunder in mid volley, for
 he meant*

*Not to destroy, but root them
 out of heaven. Rob.*

688. Ἀμυδις δ' ἄρ' ἀπ' ἔρα-
 νῆ, ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπῃ Ἀσρά-
 πτων ἔσειχε] Hic vere *Hesio-*
dus, quod aiunt, coelum terrae

miscet; primum enim cum ac-
 cepisset ab antiquissima fama
 Iouem ex Olympo pugnasse,
 quemadmodum Saturnum ex
 Othry, coelum credidit perin-
 de esse ac Olympum, quem
 Poetarum errorem antea iam
 notauimus. Deinde cum Io-
 vem hominem Cretensem mi-
 scuisset cum summo Numine,
 cuius telum fulmen esse cre-
 ditur; hic nobis Iouem suum
 fulmina, pro telis, mittentem,
 atque e coelo pignantem in-
 ducit. Cetera descriptio pu-
 gnae tota ornamentis Poeticis
 constat. *Clericus.*

689. Ἐσειχε συνωχάδον]
 Continue. a συνέχω, συνο-
 χω, συνοχάω, συνοχαδόν et
 συνωχαδόν. *Guietus.*

690. Ἰκταρ] ἐγγύς, de près.
Guietus.

Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.
 Ἐξε δὲ χθονὶ πᾶσα, καὶ Ὀκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντος τ' ἀτρέγυτος· τὰς δ' ἄμφω περ θερμὸς αὐτμὴ 695
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἥερα δῖαν ἵκαρσεν
 Ἄσπετος· ὅσσε δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἰόντων
 Λύγῃ μαρμαίρεσσα κεραυνῷ τε σieroπῆς τε.
 Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἄντα

Ardens : crepitabat autem vndique igne valde magna sylva.
 Feruebatque terra tota, et Oceani fluentia,
 Pontusque immensus : circumdedit autem calidus vapor.
 Titanes terrestres : flamma vero ad aërem diuinum peruenit.
 Magna : oculos vero visu priuabat quantumuis fortium.
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. [tur at si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum : simileque videba-

695. ἀμφείπετο Ald. Iunt. 1. ἀμφείπε Iunt. 2.

693. Μεγάλ' ἄσπετος] Μεγάλως. Guiccius.

695. Θερμὸς αὐτμὴ] Sic supra ἀρῆς κρυεροῖο. Guiccius.

696. Τιτῆνας χθονίης] Id est, terrae filios. Guiccius.

699. Χάος] Hoc est, coelum vide Scal. in Varr. Ib. εἴσατο δ' ἄντα] Subintellige τις. Guiccius.

Θεσπέσιον κάτεχεν Χάος] Χάος hic signat sine dubio ingentem aëris extensionem, quae vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit praelium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, *flammat ad aërem peruenisse*, cum quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia haec aliquatenus differunt; nam καῦμα θεσπέσιον *ingens ardor*, aut *incendium* est esse-

ctus flammæ. Sic Χάος usurpauit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Geneuensis maioris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τί ἐστ' ἢ νομιεῖς εἶναι
 Θεὸν ἐδένα, πλὴν ἄπερ
 ἡμεῖς,
 Τὸ Χάος τετὶ καὶ τὰς νεφέ-
 λας καὶ τὴν γλῶτταν,
 τρεῖς ταυτί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, praeter ea, quae nos existimamus; hoc Chaos et Nubes et Linguam, tria haec. Vbi Scholiastes: Χάος λέγει τὸν αἶρα, παρὰ τὸ κεχύσθαι, immo vero παρὰ τὸ χαίνειν, biare. Vide dicta ad v. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. et alibi. Clericus.

Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος] Non assentior Cle-

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσσαν ἀκῆσαι, 700
 Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανός εὐρύς ὑπερθεῖν
 Πίλνατο· τοῖος γάρ καὶ μέγιστος δῆπος ὁρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπομένης, τῇ δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.
 Τόσσος δῆπος ἔγεντο θεῶν ἐριδι ξυκiónτων.
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἐνοσίν τε, κόνιν θ' ἅμα ἐσφαράγιζον, 705
 Βροντὴν τε, Στεροπὴν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. Φέρον δ' ἰαχὴν τ' ἐνοπὴν τε
 Ἐς μέσον ἀμφοτέρων· ὁτοβος δ' ἀπλητος ὁρώρει.

Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim et terra et coelum latum superne
 Appropinquabat: talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente:
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. [citabant,
 Simul quoque venti motumque pulueremque cum strepitu ex-
 Tonitruque, fulgurque, et ardens fulmen,
 Tela Iouis magni. ferebant autem fremitum clamoremque
 In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur

700. αἶσαν Iunt. 2. 703. μέγας ὑπὲρ δῆπος Steph. marg. 704. ὑπέρθε
 B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. 705. ἐσφαράγιζον Trinc. κόνιν τ' ἐσφαράγιζον Ald.
 707. ἰαχὴν Ald. Iunt. 1. ἰσχυρὸν Iunt. 2.

Clerico, qui supponit τὸ χάος
 hic significare ingentem aëris
 extensionem, quae vacua capi-
 tibus nostris imminet. Nam
 praeterea quod, hoc sensu ad-
 misso, inepta esset repetitio
 versus 696. ubi dicitur, Φλόξ
 δ' ἤερα διὰν ἵκανε — ἀσπε-
 τος, quis non sentit longe
 grandiore esse imaginem Iovis,
 ultra ipsius mundi limites
 fulgura torquentis, quam eius-
 dem, flammam in ambientem
 aërem iaculantis? Miltonus
 nostras veterum Poetarum ae-
 mulator et perfectior, hunc lo-
 cum respexisse videtur lib. 6.

*Eternal wraths
 Burne after them to the bot-
 tomless pit.*

*Confounded Chaos roar'd
 And felix tenfold confusion in
 their fall
 Through his wild Anarchy, so
 huge a rout
 Incumber'd him with ruin.*

Rob.

702. Πίλνατο] Ἐπσλάζε-
 τα. Guicetus.

705. Κόνιν ἐσφαράγιζον]
 Hesych. ἐσφαράγιζον ἐδόναν
 μετὰ ψόφου, ἐκίνα. vulgo
 ἤχαν τὸ ἐκίνα. Ib. κόνιν]
 Κορίνη. Guicetus.

Σμερδαλέης ἔριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Ἐκλίνθη δὲ μάχη· πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες, 710
 Ἑμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατεράς ὑσμίνας.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι μάχην δριμύτιαν ἔγειραν,
 Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
 Οἳ ῥα τριηκοσίας πέτρας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπασσυτέρας· κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι 715
 Τιτῆνας. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλείοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερθύμας περ ἑόντας,
 Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρανος ἔς' ἀπὸ γαίης.

Stupendae pugnae : robur autem exferebatur operum.
 Inclinata vero est pugna. prius autem sibi mutuo imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti praelio.
 Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sane trecentas petras robustis e manibus
 Mittebant frequentes : obumbrarunt autem iaculis
 Titanas : atque hos quidem sub terram longeꝫ patentem
 Miserunt, et vinculis molestis alligarunt,
 Cum vicissent manibus, superbi licet essent,
 Tantum infra sub terram, quantum coelum distat a terra.

711. ἑμμένως Iunt. 2.

716. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθο-
 νὸς εὐρυοδείης Πέμψαν] Hoc
 est, in carcerem caliginosum,
 ut sequentia docent, quamvis
 ὑπερβολῇ nimia veritatem cor-
 rumpat Poeta. Clericus.

719. Τόσσον ἔνερθ'] Simi-
 lis apud Homerum occurrit
 Tartari descriptio Il. 8.

Ἡ μὲν ἐλῶν εἴπω ἐς Τάρτα-
 ρον ἡρώεντα
 Τῆλε μάλ', ἧχι βάθυσον ὑπὸ
 χθονὸς ἐς βέρεθρον

Ἐνθα σιδήρεαι τε πύλαι, καὶ
 χαλκεὸς ἔδος,
 Τόσσον ἔνερθ' αἶδεω, ὅσον ἔρα-
 νὸς ἔς' ἀπὸ γαίης.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

— Tum Tartarus ipse

Bis patet in praecipis tantum,
 tenditque sub umbras,

Quantus ad aethereum coeli
 prospectus Olympum.

Hic genus antiquum terrae, Ti-
 tania pubes,

Fulmine deiecti, fundo voluuntur
 in imo. Rob.

726. Τρι-

Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἤερόντα. 720
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέατα χάλκεος ἄκμων
 Οὐρανόθεν κατιῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο.
 Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέατα χάλκεος ἄκμων
 Ἐκ γαίης κατιῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νύξ 725
 Τριχοιχεὶ κέχυται περὶ δειρήν· αὐτὰρ ὕπερθεν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἤερόντι
 Κεκρύφαται, βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο,
 Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἑσχατα γαίης. 730
 Τοῖς ἔκ ἐξίτον ἐσι· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν

Par enim spatium a terra in Tartarum caliginosum.
 Nouem enim noctes ac dies aerea incus,
 Coelitus delapsa, decimo die ad terram perueniret:
 Nouem rursus noctes et dies aerea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perueniret.
 Quem circa aereum septum ductum est: circum vero ipsum nox
 Triplici ordine fusa est circa collum: sed superne
 Terrae radices sunt et infructuosi maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Iouis nubicogi,
 Loco in squalido, vbi vastae vltima terrae.
 His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus

720. γαίης Trinc. 724. δεκάτῃ δ' ἐς B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. ἵκοιτο
 Ald. Iunt. 1. 2. 727. πεφύκασι Trinc. Steph. Heinsf. 730. εὐρώεντι
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 731. Πόσειδων Trinc.

726. Τριχοιχεὶ κέχυται πε-
 ρὶ δειρήν] An τὸ σῶμα intelli-
 git gulam. a δειρήν δειροτομεῖν.
 Guicetus.

727. Αὐτὰρ ὕπερθεν Γῆς
 ῥίζαι πεφύκασι] Tartara, ni-
 mirum, non intra terram esse
 putabant, sed inferiora, in te-
 nebricosis spatiis, quae terrae
 subiecta esse existimabant;

cum nescirent terram esse ro-
 tundam, et vicibus soli sua he-
 misphaeria ostendere. Cleri-
 cus.

730. Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πε-
 λώρης ἑσχατα γαίης] Hic ver-
 sus addititius videtur. Guicetus.

Hic versus Guiceto videtur
 addititius esse, cui assentior.
 Mendosus enim est, nec Gram-
 maticae congruens. Rob.

Χαλκείας τείχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν.

Ἐνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος

Ναίεισιν, Φύλακες πισοὶ Διὸς αἰγίοχοιο.

Ἐνθάδε γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡρόεντος, 735

Πόντος τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἔραν ἄστρόεντος,

Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,

Ἀργαλέ, εὐρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ

Χάσμα μέγ'. ἔδ' κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν

Aereas: murus etiam circumdatus vtrimque.

Illic Gyges, Cottusque, et Briareus magnanimus

Habitant, custodes fidi Iouis Aegiochi.

Ibidem terrae tenebricosae, et Tartari caliginosi,

Pontique infructuosi, et coeli stelligeri,

Ex ordine omnium fontes et fines sunt,

Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:

Hiatus ingens. nec vero quisquam toto integro anno

732. τείχος δὲ περιέκειται B. 109. τείχος δὲ περ οἷεται Ald. Iunt. 1.

737. ἐξείης Ald. Ναεισιν B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.

732. Τείχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν] Malim τείχος τε περὶ κείτ' ἀμφοτέρωθεν. *Guietus.*

737. Πάντων πηγαὶ] Hoc est, ἀρχαί. *Guietus.*

Πηγαὶ καὶ πείρατα] Videtur addidisse πείρατα, *finēs*, ad explicandam vocem πηγαί, *fontes*, qua initium terrae, maris et coeli significat. Illinc, nimirum, omnia haec incipere existimabant, qui terram planam et vna hac parte a Sole illustratam censebant. Hinc v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re

obscura plura dicere volunt, quam sciunt. *Clericus.*

739. Χάσμα μέγ'] Pulcherrimam illam ideam *Satanæ* per chaos iter facientis ab hinc videtur traxisse Miltonus lib. 2.

*A vast vacancy: all unawares
Fluttering his pennons vain
plumb down he drops
Ten thousand fathom deep, and
so this hour*

*Down had been falling, had
not by ill chance*

*The strong rebuff of some tu-
multuous cloud*

*Instinct with fire and nitre hur-
ried him*

As many miles aloft — Rob.

740. Οὐδας

Οὐδας ἴκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο. 740

Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη

Ἀργαλήν· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι

Τῷτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ

Ἐσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι.

Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο παῖς ἔχει ἄρανόν εὐρὺν 745

Ἐσηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτησι χέρεσσιν

Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἄσσον ἰᾶσαι

Solum attingeret, vbi primum portas intra venisset,

Sed sane huc ei illuc ferret impetuosa procella

Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis

Hoc monstrum: et noctis obscurae domus horrenda

Stat, nubibus obtectae nigris.

Has ante Iapeti filius sustinebat coelum latum

Stans, capiteque et indefessis manibus

Firmiter, vbi Noxque et Dies prope euntes

740. ἴκοιτ' Ald. 741. φέροι Ald. Iunt. 1. 2. Steph. προθύελλα Ald. Iunt. 1. 2. Com. Krebs. 742. τε μὲν Trinc. 743. καὶ abest a Trinc. ἐρεμνῆς Trinc. 744. ἔσηκε Iunt. 2. 745. πρόσθ' Ald. Iunt. 1. 2. Steph. 747. ὅθι B. 109. Ald. Iunt. 1. τάσσον B. 109. Iunt. 1. ἴσσαι Steph. marg. atque ita edid. Rob. vulgo ἀμφίς. ἡμέραι Ald. ἰᾶσαι B. 109.

740. Οὐδας ἴκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο] An scribendum? ἔδας ἴκοι' εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο. Sic in ἔργοις, ἐπὶν δ' εἰς ἄκρον ἰκῆται scribendum, pro quo vulgo scriptum ἰκῆται. *Guicetus*.

741. Πρὸ θύελλα θυέλλη] Scribo φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη ἀργαλήν. φέροι πρὸ pro προφέρω vna voce. Homer. Od. γ. ἐπειτὰ μ' ἀναρπάξασα θύελλα οἴχοιτο προφέρεσσα. *Guicetus*.

742. Δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι] Scribo δεινόν δέ καὶ ἀθ. *Guicetus*.

743. Τῷτο τέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. sequentia καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ

Ἐσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι.

Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο παῖς ἔχει ἄρανόν εὐρὺν

Ἐσηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτησι χέρεσσιν

Ἀσεμφέως.

Haec supposititia sunt. *Guicetus*.

747. Ἄσσον ἰᾶσαι] Vulgo legitur ἀμφίς; sed monente Graenio, et consentiente Mf. Bodl. restitui ἄσσον, quod sequentia verba, ἀλλήλας προσείπον, requirere videntur. *Rob.*

Ἀλλήλας προσείπον, ἀμειβόμεναι μέγαν ἔδον
 Χάλκεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζεν
 ἔρχεται, ἔδ' ἐποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἔργει. 750
 Ἀλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἔῃσα,
 Γαῖαν ἐπιστρέφεται· ἡ δ' αὖ δόμῃ ἐντὸς ἔῃσα,
 Μίμνει τῆς αὐτῆς ὥρην ὁδῷ, ἔς' ἂν ἵκηται.
 Ἡ μὲν ἐπιχθονίοισι Φάος πολυδερκὲς ἔχουσα,
 Ἡ δ' ὕπνον μετὰ χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο, 755
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κακαλυμμένη ἡεροειδῆ.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Aereum. haec quidem intrat, illa vero foras
 Egreditur, neque unquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super mouetur: altera rursus in domo cum sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Haec quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
 Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atra.
 Ibi autem Noctis obscurae filii domus habent,

748. Ἀλλήλας Trinc. 753. τὴν αὖ τῆς Ald. Iunt. 1. 2. 754. ἐπὶ
 χθονίοισι Ald. ἐπιχθονίοισι Iunt. 1. 2. Trinc. 756. νεφέλη Ald.
 κακαλυμμένη Ald. Iunt. 1. Trinc.

749. Ἡ μὲν ἔσω καταβή- tulimus *Artis Criticae* P. 2. S. 1.
 σεται] Scribendum videtur e. 15. §. 21. *Clericus*.
 καταδύεται. *Guicetus*.

752. Γαῖαν ἐπιστρέφεται]
 Si intellexisset *Hesiodus* quod
 hic haber, sciisset terram non
 minus in opposito hemisphae-
 rio a sole illustrari, quam in
 hoc nostro, adeoque futilia esse
 quae dixit de situ Tartari. Sed
 videtur inscius veritatem effu-
 disse, nec satis sciuisse quid
 sibi vellent. Huc facit dictum
Socratis de Poetis, quod pro-

753. Μίμνει τὴν αὐτῆς] Scri-
 bo τῆς. Ibid. ἔς' ἂν ἵκηται]
 Subintellige ἡ ὥρα. v. seq. Ἡ
 μὲν ἐπιχθονίοισι] Subintel-
 lige ἡμέρα. *Guicetus*.

755. Κασίγνητον Θανάτοιο].
 Similiter *Homerus* II. ξ. Ἐνθ'
 ὕπνω, ξύμβλητο, κασιγνήτω
 Θανάτοιο. Et *Virgil*. *Aen.* 6.
 Et consanguineus leti sopor.
 Rob.

Ὕπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· ἔδ' ἐ ποτ' αὐτὰς
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσανιών, ἔδ' ἔρανόθεν καταβαίνων. 760
 Τῶν ἕτερος μὲν γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Ἥσυχος ἀντρέφεται καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
 Τῷ δὲ σιδηρῇ μὲν κραδίη, χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσσι· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν. 765
 Ἐνθα θεῶ χθονίᾳ πρόσθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδῶ καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἑστᾶσιν· δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,

Somnus et Mors, graues Dii: neque vnquam eos
 Sol lucidus intuetur radiis,
 Coelum scandens, nec coelitus descendens.
 Horum alter quidem terramque et lata dorſa maris
 Quietus percurrit et placidus hominibus.
 Alterius vero ferreum quidem cor, aereum vero ei pectus
 Crudele in praecordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis vero etiam immortalibus diis.
 Illic dei inferi in anteriore parte aedes resonantes,
 Fortisque Plutonis et terribilis Proserpinae,
 Stant: horrendus autem canis pro foribus custodit,

761. τῶν δ' Trinc. 762. ἀντρέφεται Iunt. I. 763. σιδηρῇ B. 109.
 Ald. Iunt. I. 766. πρόσθεν Trinc. 768. Ἑστᾶσι Ald. Iunt. I. 2.

758. — ἔδ' ἐ ποτ' αὐτὰς Neque vnquam eos Sol lucidus
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται adſpicit radiis, neque cum is
 ἀκτίνεσσιν ad coelum ſtellatum, neque cum
 Οὐρανὸν εἰσανιών, ἔδ' ἔρανό- iterum ad terram e coelo con-
 θεν καταβαίνων] vertitur. Clericus.
 Videtur eſſe imitatio Homeri, 763. Χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ]
 qui ita de Cimmeriis Odyſſ. A. Το οἱ hic non placet. quare
 — ἔδ' ἐ ποτ' αὐτὰς ſcribendum videtur χάλκεον
 Ἥλιος φαέθων ἐπιδέρεται δέ τε ἦτορ. Guicetus.
 ἀκτίνεσσιν
 Οὐδ' ἐπὶ τ' ἄψ ſείχῃσι πρὸς 766. Ἐνθα θεῶ χθονίᾳ
 ἔρανον ἀξερεντα πρόσθεν δόμοι] Scribendum
 Οὐθ' ὅταν ἄψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' videtur θεῶν χθονίων. Guic-
 ἔρανόθεν προτραπηται. tus.

769. Τέ-

Νηλεΐης τέχνην δὲ κακὴν ἔχει ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίνει ὁμῶς ἄρ' ἢ τε καὶ ἄσιν ἀμφοτέροισιν
 Ἐξελθεῖν δ' ἔκ αὐτῆς εἰς πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
 Ἐσθίει ὃν καὶ λάβησι πυλέων ἐκτοσθεν ἰόντα
 Ἰφθίμω τ' Αἰδῶ καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
 Ἐνθάδε ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στυξ, θυγάτηρ ἀψορρόα Ὠκεανοῖο

770

775

Saeuus. artem autem malam habet: introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque et auribus ambabus:
 Exire vero non iterum permittit denuo, sed obseruans
 Deorat, quemcunque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis et terribilis Proserpinae.
 Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani

769. ἰσχυρὸν Ald. Trinc. 773. αἰδῶ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

769. Τέχνην δὲ κακὴν ἔχει]
 Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν
 ἰόντας. τμήσις, ἐσιόντας, εἰσ-
 ἰόντας. Guicetus.

773. Ἰφθίμω τ' Αἰδῶ καὶ
 ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθι-
 μος, ubi de Deo sermo est,
 verti debet ἰσχυρὸς potens,
 non fortis, praesertim cum lo-
 quatur Poeta de Plutone. Per-
 serphone filia Cereris dicitur alio
 nomine Pherephartba, quod si
 scribamus Phoenicio caractere
 פֶּרֶפֶרְתָּה pber pberthe, signifi-
 cat fructum copiosum; nomen-
 que hoc terribile habebatur,
 quia sacrum. Plato in Craty-
 lo, p. 265. eo prolato subiicit:
 πολλοὶ καὶ τῷτο φοβέονται τὸ
 ὄνομα, multi reuerentur hoc no-
 men: Περσεφόνην viri docti in-
 terpretantur, ex eadem Lingua
 פֶּרֶי פֶּרִי peri-saphoun fructum
 occultum, quod signat semen-

tem terrae commissam. Malim
 intelligere reconditum in hor-
 reis. Vtrumque nomen aptis-
 simum est filiae Δηῆς, hoc est,
 Deae copiae. Ceres Regina fuit
 Siciliae, cuius filiam rapuit
 Pluto, aut raptam vxorem du-
 xit; quod in Enarratione * Gal-
 lica Mysteriorum Cereris mul-
 tis ostendimus. Clericus.

775. Δεινὴ Στυξ θυγάτηρ
 ἀψορρόα Ὠκεανοῖο] Non dif-
 ficile est intellectu cur Stygem
 vocet Hesiodus filiam Oceani,
 cum sit tanta rerum affinitas;
 ne dicam ex vaporibus Oceani,
 qui in pluuias densantur, oriri
 fontes. Sed tria sunt hic, non
 ubique obuia, animaduertenda.
 Primum est descriptio Stygis,
 quam prorsus fictam esse nos
 credere vetat quod habet Pau-
 sanias in Arcadicis, seu Lib.
 VIII. p. 483. vbi postquam me-
 minit

minit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἐρειπίων, inquit, & πόρρω κρημνός ἐστιν ὑψηλός ἄχ' ἕτερον ἐς τοσάτον ἀνήκοντα ὑψὺς οἶδα καὶ ὕδωρ κατὰ τῆ κρημνῆς ῥαίξει καλῶσι δ' Ἕλληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Εἶναι δὲ τὴν Στύγα Ἡσιόδος μὲν ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν (Ἡσιόδῳ γὰρ δὴ ἐπὶ τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένα ἔν ἐστιν ἐνταῦθα Ὠκεανὲ θυγατέρα τὴν Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτὴν εἶναι Πάλλαντος: non procul a ruderibus, est alia montis crepido; non aliam vidi, quae in tantam altitudinem attollatur; aqua vero secundum praeruptam rupem stillat. Vocant Graeci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceani filiam, et uxorem Pallantis. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex verbis Pausaniae intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

— κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι πέτρῃσι κατῆρε Φῆ,
ἀμφὶ δὲ πάντῃ
Κίονιν ἀργυρεοῖσι πρὸς ἔρ-
νόν ἐς ἡρηται.

*Inclyras aedes incolit ingentibus
saxis superne rectas, circumqua-
que vero columnis argenteis ad
coelum firmatae sunt.*

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poetae aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum,

quod aqua illa lethalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατον δὲ τὸ ὕδωρ φέρει τῷτο καὶ ἀνθρώ-
πῳ καὶ ἄλλῳ ζῳῷ παντί. lethalis est haec aqua et hominibus, et omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet mirae effectus aquae illius omnia perumpentis, praeter ungulam equinam; sed qui forte minus veri sunt. Verum hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Graeciae colonis dicta sit πῖνῳ ἢ με σθῆναι, hoc est, aqua silentii, quod ad regna solum eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in sequentibus, ubi dicit eum qui per Stygem peieravit κείσθαι ἀναυδόν, iacere sine voce.

Tertio observandum aquam huius fontis fuisse iuriurando consecratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immerito quaerant Lectores. Videtur enim qui iurabat hībisse ἐν χρυσῇ προχοῇ allatam aquam ab Iride. Alioquin necesse non erat eam afferri. Crediderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusabatur cuiuspiam sceleris, cuius reus non erat, potuisse sine noxa eam aquam bibere; addito iureiurando, quo innocentiam suam testatam faceret; sin minus, aquam noxiam suam naturam obtinuisse et homini mortem, aut grauem morbum creasse. Non vnus hic fons habitus aptus explo-
randae

Πρεσβυτάτη νόσφιν δὲ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι πέτερσι κατηρεφῇ· ἀμφὶ δὲ πάντη
 Κίουσιν ἀργυρέοισι πρὸς ἔρανὸν ἐσῆρικται.
 Παῦρα δὲ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἴρις
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης, 780
 Ὅππ' ὅτ' ἔρις καὶ νῆκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καί ῥ' ὅσις ψεύδεται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζεὺς δέ τε Ἴριν ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνείκῃ
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἡλιβάτοιο, 785

Maxima natu: seorsum vero a diis inclytas aedes incolit
 Ingentibus faxis superne tectas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad coelum firmatae sunt.

Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris

Nuncii causa versatur super lata dorso maris,

Quando lis et contentio inter Deos exorta fuerit.

Et sane quisquis mentiatur coelestes domos tenentium, [rat

Iupiter Irim mittere solet Deorum magnum iusiurandum ut fo-

E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam

Frigidam, quae e petra destillat alta

777. πάντη Ald. 780. Ἀγγελίη R. S. Trinc. Com. Steph. marg.

782. ὅς κε ψεύδεται Trinc. 783. ἐνείκῃ Ald. ἐνείκην Trinc.

randae veritati iurisiurandi.
 Vide quae habet *Macrobius*
 de fonte Palicorum Saturnal.
 Lib. V. c. 19. *Clericus*.

779. Παῦρα δὲ Θαύμαντες]
 Hoc est, παυράνις, ὀλιγάνις.
 a παυράνις παυράξ, παῦρα,
 ut ασφοδράνις σφοδράξ, σφό-
 δρα etc. *Guicetus*.

780. Ἀγγελίης πωλεῖται]
 Scribe ἀγγελίη, subintellige
 τὸ σὺν, hoc est, σὺν ἀγγελίῃ
 πωλεῖται. *Guicetus*.

782. Καί ῥ' ὅσις ψεύδεται
 ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων] Hic
 versus spurius videtur. *Guicetus*.

783. Ζεὺς δέ τε Ἴριν ἐπεμ-
 ψε] Scribo: Ζεὺς δ' ὅτε Ἴριν.
 ordo: ἐπεμψε ἐνείκῃ πολυ-
 ώνυμον ὕδωρ μέγαν ὄρκον.
 περὶ συγῶς vide Pausaniam in
 Arcadicis. *Guicetus*.

Μέγαν ὄρκον] Hoc est, per
 quem magnum iusiurandum
 concipitur. Sic *Homerus* vocat
 ὄρκια πῖσά agnos qui adhibe-
 bantur ad solennius iurandum.
Iliad. Γ. v. 245. *Clericus*.

785. Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέ-
 τρης] Hic versus et sex sequen-
 tes sunt nothi. *Guicetus*.

Ὅ, τ' ἐκ πέτρης καταλεί-
 βεται

Ὑψηλῆς· πολλὸν δὲ ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Ἐξ ἱερῶ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
 Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτῃ δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασαι.
 Ἐννέα μὲν περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης ἀργυρέης εἰλεγμένος εἰς ἄλα πίπτει· 790
 Ἡ δὲ μὴ ἐκ πέτρης προρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Ὅσκειν τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσση
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφέντος Ὀλύμπου,
 Κεῖται νηῦτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν·
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον 795
 Βρώσιος, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἀναυδός

Excelsa: multum vero subtus terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram
 Oceani cornu: decima vero pars attributa est.
 Nouem quidem circa terramque et lata dorfa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
 Vna vero ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis periurium libans peierauerit
 Immortalium, qui tenent verticem niuosi Olympi,
 Iacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiae et nectaris fruitur
 Cibo, sed iacet non respirans, et mutus,

786. Ὑψηλῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. πολλὸν δ' Ald. 790. εἰλεγμένος
 Ald. 791. προρέει Iunt. 2. 792. ἀπολείψας Ald. Iunt. 1. Trinc.
 Steph. Com. 794. νηῦτμος B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. νῆ ποτμος Steph.
 marg. 796. βρώσιος Ald. Iunt. 1. 2.

βαται ἡλιβάτοιο] Respicit ad
 id quod ex *Pausania* protuli-
 mus, qua de causa etiam *Ho-*
merus * vocat κατειβόμενον
 Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam
 Stygis. Ταῦτα μὲν δὴ ἐποίη-
 σεν, inquit *Pausanias*, ὡς ἂν
 ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς
 ζάζον: haec cecinit, quod vi-
 derit aquam Stygis stillantem.
 Clericus.

792. Ὅς κεν τὴν ἐπίορκον

ἀπολείψας] Scribo ἐπίορκος·
 τὴν, hoc est, ταύτην τὴν συ-
 γὰ. ἀπολείψας libans ab ἀπε-
 λείβω. *Guiccius*.

794. Κεῖται νηῦτμος καὶ τὰ
 ἐξῆς] Haec poetice ficta et
 adaucta, sed ex vero nata; ni-
 mirum, ex noxia Stygiae aquae
 natura. *Clericus*.

795. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης]
 Hic et sequens 797. est spu-
 rius. *Guiccius*.

* *Iliad.* α. v. 37. vbi Iuno iurat per Stygem.

797. Ἐπὶ

Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.
 Αὐτὰρ ἐπὴν νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλης δέχεται χαλεπώτατος ἄθλος.
 Ἐννάετες δὲ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἔοντων, 800
 Οὐδέ ποτ' ἐς βελὴν ἐπιμίσγεται, ἣδ' ἐπὶ δαίτας,
 Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῃ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
 Τοῖον ἄρ' ἄρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ,
 Ὠγύγιον, τὸ δ' ἴησι κατασυφέλα διὰ χῶρα. 805
 [Ἐνθα δὲ γῆς δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡερόεντος,

Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.

Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima aerumna.

Nouennio autem a Diis separatur aeternis,

Neque vnquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis,

Nouem totis annis: decimo tandem versatur iterum

In coetibus immortalium, qui coelestes domos incolunt.

Tale itaque iusiurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quae tranat valde asperum locum. [aquam,

[ibi autem terrae caliginosae, et Tartari obscuri,

799. χαλεπώτερος Trinc. 800. ἀπομείρεται Trinc. 804. ἄφθιτον
 Trinc. 805. ἴησι Ald. 806. Ἐνθάδε Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

797. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει]
 Τμήσις, ἐπικαλύπτει, subin-
 tellige αὐτὸν. Guicetus.

803. Εἰρέας ἀθανάτων]
 Scribendum videtur εἰρεΐαις.
 sed hic versus videtur delen-
 dus et spurcius esse. Guicetus.

805. Τὸ δ' ἴησι κατασυφέ-
 λα διὰ χῶρα]. Scribe, τὸ δέει-
 σι, hoc est, ὃ δέεισι διὰ χῶρα.
 Thucyd. καὶ διὰ μέσων αὐ-
 τῶν διήεσαν lib. 3. κατασυ-
 φέλα, hoc est, asperum, du-
 rum. Guicetus.

Ὠγύγιον] Graeci antiquam
 interpretantur, quasi ab Ogyge,

antiquissimo Rege nescio quo.
 Inuelligimus *amaram*, quod ap-
 prime quadrat in exitialem ef-
 fectum huius aquae potae; ex
 Phoenicia Lingua, in qua *agag*
agag significauit, vt. apud Ara-
 bas, *amaram reddidit aquam*.
 Hinc quoque dicta *amara*, aqua
 illa iurisiurandi et zelotypiae,
 quam, apud Hebraeos, bibere
 iuebatur mulier adulterii su-
 specta. Vide Num. V. Cleri-
 cus.

806. Ἐνθα δὲ γῆς δυοφε-
 ρῆς] Hic et tres sequentes ver-
 sus e superioribus repetiri sunt,
 post

Πόντῃ τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντος,
 Ἐξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ', εὐρώεντα, τὰ τε συγέχσι θεοί περ.]
 Ἐνθάδε μαρμάρεά τε πύλαι, καὶ χάλκεος ἔδος 810
 Ἀσμεφῆς, ῥίζῃσι διηνεκέσσιν ἀρηρῶς,
 Αὐτοφυῆς· πρόσθεν δὲ θεῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων,
 Τιτῆνες ναίεσι, πέρην χάος ζοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ἐπὶ κρητοὶ
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θυμέθλοισι, 815
 Κόττος τ' ἠδὲ Γύγης. Βριάρεών γε μὲν ἦν ἑόντα,
 Γαμβρόν ἐόν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος.
 Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἦν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' ὕραν ἐξέλασε Ζεὺς,

Pontique infructuosi, et coeli stellati,
 Ex ordine omnium fontes et fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaeque portae, et aereum limen
 Immotum, radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valde tonantis Iouis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit grauius fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 At ubi Titanes e Coelo expulerat Iupiter,

808. ἄσμεν Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 810. λάτρεσ ἔδος B. 109. Ald.
 Iunt. I. 2. Steph. marg. 811. Ἀσμεφῆς Ald. διηνεκέσσιν Iunt. I. 2.
 814. κλειτοὶ τ' Ald. Iunt. I. 816. γέ μιν Ald. 818. ὀπυίειν Ald.
 Iunt. I. 819. ἐπ' abest a Trinc.

post versum enim 736. collo-
 cantur. Sed hinc fortasse tol-
 lendi. Guiccius.

Ἐνθα δὲ γῆς δυοφερῆς καὶ
 τὰ ἐξῆς] Hae sunt τερατολο-
 γία poeticae, quae nihil ex
 vero ducunt. Clericus.

808. Πάντων πηγῶν καὶ
 πείρατ' ἔασιν] Πηγῶν hic vide-
 tur in initium significare, nam so-
 lius πάντα posset dici fons,
 non terrae, tartari, aut coeli.
 Clericus.

Ὀπλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη, 820
 Ταρτάρῃ ἐν Φιλότῃ, διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτην.
 Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχυρί ἔργματ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῷ θεῷ. ἐκ δέ οἱ ὤμων
 Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφις, δεινόιο δράκοντος,

Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cuius manus quidem sunt ob robur occupatae,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris vero ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,

821. χρυσῇν Ald. 822. ἔασιν Ald. Iunt. 1. 2. 823. ἀκάματοι Ald.
 824. κρατεροῦ δράκοντος R. S. Trinc. Steph. marg.

820. Τυφώα] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Iordanis accolae, quorum historiam et excidium Graecis olim narrauerant Phoenices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. Clericus.

822. Ἐργματ' ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀνῆσαι mirabile auditu. placet. Guicetus.

Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχυρί ἔργματ' ἔχουσαι] Virtunt: cuius manus quidem sunt ob robur occupatae, aut operibus aptae, quasi ἔργμα idem sit hic ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequam a Ioue vinceretur, seu postquam in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, cuius manus propter robur habent opera? Non potuit hoc ferre Fr. Guicetus, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀνῆσαι, mirabile auditu. Verum tanta metatione opus non est,

cum praesertim non minus frigidum sit, et minus Graecum: cuius manus sunt in robore. Cum olim sine notis accentuum et spirituum scriberent Graeci ΟΥ, aequae facile potuit efferri & non ac &, cuius, quod si feceris sententia egregia erit; Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, et pedes fortis illius Dei sunt indefessi. Ἐργματα hic deducimus ab εἴργω, coerceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior a verbo. Sed nec desunt eius rei exempla, et eam omnino postulare videtur sensus. Clericus.

824. Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ] Hoc est, ἦσαν. Dein delenda interpunctio ὄφις δεινόιο δράκοντος. ὄφις δράκοντος, appositio. v. sequ. λελεγχμότης scribendum pro λελεγχμότες. Guicetus.

826. Θε

Γλώσσησι δνοφερῇσι λειχμότες· ἐκ δέ οἱ ὄσων 825
 Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.
 Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομένοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίην ὅπ' ἰεῖσαι ἀθέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
 Φθέγγονθ', ὥς τε θεοῖσι συνιέμεν· ἄλλοτε δ' αὐτε 830
 Ταύρε· ἐριβρύχεω μένος ἀσχέτ· ὅσσαν ἀγαυρε·
 Ἄλλοτε δ' αὐτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος·
 Ἄλλοτε δ' αὐ σκυλάκεσσιν ἑοικότα, θαύματ' ἀκῆσαι·
 Ἄλλοτε δ' αὐ ροίζασχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν ἔρεα μακρᾶ.
 Καὶ νύ πεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἥματι κείνῳ, 835.

Linguis nigris lambentia: praeterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
 Interdum rursus leonis saevum animum habentis:
 Interdum rursus catulis similia, mira auditu:
 Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti,
 Et sane evenisset res inevitabilis die illo,

827. Πασέων Ald. Πασέων Iunt. 1. 2. Trinc. 828. δεινῆς Trinc.
 829. Παντοίαν Trinc. 830. φθέγγονθ' Iunt. 2. 831. ἐριβρύχεω B. 109.
 Iunt. 1. 2. ἄσχετον B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com.
 ἀγαυρε Ald. 833. σκυλάκεσσιν Ald.

826. Θεσπεσίης κεφαλῇ-
 σιν] Hoc est, θαυμασίαις.
 Guicetus.

Πῦρ ἀμάρυσσε] Ignis hic
 vocatur oculorum splendor, ut
 et in sequente versu, nequis
 putet Poetam ignem proprie
 dictum in oculis huius monstri
 collocasse. Superant haec o-
 mnem τετρατολογίαν. Clavicus.

829. Ἀθέσφατον] Mirabi-
 lem. Guicetus.

830. Φθέγγονθ', ὥς τε θεοῖ
 συνιέμεν] Hic versus est sub-
 dititius et delendus. Guicetus.

831. Ὅσσαν ἀγαυρε] Scri-
 be ὅσσαν ἰέντο vocem emitte-
 bant. Guicetus.

832. Ἀναιδέα] Hoc est,
 θρασύν. Guicetus.

Καί κεν ὄγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξ' ὀνέησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθευ,
 Πόντος τ', Ὀκεανὸς τε ῥοαί, καὶ τάρταρα γαίης 840
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελαμίζετ' Ὀλυμπος

Atque ipse mortalibus et immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque et Deorum.
 Grauius autem intonuit atque fortiter, circum vero terra
 Horrende edidit fragorem, et coelum latum superne,
 Pontusque et Oceani fluctus, et remota loca terrae.
 Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus,

838. ὄβριμον B. 109.

836. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν] Forte nata est haec circumstantia ex narratione Phoenicum, qui dictabant inferioris Iordanis accolae bellum Deo et hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quae loquutiones perperam intellectae monstra haec pepererunt, quasi fuisset terrae filius Draco, qui bellum Ioui intulisset. Certe *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio: *Quare Religio pedibus subiecta vicissim*

Obicitur, nos exaequat victoria coelo. Clericus.

838. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non male hīc verbis describitur subuersio Sodomae, Gomorrae vicinarumque urbium,

de qua vide Dissert. nostram, Clericus.

840. Τάρταρα γαίης] Hoc est, remotissimae partes terrae, quae est significatio vocis *tartara*. Vide not. ad v. 119, Clericus.

841. Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι] Parem in his versibus reperias sublimitatem, ac in Homericis illis a Longino celebratis, utpote quae ἀχραντόν τι καὶ μέγα τὸ δαιμόνιον, καὶ ἀκρατον παρίσχει. — Τρέμε δ' ἄκρα μακρὰ καὶ ὕλη Ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισιν Ποσειδάωνος ἰόντος. Eandem sublimitatem Miltonus assequitur

*Under his burning wheels
 The stedfast Empyrean shook
 throughout;
 All but the throne itself of
 God — Rob.*

843. Ἰαει-

Ὄρνυμένοιό ἀνακτὸς ἐπεσενάχιζε δὲ γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σερσπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου,
 Πρησῆρων ἀνέμων τε, κραυγῶν τε φλεγέθοντος. 845
 Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ ἔρανος, ἥδὲ θάλασσα.
 Οὔς δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς, περὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ
 Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων ἔνοσις δ' ἄσβετος ὀρώρει.
 Τρέσσ' Ἀΐδης δ' ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάσσει,
 Τιτῆνες θ' ὑποτάτταροι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες, 850
 Ἄσβεστον κελεύδοιο καὶ αἰνῆς δηϊότητος.
 Ζεὺς δ' ἐπεὶ ἔν κέρθυνεν ἑὸν μένος, εἴλετο δ' ὄπλα,
 Βροντὴν τε, σερσπὴν τε, καὶ αἰθαλόεντα κραυγὸν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος ἀμφὶ δὲ πᾶσας

Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor vero ab utrisque occupabat caeruleum pontum
 Tonitruque, et fulguris igne ab illo immani,
 Ignorumque turbinum, et fulminis ardentis.
 Feruebat autem terra omnis, et coelum, atque mare.
 Purebant et circum littora undique fluctus magni.
 Impetu a Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Expauit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
 Ob inexstinguibilem fremitum, et grauem conflictum.
 Iupiter vero postquam incitauit suum robur, summisque arma,
 Tonitruque fulgurque, et corniscans fulmen,
 Percussit ab Olympo insiliens: circum verq omnia

846. περὶ χθὼν Trinc. Steph. marg. 847. ἀμφὶ κύματα omīssa vo-
 cula τε B. 109. Ald. Iunt. 1. 849. Τρέσσει δ' B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. ἔρανος B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. δ' post Ἀΐδης deest in B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. Steph. 850. Κρόνον B. 109. Ald. 854. Οὐλύμποιο Ald.

843. Ἰοειδέα πόντου] Hic
 intelligendum mare mortuum,
 seu lacus Asphaltites. Clericus.

844. Πυρὸς ὑπὸ τοῖο πε-
 λώρου] Scribo et distinguo πυ-
 ρὸς τ' ἀπὸ τ. π. Guierus.

846. Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα] Vicina, nempe, infimis parti-

bus Iordanis; qua de re vide
 memoratam Dissertationem.
 Clericus.

851. Ἄσβεστον κελεύδοιο] Subintellige ὑπὸ. Guierus.

852. Κέρθυνεν ἑὸν μένος] Hoc est, ἐπῆρεν auxit. Guierus.

854. Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμ-
 ποιο]

Ἐπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου. 855
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῇσιν ἰμάσσας,
 Ἦριπε γυιωθεὶς, σενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἀνακτος,
 Οὔρεος ἐν βήσσησιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης
 Πληγέντος. πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα 860
 Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὥς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν, ὑπὸ τ' εὐτρεῖα χαάνοιο
 Θαλφθεὶς, ἢ σίδηρος, ὅπερ κρατερώτατός ἐστι,

Combussit ingentia capita saevi portenti.
 Ceterum vbi illud vicit ignibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma vero fulmine isto profiliebat a rege,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percussio. multaue ac vasta ardebat terra
 Vapore ingenti, et liquecebat stanni instar,
 Quod arte iuuenum, et in magnum foramen habente capino.
 Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,

855. Ἐπρεσε B. 109. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 857. σενάχιζε
 Trinc. 859. αἰδνῆς παιπαλοέσσης Ald. 861. Ἀτμῇ B. 109. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. marg. Ἀτμῇ Ald. 863. καὶ B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg.

ποιο] Ἀν? βῆσεν. ἐπάλμενος.
 subintellige τὸν Τυφώα.
 Guietus.

855. Ἐπρεσε θεσπεσίας]
 Ἀπράω, πίμπραω, πίμπρη-
 μι, πρέω, πρήθω etc. Φάω,
 βράζω, βράσσω, βράττω, ἀνα-
 βράττω. Guietus.

858. Τοῖο ἀνακτος] Ἀναξ,
 nimirum, ut iam diximus, vox
 est honorifica quae Regem qui-
 dem sonat ut plurimum; sed
 eximium etiam quidpiam signi-
 ficat, quale erat in suo genere
 hoc monstrum. Clericus.

859. Παιπαλοέσσης] Hoc
 est, τραχείαις. alias παιπα-
 λοέσσης pro αἰπαλοέσσης.
 Hom. ἔση δὲ σκοπιὴν εἰς παι-
 παλοέσσαν ἀνελθὼν, hoc est,
 αἰπείαν, ὑψηλήν. Guietus.

Οὔρεος ἐν βήσσησιν] Inter
 montes Moabitidis et Chana-
 naeae situs est lacus Asphalti-
 tes, in profunda valle. Clericus.

862. Εὐτρεῖα χαάνοιο] In-
 terpres videtur legisse εὐπρή-
 κτα, quod magis placet. vers.
 sequ. ὅπερ, hoc est, ὅσπερ.
 Guietus.

864. Οὔρεος

Θύρεος ἐν βήσσησι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέω,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἡφαίστη παλάμῃσιν. 865
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 ῥίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον εὐρύν.
 Ἐκ δὲ Τυφώως ἔσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
 Νόσφι Νότα, Βορέω τε, καὶ Ἀργέσῳ Ζεφύροιο.

Montis in cauitatibus victum igne vrente,
 Liquescit in terra diuina, sub Vulcani manibus.
 Sic sane liquescebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abiecit autem illum animo moestus in Tartarum vastum.
 Ex Typhoëo autem est ventorum vis humide flantium,
 Excepto Noto, Boreaue, et Argeste Zephyro.

864. θυρεος Iunt. 2. 866. σέλας Trinc. αἰθομένοιο Trinc. 868.
 τυφώως Trinc. τυφώως Ald. 869. ἀργέσῳ Trinc. ζεφύρου τε Trinc.
 Steph. marg.

864. Οὐρεος ἐν βήσσησι]
 In fabricis ferrariis, quæ in
 vallibus syluosis aedificari solent
 propter lignorum copiam.
Guietus.

867. ῥίψε] Subintell. ζεύς.
 tum pro ἀκάχων an ἀκαχών
 scribendum? *Guietus.*

869. Νόσφι Νότα, Βορέω
 τε καὶ Ἀργέσῳ Ζεφύροιο]
 Hic mirum est fieri duntaxat
 mentionem trium ventorum,
 omisso Euro, qui tamen μα-
 ψυχῆρα non potest vocari. Quod
 cum non concoquerent non-
 nulli, legerunt καὶ Ἀργέσῳ,
 Ζεφύρου τε, quemadmodum
 habet in Allegoriis Ioannes Dia-
 conus; quo etiam respicit al-
 ter Scholiastes, qui memoratis
 quatuor ventis cardinalibus, ut
 vocantur, subiicit: Ἀργέσης ὁ
 Ἀπηνιῶτης, ὃν λέγει ὁ Ὅμη-
 ρος Εὐρὸν: *Subsolanus quem vo-
 cat Homerus Eurum.* Recta sine

dubio esset lectio, si constaret
 ἀργέσην vsquam dici Eurum,
 cum contra constet esse occi-
 dentalem ventum, qui et Co-
 rus vocatur. *Plinius Lib. II.*
H. N. c. 47. Sunt bini, in qua-
tuor coeli partibus; ab oriente
æquinoctiali Subsolanus, ab ori-
ente brumali Vulturius; illum
Apelioten, hunc Eurum Graeci
appellant. A meridie Auster,
et ab occasu brumali Africus;
Noton et Lyba nominant. Ab
occasu Aequinoctiali Fauonius,
ab octasu solstitiali Corus; Ze-
phyrum et ARGESTEN vo-
cant. Praeterea eisdem ven-
 tos tres commemorat v. 379.
 vbi ἀργέσης est etiam epithe-
 ton Zephyri, quemadmodum
 hic ex vulgata lectione. Cre-
 diderim hanc omissionem esse
 negligentiae tribuendam; nam
 non ignorabat *Hesiodus* esse
 Orientalem ventum.

Οἳ γε μὲν ἐκ Θεόφιν γενεῇ, Θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ. 870
 Αἱ δ' ἄλλα μαψαῦραι ἐπιπνεῖσι θάλασσαν,
 Αἱ δ' ἢ τοι πίπτουσαι ἐς ἠεροειδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα Θνητοῖσι, κακῇ φύσιν ἀέλλη
 Ἄλλοτε δ' ἄλλα ἄεισι, διασκιδνᾷσί τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρουσι κακῷ δ' ἔ γίνεται ἀλκή 875
 Ἀνδράσιν, οἳ κείνοισι συναντῶσιν κατὰ πόντον.
 Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
 Ἐγ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαγενέων ἀνθρώπων,
 Πιμπλεῦσαι κόνιός τε καὶ ἀργαλέα κολοσυρετῶ.

Qui sane ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,
 Qui utique incidentes in obscurum pontum,
 Clades magna hominibus graui saeuunt turbine,
 Alibi autem alii flant, dissipantque naues,
 Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
 Viris qui illis occurrerint in ponto.
 Idem rursus per terram immensam floribus ornatam
 Opera iucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
 Replentes puluereque et molesto palearum strepitu.

870. μὲν Iunt. I. 2. μὲν Ald. 871. μαψ αὔραι Steph. Com. 873.
 φύσει Iunt. I. 2. 874. ἄλλοι B. 109. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com.
 Heins. 875. γίνεται Iunt. 2. 876. συναντῶντες B. 109. συναντῶτες Ald.
 Iunt. 2. 877. καὶ τε Ald. Iunt. I. 2. ἀπείριτον Trinc. 879. πιμπλήσας
 B. 109. Ald. Iunt. I.

Idem *Plinius* paullo antea:
Veteres quatuor omnino serua-
vere, per totidem mundi partes
(ideo nec Homerus plures nomi-
nat) bebeti ut mox iudicatum
est ratione. Vide Homerum Od.
Æ. v. 295. Hesiodus autem Ho-
mero in eiusmodi rebus ne-
quaquam inferior erat, ut satis
liquet ex Operibus et Diebus.
 Obiter notandum *Hesiodi* aevo
 vocem ἀργέσης nondum fuisse
 nomen venti, qui a *Zephyro*
 distingueretur; cum coniu-
 gatur ea vox cum *Zephyro*.

quasi epitheton, quo significetur eius celeritas, aut simile quidpiam. *Clericus*.

871. Ἄλλαι μαψ αὔραι] Μαψαῦραι scribo. *Hesych.* μαψαῦραι, μάταιαι αὔραι, ἡχῶσαι πνοαί, vulgo scriptum αἰμοι pro αὔραι ex αἰψ fit μαψ retro, incassum. Sic ex ὠκός, μωκός, μωξ mox, εὐθύς. *Guicetus*.

874. Ἄλλοτε δ' ἄλλα ἄεισι] Ἄλλη scribendum. *Guicetus*.

879. Κολοσυρετῶ] Α πόλως verso, πόλως ἢ πόλβις, puluis, πόλως,

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεισαν, 880
 Τίτηνεςσι δὲ τιμῶν κρίναντο βίῃφι,
 Δὴ ῥα τότε ὤτρυνον βασιλευμένῃ δὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης Φραδμοσύνησιν, Ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν',
 Ἀθανάτων. ὁ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμᾶς.
 Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν, 885
 Πλείστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὸν γλαυκῶπιν Ἀθήνην

Sed postquam fane laborem Dii beati perfecissent
 Cum Titanibus autem pro honore pugnassent vi,
 Iam tum iubebant regnare atque imperare,
 Ex Terrae consilio, Olympium late cernentem Iouem
 Immortalibus. Hic vero inter illos bene distribuit honores
 Iupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
 Plurimum ex Diis edociam, et mortalibus hominibus.
 Sed cum iam esset Deam caesiis oculis Mineruam

880. ἐξετέλεισαν Ald. Iunt. 1. 2. 882. 4δ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 883. αἰεὶ ζῆν' Trinc. Steph. marg. 886. καὶ θνητῶν B. 109. Ald. Iunt.
 1. 2. Paullo ante pro εὖ Ald. εὔ.

πόλος, κόλος, vnde κολοσυρ-
 τος. *Guicetus.*

881. Τιμῶν] Subintellige
 ἔνεκα. *Guicetus.*

883. Εὐρύοπα (Zeus) Ab εὐ-
 ρυόπης, seu εὐρυόπας, εὐρύοψ.
Guicetus.

884. Εὖ διεδάσσατο] Scri-
 bo εὖ. *Guicetus.*

Διεδάσσατο τιμᾶς] Hoc
 est, munera illis diuisit, sed
 posteritas eos honores intelle-
 xit de iis, quibus singula Nu-
 mina praeesse postea credita
 sunt. *Clericus.*

885. Ἀλοχον θέτο Μῆτιν] Clarum est hic allegoricum esse
 matrimonium, quod Regi con-
 iunctius nihil esse debeat quam
prudencia. *Clericus.*

Per hanc Allegoriam signifi-
 cat Poeta, coniunctissimam esse
 diuinæ naturæ sapientiam.
 Similis figura in libro, qui
 nuncupatur *Sapientia Salomō-
 nis*, pulcherrime usurpatur.
 Cap. 8. Ταύτην (scil. τὴν σο-
 φίαν) ἐφίλησα καὶ ἐξεζητή-
 σα ἐκ νεότητός μου καὶ ἐζη-
 τησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμ-
 αὐτόν. *Sapientiam amavi et ex-
 quisiui ab adolescentia mea, et
 eam pro sponsa expetiui mihi.*
Rob.

887. Ἀθήνην] Deam disci-
 plinarum et fortitudinis me-
 rito Prudentiæ filiam facit
 Poeta; cum absque hac nulla
 sit vera fortitudo, nec eruditio,
 Ceterum Ἀθήνη est, Phoeni-
 cia

Τέξασθαι, τότ' ἔπειτα δόλῳ Φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἔην ἐγκάτθετο νηδὺν
 Γαίης Φραδμοσύνησι, καὶ Οὐρανῷ ἀσερόεντος. 890
 Τῷς γὰρ οἱ ἐφρασάτην, ἵνα μὴ βασιλῆϊδα τιμὴν
 Ἄλλος ἔχη, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰετιγενετάων.
 Ἐκ γὰρ τῆς εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
 Πρώτην γὰρ κέρεν γλαυκῶπιδα Τριτογένειαν,

Paritura, tum demum dolis animo decepto
 Blandis sermonibus, in suam condidit aluum,
 Telluris consiliis, et Coeli stellari.
 Sic enim consultaverunt, ne regium honorem
 Alius haberet Iouis loco Deorum sempiternorum.
 Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
 Primam quidem virginem caesis oculis apud Tritonem genitam,

888. τεύκεσθαι Trinc. τέκεσθαι Ald. Iunt. I. 2. Steph. δολοφρένας
 Ald. Iunt. I. 889. ἐς κἀτθετο B. 109. ἐγκάτθετο Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinsf. atque sic edidit etiam Krebsius. 891. φράσαντ' B.
 109. φρασάτην Ald. Iunt. I. 2. 892. αἰετιγενετάων Trinc. 893. εἵμαρτο
 Ald. 894. μὲν γὰρ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. γλαυκῶπιδα Ald. Iunt. I. 2.

cja lingua, כְּתִיבָא עִיבָנָא, hoc
 est, fortis, ut ab aliis iam anim-
 aduersum. *Clericus.*

888. Δόλῳ Φρένας ἐξαπα-
 τήσας] Subintellige τῆς μή-
 τιος. *Guietus.*

889. Ἐὴν ἐσκάτθετο νηδὺν]
 Ἀν ἐς κἀτθετο diuissim scriben-
 dum? Sic v. 899. pro ἐγκάτ-
 θετο νηδὺν scribendum ut hic
 ἐς κἀτθετο, aut ἐς κἀτθετο.
Guietus.

894. Τριτογένειαν] Sic di-
 citur Minerva quasi genita a
 capite Iouis, nam si scribamus
 Phoeniciis litteris כְּתִיבָא עִיבָנָא
 כְּתִיבָא, intelligemus deducendam
 vocem a כְּתִיבָא עִיבָנָא, quod, pro
 mutatione solenni כ et ו, idem
 esse potuit ac כְּתִיבָא עִיבָנָא, Chal-

daice et Syriace caput. Eius
 antiquae vocis significatio re-
 manserat etiamnum apud A-
 thamanas. *Hesychius:* Τριτῶ,
 Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος Φη-
 σὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Ἀθα-
 μάνας. Apud Cretenses, idem
 hac voce significatum esse au-
 ctor est *Eustathius* in *Iliad.* Δ.
 Ed. Rom. p. 504. Hanc qui-
 dem circumstantiam Palladis
 natalium hic non tradit *Hesio-
 dus*, sed summo consensu re-
 liqui omnes Mythologi et Poe-
 tae habent. Facile est intel-
 lectu cur sapientissima Dea et
 Artium Praefecta e cerebro,
 vel capite Iouis nata putetur,
 cum caput existimetur esse se-
 des animi. Aliae vocis Ety-
 mologiae

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βελήν· 895
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἥμελλεν τέξασθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα·
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἦν ἐγκάτθετο νηδύν,
 Ὡς δ' ἡοὶ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρέας, 900

Par habentem patri robur, et prudens consilium:
 Ceterum deinde sane filium Deorum regem et virorum
 Erat paritura, magnum animum habentem:
 Sed illam sane Iupiter ante in suum condidit ventrem;
 Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
 Postea duxit splendidam Themis, quae peperit Horas,

895. Ἴσον Trinc. 896. παῖδα abest ab ed. Rob. 897. τεύχεσθαι
 Trinc. 898. ξεὺς Ald. νηδύν Ald.

mologiae non sunt flocci fa-
 ciendae, si cum hac conferan-
 tur. Τριτογένειαν verterant
 Romani veteres *Capitam*. *Qui-*
dus sub finem Lib. III. Fasto-
 rum?

Parua licet videas Capita de-
lubra Minervae,

Quae Dea natali coepit ha-
bere suo.

Nominis in dubio causa est, ca-
pitale vocamus

Ingenium sollers; ingeniosa
Dea est.

An quia de capitis fertur, sine
matre, paterni

Vertice, cum clypeo profluisse
suo? Clericus.

Τριτογένειαν] Audacem,
 terribilem. *Guicetus.*

898. Ἐν ἐγκάτθετο νη-
 δύν]. Hoc est, prudentiam per-
 petuo sibi adesse consiliariam
 voluit, nec unquam eam di-
 misit. *Clericus.*

899. Ὡς δ' ἡοὶ φράσσαιτο
 θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε]
Bonum et malum omnia signi-
 fificant, apud *Homerum*, et in
 Hebraico etiam sermone. Vi-
 de not. ad Genes. III, 5. *Cle-*
ricus.

900. Θέμιν] Dea haec est
 Praeses Iustitiae, quae non mi-
 nus ac Prudentia Regibus ne-
 cessaria est. Si scripseris Phoe-
 nicis litteris 𐤕𐤍, illico lique-
 bit esse vocem Phoeniciam, 𐤕
 𐤍 *integer, probus*, ita ut no-
 men Themidis integritatem so-
 net. *Clericus.*

Ἡ τέκεν Ὠρέας] Hora est
 ab Hebraica voce 𐤠𐤏, or, quae
 lucem sonat proprie, et tralatitio
 significatu *cognitionem*,
 quae in Rege una cum inte-
 gritate coniuncta esse debet.
 Posset huc forte trahi coniun-
 ctio *Vrim* et *Tbummim*, in Pont.
 Maximo Hebraeorum. Affini-

Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τε θαλυῖαν,
 Αἶ τ' ἔργ' ὠραίοισι καταθνητοῖσι βροτοῖσι,
 Μοίρας θ', ἧς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθὴν τε, Λάχαισιν τε, καὶ Ἀτροπον, αἶ τε διδῶσι
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθὸν τε κακὸν τε. 905
 Τρεῖς δὲ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρέης,
 Ὀκτανῶ κέρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
 Ἀγλαίην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινὴν.

Eunomiamque, Dicenque, et Irenen florentem,
 Quae operibus venustatem conciliant mortalium hominum,
 Parcisque, quibus maximum honorem dedit prudens Iupiter,
 Clothoque, Lachetisque, et Atropo, quae dant
 Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaiam et Euphrosynen, Thalamque amabilem:

902. ὠραίοισι Ald. κατὰ θνητοῖσι Ald. Iunt. 1. 2.
 iota subscr. habet ed. Robinsf.

903. ἧς sine

tas *Horarum* harumce cum
 Dea Iustitiae significatur earum
 nominibus Εὐνομίῃ, Δίκῃ et
 Εἰρήνῃ, quae sunt Iustitiae con-
 sectaria, et verae eruditionis
 comites. *Clericus.*

902. Αἶ τ' ἔργ' ὠραίοισι] For-
 te ὠραιῶσι ab ὠραιῶ. *Guicetus.*

903. Μοίρας θ' ἧς πλείστην
 τιμὴν πόρε μητίετα Ζεὺς.]
 Quamvis affinitas sit inter Iu-
 stitiam et munus harum Dea-
 rum; non est credibile hos
 versus esse *Hesiodi*, cum alios
 parentes Parcis tribuerit antea
 v. 215. Homo ineptus, qui sup-
 plere conatus est quod non
 deerat *Hesiodo*, sed deesse pu-
 tabat, hos de Parcis versus ad-
 fuit, et fortasse plures. *Clericus.*

Μοίρας θ'] Eadem, quae

Clerico, fuit sententia doctiss.
 Thomae Gale in notis ad Apol-
 lod. p. 6. Sed utrisque, ut opi-
 nor, fraudem fecit prava He-
 siodi interpretatio. Non enim
 in h. l. asserit poeta Themis
 peperisse *Parcas*, quae supra
Noctis esse filiae dicuntur, sed
 Themis peperisse *Horas*, quae
 venustatem operibus homi-
 num, *Parcisque* conciliant. Ac-
 cusativus casus Μοίρας, ut
 Grammatici loquuntur, proxi-
 mum verbum τὸ ὠραίοισι, non
 τὸ τέκεν sequitur; et senten-
 tia sic exposita sensum exhibet
 verissimum, Bonae leges, iu-
 stitia et pax humanam sortem
 pulchram, et felicem reddunt.
 Kob.

908. Ἀγλαίην καὶ Εὐφρω-
 σύνην]

Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἵβeto δευκομενάων
 Δυσιμελῆς· καλὸν δὲ ὑπ' ὀφρύσι δευκίῳνται. 910
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφώεβης ἐς λέχος ἤλθεν,
 Ἥ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀιδωνεύς
 Ἥεπασεν ἥσ παρὰ μητρός, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξαὐτίς ἐράσσατο καλλικόμοιο,
 Ἐξ ἥσ αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο 915
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλίσαι, καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
 Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,

Quarum e palpebris amor destillat contuentium
 Soluens membra: iucundum vero sub superciliis adspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quae peperit Proserpinam formosam, quam Pluto
 Rapiuit sua a matre, dedit autem sapiens Iupiter.
 Mnemosynen vero deinceps amauit pulchricomam,
 Ex qua Musae aureis reticulis reuinctae natae sunt
 Nouem, quibus placent conuiuia, et oblectatio cantus.
 Latona autem Apollinem, et Dianam sagittis gaudentem,

909. εἵβεται Ald. Iunt. 1. εἵβει τῇ Iunt. 2. 910. δεδ' Iunt. 2. Trinc.
 Steph. Heinsf. δεδ' Ald. Iunt. 1. Com. ὑποφρύσι Trinc. 912. λευκώ-
 λενον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 914. ἐξ αὐτίς Ald. Trinc. ἐράσσατο B. 109.
 916. ἔδον Ald. ἀοιδῆς Ald. 917. ἰοχέαιραν Ald. ἰοχέαιραν B. 109.

σύνην] Scrib. Ἀγλαίην τε καὶ
 Εὐφροσύνην. τε hic deesse vi-
 detur. *Guietus.*

911 Δήμητρος] De Cerere
 et Proserpina, egimus antea ad
 versus 450. et 774. *Clericus.*

913. Ἐδωκε δὲ μητίετα
 Ζεὺς] Concessit ut caperet.
Guietus.

914. Μνημοσύνης] Vide not.
 ad. v. 52. *Clericus.*

917. Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα]
 De nomine Latonae, egimus
 ad v. 406. Nunc dicendum
 quare eius filius vocaretur Φοῖ-
 βος Ἀπόλλων, nam passim ita
 appellatur ab *Homero*, quasi

Apollo sit cognomen. Si autem
 scribas Hebraice: *pho-bo hapollon*, Linguae He-
 braicae peritus statim interpre-
 tabitur *os in eo mirum*, quod
 apprime conuenit Deo fatidi-
 co. Vide dicta de *Phoebe*, ad
 v. 404. *Clericus.*

Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν]
 Phoenicio caractere *ἰοχέαιραν*
baribemi, significat, *mons ad-*
miratio mea, ab *ἡ har*, *mons*
 et *ἡ θαμῆ thamah*, *admiratus est*.
 Diana, nimirum, venatrix mon-
 tibus maxime delectabatur. An-
 tiquissimus hymnus in Dianam,
 qui

Ἰμερόεντα γόνον περὶ πάντων ἔρανιῶσαν,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγίοχοιο Διὸς Φιλότῃτι μργῆσα.
 Λοισθοτάτην δ' Ἡρην θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοῖτιν. 920

Suauissimos liberos prae omnibus coelicolis,
 Peperit sane, Aegiocho Ioui concubitu mista.
 Postremam vero Iunonem floridam duxit uxorem.

920. θαλερὴν Ald.

qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρη σκιοέεντα, καὶ ἄ-
 κριας ἠνεμοέσσας

Ἀγρὴν τερπομένην παγχρύσσα
 τόξα τιτάνει.

Quae per montes umbrosos et promuntoria veniosa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipsa, apud Callimachum in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, v. 19.

— σπαρνὸν γὰρ ὅτ' Ἀρτε-
 μιν ἀστὴ καττείσιν,

Οὐρεσὶν οἰκήσω.

Raro Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide eiusdem Hymni vs. 3 et 18. Apud Lucianum, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρειος, montana; et p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam Φεύγσχον ἀεὶ διὰ τῶν ὄρων, fugientem semper per montes. Talia innumera possent proferri.

Observandum hic et alibi clare distingui Apollinem et Dianam a Sole et Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione et Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem et Solem vnum Numen creditum

fuisse, Lunam vero ac Dianam alterum; quod ideo factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem iuisse, ut aeternae illi flammae praeesset, dicebant antiquissimi Poetae; Dianae vero mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi Graeci prosequuti sunt liberos Iouis. Sic et Aegyptii Isidi adulati erant, cum columnae, sepulcro Isidis impositae, cum alia, tum etiam haec inscripserunt: * Ἐγὼ εἰμι ἢ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλεσσα: *Ego sum, quae in Canis sidere exorior. Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum et foeminarum; quae de re agit Hyginus, in Lib. II. Poetici Astronomici, de signorum coelestium Historiis. Clericus.*

919. Γείνατ' ἄρ' αἰγίοχοιο.] Scrib. γείνατ' ἐν αἰγίοχοιο. placet. *Guicetus.*

920. Λοισθοτάτην δ' Ἡρην θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοῖτιν.] Attamen haec sola legitima uxor habita, ceterae omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Iouis ἢ νόμῳ γαμετὴν legitima coniux,

Ἡ δ' Ἡβην, καὶ Ἀρηα, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε,

Haec autem Heben, Martem, et Lucinam peperit,

921. τ' Ἀρηα B. 109. Ἡβην Ἀρηα Ald.

ixx, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. et Ioui συμβασιλεύειν, p. 213. Clericus.

921. Ἡβην] Haec Dea fuit iuuentutis praeses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce כב eb, viror, qui iuuentutis est Symbolum; quod plantae tum vigeant maxime, cum maxime virent. Hinc apud Poetas, passim *viridis iuuenius* dicitur, imo et senectus cum contingit eam iuuentuti esse similem. *Virgilius* Aeneid. V. 295.

Euryalus forma insignis VIRIDIQVE iuuenta.

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Iam senior, sed cruda Deo VIRIDISQVE senectus.

Clericus.

Ἀρηα] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciae, quos aut filius Iouis, Thesfaliae Regis, aut ex eius posteris quispiam insedit, vnde dictus est 𐤁𐤓 bari, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, 𐤁𐤓 est *mons*, 𐤁𐤓𐤁𐤓. Cum autem ex bello et latrociniiis viueret, credirus est post mortem praeesse bello, cui tam saepe viuus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaidos, vbi de Mercurio ad

illum misso, cuius descriptionis hoc est initium:

Hic steriles delubra notat Ma-
vortia syluas,

Horrescitque iuens, ubi mille
furoribus illi

Cingitur aduerso domus imman-
sueza sub Aemo.

qui, vt notum, mons est Thraciae. Hinc a Thracibus Mars impense cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεὸς δὲ σέβονταί μὲν καὶ τὰςδε, Ἀρηα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρτεμιν; Deos hos solos colunt, Martem, Liberum, Dianam. Ac sane montes eorum cum eiusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullo ante de moribus Thracum: ἀργὸν εἶναι κάλλισον, γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμώτατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληΐστος κάλλισον: otiosum esse honestissimum, agricolam vero contemnitissimum. *E bello atque rapto viuere pulcerrimum.* Clericus.

Εἰλείθυιαν] Vox 𐤁𐤓𐤁𐤓 beilidia aliunde non potest deduci quam ab 𐤁𐤓𐤁𐤓 belid, hoc est, *fecit parere*; sic enim formari potest *Hipbil* in verbo 𐤁𐤓𐤁𐤓 jalad peperit, aequae ac in aliis verbis eiusdem formae. Quam hoc autem nomen bene conueniat Deae partui praesidi nemo non videt. Obseruatum dignum est distingui hoc Numen

men a Diana, cum ab *Hesiodo*, tum a Scriptore antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homerō* tribui solet, narrat enim primum *Eileithyiam* nesciuisse *Latonam* parturire, deinde ait aduocatam e coelo fuisse, et partum *Latonae* venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μένη δ' ἅκ' ἐπέπυσο μογοςό-
κος Εἰλειθυία
Sola nescierat partus laborem
levans *Eileithyia*

Postea v. 15.

Εὐτ' ἐπὶ Δήλῃ εἴβαινε μογο-
σοκος Εἰλειθυία
Τὴν τότε δὴ τόκος εἶλε, μενοί-
νησεν δ' ἀ τεκέσθαι.

Vbi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, et parata erat parere. Si ergo factum ut *Diana* cum hoc Numine misceretur et partibus etiam praeficeretur? Qui potuit credi τὰς τεκώσας μαιεῖν παρθένοσ ἀσα, ut utar verbis *Iunonis* apud * *Lucianum*? Nimirum, credebant *Lunae* Numen praesse partui, quod praesit mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur: cumque eo Numine miscebant *Dianam*, quae, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, Hymno in *Dianam* v. 20. et seqq. vbi sic Dea loquitur:

— Πόλλεσιν δ' ἐπιμίσχομαι
ἀνδρῶν

Μένον ὅτ' ὀξείαισιν ὑπ' ὠδί-
νεσσι γυναῖκες

Τειρόμεναι καλέεσσι βοηθόσιν
ἤσι με μοῖρα
Γεινομένην * τοπρῶτον ἔπε-
κλήρωσαν ἀρήγειν
Ὅττι με καὶ τίκτῃσα, καὶ
ἅκ' ἤλγησε Φέρεσα

Μήτηρ.

Vrbibus vero admiscebor hominum, tantum cum acutis parienti doloribus mulieres oppressae vocarint me opitulatricem; quibus me Parcae, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem ferendi; quoniam et cum me pareret, et cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Graecorum, qui Diis incommoda, imo et vitia humanae naturae tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent haec concoquere, ad allegorias conuersi sunt; et Poetis recentioribus corrumpendae veteris Historiae, dum θεοπρεπεσέρως volunt loqui, occasionem praebuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Graeciae famam esse credet, qua humana Diis tribuuntur, quod eiusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Graeci. Imo vero periculosissimum fuisset θεοπρεπῇ de Deo sentientibus talia obtrudere. Contra vero et Philosophi et recentiores Poetae graues rationes habuerunt, cur humana incommoda et vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, appro-

Μιχθῆσ' ἐν Φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
 Δεινὴν, ἐγχεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην,
 Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε. 925
 Ἦγῃ δ' Ἥφαιστον κλυτὸν ἔ Φιλότητι μιγεῖσα

Mista concubitu Deorum regi et hominum.

Ipse vero ex capite, caesiis oculis praeditam Tritogeniam,
 Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
 Venerandam, cui clamoresque placuerunt, bellaque, pugnaeque,
 Iuno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista,

923. γλαυκώπιδα Trinc. 924. ἀγχεκύδοιμον Ald. Iunt. 1. 2. 926.
 Hanc Cuperi emendationem recepit Rob. pro vulg. ἐν φιλότ.

bationeque audientium turpes
 de Diis historias mutare aggre-
 diebantur, quod non semel fa-
 cit in hisce Hymnis *Callima-*
chus, et praesertim quidem Hy-
 mno in Iouem. Sed ne con-
 iecturis agere videamur, en lo-
 cum ex Hymno Homérico in
 Apollinem, in quo contraria
 affirmantur v. 91.

Λητὼ δ' ἐννῆμαρ τε καὶ ἐννέα
 νύκτας ἀέλπτος,
 Ὡδίνεσσι πέπαρτο.

Latona nouem diebus et nouem
noctibus incredibilibus doloribus
torquebatur. Dabimus etiam
 auctorem grauissimum senten-
 tiae de Luna partuum praeside.
 Is est Cicero de Nat. Deorum
 Lib. II. c. 27. *Dianam*, in-
 quit, *et Lunam eandem esse pu-*
tant; cum — Luna a lucendo
nominata sit, eadem est enim
Lucina. Itaque ut apud Grae-
 cos *Dianam* eamque *Luciferam*
 sic apud nostros, *Iunonem Luci-*
nam in pariendo viuocant. —
 Adhibetur autem ad partus, quod

ii maturefcunt aut septem non-
nunquam, aut plerumque nouem
Lunae cursibus; qui quia mensa
spatia conficiunt, menses nomi-
nantur. Clericus.

923. Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς]
 Hoc est, solus. Adoptauit forte
 sibi filiam, quam ipse educare
 atque erudire voluit. Clericus.

925. Κέλαδοί τε ἄδον] Bel-
 lici clamores. Guiccius.

926. Ἐν Φιλότητι μιγεῖσα]
 Legendum ἔ Φιλότητι μιγεῖ-
 σα, nam quemadmodum Iupi-
 ter solus genuisse dicitur Mi-
 neruam; sic et Iuno ζαμένησα
 καὶ ἤρισεν ὧ παρακοίτη, in-
 tendit vires et contendit cum
 suo marito, genuitque sola et
 peperit Vulcanum. Sic quo-
 que legit Scholiastes, qui ha-
 bet: ἔτος τὸν Ἥφαιστον ἐν
 μόνῃς Ἥρας εἰσάγει, hic (He-
 siodus) ex sola Iunone Vulca-
 num inducit; ὁ δὲ Ὀμηρὸς ἐκ
 Διὸς καὶ Ἥρας, Homerus vero
 ex Ioue et Iunone. Ex Hesiodi
 sententia, adoptauit Iuno cele-
 berri-

Γένετο, (καὶ ζαμένησε, καὶ ἤρισαν ὦ παρακοίτη)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμένον ὑρανίωνων.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπῃ Ἐννοσιγαίῃ
 Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας ὅς τε θαλάσσης 930
 Πυθμὲν ἔχων, παρὰ μητρὶ Φύλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
 Ναίει χρυσέα δῶ, δεινὸς θεὸς αὐτὰρ Ἄρηι
 Ῥινοτόρῳ Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν
 Δεινὰς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι Φάλαγγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόντι σὺν Ἄρηι πτολιπόρθῳ, 935

Reperit, (ac vires intendit, et contendit cum suo marito)
 Prae omnibus artibus ornatum coelicolis.
 Ex Amphitrite autem et valde resonante Neptuno
 Triton late potens natus est magnus: qui maris
 Fundum tenens apud matrem, caram et patrem regem
 Incolit aureas aedes, magnus Deus: sed Marti
 Clypeos dissecanti Venus Terrorem et Metum peperit
 Graues, quique virorum densas turbant phalanges
 In bello horrido, una cum Marte urbes dequastante,

934. Φάλαγγας Ald.

Berrimum fabrum, qui vocabatur ἩΦαιστος, Phoeniciis literis *ἠφωσθον* *ephescho*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, metalla; nam *ἠφω* est coxit, et *ἠφω* ignis, unde Graece *ἑστία*, focus. Sic legit hunc locum Hesiodi Lsl. Gyraldus, ostenditque olim ita lectum. Clericus.

927. Καὶ ζαμένησε] Α ζαμένῃς, ζαμενέω, ὀργίζομαι. Guicetus.

930. Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας] Nomen *ἰνυτρη* deduxerim a *ῥητ* *retet*, timor, aut a *ῥητ* *retas*, Chaldaice,

tremuit, et Arabice, *tumultum excitauit, clamorem edidit*. Nomen non male conuenit Deo cui tribuitur

Buccinae, quae, medio concepit ut aera ponto;

Littora uoce replet sub vtraque iacencia Phoebo.

Quae verba sunt Ouidii, Metam. I. Clericus.

933. Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν] Hae sunt manifesto poeticæ personae, quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror et Metus, siue inferantur aliis, siue iis agitemur. Clericus.

936. Ἀρμω-

Ἀρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θείτ' ἀποιτν.
 Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κύνδιμον Ἑρμῆν,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβάσας,
 Κάδμειν δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν,

Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
 Ioui vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
 Praeconem Deorum, sacrum lectum conscendens.
 Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,

937. φαίδιμον Trinc. Steph. marg.

936. Ἀρμονίην θ' ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θείτ' ἀποιτν] Ingenioſe Sam. Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen Cadmi coniecit ſignificare eius patriam; erat, nimirum קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonaeis de quibus Moſes Gen. XV, 19. Harmoniam vero dictam ex monte Hermon, quae pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Iordanis. Clericus.

937. Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κύνδιμον Ἑρμῆν] Primum, hic animaduertendum Maiam, quae fuit vna Pleiadum, dici filiam Atlantis altiffimi montis, qui coelum ipſum ferre dicebatur; ob nexum, ſcilicet, et viciniam. Deinde Pleias haec dicitur Maia, hoc eſt, מים hinc aquoſa, nam מים majim aquae dicuntur, a veteri ſingulari מים mai aqua. Aquoſae autem nomen optime conuenit nobiliſſimae Pleiadum, quandoquidem Pleiades paſſim imbriferae, madidae et aquoſae dicuntur a Poetis; quod iis, initio veris, orientibus, pluuium ſoleat eſſe coelum. Vide collecta haec in

rem a Nicol. Loydio in Lex. Hiſtorico. Filius huius Pleiadis dictus eſt Ἑρμῆς, hoc eſt, מרע berma, quod a Radice מרע, baram, calliditate uſus fuit. Quo nomine egregie deſcribitur indoles Dei furum, et fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in Mercurium, ex quo pauculos duntaxat verſus, quibus deſcribitur eius ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13. et ſeqq.

Καὶ τότε ἐγένετο παῖδα πολυτροπον, αἰμυλομήτην, Ληϊστῆρ', ἐλατῆρα βοῶν ἡγήτορ' ὀνείρων, Νυκτὸς ὀπωπῆτῆρα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Tunc peperit filium vaſtrum et blandiloquum, praedonem, abactorem bouum, ducem ſomniorum, noctis ſpectatorem etc. Haec epitheta Mercurii, hiſtoria eius fraudium, quam multis proſequitur, in ſequentibus confirmat Poeta. Clericus.

939. Κάδμειν δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic eſt primus, qui ab Heſiodo ex Deo et mortali muliere

muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Graecis nonnulli filii Deorum crediti et dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus et Hercules Thebani, alii que innumeri. Sed antea animaduertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus iam primi Graeciae coloni Dii habebantur, et colebantur, nec tamen plane memoria obsoleuerat, qua et ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi noui Dii, ex aliis coelo iam receptis, nati, quorum tamen parentes nunquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent et ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici et credi. Prima est petita ex antiquissimorum Graecorum dialecto, in qua a Diis nati atque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse iudicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Iupiter Diis et Regibus, propterea vulgo dici solebant Διογενεῖς et Διοτρεφεῖς, a Ioue geniti et educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poeta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ Διοτρεφεὺς βασιλῆος
Τιμὴ δ' ἐκ Διὸς ἐστὶ Φιλαῖ
δὲ δ' μητίετα Ζεὺς.

Ira est magna a Ioue nutriti Regis. Honor autem a Ioue est, et illum (Regem) amat consiliarius Iupiter. Ad quem locum, sic habet Eustatbius: ΕΦερμηνεύει διὰ τι Διογενεῖς καὶ Διοτρεφεῖς τὰς βασιλεῖς λέγει. ἔχ' ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἔλκεται, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνων αὐτοῖς ἡ τιμὴ: ostendit cur Reges dicat à Ioue natos et educatos, non quia ex Ioue genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. Callimachus Hymno in Iouem v. 76. et seqq.

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὕδατο
μὲν Ἡφαίστοιο,
Τευχεύας δ' Ἀρῆος, ἐπακτῆρας τε Χιτῶνης
Ἀρτέμιδος, Φοῖβη δὲ Λυγρῆς
εὐ εἰδότες οἶμας.
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες ἐπεὶ
Διὸς ἀδὲν ἀνακτῶν
Θειότερον.

Primo quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Cbitones Dianae, et Phoebi qui lyrae probe sciunt modos. At ex Ioue sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil diuinius est quam Iupiter.

Quae verba nos admonent secundae rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phoenicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus inuenit, et magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi pater artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic et Propheta dicitur pater discipulorum suorum, 1 Sam, X, 12. et discipuli eius filii, 2 Reg.

2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Aesculapius et Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii* dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertio filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quae ab iis ludificatae fuerant, consuleretur. Cum, nempe, in lucis Diis illis sacris grauidae factae essent, aut compressae a Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuae Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere, se ex Diis grauidas esse; rumoremque eiusmodi occulte adiunantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, praesertim si nati ex furtiuo concubitu postea rebus gestis aut inuentis famam sibi parerent. Apud *Ovidium Metam.* III. Iuno sub persona Berocës nutritis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

— *Optem*

Iupiter ut sit, ait: metuo tamēn omnia, muli

NOMINE *Diuorum thalamos iniere pudicos.*

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Iouis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud *Dionysium Halicarnasense*, summi iudicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cum ergo nar-

raffet artibus Amulii *Iliam*, vel *Rheam*, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestae: τετάρτῳ, inquit, ὕστερον ἔπει τὴν Ἰλίαν ἐλθούσαν εἰς ἱερὸν ἄλλος Ἄρεος, ὕδατος ἀγνῆ νομιῆς ἕνεκα, ὃ πρὸς τὰς θυσίας ἐμελλε χρῆσθαι βιάζεσθαι τις ἐν τῷ τεμένει. τῶν δὲ τινες μὲν ἀποφαίνεσι τῶν μνηστῆρων ἓνα γενέσθαι τῆς κόρης, ἐρῶντα τῆς παιδίσκης· οἱ δὲ, αὐτὸν τὸν Ἀμφίλιον, ἐκ ἐπιθυμίας μᾶλλον, ἢ ἐπιβελῆς ἕνεκα, φραζάμενον τε ὅπλοις οἷς ἐκπληκτικώτατος ὀφθῆσθαι ἐμελλεν, καὶ τὸ τῆς ὄψεως γινώσκον εἰς ἀσαφές, οἷς μάλιστα ἠδύνατο καθιστάντα· οἱ δὲ πλεῖστοι μυθολογοῦσι τῷ δαίμονος εἰδῶλον, ἔκ τῳ χωρίῳ ἦν, πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ πάθει δαιμόνια ἔργα, ἥλις τε ἀφανισμόν, καὶ ζόφον ἐν ἔργῳ κατασχόντος· ὅψιν δὲ ἦν καὶ τὸ εἰδῶλον εἶχε, θαυμασιωτέραν μακρῷ ἢ κατὰ μέγεθος καὶ κάλλος ἀνθρώπων. Φασὶ τε εἶπεν τῇ κόρῃ παρηγορῶντα τὴν λύπην τὸν βιασάμενον ἐξ ἑ γενέσθαι ὄηλον ὅτι Θεὸς ἦν μηδὲν ἀχθεσθαι τῷ πάθει, τὸ γὰρ κοινὸν ἡμῶν γάμων αὐτῇ γεγονέναι πρὸς τὸν ἐμβατεύοντα τῷ χωρίῳ δαίμονα· τέξεσθαι δ' αὐτὴν ἐκ τῷ βιασμῷ δύο παῖδας, ἀνθρώπων μακρῷ κρατίστες ἀρετὴν κατὰ τὰ πολέμια. ταῦτα δὲ εἰπόντα νέφει περικαλυφθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρδέντα φέρεσθαι δι' αἰέρος ἀνω· *Quarto post anno Iliam, quae iuenerat in lucum Martis, ut aff-*

ferret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in luco vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum e procis eius, amore puellae captum; alii vero ipsum Amulium, non libidinis magis quam insidiarum causa, cinctum armis quibus maximum sui terrorem incussurus erat, et faciem notam, quantum poterat, in ignotam mutantem. Plerique vero fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is locus erat, et quae cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, et tenebras in coelo praebuisset. Species vero, quae fuit illi spectro, augustiorem multo magnitudine et pulchritudine, quam homines fuisse. Quin et eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solatium (unde liquebat Deum esse) et vetuisse ne doleres propter id quod passa erat; communionem enim nepotiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Parituram autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longe praestantissimos virtute bellica. Quae cum dixisset, nube circumiectum fuisse, et a terra sublatum, superiora versus auctum fuisse. Satis liquet haec μυθολογούμενα ficta esse a puella, eiusque consanguineis et amicis, ut honori vitatae Vestalis consolerent, et poenas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud *Dionysum*. Praedictionem vero geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse a posteris, rem, ut fit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est

intellecto. Quia et potuerunt credulae mulieres re vera falli, ut liquet ex Historia Paulinae, quae exstat apud *Iosephum* Ant. Iud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quaedam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Idis cultui sumptuosiore esset dedita, pecunia Deae Sacerdotes corrupit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratoque sine arbitris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris forma, et iubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, συντὰς ὁ λόγος ἦν, καὶ ταῖς δὲ Φίλαις ἐνεκαλωπιζέτο τῇ ἐπὶ τῆτοις ἀξιώσει τῆ Ἀναβίδος, καὶ φράζει πρὸς τὸν ἄνδρα δεῖπνόν τε αὐτῇ, καὶ εὐνὴν τῆ Ἀναβίδος εἰσηγγέλθαι· συνεχώρει δὲ ἐκεῖνος τὴν σωφροσύνην τῆς γυναικὸς ἐξεπισημεύσας, χωρεῖ ἔν εἰς τὸ τέμενος, καὶ δεῖπνήσασα, ὡς ὕπνε καιρὸς ἦν, κλεισθαισὼν τῶν θυρῶν ὑπὸ τῆ Ἱερέως, ἔνδον ἐν τῷ νεῶ, καὶ τὰ λυχνὰ ἐκποδῶν ἦν, καὶ ὁ Μένδος, προεκυπτετο γὰρ τῆδε, ἔχ' ἡμάρτανεν ὁμιλιῶν τῶν πρὸς αὐτὴν παννύχιον τε αὐτῷ διηκονήσατο ὑπειληφυῖα Θεὸν εἶναι καὶ ἀπελθόντος πρώτερον ἢ κίνησιν ἀρξασθαι τῶν ἱερέων, οἱ τὴν ἐπιβελὴν ἤδεσαν. Παυλίνα πρῶτ' ὡς τὸν ἄνδρα ἐλθῆσα, τὴν ἐπιφανείαν ἐκδιηγείται τῆ Ἀναβίδος, καὶ πρὸς τὰς Φίλας ἐνελαμπρύ-

ἀμπερύνετο λόγοις τοῖς ἐκ αὐτῶ. οἱ δὲ τὰ μὲν ἠπίσαν εἰς τὴν Φύσιν τῶ πρᾶγματος ὀρῶντες, τὰ δ' ἐν θαύματι καθίσαντο, ἔκ ἔχοντες ὡς χρεὴ ἀπίσα αὐτὰ κρίνειν, ὅποτε τὴν σωφροσύνην καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπ' ἰδοίεν αὐτῆς. Orazio vero mulieri placuit, iactabatque se apud amicas, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Marito quoque indicat condita sibi coenam, et cubile Anubidis. Concessit vero ille, qui prope norat pudicitiam uxoris. Itaque et mulier in templum, et cum coenauisset, quo tempore somni hora erat, clausis ianuis a Sacerdote: intus in Sacratio ablatae iam erant lucernae, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab eius consortio aberrauit. Totam ergo noctem illi inserviit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam mouerentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Graecis addenda negatio ἔκ ante ἤδεσαν) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, et propterea etiam apud amicas gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna iudicare, quando eius pudicitiam et nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcanumque secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, et spectatae ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo graui-

da facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quae fraudem non patiebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potente, cum Roma plena esset viris eruditis et callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri nasum rhinoceros habebant, eiusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus et simplicioribus saeculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime detecta est? Certe non vno in loco insana illa opinio inualuit Numina capi amore mulierum, et cum iis congregi; quae de causa in eorum Templis iubebantur mulieres cubare, quasi diuinum amasium expectaturae; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturae. Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Iouis Beli, quod erat Babylone: Ἀγαλμα δὲ ἔκ ἐνι ἑδρῶν αὐτόθι ἐνιδρυμένον, ἑδὲ νύκτα ἑδεῖς ἐναυλίζεταί ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μάνη τῶν ἐπιχωρίων, τὴν αὐτοῦ εἰληται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσιν οἱ Χαλδαῖοι, ἔόντες ἰσέες τὰ τε τῶ θεῶ. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτοι (ἐμοὶ μὲν ἔπι σα λέγοντες) τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τὸν νηὸν, καὶ ἀμπαυεσθαι ἐπὶ τῆς κλίνης, κατὰ περ ἐν Θήβησι τῇσι Αἰγυπτίησι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσιν οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοι-

Μιχθῆϊς' ἐν Φιλότῃ, Διώνυσον πολυγηθεῖα, 940

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,

940. Διώνυσον Trinc. Διώνυσον Ald. Iunt. I. 2. Eadem varietas in his edd. v. 946.

μάταια ἐν τῷ τῷ Διὸς τῷ Θη-
βαιέως γυνὴ' ἀμφοτέρω δὲ
αὐτὰ λέγονται ἀνδρῶν ἑδά-
μων ἐς ὁμιλίην Φοιτᾶν. καὶ
κατὰ περ ἐν τοῖς Πατάροις
τῆς Λυκίης, ἡ πρόμαντις τῷ
Θεῷ ἔπειαν γένηται: *Statua in
hoc sacella nulla est, neque hic
noctu cubae hominum quisquam,
praeter mulierem unam ex indi-
genis, quam ex omnibus Deus
delegerit, vti narrant Chaldaei
huius Dei Sacerdotes. Narrant
enim illi (tamen si parum credi-
bilia mihi dicere videntur) Deum
ipsum ingredi templum et in hoc
cubili conquiescere; perinde at-
que Thebis Aegyptiacis, ut so-
runt Aegyptii. Ibi enim in The-
bani Iouis fano mulier quoque
cubat. Quarum mulierum vira-
que cum viris non putatur ha-
bere consuetudinem; sicuti etiam
nec Dei antistita Pataris Lyciae
urbe, quando mulier eo munere
ornatur. Si haec saepius, et
alibi facta sunt, ut credibile
est, praesertim rudiori aeuo,
non est cur miremur tot Deo-
rum filios in antiquissima Grae-
ciae Historia occurrere. Cle-
ricus.*

Σεμέλη] Phoenicium no-
men forte fuit Ἰσμελά, *israelah*,
quod virginem viro maturam
apud Thalmudicos sonat. So-
lent Phoenices ortum cuius-

piam ab alio hisce verbis expri-
mere: יצא מן יסד jatsa mije-
recho, *egressus est ex eius femo-
re*, ut liquet ex Genes. XLVI,
26. Hinc nata fabula de Bac-
cho Thebano e femore Iouis
nato. Ceterae circumstantiae
confictae sunt a Graeculis, ut
rationem redderent loquutio-
nis quam non intelligebant.
Clericus.

940. Διώνυσον πολυγηθεῖα]
Bacchum multo antiquiorem
fuisse Cadmo, nec alia de cau-
sa Thebanum creditum, quam
quia conditores Thebarum e-
ius cultum ex Oriente attule-
rant, multis ostendit Sam. Bo-
chartus Chanaan. Lib. I. c. 18.
Existimat ille Nimrodum fuisse
qui Chaldaice dicebatur
בֶּר-כַּוֵּשׁ bar - chousch, hoc est,
filius Chusi, filii Chanaan, qui
nepos fuit Noachi ex Chamo.
Quae felix est coniectura; at
coacta est, nec ullo modo to-
leranda ea, qua vult Διώνυ-
σον dictum, ex inscriptione al-
taris a Mose, quod dictum fuit
יְהוּבָה נִיִּשְׁ jeboua niss. Quasi
Tyrii, Aegyptii aut alii popu-
li, ex eiusmodi re nomen fe-
cerint antiquiori multo Mose
Numini! Debit vir summus
scribere Chaldaicis litteris hoc
nomen יְהוּבָה נִיִּשְׁ, dein quaere-
re quid *Dionis*, Lingua Chal-
daica

Ἀθάνατον θνητῇ· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βῆν' Ἡρακλεΐην,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ. Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος ἀγαυυτὸς ἀμφιγυῖεις,
 Ὀπλοτάτην Χαρίτων, θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοίτην. 945
 Χρυσοκόμης δὲ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδην,
 Κῆρην Μίνως, θαλερὴν ποιήσατ' ἀκοίτην.
 Τὴν δὲ οἱ ἀθάνατον καὶ ἄγνην θῆκε Κρονίων.
 Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρεα ἄλκιμος υἱὸς,

Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii sunt.
 Alcmenae vero peperit fortem Herculem,
 Mista in concubitu Ioui nubes cogenti,
 Aglaiaem vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu e Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit coniugem.
 Hanc vero ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenae puleros talos habentis fortis filius

945. Σαμὲρ Ald.

daïca, significare queat; et invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ἵπ est qui et ὀνῖα ones, vi imperans, ab Radice ὀνῖα anas, coegit. Quod egregie conuenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Graeci perperam crediderunt Διώνυσον dictum ex Genitio Διὸς Iouis, et Νύσα vrbe Arabiae, in qua fuerit educatus. Clericus.

942. Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βῆν' Ἡρακλεΐην] Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec vnum, nec antiquissimum fuisse eo-

rum qui *Hercules* dicti sunt. Clericus.

944. Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος etc.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poetae Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

946. Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδην] Forte vxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cuiuspiam Bacchi. Clericus.

949. Ἥβην δ' etc.] Forte fingunt Deam iuventutis collocatam Herculi, quod, cum vnum hominem fuisse crederent, nec intelligerent qui vna

Ἴς Ἡρακλῆος, τελείας γονόοντας αἰθλῆς, 950
 Παῖδα Διὸς μεγάλου καὶ Ἥρης χρυσοπιδίλῃ,
 Αἰδοίην θέτ' ἀκοίτῃ ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
 Ὀλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν αἰθαλήτοισιν ἀτύσσαι,
 ἤρπυι ἀπήμαντος καὶ ἀγέρας ἡμάτων πάντα
 Ἥελίῳ δ' ἀνάμασσε τέκε κλυτὴ Ὀκεανίη· 955
 Περσηῖς Κίρκην τε, καὶ Λιήτην βασιλῆα.
 Λιήτης δ' υἱὸς Φασσιμβρότου Ἡελίοιο,
 Κέρην Ὀκεανοῖο πλάντοτος ποταμῆϊο
 Γῆμι, θεῶν βελήσιν, Ἰδυίαν καλλιπάρηον.
 Ἥ δέ οἱ Μῆδειαν εὖσφυραν ἐν Φιλότῃ. 960
 Γένναθ' ὑποδμηθεῖσα δια χρυσῆν Ἀφροδίτην.
 Τρεῖς μὲν νῦν χάλετ', ὀλυμπία δῶματ' ἔχοντι,

Hercules, peractis luctuosis cerraminibus,
 Filiam Iouis magni et Iunonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nupto:
 Felix, qui magno facinore inter Deos confecto,
 Habitat illaesus et expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclitya Oceanis
 Perseis Circenque, et Aeëtem regem.
 Aeëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluuii,
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis praeditam.
 Haec autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
 Peperit subacta per auream Venerem.
 Vos quidem nunc valete, coelestes domos tenentes,

950. αἰθλῆς Trinc. 951. χρυσοπιδίλῃ Iunt. 2. 952. δολύμπῳ Ald.
 953. ἀτύσαι Ald. Iunt. 1. 2. τελείας Trinc. αἰθανέτοις τελείας Steph.
 marg. 955. κλυτὴ Trinc. 959. ἰδυίαν B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 960. δὲ νῦν οἱ Trinc.

vnus hominis sufficere posset,
 ad eas res gerendas, quas gef-
 fit, aeternam iuventutem ei da-
 tam a Diis putarent. Cuius rei
 vestigium cernere est in v. 955.
 quamvis dicatur de Hercule
 in Deorum numerum iam re-
 lato. Nam erant et alii Dii sem-

per iuvenes, vt Apollo, Bac-
 chus, Mercurius etc. *Clericus.*

960. Ἥ δέ οἱ Μῆδειαν] Ἥ
 δὴ scribe. *Guietus.*

961. Δια χρυσῆν Ἀφροδί-
 την] Hoc est; κατὰ per. *Gui-
 etus.*

966. Ὀσ-

Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἄλμυρός ἐνδοθι πόντος.
 Νῦν δὲ θεῶν φῦλον αἰśατε, ἡδυέπια
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, καὶ Διὸς Αἰγιοχόιο, 965
 Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
 Ἀθάναται, γέναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
 Δημήτηρ μὲν Πλῆτον ἐγένετο, διὰ θεάων,
 Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃ.
 Νειῶ ἐνὶ τρυπῶλῳ, Κρήτης ἐν πόντι δῆμῳ, 970
 Ἐσθλόν ὅς εἰς ἐπὶ γῆν τε, καὶ εὐρεῖα νῶτα θαλάσσης,
 Πᾶσαν τῷ δὲ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται.

Insulaeque et continentes terrae, et salus intus Pontus.
 Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquae
 Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi,
 Quaecumque mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis similem prolem.
 Ceres quidem Plutum peperit, praestantissima Dearum,
 Iasio heroi mista iucundo amore
 Nouali in ter proscisso, Cretae in pingui tractu,
 Bonum: qui vadit super terram, et lata dorsa maris,
 Omnem: cui vero obuiam fuerit, et cuius ad manus venerit,

963. ἄλμυρός Trinc. ἄλμυρος Ald. Iunt. I. 2. 967. γέναντο B. 109.
 Ald. Iunt. I. 2. 968. ἡδυέπια Trinc. 971. τ. abest a B. 109. Ald.
 Iunt. I. 972. ἐν Ald. Iunt. I. 2.

966. Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι
 παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι Ἀ-
 θάναται γέναντο θεοῖς ἐπιεί-
 κελα τέκνα] Vidimus quare
 nonnulli dicti sint Deorum fi-
 lli, sed omnes rationes, quas
 attulimus, huc pertinere non
 possunt; attamen Dearum filii
 potuere dici, qui similes vide-
 bantur Deabus. Sic formosi
 vocati forte sunt filii Veneris,
 vt Aeneas, alique quorum ma-
 ter ignorabatur, et forma exi-
 mia erat. Sed et forte Deo-
 rum Antistitae, aliaeque quae
 clanculum pariebant, liberos
 suos tribuebant Deabus, quae

praesidebant lucis, in quibus
 infantes expositi inueniebantur;
 nec amasii, vt consule-
 rent earum honori, contradi-
 cebant; praeter quam quod
 honorificum videbatur concu-
 buisse cum Dea; qua de cau-
 sa infantes tollebant, quos se
 ex Deabus suscepisse iactabant.
 Clericus.

968. Δημήτηρ μὲν Πλῆτον
 ἐγένετο.] Partus hic est me-
 taphoricus, quo significatur ex
 copiosis segetibus nasci diui-
 tias. Plutius persona est Poe-
 tica, de qua vide Lucianum in
 Timone. Clericus.

974. Ἀθ-

Τὸν δ' ἄφνειόν ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
 Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσῆς Ἀφροδίτης,
 Ἰνώ καὶ Σεμέλῃν, καὶ Ἀγαυὴν κάλλιπάρην, 975
 Αὐτονόῃν θ', ἣν γῆμεν Ἀρισταῖος βαθυχαίτης,
 Γείνατο καὶ Πολύδωρον εὖς τε φάνω ἐνὶ Θήβῃ.
 Κέρη δ' Ὀκεανῷ Χρυσαόρῃ καρτεροθύμῳ
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,
 Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἀπάντων, 980
 Γερουόα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,
 Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

Ilum locupletem fecit, multamque ei praeuit felicitatem.
 Cadmo praeterea Harmonia, filia aureae Veneris,
 Ino et Semelen, et Agauen pulcras genas habentem,
 Autoñoenque, quam duxit Aristaeus densa caesarie praeditus,
 Peperit et Polydorum in moenia pulcra habentibus Thebis.
 Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
 Mistra in concubitu aureae Veneris
 Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
 Geryonem, quem interfecit Hercules
 Boues propter flexipedes circumflua in Erythea.

973. ἔπασσε λαὸν R. S. 978. Ὀκεανῷ B. 109. R. S. Ald. Iunt. 1.
 Trinc. Steph. Com. Ὀκεανῷ Iunt. 2. 979. πολυχρῦσα Ald. Iunt. 1. 2.
 Ἀφροδίτῃ Ald. Ἀφροδίτῃ Iunt. 1. 980. κάλλιστον B. 109. Ald. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. 981. Γερουόα Ald. Iunt. 1. 2. Com. κτεῖνη Iunt. 2. Ἡρα-
 κλεΐῃ Ald. Iunt. 1. 2. 982. εἰλιπόδων Ald. Trinc. εἰν abest a B. 109.
 Ald. Iunt. 1. 2. Ἐρυθείῃ B. 109. Ald.

974. Ἀρμονίῃ] De hac di-
 ximus, ad v. 935. Cum esset
 formosa et strenua, et ignora-
 rentur eius parentes, Marti et
 Veneri tributa est. *Clericus.*

975. Σεμέλῃν] Vide notata
 ad versum 941. *Clericus.*

978. Ὀκεανῷ Χρυσαόρῃ]
 Scribe Ὀκεανῷ. *Guierus.*

Κέρη δ' Ὀκεανῷ, καὶ τὰ
 ἔξης] Haec omnino addita vi-
 dentur ab imperita manu, quia
 res iam dicta est supra vs. 287.

et seqq. hoc vero in loco est
 plane aliena. Nam hic sermo
 est de iis quos viri mortales
 susceperunt ex Deabus, oport-
 teretque Chrysaorem virum
 mortalem haberi, quod contra-
 rium est iis quae antea, loco
 memorato, dixit Hesiodus. *Cle-
 ricus.*

981. Γερουόα τὸν κτεῖνε]
 Γερουόην. *Guierus.*

982. Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων]
 Βῶν. *Guierus.*

983. Τῇθῳ-

Τιθωνῶ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυσὴν,
 Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο Φαίδιμον υἱόν, 985
 Ἴφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα.
 Τὸν ῥα νέον, τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομυειδῆς Ἀφροδίτη
 ὤρετ' ἀνερειψαμένη, καὶ μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον. 990

Tithono vero Aurora peperit Memnona aerea galea instructum,
 Aethiopum regem, et Hemathionem regem.
 Verum Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaethontem, Diis similem virum, [tatis;
 Quem sane iuuenem, tenerum florem habentem gloriofae puber.
 Puerum iuuenilia sapientem amans genitalia Venus
 Celeriter abripuit, et ipsum in templis
 Aedituum nocturnum fecit, daemonem diuinum.

988. φιλομυειδῆς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

989. ἀνερειψαμένη Ald. Iunt. 1. 2.

983. Τιθωνῶ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα etc.] Crediderim Memnonem et Hemathionem ab antiquissimis Graecis dictos fuisse, Phoenicismo noto, *Aurorae filios*, quod essent *Orientalium* regionum incolae collati cum Graecis. Certe superior Aegyptus, aut Aethiopia, cuius Rex fuisse dicitur Memnon, collata Graeciae ad orientem solem spectat. Hemathionis nomen alludit ad appellationem Syriacam *hēmath*, quomodo vocabatur Syriae vrbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terrae Promissae. Clericus.

985. Φυτήσατο] Quidam legunt Φυτεύσατο, quod metro repugnat, cum prima in Φυτεύσατο sit brevis; Eri-

enim apud Tragicos interdum producat, quod exemplis aliquot ostendemus in lectionibus nostris Sophocleis, tamen nescio an apud alios occurrat. Krebsius.

986. Ἴφθιμον Φαέθοντα] Alius fuit Solis et Clymenes filius, cuius fatum descripsit Ovidius Metamorph. Lib. II. Clericus.

988. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀταλά, ab ἀταλός, ἀταλόφρων. Guizotus.

989. Ἀνερειψαμένη] Hesych. ἀνερήψαντο, ἀφῆρπασαν. Idem ἀνερειψαμένοι, ἀφῆρπασαντες. Guizotus.

990. Νύχιον] Alias μύχιον. Guizotus.

992. Αἰ-

Κέρην δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
 Αἰσονίδης, βελήσι θεῶν αἰετγενεάων,
 Ἦγε παρ' Αἰήτα, τελέσας γονόντας αἰθλῆς,
 Τῆς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
 Ὑβριτῆς Πελίης, καὶ ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός. 995
 Τῆς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
 Ὡκείης ἐπὶ νηὸς ἄγαν ἐλικώπιδα κέρην,
 Αἰσονίδης, καὶ μιν θαλίσρην ποιήσας ἄκοιτι.
 Καὶ ῥ' ἦγε δμῆθ' ὑπ' Ἰήσωνι ποιμένι λαῶν,
 Μῆδειον τέκε παῖδα, τὸν ἔρυσιν ἔτρεφε Χείρων. 1000
 Φιλλυρίδης· μεγάλη δὲ Διὸς νόος ἐξετελείτο.
 Αὐτὰρ Νηρῆος κῆρυα ἀλίοιο γέροντος,
 Ἦτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε, διὰ θαλάων,
 Αἰακῆ ἐν Φιλότῃ, διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτῃ.

Filium vero Acētae a Ioue nutriti regis,
 Aesonides, voluntate Deorum aeternorum,
 Abduxit ab Aeēta, peractis grauib. certaminibus,
 Quae multa impetabat magnus rex superbus,
 Iniurias Pelias, et impius, fortium facinorum patrator.
 Quibus peractis, ad Iolkum rediit multa perpeffus,
 Veloci in naue vehens blandis oculis praeditam puellam,
 Aesonides, et ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sane haec subacta ab Iasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phyllyrides: magni vero Iouis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filiae marini senis,
 Phocam quidem Psamathe peperit, praestantissima Deorum,
 Aeaci in amore, per auream Venerem.

991. αἰήτα Steph. 996. ἔς. abest a Iunt. I. 2. 1002. νηρῆος
 Ald. Iunt. I. 2. Steph. marg.

992. Αἰσονίδης] Iason. Mul-
 ta possent proferri, ex quibus
 colligere licet, Argonautas
 fuisse Mercatores Thessalos;
 qui in Colchidem nauigauerunt;
 sed cum Hesiodus eam histo-
 riam non narret, ab ea ex-
 plicanda, hoc quidem in loco

supersedebimus Clericus.

1003. Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε
 διὰ θαλάων] Forte hunc pue-
 rum ex se et ignota vulgo ma-
 tre natum sustulit Aeacus, aut
 e filio Neptuni vel Nereidum,
 aut ex ipso littore maris. Idem
 dixerim de Achille.

Ἠλεῖ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Γείνατ' Ἀχιλλῆα ρηξήνορα, θυμολέοντα.
Δινεΐαν δ' ἄρ' ἔτικτεν εὐσέφανός Κυtherea,
Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μίγξις ἑατῇ Φιλότῃτι,
Ἰδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχῃς, ὑλήσσης.
Κίρκη δ', Ἡελίῃ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ' Ὀδυσσεὺς ταλασίφρονος ἐν Φιλότῃτι
Ἀγρίον, ἥδ' Ἀλατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,

A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens
Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo praeditum.
Aeneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
Anchisae heroi mista iucundo concubita,
Idae in xerticibus habentis multa iuga, syluosae.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Vlyssis aegumnosi in amore
Agrium, atque Latinum ineulpatumque, fortemque.

1010. Ὑπεριονίδης Trias.

1012. Ἀγρίον ἥδ' Ἀλατῖνον]
Latinum Hyginus Fab. cxxvii.
Circes et Telemachi filium
prodidit. Dionysius vero Ha-
licarnassensis, ex veteri Italorum
fama, narrat Lib. I. p. 34. Her-
culem suscepisse Λατῖνον ἐκ
τινός. ὑπερβορίδος κόρης, La-
tinum ex quadam septentrionali
puella, eamque postea nuptum
dedisse Fauno Aboriginum Re-
gi, quo factum ut plerique La-
tinum huius putarint filium,
non Herculis. Hinc Virgilius
Lib. VII. Aeneid. v. 45.

— Rex arua Latinus
et urbes

Iam senior longa placidas in pa-
ce regebas;

Hanc Fauno et Nympha geni-
tum Laurensē Marica

Accipimus. Fauno Picus pater,
isque parentem

Te, Saturne, refert, tu sangui-
nis ultimus auctor.

Sed veloti sui oblitus Lib. XII.
v. 164. Solem aium eius vo-
cat, quasi fuisset filius Circes So-
lis filiae; ad quem locum ita

Seruius: Latinus secundum He-
siodum in ἀσπιδοποιίᾳ. (imo
Θεογονίᾳ) Vlyssis et Circes fi-
lius fuit, quam multi Maricum
dicunt; secundum quem, nunc
dicit, Solis aui specimen, Nam
Circe Solis est filia. Sane scien-
dum Virgilium in varietate Hi-
storiae sua dicta variare.

Pro Ἀγρίον libenter legerim
Ἀδρίον, propter Adriaticum
pelagus. Mos enim est Vete-
rum a priscis heroibus deduce-
re nomina regionum, ut vel ex
Latini

Οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀνασσον.
 Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψῶ, δια-θεάων, 1015
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μυγῆϊσ' ἱερατῇ Φιλότῃτι.

Αὐταὶ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
 Ἀθάνατάι γείναντο θεοῖς ἐπιέκελα τέκνα.
 Νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον αἰείσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο. 1020

Τέλος τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας.

Qui sane valde procul in recessu insularum sacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
 Nausithoum vero Vlyssi Calypso excellentissima Dearum
 Peperit, Nausinoumque, mista amabili concubitu.

Hae quidem, mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc vero foeminarum genus cantate suauiloquae
 Musae Olympiades, filiae Iouis Aegiochi.

1013. 4 Trinc. νέων Ald. Iunt. 1. Steph. 1018. γείνατο Ald.
 Iunt. 1. 2. Trinc. 1019. et 1020. defunt in cod. R.S. 1020. Ὀλυμ-
 πιάδες Trinc.

Latini nomine liquet, a quo
 volunt dictum Latium. Certe
 in MSS. Codd. exiguum est
 discrimen inter Γ et Δ, si ba-
 sis τῷ Δ deleta sit, aut fugiat
 oculus. Ceterum dicit *Hesiodus*
Agrium et *Latium* procul
 a recessibus sacrarum Insula-
 rum imperare Tyrrhenis; quia
 in continenti imperabant acco-
 lis utriusque Maris, non in In-
 sula *Aea*, quae sedes fuit matris
 Circes, eique sacra. *Clericus.*

1013. Τῆλε μυχῶν νησῶν
 ἱεράων], Μυχῶ scribebatur.
Guietus.

1015. Ναυσίθοον et Ναυ-
 σινόον vocat filios Vlyssis ex Ca-
 lypsone Nympha, quia Vlysses
animum habebat in *navi celere*,
 cum esset apud Calypsonem,
 hoc est, vehementer optabat
 habere nauem qua rediret. Vi-
 de Odyss. E. v. 219. et seqq.
Clericus.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

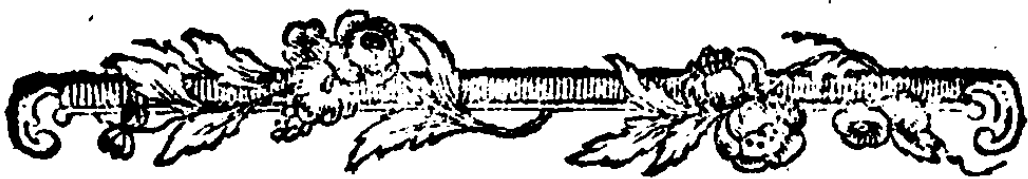
Τ Ο Υ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

H E S I O D I

A S C R A E I

SCVTVM HERCVLIS

Αspidi Herculis in edit. Aldina haec praemittuntur: ΤάΦιοι
ζατεύσαντες ἐπὶ τὰς Ἥλεκτρώωνος βῆς ἀνείλον τὰς
τῆς Ἀλκμήνης ἀδελφάς, τῶν θρεμμάτων ὑπεραγωνιζομένας.
τῷ δὲ Ἀμφιτρώωνος βεβημένῃ αὐτῇ συνελθεῖν, ἔ πρότερον
αὐτῷ ὑπέσχετο, πρηνὴ παρὰ τῶν ἀδελφοκτόνων εἰσπράξη-
ται τιμωρίαν. ὁ δὲ ἐπιστρατεύσας, ἀνείλεν αὐτάς. κατὰ δὲ
τὴν αὐτὴν νύκτα συνέρχοντα αὐτῇ ἀμφότεροι, ὃ τε Ζεὺς
καὶ ὁ Ἀμφιτρώων, ὁ μὲν ἐκ τῷ πολέμῳ ὑποσρέψας, Ζεὺς
δὲ βεβηθείς τοῖς ἀνθρώποις βοηθὸν γεννῆσαι. ἡ δὲ κύει ἐκ
μὲν Ἀμφιτρώωνος Ἰφικλέα, ἐκ δὲ Διὸς, Ἡρακλέα. ὃς καὶ
ἐπὶ Κύνῳ Ἄρεος υἱόν, ἡνίοχον ἔχων Ἰόλαον, ζατεύεται, ὃς
τὰς τὰς δεκάδας ἄγοντας εἰς Πυθῶν, περιεσύλα. σκεπασθεὶς
ἐν Ἡφαιστοτεύκτῳ ἀσπίδι, προσεσὶν εἰς Τραχίῃν πρὸς Κηϋ-
κα. συμβαλὼν δὲ τῷ Κύνῳ, αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ, τὸν δὲ Ἄρην,
ὑπερασπίζοντα τῷ υἱῷ, κατὰ μηρὸν τιτρώσκει, καὶ ἄνωγ
ἔρχεται πρὸς Κηϋκα. ἦν δὲ ὁ Κύνος γαμβρὸς Κηϋκος, ἐπὶ
θυγατρὶ Θεμισονόμῃ. In calce Poemati huius in eadem
edit. leguntur ista: Τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ
φέρεται μέχρι σίχων ὦ καὶ σ'. ὑπόπτεσκε δὲ Ἀριστοφάνης,
ἄχ' ὁ Κωμικός, ἀλλὰ τις ἕτερος Γραμματικός, ὡς ἐκ ἔσαν
αὐτὴν Ἡσιόδῳ, ἀλλ' ἕτερος τινὸς τὴν Ὀμηρικὴν ἀσπίδα μι-
μήσασθαι προαιρεμένῃ. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον
μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλων δὲ ἐπιτιμᾷ τῷ Ἡσιόδῳ. ἄλογον
γάρ φησι ποιεῖν Ἡφαιστον τοῖς τῆς μητέρος ἐχθροῖς ὅπλα
παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ρόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτῷ
εἶναι, ἐκ τε τῷ χαρακτῆρος καὶ ἐκ τῷ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ
καταλόγῳ εὐρίσκειν ἡνιοχῶντα τῷ Ἡρακλεῖ. ὡσαύτως δὲ
καὶ Στησίχορος φησὶν Ἡσιόδῳ εἶναι τὸ ποίημα.

 N O T V L A E
 I N
 S C V T V M H E R C V L I S.

Constat quidem hoc Poema esse ἀνέφαλον, quomodocum-
 que primam voculam legamus; sed quaeuam defuit, et
 quam multa minime constat. Docet nos *Hesiodus* ipse, duo-
 bus ultimis *Theogoniae* versibus, se scripsisse de altero illo He-
 roum genere, qui a Diis ex mulieribus geniti credebantur,
 eiusque Operis non raro meminerunt Veteres, ut vel ex fra-
 gmentis liquet. Horum autem Heroum cum longe praestan-
 tissimus esset Hercules, non absurde forte quis coniecerit hoc
 Poema, cuius maxima parte describitur clypeus Herculis, esse
 maioris illius ἀποσπασμάτιον; quod tamen fragmentum cum
 solum superfit, singulari inscriptione ornatum, quasi opusculum
 distinctum ab eo quod dixi, ad nos peruenit. Certe tria po-
 tissima Poemata *Hesiodi* solent memorari, inter quae Heroogo-
 nia recensetur, non Scutum. *Maximus Tyrius* Dissertatione XVI.
 Ὁ Ἡσίοδος χωρὶς μὲν τῶν Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχέμα-
 νος, καταλέγων τὰ γένη, ὅσους ἐξ ἧς ἔφυ' χωρὶς δὲ αὐτῶ
 πεποιήνται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεογενία' χωρὶς
 δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον, ἔργα τε ἃ δρασέον, καὶ ἡμέρας
 ἐν αἷς δρασέον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, a mulieribus
 initio facto, recensuit genera, et ex quanam quisque natus fuerit.
 Seorsim vero poemate descripta ab illo est Theologia, una cum
 Theogonia. Seorsim denique vitam iuuant opera quae facienda, et
 dies quibus facienda. Nos cum Theogoniam, et ob argumenti
 praestantiam, et quod Poeta ipse videatur initio Poematis in-
 dicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus praemittendam
 censuissimus; ei subiecimus fragmentum Heroogoniae, pro-
 pter ultimos Theogoniae versus, quibus hoc Opus veluti pol-
 licetur. Ultimum tandem locum Opera et Dies obtinebunt.
Clericus.

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ*.

Ἡ οἷη προλιπῶσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
 Ἦλυθεν εἰς Θήβας, μετ' ἀρσένιον Ἀμφιτρυώνα

HESIODI ASCRAEI
 SCVTVM HERCVLIS.

Aut qualis, relicta domo ac patria tellure,
 Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem

* In Ald. inscribitur Ἡσιόδου Πόνημα περὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἡρακλέους.
 1. 7 deest in lunt. 1. τοῖν lunt. 2. 2. δούβας Trinc.

1. Ἡ οἷη] Scribendum o-
 mnino videtur ἡοῖη. Matuti-
 na Alcmena. *Guicetus.*

Ἡ οἷη] Haec est, ut quidem
 videtur, ἀπόδοσις comparatio-
 nis, cuius πρῶτασις, cum ini-
 tio Poematis, periit. Cum er-
 go antecessisset τοῖν μὲν, qua-
 lis, quidem etc. crediderim se-
 quutum Τοιγὰς, talis etc. ut in
 hoc Homérico versu Iliad. Z,
 146.

Οἷηπαρ φύλλων γενεὴ τοιγὰς
 καὶ ἀνδρῶν.

*Qualis foliorum soboles, talis ex
 Dominum.* Vide et v. 9. For-
 tasse cum Dea quapiam confe-
 rebatur Alcmena, ut apud Ho-
 merum Odyss. Z, 102. Nausi-
 éaa, ubi comparatio incipit a
 vocibus, οἷη μὲν. Quam hisce
 expressit *Virgilius*, Aeneid. I;
 502. et seqq.

QVALIS in Eurotae ripis, aut
 per iuga Cynthi

Exercet Diana choros etc.

TALIS erat Dido, talem se lae-
 ia ferebat

Per medios etc. Clericus.

Ἡ οἷη] Quin poema hoc,
 quod Ἀσπίς Ἡρακλέους nun-
 cupatur, maioris poematis fra-
 gmentum sit, nulli dubitant. Ali-
 quibus videtur pars esse istius
 poematis, quod μεγάλην Ἡ-
 οῖαν, siue Γυναικῶν Κατάλο-
 γος inscribitur, cui a crebra
 repetitione vocum ἡ οἷη, cuius-
 que feminae Encomio praefi-
 xarum, istum titulum adnexum
 credunt; cumque eadem vo-
 ces in hoc etiam poemate sint
 primae, illud existimant Με-
 γάλων Ἡοιδῶν istam esse par-
 tem, in qua Alcmenae laudes
 celebrantur. Coniectura sane
 probabilis cui tamen obici
 potest, quod absurdum videat-
 ur in poemate feminarum
 laudibus dedicato Alcmenae

Ἀλκμήνη, θυγάτηρ λαοσσόχ' Ἠλεκτρεύωνος.
 Ἡ ῥα γυναικῶν Φῶλον ἐκαίνυτο θηλυτέρων
 Εἶδεῖ τε μεγέθει τε. νόον γε μὲν ἄτις ἔριζε

5

Alcmena, filia bellicosi Eleetryonis.

Quae mulierum genus superabat mollium

[tabat

Formaque et proceritate: prudentia utique nulla cum ea cer-

3. Ἀλκμήνη Hatlei.

5. ἔριζεν Trinc.

Encomium paucissimis ver-
 sibus concludere, deinde vero
 Herculis res gestas, eiusque
 clypei structuram quadrin-
 gentis carminibus celebrare;
 praeterea quod absonum esset
 et inelegans post tam longam
 digressionem poematis subie-
 ctum ex improviso resumere,
 et alterius feminae Encomium
 vocibus ἢ οἷα inchoare. His
 rationibus inductus crediderim
 Ἀσπίδα fragmentum esse poe-
 matis Γενεαλογίαι Ἡρώϊκαι
 siue Ἡρωγονίαι nuncupati, quod
 inter Hesiodi poemata ab an-
 tiqvis scriptoribus recensetur,
 in quo cum Herculem Alcme-
 na natum poeta indicasset, sic
 forsan progressus est,

Ἡ οἷα προλιπῶσα δόμους καὶ
 πατρίδα γαῖαν.

Non ἢ οἷα, aut qualis, ut vul-
 go, sed ἢ οἷα, illa sola. Hanc
 tamen opinionem meam nolui
 obtrudere, ideoque antiquum
 textum lectori exhibui. Rob.

De initio huius opusculi agit
 quoque vir quidam doctus in
 Obseruat. Miscell. T. I. V. III.
 p. 81. Mihi non displicet sen-
 tentia Clerici, qui existimat, ver-
 ba ἢ οἷα continere ἀπόδοσιν

comparationis, cuius πρότεσις
 cum poematis initio perierit.
 Krebsius.

3 Λαοσσόχ] Τῆς λαχῆς πρῶ-
 ορμῶντος εἰς πόλεμον. Guie-
 tus,

5. Εἶδεῖ τε μεγέθει τε]
 Haud aliter Xenophon in Κυρ.
 II. lib. 5. a corporis proceri-
 tate laudat Pantheam, feminam
 elegantissimam, Διηνεγχε δὲ
 ἐνταῦθα πρῶτον μὲν τῷ με-
 γέθει, ἔπειτα δὲ τῇ ῥώμῃ
 etc. Ad quem locum vide quae
 adnotavit Cl. Hutchins. Quibus
 adicias et illud Theocriti de
 Helena, Idyll. 18.

Ὡς καὶ ἡ χρυσέη Ἑλένη
 διεφαίνεται ἐν ἡμῖν,

Πίστρα, μεγάλη, ἃ τ' ἀνέδρα-
 μεν ὄγμος ἀρετῶν,

Ἡ κάπῳ κυπαρισσος, ἢ ἀρ-
 ματι Θεσσαλος ἵππος.

Et Virgilianum illud de Dia-
 na Aen. l. I.

Qualis in Eurotae ripis, aut per
 iuga Cynthi

Exercet Diana choros, quam
 mille secutae

Hinc atque hinc glomerantur
 Oreades: illa pharetram

Fert humero, gradienisque deas
 supereminet omnes. Rob.

6. Τῆς

Τάων, ἃς θνητὰ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
 Τῆς καὶ ἀπὸ κρηθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων
 Τοῖον ἄηθ', οἷον τε πολυχρύσῃ Ἀφροδίτης.
 Ἡ δὲ καὶ ὥς κατὰ θυμὸν εὖν τίσκεν ἀκοίτην,
 Ὡς ἔπω τίς ἔτισε γυναικῶν θυλυτεράων. 10
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν, Ἴφι δαμάσσας,

Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
 Eius et a vertice, et a palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale et ab aurea Venere.
 Atque haec talis cum esset, sic animo suum colebat coniugem,
 Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
 Ille tamen eius patrem praestantem occiderat, vi domitum,

7. κυανέων Ald. Iunt. 1. Com. 9. ἔκτειν Trinc. 10. ἔπωτι Ald.
 Iunt. 1. 2. 11. οἱ deest in Iunt. 1. ἀπέκτειν Trinc.

6. Τῆς γὰρ ἀπὸ κρηθεν]
 Ab his versibus, ut opinor, pul-
 cherrimam illam Veneris de-
 scriptionem mutuatus est Vir-
 gilius Aen. I.

— *Auerzens rosea ceruice re-
 fulsit,*

*Ambrosiaeque comae diuinum
 vertice odorem*

Spirauere — Rob.

7. Βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων]
 Κυανέων ex Eustathio
 scribendum. An βλεφαρῶν a
 βλεφάρα ἢ τὸ βλέφαρον. Vn-
 de Latinum palpebra? βλεπά-
 ρα, βλαπέρα, παλπέρα pal-
 pebra. Celer celeris celebris,
 funeris funebris, etc. *Guierus.*

9. Ἡ δὲ καὶ ὥς]
 Quamuis
 pulcherrima esset, maritum
 suum deamabat. Sarcasmus in
 feminas formosas, quas suae
 formae conscias, crebrisque
 blanditiis insolentes, maritos
 suos spernere solere, innuit
 poeta. *Rob.*

11. Ἡ μὲν]
 Hoc est, ἀλλ' ἔν, ἀλλ' ὁμως. *Hesych.* Ἴφι δα-
 μάσσας]
 Hoc est, vi, violente.
Guierus.

Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν
 ἀπέκτανεν]
 Fallitur Scholia-
 stes Apollonii, qui ad I. I. v.
 747. haec habet verba: Ἡ
 Τάφος νῆσός ἐσι μία τῶν
 Ἐχινάδων, ἣν ὠκησαν Τηλε-
 βοαὶ οἱ πρότεροι τὴν Ἀκαρ-
 νίαν οἰκῶντες ἄνδρες ληστρ-
 κώτατοι τὸν τρέπον καὶ ἐς
 Ἄργος ἐπελθόντες τὰς τῆ
 Ἠλεκτρυῶνος βόας ἀπήλα-
 σαν τῆ πατρὸς Ἀλκμήνης.
 γενομένης δὲ μάχης, καὶ ὁ
 Ἠλεκτρυῶν, καὶ οἱ τέτταρτοι παῖ-
 δες ἀνῆρέθησαν. διὸ Ἀλκμή-
 νη μετέστη, καὶ ἀνεκέρυξεν τὸν
 ἑαυτῆς γαμὸν τῷ τιμωρησο-
 μένῳ τὸν πατρῶον Φόνον. τι-
 μωρησάμενος δὲ Ἀμφιτρυῶν
 ἐγγίμην. ἡ ἱστρία σαφῶς παρ'
 Ἡσιόδῳ. Alia certe est apud
 Hesiodum historia. Dicit vero

Χωσάμενος περὶ βυσί. λιπὼν δ' ὄγυε πατρίδα γαῖαν
 Ἐς Θήβας ἰκετεύσας Φερεσσακίας Καδμείας·
 Ἐνθ' ὄγυε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παράκοιτι,
 Νέσφιν ἄτερ Φιλότῆτος ἐφ' ἡμέρας· ὃ γάρ οἱ ἦεν 15
 Πρὶν λεχέων ἐπιβῆναι εὐσφύρας Ἡλεκτρυώνης,
 Πρὶν γε φόνον τίσαιο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς ἀλόχῃ, μαλερῶ δὲ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ διέκκετο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν. 20
 Τῶν ὄγ' ὑπίζετο μῆνιν, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Ἐκτελέσαι μεγὰ ἔργον, ὃ οἱ δίοθεν θεμὺς ἦεν.

Ira commotus propter boues: relicta autem ille patria tellure
 Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
 Ibi idem habitabat cum veneranda coniuge,
 Seorsim absque concubitu desiderabili. non enim licebat illi
 Ante lectum conscendere formosae Electryonidis,
 Quam caedem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suae coniugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Eorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
 Exsequi magnum opus, quod sibi diuinitus incumbebat.

12. ὃ τε Ald. Iunt. I.

Ald. Iunt. I. Trinc.

13. Φερεσσακίας Trinc.

14. παρακοίτι

20. ἐπὶ μάρτυροι Trinc.

Apollodorus Electryonem filiam suam Amphitryoni despondisse, posteaque ab eo fortuito interfectum; itaque narratur historia in Scholiis Ioannis Diaconi. Rob.

12. Χωσάμενος περὶ βυσί] Ergo volens occidit, contra quam Scholiastae dicunt, Guicetus.

14. Παράκοιτι] Παρακοίτι. Guicetus.

15. Οὐ γὰρ οἱ ἦεν] Per religionem, nempe, iurisiuran-

di, de qua vide Apollodorum. Clericus.

20. Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musaeus, ἐπιμάρτυρας λύχρον ἐρώτων. An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κατὰ τμῆσιν, pro θεοὶ δ' ἔπησαν μάρτυροι. Sic Ioannes Diaconus legit, placet postremum. Guicetus.

22. Ὅ οἱ δίοθεν θεμὺς ἦεν] Subintellige ἐκτελέσαι. θεμὺς ἦεν fas erat, hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est

ἀδύνα-

Τῷ δ' ἅμα, ἰέμενοι πολέμοιό τε Φυλόπιδός τε,
 Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' ἀγχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι, 25
 Ἔσποντ' ἤρχε δὲ τοῖσιν εὖς πάϊς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδριῶν λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἄλλην μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν ἀρεῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ὄρετα δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων, 30
 Ἰμείρων Φιλότῃτος εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχιος· τάχα δ' ἴξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις

Hunc autem una, cupidi bellicae praeliique,
 Boeotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,)
 Locrique cominus pugnantes, et Phocenses magnanimi
 Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæei,
 Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter [rare,
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente voluens
 Deliderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rursus.

23. Φυλόπιδος Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 25. ἀγχέμαχοι Trinc. Φωκῆες
 Harlei. 28. ὡς καὶ θεοῖσιν cod. Harlei. 29. Ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν Ald.
 Iunt. 1. φυτεύσαι Harl. Iunt. 1. Steph. marg. φυτεύσαι Ald. 32. τότε
 δ' αὖθις Harl. τότε etiam Ald. et Iunt. 1. αὖθις Trinc.

ἀδύνατον, quicquid corrigere
 est nefas. Guicetus.

24. Ὑπὲρ σακέων πνεύον-
 τες] Hoc est, sub scutis caput
 non occultantes, intrepidi, au-
 daces. Guicetus.

Recte Guicetus, *super clypeis*,
 non *sub* ut in plerisque editio-
 nibus. Ὑπὲρ σακέων πνεύον-
 τες] Πολεμικοὶ ὡς μένεα
 πνεύοντες Ἀχαιοί, & κρύ-
 πτοντες τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἀντι-
 κρύς μαχόμενοι. Gertz. Rob.

26. Πάϊς Ἀλκαῖοιο] Ἀμ-
 φιτρυῶν, scilicet. Guicetus.

29. Ἀρεῆς ἀλκτῆρα] Hoc
 est, βλάβης, mali, damni.
 Guicetus.

32. Ἰξε] Scribe ἴξε. Guic-
 etus.

Τυφαόνιον] Cum Typhao-
 nii montis in Boeotia nusquam
 alibi occurrat mentio, contra
 vero celebris fuerit Τιλφώ-
 σιον ἔρος, mons *Tilphosius*, sub
 quo erat fons *Tilphosius*, for-
 tasse pro Τυφαόνιον legendum
 hic Τιλφώσιον. Vide *Strabonem* Lib. IX, in descriptione
 Boeotiae. *Phicii*, in quo fue-

Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητίετα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενος, Φρεσὶ μῆδετο θείσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρεσσι Ἡλεκτρυώνης 35
 Εὐνῇ καὶ Φιλότῃ μίγῃ, τέλεισεν δ' αἶετος ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρυῶν λαοσσόος, ἀγλαὸς ἥρωσ,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὅγ' ἐπὶ δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
 Ὡρετ' ἰέναι, πρὶν γ' ἢς ἀλόχευε ἐπιβήμεναι εὐνῆς. 40
 Τοῖος γὰρ κραδίην πόθος αἶνυτο ποιμένα λαῶν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀνῆλθε ἀσπασὸν ὑπεκπροφύγῃ κακότητα

Ad Phicium summum accessit prudens Iupiter.
 Vbi residens mente versabat diuina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto et concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem et Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecit magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos et pastores agrestes
 Iit, antea quam suae coniugis conscendisset lectum.
 Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
 Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum

33. Φίκιον Harl. 35. τανυσφύρεσσι Ἡλεκτρυώνῃ Harl. 36. εὐνῇ ἐν φι-
 λότῃ Trinc. Steph. marg. τέλεισεν Heinsl. et Cler. ceterae omnes τέλεισεν.
 42. ὑπεκπροφύγῃ Trinc. ὑπεκπροφύγοι Ald. Iunt. I. 2.

rat *Pbix* ut loquebantur Boeo-
 tii, seu *Sphinx*, non rara men-
 tio apud Poetas et Mythogra-
 phos. *Clericus*.

Vide quid pro vulgata (Τυ-
 φαίνιον) asserenda attulerit
 vir quidam doctus in Obseruatt.
 Misc. T. I. V. I. p. 350. *Krebsius*.

33. Φίκιον ἀκρότατον] Ἀ-
 πὸ τῆς Φικὸς, ἢ γὰρ σφίγγος,
 Φίκιος seu Φίκιον. Sic mons
 dictus. *Guietus*.

35. Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ]
 Vide quae scripsimus de huius-
 modi fraudibus, ad Theogoniae
 versum 940. *Clericus*.

37. Λαοσσόος] Agitator po-

puli, hoc est, dux populi.
 λαοσσόος ut infra δευροσσόος,
 α σέω, agito, quatio, concutio.
Guietus.

39. Οὐδ' ὅγ' ἐπὶ δμῶας] Hoc
 est, ne villam quidem ingres-
 sus est, antequam ad urbem
 se conferret, quamquam forte
 ad viam sita esset villa. Alio-
 qui non diuertisse ad villam
 remotiorem, antequam ad u-
 xorem iret, vehementioris a-
 moris specimen haberi non
 posset. *Clericus*.

42. Ἀσπασὸν] Ἀσπασίως,
 libenter. *Guietus*.

Ἀσπα-

Νῆσθ' ὑπ' ἀργαλῆς, ἥ καὶ κρατερῷ ὑπὸ δεσμῷ·
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρυῶν χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
 Ἀσπασίως τε, Φίλως τε εὖ δὲ δόμον εἰσαφίκανε. 45
 Παννύχιος δ' αἶψ' ἔλκετο σὺν αἰδοίῃ παρὰ κοιτι,
 Τερπόμενος δώροισι πολυχρῆσθ' Ἀφροδίτης.
 Ἡ δὲ θεῶν δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ,
 Θῆβη ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
 Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (κασσιγνήτω γε μὲν ἦσθην.) 50
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερὸν τε, βῆν' Ἡρακλησίην·
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελανεφείῃ Κρονίῳ,

Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
 Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
 Magnoque desiderio, lubentique animo, domum suam reuersus
 Totaque nocte concubuit cum veneranda vxore. [est,
 Oblectando se muneribus aureae Veneris.
 Illa autem a Deo pariter compressa, et ab homine longe optimo,
 Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
 Haud quaquam similes, (quanquam fratres essent.)
 Alterum siquidem deteriozem, alterum autem longe praeftan-
 Magnum ac validum, Herculem. [tiores virum,
 Hunc quidem compressa a pluuiæ auctore Ioue,

44. ἐκτολυπεύσας Ald. Iunt. 1. 2. 45. φίλως Ald. Iunt. 1. 2. ἀσπασί-
 κανεν Trinc. 47. ἀφροδίτης Ald. 49. ἐπ' ἑπταπύλῳ Harl. 50. οὐκ-
 ἔθ' Trinc. ὁμὰ Ald. 51. τὸν δὲ Trinc. 53. ὑποδμηθεῖσα Ald.

Ἀσπασῶν] Haec vox est et-
 iam apud *Homierum* *Odyss.* E.
 v. 398. quem locum imitatur
 hic *Hesiodus*. Clericus.

ὑπεκπροφύγη] reddendum,
 si quis vix ac ne vix quidem
 effugerit. De vi diuersarum
 particularum cum verbo com-
 positarum, cuius rei exempla
 multa apud Hom agit Longi-
 nus Π. T. Sect. 10. p. 84. Toll.
Krebsius.

46. Παννύχιος] Est ἀνυκν,
 nam aliquam noctis partem

cum Alcmena consumserat Iu-
 piter. Clericus.

Πατρίδα γαῖαν] Mycenae,
 quarum Rex fuerat Electryon
 eius pater. Vide *Apollodorum*
 Lib. II. Cap. 4. quamvis per
 omnia non consentiat cum *He-
 siodo*. Neque enim in hisce
 notulis historiam fabularum
 narrare instituimus. Clericus,

50. Κασσιγνήτω γε μὲν ἦσθην]
 Haec est *versus futura ruent-*
 is, nam superiora verba rem
 satis docent. Clericus.

55. Κενε-

Αὐτὰρ Ἴφικλῆά γε δορυσσόω Ἀμφιτρεύωνι,
 Κεκερμένην γενεήν· τὸν μὲν, βροτῶ ἀνδρὶ μιγεῖσα· 55
 Τὸν δὲ, Διὶ Κρονίωνι, θεῶν σημάντορι πάντων
 Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρητιάδην μεγάθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἄρην, ἄτον πολέμοιο,
 Τεύχεσι λαμπομένους, σέλας ὥς πυρὸς αἰθομένοιο, 60
 Ἐταότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκείες ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι· κόνις δὲ σφ' ἀμφιδεδήει,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' εὐπέητα καὶ ἄντυγες ἀμφαράβιζον,

Iphicleum autem hastarum a concussore Amphitryone, [bens:
 Diuersam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concum-
 Alterum autem, cum Ioue Saturni filio Deorum imperatore
 Qui et Cygnunt occidit, Martis filium, magnanimum. [omnium:
 Inuenit enim in luco longe iaculantis Apollinis
 Ipsum, et patrem eius, Martem, bello infatiabilem,
 Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
 Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
 Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos diuidebatur,
 Excitatus compactis sub curribus et pedibus equorum.
 Currus autem fabrefacti et rotarum ambitus circum resonabant,

54. δορυσσόω Ald. 56. σημάντορι Ald. 59. πατέρ' Trin. 62. ἀμ-
 φιδεδήει Ald.

55. Κεκερμένην γενεήν] Hoc
 est, diuersam generationem,
 appositio. *Guicetus.*

Κεκερμένην γενεήν] Hoc est,
 sobolem διακεκριμένην distin-
 ctam, seu quae facile secerni
 poterat. *Clericus.*

57. Κύκνον] Heroem ex mu-
 liere a Marte genitum, de qua-
 libus Heroibus in hoc Poema-
 te egerat Hesiodus. *Clericus.*

58. Ἐν τεμένει Ἀπόλλω-
 νος] Quod erat in Pagasaeo

agro, ad Septentrionem Pelas-
 gici sinus. Vide v. 70. *Cleri-
 cus.*

59. Αὐτὸν καὶ πατέρ' ὄν
 Ἄρην] An? Αὐτὸν καὶ πατέ-
 ρα ὄν Ἄρην. *Guicetus.*

62. Κόνις δὲ σφ' ἀμφιδε-
 δήει] Hoc est, valde excitatus
 erat. ardebat κυρίως. *Guicetus.*

63. Πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμα-
 σι] An? πηκτοῖσιν. placet.
Guicetus.

Ἴππων ἱεμένων. κεχάρητο δὲ Κύκνος ἀμύμων, 65
 Ἐλπόμενος Διὸς υἱὸν ἀρῆιον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δῆώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ εὐχολέων ἐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ἡρακληεῖην.
 Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαῖς 70
 Λάμπεν ὑπὰ δεινοῖο θεῶ τευχέων τε, καὶ αὐτῷ
 Πῦρ δ' ὥς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμου Ἰολάου;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι 75
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Ὃς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερόν Ἰόλαον

Equis festinantibus. gaudebat vero Cygnus egregius,
 Sperans se Iouis filium. strenuum, aurigamque
 Ferro interemturum esse, et inclytis armis exuturum.
 Sed eius vota non exaudiuit Phoebus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus vero lucus et ara Apollinis Pagasaei
 Collucebat prae vehementis Dei armis, et ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Praeter Herculem et praeclarum Iolaum?
 Illorum enim et vis magna, et manus invictae
 Ex humeris natae erant, vna cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:

67. δαίωσιν Ald. Iunt. 1. 2. 71. καὶ deest in Iunt. 1. 2. 72. last-
 von Harl. 74. πρὶν γ' Harl. Ἰόλαος Ald.

71. Δεινοῖο θεῶ τευχέων] quitur, Κείνων γὰρ μεγάλη τε
 Ἄρεος. *Guietus.* βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι. Κα-
 72. Τίς κεν ἐκείνων] Vulgo τεναντίον vero vsurpatur tam
 legitur ἐκείνω, illi, scil. Marti. cum Genitivo quam Dativo.
 Sed Ms. Harl. legit ἐκείνων, Rob.
 quod quidem restitui, vtpote 76. Ἐπὶ σιβαροῖσι μέλεσ-
 accommodatius ad id quod se- σιν] *Supra robusta membra;*
 pendent, scilicet. *Guietus.*

Ἦρωσ, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ Φίλτατε πάντων,
 Ἦ τι μετ' ἀθανάτης μάκαρας, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Ἦλιτεν Ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσέφανον ποτὶ Θήβην 80
 Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθον εὐκτίμενον πτολίεθρον,
 Κτείνας Ἠλεκτρυῶνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ἠνιόχην τανύπεπλον
 Οἳ ῥά μιν ἡσπάζοντο, καὶ ἄρμενα πάντα παρῆχον,
 Ἡ δίκη ἔσθ' ἱκέτησι, τίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον. 85
 Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν εὐσφύρῳ Ἠλεκτρυῶνῃ
 Ἡ ἀλόχῳ τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν

O heros Iolaë, mortalium longe carissime omnium,
 Vtique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
 Abiit, relicta Tiryntho vrbe bene condita, [frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boues latas habentes
 Venitque ad Creontem, et Heniochen longis ornatam vestibus.
 Qui eum exceperunt, et necessaria omnia præbuerunt,
 Vt æquum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.
 Viuebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
 Coniuge sua: moxque nos reuoluto anno

79. τί μετ' Iunt. 2. 82. Ἠλεκτρυῶνα Trinc. 84. ἄρμενα Ald. 85.
 δίκη Ald. τίον δέ γε Harl. δ' ἄρ τηλέθι Ald. Iunt. 1. 87. ἐπιπλομένων
 ἐνιαυτῷ Trinc.

79. Ἦ τι μετ' ἀθανάτης]
 Certe apud immortales. Guic-
 ius.

80. Ἦλιτεν Ἀμφιτρυῶν]
 Quali, nempe, irati Dii ei ob-
 iecerint socerum occidendum;
 quo facinore admisso, in exsi-
 lium abire coactus est. Nam
 Deos putabant ad praua faci-
 nora interdum homines im-
 pellere, vt liquet vel ex v. 39.
 Quamobrem eos merito casti-
 gavit Plato Lib. II. de Republi-
 ca. Clericus,

83. Ἰκ. δ' ἐς Κρ. καὶ Ἠνιό-
 χην τανύπεπλον] Illa vocatur
 Εὐριδίκη Sophocl. Antig. 1194.
 Καὶ μὲν ὁρῶ τάλαιναν Εὐρι-
 δίην ὁμᾷ Δάμαρτα τὴν Κρέ-
 οντος — Rob.

85. Ἰκέτησι] Vide Aeschylæ
 Supplices. Clericus.

87. Ἀμμες ἐπιπλομένων]
 Aduolutis annis. An? ἄμμε
 περιπλομένων. placet τὰ
 ἐπιπλομένων agnoscit Hesy-
 chius. ἐπιπλομένων, κυκλα-
 μένων, πληρωμένων, ἐπερχο-
 μένων. Guiccius.

Γεινόμεθ', ἔτε Φυὴν ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ καὶ ἐγώ· τῷ μὲν Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.
 "Ὅς προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρης τε τοκῆας, 90
 "Ωιχετο τιμήσων ἀλιτῆμενον Εὐρυσθῆα,

Nati sumus, neque statura similes corporis, neque ingenio
 Pater tuus et ego: eius quidem mentem sustulit Iupiter
 Qui relicta domoque sua, et suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,

88. ἔτε Φρένας Ald. Iunt. 1. 2. ἐναλίγκιον Ald. 90. δῶμα Ald. Iunt.
 1. 2. τε abest a Iunt. 2. τοκυίας Trinc. 91. τομήσων Ald. Εὐρυσθῆα Trinc.

89. Τῷ μὲν Φρένας ἐξέλε-
 το Ζεὺς] Sic et Aeschylus, cuius
 haec verba habet memoratus
 Plato.

— Θεὸς μὲν αἰτίαν Φύει
 βροτοῖς
 "Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμ-
 πῆδον θέλῃ.

Deus causam praebet mortali-
 bus, cum prorsus perdere do-
 mum vult.

Incertus alius Tragoedus, in
 Grotianis Excerptis p. 461.

"Ὅταν δὲ Δαίμων ἀνδρὶ πορ-
 σῶναι κακὰ,
 Τὸν νῦν ἐβλάψῃ πρῶτον ὃ
 βελεύεται.

Quoties alicui destinat clades
 Deus,

Vim laedis illam in mente, quae
 deliberat.

Alia multa similia impie dicta
 occurrunt apud Poetas, quo-
 rum Dii non multo meliores
 hominibus. Clericus.

Τῷ μὲν Φρένας ἐξέλετο
 Ζεὺς] Idem de Glaucō Home-
 rus II. ζ. quod tamen in splen-
 didiorem alium sensum torque-
 re frustra conatur Cl. Popius
 nostras. Et II. ε' de Agame-

none ἐκ γὰρ οἱ Φρένας εἴλε-
 το μητίετα Ζεὺς. Vide etiam
 exempla. quae citauit Clericus
 in nota sua, ubi dicit, alia mul-
 ta similia impie dicta occurrere
 apud Poetas. Ego autem nul-
 lam hisce dictis impietatem in-
 esse existimo, cum in ipsis S.
 Scripturis dicatur deus obdu-
 rare cor, oculos occaecare, et
 aures occludere. Idem pene di-
 xit Paternus de Caesare l. 2.
 c. 57. Incluctabilis fatorum, vis,
 cuius cum fortunam mutare con-
 stituat consilia corrumpit. Hu-
 iusmodi phrasēs ab impietate
 vindicauit Graeuus in nota sua
 ad ἔργ. v. 15. quem vide. Rob.

91. 'Αλιτῆμενον Εὐρυσθῆα]
 Abortiuum illum Eurystheum.
 An scribendum ἀλιτῆμερον?
 placet. ἀλιτῆμερον, hoc est,
 τὸν διημαρτηκότα τῆς ἡμέρας,
 ἢ τῶν ἡμερῶν τῷ τοκετῷ. ea-
 dem ratione ἡλιτόμηνος dici-
 tur. Hesych. ἡλιτόμηνος, πρῶ-
 ρον, ὥμιν, ἔκ ἐν τῷ ὄντι
 μηνὶ τεχθέντα, καὶ διημαρ-
 τηκότα τῶν μηνῶν ἐν τῇ κυή-
 σει, etc. Guicetus.

Σχέτλιος· ἥ πρ πολλὰ μετεστοναχίζετ' ὀπίσσω,
 "Ἦν ἄτην ἀχέων· ἥ δ' ἔ παλινάγρετός ἐστιν.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετ' αἰθέλης.
 "Ω φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία Φοινικόεντα 95
 Ἴππων ὠκυπόδων· μέγα δὲ Θρεσὶ θάρσος αἰζών,
 Ἴθυσ ἔχεν θοὸν ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων,
 Μηδὲν ὑποδδίσας κτύπον Ἄρεος ἀνδροφόνοιο,
 "Ὅς νῦν κεκληγὼς περιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
 Φοῖβη Ἀπόλλωνος ἐκατηβέλταο ἀνακτος. 100
 Ἥ μὲν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἅαται πολέμοιο.
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἴόλαος·
 Ἥθεῖ, ἥ μάλα δὴ τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Infelix: certe multum ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
 Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
 Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
 Recta dirige celerem currum, et alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
 Phoebi Apollinis longe iaculantis Regis
 Enimvero, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.
 Hunc contra allocutus est egregius Iolaus:
 O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum

92. πολλὰ, vt editur, habet quoque Cod. Palat. e quo varias lect. in
 notis affert Schreuel. pro quo olim μάλα. 93. ἥ δ' lunt. 1. 94. ἐπὶ-
 πάλιν Trinc. Steph. marg. 97. ἔχων Harl. 98. ὑποδδίσας Harl. 102.
 ἀμώμητος Ald. 103. ὦ θεῖ Trinc. Steph. marg. ὦ θ' εἴ, ἥ lunt. 2. ἥθεῖ,
 ἥ lunt. 1. Steph. Com. Heinf. ἥ θεῖ ἥ Ald. ἥ θεῖ ἥ cod. Palat.
 ἥθεῖ, ἥ δὴ cod. Harl.

93. "Ἦν ἄτην ἀχέων] No-
 xam suam dolens. Guierus.

94. Ἐμοὶ δαίμων] Hoc est,
 fortuna, fors, fatum. sequente
 versu ἔχ' ἡνία Φοινικόεντα]
 Cape habenas rutilantes. Guie-
 tus.

101. Ἄαται πολέμοιο] Prae-
 sens pro futuro, hoc est, κρη-
 σθήσεται, hoc est, vincetur a

me. An scribendum? Ἥ μὲν
 καὶ κρατερός περ ἁσσεῖται
 πολέμοιο. ἁσσεῖται pro ἁσ-
 σεται, vt πεσεῖται pro πέσε-
 ται, α πέτομαι. Guierus.

103. Ἥθεῖ ἥ μάλα] Α θεῶ,
 θεῖω, σέβω, σέβομαι, θεῖος
 est, pleonasmō ἥθεῖος, σεμνός,
 σεβαστός, σεβασμιος. Ἥθεῖς,
 hoc est, σεβάσμιε. Guierus.

104. Ταύ-

Τιμᾷ σὴν κεφαλὴν, καὶ ταύρεος Ἐννοσίγαιος,
 "Ὅς Θήβης κρηδεμνον ἔχει, ρύεταί τε πόλιν·
 Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
 Σας ἐς χεῖρας ἄγασιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄσῃαι.
 Ἀλλὰ γε, δύσσεο τεύχε' ἀρήϊα, ὅφρα τάχιστα
 Δίφραξ ἱμπελάσαντες, Ἀρηός θ' ἡμέτερόν τε,
 Μαρνώμεσθ'· ἐπεὶ ἔτι ἀτάρβητον Διὸς υἱόν,
 Οὐδ' Ἴφικλείδην δειδίζεταί· ἀλλὰ μιν οἶω
 Φεύξεσθαι δύο παῖδας ἀρύμονος Ἀλκείδαο,

105

110

Honorat caput tuum, et taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum moenia tenet, et tuerur ciuitatem:
 Sicut sane et hunc mortalem validumque magnumque
 Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Mauortia, ut quam celerrime
 Currus inter se committentes, Martis et nostrum,
 Decertemus: quoniam neque intrepidum Iouis filium,
 Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugituum duos filios inculpati Alcidae,

105. Θήβης Trinc. 107. κρασιν Trinc. 108. ἀλλ' ἔγε, δύσσεο Trinc. 110. Μαρνώμεσθ' Harl. ἔτι Harl. Ald. Iunt. I. ἄπη Com. ἀτάρβητον Trinc. 111. δ' εἰδίζεταί Ald. 112. Ἀλκείδαο Trinc.

104. Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] Vide Ioannem Tzetzen ad hunc locum. Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρια, quae, ut docet Hesychius, fuit ἐσρτή τις ἀγομένη Ποσειδῶνος. Clericus.

Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] ἦγεν διὰ τὸν τῶν κυμάτων ἦχον, ὡς ταῦροι γὰρ μυκῶνται· ἢ ὅτι ταυροκρανός ἐστιν· ἢ ὅτι Ταύρειος Ποσειδῶν ἐν πόλει Βοιωτίας, διὰ τὸ ταύρεος θύεσθαι αὐτῷ καὶ μάλιστα ἐν Ὀγχησῷ. Διὰ τῆς καὶ ταυροκρανός τὰς ποταμίας. Tzeiz. Dicitur Neptunus Taurinus, vel a sonitu fluctuum, qui mugiunt, ut tauri; vel quod taurinum

caput habeat; vel quod colatur Taurinus Neptunus in urbe Boeotiae sacrificio taurorum, ex praecipue Onchesti. Inde etiam vocantur flumini tauriformes. Vide Graeuii notam et Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14. Sic tauriformis voluitur Ausidus. Rob.

105. Ρύεταί τε πόλιν] Ἀ πόλις, genit. πόλεος, πόληος, πόληα ut βασιλῆος, βασιλῆα. Guicetus.

112. Ἀλκείδαο] Ἀμφιτρυῶνος. Guicetus.

Δύο παῖδας] Hic παῖς pro quolibet e posteris sumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus vero nepos Amphitruonis. Clericus.

N

113. Οἱ

Οἱ δὲ σφί σκεδὸν εἰσι, λιλαιόμενοι πολέμοιο
 Φυλόπιδα σήσειν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.

· "Ως φάτο. μείδῃσεν δὲ βίη Ἡρακλεΐη, 115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.

Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἡρώς ὦ Ἰόλαε, διοτρεφέες, ἔκτετι τηλῶ
 Ὑσμίνῃ τρηχεῖα. σὺ δ', ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,

"Ως καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην 120

Πάντῃ ἀναστροφᾷ, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε δύνῃαι.

"Ως εἰπὼν, κνημῖδας ὀρεϊχάλκοιο φασινῶ,

Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε

Qui prope adsunt, cupientes bello

Praedium conferere: quae res ipsis multo gratior quam epulae.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

O heros Iolaë, Iouis alumne, non procul etiam hinc
 Pugna aspera. Tu vero quemadmodum antea fuisti bellicosus,
 Ita et nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis oblitum
 Quoquoversum conuerte, et auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.

Mox et thoracem pectori induit

113. σφιν Trinc. εἰσι Trinc. 114. φίλτερα) cod. Harl. et Palat.
 Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 115. μείδῃσεν Trinc. 116. μύθῳ Trinc.
 Steph. marg. νῦν abest a Trinc. 118. Ἰόλαε Iunt. 2. 119. τρηχεῖα Harl.
 Ald. Iunt. 1. 2. 120. ὦς Ald. Ἀρείονα Trinc. 121. ἀναστροφῇ Trinc.
 δύνῃαι Iunt. 2. 123. ἔθηκεν Trinc. 124. ἔδυνεν Trinc.

113. Οἱ δὲ σφί σκεδὸν εἰσι] Οὗτος καὶ Ἀρκίθοος, ὅτε ἐ-
 γέννᾳτο ὁ Ἡρακλῆς τῷ Ἀρεί-
 ονί Φασί ἵππῳ κεχρησθαι,
 ὃ ἐποχήμενος Ἀδρασος ἐν
 ταῖς Θήβαις ἐξέφυγεν. Tze-
 tzes. Vide quae plurima de hoc
 equo ex Poetis etc. excerpta
 congeffit Nicol. Lloydius in
 Dict. Historico-Poetico. Rob.

120. Ἀρείονα κυανοχαίτην]
 Ἀρείων ἵππος, ὃν ἔλαβεν ὕψε-
 ρον Ἀδρασος. Ὁμηρος·
 Οὐκ εἰ κεν μετόπισθεν Ἀρεί-
 ονα δῖον ἐλαύνεις,
 Ἀδράσῃ ταχὺν ἵππον.

128. Ἀρεῖς

Καλόν, χρύσειον, παλυστάλαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε 125
 Πάλλας Ἀθηναίη κέρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε
 Τὸ πρῶτον σονόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλης.
 Θήκατο δ' αἶμ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
 Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῃν δὲ περὶ στήθεσσι φαρέτρην
 Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἔντοσθεν οἵτοιοι 130
 Ῥιγηλοὶ, θανάτοιο λαδιφθόγγοιο δοτῆρες.
 Πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
 Μέσσοι δὲ ξεσοὶ, παρμήκεες· αὐτὰρ ὀπίσθεν
 Μορφνοῖο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat
 Pallas Minerua filia Iouis, tunc cum erat.
 Primum luctuosa aggressurus certamina.
 Posuit autem circa humeros malorum depulforem ferrum
 Fortis vir: cauam autem circa pectora pharetram
 Reiecit in tergum: in hac multae erant sagittae
 Horrendae, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
 Hae ab anteriori quidem parte mortem habebant praefixam, et la-
 Mediae autem politae erant, longae: sed a tergo
 Nigrae aquilae contextae alis

125. χρύσειον Ald. ὃν οἱ ἔδωκε Trinc. 126. ἔμελλεν Trinc. 127.
 τοπρῶτον Ald. σονόεντας Trinc. 128. ἄρης Trinc. 130. καββάλετ'
 Ald. Iunt. 1. 2. πολλόν Ald. Iunt. 1. 2. δέ τοι ἔσαν Trinc. Steph. marg.
 131. λαδιφθόγγοιο Ald. Iunt. 1.

128. Ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδη- ποιῶντος τῆς φθόγγης. Guie-
 ρον] Hoc est, ensem cum bal-
 theo. Guicetus.

130. Καββάλετ' ἐξόπιθεν] Sanguineis guttis stillabant adhuc
 Nota morem pharetram mit-
 tendi. Iorum seu fascia ex
 qua pendeat prius in collum
 induebatur, et inde pharetra
 a pectore ad quod posita erat
 in tergum reiciebatur. Guie-
 tus.

131. Θανάτοιο λαδιφθόγγοιο] Hoc est, ἐπιλαθέσθαι
 132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc
 133. Ξεσοὶ] Hoc est, αἰ-
 χμὴν θανατηφόρον. Guicetus.
 134. Μορφνοῖο] Μέλανος.
 Guicetus.

Ἦσαν. ὃ δ' ὄβριμον ἔγχος ἀπαχμένον εἴλετο χαλκῷ. 135
 Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκε,
 Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ἐπὶ προτάφοις ἀραρυῖαν,
 Ἦ τ' εἶστο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.

ΧΕΡΣΙ γὰρ μὲν σάκος εἴλε παναίολον· ἔδ' ἔτις αὐτὸ

Erant. ille autem validam hastam praefixam aere corripuit:

Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

Quae muniebat caput Herculis divini.

[quam

At manibus clypeum accepit valde varium; eum neque quis-

135. αἰδοπι χαλκῷ Ald. Iunt. 1. 2. θυμῷ cod. Harl. 136. εὐτυκτον
 Ald. εὐθυκτον Trinc. 138. ἔρετο Trinc. Post θείοιο v. 138. spatium est
 aliquot versuum in ed. Ald. et v. 139. praefiguntur haec, Ἀρχὴ τῆς
 ἀσπίδος, 139. μὲν Trinc. ἔδ' ἔτις Ald.

137. Ἀδάμαντος] Hoc est,
 ferri durissimi. subintellige τὸ
 ἐξ ἀδάμαντος. *Guietus.*

Ἀδάμαντος] Non dubito
 quidem quin lapillorum pre-
 tiosissimus ἀδάμας sit dictus,
 quasi ἀδαμάσματος, ob duri-
 tiem. *Nomen*, inquit *Plinius*,
 Lib. XXXVII. c. 4. *indomita*
vis Graeca interpretatione acce-
piz. Sed et metallorum durissi-
 mum chalybs, hoc est, ferrum
 probe purgatum ac tempera-
 tum, eadem de causa ἀδάμας
 dictum est, quod aegre dome-
 tur. Ex hoc genere adaman-
 tis conflata erat galea Hercu-
 lis, et reliqua omnia, quae cum
 conflare possent ex metallo, *ada-*
mantina dicuntur. Itaque de-
 lirat *Diaconus*, qui hic lapil-
 lum intelligi somniat. Sed et
 illi falluntur, qui *adamantinum*
 dici putant dumtaxat durum;
 cum, ubi de lapillo sermo non
 est, conflata ex ferro, aut quae
 certe eo possunt conflare sola

dicantur *adamantina*. Cleri-
 cus.

Ἀδάμαντος] pro ἀδαμαν-
 τίνην, cuius generis exempla
 apud optimum quemque ob-
 via. *Homer.* II. ζ, 180. —
 θεῖον γένος, ἔδ' ἀνθρώπων.
 Pro ἀνθρώπων, de quo cum
 non cogitaret *Barnesius*, ut cen-
 tena alia in Homero, ita et
 hoc, codicibus non addicenti-
 bus, mutavit in ἀνθρώπων.
Krebsius.

138. Εἶστο κάρη] Munie-
 bat caput. *Guietus.*

139. Χερσί γὰρ μὲν σάκος
 εἴλε] Qui clypeos Homeri et
 Hesiodi inter se comparauerit,
 hac in parte Homerum, in illa
 Hesiodum superiorem inueni-
 et. In utroque poeta praelii de-
 scriptio occurrit, in qua quidem
 palmam dare Hesiodo non du-
 bitem.

Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων
 αἰχμητῶν —

Ἐν

Ἐν δ' Ἀρεος βλοσυροῖο ποδῶ-
 κες ἔσασχυν ἵπποι
 Χρῦσοι· ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἐν-
 αρφόρος ἥλιος Ἀρης
 Αἰχμὴν ἐν χεῖρεσσιν ἔχων,
 πρυλέεσσι κελεύων,
 Αἵματι Φοινικόεις, ὥσεί ζωᾶς
 ἐναρίζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαώς. παρὰ δὲ
 Δειμός τε, Φόβος τε
 Ἐσασαν, ἰέμενοι πόλεμον κα-
 ταδύμεναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη
 Τριτογένεια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσείτε μάχην ἐθέ-
 λουσα κορύσσειν,
 Ἐγχος ἔχασ' ἐν χερσὶ, χρυ-
 σείην τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα δ' ἄμφ' ὦμοις· ἐπὶ δ'
 ὦχετο Φύλοπιν αἰνὴν.
 Et infra.

— Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον,
 αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι, λευκὰς ἀραβεῦ-
 σαι ἐδόντας,
 Δεινωποὶ, βλοσυροὶ τε, δα-
 φοινοὶ τ', ἀπλητοὶ τε
 Δῆριν ἔχον περὶ πιπτόντων.
 πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
 Αἶμα μέλαν πιεῖν· ὃν δὲ πρῶ-
 τον μεμάποιεν
 Κείμενον, ἢ πίπτοντα νεκτα-
 τον, ἄμφι μὲν αὐτῶ.
 Βάλλ' ὀνυχας μεγάλας. etc.
 In his Contentio, Metus,
 Fuga, Parcae, Mars, Pallas,
 aliaeque omnes imagines
 poeticae, quae terrorem exci-
 tare possint, mirā arte compo-
 nuntur. Non tamen exinde
 inferre velim, in huiusmodi
 descriptionibus semper plus
 posse Hesiodum Homero; *Quis*
enim Hesiodi tam fauor inepte

est? Cum autem in praecedentibus Iliados libris omnimoda praeliorum genera depinxisset Homerus, facile se excusandum putauit, si eandem rem hic loci minus accurate tractauerit. Sed Hesiodus, quanto erant apud se rariores istiusmodi descriptiones, tanto libi magis elaborandum duxit, ut occasione oblata hunc locum pro virili ornaret.

Obsidio apud Homerum in singulis circumstantiis accurate describitur. Senes et mulieres muros defendentes, iuvenes portis erumpentes, insidiae positaе, armentorum interceptio, ortumque exinde praelium verissime pinguntur.

Τὴν δ' ἐτέρην πόλιν ἄμφι δύο-
 στρατοὶ εἶατο λαῶν,
 Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχῃ
 δὲ σφισιν ἦνδανε βελή,
 Ἡὲ διαπραΐσειν, ἢ ἀνδιχα-
 πάντα δάσασθαι
 Κτῆσιν, ὅσῃν πτολίεθρον ἐπή-
 ρατον ἐντὸς ἔεργει.
 Οἱ δ' ἔπω πείθοντο, λόχῳ
 δ' ὑπεθωρήσσοντο.
 Τεῖχος μὲν ῥ' ἄλοχοί τε Φί-
 λαι, καὶ νῆπια τέκνα,
 Ῥυάτ' ἐφεσάοτες, μετὰ δ'
 ἄνδρες ἄς ἔχε γῆρας.
 Οἱ δ' ἴσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφίν·
 Ἀρης, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἀμφω χρυσεῖω, χρυσεῖα δὲ
 εἵματα ἔσθην,
 Καλῶ καὶ μεγάλῳ σὺν τεύ-
 χεσιν, ὥς τε θεῶ περ,
 Ἀμφὶς ἀρίζηλ' λαοὶ δ' ὑπο-
 λίζονες ἦσαν.
 Οἱ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἵκανον, ὅθι
 σφισιν εἶνε λοχῆσαι. etc.

In obsidione Hesiodi pauciores quidem sunt imagines, illae tamen grandiores et magis magnificae. Viri pro liberis et parentibus pugnantes; fletus mulierum de turribus praelium spectantium; senes pro portis trepidantes, et pro filiis in conspectu suo pugnantibus vota facientes, sublimiter admodum et pathetice describuntur.

Ἄνδρες ἐμαρνάσθην πολεμῆϊα
τεύχε' ἔχοντες

Τοὶ μὲν ἀπὸ σφετέρης πό-
λιος, σφετέρων τε τοκῆων
λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δὲ πρᾶ-
ΐειν μεμαῶτες.

Πολλοὶ μὲν κέατο, πλεονες
δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες

Μάρνανθ'· αἱ δὲ γυναῖκες
εὐδμήτων ἐπὶ πύργων

Χάλκεον ὄξυ βόων, κατὰ δ'
ἔδρυπτοντο παρείας

Ζωῆσιν ἱελαί, ἔργα κλυτὰ
Ἠφείσοιο.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν
γῆρας τε μέμαρπον,

Ἄθροοι ἐκτοσθεν πυλεων ἔ-
σαν, ἂν δὲ θεοῖσι

Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πε-
ρὶ σφετέροισι τέκεσσι

Δειδιότες.

Imago quidem Tristitiae, (ut c. 9. περὶ ὕψους animaduertit Longinus) odiosa potius est, quam terribilis. εἰ δεινὸν ἐποίησε τὸ εἶδωλον, ἀλλὰ μισητόν. Sed, pace tantū Viri dixerim, non ideo reprehensione dignus est Hesiodus. Describendae sunt res, ut sunt. Odiosam depinxit Tristitiam, et odiosa est, et nequaquam ad incutiendum

terrorem accommodata. Vt vero praelia, et obiecta terribilia in Hesiodi scuto melius depinguntur; sic Ruris descriptio apud Homerum sub hisce quinque imaginibus comprehensa, arationis, messis, vindemiae, armenti, pecoris, longe elegantior est, et accuratior quam apud Hesiodum. Nec adeo mirandum est, hoc ita euenisse. Poeta enim rusticus, qui antea hanc rem ex destinato tractauerat, descriptionem ruris obiter illatam exornare noluit. Sed poeta ille πολέμικος, ruris prospectu quasi fortuito oblato, maiorem ei depingendae operam dat. Simples nempe sunt et inornatae Hesiodi descriptiones. Homericæ selectis pulcherrimis circumstantiis variantur. Aratoribus, cum terminum iam agri attigissent, vinum ministratur.

Οἱ δ' ὁπότε σρέψαντες ἱακία-
το τέλσεν' ἀρέρης

Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δσπας
μελιηδέος οἴνε

Δόσκειν ἀνὴρ ἐπιων.

Messores ipse dominus gaudens intuetur, iisque serui sub arbore prandium parant.

— βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σι-
ωπῇ

Σκῆπτρον ἔχων ἐσήκει ἔπ' ὄγ-
μα γηθόσυνος κῆρ.

Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ
δρυὶ δαῖτα πένοντο. etc.

Vindemiatoribus citharoedus interludens operam leuat.

Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι παῖς
Φόρμιγγι λυγρῇ

Ἰμε-

Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι. 140

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,

Ἡλέκτρῳ θ' ὑπολαμπές ἔην, χρυσῷ τε Φαεινῷ

Λαμπόμενον· κυάνη δὲ διὰ πτύχες ἠλήλαντο.

Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἔην φόβος, ἔτι Φατειὸς,

Ἐμπαλιν ὅσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς. 145

Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο σῶμα λευκὰ θεόντων,

Perrupisset iaciendo, neque comminuisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,

Et electro lucidus erat, auroque fulgido

Splendens: caeruleae vero laminae erant ductae.

In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,

Retro oculis igne lucentibus tuens.

Cuius et dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

140. ἔθλασε Trinc. 142. ἔη Iunt. 143. διαπτύχες Ald. 145.

ὅσσοι σοι Trinc. 146. πλᾶτο Ald. Iunt. i.

Ἰμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ
καλὸν αἶδε

Λεπταλέῃ Φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσ-
σοντες ὁμαρτῇ

Μολπῇ· τ' ἰὺγμῷ τε, πρὸς
σκαίροντες ἔποντο.

Vtriusque clypei ambitus Oce-
anum continet, qui nullo vel
verborum, vel rerum ornatu
ab Homero describitur,

Ἐν δ' ἐτίθει ποταμοῖο μέγα
σθένος Ὀκεανοῖο

Ἄντυγα παρ' πυμάτην σάκεος
πύκα ποιητοῖο

Sed summa ab Hesiodo ele-
gantia, pulcherrimisque imagi-
nibus decoratur,

Ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὀκεανὸς
πλήθοντι ῥοικῶς·

Πᾶν δὲ συνῆχε σάκος πολυ-
δαίδαλον· οἱ δὲ κατ'

Κύννοι ἀερίπτοτα μεγάλα ἤ-
πυον· οἱ γὰρ γε πολλοὶ

Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδαρ' παρ'
δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο etc.

Vt iam de utroque clypeo iu-
dicium meum interponam, Ho-
mericum certe praestantiorum
cenleo, Hesiodum vero pro-
ximum non longo intervallo.
Ideoque recentiores illi Critici
iniqui fautores Homeri habendi
sunt, qui utrique clypeo San-
nazarii versum applicuerant
Illum hominem dicas, hunc
posuisse deum. Rob.

141. Τιτάνῳ] d' email blanc.
Guietus.

142. Ἐρρηξε] Perrupit, hoc
est, perrumpere potuisset. Gui-
etus.

143. Διὰ πτύχες ἠλήλαν-
το] Caerulei ductus traieci
erant. Est τμήσις pro διηλ-
λαντο. Guietus.

Δεινῶν, ἀπλήτων. ἐπὶ δὲ βλοσυροῖο μετώπῃ
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, κορύσσεσσι κλόνον ἀνδρῶν,

Saevis, inaccessibleis. supra terribilem autem frontem
Saeua contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

147. προέπη Trinc.

147. Λευκὰ θεώντων] An? ὀδόντων λευγαλέων, ut supra βλεφαρῶν ἀπὸ κυανέων? ἔπεχω. τὸ λευκὰ θεόντων in-
eptum est et corruptum vide-
tur. An? λευγαλοέντων, a
λευγαλόεις, λευγαλοέντος, a
λευγω, ληγῶ, λευγαῶ, λευ-
γάλω λευγαλός, λευγαλόεις,
et λευγαλείος. *Guilielmus.*

Ἀπλήτων] Hoc est, ad quos
sine periculo nemo manum ad-
movisset. Quae est propria
significatio vocis ἀπτος hoc
est, qui tuto tangi nequit. Vide
vss. 230. et 268. *Clericus.*

148. Κορύσσεσσι κλόνον ἀν-
δρῶν] Extollens, augens, vel
agitans, ciens. *Guilielmus.*

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] Non
modo intoleranda est licentia
Poetae, quod multo plura po-
neret in clypeo, quam pote-
rant contineri; sed quod eum
impleret αὐτομάτοις, qualia
multa postea occurrent. Scio
nonnullos propterea abiudi-
casse hoc Poema *Hesiodo*; sed
iidem deleant etiam oportet
quod habet *Homerus* de anci-
illis aureis Vulcani, suspectam-
que habeant descriptionem
clypei Achillis, quae est *Iliados*
Σ. Atqui veteres illi Poetae
nullam verisimilitudinis ratio-
nem habebant, ubi sermo erat

de operibus Deorum. Quamob-
rem non semel *Hesiodus* mo-
net haec fuisse κλυτὰ ἔργα
περίφρονος Ἡφαιστῆος, ut fi-
ctionum audaciam minuat. *Cle-
ricus.*

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο] In
Clerici nota ad hunc versum
duas reperiet obiectiones Le-
ctor. 1. Quod plures imagines
in clypeum congesserit Poeta,
quam poterant in eo contine-
ri. 2. Quod eum impleverit
τοῖς αὐτομάτοις, rebus sese
vltro mouentibus.

Priorem obiectionem dilue-
runt Boiutius in dissertatio-
ne sua de clypeo Homérico,
et Cl. Popius in notis suis, qui
clypeum in partes diidentes
suum cuique imagini locum assi-
gnarunt. Ad secundam respon-
deo, quod τὰ αὐτόματα ne-
quaquam in clypeo caelentur.
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, i. e. cae-
lata erat imago Contentionis
volitantis. Semper intelligen-
da sunt, ὥσεί, ἱκέλος etc. quae
in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τε συναίκτην, ὥσεί ζωὴ
περ εὐντος. 189.

Αἵματι φοινικόεις, ὥσεί ζωὴς
ἐναρίζων. 194.

Τῇ ἱκέλῃ, ὥσεί τε μάχην εἶθε
λασσε κορύσσειν. 198.

Δελφῖ-

Σχετλή, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ Φρένας εἴλετο Φωτῶν
 Οἵτινες ἀντιβῖν πόλεμον Διὸς υἱὶ φέρουσιν·
 Τῶν καὶ ψυχὰς μὲν χθόνα δύνυσ' αἰῶς εἶσα
 Αὐτῶν· ὅς ἐα δέ σφι, περὶ ῥινοῖο σαπείσης,
 Σειρίξ ἀζαλείοιο, κελαινῇ πύθεται αἷη.

150

Tetra, quae et mentem eximebat et praecordia viris
 Quicumque bellum aduersus Iouis filium gererent.
 Quorum et animae quidem sub terram eunt ad Orcum intro
 Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,
 Sole a torrido, in nigra putrescunt terra.

149. αἵνυτο Trinc. βρωτῶν cod. Harl. 151. δύνυσιν Trinc. Iunt. 2.
 δόμεναι Harl. 152. σφιν Ald. Iunt. 1. 2. 153. μελαίνῃ Harl. μελαίνῃ
 Trinc. Steph. marg. καλαινῇ Iunt. 1. 2. καλαινῇ — αἷη Ald.

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθύνουσιν· υἱί, υἱες, et συναιρέσει υἱί,
 ἰχθυόοντες, υἱος, υἱες, etc. *Guietus.*

Νηχομένοις ἰκτελοι.

Sic etiam Virgilius, subacti iudicii poeta, in descriptione clypei Aeneae nota loquendi figura, imagines quasi viuas et actiones quasi veras describet. Et circum argento clari delphines in orbem

Aequora verrebant caudis, aestumque secabant.

Et iterum

Atque his auratis volitans argenteus anser

Porticibus, Gallos in limine adesse canebar.

Quis sanus suspicetur anseres in clypeo reuera, volitantes, vel delphines natantes Virgilium introduxisse. In his omnibus intelligas, *quasi similis, videbatur*, etc., vt idem postea Poeta. Ipsa *videbatur* venis regina vocatis Vela dare. Aen. l. 8. *Rob.*

150. Διὸς υἱί] Ab υἱς, υἱος,

υἱί, υἱες, et συναιρέσει υἱί, υἱος, υἱες, etc. *Guietus.*

152. Περὶ ῥινοῖο σαπείσης] Περισαπείσης ῥινοῖο. ἡ ῥινος, τῆς ῥινός. *Guietus.*

153. Σειρίξ] Hoc est, ἡλίος: subintellige ὑπὸ. Sed scribendum videtur Σείρος ὑπ' ἀζαλείοιο κ. π. αἷη? placet. Suidas: Σείρι, σείρος, ὁ ἥλιος, καὶ σείριος. Supra σείριος ἀστῆρ, hoc est, ὁ ἥλιος. *Guietus.*

Σείριος] Quamuis *Ibycus*, si *Hesychio* credimus, omnia astra σείρια vocauerit; ceteri tamen omnes Poetae aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quae astra cum omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σείρις quasi *principes*, nam τῷ *schar* Phoenicia Lingua princeps dicitur. Sol certe dicebatur *praeesse*, vel *dominari diei*. Vide Gen. I, 16. et quae ad eum locum notauimus. *Clericus.*

Ἐν δὲ προΐωξίς τε παλῖωξίς τε τέτυκτο.
 Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβος τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. 155
 Ἐν δ' ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμός ἐθύνεον· ἐν δ' ὅλοη κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχσσε νεῖτατον, ἄλλον ἄντον,
 Ἄλλον τεθνεῖα; κατὰ μέθον ἔλκε ποδοῖν.
 Εἶμα δ' ἔχ' ἀμφοῖν ὅμοισι διαφρίνεον αἵματι φωτῶν,
 Δεινὸν δερκομένη, καναχῆσί τε βεβρηυῖα. 160
 Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔτι φατειῶν
 Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἱὶ φέροισιν.
 Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, εὖτε μάχοιτο

In eo autem et propulsatio et vice versa persecutio factae erant.
 In eo tumultus, terror, et homicidium ardebant.

In eo contentio quoque, et turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
 Vitium alium tenens recens vulneratum, alium autem illaefum,
 Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rorum
 Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine vi-
 Saeum intuens, clamoribusque vehementer strepens. [effabilem,
 In eo autem et serpentum capita saeuorum erant, haud quaquam
 Duodecim; illa perterrefaciebant super terram homines,
 Quicumque bellum contra Iouis filium mouerent.
 Eorum et dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat

155. τε δεδήει Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. 158.
 τεθνεῖα Trinc. 159. διαφρίνεον Iunt. I. διαφρίνεον Com. 164. κατα-
 ναχὴ Iunt. I. 2. καναχὴ Trinc.

155. Ἀνδροκτασίη τ' ἐδε-
 δήει] Ardebat, fernebat. v. seq.
 ὅλοη κῆρ] Κῆρ. Guierus.

156. Ἐν δ' ἔρις, ἐν δε κυ-
 δοιμός ἐθύνεον] Hic versus et
 tres sequentes in Homeri et-
 iam Scuto occurrunt, nisi quod
 apud Homerum legitur ὁμίλε-
 ον; quod verbum cum minus
 violentiae in occurrendo ex-
 primat, minus videtur accom-
 modatum personis introductis,
 quam τὸ ἐθύνεον. Barnesius

vero, nescio quamobrem, nisi
 ob τὴν Φιλομηρίαν praefert
 τὸ ὁμίλεον. Rob.

160. Καναχῆσί τε βεβρη-
 υῖα] Scribo βεβρηχυῖα, stre-
 pitu grauis, hoc est, graniter
 imminens, incumbens. Hesych.
 βέβρηχεν, ἤχησεν, α βράχω,
 βρηχω, βέβρηχα, βεβρηχώς,
 βεβρηχυῖα. Guierus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τὸ
 ἐκ hic supplendum. A quibus
 sc. serpentibus. Guierus.

165. Δαίε-

Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δὲ δαίετο θωῦτὰ ἔργα. 165
 Στίγματα δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκυσσι
 Κυάνεα κατὰ νῶτα, μελάνθησαν δὲ γένεια.
 Ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι χλάνων ἔσαν, ἡδὲ λεόντων
 Ἔς σφέας δερκομένων, κοτεόντων τ' ἱεμένων τε,
 Τῶν καὶ ὀμιληδὸν εἴχες ἦισαν· ἔδ' ἔνυ τῶνγε 170
 Οὐδέτεροι τρεῖτην· Φρίσσον γε μὲν αὐχένας ἄμφω.
 Ἦδ' ἡ γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δὲ κᾶπροι

Amphitryoniades. Haec autem distincta erant miranda opera. Porro veluti puncta quaedam apparebant saevis draconibus, Caerulea per terga, denigrataeque erant illis maxillae. In eo autem et suum greges agrestium erant, atque leonum Mutuo sese adspicientium, irascentiumque et ruentium, Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi, Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla vtrorumque. Iam enim ipsis iacebat magnus leo, circum autem apri

165. Ἀμφιτρυωνιάδης Trinc. θαύματα Trinc. Steph. marg. θαῦτα Iunt. 2. θαυμάτια cod. Palat. 166. δράκυσιν Trinc. 167. Κυάνεαι Ald. Iunt. 1. Steph. marg. cod. Palat. 169. κοτεόντων Ald. τιεμένων Ald. Iunt. 1. 9' ἱεμένων Harl. 170. ὀμιληδὸν Trinc. Steph. marg. τοῖςγε Ald. Iunt. 1. 2. τῶνγε edidit Robinf. vulgo τῶγε. 171. ἔδ' ἔτεροι Ald. Iunt. 1. 172. κᾶπροι Ald. κᾶπροι Iunt. 1. 2.

165. Δαίετο θωῦτὰ ἔργα] Hesych. δαίετα, καιετα et δαιομενον, καιόμενον. fulgebant. θαύματα ἔργα legit Diaconus. θωῦτὰ, hoc est θαυμασὰ. a θάω, θαῦω, θαῦμα, θαῦω Ionice. θαῦμα, θαῦτος, θαῦτὰ ἔργα Ionice. θαυμασὰ. Sic et θαῦμάζω pro θαυμάζω. τὸ θαῦτὰ a θαῦω sit oportet, pro quo θαῦσσω habet Hesych. θαῦσσειν, βοᾶν, μέλπειν, κηρύσσειν, etc. vel sic θαῦσσω, θαῦσω, vt πλασσω, πλασσω. θαῦσαι, θαῦται, θαῦτος pro θαῦσός. Guiccius.

166. Ὡς ἐπέφαντο] Nota pleonasmum ἐπέφαντο ἰδεῖν. Guiccius.

168. Χλάνων] Α χλᾶνος, non a χλάνης Nominatiuo, τὸ χλάνων genitiuis pluralis. Guiccius.

170. Οὐδέ ἔνυ τῶνγε] Aliae Editiones habent τῶγε, sed ex Mf. Harl. restitui τῶνγε, quod melius videtur — τῶνγε ἔδ' ἔτεροι. Rob.

171. Αὐχένας ἄμφω] Vtrorumque. leonum, scilicet, et aprorum. Guiccius.

Δουὶ, ἀπὲρᾶμενοι ψυχὰς, κατὰ δέ σφι κελαινὸν
 Αἴμ' ἀπελείβειτ' ἔραζ'. οἱ δ', αὐχένας ἐξεριπόντες,
 Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι. 175

Τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθαι,
 Ἀμφοτέρω, χλῆνά τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
 Ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητῶν,
 Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
 Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε, 180
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὅζον Ἄρηος,

Duo, spoliati vita, deorsumque illis niger
 Cruor destillabat in terram. ipsi autem, ceruicibus deiectis,
 Iacebant mortui sub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,
 Vtrique, agrestesque sues, trucesque leones.
 In eo autem erat et pugna Lapitharum bellatorum,
 Caenens Rex, Dryasque, Pirithousque,
 Hopleusque, Exadiusque, Phalerusque, Prolochusque,
 Mopsusque Ampycides, Titaresius, filius Martis,

173. σφι Ald. Iunt. 1. 174. ἀπελείβειτ' Ald. Iunt. 1. 2. ἀπελείβει
 Trinc. 175. τεθνηῶτες Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. βλοσυ-
 ροῖσι Iunt. 2. λέεσιν Iunt. 2. Trinc. 176. κοτέον τε cod. Palat. 178.
 ὑσμίνη Trinc. Λαπιθῶν Ald. Iunt. 1. 2. 179. ἀμφιᾶνακτα Ald. 180.
 Φάληρόν Rob. ed. vitio operarum. 181. Ταρήσιον cod. Harl.

173. Κατὰ δέ σφι] Τὸ κα-
 τὰ hic pro κάτω, vel κατα-
 πελείβετο. composite. Guie-
 tus.

181. Ὄζον Ἄρηος] Ramum
 Martis, non ποτῆν. Guietus.

Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τι-
 ταρήσιον] Existimasse videtur
 Graecius Τιταρήσιον fuisse no-
 men proprium Lapithae, di-
 stinctum. Errat certe Vir Do-
 ctiss. Est enim nomen genti-
 litium Mopsoque attributum a
 patria sua. Hoc satis confir-
 mat Diaconus, quem non be-
 ne hic loci reprehendit Grae-

vius. Τὸν Μόψον τὸν υἱὸν αἰὲν
 Ἀμπυκος τὸν Τιταρήσιον ἀ-
 πό Τιταρησίων τόπων. De eo-
 dem Tzetz. in Schol. ad Ly-
 cophr. Ὁ Μόψος ἔτος εἰς τῶν
 Ἀργοναυτῶν ἦν υἱὸς Ἀμπύκῃ
 καὶ Χλωρίδος τῆς Ὀρχομένης.
 ὁ δὲ Ἀμπυκος υἱὸς Τιταιρῶ-
 νος, ἀφ' ἧ καὶ πόλις. Ipse et-
 iam Lycophron ad v. 881. etc.
 eiusdem Mopsi mentionem
 facit —

Μόψον Τιταιρῶνιον, ἐνθα
 ναυάται
 Θανόντα ταρχύσαντο, τυμ-
 βείαν δ' ὑπερ-

Κρη-

Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιβίκελον ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χροῖ τεύχε' ἔχοντες,
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἡγρέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετρεῖον, ἰδ' Ἀσβολον οἰωνιστὴν,

185

Theſeusque Aegides, similis immortalibus:
 Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
 Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
 Magnus Petraeus, atque Asbolus augur,

182. ἐπιβίκελον Iunt. I. 2. 183. deest in cod. Harl. 185. Πετρεῖον
 Heinf. 48 Ald. Iunt. I. Steph. Com.

Κρηπίδ' ἀνεσῆλωσαν, Ἀργώας
 Κλασθέν πέτευσεν, νεότερων
 Αὐσίγδα, Κιννύφειος ἦν τέγ-
 γων ῥόος

Νασμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus l. 14. Et Μόψα ἐσία, vatis illius domicilium Mopsi, quem a commilitio Argonautarum cum aureo vellere direpto, et errore abstractum delatum ad Africae litus mors repentina consumpsit; et ex cespite Punico testis Manes eius Heroici dolorum varietati medentur plerumque hospitales. Rob.

184. Κένταυροι] Narrant Poetae hos fuisse Ixionis filios, ex Nephēle, hoc est ut putant, nube, quam pro Iunone amplexus est, et compressit. Haec vero nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conieciamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliae Regulus, videtur Iouis totius Thessaliae et Graeciae Regis coniunx fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est eis

αἶδ'α detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem תיבילי נרבי-
 ליה, hoc est, stirpe Nephilaeorum, vel τῶν Νερβίλιμ; quo nomine Phoenices vocabant equites latrocinia exercentes, a verbo תנפח naphal, irruit. Vide notata a nobis ad Gen. VI, 4. At Graeci posteriores ex Lingua sua, quae ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt νεφέλην nubem. Ex hoc connubio nati dicuntur Centauri, seu כנזרים cbnozerim, hoc est, quasi observantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines et semiequi, propter diuturnam equitationem, qua circumcursabant vicina omnia, et subitis incursionibus infesta habebant. Clericus.

185. Ἀσβολον] In miscellaneis Auctorum emendationibus, quae singulis mensibus edebantur, hanc observationem legimus. "Ἀσπίδος auctor ad nomen Centauri in Fornace, Poemate procul dubio recenti, alludit.,

Ἀμφὶ

"Αρκτον θ', Οὐρίον τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
 Καὶ δύο Πευκείδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἄργυροί, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε συναίκτην, ὥσῃ ζωοὶ περ ἑόντες,
 Ἐγχεσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοσχεδὸν ὠριγνῶντο.

190

Arctusque, Huriusque, nigerque pilis Mimas,
 Et duo Peucidae, Perimedes, Dryalusque.
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si viui essent,
 Lanceisque atque abietibus cominus certabant.

186. Οὐρίον Trinc. Steph. marg.
 γύρας — ὕχοντας Harl.

187. Πευκίδας Ald.
 190. ἐλάτης Ald.

188. Ἄρ-

Ἄμφι μέγαν Πετραῖον ἰδ' Ἀσβολον οἰωνιστήν.

In Fornace — Σμάραγον τε καὶ Ἀσβολον. Ex qua, inter alias rationes, concludit Vir Cl. τὴν Ἀσπίδα esse recentem, nec genuinum Hesiodi opus. Sed hoc nequaquam patet. Quo enim probatur argumento Scutum Herculis ad Fornacem alluisse?

De Scuti quidem antiquitate ambigitur; sed Fornacem recentem esse constat. Verisimile quidem est, siqua hic loci allusio sit, Fornacem ad Scutum, non Scutum ad Fornacem alluisse. Miror vero, quamobrem Vir Cl. in antiquis codicibus versatissimus, affirmaverit, τὸν Ἀσβολον in Fornace legi. In vetustissimis, omnibusque aliis, quos vidi, libris legitur Ἀσβετον, quem quidem Barnelius, nulla, quam scio, auctoritate fretus in Ἀσβολον commutavit.

Ἀσβολος antiquissimum est Centauri nomen. In Epigrammate veteri a Philostrato in Heroic. citato ab Hercule crucifigi dicitur.

Ἀσβολος ἔτε θεῶν τρομέων
 ὅπιν, ἔτ' ἀνθρώπων,
 Τυμολοιο κρεμασὸς ἀπ' εὐ-
 λιπέος κατὰ πεύκης
 Σύνκειται μέγα δειπνον ἀμε-
 τροβίοις κοράκεσσι.

Eundem, ut credere par est, inter Scriptores Ante-Homericos numerant Veteres. (Vid. Fabric. Bibl. Gr.) Ideoque nequaquam probari potest, τὴν Ἀσπίδα recentem esse ex eo quod in isto poemate hoc nomen occurrat. Rob.

186. Οὐρίον τε] Οὐρείον scribendum videtur. ab ἔρεως, ἔρεως. v. seq. πευκείδας] πεύκη, πευκέες, πευκείδης. Guicetus.

189. Συναίκτην] Legendum videtur συνάχθην, hoc est, συνορμητικῶς. Guicetus.

Συν-

Ἐν δ' Ἀρεὸς βλοσυροῖο προδάκεες ἔσασαν ἵπποι
 Χρῦσσοι· ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος ἄλιος Ἀρης
 Αἰχμὴν ἐν χεῖρεσσιν ἔχων, πρυλέεσσι κελεύων,
 Αἵματι φοινικόεις, ὥσεί ζῶας ἐναρίζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαὼς· παρὰ δὲ Δειμός τε Φόβος τε 195
 ἔσασαν, ἵεμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη Τριτογένεια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσεί τε μάχην ἐθέλῃσα κορύττειν,
 Ἐγχος ἔχου· ἐν χερσὶ, χρυσεῖν τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ἐπὶ δ' ὥχετο φύλοπιν αἰνὴν. 200

Inter haec autem Martis terribiles alipedes stabant equi
 Aurei, et ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, veluti qui viuos spoliaret,
 Currui insistens: iuxta autem Panorque Metusque
 Stabant, gestientes bellum subire virorum.
 Ibidem autem et Iouis filia Agelea Tritogenia,
 Ei similis, quasi quae pugnam vellet accendere,
 Hastam habens in manibus, aureamque galeam, [saeunm.
 Aegidemque circum humeros: gradiebatur autem in praelium

192. ἐναρφόρος Trinc. 193. Ἐγχος ἐν Harl. 195. Δίφρῳ ἐμ-
 βεβάως Harl. ἐπεμβεβάως Iunt. 1. 2. ἐπεμβεβαὼς Ald. 198. ἱκέλη Ald.
 κορύττειν Iunt. 2. 199. χερσὶ Harl. χρυσεῖν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.
 Steph. 200. ἐπὶ δ' ὥχετο Caetera def. cod. Harlei.

Συναίκτην] Vir quidam doct.
 in Obseruatt. Misc. T. I. V. I.
 p. 416. malebat ex quibusdam
 codd. συναίγδην. Krehfius.

191. ἔσασαν] Ἰσασαν.
 Guicetus.

192. Ἐναρφόρος] Pro ἐνα-
 ροφόρος. Guicetus.

195. Δειμός τε Φόβος τε]
 Aurigae Martis, vt docet He-
 siodus, huius Poematis v. 463.
 Clericus.

197. Ἐν δὲ Διὸς] Sub. ἐνῆν.
 Guicetus.

198. Μάχην ἐθέλῃσα κο-
 ρύττειν] Augere, accendere,
 ciere pugnam. κορύττειν est
 agitare, tollere. Guicetus.

199. Χρυσεῖν τε τρυφά-
 λειαν] Scribe χρυσεῖν. v. seq.
 ἐπὶ δ' ὥχετο φύλοπιν] Ἐπώ-
 χετο. Guicetus.

200. Αἰγίδα δ' ἀμφ' ὤμοις]
 Nondum pugnabat, ac proin-
 de clypeum in tergum reie-
 ctum etiamnum habebat. Cle-
 ricus.

203. Ἀγνυτ'

Ἐν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρα μέσσω
 Ἰμερόεν κιθάριξεν Λητῆς καὶ Διὸς υἱὸς
 Χρυσείῃ Φόρμιγγι· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ὀλυμπος.
 Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐξεφάνωτο,

At erat in eo clypeo et immortalium chorus, in cuius medio
 Dulce personabat Latonae et Iouis filius
 Aurea cithara: Deorum autem sedes frangebatur Olympus. }
 Ibi et coetus, circum vero splendor immensus fusus erat,

202. κιθάριξ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. in Krebs. ed. est κιθάριξεν.
 (Διὸς καὶ Λητῆς Trinc. 203. ἄγνυτ' Harl. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph.
 Com. Heinsf. 204. ἀπείριτος Trinc. paullo ante ἀγορῇ Ald.

203. Ἄγνυτ' Ὀλυμπος.] Scribe ἄγνυτ' Ὀλυμπος. mandebatur Olympus. ab οἴγω, οἴγνυω, οἴγνυμαι, ὤγνυτο. Homer. πᾶσαι δ' ὤγνυντο πύλαι. olim legebatur ἄγνυτο. uetus. Reposuit Heinsius ἄγνυτ', h. e. resonabat, ἡχῶ ἀπετελεῖ. vide Heinsii notas. sed ἄγνυτο hic locum non habet. *Guicetus.*

Ἄγνυτ' Ὀλυμπος] Hoc est fracto citharae sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodeas. *Clericus.*

204. Ἐν δ' ἀγορῇ] Ibi et coetus. ἐξεφάνωτο] Circumposita erat. *Guicetus.*

Περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος] Si qui fauerent Codices, multo mallet legere ὄχλος, hoc sensu: Erat in coelo coetus, et circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar coronae; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis et Musarum. Ὀλβος quid sit hoc in loco, et quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certe non intelligo. At in ἀγορῇ vel concione Deo-

rum ὄχλος sit necesse est. propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

Ὀλβος] Notat Clericus „si qui fauerent Codices, multo mallet legere etc. Ego vero etiam si fauerent Codices, vix admitterem ὄχλος, qui saepissime malo sensu usurpatur, et significat multitudinem tumultuosam, ideoque non bene exprimit coetum Deorum. Quid vero ὄλβος ad rem faciat patet accipe. Non semper significat haec vox τὸν πλεῆτον, sed nonnunquam, sensu metaphorico, τὴν εὐδαιμονίαν (vid. Phavorin.) ut beatus a Latinis ponitur pro diuite. Quare igitur non legamus? immensa autem beatitudo circumfusa erat. Quid melius convenit coetui deorum, quam infinita felicitas? Illum tamen sensum praefero, qui maxime communis est huius vocis, diuitiae, pompa, splendor. Erat, inquit poeta, coetus immortalium, circumfusus autem erat immensus splendor. In simili apud Homerum

*Αθανάτων. Ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς 205
 Μῦσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομέναις εἰκῦϊαι.
 Ἐν δὲ λιμὴν εὖορμος ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης
 Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθρ' κασσιτέροιο,
 Κλυζομένω ἵκελος· πολλοί γε μὲν ἀμμέσον αὐτῇ
 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐδύνεον ἰχθυάοντες, 210
 Νηχομένοις ἵκελοι· δοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες

Immortalium. In certamine Deae autem incipiebant cantum
 Musae Pierides, suave canentibus similes.

In eo autem et portus appulsu facilis immensi maris.

Rotundus factus erat purissimo castanno,

Inundanti similis: multi vero per medium ipsius

Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,

Natantibus similes: Duo autem fursum efflantes,

205. Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι. Θεαὶ — Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com.
 Heinf. 206. λιγὺ Iunt. I. 2. λιγὺ Ald. μελπομένης Trinc. 209. ἵκε-
 λος Ald. sic et v. 211. μιν Ald. Iunt. I. 211. δυὸ Trinc. Iunt. 2.
 ἀναφυσιόωντες Iunt. 2.

merum descriptione eodem
 sensu usurpatur χρυσός, quo
 hic loci ἔλβεος. Il. δ, i.

μάκετον. ἀμαιμάκετος, μα-
 κρός, vastus, ingens, immensus.
 Guicetus.

Οἱ δὲ θεοὶ παρὰ Ζηνὶ καθήμε-
 νοὶ ἡγορόωντο

Χρυσέω ἐν δαπέδῳ, μετὰ δὲ
 σφίσι πότνια Ἥβη etc.

210. Ἐδύνεον] Hoc est
 ὤρμων. ἰχθυάοντες] Piscan-
 tes. Guicetus.

Ad quem locum Scholiastes —
 Ἀντὶ τῆς, ἐν τῷ κεχρυσωμέ-
 νῳ καὶ καλῷ τόπῳ. Ἰσέων δὲ,
 ὅτι, ὅταν μὲν σέρεον λέγειν
 βέλῃται, τότε πολύχαλκον
 φησιν. ὅταν δὲ καλόν, χρυ-
 σῶν λέγει ἄρανόν. Rob.

205. Ἐν ἀγῶνι.] In ludis.
 Guicetus.

207. Ἀμαιμακέτοιο θα-
 λάσσης.] Homeri ἰσὼν ἀμα-
 μακρόν, ὡς φησὶν ὁ ποιητής, ἡ
 θαλάσσης.

211. Ἀναφυσιόωντες] Hoc
 est. respirantes; qua de causa,
 Delphini ad summam aquam
 emergunt, caputque e mari
 proferunt. Plinius Lib. IX. c.
 8. Cum fame conciti fugien-
 tem in vada ima persequuntur pi-
 scem diutius spiritum continue-
 re. ut arcu emissi ad respira-
 dum emicant; raptaque praeda
 in aëre vescuntur. Quales duo
 describuntur hic ab Hesiodo.
 Clericus.

Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθοίνων ἔλλοπας ἰχθῦς.
 Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς
 Ἦτο ἀνὴρ ἀλιεύς δεδοκημένος· εἶχε δὲ χερσὶν
 Ἰχθύσιν ἀμφίβλητρον, ἀπορρίψοντι ἑοικώς. 215
 Ἐν δ' ἦν ἠυκόμα Δανάης τέκος ἱππότηα Περσεύς,
 Οὔτ' ἄρ' ἐπιψαύων σάκεος ποσσὶν, ἔθ' ἐκὰς αὐτῇ
 Θαῦμα μέγα φράσσασθ'· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσήρικτο.
 Τῶς γάρ μιν παλάμαις τεῦξε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Χρῦσεον· ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα. 220
 Ὡμοισιν δὲ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

Argentei delphines, depascebant mutos pisces.
 Sub his aerei trepidabant pisces; sed in ripis
 Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus
 Piscium rete, proiecturo similis.

In eo autem et pulchræ Danaës filius eques Perseus,
 Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe se
 paratus ab illo :

Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur.
 Ita enim illum manibus fecerat inclutus Vulcanus,
 Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
 Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

212. ἰφίτων Harl. Ald. Iunt. 1. ἰφίτων Iunt. 2. 213. τῶν δ' Trinc.
 χάλκειοι Ald. Iunt. 1. θείον Harlei. 214. δεδοκημένος Heinf. 216. ἠυ-
 κόμοι Ald. Iunt. 1. 2. τέκος deest in Ald. et Iunt. 1. 2. 218. φράσσασθ'
 Trinc. 221. ἄορ Ald.

212. Ἐλλοπας ἰχθῦς] Hoc
 est, νέας καὶ οἶον ἑλκας νεβρὰς.
 Guicetus.

216. Ἐν δ' ἦν ἠυκόμα] Hoc
 est, ἐνῆν. Guicetus.

218. Ἐσήρικτο] Τὸ σάκος
 scilicet. Guicetus.

Ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσήρικτο] Quae
 notata sunt ad v. 148. hac et-
 iam referenda sunt. Vt imago
 Persei nullibi niteretur, fieri
 non potest; sed profecto tanta
 arte caelata fuit, ut nullibi niti
 videretur. Sic recte Diaconus.

Οὔτω γὰρ ὁ τεχνίτης αὐτὸν
 κατεσκεύασεν, ὥς δοκεῖν μὴ
 ἐξάναι ἐπὶ τινος. Rob.

221. Μελάνδετον ἄορ] Ca-
 pulo nigro. la garde noire,
 émaillée de noir. Hesych. με-
 λάνδετον, τὸ μέλαιναν ἔχον
 λαβὴν. idem: μελάνδετα, με-
 λαίνας ἔχοντα λαβὰς. Guie-
 tus.

Ἄορ] Alias dicitur ἄρπη
 ἀδαμαντίνη, chalybeus gladius.
 Quae vox est a Phoenicia 𐤀𐤃𐤓𐤕
 harbo, aut 𐤀𐤃𐤓𐤕 𐤁𐤁𐤓𐤓𐤕𐤁𐤕, quae
 gladius

Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.
 Πᾶν δὲ μετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρης
 Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἀργυρέη, θύσανοι δὲ κατηρεῦντο φαεινοὶ
 Χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος.

225

Aereus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
 Totum autem tergum eius tenebat caput saeui monstri
 Gorgonis: ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
 Argentea, fimbriaeque dependebant lucidae
 Aureae: saeva autem circum tempora Regis

222. νόημα ποτᾶτο Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. νόημ' ἐποτᾶτο cod. Palat. 223. δὲ Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κάρη Iunt. 2. 224. κίβισις Ald. Iunt. 1. 2. κίβισις Trinc. κίβυσις Steph. Com. 225. κατηρεῦντο Harl. κατηρεῦντο Ald. κατηρεῦντο Trinc. 226. δεινοὶ Iunt. 1. Trinc.

gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. "Ὡς τε νόημ' ἐποτᾶτο] Deos cogitationis celeritatem motu aequare non raro dicunt Poetae, qua celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur eius Numinis ad coelum iter:

"Ἐνθεν δὲ πρὸς Ὀλυμπόν,
 ἀπὸ χθονὸς, ὥς τε νόημα,
 Εἴσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, a terra, instar cogitationis, it ad Iovis domum. An de αὐτομάτῳ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quae statuas per se mobiles hic nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poeta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quae sane inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρη Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guetus.

224. Κίβυσις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad μετάφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελώρη. ἀπὸ τῆς κίβυσως ἐκρέμαντο θύσανοι, la frange, la crespine. Guetus.

Κίβισις] Quidquid Graeculi censeant de origine huius vocis, deriuandam omnino existimo a Radice Phoenicia γαρ Kabats, quae colligere, et adstringere significat; quod fit ope sacci, aut manticae, quippe quae quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phoeniciae fabulae clara vestigia, quae hic occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. Clericus.

Κεῖτ' Ἀἰδὸς κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἶνὸν ἔχουσα.
 Αὐτὸς δὲ σπεύδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἰοικῶς
 Περσεὺς Δαναΐδης ἐτίταίνετο· τὰ δὲ μετ' αὐτὸν
 Γοργόνες ἄπλητοί τε καὶ ἑ Φαταὶ ἐρρώοντο, 230
 Ἰέμεναι μαπέειν ἐπὶ δὲ χλωρῷ ἀδάμαντος
 Βαινυσσέων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ

Posita erat Orci galea, noctis caliginem grauem habens.
 Ipse autem fugienti et formidanti similis
 Perseus Danaides currebat: post ipsum vero
 Gorgones inaccessae et ineffabiles ruebant,
 Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
 Euntium resonabat clypeus magno strepitu

227. αἶν lunt. 1. 2. 230. ἄπλητοι lunt. 2. 232. ὀρυμαγδῷ Trinc.

227. Κεῖτ' Ἀἰδὸς κυνέη] Hanc etiam induit Minerua (Il. E, 845.) vt Martem late-
 ret.

Αὐτὰρ Ἀθήνη
 Δῦν' Ἀἰδὸς κυνέην, μὴ μιν ἴδοι
 ὄβριμος Ἄρης.
 De qua Scholiastes. Ἀἰδὸς
 κυνέην. νέφος τὶ καὶ ἀσρασί-
 αν. Et Hesychius. Νέφος τὶ
 σκότῃς. Et Suidas. Παροιμία
 πρὸς τῆς ἐπικρύπτοντας ἐαυ-
 τῆς διὰ τινῶν μηχανημάτων.
 Rob.

228. Ἐρρίγοντι] Φοβερμέ-
 νω. Guierus.

229. Ἐτίταίνετο] Il ban-
 doit. Guierus.

230. Γοργόνες] Medusae so-
 rores. Guierus.

Γοργόνες ἄπλητοι] Hoc est
 Stheno et Euryale, sororis
 morrem vlturae si licuisset.
 Ceterum ἄπλητοι dicuntur,
 non quasi magnae, aut terribi-
 les, sed quia eas aggredi ne-
 mo sine ingenti periculo pote-

rat. Itaque *inaccessas* reposui-
 mus, quod nulla alia vox com-
 modius Graecae potestatem ex-
 primere posse videretur. Cle-
 ricus.

231. Ἰέμεναι μαπέειν] Α
 μάπω, quod idem est τῷ ἄπτω,
 vnde ἄπτω, ἄπτομαι. alii pro
 μαρπεῖν a μάρπτω. vnde με-
 μαρπῶς v. 245. quod est ab
 ἄρπω ἄρπάζω. Sic inferius
 v. 252. μεμαρποίεν pro μεμάρ-
 ποίεν. Guierus.

Ἐπὶ δὲ χλωρῷ ἀδάμαντος
 βαινυσσέων] Ἐπιβαίνουσιν.
 τμήσις. in clypeo adamanti-
 no. an κεχρυσωμένῳ. ἀδά-
 μαντος ferro. vt supra: Κρα-
 τὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐ-
 τυκτον ἔθηκε δαίδαλὴν ἀδά-
 μαντος. Guierus.

Χλωρῷ ἀδάμαντος] In palli-
 do chalybe clypei. Quaeuis
 materia dura non potest dici
 pallida. Clericus.

232. Ὀξέα καὶ λιγέως] An
 ὀξέα κεκληγός? Ibid. ἐπὶ δὲ
 ζώνῃσι

Ὀξέα καὶ λιγέως ἐπὶ δὲ ζώνησι δράκοντες
 Δοιῶ ἀπηγεῖν, ἐπικυρτώνοντες κάρηνα.
 Λίχμαζον δ' ἄρα τώγῃ μένει δ' ἐχάρασσον ὀδόντας, 235
 Ἀγρία δερκομένων ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοισι
 Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
 Ἄνδρες ἐμαρνάσθην, πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν ἀπὸ σφετέρης πόλιος, σφετέρων τε τοκῆων
 Λοιγὸν ἀμύνοντες τοὶ δὲ πραθέειν μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
 Μάρνανθ'· αἱ δὲ γυναῖκες εὐδμήτων ἐπὶ πύργων

Acutum et tinnulum: In zonis autem dracones
 Duo dependebant, incuruantes capita.
 Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
 Crudele tuentes: supra saeva autem capita
 Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
 Viri pugnabant, bellica arma habentes.
 Hi quidem a sua ciuitate, suisque parentibus,
 Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
 Ac multi quidem iacebant, plures autem etiam pugnam cientes
 Dimicabant: mulieres autem in bene constructis turribus

233. δράκοντες Ald. Iunt. I. 234. ἀπηγεῖν Ald. ἐπικυρτώνοντες
 Iunt. I. ἐπικυρτώνοντες Ald. 235. Λίχμαζον Ald. Iunt. I. 2. 236. δεινοῖ-
 σι δ' Ald. 237. Γοργείοις Ald. Iunt. I. 2. 239. ὑπὲρ Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. ὑπὲρ cod. Harl. 240. πραθέειν Ald. Iunt. I. 2.
 242. εὐδμήτων Iunt. 2. ἀπὸ Trinc. Steph. marg.

ζώνησι δράκοντες. τῶν γοργό-
 νων θώρακας intellige. Guie-
 tius.

235. Λίχμαζον ἄρα τώ-
 γε] Τώγε an eas? Gorgones
 scilicet, illas duas Medusae so-
 rores. τῶ γοργόνε Attice, vt
 τῶ χεῖρε. τῶ πηγᾷ. Guicius.

Ἐχάρασσον ὀδόντας] Acue-
 bant dentes. supra: χαράσσο-
 μένοιο σιδήρε. α χαρῶ χαράσ-
 σω, vnde et κερχαρος redu-

plicatione, asper, dentibus
 asperis, vt κερχαρόδης. Guie-
 tius.

237. Ἐδονεῖτο μέγας φό-
 βος] Vagabatur magnus terror.
 Guictus.

239. Ὑπὸ σφετέρης πόλι-
 ος] Τὸ ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro
 An legendum ἀπὸ? placet. v.
 seq. πραθέειν] Πέρθω. Guie-
 tius.

Χάλκῳ οὐ βόων, κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειαί,
 Ζῶσιν ἱελαί, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον, 245
 Ἄθροοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἂν δὲ θεοῖσι
 Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, περὶ σφετέροισι τέκεσσι
 Δειδύότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι, λευκὰς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,
 Δεινωτοί, βλοσυροί τε, δαφουνοί τ', ἄπλητοί τε 250
 Δῆρην ἔχον περὶ πιπτόντων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἴεντο
 Αἶμα μέλαν πίεειν· ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν
 Κείμενον ἢ πίπτοντα νεῖτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' αἰδὼς δὲ κατέειπεν
 Τάρταρον εἰς κρυόνειον· αἱ δὲ φρένας αὐτ' ἀρῆσαντο 255

Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
 Viuis similes, opera inclyti Vulcani.
 Viri autem qui seniores erant, et ad senectutem peruenerant,
 Conferti extra portas ibant, fursumque Diis
 Manus tendebant beatis, pro suis liberis
 Metuentes: illi vero contra pugnam conferebant, post ipsos
 Parcae nigrae candidis crepantes dentibus, [autem
 Torvae, terribilesque, cruentaeque, et inaccessae
 Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant
 Cruorem nigrum bibere: et quem primum forte ceperant
 Iacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem
 Iniiciebant ungues magnos: animaue ad Orcum descendebat,
 Tartarum in frigidum, illae autem praecordia postquam exsatiatas
 [fent

244. ἱελαί Iunt. I. 2. ἱελαί Ald. 245. τ' ἐμέμαρπον Ald. Iunt. I.
 Steph. marg. 246. ἔκτοσθεν Trinc. θεοῖσι Trinc. 247. ἔχον Trinc.
 250. Δεινωτοί Harl. ἀπλητοί Ald. Iunt. I. 2. 251. ἴεντο Ald. 252.
 μεμάποιεν Trinc. Steph. marg. αὐτῷ Harl. 254. ψυχὴν Ald. Iunt. I. 2.
 κατέειπεν Ald. Iunt. I. 255. ἄρ' ἴσαντο Trinc. αὐτὰρ ἴσαντο Harl.

243. Κατὰ δ' ἐδρύπτον-
 πο παρειαί] Κατεδρύπτοντο,
 Guicetus.

245. Πρεσβῆες] Hoc est,
 πρεσβύται. Guicetus.

246. Ἄν δὲ θεοῖσι χεῖρας

ἔχον] Ἄν, hoc est, ἀνείχον,
 Guicetus.

254. Βάλλ' ὄνυχας μεγά-
 λας] Vnaquaeque scilicet an
 βάλλε pro ἐβαλλον? Singula-
 re pro plurali, Guicetus.

256. Αἱ

Αἵματος ἀνδρομέε, τὸν μὲν ρίπτασκον ὀπίσσω,
 "Αψ δ' ὄμαδον καὶ μῶλον ἐθύνεον αὐτίς ἰῶσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσασαν· ἡ μὲν ὑφῆσσαν,
 "Ατροπος, ἔτι πῆλεν μεγάλη θεός, ἀλλὰ καὶ ἔμπης
 Τῶν γε μὲν ἀλλάων προφερέης τ' ἦν, πρεσβυτάτη τε. 260
 Παῖσαι δ' αἶμφ' ἐνὶ φῶτι μάχην δριμύϊαν ἔθεντο·
 Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι θυμήνασαι·
 "Εν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἰσώσαντο.
 Πὰρ δ' Ἀχλὺς εἰσῆκει ἐπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
 Χλῶρῃ, αὐσαλέῃ, λιμῶ καταπεπτηυῖα, 265

Sanguine hominis, illum quidem abiiciebant post tergum,
 Retro autem in tumultum et stragem festinabant iterum ire.
 Clotho et Lachesis iis adstabant, atque paullo minor
 Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen
 Aliis quidem praestantiorque erat, et natu maxima.
 Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
 Saeuoque modo seiphas mutuo adspiciebant, oculis succensentes:
 Inter se vero ungues manusque audaces conferebant
 Iuxta autem et Tristitia stabat, misera, et grauis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,

259. πῆλε Ald. ἄλλ' ἔρα ἤγε cod. Palat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph.
 ἄλλ' ἔρα ἤδε cod. Harl. 261. Παῖσαι Ald. Iunt. 1. ἔθεντο Heinf. 262.
 θυμήνασαι (sic inter var. lect. Rob. editum) Harl. In Cler. edit. erat
 θεμήνασαι operarum vitio. 263. θρασείας erat in ed. Cler. et Rob. quod
 metro repugnare quisque videt. Restituimus igitur θρασείας. ἰσώσαντο
 Trinc. 264. ἐπὶ σμυγερή Ald. Iunt. 1. 265. χλῶρῃ, αὐσαλέῃ Ald. αὐ-
 σαλέῃ (sic) Harl. καταπεπτηυῖα Iunt. 2.

256. Αἵματος ἀνδρομέε] Subintellige διὰ. Guicetus.

257. "Αψ δ' ὄμαδον] Subintellige ἐς. τὸν μὲν ρίπτασκον] "Ανθρωπον subintellige. ipsum hominem scilicet. Guicetus.

258. Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσασαν] Ταῖς κηρεσσιν, scilicet. hoc est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, et Atropos. An

κῆρες illae differunt a Parcis Clotho, Lachesi et Atropo? An hae principes, seu praesides illarum? Guicetus.

264. "Αχλὺς εἰσῆκει] "Η ἐπὶ θανάτῳ σκοτώσις. "Επισμυγερή.] "Επίπονος, ἀνιάρᾳ, χαλεπή. Guicetus.

265. Καταπεπτηυῖα] Concidentis. Hesych. πεπτηώς, δι' ἀσθένειαν καὶ δειλίαν πεπτωκώς. πτήσσω, πεπτηκώς,

Γενοπαχῆς· μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρεςσιν ὑπῆσαν
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
 Αἶμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'. ἡ δ' ἀπλητον σσσαρυῖα,
 Εἰσῆκει, πολλὴ δὲ κόνις κατενένοθεν ὦμας,
 Δάκρυσι μυδαλέη. παρὰ δ' εὐπυργος πόλις ἀνδρῶν 270
 Χρύσειαι ἐέ μιν εἶχον ὑπερθυρίοις ἀραρυῖαι
 Ἑπτὰ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
 Τέξψιν ἔχον· τοὶ μὲν γὰρ εὖσσώτρῃς ἐπ' ἀπῆνης
 Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.

Crassis genibus: longique ungues a manibus prominebant,
 Huius quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. haec vero dentes stringens, ita ut ac-
 cedere non auderes,

Stabat, multo autem pulvere adspersa erat circa humeros,
 Lacrymis madens. iuxta vero turrata vrbs hominum:
 Aureae autem eam tenebant superliminaribus adaptatae
 Septem portae. hominesque in voluptatibus et choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem bene fabrefacto in curru
 Ducebant viro vxorem, multusque hymenaeus excitabatur.

266. γενοπαγῆ Harl. ἐπῆσαν Trinc. 267. τῆς δ' Trinc. 268.
 εἰδ' Iunt. I. 2. Com. ἡ δ' Ald. ἡ δ' etiam Rob. edidit cum vulgo esset ἡ δὲ.
 Idem ἔραζ' pro ἔραζε, vt vulgo ed. 270. μυδαλέη Ald. Iunt. I. 273.
 εὖσσώτρῃ Ald. εὖσσώτρῃς Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. ἀπῆνης Ald. Iunt.
 I. 2. 274. Ἦγοντ' Trinc.

πεπτηῶς. Vel a πτάω, pro
 quo πτώω πεπταῶς, πε-
 πτηῶς. placet. Guicetus.

268. Ἀπλητον] Ἀπελά-
 ρως. supra. Guicetus.

Ἀπλητὸν σσσαρυῖα] Hoc est,
 ita stringens dentes, vt nemo
 ad eam propius accedere susti-
 neret. Vnam eandemque vo-
 cem vertere non debuerunt
 recentiores Interpretes nunc
 magnum. nunc terribilem, nunc
 toruum; fictis significationibus,
 quas neque res, neque origo
 vocis postulabant; sed eum
 seruare significatum, qui origi-

ni vocis consentaneus est, cum
 vbique rebus ipsis apprime con-
 veniat. Clericus.

269. Πολλὴ δὲ κόνις κατε-
 νένοθεν ὦμας] Scribendum vi-
 detur ἐπενένοθεν ὦμοις. τὸ
 κατενένοθεν supposititium est
 propter ἐφθημίμεριν. Homē-
 rus: ψεδνὴ δ' ἐπενένοθε λάχ-
 νη. ἐπενένοθεν, ἐπιπόλαζεν,
 ἐπῆν. Eustath. Thema est ἀνέ-
 θω ab ἀνίημι. Guicetus.

273. Εὖσσώτρῃς] Al. εὖσώ-
 τρῃς. Guicetus.

274. Ὑμέναιος ὀρώρει] An
 ὑμεναῖος. Guicetus.

275. Εἰ-

ἦλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαῖδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταὶ δ' ἀγλαΐη τε θαλυΐαι
 Πρὸς θ' ἔκιον, τοῖσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἔποντο.
 Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἴσαν αὐδὴν
 Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων, περὶ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἦχώ.
 Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἀναγον χορὸν ἱμερόεντα. 280
 Ἐνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέοι κῶμαζον ὑπ' αὐλῃ,

Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres vero venustate florentes
 Praeibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore circumque eos frangebatur echo.
 Illae vero ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte iuvenes commessabantur ad tibiā

275. αἰθομένων in ed. Rob. operarum vitio. εἰλύφαζε Trinc. Iunt. et
 εἰλύφαζε Ald. 276. αἱ Trinc. ἀγλαΐαι cod. Pal. et Harl. Ald. Iunt.
 I. 2. Steph. marg. 277. πρὸς θεν Trinc. τῆς Trinc. τοῖς Ald. Iunt.
 I. 2. 278. ὑπὸ Ald. Iunt. I. 2. αὐδὴν Iunt. 2. 280. ὑποφορμίγγων
 Ald. 281. αὖ Ald. Iunt. 2. ἐτέρωθεν Ald. αὐλῷ Trinc.

275. Εἰλύφαζε] Voluebat,
 agitabat, versabat τὸ σέλας ἐν
 χερσὶ δμῶων. Guierus.

Αἰδομένων δαῖδων] Ita Ho-
 merus in Scuto Achilleo.

Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαί-
 δων ὑπολαμπομενάων,
 Ἥγινεον ἀνὰ ἄστυ.

Eundem morem memorat Eu-
 ripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀνανεῶμαι τὸν σὸν ὑμέ-
 ναιον πάλιν

Καὶ λαμπάδων μεμνήμεθ',
 ἃς τετραόροις

Ἴπποις τροχάζων παρῆφρον.
 Rob.

276. Χερσὶν ἐνὶ δμῶων]
 Scribo δμῶων a δμῶ. Ib. τε-
 θαλυΐαι scilicet δμῶαι. Guie-
 rus.

279. Ἀγνυτο ἦχώ] Reso-

nabat, ut supra ἄγνυτ' ὄλυμπος.
 Guierus.

280. Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων]
 Scribendum videtur οἱ δ' ὑπὸ,
 subintellige χοροί. Guierus.

281. Κῶμαζον ὑπ' αὐλῃ]
 Hic κῶμαζειν non significat
 conuiuium nocturnum celebra-
 re, sed canere et saltare; nam
 hae significationes sunt vocis
 primitivae κῶμος, ut docet He-
 sychius: Κῶμοι, ἀσελγῆ ἄσματα
 πορνικά, συμποσία, ὠδαί.
 Κῶμος εἶδος ὀρχήσεως ποιμέ-
 νος τινος, ἢ μένη (lege, μέλη
 τινός. Vnde sic verbum ipsum
 interpretatur Κῶμαζει· κῶμον
 ᾄδει. Κῶμαδεῖν, ὀρχεῖσθαι.
 Sic apud Pindarum Olymp. Od.
 XI, 16, συγκῶμαζειν, significat
 vna saltare et canere. Clericus.

Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοί γε μὲν αὖ γελάοντες ὑπ' αὐλητῇρι δ' ἕκαστος
 Πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλία τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον· τοὶ δ' αὖ προπάροιθε πόλῃος 285
 Νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες ἐθύνεον· οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἦρεικον χθόνα διὰν, ἐπισολάδην δὲ χιτῶνας
 Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἔην βαθυὸν λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμῆς ὀξείησι κορωνιόωντα πέτηλα,
 Βριθόμενα σαχύων, ὥσει Δημήτερος ἀκτὴν. 290

Alii quidem ludentes saltatione et cantu,
 Alii vero ridentes: sub tibiae autem singuli
 Procedebant; totamque urbem Iuvenitiae, choreaeque,
 Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum consensis currebant. aratores vero
 Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas
 Succinctas habebant. sed erat magnus ager segetibus confitus:
 Mucronibus acutis incuruos culmos, [ubi alii quidem metebant
 Grauidos spicis, tamquam Cereris donum,

282. πίζοντες Ald. Iunt 2. 283. Hic versus abest a cod. Harl. et
 Iunt. 2. τοῖδε Trinc. δ' ante ἡμῶς omittit Ald. 288. Ἐσάλατ' Ald.
 Iunt. 1. 289. κορωνιόωντα Trinc. Steph. κορωνιόωντα Iunt. 2.

286. Ἐθύνεον] Bacchabantur. *Guietus.*

287. Ἦρεικον] Ἐρεΐνω. ἐπι-
 σολάδην ἐσάλατ'] Ἀνεζωσμέ-
 νοι ἦσαν. *Guietus.*

289. Κορωνιόωντα πέτηλα]
 Scribo κορωνιόωντα πέτηλα, a
 κορωνιάω, κορωνιῶ, quod idem
 est τῷ κορωνύω, κορωνιῶ, κο-
 ρυνιόων, κορωνιόωντα, hoc est,
 κεφαλῶτα, ῥοπαλοειδῆ. In
 clauae modum capitata. κορυ-
 νη βλαστῶ cacuminum articu-
 latio in germinatione arbo-

rum, a clauae similitudine. Ni-
 cander: Δεινὴν, βρωμήεντος
 ἀνχλδήσασα κορυνήν. ubi τὸ υ
 productum vides ut in κορυ-
 νιόωντα. τὸ κορωνιόωντα πέ-
 τηλα, παράφρασις ἐστὶ τῶν
 σαχύων. πέτηλα, hoc est,
 βλαστήματα, φύλλα, καλα-
 μος. *Guietus.*

290. Βριθόμενα σαχύων]
 Subintellige ὑπό. *Guietus.*
 Ὡσει Δημήτερος ἀκτὴν]
 Tamquam reuera essent Cere-
 ris munera, metere videban-
 tur. *Guietus.*

Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδ' ἀνοῖσι δέον, καὶ ἐπιτνον ἀλωή·
 Οἱ δ' ἐτρεύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λευκὰς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
 Βριθόμενων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν· 295
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν παρὰ δέ σφισιν ὄρχος
 Χρύσεος ἦν, (κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστιο)
 Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν ἐν παίζοντα ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος]
 Βριθόμενος σαφυλῆσι μελάνθησαν γε μὲν αἶθε. 300

Alii autem in manipulos ligabant et proiiciebant in aream;
 Rursum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes;
 Alii vero in calathis ferebant, a vindemiatoribus acceptos.
 Albos et nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Grauidis foliis, et argenteis caprealis:
 Alii rursus in calathis portabant; iuxtaque illos ordo vitium
 Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, et argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus vuis, quae ipsae nigrae erant.

291. Ἐπιτνον ἀλωή edidit Rob., vulgo erat Ἐπιπλον ἀλων, ut etiam habet ed. Ald. Ἐπιτνον legunt cod. Pal. Trinc. Steph. marg. ἀλων Trinc. Iunt. F. 2. Heinf. Com. Steph. Ἐπιπλον. 293. ἐν ταλάροις Trinc. Steph. marg. 295. φύλλοισιν Com. 296. ἐν ταλάροις Steph. marg. 298. κάμαξι Trinc. Iunt. 299. Deest in Iunt. 2. τοῖς γε μὲν ἐν παίζοντες cod. Harl. παίζονται Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com. Heinf. 300. Σειόμενος Harl. μελάνθησαν δὲ μὲν Ald. Iunt. 1. αἶθε Trinc.

291. Ἐπιπλον ἀλωήν] Ἐπιπλον malim, a πίμπλω, vnde πιμπλάω. Guicetus.

Secutus sum lectionem Robinsonii a Graeuio iam ex Codd. exhibitam, ἐπιτνον, quod veteres Critici exponunt, ἐξέτεινον ἐπὶ τὴν ἀλω, extenderunt manipulos in area. Qui vulgatam ἐπιπλον tuentur, ex-

ponunt, arcam s. hordeum implent. Krebsius.

293. Ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῆρων] Ἀπὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. Guicetus.

296 Οἱ δ' αὖ τ' etc. et v. 297, 298, 299, et v. 300, spurii videntur. v. 299. Τῷ γε μὲν] Videtur legendum τοῖς γε μὲν. et pro παίζοντα malim παίζουσιν. Guicetus.

Οἷγε μὲν ἐτράπεον, τοὶ δ' ἤρουν· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤρουν
 Ἄνδρες θηρευταί, καὶ καρχαρόδοντες κύνας προῖ,
 Ἰέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι
 Ἐὰρ δ' αὐτοῖς ἵππῃες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι 305
 Δῆριν ἔχον καὶ μάχθον· εὐπλεκέων γ' ἐπὶ δίφρων
 Ἥνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππων,
 Ῥυτὰ χαλαίνοντες· τὰ δ' ἐπικροτέοντα πέτοντο
 Ἀρματα κολλήεντ', ἐπὶ δ' ἐπλημναὶ μέγ' αὔτευν.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδίων εἶχον πόνον· ὃ δ' ἐποτέσφιν 310

Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant; alii autem dimi-
 cabant
 Pugnis, et luctando: alii vero alipedes lepores venabantur
 Viri venatores, et asperis dentibus canes duo ante illos,
 Cupientes adsequi, illi vero cupientes effugere.
 Iuxta eos autem et equites habebant laborem; proque praemiis
 Certamen habebant et pugnam: bene contextis vero in curribus
 Aurigae stantes immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
 Currus compacti, rotarumque modiolii valde resonabant.
 Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim iis

302. οἱ δ' ἤρουν Trinc. 302. λαγὸς Ald. Iunt. 1. ἤρουν Ald. 303.
 πρύξ Ald. Iunt. 2. 304. ὑπαλύξαι Palat. Ald. Steph. marg. 305. αἰ-
 εθλοῖ Ald. 249 λω cod. Harl. 306. μάχθον Trinc. γ' ἐπὶ edid. Robinf. vulgo
 ἐπὶ. 308. ἐπικροτέοντα Ald. Trinc. Iunt. 2. Rob. In Cler. ed. male ἐπι-
 κροτέοντα. 310. ἔχον Ald. Iunt. 2. Trinc.

302. Λαγὸς ἤρουν] Nota
 Dorismum merum, λαγὸς pro
 λαγῶς. Guierius.
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν] Qui
 pugnis certabant, non niteban-
 tur aduersarium ad se trahere,
 sed pugnis ita caedere, vt fan-
 dem ictibus victus abiret. Qui
 vero luctabantur conabantur
 aduersarium in solum affligere
 ac sibi subiicere, vt confessio-
 nem victoriae sic ab eo expri-
 merent. Vide *Lucianum*, in

Dialogo de Gymnasiis. Cle-
 ricus.

304. Ἰέμενοι μαπέειν οἱ δ'
 ἰέμενοι ὑπαλύξαι] Mallem:
 Ἰέμενοι μαπέειν τὰς ἰεμένους
 ὑπαλύξαι. Guierius.

305. Ἐχον πόνον] Ἐπό-
 ναν, ἡγονίζοντο. Guierius.

308. Ῥυτὰ χαλαίνοντες]
 Hoc est, ῥυτῆρας χαλῶντες.
 Pro ἐπικροτέοντα lege ἐπι-
 κροτέοντα, super solo plauden-
 tia. Guierius.

311. Ἀκρι-

Νίκη ἐπηνύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
 Τοῖσι δὲ καὶ προὔκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,
 Χρῦσειος, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ὁικῶς,
 Πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν 315
 Κύκνοι ἀερίπδοται μεγάλ' ἤπυον, οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἔ δια βεβλᾶς
 Ἡφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμενος παλάμησι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς 320
 Πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἵππειε θόρε δίφρε,
 Εἵκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβᾶς· τῷ δ' ἠνίοχος κρατερὸς Ἴολαος
 Δίφρε ἐπεμβεβαὼς ἰθύνητο καμπύλον ἄρμα.

Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Anreus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti similis;
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipsum vero
 Cygni altiuolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua; iuxta autem pisces lasciuiabant,
 Mirum visu etiam Ioui grauitonanti, cuius consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque et validum,
 Aptans manibus, quem quidem Iouis fortis filius
 Iactabat facile: equestrem autem infiliit in currum,
 Similis fulguri patris Iouis, ægida tenentis,
 Leuiter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curuum currum.

311. ἐπηνύσθη Ald. Iunt. 2. ἐπηνύσθη Harl. ἄκλυτον Ald. 312. προ-
 κειτο Ald. 314. Ἀμφὶ δὲ τοι ῥέεν Harl. 316. ῥά & Trinc. 317. παρ
 Harl. Trinc. δονέοντο Ald. Iunt. 1. 2. 318. & Ald. Iunt. 1. 322.
 Ἴκελος Ald. Iunt. 1. 2. 323. δ' deest in Iunt. 1. 2. 324. ἄρμα Ald.

311. Ἀκριτον εἶχον ἄεθ-
 λον] In scriptura clypei, sci-
 licet, quae semper in eodem
 statu manet. *Guietus.*

312. Ἐντὸς ἀγῶνος] Intra
 circum, campum. *Guietus.*

314. Ἀμφὶ δ' ἵτυν ῥέεν Ὠ-
 κεανός] Hoc est, τῆς ἀσπίδος
 περιφέρειαν. *Guietus.*

317. Παρ δ' ἰχθύες ἐκλο-
 νέοντο] Adiliebant. *Guietus.*

327. Λυγ-

Ἀγχίμολον δ' ἔσφ' ἤλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη, 325
καὶ σφεας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Χαίρετε Λυγγῆος γενεὴ τηλεκλειτοῖο.

Νῦν δ' ἡ Ζεὺς κρείττος ὑμῖν δίδοι, μακάρεσσιν ἀνάσσων,
κύκνον τ' ἐξεναρῆιν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.

Ἄλλο δ' ἔσσι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φερεται λαῶν, 330

εὖτ' ἂν δ' ἡ κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσης,

τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτῇ λιπέειν, καὶ τεύχεα τοῖο·

αὐτὸς δ' ἐβροτολογὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,

Prope autem illis aduenit Dea caesis oculis Minerua,
Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:

Saluete Lyngei progenies longe inclyti,

Nunc itaque Iupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,

Cygnumque interficere, et inclyta arma eius despoliare.

Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortissime hominum,

Postquam iam Cygnum dulci vita spoliaueris,

Illum, quidem tum eodem loco relinque, et arma eius:

Ipse autem homines perimentem Martem accedentem obseruans,

326. φανήσας Harl. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 327. Λυγγῆος
Harl. Trinc. Iunt. 2. 330. δὲ τοι Trinc. Steph. marg. ἐξερῶ Trinc.
Steph. marg. 331. αἰῶνος Iunt. 2. 333. ἐπὶ νῦντα δοκεύσας Harl. Pa-
lat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg.

327. Λυγγῆος γενεὴ] Vide
Tzerzem. *Guicetus*.

Λυγγῆος γενεὴ] Lyngæus
pater fuit Abantis, Abas Aeri-
sii, Acrisius Danaës, Danaë ma-
ter Persei, Perseus pater Al-
cæi, Alcaeus Amphitryonis,
Amphitryon vero Herculis et
Iphicli, cuius filius Iolaus. Tze-
tzes. *Clericus*.

331. Γλυκερῆς αἰῶνος] So-
let alioquin αἰὼν esse masculi-
ni generis. Est, si Graecis cre-
dimus, deriuandum ab αἰεὶ
semper, quia *semper* id esse di-
citur quod est δι αἰῶνα, *per*

totam vitam. Posset tamen
deriuari nomen, aut certe ad-
verbium a Phoenicia voce *ἡν*
bhajah, vita, nisi Phoenices et-
iam *ἡν* *bhajon* dixerint. *Cle-
ricus*.

333. Ἐπιόντα δοκεύσας]
Ἐκδεχόμενος. *Guicetus*.

Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας]
Mineruae et Martis inimici-
tiae a poetis passim praedican-
tū. Il. E. Ad hunc deum vul-
nerandum Diomedem incita-
uit. Eidem Il. Φ. in deorum
pugna opposita erat, eumque
prostravit. Significabant quip-
pe

"Ενθά κε γυμνωθέντα σάνευς ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης· ἐνθ' ἐτάμεν ὀξεί χαλκῷ· 335
 "Αψ δ' ἀναχάσσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστιν
 Οὐθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
 "Ὡς εἰπῶς ἐς δίφρον ἐβήσατο διὰ θεάων,
 Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
 Ἔσσυμένως· τότε δ' ἤρ' αὖ διόγνητος Ἰόλαος 340
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλῆς
 Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα, κονίοντες πεδίοιο.

Vbi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro :

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inclyta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit praestantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus et gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit: illi autem a comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, puluerem cientes per cam-

[pum

334. κε abest ab Ald. Iunt. 1. 2. γυμνωθέντα Trinc. 335. ὁ τὰ μὲν Trinc. 336. ἀναχάσσασθαι Trinc. ἀναχωρήσασθαι Ald. Iunt. 1. 2. 338. εἰπῶσα δίφρον Harl. εἰπῶσα etiam ed. Trinc. ἐπεβήσατο Ald. Iunt. 1. 2. 339. ἀθανάτης Ald. Iunt. 1. 2. 341. ἡμοκλῆς Iunt. 1.

pe poetae repugnantiam inter sapientiam et bellicosum furorem. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cum Il. E. Dione enumeraret mala quae dii ab hominibus passi fuerant, et praefertim quas ipse Mars ab Aloidis poenas sustinuerat, hanc tamen historiam tam praeclaram et appositam praetermisit, perinde ac illam, quam infra v. 359. memorat Hesiodus. Rob.

334. Γυμνωθέντα σάνευς ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum

videtur ἀπό. hoc est, ἀπο-γυμνωθέντας σάνκας. Guietus.

335. Ἐνθ' ἐτάμεν] Ibi. Guietus.

337. Κλυτὰ τεύχεα τοῖο] Cycni. Guietus.

340. Διόγνητος] Διογενῆς. Guietus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. τε enim superfluum hic et ineptum. τριήμερις. vers. seq. κονίοντες πεδίοιο] Subintellige διὰ. Guietus.

Ἐν γάρ σφιν μένος ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασα· περιτονάχιζε δὲ γαῖα.
 Τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ' ἱκετοὶ πυρὶ ἢ θυέλλῃ, 345
 Κύκνος θ' ἵπποδάμοσ, καὶ Ἄρης ἀκόρητος αὐτῆς.
 Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἐπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
 Ὀξεῖα χρέμισαν, περὶ δὲ σφιν ἄγνυτο ἡχώ.
 Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·

Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους, 350
 Ἀνδράσιν, οἳ τε πόνος καὶ οἰζύος ἰδρῖς εἰμέν;
 Ἀλλὰ παρὲξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἠδὲ κελεύθε
 Εἶκε παρὲξ ἰέναι. Τρηχῖνα δὲ τοι παρελαύνω

Nam iis animum addiderat Dea caesiis oculis Minerva,
 Aegide concussa: ingemiscebat autem circumquaque tellus.
 Illi autem pariter procedebant, similes igni, siue procellae,
 Cygnus equum domitor, et Mars insatiabilis belli.
 Horum equi deinde obuiam sibi mutuo facti
 Acutum hinniuere, circaque eos resonabat echo.
 Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignaue, cur nobis immittitis veloces equos,
 Viris, qui laborem et aerumnam experti sumus?
 In diuersum age currum bene politum, atque e via
 Cede praetergrediendo. Trachinem enim tendo

344. ἀνασείσασα Ald. Iunt. 1. 2. περιτονάχιζε Harl. Palat. Iunt. 1. 2.
 Steph. marg. περὶ τονάχιζε Ald. 345. γεγονὸς ἱκετοὶ Trinc. Iunt. 1. 2.
 348. σφίσιν Harl. 349. πρότερος Ald. Iunt. 1. 2. 350 ἐπίσχετον Trinc.
 τοῖνυν νῶϊν ἐπίσχετος Harl. 353. παρεξίέναι Trinc. Τρηχῖνα Harl.

345. Τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ'] Hoc est, παρεγένοντο processerunt. Homer. οἳ δὲ τάχα προγένοντο. Guierus.

347. Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἐπειθ'] Delendum videtur τὸ θ. τῶν] Cycni, Martis, Herculis et Iolai. Guierus.

348. Ὀξεῖα χρέμισαν] Scribendum videtur: ὀξεῖα τ' ἐχρέμισαν περὶ τε σφίσιν ἄγνυτο ἡχώ. placet. ἄγνυτο re-

sonabat, vt supra. Guierus.

350. Ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους] Ἐπάγετε. dirigitis, adnectitis. Guierus.

353. Εἶκε παρὲξ ἰέναι] Cede via, vt eas extra. Guierus.

Τρηχῖνα] Urbem Thessaliae non procul a sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliae monti subiectis ad Oetam iter habebat. Clericus.

Ἔς Κήϋκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
 Τρηχῖνος προβέβηκε· σὺ δ' εὖ μάλα οἶσθα καὶ αὐτός· 355
 Τῷ γὰρ ὀπυῖεις παῖδα Θεμιστόνοην κυανῶπιν.
 ὦ πέπον, ὃ μὲν γὰρ τοι Ἄρης θανάτοιο τελευτὴν
 Ἀρκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συναισόμεθα πτολεμίζειν.
 Ἦδη μὲν τέ ἐ Φημί καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 Ἐγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἡμαθόεντος 360
 Ἀντίος ἔση ἐμοῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
 Τρεῖς μὲν ἐμῶ ὑπὸ δαρι τυπείς ἤρξασατο γαίῃ.

Ad Ceycem regem: nam ille potentia pariter et reuerentia
 Trachinis imperium tenet: Tu vero satis hoc scis etiam ipse:
 Eius enim connubio habes filiam Themistónoēn nigros oculos
 O ignaue, non enim tibi neque Mars mortis exitium [habentem,
 Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
 Iam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculum fecisse
 Hastae nostrae, quando pro Pylo arenosa
 Aduersus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
 Ter siquidem mea hasta percussus sustinuit se terra,

355. αδ Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. 356. ὀπυῖεις Trinc. 358.
 νη γη Trinc. Steph. marg. 359. τι Trinc. 362. γαίῃ Ald.

354. Δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ]
 In prioribus Editionibus sic
 conuersa erant haec verba: *po-
 testate et maiestate*. At δύν-
 αμεις potius copias ac opes, vi-
 resque significat, quam *potesta-
 tem*; quae proprie est ἐξουσία,
 seu ius quidpiam faciendi. De-
 inde αἰδώς est *reuerentia* qua
 nos quispiam percellit, meritis
 suis ac virtute, aut qua eum
 prosequimur; non *maiestas*.
 Cur ergo a propria significatio-
 ne vocum, quae praesenti ne-
 gotio quam maxime conuenit,
 abiremus non videbam. Sed
 et sic in singulis ferme paginis
 laepius in hoc Poematio prae-

sertim peccatum erat, quod
 passim emendauī; sed monen-
 dum ubique non duxi, ne ex
 hoc mustaceo gloriam quaerere
 mihi viderer. Eadem opera,
 minutiora multa in Latinita-
 tem delicta sustuli, quatenus
 quidem licuit per versionem,
 in qua Graeca totidem verbis
 Latinis verti solent. *Clericus*.

356. Τῷ γὰρ ὀπυῖεις παῖδα]
 Hoc est, *in is filiam*. honestum
 vocabulum. *Guietus*.

362. Ἠρξασατο γαίῃ] Hu-
 mi nixus est, humo affixus est.
 ἄδει ἐρείσθη. Homerus. *Guietus*.

Οὐταμένε σάκος· τὸ δὲ τέτρατον, ἤλασα μηρὸν,
 Παντὶ μένει σπεύδων, διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξα·
 Περηνὴς δ' ἐν κονίησι χαμαὶ πέσεν ἔγχεος ὀρμῇ. 365
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὕφ' ἡμετέρησι λιπὼν ἔναρα βροτόεντα.
 Ὡς ἔφατ'· ἔδ' ἄρα Κύκνος εὐμμελὴς ἐμενοῖνα
 Τῷ ἐπιπιθόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματος ἵππου.
 Δὴ τότε ἀπ' εὐπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ἐπὶ γαῖαν 370
 Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακτος.
 Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασαν καλλίτερχας ἵππους·

Vulnerato clypeo : quarto autem, transfadegi femur eius, [raui :
 Omnibus viribus incumbens, magnumque illius clypeum perfo-
 Pronus autem in pulueribus humi prostratus cecidit hastae impetu,
 Vbi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
 Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.

Sic dixit : at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
 Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
 At tunc a bene compacto curru desilierunt celeriter in terram,
 Et Iouis filius magni, et Enyalii regis.
 Aurigae autem propius egerunt pulchricomos equos,

366. ἔφ' Ald. 368. ἄρα of Ald. Iunt. 1. 2. εὐμελὴς Iunt. 1. 2. ἔδ-
 μελὴς Ald. 372. ἔμπλην Trinc, Iunt. 2. Steph. Com. ἔμπλην, Palat. Ald.

364. Παντὶ μένει σπεύδων,
 διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξα]
 Est versus supposititiuus. Guiet-
 ius.

367. Λιπὼν ἔναρα βροτό-
 εντα] Cur igitur v. 336. ne-
 gatur Herculi fas fuisse arma
 Martis auferre? Nimirum, fa-
 bulae non magis sibi saepe con-
 stant, quam somnia. "Οπερ, vt
 vtar verbis Platonis ex Lib. II.
 de Republica, χρῆ, καὶ πρῶ-
 τον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι,
 ἄλλως τε καὶ εἰάν τις μὴ κα-
 λῶς ψεύδεται. Quod oportet

ante omnia et maxime vitupe-
 rare, cum alias, cum si quis non
 recte mentiatur. Quo in loco,
 inuehitur Philosophus in Ho-
 merum et Hesiodum. Clericus.

369. Ἐρυσάρματος ἵππου]
 Nominatiuus pluralis ἐρυσάρ-
 ματες. a genit. sing. ἐρυσάρ-
 ματος. ab ἐρυσάρματοι, ἐρυ-
 σάρματες, metaplasmo. vnde
 ἐρυσάρματος in accusatiuo.
 Guietius.

372. Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην]
 Ἐμπλην. Guietius.

Τῶν δ' ὑποσευομένων κανάχιζε ποσ' εὐρεΐα χθών.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
 Πέτραι ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δὲ πέσωσι, 375
 Πολλαὶ δὲ δρυὺς ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεῦκαι,
 Αἴγυιροί τε τανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
 Ῥίμφα κυλινδομένων, εἴως πεδίον δ' ἀφίκωνται.
 Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλκός, 380
 Ἄρην τ', ἠδ' Ἑλίκη, Ἀνθείά τε ποιήεσσα,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεσπεσίῳ σύνισαν. μέγα δ' ἔκτυπε μητίστα Ζεὺς,

Illis autem irruentibus fonitu pedum concitata est lata terra.
 Ut autem ab alto vertice montis magni
 Rupes defiliunt, aliae super alias cadentes:
 Multaeque quercus alticomae, multae item piceae,
 Populi que radices altas habentes franguntur ab illis
 Celeriter delabentibus, donec in campum perueniant:
 Ita et illi in se mutuo ruebant, cum magno clangore.
 Tota autem Myrmidonum ciuitas, celebrisque Ialocus,
 Arneque, et Helice, et Anthea herbofa,
 Voce vtriusque valde resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valde autem intonuit prudens Iupiter,

373. πᾶσ' εὐρεΐα Harl. 374. κορυφῆς Trinc. 375. ἀποθρώσκωσιν
 Harl. Ald. Iunt. 1. πέσωσιν Trinc. 377. τανύρριζοι Ald. Iunt. 1. 2.
 380. τε abest a Trinc. 381. Ἄρην δ' Trinc. 383. σύνισαν Ald. Iunt. 1. 2.

373. Τῶν δ' ὑποσευομένων]
 Scribo diuifim ὑπὸ σευομένων.
 Guicetus.

374. Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψη-
 λῆς] Si alibi ieiunus sit et sic-
 cus Hesiodus, subiecto suo po-
 tius quam ingenio hanc ino-
 priam adscribere debemus, quip-
 pe qui in hoc poemate orna-
 mentis poeticis abundat, et in
 hac pugna describenda com-
 parationibus ipso Homero haud
 indignis ad rem illustrandam
 utitur. Rob.

380. Μυρμιδόνων τε πόλις]
 Phthia Achillis, Myrmidonum
 postea ad Troiam ducis, patria.
 Aliae sunt vicinae vrbes. At
 absurdum est fingere voce
 duorum virorum tot tractus per-
 sonuisse. Poetica haec sunt
 τερετίσματα, quae non feri-
 mus tantum, sed et miramur,
 elegantia et εὐρυθμίας versuum
 veluti fascinati. Clericus.

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων
 μεγάλ' ἴαχον] Ordo: ὑπὸ
 Φωνῇ ἀμφοτέρων. Guicetus.

Κάδ' δ' ἄρ' ἀπ' ἑρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματοέσσας,
 Σῆμα τιθεῖς πολέμοιο ἑὼ μεγαθαρσείῃ παιδί. 385
 Οἷος δ' ἐν βήσσης ὄρεος χαλεπὸς προιδέσθαι
 Κάπρος χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
 Δοχμῶθις, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιχόωντι
 Λείβεται, ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτην, 390
 Ὅρθας δ' ἐν λοφιῇ φρίσσει τρίχας, ἀμφὶ τε δειρὴν
 Τῷ ἱκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππειν θόρε δίφρου,
 Ἥμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἠχέτα τέττιξ
 Ὅζω ἐφεζόμενος θέρους ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὧ τε πόσις καὶ βρωῶσις θῆλυς ἔερση, 395

Et a coelo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis saeuus adspectu
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incuruatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circaque collum:
 Tali similis Iouis filius ab equestri defiliit curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens aestatem hominibus canere
 Incipit, cuius et potus et cibus herbas vegetans ros est,

384. κάδδ' Ald. 385. μέγα θάρσει Ald. Iunt. 1. 2. 386. προσ-
 εἶσθαι Harl. 387. χαυλιόδων Trinc. Iunt. 2. φρονέει Trinc. ὃ θυμῷ
 Ald. Iunt. 1. 2. μαχέσασθαι Trinc. 388. θηρευτῆς Trinc. 389. Δοχμῶ-
 θις Ald. Iunt. 1. στόμασιν χιόντι Trinc. στόμασιν χιόντι Iunt. 2. μαστιχό-
 οντι Heinf. 392. ἀμφ' Trinc. 395. ἔερση Ald.

384. Ψιάδας βάλεν αἱμα-
 τοέσσας] Imitatur *Homerum*,
 sed praeue; nam *Homerus* *Iliad*-
 os II; 459. fingit a Ioue ta-
 les guttas demissas in hono-
 rem Sarpedonis filii occisi a
 Patroclo; hic vero *Hesiodus*
 easdem ab eodem Ioue dela-
 psas, non a Marte Cygni pa-

tre, praelagia facit victoriae
 Herculis. *Clericus*.

389. Μαστιχόωντι] Αμασί-
 ζω, μασῶμα. *Hesych.* ἐμασί-
 γον, μαστιγῶ. *Guicetus*.

395. Ωἱ τε πόσις] Τὸ ὧ
 pro ὧν. *Guicetus*.

397. Ἴδεο

Καί τε πανημέριός τε καὶ ἡῶς χεῖι αὐδ' ἦν
 Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ὅποτε χροῖα Σείριος ἄζει
 Ἴημος δ' ἡ κέγχροισι περὶ γλῶχες τελέθῃσι,
 Τῆς τε θέρει σπείρῃσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλανται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθος 400
 Τὴν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὀρώρει.
 Ὡς δὲ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοις κοτέοντε ἐπὶ σφέας ὀρμήσωσι,
 Δεινὴ δὲ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντες μαχέσθην
 Αἰγὸς ὀρεσσινόμας ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο

Atque per totum diem, et mane fundit vocem
 Aestu in grauissimo, quando corpus Sirius exsiccatur:
 Quando et milio aristae nascuntur,
 Quod aestate seminant, cum vuae acerbae colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in laetitiam et laborem;
 Ea tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
 Ut vero leones duo pro occiso ceruo
 Sibi mutuo irati in se ipsos impetum faciunt,
 Saeuusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incuruis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Caprae montiuagae gratia aut ferae ceruae

396. αἰδὼν Iunt. 1. 2. 397. ὅτε καὶ Trinc. 398. τῆμος Harl.
 Ald. Iunt. 2. Trinc. Steph. Com. Heinfl. περιγλῶχες Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. τελέθῃσι Ald. Iunt. 2. Trinc. Steph. Com. 399.
 σπείρῃσιν Palat. Trinc. αἰδόνται Ald. Iunt. 1. 2. 400. διώνυσος Iunt.
 1. 2. διώνυσος Ald. 401. ὄρυμαγδός Ald. Iunt. 1. Trinc. Steph. Com.
 ὀρώρει Ald. 402. δύο Ald. Iunt. 1. 2. Steph. ἀμφικταμένης Trinc. 403.
 ἀλλήλας Ald. Iunt. 1. 2. ὀρμήσωσιν Trinc. 404. ἀναγίνετ' Trinc. 405.
 οἱ δ' ὥς Ald. γαμφώνυχες Trinc. γαμφώνυχες Ald. 406. κλάζοντες Harl.
 κλάζοντες μάχεσθον Trinc.

397. Ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ] Ἴδεος,
 πνίγης. Hesych. an idem cum
 ἴδος sudor? placet. Guicetus.

400. Οἷα Διώνυσος] Pro
 οἷας neutrum pro foeminino.
 Guicetus.

401. Τὴν ὥρην] Κατὰ τὴν
 ὥραν. Guicetus.

407. Αἰγὸς ὀρεσσινόμας]
 Subintellige ἕνεκα, ἀμφί,
 περὶ. Guicetus.

Πιονός, ἣν τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊος ἀνὴρ
 Ἴω ἀπαῖ νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χώρῃ αἰδρεῖς ἐών· οἱ δ' ὀτραλέως ἐνόησαν, 410
 Ἐσσυμένως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμύτιαν ἔθεντο
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύκνος μὲν ὑπερμενέος Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μεμαῶς, σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δὲ δῶρα θεοῖο. 415
 Ἀμφιτρυωνιάδης δὲ βίη Ἡρακλεΐη
 Μεσσηγυὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχρῃ μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γενεῖα
 Ἥλασ' ἐπικρατέως· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόνος μελίη· μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσσε φωτός· 420
 Ἡρίπε δ', ὥς ὅτε τις δρυὺς ἥριπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ

Pinguis, quam interfecit iaculando iuuenis vir,
 Sagitta e neruo emissa, ille autem aberrarit alibi
 Loci ignarus: at illi celeriter animaduenterunt,
 Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic et hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
 Ibi sane Cygnus quidem potentis Iouis filium
 Occidere meditans, clypeo aeream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit aes: defendebant enim dona Dei.
 Contra autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam et clypeum hasta longa
 Ceruicem nudatam celeriter infra mentum
 Percussit vehementer, amboque abscidit nervos in collo
 Homicida lancea. magnum enim robur inciderat viri.
 Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes

408. ἐδάμασσε Trinc. αἰζήϊος Ald. Iunt. 1. 2. 409. Ἴω Ald. ἀπὸ
 Ald. Iunt. 1. 2. ἀπαλήσεται Ald. Iunt. 1. 2. ἀπονίσσεται Harl. 412.
 κεκλήγωτες Harl. κεκληγόντες Ald. Iunt. 1. 2. 413. in Cler. edit. perpe-
 ram legebatur ὑπερμένως. 414. σάκει Ald. Iunt. 1. 2. χάλκεον ἔγχος ἔλα-
 σεν Trinc. 415. ἔρρηξεν Iunt. 2. 418. γένειον Trinc.

409. Ἀπαλήσεται] *Aber-
rabit.* Guierus.

411. Οἱ ἀμφὶ μάχην] Or-
 do ἀμφὶ οἷς, hoc est, περὶ αὐ-
 τῆς. Guierus.

416. Βίη Ἡρακλεΐη] Βίη
 Ἡρακλεΐη legunt interpretes
 in nominatio, quibus assen-
 tior. Guierus.

Ἡλιβάτος, πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ.
 Ὡς ἔριπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς ταλακάρδιος υἱὸς
 Αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας, 425
 Δεινὸν ὄρῳ ὅσσοισι, λέων ὡς σώματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
 Σχίσσας, ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
 Ἑμμενέως δ' ἄρα τῷ γε κελαινὸν πῖμπλαται ἦτορ,
 Γλαυκιδίῳ δ' ὅσσοις δεινὸν, πλευράς τε καὶ ὦμους 430
 Οὐρῇ μασιγῶν, ποσσὶ γλάφει· ἔδ' ἐτις αὐτῷ

Excelsa, icta Iouis fumanti fulmine :

Sic cecidit: circum ipsum autem resonabant arma variegata aere.

Atque hunc quidem ibi reliquit Iouis aerumnosus filius:

Ipsæ autem occiforem hominum Martem accedentem obseruans,

Saeuū videns oculis vt leo corpus forte nactus,

Qui admodum accurate pelle validis vnguibus

Dissecta, quā celerrime dulcem animam abstulit:

Auide autem huius nigrum expletur cor,

Ac caesiis intuens oculis saeuum, costasque et humeros

Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum

423. τεύχεα Trinc. 425. Ἄρην προσιόντα Ald. Iunt. I. 2. προσιόντα Steph. marg. 426. σώμα τι Ald. Iunt. I. 2. 427. ὀνύχεσσι Trinc. 428. Σχίσσας Iunt. I. 2. μέλιττα Harl. 431. μασιγῶν Trinc. Steph. μασιγῶν Ald. Iunt. I. 2. Steph. marg. μασιγῶν Heinsf. Com. Mox olim legabatur αὐτὸν; Rob. edidit αὐτῷ.

426. Σώματι κύρσας] Hoc est, ζῶν. Guiccius.

Ὡς σώματι κύρσας] Σῶμα pecudem, hic, et quidem vi-
 uam, praeter morem, signifi-
 cat. Clericus.

426. Σώματι] Vivum cor-
 pus aequè ac cadaver appel-
 lari σῶμα multis exemplis
 demonstrabunt Lexicographi;
 quod tamen facile cognoueris
 ex loco parallelo Homericò
 Il. γ, 23.

Ὡς λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ
 σώματι κύρσας,

Εὐρῶν ἢ ἔλαφον κερκόν, ἢ
 ἄγριον αἶγα,

Πεινῶν· μάλ' αὖτε κατε-
 σθίει, εἴπερ ἂν αὐτὸν

Σεύωνται ταχέες τε κύνες,
 θάλαροι τ' αἰζῆοι.

Ad quod Scholiastes: Μεγάλῳ
 ζῶν ἐπιτυχὼν· νεκρὸν γάρ
 Φάσι σώματος μὴ ἄπτεσθαι
 λέοντα. Rob.

431. Ποσσὶ γλάφει] Scal-
 pit terram vngulis. Guiccius,

Ἔτλη ἐς ἅντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν, ἐδὲ μάχεσθαι.
 Τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος αὐτῆς
 Ἀντίος ἔσῃ Ἄρης, ἐνὶ Φρεσὶ θάρσος ἀέζων
 Ἔσσυμένως· ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ. 435
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσσαν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρη πρηῶνος ὄρεσσαν,
 Μακρὰ δ' ἐπιθρώσκησα κυλίνθεται, ἥ δέ τε ἠχὴ
 Ἔρχεται ἐμμεμαυῖα, πάγος δέ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ συνενείκεται, ἔνθα μιν ἴσχει 440

Sustinet ex aduerso adspiciens prope ire, neque pugnare,
 Talis igitur et Amphitryoniades infatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in praecordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem prope venit moesto corde.
 Vtrique autem cum clamore alterum inuasferunt.
 Vt autem, quando a magno rupes cacumine praecipitans,
 Et in longum delata saltu voluitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obuius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, vbi illam retinet:

433. Ἀμφιτρυωνιάδης Trinc. 434. Ἄρης ἔσῃ Harl. Trinc. θάρσος
 Ald. Iunt. 1. 2. 435. ἀχνύμενος Harl. 437. ἀπὸ Ald. Iunt. 1. ἰούση
 Trinc. Iunt. 2. Steph. marg. 440. Ὑψηλός Trinc.

432. Οὐδέ τις αὐτῷ] Aliae
 editiones habent αὐτόν, sed
 monente codice Harleiano re-
 stitui αὐτῷ referendo ad τὸ
 αἶτα. Hunc versum imitatos
 esse posterioris aevi scriptores,
 obseruauerunt iam viri docti ad
 Callimachum, vbi poeta de
 Cyclopibus (hymn. in Dian.)
 Τῷ σφέας ἐκ ἐτάλασσαν
 ἀκηδέες Ὀκεανῖναι
 Οὐτ' αὐτὴν ἰδεῖν —
 Hoc quidem prae metu et ter-
 rore; sed aliam ob causam,
 nempe ob splendorem nimium,
 de Apolline dictum, Apollon.
 Argonaut. 2, 683.

ἐδὲ τις ἔτλη
 Ἀντίον αὐγάσασθαι ἐς ὄμμα-
 τα καλὰ θεοῖο.
 Quod bene obseruauit prae-
 stantissimus Spanhemius. Rob.
 437. Πρηῶνος ὄρεσσαν] Ὀρέ-
 ση legisse videtur Diaconus.
 Sic autem hi duo versus legen-
 di videntur:
 Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέ-
 τρη πρηῶνος ὄρεσση.
 Μακρὰ ἐπιθρώσκησα εἰς.
 τὸ δὲ insititium videtur τὸ
 ὄρεσσαν nullius pretii. Guiccius.
 440. Τῷ δὲ συνενείκεται]
 Ὡς τινι πάγῳ συγκατέρχεται
 ἡ πέτρη. Guiccius.

Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βρισάρεματος ἔλιος Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπόρεσεν· ὁ δ' ἐμπαπείως ὑπέδεκτο.
 Αὐτὰρ Ἀθηναίη κέρη Διὸς αἰγιοόχοιο
 Ἀντίη ἦλθεν Ἄρης, ἐρεμνήν αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῆσ' ἔπεια πτερόεντα προσηύδα· 445
 Ἄρες, ἐπίσχε μένος κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτης.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἄλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μὴδ' ἀντίος ἴσασ' ἐμοῖο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρεως μεγαλήτορα θυμόν· 450
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων Φλογὶ εἵκελα τεύχεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπόρεσε βίη Ἡρακλεΐη,
 Κακτάμεναι μεμαώς· καὶ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχος

Tanto ille fremitu currum grauans perniciosus Mars
 Vociferans irruit; ille autem prompte venientem excepit.
 Porro Minerva filia Iouis aegida tenentis
 Obuiam venit Marti, tenebrosam habens aegidem,
 Saeua autem torue intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars, inhihe animos ingentes et manus inuictas.
 Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
 Herculem occisum Iouis magnanimum filium.
 Sed age, desiste a pugna, neque aduersus steteris mihi.
 Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
 Sed magno fremitu flammae similia arma vibrans,
 Celeriter inuasit Herculem,
 Occidere festinans: et coniecit aeratam hastam

442. ἐπώρεσεν Iunt. I. 2. 444. Ἀντί η ἦλθ' Trinc. 445. ἔπεια
 Iunt. 2. 446. ἐπίσχε Trinc. 447. κλυτὰ Trinc. 448. τρασυκάρδιον
 Trinc. 449. μάχη Ald. Iunt. 450. Ἄρης Palat. Ἄρεος Ald. Iunt.
 I. 2. Trinc. Steph. πείθει Ἄρης μεγαλήτορα θυμῷ cod. Harl. 451. μεγ'
 Ald. Iunt. I. 2. ἔπεια Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 452. καρπαλίμος Ald.
 Iunt. I. 2. βίη Ἡρακλεΐη Ald.

442. Ἐμπαπείως] Ἐσπα- πόδρα pro ὑποδραχῇ ab ὑπο-
 σμένως. Hesych. an a μάπω, δέρομαι usurpatum videtur.
 μαρπω, μαπτεῖν, μαπῆς, ἐμ- Guiccius.
 μαπῆς, ἐμπαπείως, raptim, ra-
 pide, cupide. etc. Guiccius.

445. Ὑπόδρα ἰδῆσ'] Τὸ ὑ- 453. Κακτάμεναι] Κατα-
 κτάμεναι. Guiccius.

Σπερχνόν, ἐξ παιδὸς κοτέων περὶ τεθνεῶτος,
 Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη 455
 Ἐγχεος ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεζαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δριμὺ δ' Ἀρην ἄχος εἶλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερόφρονι. τὸν δ' ἐπιόντα,
 Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος αὐτῆς,
 Μηρὸν γυμνωθέντα σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
 Οὔτας ἐπικρατέως· διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξε,

Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caelia Minerua
 Hastae impetum auertit, protendens se a curru.
 Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
 Amphitryoniades saevi infatigabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit valide: magnumque traiecit clypeum,

454. παιδὸς ἐξ Harl. Ald. Iunt. 1. 2. κοτέων Com. κατέων Trinc.
 σέρι Ald. 456. ἀπορεζαμένη Trinc. 457. Ἀρην Ald. Iunt. 1. 2. ἔσχευ
 Trinc. Steph. marg. ὀρεζάμενος Trinc. Steph. marg. ἄος Ald. 459.
 δεινῆς Iunt. 2. 460. γυμνωθέντα Trinc. 461. ἐπικρατέως Iunt. 2. σαρκεῖς
 Harl. ἄραξεν Trinc. Steph. Com. ἔραξε Ald. Iunt. 1.

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις
 Ἀθήνη ἔγχεος ὀρμὴν ἔτραπ']
 Pro ἀπέτραπτε. τμήσις. Guie-
 tus.

Ὀρεζαμένη ἀπὸ δίφρου] Ma-
 num porrigens a curru. Guie-
 tus.

456. Ἐγχεος ὀρμὴν ἔτραπ']
 Si Minerua a corpore Hercu-
 lis telum a Deo missum potuit
 auertere, quidni etiam Mars
 telum hominis in se ipsum de-
 clinare potuit? Sed et talia
 non semel finxit *Homerus*, quae
 profecto Criticis veteribus vi-
 deri debuerunt non tantum
 nequaquam vera, sed ne qui-
 dem ἐτύμοισιν ὁμοῖα veris *scilicet*

milia ut loquitur noster *Hesio-
 dus*. Clericus.

457. Ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ
 κρατερόφρονι] An ἐφ' Ἡρα-
 κλῆϊ κρατερόφρονα? Sic Dia-
 conus. placet. *Guietus*.

460. Μηρὸν γυμνωθέντα
 σάκευς ὑπὸ δαιδαλέοιο] Hic
 versus additus. et delendus vi-
 detur. pro ὑπὸ leg ἀπὸ. *Guie-
 tus*.

461. Οὔτας ἐπικρατέως
 διὰ δὲ μέγα σάκος ἄραξεν,
 Δάρατι νωμῆσας, ἐπὶ δὲ χρο-
 νὶ καὶ ββαλε μέσση]

Haec: διὰ δὲ μέγα σάκος ἄ-
 ραξεν Δάρατι νωμῆσας *infir-
 tia*

Δρατι νωμήσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κάββαλε μέσση.
 Τῷ δὲ Φόβος καὶ Δεῖμος εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους
 ἤλασαν αἰψ' ἐγγύς, καὶ ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Ἔς δ' ἴφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα 465
 Ἴππους μασιέτην, ἵκοντο δὲ μακρὸν Ὀλυμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος,
 Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλὰ,
 Νίσσοντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖνος ἵκοντο
 Ἴπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη 470
 Ἐξίκετ' Οὐλυμπόν τε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπτει, καὶ λαὸς ἀπείρων,

Hasta perrumpens, in terram autem prostrauit mediam.
 At illi Pavor et Metus agilem currum et equos
 Adegerunt celeriter propius, et a terra lata
 In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
 Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum,
 Filius autem Alcmenae et gloriosus Iolaus,
 Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
 Reuertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
 Equis velocibus. At caesis oculis Minerua
 Peruenit in Olympum magnum, et domos patris.
 Cygnum autem contra Ceyx sepeliuit, et populus innumerabilis,

462. νωμήσας Trinc. νωμήσαν Ald. Iunt. I. 2. 468. σκυλεύσαντες Ald.
 Iunt. I. 2. 469. τρηχῖνον Iunt. I. 2. τραχῖνον Ald. 470. ὠκυπόδεσσιν
 Ald. Iunt. I. 2. 471. Οὐλυμπόν τε Ald.

tia videntur et delenda, scri-
 bendumque:

Οὐτὰς' ἐπικρατέως· ἐπὶ δὲ
 χθονὶ κάββαλε μέσση. Guie-
 rius.

463. Φόβος καὶ Δεῖμος] Au-
 rigae Martis, ut vidimus ad v.
 195. Timor et pavor iniecti
 hostibus eos fugant, faciuntque
 ut Mars, hoc est, victor eos
 persequatur. Idem timentium
 tibi a victore accelerant fugam,

iisque instar aurigarum sunt,
 ut hoc in loco. Hinc facile
 προσωποποιίας ratio intelli-
 gitur. Clericus.

466. Μακρὸν Ὀλυμπον] In
 magnum Olympum. Guierius.

469. Πόλιν Τρηχῖνος ἵκον-
 το] Mirum est qui Hercules,
 occiso genitore, ad socerum au-
 sus sit ire, aut certe iuisse a Poe-
 ta fingatur. Clericus.

474. Ἀνθήν

Οἱ ῥ' ἐγγυὲς ναῖον πόλιος κλειτῆ βασιλῆος,
 Ἄνθην, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰάωλκον,
 Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
 Τιμῶντες Κήϋκα, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δὲ τάφον καὶ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἄναυρος,
 Ὀμβρῶ χειμερίῳ πλήθων. τῷ γάρ μιν Ἀπόλλων
 Λητοῖδης ἠνώξ', ὅτι ῥὰ κλειτὰς ἑκατόμβας
 Ὅσις ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκεύων. 480

Ἀσπίδος τέλος.

Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
 Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Isolcum,
 Arnenque et Helicen. multus autem congregabatur populus,
 Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
 Sed illius sepulcrum et monumentum obscurum reddidit Anau-
 Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo [rus,
 Latonae filius iussit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatom-
 Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat infidiatus. [bas

473. οἱ γ' Iunt. 2. ναίων Ald. Iunt. 1. 2. πόλιος Ald. Iunt. 1. πό-
 λιος κλειτῆ Iunt. 2. 480. πυθοῖδε Trinc. σύλασκε Trinc.

474. Ἄνθην Quam Ἀνθείαν
 antea vocavit Poeta. Itaque
 male nonnullae editiones ha-
 bent Ἄντην. Clericus.

477. Τῷ δὲ τάφον] Κύκνα.
 Guietus.

480. Βίη σύλασκε δοκεύων]
 Excipiens. Guietus.

Ὅσις ἄγοι καὶ τὰ ἐξῆς] Vt
 initio multa defunt: ita nec
 finem Poematis hic fuisse cre-
 diderim. Clericus.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ Ο Υ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

H E S I O D I

A S C R A E I

OPERA ET DIES

N O T U L A E
• I N
O P E R A E T D I E S.

Ἔργα καὶ Ἡμέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris mei
Stephani Clerici, qui publice id olim interpretatus erat
Genevæ, multas depromsi notulas, et sequentem ante omnia
observationem. Opus hoc esse *erhicum* et *oeconomicum* vidit
Ioan. Tzeizes, cuius hæc sunt verba, in præfatione: ἔγραψα
δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Πέρσην τὸν ἀδελφόν,
παραίνεσιν *ΗΘΙΚΗΝ* καὶ *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ* περιέχον
παντοίαν: Scripsit (*Hesiodus*) præsentem librum ad *Persen*
fratrem, exhortationem *moralem* et *oeconomicam* omnis generis
continentem. Vidit hoc etiam *Iul. Caes. Scaliger* Poet. Lib. I. c. 2:
ubi recenset *Hesiodum* inter Poetas, qui *moralem Philosophiæ*
partem excoluerunt, eumque *oeconomicam* potissimum tractasse
ait. Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus
ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad huius operis
doctrinam. Ceterum iure ab *Heinsio* reprehensos non nego,
qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat
Hesiodus. Clericus.

 ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
 ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μῦσαι Πιερίηθεν αἰοῦσιν κλείεσσαι,
 Δεῦτε δὴ, ἐννέπτε σφέτερον πατέρ' ὑμνεῖσσαι·

HESIODI ASCRAEI
 OPERA ET DIES.

Musae ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitae,
 Adeste, quaeso, dicite vestro patri hymnum.

S C H O L I A G R A E C A .

1. Μῦσαι] Ὡ. Πιερίηθεν] ἐκ τῆς Πιερίας. αἰοῦσαι] ταῖς ὑμετέροις μελω-
 δαίαις. κλείεσσαι] δεξιέσθαι τὰς ἀνδρώπας. 2. δεῦτε] ἔγχετε. ἐννέπτε] ἐν-
 νηπτε· ἀξίετε. σφέτερον] ὑμέτερον. πατέρ'] τὸν Δία. ὑμνεῖσσαι] ἔχεσαι
 ἔργον ὑμνεῖν.

V A R I E T A S L E C T I O N I S .

Vers. 2. Δι' cod. August. Ald. Steph. Gom. Heinf. δὲ Palat.
 et Interpp. vett. ἐννέπτεαι Cod. Senat.

N O T A E .

I. Decem primos versus hu-
 ius operis non esse Hesiodi ait
 Pausanias, eosque deesse in ve-
 rustissimo libro plumbeis lami-
 nis scripto. *Ios. Scaliger.*

Μῦσαι] Vide *Heinsium* ad
 v. II. Quod quidem spectat
 Eratoni factum, ut in re iocu-
 lari ac feruente contentione,
 potuit ille omittere exordium,
 quod ad rem nihil faciebat, et
 a contentione initium canen-
 di desumere. Quae pars et-
 iam τὰ πρῶτα τῶν ἔργων
 optime vocari potest, quoniam
 vere hinc praeceptiones suas
 inchoat *Hesiodus*, post sole-

mnem Iouis et Musarum in-
 vocationem. Sed, ut quod res
 est fatetur, me maxime mouet
Aristarchi, Pausaniae, aliorum-
 que auctoritas, facileque addu-
 cor, ut credam hoc Prooemium
 esse alicuius rhapsodi, vetustis-
 simi tamen; nam ex suo exor-
 dia et epilogos alienis poema-
 tibus adfluere solebant. Docet
 hoc *Pindarus* Nemeacorum Od.
 II. cuius hoc initium.

"Οθεν περ καὶ Ὀμηρίδαι
 ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πολλὰ αἰο-
 ῦσι ἄρχοντες

Διὸς ἐκ προοιμίου.

Unde sane et *Homericidae*, *suzi-
 lium*

Ὅν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
 ῥητοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἔκητι.
 ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥεῖα δὲ βριάοντα χαλέπτει 5
 ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον αἶξει.
 ῥεῖα δ' ἐτ' ἰδύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Per quem mortales homines pariter obscurique sunt et clari,
 Nobiles ignobilesque, Iouis magni voluntate.
 Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit :
 Facile praeclarum minuit, et obscurum auget :
 Facileque corrigit prauum, et superbum attenuat
 Iupiter altitonans, qui supremas aedes incolit.

3. ὅν τε διὰ] διὰ ὃν τρόπον. βροτοὶ] οἱ θάνατοι. ἄνδρες] ἄνθρωποι. ὁμῶς] ὁμοίως. ἄφατοί τε φατοί τε] ἀνώνυμοι καὶ ὀνομαστοί εἰσι. 4. ῥητοί τ' ἄρρητοί τε] λεγόμενοι καὶ ἄ λεγόμενοι. Διὸς μεγάλοιο ἔκητι] ὕψος τῷ μεγάλῳ Διὶ γίνονται ταῦτα. 5. ῥεῖα] ῥαδίως· εὐκόλως. βριάει] ἰσχυροποιεῖ τὸν ἀδύνατον. ῥεῖα (sic)] ῥαδίως. βριάοντα] τὸν ἰσχυρὸν· δυνατὸν. χαλέπτει] χαλᾷ· ταπεινοῖ. 6. ῥεῖα] ῥαδίως. ἀρίζηλον] διάδηλον· περιφανῆ. μινύθει] μικρύνει. ἄδηλον] ἀφανῆ. αἶξει] αὐξάνει. 7. ῥεῖα] ῥαδίως. ἰδύνει] ἰρδοποιεῖ. σκολιὸν] διεστραμμένον τὴν γνώμην. ἀγήνορα] τὸν ὑπερήφανον. κάρφει] ἐκτραίνει· ἀφανίζει. 8. Ζεὺς] δ. ὑψιβρεμέτης] ὁ ἔχων ἐν τῷ ὕψει. ὃς] ὅστις. ὑπέρτατα δώματα] ὑψηλοτάτους οἴκους. ναίει] κατοικεῖ.

5. ῥεῖα Steph. Com. Heins. ῥεῖα γὰρ Steph. marg. βριάει Iunt. 2. ῥεῖα δὲ βριάοντα B. 60. 699. 731. R. S. August. Acad. Ald. Iunt.

lium carminum ut plurimum Poetae, auspicantur a Prooemio Iouis. Vbi vide Scholiastem. Ex schedis Patris. Clericus.

3. Διὰ h. l. est *per*. viri enim docti, qui διὰ, accusatio iunctum, nunquam *per* significare contendunt, humaniter errant. v. Longin. p. 31. et 89. Toll. et imprimis Schol. Aristoph. ad Plut. 93. *Krebsius*.

4. ῥητοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto ad finem superio-

ris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sane opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, et praesertim in *Hesiodo*. Vide v. 71. *Clericus*.

5. ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει] Sic in *Θεογον*. v. 44. Θεῶν γένος αἰδοῖον. *F. Guierus*.

βριάει] βριάω in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est. *Scaliger*.

7. Κάρφει] Arefacit. *Guierus*.

Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τε δίκη δ' Ἰθυνε Θέμιστας

Audi intuens et auscultans; et iuste rege iudicia

9. κλῦθι] ἄκουσον. ἰδὼν] ὁρῶν. αἰῶν] αἰσθανόμενος, ἢ νοῶν. δίκη] εὐν.
[Ἰθυνε Θέμιστας] εὐθείας ποιεῖ δικαιοσύνας.

9. Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τε δίκη δ' Ἰθυνε Θέμιστας] Duos hosce versus quin ad Iouem referant vno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odyssæe secundo Iouem cum Themide eodem modo coniungit, tamquam ἐπισατῶντα ταῖς δίκαις.

— — Ζηνὸς Ὀλυμπίᾳ ἠδὲ
Θέμιστος,

"Ἦτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν
λύει, ἠδὲ καθίζει.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Deae ante inchoationem iudiciorum et dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel iudicare incipiebant, vel desinebant. Sed ieunam hanc obseruationem et ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, τὴν Θέμιν ταῖς δίκαις, vna cum Ioue, ἐπισατῶν, et omnem potestatem τῷ λύειν καὶ καθίζειν τὰς ἀγορὰς, penes illos esse. Ceterum Hesiodus τὴν τάξιν τὴν βασιλικήν, id est, τὰ δικαστικά, τὰ δικαστήρια, τὰς δίκας, iudicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Ioui, sed eius vicariis Daemonibus tribuit, utpote ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἔπαρόντος τῷ Διὶ, ut alibi disputauimus. Quae omnia cognoscere eum oportet, qui, cum

fructu suo et aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Vnde infra, postquam eos dixit, Φυλάσσειν τὰς δίκας, concludit ἔχειν αὐτὰς [τῷ γέρας βασιλῆϊον. Quam potestatem vocem non bene videntur percepisse Eusebius et alii. Porro, existimo ego, si haec verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commode ad Persen referri, et ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τε, δίκη
δ' Ἰθυνε Θέμιστας

Τύνη, ἐγὼ δέ κε, Πέρση,
ἐτήτυμα μυνθησαίμην.

Est enim elegantissima quaedam operis totius προέκθεσις, quae hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis vñtatum εὐκρινείας καὶ σαφηνείας σχῆμα quoddam, in prooemio. Cohæret id autem cum proxime praecedenti, vbi ad attentionem Perses inuitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τε, nihil amplius designant, quam quod infra:

ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῶ
ἐνικάτ' θεο θυμῷ.

Sequentia, δίκη δ' Ἰθυνε Θέμιστας, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eo spectet, ut περὶ τῶν δικῶν Persen moneatur. Qui donis labefactando iudices, inique cum fratre egerat,

et,

Τὺνῃ· ἐγὼ δὲ καὶ Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην. 10
Οὐκ ἄρα μᾶλλον ἦν ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν

Tu (quidem): ego vero Persae vera dicere queam.
Non sane vnum est contentionum genus, sed in terra

10. τὺνῃ] εὐ. κα] ἄν. ἐτήτυμα] ἀληθῆ. μυθησαίμην] λέξαιμι· εἰποιμὶ
παραινέσαιμι. 11. μᾶλλον] μόνον. ἦν] ἦν. ἐρίδων] φιλονεικίων.
γένος] εἶδος.

et, vt Grammatici loquuntur, δίκαις κατέτριβε τὸν Ἡσίο-
δον. Huc spectant, cum alia
multa, tum integer locus ille
a versu illo, Μηδέ σ' ἔρις κα-
κόχαρτος, ad eum vsque, cu-
ius initium est, Ῥηιδίως γάρ
κεν. Praeterea, τὸ ἰθύνειν
non denotat τάξιν aut potesta-
tem in iudicando; verum cum
Poëta passim hoc opere τὰς
εὐθείας δίκας ταῖς σχολιαῖς
opponat, mirum non est si ex
Archaismo vetere πλεοναζόν-
τως Grammaticus, qui hoc
exordium praefixit, δίκη ἰθύ-
νειν θέμισας dixerit, pro
δικάζεσθαι δικαίως: quamuis
ἰθύνειν plerumque Poëtis sit
non aliud quam περιέπειν.
Dan. Heinsius.

10. Ἐγὼ δὲ καὶ Πέρσῃ] Est
hic occultior oppositio, inter
id quod petit Hesiodus a Ioue,
et id quod se ipse pollicetur
facturum; quasi diceret: Tu
quidem iure dirigito iudicia;
hoc est, fac vt iudices iuris
rationem habeant in iudican-
do: ego vero Persae vera dixe-
ro; id est, nam ad me quod
attinet vera quidem Persae di-
cere queam, sed non possum
facere vt veritatem praeferat

mendacio, aut iustitiam inju-
stitiae. Nam vox Graeca ἐτή-
τυμος et Latina verus vtrum-
que significant, vt notum est.
Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μᾶλλον] Sic in-
cipit Hesiodi liber ἔργων καὶ
ἡμερῶν. anteriora addititia sunt
teste Plutarcho. Guierus.

Οὐκ ἄρα μᾶλλον ἦν] Se-
cuti Plutarchum et Pausa-
niam seorsim haec olim edidi-
mus, magnoque charactere
distinximus: quorum alter
Sympos. VIII. Probl. I. Erato-
nem cum Hesiodi Ἐργων prin-
cipium caneret, ab hoc versu
inchoasse dicit. Alter Boeo-
tos prooemium ad Musas omi-
sisse, et principium operis τὸ
ἐς τὰς ἐρίδας statuisse. Huius
verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ περὶ
τὸν Ἑλικῶνα οἰκῶντες παρει-
λημμένα δόξῃ λέγασιν, ὥς
ἄλλο Ἡσίοδος ποιῆσαι εἰδένῃ
τὰ ἔργα, καὶ τῶν δὲ τὸ ἐς
τὰς Μῆσας ἀφαιρῆσι προσθ-
μιον, ἀρχὴν τῆς ποιήσεως
εἶναι τὸ ἐς τὰς ἐρίδας λέγον-
τες. Illius: διὸ πρῶτον μὲν
ἐκέλευσεν ἄσαι τὸν Ἐρατῶνα
πρὸς τὴν λύραν. ἄσαντος δὲ
τὰ πρῶτα τῶν Ἐργων, Οὐκ
ἄρα μᾶλλον ἦν ἐρίδων γένος,
ἐπὶ γαῖαν

Εἰσὶ δ' ὧν τὴν μὲν κεν ἐπαινήσει νοήσας,
Ἡ δ' ἐπιμωμητὴ διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσι.

Sunt duo: alteram quidem probauerit prudens,
Altera vituperanda; diuersa autem sentientem animum habent.

12. εἰς] ὑπάρχει. δ' ὧν] ἔριδες. τὴν μὲν] τὴν μίαν μὲν. κεν] ἂν. ἐπαι-
νέσει (sic)] μέλλει ἐπαινεῖν. νοήσας] ὁ τις. 13. ἡ δ'] ἡ ἑτέρα. ἐπιμωμη-
τὴ] ἐπίλογος κατηγορητὴ. διαῖνδιχα (sic)] διχῶς χωρισμένως.
θυμὸν] ψυχὴν.

12. εἰς Ald. Iunt. 1. 2. ἐπαινέσει B. 60. 699. Senar. August. Steph.
Com. Heinfs. ἐπαινέσει Ald. Iunt. 1. 2. Trinac. 13. διαῖνδιχα
August. Iunt. 2.

ἐπὶ νῆσά πῶς τῷ καιρῷ προ-
πόντως ἀρμολάμενον. Nunc
leviter distinximus. *Heinfius*.

12. Νοήσας] *Moschopolus*
et *Tzerzes* hic subintelligen-
dum volunt articulum τις, vt
series sit: ἐπαινέσειεν ἂν τις
νοήσας, vir intelligens lauda-
verit: Neque enim cuiusvis
est, sicut recte *Proclus*, secer-
nere contentiones, vt intel-
ligat quid commodi vel incom-
modi afferre possint. Igitur
ὁ νοήσας hic est ὁ νᾶνεχῆς,
prudens, qua notione non
raro vsurpatur verbum νοέω.
Quamobrem nulla ratione ab
Heinfio reprehendendi fuerunt
Interpretes, cum praesertim
totam suam obseruationem *H.*
Stephani Thesaurο acceptam re-
ferre debeat, vbi et *Phocylidis*
versus adducitur male a *Ste-*
phano intellectus. Sic habent
eius verba:

Οὐ χωρεῖ μεγάλην διδασχὴν
ἀδίδακτος ἀνέειν,
Οὐ γὰρ δὴ νοέσ' οἱ μηδέποτ'
ἐσθλὰ μαθόντες.
Indoellus non capit magnam do-

ctrinam, neque enim intelli-
gunt (nempe, eam doctrinam)
qui numquam bona didicerunt.
Sic, in hoc loco *Hesiodi*, νοή-
σας est prudens, seu qui rei
naturam intellexerit. *Hesychius*
νόῳσι interpretatur συνίᾳσι, et
νόημα σύνεσιν. Ex *Patris Sche-*
dis. Clericus.

Τὴν μὲν κεν ἐπαινέσεις
νοήσας] Non perceperunt
hoc, vt debebant, Graeci in-
terpretes: multo minus vero
qui secuti hos sunt Latini. Οἱ
νοῶντες sunt οἱ σοφοί, et Poë-
tis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic
Phocylides eadem elegantia:
Οὐδὲν γὰρ νοέσ' οἱ μηδέποτ'
ἐσθλὰ μαθόντες. Vbi & νοέ-
σιν, est & σοφοί εἰσιν. Mens
est. Duo sunt contentionum
genera, quorum alterum lau-
darit sapiens. Sapiens, ὁ νοή-
σας. Vnde νόημα Poëtis to-
ties ἡ σοφία. Hinc illud, &
τε Φυὴν ἐναλίγκιος ἔτε νό-
μα. Fallitur ergo *Proclus*,
qui τις subintelligi notat. Ni-
hil familiarius est Poëtis, quam
articulum negligere, in eius
modi:

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ῥφέλλει,
 Σχετλίη· ἔτις τήν γε Φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης 15
 Ἀθανάτων βυλῆσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
 Τὴν δ' ἑτέραν, προτέραν μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή,
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,

Nam haec bellum exitiosum, et discordiam adauget,
 Noxia: nemo hanc amat mortalis, sed necessario
 Immortalium consiliis litem colunt molestam.
 Alteram vero priorem genuit nox obscura,
 Posuit vero eam Saturnius sublimis, in aethere habitans,

14. ἡ μὲν] ἡ κακὴ. δῆριν] μάχην. ῥφέλλει] αὐξάνει. 15. σχετλίη] χα-
 λιστὴ· βαρεῖα. ἔτις] ἐδίδε. τήν γε] ταύτην. φιλεῖ] ἀγαπᾷ. βροτὸς] θνη-
 τὸς ἀνὴρ. 16. ἀθανάτων] θεῶν. βυλῆσιν] ταῖς. κριν] φιλονεικίαν. βαρεῖαν]
 χαλεπὴν. 17. τὴν δ' ἑτέραν] τὴν καλὴν. προτέραν] τῇ χρόνῳ· ἐγείνατο]
 ἐγέννησε. νύξ] ἡ. ἐρεβεννή] ἡ σκοτεινὴ. 18. θῆκε] ἔθηκε· ἐποίησε. μιν] αὐ-
 τήν. Κρονίδης] ὁ Ζεὺς, ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ὑψίζυγος] ὁ ἐν τῇ ὕψει ἔχων
 τὴν καθέδραν. αἰθέρι] ἐν τῇ. ναίων] οἰκῶν.

14. κακὴν Acad.

17. προτέραν Steph. marg. ἐγείνατον Trinc.

modi: quod cum imitantur La-
 tini, interdum obscuritatem
 parit. Ita Virgilius:

— — numero Deus impare
 gaudet.

Vult enim ὁ θεός· quo desi-
 gnatur ille de quo agit: ὁ
 Αἰδης, nimirum. Ita hic νοή-
 σας, est ὁ σοφός, sicut in
 Theogonia νικήσας est, ὁ νι-
 κητής, dissimulatione eadem.
 Νικήσας δὲ βίη καὶ κάρτει
 καλὸν ἀεθλον· Ρεῖα φέρει.
 nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης]
 Nempe, furiis a Diis immixtis
 aut furiata mente acti. Nihil
 frequentius, apud *Homerum*
 et *Hesiodum*, quam homines a
 Diis in scelera impelli. Vide
 dicta ad Theog. v. 27. et Scut.
 80. *Clericus.*

16. Προτέραν μὲν ἐγείνατο
 νύξ ἐρεβεννή] Hoc est, *statim*
post homines natos orta est. ἡ
 εὐφρόνη παρὰ τὸ εὐφρονεῖν
 διδάσκειν. *Guiccius.*

18. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης]
 Tres Graeci interpretes ne or-
 dinem quidem horum verbo-
 rum perceperunt, qui illa Γαίης
 ἐν εἰρήσιν ad Iouem referunt.
 Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἐρίδι
 constituebant, quam ἀγαθήν
 Hesiodus dixit. Haec conten-
 tio a veteribus Philosophis Φι-
 λία, appellata fuit: quarum
 alteram mundo καὶ τῷ παν-
 τὶ, alteram hominibus tribue-
 bant. Altera est quam ἀρμο-
 νίαν τῷ παντός dicebant,
 quam Hesiodus ἐν γαίης εἰρή-
 σι constituit: altera quam Phi-
 losophus lib. Eth. VIII. magis
 neces-

Γαίης ἐν ῥίζησι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.

Ἥ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὁμῶς ἐπὶ ἔργον ἐγείρει. 20

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων

Πλῆσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμμεναι ἢ δὲ φυτεύειν,

Terrae in radicibus et inter homines, longe meliorem.

Haec quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium enim quispiam intuens opere vacans

Diutem, et ipse festinat arare atque plantare,

19. γαίης] τῆς. ῥίζησι] ταῖς ῥίζαις. πολλὸν] πολλῷ. ἀμείνω] κρείττω τῇ
ἑλλεί. 20. Ἥ τε] ἥ τις. ἀπάλαμνόν (sic) περ] ἀργὸν ἀκίνητον ὅτις τινὰ.
ἐγείρει] παρακινεῖ. 21. τίς] ἀνδρῶπιος. ἰδὼν] διασάμμενος. ἔργοιο] ἐνεργείας.
χατίζων] ἰδεὼς ὃν τερύμενος. 22. ὃς] ὅτις. σπεύδει] σπεύδει.
ἀρόμμεναι] ἀρᾶν. ἢ δὲ] καὶ.

19. Γαίης τ' ἐν codd. Robinsoni omnes, August. Senat. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Com. Heinfl. 20. ἀπάλαμνον August. Senat. Acad.

21. κατίζων Trinc.

necessariam esse ait, quam est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιοῖα τὴν Φιλίαν constare, quosdam τῇ ἔριδι. Locus elegantissimus est, et qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορισθηταὶ δὲ περὶ αὐτῆς ἐκ ὀλίγα· οἱ μὲν γὰρ ὁμοιοτητα τινὰ τιθέασιν αὐτὴν, καὶ τὰς ὁμοίας Φίλους· ὅθεν τὸν ὁμοίον Φασιν ὡς τὸν ὁμοιον, καὶ κολοιέν ποτὶ κολοιόν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμεῖς πάντας τὰς τοιαύτας ἀλλήλοις Φασιν εἶναι, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀνώτερον ἐπιζητᾷσι καὶ Φυσικώτερον. Εὐριπίδης μὲν Φάσκων, Ἐρᾶν μὲν ὁμβρε γαῖαν ξηρανθεῖσαν, ἐρᾶν δὲ σεμνὸν ἔρανον πληρημένον ὁμβρε, πεσεῖν εἰς γαῖαν καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίξεν συμ-

Φέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἀρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ τέτοισι, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδокλῆς. τὸ γὰρ ὁμοιον τῷ ὁμοίῳ ἐφίεσθαι. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης ἐν ῥίζησιν, ad Iouem referunt, non ad τὴν ἔριν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. Heinflus.

19. Γαίης τ' ἐν ῥίζησιν] Alii γαίης ἐν ῥίζησι, quod placet. Guilelmus.

Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: et inter homines longe meliorem alteram. Scaliger.

21. Χατίζων] Cui abs re otium est. Guilelmus.

22. Ἀρόμμεναι ἢ δὲ φυτεύειν] In ἀρόμμεναι sunt duo μ, ut producat 90, nam aliter esset breue propter ο; sed

Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἄφρονον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
 Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων, 25.
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰδοῦς αἰδοῦ.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῶ ἐνικάτθαι θυμῷ.
 Μηδὲ σ' ἔρις κακὸς χαρτας· ἀπ' ἔργα θυμὸν ἐρύκοι

Domumque recte gubernare: aemulatur enim vicinum vicinus,
 Ad diuitias contendentem: bona ergo haec contentio hominibus.
 Et figulus figulo succenset, et fabro faber,
 Et mendicus mendico inuidet, et poeta poetae.
 O Perse, tu vero haec tuo reponae in animo:
 Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducas,

23. εὖ] καλῶς. θέσθαι] ποιῆσαι. ζηλοῖ] μιμεῖται. γείτων] δ. 24.
 ἄφρονον] πλῆτον. σπεύδοντ'] σπεύδοντα. ἀγαθὴ] ἀντὶ τῆς ἀγαθῶν αἰτίας.
 ἔρις] φιλονεικία. ἥδε] αὕτη. βροτοῖσι] φθαρτοῖς ἀνθρώποις. 25. κοτέει]
 ἀγανακτεῖ. φθονέει. τέκτονι] ξυλουργῷ. τέκτων] ὁ ξυλουργός. 26. πτωχὸς]
 πένης. αἰδοῦς] ποιητὴς ψάλτης. αἰδοῦ] ποιητῇ. 27. τεῶ] τῷ σῷ· ἐνι-
 κάτθαι] ἐγκατάθε. θυμῷ] ψυχῇ νοῦ. 28. ἔρις] φιλονεικία. κακὸς χαρτας]
 ἢ ἐπὶ τοῖς κακοῖς χαίρεται. θυμὸν] ὄψιν. ἐρύκοι] κωλύει· ἐμποδίζει.

24. βροτοῖσιν Acad. 27. ἐνι κάτθαι Iunt, 2. 28. μὴ δέ August. Ald.

sed si esset ω, non opus es-
 set duobus μ. Scaliger.

23. Οἶκον τ' εὖ θέσθαι]
 Τὸ ζηλοῖ hic subauditur post
 τὸ εὖ θέσθαι. εἰς γὰρ πλά-
 σιαν τινὰ πένης τῆς ἰδῶν ζη-
 λοῖ. ζηλοῖ δὲ etc. Guierus.

24. Εἰς ἄφρονον σπεύδοντα]
 Ὁ ἄφρονος est commune, sed
 τὸ ἄφρονος est Atticismus. Sca-
 liger.

25. Κοτέει] Haec prava in-
 vidia est, non laudabilis aemu-
 latio. Itaque ad priorem me-
 lius referretur. Sed ordo a
 Poëtis, ut a Geometris, non
 est exigendus. Clericus.

Vir quidam Doctus in Ob-
 serv. Misc. T. I. V. II. p. 315.
 pro κεραμεὺς κεραμεῖ legi
 vult, κεραμεῖ κεραμεὺς κο-
 τέει. contra omnes codd. eam
 tantum ob causam, quia sic
 versum hunc laudat Aristote-
 les. Sed ea causa est nulla,
 cum constet, veteres aliorum
 ῥήσεις saepe adduxisse ita, ut
 non tam verborum, ordinis-
 que ipsorum, quam sensus ra-
 tionem haberent. Krebsius.

27. ὦ Πέρση, σὺ δέ] Ve-
 teres post vocativum ponebant
 σὺ δέ. Scaliger.

Νεῖκε' ὀπιπτεύοντ', ἀγορῆς ἐπακχὸν ἔοντα.

"Ωρῇ γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τι, 30

Ὡς τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηστάνος κατάκειται

'Ωραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτὴν,

Lites spectantem, concionum auditorem factum.

Cura enim parua esse debet litiumque et fori,

Cui non est victus domi in annum repositus,

Aestate collectus; quem terra fert, Cereris munus,

29. νείκε' ὀπιπτεύοντ'] πρὸς μόνας φιλονεικίας θεωρῶντα. ἀγορῆς] δικαστηρίου. ἐπακχὸν] ἀκρατὴν. ἔοντα] ὑπάρχοντα. 30. ὦρῇ] φροντὶς. πέλεται] ὑπάρχει. νεικέων] φιλονεικιῶν. ἀγορέων] φλυαριῶν. 31. ὅτινι] ποσύν. βίος] ζῆ' τροφή. ἔνδον] τῆς οἰκίας. ἐπηστάνος] βλοχρόνιος. κατέκειται] καίται. 32. ὦραῖος] ἐκ τῶν τεσσάρων ὥρῶν συναγόμενος. τὸν] ὃν. γαῖα] ἡ γῆ. φέρει] νομίζει, Δημήτερος] γῆς. ἀκτὴν] ἐκείνου δώρημα.

29. Νεῖκε' ὀπιπτεύοντα] Interpretes non satis expresse-
runt vim participii ὀπιπτεύον-
τα, nam ὀπιπτεύειν νείκεα
non est simpliciter *lites specta-*
re, sed curiose et anxie con-
siderare; ut ii faciunt qui,
rebus relictis, solas lites at-
tendunt. Sic Iliad. Δ. Τί
πτώσσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις
πολέμοιο γεφύρας; *Quid tre-*
pidas, quid anxie aciei inter-
valla circumspicis? Rursus Iliad.
Η. Λάθῃ ὀπιπτεύσας, *clam*
attente considerans. Ad quae
verba Eustathius docet ὀπι-
πτεύειν esse ἐποπτεύειν καὶ
ἐπιτηρεῖν, *introspicere, et ob-*
servare. Denique Odyss. Τ.
ὀπιπτεύσεις γυναῖκας, inter-
pretatur περιέργως βλέπειν,
curiose iniuere. Vult autem
factum esse ab ὀπτω, ex quo
ὀπτύω et per reduplicatio-
nem ὀπιπτεύω, vnde παρθε-
νοπίπης, *curiosus virginum*
observator. Ex schedis pater-
nis. Clericus.

30. "Ωρῇ γάρ τ' ὀλίγη]
Quamvis, contra Graecorum
Interpretum et plerarumque
Editionum auctoritatem, nihil
temere mutauerim; tamen, si
quid mutandum, lubens Al-
dinam editionem sequerer,
quae ὦρῃ, cum spiritu aspero,
habet; quam etiam Heinsius,
in minoris formae editione,
vna cum vulgata Latina ver-
sione, sequutus est. Sensus
esset longe praestantior; nem-
pe, ei cui victus in annum
domi non fuerit repositus, bre-
ve tempus esse, quod litibus
impendat. Sic loquitur Ho-
merus, Odyss. Α. "Ωρῇ μὲν
πολέων μύθων, ὦρῃ δὲ καὶ
ὑπνῳ, *tempus quidem est mul-*
torum sermonum, tempus vero
et somni. Odyss. Ε. Νῦν δ'
ὦρῃ δόρποιο, *nunc tempus est*
coenae. Ex Schedis paternis.
Clericus.

32. Δημήτερος ἀκτὴν] Id
est, ἀλφειὸν πρὸς τὸ ἀγνυ-
σθαι ἡ γὰρ ἀλφειὸς θάλασσα. Gram-
matici

Τῷ κεκορησσάμενος νεῖκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις, σοὶ δ' ἔτι δεύτερον ἔσαι
 Ὡδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκας

35

Quo satiatus lites ac rixam moueas

De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
 Sic facere: sed in posterum dirimamus controuersiam

33. τῷ] τῷτῃ. κε (sic)] ἐν. κεκορησσάμενος (sic)] ἀμπλησθεῖς· κορησάμενος (sic). δῆριν] μάχην. ὀφέλλοις] ὀφέλλει· αὖθι· 34. κτήμασ'] πρῶγμασι.
 ἀλλοτρίοις] ξένοις. 35. Ὡδ'] ὥτως. ἔρδειν] ποιεῖν. αὖθι] αὐτίκα.
 διακρινώμεθα] διαχωρίζωμεν. νεῖκος] τὴν φιλονεικίαν.

33. Τῷ κε κεκορησσάμενος August. Iunt. 2. Com.

matici καρπὸν seu δῶρον exponunt. Tzetzes ὁ ἀκτῆς male. Guierus.

33. Νεῖκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις] Οὐχ ὅτι πλεσιός τις ὢν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος, ἀλλ' ἐκ περισσίας ἐνδείκνυται πρὸς τὸν Πέρσην, ὅτι μόλις πλεσιός ὢν σχολὴν ἄγειν ὀφείλες εἰς τὸ περὶ δίκας διατρίβειν καὶ ἀγοράς· νῦν δὲ ἀπορος ὢν πρὸς τοῖς ἔργοις εἰς μαλιστα διάγοις ἀφ' ὧν δύνασαι πορίσασθαι σαυτῷ βίον. Proclus. Non quod diues litigiosus esse debeat; sed a fortiori demonstrat Persæ, quod, si diues cum fueris, vix debueris litibus et foro vacare, nunc certe, cum pauper sis, multo magis te in illis operibus occupari decet, unde tibi ipsi victum possis comparare. Rob.

34. Σοὶ δ' ἔτι δεύτερον ἔσαι Ὡδ' ἔρδειν] Non bene venustatem huius formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim Graeci interpretes, illud δεύτερον per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δευτέρῳ

exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primo hoc fecisti, non facies secundo: semel fecisti, non facies iterum. Verum aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, vnam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minus cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, vsitata formula, τῷτο δεύτερον ἔσαι: id est, si primum non placet, licebit et secundum. Δεύτερον ἔσαι, nihil aliud est quam ἔξῃςιν, et potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primo cum τὸ ἔσαι per se, hic, ἀντὶ τῷ ἔξῃςιν poni existimarunt: secundo τὸ δεύτερον, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, σοὶ ἔτι δεύτερον ἔσαι Ὡδ' ἔρδειν, pro, σοὶ ἐκ ἔξῃςιν τῷτο ἔτι καὶ πάλιν ποιεῖν τὸ δεύτερον. ordinem non denotat, sed licentiam. Heinsius.

35. Ὡδ' ἔρδειν] Id est, βίαν κορήσασθαι, parare diuitias. Ibi-
 dem αὖθι, id est, πάλιν, rursus.

Ἰθείησι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄριστα.
 Ἦδη μὲν γὰρ κλῆρον ἔδασσάμεθ'· ἅλλὰ τε πολλὰ
 Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγους, οἳ τήν δὲ δίκην ἐθέλῃσι δικάσσαι

Rectis iudiciis, quae ex Ioue sunt optima,
 Olim quidem hereditatem diuisimus: alia autem multa
 Rapiebas, valde demulcens reges
 Donorum appetentes, qui hanc litem volunt indicasse;

36. Ἰθείησι] δικάσις. δίκαις] δικαιοσύναις. 37. Ἦδη] πάλαι. κλῆρον] κληρονομίαν. ἔδασσάμεθ'] ἀμερίσαμεν. 38. ἐφόρεις] ἔφερες. μέγα] πολλὰ. κυδαίνων] δόρυς δοξάζων. βασιλῆας] κριτὰς. 39. Δωροφάγους] τὸς ἐκ τῶν δόρων ζῶντας. δίκην] κρίσιν. δικάσαι (sic)] κρίναι.

37. ἔδασσάμεθ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 38. ἐφόρεις Trinc. 39. δικάσαι B. 699. 731. Ald. δικάσαι August. Acad. Senar.

sus. Refertur ad τὸ ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἔδασσάμεθα. Guietus.

37. Κλῆρον ἔδασσάμεθ'] Patrimonium diuidere, aliter heriscere. vide Festum, et quae ad illum notauit. Scaliger.

"Ἀλλὰ τε πολλὰ] Lege: ἅλλὰ τὰ πολλὰ. Guietus.

"Ἀλλὰ τε πολλὰ] Omnes Codices habent ἅλλὰ τε πολλὰ, alia autem multa; sed melior est lectio, quam Guietus proposuit, ἅλλὰ τὰ πολλὰ, sed plurima. Haereditatem, inquit Hesiodus diuisimus, aequaliter scil. Tu uero ambitu et donis τὰ πολλὰ, maiorem partem rapuisti. Πολλοὶ sine articulo, multi, οἳ πολλοί, comparatiuo pene sensu, maior pars, plurimi. Rob.

39. Δωροφάγους] Quod, cum, re familiari neglecta, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publice

exigerent aliquod donum mercedis loco, et priuatum a litigantibus munera acciperent. Adi quae de Deioce habet Herodotus Lib. I. Erant autem aliquando vno in populo plures huiusmodi Reges, ut liquet ex Homero Odyss. Θ. vff. 40, et 41. vbi plures Phaeacum Reges memorantur. Erant, nimirum, Iudices, ac Senatores potius quam reges. Vide notata ad Theogoniam v. 85. Clericus.

Δωροφάγους] Ita pene Proclus. Βασιλῆας δὲ νῦν τὰς δικάσας καὶ τὰς ἀρχοντας λέγει· ἔγω γὰρ αὐτὰς ἐκάλεον οἱ παλαιοί, ὡς Ὅμηρος. Ἀλλ' ἦτοι βασιλῆες Ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι. Qui nunc sunt iudices ex praefecti, eos vocat reges; ita enim eos nominarunt veteres, ut Homerus. Sed quidem et alii sunt Achiuorum reges. Sed quod simul notat

Vir

Νήπιος δ' ἴσασιν ὅσω πλέον ἡμῖσι πάντες, 40

Stulti: neque sciunt quanto plus dimidium sit toto,

40. νήπιος] μικρὸς, ἀνοήτοι ὄντες. ἴσασιν] γινώσκουσιν. ὅσω] μέτρον. ἡμῖσι]
τὴ δίκῃ. πάντες] τὴ δόλῃ.

40. 22 August. Acad.

Vir Cl. eiusmodi iudices ὠροφάγους vocari; „quod cum re familiari neglecta, audientis ac dirimendis litibus operam darent, publice exigenter aliquod donum mercedis loco,“ id nondum compertum habeo, nec cuius historiae testimonio innititur, scio. Contrarium certe inferri potest ab his, quae de Deioce habet Herodotus lib. 1. Πλεῦνος δὲ αἰεὶ γινόμενος τῷ ἐπιφροϊτέοντος, οἷα πυρρῶνομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ εἶν, γνῶς δὲ Δηϊόκης, εἰς ἐωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ἔτε καθίζεν ἐτι ἡθελε ἐνθάπερ πρότερον προκαθίζων ἐδίκαζε, ἔτ' ἔφη δικάζων ἐτι· ἔ γάρ οἱ λυσίτελλεσιν τῶν ἐωυτῷ ἐξημεληκότα, τοῖσι πέλας δι' ἡμέρας δικάζειν. Quum vero numerus accurrenrium semper cresceret, utpote qui intelligerent sententias ex vero terminari, Deioces animaduertens uniuersa in se unum incumbere, neque amplius illic confidere ubi prius praesidens iudicabat, volebat, neque omnino se iudicaturum amplius dixit; si quidem non e re sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Si vero dona accepisset Deioces mer-

cedis loco, vana esset de neglectis rebus priuatis querela; et si in illis temporibus mos esset, ut dona iudicibus publice darentur, haud sane passus esset Medorum populus tam iustum laudatumque virum mercede solita carere. Omnino igitur ὠροφάγοι vocantur iudices, non quod munera publice acciperent, sed quod donis priuatim acceptis corrupti iustitiam peruerterent. Rob.

40. Ὅσω πλέον ἡμῖσι πάντες] Plato Lib. V. de Republ. hoc praeceptum ingerit audioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic et III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum et Messeniorum, qui rapacitate se et uniuersam Graeciam in exitium praecipites dederant: Ἀρ' ἐκ ἀγνοήσαντες τὸν Ἡσίοδον ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῖσι τῷ πάντος πολλάκις ἐπὶ πλέον: ὅποταν ἢ τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζημιῶδες, τὸ δὲ ἡμῖσι μέτριον, τότε τὸ μέτριον τῷ ἀμείτρῳ πλέον ἡγήσατο, ἀμείνον ὃν χείρονος: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto saepe praestare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μὲν ὄνειαρ.

Neque quam magnū in malua et asphodelo bonum.

41. οὐδ' ὅσον γινώσκουσι. ὄνειαρ] ὠφέλιμα.

41. μὲν ὄνειαρ lunt. 2.

tantum accipere moderatum est. Moderatum vero immodico et immoderato, tanquam potius peiari, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.

Ὅσω πλέον ἡμῖν παν-
τός] Hoc est, nesciunt sa-
tius esse iis exiguo lucro, et
tenui victu esse contentos, adeo-
que leuiora munera exigere a
ciuib; quam, dum nimium lur-
crum concupiscunt, lautiusque
aequo viuunt, bonis omnibus
spoliare ciues; primum quia
pauca exigentes, et modeste
vuentes amorem ciuium sibi
conciliant, cum odio sint fe-
cus agentes; deinde [quia ex
non exhaustis ciuib; nimia
et subita rapacitate, lapsu tem-
poris alia dona accipere pos-
sunt, quae a penitus spoliatis
non amplius dantur. Exem-
plum eius rei nobis suppeditat
Cicero Verrina III. c. 50.
Vt si quis villicus, inquit, ex
suo fundo, qui H. S. dena me-
ritasset, excisis arboribus ac
venditis, demtis regulis, instru-
mento, pecore abalienato, do-
mino xx millia nummum pro x
miserit — primo dominus, igna-
rus incommodi sui, gaudeat,
villicoque delectetur, quod tan-
to sibi plus mercedis ex fundo
refectum sit; deinde cum audie-
rit eas res, quibus fundi fru-

ctus et cultura contineatur, amo-
tas et venditas, summo suppli-
cio villicum afficiat, et secum
male actum putet: item Papulus
Romanus, cum audire pluris de-
cumas vendidisse C. Verrem,
quam innocentissimum hominem
cui ille successit, C. Sacerdo-
tem; putat se bonum in aratio-
nibus, fructibusque suis, ha-
buisse custodem ac villicum; cum
senserit istum omne instrumen-
tum aratorum, omnia subsidia
vectigalium vendidisse, omnem
spem posteritatis auaritia sua
sustulisse, arationes et agros ve-
ctigales vastasse, atque exinanis-
se — intelligit secum actum
esse pessimum, istum autem summo
supplicio dignum esse existima-
bit. Nemo non videt hic lo-
cum esse Hesiodi praecepto di-
midium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ
τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos ῥῆ-
ῶντας constituit Homerus:
τὰς θεάς, καὶ τὰς τεθνηκό-
τας. Cur ἀσφοδελὸν λειμῶ-
να mortuis tribuat, multum
olim disputarunt veteres, quam-
quam frustra. Nam quod apud
Eustathium legitur hoc fieri,
διὰ τὸ πρὸς τὴν σποδὸν ὁμοιό-
φωνον, et asphodelon, dictam,
quasi σπόδεον, διὰ τὴν τῶν
καίοντων νεκρῶν σποδὸν,
quid est, nisi miserum Gram-
matico-

maticorum παραπαιόντων delirium? Recte Ἀσφodelὸν λειμῶνα illis tribuit, quod extra necessitatem vitae huius sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μάλαχῃ ἢ ἀσφόδελος est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, et sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in viuendo εὐτέλειαν, quam poëtae βίον ῥήϊσον vocant, sequebantur. Quo Horatius his verbis respexit:

*Premant Calena falce quibus
dedit*

*Fortuna messem: diues ex au-
reis*

Mercator exsiccat culullis

Vina Syra raparata merce

*Diis carus ipsis: quippe ter et
quater*

*Anno reuisens aequor Atlanti-
cum*

Impune: me pascunt oliuae,

Me cichorea, leuesque maluae.

Hinc mortuis hominibus in tumulto maluam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, vbi tumultum his verbis introducit: Νῶτῳ μὲν μάλαχῃν τε καὶ ἀσφόδελον πολυρίζον, Κόλπῳ δὲ τὸν δεινὰ ἔχω; id est: *Fortis quidem maluam asphodelumque habeo: Intus vero mortuum claudo.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δεινὰ, qua utimur, vt legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum

describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ περ ῥήϊσῃ βιοτῇ πέσαι ἀνθρώποισι, id est, *Vbi facillima viuendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poëtae τὸ ῥήϊσα ζῆν vitae regum et iniustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ. Nam τὸ ῥεῖα ζῶειν et διαγεῖν, pro simplicissima voluptate ponunt, quae vt longissime ab ἐπιθυμητικῷ saeculo abest: ita maxime ad ἡγεμονικόν, et priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὕτῳ γὰρ ῥαῖσα διαγ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῖν Ὀρχαῖος Πολύφαμος. Hesiodus negat iniustos iudices illos, quid sit τὸ ῥήϊσα ζῆν scire; et per consequens μάλαχῃν et ἀσφόδελον ignorare: ex quo tempore Dii viuendi genus, quod sub ἡγεμονικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere coeperunt. Atque haec causa est, cur Lucanus vitae hanc simplicitatem *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem plane modo cum Hesiodo nostro lib.v.

— *o vitae iura facultas*

*Pauperis, augustique Lares, et
munera nondum*

*Intellecta Deum! quibus hoc
contingere templis*

Aut posuit muris, nullo trepidare tumultu

Caesarea pulsante manu? —

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui viuendi facultatem vulgo esse negat. I. in Rufinum:

Haec

*Haec mihi paupertas angustior,
 haec mihi recta
 Culinibus maiora tuis, tibi
 quaeris inanes
 Luxuries nocitura cibos: mihi
 donat inemptas
 Terra dapes, rapiunt Tyrios
 tibi vellera succos,
 Et picturae satiantur murice
 vestes,
 Haec radiant flores, et praezi
 vium voluptas
 Ingenio variata suo. fulgenti-
 bus illic
 Surgunt strata toris: haec mol-
 lis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura
 soporem.
 Turba salutarum latas tibi per-
 strepit aedes:
 Haec animum canus, labentis
 murmura riui.
 Vivitur exiguo melius: natura
 beatis
 Omnibus esse dedit, si quis co-
 gnouerit vti.
 Haec si nota forent, frueremur
 simplice cultu.
 Classica non fremerent, non stri-
 dula fraxinus iret,
 Non ventus quateret puppes —
 Beatos vocat, quos Homerus
 μάκαρας, et ῥεῖα ζῶντας. quo-
 rum ignotam esse ait vitam,
 sicut Hesiodus κενεῖσθαι τὸν
 βίον. Quales nec ii sunt qui
 ex iudiciis viuunt, nec ii qui
 ex bello, sed nec ii qui ex
 nauigatione, id est, *Mercatu-
 ra*; quibus omnibus poetae op-
 ponunt τὸ ῥεῖα ζῆν, et τὸ
 εὐτελές, quod ex ἀσφοδέλω,
 et μαλαχῇ percipitur. Quae
 vita maxime ad illam, quae*

sub ἡγεμονικῇ fuit, accedit.
 Fuit enim haec opinio eorum,
 πᾶν τὸ εὐμφύτον ἀγαθόν,
 πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήτον κακόν
 εἶναι. *Heinsius*.

Ἐν μαλαχῇ τε καὶ ἀ-
 σφοδέλῳ μεγ' ὄνειαρ] *Plu-
 tarchus* in *Conuiuio* septem
 sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μα-
 λαχῇ βρωθῆναι, γλυκὺς δὲ
 ὁ ἀνθέρικος: bona est ad eden-
 dum malua et dulcis antheri-
 cus; hoc est, scapus asphodeli.
 Frugalitatem hoc versu com-
 mendari idem Scriptor docet;
 nam postquam egit de *Epimeni-
 dis*, eo victu vtentis, diaeta, *He-
 siodi* quae versum protulit, sub-
 iicit: οἷε γὰρ τὸν Ἡσίοδον ἐν-
 νοῆσαι τι τοιαῦτον, ἐκ ἐπαινέ-
 την ὄντα Φειδῆς αἰεὶ, καὶ πρὸς
 τὰ λιτότατα τῶν ὄψων ὡς
 ἡδιστὰ παρακαλεῖν ἡμᾶς; exi-
 stimas vero tale quid *Hesiodo* in
 mentem venisse, ac non potius
 eum, ut est assiduus parsimoniae
 laudator, ad cibos vilissimos
 nos, quippe dulcissimi qui sint,
 voluisse adhortari? Tum verba
 allata subiicit. Ceterum quae
 de Diis, facile viuentibus, et
 defunctis, qui in *Elysiis* cam-
 pis malua et asphodelo vesci
 finguntur, hoc loco, affert
Heinsius, sunt ἀπροσδιόνυσα;
 praesertim cum numquam is
 cibus Deorum fuisse dicatur.
Ex Schedis paternis. De *Aspho-
 delo* egerat *Hesiodus* in alio
 Opere, in quo in *Syluis nasci*
 dixerat, ut docet *Plinius* Lib.
 XXII. c. 22. vbi et *Alimon* male
 cum eo confundi ostendit,
 qua de re vide et *Claud. Sal-
 masium*

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἔοντα.
 Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῆ καταθεῖο, 45

Occultarunt enim Dii victum hominibus.
 Facile enim alioqui vel vno die tantum acquisivisses,
 Vt in annum quoque satis haberes, etiam otiosus.
 Statimque clauum quidem in fumo ponerēs,

42. βίον] ζῆν. 43. Ῥηϊδίως] εὐκόλως. κεν] ἂν. ἡματι] ἡμέρῃ. ἐργά-
 σαιο] ἐνεργήσαιο. 44. ἐνιαυτὸν] χρόνον. ἀεργὸν] ἀργόν. βραδύν. ἔοντα] ὄντα.
 45. αἰψά] ταχέως. κε] ἂν. ὑπὲρ] ἔνν. καταθεῖο] καταθήσαιο.

43. ἐργάσαιο B. 731. ἐργάσαιο Senat. Acad. 44. ὥς August. 45.
 καταθεῖον Trinc.

masium Exercit. Plinian. Cap.
 XI. p. 122. Ed. Ultraiectinae.
 Clericus.

Ἀσφοδέλω μέγα ὄνειαρ]
 Apparet ex hoc veteres ex
 Asphodelo comedisse. Scaliger.

42. Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι
 θεοὶ βίον] Vitam. id est, vitae
 modum. Guierus.

Θεοὶ] Tribuit hic Hesio-
 dus omnibus Diis, quod sex-
 to abhinc versu soli Ioui acce-
 ptum refert; quod non raro
 vnus factum, ad omnes eius-
 dem generis, vel ordinis refe-
 ramus. Ex paternis schedis.
 Clericus.

43. Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ'
 ἡματι ἐργάσαιο, Ὡς τέ σέ κ'
 εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venustis-
 simo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν
 ἔχοντες dicuntur οἱ πλάσιοι,
 quibus opponebantur οἱ εἰς
 ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus
 Clione: Οὐ γάρ τοι μέγα πλά-
 σιος μᾶλλον τῷ ἐπ' ἡμέρην
 ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ

μὴ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, πάντα
 καλὰ ἔχοντι τελευτῆσαι τὸν
 βίον. Heinsius.

Ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο] Ἐρ-
 γασίαν Φησὶν ἃ γεωργικὴν,
 ἃ δ' ἑτέραν τέχνην τινά, ἃ
 γὰρ ἦσαν, ἀλλὰ τὴν συλλογὴν
 τῶν καρπῶν. Tzetzes. Per ἐρ-
 γασίαν intelligit non agricul-
 turam, aliamue quamuis artem,
 illae enim nondum inuentae
 erant, (ante scil. illa tempora
 quibus Iupiter vitam abscon-
 derat) sed collectionem frugum
 (sponte nascentium). Poëta
 enim loquitur de aurea aeta-
 te, de qua infra dicit, καρ-
 πὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρβρα
 αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄ-
 φθονον. Rob.

45. Πηδάλιον] Gubernacu-
 lum, hoc est, non cures ne-
 que nauigationem, neque
 agriculturam. Scaliger.

ὑπὲρ καπνῆ] Ne corrup-
 tatur, putrescat. πηδάλιον
 est gubernaculum. Guierus.

Πη-

Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
 Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος Φρεσὶν ἥσιν.
 Ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.

Opera vero boum cessarent mulorumque laboriosorum.
 Sed Iupiter abscondit iratus animo suo,
 Quod eum decepit Prometheus versutus.

46. ἀπόλοιτο] φθαρείη. [ταλαεργῶν] τῶν θαλάων. 47. χολωσάμενος] ὀργισθεὶς. ἥσιν] ἰδίαις. 48. μιν] αὐτὸν. ἀγκυλομήτης (sic)] ἢ φρενιμος, ἢ τετραβλὸς τὴν βουλὴν.

48. ἐξαπάτησε August. Acad. ἀγκυλομήτης Acad. ἀγκυλόμητης August.

Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῶ κα-
 ταθῆτο] Hoc est, vno die
 piscatus tantam piscium copiam
 caperes, vt diu quiescere pos-
 ses, atque interea clauum ad
 focum suspendere. Vide v.
 629. De hisce in Theogonia,
 v. 440. Clericus.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Sub-
 intellige βίον e superioribus.
 Guetus.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Ope
 Pandoraë, de qua in In-
 troductione nostra. Quomodo
 a Fortuna coeperit κενεῖσθαι
 ὁ βίος, etiam Philosophi osten-
 dunt: vt merito Antoninus,
 Imperator et Philosophus, τὴν
 τύχην in vita humana ἀτεκ-
 μητον dixerit, rem imper-
 vestigabilem quae veluti nu-
 bem quamdam et caliginem,
 reliquis rebus, humanis in-
 duxit: vt impossibile sit
 hominem ad finem in re
 Oeconomica et reliquis, ad
 quae virtutis opera peruenitur,
 pertingere inoffenso gradu.
 Τίς, dicunt Platonijci, ἔτω
 ταχύς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοιπό-
 ρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων

χαράδρα ἀφανεῖ, ἢ χάρακι
 ἀδῆλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ τάφρῳ;
 τίς δὲ ἔτω κυβερνήτης ἀγα-
 θὸς καὶ εὖσοχος, ὡς ἀπεί-
 ρατος διελθεῖν ἀνευ κλύδωνος
 καὶ ζάλης, καὶ πνευμάτων
 ἐμβολῆς, καὶ αἰέρος τετραγα-
 μων; Itaque concludunt: virtu-
 tem quidem per se certam esse,
 sed in lubrica et incerta mate-
 ria versari, causa scelestae il-
 lius veneficae, quam cum
 ebria anu conferunt: est enim
 reuera χρῆμα τυφλόν, καὶ
 ἀσάφμητον, et κάλυμμα τέ
 καὶ κρύψις τῆς εὐπορίας, quae
 totam vitam possidet, ac ne
 quidem nobis, qui minima
 speramus, certi quid relinquit.
 In Academiis saepe, more
 Graecorum, τριβῶν καὶ πώ-
 γων sufficiunt; praeclara con-
 tra ingenia, et quos nihil pe-
 ius habet, quam quod quic-
 quam Fortunae debere cogun-
 tur, per omnem vitam τῇ βελ-
 τίσῃ πενίᾳ προσφιλῶσιν.
 Heinsius.

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς]
 Vide Theogoniam v. 521. et seqq.
 et quae illic notata. Clericus.

49. Κήδεα

Τῆνε' αὖ' ἀνδρώποισι ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δὲ πῦρ· τὰ μὲν αὖθις εὖς, παῖς Ἰαπετιοῖο 50
 Ἐκλεψ' ἀνδρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
 Τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς
 Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μῆδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς Φρένας ἠπεροπεύσας, 55
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἰσσομένοισι.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abcondit vero ignem: quem rursus egregius Iapeti filius

Surripuit ad hominum usum Ioue a consulto

In caua ferula, fallens Iouem fulminibus gaudentem.

Huncque indignatus affatus est nubes cogens Iupiter:

Iapetionide omnium maxime versute,

Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quam posteris.

49. τῆνε'] διὰ τὸτο. ἐμήσατο] ἐβουλεύσατο. κήδεα λυγρὰ] βλαύματα
 χαλεπὰ. 50. κρύψε] ἔκρυψε. τὸ] τὸτο. αὖθις] πάλιν. εὖς] ὁ καλὸς.
 παῖς] παῖς. 51. μητιόεντος] βουλευτικῶς. 52. τερπικέραυνον] τὸν τρέποντα
 τὸς κεραυνὸς ἐπὶ τὸς ἐναντίους. 53. τόνδε (sic)] πρὸς τὸτον. χολωσάμενος] ἐργι-
 σθεὶς. προσέφη] εἶπε. νεφεληγερέτα] ὁ τὰς νεφέλας συνάγων. 54. Ἰαπε-
 τιονίδη] ὃ υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ. πάντων] ἀνθρώπων. πέρι] περισσότερον. μῆδεα]
 βλαύματα. εἰδώς] γινώσκων. 55. χαίρεις] εὐφραίνῃ. ἐμὰς Φρένας] τὸν
 ἑμὸν νῦν. ἠπεροπεύσας] ἀπατήσας. 56. μέγα πῆμα] μεγάλη βλάβη.
 ἰσσομένοι] μέλλουσι.

51. Διὸς etc. Iunt. I. habet finem vers. 59. παρὰ August. 53. τόνδε
 August. 55. χαίρεις Iunt. I. 2. ὑπεροπεύσας Coisl. ὑπερῶπεύσας Acad.
 56. ἰσσομένοι Iunt. Acad.

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est,
 Φροντίδας curas. *Guietus.*

52. Τερπικέραυνον] Non-
 nulli, teste Moschopulo, hanc
 vocem exposuerunt *torquentem*
fulmen, siue *hostes fulmine sub-*
vertentem, facta Metathesi τῶ
 ἔ in τῷ τρέπειν. Sed *perpe-*
ram. Rob.

56. Πῆμα' ἀνδράσιν ἀλφη-
 σῆσιν] Multum saepenumero
 errarunt viri magni, quod in

Graecorum Poëtarum scriptis
 non distinguerent epitheta
 quae κατὰ παρέλκον ponun-
 tur, ab iis quae δέοντως, et
 ex sensu pendent. Nec pro-
 pterea a summis huius aevi vi-
 ris Homerus reprehendi de-
 buerat, quod Achillem lachry-
 mantem πόδας ὠκύν fecit. Est
 enim illud πλεονάζον, et quod
 Achillem comitatur κατὰ παρ-
 ολκῆν, non ἐκ δέοντος. Sic,

Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ᾧ κεν ἅπαντες
τέρπωνται κατὰ θυμὸν, ἐὼν κακὸν ἀμφ' ἀγαπῶντες.

Ὡς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Oblectent animum, suum malum vehementer amantes.

Sic ait: risitque pater hominumque Deorumque.

57. τοῖςδ' (sic)] τότε. 5] ἔτι κακὸν. κεν] ἔν. ἅπαντες] ἄνθρωποι.
58. τέρπωνται] χαίρουσι. θυμὸν] ψυχὴν. ἐὼν] ἴδιον. ἀμφ' ἀγαπῶντες] φιλοῦ-
ντες. 59. ὥς] ὅπως. ἔφατ'] εἶπε. πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε]
δ' Ζεὺς.

57. τοῖςδ' August. 58. τέρπωνται Ald. Iunt. I. a. 59. ὥς male
in Cler. ed. edebatur pro ὥς. ἐγέλασε Ald. Iunt. I. a. Trips.

ne longe exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai ma-
num παχεῖαν dixit ἐκ δέον-
τος: in Odyssæa Penelopes
κατὰ παρέλκον, et vt antiqui
loquebantur, κατὰ ἀκυρολε-
ξίαν. Eodem modo noster in
Clypeo ἀνδρας ἀλφειῆς, κα-
τὰ παρελκὴν. Ἄλλην μῆτιν
ὑφαίνει μετὰ φρεσίν, ὅφρα
θεοῖσιν Ἀνδράσι τ' ἀλφειῆσιν
ἀρχὴς ἀλκτῆρα Φυτεύσῃ. Hoc
loco ἐκ δέοντος. Ita vt ex
hac voce magna pars Mytho-
logiæ huius pendeat, quam
nos libro singulari primi erui-
mus. Dedit, inquit, Pando-
ram, maximum obstaculum iis
hominibus, qui circa inuesti-
gationem rerum necessariarum
versantur. *Heinsius.*

56. Σοὶ δ' αὐτῷ μέγα πῆ-
μα] Idem pene de Paride
sæpius Homerus. Il. Γ, 50.
seqq.

Πατρί τε σὼ μέγα πῆμα πο-
λὴν τε, παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κα-
τηφεινὸν δέ σοι αὐτῷ,

Et rursus Z., 283.

Μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος
ἔτρεφε πῆμα
Τρωσὶ τε, καὶ Πριάμῳ, μεγα-
λήτορι, τοιοῦτε παίσιν.
Rob.

58. Ἀμφ' ἀγαπῶντες] Ve-
hementer amantes. Ita verito,
non vt aliqui interpretes, sim-
pliciter, amplectentes. Hesy-
chius tamen Ἀμφ' ἀγαπῶντες,
ἀσπαζόμενοι. Languidius di-
ctum de Pandora, quam omnes
dii amabilem effinxerant. Et
Moschopulus, Περιθάλλοντες,
περισσῶς ἀγαπῶντες τὸ ἐὼν
κακόν. Rob.

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] Mo-
schopulus interpretatur de ef-
fuso risu; nam irascitur qui-
dem contemptus, sed ridet, si
sciat se facile ultionem sumtu-
rum. Tzeizes vult esse subri-
dere. Sic sane Virgilius Me-
zentium indignantem inducit
Aeneid. XI. Ad quem subri-
dens, mista Mezentius ira.
Viroque modo verbum ἐκγε-
λῶν. interpretatur Eustathius,
apud

ἩΦαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιστα 60
Γαῖαν ὕδρι Φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμεν αὐδὴν,
Καὶ σθένος, ἀθανάταις δὲ θεαῖς εἰς ὧπα εἵσκειν

Vulcanum vero inclytum iussit quam celerrime
Terram aqua miscere, hominisque indere vocem,
Et robur, immortalibus vero Deabus facie similem reddere

60. ἐκέλευσε] προσέταξε. περικλυτὸν] ἔνδοξον. ὅττι] ὅτι. τάχιστα] ταχέως.
61. γαῖαν] γῆν. ὕδρι] ὕδατι. φύρειν] μὴ γένειν. θέμεν] θέσθαι. αὐδὴν] φωνήν· τὰ φωνητικὰ ὄργανα. 62. σθένος] δύναμιν. ὧπα] ὅψιν. εἵσκειν] δμοῖον.

62. ἀθανάτης δὲ θεῆς Acad. Ald. Iunt. I. 2.

apud Homerum τὸ ἐξ ἐπιπο-
λῆς γελαῖν, ἢ τὸ προφανῶς
γελαῖν. Ex schedis paternis.
Clericus.

Ἐκ δ' ἐγέλασσε] Orige-
nes hunc versum citans pro
ἐγέλασσε habet ἐτέλεσσε,
quam nonnulli *) meliorem esse
lectionem existimant, utpote
conuenientiore. Ioui tunc
temporis irascenti — Τὸν
δὲ χολωσάμενος. Sed venu-
stior est sententia Scholiastae:
Θυμᾶται μὲν περιφρονέμε-
νος, γελαῖ δὲ πάλιν τῇ ἐλπί-
δι τῆς τιμωρίας. Irascitur
quidem contemtu habitus, ri-
det vero, si ultionem speraue-
rit. Saepissime quidem risus
cum contrariis affectibus con-
iungitur; in cuius exemplum
apte satis Mezentium Virgili-
um adducit Clericus,
Ad quem subridens mista Me-
zentius ira.

Homerus etiam Andromachen
inducit Il. Z. δακρυόεν γελα-
σσαν. De impiis hominibus

dicunt S. Scripturae, quod,
*sedens in coelis videbit, deus
subsannabit eos.* Et Miltonus
nostras de angelis rebellibus

*Mighty father, thou thy foes
Justly hast in derision, and se-
cure*

*Laughst at their vain designs, and
tumults vain.*

His rationibus inductus τὸ
ἐγέλασσε veram esse lectio-
nem cenleo. Venustior cer-
te est, eique omnes codices
patrocinantur. Alios etiam
Hesiodi versus haud satis ac-
curate citauit Origenes, la-
benti forsan memoriae confi-
sus, vnde licet conicere, in
hunc etiam versum errorem
irrepsisse. Rob.

62. Καὶ σθένος] Id est,
ψυχὴν. Ibid. εἵσκειν μετα-
βατικῶς. Guicetus.

Ἀθαν. δὲ θεαῖς εἰς ὧπα
εἵσκειν] Ita Homerus de He-
lena Il. Γ,
Αἰνῶς δ' ἀθανάτησι θεῆς εἰς
ὧπα ἔοικεν. Rob.

R 2

63. Παρ-

(*) Vid. Obseruatt. Miscell. T. I. V. II. p. 315.)

Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπῆρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην
 Ἔργα διδάσκῃσά, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν·
 Καὶ χάριν ἀμφιχέει κεφαλῇ, χρυσῇν Ἀφροδίτῃ, 65
 Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρου μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπὶ κλοπὸν ἦθος
 Ἑρμῆϊν ἦνωχε διάκτορα Ἀργειφόντην.
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι.

Virginis pulcrum formam peramabilem: at Minervam
 Opera docere, ingeniose telam texere:
 Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, et ornandi corporis curam.
 Indere vero impudentem mentem, et fallaces mores
 Mercurium iussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Ioui Saturnio regi.

63. εἶδος] κατὰ. ἐπῆρατον] ἐπῆρατον. ἐπιθυμητόν. αὐτὰρ] δι. 64. διδάσκῃσαι] διδάσκει. πολυδαίδαλον] λέγει πολυτετακτοῦ. 65. ἀμφιχέει] ἐπιτείνει. χρυσῇν Ἀφροδίτῃ] ἐκείνῃ. 66. πόθον ἀργαλέον] ἐπιθυμίαν λυπηρὰν. γυιοκόρος] τὰ μέλη κοσμοῦσας. εἰς κέρυν ἐκδίδους. μελεδῶνας] φροντίζας. 67. θέμεν] θέτει. κύνεον] κυνίδον. ἐπὶ κλοπὸν] κλεπτικὴν. 68. ἦνωχε] ἐκείνῃ. διάκτορον] ὑψηλόφωνον. Ἀργειφόντην] τὸν φωνάζοντα τὸν Ἄργον· ἢ τὸν λαμπρὸν τοῖς ἀνδράποισι δεικνύοντα· ἄργον γὰρ τὸ λαμπρόν. 69. ὣς] ἔτως. ἔφαθ'] εἶπε. ἐπίθοντο] ἐπὶκρίσαν. Κρονίῳ] νῆα τὸ Κρόνον. ἀνακτι] βασιλεῖ.

63. Παρθενικῆς Codd. Rob. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. παρθενικῆς legit Ms. Palat. cuius var. lect. Schreuel. commemorat et in glossa habet παρθένης. 65. χρυσῇν Ald. 66. γυιοκόρος Ald. 69. ὣς Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heins.

63. Παρθενικαῖς] Leg. Παρ-
 θενικῆς. Guicetus.

65. Καὶ χάριν ἀμφιχέει]
 Pulchritudo Veneris donum
 esse dicitur a Poëtis. Homer.
 II. Γ, 54. seqq.

Οὐκ ἂν τοι χραίσμη κίθαρις,
 τὰ τε δῶρ' Ἀφροδίτης
 ἢ τε κόμη τό τε εἶδος, ὅτ'
 ἐν κυνίσσι μιγείης.

Et II. Ε, 215. ff. in Veneris
 cingulo istiusmodi oblecta-
 menta inclusa esse dicuntur.

— — Ἐνθάδε οἱ θελητήρια
 πάντα τέτυκτο·

Ἐνθ' ἐνὶ μὲν Φιλότης, ἐν δ'
 ἡμέρος, ἐν δ' ὄαρις
 Πάρεφασις, ἣ τ' ἐκλεψε νόον
 πυκαπερ Φροεόντων.

Rob.

66. Γυιοκόρος μελεδῶνας]
 Παρὰ τὸ κείρειν τὰ γυῖα.
 Ἀν γυιοβόρος? Guicetus.

67. Κύνεόν τε νόον] Hoc
 est, ἀναιδῆ. Homer. κυνὸς ὄμ-
 ματ' ἔχων, κυνώπης, etc.
 Guicetus.

71. Παρ-

Αὐτὰρ δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις 70
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν, Κρονίδεω διὰ βυλαίς.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαί, καὶ πότνια Πειθώ.
 Ὅρμος χρυσείας ἔθεσαν χροὶ ἄμφι δὲ τήνγῃ
 Ὄραι καλλίκομοι σέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι. 75

Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus
 Virgini verecundae similem, Iouis consiliis.
 Cinxit vero et ornauit Dea caesia Minerva.
 Circum etiam Charitesque Deae, et veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori: illam porro
 Horae pulchricomae coronarunt floribus vernis.

70. αὐτάρ] συντόμως. γαίης] γῆς. πλάσσε] ὑπλάσσε. κλυτὸς] ἑνδοξος.
 Ἀμφιγυήεις (sic)] χωλός. ὁ βεβλαμμένος (sic) τὰ γυῖα. 71. αἰδοίῃ] εὐλαβεῖ.
 ἱκελόν] ὅμοιον. βυλαίς] βυλαύματα. 72. ζῶσε] ἔζωσσε. κόσμησε] ἐκόσμησε.
 ἡ καλλίκομος γλαυκῶπις] ἡ γλαυκὸς ὤχλος ὁφθαλμῶς. 73. ἀμφὶ] περὶ. οἱ] αὐτῇ.
 Χάριτες] αἱ. πότνια] σεβασμία. 74. ὅρμος] περιτραχηλίας κόσμος. χροὶ] τῇ
 σῶματι. τήνγῃ] αὐτῇ. 75. καλλίκομοι] ὡραῖαι. σέφον] ἔσεφον.
 ἐνθάθεν. ἐτεφάνην.

70. Ἀμφιγυήεις August. 71. ἱκελόν Ald. 73. πότνια Trinc.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν]
 Subintellige ποίημα, πλάσμα.
 ἱκελόν τι πλάσμα, ἵνδαλμα,
 εἰδωλον. Idem.

Κρονίδεω διὰ βυλαίς] Cum
 prolatis Iouis mandatis, po-
 stea dixisset Deos πιθέσθαι.
 Διὶ Κρονίωνι ἀνακτι, non
 opus erat haec addere. Nec
 addita fuissent, vti nec innu-
 mera alia quae passim obuia,
 nisi commodè versus mensu-
 ram impleuissent. Attamen et
 tertia repetitio occurrit. v. 79.
 Confer et vsq. 72 et 76. Ch-
 rics.

75. Ὄραι καλλίκομοι σέ-
 φον] Ita Venerem inducit
 Homerus ab Horis ornatam.

Τὴν δὲ χρυσάμπυκας Ὄραι

Δέξαντ' ἀσπασίως, περὶ δ'
 ἄμβροτα εἶματα ἔσαν.
 Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῳ σεφα-
 νὴν εὐτυχτον ἔθηκαν,
 Καλὴν, χρυσεῖν' ἐν δὲ τρη-
 τοῖσι λοβοῖσιν

Ἀνθεμ' ὀρειχάλκῃ, χρυσοῖο
 τὲ τιμηντος

Δειρῇ δ' ἄμφ' ἀπαλῇ, καὶ
 σήθεσιν ἀργυφέοισιν

Ὅρμοισι χρυσεῖοισιν ἐκόσμεον,
 οἷσι περ αὐταί

Ὄραι ἐκόσμηθεν χρυσάμπυ-
 κας, ὅππῃς τοῖσιν

Ἐς χορόν, ἡμερόεντα θεῶν,
 καὶ δώματα πατρὸς.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα περὶ
 χροὶ κόσμον ἔθηκαν

Ἦγον ἐς ἀθανάτας. Hymn.
 in Vener. Rob.

Πάντα δὲ οἱ χροῖ κόσμον ἐφῆρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἐν δ' ἄρα οἱ σῆθεσσι διάκτορος Ἀργειφόντης
 Ψεύδεά θ' αἰμυλίας τε λόγους καὶ ἐπὶ κλοπὸν ἦθος
 Τεῦξε, Διὸς βεβλήσι βαρυκτύπῃ. ἐν δ' ἄρα Φωνὴν
 Θῆκε θεῶν κήρυξ, ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα 80
 Πανδώρην· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμύχανον ἐξετέλεσσεν,
 Εἰς Ἐπιμηθεά πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην
 Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς 85
 Ἐφράσαθ' ὥς οἱ εἶπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον

Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, et dolosos mores
 Condidit, Iouis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum praeco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes coelestium domorum incolae
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum inevitabilem absoluit,
 Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi praecepisset Prometheus, ne quando munus

76. οἱ] αὐτῇ. κόσμον] καλλωπισμὸν. Παλλὰς] κινητικὴ. 77. οἱ] αὐτῇ. διάκτο-
 ρος] ὑψηλόφωνος. 78. ψεύδεα] ψεύδη. αἰμυλίας] ἀπατηλὰς. 79. τεῦξε]
 ἔθηκε· κατεσκεύασε. Διὸς] τῷ. βεβλήσι] βεβλάτῃ. βαρυκτύπῃ] τῇ βαρέως
 κτυπῶντος ἐν τῷ ἄρην. 80. θῆκε] ἔθηκε. θεῶν κήρυξ] ὁ Ἑρμῆς. ὀνόμηνε]
 ἐνόμασε. 81. ὀλύμπια δώματ'] ἑρηνίους οἴκους. ἔχοντες] οἰκῶντες. 82.
 πῆμ'] βλάβην. ἀλφειῇσιν] ἰφουρεταῖς. 83. αὐτὰρ] δὲ. αἰπὺν] χαλεπὸν
 ἀμύχανον] κακομήχανον. ἐξετέλεσσεν (sic)] ἐτελείωσε. 84. πέμπε] ἔπεμπε.
 πατὴρ] ὁ Ζεὺς. κλυτὸν] ἐνδοξόν. 85. ἄγοντα] φέροντα. ταχὺν] σύντομον.
 ἄγγελον] μηνυτήν. 86. ἐφράσαθ'] ἐνόησε. ὥς] καθά. οἱ] αὐτῇ.
 εἶπε] εἶπε.

80. ἐνόμασε B. 60. ἐνόμηνε Ald. τὴν August. 82. Δῶρον Ald. πῆ μ'
 Ald. Trinc. 83. ἐπὶ Ald. Trinc. Acad. a manu prima. ἐξετέλεσσεν Au-
 gust. 85. ἄγοντα· θεῶν Acad. ἄγοντα, θεῶν Proclus, Heinf. Steph.
 86. εἶπε Iunt. I. 2.

82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem. Guicciardus.

91. Νόσφιν

Δέξασθαι παρ' Ἰουὸς Ὀλυμπίης, ἀλλ' ἀποπέμπειν
Ἐξοπίσω, μήπῃ τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.

Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πρὶν μὲν γὰρ ζῶεσκον ἐπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων 90

Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνου,

Νέσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Susciperet a Ioue Olympio, sed remitteret

Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret

Verum ille recepto eo, cum iam malum haberet, sensit.

Præius namque in terra vivebant homines

Et sine malis, et sine difficili labore,

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.

87. παρ] παρὰ. Ἰουὸς] Αἰδός. Ὀλυμπίης] ἑρηνίης. 88. ἐξοπίσω] ὑπισθῆναι.

μήπῃ] ἵνα. θνητοῖσι] φθαρτοῖς. 89. αὐτὰρ] δι. δ (sic)] ἔτος. 90.

πρὶν] πρότερον. ζῶεσκον] ἔζων. χθονὶ] γῇ. Φῦλ'] φύλα' γένη. 91. νέσ-

φιν] χωρὶς. ἄτερ] χωρὶς. 92. νέσων] ἀβυσσίων, ἀργαλέων] λυπηρῶν.

γῆρας (sic)] θανάτου.

89. δ August. Ald. εἶχε νέσων Trinc. 91. ἄτερ τε κακῶν Senat. Acad. Steph. Com. Heins. atque ita edidit Rob., vulgo ἄτερ κακῶν, ut etiam in cod.

August. legitur. 92. κῆρας B. 60. 731. Coislin. August. Acad.

ἔδωκαν Iunt. 2.

91. Νόσφιν ἄτερ κακῶν] Haec quidem falsa sunt, sed minime ἐτύμοισιν ὁμοῖα, quod tamen a Poëta observatum oportuisset. Nam ne dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui homines describi poterant malis carentes, iis temporibus quibus Dii ipsi tot aerumnas perpassi sunt? Notum est facinus Saturni erga Coelum, notum item bellum Iouis cum Saturno, de quibus in Theogonia. Clericus.

92. Αἱ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν] Codices Bodlei. 7. et 60., codex Coislinianus et Scholiastæ veteres legunt κῆ-

ρας, quam tamen veram esse lectionem non existimo, quoniam versus qui infra sequitur Αἶψα γὰρ — — καταγερᾶσκει, ad ipsam hoc γῆρας ἔδωκαν manifestissime respicit. Præterea per τὸ γῆρας longe elegantior sensus efficitur. Morbi afferunt mortem tritissima est observatio. Figurata magis et arguta est sententia, quæ dicit, Morbi afferunt senectutem, imbecillitatem nempe et incommoda senectutis. Idem infra dicit Hesiodus de mala vxore, quod hic de morbis;

Οὐ μὲν γὰρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήϊετ' ἀμεινον

Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεύονται.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν πίθη μέγα πῶμα ἀφελῶσα.

Statim enim in afflictione mortales consenescent.

Sed mulier manibus valis magnum operculum cum dimouisset,

93. αἴψα] ταχέως. βροτοὶ] οἱ ἰσθρυνοί. καταγχεύονται] θνήσκουσι γίνονται.

94. χεῖρεσσιν] χερσιν. πῶμα] σκύλην. ἀφελῶσα] ἐκβαλλῶσα.

93. βροτοὶ iunct. I. 2. καταγχεύονται Senat.

Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὖτε κα-
 κῆς ἔρίγιον ἄλλο
 Δειπνολόχης ἦτ' ἀνδρα καὶ
 Ἰφθιμόν περ ἑόντα
 Εὐεῖ ἄτερ δαλῆ, καὶ ὠμῶ
 γῆραι θῆκεν.

Porro, per τὸ γῆρας distinguuntur infelices posteriorum saeculorum homines ab iis, qui in aurea illa aetate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112. Is.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα
 θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
 οἰζύος· ἔδ' ἐτι δειλὸν
 Γῆρας ἐπῆν Rob.

Vir quidam doctus in Obferu. Misc. T. I. V. II. p. 316. pro γῆρας ex Origene κῆρας legendum, sequentemque versum delendum censet. In quo assentientem sibi habet alium virum doctum, qui l. c. tradit, in antiquo codice κῆρας legi, sequentemque versum desiderari. Sed ad haec regeritur T. I. V. III. p. 77. earundem Obferuu. facilius creditu esse oscitantes librariorum pro γ posuisse, quam ut scriberent γ pro κ, et postea

integrum versum de suo addidisse. Krebs.

93. Plutarchus de Aud. Poëtis obseruat vocem κακότητος interdum significare κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, malitiam prauitatemque animi, quod confirmat illo Hesiodico Eργ. 287, interdum autem κάκωσιν ἢ δυσυχίαν, calamitatem ei miseriam, in quam rem adducit hunc ipsum Hesiodi versum, ita tamen, ut Homero transcribat. Et legitur sane apud Homer. Odyss. T, 360. Krebs.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν πίθη μέγα πῶμα ἀφελῶσα Ἐσκέδασ' ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ] Id est, λύπας, πάθη. Ἦτ' ἔσπερον πρότερον. Ordo ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δὲ ἀφελῶσα μέγα πῶμα πίθη. ἐσκέδασε an excussit? subintellige operculum. Guierus.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσιν] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συλλαπτικῶς accipere videntur, et ad vniuersam mulierum genus referunt: cum simplici-

et

Ἐσκέδασ' ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95
Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοισι

Dispersit; hominibus autem immisit curas graues.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide

95. Ἰσκέδασ'] ἰσκέδασεν. ἐμήσατο] ἐβελούσατο. κήδεα (sic)] βελούματα. λυγρὰ] χαλεπὰ. 96. μένη] μένη. ἀρρήκτοις] τετρίτοις (sic) ἀσφαλτοί. δόμοισιν] οἴκοις.

95. μένη August. 96. δόμοισιν Acad. Senat.

ter ἀντονομασικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quam Πανδῶρα in praecedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοισι] Frustra fuerunt viri docti, qui huius loquutionis rationem alibi quaesierunt, quam in Lingua Phoenicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quae aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocauit autem interiorem eam partem δόμης, ut *Phoenices* vocabant תיב *berb*, seu *domus*, interiora cuiusvis vasis, vnde תיבו *mibboib* significat *intussecus*. Antiquissimi Graeci, et Boeoti praesertim, multa habebant Phoeniciis similia, ut passim ad *Theogoniam* ostendimus; quod dudum doctissimi viri animaduertunt. *Clericus.*

Ἐν ἀρρήκτοις δόμοισι] Non potuit concoquere *Seleucus* antiquus magister, qui a *Proclo* citatur, πίθον ab *Hesiodo* δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πίθοισι.

Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellae solent παρθενεύεσθαι, δόμον et οἶκον *Hesiodus* vocauit, quod et infra ostendimus. *Homerus* μυχὸν δόμης et μυχὸν θαλάμης posuit, pro δόμῳ et θαλάμῳ, idem enim illis est δόμος et θαλαμος: quia pars intima erat. *Eustathius* ad *Odyss.* Γ. Ὅτι αἰθέσαν ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἔτω καὶ ὧδε λέγει τὴν ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἰκησιν, τὴν εὐθύς μετὰ τὴν αὐλὴν ὥσπερ τὸν ἐνδοτάτω θαλάμον, καὶ μυχὸν παρὰ δόμῳ. *Hesi.* infra: Ἡ τε δόμων ἐντοσθεν Φίλη παρὰ μητέρι μέμνη Οὐπὼ ἐργ' εἰδυῖα πολυχρῦσα Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes et affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύσας *Poetae* virgines faciant. Atque haec causa est cur *Hesiodus*, reliquis omnibus malis e vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καθαρεύσσαν, μέμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quae ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἔδε θυρὰς Ἐξέπτη. *Heinsius.*

Λίψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρησάσκει
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖραςσι πίθῃ μέγα πῶμ' ἀφελᾶσα.

Statim enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus valis magnum operculum cum dimouisset,

93. λίψα] τυχίως. βροτοὶ] οἱ ἄνθρωποι. καταγρησάσκειν] γηραιὸν γίνεσθαι.

94. χεῖραςσι] χερσὶ. πῶμ'] σκύφην. ἀφελᾶσα] ἐκβαλῶσα.

93. βροτοὶ sunt. 1. 2. καταγρησάσκειν Senare.

Τῆς ἀγαθῆς· τῆς δ' αὖτε κα-
 κῆς ἢ εἰγίον ἄλλο
 Δειπνολόχης· ἢ τ' ἄνδρα καὶ
 Ἰφθιμόν περ εὐντα
 Ἔναι ἄτερ δαλᾶ, καὶ ὠμῶ
 γῆραι δῆκεν.

Porro, per τὸ γῆρας distinquuntur infelices posteriorum saeculorum homines ab iis, qui in aurea illa aetate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112. Is.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα
 θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
 οἰζύος· ἔδ' ἐτι δειλὸν
 Γῆρας ἐπῆν. Rob.

Vir quidam doctus in Obseru. Misc. T. I. V. II. p. 316. pro γῆρας ex Origene κῆρας legendum, sequentemque versum delendum censet. In quo assentientem sibi habet alium virum doctum, qui l. c. tradit, in antiquo codice κῆρας legi, sequentemque versum desiderari. Sed ad haec regeritur T. I. V. III. p. 77. earundem Obseruu. facilius creditu esse oscitantes librarios π pro γ posuisse, quam ut scriberent γ pro κ, et postea

integrum versum de suo addidisse. Krebs.

93. Plutarchus de Aud. Poëtis obseruat vocem κακότητος interdum significare κακίαν καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, malitiam prauitatemque animi, quod confirmat illo Hesiodico Ery. 287, interdum autem κακωσιν ἢ δυσυχίαν, calamitatem et miseriam, in quam rem adducit hunc ipsum Hesiodi versum, ita tamen, ut Homero transcribat. Et legitur sane apud Homer. Odyss. T, 360. Krebs.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖραςσι πίθῃ μέγα πῶμ' ἀφελᾶσα Ἐσκέδασ' ἄνθρωποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ] Id est, λύπας, πάθη. Ἰσχυρόν πρότερον. Ordo ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δὲ ἀφελᾶσα μέγα πῶμα πίθῃ. ἐσκέδασε an excussit? subintellige operculum. Guierus.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖραςσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συλλαπτικῶς accipere videntur, et ad vniuersum mulierum genus referunt: cum simplici-
 et

Ἐσκέδασ' ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ. 95
Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι

Disperfit; hominibus autem immisit curas graues.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide

95. Ἐσκέδασ'] Ἐσκέδασεν. ἑμέρισε. ἐμήσατο] ἐβελούσατο. κῆδεα (sic)] βελούματα. λυγρὰ] χαλεπὰ. 96. μένη] μένη. ἀρρήκτοισι] τετρητοῖς (sic) ἀσφαλεῖσι. δόμοισιν] οἴκοις.

95. κῆδεα August. 96. δόμοισιν Acad. Senat.

ter ἀντονομασικῶς pōnatur: nihil enim hic plus est, quam Πανδώρα in praecedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι] Frustra fuerunt viri docti, qui huius loquutionis rationem alibi quaesierunt, quam in Lingua Phoenicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxididis, quae aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxididis, remansisse spem. Vocauit autem interiorem eam partem δόμης, ut Phoenices vocabant תב bech, seu domus, interiora cuiusvis vasis, vnde תבא mibbeib significat intrinsecus. Antiquissimi Graeci, et Boeoti praesertim, multa habebant Phoeniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animaduenterunt. *Clericus.*

Ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui a Proclo citatur, πῖθον ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀρρήκτοισι πῖθοισι.

Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellae solent παρθενεύεσθαι, δόμον et οἶκον *Hesiodus* vocauit, quod et infra ostendimus. *Homerus* μυχὸν δόμης et μυχὸν θαλάμης posuit, pro δόμῃ et θαλάμῃ, idem enim illis est δόμος et θάλαμος: quia pars intima erat. *Eustathius* ad *Odyss.* Γ. "Ὅτι αἰθέσαν ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἔτω καὶ ὥδε λέγει τὴν ἐξωτάτην ἐν μεγάρῳ οἰκησιν, τὴν εὐθύς μετὰ τὴν αὐλὴν ὥσπερ τὸν ἐνδοτάτῳ θάλαμον, καὶ μυχὸν παρὰ δόμης. *Hesiod.* infra: "Ἡ τε δόμων ἐντροσθεν Φίλη παρὰ μητέρι μίμνη Οὐπὼ ἐργ' εἰδυῖα πολυχρῦσα Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes et affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύσας Poëtae virgines faciunt. Atque haec causa est cur *Hesiodus*, reliquis omnibus malis e vase volantibus, solam Spem dicat tamquam καθαρεύσαν, μίμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quae ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἔδε θυρὰς Ἐξέπτη. *Heinsius.*

Ἐνδον ἔμεινε πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν, εἰδὲ θύραζε·
 Ἐξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
 † Αἰγιοχὺς βελήσι Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται. 100
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἡδ' ἐπὶ νυκτὶ

Intus mansit, dolii sub labris, neque foras
 Euolauit: prius enim iniecit operculum dolii,
 † Aegiochi consilio Iouis nubes cogentis.
 Alia vero innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, plenumque mare.
 Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu,

97. θύραζε] ἔξω τῆς θύρας. 98. ἐξέπτη] ἐξέβη· ἐξεπέτασε. πρόσθεν] πρότερον.
 ἐπέμβαλε (sic)] ἐπέθηκε. πῶμα] στέπασμα. 99. Αἰγιοχὺς] τὴν αἰγίδα
 φερόντος. βελήσι] βελάει. νεφεληγερέταο] τὴν τὰς νεφέλας ἀγείροντος. 100.
 μυρία] ἀναρίσθημα (sic). λυγρὰ] κακὰ. ἀλάληται] πλανᾶται. 101. πλείη]
 πλήρης. bis. γαῖα] γῆ. 102. νῆσοι] ὄσοι. ἐφ' ἡμέρη] ἐπὶ τῇ
 ἡμέρᾳ. ἡδ' καὶ.

27. ἔμεινε B. 60. 699. 731. August. Acad. χεῖλεσιν Ald. 98. ἐπέμβαλε
 August. 100. Ἄλλα Iunt. 2. 102. ἐφ' ἡμέρη. αἱ δ' B. 731. αἱ
 ἐπὶ Acad.

97 Πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν] Πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν, et ἔνδον, idem est: nam ὑποχειλές minus est quam ἐπιχειλές, quod tamen τῶι πεπληρωμένῳ ὀρπνιται, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπιχειλές mensura quaedam erat non plena: quo alludit Comicus Ἰππ. Ὅς ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν μεσην, εὐρὼν ἐπιχειλῇ. Hesychius ἐπιχειλές, τὸ ἐλλιπές. Sicut autem illa quae ἐν θαλάμῳ sunt, longissime a foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν ὄντα, longissime a vasis orificio. *Heinsius.*

98. Ἐπέμβαλε] Πανδῶρη scilicet. *Guizotus.*

99. Αἰγιοχὺς βελήσι] Hic

versus Heinsio inducendus videtur. vide eius notas. *Guizotus.*

Αἰγιοχὺς βελήσι] Mirum est quod hic nobis accidit. Libere κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον versum hunc inducendum iudicaueramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum praetermittit, vel vt νοθεύοντα, vel vt ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

102. Graevius corrigit ἐφ' ἡμεροί, sine idonea causa — Satis enim constat, veteres saepissime aliorum locos laudasse ita, vt memoria sugges-

ferit,

Αὐτόματοι Φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι

Σιγῇ· ἐπὶ Φωνὴν ἐξείλετο μητιέτα Ζεύς.

Οὕτως ἔτι πρὸς Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.

105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω

Εὖ καὶ ἐπισαμένως· σύ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,

Χρῦσεον μὲν πρῶτις γένος μερόπων ἀνθρώπων

Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

110

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἄραν ἔμβασίλευεν

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Vltro oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacite: nam vocem exemit prudens Iupiter.

Sic nequaquam licet Iouis decretum euitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Belle ac scienter: tu vero praecordiis infige tuis.

Vt simul nati sunt Dii mortalesque homines,

Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt coelestium domorum incolae.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in coelo regnaret:

Et vt Dii viuebant, securo animo praediti,

103. αὐτόματοι] αὐτοκίνητοι. φοιτῶσι] ἔρχονται συνεχῶς. 104. σιγῇ
 σύν σιωπῇ. ἐξείλετο] ἀφείλετο· ἐξήρθε. μητιέτα] βεβουλευμένος. 105. ὕτως]
 τῶσον. ἔτι πρὸς] ἑδαιμῶς. νόον] νόον. ἐξαλέασθαι] ἐκφυγεῖν. 106. τοι] σοι.
 ἐκκορυφώσω] ἐξ ἀρχῆς λέξω. 107. εὖ] καλῶς. ἐπισαμένως] φρονίμως. ἐπι-
 κτικῶς. βάλλεο] βάλλε. σῆσιν] σαῖς. 108. ὡς] ὥσθι, ὅτι. ὁμόθεν] ἐκ
 τῆ αὐτῆς γένεως. γεγάασι] ἐγένοντα. 109. χρῦσεον] χρυσόν. πρῶτις]
 πρῶτον. 110. ποίησαν] ἐποίησαν. 111. ἐπὶ Κρόνῳ] ἐπὶ τῷ καιρῷ (sic).
 112. ὥτε (sic)] καὶ δὲ. ἔζων] ἔζον. ἀκηδέα] ἄλυπον ἀφρόντιστον.

103. φοιτᾶσι Iunt. 2. 106. δι' θέλεις Iunt. 1. 2. τι Iunt. 1. 2. 112.
 "Hae August. θεοὶ ζῶοντες Steph. marg.

ferit, sensum potius quam ipsa
 verba referre contentos. *Krebsius.*

105. Διὸς νόον] Id est,
 βελήν. *Guietus.*

106. Ἐκκορυφώσω] Ἐκτε-
 λέσω. ἀπ' συντόμως ἔρῳ,
 λέξω; *Guietus.*

109. Χρῦσεον μὲν] Vide
 quae de hisce aetatibus dixi-
 mus ad Theogoniae v. 211.
Clericus.

Μερόπων ἀνθρώπων] Mor-
 talium hominum, non diuer-
 siloquentium. *Guietus.*

113. Νόσφιν

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος· ἔδ' ἐτι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων, 115

Plane absque et laboribus et aerumna: neque molesta
Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes
Suauiter vivebant in conuiuio extra mala omnia,

113. νόσφιν] χωρίς. οἰζύος] ταλαιπωρίας. δειλὸν] κακὸν. 114. ἐπῆν] ἦν.
115. τέρποντ'] εὐφραίνοντο. θαλίῃσιν] εὐχάρις. ἔκτοσθεν] ἔκτος.

113. ἄτερ τε πόνων Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf. atque
sic restituit Rob. pro vulg. ἄτερ πόνων. 114. ἄποιο Ald.

113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος] In quibusdam
Siculi Diodori exemplaribus
vno versu auclior hic locus le-
gitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ
ἄτερ χαλεποῖο πόνου,
Νέσων τ' ἀργαλέων, καὶ ἀπη-
μονες. ἔδ' ἐ μέλεσσι

Γῆρας ἐπῆν —

Supra,

Πρὶν μὲν γὰρ ζῆσκον ἐπὶ χθονὶ
Φῦλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν, ἄτερ τε κακῶν, καὶ
ἄτερ χαλεποῖο πόνου,
Νέσων τ' ἀργαλέων. αἵ τ' ἀν-
δράσι γῆρας ἔδωκαν.

Heinsius.

Vir quidam doctus Obseru.
Miscell. T. I. V. II. p. 317.
pro ἄτερ τε legendum con-
tendit ἄτερθε, quod idem sit
ac χωρίς. Nisi quis cum
Quieto malit ἄταργε. Nulla
ratione, si quid video, graui
permotus. Krebsius.

114. Αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖ-
ρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper
integris membris, non sene-

scantibus. ἔ' ποδαγρῶντές,
ἔδ' χειραγρῶντες. Guilelmus.

115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσιν]
Graeci saepenumero totam τὴν
ἀθανασίαν voce θαλία deli-
gnant, quod Latini *Diuum
epulis* dicunt. Theocritus,
Ἐνθα σὺν ἄλλοισιν θαλίας
ἄγει ἀρκνίδησι. Quod cum
exprimit Mæro, *epulis diuum
accumbere*, dicit, sicut Theo-
critus θαλίας ἄγειν. Tu *das
epulis accumbere Diuum*. Haec
causa est, non quam reddunt
interpretes. Heinsius.

Quod Heinsius hic de ἀθα-
νασίᾳ, per vocem θαλίας in-
dicata, tradit, id more ipsius
argute magis, quam verè di-
ctum. Θαλία h. l. sunt *eru-
lae, instructae ex redas iis, quas
terra non culat, et iussa, sed
sua sponte proferebat*. Priscis
Graecis θαλία dicebantur con-
uiuia laute instructa, quia ad
ea conueniebant in honorem
deorum: quod me docuit Athe-
naeus l. 2. c. 3. θαλίας ὠνό-
μαζον, ὅτι θεῶν χάριν ἡλ-
ζοντο

† Ἀφροὶ μάλοισι, Φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
 Φησικον δ' εἰς ὕπνῳ δαδμημένοι. ἐσθλά δ' ἐκ πάντα
 Τοῖσιν ἦν· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρεα
 Αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθέλημοι
 Ἥσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῆτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
 Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλης διαβλάς,
 Ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

† Abundantes pomis cari beatis Diis.

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona vero omnia
 Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum
 Sponte sua multumque et copiosum; ipsique pro libitu
 Quietē res suas curabant cum bonis multis.
 Verum postquam hoc genus terra abscondit,
 Si quidem daemones facti sunt, Iovis magni consilio,
 Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

117. Φησικον] ὤνησκον. δαδμημένοι] κοιμημένοι. δαδμημένοι. ἐσθλά] ἀγαθὰ. 118. ὕπνῳ] ὕπνῳ. ζείδωρος] ἡ δαδμημένη τὸ ζῆν. ἄρεα] γῆ. 119. αὐτομάτῃ] αὐτεκίνητος. ἄφθονον] πλεονον. 120. ἡσυχῇ (sic)] ἡσυχῇ νέμοντο] ἐνέμοντο. (καρπὸν) ἀγαθοῖς (sic)] ἀγαθοῖς. πολέεσσιν] πολλοῖς. 121. αὐτὰρ] δὲ. κεν] ὅτι. τῆτο γένος] ταύτην τὴν γενεάν. γαῖα] ἡ γῆ. κατὰ-κάλυψεν] κατέκρυψε. 122. τοὶ] οἱ. 123. ἐσθλοὶ] ἀγαθοί, φύλακες] ὡφιοὶ ἐπιτηρηταί.

116. deest in cod. B. 60. 699. 731. Coisl. August. et ed. Ald. 119. πρὸς Ἀσάδ. 120. ἡσυχῇ sed in marg. γρ. ἡσυχῇ, August. γρ. ἐνέ-
 μοντο Tzetzes. ἐσθλοῖς August. 121. κάλυψε Iunt. 2. 122. ἀλλὰ Iunt. 1. 2.

ζόντο καὶ συνήσαν. τῆτο γὰρ
 εἰς τὸ δαῖτα θάλασσαν. Inde
 pro quibuscumque epulis lau-
 tioribus. cf. Plutarch. Sympos.
 l. 9. πρὸς βλ. 15. et Bisetum ad
 Aristoph. Nub. 308. Krebsius.

119. Ἥσυχοι ἔργα νέμον-
 το] τὴν συλλογὴν τῶν αὐτο-
 ματῶν καρπῶν. Ibid. σὺν
 ἐσθλοῖσι, hoc est, ἀγαθοῖς,
 κτημασί. Gierius.

122. Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι]
 Vide quae scripsimus ad Thee-
 goniae v. 215. Clericus.

Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud
 Platonem, omnes hi versat
 aliter in Cratylo concipiuntur.
 hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ τῆτο γένος κα-
 τὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,

Οἱ μὲν δαίμονες ἄγνοοι ἐπι-
 χθόνιοι καλέοντα,

Ἑσθλοὶ ἀλεξικανοὶ, Φύλακες
 θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Pla-
 tonem sequitur: qui consu-
 lendus. Heinsius.

124. Σχέτις

Οἳ ῥα φυλάσσωσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, 125

Qui quidem observant et iusta et prava opera,
Aëre induti, passim oberrantes per terram,

124. [α] δὴ. φυλάσσωσι (sic)] ἰφοῦσι. δίκας] δίκαια. σχέτλια] χαλεπὰ.
125. ἡέρα] ἡορμασίαν. ἐσάμενοι] ἰνδυσάμενοι. πάντα] πανταχῶς. φοι-
τῶντες] παραγενόμενοι. αἶαν] γῆν.

124. φυλάσσωσι August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heins. 125.
ἐσάμενος Iunt. 1.

124. Σχέτλια ἔργα] Ἄδι-
να. *Guierus.*

125. Ἥερα ἐσάμενοι] Ne-
scio quid impulerit veteres
Grammaticos, cur hunc locum
omnes περὶ Ἡρώων adduce-
rent, qui ab Hesiodo περὶ
Δαιμόνων usurpatur, et tanta
quidem confidentia, ut ex eo
etymologiam eius vocis de-
ducant. Interpres Homeri:
Ἡρώας δὲ Φασὶ κληθῆναι,
ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἢ ἀπὸ τῆς
ἀέρος, ὡς Φησὶν Ἡσίοδος ἐν
τοῖς Ἔργοις καὶ ταῖς Ἠμέ-
ραις. Ἥερα ἐσάμενοι, πάν-
τη φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem
modo Etymologus. Et Eusta-
thius, postquam probavit ἀπὸ
τῆς ἀρετῆς Heroas dici, ad-
dit et, ἀπὸ τῆς Ἡέρος. Quod
probat partim ex Porphyrio,
partim ex Hesiodo. Verba
eius sunt, Iliad. A. Οἳ δὲ ἀπὸ
τῆς ἀέρος. ὡς δηλῶται καὶ ἐν
τινὶ τῶν παρὰ Πορφυρίῳ
ἐπιγραμματῶν (erant autem
epigrammata ea, quae ex Ari-
stotelis Peplo desumpserat ille)
ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν
πόντῳ κεῖται. πνεῦμα δ' αἶη.

ὁδ' ἔχει. (Fortasse Σῶμα μὲν
ἐν πόντῳ κεῖται τότε, πνεῦμα
ἔχει αἶη.) Φησὶ δὲ καὶ Ἡσίο-
δος, Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα
φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necessè
esset igitur eosdem esse He-
roas et Δαίμονας, quod fal-
sissimum est in Hesiodo. Qui
καθαρῶς καὶ διωρισμένως,
ut notant veteres, omnium
primus τῶν λογικῶν τέσσαρα
γένη ἐξέθηκε, nisi grammati-
cos lapsos esse, quod non in-
solentes faciunt, hac quidem
in re malimus: cum alter ex
altero falsum adducere, quam
Hesiodum consulere maluerit.
Heinsius.

— πάντα φοιτῶντες ἐπ'
αἶαν Πλατοδόται] Postquam
Iupiter reliquique Dii desie-
runt esse ἑαὼν δωτῆρες, et
πλατοδόται, vicem eorum
subierunt οἱ Δαίμονες. Post-
quam Iupiter in terris ταῖς
δίκαις ἐπισατεῖν desiit, id
munus ad eius vicarios rediit
τὰς Δαίμονας, qui res foren-
ses inspicere coeperunt, quod
βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur.
Commode autem duo haec
munera

Πλατοδοται. καὶ τῷτο γέρας βασιλῆϊον ἔσχον.

Δεύτερον αὐτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν

Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

Χρυσῶ ἔτε Φυῆν ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.

Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔττα παρὰ μητέρι κεδνῇ 130.

Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.

Secundum inde genus multo deterius postea

Argenteum fecerunt coelestium domorum incolae,

Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.

Sed centum annis puer apud matrem sedulam

126. πλατοδοται] πλατίζοντες τὰς ἀνδράπας. τῷτο γέρας βασιλῆϊον] ταύτην τὴν τιμὴν ἀρμύζουσεν βασιλεύς; βασιλικὴν. ἔσχον] ἔλαβον. 127. αὐτῇ] πάλιν. μετόπισθεν] μετὰ ταῦτα. 128. ἀργύρεον] ἀργυρῶν. ποίησαν] ἐποίησαν. ὀλύμπια δώματ'] ἑρμῆος οἴκος. ἔχοντες] οἰκῶντες. 129. χρυσῶ] χρυσῷ. Φυῆν] κατὰ φύσιν, ἀναδρομὴν τῷ σώματι. ἐναλίγκιον] ὅμοιον. νόημα] κατὰ νῆν. 130. ἑκατὸν] πολλὰ. ἔττα] ἔτη. χρόνους. κεδνῇ] ἀγαθῇ.

munera adscribit τοῖς Δαίμοσι. Quia circa duo haec totius fere operis subiectum vertitur. Ceterum πλατοδοται dicuntur οἱ τῆς γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minus quam in rebus. Est enim proprie πλᾶτος ἡ ἐπικαρπία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλᾶτος, ἡ ἐκ τῶν σπερμάτων ἐπικαρπία, καὶ ἡ πανσπερμία, sicut apud Latinos Opes. Ops enim terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀθᾶπτοι, et οἱ ἀποροί. Hinc πλατοδοται dicti sunt Dii, qui τὴν ἐπικαρπίαν promouerent, et quocumque modo terrae praeessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Ληναίοις, ubi ὁ δαδᾶυχος gestans

facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΤΙΑΚΧΕ ΠΛΟΤΤΟΔΟΤΑ. Πλᾶτον enim id dicebant quod in cornu copiae continebatur, et τὸ κανοῦν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλᾶτον vocabant. Hesych. εὐπλᾶτον κανοῦν, εὐ ἔχον πλοῦτον. Ipsa autem hordea, virote terrae fructum, ita dicebant, διὰ τὰς, inquit, ἐπ' αὐτῷ ἐλάς. πλᾶτον γὰρ ἔλεγον τὴν ἐκ τῶν πριθῶν καὶ τῶν πυρῶν περισχίαν. Heinsius.

130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur. Inferior quidem haec aetas, inquit, et deterior superiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen

Ἐτρέφει' ἀτάλλων μέγα νήπιος ὦ ἐν οἴκῳ.

Nutriebatur crescens valde rudis domi suae:

131. ἀτάλλων (sic) νηπιῶν. μέγα) μεγάλῳ. νήπιος] ἀμαθής. ὦ] ὦν. ἐν (sic) ἰν.

131. Στρέφει' Ald. ἀτάλλων B. 60. R. S. Acad. ἀτάλλων August. August. Iunt. 1. 2. Com.

tamen erat; quod pueri aliquamdiu simpliciter et sine malo; et ut Philosophi verborum, qui in Rhetoricis de hac aetate ita loquitur, εὐθως educabantur, apud matres suas. Iam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia a Graecis interpretibus id praetermissum. Sicut puellae ad nuptias usque, ita filiolli, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνίτιδα cum matribus suis et sororibus ablegabantur. Quo id diutius fiebat, eo simpliciiores magisque malorum ignari, et aevi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui prouectiores aetate erant, quoties locus in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίτιδα ablegat. Παριθι, εἶπῃ, καὶ σὺ, ὦ Μίνυλλε, καὶ συνδαιπνεῖ μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι. τὸν υἱὸν γὰρ ἐγὼ κελεύσω μετὰ τῆς μητρὸς ἐσιαθῆναι, ὥς σὺ χωρᾶν ἔχῃς. Quo igitur diutius ibi versabantur, eo simpliciiores erant. Hesiodus, ut aevi illius εὐθείαν notet et ἀκανία, centum annos in Gynaecio eos egisse dicit. Ἐν ἡλικίᾳ αὐτῆς ἐν τῷ θαλάμῳ

μῶ. ita enim locum illum vocant Poetae, qui Homerum sequuntur. Vnde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐκ θαλάμῳ dicit, quam τῇ νύμφῃ opponit, ut ad illam notamus. Οἶκον dixit Poeta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynaecio, loquitur, lib. VI. c. XX. In his locis introitus constituantur oeci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oecos inuaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Περιεῖδεν ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνέχων παιδευθέντας αὐτὰ τοὺς υἱεῖς. Hesiodus: τρέφεται παρὰ μητέρι dixit, ut Lucianus μετὰ τῆς μητρὸς ἐσιαθῆναι. Heinkeus.

Ἄλλ' ἐκατόν] Omnino fallitur vir doctissimus. Increpat enim Hesiodus mollem istam et effoeminatam educationem, quae, ut ait Quintilianus, nervos omnes et mentis et corporis frangit. Sed ignoscendum literatis viris, si remotos sensus exquirentes a scopo interdum aberrant. Rob.

131. Ἀτάλλων] Αὐξόμενος. Quietus.

136. Is-

Ἄλλ' ὅταν ἡβήσεις, καὶ ἡβης μέτρον ἴκοιτο,
 Παιρῖδιον ζώσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
 Ἀφραδίαις. Ὑβριν γὰρ ἀτάσθαλον ἐκ ἐδύναντο
 Ἀλλήλων ἀπέχειν, ἐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν 135
 Ἡθελον, ἐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
 Ἡ Θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὰς μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολώμενος ἕνεκα τιμᾶς
 Οὐκ ἐδίδυν μακάρεσσι θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε, 140

Cum vero adoleuisset, et ad pubertatem venisset,
 Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Ob stultitias. iniuriam enim pravam non poterant
 A se mutuo abstinere, neque Deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatōrum sacris in aris,
 Ut iustum est hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
 Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
 Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.
 At postquam et hoc genus terra occultauit,

132. ἡβήσεις] ἀκμάσεις. ἡβης] ἡλικίας. ἴκοιτο] ἔλθοι. 133. παιρῖδιον] δλίγον. ζώσκον] ἔζων. ἄλγε'] ἄλγεα. λύπας. 134. ἀφραδίαις] μωρίας ἰδίας. ἀτάσθαλον] ἀτάκτον. 135. ἀθανάτους] θεούς. θεραπεύειν] τιμᾶν. 136. ἔρδειν] θύειν. 137. ἡ] καὶ. θέμις] δίκαιον. ἡθεα] ἡθῆ. τὰς] τούτης. 138. χολώμενος] ὀργιζόμενος. ἕνεκα] ὅτι. 139. μακάρεσσι] μακαρίοις. Ὀλυμπον] Ὀρεανόν. ἔχουσιν] κατοικεῖσι. 140. αὐτὰρ] δι.

140. κάλυψεν Acad.

136. Ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς]
 An scribendum ἱερ' οἷς ἐπὶ
 βωμοῖς, hoc est, ἱερὰ. Home-
 rus tamen ἄλλος δ' ἄλλω ἔρε-
 ξε θεῶν; hoc est, fecit, sa-
 crificauit. ἔρδειν facere. Virg.
 Cum faciam vitula. Idem.

137. Κατ' ἡθεα] An? per
 colonias, oppidatim, pagatim,
 supple sacra facere. placet.
 non ex more, vt vulgo expo-
 nitur. Idem.

Omnino κατ' ἡθεα, oppi-
 datim, vt Guietus, non de
 more, vt habent Interpretes.
 Homerus Il. Z, 511. Ῥίμφα
 ἐ γᾶνα φέρει μετὰ τ' ἡθεα
 καὶ νομόν ἵππων. Et noster
 infra v. 167. Τοῖς δὲ δίχ' ἀν-
 θρώπων βίοτον καὶ ἡθε' ὁ-
 πάσας. Rob.

138. Κρονίδης ἔκρυψε] Sub-
 intellige τῇ γῇ. Infra: αὐ-
 τὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γένος κα-
 τὰ γαῖα κάλυψε. Guietus.

S

141. Τοῖ

Τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ', ἔκ ἀργυρῶ ἔδεν ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιᾶν, δεινὸν τε καὶ ὀμβριμον' οἷσιν Ἄρης 145

Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
 Secundi; sed tamen honor etiam hos sequitur.
 Iupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
 Aeneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E fraxinis, vehemens et robustum: quibus Martis

141. τοὶ] ἔτσι. μάκαρες] μακάρισι. 142. ἔμπης] ὅπως. τοῖσιν] τῶντις.
 ὀπηδεῖ] ἀκολουθεῖ. 143. μερόπων] μεμερισμένην ἔχοντων τὴν φωνήν. 144.
 χάλκειον (sic)] χαλκῆν. ποίησ'] ἐποίησε. 145. μελιᾶν] μελιῶν, δένδρων
 ὀμβριμον] ἰσχυρὸν. Ἄρης] πολέμης.

141. ἐπιχθόνιοι R. S. Coisl. August. Acad. Moschop. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinsf. 143. ἄλλον Acad. μερόπων Trinc. 144.
 χάλκειον August. 145. μελιᾶν Trinc. ὀμβριμον Coisl. Acad.
 ὅσιν Trinc.

141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι]
 Tzerzes legit ἐπιχθόνιοι. I-
 dem.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scriben-
 dum ἔκ τε μελῆς δεινὸν τε,
 pro ἔκμελῆς τε δεινὸν τε. He-
 sych. ἔκμελῆς, ἀνάεμος, ἀ-
 ταντος, ἄρξυθμος. ἔκμελῆς
 ἀπὸ τῆς ἔκ καὶ μέλος, sonus
 quasi dissonus, absonus. Alio
 spectant quae cecinit Virgilius
 Aen. VII.

Haec nemora indigenae Fauni
 Nymphaeque tenebant,
 Gensque virum truncis et duro
 robore nata. Idem.

Ἐκ μελιᾶν] Has voces in-
 terpretes omnes reddunt, de
 fraxinis, quasi innuisset poë-
 ta hoc genus hominum durae
 firmaeque texturae fuisse. Ea-
 demne autem generatio et ae-

nea fuit et fraxinea? Ligna
 potius aetas vocaretur, si Ju-
 piter ex arboribus homines
 formasset. Praeterea cum nun-
 quam significaverit Hesiodus,
 ex qua materia aureae et ar-
 genteae aetatis homines for-
 mati sunt, unde, quaeso, in
 describenda aenea aetate, ac-
 curatior euasit? Punctis paul-
 lulum mutatis verus loci sen-
 sus erui potest.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο
 γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον ποίησ' ἔκ ἀργυρῶ
 ἔδεν ὁμοῖον,

Ἐκ μελιᾶν δεινὸν τε, καὶ ὀμ-
 βριμον, οἷσιν Ἄρης
 Ἔργ' ἔμελε σονοεῖντα.

Ἐκ μελιᾶν δεινὸν τε, καὶ ὀμ-
 βριμον verto, Hastis terribile
 et validum. Τὸ μελιᾶν est Ge-
 nitivus

Ἔργ' ἔμαλε τόνοντα, καὶ ὕβριες. ἔδ' εἰ τι σῖτον
 Ἦσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμὸν
 Ἀπλάστοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἀπτοί.
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ἐπὶ σίβαροῖς μελέεσσιν,

Opera curae erant luctuosa, ac iniuriarum: neque vllum cibum
 Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
 Inaccessi: magna autem vis et manus inuictae
 Ex humeris nascebantur in validis membris.

146. ἔμαλε (sic)] διὰ φροντίδος ἦν. τόνοντα] αἴτια ταναγμῶν. ὕβριες]
 ὕβρις] ἔργον] πύρρον. 147. Ἦσθιον] Ἦσθιον. ἔχον] εἶχον. κρατερόφρονα
 (sic)] ἐκλυρογνώμονα. θυμὸν] ψυχὴν. 148. Ἀπλάστοι (sic)] ἀπλήρωτοι τὰ σῆ-
 ματα. βίη] ἰσχύς. ἀπτοί] ἑαυτοί. 149. ἐπέφυκον] ἐξετείνοντο. τι-
 βαροῖς (sic)] ἰσχυροῖς. μελέεσσιν] μέλεσιν.

146. ἔμαλε August. 147. κρατερόφρονα August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 148. Ἀπλάστοι B. 731. Coisl. August. Acad. Moschor. Procl. μεγάλοι Mo-
 schor. 149. σίβαροῖς B. 60. 731. August. Acad. Senat. μελέεσσιν
 B. 60. 731.

nixium pluralis Dorice pro
 τῶν μελιῶν. Μελία autem
 non solum pro *fraxino* vsur-
 patur, sed Metaphorice etiam
 ab Homero, caeterisque poe-
 tis pro *hasta*. Sic Il. β, 542.
 Τῷ δ' αἶμ' Ἀβαντες ἔποντο
 θοοὶ ὅπιθεν κομόωντες
 Αἰχμηταί, μεμαῶτες ὄρεκ-
 τήσι μελήσι
 Θώρηκας ῥήξιν.

Scholiastes ad locum exponit
 Μελήσιν, δόρασιν ἀπὸ μελί-
 ας ξύλα γεινομένοις. Sic in
 Noistro, τῷ, ἐκ μελιῶν δει-
 γνόν, et τῷ, διὰ τῶν μελιῶν,
 vel ταῖς μελίαις δειγνόν, ean-
 dem esse significationem exi-
 stimo. Vtrique praepositio ἐκ
 et διὰ ab optimis tum poetis
 tum profaiciis scriptoribus indis-
 criminatim vsurpatur. Sic

Thucydides, Ἐκ τῶν ὅπλων
 pro διὰ τῶν ὅπλων, *vi arma-*
rum. Obiter notari potest in
 huiusce coniecturae confirma-
 tionem, Ovidium, qui in qua-
 tuor aetatum descriptione ad
 Hesiodum respexit, aeneum
 seculum per armorum studium
 ab aliis distinguere,

*Tertia post illas successit aenea
 proles,
 Saevior ingeniiis, et ad horri-
 da promptior arma. Theobaldus.*
 (ex. ed. Rob.)

148. Ἀπλάστοι] Idem ac
 ἀπλητοί, vel ἀαπτοί, qui ini-
 mica manu non possunt tangi,
 vel quibus manus iniici non
 potest, sine periculo. Aliquo-
 ties in Herculis Scuto idem ob-
 servauimus. *Clericus.*

Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε ὄητοι, 150
Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' ἔσκε σιδήρεος.

His erant aenea arma, aeneaeque domus:

Aere vero operabantur: nigrum enim pondum erat ferrum.

150. τοῖςδ' (sic) τούτοις. χάλκεα] χαλκῷ. τεύχεα] ὅπλα. χάλκεοι] χαλ-
κοῖ. 151. ἐργάζοντο (sic) ἐργάζοντο. μέλας] μαῦρος. Iamf. 47.

150. τῶν δ' ἦν B. 60. τοῖςδ' August. ὄητοι δ' Acad. 387. Iamf. I. 2.

151. ἐργάζοντο August. Acad. Trinc. Heinf. μέλας Ald. Trinc.

150. Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα] A metallo de quo arma habebant nomen suum traxit haec aetas; ad quod illustrandum, hunc Herodoti locum adhibere non piget lib. 2. Πέμψαντι οἱ ἐς τὸ χρησθῆριον, ἦλθε χρῆσμός, ὡς τίσις ἤξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκῶν ἀνδρῶν ἐπιφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπιστῇ μεγάλη ἀπενέχυτο χαλκῆς οἱ ἀνδρας ἤξειν ἐπικέρως. χρόνος δὲ ἔπολλε διελθόντος, ἀναγκαίῃ κατέλαβε Ἴωνας τε καὶ Κᾶρας ἀνδρας κατὰ λήην ἐκπλώσαντας, ἀπενέχθησαν ἐς Αἴγυπτον, ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὅπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τῶν τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἔλεα ἀπικόμενος τῷ ψαμμάτιχῳ (ὡς ἔκιν ἰδὼν πρότερον χαλκῷ ἀνδρας ὅπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἀνδρες ἀπικύμενοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεύσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ μαθὼν τὸ χρησθῆριον ἐπιτελεύμενον etc. Rob.

151. Μέλας δ' ἔσκε σιδήρεος] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei; qui ferri cu-

dendi artem inuenisse a Poetis, magno consensu dicitur. Verum non tantopere exculta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. Ciceronius.

Μέλας δ' ἔσκε σιδήρεος] Existimant nonnulli, ferrum, quamvis rarum, etiam in aeneo seculo inuentum fuisse, ideoque ne fides Hesiodo derogeretur, legunt Μέλας δ' ἔσκε σιδήρεος, sed quia auctoritate, vel sermonis proprietate, nescio. Verisimile est ferrum aeneis hominibus incognitum fuisse, cum Troianis temporibus adeo rarum fuisse et pretiosum acceperimus, ut vel arma ex aere fierent, ut ex innumeris apud Homerum locis patet. Ferro vinum emerunt Achiui Il. η', 442. Ἐνθεν δ' ἄρ' οἰνίζοντο κερηκομόωντες Ἀχαιοὶ ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἰθῶνι σιδήρῳ. In illis quidem locis quibus captivi ferrum pretium redemptionis pollicentur, dici potest, ferrum illud ob artem soldimmodo; quod erat elaboratum, pretiosum fuisse —

Καὶ τοὶ μὲν χεῖρσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες

Et hi quidem manibus suis interfecti,

152. τοὶ (sic) ἔτσι. χεῖρσιν] χειρ. σφετέρῃσι] ἰδίαις. δαμέντες] δαμασθέντες.

152. Καὶ τοὶ August. δαμέντες sunt. 1. 2.

fuisse — χρυσός τε πολυ-
κρητός τε σίδηρος. Il. ζ, 46.
Sed in Il. ι, 366. ubi opes
suas enumerat Achilles, fer-
rum etiam si non artificiose e-
laboratum, pretiosum fuisse
innuit poeta, Ἐνθάδ' εὖ χρυ-
σόν, καὶ χαλκὸν ἐρυθρόν, Ἡ-
δὲ γυναῖκας εὐζώνας, πολίων
τε σίδηρον Ἀχαιοί — Hoc
vero evidentissime patet Il. ψ,
827. ubi Achilles discum fer-
reum etiam a formate eadem
in isto certamine victori prae-
mium insigne proponit, Αὐτὰρ
Πηλεΐδης θῆκεν σόλον αὐτο-
χόωνον etc. Ad vocem αὐτο-
χάωνον Scholiastes; Ἐκ χρο-
μένης ἕλης εἰκὴ κεχωνευμέ-
νον ἀατοχάωντον, οἷον μὴ
ἔχοντα κατασκευὴν τεργήν,
εἴτ' ἐν τεχνικῇ, ἀλλ' ἐκ μό-
νης χωνείας ἀναληφθέντα.
Rab.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρσιν] Non intellexerunt Graeci interpretes et cum iis Latini διασολὰς quas Poëta ponit inter λήξεις diuersarum aetatum. Quas sine λήξει interiisse dicit, eas ait vel δαμῆναι, vel θανάτῳ καλύπτεσθαι. Quas autem significare vult λήξειν constitui ex se, nec interiisse funditus; ait

ὑπὸ γῆς καλύψασθαι: quod primae et secundae aetati contigit. Tertia aetas contra, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυβοῦ. Αἶδαο Νώνυμοι. Tales διασολὰι Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὅππότερος τὰδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε. Τὸν δὲ ἀποφθίμενον δύνειν δόμον Αἶδος εἶσω. Vbi manifesta sit διασολή, non placet tamen frigida illa Grammaticorum, Eustath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύνειν εἰς ᾠδὴν, πρὸς διασολὴν εἰρηται τῶν δίχα φθορᾶς μυθευομένων δύναι εἰς ᾠδὴν, ὅπως ὁ Πειρίδης, καὶ ὁ Θησεύς, καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον δύναι εἰς ᾠδὴν dixit, πρὸς διασολὴν: ita Hesiodus homines aetatis tertiae, βῆναι εἰς ᾠδὴν, sed δαμασθέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χειρσί: secundo νωνύμως. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum aetate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, et qui Troianum. Priores interiisse dicit sine λήξει, sicut tertiam: posteriores par-

Βῆσαν εἰς εὐρώεντα δόμον κρυερὰ Δῖαδαι,

Νώνυμοι θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλης περ ἔοντας

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles; mors autem, tametsi terribiles erant,

153. βῆσαν] ὕβησαν· ἐπορεύθησαν. δὲ] εἰς. εὐρώεντα] πλατὺν· συλληψάμεν.
κρυερὰ] ψυχρὰ. Ἀῖδα] ἔδα. 154. νώνυμοι] ἀνώνυμοι· ἀνονόματοι.
ἐκπάγλης] ἰσχυρῆς· καταπληκτικῆς. ἔοντας] ὄντας.

153. Κρυερὸν Acad. Tzetz. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Ἀῖδα est in ed. Rob.
154. Νώνυμοι Acad. Senat. ἐκπάγλης Senat.

tim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μακάρων νῆσοις. Divisio quam male perceperunt interpretes, ibi est:

Ἐνθ' ἦτοι τὰς μὲν θανάτῃ
τέλος ἀμφεκάλυψε,
Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὰς μὲν et τὰς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt, ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus est, cui praedicat Proteus: Σοὶ δ' εἰ θεόφρατόν ἐστι διοτρεφέες, ὦ Μενέλαε,

Ἄργεϊ ἐν ἵπποβότῳ θανεῖν,
καὶ πότμον ἐπισπῆν,
Ἀλλὰ σ' εἰς Ἥλυσιον πεδίον,
καὶ πείρατα γαίης

Ἀθάνατοι πέμψουσιν —
Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξει, suo scelere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Troianos partim interiisse, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; quibus, opponuntur οἱ νώνυμώς θνησκόντες. Ex iis maxime excipiebantur illi qui in vndis perierant, quorum praecipuus fuit Ajax, cui

ne locum quidem in sua νεκυία concessit Homerus, quod funditus interiisse existimaretur. Quod et Synesius notavit: Ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς θαινοῖς, ὁμνυμί σοι θεὸν ἐν φιλοσοφία πρεσβεύει, τὸ Ὀμηρικὸν ἐθραττεν ἐκείνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἴη, τὸν καθ' ὕδατος θανάτον, ὁλεθρον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γὰρ ἐστὶν ὅτι τῶν ἐπῶν, Αἴας δ' ἐξαπολώλεν ἐπεὶ πῖεν ἄλμυρον ὕδαρ, τὸν ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκριβεστάτην ἀπώλειαν εἶναι τιθέμενος. ἐδένατο γὰρ ἄλλον ἐξαπολώλεναι φησὶν, ἀλλ' ἐκαστος ἀποθνήσκων, αἰδὼς δ' ἐβαβήκει. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δυοῖν νεκυίαιν ὁ μικρὸς Αἴας, ἐδαμῆ τῷ δρᾶματος εἰσαγγενεταί, ὥς τῆς ψυχῆς ἐκ ἔσης ἐν ἔδα. Heinsius.

153. Εὐρώεντα] Non inepti sunt, qui *latum, amplum* reddunt. Saepe enim εὐρώεις *latus, amplius*, vnde Hesychius εὐρώεντα exponit πλατέα: quo sensu deducenda vox ab εὐρος *latitudo*, ut docet Eustath. ad Il. T. p. 962. Edit. Rom. Krebsius.

Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον Φάος ἡελίοιο. 155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,

Αὐθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ

Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιοτέρον καὶ ἄρειον,

Ἄνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονται

Ἡμίθεοι, προτέρῃ γενεῇ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν. 160

Καὶ τὰς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνῇ,

Inuasit atra, splendidumque liquerunt lumen solia.

Sed postquam et hoc genus terra operuit,

Rursum aliud quartum in terra multorum altrice

Iupiter Saturnius fecit iustus et melius,

Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur

Semidei, priore aetate, per immensam terram.

Hos quoque bellumque malum et pugna grauis,

155. εἴλε] ἔλαβε. ἔλιπον] κατέλιπον. Φάος] φῶς. ἡελίοιο] ἡλίου. 156.

αὐτὰρ] δὲ. 157. αὐθις] πάλιν. χθονὶ] γῇ. πελυβοτείρῃ] πολλὰς βοτάνας.

158. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ποίησε] ἐποίησε. ἄρειον] κρεῖττον. 159.

ἡρώων] ἡμιθέων. θεῖον] θαυμαστόν. καλέονται] καλεῖνται ὀνομάζονται. 160.

προτέρῃ γενεῇ] ἐν. ἀπείρονα] ὑπερῶν. γαῖαν] γῆν. 161. τὰς] τούτους.

πόλεμος] ὁ. φύλοπις] μάχη. αἰνῇ] χαλεπῇ.

156. κάλυψε Ald. Iun. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 157. αὐθις Acad.
ἐπ' Ald. Trinc.

158. Δικαιοτέρον] Si aetas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profecto fuisse priorem oportuit: quae enim scelera de hac non narrantur? Quam conscelerata fuit Oedipi familia? Quam mali homines, Troicis temporibus? Verum *Homerus* usque adeo laudat eos, qui ad Troiam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem inspiciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic teme-

rariae priorum aetatum laudes ad posteros transmittuntur, et quos vituperaremus, si de iis sine praecudicio iudicaretur, ad coelum tollimus, quia sunt olim a Maioribus nostris, prae imperitiis, laudati. *Clericus*,

Δικαιοτέρον] Haud sane mortalium optimi. Οἱ Ἑπταῖ fuerunt, si *Homerum* audire fas est. Ille enim II. δ, 409. *Sthenelum* *Capanei* filium ita loquentem inducit, Κείνοι δὲ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὀλοντο. *Rob.*

Τὰς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηϊδὶ γαίῃ,
 "Ωλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο
 Τὰς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγὼν, Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο. 165

Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam
 terram,

Perdedit pugnantes propter oues Oedipi;
 Alios vero in nauibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Troiam ducens, Helenae gratia pulcricomae:

162. ἑπταπύλῳ] τῇ ἑπτὰ πύλῳ ἐχούσῃ. Καδμηϊδὶ] τῇ Καδμῆ. γαίῃ] γῇ.
 163. ὤλεσε] ἔφθαιρε. μαρναμένους] μαχομένους. μῆλων] προβάτων. ἕνεκ']
 ἕνεκα· χάριν. Οἰδιπόδαο] Οἰδίποδος. 164. τὰς δὲ] ὤλεσε. νήεσσιν] ναυσὶ.
 λαῖτμα] κύμα. 165. Τροίην] Τροίαν. ἠυκόμοιο] τῆς καλὴν κόμην
 ἐχούσης.

165. El; Ald.

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἑπτα-
 πύλῳ] Intelligit non tantum
 τὰς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις dictos,
 sed etiam eos qui Ἐπιγονοὶ di-
 cebantur, id est, τῶν ἑπτὰ
 τῶν ἐπὶ Θήβαις filios. Vtri-
 que Thebas adorti sunt. Dio-
 dorus Siculus libro III. Οἱ
 δὲ τῶν παῖδες Ἐπιγονοὶ
 ὀνομασθέντες, τὸν τῶν πα-
 τέρων θάνατον ἐπεξιδόντες,
 ἐγνώσαν σφατεῦσιν κοινῇ ἐπὶ
 τὰς Θήβας. Aeschylus quo-
 que non tantum Ἐπτα ἐπὶ
 Θήβαις tragediam, sed et-
 iam Ἐπιγόνους scripsit. Ex
 ea interpretes Pindari versus
 περὶ κρᾶσεων adferunt: καθ' ἃ
 καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἐπιγόνους.
 Λοιβὰ Διὸς μὲν πρῶτον ὠραίῃ
 γαίῃ

"Ἡρας τε, τὴν τε δευτέραν κρᾶ-
 σιν νέμω.

Τρίτην Διὸς σωτῆρος εὐκταίαν
 λίβαν.

qui corruptissime ibi scribun-
 tur. Et Androgonus ab A-
 thenaeo narratur εὐήμερῆκειν
 τὰς Ἐπιγόνους. Heinsius.

163. Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπό-
 दाο] Κτημάτων, hoc est, re-
 rum, regni. Guiccius.

Μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο]
 Tamen recte Interpretes Grae-
 ci obseruarunt μῆλα hic dici
 metonymice omnis generis
 diuitias; tamen vertendum
 non censuimus *opes*, pro *oui-*
bus, in translatione verbis usque
 adeo adstricta: cum nihil ve-
 tet *oues* nos in ea interpreta-
 ri, vt μῆλα in Graecis Hesio-
 di verbis. Hebraei תרנגולות *mik-*
neb promiscue vocant *diuitias*
 et *pecudes*; quia vt omnibus
 notum, diuitiae antiquissimis
 temporibus in pecudibus prae-
 fertim erant sitae. Clevicus.

165. "Ἡθεα] Lucretius qui-
 etes vocat. Scaliger.

171. Ἐν

Ἐνθ' ἦτοί τ' ἄνδρες μὲν θανάτῳ τέλος ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίον καὶ ἦθε' ὀπάσας
 Ζεὺς Κρονίᾳς κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
 † Τηλῷ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε.
 Καὶ τοὶ μὲν ναῖουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην,

170

Vbi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam et sedem tribuens
 Iupiter Saturnius pater constituit eos ad terrae fines.
 † Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum,

166. ἔνθ' ἦτοί τ' ἄνδρες μὲν ἀμφεκάλυψε] ἐκέντησε. 167. δίχ' ἦτοί τ' ἄνδρες μὲν χερσὶ.
 βίον] βίον. ἦθε' ἦθε' ἦθε'. ὀπάσας (sic)] παρασχών. 168. κατένασσε]
 κατέκτανε. πείρατα] πείρατα. γαίης] γῆς. 170. τοῖ] ἔτοι. ναῖουσιν] οἰ-
 κῶσι. ἀκηδέα θυμὸν] ἄλυπον ψυχὴν. 171. μακάρων] μακαρίων. βαθυ-
 δίνην] βαθύρρεν.

166. τὰς deest in Ald. Iunt. 1. 2. ἀμφεκάλυψεν Senat. 167. ὀπάσας B.
 731. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 169. Τηλῷ etc. deest in August.
 Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heins. Com. Moschop. Proclus
 etiam docet, repudiatum a quibusdam esse, ut non Hesiodum.

171. Ἐν μακάρων νήσοισι]
 Etiam si *Homerus* insulas non
 memoravit, attamen plerique
 eum auctorem huius fabulae
 fuisse volunt; inter quos *Strabo*,
 qui Lib. I. a Poëta *Elysium*
campum dictas beatorum *insu-*
las fuisse contendit. Profert
 p. 2. celebrem locum ex *Odyss.*
 Δ. ubi describuntur campi *Ely-*
sii. Quibus subiungit: καὶ
 αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ
 τῆς μαυροσίας εἰσὶ τῆς ἐσχά-
 τῆς πρὸς δύσιν: beatorum ve-
 ro insulae sunt e regione *ulti-*
mae Mauritaniae ad occasum.
 Attamen *Elysios campos* quae-
 rit etiam in continente *Hispa-*
nia; addit enim: καθ' ὃ μὲ-

ρος συντρέχει τὸ τῆς Ἰβηρίας
 τὸ ταύτῃ πέρας: eodemque
Hispaniae occidui fines perti-
nent. Verum hoc posterius
 copiosius prosequitur Lib. III.
 p. 103. et seq. ubi docet Poë-
 tam, cum sciret multas expe-
 ditiones in extremam usque
 Hispaniam susceptas fuisse, et
 de fertilitate earum orarum a
 Phoenicibus aliquid rescivisset,
 ibi piorum sedes sitas et *Ely-*
sium campum finxisse. Adsen-
 titur ei *Eustathius*, ad memo-
 ratum *Homeri* locum, cuius
 imitatore *Hesiodum* hic esse
 leberide caecior viderit. Ita
 etiam senserat *Plutarchus*,
 quem vide non procul ab ini-

tio vitae Sertorii. *Haec ex schedis paternis.* Ceterum quod habet *Strabo* de Phoenicibus qui fertilitatem Baeticae *Homero* descripserant, viam ostendit *Sam. Bocbarto* inueniendae rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, Phoenicia, *עליליז* *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi *Chanaanis* Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo ante, apud Graecos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta haec esset opinio, nec constaret quo rerum naturae loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in vltima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

Παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὀκεανὸν, interpretati primo omnium videntur ἐν τῷ αἔρι: postea vocem Ὀκεανὸν ita sumserunt, quasi quae per se τὸν αἆρα designaret. *Hesych.* Ὀκεανὸς αἶρ, θάλασσα. Item, Ὀκεανοῖο πέρον, τὸν αἆρα εἰς ὃν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀποχωρεῖσι. Postremo alia. Atque hinc *Heroas* suos, qui παρ' Ὀκεανὸν constituuntur, *Aeris in latis campis* constituit *Maro*. At Graeci interpretes magno se ἀτοπήματι traduxerunt, cum, παρ' Ὀκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸν Ὀκεανὸν, quod et reliqui secuti sunt. Melius mul-

to, et prudentiss *Silius*, *Ultra Oceanum* reddidit Lib. XIII.

Verum ultra Oceanum sacro con-
termina fonti,

Lesbaeos latices et sacra obli-
via potat.

Quod Graece esset πέρα τῷ Ὀκεανῷ. Ceterum cur ibi *Heroas* constituat *Hesiodus*, ratio haec est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῆς ἀδίκης διαίτης, quae iustissima et facillima, καὶ μετὰ δικαιοσύνης, e terra petebatur prius: postea cum Oceanum πόρξ εἵνεκα tentarent, actum de iustitia fuit. Atque haec causa vera est, cur *Hesiodus* vitam illam, quam *Homerus* βίον ῥήϊσαν vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quod nihil plus commercii cum Oceano et eius praeside *Fortuna* haberet. Hinc *Pindarus*, in multis *Homeri* et *Hesiodi* interpretes, eleganter, vbi περὶ μακάρων et eorum νήσων agit, negat illis πόντιον ὕδωρ περὶ διαίταν εἶναι. Quem locum, in hanc sententiam et *Theon* adducit. Verba eius sunt ad illum *Arati*, vbi *Astraea* describitur, et de saeculis agitur: Αὐτῶς δ' ἔζων. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα. ἐκαστὰ ἐπιχώρια ἤκει τε καὶ ἤκεσε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κενεὸν περὶ διαίταν. Vbi legendum κενεὴν περὶ διαίταν ex ipso *Pindaro*. Opponit κενεὴν διαίταν Oceani, τῇ ῥήϊσι βιοτῇ. Quamvis nobis ipse *Arati* locus quoque vsui esse potest, vbi hunc βίον ῥήϊσον

Ὀλβιοὶ ἥρωες τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν.

Felices heroës: his dulcem fructum

172. Ὀλβιοι] μακάριοι. τοῖσι] τέτοισι. μελιηδέα] γλυκύν.

172. τοῖσι Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

ῥήϊσον describens Oceanum ab illis seiungit: Αὐτως δ' ἔζων. χαλεπή δ' ἀπέκειτο θάλασσα. Καὶ βίον ἔπω νῆες ἀπὸ προθεν ἠγίνεσκον, Ἀλλὰ βόες καὶ ἄροτρα. Sicut ante ἐπιθυμίαν et τὸ ἐπιθυμητικόν, Oceanus ignotus erat, ut semotus: ita Heroum καὶ τῶν μακάρων animae ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίαν sint, qua qui carent ῥᾶς ζῶειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ προνοίας eleganter interpretatus est, iustitiae locum esse existimabant σπασθασθείσης γεωργίας, ναυτιλίας δὲ ἀποσπασθασθείσης. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, praecipueque mentem huius libri interpreteremur) iniustitiae poenam constituit τὸν Ὠκεανόν, tamquam necessarium, a quo etiam iustos separat: quibus hoc praemium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασιν δ' αἰγαθοῖσι διαμπερές, καὶ ἐπὶ νηῶν Νείσσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζεῖδωρος ἄρρα. Ipse Poëta cur Heroas suos παρ' Ὠκεανόν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τρεῖς τῷ

ἔτας θάλλοντα φέρει ζεῖδωρος ἄρρα. Terrae enim fructum, quem ῥήϊσον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, mari et mercaturae. Poterat praeterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, et eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quae nihil praeter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte et aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissime locutus erat, cum περὶ μακάρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνεύοντας ἀήτας Ὠκεανὸς ἀνίσιν. Duo enim significarat Poëta: primo secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis eius partibus, sicut Herodotus fluviος τῶν αὐρῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφελος a quodam dicitur. Secundo, ostendit firum eorum πρὸς δύσιν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπελθόν, ut magistri loquuntur, et frustra: vel, quod saepe facit, ὡς τοιῷτον Φιλῶν ἄνεμον μάλιστα, sed

Τρεῖς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρετρα.

Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετῆναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι. 175

Ter quotannis florentem profert foecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesssem
Hominum generi, sed aut mortuus essem prius, aut postea
natus!

173. τὸ ἔτεος, (sic) τὰ χρόνια, ζείδωρος] ἡ ἀρετὴ τὰ ζῆν. ἄρετρα] γὰρ ἔρετρα
τριπασμένη. 174. μηκέτ'] οὐδέ. ὦφειλον] ἐχρῆσθην. μετῆναι]
ἐμεῖναι. 175. πρόσθε] πρότερον. (ἔπειτα) μετὰ ταῦτα.

173. Τρεῖς τὸ ἔτεος B. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2.
Trinc. Steph. Com. Heinss. τὰς ἔτεος legit etiam cod. Palat. 174.
ὦφειλον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. πέμπτοις Trinc. μετ' αὐτοῦ Trinc.

sed ut dixi. Notarunt iam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Ὠκεανὸν Ἡσιόδῳ βλασφημὸν εἶναι. Ceteri Poetae cum Hesiodum et Homerum non bene percepissent, ipsum Ὠκεανὸν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phaedone τὸν Ὠκεανὸν τῷ Ἀχέρωντι simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τὴν εἰς ἄλδα καὶ θοδὸν παρὰ τὸν Ὠκεανὸν γεγενῆσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ, & κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinssius.

174. Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφειλον ἐγὼ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato: Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor aetas? Infelix ego, non illo qui tempore natus,

*Qua facilis natura fuit: sors
o mea laeva*

*Nascendi, miserumque genus,
et fera libido*

Tanta meae, etc.

Opponit minorem aetatem, id est, τὸ πέμπτον γένος, θεοῖς καὶ ἥρωσι. Deos aetatem autem vocat: quia aetas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. *Facilem naturam* dixit, τὸν ῥῆξον βίαν. Legendum autem versu secundo, *Sors o mea lenza Nascendi*. Ita plane mentem Hesiodi dat. Heinssius.

Μηκέτ' ἔπειτ'] Priorem huius voti partem pulchre exprimit Horatius Sat. 2. lib. 2. *Hos utinam inter Heroes natum tellus me prima tulisset.* Rob.

175. Ἡ ἔπειτα γενέσθαι] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futurae. Guicetus.

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· ἔδ' ἐποτ' ἡμαρ
 Παύσσονται καμάτῃ καὶ οἰζύος, ἔδ' ἐτι νύκτωρ
 Φθειρόμενοι χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσῃσι μερίμνας.
 Ἄλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθλὰ κακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τὶτο γένος μερόπων ἀνθρώπων, 180
 Εὗτ' ἂν γενόμενοι πρηνόκροταφοι τελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοῖος, ἔδ' ἐτι παῖδες,

Nunc enim genus est ferreum: neque unquam aut die
 Quiescent a labore et miseria, aut nocte
 Corrupti: graues vero Dii dabunt curas.
 Sed tamen et hisce admiscebuntur bona malis.
 Iupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium ho-
 minum,
 Quum vix nati canescant,
 Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

176. σιδήρεον] σιδηρεῖον. ἡμαρ] κατὰ τὴν ἡμέραν. 177. καμάτῃ] κόπῃ.
 οἰζύος] ταλαιπωρίας. νύκτωρ] κατὰ τὴν νύκτα. 178. φθειρόμενοι] ἀπολύ-
 μενοι. χαλεπὰς] κακὰς. μερίμνας] φροντίδας. 179. ἔμπης] ὄμης. τοῖσι]
 πᾶσι. μεμίζεταί] μεμειγμένα ἐστὶ. ἐσθλὰ] τὰ ἀγαθὰ. 180. ὀλέσει (sic)]
 φθαρεῖ. μερόπων] μεμερισμένην ἔχοντων τὴν ὕπα. ἔχον τὴν φωνήν. 181.
 εὗτ'] ὅποτε. πρηνόκροταφοι] λευκοὶ τὰς κροτάφους. τελέθωσιν] ὑπέρ-
 χωσι. 182. παίδεσσιν] παισὶ. ὁμοῖος] ἴσος.

176. ἐδέποτ' August. Trinc. Steph. Com. Heinsf. 177. ἐκείνῃ Acad.
 Ald. 180. ὀλέσει August. 181. γινόμενοι August. Acad. Trinc.
 Moschop. Tzetz. 182. τὶ lunt. 1. 2.

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ
 σιδήρεον] Aetas igitur haec
 proxime successerat Troicae.
 Quando autem hic *aetatem* di-
 cimus, intelligimus γένος, hoc
 est, *prolem* quamdam homi-
 nium, non intra triginta, aut
 triginta quinque annos, nato-
 rum, sed per maiorem anno-
 rum numerum florentium. Ce-
 terum quid deterius habuerint
 Hesiodæa tempora Troicis, me
 nescire fateor. Praesentia, ni-
 mirum, dumtaxat mala fest-

timus, praeteritorum oblitus.
 Clericus.

Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc
 loco ex illis vocibus est, quæ
 sumi πλατικῶς a Grammati-
 cis dicuntur: tale est illud Ho-
 meri:

— νῦν μὲν γὰρ κεν ἔλοις πό-
 λιν εὐρυαγυῖαν.

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσ-
 σιν ὁμοῖος] Ex his ferrei sae-
 culi notatur infelicitas, in quo
 permolere alienas uxores vul-
 gatum erat: contra inter prae-
 cipuas

Οὐδὲ ξείνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἐταῖρος ἐταίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὥς τὸ πάρος περ·
 Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσασι τοκῆας. 185
 Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ἔδδ' θεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδδ' μὲν οἳ γε

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,
 Neque frater amicus erit, ut antehac:
 Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.
 Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
 Impii, neque Deorum vindictam veriti: neque hi sane

183. ξείνος] φίλος (sic). ξεινοδόκῳ] ξεινοδόχῳ. ἐταῖρος] ὁ φίλος. ἐταίρῳ] τῷ φίλῳ. 184. κασίγνητος] ἀδελφός. ἔσσεται] ἔσται. ὥς] καθά. ὅδ' ἴσμεν] πρότερον. 185. αἶψα] ταχέως. ἀτιμήσασι (sic)] ἀτιμήσουσι· κατὰ φρονίμους. τοκῆας] γονεῖς. 186. μέμψονται] ὑβρίζουσι. τὰς] τότε. χαλεποῖς] σκληροῖς. βάζοντες (sic)] λοιδοροῦντες. ἐπέεσσιν] ῥήμασι. 187. σχέτλιοι] ἄθλιοι. ὅπιν] ἐπιπροφῶν. εἰδότες] γινώσκοντες. οἳ γε] ἔτσι.

184. τοπάροσπερ Ald. 185. ἀτιμέσουσι August. 186. βάζοντες August. Acad. Ald. Trinc. lunc. 2. βάζοντ' codd. Palat. 187. ἔτσι August. Acad.

cipuas felicitatis notas recenset *Hesiodus*, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem mouerent. Res manifesta fit ex hisce *Catulli* versibus, in *Juliae* et *Mallii Epithalamio*:

*Torquatus volo paruulus,
 Matris e gremio suae,
 Porrigens teneras manus,
 Dulce rideas ad patrem
 Semibianse labello.*

*Sic suo SIMILIS patri
 Mallio et facile insciis
 Noscitur ab omnibus,
 Et PVDICITIAM suae
 Matris indices ore.*

Sic et *Theocritus* in *Encomio Ptolemaei*:

Ἀσέβητα δὲ γυναικὸς ἐκ' ἀλλοτρίῳ νόος αἰέν,
 Πηδία δὲ γοναί, τέκνα δ' αὖ ποτ' εἰκότα πατρί:

Mulieris autem coniugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis coegitum est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.

Οὐδέ τι παῖδες] Hic distinguendum videtur, et τεκεία σιγμῇ ponenda post παῖδες. *Quietus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντες pro βάζοντες, ut ἄσπον ἰόντες *Homerō*. Sed iste versus ὑπονοθεύει. *Idem.*

187. Οὐδέ θεῶν ὅπιν εἰδότες] *Neque Deorum ultionem veriti*

Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δαῖον,
 Χειροδίκαρ ἕτερος δ' ἑτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξει
 Οὐδέ τις εὐόρκῃ χάρις ἔσσεται, ἔτε δικάϊα, 190
 Οὐτ' ἀγαθῶ· μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν

Senibus parentibus educationis praemia reddent,
 Violenti: alter autem alterius ciuitatem diripiet.
 Neque villa pii gratia erit, neque iusti,
 Neque boni. magis vero maleficum et iniurium

188. γηράντεσσι] γηράσκουσι. τοκεῦσιν] γονεῦσι. ἀποθρεπτήρια (sic)] τροφὰς· ἀμειβάς. 189. χειροδίκαρ] ἑρπαγος. ἐξαλαπάξει] πορθέσει. 190. εὐόρκῃ] καὶ εὐσεβῆς. ἔσσεται] ἔσται. 191. ῥεκτῆρα] ἐργάτην. ὕβριν] ὕβρισιν.

188. ἀποθρεπτήρια August.

ueriti, non, oculum. hoc est, poenam quae a tergo sequitur. Tibull. Nescias ulteriores post caput esse Deum. Σχέτλιος. a σχέω, σχετός, ἄσχετος. item a σχέτω, σχέτλω, σχετλός, σχέτλιος, coercendus, malus, miser. Idem.

189. Χειροδίκαρ] Obseruant iam olim vereres commentatores in Homero et Hesiodo πάθος quoddam in compositis quibusdam ἀντικείμενον: quod directe cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμός, τὸ πολὺ τῆ χόλῃ. cum μεγάθυμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus: καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκην ἐν χερσὶν ἔχων est ὁ δίκαιος, χειροδίκης ὁ ἀδίκος. Virumque notauit verus quidam magister olim ad Poëtam: Μέγας μὲν γὰρ θυμός, τὸ πολὺ τῆ χόλῃ. μεγάθυμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. ἔτω καὶ παρ' Ἡσιόδῳ δια-

φέρει ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων τὴν δίκην· χειροδίκης μὲν γὰρ συνθέτως ὁ βίαιος, καὶ ἐκ ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ ταῖς ἑαυτοῦ, κείμενον ἔχων τὸ δίκαιον, δίκην δ' ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ πρὸ χειρῶν οἶον φέρων τὸ δίκαιον. Virumque tamen pro altero poni potest, ut iam videbimus. Heinsius.

190. Οὐδέ τις εὐόρκῃ] Subintellige ἀνδρός. Guierius.

191. Ὑβριν pro ὕβρισιν, quamuis possit excusari. Scaliger.

Ὑβριν] Ὑβρις ὁ ἀδίκος, ὕβρις. Guierius.

Ὑβριν] Ἀντὶ τῆ ὕβρισιν καὶ κακῆργον ἀνδρωπον. Τοῖς τὸν καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Θυέσῃ. Πόλεμον, ἀντὶ τῆ ἐρίσικόν, πολέμιον. Procl. Recte obseruauit Proclus ὕβριν significare ὕβρισιν. Sed πόλεμον etiam poni pro πολέμιον haud scio an vllis exemplis

Ἀνέρα τιμήσασσι δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσαι βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρεῖονα Φῶτα,
 Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμείται.

Virum colent: iustitia autem in manibus et pudor
 Non erit: laedetque malus meliorem virum,
 Verbis iniustus alloquens, peierabit vero:

192. ἀνέρα] ἄνδρα. δίκη] δικαιοσύνη. αἰδῶς] εὐλάβεια. 193. τὸν ἀρεῖονα]
 τὸν κρείττω. Φῶτα] ἄνδρα. 194. μύθοισι] λόγοις. σκολιοῖς] διεστρεμ-
 μένοις (sic). ἐνέπων (sic)] διαβάλλον. ὁμείται] ὑμῶσει.

194. ἐνέπων August.

exemplis probari possit. Ista
 autem fabula Euripidis prae-
 ter paucos versus penitus in-
 teriit. A Latinis quidem in-
 terdum ponitur Substantivum
 pro Adiectivo amplificationis
 causa. Sic Martialis,

*Non viciosus homo es, Zoila,
 sed vitium.*

Lucretius, *Parvula, pumilio,
 χαρίτων ἴα, iota* merum Sal.
 Et a Graecis etiam pro Parti-
 cipio, ut e versu sequente pa-
 tet, *Magna atque immanis, κα-
 τὰπληξίς, plenaque honoris.*
 ubi *κατὰπληξίς* idem sonat
 ac ἡ *κατὰπληγττασα*. Rob.

Quam dubitandi (an πό-
 λεμος ponatur pro πολέμιος)
 causam habeat vir doctus, non
 video. Quasi non vñtatissi-
 mum Graecis sit, duo Substan-
 tiua ponere ita, ut alterum mu-
 nus Adiectivi sustineat. So-
 phocl. in Aiaçe 59. *μανιάσι
 νόσοις furiosis morbis*. Oed.
 Tyr. 21. *μαντεία σποδῶ* pro
μαντικῇ. quod cum quidam
 non intelligerent, scripserunt
μαντείας. in Electr. 182. *Κρί-
 σα ἀκτῇ, pro κρισσῇ*. Callim.
 hymn. in Del. *Φυγῶ ἐπὶ*

πρύμνω pro *Φυγηνῶ*. Vbi
 quoque male Faber, *deleto
 τῶ iota*, scribebat *Φυγῶ* Do-
 rice pro *Φηγῶ*. Sed de hoc
 loquendi more Graecorum plu-
 ribus disputabimus in Lectioni-
 bus nostris Sophocleis. *Kreb-
 sius*.

192. Δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ
 αἰδῶς Οὐκ ἔσαι] Distingui
 hoc modo etiam alia ratione
 et contraria potest. *μᾶλλον δὲ
 κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν Ἀνέ-
 ρα τιμήσασσι. δίκη δ' ἐν χερ-
 σὶ, καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσαι*. Illud
 autem *δίκη δ' ἐν χερσὶ*, tum
 eadem ratione dicetur, qua
χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἄ-
 δικοί. Sic nunc *δίκη δ' ἐν χερ-
 σὶν ἔσαι*, est, *ἄδικοι ἔσονται*.
 Nam idem illud *πάθος* signi-
 ficationis contrariae in simpli-
 cibus esse potest, quod in com-
 posito. Euripides Bacchis *χει-
 ρῶν δίκην* dixit *τὴν βίαν, καὶ
 τὸ βίαιον*. Καὶ *τὴν μὲν ἂν
 προσεΐδες, εὐθὺλον πόριν* Μυ-
 κωμένην *ἔχασαν ἐν χερῶν δί-
 κῃ*. *Heinsius*.

194. Ἐνέπων] Appellans,
 incessens, increpans, ἐνίπ-
 των. ἐπὶ δ' ὄρκον ὁμείται,
 hoc

Ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἅπανιν 195
 Δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμαρτήσῃ συγερῶπῃς.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπόν ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
 Λευκοῖσιν Φαρέεσσι καλυψαμένῳ χροῶ καλόν,
 Ἀθανάτων μετὰ Φῦλ' ἵτην, προλιπόντ' ἀνθρώπους,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεια λυγρὰ 200

Litor autem homines miseros omnes
 Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur inuiso
 vultu.
 Tum demum ad coelum a terra spatiosa,
 Candidis vestibus rectae corpus pulcrum,
 Ad Deos ibant, relictis hominibus,
 Pudor et Nemesis: relinquentur autem dolores graues

195. Ζῆλος] φθόνος. οἷζυροῖσιν] τελαμπύρεσι. 196. Δυσκέλαδος] δόσφημος.
 κακόχαρτος] ἐπὶ κακοῖς χαίρων. ὁμαρτήσῃ] ἀκολυθῆσσι. συγερῶπῃς] ἀποτρέ-
 παις· μισητὸς. 197. Ὀλυμπόν] θρανόν. χθονὸς] γῆς. εὐρυοδείης] πλα-
 τείας. 198. Φαρέεσσι] ἱματίοις. καλυψαμένῳ] καλυψάμεναι. χροῶ] σῆμα.
 199. μετὰ] ἐπὶ. Φῦλον (sic)] γένος. ἵτην (sic)] ἐλεύσονται. προλιπόντ']
 πρόλιπόντες· προλιπόμεναι. 200. Αἰδῶς] ἐντροπή. Νέμεσις] δικαιοσύνη. λεί-
 ψεται] καταλειφθήσεται. ἄλγεια λυγρὰ] λύπαι χαλεπαί.

196. συγερῶπῃς Trinc. 198. λευκοῖσι August. 199. Φῦλον ἵτην B. 60.
 Jtht. 1. 2. Φῦλον ἵτην B. S. Coisl. August. Acad. Ald. Trinc. Com.
 Φαλ' ἵτην Steph. Heinl. Moschor. 200. τὰ August.

hoc est, ἐπομεῖται ὄρκον. τμή-
 σις. Guicciard.

196. Δυσκέλαδος] Κακῆς
 Φήμας ἐγείρων, malos rumo-
 res. alias raucus. male expro-
 batur.

198. Λευκοῖσιν Φαρέεσιν]
 Per candidas vestes sanctimo-
 nia et puritas denotantur. Sae-
 pissime in sacris Scripturis haec
 figura occurrit. Sic Apocal. 4.
 4. Καὶ κυκλόθεν τῷ θρόνῳ
 θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες·
 καὶ ἐπὶ τῷ θρόνῳ εἶδον τῷ
 εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυ-
 τέρας καθήμενας περιβεβλη-
 μένας ἐν ἱματίοις λευκοῖς. Et

7, 9. Ἰδὲ, ὄχλος πολὺς, ὃν
 ἀριθρῆσαι αὐτὸν ἄδεις ἡδύνα-
 το ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυ-
 λῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσ-
 σῶν, ἐξῶτες ἐνώπιον τοῦ θρό-
 νου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἁγίου, πε-
 ριβεβλημένοι ῥοὰς λευκῆς.
 Et 19, 8. Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα
 περιβάλῃται βύσσινον καθα-
 ρόν, καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ
 βύσσινον τὰ δικαιώματα ἐστὶ
 τῶν ἁγίων. Robinsf.

200. Νέμεσις] Vide dicta
 ad Theogoniae v. 223. Haec
 est altera illa Nemesis, quae
 homines, non secus ac pudor,
 ad virtutem incitabat. Proprie

Θνητοῖς ἀνθρώποισι κακὸν δ' ἐκ ἔσεται αἰκλή.

Nūn δ' αἶνον βασιλεῦς' ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.

Ὡδ' ἱερὴ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδεiron.

Mortalibus hominibus: mali vero non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.
Sic accipiter affatus est Iusciniam canoram,

201. αἰκλή] βλάβη. 202. αἶνον] παροιμιώδη λέγον. βασιλεῦς] κριταῖς.
ἐρέω] λέγω. φρονέουσι] νοεῖσι. 203. Ὡδ'] ὧτος. ἱερὴ] ἱερῆ. ποικιλόδε-
iron] τὴν ποικιλόφωνον.

est νέμεσις, iusta vituperatio, quo sensu saepe, apud *Homerum*, occurrit, ut animadver- tit *Eustathius*; cuius vituperationis metu, a delinquendo abstinemus. Ideo cum Pudore coniungitur hic ab *Hesiodo*. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶ ὡς πρὸς τι λέγεται, Αἰδῶς τε γὰρ ἡ διὰ τὴν Νέμεσιν γινομένη ἐπιστροφὴ, Νέμεσις δὲ ἡ μέμψις ἐκ τινος ὃν αἰδέμεθα γινομένη: *Nemesis* esse correlatam ad *Pudorem*; *Pudor* enim est attentio orta propter *Nemesis*, (seu *Castigationem*) *Nemesis* vero vituperatio ab aliquo quem reueremur profecta. Loca *Eustathii* indicabit *Index Romanus*. Hanc *Nemesis*, pro more suo, προσωποποίηκεν *Hesiodus*. Altera *Nemesis* fuit *Dea Iustitiae* praeles, quae peccata plectere putabatur et quam descripsit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut et ad *Act. XXVIII, 4. Clericus*.

Προλιπόντ'] Pro προλιπῶσα Nominatio Duali Foeminino. Figura apud poetas vfi-

tata, ut notavit *Schol. Soph. ad Oedip. Colon. v. 1672*.

Ἰδόντες καὶ παθῶσα] ἀντὶ τῶ ἰδῶσαι καὶ παθῶσαι. Πολλὰ γὰρ δὲ τῷ σχήματι χρῆται, ἀντὶ τῶν θηλυκῶν τὰ ἀρρε- νικὰ τιθεῖς. καὶ ἐν Ἡλέν- τει.

Ὡ τοῖσιν ἐχθροῖς εὖ βε- βηκοσι ποτὲ,

Ψυχῆς ἀφειδήσαντες πρῶ- ζάτην Φόνε.

Καὶ πάλιν,

Ὁρα, κακῶς πράσσοντες, μὴ μείζω κακὰ

Κτησώμεθα.

Καὶ Ὅμηρος

Τῷδε βάτην τήρωσι πελει- ασίην ἰδμαθ' ὀμῶϊα.

Καὶ Ἡσίοδος — Προλιπόντ' ἀνθρώπων.

Porro hunc locum videtur re- spexisse *Iuuenalis Sat. 6*.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam

In terris, visamque diu. —

Paulatim deinde ad Superos *Astraea recessit*

Hac comite, atque duae pariter fugere sorores. *Rob.*

203. Ποικιλόδεiron] Collo variegatam. vulgo canoram. *Quietus*.

205. Πα-

Ἦψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχεσσι μεμαρπώς.
 Ἦδ' ἐλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἄμφ' ὀνύχεσσι, 205
 Μύρετο· τὴν δ' ὄγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον εἶπε·
 Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
 Τῇδ' εἷς, ἣ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν εἴσαν.
 Δῶϊπνον δ', αἶκ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ μεθήσω,
 † Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν. 210
 † Νίκης τε εἴρεται, πρὸς τ' αἰσχεσιν ἄλγιστα πάσχει.
 Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, ταυσιπτερος ὄρνις.

Alte in nubibus ferens vnguibus corseptam.

Illa vero misere, curvis confixa vnguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiose compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multo fortior.

Hac vadis, qua de duco, licet sis cantatrix.

Epulabor vero te, si libet, vel dimittam.

† Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus contendere;

† Quippe victoriā priuatur, et praeter conuicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis praedita auis.

204. Ἦψι] Ἦψ. νεφέεσσι] νέφει. ὀνύχεσσι] ὄνυξι. μεμαρπώς] συλλαβῶν.
 205. ἐλεόν] ἐλεεινόν. γναμπτοῖσι] γναμπτοῖσι. πεπαρμένη] πεπερμένη (sic).
 ὀνύχεσσι]. ὄνυξι. 206. μύρετο] ἐμύρετο. ὠδύρετο. ἐπικρατέως] ἀλαζονικῶς

(sic). μῦθον] λόγον. εἶπε] εἶπε. 207. δαιμονίη] δαίμων. ἀεὶ] ἀεὶ
 (sic)] ἀεὶ. βεῖς. νύ] δὲ. ἀρείων] κρείττων. 208. τῇδ'] ἐκεῖ. εἷς] πορεύσθαι.
 ἢ ὅπερ. αἰοιδόν] μουσικόν. εἴσαν] ἔσαν. 209. ἢ] ἢ. μεθήσω] ἀπολύσω.
 210. huic versui praescriptum est: γυμνικόν. ἄφρων] ἀνεή-
 τες. ὅς κ'] ὅς. κρείσσονας] κρείττονας. ἀντιφερίζειν] ἀνταγωνίζεσθαι. μά-
 χεσθαι. 211. εἴρεται] εἰρεῖται. αἰσχεσιν] ἐνέιδεισι. ἄλγιστα] ὀδυρ-
 212. θς] ὅς. ἔφατ'] εἶπε. ὠκυπέτης] ὠκυπέτης. ἱρήξ] ἱρήξ.
 ταυσιπτερος] ὁ τεταμένην τὴν πτέρην ποιεῖν.

205. ὀνύχεσσι Acad. Senat.

207. ἀλάκας codd. Rob. omnes, Acad.

Trinc. ἀεὶ] ἀεὶ (sic) August.

208. ἢ] ἢ Trinc.

209. ἢ] ἢ Ald.

210. ἄφρων

Trinc. Moschop. 1944 Acad.

205. Πεπαρμένη ἄμφ' ὀνύ-
 χεσσι] Ἀμφιπεπαρμένη ὀνύ-
 χεσσιν. Idem.

207. Δαιμονίη τί λέλακας]
 Ἀ δαίμων, δαίμονος ἢ τύχη,

δαίμόνιος, infortunatus, infe-
 lix. Interdum fortunatus, bea-
 tus, vt Il. β. τί λέλακας;]
 quid strides? vers. seq. τῇδ'
 εἷς] Hac ibis. Idem.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκχε δίκης, μὴδ' ὕβρει ὄφελλε.
 Ὑβρεις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ· ὃδ' μὲν ἐσθλός
 Ῥηιδίως φερέμεν δύνатаι, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς, 215
 Ἐγκύρσας αἵτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει
 Ἐς τέλος ἐξελθῶσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τρέχει Ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.

O Persa, tu vero cole iustitiam, neque iniuriam fove.
 Iniuria enim perniciofa est tenui homini, nam nec diues
 Facile ferre eam potest, grauatunque ab illa,
 Quoties in damna incidit: via vero altera perueniendi
 Melior ad iusta: iustitia enim iniuriam vincit.
 Ad finem progressa: stultus vero malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Iurisiurandi Deus iniusta iudicia.

213. δίκης] δικαιοσύνης. ὕβρει] ἀδικίᾳ. ὄφελλε] αἴψαν. 214. δειλῶ] ἀγενεῖ. βροτῶ] ἀνθρώπων. ἐσθλός] ἀγαθός. 215. φερέμεν] φέρειν. βαρύθει] βαρύνεται. 216. ἔγκυρσας] ἐντυχῶν. αἵτησιν] βλάβαις. ἐτέρηφι] καθ' ἐτέραν μερίδα. παρελθεῖν] ὕπερ. 217. κρείσσων] ἀμείνων. ἐς τὰ δίκαια] ἀγαθὰ (sic). δίκη] δικαιοσύνη. ἴσχει] ὑπερέχει. 218. ἐξελθῶσα] τελευτῶσα. νήπιος] ὁ μικρός. ἔγνω] ἐνόησε. 219. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δέ- κει] κρείσσει.

213. μὴδ' August.

216. ἐτέρηφι Iust. μεταδίδει Procl.

214. Ὑβρεις γάρ τε κακὴ] πικρίας τιμωρία. vt Proclus? Idem.
 Τὸ χεῖσθαι τῇ ὕβρει. vid. Tzetz. Guierus.

216. Ἐτέρηφι] Φι adne-
 xum est hic recto casui, cum
 proprium sit obliquorum. Scali-
 ger.

Ἐτέρηφι παρελθεῖν] Καθ' ἐτέραν μερίδα. ordo, ὁδὸς δὲ τῇ παρελθεῖν εἰς τὰ δίκαια κρείσσων. Vel sic, ἐτέρηφι δὲ ἢ ὁδὸς τῇ π. ἐτέρηφι ex alia parte. Guierus.

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει] Ὑπερέχει. Idem.

219. Ὅρκος] An ἡ ἐπιτορκία, vt Heinsius? an ἡ τῆς ἐ-

πικρίας τιμωρία. vt Proclus? Idem.
 Ὅρκος] Hic Ὅρκος est Nu-
 men, quod praeesse finxit He-
 siodus religioni iurisiurandi, et
 de quo Theogoniae v. 231.
 Sed quare iniusta iudicia co-
 mitari, et quidem curriculo,
 dicitur hoc Numen? Nimirum,
 vt periuros iudices plectat,
 quemadmodum ex superiori-
 bus et sequentibus liquet. Eo-
 dem sensu, Iustitia dicitur ἐ-
 πεσθαι, sequi populos et vr-
 bes de quibus poenas sumit,
 v. 222. Vide et Hieroclem in
 2. v. Pythagoricorum Carmi-
 num

Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος ἐλκομένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι 220
Δωροφάγοι, σχολιαῖς δὲ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.

Iustitiae vero aspera est semita tractae quocumque viri duxerint
Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.

220. τῆς -- Δίκης] δικαιοσύνης. ῥόθος] θόρυβος γίνεται. ἐλκομένης] συρμένης. ἢ] ἢ κ'. ἄγωσι] φέρουσι. 221. δωροφάγοι] οἱ τὰ δῶρα τρώγοντες. σχολιαῖς] διαπραγμαμέναις. δίκαις] κρίσεις. κρίνεται] διακρίνεται. θέμιστας] δικαιοσύνας.

220. ἢ κ' Ald. ἄγωσιν Senat. Acad. 221. σχολιαῖς Trinc.

num. Similis fictio adhibetur
in insigni Oraculo Pythiae,
quod exstat apud *Herodotum*
Lib. VI. c. 86. dignumque est
quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδείδῃ, τὸ μὲν
αὐτίκα κέρδιον ἔτω
"Ορκῷ νικῆσαι, καὶ χρήματα
ληίσσασθαι"
"Ομνυ' ἐπεὶ θάνατός γε καὶ
εὐορκον μένει ἄνδρα."
"Ἄλλ' "Ορκῷ παῖς ἐστὶν ἀνώνυ-
μος, ἔδ' ἐπὶ χεῖρες
Οὐδὲ πόδες. κραιπνὸς δὲ μετ-
έρχεται, εἰσὶνε πᾶσαν
Συμμάχους ὁλέσει γενεήν, καὶ
οἶκον ἅπαντα.

Glauco fili Epicydidis, in prae-
sencia quidem satius sic iureiu-
rando vincere, et pecunias prae-
dari. Iura, quandoquidem mors
etiam in iureiurando religiosum
virum manet. Sed iurisiuran-
di filius est qui nomine caret,
neque ei adsunt manus, ne-
que pedes; celer tamen conse-
quitur, donec universam cor-
ruptam sobolem perdiderit, et
totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης ῥόθος]
Supple γίνεται. "Ρόθος, hoc
est, ἡχος, θόρυβος, turba.
Guizot.

Τῆς δὲ δίκης ῥόθος] Male
verterunt Interpretes, *Iustitiae*
est fremitus. Verte, *Iustitiae*
aspera est semita. Plutarchum
asperas et montosas vias ῥόθους
appellasse notat Scholiastes, ex
quo infert Hesiodum intelle-
xisse asperam et indirectam esse
viam, per quam iustitia a cor-
ruptis iudicibus trahitur. Τὸν
ῥόθον οἱ μὲν ἠκάσαν τὸν ψό-
φον, ὅθεν καὶ ῥόθιον καλεῖ-
σθαι τὸ κτυπᾶν κῦμα, καὶ ῥεῦ-
μα. Πλάταρχος δὲ βυιωτά-
ζων (ἔτω γὰρ καλεῖν βοιω-
τᾶς) τὰς ὀρεινὰς ὁδὰς τὰς σε-
νὰς καὶ δυσάντους ῥόθους ὀνο-
μαζεσθαι φησιν. Εἰ ἔν τῃ-
το κρατοίῃ, λέγοι ἂν ὅτι,
τῆς Δίκης ἐλκομένης ὑπὸ τῶν
ἐπὶ δώροις τὰς δίκας κρινόν-
των σχολιαῖς, ῥόθος ἐστὶ τᾶτ'
ἐστὶ, δυσάντης ἢ ὁδὸς καὶ τρα-
χεῖα δι' ἧς ἐλκεται ὑπὸ τῶν
δικαζῶν. Rob.

Ἡ δ' ἔπειτα κλαίῃσα πόλιν τε καὶ ἦθρα λαῶν,
 Ἡέρα. ἔσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρεσα,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάσωσι, καὶ ἔκ' ἰθεῖαν ἐνειμαν.
 Οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίῃς,
 Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κροτοτρόφος· ἔδ' ἐποτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς,

225

Haec vero sequitur deflens urbemque et sedes populorum,
 Aere induta, malum hominibus adferens,
 Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui iura tam peregrinis quam ciuibus reddunt
 Recta, neque a iusto quidquam exorbitant,
 Iis floret vrbs, populiue florent in illa
 Pax vero per terram alma; neque umquam illis
 Molestum bellum immittit late cernens Iupiter,

222. ἡ δ'] αὐτῇ. ἔπειτα] ἀκαλεῖται. κλαίῃσα] θρηνησα. ἦθρα] ἦθρ' δια-
 τιριβὰς. λαῶν] τῶν. 223. Ἡέρα] ἡρασίαν. ἔσσαμένη] ἐσσημένη (sic).
 κακὸν] βλάβην. 224. οἳ] οἵτινες. μιν] αὐτὴν. ἐξελάσωσι (sic)] ἐλαύνουσι.
 ἰθεῖαν] εὐθεῖαν. ἐνειμαν] ἔδωκαν. 225. οἳ] οἵτινες. δίκας] δικαιοσύνας.
 ξείνοισι] ξένοις. ἐνδήμοισι] πολίταις. διδῶσιν] διδάσκει. 226. ἰθείας] εὐ-
 θείας. δικαίῃς] τῆς δικαιοσύνης. 227. τοῖσι] τῶν (sic). τέθηλε] θάλλει.
 ἀνθεῦσιν] ἀνθῆσι. 228. ἀνὰ] εἰς. κροτοτρόφος] τρέφουσα τὸς νέους. 229.
 ἀργαλέον] λυπηρὸν. τεκμαίρεται] ἐκμαίεται· βυλάεται. εὐρύοπα (sic)]
 ὁ μεγαλόφρωνος.

222. τε deest in cod. August. 224. ἐξελάσωσι R. S. B. 699. 731. Coisl.
 ἐξελάσκει August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. 225.
 διδῶσι Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 226. παρεκβαίνουσι B. 699. 228.
 ἔδέποτ' August. 229. εὐρύοπα August.

222. Ἡθρα] Scribendum
 videtur: πόλις κατὰ, καὶ ἦθρα
 λαῶν, infra: v. 281. Εἰ γὰρ
 τις καὶ ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγο-
 ρεύειν. *Guietus.*

227. Τοῖσι τέθηλε πόλις]
 Cum hisce temporibus immor-
 talitas animi crederetur, mi-
 rum est, in recensione poena-
 rum et praemiorum, alterius
 vitae nullam mentionem fieri.
 Quod et apud *Homerum*, non
 vno loco, videre est. *Perpau-*

cos enim in inferis poenas da-
 re fingit, propter insignia sce-
 lera; Elysios vero campos im-
 plet non bonis, sed celebribus
 viris, quales Heroës Troïcorum
 temporum latrociniis quam
 virtutibus clariore. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κρο-
 τοτρόφος.] Subintellige ἐς.
Guietus.

229. Τεκμαίρεται] Medi-
 tatur, molitur. Vett. glossae
 in notis Heinsii: τεκμαίρομαι
 παρ

Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ, 230
 Οὐδ' αἴτῃ θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
 Τοῖσι φέρεי μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρεσι δὲ δρυς
 Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνης, μέσση δὲ μελίσσας·
 Εἰραπόνοι δ' οἷς μαλλοῖς καταβεβρίθασιν

Nec umquam iustos infestat homines fames,
 Neque noxa: conuiuia autem celebrant.
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
 Summa quidem fert glandes, media vero apes:
 Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:

230. ἰθυδίκαισι] τοῖς δικαίοις. λιμὸς] εἰρημίας. ὀπηδεῖ] ἀκολουθεῖ. 231. αἴτῃ] βλάβῃ. θαλῆς] θαλαίαις· θοῖναις. μεμηλότα] παφροντισμένα. νέμονται] καρπῶνται (sic). 232. τοῖσι] τέτοις. γαῖα] γῆ. 234. οἷς] πρέβαντες, καταβεβρίθασιν] βαρύνονται.

230. οὐδέ ποτ' August. ἰθυδίκαισι B. 699. ἰθυδίκαισι Tzetza. 231. οὐδα αἴτῃ B. 60. 233. Ἄκρη Trinc. 234. μαλλοῖς August. Acad. καταβεβρίθασιν Acad.

παρ' Ὀμήρῳ τὸ τελείω, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βελεύω. Sic v. 237. τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται. hoc est, βελεύει meditatur vt sup. molitur. vulgo: παρὰ. Idem.

Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεσθαι vtitur de Diis, sicut Aristophanes voce ἐπιβελεύεσθαι. Plato:

Ἄταρ διὰ τί γε ταῦτα ἐπιβελεύεται ποιεῖν ἡμᾶς; Loquitur ibi de Ioue Carrio; sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρομαι παρ' Ὀμήρῳ τὸ τελείω, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βελεύω: quod Comicus ἐπιβελεύεσθαι dixit. Ceterum, quod notabunt vtri-

usque Poætæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελείων: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in vfu erat. Philosophus Rhetor. I. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρας ταῦτον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶτταν. Heinsius.

231. θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Ἀπ' μεμηλότες? Sic placet Heinsio, et mihi. θαλῆς μεμηλότες, οἱ πλέτω μεμηλότες, πολέμω μεμηλότες, hoc est, πλεῖστοι, πολέμικοι. Guiccius.

235. Τίκτεσιν δὲ γυναῖκες] Hinc petitum Horatianum illud: Laudantur simili prole puerperæ. Rob.

Τίκτουν δὲ γυναῖκες ἰοικότα τέκνα γονεῦσιν 235
 Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· ἔδ' ἐπὶ νηῶν
 Νείσσονται καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄεθρα.
 Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ, καὶ σχέτλια ἔργα,
 Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
 Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλεις κακῷ ἀνδρὸς ἀπήνυρα 240
 Ὅσις ἀλιτράινει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
 Τοῖσιν δ' ἐξανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,

Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos:
 Florentque bonis perpetuo: neque nauibus
 Iter faciunt: fructum vero profert foecundus ager.
 Quibus autem iniuria, pernicioſa curae est, prauaque opera,
 Iis poenam Saturnius parat late cernens Iupiter.
 Saepeque vniuersa ciuitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, et iniqua machinatur.
 Illis autem coelitus magnum importare solet malum Saturnius,

235. τίκτουν (sic) γονεῦσι. ἰοικότα] ὅμοια. τέκνα] παῖδας. γονεῦσι] το-
 κεῦσι. 236. διαμπερές] διόλκ. 237. νείσσονται] πορεύονται. 238.
 μέμηλε] διὰ φροντίδος. σχέτλια] χαλεπὰ. 239. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου.
 τεκμαίρεται] βυλεύεται. εὐρύοπα] ὁ μεγάλωφρος. 240. etiam huic ver-
 ſui praescriptum est: γυναικὸν. ξύμπασα] ὅμω πάσα. ἀπήνυρε (sic) ἀπο-
 λαύει. 241. ἀλιτράινει] ἀμαρτάνει. ἀτάσθαλα] ἀνόμοια. μηχανάαται] μη-
 χανᾷται· πρῶτον. 242. ἐξανόθεν] ἐκ τοῦ ἐξάνθ. πῆμα] βλάβη.
 Κρονίων] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου.

235. τίκτουν August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 236. θάλλουσιν August.
 Senat. 240. ἐπαυρεῖ codd. Rob. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heins. 241. Ὅσι Acad. Senat. 242. τοῖσι
 August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα
 πόλεις] Si dicerent Poetae vr-
 bē dare poenas, eo quod vi-
 ri vnius scelera aut prauos mo-
 res prober, vel certe ferat, cum
 nec probare, nec ferre debe-
 ret; nihil esset cur eos de Nu-
 minis iustitia male sensisse que-
 reremur. Qui enim probat,
 aut facile patitur scelus, haud
 melior est eo, a quo perpetratur.
 Sed cum immeritos dare
 poenas peccatorum alienorum

volunt, tum vero Deo iniusti-
 tiam aperte adscribunt. Quam-
 obrem a Philosophis merito
 dominantur. Haec quoque The-
 ologos oportet diligenter ad
 animum reuocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουν
 σι] Vide exemplum Gen. XX,
 17. Adi et Callimachum Hy-
 mno in Dianam v. 127. et no-
 tata ab Illustriss. Viro Ezech.
 Spanhemio. Clericus.

Λιμὸν ὁμῶ καὶ λοιμὸν ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
 Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δὲ οἶκοι,
 Ζηνὸς Φραδμοσύνησιν Ὀλυμπία. ἄλλοτε δ' αὖτε 245
 Ἡ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,

Famem simul et pestem: intereunt vero populi;
 Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiae,
 Iouis Olympii consilio. interdum vero rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum;

243. λιμὸν] πείναν. λοιμὸν] λοιμικὴν νόσον. ἀποφθινύθουσι] φθίρονται.
 244. τίκτουσιν] γεννῶσι. μινύθουσι] σμικρύνονται. 245. Ζηνὸς] Διὸς. Φραδ-
 μοσύνησιν] βαλαῖς. Ὀλυμπία] ἑρανίη. 246. τῶν γε] τούτων. εὐρὺν]
 πλατὺν ἢ πάλιν. ἀπώλεσεν] ὑφείκει. ὅγε] ἕτος.

245. Φραδμοσύνησι Ald. Trinc. 246. ὅγε Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc.
 Steph. Com. Heinf. atque sic edidit Rob. pro vulg. τόγε.

246. Ἡ ὅγε τεῖχος] In Clerici editione ὅγε τεῖχος mutatur in τόγε τεῖχος, scil. quia ὅγε redundare videatur. Perperam. nam vox ὅγε ita prolata peculiarem Emphasin habet, et affirmationem quodammodo adauget. Sic noster infra v. 321. Εἰ γάρ τις, καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔληται, Ἡ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης λήσsetαι. Et 732. Ἐξόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς, Ἡ ὅγε πρὸς τοῖχον πελασας εὐερέος αὐλῆς. Homer. II, γ, 409. Εἰσάκε σ' ἢ ἄλοχον ποιήsetαι, ἢ ὅγε δαλῆν. Callimachus hymn. in Bacchum, Ἐλπομαι, ἢ Αἰγυπτον ἀφίξεται, ἢ ὅγε Κύπρον. Pariter Latini. Virgil. Georg. 4, 254.

Coniuncto est aegris alius color;
 horrida vultum
 Deformat macies; tum corpora
 luce carentium

Exportant tectis et tristia fune-
 ra ducunt;

Aut illae pedibus connexae ad
 limina pendunt.

Horat. Epod. 9.

Terra marique victus hostis
 Punico

Lugubre mutavit sagum;
 Aut ille centum nobilem Cretam
 urbibus

Veniis iunctus non suis.

Et Od. 9. lib. I.

Nec dulces amores Sperne puer,
 neque tu choreas.

Quem versum optime defen-
 dit celeb. Bentleius. „Displi-
 cet viro summo Iulio Scalige-
 ro praenomen tu, hic intru-
 sum. Versus, ait, coegisse
 videtur cum ut pronomem in-
 terponeret: Sane a codicibus
 „Petrensi et Galeano abest tu;
 „fortasse quod et librariis quo-
 „que otiose positum videbatur.
 „Cur igitur iidem Virgilio
 „ignoscunt, qui eodem plane
 „modo

"Η νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίννεται αὐτῶν.

"Ω βασιλεῖς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ

τὴνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες.

Ἀθάνατοι λούσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκησι

250

Ἀλλήλους τρέβουσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ

Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi

Poenam hanc. prope enim inter homines versantes

Dii vident, quorquot pravis iudiciis

Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.

Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice

247. νέας] ναῦς. πόντῳ] θαλάσῃ. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τῷ Κρόνῳ. ἀποτίννεται] τιμωρεῖται. 248. βασιλεῖς] κριταί. καταφράζεσθε] νοεῖτε. 249. δίκην] κρίσιν. ἐγγὺς] πλησίον. 250. λούσας] (sic) βλῆπας. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δίκησι] κρίσεισι. 251. τρέβουσι] φθίρουσι. ὅπιν] ἐπισφῶν. ἀλέγοντες] φροντίζοντες. 252. τρεῖς - μύριοι (sic) αὐτὴ τῷ ἀναριθμητοί. χθονὶ] γῇ.

247. ἀποτίννεται Senat. Acad. 250. λούσας August. λούσασιν Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. φράζονται B. 699. δίκησιν Acad. Senat. 252. μύριοι August.

„modo locutus est Aen. 5, 456.

„Praecipitemque Daren ardens
agit aequore iouis,

„Nunc dextra ingeminans ictus,
nunc ille sinistra.

„Senec. Herc. Fur. 1246.

„Per sancta generis sacra, per
ius nominis

„Virumque nostri, siue me al-
torem vocas,

„Siue tu parentem“.

Similis est doctiss. viri Sam. Clarkii nota ad Il. γ, 409. vbi praeter exempla a Bentleio collata citat etiam Odyss. β,

"Η τινας ἐκ Πύλῃ ἄξει

ἀμύντορας ἡμαθόεντος, "Η
ὄγε καὶ Σπάρτηθεν. Rob.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non vt interpp. Hanc iustitiam. Sic supra v. 39. οἱ τὴνδε δίκην ἐθέλῃσι δι-κασσάμ. Sic Tzetzes. Et in-ferius 269: Τὴν δὲ δίκην πό-λεις. meam litem. Gueterus.

252. Τρεῖς γὰρ μύριοι] Vide not. ad Theogon. vii. 187. et 215. Inuehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita vt liqueat Hesiodi integrum lo-cum ei prae oculis non fuisse. Clericus.

253. Φύ-

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων
 Οἷ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
 Ἥερα ἰσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἴαν. 255
 Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 Κυδρὴ τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὁπότ' ἂν τις μιν βλάβη σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιῶνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον· ὅφρ' ἀποτίσῃ 260

Dii Iouis; custodes mortalium hominum:
 Qui iudicia obseruant, et praua opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Ioue prognata,
 Augusta et veneranda Diis qui coelum habent.
 Et cum quis illam laedat impie contumelia afficiens,
 Statim apud Iouem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat

253. Ζηνός] Διός. φύλακες] ὑπηρεταί· ἱφαιροι. 254. ῥα] δὲ. δίκας] δι-
 καιοσύνας. σχέτλια] κακὰ. 255. Ἥερα] ἑορτασίαν. ἰσάμενοι] ἰσθαιόμενοι.
 πάντα] πανταχῶς. φοιτῶντες] περιπατῆντες. αἴαν] γῆν. 256. ἐκγεγαυῖα]
 γεγεννημένη. 257. κυδρὴ (sic)] Ἰνδοξος. αἰδοίη] εὐλαβής. Ὀλυμπον] ὕψος.
 258. μιν] αὐτὴν. ὀνοτάζων] φαυλιζων. 259. παρ] παρὰ. 260.
 γηρύετ'] ἀπαγγέλλει. ἀποτίσῃ] ἀποδώσῃ.

254. φυλάσσει August. 257. Κυδρὴ B. 60. August. Ald. Iane. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 258. ὁπότων τις August.

253. Φύλακες θνητῶν ἀν-
 θρώπων] Sextus Empiricus
 aduersus Mathemat. l. 8. hunc
 versum citans legit μερόπων
 ἀνθρώπων; memoriae forsan
 lapsu. Omnes enim quos vidi
 codices habent θνητῶν. Rob.

254. Οἷ ῥα φυλάσσεσιν]
 Sup. v. 124. Guierus.

258. Ὀνοτάζων] Ab ὀνόω
 ὀνοσός et ὀνοτός, apud Apoll.

Rhod. ὀνοτός, ὀνοτάζω, vitu-
 pero, contemno. Guierus.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων]
 Clamat, loquitur, vulgo con-
 queritur. Guierus.

Ὀφρ' ἀποτίσῃ Δῆμος ἀτα-
 σθαλίας βασιλῆων] Vide ad
 v. 240. Si ipsa Iustitiae Dea
 praeles efficit ut quidquid deli-
 rant Reges plebiantur Achivi,
 quamuis improbent ac vitent
 vitia ac delicta Regum, ubi
 erit Iustitia? Clericus.

Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἱ λυγρὰ νοεῦντες
 Ἄλλη παρακλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Τὰντα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάγχυ λάθεσθε.
 Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων 265
 Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίστη.

Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alio inflectunt ius, iniuste sententiam pronunciantes.
 Haec cauentes, o reges, corrigite sententias,
 Doniunori, iniustorumque iudiciorum prorsus obliuiscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.

261. ἀτασθαλίας] ἀμαρτίας· ἀδικίας. νοεῦντες] νοῦντες. 262. ἄλλη] ἄλλαχθ.
 παρακλίνουσι] παρακλίνουσι· παρατρέχουσι. ἐνέποντες] λέγοντες. 263. ἰθύνετε
 μύθους] εὐθείας ποιεῖτε κρίσεις. 264. πᾶγχυ (sic)] παντελῶς. λάθεσθε]
 ἐπιλάθεσθε. 265. ad totum versum: γνωμικόν. οἱ αὐτῷ] ἐαυτῷ.
 τεύχει] κατασκευάζει. 266. κακίστη] [subaud.] ἐστὶ.

262. παρ κλίνουσι Iunt. 1. 2. 263. ἰθύνετε δίκας B. 60. 264. ἐπὶ πᾶγχυ
 August. ἐπιπαγχυλάθεσθε Ald.

264. Ἐπιπάγχυ λάθεσθε]
 Ἐπὶ πᾶγχυ λάθεσθε. Τμῆ-
 σις pro ἐπιλάθεσθε πᾶγχυ.
 Guicetus.

265. Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει
 ἀνὴρ] Hos duos versus cohae-
 rere recte observauit *Heinsius*;
 sed in eo peccat quod βελὴν
 pro ἐπιβελῇ, *insidiis*, accipi
 debere contendit, quamuis
 nulla id auctoritate firmare
 possit. Rem optime intellexit
A. Gellius Lib. IV. cap. 5. quam-
 quam ei inequitat vir doctus.
 In Senario: *malum consilium*
consultori pessimum est, vocem
consultor esse eum qui consi-
 lium dat, nemo non videt, ut
 e Marii verbis, apud
 in Bello Iugurthino:

egomet in agmine, in praelio
consultor idem et socius periculi
adereo. Ex Patris schedis. Cle-
ricus.

266. Ἡ δὲ κακὴ βελὴ]
 Hos septem versus, nimirum,
 hunc, et sex illum sequentes,
 teste Proclo, Plutarchus reii-
 ciebat, cui facile assentior.
 Guicetus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Particula
 δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad. A.*
 Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι θεὰ δὲ
 σε γείνατο μήτηρ.
 Si praestantior es, teque repe-
 rit Dea mater; ubi posterius
 δὲ est pro καὶ. Ex Patris sche-
 dis. Clericus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Male
 hunc versum veteres plerique
 et

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Omnia videns Iouis oculus, omniaque intelligens,

267-271. eiciendos censet Plutarchus apud Proclum.

et recentiores acceperunt partim; partim supine interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad huius intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. XI. et Verrii Flacci lib. I. agit: nisi quod illud ambiguum sit, et utroque modo accipi possit. Ceterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κακὴ βελή, est, ἡ ἐπιβελή. ὁ βελεύσας, est, ὁ ἐπιβελεύσας; hoc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κακὰ τεύχων. Germanum sensum eundemque plane hi duo versus habent. Posterior a priore diuulsus fuit maleque usurpatus. Nam nec τὸ *consultor*, nec τὸ *consultans*, quod alii, vocem βελεύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiae insidiatori pessimæ*; vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Aegyptiorum, oculus τὴν δίκην significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸν δίκης τηρητὴν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam

vocem Διὸς numquam in hoc libro proprie accipi notarunt, quod valde ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputauimus. Theon Διὸς ὀφθαλμόν τὸν αἶρα interpretatus est. Ἡσιόδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός τὸν αἶρα ἔτω καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc et sex sequentes versus obelo configit Plutarchus quasi iniustitiam et impietatem redolentes. Ὁ Πλάταρχος, ait Proclus, τὰς ἑπτὰ τέτας σίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίτας τῆς Ἡσιόδου περὶ δικαίων καὶ ἀδικῶν κρίσεως. Sed nequicquam haec res Plutarchum sollicitum habuit, cum versus 273. ab omni prorsus impietate Poëtam absoluat, Ἀλλὰ τὰ γ' ἔπωρ' ἔσολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον. Haud dissimiliter de providentia diuina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73. Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσιν τῇ καρδίᾳ. Ἐμὰ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες. Παρ' ὀλίγον ἐξέχυθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ ἀνόμοις, εἰρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν. Sed postea v. 18. quidquid difficile et incongruum hac in re videatur, id diuinæ iustitiae

Καί νυ τὰδ', αἶψ' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρεται· ὅδ' ἐ λήθει.
 Οἷν δὲ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἔργει.
 Νῦν δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος 270
 Εἶην, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
 Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 Ἀλλὰ τάγ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ Φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Et haec (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
 Quale hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
 Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
 Sim; nec meus filius: quoniam malum est iustum
 Esse, siquidem plus iuris iniustior habebit.
 Sed haec nunquam arbitror facturum Iouem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu haec in animo tuo repones,

268. νυ] δι. αἶψ' ἐν. ἐθέλῃσ'] ἐθέλῃσι. ἐπιδέρεται] βλέπει. δ] αὐτὸν.
 λήθει] λανθάνει. 269. δίκην] κρίσιν. ἔργει] κατέχει. μὴτ'] [subaud.]
 μήτι. αὐτὸς] ἐγὼ. 271. κακὸν] [subaud:] πρῶγμ' ἐστίν. ἄνδρα] τινὰ
 272. δίκην] δικαιοσύνην. 273. τάγ' ταῦτα. ἔολπα] βλαπίζω. τελεῖν]
 πληρῶν. τερπικέραυνον] τὸν εἰς τὰς ἐναντίας τὰς κεραυνὰς τρέποντα
 274. βάλλεο] βάλλε. σῆσιν] σαῖς.

269. οἷν δὲ August.

270. Νῦν δ' August. Ald. Iun. I. 2. Trinc.

271. ἐπὶ Ald. Trinc.

stitiae et sapientiae conciliat-
 Pſalmista. Πλὴν διατὰς δολιό-
 τητας ἔθ' αὐτοῖς· κατέβαλες
 αὐτὰς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
 ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; Rob.

270. Nūn δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐ-
 τὸς etc.] Vtrum optimum non
 fuisse *Hesiodum*, si modo dicti
 huius sui memor fuerit, intel-
 liget quisquis secum animo re-
 putabit virtutem, in hisce ter-
 ris, numquam fuisse vitio bea-
 tiorem, si omnia expendantur;
 imo vero semper fuisse grauif-
 simas querelas de infelicitate
 bonorum. Non satis ergo
 caute faciebat, qui virtutem
 suam pendere volebat ex feli-

citae, quam in hac vita a Nu-
 mine exspectaret, et quam per-
 pauci consequuntur. *Cleri-*
cus.

271. Μὴτ' ἐμὸς υἱός] Ἰσέον
 ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστὶ
 Φιλόχορος· δὲ Στησίχορον
 Φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης· ἀλ-
 λοι δὲ Ἀρχιέπη. *Proclus.* (ex
 ed. Rob.)

273. Ἀλλὰ τάγ' οὐπω]
 Vt, scilicet, iniustus litem vin-
 cat. *Guietus.*

277. Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρ-
 σι] Sine dubio Varro ex hoc
 loco mutuatus est versus istos:

*Natura hominis omnia sunt
 paria*

Qui

Καί νυ δίκης ἐπάμχε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν. 275
 Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,

Et iustitiae quidem obtempera, violentiae vero obliuiscere
 prorsus.
 Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius,

275. νυ] δι. βίης] βίαι. πάμπαν] παντελῶς. 276. διέταξε] συνέθηκε προσέταξε.

275. νη Trinc.

*Qui potius plus urget, piscis ut
 saepe minuzos*

*Magnus comest, ut aves enicas
 accipiter. Scaliger.*

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apianem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Graecos, eo quod, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, et os sublitum ei fuisse a Graeculo quœpiam, a quo hoc acceperat argumentum. Verba eius sunt: μηδ' αὐτὸ τὸννομα! πάλαι ἐγινώσμετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ μάρτυς Ὀμηρος ἔδαμξ τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Graecos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verum casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sane integram Linguam Graecam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* defunt voces, quae in eiusdem aetatis optimis Scriptoribus saepe leguntur. Le-

ges porro *Iouis* dictae videntur antiquissimae consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem* *Antigone* v. 455. quae, spreto *Creontis* edicto, *Polynicen* fratrem sepeliuerat, quaerentem *Creontem* cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. et seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τὰδε,

Οὐδ' ὁ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,

Οἱ τῆςδ' ἀνθρώποισιν ὤρισαν νόμους

Οὐδέ σθένειν τοσοῦτον ὄμορον τὰ σά

Κηρύγμαθ', ὥς ἀγραπτα καὶ σφαλῇ θεῶν

Νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ἔντ' ὑπερδραμεῖν.

Οὐ γάρ τι νῦν γε καχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε

Ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἔξ ὅτ' ἐφάνη.

Τῶτων ἐγὼ καὶ ἐμελλον, ἀνδρὸς ἔδενος

Φρόνημα δέισας, ἐν θεοῖσιν τὴν δίκην

Δώσειν.
 Neque enim Iurifer erat, qui mibi

Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίννεται αὐτῶν.

ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τὴνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔντες

Ἀθάνατοι λούσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι

250

Ἀλλήλους τρέβουσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλγόντες.

Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ

Aut nantes in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Poenam hanc. prope enim inter homines versantes

Dii vident, quotquot pravis iudiciis

Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.

Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice

247. νέας] νεῦς. πόντῳ] θαλάσῃ. Κρονίδης] ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου. ἀποτίννεται] τιμωρεῖται. 248. βασιλεῖς] κριταί. καταφράζεσθε] νοεῖτε. 249. δίκην] κρίσιν. ἐγγὺς] πλησίον. 250. λούσασιν (sic)] βλέψουσι. σκολιῇσι] διαστραμμέναις. δίκῃσιν] κρίσεσι. 251. τρέβουσι] φθαίρουσι. ὅπιν] ἐπιτροφὴν. ἀλλήλους] φροντίζοντας. 252. τρεῖς - μύριοι (sic)] ἐπὶ τῇ ἀνκριθμῇ τοῦ χθονὶ] γῆ.

247. ἀποτίννεται Senat. Acad. 250. λούσασιν August. λούσασιν Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. φράζονται B. 699. δίκῃσιν Acad. Senat. 252. μύριοι August.

„modo locutus est Aen. 5, 456.

„Praecipitemque Daren ardens
agit aequore toto,

„Nunc dextra ingeminans ictus,
nunc ille sinistra.

„Senec. Herc. Fur. 1246.

„Per sancta generis sacra, per
ius nominis

„Vtrumque nostri, siue me at-
torem vocas,

„Siue tu parentem“.

Similis est doctiff. viri Sam. Clarkii nota ad Il. γ, 409. vbi praeter exempla a Bentleio prolata citat etiam Odyss. β, 326. Ἡ τινας ἐκ Πύλας ἄξει

ἀμύντορας ἡμαθόεντος, Ἡ
ὄγε καὶ Σπάρτηθεν. Rob.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non vt interpp. Hanc iustitiam. Sic supra v. 39. οἱ τὴνδε δίκην ἐθέλουσιν δι-
κασσάσθαι. Sic Tzerzes. Et in-
ferius 269: Τὴν δὲ δίκην πό-
λιν. meam litem. Guicetus.

252. Τρεῖς γὰρ μύριοι] Vide not. ad Theogon. vii. 187. et 215. Inuehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita vt liqueat Hesiodi integrum locum ei prae oculis non fuisse. Clericus.

253. Φύ-

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες Θνητῶν ἀνθρώπων
 Οἳ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
 Ἥερα ἐσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. 255
 Ἡ δὲ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
 Κυδρὴ τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπότ' ἂν τις μιν βλάβη σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτίκα παρ Διὸς πατρὸς καθεζομένη Κρονιῶνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὅφρ' ἀποτίσῃ 260

Dii Iouis; custodes mortalium hominum:
 Qui iudicia observant, et prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Ioue prognata,
 Augusta et veneranda Diis qui coelum habent.
 Et cum quis illam laedat impie contumelia afficiens,
 Statim apud Iouem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat

253. Ζηνὸς] Διδε. φύλακες] ὑπηρεταί· ὕφαροι. 254. ῥα] δὲ. δίκας] δι-
 καιοσύνας. σχέτλια] κακὰ. 255. Ἥερα] ἑορμαίαν. ἐσάμενοι] ἐνδεδυμένοι.
 πάντα] πανταχῶς. φοιτῶντες] περιπατῆντες. αἶαν] γῆν. 256. ἐκγεγαυῖα]
 γεγενημένη. 257. κυδρὴ (sic)] ὑνδοξος. αἰδοίη] εὐλαβής. Ὀλυμπον] ἑρανόν.
 258. μιν] αὐτὴν. ὀνοτάζων] φαυλίζων. 259. παρ] παρὰ. 260.
 γηρύετ'] ἀπαγγέλλει. ἀποτίσῃ] ἀποδώσῃ.

254. φυλάσσει August. 257. Κυδρὴ B. 60. August. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinf. 258. ὀπίσσω τις August.

253. Φύλακες Θνητῶν ἀν-
 θρώπων] Sextus Empiricus
 aduersus Mathemat. l. 8. hunc
 versum citans legit μερόπων
 ἀνθρώπων; memoriae forsan
 lapsu. Omnes enim quos vidi
 codices habent Θνητῶν. Rob.

254. Οἳ ῥα Φυλάσσεσιν]
 Sup. v. 124. Guicetus.

258. Ὀνοτάζον] Ab ὀνόω
 ὀνοσός et ὀνοτός, apud Apoll.

Rhod. ὀνοτός, ὀνοτάζω, vitu-
 pero, contemno. Guicetus.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων]
 Clamat, loquitur, vulgo con-
 queritur. Guicetus.

"Ὅφρ' ἀποτίσῃ Δῆμος ἀτα-
 σθαλίας βασιλῶν] Vide ad
 v. 240. Si ipsa Iustitiae Dea
 praeles efficit ut quidquid deli-
 rant Reges plebsantur Achivi,
 quamuis improbent ac vitent
 vitia ac delicta Regum, ubi
 erit Iustitia? Clericus.

Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες
 Ἄλλη παρακλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντας.
 Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθους,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπιπάγχῃ λάθεσθε.
 Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων 265
 Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τῷ βελεύσαντι κακίση.

Populus peccata regum, qui praua cogitantes
 Alio inflectunt ius, iniuste sententiam pronunciantes.
 Haec cauentes, o reges, corrigite sententias,
 Donatori, iniustorumque iudiciorum prorsus obliuiscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.

261. ἀτασθαλίας] ἀμαρτίας· ἀδικίας. νοεῦντες] νοῦντες. 262. Ἄλλη] ἄλλαχθ.
 παρακλίνουσι] παρακλίνουσι· παρατρέχουσι. ἐνέποντες] λέγοντες. 263. ἰθύνε-
 νετε μύθους] εὐθείας ποιεῖτε κρίσεις. 264. πᾶγχῃ (sic)] παντελῶς. λάθεσθε]
 ἐπιλάθεσθε. 265. ad totum versum: γνωμικόν. οἱ αὐτῷ] ἐαυτῷ.
 τεύχει] κατασκευάζει. 266. κακίση] [subaud.] ἔτι.

262. παρ κλίνουσι Iunt. 1. 2. 263. ἰθύνετε δίκας B. 60. 264. ἐπὶ πᾶγχῃ
 August. ἐπιπαγχυλάθεσθε Ald.

264. Ἐπιπάγχῃ λάθεσθε]
 Ἐπὶ πᾶγχῃ λάθεσθε. Τμῆ-
 σις pro ἐπιλάθεσθε πᾶγχῃ.
 Guicetus.

265. Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει
 ἀνὴρ] Hos duos versus cohae-
 rere recte obseruauit *Heinsius*;
 sed in eo peccat quod βελὴν
 pro ἐπιβελῇ, *insidiis*, accipi
 debere contendit, quamuis
 nulla id auctoritate firmare
 possit. Rem optime intellexit
A. Gellius Lib. IV. cap. 5. quam-
 quam ei inequitat vir doctus.
 In Senario: *malum consilium*
consultori pessimum est, vocem
consultor esse eum qui consi-
 lium dat, nemo non videt, vt
 in hisce *Marii* verbis, apud
Sallustium in Bello Iugurthino:

egomet in agmine, in praelio
 consultior idem et socius periculi
 adero. Ex *Patris* schedis. Cle-
 ricus.

266. Ἡ δὲ κακὴ βελὴ]
 Hos septem versus, nimirum,
 hunc, et sex illum sequentes,
 teste *Proclo*, *Plutarchus* rei-
 ciebat, cui facile assentior.
Guicetus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Particula
 δὲ ponitur pro καὶ, vt *Iliad.* A.
 Εἰ δὲ σὺ καρτερός ἔσσι θεὰ δὲ
 σε γείνατο μήτηρ.
 Si praestantior es, teque repe-
 rit Dea mater; vbi posterius
 δὲ est pro καὶ. Ex *Patris* sche-
 dis. Clericus.

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ] Male
 hunc versum veteres plerique
 et

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Omnia videns Iouis oculus, omniaque intelligens,

267-271. efficiendos censet Plutarchus apud Proclum.

et recentiores acceperunt partim; partim supine interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad huius intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. XI. et Verrii Flacci lib. I. agit: nisi quod illud ambiguum sit, et utroque modo accipi possit. Ceterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Μαῖον consilium consυλτορι πῶσταν.* ἡ κακὴ βελή, est, ἡ ἐπιβελή. ὁ βελεύσας, est, ὁ ἐπιβελεύσας, hoc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κακὰ τεύχων. Germanum sensum eundemque plane hi duo versus habent. Posterior a priore ditiusculus fuit maleque usurpatus. Nam nec τὸ *consυλτορι*, nec τὸ *consυλτορις*, quod alii, vocem βελεύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiae insidiatori pessimae*; vel, *Matum consilium ei qui concepit pessimum.* Hein-
sius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Aegyptiorum, oculus τὴν δίκην significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸν δίκης τηρητὴν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam

vocem Διὸς nunquam in hoc libro proprie accipi notarunt, quod valde ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputauimus. Theon Διὸς ὀφθαλμόν τὸν αἶρα interpretatus est. Ἡσιόδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, τὸν αἶρα ἔτω καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. *Heinsius.*

Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc et sex sequentes versus obelo configit Plutarchus quasi iniustitiam et impietatem redolentes. Ὁ Πλάταρχος, ait Proclus, τὰς ἐπτὰ τέτας σίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίως τῆς Ἡσιόδου περὶ δικαίων καὶ ἀδικῶν κρίσεως. Sed nequicquam hæc res Plutarchum sollicitum habuit, cum versus 273. ab omni prorsus impietate Poëtam absoluat, Ἀλλὰ τὰ γ' ἔπωρ' εὐλοπα τελεῖν Δία τερπικέρανον. Haud dissimiliter de providentia diuina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73. Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσιν τῇ καρδίᾳ. Ἐμὲ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες. Παρ' ὀλίγον' ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. Ὅτι ἐξήλωσα ἐπὶ ἀνόμοις, εἰρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν. Sed postea v. 18. quidquid difficile et incongruum hac in re videatur, id diuinæ iustitiae

Καί νυ τὰδ', αἶψ' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρεται· ὅδ' εἰ λήθει.
 Οἷν δ' καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἔργει.
 Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος 270
 Εἶην, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
 Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 Ἀλλὰ τάγ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 ὦ Πέρση, σὺ δ' ἐταῦτα μετὰ Φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Et haec (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
 Quale hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
 Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
 Sim, nec meus filius: quoniam malum est iustum
 Esse, siquidem plus iuris iniustior habebit.
 Sed haec nunquam arbitror facturum Iouem fulmine gaudentem.
 O Persa, ceterum tu haec in animo tuo repones,

268. νυ] δὴ. αἶψ' ἐάν. ἐθέλῃσ'] ἐθέλῃσι. ἐπιδέρεται] βλέπει. ὅ] αὐτὸν.
 λήθει] λανθάνει. 269. δίκην] κρίσιν. ἔργει] κατέχει. μὴτ'] [subaud.]
 μήτ'. αὐτὸς] ἐγὼ. 271. κακὸν] [subaud:] πρᾶγμα ἐστίν. ἄνδρα] τινὰ
 272. δίκην] δικαιοσύνην. 273. τάγ'] ταῦτα. ἔολπα] ἐλπίζω. τελεῖν]
 πληρῶν. τερπικέραυνον] τὸν εἰς τὰς ἐναντίας τὰς κεραυνὰς τρέποντα
 274. βάλλεο] βάλλε. σῆσιν] σαῖς.

269. οἷν δ' August.

270. Νῦν δ' August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc.

271. ἐπὶ Ald. Trinc.

stitiae et sapientiae conciliat-
 Psalmista. Πλὴν διατὰς δολιό-
 τητας ἔθ' αὐτοῖς· κατέβαλες
 αὐτὰς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. Πῶς
 ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; Rob.

270. Nūn δ' ἐγὼ μὴτ' αὐ-
 τὸς etc.] Virum optimum non
 fuisse Hesiodum, si modo dicti
 huius sui memor fuerit, intel-
 liget quisquis secum animo re-
 putabit virtutem, in hisce ter-
 ris, numquam fuisse vitio bea-
 tiorem, si omnia expendantur;
 imo vero semper fuisse grauif-
 simas querelas de infelicitate
 bonorum. Non satis ergo
 caute faciebat, qui virtutem
 suam pendere volebat ex feli-

citae, quam in hac vita a Nu-
 mine exspectaret, et quam per-
 pauci consequuntur. *Cleri-*
cus.

271. Μὴτ' ἐμὸς υἱός] Ἰσέον
 ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστὶ
 Φιλόχορος· δὲ Στησίχορον
 φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης· ἄλ-
 λοι δὲ Ἀρχιέπη. Proclus. (ex
 ed. Rob.)

273. Ἀλλὰ τάγ' οὐπω]
 Vt, scilicet, iniustus litem vin-
 cat. *Guietus.*

277. Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρ-
 σί] Sine dubio Varro ex hoc
 loco mutuatus est versus istos:

*Natura hominis omnia sunt
 paria*

Qui

Καί νυ δίκης ἐπάκβε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν. 275
 Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δίσταξε Κρονίων,

Et iustitiae quidem obtempera, violentiae vero obliuiscere
 prorsus.

Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius,

275. νυ] δι. βίης] βίαι. πάμπαν] παντελῶς. 276. δίσταξε]
 συνέθηκεν προσέταξε.

275. νυ] Trinc.

*Qui pote plus urget, piscis ut
 saepe minutos*

*Magnus comest, ut aves enicas
 accipiter. Scaliger.*

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποι-
 σι νόμον δίσταξε Κρονίων] Io-
 sephus Lib. II. contra Apionem,
 p. 1070. negat olim fuisse no-
 rum nomen legis, apud Grae-
 cos, eo quod, apud Homerum,
 non exstaret vox νόμος, sed
 suppar ei Hesiodus ostendit ho-
 minem falli, et os sublitum ei
 fuisse a Graeculo quopiam, a
 quo hoc acceperat argumen-
 tum. Verba eius sunt: μηδ'
 αὐτὸ τοῦνομα! πάλαι ἐγινώ-
 σκετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ
 μάρτυς Ὅμηρος ἔδαμξ τῆς
 ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος:
 ne nomen quidem (legis) olim
 notum erat apud Graecos. Te-
 stis Homerus, qui nusquam in
 suis poematibus eo usus est. Ve-
 rum casu contigit eam vocem
 non adhiberi ab Homero, qui
 sane integram Linguam Grae-
 cam suis versibus non est com-
 plexus: quemadmodum in Ci-
 cerone desunt voces, quae in
 eiusdem aetatis optimis Scri-
 ptoribus saepe leguntur. Le-

ges porro Iouis dictae videntur
 antiquissimae consuetudines,
 quarum auctor, propter vetu-
 statem, ignorabatur. Sic apud
 Sophoclem Antigone v. 455.
 quae, spreto Creontis edicto,
 Polynicen fratrem sepeliuerat,
 quaerentem Creontem cur id
 facere ausa esset, alloquitur
 v. 455. et seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κη-
 ρύξας τὰδε,

Οὐδ' ὁ ξύνοικος τῶν κατὰ
 θεῶν Δίκη,

Οἱ τὰςδ' ἀνθρώποισιν ὤρισαν
 νόμους

Οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὠόμηον
 τὰ σα

Κηρύγμαθ', ὡς ἀγραπτα κα-
 σφαλῇ θεῶν

Νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ἐντ'
 ὑπερδραμεῖν.

Οὐ γάρ τι νῦν γε καχθέες,
 ἀλλ' αἰεὶ ποτε

Ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἔξ
 ὅττι Φαίη.

Τάτων ἐγὼ καὶ ἑμελλον, ἀν-
 δρὸς ἄδενός

Φρόνημα δείσας, ἐν θεοῖσι
 τὴν δίκην

Δώσειν.

Neque enim Iupiter erat, qui
 mibi

Ἰχθύσι μὲν καὶ θήρῃ καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,
 Ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ ἔ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
 Γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγορεύειν 280
 Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὀλβον δίδοι εὐρύσπασ Ζεὺς

Piscibus quidem et feris et auibus volueribus,
 Se mutuo vt deuorent, quandoquidem iustitia carent.
 Hominibus autem dedit iustitiam, quae multo optima
 Est. Si quis enim velit vera in publico dicere
 Quae nouit, ei opes largitur late videns Iupiter:

278. ἐσθίειν] ἐσθίειν· τρώγειν. δίκην] δικαιοσύνη. 279. πολλὸν] πολλόν.
 280. ἀγορεύειν] λέγειν. 281. τῷ] τῷ. δίδοι] δίδου.

277. οἰωνοῖς πετεινοῖς August. πετεινοῖς etiam ed. Ald. 278. ἐπ' Ald.
 Trinc. 280. καὶ θέλη August. sed in marg. — *) γὰρ τις κ' ἐθέλει.
 * nam priores litterae refectae sunt. κατέλεγε Iunt. I. 2. ἐθέλει Procl.
 281. τῷ Trinc.

mibi haec edixerat, neque Iustitia, quae habitat cum Diis inferis, qui hasce leges hominibus praescripserunt. Neque posse tantum putabam iura edicta, ut non scripta et certa Deorum iura posset mortalis violare. Non enim nunc demum ex heri, sed semper vigent, nec quisquam nouit unde edita sint. Horum ego causa, hominis cuiusquam animum timens, non debui apud Deos poenas dare. Clericus.

278. Ἐπεὶ ἔ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς] Superius ἔταξε νόμον. Guicciardus.

280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων] Orde εἰ γάρ τις γινώσκων τὰ δίκαια ἐθέλη ἀγορεύειν. Anastrophe. Idem.

281. Ὀλβον δίδοι εὐρύσπασ Ζεὺς] Vt negari nequit quin

interdum ὀλβιοι fuerint, qui iustiore ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minus frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala et bona, scilicet, huius vitae nec irascentis nec fauentis Numinis indicia sunt, cum promiscue in quousque effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientia quotidiana sat liqueret. Itaque Poetae nostri pollicitationes et minae non sunt magni faciendae. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi et Poetae recentiores. Clericus.

Ὀλβον δίδοι] Pari ratione Vir. Cl. affirmare potest sacrorum etiam scriptorum pollicitationes et minas magni non esse faciendas. Nonne talibus polli-

Ὅς δὲ καὶ μαρτυρήσιν ἐκὼν ἐπίορκον ὁμῶστας
 Ψεύσται, ἐν δὲ δίκην βλάβας, νήκεσον ἀάσθη,
 Τῷδὲ τ' ἀμαυροτέρῃ γενεῇ μετόπισθε λείπεται.

Qui vero testimoniis volens peierans
 Mentietur, iustitiam impediens, sine spe remedii laeditur,
 Atque eius obscurior progenies postea relinquitur:

283. ἐν] περισσῇ (sic). δίκην] κρίσιν· δικαιοσύνην. νήκεσον] ἀνήκεσον· ἀνα-
 γάπτειν. ἀάσθη] ἁβλάβη. 284. ἀμαυροτέρῃ] σκοτεινότερα. λεί-
 πται] ἀναπελείφθη.

pollicitationibus minisque Scri-
 pturae abundant? Pl. 92. Δί-
 καιος ὡς Φοῖνιξ ἀνθήσει,
 ὥσει κέδρος ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ
 πληθυνθήσεται, ἔτι πλη-
 θυνθήσονται ἐν γῆρι πίονι,
 καὶ εὐπαθέωντες ἔσονται. et
 Pl. 112. Μακάριος ἀνὴρ ὁ Φο-
 βόμενος τὸν κύριον. Δυνα-
 τὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα
 αὐτοῦ. Ἰνεὰ εὐθέων εὐλογη-
 θήσεται. Δόξα καὶ πλῆτος
 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ex his
 omnibus satis liquet, viris bo-
 nis huiusce vitae aequae ac fu-
 turae promissionem esse. Hae
 autem promissiones quamvis
 non ita stricte accipiendae sint,
 ut res ita necessario euenturae
 putentur, bonam tamen spem
 diuini fauoris afferunt, nec
 mediocria ad virtutem incita-
 menta sunt. *Rob.*

282. Μαρτυρήσιν ἐκὼν] An
 μαρτυρήσιν ἐκὼν, ut εἰκὼν
 θυμῷ, hoc est, cedens te-
 stimoniis. cedere autem testi-
 moniis erit fauere testimoniis,
 seu in fauorem alicuius testi-
 monium dicere. ἐκὼν ab εἰκὼ
 mutato spiritu, ut ab αἴγω,

ἡγέομαι, ἡγῶμαι. Pro ἐπίορ-
 κον autem legendum videtur
 ἐπὶ ὄρκον. *Guierus.*

283. Ἐν δὲ δίκην βλάβας]
 Scribo: Ἦδὲ δίκην βλάβας.
 τὸ ἐμβλάπτω Homero est im-
 pedio. *Idem.*

284. Τῷδὲ τ' ἀμαυροτέρῃ
 etc.] Vide verba Oraculi alla-
 ta ad v. 219. Sed falsum hoc
 quoque esse exempla innume-
 ra ostendebant olim, ut hodie.
 Quot fuerunt optimi viri, quo-
 rum posterī infelices in hisce
 terris fuerunt, nec multo post
 plane extincti? Quot contra
 scelerati homines et teterrimi
 etiam tyranni posteritatem in
 multa saecula florentem reli-
 querunt? Igitur non sunt in-
 citamenta virtutis petenda ex
 pollicitationibus aut minis,
 quas euentus ipse passim ar-
 guit. Nec puto exiguum fuisse
 peccandi irritamentum, iis
 qui alias rationes virtutis co-
 lendae in promptu non habue-
 runt, quod viderent falsa esse
 quae de eius praemiis delicto-
 rumque poenis in hac vita ia-
 stabantur. *Clericus.*

Ἄνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴν μετόπισθεν ἀμείνων. 285
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
 Τὴν μέντοι κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι
 Ῥηϊδίως ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωῖτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν, 290

Viri autem iusti posteritas apud posteros Illustrior.
 Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, Stultissime Persa,
 Malitiam quidem cumulatim etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, et in proximo habitat.
 Ante virtutem vero sudorem Dii posuerunt
 Immortales: longa vero atque ardua via est ad illam,

285. εὐόρκου] εὐσεβῆς. μετόπισθεν] μετὰ ταῦτα. ἀμείνων] κρείττων. ἢ λαμπρῇ
 (sic). 286. νοέων] νοῶν. ἱρῶν] ἱρῶν. λέξω. νήπιε] μωρὸς. 287. κακό-
 τητα] κακίαν. ἱλαδὸν] ἀθρόως. ἐλέσθαι] λαβεῖν. 288. Ῥηϊδίως] Ῥηϊδίως
 εὐκόλως. μάλα] λίαν. ἐγγύθι] πλησίον. ναίει] οἰκᾷ. 289. προπά-
 ροιθεν] ἔμπροσθεν. 290. ὄρθιος] ὀρθὸς. ὄρθος. οἶμος] ὁδὸς.

286. νοέων Trinc. 288. ὀλίγη Ald. ἐγγύθι Iunt. I. 2.

288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Pla-
 to et Xenophon hunc versum
 citantes legunt λείη. Pulchrior
 certe λείη, quam ὀλίγη, prae-
 fertim cum postea dicitur μά-
 λα δ' ἐγγύθι ναίει, et virtu-
 tis semina τραχύτητα huic
 ipsi λειότητι opponi videtur.
 Sed dissentientibus codicibus
 nihil mirum, Hesiodum qualem
 inuenio exhibiturus. Fieri
 certe potuit ut et memoriae
 lapsu ita scripserint Plato et
 Xenophon, vel etiam, si
 casu quodam e libris suis lit-
 terulam ο excidisse contigit,
 ob similitudinem τῆς λείης et
 τῆς λείης, posteriorem hanc
 vocem legerint. Robins.

Si verba, ut vulgo eduntur
 leguntur, ταυτολογίαν habent,

maxime ingratam, cum ὀλίγη
 et ἐγγύθι ναίειν vnum idemque
 sit. Quare ambabus amplector
 alteram lectionem, quam vir qui-
 dam doctus in Obseruat. Misc.
 T. I. V. I. p. 318. e Platone peti-
 tam exhibuit, Ῥηϊδίως. ΛΕΙΉ
 μὲν ὁδὸς τ, quod et sequen-
 tibus ὄρθιος et τραχύς melius
 responderet. Krieb.

290. Μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος
 οἶμος] A Criticis nonnullis
 hoc traditur praeceptum, ut
 poetae et oratores res ipsas,
 quas describunt, vocum tum
 sono, tum structura debeant imi-
 tari. Ita Dionys. Halic. περὶ συν-
 θέσεως c. 20. Ταῦτα δὲ παρα-
 τηρῶντα δεῖ τὸν ἀγαθὸν ποιη-
 τὴν τε καὶ ῥητορὰ μιμητικὸν
 εἶναι τῶν πραγμάτων, ὑπερ-
 ὧν

ὦν ἂν τὰς λέξεις ἐμφέρη, μὴ
μόνον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν
ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ
τὴν σύνθεσιν. Ὁ ποιεῖν εἴω-
θεν ὁ δαιμονιώτατος Ὀμη-
ρος . . .

Καὶ μὲν Σίσυφον εἰσεῖδον κρα-
τέρ' ἄλγε' ἔχοντα,
Λᾶαν βασάζοντα πελώριον
ἄμφοτέρησιν.

Ἦτοι· ὁ μὲν σικηριπτόμενος
χερσὶν τε ποσὶν τε,

Λᾶαν ἄνω ὠθεσκε ποτὶ λό-
φον· καὶ τὰ ἑξῆς.

τὸν δὲ ἀπὸ κορυφῆς ἐπιστρέ-
φοντα πάλιν καὶ κατακυλιό-
μενον πέτρῳ δὲ τὸν αὐτὸν ἡρ-
μηνευκε τρόπον, ἀλλ' ἐπιτα-
χύνας καὶ συστρέψας τὴν σύν-
θεσιν.

Αὐτίς ἐπεὶ πεδονδε κυλίν-
θετο Λᾶας ἀναιδής.

Hunc ipsum locum artificii
Homericum specimen a cultissi-
mi viro ingenii Iosepho Addi-
sono prolatum inuenio, qui
tamen istam observationem ni-
mis temere sibi propriam di-
cauit, eatenus Criticis inta-
ctam. Pulcherrima etiam de
hac arte praecepta recentiores
Critici tradidere. Vida Poë-
tic. lib. 3.

*Haud satis est illis vicunque
claudere versum.*

*Et res verborum propria vi red-
dere claras;*

*Omnia sed numeris vocum con-
cordibus aptant,*

*Aique sono quaecunque canunt
imitantur, et apta*

*Verborum facie, et quaesito car-
minis ore,*

*Nam diuersa opus est veluti de-
re versibus ora,*

*Diuersosque habitus, ne qualis
primus et alter*

*Talis et inde alter, vultuque
incedat eodem.*

*Hic melior morique pedum, et
perniciibus alis,*

*Molle viam tacito lapsu per le-
via radit.*

*Ille autem membris ac mole igna-
uius ingens*

*Incedit tacito molimine subsi-
dendo.*

Hanc autem artem recentio-
rum poetarum summus Ale-
xander Popius optime et prae-
cepit et affectus est in *Arte
Critica*, poemate Angl. sermo-
ne conscripto. Ista autem hac
de causa notavi, vt ostende-
rem hanc artem nec Hesiodo
nostro ignotam fuisse, quod
ex hoc praecipue loco illu-
strandum duxi, quia praelau-
datis illis versibus Homer. affi-
nis est.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ
προπαροῖθεν ἔθηκαν

Ἀθάνατοι μακρὸς δὲ καὶ ὄρ-
θιος οἶμος ἐπ' αὐτήν,

Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον. ἐπὶ δὲ
δ' εἰς ἄκρον ἵκηται

Ῥηϊδίη δ' ἠπειτα πέλει, χα-
λεπή περ ἔσσα.

In illo versu, quo via longa
et ardua esse dicitur, tria no-
mina eandem terminationem
habentia, ideoque longiorem
vocis pausam facientia, vsur-
pantur — μακρὸς καὶ ὄρθιος
οἶμος. Asperitatem vero viae
describit asperrimis litteris
coëuntibus, et longiori pausa
in

Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέλει χαλεπή περ ἔσσα.

Primumque aspera: vbi vero ad summum veneris,
Facilis deinceps est, quantumuis difficilis fuerit.

291. τρηχὺς] τρεχὺς· σκληρὸς. ἐπὴν] ἐπεὶ. ἵκηται (sic)] ἔλθῃ. 292.
Ῥηϊδίη] εὐκόλος. πέλει] ὑπάρχει.

291. τῷ πρῶτον Ald. August. ἵκηται codd. Rob. omnes, August. Acad. Ald.
Trinc. Iunt. I. 2. Steph. Com. Heins. 292. δὲ πείτα (sic) August.
δὲ ἥπειτα Senat. a manu secunda.

in versu medio — καὶ τρηχὺς
τὸ πρῶτον. Quum vero fa-
cilitatem progressus in cacu-
mine velit describere, diuer-
sis numeris utitur, et vocales
adeo frequentes, celeremque
verborum cursum exhibet, ut,
quemadmodum loquitur Dio-
nysius, ταῦτα ἔφύσεως ἐστὶν
αὐτεματιζέσης ἔργα, ἀλλὰ
τέχνης μιμήσασθαι τὰ γινό-
μενα πειρωμένης.

Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέλει, χαλε-
πή περ ἔσσα. Rob.

291. Εἰς ἄκρον ἵκηται]
ἵκηται legendum censet Hein-
sius. Sed male. Nam τὸ τίς
supplendum. Guicetus.

ἵκηται] Cum Veteres hunc
locum laudantes habeant ἵκη-
ται, nec dissentiant Codices,
mallem hoc retinere; non e-
nim video cur via dici nequeat
εἰς ἄκρον ὁδὸς ἐνέσθαι, per-
venire ad summum montem.
Imo subaudiendum ὁδὸς ὀsten-
dit sequens foemininum Ῥηϊδίη.
Clericus.

— ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται]

Cum hunc librum aliquot iu-
venibus nuper explicarem, mo-
nebam eos, emendandum,
ἵκηται, quamuis apud Clemen-
tem, Philonem, Xenophonem
et alios aliter legi non
ignorarem: de eodem postea
me monuit illustrissimus Scali-
ger, et doctissimus Meursius.
Heinsius.

292. Ῥηϊδίη δ' ἥπειτα πέ-
λει] Ne semper Grammatica
sectari videar, lubet hic unum
atque alterum locum Senecae,
quibus haec sententia egregie
illustratur, adscribere. Sic er-
go ille Ep. XLI. *Rationale ani-
mal est homo; consummatur ita-
que eius bonum, si id adimple-
vit, cui nascitur. Quid est au-
tem, quod ab illo ratio haec
exigit? Rem facillimam, secun-
dum naturam suam vivere. Sea
hanc difficilem facit communis
insania.* Epistola vero CIV.
*Non quia, inquit, difficilia sunt
non audemus; sed quia non au-
demus, difficilia sunt.* Cleri-
cus.

Οὗτος μὲν πανάριστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει,
† Φρασσάμενος τὰ κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.

Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,
† Cogitans quaecumque dein et ad finem usque sunt meliora.

293. αὐτῷ (sic) ἀφ' αὐτοῦ. 294. φρασσάμενος] νοήσας. ἦσιν] εἰ (sic).

293. αὐτῷ codd. Rob. omnes, August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. αὐτῷ Acad. Com. Heins.

293. "Ὅς αὐτὸς πάντα νοήσει] Quomodo νοεῖν apud Hesiodum sumatur, ostendimus supra, ad locum illum, τὴν μὲν κεν ἐπαινέσσεις νοήσας. Cuius significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ μὲν ταῖς οἰῇς ποτὶ τ' αὐλίον αὐτὰ ἀπῆλθον. Apud Virgil.

Ipsae laete domum referunt distenta capellae

Ubi nota —

Ipsae, id est, *fronte sua*. ὃ αὐτὸς νοῶν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, ταῖς κατ' αὐτὸν, σοφὸς ὢν, qui opprobitur, τῷ διὰ ἑτέρου τινὸς νουθετήσεως σοφῷ γεγονότι. *Heinsius.*

Οὗτος μὲν πανάριστος] Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς ἐνήλαττε τὰς εἰχὰς, λέγων
Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπᾶντι πίθηται.

Ἐσθλὸς δ' αὖ καὶ κείνος ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,
τῇ εὐπαθείᾳ πρωτεῖα διδάς,
τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα.
Ἀρίστικπος δὲ, ἀπ' ἐναντίας,
ὁ Σωκρατικὸς, ἔλεγε, συμβῆλ' δεῖσθαι χειρὸν εἶναι τῷ προσαιτεῖν. *Procl.* Horatius autem (Ep. 17. lib. 1.) prudentiae principatum attribuit. *Quamuis, Scaena, Satis per te tibi consulis* — Ad quem locum apposite Dacierus citat Liuium Hesiodi verba pene transferentem. „Saepe ego „audiui, milites, eum primum „esse virum, qui ipse consulat, „quod in rem sit; secundum, „eum qui bene monenti obediat; qui nec ipsum consolare, nec alteri parere sciat, eum „extremi ingenii esse.“ Huic licet adicere et illud Sophocli. Antig. 731. Φημ' ἐγωγε πρεσβεύειν πολὺ φῶμαι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπισήμης πλέω. Εἰ δ' ἔν (Φιλεῖ γὰρ τῷτο μὴ ταύτη ῥέπειν) Καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν. *Robins.*

Ἐσθλὸς δ' αὖ καλῆνός, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται. 295
 Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλῃ ἀκῶν
 Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήσιος ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
 Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρά σε Λιμὸς
 Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δὲ εὐσέφανος Δημήτηρ 300

Sed et ille bonus est, qui bene monenti paruerit.
 Qui vero nec per se sapit, neque alii parere
 In animum inducit, ille contra homo inutilis est.
 Verum tu nosti semper praecepti memor,
 Operare, o Persa, diuinum genus, ut te Fames
 Oderit, amet autem pulcre coronata Ceres

295. Ἐσθλός] ἀγαθός. εὖ εἰπόντι] τῷ καλῶς λέξαντι. πίθηται] ὑπακούει.
 296. νοέη] νοή. 297. ἀχρήσιος] ἀχρηστός· ἀνωφελής. 298. αἰὲν] ἀεί.
 ἐφετμῆς] ἐντολῆς. 299. Ἐργάζεο] ἐργάζεο. δῖον] ἑνδοξόν. 300. Ἐχ-
 θαίρῃ] μισῇ. Φιλήῃ] φιλή. Δημήτηρ] γῆ.

296. αὐτῷ B. 60. 731. R. S. Coisl. 49' αὐτῷ August. Acad. Moschop.
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinfl. 300. δέ σ' Coisl. B. 639.
 731. Acad. Ald. Trinc. Steph. marg. δέ σ' Moschop, δ' August.
 εὐσέφανος Coisl. B. 639. 731. August. Ald.

296. Ὃς δέ κε μήτ' αὐτῷ
 νοέη] Δι' ἑαυτῶ. Guicetus.

297. Ἐν θυμῷ βάλληται]
 In animum inducit. post, pro
 ὃδ' αὖτ' ἀχρήσιος ἀνὴρ, malim
 ὃδ' αὖτις ἀχρήσιος ἀνὴρ. Idem.

299. Δῖον γένος] Valde
 huius Epitheti prodigi, ut ita
 loquar, erant Veteres, ut vel
 ex Homero liquet, qui δῖον συ-
 βώτην, diuinum subulcum vocat
 Odyss. φ. v. 234. Sed et eo
 abutitur hic Hesiodus, qui non
 tam magnifice loquitur de pa-
 tre suo, infra vsq. 633. et 634.
 Clericus.

Δῖον γένος τὸν Πέρσην λέ-
 γει, ἥ διότι παῖδες Δίος τινὲς
 ἦσαν, ἥ διότι εἰς τὰς θεὰς
 ἀνέφερον τὴν γένεσιν. εἰς γὰρ

Ὀρφέα, καὶ Καλλιόπην τὸ
 γένος ἀνῆγον. Moschop. Qui-
 cunque sensus verbis affigatur,
 ego certe non intelligo, quo
 pacto versus 633. et 634. no-
 bilitati huius generis contra-
 dicant, nisi probauerit vir Cl.
 neminem bona stirpe oriun-
 dum pauperem posse deuenire.
 Rob.

300. — ὃφρά σε λιμὸς
 Ἐχθαίρῃ, Φιλήῃ δέ] Paro-
 diam huius loci elegantem
 Cratinus fecerat:

Ἐσθιε καὶ σῇ γαστρὶ δίδε χά-
 ριν, ὃφρά σε λιμὸς
 Ἐχθαίρῃ, Κοννᾶς δὲ πολυε-
 φανος νικήσει.

Erat autem Connas ille tibi-
 cen, poculis addictus admo-
 dum,

Αἰδοίη, βίότη δὲ τήν πῆμπλησι καλῆν.
 Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρὶ.
 Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
 Ζῶη, κηφήνεσσι κοθύροισι ἱκελος ὀρμῆν,
 Οἷ τε μελισσῶν κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ 305
 Ἔσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν,

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
 Fames enim semper ignavo comes est viro.
 Huic vero et Dii indignantur, et homines, quicumque otiosus
 Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate,
 Qui apum laborem absument otiosi,
 Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum sit,

301. τήν] σὴν. πῆμπλησι] πληρεῖ (sic). καλῆν] εὐκλείη. 302. πάμπαν] παντελῶς. ἀεργῷ] ἀργῷ. σύμφορος] ἀρμόδιος· συμφερόμενος. 303. τῷδε (sic)] τούτῳ. νεμεσῶσι] μισῶσι. 304. κοθύροις] κολοβοῖς· τοῖς ἔχουσιν τὸ κέντρον κεκρυμμένον (sic) ἐν τῇ ὀρμῇ. ἱκελος (sic)] ὕμνος. 305. μελισσῶν] μελισσῶν. κάματον] πόνον. τρύχουσιν] δαπανῶσιν. 306. ἔσθοντες] ἐσθίωντες.

301. Εἰδοίη Iunt. I. 302. τι Trinc. 303. τῷδε August. Ald. 304. εἱκελος August. Acad.

dum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil praeter κότινον quo Olympici victores coronabantur, reservauerat. Aristophanes Ἰππ. Ὡς περ Κοννᾶς ἐσέφανεν μὲν ἔχων αἶον, δέψῃ δ' ἀπολολῶς. *Heinsius.*

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συν-ακόλχθος. *Guicetus.*

304. Κοθύροις ἱκελος ὀρμῆν] Hoc est, τὴν ἔραν βεβλαμμένος. *Hesych.* Κοθὼ βλάβη. α κοθὼς laesus, mutilus, κόθχρος. it. κοθὼ ἢ. siue κόθχρος pro κόλχρος, παρὰ τὸ κολὴν τὴν ἔραν εἶναι, κολός, κολοβός, κολῶ, etc. *Hesych. Guicetus.*

305. — τρύχουσιν ἀεργοὶ] Pro eo Stobaeus, νήποινον ἔδασσι. *Heinsius.*

306. Μέτρια κοσμεῖν] Ταῦ ἐν τῷ μέτρῳ ὄντα, ἤγαν τὰ μέτρον ἔχοντα, hoc est, τὰ τῆς ἀρετῆς, τὰ σπαρδαῖα, τὰ ἄριστα, ἔξοχα. *Pindarus epitaph. Hesiodi:* Ἡσίδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης, hominum praestantissimus, summam habens sapientiam. Μέτρια sunt bona, convenientia. *Guicetus.*

Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν] Μέτρια ἔργα quae dicat *Hesiodus* non perceperunt Interpretes. Ac primum *Moschopolus*, qui μέτρια reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνά-

Ὡς κέ τοι ὠραία βίωτ' ἀπλήθωσι καλῶς.

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.

Vt tibi aestate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri euadunt diuites et opulenti.

307. Ὡς γ' (sic) [ἴνα. πλήθωσι] πεπληρωμένοι ᾧσι. καλῶς] δόμοι. 308.
πολύμηλοι] πολυδρέμους. ἀφνειοί] πλούσιοι.

307. Ὡς γ' August. πλήθωσι B. 60. Iunt. I.

δυνάμει: neque Tzetzes, qui σεμνὰ καὶ μὴ ἀπρεπῆ. Multo minus Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi saepe μέτριον dicunt, id quod in vnaquaque re bona maximum est. Sic et apud Platonem μετρίως λέγειν, vbique est, optime et vniuersissime dicere: quod quia obseruatum non est, et ex eo locus hic dependet, vnum et alterum adducemus. Plato Phaedone: τῆτο γὰρ ὥμην πρὸ τῆ, παντὶ δῆλον εἶναι, ὅτι διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. ἐπειδὴν γὰρ ἐκ τῶν σιτίων ταῖς μὲν σαρκὶ σάρκες προσγέγωνται, τοῖς δὲ ὀστέοις ὀσά, καὶ ἔτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκίαι ἐκάστοις προσγένηται, τότε δὴ τὸν ὀλίγον ὄγκον ὄντα, ὕψερρον πολὺν γεγονέναι, καὶ οὕτω γίνεσθαι τὸν σμικρὸν ἄνθρωπον, μέγαν. οὕτω τότε ὥμην. καὶ δὴ καὶ σοι μετρίως; Ἐμοὶ γ' ἔφη ὁ Κέβης. id est: *Illud certe antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim tibi caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quae cum*

singulis maxime conueniunt, maximeque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum euadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optime? Omnino, inquit Cebes.

Vbi cum ex praecedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifeste quid sit μετρίως. Ita μέτριον paulo ante Dialogo eodem: τὴν αὐτὴν ταύτην οἶμαι εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ἡ ψυχὴ, πρὸς σῶμα, καὶ τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν μέτρια μοι φαίνοιτο λέγειν, ὥς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἐστὶ, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον: id est, *Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus vero imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum τῶν κηφίων adduxit, πρὸς ἔργα μέτρια adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τοι ὠραία βίωτ' ἀπλήθωσι καλῶς. Porro τὸ πλεῖν non nisi ex maximis quibuscumque con-*

Καί τ' ἐργαζόμενος, πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
 "Εσσαι ἢ δὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συγέχσιν ἀεργές. 310
 "Εργον δ' ἔδδεν ὄνειδος, ἀεργίη δ' ἐτ' ὄνειδος.

Et laborans, multo etiam carior iam immortalibus
 Eris ac hominibus. valde enim oderunt otiosos.
 Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

310. ἔσσαι] ἔσῃ. ἢ δὲ] καὶ. συγέχσιν] μισθῶσι. ἀεργές] ἀεργός.
 311. ἀεργίη] ἀργία.

310. ἀεργὸν Coisl. Etiam in cod. August. in margine scripta est syllaba
 γόν. 311. ἔδδεν Iunt. I.

contingit. τὸ μέτρον autem
 est τὸ πέρας, *extremus rei
 terminus*. Theocritus in Epi-
 grammatis victorem quemdam
 celebrat Demotelem, quem ait
 μέτριον γεγονέναι ἐν πᾶσι,
 quod est, *excelluisse in omni-
 bus*, contra ac existimant In-
 terpretes:

Δαμοτέλης ὁ χορηγός, ὁ τὸν
 τρίποδ', ὧ Διόνυσε,
 Καί σε τὸν ἡδιστὸν θεῶν μακά-
 ρων ἀναθεῖς,
 Μέτριος ἦν ἐν πᾶσι. χορῶ δ'
 ἐκτῆσατο νίκην
 Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ
 προσήκον ὀρεῶν.

Eodem modo Hesiodus in epi-
 taphio, quod Pindaro adscri-
 bitur, μέτρον σοφίης habere
 dicitur, id est, *multum sapien-
 tiaē*, vel *in sapientia excellere*.
 Id enim quod optimum est, ex-
 tra mediocritatem esse non pot-
 est, quia alias ad vitium de-
 flecteret, et τὸ προσήκον καὶ
 τὸ καλὸν transscenderet; ut
 multis docet in moralibus Phi-
 losophus. Μέτριον igitur est
 τὸ ἕξιον in omni re praecla-

ra. μέτριος erat in omnibus
 Demoteles, id est, *excellens*:
 μέτρια ἔργα laudat Hesiodus,
 id est, τὰ ὡς μάλιστα συνεχῆ,
 τὰ πολλά. Quod Interpretes
 Graeci minime observarunt,
 multo minus alii. *Heinsius*.

311. "Εργον δ' ἔδδεν ὄνειδος]
 Nihil planius huius versus sen-
 tentia, cum praesertim toto
 hoc opere *Hesiodus*, fratrem ad
 laborem hortetur, et ab iner-
 tia deterreat. Attamen Vete-
 res ἔργον construxerunt cum
 ἔδδεν, quod ansam praebuit
 Socratis accusatoribus accusan-
 di hominem; quasi iuuenibus
 nullam rem, quamvis flagitio-
 sam, prohiberet. Quod vide-
 re est ex Lib. I. *Xenophonis*
 de Memorab. Socratis, ubi sic
 rem narrat: „Dixit, inquit,
 „eius accusator illum illustrissi-
 „morum quorumque Poëta-
 „rum pessimis sententiis electis,
 „iisque in testimonium addu-
 „ctis, discipulos ad vitium et ty-
 „rannidem impellere; inter-
 „que eas Hesiodeam illam fae-
 „pe usurpare, *Opus nullum est*
 „πρα-

„probrum, inertia vero pro-
brum est. Quibus Poëtam di-
cebat suadere a nulla actio-
ne, siue iniusta, siue turpi,
abstinendum esse, sed omnia
lucris gratia facienda. Socra-
tes vero, postquam factus esset
accusator, bonum ac utile
esse homini operari, noxium
verò et malum otio torpere,
atque adeo opus bonum esse,
otium prauum; eos qui boni
aliquid facerent operari, et
bonos esse operarios dicebat;
eos autem qui talis luderent,
vel aliud quidpiam prauum et
damnosum facerent, otiosos vo-
cabat. Quo sensu recte habe-
at dictum illud *Hesiodi*.“ Hac-
tenus Attica Siren, quibus
haud obscure indicat *Hesiodum*
et *Socratem* intellexisse quod-
vis bonum et laudabile opus.
Idem *Procli* testimonio confir-
matur, qui ait a *Platone* recte
hunc versum explicatum, et
nostrum *Hesiodum* cuiusvis se-
cundum naturam opus *ἔργον*
appellare; *Homeri* exemplo,
qui optimum quodque opus *ἔρ-
γον* simpliciter vocat, Similia
habet *Eustathius* ad v. 226.
Odyss. P.

Ἄλλ' ἐπεὶ εἰ δὴ ἔργα καὶ ἔμ-
μαθεν, ἐκ ἐθελήσει
Ἔργον ἐποίχουσθαι.

Ex schedis paternis haec tenus;
vnde colligere licet interdum a
nobis, arte et ratione in inter-
pretando utentibus, ea cerni
quae multo peritiorum olim
oculos fugerunt. *Clericus.*

Ἔργον δ' ἔδέν ὄνειδος] De-
licatos certe oportet fuisse Ve-
teres, qui in hoc versu ἀδιάρ-
θρωτα scripsisse *Hesiodum* vo-
luerint: ita ut haec verba So-
crati pronunciata fraudi fue-
rint. *Eustathius*: Σειμείωσαι
ὅτι τὸ, Ἔργον δ' ἔδέν ὄνει-
δος, ὃ δὴ Φησὶν Ἡσίοδος· ἐκεί-
νο μὲν γὰρ ἀσαφὲς γράφειν,
ἐβλάψε τὸν σοφὸν Σωκρα-
την, ὃς εἰωθὼς λέγειν συχναὶ
τὸ, ἔργον δ' οὐδέν ὄνειδος,
ἤγαν ἔδέν τί ἐστὶν ὄνειδος τὸ
ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαίς-
σθαι, συκοφαντία περισέ-
σεν, οἷα δογματίζων, ὡς ἔρ-
γον ἔδέν, ἤγαν ἔδεμια ἔργα-
σία, καὶ τε Φαῦλη, καὶ τε
χρησὴ, ὄνειδος ἐστὶ τῷ ἔργα-
ζομένῳ· καὶ τευθεν ἐβλάβη
ὡς ἀδιαφορῶν περὶ τὰς πρά-
ξεις. Sed *Plutarcho* accura-
tissimo Scriptore, et *Hesiodi*
olim Interprete, quid facie-
mus, qui hoc propemodum
modo hunc versum *Hesiodi*
vsurpauit: ἐν δὲ τοῖς τότε
χρόνοις, καὶ Ἡσίοδον, ἔρ-
γον ἔδέν ἦν ὄνειδος, ἔδὲ τέχ-
νη διαφορὰν ἔφερον. Cum
tamen τὸ ἔδέν, non ad τὸ
ἔργον, sed ad τὸ ὄνειδος re-
ferendum sit. Sed nihil est
vilitatis quam elegantiae cau-
sa ad usum alium *Homeri* et
Hesiodi versus transferre.
Quod si propterea procedat
haec calumnia, singulis versi-
bus peccauit *Homerus*, nisi
ignoremus delicias τῶν παρω-
δούντων. *Heinsius.*

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλᾶτεῦντα· πλᾶτω δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

Quod si laboraueris, mox te aemulabitur et otiosus
Ditescentem: diuitias vero virtus et gloria comitatur.

312. τάχα] ἴσως. ζηλώσει] μιμήσεται. ἀεργός] ἀργός. 313. πλᾶτεῦντα]
πλᾶττοντα. κῦδος] δόξα. ὀπηδεῖ] ἐπιταί.

312. τάχα δὲ σε August. ζηλώσει Senat. ἀεργός Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

313. Πλᾶτω καὶ ἀρετῇ]
Horat. *Et genus et formam re-
gina pecunia donat.* Scaliger.

Πλᾶτω δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος
ὀπηδεῖ] Hoc loco ὀπηδεῖ non
est sequitur, sed comitatur; ad-
eo ut velit Hesiodus, opes po-
tius indicium esse, quam cau-
sam virtutis. Sunt tamen qui
improben huius versus sen-
tentiam, eo quod ut pluri-
mum diuitiae potius vitia, quam
virtutes, concilient, pro illo
Isocratis dicto: πλᾶτος κακί-
ας, μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας,
ὑπηρετῆς ἐσιν: diuitiae vitio-
rum potius, quam probitatis,
ministrae. Verum cum Hesio-
dus ab iniqua diuitiarum acqui-
sitione haecenus fratrem deter-
ruerit et ad laborandum hor-
tatus fuerit, manifestum est
eum hic intelligere opes iuste
et labore partas, quae num-
quam destituuntur virtute co-
mite. Alioqui dicendus erit
Hesiodus loqui, ex opinione
vulgi, quod diuitias quam ma-
xime admiratur, probatque
saepe diuitum flagitia. Ex pa-
ternis schēdis. Clericus.

Nescio, an ἀρετῇ hic loci
melius exponi possit forma,

pulchritudo, et de hoc vocis
istius sensu vide Cl. Hutchins.
ad Xenoph. Κυρ. Παιδ. p. 316.
Voce vero sic exposita, huic
sententiae accommodatius erit
Horatianum illud, Epist. l. 1.
*Scilicet uxorem cum dote, fidem-
que et amicos,*

*Et genus et formam regina pe-
cunia donat,*

*Ac bene nummatum decorat
Suadela Venusque.* Rob.

Optime haec verba inter-
pretatus est Plutarchus de auid.
poët. : ὅταν ὁ νέος ἀναγκιῶ-
σκει τό, τε· Πλᾶτω δ' ἀρετῇ
καὶ κῦδος ὀπηδεῖ. μὴ καθῆ-
σθω τὰς πλεσίς ἐκπεπληγ-
μένος, καὶ τεθηπώς, καθᾶ-
περ ὦνιον εὐθύς ἀργυρεῖ τὴν
ἀρετὴν ἔχοντας; μὴδ' ἐπὶ τυ-
χῇ καίσθαι τὴν αὐτῇ φρόνη-
σιν αὐξάνειν ἢ κολάειν νομίζων,
ἀλλ' ἀντὶ δόξης, ἢ δυνάμει,
ἢ εὐτυχίας, ἢ τινος ὁμοίᾳ τῇ
ἀρετῇ κεχρησθαι τὸν ποιητὴν
ἡγούμενος. Dignus quoque,
qui ad h. l. conferatur, Tzetzes:
quorum sententiae non dubi-
to, quin quisque libentius sub-
scribat, quam Robinsono. Kreh-
sius.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα. τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν 315
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίη, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδῶς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.

Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus conuertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:

314. δαίμονι] τῇ φύσιν. οἷος] ὅμοιος. ἔησθα] ἥς ὑπάρχεις. ἐργάζεσθαι] πρᾶττεν. ἄμεινον] κρεῖττον. 315. ἀλλοτρίων] ξένων. κτεάνων] κτημάτων. ἀεσίφρονα (sic) θυμὸν] ἀλαζωνικὴν (sic) ψυχὴν. 316. τρέψας] ἐντρέψας. δέ] καὶ. κελεύω] προσάττω. 317. κεχρημένον] ἐνδεῆ. κομίζει] ἄγει.

315. ἀεσίφρονα August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 316. π. Iunt. I. 2.

314. Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] Hoc est, ὅμοιος. Scribo ἔησθα. Hesych. ἔοι, εἶη, γένοιτο, ὑπάρχοι. Guietus.

Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] Hoc est, οἷος Δαίμων ἔστι, τοῖος ἥς, qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultae in Lingua Graeca. Clericus.

315. Ἀεσίφρονα, θυμὸν] Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro ἀσίφρονα, iniquum, ἄδικον. Τὸ ἀεσίφρων pro ἀασίφρων. Hesych. Ἀασίφρωνι, βλαψίφρωνι, φρενοβλαβεῖ. ἀάσαι γὰρ τὸ βλάψαι. Sed utrumque ἐπενθέσει s et a ab ἄσαι, ἀεσίφρων, ἀκσίφρων pro ἀσίφρων. Guietus.

317, et 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἄνδρα κομίζει] curat;

regit. an legendum δαμάζει? Guietus.

Αἰδῶς δ' ἐκ ἀγαθῇ etc.] Hunc et sequentem versum leviter immutatos ex Homero sumsit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, observarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. vbi hic versus legitur:

Αἰδῶς ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένω ἀνδρὶ προίκτη.

Pudor non bonus est egeni viri mendico. Alter vero ex Iliad. Ω. vbi Poëta de Achille Hectoris cadaueri illudente:

— — — — — εἰδῶς
 Γίνεται ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνετα, ἢ δ' οὐκ ἴνησι.

Neque ei pudor est, qui homines valde laedit et iniurat. Sed non est utriusque versus sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesiodi est, non oportere

Αἰδῶς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολβίνην, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δ' ἔχαρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ ὄγ' ἀπὸ γλώσσης λήσσεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδέϊ κατοπάσῃ)

Pudor qui hominibus valde et obest et prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapiendae: diuinitus datae multo meliores.
 Si quis enim et manu per vim magnas opes parauerit,
 Aut lingua praedatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)

318. σίνεται] βλάβη. ὀνίνησι] ὠφελει. 319. πρὸς ἀνολβίνην] [subaud.]
 παρέχεται. ἀνολβίνη] πτωχεία. πρὸς ὄλβον] [subaud.] παρέχεται. ὄλβον]
 πλοῦτον. 320. θεόσδοτα] ἐκ δικαίου πόρου κτηθέντα. 321. ὄλβον] πλοῦτον.
 ἔληται] λάβη. 322. λήσσεται] ἀποστερήσει. οἷα] καὶ. 323. εὐτ'
 ἔταν. κέον] νέον. 324. κατοπάσῃ] ἀποκρύπτῃ. κατόπιν δαυ-
 τῆς ποιῆ.

318. αἰδῶς ἢ eraso τ Acad. 319. ἀνολβίνη Coisl. Palat. August. Acad.
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Heins. Com. B. 60. 731. R. S. Coisl.
 August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. 320. ex Heins.
 321. χερσὶ Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heins.

tere quemquam opis refugere,
 quodcumque sit, si modo illic-
 itum non est, nec aliud quid-
 quam honestius suppetat, quo
 victum quaerat. Ex paternis
 schedis. *Clericus.*

318. Αἰδῶς ἢ τ' ἄνδρας] Ita
 pene filius Sirach. cap. 4, 21.
 Ἐσιν αἰσχύνῃ ἐπαρτία ἀμαρ-
 τίαν, καὶ ἐσιν αἰσχύνῃ δόξα
 καὶ χάρις. *Robins.*

319. Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολ-
 βίνην, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον]
 Scribendum videtur πρὸς ἀνολ-
 βίνην, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον,
 subintellige ποιῇ. *Guisem.*

Αἰδῶς τοι πρὸς ἀνολβίνην]
 Hoc est, si te puduerit laboris,
 malisque oriri quam laborem
 viliozem suscipere, quamvis
 alius honestior non occurrat,
 semper pauper eris: sin vero
 audacter labori cernicem subi-
 cias, ad divitias poteris perue-
 nire. Ex paternis schedis. *Cle-
 ricus.*

324. Κατοπάσῃ] Hesych.
 κατοπάζων, διωκῶν. quae ex-
 positio huic loco omnino con-
 venit. *Reale Interpres. Guis-*
em.

Ῥεῖά τε μὴν μαυρεῖσαι θεαί, μινύθουσι δὲ οἶκοι 325
 Ἀνέρι τῷ παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ,
 Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτην, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἐρξεί·
 Ὃς τε κασιγνήτοιο ἐξ ἀνά δέμνια βαίνοι
 Κρυπταδῆς εὐνῆς ἀλόχε, παρακαίρια ρέζων
 Ὃς τέ τευ ἀφραδῆς ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα· 330

Facile et illum pessumdant Dii, minuntur vero familiae
 Viri talis: exiguumque ad tempus diuitiae adsunt.
 Par vero committit delictum, et qui supplicem et qui hospi-
 tem malo afficiet:

Quique fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtiui causa concubitus vxoris, scelerata patrans:
 Quique mala cuiuspiam fraude deceperit orphanos liberos;

325. ρεῖα] ῥαδίως. μὴν] αὐτὴν (sic). μαυρεῖσαι] ἀμαυροῦσαι· ἀφανίζουσαι. μινύ-
 θουσι] συμμυρύνονται. 326. ἀνέρι τῷ] τῷ ἀνδρὶ τῷτῃ. παῦρον] ὀλίγον. ὄλ-
 βος] πλεονεξία. ὀπηδεῖ] ἱπταται. 327. Ἴσον] ὅμοιον κακόν. ρέξει (sic)] πρά-
 ξει. 328. κασιγνήτοιο] κασιγνήτου· ἀδελφοῦ. ἐξ] ἰδίῃ. δέμνια] λέχη.
 βαίνοι (sic)] ἀναβαίνει. 329. κρυπταδῆς εὐνῆς] κρυφίᾳ λέχεσιν ἕνεκα. ἀλό-
 χῃ] γυναικὶς. παρακαίρια] ἀκαίρια· ἀπρεπῆ. ρέζων] ποιεῖν. 330.
 τευ] τινός. ἀφραδῆς] μηρείας. ἀλιταίνεται] ἀμαρτάνει.

325. δὲ μὴν Acad. 326. παυροῖται τ' ἐπὶ R. S. 327. ρέξει August. 328.
 ὀλίγον August. Acad. Pro is in Cler. et Rob. male is. 329. κρυπταδῆς
 Trinc. παρακαίρια Trinc. παρακαίρια Moschop. 330. ἀλιταίνεται August.
 Iunt. I. Steph. Com. Heinf.

326. Ἀνὰ δέμνια βαίνοι] Ἀναβαίνοι. *Guietus*.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτην] Ex comparatione scelerum, li-
 quet quanti facerent Graeci, ab antiquissimis usque tempo-
 ribus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse aequae sce-
 lestum habeatur ab Hesiodo, ac fratris vxorem corrupisse etc.
 Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molossorum Regi, supplicarit, pag. 124. inuiolabilisque sua illa ἰκεσία

factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς εὐνῆς] Moschop. et Proclus τὸ ἕνεκα, hic subintelligunt. Tzerzes τὸ διὰ supplet. Τὸ ἕνεκα placet. Sic in Ἀσπίδ. v. 406. μαχέσθην Αἰγὸς ὀρεσσινόμεν ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο. supple ἕνεκα. Si et versu sequente κρυπταδῆς εὐνῆς subintellige ἕνεκα. deinde lege: παρακαίρια, ἀπρεπῆ καὶ ἀνάεμος. Moschop. *Guietus*.

330. Ὃς τέ τευ] Hoc est, τινός, forsan scribendum: ὅς τε καὶ. *Guietus*.

333. Ζεὺς

Ὅς τε γυνῆα γέροντα, κακῶ ἐπὶ γήραος ἔδῳ,
 Νεικίῃ χαλεποῖσι καταπτόμενος ἐπέσσειν.
 Τῷ δ' ἡ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγασταί, ἐς δὲ τελευτὴν
 Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν αἰμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὸ τῶν μὲν πᾶμπαν ἔργ' ἀσιφρονα θυμόν· 335
 Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἔρ' ἀθανάτοισι θεῶισιν

Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, grauibz incessens verbis:
 Huic certe Iupiter irascitur, ad extremum vero,
 Pro operibus iniquis grauem exhibet talionem.
 Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum:
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis

331. ἔδῳ] ἰδῶφι· τέλος. 332. νεικίῃ] φίλοντις. καταπτόμενος] ὑβρι-
 ζων· ἀτιμάζων· λυγρῶν. ἐπέσσειν] λέγει. 333. τῷ τῷ. ἀγασταί] με-
 σεῖ· ἀγανακτεῖ. τελευτὴν] τέλος. 334. αἰμοιβήν] ἀταπτοσύνην. 335.
 τῶν] τῶν. πᾶμπαν] παντελῶς. ἔργ' ἔργα· κῶλυς. ἀσιφρονα] ὑπερ-
 ἡφανα. θυμόν] ψυχὴν. 336. καδδύναμιν] κατὰ δύναμιν. ἔρδειν]
 συστάειν.

335. τὸν Acad. Trinc. ἔργ' HeinL

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγασταί] Iupiter, nimirum, ἱκετῆσιος, vt loquitur *Homerus* *Odyss.* N. vbi Vlysses, qui se deceptum a Phaeacibus putabat, sic loquentem inducit v. 213.

Ζεὺς σφέας τίσσειτο ἱκετῆσι-
 ος, ὅς τε καὶ ἄλλας
 Ἀνθρώπους ἐφορεῖ καὶ τίνυν-
 ται, ὅσις αἰμαρτη.

Iupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui et alios homines inspectat, et plectit quisquis peccauerit. Clericus.

336. Καδδύναμιν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, vt prodidit Xenophon Lib. I. memorabilem Socratis, „Cum ex te-
 „nuibus, inquit, facultatibus
 „parua offerret offerumenta,

„nihil inferiorum diis se offe-
 „rabitur, qui ex amplis
 „et magnis facultatibus multa
 „et magna offerrent facia
 „nam honestum Diis ne-
 „gabat, si magnis potius hostiis
 „et amplis sacrificiis, quam
 „paruis, delectarentur; for-
 „enim vt ea quae a prauis of-
 „feruntur, plerumque illis gra-
 „tiora essent, quam quae pii
 „et boni offerunt; neque vi-
 „vendum hominibus dicebat,
 „si Diis gratiora forent ea quae
 „a malis, quam ea quae a bo-
 „nis offeruntur. Imo existi-
 „mabat eos, honoribus sibi a
 „piis delatis, maxime gaudere.
 Haec Xenophon, cuius ver-
 ba optime declarant, quid sit
 κατὰ δύναμιν ἔρδειν, nempe,
 pro

Ἀγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
 Ἄλλοτε δὲ σπονδῆς θυέεσσι τε ἱλάσκεσθαι,

Caste et pure, nitidaque femora adole.

Interdum certe libaminibus atque adoramentis placa,

337. ἀγλαὰ μηρία] καθαρὰς μηρῶς.

338. θυέεσσι] θυεῖαις. ἱλάσκεσθαι]
 ἱεσμενίσαι. [subaud.] θύειν.

338. σπονδῆς B. 699. R. S. Coisl. August. Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. θύει B. 699. R. S. Heinl.

pro ratione facultatum sacra
 facere. Ex schedis paternis.
 Clericus.

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν] Huic
 praecepto conforme est Hora-
 tianum illud; quo Maecena-
 tem e graui morbo recreatum
 hortatur: *Reddere victimas Ae-*
demque votiuam memento; Nos
humilem feriemus agnam. lib. 2.
 Od. 17. Et l. 3. Od. 23. *Coe-*
lō supinas si tuleris manus. Rob.

337. Ἀγνῶς καὶ καθαρῶς]
 Graeci. Methodi Interpretes re-
 ferunt. Ἀγνῶς ad ani-
 mum, et καθαρῶς ad corpus.
 Verum vtraque vox ad vtrum-
 que pertinet, et primum qui-
 dem ad animum, deinde et-
 iam ad corpus. M. Tullius
 Lib. II. de Legibus, vbi inter-
 pretatur legem, cuius initium
 est: *Ad Diuos adculo caste,*
Pietatem adbibento etc. *caste,*
 inquit, *Lex iubet adire ad*
Deos, animo, videlicet, in quo
sunt omnia, non tollit castimo-
niam corporis; sed hoc oportet
intelligi, cum multum animus
corpori praestet, obserueturque,
ut casta corpora adbibeantur,
nullo esse in animis id seruan-

dum magis; nam illud vel ad-
 spersione aquae, vel dierum nu-
 mero tollitur; animi labe nec diu-
 turnitate euanescere, nec anni-
 bus ullis elui potest. Notissi-
 mum est sacra vestibibus, mani-
 bus, vasisque puris fieri solita;
 et recenti Venere pollutos ab
 iis amotos. Ex schedis pater-
 nis. Clericus.

Ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν]
 Ἐπικαίειν. Τμήσις. Guetus.

338. θυέεσσι τε ἱλάσκε-
 σθαι] Graeuii sententiae acce-
 do, qui hoc in loco θυέεσσι
 vērit, non *hostiis*, sed *odo-*
ramentis. In priore versu prae-
 ceperat poëta, vt *hostiae* diis
 mactarentur, quae quoniam
 fieri quotidie, a pauperibus
 saltem, non possent, monet
 igitur, vt libaminibus et odo-
 ramentis, cultu scil. faciliore
 et magis expedito, matutino
 et vespertino tempore dii pla-
 carentur. Porro si τὸ θῦον et
 τὸ θῦμα eiusdem sint signifi-
 cationis, satis constat τὸ θῦον
 opponi τοῖς ἱερεῖσις. Sic enim
 Thucydides lib. I. Ἔστι γὰρ
 καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ κα-
 λῶται Διὸς ἑορτὴ Μελιχίᾳ
 μεγίστη,

"Ἡ μὲν δὲ εὐνάξῃ, καὶ ὅταν Φάος ἱερὸν ἔλθῃ·

"Ὡς κέ τοι Ἰλαον κρεαδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·

340

"Ὅφρ' ἄλλων ὦνῃ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἔασαι.

Et quando cubitum ieris, et quando matutinum tempus venerit:

Vt beneuolum erga te cor atque animum habeant;

Vt aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero relinque.

339. ἡμὲν (sic) καὶ. εὐνάξῃ] εἰς ὕπνον ἀπῆλθης. Φάος] φῶς. 340. ὡς] ὡς. Ἰλαον] Ἰλαρὴν. θυμὸν] ψυχὴν. 341. ὦνῃ] ἀγαράξαις. κλῆρον] κληρονομίαν. τὸν τεὸν] τὸν σὸν. 342. φιλέοντ'] φιλέοντα. δαῖτα] εὐχίαν. καλεῖν] [subaud.] εἶσαι. ἔασαι] ἀφήσειν.

330. ἡμὲν August.

μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ἡ πανδημεὶ θυάσι πολλοί, ἐχ ἱερῆα, ἀλλὰ θυμάτα ἐπιχωρεῖα. Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quae maximus Iouis Milichii dies festus vocantur, et extra urbem celebrantur: in quo ex omni hominum genere multi immolant non hostias, sed placentas quasdam, quibus indigenae vi solebant. Ad hunc locum videtur respexisse Iulius Pollux l. i. c. i. ubi τὸ θυμῶν exponit ἀρώματα λύειν (lege θυεῖν) ἐν πυρὶ. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται. Θεκυδίδης δ' αὐτὰ εἰσηκεν ἄγνα θυμάτα, πρὸς τὰ αἰμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀνατιθεῖς σμύρναν, λιβανωτόν. Aromata vero ipsa et suffimenta vocantur. Sed Theoclydides ea vocauit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia, quae maciata aras erueunt, et inter myrrham atque ibus. Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Quis vero unquam, praetermissis amicis, inimicos ad conuiuium vocauit? Profecto nemo. Itaque a praecipiendo supersedere potuisset Hesiodus, qui hic nescio quid habet senile, et frigidum. Clericus.

Saepe in notis suis Ioh. Clericus sterilitatis et frigiditatis Hesiodum accusat. Ad haec satis erit, hoc in loco semel respondisse. Elegantiam et acumen, quae recentiores tam sedulo sectantur, in antiquis illis scriptoribus frustra requiras. Illi nudam simplicitatem, et veritatem non fucatam amauerunt, deliciarum omnium et facetiarum incuriosi. Quod quidem tum ex sacro Codice, tum ex Homero, qui solus ex profanis auctoribus ad Hesiodi aetatem creditur assurgere, ab vnde constat. Robins.

X

344. Ἐγχο-

Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται,

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eueniat,

343. εἶδεν] εἶδ. ἐγγύθι] πλησίον. ναίει] οἰκεῖ.
χρεῖμα τοπικῇ.

344. χρεῖμ' ἐγχώριον]

343. τῶνδ' August. Ald.

344. γὰρ τὶ Coisl. χρεῖμα Ald. Iunt. 1. 2.
Trinc.

344. 'Εγχώριον] Legit hic Stephanus, in voce Κωμῆ, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam Proclus. 'Εγκώμιος idem est ac ἐγχώριος, quia κώμη et χωρὶς idem sunt; neque, vicus. Ideoque adiectiua haec sonant incolam vicī, aut perincentem ad vicum. Perinde est vitamuis lectiōnem sequamur. Clericus.

'Ἄλλο γένηται]. Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit Heinſius, cuius vide notas. vers. sequ. γείτονες ἄζωγοι, vicini inermes. ζώσαντο δὲ πηροί. tardius veniunt ad suos. Quintus.

'Ἄλλο γένηται] Rem non tantum inexpectatam, sed malam quae alia dicitur κατ' εὐφημίαν, significari dudum ostendit David Clericus, patrus meus, Quaestionum sacrarum XVI. quam adito. Clericus.

Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco ea ratione usus est, qua frequenter Scriptores Attici τῶ ἄλλως. Sic apud Lucianum Venus in Iudicio Dea-

rum, cum instaret Mercurius, ut causam sciret, cur de Páride tam studiose inquireret, respondet, ἄλλως ἡρόμην. Est igitur, χρεῖμ' ἄλλο, ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπεσούσα, ἡ βλάβη, ἡ περιπεσὼν τις τοῦ λαυδάναι. detrimentum huc infortunium inexpectatum et fortuitum. χρεῖμα ἄλλο vocat Virgilius, id quod Graeci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic in illo Sileni, *Seria procul tantum capiti lapsa iacebant,*

οἱ δὲ φανοὶ ἄλλως ἐκείνῳ. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον, eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine vlla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtae:

— τὰ δ' ἄλλυδις ἄλλα φέρονται

Πνοὴ ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέρι πολλάνις ἐσθλῶν
'Αμφεχύθη μέγα πῆμα· λυγρῶ δ' ἐπὶ καππεσεν ὀλβος
Οὐ τι ἐκὼν. ἄλλος δὲ πέλει βίος ἀνθρώποισι. Heinſius.

347. 'Εμ-

Γείτονες ἄζωφοι ἔκιοι, ζώσαντο δὲ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορὲ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλῷ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶϊον, αἷ κα δύνηαι. 350
 Ὡς ἂν χρητίζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀττησῷ.
 † Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
 Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
 Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.
 Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit.
 Recte quidem metiaris a vicino (mutuum accipiens) recte etiam
 redde,
 Eadem mensura, et amplius, si quidem possis:
 Ut indigens etiam in posterum promptum inuenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.
 † Amantem te ama, et inuisentem inuise.

345. ἔκιοι] ἔρχονται. ζώσαντο] ἐζώσαντο. πηοί (sic)] συγγενεῖς. 346.
 μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη ἀφάλας. 347. ἔμμορε] ἔνυχος, bis. ἐσθλῷ] καλῷ. 349.
 μετρεῖσθαι] μέτρῳ ἀντιμετρεῖσθαι. 350. λῶϊον] κρηττον. αἷ] αἶμα. δύνηαι]
 δύναι. 351. ὥς] ὥς. χρητίζων] χρητίζων. ἄρκιον] ἰκανόν. 352. ἀττησῷ]
 βλάβηαις. 353. φιλέοντα] φιλοῦντα.

345. δ' ἰπηοὶ August. 348. ἀπόλοιτ' Trinc. | με Trinc. 352. ἴσ' αἷ]
 ἄττηαι B. 60.

347. Ἐμμορὲ τοι τιμῆς]
 Pretium, rem pretiosam. In-
 terpr. bonum. v. 351. ἄρκιον
 est sufficiens non promptum, ut
 vulgo. Guierus.

349. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι]
 Hoc est, si sementem a vicino,
 si vinum mutuum accipias, ca-
 ve quidem ne minus accipias;
 quam te accepisse apocha fate-
 ris; sed fac ut parem men-
 suram reddas aut etiam cumula-

tiorem. Stultum est pati tibi
 fucum fieri, aut a te exigī pos-
 se plus quam debeas; sed iu-
 stum est paria reddere, libe-
 rale etiam plura, quando licet.
 Clericus.

351. Ἀρκιον] Praesens.
 Scaliger.

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν]
 Hic et duo sequentes versus
 plane sunt illiberales. Atta-
 men propterea eos non abin-
 dicarim

Καὶ δόμεν ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.
 † Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτῃ δ' ἄ τις ἔδωκεν. 355
 Δὼς ἀγαθῇ, ἄρπαξ δὲ κακῇ, θανάτοιο δότειρα.
 "Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δόση.
 Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τρέπεται ὃν κατὰ θυμόν.
 "Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδείῃφι πιθήσας,

† Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.

† Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina vero mala atque letalis.

Quicumque etiam vir libens dat, etiam multum dederit,

Gaudet donando, et delectatur suo in animo.

Qui vero libens rapuerit, impudentia frenus;

354. δόμεν] δῶναι. bis. κε (sic)] ἀν. κεν] ἀν. 355. δώτῃ] τῷ μεταδοτῇ.
 κῆ. ἀδῶτῃ] τῷ ἀμεταδοτῇ. ἄ τις] ἄδως. 356. δῶς] δόσις. ἢ ἀρετῇ.
 ἄρπαξ] ἀρπαγή. δότειρα] πρόξενος. 357. κεν] ἀν. ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ]
 [subaud.] δῶ. ὅγε] ὅτος. 358. τρέπεται] εὐφραίνεται. ὃν] ἰδίον.
 359. ἀναιδείῃφι] ἀναιδέως. πιθήσας (sic)] ποιηθεὶς.

355. pro κεν priori in cod. Aug. est κε. 357. ὅγε κ' ἀν. B. 731. Ald. δῶ B. 63. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. 358. χαίρει τε Acad. Senat. 359. πιθή-
 σας August.

dicarim Poëtae, ut fecit *Plus-archus*, quod nos docent Graeci Scholiastae; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectae fuisse indolis. Haec eadem ratio facit ut minime admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* praecipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici et ab inhumanitate sint remoti; usque dandum, qui liberales sint, non avaris; praeterquam quod vel hoc sensu frigidissima, sunt haec praecepta. Quis enim eius amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus,

nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

Προσῖντι προσεῖναι] Τὸν προσηγόρευντα προσηγoreῖν vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγoreῖν. τὸν προσηγoreῖντα προσηγoreῖ, τῷ εὐομίλῳ εὐομίλει. *Gruetius.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγή, ut v. 191. ὕβριν pro ὕβρισιν. *Scaliger.*

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν ἀνὴρ. et ὅγε καὶ μέγα δῶν. Anastrophe pro καὶ ὅγε, μέγα δῶν. *Gruetius.*

358. Χαίρει τῷ δώρῳ] Hoc est, donatione facta. *Idem.*

360. Καὶ

Καί τε σμικρὸν ἔόν, τὸ τ' ἐπάχνωσεν Φίλον ἦτορ. 360
 Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθῆο,
 Καὶ θαμὰ τῷδ' ἔρδαις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοτα.
 Ὃς δ' ἐπ' ἔοντι φέρει, ὅδ' αἰλύζεται αἶδοπα λιμὸν.
 Οὐδ' ἐπὶ γ' εἰς οἶκον κατακείμενον ἀνέρα κήδει.

Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim paruum paruo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum et hoc euaserit.
 Qui vero parto adiicit, is vitabit atram famem.
 Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.

360. ἔν] ὅν. τῷ] τῷτο. ἐπάχνωσεν. (sic)] ἐλύπησεν. Φίλον ἦτορ] Φίλον
 ψυχὴν τὴν ἀφαιρεθέντος. 361. κεν] κα. 362. θαμὰ] συνεχῶς. ἔρδ' (sic)]
 πρὸς. τάχα] ἴσως. τὸ] τῷτο. 363. αἰλύζεται] ἐκφυλάσσεται. αἶδοπα]
 κεντυμὸν. 364. κήδει] λυπεῖ.

360. τῷ] August. Pro τὸ τ' male in Cler. τῷτ'. ἐπάχνωσεν August. Ald.
 Iunt. I. 2. Trinc. Φίλον ἦτορ codd. Rob. omnes, ed. Trinc. atque ita
 Rob. edidit. Vulgo κῆρ. 361. ἐπὶ σμικρῷ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 ἐπὶ σμικρῷ Palat. vet. et rec. 362. τῷτ' Trinc. Iunt. ἔρδαις B. 60.

699. In cod. Aug. sic, ἔρδ'.

363. ἐκφυλάσσεται August.

364. ἐν August.

360. Καί τε σμικρὸν] Fox-
 san, Καί τοι. ἐπάχνωσεν Φί-
 λον κῆρ] ἦτορ placet. ἐπάχ-
 νωσεν, hoc est, ἐλύπησεν,
 συνέσειλεν, contristat, contra-
 xit; subintellige, ei cui abla-
 tum. παχνῶω gelu constri-
 ngo, congelo proprie. Sic Me-
 taphorice pro tristi moerore
 afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ
 δ' ἐν φρεσὶν ἀλκίμων ἦτορ
 παχνῶται. Cordis systolen
 seu contractionem sequitur tri-
 stitia. Ceterum in fine versus
 legendum videtur Φίλον ἦτορ,
 pro Φίλον κῆρ, quod suppo-
 situm est a librariis. Locus ex
 Homero supra citato expres-
 sus foret. Scribendum τὸ γ'
 ἐπάχνωσεν Φίλον ἦτορ. Guie-
 rius.

Καί τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὰ
 ἐξῆς] Vera haec sunt, quis
 neget? sed non opus fuit Mu-
 sarum afflatu, ut excogitaren-
 tur aut scriberentur, quae vel
 a vetula cogitari, nec frigidius
 exprimi potuerunt. Clericus.

Φίλον ἦτορ] Vulgares edi-
 tiones habent Φίλον κῆρ. Sed
 cum omnium Codd. consensu
 restitui Φίλον ἦτορ, quam et-
 iam lectionem tuetur Suidas.
 Rob.

364. Αἶδοπα λιμὸν] Atram,
 deformem, turpem. et male-
 suada fames et turpis Stat.
 Initio huius versus, Ὃς δ'
 ἐπ' ἔοντι φέρει. ὅς δ' ἐπιφέ-
 ρει τῷ ὄντι, hoc est, τῇ ἐσίᾳ.
 Guierius.

"Ἡ μὲν ὅτ' εὐνάξῃ, καὶ ὅταν Φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
 "Ὡς κέ τοι Ἰλαον κραιδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν· 340
 "Ὅφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
 Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἔασαι,

Et quando cubitum ieris, et quando matutinum tempus venerit:
 Ut beneuolum erga te cor atque animum habeant;
 Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
 Amicum ad conuiuium vocato, inimicum vero relinque.

339. ἡμὲν (sic)] καὶ. εὐνάξῃ] εἰς ὕπνον ἀπῆεις. Φάος] φῶς. 340. ὡς]
 ἴνα. Ἰλαον] Ἰλαρίην. θυμὸν] ψυχὴν. 341. ὠνῇ] ἀγορεύσεις. κλῆρον] κλη-
 ρονομίαν. τὸν τεὸν] τὸν σὸν. 342. φιλέοντ'] φιλοῦντα. δαῖτα] εὐ-
 χίαν. καλεῖν] [subaud.] ἔλκε. ἔλκε] ἀφήσεις.

330. ἡμὲν August.

μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν
 ἡ πανδημεὶ θυσι πολλοί, ἐχ-
 ἱερδία, ἀλλὰ θυμάτα ἐπιχω-
 ρία. Nam apud Athenienses
 quoque sunt Diasia, quae ma-
 ximus Iouis Milichii dies festus
 vocantur, et extra urbem cele-
 brantur: in quo ex omni ho-
 minum genere multi immolant
 non hostias, sed placentas quas-
 dam, quibus indigenae vii so-
 lebant. Ad hunc locum vide-
 tur respexisse Iulius Pollux l. i.
 c. i. ubi τὸ θυμιατὸν exponit
 ἀρώματα λύειν (lege θυεῖν)
 ἐν πυρί. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ
 θυμιατάτα καλεῖται. Θεκυ-
 δίδης δ' αὐτὰ εἰσηκεν ἄγνα
 θυμάτα, πρὸς τὰ αἰμάσσον-
 τα καὶ σφαττόμενα ἀνατι-
 θεῖς σμύρναν, λιβανωτέν.
 Aramata vero ipsa et suffimen-
 ta vocantur. Sed Theoclydides
 ea vocauit pura sacrificia, oppo-
 sitionem faciens inter animalia,
 quae mactato arae crueuant, et
 inter myrrham atque ibus. Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖ-
 τα καλεῖν] Quis vero umquam,
 praetermissis amicis, inimicos
 ad conuiuium vocauit? Profe-
 cto nemo. Itaque a praecipi-
 endo supersedere potuisset He-
 siodus, qui hic nescio quid ha-
 bet senile, et frigidum. Cleri-
 cus.

Saepe in notis suis Ioh. Cle-
 ricus sterilitatis et frigiditatis
 Hesiodum accusat. Ad haec
 satis erit, hoc in loco semel
 respondisse. Elegantiam et
 acumen, quae recentiores tam
 sedulo sectantur, in antiquis
 illis scriptoribus frustra requi-
 ras. Illi nudam simplicitatem,
 et veritatem non fucatam ama-
 verunt, deliciarum omnium
 et facetiarum incuriosi. Quod
 quidem tum ex sacro Codice,
 tum ex Homero, qui solus ex
 profanis auctoribus ad Hesiodi
 aetatem creditur assurgere, ab-
 vnde constat. Robins.

X

344. Ἐγχο-

Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται,

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eueniat,

343. εἶδεν] εἶδ. ἐγγύθι] πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 344. χεῖμ' ἐγχώριον]
χεῖμα τοπικῇ.

343. τῶδε August. Ald. 344. γὰρ π. Coisl. χεῖμα Ald. Iunt. r. 2.
Trinc.

344. 'Εγχώριον] Legit hic *Stephanus*, in voce Κωμη, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. 'Εγκώμιος idem est ac ἐγχώριος, quia κώμη et χώρα idem sunt; utripe, vicus. Ideoque adiectiua haec sonant incolarum vici, aut pertinentem ad vicum. Perinde est utramvis lectionem sequamur. *Clericus*.

'Ἄλλο γένηται] Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit *Heinsius*, cuius vide notas. vers. sequ. γειτόνες ἄζωγοι, vicini inermes. ζώσαντο δὲ πηροί. tardius veniunt ad suos. *Guinius*.

'Ἄλλο γένηται] Rem non tantum inexpectatam, sed malam quae alia dicitur κατ' εὐφημίαν, significari dudum ostendit *David Clericus*, patrus meus, Quaestionum sacrarum XVI. quam adito. *Clericus*.

Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐγχώριον ἄλλα γένηται] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco ea ratione usus est, qua frequenter Scriptores Attici τῷ ἄλλως. Sic apud *Lucianum* Venus in Iudicio Dea-

rum, cum instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Pari* de tam studiose inquireret, respondet, ἄλλως ἡρόμην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο, ἡ βλάβη, ἡ τύχη ἐπιπεσοῦσα, ἡ βλάβη, ἡ περιπεσὼν τις τυχὴ λαυθάνει. detrimentum siue infortunium inexpectatum et fortuitum. χεῖμα ἄλλο vocat *Virgilius*, id quod Graeci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic in illo *Sileni*,
Seria procul tantum capiti de-
lapsa iacebant,

οἱ δὲ φανοὶ ἄλλως ἐκείνῳ. *Quintus Calaber*, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine vlla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtae:

— τὰ δ' ἄλλοις ἄλλα φέρονται

Πνοὴ ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέρι
πολλὰ κίς ἐσθλῷ
'Αμφεχύθη μέγα πῆμα λυγρῷ
δ' ἐπὶ καππεσεν ὀλβος
Οὐ τι ἐκὼν. ἄλλος δὲ πέλει
βίος ἀνθρώποισι. *Heinsius*.

347. 'Εμ-

Γείτονες ἄζωτοι ἔκιοι, ζώσαντο δὲ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορεῖ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλῷ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶϊον, αἷ κα δύνηαι. 350
 Ὡς ἂν χρηρίζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀττησιν.
 † Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
 Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
 Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.
 Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit.
 Recte quidem metiari a vicino (mutuum accipiens) recte etiam
 redde,
 Eadem mensura, et amplius, si quidem possis:
 Ut indigens etiam in posterum promptum inuenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.
 † Amantem te ama, et iniuentem inuise.

345. ἔκιοι] ἔρχονται. ζώσαντο] ἐζώσαντο. πηοί (sic)] συγγενεῖς. 346.
 μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη δόξα. 347. ἔμμορε] ἔμμορε, bis. ἐσθλῷ] καλῷ. 349.
 μετρεῖσθαι] μέτρῳ ἀνεῖρεσθαι. 350. λῶϊον] κρεῖττον. αἷ] αἷον. δύνηαι]
 δύναι. 351. ὥς] ὥς. χρηρίζων] χρηρίζων. ἄρκιον] ἰκανόν. 352. ἀττησι]
 βαλβαίς. 353. φιλέοντα] φιλοῦντα.

345. δ' ἰπηοὶ August. 348. ἀπόλοιτ' Trinc. | με Trinc. 352. ἴσ' αἷ
 ἄττησι B. 60.

347. Ἐμμορεῖ τοι τιμῆς]
 Pretium, rem pretiosam. In-
 terp. bonum. v. 351. ἄρκιον
 est sufficiens non promptum, ut
 vulgo. Guierus.

349. Εὖ μὲν μετρεῖσθαι]
 Hoc est, si sementem a vicino,
 si vinum mutuum accipias, ca-
 ve quidem ne minus accipias,
 quam te accepisse apocha fate-
 ris; sed fac ut parem mensu-
 ram reddas aut etiam sumula-

tiorem. Stultum est pati tibi
 fucum fieri, aut a te exigī pos-
 se plus quam debeas; sed iu-
 stum est paria reddere, libe-
 rale etiam plura, quando licet.
 Clericus.

351. Ἀρκιον] Praefens.
 Scaliger.

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν]
 Hic et duo sequentes versus
 plane sunt illiberales. Atta-
 men propterea eos non abin-
 dicarim

Καὶ δόμεν ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.
 † Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτῃ δ' ἄ τις ἔδωκεν. 355
 Δὼς ἀγαθὴ, ἀρπαξ δὲ κακὴ, θανάτοιο δότειρα.
 "Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δόση.
 Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν.
 "Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδέϊφι πιθήσας,

† Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
 † Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina vero mala atque letalis.
 Quicumque etiam vir libens dat, etiam multum dederit,
 Gaudet donando, et delectatur suo in animo.
 Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus;

354. δόμεν] δῶναι. bis. κε (sic)] ἀν. κεν] ἀν. 355. δῶτῃ] τῷ μεταδοτῇ.
 καὶ. ἀδῶτῃ] τῷ ἀποδοτῇ. ἄ τις] ἄδως. 356. δῶς] δῶς. ἢ ἀρετῇ.
 ἀρπαξ] ἀρπαγή. δότειρα] πρόξενος. 357. κεν] ἀν. ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ]
 [subaud.] δῶ. ὅγε] ὅτος. 358. τέρπεται] εὐφραίνεται. ὃν] ἴδιον.
 359. ἀναιδέϊφι] ἀναιδέϊ. πιθήσας (sic)] πιθεσέας.

355. pro κεν priori in cod. Aug. est κε. 357. ἔδωκεν] ἀν B. 731. Ald.
 Ald. δῶ B. 63. 699. 731. Coisl. August. Acad. Ald. Iant. 1. 2. Trinç.
 Steph. Com. Heins. 358. χαίρει τε Acad. Senat. 359. πιθή-
 σας August.

dicarim Poëtae, vt fecit *Plus-archus*; quod nos docent Graeci Scholiastae; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectae fuisse indolis. Haec eadem ratio facit vt minime admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* praecipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici et ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non auaris; praeterquam quod vel hoc sensu frigidissima, sunt haec pracepta. Quis enim eius amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat auarus,

nec vnquam velit ea vilo officio remunerari, quamuis possit? *Clericus.*

Προσίδντι προσεῖναι] Τὸν προσηγορεύοντα προσηγορεύει. vide Tzetzem de his versibus. accedere προσηγορεύειν. τὸν προσηγορεύοντα προσηγορεύει, τῷ εὐομίλῳ εὐομιλεῖ. *Grietus.*

356. "Ἀρπαξ pro ἀρπαγή, vt v. 191. ὑβρίν pro ὑβρίσιν. *Scaliger.*

357. "Ἀνὴρ ἐθέλων] "Ἐδωκεν ἀνὴρ. et ὅγε καὶ μέγα δόση. Anastrophe pro καὶ ὅγε, μέγα δόση. *Grietus.*

358. Χαίρει τῷ δῶρῳ] Hoc est, donatione facta. *Idem.*

360. Καὶ

Καί τε σμικρὸν ἔον, τὸ τ' ἐπάχνωσαν Φίλον ἦτορ. 360
 Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθῆο,
 Καὶ θαμὰ τῷθ' ἑρδύεις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοισα.
 Ὃς δ' ἐπ' ἔοντα φέρει, ὃδ' αἰλύξεται αἶδοπα λιμόν.
 Οὐδ' αὖ τὸ γ' εἰς οἶκον κατακείμενον ἀνέρα κήδει.

Quamuis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim paruum paruo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum et hoc euaserit.
 Qui vero paruo adiicit, is vitabit atram famem.
 Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.

360. ἔον] ἐν. τῷτ' τῷτο. ἐπάχνωσαν (sic)] ἐλύπησεν. Φίλον ἦτορ] Φίλον
 ψυχὴν τῆ ἀφαιρεθέντος. 361. κεν] ἐν. 362. θαμὰ] συνεχῶς. ἑρδύεις (sic)]
 πρὸς. τάχα] ἄνω. τὸ] τῷτο. 363. αἰλύξεται] ἐμφύεται. αἶδοπα]
 κεντρινόν. 364. κήδει] λυπεῖ.

360. τῷτ' August. Pro τὸ τ' male in Cler. τῷτ'. ἐπάχνωσαν August. Ald.
 Iunt. I. 2. Trinc. Φίλον ἦτορ codd. Rob. omnes, ed. Trinc. atque ita
 Rob. edidit. Vulgo κῆρ. 361. ἐπὶ σμικρῷ Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 ἐπὶ σμικρῷ Palat. vet. et rec. 362. τῷτ' Trinc. Iunt. ἑρδύεις B. 60.

699. In cod. Aug. sic, ἑρδύεις. 363. ἐπὶόντι August.

364. ἐν August.

360. Καί τε σμικρὸν] Fox-
 san, Καί τοι. ἐπάχνωσαν Φί-
 λον κῆρ] ἦτορ placet. ἐπάχ-
 νωσαν, hoc est, ἐλύπησεν,
 συνεξείλεν, contristat, contra-
 xit; subintellige, ei cui abla-
 tum. παχνῶν gelu constri-
 ngo, congelo proprie. Sic Me-
 taphorice pro tristi moerore
 afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ
 δ' ἐν φρεσὶν ἀλκιμῶν ἦτορ
 παχνῶται. Cordis systolen
 seu contractionem sequitur tri-
 stitia. Ceterum in fine versus
 legendum videtur Φίλον ἦτορ,
 pro Φίλον κῆρ, quod supposi-
 tum est a librariis. Locus ex
 Homericis supra citato expres-
 sus foret. Scribendum τὸ γ'
 ἐπάχνωσαν Φίλον ἦτορ. Guie-
 rius.

Καί τε σμικρὸν ἔον καὶ τῷ
 ἐξῆς] Vera haec sunt, quis
 neget? sed non opus fuit Mu-
 sarum afflatu, vt excogitaren-
 tur aut scriberentur, quae vel
 a vetula cogitari, nec frigidius
 exprimi potuerunt. Clericus.

Φίλον ἦτορ] Vulgares edi-
 tiones habent Φίλον κῆρ. Sed
 cum omnium Codd. consensu
 restitui Φίλον ἦτορ, quam et-
 iam lectionem tuetur Suidas.
 Rob.

364. Αἶδοπα λιμόν] Atram,
 deformem, turpem. et male-
 suada fames et turpis Stat.
 Initio huius versus, Ὃς δ'
 ἐπ' ἔοντι φέρει. δς δὲ ἐπιφέ-
 ρει τῷ ὄντι, hoc est, τῇ κσίᾳ.
 Guierius.

Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρήφι. 365
 Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος εἰλέσθαι· πῆμα δὲ θυμῷ,
 Χρηῖζεν ἀπέοντος· ἃ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
 Ἀρχομένῃ δὲ πίθῃ, καὶ λήγοντος κορέσασθαι
 Μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδῶ.

Domi melius esse, quoniam damno obnoxium quod foris est.
 Bonum quidem de praesenti capere: noxa vero animo
 Egere absente: quae te cogitare iubeo.
 Quum relinitur dolium, et fere est epotum, saturare:
 Medio parce: fera vero in fundo parcimonia.

365. οἶκοι] ἐν τῷ οἴκῳ. τὸ θυρήφι] τὸ ἐκτὸς. 366. παρεόντος] παρὸντος.
 εἰλέσθαι] λαβεῖν. πῆμα] βλάβη. 367. χρηῖζεν] χρηρίζειν. ἀπέοντος] ἀπέν-
 τος. φράζεσθαι] συνοπεῖσθαι. ἄνωγα] κελεύω. 368. κορέσασθαι] χορτά-
 σαι [subaud.] θέλει. 369. μεσσόθι] μέσον. φείδεσθαι] ἀκριβολεγεῖσθαι.
 [subaud.] θέλει. πυθμένι] τέλει.

365. οἶκοι Aug. Ald. Iunt. 1. 2. Com. Heinsf. 367. ἀπέντος Senat. 369.
 δεινὴ B. 60. 699. 731. R. [S. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinç. Steph.
 Com. Heinsf.

366. Οἶκον βέλτερον] Sub-
 intellige τὸν βίον. victualia.
Guierus.

367. Παρεόντος] De prae-
 sentibus, hoc est, de domi re-
 conditis in penu. *Guierus.*

368. Ἀρχομένῃ δὲ πίθῃ]
 Constat quidem vinum ἐν πυθ-
 μένι minus generosum esse,
 cum vappescere, aut acescere
 soleat; sed nescio an quod pri-
 mum, relito dolio, bibitur sit
 deterius, ac proinde an copio-
 sius bibendum, eadem de cau-
 sa ac quod ultimum superest.
Clericus.

369. Δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι
 φειδῶ] Alii δεινὴ. versu se-
 quente Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φί-
 λῳ εἰρημένος etc. Μισθὸς ὁ

ταχθεὶς ὑπ' ἀνδρὸς Φίλῳ ἄρ-
 ε. v. 371. ἐπὶ μαρτυρᾷ θέ-
 σθαι. Τμήσις pro ἐπιθέσθαι.
Guierus.

Δεινὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φει-
 δῶ] Scribo δειλὴ. Sicut Poë-
 tis δειελινόν, μετὰ πλεονασ-
 μῷ Ἰωνικῷ, est δειλινόν. Sic
 δειλὸν μετὰ συγκοπῆς, idem
 est quod *serum*: quamobrem
 omnes quotquot haec tangunt
 Scriptores *serum* vertunt. Sic
 in Catalectis Virgilii:

*Et belluato sera patrimonio
 In fratre parsimonia.*

Namque huc respicit ὁ γρα-
 ψάμενος, quod non fugit quo-
 que magnum Scaligerum. *Sera
 parsimonia*, δειλὴ φειδῶ
 sicut δειλὴ ὀψία. et similia.
Heinsius.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ Φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω. 370
Καὶ τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.
Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίᾳ ὄλεσαν ἄνδρας.

Merces autem viro amico constituta sufficiens est.
Etiā cum fratre ludens, testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere solent homines.

370. εἰρημένος] συμπονημένος. ἄρκιος] ἱκανός. 371. κασιγνήτῳ] ἀδελφῷ.
γελάσας] παίζων. θέσθαι] δείναι. 372. ὁμῶς] ὁμοίως. ὄλεσαν]
ἔφθειραν.

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ Φί-
λῳ] Hoc velle videtur Hesio-
dus; amico indigenti, si eius
opera utamur, constituendam
esse mercedem eius operae
conuenientem, non eius ami-
citiā abutendum. Digna sunt
notata quae de hoc versu ha-
bet Phylarchus, initio ferme
vitae Thesei, ubi sic de Pitheo,
Thesei aug: Δόξαν μάλισα
πάντων, ὡς ἀνὴρ λογίος ἐν
τοῖς τότε καὶ σοφωτάτος,
ἔαχεν. ἦν δὲ πῆς σοφίας
ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ
δύναμις, οἷα χρησάμενος Ησίο-
δος εὐδοκίμει μάλισα, περι-
τὰς ἐν τοῖς ἔργοις γνωμολο-
γίας, καὶ μίαν γε τέτων ἐκεί-
νην λέγῃσι Πιτθέως εἶναι, Μι-
σθὸς καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸ μὲν
ἂν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ Φιλοσο-
φος εἰρηκεν: habuit prae omni-
bus illius aevi famam eruditi et
sapientis viri. Erat autem sa-
pientiae illius ea species et vis,
qua usus Hesiodus famam sibi
repperit, praesertim in sententiis
quae sunt in Operibus. Vnam
namque illam ferunt Pithei fuisse,
Merces etc. Atque hoc et-

iam Aristoteles Philosophus tra-
didit. Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέ-
σθαι] Si agatur, nempe, ne-
gotium alicuius momenti; ali-
oquin vita non esset vitalis, si
omnes insidiarum loco essent
habendi. Viuebat Hesiodus,
apud Graeculos, de quorum
mukis dici fortasse potuit, quod
de Populo Romano scripserat
Lucilius, cuius verba exstant
apud Lactantium Inst. Diuin.
Lib. V. c. 9.

Vni se atque eidem studia omnes
dedere et arti,
Verba dare ut caute possint, pu-
gnare dolose;
Blanditia cedere, bonum simul
laxe virum se,
Insidias facere, ut si hostes sine
omnibus omnes. Clericus.

372. Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς]
Scribo, postulante versu: Πί-
σεις δ' ἄρ τοι ὁμῶς. Interpres
πίσις legit in singulari, vertit,
credulitas. Phaedrus imitatus
est hunc locum fabula X. lib. 3,
Periculosum est credere et non
credere. Guetus.

Μηδὲ γυνή σε νόον πυγασόλος ἐξαπατάτω,
 Αἰμύλα κατίλλασα, τήν διφῶσα καλήν.
 Ὃς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε Φιλήτησι. 375
 Μυνογενὴς δὲ πάϊς σῶζοι πατρῷον οἶκον

Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
 Blande garruens, tuam inquirens sinum.
 Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
 Unicus vero filius seruet paternam domum.

373. πυγασόλος] πόρνη, ἡ τὸν ἐκαστὸν (sic) ἐκαστῆς πρῶτον κοσμεῖσα. 374.
 αἰμύλλα (sic)] ἀπατηλὴ. κατίλλασα] λέγουσα ἀπατῶσα. τήν] τὴν σὴν. δι-
 φῶσα] ἐρυνύσασα. καλήν] οἰκίαν. 375. πέποιθε] θάρσει. ὅγε] ὅτος.
 Φιλήτησι] Φιλήταις ἀπατηλαῖς. 376. πάϊς] παῖς.

373. Μηδὲ August. Ald. 374. Αἰμύλλα August. 375. Φιλήτησι
 codices Robins. omnes.

373. Πυγασόλος] Stolae muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectae. Iam a multis annis, in magna Europae parte, sunt omnes mulieres πυγασόλοι. Clericus.

Πυγασόλος] Apud Suidam exponitur *Lena*, *Mereetricis*, Προαγωγός, Μαυλίστρια. A Moschopulo, Ἐταιρίε ἐαυτὴν ἐπὶ πορνείᾳ σολίζεσα. Quibus assentitur Proelus. Rob.

375. Φιλήτησι] (Est verbum purum putum Aeolicum, quod in magna Graecia dicebant πιλητής. Scaliger.

Φιλήτησι] An Φηλήτησιν. Α Φηλήτης τὸ Φηλέω, ἀπατῶ. Φηλήτης impostor, ἀπατεῶν. placet τὸ Φιλήτης. habet Hesychius et alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura et τὸ Φηλήτης videtur praeferre. ἐπέχω. Guierus.

Φιλήτησι] Helladius Bezan- tinus in Chrestomathia, quae

est apud Photium, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικοὶ τὸν κλέπτην Φιλητὴν λέγουσι οἷον ἐμισσητὸν ἢ καὶ Φιλητὴς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἄλλότρια: Attici boni ominis causa, furem Φιλητὴν dicunt, quasi exosum (nempe κατ' ἀντίφρασιν) vel Φιλητὴς fur, quia amat accipere aliena. Cederim potius dictum sic proprie furem non quemuis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic Hesiodus. Vide tamen Vossium in Etymolog. ad vocem *Pilo*. Clericus.

376. Πατρῷον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεῖα σιγμή post τὸ οἶκον. Φεβέμεν ὥς γὰρ π. Pasce; ita enim opulentia crescat in aedibus. Notum illud Catonis ex Plutarcho, pascere, bene pascere, male pascere. Guierus.

377. Φεβ-

Φερβέμεν· ὥς γὰρ πλῆτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
Γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
Ῥεῖα δὲ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.

Pascendo : ita enim opulentia crescet in aedibus.

Senex autem moriaris, alium filium relinquens.

Facile vero et pluribus praeberit Iupiter ingentes opes.

377. Φερβέμεν] φέρβειν, διακείν. ὥς] ὅπως. ἀέξεται] αὔξει. μεγάροισι] δόμοις. 378. ἐγκαταλείπων] ἀφείς. 379. ῤεῖα] εὐκόλως. πλεόνεσσι] πλείοσι. πόροι] δίδωμι. ἄσπετον] πολλόν. ὄλβον] πλεόν.

377. Φερβέμεν· ὥς γὰρ πλῆτος] Hic versus quam in-
epte cum sequenti cohaereat,
fieri non potest, quin animad-
vertat quivis, nam plane τὸ
ἀκόλαστον desideratur. Ego
dubitare non possum, Hesio-
dum hoc modo scripsisse, ut
versus transponantur:

Μακρυγενὴς δὲ παῖς σῶζαι πα-
τρῶϊον οἶκον,

Γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ'
ἐγκαταλείπων

Φερβέμεν· ὥς γὰρ πλῆτος
ἀέξεται ἐν μεγάροισι.

Ita rei causa sequitur, quae in-
terpellata erat, absurde inter-
iecto illo versu: Ῥεῖα δὲ κεν:
nam τὸ δὲ apud Hesiodum αἰ-
τιολογικὸν esse, qui eum tri-
verunt, ignorare non possunt.
Porro ἐγκαταλείπων ἕτερον
παῖδα Φερβέμεν, recte dictum
est. Pueri φέρβεσθαι dicun-
tur, dum in tenera illa aetate
sunt, qua crescunt nutriuntur-
que, ut et βόσκεισθαι. Tale
est illud Sophoclis Aiace:

Τέως δὲ, καφoῖς πνεύμασιν
βόσκα, νέαν

Ψυχὴν ἀτάλλων, μητρὶ τῇδε
χαρμόνην.

Idem est βόσκεισθαι, φέρβε-
σθαι, ἀτάλλειν. Mens haec erit:
*Unicus vero filius domum pater
nam servet,*

*Senex vero priusquam moriaris
alium relinques*

*Crescentem: ita enim divitiae
in aedibus crescunt*

*Iupiter enim pluribus facile plu-
res adiungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Suus pro eius et tuus
abutuntur poetae. *Scaliger.*

Ἑτερον] MS ἀταλὸν παῖ-
δα, hoc est, tenerum pue-
rum. Nam quid sibi vult ἕτε-
ρον παῖδα? Ex senis felicitate
est puerum heredem relinque-
re, nam prouectiores patribus
molesti esse solent. ex ἀταλὸν
ἀταραν, ex quo ἕτερον. Hic
versus Proclo ἀδιανόητος et re-
iiciendus, Heinsio transponen-
dus. vide notata. vers. sequ.
πλεόνεσσι, subintellige, sibi
in vicem succedentibus. v. seq.
380. ἐπιθήκη. subintelliges
curae. *Guicetus.*

Πλειών μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη 380
 Σοὶ δ' εἰ πλῆτ' θυμὸς ἐέλδοται ἐν Φρεσὶ σῇσι,
 Ὡδ' ἐρᾶειν ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.
 Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων,
 Ἄρχεσθ' ἀμητὲρ ἀρότοιο δὲ, δυσσομενάων.
 Αἱ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέατα τεσσαράκοντα 385

Maior autem plurium cura, maior quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo tuo,
 Sic facito: operamque operae subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
 Incipe metere; arare vero, occidentibus.
 Haec quidem noctesque et dies quadraginta

380. ἐπιθήκη] ἐπίδοσις. 381. θυμὸς] ψυχὴ. ἐέλδοται] ἐπιθυμᾷ. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ] καὶ ποιεῖν. 383. Ἀτλαγενέων (sic)] τῶν θυγατέρων τῆς Ἀτλαντος. ἐπιτελλομενάων] ἐπιτελλομένων. 384. Ἄρχεσθ' ἀμητὲρ] θέλει ἀρχεσθαι. ἀμητὲρ] τῆς ἀμῆνης. δυσσομενάων] δυσχερῶν.

381. Φρεσὶν ἡσιν codd. Robins. omnes, August. Acad. Com. Φρεσὶν ἡσιν Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Heins. 382. καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ codd. Robins. 383. Πληιάδων in Ald. ed. scribitur maiuscula littera ut noui [libri initium. Ἀτλαγενέων (sic) August. ἐπιτελλομενάων Trinc. 384. ἀρότοιο August. 385. Αἱ δ' ἡμέατα Iunt. I. 2.

383. Ἐπιτελλομενάων] Nullus Poëta, praeter hunc, inseruit α in genitiuo adiectiui nominis. Scaliger.

Ἐπιτελλομενάων] Τῇ ἐνώα ἐπιτολῇ v. sequ. δυσσομενάων τῇ ἐνώα δύσει. Guicetus.

Πληιάδων] Hoc est, circa II. Maii, nam haec intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui saeculo Hesiodi, ex calculo Dionys. Perseus Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Graecia. Praeterea Hesiodus Agricolis scribens de

ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgo animaduerti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Muka habet, hanc in rem, Claud. Salmasius. Cap. XXXVII. Exercitat. Pliniana- rum, sed ea valde intricata et perplexa, quae castigauit Petavius memorati Operis Libro VII. Vtramque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata Salmasii, quae ad Hesiodum nostrum non pertinent. Clericus.

385. Ἀρότοιο δὲ δυσσομενάων] „Matutinum ortum „Φαίνο-

„Φαινόμενον, seu ἡλιακόν,
 „significari, ac δύσιν εἶναι seu
 „occasum cosmicum ne pueri
 „quidem nesciunt. *Hesiodi* sae-
 „culo ortus ille contingebat
 „in Tauro. Stellae sunt Ver-
 „giliae plures, una est ex iis
 „lucidior ceteris, magnitudi-
 „nis tertiae. Ea tempore *He-*
 „*siodi* occidebat heliace in Gra-
 „du Arietis, 4, 8'. oriebatur in
 „Tauri gradu 11, 4'. At prima
 „stella, versus occidentem, oc-
 „casum Heliacum faciebat in
 „gradu Arietis 0, 51'. Inter-
 „vallum inter occasum primae
 „Pleiadum et ortum lucidae
 „gradus 40. Merito itaque die-
 „bus abscondi quadraginta
 „Vergilias canit *Hesiodus*. Sol
 „in Arietem vero motu sub-
 „ibat, *Hesiodi* tempore; Mar-
 „tii 31. Quippe anno Per. It-
 „lianae 3714. verus locus solis
 „in Arietis initio fuit Athenis
 „Martii 31. hora post mediam
 „noctem 1, 24'. Itaque Tau-
 „rum ingrediebatur Aprilis 30.
 „Maii proinde 11. die, lucida
 „Pleiadum oriebatur, ultima
 „vero Pleiadum ad orientem
 „Maii 16, quo tempore Messis
 „incipiebat in Graecia. Occa-
 „sus earundem matutinus in
 „Libra 19. gradu fiebat, sed
 „verus nec adspectabilis. Ideo
 „circa initium Scorpii ἐπιμα-
 „τάδυσις Φαινόμενη accidit
 „ineunte Nouembri. Nam ae-
 „quinoctium autumnale, per
 „idem tempus, incidit in Octo-
 „bris initium. Tum igitur ara-
 „tionis ac sationis tempus ap-

„petit; quod *Virgilius* hisce ver-
 „sibus expressit:

„*Ante tibi Eoae Atlantides ab-*
 „*scundantur*

„*Gnosque ardentis decedat*
 „*stella Coronae.*

„*Debita quam sulcis committas*
 „*semina.*

Haec aliaque, in eam rem,
 habet *Persius* Var. Dissert.
 Lib. II. c. 9. Igitur in verbis
Hesiodi mentio fit vnus ortus
 Heliaci Pleiadum, et duplicis
 earum occasus. Ortus tempus
 referendum ad 11. Maii. Pri-
 or occasus, qui arationis tem-
 pus indicabat, fuit Cosmicus
 occasus, cum oriente Sole una
 cum Scorpione, in quo est,
 Pleiades in Tauro sitae, hori-
 zontem ex aduerso subeunt.
 Quod circa initium Nouem-
 bris factum, tempore *Hesiodi*.
 Posterior vero occasus obscu-
 rius indicatur v. 368. estque
 Heliacus occasus qui fiebat 3.
 Aprilis, et post quem in ra-
 diis solaribus per quadraginta
 dies latebant Pleiades. Ita ta-
 men loquutus est *Hesiodus*,
 quasi confunderet vtrumque
 illum occasum; nemo enim
 non dixerit, lectis eius versi-
 bus, occasum cuius meminit
 v. 384. eum esse post quem
 Pleiades latent per quadragin-
 ta dies ante messem. Sed
 sunt eius verba benignius ex-
 plicanda, cum non ignoraret
 quantum tempus sit inter ara-
 tionem et messem. *Clericus.*

Τεσσαράκοντα] Vide not.
 ad v. antecedentem. *Clericus.*

Κεκρύφαται αὐτὶς δὲ περιπλομένη ἐνιαυτῷ
φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρεα.
Οὗτός τρι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης

Latent: rursus vero reuoluta anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Haec utique aruorum est lex, (cum iis) qui mare

386. κεκρύφαται] κρύπτονται. αὐτὶς (sic)] πάλιν. περιπλομένη] κυκλοφε-
ρμένη. ἐνιαυτῷ] χρόνῳ ἢ ἡλίῳ. 387. χαρασσομένοιο σιδήρεα] ὅτι οἱ γε-
νοὶ χαράσσει τὰ δέντρα. 388. πέλεται] ὑπάρχει.

386. αὐτὶς August.

387. ταπρῶτα August. Ald.

386. Κεκρύφαται] Astro-
logi δύσιν ἡλιακὴν occasum
solarem dicunt quando stella
inuoluta est radiis solaribus,
quod vulgo vocant combustam
stellam. Illa autem δύσις de-
beret dici κρύψις. Est enim
occultatio potius, quam occa-
sus. Quando vero stella ex-
plicatur ex radiis solis, quod
proprie dicitur ἐξαυγασμός,
hoc vocant ἀνατλήν ἡλια-
κὴν. Intervallum autem ab
occultatione ad ἐξαυγασμὸν
Astrologi dicunt esse quin-
decim graduum, quod est circi-
ter totidem dierum. Sed He-
siodus dicit non quindecim
sed viginti dierum esse τὴν
κρύψιν, et totidem dicemus
τὸν ἐξαυγασμὸν. Scaliger.

Περιπλομένη ἐνιαυτῷ] Πε-
ριπλομένη ἀ πέλῳ, verto, ver-
to, unde πάλῳ, πόλος, πο-
λέω, et πέλομαι, περιπέλο-
μαι, περιπελομένος, περι-
πλομένος. Guicetus.

Περιπλομένη ἐνιαυτῷ] Ita-
que intra quadraginta illos
dies, quibus latere dicuntur
Vergiliae, collocandum Hesio-
dei anni principium; quod
fortasse referendum ad initium
Tauri, quo spectare videntur
verba Virgilii Georg. I, 217.

Candidus auratis aperit cum
cornibus annum

Taurus.

Hoc vnum ex verbis Hesiodi
colligi potest. Vide tamen
quae habet Ios. Scaliger Emend.
Temp. Lib. I. de periodo The-
bana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus
Thebanus tempore Hesiodi e-
rat idem cum Delphico, et idem
principium habebat a men-
se qui incidebat in geminos,
qui Athenis dicitur θαργελ-
ίων, vere adulto. Scaliger.

Χαρασσομένοιο σιδήρεα] Ve-
acies ferri, hoc est, falcis in-
ciditur, acuitur. Guicetus.

389. Ἀγνεα]

Ἐγγύθι ναυτάωσ', οἳ τ' ἄγνια βησσηέντα
 Πόντῃ κυμαίνοντος ἀπὸ προθι πύονα χῶρον
 Ναίωσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτῆιν,
 Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθαι

390

Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
 Mari fluctuante procul, pinguem regionem
 Colunt. Nudus serito, nudusque arato,
 Nudus quoque merito, si quidem matura omnia voles

389. ναυτάωσ' (sic)] εἰσέλθῃ. Ἐγγύθι (sic)] τῆς ἀγκυροδεύουσας τέπυς. βησσηέντα] κοίλῃς. 390. κυμαίνοντος] κύματα διεγείροντος. ἀπὸ προθι] μακρὰν. πύονα] λιπαρὸν. χῶρον] τόπον. 391. ναίωσιν (sic)] εἰσέλθῃ. βοωτῆιν] βοηλατῆιν. 392. ἀμάειν (sic)] διεγείρειν. ἐθέλησθαι] ἐθέλῃς.

389. ναυτάωσ' codices Robins. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Ἐγγύθι Senat. August. 391. Ναίωσιν codd. Robins. omnes, Acad. Trinc. Steph. Heins. Com. ναίωσιν August. Ald. Iunt. 1. 2. 392. ἀμάειν Codices Robins. omnes, August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heins. Moschop. qui et explicat per ἀμῆν.

389. Ἀγνια] Ἀγνῆα βησσηέντα πύονα χῶρον, appositio. *Guierus.*

est, ne domum redeat, vestem exteriorē sumpturus. Rob.

391. Γυμνὸν σπείρειν] Antequam sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Graecia clemens est coelum. *Clericus.*

Βοωτῆιν] Βοηλατῆιν, hoc est, ἀροτριᾶν, ἀρᾶν, arare. *Guierus.*

Γυμνὸς et nudus dicitur in ea re de homine, qui, sola tunica indutus, vestibus exterioribus caret; ut homines vulgo opus facere solebant. Cuius rei imaginem exhibuit Cuper. Obseruatt. I. 7. ex quo more exponenda sunt illa Matthaei, Cap. 24, 18. Ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ — ἱμάτια αὐτοῦ. Qui in agro colendo occupatus

392. Ἐργα κομίζεσθαι] Συγκομίζεσθαι. hoc est, curare opera Cereris. *Guierus.*

Εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθαι] Ὅριον non est semper τὸ καθ' ὥραν, sed et τὸ ἐντελεῖς in fructibus: dicebantur autem ἐντελεῖς fructus ἐκ τελεσφόροι, cum non minus fecundi essent, quam destinatus cultor. Ita Ὅριον ἐνιαυτὸν dixit Theocritus τὸν ὅλον, et ne vno quidem die pleno minorem. Et τελεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus καρπὰς ὥριας vocat, sicut οἶκος τελεσφόρος ille dicebatur, in quo erant, maritus, vxor, liberi. Et tantum τελεσφόρον, ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν,

Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος ὥς τοι ἕκαστα
 Ὡρεῖ ἀέξεται, μὴ πῶς τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀλλοτρίης οἴκησ, καὶ μηδὲν ἀνύσσης. 395
 Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι ἐκ ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ἐπιμετρήσω, ἐργάζεαι, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
 Μὴ ποτε σὺν παῖδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,
 Ζητεύης βίον κατὰ γείτονας, οἳ δ' ἀμελῶσιν. 400
 Δὺς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τεύξεαι. ἢν δ' ἔτι λυπῆς,

Opera ferre Cereris: ut tibi singula
 Matura crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
 Sicut et nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
 Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
 Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
 Ne quando cum liberis vxoreque animo dolens
 Quaeras victum per vicinos, hi vero negligent.
 Bis enim et ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus
 fueris,

393. Δημήτερος] γῆς. ὥς] ἕκαστα. 394. Ὡρεῖ] Ὡρεῖ γυναικί. ἀέξεται] ἀ-
 ξάνηται. χατίζων] τρεβνόμενος. 395. πτώσεως] τεταπεινωμένος ἕρξη. ἀνύ-
 σης] ἐκείνης. 396. ὥς] καὶ, 397. ἐργάζεαι] ἐργάζεαι. νήπιε] μικρὸν.
 398. διετεκμήραντο] ἐσημειώσαντο. 399. θυμὸν] ψυχὴν. ἀχέων (sic)] λυ-
 πόμενος. 400. ζητεύης] ζητῆς. 401. τάχα] ἴσως. λυπῆς]
 ἀνοχλῆς.

394. μεταξὺ Ald. 399. ἀχέων August. 401. δέ τι Senat.

δωαντὸν, dicunt Poëtae: unde
 illud, τελεσφόρον εἰς ἐνιαυ-
 τὸν, quod Theocritus ἔτος
 ὄριον dixit. Hesiodus elegan-
 ter εἰ χ' ὥρια πάντ' ἐδέλη-
 σθα Ἔργα κομίζεσθαι Δημή-
 τερος. id est, εἰ τελεσφόρος
 καὶ ἐντελεῖς τὰς καρπὰς κο-
 μίζεσθαι ἐδέλης. Heinſius.
 396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλ-
 θες] Hinc liquet non magnas
 diuitias retulisse Persen, ex he-
 reditate male diuisa, de qua He-

siodus tamen dolenter admo-
 dum queritur vff. 35. et seqq.
 Clericus.

Ἐπιδώσω] ἐφ' οἷς ἔδωκα
 δώσω, ut vers. sequ. ἐπιμε-
 τρήσω ἐφ' οἷς ἐμέτρησα, με-
 τρήσω. Guicetus.

398. Διετεκμήραντο] Ἐγ-
 γνώρισαν, τεκμαίρεσθαι ἔδω-
 καν, Moschopolus; hoc est, si-
 gnis in dicarunt, docuerunt, si-
 gnificarunt, διὰ τεκμηρίων ἔδει-
 ξαν, ἐγνώρισαν. Guicetus.

403. Ἀ-

Χρήματα μὲν ἔπράξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἀνωγα
 Φράζεσθαι χρεῖων τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλευρήν.
 Οἶκον μὲν πρῶτις, γυναῖκά τε, βῆν τ' ἀροτῆρα, 405
 Κτητὴν ἔ γαμετὴν, ἥ τις καὶ βῆσιν ἐποιτο.

Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te iubeo
 Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, foeminamque bouemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quae et boues sequatur.

402. χρήματα] πράγματα. πράξεις (sic)] ποιήσεις. ἐτώσια] μέλαια. ἀγορεύσεις]
 λέξεις. 403. ἀχρεῖος] ἀνωφελής. ἐπέων] ῥημάτων. νομός] πληθος. ἀνω-
 γα] καλεῖται. 404. φράζεσθαι] συνοπεῖν. χρεῖων] χρεῖαν. λιμὲν] πείνητα
 ἀλευρήν] ἐκφυγὴν. 405. οἶκον μὲν πρῶτις] [subaud.] θέλει ποιήσασθαι.
 406. κτητὴν] ἀνητὴν. [ποιτο] ἀκολουθεῖται.

402. πράξεις sed cum η supra scripto August. 403. ἀλλ' ἄτ' Iunt. i. 2.
 ἀλλ' ἄτ' August. Iteτα E. 60. 404. Post φράζεσθαι in cod. Aug. est
 colon. χρεῖων Acad. sed, ut videtur, ε' eraso.

403. Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων
 νομός] Hoc est, νέμητις, tri-
 butio partitio, distributio in
 utramque partem, utrimque.
 Homer. Πολὺς δ' ἐπέων νομός
 ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio.
 Moschopolus πληθος vertit.
 Guierus.

405. Γυναῖκα] Non intel-
 ligit uxorem, sed ancillam.
 Aristoteles in Oeconomicis fal-
 sus est memoria, cum hoc ver-
 su putat absolutam sententiam
 contineri et γυναῖκα putat esse
 γαμετὴν. Scaliger.

406. Κτητὴν] Emam non
 famulam. ordo, γυναῖκα κτη-
 τὴν ἔ γαμετὴν. Ibid. ἥ τις
 καὶ βῆσιν ἐποιτο. boues sub-
 intelligε foeminas, hoc est,
 vaccas sequatur, curet. Guierus.

Κτητὴν ἔ γαμετὴν] Nota-
 runt iam olim viri docti Philo-
 sophum in Oeconomicis etiam
 τὴν κτητὴν pro coniuge su-
 mere. In iure certe Attico,
 etiam coniux inter τὰ κτήμα-
 τα numerabatur, et maritus
 ὁ κύριος appellabatur. Unde
 cum lis intentaretur uxori, prae-
 co clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ
 ΚΑΙ Ὁ ΚΤΡΙΟΣ, id est,
 Eiusmodi mulier accusatur cum
 domino suo. Qua occasione
 Comicus Smicythen perstrin-
 gens, paratque virilem osten-
 dens, κύριον illi dat. χρυσὸν
 διώξεις Σμικύθην καὶ κύριον.
 Ἰππεῦσιν. Hominibus enim
 mollibus per contumeliam ele-
 ganti scommate κύριον assigna-
 bant, quasi eos inter τὰ κτή-
 τα et κτήματα cum vxoribus
 nume-

numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καταράτω Heliogabalo, qui, maritos se habere iactabant, scelestae principis sui libidinis affeculae. Heinsius.

Κτητὴν, ἔ γαμετὴν] Ad haec Proclus. Οὐ λέγει ἔν παλλακὴν, ἀλλὰ Φύλακα τῷ οἴκῳ καὶ τῶν βοῶν. Μάτην ἔν λέγουσιν οἱ περὶ Τίμαιον, Ἡσιόδῳ τὸν Ἀριστοτέλην περὶ θόμενον, μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς τελευτὴν, Ἐρπυλίδι συνδῖναι τῇ θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. Ego quidem Graeuio assentior, qui Aristotelem uxores inter τὰ κτητὰ numerare negat. Aristoteles certe Polit. I. I. c. 2. uxores a seruitute vindicat. Ἀνάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζεσθαι τὰς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι οἷον θῆλυ καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἐνεκεν. Ἄρχον δὲ Φύσει καὶ ἄρχομενον, διὰ τὴν σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυναμένον τῇ διανοίᾳ προσορᾶν, ἄρχον Φύσει, καὶ δεσπότην Φύσει· τὸ δὲ δυναμένον τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν, ἄρχομενον, καὶ Φύσει δῆλον. διὸ δεσπότην καὶ δῆλον ταῦτ' οὐ συμφέρει. Φύσει μὲν ἔν διώρισα τὸ θῆλυ καὶ τὸ δῆλον. Necessse igitur est, primum eos coniungi, quorum alter sine altero esse non potest, ut marem et feminam procreantianis causa. Coniunguntur autem etiam id, quod natura imperat, et id quod imperio patet, propter salutem. Nam

quod mentis agitatione providere potest, imperandi ius habet natura, et dominatur natura. Quod autem corpore imperata potest praestare, id sub imperio est, et natura servile. Quapropter domino et seruo idem expedit. Foemina igitur et servus distincta sunt natura. Emendationem vero Procli, οἱ περὶ Τιμόθεον, pro τῷ, οἱ περὶ Τίμαιον suggestit Vir Cl. Aegidius Menagius ad Laërtium, cuius notam operae pretium erit inspicere. „Εσκέ„ δὲ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἐρπυ„ λίδος τῆς παλλακῆς, ὡς „ Φησι Τιμόθεος] Inde emen„ dandus forte Proclus ad He„ siod. Erg. 405. Μάτην ἔν λέ„ γουσιν, inquit, οἱ περὶ Τί„ μαιον. An legendum, οἱ „ περὶ Τιμόθεον? Nihil ta„ men muto: nam et Suidas „ ἔν Ἀριστοτέλης. Τίμαιος Φησι „ γατὰ Ἀριστοτέλους, εἶναι αὐ„ τὸν εὐχεσθῆ, θρασύν, προ„ πετῆ etc. quod accipio de „ Timaeo Siculo. Erat autem „ Timaeus ille maledicentissi„ mus, invidus, et calumniat„ tor; vnde a reprehendendi „ studio ἐπιτίμακος dicebatur, „ ut est apud Strabonem et „ Diodorum Siculum. Sed „ pro Ἐρπυλίδι legendum „ procul dubio Ἐρπυλίδι, im„ mo Ἐρπυλλίδι per duplex λ, „ ut et ratio nominis et Athe„ naei auctoritas satis probant; „ Ἀριστοτέλης ὁ Σταγειρίτης „ ἔν ἐξ Ἐρπυλλίδος etc. Dei„ „ philoph. I. 13, 25. Rob.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνήται, σὺ δὲ τητᾷ,
 Ἥδ' ὥρη παραμειβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μὴδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἔννηφιν. 410
 Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι καλὴν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Instrumenta vero domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas,
 Tempus autem praetereat, minuaturque tibi opus.
 Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator: studium vero tibi opus auget.

407. χρήματα] ὄργανα γεωργικά. εἰν] ἐν. ἄρμενα (sic)] ἀρμόδια. ποιήσασθαι]
 [subaud.] θέλει. 408. αἰτῆς] ζητῆς. τητᾷ] τερῇ. 409. ὥρη] ὁ καιρὸς.
 παραμειβηται] παρατρέχει (sic). μινύθῃ] ἡλαττῆται. 410. ἀναβάλλεσθαι]
 ὑπερτίθεσθαι. ἔννηφιν] ἔννην καὶ νέαν. 411. ἐτωσιοεργὸς (sic)] ἀμελὴς· ἀνα-
 βαλλόμενος. πῖμπλησιν] γεμίζει. καλὴν] τὴν οἰκίαν. 412. ἀναβαλ-
 λόμενος] ὑπερτίθεμενος. ὀφέλλει] αὖξει.

407. ἐν Acad. ἄρμενα August. 408. αἰτῆς — ἀρνείται B. 60. ἀρνείται
 etiam August. 409. ἔργον Iunt. 2. 410. μὴ δ' August. 411. ἐτωσιοε-
 γὸς August. Acad. ἐτωσιοεργὸς Iunt. 1. πῖμπλησιν August. 412.
 deest in cod. R. S.

407. Χρήματα] "Ὀργανα
 γεωργικά. Guicetus.

410. Ἐννηφιν] *Harprocrati-*
on: Ἐννην δὲ καὶ εἰς ἔννην τὸ
 εἰς τρίτην λέγουσι· καὶ ἀπλῶς
 τὸ ἔννην δαδυνόμενον τὸ πρό-
 τερον καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ.
 Mirum est ἔννην praeteritum
 tempus dici, ἔννην vero futu-
 rum. *Hesychius* ἔννη καὶ ἔννης
 τὸ μετὰ τὴν αὖριον. Alii, vt
Proclus, referunt ad ἔννην καὶ
 νέαν, quae erat trigesima men-
 sis dies. Sed hoc quoque pa-
 rum verisimile, nam ἔννη sim-
 pliciter non dicebatur. Prae-

terea accentus variatio rem
 dubiam facit. Crediderim po-
 tius ἔννη contracte dici pro
 ἔννεα, vnde addita syllabæ
 poetica φιν, fit ἔννηφιν, ita
 vt subaudiamus ἡμέρας, aut si
 libet ἔτη annos, significetur-
 que dilatio in longum tem-
 pus. Sic *Horatius* de Poëma-
 te, cuius editionem diu diffe-
 rendam suadet, Art. Poët. v.
 388.

— nonnumquam prematur in an-
 num,

Membranis intus positis. Cle-
 ricus,

Αἰεὶ δ' ἀμβολισεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίῃ.
 Ἥμος δ' ἡ λήγει μένος ὀξέος ἡελίοιο.
 Καύματος ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος 415
 Ζηνὸς ἱρισθενέος, μετὰ δὲ τρίπεται βρότεος χρῶς
 Πολλὸν ἑλαφρότερος· (δὴ γὰρ τότε σίειος αἴτης

Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
 Quum itaque iam definit vis feruidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Ioue praepotente, mouetur vero humanum corpus
 Multo leuius; (nam tunc Sol

413. ἀμβολισεργός (sic)] ὑπερτιθέμενος. ἄτῃσι (sic)] βλάβῃσι. παλαίῃ] γη-
 γασκεῖ (sic). 414. ἥμος] ἐπὶ νύκτα. λήγει] παύει, μένος] ἰσχύς. ἡελίοιο] ἡλίου.
 415. ἰδαλίμῃ] θερμῇ· ἰδρῶτα ποιεῖντος. ὀμβρήσαντος] βρέξαντος. 416. Ζη-
 νὸς] Διὸς. ἱρισθενέος] μεγαλοδυνάμει. μετὰ-τρίπεται] μεταβάλλεται.
 βρότεος χρῶς] ἀνθρώπινον σῶμα.

413. ἀμβολισεργός August. ἄτῃσι August. Ald. Iunt. 1. 2. Steph.
 Com. Heinl.

413. Ἀμβολισεργὸς ἀνὴρ]
 Egregie eum describit *Persius*
 Sat. V.

Cras hoc fiet. Idem cras fiet,
 quid? quasi magnum,
 Nempe, diem donas; sed cum
 lux altera venit,
 Iam cras besternum consumpsi-
 mus, ecce aliud cras
 Egerit hos annos, et semper
 paullum eris ultra.

Si usquam alibi, in agricultu-
 ra maxime nocet dilatio. Au-
 di *Columellam* Lib. XI. c. 1.
 Praelabentis vero temporis fuga
 quam sit irreparabilis, quis du-
 bitet? Eius igitur memor prae-
 cipue semper caueat, ne impro-
 vidus ab opere vincatur. Res
 est agrestis infidiosissima cun-
 ctanti, quod ipsum expressius
 vetustissimus auctor *Hesiodus*
 hoc versu significauit, αἰεὶ δ'
 ἀμβολισεργός — Quare vul-

gare illud de arborum positione
 rusticis obseruatum, serere ne
 dubites, id villicus ad agri to-
 tum cultum referri iudicet, cre-
 dasque praetermissas non duode-
 cim horas, sed annum periisse,
 nisi sua quaque die quod instat
 effecerit; nam cum propriis
 paene momenti fieri quidquam
 debeat, si vnum opus, tardius
 quam oporteat, peractum sit,
 ceterae quoque quae sequuntur
 culturae, post iusta tempora, fe-
 rius adhibentur, omnisque tur-
 batus operis ordo spem totius
 anni frustratur. Clericus,

414. Ὀξέος ἡελίοιο] Inter-
 pretes reddunt ταχὺν, ὀξύ-
 κίνητον, placet acris, acuti,
 ut *Interpres* *Latinus*. *Gui-
 tius*.

415. Καύματος ἰδαλίμῃ]
 A calore sudorifero aestiuo,
 ab ἰδος. *Idem*.

417. Σεί-

Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφῶν ἀνθρώπων
 Ἔρχεται ἡμάτιος, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Ἦμος ἀδηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ 420
 Ὑλη, φύλλα δ' ἔραζε χεῖ, πτόρθοιό τε λήγει

Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minime cariei est obnoxia caesa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:

417. πολλὸν] πολὺ. ἑλαφρότερος] [subaud.] γινόμενος. σείριος ἀστὴρ] ἥλιος.
 418. βαιὸν] ἐλίσσον. κηριτρεφῶν] τῶν τῷ θανάτῳ τρεφομένων. 419. ἡμά-
 τιος] ἡμερινός. ἐπαυρεῖ] ἀπολαύει. 420. ἡμος] ὅτε. ἀδηκτοτάτῃ] ἄβροτος
 (sic). πέλεται] ὑπάρχει. τμηθεῖσα] κοπεῖται. 421. ἔραζε] εἰς τὴν
 γῆν. πτόρθοις] πτόρθῳ· κλάδῃ. λήγει] παύει.

417. Πολλὸν Trinc.

419. Δέ τοι Senat.

417. Σείριος ἀστὴρ] Solis
 astrum. Σείριος pro Sole.
 Idem.

418. Κηριτρεφῶν ἀνθρώ-
 πων] Nempe, eorum qui sunt
 cis aequatorem, quibus post
 aestivum solstitium arcus diur-
 nus solis minor est. Non igno-
 ravit Hesiodus solem tunc diu-
 tius lucere Aethiopibus illis,
 qui sunt trans aequatorem.
 Vide infra v. 527. Clericus.

419. Ἔρχεται ἡμάτιος]
 Voluitur, vadit interdiu. πλεῖ-
 ον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scriben-
 dum videtur ἀπαίρει. Hesych.
 ἀπαίρει, ὀδύει, ἀποδημεῖ,
 ἀναχωρεῖ. idem ἀπαίρονται
 ἀποδημεῖνται. Magis autem
 noctu ambulat, hoc est, diu-
 tius ambulat Sol per noctem,
 longius durat nox quam dies.
 Guietus.

420. Ἦμος ἀδηκτοτάτῃ]
 Scribe τῆμος, tunc. Idem.

Ἀδηκτοτάτῃ] Illa, nempe,
 anni tempestate caesa minus
 est obnoxia vermibus; qui in
 tenero cortice, aut alburno,
 deponunt oua, ex quibus po-
 stea exclusi vermes lignum ro-
 dunt. De hisce vermibus vide
 quae collegit Sam. Bocbartus
 Hierozoïci P. II. Lib. IV. c. 27.
 Clericus.

421. Πτόρθοιό τε λήγει]
 Hoc est, τῇ βλαστῇ, τῆς βλα-
 σήσεως παύεται, τῇ κλωνο-
 φυῇ, cessat ramos emittere,
 germinare, pullulare. Gui-
 etus. Succus, nempe, quo alun-
 tur arbores, tunc minore co-
 pia est, et crassior fit coeli fri-
 gore; quibus de causis, li-
 gnum est durius et compactius.
 Vide hac de re Vitruvium Lib.
 II. Cap. 9. de materia caeden-
 da, et ad eum Guil. Philandri
 adnotationes. Clericus.

Τῆμος ἄρ' ὕλοτομεῖν μεμενημένος ὦριον ἔργον.
 "Ολμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,
 "Αξονά θ' ἑπταπόδην μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενον ἔτω.
 Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην ἀπὸ καὶ σφύραν καὶ τάμοιο, 425
 Τρισπίθαιμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδῶρ' ἁμάξῃ,

Tunc sane ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripetale seca, pistillum vero tricubitale,
 Axemque septempedalem: valde enim certe conueniens sic.]:
 Si vero octopedalem et malleum inde secueris,
 Trium palmorum curuaturam rotæ secato decem palmorum
 plaastro,

422. τῆμος] τέττε. ὕλοτομεῖν] κόπτειν ὕλην. ὦριον] ὕγκαιρον. 423. ὀλμον] ὕδην. τριπόδην] τριῶν ποδῶν. τάμνειν] κόπτειν. ὕπερον] κόπανον. τρίπηχυν] τριῶν πήχεων. 424. ἑπταπόδην] ἑπτὰ ποδῶν. μάλα] λίαν. ἄρμενον] (sic)] ἀρμόδιον. 425. τάμοιο] τάμοις. 426. τρισπίθαιμον] τριῶν σπιθαμῶν. ἄψιν] ἀψίδα. τάμνειν] κόπτειν. δεκαδῶρ'] δέκα δῶρων.

422. deest in cod. Senat. 424. ἄρμενον August. ἄρμενος Ald. Iunt. 1. 2. 425. κυτένοιο Iunt. 1. καὶ deest in August. 426. ἁμάξῃ Ald.

423. "Ολμον] Pilam. Guic-
 tius.

"Ολμον μὲν τριπόδην] Si quis, ut supra ad v. 342. Ioh. Clericus, Hesiodi μικρολογίαν irrideat, Plutarchum audiat hoc in loco a Proclo citatum. Πολὺς ἐν τέτοις ὁ Πλάταρχος ἀμυνόμενος τὰς γελοῦντας τὸν Ἡσίοδον τῆς μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων περὶ τῆς τῶν σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διειλέχθαι καὶ ἐμμετρίας καὶ Λυκῆργον περὶ τῆς τῶν θυρῶν κατασκευῆς, ἵν' ἀπὸ πρίονος ὥσι καὶ πελέκewς μόνον ἀποίικιλοι. Δεῖ ἔν' ἀποδέχσθαι καὶ τὸν Ἡσίοδον μέτρα παραδόντα καὶ ὀλμα, καὶ ὕπερ, καὶ ἄξονος, καὶ σφύρας καὶ τὰς ἀρχαίας δὲ πολὺν καὶ τέτων ποιῆ-

σθαι λόγον, καὶ τῶν εὗρε-
 τῶν Πάμφων μὲν τιμᾶν διότι τὸν λύχνον πρῶτος εὗρε, καὶ τὸ ἐκ τέττε Φῶς εἰσήγαγε. τὸν δὲ τῶν Πιθέων δῆμον διὰ τέτο ἔτως ὀνομάσαι, διότι τῶν πίθων ἐπενοήσαντο τὴν πλάσιν. ὥς μὴ τὴν πολυτέλειαν προσήκειν θαυμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν χρεωδῶν, καὶν εὐτελῇ τυγχάνῃ, περιποιήσιν. Robinsf.

426. Τρισπίθαιμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, σπιθαμὴ vero dodrans. Scaliger.

Τρισπίθαιμον] In longitudinem. Versu praecedente pro σφύραν καὶ τάμοιο, leg. σφύραν γε τάμοιο. Guicetus.

Ἀψιν τάμνειν] Aratro, plo-
 stello, à la charrue de deux
 pieds

Πολλ' ἐπὶ καμπύλα κᾶλα· Φέρειν δὲ γύην, ὅτ' ἂν εὕρης,
 Ἐς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος, ἢ κατ' ἄεραν,
 Πρίνιον· ὅς γάρ βυσιν ἀρεῖν ὀχυρώτατός ἐστι,
 Εὗτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶς ἐν ἐλύματι πήξας 430
 Γόμφοισιν πελάσας προσαρῆται ἰσοβοῇ.

Multa praeterea curua ligna : ferto autem burim, cum inueneris,
 Domum, siue in monte quaerens, siue in agro,
 Ilignam: haec enim bobus ad arandum firmissima est,
 Si Palladis famulus dentali infigans
 Clauis coniungens adaptauerit remoni.

427. καμπύλα] λοξά. κᾶλα] ξύλα. 428. διζήμενος] ζητῶν. ἄεραν] γῆν.
 429. πρίνιον (sic)] ἴμ. πρίνι. ὅς] ὅτι. ἀρεῖν] ἀροτριᾶν. ὀχυρώτατός] ισχυ-
 ρώτατος. 430. εὗτ'] ἐπηνία. Ἀθηναίης] Ἀθηνᾶς. δμῶς (sic)] δῆλος.
 431. γόμφοισι (sic)] ἡλοῖς. πελάσας] πλησιάζας. προσαρῆται] προσ-
 αρμόσει. ἰσοβοῇ] ἰσοβοῦ.

427. γύην August. βταν August. 428. εἰς August. Ald. εἰς Iunt. I. 2.
 Tinec. Steph. Com. 429. Πρίνιον B. 931. R. S. Coisl. August. Alth
 430. δμῶς August. ἐλύματι Ald. 431. Γόμφοισι August. ἰσο-
 βοῇ Senat.

pieds et demy de large. An scri-
 bendum et distinguendum; τρι-
 σπίδαμον δ' ἄψιν τὰμνειν
 δεκαδῶρ' ἀμάξῃ πολλ' ἐπι-
 καμπύλα κᾶλα. Ordo τὰμ-
 νειν δὲ πολλὰ κᾶλα ἐπικαμ-
 πύλα ἄψιν τρ. δ. α. apposi-
 tiue. Placet τὸ ἐπικαμπύλα,
 seu potius ἐπικάμπυλα, ac-
 centu in antepenultima, vna
 vox composita. *Idem.*

427. Φέρειν δὲ γύην] Hoc
 est, vbicumque inueneris den-
 tale, aufer illud tecum, raro
 enim occurrit. *Idem.*

430. Ἀθηναίης δμῶς] Δμῶς
 metaplasmus, declina-
 tio pro declinatione. *Scaliger.*
 Ἀθηναίης δμῶς] Ὁ τέκ-
 των. *Guierius.* Sic dicitur fa-
 ber lignarius, quia fabrilī etiam
 arti praeesse credebatur Mi-
 nerua, quo sit vt Epeus equum

illum ligneum, cuius ope ca-
 pta est Troia, dicatur, *diui-
 na Palladis arte*, aedificasse,
 Lib. II. Aeneidos v. 15. *Isido-
 rus Orig. Lib. XIX. c. 20. Oleae
 quoque hanc dicunt inuentricem
 et fabricae multarumque artium
 reperi tricem. Ideoque illi vulga
 opifices supplicant. Clericus.*

Viri docti interpretationem
 suam Proclo debent, qui sic
 exponit, —

Ἀθηναίης δμῶς. Οὗτός ἐ-
 σιν ὁ τέκτων τῆς Ἀθηναίης
 δμῶς.

Εὐ εἰδὼς σοφίης ὑποθημο-
 σύνησιν Ἀθηνᾶς.
 Καὶ Ὅμηρος Φησι παρὶ τέκ-
 τανος ὡσαύτως. *Rob.*

431. Προσαρῆται ἰσοβοῇ] Pro
 προσαρῆται, προσαρῆ-
 ρητ' scribingendum videtur, *Guie-
 rius.*

Δοιδ' δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατὰ οἶκον,
 Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.
 Εἴ χ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἐπὶ βρατὶ βάλοιο.
 Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκιώτατοι ἰσοβοῆες. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίνῃ δὲ γύην. Βόε δ' ἐνναστήρῳ

Bina vero facito aratra, laborans domi,
 Non compositum et compactile: quoniam multo optimum sic.
 Si quidem alterum frigeris, alterum bobus iniicias.
 E lauro autem vel ulmo firmissimae stiuae sunt.
 E quercu dentale, ex ilice burim. boues vero duos nouennes

432. δοιδ' δέο. θεσθαι] θεῖναι· ποιῆσαι. πονησάμενος] κοπιῶν. 433.
 αὐτόγυιον] αὐτοφυῆς. πηκτόν] πεπηγμένον. λώϊον] κρεῖττον. 434. ἄξαις]
 συντρίψαις. 435. ἀκιώτατοι] ισχυρότατοι. 436. ἐνναστήρῳ]
 ἐννέα ἐτῶν.

432. κατ' August. 433. Αὐτόγυιον August. Iunt. I. 2. πηκτόν Τρίν. 434. κ' ἐπὶ August. Acad. Senat. Iunt. I. 2. βάλλοιο August. 436. πρί-
 νον Heins. πρίνῃ δὲ γύην edidit Rob. In Cler. edit. δὲ deficit, etiam
 in cod. August.

436. Βόε δ' ἐνναστήρῳ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de boue: ἀκμάζει δὲ μάλιστα πενταέτης ὢν· διὸ καὶ Ὅμηρον Φάσι πεποιηκέναι τινὲς ὀρθῶς, ποιήσαντα ἄρσενά πενταέτηρον — καὶ τὴν βοῦς ἐννεώροιο· δύνασθαι γὰρ ταῦτόν· viget quinquennis matine; quocirca Homerum recte dixisse aiunt marem bouem quinquennem — et bouis nouennis, haec enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon mactat bouem πενταέτηρον, ut et filii Autolyti Odyss. F. At Odyss. K. Aethus excoriat vitrem bouis ἐννεώροιο, quo ventos includit. Haec quorsum idem dixerit Philosophus diuinare nequeo; nisi velit*

nouennem bonem tam florere, quam quinquennem, quia vlt. que ad nonum annum est in pleno aetatis vigore. Vnde *Hesiodus*, in Operibus, βόε δ' ἐνναστήρῳ etc. Haec habet *Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28.* Fortasse voluit indicare *Aristoteles* bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur vero corporis et pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus.*

Πρίνῃ δὲ γύην] Nonnunquam legitur Πρίνῃ γύην, invito metro. Sed suadentibus *Misto Bodl. 60.* et *Scholias* Aristophanis restitui πρίνῃ δὲ γύην. *Heinsius* autem legit πρίνοιο γύην. *Rob.*

442. ¹⁰ ~~ἡ δὲ τῶν τετραγώνων ἀπὸ τῶν~~
 βλωμῶν] Hic τετράγωνη ἄρτε
 quatuor dicuntur, quemadmo-
 dum apud Latinos *quadrae*,
 quae paribus interstitiis in pa-
 ne erant distinctae. Auctor
 Moreti:

— — iamque subactum
 Format opus, palmisque suum
 dilatat in orbem,
 Et notat impressis, aequo di-
 scrimine, quadris.

Hesychius: τετράγωνος, κλάσμα
 ἄρτε. Quam vocem credide-
 rim Veteribus Glossis restitu-
 endam, in quibus, *Quadra*,
 τόπος; imo τετράγωνος. Βλω-

μῶς vero; hoc in loco, immodi-
 frustum significat. Hesychius:
 βλωμῶς, ἰσχνήψωμος, ubi
 legendum viderunt docti ἰσχ-
 νὸς ψωμῶς, *bucca tenuis*.
 Quod tamen non est ita intel-
 ligendum apud Hesiodum, cum,
 ut recte Isaac. Casaubonus ad
 Athenaeum Lib. III. c. 29. ab-
 surdum sit existimare rustici
 hominis famem octo buccellis
 posse expleri. Athenaeus qui-
 dem: βλωμιλίης τε ἄρτε
 ὀνομάζεσθαι λέγει (Phile-
 mon) τὰς ἔχοντας ἐντομάς,
 ἃς Ῥωμαῖοι κοδράτης λέγουσι:
Blomilios vocari dicit panes in-
cisuris

Δου

Αὐτ

Εἴ

Δεί

Δεῦ

Bini

Non

Si q

E la

E q

432.

αὐτός

432.

434.

von

43

risto

c. 21

μαλ

Οὐ

νέ

να

πενταέτηρον

— καὶ τὸ

βούς ἐννεώροιο

δυνασθαι γὰρ

ταῦτον

viget quinquennis ma-

xime; quocirca Homerum recte

dixisse aiunt marem bouem quin-

quennem — et bouis nouennis,

haec enim idem valere. Apud

Homerum, scilicet, Iliados H.

Agamemnon mactat bouem

πενταέτηρον, ut et filii Autolyti

Odysl. F. At Odysl. K. Aethus

excoriat virem lionis ἐννεώροιο,

quo ventos includit. Haec quor-

sum idem dixerit Philosophus

diuinare nequeo; nisi velit

ἐνναέτηρον etc. Haec habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur vero corporis et pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.

Πεῖρα δὲ γύην] Nonnunquam legitur Πεῖρα γύην, invito metro. Sed suadentibus Mss. Bodl. 60. et Scholiaste Aristophanis restitui πεῖρα δὲ γύην. Heinsius autem legit πεῖροιο γύην. Rob.

* Ἀρσενε κεκτῆσθαι (τῶν γὰρ σθένος ἐκ ἀλαπαδνόν)
 * Ἡβης μέτρον ἔχοντες τῷ ἐργάζεσθαι ἀρίτω.
 Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακι καμμέν ἄροτρον
 * Ἀξείαν, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὐθι λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμια τεσσαρακονταετης αἰζήος ἔποιτο,
 * Ἀρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον.

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)
 Iuuentutis mensuram habentes: hi ad laborandum optimi.
 Non utique hi dimicantes in sulco aratrum
 Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
 Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur,
 Panem coenatus quadritidum, octo frustorum,

437. κεκτῆσθαι] ἔχειν. τῶν] τῶν. σθένος] ἡ δύναμις. ἀλαπαδνόν] ἀσθεν-
 νός. 438. Ἡβης] ἡλικίας. τῷ] ἐτοίμοις. ἀρίτω] ἄριστοι. 439. τῷ] ἔτοι-
 μάζοντες (sic)] φιλονεικῶντες. καμμέν] κατὰ μὲν. 440. Ἀξείαν] συντρέ-
 ψειαν. ἐτώσιον] μάταιον. 441. τοῖςδ' (sic)] τέτοις. αἰζήος] νέος. ἔποι-
 το] ἀκολουθοῦτο. 442. τετράτρυφον] εἰς τέσσαρα κλάσματα τεμνόμενον. ὀκτά-
 βλωμον] ἥγαν ἕκαστον τῶν κλασμάτων ὀκτὶ δῆγματα ποιῆν δυνά-
 μενον.

438. ἔχοντες August. Iunt. 1. 439. ἐρίσαντες B. 60. August. 440. τὸ δ'
 August. Ald. Iunt. 1. 2. 441. τοῖςδ' August. 442. deest in
 Senat.

442. Τετράτρυφον, ὀκτά-
 βλωμον] Hic τρύφη ἄρτε
 quatuor dicuntur, quemadmo-
 dum apud Latinos *quadrae*,
 quae paribus interstitiis in pa-
 ne erant destinctae. Auctor
 Moreti:

— iamque subactum
 Formae opus, palmisque suum
 dilatat in orbem,
 Et notat impressis, aequo di-
 scrimine, quadris.

Hesychius: τρύφος, κλάσμα
 ἄρτε. Quam vocem credide-
 rim Veteribus Glossis restitu-
 endam, in quibus, *Quadra*,
 τόπος; imo τρύφος. Βλω-

μός vero, hoc in loco, minus
 frustum significat. Hesychius:
 βλωμός, ἰσχνήψωμος, ubi
 legendum viderunt docti ἰσχ-
 νός ψωμός, *bucca tenuis*.
 Quod tamen non est ita intel-
 ligendum apud Hesiodum, cum,
 ut recte Isaac Casaubonus ad
 Athenaeum Lib. III. c. 29. ab-
 surdum sit existimare rustici
 hominis famem octo buccellis
 posse expleri. Athenaeus qui-
 dem: βλωμίσκος τε ἄρτε
 ὀνομάζεσθαι λέγει (Phile-
 mon) τὰς ἔχοντας ἐντομάς,
 ἔς Ῥωμαῖοι κοδράτεις λέγουσι:
Blomilios vocari dicit *panes in-*
cisuris

Ὅς κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων· τῷδ' ἔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων 445
 Σπέρματα δάσσεσθαι, καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι.
 Κερότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπτοίηται.

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
 Non amplius circumspiciens aequales, sed in opere
 Animum habens: hoc vero neque iunior alius melior
 Ad spargendum semina, et iteratam sationem euitandam.
 Iunior enim vir aequalium desiderio flagrat.

443. ἐλαύνει] τέμνειτο. 444. μηκέτι] μηδαμῶς. παπταίνων] ἀποβλέπων.
 μεθ'] εἰς. ὁμήλικας] ἡλικιώτας. 445. θυμὸν] ψυχὴν. 446. δάσσεσθαι]
 μερίσσεσθαι. ἐπισπορίην] ἐπὶ σπορῇ (sic) τὴν δευτέραν σπορὰν. ἀλέασθαι]
 ἐκφυγεῖν. 447. κέροτερος] νεώτερος. ὁμήλικας] ἡλικιώτας. ἐπτοίηται
 (sic)] ἐπτοημένος. ἐσχολημένος (sic) ἐπ.

443. Ἰστὴν August. ἐλαύνει Senat. 444. Ἔργον August. 446. δάσσεσθαι
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 447. ἐπτοίηται August.

*cisuris diuifos, quos Romani
 quadratos vocant, id est, in
 quadras incisos. Clericus.*

Ὅκτάβλωμον] Hoc est, ὁκ-
 τάβλωμον. *Guierus.*

Ὅκτάβλωμον] Hinc ex-
 plicatur Horatii versus 49.
 Epist. 17. Lib. 1.

*Ex mihi diuiduo findetur mune-
 re quadra. Rob.*

444. Παπταίνων μεθ' ὁμή-
 λικας] Non attendens sulcos,
 sed circumspiciens an amicum
 aliquem sit conspecturus. Ex
 negligentia eiusmodi desumta
 est sententia Christi Luc. IX,
 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν
 χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέ-
 πων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός
 ἔσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς
 Θεᾶς. *Hesychius:* παπταίνειν,
 περιβλέπειν πάντα παπταί-
 νοντα, ὀρῶντα. Sic quoque

interpretatur *Eustathius:* τὸ
 ὧδε καὶ κῆϊ διαπεταννύειν τὴν
 θέαν, τῇ τέσι περιβλέπειν,
Clericus.

447. Ἐπτοίηται] Hoc est,
 aequales animo agitatur, lasciu-
 endi cupidine commoto. Nam
 πτοῖέομαι, unde, interposito ε,
 πτοιέομαι, est non tantum ti-
 more, sed quouis alio affectu
 vehementiore commoueri. *He-
 sychius:* Πτοιώμενον, πτοιᾶ-
 σθαι λέγεται τὸ παρορμαῖ-
 σθαι πρὸς τὰ ἀφροδίσια.
 Exempla sunt, apud optimos
 Scriptores, frequentia. Vnum
 tantum adscribam ex *Dione*
Prusaeo, quod mihi commo-
 dum hisce diebus elegantissi-
 mum Scriptorem lectitanti oc-
 currebat. Sic loquitur de Ho-
 mero Orat. II. de regno; ταῦ-
 τα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παρ-
 αινῶν,

Φράζεσθαι δ' εὖ τ' ἂν Φωνὴν γεράνῃ ἐπακχέσης
 Ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης·
 Ἡ τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει, καὶ χειμάτος ὥρην 450

Obserua vero, cum vocem gruis audieris
 Alte in nubibus quotannis clangentis;
 Quae et arationis signum affert, et hyemis tempus

448. Φράζεσθαι] δέλε σκοπεῖν. εὖτ'] ὁπότε. 449. Ὑψόθεν] ἐκ τῆς ὕψους.
 ἐνιαύσια] κατ' ἔτος. κεκληγυίης] κεκραγυίης (sic). 450. σῆμα] σημεῖον.
 χειμάτος] χειμῶνος. ὥρην] καιρὸν.

448. γεράνῃ Φωνὴν B. 699. 731. Coisl. August. Acad. Trinc. 449.
 Ὑψόθεν Trinc.

αἰνῶν, ὡς δεῖ καὶ τραπέζης
 ἐπιμελεῖσθαι. τὰς ἀγαθὰς,
 ἐπεὶ τροφῆς γὰρ παντοίας καὶ
 πολυτελείας ἔκ ἐτύγχανεν
 ἄπειρος ὢν. ὥς τε περὶ
 τῶντα νῦν ἐπτοημένους Πέρ-
 σας καὶ Σύρους καὶ ἰτῶν Ἑλ-
 λήνων Ἰταλιώτας καὶ Ἰωνας,
 μηδὲ ἐγγύς, ἐφικνεῖσθαι τῆς
 παρ' Ὀμηρῷ χορηγίας καὶ
 ἀβροτήτος: haec autem dicit
 docens et admonens, bonos oportere
 ei mensae curam gerere,
 quandoquidem cibi varii et pre-
 ziosi non erat inexpertus; ita
 vi qui nunc hisce valde afficiun-
 tur, Persae et Syri et Graeci,
 Italique et Iones longe absint a
 sumtibus et deliciis quae sunt
 apud Homerum. Clericus.

Appositum magis exem-
 plum occurrit apud Callimach.
 h. in Dian. v. 190. Ἡς ποτὲ
 Μίνως Πτομθεὶς ὑπ' ἐρωτι
 κατὰδραμεν ἔρεα Κρήτης. Cu-
 ius quondam Minos Percussus
 amore peruagatus est montes
 Cretae. Rob.

448. Εὖτ' ἂν γεράνῃ Φω-
 νὴν ἐπακχέσης] Multa ad hu-

ius loci illustrationem conge-
 sit Sam. Bochartus Hieroz. P.
 II. Lib. I. C. 11. quae non ex-
 scribemus. Obseruandum dum-
 taxat hic sermonem esse de
 migrante grue, non de adue-
 niente. Clericus.

Similiter Aristophanes Ὀρ-
 νιθ. v. 711. a quo confirma-
 tur tum id, quod obseruauit
 Bochartus, hic loci sermonem
 esse de migrante grue, non
 adueniente; tum id, quod no-
 tauit Salmasius, tertiam hic ara-
 tionem intelligi, qua sata ina-
 rantur. Σπείρειν μὲν, ὅταν
 γέρανος Κρώσσ' ἐς τὴν Λι-
 βύην μεταχωρῇ. Sere quidem,
 quando grus Clangens ad Liby-
 am discedat Rob.

450. Ἡ τ' ἀροτοῖό τε σῆ-
 μα φέρει] Copiosissime de va-
 riis arationibus egit Claud. Sal-
 masius ad Solinum Pag. 509.
 et seqq. Ed. Ultraiect. vbi, in-
 ter alia, haec habet: Tertiā
 arationem, qua sata inarantur,
 Hesiodus ἀροτον proprie vocat.
 De prima dixit ἔαρι πολεῖν;
 de secunda, θέρους δὲ νεωμέ-

Δεικνύσει ὀμβρηρῶ· κραδίην δ' ἔδ' ἀπ' ἀνδρὸς ἀβύττω.
 Δὴ τότε χορτάζουσιν ἑλικας βόας ἐνδὸν ἐόντας.
 Ῥηίδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν
 Ῥηίδιον δ' ἀπανήνασθαι, παρὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πηξασθαι ἄμαξαν, 455
 Νήπιος· ἔδ' ἐπὶ τοῦ οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δόραθ' ἀπαιῶν.

Indicat imbriferae: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sane pascuntur camuros boues, domi manentes.
 Facile enim dictu est, par boum da et plaustrum:
 Facile autem reculare, (et dicere) boues occupati sunt.
 Constituit autem homo, qui opinione sua diues est, fabricare
 plaustrum.
 Stultus: et hoc nescit centum esse signa plaustri.

451. ὀμβρηρῶ] ὀμβρώδης. ἀβύττω] πρὸς μὴ βδοῦν ἔχοντος. 452. ἑλικας] ἐλικο-
 κριδαίς. 453. Ῥηίδιον] Ῥηίδιον. ἔπος] λόγον. 454. ἀπανήνασθαι] ἀρ-
 νήνασθαι. πέρα (sic)] πέρασι. βόεσσιν] βοῦσι. 455. ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς]
 κατ' ἀντίφρασιν. ἀφνειὸς] πλούσιος. 456. νήπιος] ἀνέητος. οἶδ'] γι-
 νώσκει. ἑκατὸν] πολλὰ. δόραθ'] ξύλα.

451. ὀμβρήν B. 60. 699. ὀμβρήν Ald. Iunt. 2. Steph. Com. Heinf. ὀμβρηρῶ Pa-
 lat. ὀμβρην August. 453. 454. ponunt post v. 455. 456. edd. Iunt. 1. et 2.
 453. ἄμαξαν Ald. sic et v. 455. et 456. 454. πέρα August. Ald.
 456. δόραθ' Acad. Ald. Iunt. 1. 2.

νη, quae est νέσις vel iteratio;
 de tertia, ἀροτον, qua voce sa-
 tionem ubique intelligit, quia
 simul ferebant, arabantque ter-
 tio. Sic de gruis aduentu (imo
 vero abitu) ἡ τ' ἀροτοῖο τε
 ὄχημα etc. et paullo post: αὐτὴν
 καὶ διερεῖν ἀρόων, ἀροτοῖο
 καθ' ὥρην, hoc est, ξηραν καὶ
 ὑγρὰν σπειρων κατὰ τὴν τῶ
 σπέρμα ὥραν. Ita alibi, apud
 eundem, ἀρεῖν est serere: εἰ δὲ
 κεν ἡελίοιο τροπαίς ἀρόης
 χθόνα διάν. *Vetat terram se-
 ri circa brumam.* Nimirum,
 ἀρεῖν est quidem semper arare,
 sed quia cum ultima aratione

coniuncta erat *satio*, priore et
 posterius significatur. Intelli-
 gitur autem hic et alibi *satio*
 tritici, de qua sola, quasi po-
 tissima, agit *Hesiodus*, in hoc
 Opere. *Clericus.*

452. ἑλικας] Curvis cor-
 nibus, reflexi. *Guierus.*

454. Πέρα δ' ἔργα] Hoc
 est, πέρασι. μίμησις. *Idem.*

455. φρένας ἀφνειὸς *Riché*
 par *imagination.* *Idem.*

Πηξασθαι ἄμαξαν] Fabri-
 caturum. τὸ πηξασθαι pro
 πηξασθαι positum. *Guierus.*

Τῶν πρόσθεν μελέτην ἔχμεν οἰκῆια θέσθαι.
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρῶτις ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὔην καὶ διερὴν ἀρόων, ἀρότοιο καθ' ὥρην, 460
 Πρῶτ' μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρερα.
 Εἴαρι πολεῖν θέρεος δὲ νεωμένη ἔσ' ἀπατήσει.

Horum ante curam habere oportet vt sibi acquirat.
 Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul et serui et tu ipse,
 Siccam et humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo mane festinans, vt impleantur tibi arua.
 Vere verito, aestate vero iterata non te faller.

457. τῶν] ὀντινων. μελέτην] φροντίδα. δεῖ (sic)] πρέπει. οἰκῆια] ἐν τῇ οἰκῇ. 458. ἀροτὸς] ὁ καιρὸς σπέρει. 459. ἐφορμηθῆναι] παρακινήθῆναι. δμῶς] ὁμοίως. δμῶές] δόλοι. 460. αὔην] ξυρὴν (sic). διερὴν] ὑγρὰν. ἀρόων] ἀρῶν. ὥρην] καιρὸν. 461. μάλα] λίαν. σπεύδων] σπεύδων. τοι] σοί. 462. εἴαρι] ἐν τῇ ἔαρι. πολεῖν] σχίζειν. θέρεος] θέρεος. νεωμένη] σχισθεῖσα.

457. δεῖ ἔχειν B. 721. August. 458. ἐν δὲ August. Trinc. Steph. Com. Heinfs. 459. Δεῖ τότε B. 731. 460. ἀροτοῖο August. ὥραν Acad. 462. νεομένη Iunt. I. 2.

457. Οἰκῆια θέσθαι] Περιποιεῖν, hoc est, οἰκεῖα ἐαυτῷ ποιεῖν. τὸ θέσθαι ἀντὶ τῆς ποιεῖν. Idem.

462. Εἴαρι πολεῖν] Ἐαρι scribendum videtur, vt sit συλῆσις. Sic inferius. Idem.

Εἴαρι πολεῖν, θέρεος νεωμένη] Claud. Salmasius p. 540. Exercit. Solinianarum, ostendit. Graecos quidem recentiores νεῶν ac νεάζειν dicere de terra, quae prima aratione novatur, quae primum proscinditur; sed vetustissimos vocasse νεάσειν secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda aestate; quod νεῶν vocat Hesiodus, Latini iterare. Neῖον similiter vocant

terram noualem, quae iterata est. Et sane haec etiam significatio est verbi νεῶν, de nouo enim fieri, et nouari dicitur quod secundo fit. Graeci Interpretes veteres interpretantur ἐπελαύνειν γῆν καὶ θρύπτειν, καὶ ὁμαλύνειν, ἀνακαινίζοντων αὐτῆς αὐτὴν καὶ νεῶν ποιεῖντων. Quae omnia secundam arationem Latinorum et iterationem designant. Quod offringere proprie dicebant; nam proscissione, hoc est, prima aratione grandes glebae excitantur, quae iteratione offringuntur, et rumpuntur, aequanturque. Haec aliaque similia saepius repetit, pro more suo, vir fumus. Clericus.

463. Neῖον

Νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι καφίζεσαν ἄρεαν.

Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων εὐκλήτειρα.

Εὐχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι θ' ἄγνῃ,

465

Noualem vero serito adhuc leuem terram.

Noualis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

Supplica vero Ioui infero, Cererique castae,

463. νειδν] νεδαῖσαν (sic). καφίζεσαν] κέφην ἔσαν. 464. νειδε] ἡ ἡρε-
τριασμένη γῆ. ἀλεξιάρη] διώκτρια τῶν ἀρῶν. εὐκλήτειρα] κατευνάτρεια.
465. εὐχεσθαι] subaud.] θάλα. Δημήτερι] γῆ. ἄγνῃ] καθαρῇ.

463. Νειὸν δὲ σπείρειν] Idem pag. 514. obseruauit cum toties nouetur terra, quoties aratur, νειδν dici non tantum agrum primum proscissum, sed quamuis terram per omne id tempus, quo vertitur et aratur, donec conseratur, quod liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Sic et *Odyss.* E. 127. νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, in nouali ter uersato, quod tertiatum est, siue tribus arationibus motum. *Χερνορβοι*: εἰ μέλλει ἀγαθὴ ἡ νεὸς ἔσεσθαι, ὕλης τε δεῖ καθαρεὴν αὐτὴν εἶναι, καὶ ὅπτην ὅτι μάλιστα πρὸς τὸν ἥλιον: si bona futura est noualis, debet esse pura ab omni sylvae, et quam maxime torreri a sole. Sed nec, quod *Hesiodus* νεωμένην vocat terram, quae aestate iteratur secunda nouatione, inde sequitur νεῶν proprie dici de iteratione. Nam et πολλῶσα γῆν non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Vnde δίπολος et τρίπολος γῆ. Alia hanc in rem,

apud ipsum *Salmasium*, lege. *Clericus*.

Καφίζεσαν ἄρεαν] Adhuc suspensam, eleuatam. *Guicetus*.

464. Εὐκλήτειρα] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide *Proclum* Idem. Vult *Hesiodus* agrum probe cultum suppeditare vitum familiae, quae alioqui infensa sit patrifamilias, diris eum deuouet, nec nisi cibo potest placari. *Clericus*.

465. Διὶ χθονίῳ] Cereris, aut Proserpinae coniugi. Numina connexa. *Guicetus*.

Ζεὺς χθόνιος est *Plato*, cuius sedes sub terra sunt. χθόνιος enim dici de eo, quod sub terra est, diu docuit maximus *Salmasius* ad *Consecrat. Templ. in Agr. Herod.* p. 116. in *Crenii Museo Philol.* T. II. Apud *Sophoclem* in *Aiac.* 847. occurrit Ἐρμῆς χθόνιος, quia *Mercurius* laepe apud inferos commoratur. — *Krebsius*.

466. Ἴερόν

Ἐκτελέα βεῖθιν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν.
 Ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότῃ. ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
 Χειρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
 Ἐνδρουν ἐλκόντων μεσάβων. ὁ δὲ τυτθὸς ὀπισθεν
 Δμῶς ἔχων μακέλην πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη, 470
 Σπέρματα κακκρύπτων. εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.

Vt matura grandescant sacra Cereris dona.
 Incipiens arare, cum extremum stituae
 Manu capiens stimulum boum terga attigeris
 Temonem trahentibus loris. iuuenis autem pone
 Seruus ligonem tenens negotium auibus faceffat,
 Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
 Mortalibus hominibus est; confusio vero pessima.

466. ἀκτὴν] δῶρημα. 467. ἀρότῃ (sic)] τῇ ἀροτριῇ. 468. ὄρπηκα (sic)]
 ῥάκνιτρον. 469. Ἐνδρουν] ἱεροβόα. ἐλκόντων] συρόντων. μεσάβων (sic)] τῇ
 ἐν τῇ ζυγῇ λώρῃ. τυτθὸς] μικρὸς. 470. Δμῶς (sic)] δέλος. μακέλην] δι-
 κελαν. ὀρνίθεσσι] ὄρνιθι. τιθείη] τιθήτω. 471. εὐθημοσύνη] τὸ κα-
 λῶς διατίθεσθαι τὰ ἔργα. 472. κακοθημοσύνη] τὸ κακῶς διοικεῖν.

466. ἱερὸν Moschor. 467. τὰ πρῶτ' August. Ald. ἀρότῃ August. ἀρότῃ
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 468. ὄρπηκα August. ἵκησεν Senat.
 469. μεσάβων codd. Robins. omnes, August. μεσάβων Acad. Ald. Trinc.
 Steph. Com. Heinsl. 470. ὀρνίθεσσι Acad. Δμῶς August. 471. Σπέρ-
 μα κακκρύπτων Coisl. B. 699. 731. Acad. Trinc. Iunt. 2. κακκρύπτων
 habet etiam cod. August. εὐθυμοσύνη B. 60. R. S. Ald. Trinc. Iunt. 2.
 472. κακοθυμοσύνη B. 60. Ald. Trinc.

466. Ἱερὸν ἀκτὴν] Ἀττι-
 κῶς ἱερὸν. vers. seq. leg. ἀρό-
 τῃ pro ἀρότῃ. Guicetus.

468. Ἐπὶ νῶτον ἵκηαι]
 Νῶτον ἐφίκηαι. τμήσις. Idem.

469. Ἐνδρουν] Τὸν ἱσο-
 βοέα. a parte totum aratrum.
 τὸ ἐνδρουν hic tropice medium
 arboris, matrix, le coeur. vide
 Hesych. in ἐνδρουν. vers. sequ.
 πόνον] dolorem. Idem.

470. Ἐχων μακέλην] Non
 proprie intelligitur ligo, sed
 malleus ad occas frangendas.
 Scaliger. Imo vero ad inuer-
 tendam in sementem terram;
 nam haec est tertia aratio, non
 occatio, quae secunda est. Vi-
 de ex Salmasio notata ad v.
 462. Clericus.

471. Εὐθημοσύνη] Τὸ κα-
 λῶς διατίθεσθαι καὶ οἰκονο-
 μεῖν τὰ ἑαυτῶν. Guicetus.

465. Ἀράχ-

ὦ δέ κεν ἀδρυσύνη σάχυνες νύσσειν ἔραζε,
 Εἰ τέλος αὐτὸς ὀπισθεὺς Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάξει.
 Ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια καὶ σε ἔολπα 475
 Γηθήσειν, βιότοιο ἐρεύμενον ἐνδον ἐόντος.
 Εὐοχθέων δ' ἴξαι πολὺν ἔαρ, ἔδ' εἰς πρὸς ἄλλας

Sic quidem vbertate spicae nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea Iupiter bonum praebuerit.
 E vasis autem eiicies araneas: teque arbitror
 Gauisurum, victu positum intus reposito.
 Bene instructus cibis autem peruenies ad canum ver, neque
 ad alios

473. ὦ δέ κεν] ὥτως αὖ ποιῶντος. ἀδρυσύνη] τῇ μεσότητι. σάχυνες] οἱ. ἔραζε] εἰς τὴν γῆν.
 474. Ὀλύμπιος] ἐράνιος δὲ Ζεὺς. ὀπάξει] διδοίη. 475. ἀγγέων] ἀγγείων.
 ἐλάσειας] ἐμβάλλειας (sic). ἀράχνια] τὰ ὑφάσματα τῶν ἀραχνίων. ἔολπα]
 ἐλπίζω. 476. γηθήσειν] χαρήσειν. ἐρεύμενον] ἐρευγόμενον. 477.
 εὐοχθέων] εὐόχων. ἴξαι] ἡξίς. πολὺν] εἰς λευκὸν.

475. καὶ ε' Ald. Iunt. I. 2. Trinc. 477. Εὐοχέων B. 699. Ald. Iunt.
 I. 2. Trinc. Steph. Com. ἴξαι Iunt. I. 2.

475. Ἀράχνια] Telas araneorum. (Quae non amouentur sterili anno, quia non opus est omnibus vasis ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic Catullus, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum*. Clericus.) Verf. sequ. ἐρεύμενον] an ἐρεμμένον, vel ἐρέμμενον, ut ἄλμενον. hoc est, vespertem. ab ἐρέω, vescor, vnde ἐρέπτω. ἄρνα ἐρέπτων. Nonn. Hesych. ἐρεπτόμενοι ἐσθίωντες. Homer. λωτὸν ἐρεπτόμενοι. Idem.

476. Ερεύμενον] Malim legi ἐρεύγεμον, quam elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positam; ab ἐρεύγομαι, *eructo*, et metaphorice *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχέων] Εὐοχθέων hic legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. εὐοχθεῖν εὖ ἔχειν, εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχη γὰρ ἡ τροφή. δαῖτες εὐοχθοῖ ορίpara, laeta conuiuia, παρὰ τὸ εὖ ἔχειν. Athen. εὐοχθῶν quasi εὐεκτῶν. Sed εὐεκτεῖν magis placet. Guierius.

Πολιὸν] Floridum. διὰ τὸ λευκὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθέων. Moschop. Heinsius προβεβηκὸς exactum. Idem.

Εὐοχθέων δ' ἴξαι] Male εὐοχέων substituitur ab aliis. Eustathius: ὁθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλλοῖς κοπιᾶν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθήσαι, τὸ εἰς ὑψος ἐπαῖσαι τὸν θυμόν. Item, ὁποῖόν τι καὶ τὸ ὅχη μὲν ὀχυτόνως ἢ τροφή.

Λύγασαι· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς ἀρόης χθόνα δῖαν,
 Ἥμενος ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἔργων,

480

Respicias: tui vero alius vir indigus erit.
 Si vero bruma araueris terram aliam,
 Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,

478. ἀγάσαι] ἀγάσῃ· θαυμάσεις. σέο] σὺ. κεχρημένος] ἰνδοὶ· χρήζων.
 479. ἀρόης] ἀρόῃς. 480. Ἥμενος] καθήμενος. ἀμήσεις] καθήσεις (sic).
 ἔργων] ἔργων· περιλαμβάνων.

478. Ἀγάσαι August. 479. τροπῆς B. 60. 699. 731. R. S. τροπῆς August.
 Acad. Senat. Ald. Iunt. I. 2. δῖαν Iunt. I. 2. 480. Ἥμενος Trinc.

τροφῇ· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὖοχ-
 θεῖν κατὰ τινὰς παρ' Ἡσιο-
 δω. *Heinsius*.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τρο-
 παῖς] An scribendum: εἰ δέ
 κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν
 ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. In-
 terpp. κατὰ τὰς τροπὰς ex-
 ponunt. *Guiccius*.

Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς]
 Hoc est, circa solstitium hiber-
 num. Ex his constat, verba
 sunt *Cl. Salmasii* p. 517. Exer-
 cit. *Plinianarum*, legitimum
 sementis tempus, praecipue
 triticeae, in Africa et Graecia
 omni, fuisse ab occasu Vergi-
 liarum. Hoc *Hesiodus*, *Theo-
 phrastus*, *Xenophon*, et *Plinius*
 testantur. Et *Xenophon* qui-
 dem totum illud tempus seren-
 δι εἰς πρῶτον, καὶ μέσον καὶ
 ὄψιμον distinguit. Festinata
 satio a Vergiliarum occasu in-
 cipiebat, serotina circa bru-
 mam. *Hesiodus* ὄψαρότην vo-
 cat, qui eo tempore serit, ut
 contra *πρωτηρότην* qui circa
 Vergiliarum occasum, v. 490.

Columella Lib. II. c. 8. *Intelligi*
debet tritici satio dierum sex et
quadragenta ab occasu Vergili-
arum, qui sit ante diem IX.
Calend. Nouembris ad Brumae
tempora. Sic enim seruant pru-
dentes agricolae, ut quindecim
diebus priusquam conficiatur
Bruma, totidemque post eam
confectam, neque arant, neque
vitem aut arborem putant. Fal-
litur tamen vir summus in eo
quod hic habet περὶ τῆς ὄψα-
ρότης, de quo vide ad v. 486.
Clericus.

480. Ἥμενος ἀμήσεις] Hoc
 est, otiose, nam non erit cur
 festines. Alioqui segetem co-
 piosam metentes satis tempo-
 ris non habent, ut inter me-
 tendum sedeant. Festinandum
 enim periti Rei Rusticae sua-
 dent. *Columella* Lib. II. c. 21.
Sed cum matura fuerit seges,
antequam torreatur vaporibus
aestivi sideris, qui sunt vastissi-
mi per ortum Caniculae, CELE-
RITER demetatur; nam di-
spendiosa est cunctatio. Cuius
 rei

Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, ὃ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν Φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' ἄλλοιός Ζηνὸς νόος Αἰγιοχόιο·
 Ἀργαλέος δ' ἀνδρεσσι κατὰ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὅψ' ἀρόσεις, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη. 485.
 Ἥμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,

Ex aduersa parte manipulos ligans puluerulentus, nec valde
 gaudens.

Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.

Alias autem alia Iouis mens Aegiochi;

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem sero araueris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercus in frondibus,

481. δεσμεύων] subaud.] τῶς τάχους. κεκονιμένος] κονισορθε πλήρης. μέλα] λίαν. 482. οἴσεις] κομίσεις. ἐν φορμῶ] ἐν καλαθίσκῳ. παῦροι] ὀλίγοι. θήσονται] θαυμάσασσι. 483. ἄλλοιός] [subaud.] ἐστὶ. νόος] νῆς. Αἰγιοχόιο] τῷ τὴν Αἰγίδα φορέντος. 484. ἀργαλέος] λυπηρὸς· δύσκολος. 485. ὅψ'] βραδέως. φάρμακον] βοήθεια. 486. πετάλοισι] φύλλοις.

484. ἀνδρεσσι — θνητοῖς August. 485. ἀρόσης B. 60. 699. 731. R. S. August. Acad. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Heins. Moschop. 486. κόκκυξ Coisl. πετάλοισιν Acad.

rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis breui absolutur, etiam non festinantibus. Clericus.

Περὶ χειρὸς] Scribe περὶ χειρᾶς, les mettant becheuer, ob paucitatem. Guicetus.

Περὶ χειρὸς ἐέργων] Psaltes Psalm. CXXIX, 7. non impleuit manum suam messor, neque finem suum colligator. Clericus.

481. Ἀντία δεσμεύων] Adverb. hoc est, ἀντίς τῶς τάχους δεσμεύων, les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inaequalitatem. Guicetus.

482. Παῦροι δέ σε θήσονται

ταμ] Psaltes de tenui messe Pl. CXXIX, 7. non dicent transfuentes, benedictio Iehouae vobis. Clericus.

Θήσονται] Θαυμάσασσι. Guicetus.

483. Ἄλλοτε δ' ἄλλοιός Ζηνὸς] Alias aliter accidere solet rite et secus arantibus. Idem.

484. Κατὰ θνητοῖσι νοῆσαι] Difficilis comprehensu. τμήσις. Idem.

486. Ἥμος Κόκκυξ κοκκύζει] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter aequinoctium vernum et exortum Vergiliarum: In hoc temporis intervallo, quindecim

Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτὰς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος Ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἡματι, μήδ' ἀπολήγοι,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὅπλιν, μήτ' ἀπολείπων.
 Οὕτω κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζει. 490
 Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδ' εἰ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γινόμενον πολὺν, μήθ' ὤριος ὄμβρος.

Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Iupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bouis ungulam, neque infra :
 Ita et serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem bene omnia serua: neque tibi lateat:
 Ver exoriens canum, neque tempestiua pluvia.

487. τέρπει] εὐφραίνει. ἀπείρονα] ἀνκλονετή. γαῖαν] γῆν. 488. τῆμος] τότε. ὕοι (sic)] βρέχει. ἡματι] ἡμέρᾳ. ἀπολήγοι] παύει. 489. ὑπερβάλλων] καλύπτων· νικῶν. ὅπλιν] χηλὴν. 490. ὀψαρότης] ὁ βροχῶδης ἀρότας. πρωτηρότῃ] τῇ καταρχῇ ἀρόσαντι. ἰσοφαρίζει] ἰξισοῖ. 491. θυμῷ] ψυχῇ. φυλάσσεο] φυλάσσει. 492. πολὺν] λευκόν. ὤριος] ὕγκαιρος. ὄμβρος] ὕετος.

487. τοπρῶτον August. Ald. τέρπει δὲ Acad. 488. ὕοι August. Ald. μὴ δ' August. 489. μήτε ἀπολείπων August. 490. πρωτηρότῃ B. 60. ἰσοφαρίζει Acad. ἰσοφαρίζοι Heinfs. 491. μὴ δὲ August. Ald. λῆθοι Trinc.

decim diebus primis Agricolaes. quam denunciat. *Guicetus.*

rapienda sunt ea, quibus peragendis ante aequinoctium non suffecerit; dum sciat inde nazam exprobrationem foedam, putantium vites per imitationem cantus alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritorium, falcem ab illa volucre in vite deprehendi. Clericus.

Ἦμος κόκκυξ] Sic Aristoph. in Ὀρνιθ. X' ὥπόθ' ὁ κόκκυξ εἴποι κόκκυ, τόθ' οἱ Φοίνικες ἅπαντες τὰς πυρὰς ἀν καὶ τὰς κριθαὶς ἐν τοῖς πεδίοις ἐθέριζον. *Robinsf.*

487. Τέρπει τε βροτούς] Verni temporis amoenitate,

488. Τρίτῳ ἡματι.] Toto tertio die, praeter duos priores. v. sequ. ὅπλιν] vestigium *Idem.*

490. Ἰσοφαρίζει] An scrib. ἰσοφαρίζοι. hoc est, ἰσην Φέροι ψῆφον. huius pluviae triduanæ beneficio, sera aratio tempestivæ aequalis fuerit. *Idem.* Vbi venit imber multorum dierum semensis uno die surgit. *Columella Lib. II. c. 8. Clericus.*

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο] Hoc est, recordare. Est loquutio Phoenicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clericus.*

Παῖρ δ' ἔθι χάλκεον θῶκον, καὶ ἐπαλῆα λίσσῃ
 Ὠρῇ χειμερῇ, ὅποτε πρύος ἀνέρας εἶργον
 Ἰσχάνει· ἐνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει. 495
 Μὴ σε κακῷ χειμῶνος ἀμνηχανίη καταμάρψῃ

Praeteri autem officinam aerariam, et calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Derinet: tunc sane impiger vir valde domum augeat.
 Ne te malae hyemis difficultas opprimat

493. παῖρ-ἔθι] παρίρχω. θῶκον] καθείδω. ἐπ' ἄλῃ] τὴν ἐπ' αἰθρίαν ἔσαν, ἢ ἐπὶ θέρμῃ. λίσσῃ] φλυαρίαν. 494. Ὠρῇ χειμερῇ] τῇ καιρῷ τῷ χειμερῷ. πρύος] ψύχρος (sic). εἶργον] κωλύον. 495. Ἰσχάνη (sic)] ἔχῃ καταλαπαβάνει (sic). ἄοκνος] κρείδνμος. ὀφέλλει] ἀξάνει. 496. ἀμνηχανίη] ἀπρηία. καταμάρψῃ] καταλάβῃ προφθάσῃ.

493. ἐπ' ἄλῃ August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. Heinl. 494. ἀνέρας Coisl. 495. Ἰσχάνη B. 60. 699. 731. R. S. August. Ἰσχάνη Acad. Senat. ἐνθ' ἄοκνος August. μέγαν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. ὀφέλλῃ Coisl. 496. & Iunt. 1. 2.

493. Λίσσῃ] Adde iis, quae de hac voce notata sunt, locum Harpocratonis: Λέσχα, Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα. Λέσχας ἔλεγον δημοσίαις τινὰς τοπὰς, ἐν οἷς σχολὴν ἄγοντες ἐκαθέζοντο πολλοί. Ὅμηρος, Οὐδ' ἐθέλεις εὐδεῖν καλχηῖον ἐς δόμα ἐλθὼν, Ἡέ περ ἐς Λέσσῃν. Κλεάνθης, ἐν τῷ περὶ Θεῶν, ἀπυνεμῆσθαι τῷ Ἀπόλλωνι τὰς Λέσχας Φησίν. ἐξέδραις δὲ ὁμοίας γίνεσθαι αὐτάς, καὶ παρ' ἐνίοις τὸν Θεὸν Λέσχινάριον ἐπικαλεῖσθαι: Antiphon in Oratione contra Nicoclem. Leschas publica vocabant loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. Homerus: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. Cleanthes, libro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris si-

miles, Deumque cognomine Leschenorium a quibusdam vocari. Adi et Is. Casaubonum in Characterem ἀδολεσχίας, apud Theophrastum. Clericus.

Λέσσῃν] a λέσχη deriuatur ἑλλεσχος, vulgatus, de qua sermo est publicus. Herod. Lib. 1. Τοῖσι, ἣν ἐγὼ ὑγιαίνω, καὶ τὰ Ἰωνῶν πάθη εἶμαι ἑλλεσχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήσια. His, si modo sim incolumis, non letum, sed propria sua incommoda erunt in circulis deploranda. Et in Lib. 2. περιλεσχήνευτος, eiusdem vox significatio- nis. Rob.

Ἐπ' ἄλῃα λέσσῃν] Ἐπαλῆα ab ἐπαλῆς. ἐπαλῆς ab ἁλός, pro quo ἁλὸς calidus. Guicetus.

494. Εἶργον ἰσχάνει] Scribendum videtur ἐργων ἰσχάνει, abstinere, abstinere facit. Idem.

497. Πα-

Σὺν πένῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χερὶ πιάζοις.
 Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων,
 Χρηίζων βίότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει, 500
 Ἥμενον ἐν λίσσῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.
 Δείκνυε δὲ δμῶεσσι, θέρους ἔτι μέσση εὐόντος
 Οὐκ αἰεὶ θέρους ἐσσεῖται, ποιῆσθε καλιάς.
 Μῆνα δὲ Ληναίων, κακ' ἡματα, βέδορα πάντα,

Cum paupertate, macilenta vero crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignauus vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fouet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem seruis, aestate adhuc media,
 Non semper aestas erit, exstruite casas,
 Mensem vero Lenaeonem, malos dies, bobus nocentes omnes,

497. πιάζης (sic)] συνδλίβης· καταψῆς. 498. ἀεργός] ἀργός. κενεὴν]
 ματαίαν. 499. προσελέξατο] ἐνόησε· συνήγαγε. 500. κεχρημένον] ἐνδεῶς.
 κομίζει] ἡγεῖ· φέρει. 501. Ἥμενον] καθήμενον. λίσσῃ] φλυαρίᾳ. ἄρκιος]
 ἱκανός. 502. δμῶεσι (sic)] δόλοισι. θέρους] θέρος. 503. ἐσσεῖται] ἔσται.
 καλιάς] οἰκήματα. 504. Ληναίων] Ἰαννᾶριον. βέδορα] φθαρτικὰ
 τῶν βοῶν.

497. πιάζης Coisl. August. πιάζοις Senat. Acad. πιάζοις Com. 500. κο-
 μίζει Ald. Trinc. 502. Δείκνυε Iunt. 2. δμῶεσι August. μέσση August.
 503. Οὐ καὶ εἰ Acad. δι Heinfl. ἐσσεῖται Trinc. ποιῆσθε August.
 504. βέδορα Trinc.

497. Παχὺν πόδα] Aristoteles in problematis· famelicis superiora arescunt, inferiora tument. Scaliger.

Λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα] Famelici indicium. Guierus.

498. Ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων] Τρυφεῖς. Idem.

499. Προσελέξατο θυμῷ] Huc est, πρὸς θυμῷ ἐλέξατο, hoc est, ἐνενόησεν. ἐνδοθε-
 τος λόγος. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo versat. Huc facit Davidis versiculus:

Dixit insipiens in corde suo non est Deus. Idem.

500. Ἐλπίς δ' ἐκ ἀγαθῇ] Ἐλπίς ἐκ ἀγαθῇ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quae cogitationibus vacat. Heinsius.

Κομίζει] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκνυς] doce. Guierus.

504. Μῆνα Ληναίων] Plutarchus nescit quis sit ille mennis. certum est esse brumalem,

Τῆτον ἀλεύασθαι καὶ πηγάδας, αἵτ' ἐπὶ γαῖαν 505
 Πνεύσαντος βορέας, δυσηλεγέες τελέθουσιν,
 Ὃς τε διὰ Θρήνης ἵπποτρόφος εὐρέει πάντα

Hunc vitate: et glacies, quae quidem super terram,
 Flante Borea, molestae sunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem late mari

505. ἀλεύασθαι] θέλει ἐκφύγειν. πηγάδας] παγετὲς. 506. βορέας] βορέας.
 δυσηλεγέες] κακῶν φροντίδων πέποιθε. τελέθουσιν] ὑπάρχουσιν. 507. ἵπ-
 ποτρόφος] τὸς ἵππους τρεφόντης.

505. αἵτ' Acad. 8 Senat. 506. βορέας δυσηλέγους R-S. δυσηλέγους Iunt. L.
 τελέθουσιν Ald. Iunt. 1. 2.

respondere Attico Ποσιδεῶνι,
 aut Γαμελιῶνι. Scaliger.

Μῆνα δὲ Ληναίων] Κατὰ
 τὸν μῆνα, subintellige, sunt.
 Menssem in quo sunt mali dies.
 Vel sic distinguendum: Μῆνα
 δὲ Ληναίων (κακ' ἡμέτα,
 βέδορα πάντα) τῆτον ἀλευ-
 ασθαι. et placet. hoc est,
 menssem vero Ianuarium, (mali
 sunt dies, bobus nocentes
 omnes) hunc vita; pro, hunc,
 inquam, vita. Vel appositue
 μῆνα δὲ Ληναίων κακ' ἡμα-
 τα, βέδ. π. hoc est, Menssem
 Ianuarium, malos dies, hoc
 est, qui mali sunt dies, hunc,
 inquam, vita. Guierus.

Ληναίων] Apud Thebanos
 primus mensis dicebatur Βεκά-
 τιος, respondens Gamelioni
 Attico. Plutarchus in Pelopi-
 da: τῷ νόμῳ κελεύοντος ἐν τῷ
 πρώτῳ μηνὶ παραδοῦναι τὴν
 Βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βε-
 κατίον ὀνομάζουσι: cum lege
 sancitum esset ab iis dari Boeo-
 tarchiam primo mense, quem
 vocant Bucatium. Hunc au-

tem eundem, quem Hesiodus
 Ληναίωνα vocat, esse putat
 Plutarchus. Hesychius: Λη-
 ναιῶν. Οὐδένα μὲν τῶν μηνῶν
 Βοιωτοὶ ἔτι καλεῖσιν, εἰκάζει
 δὲ Πλατάρχος Βεκάτιον, καὶ
 γὰρ ψυχρὸς ἐστίν. Secundus
 mensis erat Ἑρμαῖος. Sequi-
 tur apud Hesychium: ἐνιοὶ δὲ
 τὸν Ἑρμαῖον, ὃς μετὰ τὸν
 Βεκάτιον ἐστὶ καὶ γὰρ Ἀθη-
 ναῖοι τὴν τῶν Ληναίων ἑορτήν
 ἐν αὐτῷ ἄγουσι. Haec ex Ios.
 Scaligeri Lib. I. de Emend.
 Temporum. Posteriori ratio-
 ni Hesychii repugnat quod alii
 docent de tempore celebratio-
 nis Lenaeorum, quam referunt
 ad finem autumnii. Vide I.
 Meursium in Graecia feriata,
 ad vocem Ληναῖα. Itaque in
 priore acquieuerim. Clericus.

506. Δυσηλεγέες] Crucia-
 tu difficiles, molestos. Guierus.

507. Ὃς τε διὰ Θρήνης] Ope-
 rae pretium est notare inter
 duos poetas antiquissimos in
 eiusdem rei descriptione simi-
 litudinem. Homer. II. 6, 5.

Ὡς δ' ἄνεμοι δύο Πόντου ὀρί-
 νετον ἰχθυόεντα,
 Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε
 Θρήκηθεν ἄητον,
 Ἐλθόντ' ἐξαπίνης ἀμυδὶς δέ.
 τε κῦμα κελαινόν
 Κορυβέται, πολλὸν δὲ παρέξ
 ἄλλα Φῦκος ἔχουαν.

*Sicut autem venti duo pontum
 commouent piscosum,
 Boreas et Zephyrus, qui e Thra-
 cia spirant*

*Aduentu repentino, simul autem
 et unda nigra*

*In aceruum attollitur, multam-
 que extra mare algam fun-
 dunt.*

In Thracia autem Boreae spe-
 luncam collocat Callimachus
 in hymno in Del. v. 62.

ὁ μὲν πᾶσον ἠπείροιο
 Ἦμενος ὑψηλῆς κορυφῆς ἐπὶ
 Θρήικος Αἴμα,
 Θῆρος Ἀρῆς ἐφύλασσε σὺν
 ἔνπεσι τῷ δὲ σὶ ἵππῳ
 Ἐπτάμυχον Βορέαο παρὰ
 σπέος ὑψίζοντο,

*Ille quidem solum terrae conti-
 nentis,*

*Stans in excelsa vertice Thracii
 Aemi,*

*Crudelis Mars obseruauit cum
 armis: eius autem equi
 Septemplicem Boreae iuxta spe-
 cum stabulabantur.*

Quem locum egregie exponit,
 ut solet omnia, Ill. Spanhe-
 mius. „Thracii nempe dicti
 „huius venti specum, seu an-
 „trum, non iam in Aeolis in-
 „sulis cum Homero aut Maro-
 „ne, sed in Thracia credita scil.
 „Aquilonis, de quo ante ad
 „v. 26, patria, et quidem circa

„montem Aemum collocat hic
 „Callimachus, e quo eundem
 „Boream oriri dixit etiam su-
 „periori hymno in Dian. v.
 „114. Αἴμα ἐπὶ Θρήικῃ, τό-
 „θεν Βορέαο καταίξ' ἔρχεται.
 „Aemum ad Threicium, unde
 „Boreae procella oriuntur. Hinc
 „a Dionysophane iuxta erudi-
 „tos Apollonii enarratores l.
 „I. v. 826. traditum, fouean
 „extitisse in Thracia, e qua fie-
 „rent flatus ventorum, atque
 „ita inde habitam, et qua de-
 „re iam supra ad v. 26, Thra-
 „ciam ventorum domicilium,
 „Θράκην ἀνέμων οἰκητήριον.
 „Imo sicuti Martis, Thracum
 „nempe dei, equi iuxta illud
 „Boreae antrum stabulari di-
 „cuntur hoc loco; ita ipse Bo-
 „reas, et socii venti Thraces
 „equi indigitantur a Valer.
 „Flacco l. I. v. 611. Et simi-
 „liter quidam Boreae procella
 „ἄμυπποι equis similes seu eque-
 „stri celeritate a Sophocle vo-
 „cantur iuxta priscos eius in-
 „terprètes, Antig. v. 996. ubi
 „praeterea eiusdem Boreae an-
 „tra prope Thracium sinum
 „Salmydessum collocantur, qui
 „sinus monti Aemo, seu Hae-
 „mimonto, Thraciae regioni,
 „ab eo denominatae, erat vi-
 „cinus.“ Haecenus Spanhe-
 mius; quem tamen non solito
 acumine notare credo, Boreae
 specum ab Homero et Virgilio
 in Aeoliis insulis collocari. Hi
 quidem Poetae has insulas
 commune omnibus ventis re-
 ceptaculum assignant, vterque
 tamen Boream in Thracia qua-

Ἐμπνεύσας ὥρινε μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὅλη
 Πολλὰς δὲ δρυὺς ὑψικόμας, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεος ἐν βήσσης πλανᾷ, χθονὶ παλυβοτείρῃ 510
 Ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
 Θῆρες δὲ Φρίσσουσ', ἔρας δ' ὑπὸ μέζ' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον ἀλλά νυ καὶ τῶν
 Ψυχρὸς ἐὼν διάησι, δασυτέρων περ ἑόντων.
 Καὶ τε διὰ ῥινῆ βοὸς ἔρχεται, ἔδ' ἔ μιν ἴσχει. 515

Inspirans illud mouet : constringitur autem terra et sylua :
 Multas vero quercus alticomas, abietesque densas,
 Montis in vallibus deiicit, terrae multos pascenti
 Incumbens, et omnis reboat tunc ingens sylua.
 Ferae autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt,
 Eae etiam quarum villis cutis densa est : sed et has
 Frigidus cum sit perflatur, villosas licet pelles habentes.
 Quinetiam per bouis pellem penetrat, neque illum arcer.

508. ὥρινε (sic)] διήγειρε. μέμυκε] βοῇ (sic). γαῖα] γῆ. 509. ὑψικό-
 μας] ὑψηλὰς. 510. ἐν βήσσης] ἐν τοῖς (sic) κοιλάσι. πλανᾷ] πελάζει.
 παλυβοτείρῃ] τῇ πολυειδεῖ τροφῇ, φέρουσῃ. 511. νήριτος] ἄπειρος. 512.
 Φρίσσουσ'] τρέμει. μέζ'] αἰδοῖα. 513. λάχνη] τριχῶσι. κατὰσκιον] περι-
 : κεκαλυμμένον. τῶν] τῶτων. 514. διάησι] διέρχεται. δασυτέρων] συνε-
 χῶν. 515. ῥινῆ] δέρματος. μιν] αὐτὸν. ἴσχει] ἀντίχει.

508. ὥρινε August. 513. ante 512. ponunt Ald. Iunt. I. 2.

si in proprio suo domicilio col-
 locat; quod de Homero patet
 ex supra citatis, et de Virgilio
 ex Aen. 12, 365. Ac velus
 Edoni Boreae cum spiritus alto
 Infonaz Aegaeo. Edoni, Thra-
 cii, quoniam in Thracia habi-
 tare fingitur. Robins.

508. "Ωρινε] Subintellige
 τὸν πόντον. Idem.

Μέμυκε δὲ γαῖα καὶ τὰ
 ἔξῃς] Frigidam hanc esse de-
 scriptionem hyemis, adeoque
 rei descriptae conuenire nemo
 negabit. Clericus.

509. Παχείας] Crassas.
 Quietus.

511. Νήριτος] Ab ἄραι,
 ἀρίω, ἀρίθω, ἀρίθμω, ἀριθ-
 μός, ἀριθμέω, νήριθμος. Item
 ab ἀρίω, ἀριτός, νήριτος, hoc
 est, νήριθμος, ἄρω ἀρηρώς,
 ἀρτίος, ἀρτίζω etc. An ab ἀρί-
 ζω, ἀρίσμος, ἀριθμός, ἀρι-
 τός, νήριθμος, νήριτος. νήρι-
 τόφυλλος innumera habens
 folia. placet. ergo νήριτος in-
 numerus, multus, ingens. Idem.

512. Ἰπὸ μέζ'] Μέζ' α a
 μέσος. vnde μήδεα forte,
 apud Homerum. Idem.

515. Ἰσχει] Sc. ῥινὸς βοὸς,
 pellis bouis, subintellige. Idem.

517. Οὐ

Καὶ τε δὲ αἶψα ἤσπετανότρεχα· πῶσα δ' ἔτι,
 Οὔνεκ' ἐπησταναὶ τρίχες αὐτῶν, ἔ' διάησιν
 Ἴς ἀνέμῳ βορέῃ· τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
 Καὶ διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχροος ἔ' διάησιν,
 Ἥ τε δόμων ἐντοσθε Φίλη παρὰ μητέρι μένει, 520
 Οὐπω ἔρχ' εἰδυῖα πολυχρύσα Ἀφροδίτης·
 Εὖτε λοσσαμένη τέρενα χροά, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χρυσάμην, νυχίη καταλέξεται ἐνδοθεν αἶψα·
 Ἥματα χιμερίῳ, ὅτ' ἀνόςσεος ὄν πόδα τένδει,

Etiāque per capram fiat longos pilos habentem: ouium au-
 tem greges non item,
 Eo quod valde densi ipsarum villi sunt, non perfiat
 Vis venti boreae: incuruum vero senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perfiat,
 Quae in aedibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureae Veneris:
 Beneque lota tenerum corpus, et pingui oleo
 Vincta, noctu cubat intra domum
 Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,

516. δι' αἶψ' (sic) δι' αἶψας. ἤσπει] διέρχεται. τανύτρεχα] τεταυμένως ἔχου-
 σαι τὰς τρίχας. πῶσα] πρόβατα. 517. ἐπησταναί] ἐπαιλαί. διάησιν] διέρ-
 χεται. - 518. ἴς] δύναμις. τροχαλὸν] κεκυφέντα. τίθησι] ποιεῖ. 519.
 ἀπαλόχροος] τρυφερὸν σῶμα ἰχθύος. διάησιν] διέρχεται. 520. ἐντοσθε] ἐν-
 τὸς. μένει] μένει. 521. εἰδυῖα γινώσκουσα. πολυχρύσα] χρυσοῦς. 522.
 τέρενα, χροά] ἀπαλὸν σῶμα. λίπ'] λίπα· λιπαρότητα. 523. χρυσάμην (sic)]
 ἀλειψάμενη. νυχίη] νυκτερινή. καταλέξεται (sic)] κατευνάσεται. ἐνδοθεν]
 ἐντὸς. 524. ἀνόςσεος] πολύπους. ὄν] ὄνιον. τένδει] ἐσθίει· κύπτει.

516. αἶψ' August. 518. βορέῃ Ald. Iunt. I. 2. Εἰς Iunt. I. 520. ἐντοσ-
 θε Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph. Comp. 521. Vitiose in ed. Rob. et
 Cler. erat εἰδυῖα. 522. εὖτε ἢ λοσσαμένη (sic) August. ἐλαίῳ (sic) idem
 cod. 523. χρυσάμην August. Iunt. 2. νυχίη Iunt. I. 2. καταλέξεται
 August. ἐνδοθεν Iunt. I. 2. Steph. marg. ὅσον B. 699.

517. Οὐ διάησιν] Iterata λέξομαι in praesenti, ut αὐ-
 negatio abundat, οὐτι ἔ' διάη-
 σι. Idem. ξομαι. Guizius.
 522. Λίπ' ἐλαίῳ] Λιπαρόν, λέξομαι. 524. Ἀνόςσεος] Ἀνόςσεος ὁ
 λίπα ἀποκοπῇ. Idem. πολύπους, ut infra ἡ χεὶρ πέν-
 τοζος, Φερέοικος ὁ νοχλίας.
 523. Καταλέξεται] Κατα- Idem.

Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν. 525

Inque frigida domo, et in latibulis tristibus.

525. ἀπύρῳ] ψυχρῷ. Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ] [subaud.] καθήμενος. λευγαλέοισιν] χαλεποῖς.

Ἀνόσσεος] Κλείταρχος ἐν γλωσσαῖς τὸν Πολύποδα ὑπὸ Λαικεδαιμονίων Ἀνόσσειον φησι καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δὲ φησι ψεῦδος εἶναι τὸ κατὰ τὰς πολυπόδας αὐτὰς γὰρ ἑαυτὰς μὴ κατεσθίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Παγέων κατεσθίεσθαι. Procl. Suidas autem dicit Eledonem esse Polypi speciem, et sic nominari, λ. redvndante, quod seipsum comedit. Ἐλεδόνῃ. εἶδος πολυπόδος, ἣτις ἔχει κοτηλύδονα, καὶ ἐστὶν ἐπταπῆξ, ὡς φησὶν Αἰλιανός· ἐστὶ δὲ τὸ λ. περισσόν. καλεῖται δὲ Ἐλεδόνῃ, ἀπὸ τῆς ἑαυτὴν ἔδειν. Polypi etiam seipsum comedentis meminere ab Athenaeo citati, Alcaeus, Ἐδωδ' ἐμαυτὸν ὡς Πολύπῃ. et Comicus Pherecrates in fabula, cui titulus est, *Agrestes*. Ὅποταν δ' ἡδὴ πεινώσι σφόδρα, ὥσπερ τὰς Πολυπόδας νυκτὶ περιτρώγειν αὐτῶν τὰς δακτύλας. et Diphilus in *Emporo*,

Πολύπῃς ἔχων ἀπάσας ὀλομελεῖς τὰς πλεκτάνας,
Οὐ περιβεβρωκὼς ἑαυτὸν ἐστὶ,
Φίλτατα.

Polypum vero seipsum arrodere negat Athenaeus lib. 7. τῷ δ' ἐστὶ ψεῦδος· ὑπὸ γὰρ τῶν γόγγρων διωκόμενος τὰς πόδας ἀδινεῖται. Quod etiam confirmat Plinius l. 9. c. 29.

Ipsum brachia sua rodere falsa opinio est: id enim a congris evenit ei. Nam c. 30. tradit idem, Auidissimos esse concharum: illas ad tactum comprimi, praecedentes brachia eorum, utroque escam ex praedante capere. Insidiantur ergo polypae apertis, impositoque lapillo extra corpus, ne palpitatu eiiciantur, ita securi grassantur extrahuntque carnes, illae se contrahunt, sed frustra, discuneant. Polypodis vero cubile, quod τὸν οἶκον et τὰ ἡθεα vocat Hesiodus, ἡ θαλάμη ab aliis scriptoribus saepissime nuncupatur. Homer. Odyss. E, 432. Ὡς δ' ὅτε πελυπόδος θαλάμῃς ἐξελκομένοιο. et in hymno in Apoll. v. 77. Πελυπόδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμας, Φῶκαί τε μέλαινα, Οἰκίᾳ ποιήσονται ἀκηδέα. Et Callimachus in Epigrammate
Μηδὲ μοι ἐν θαλάμησιν ἔθ',
ὥς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπῃς)

Τίκτηται νοτρεῖς ὦρον Ἀλκυόνῃς.

Ita enim optime hunc versum emendavit Cel. Benteius. Eandem vocem scil. τὴν θαλάμην eodem sensu usurpauerunt Aristoteles, Theophrastus, etc. Robinson.

525. Ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν] Λύζῳ, λύγος, vnde λυγρὸς

Οὐ γάρ οἱ ἥλιος δείκνυ νομόν ἐρημηθῆναι·
 Ἄλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾶται, βράδιον δὲ Πανελλήνεσσι φαίνει.
 Καὶ τότε δὴ κεραιοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρυά βησσήεντα
 Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμηλεν,
 Οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινὸς κευθμῶνας ἔχουσι.

530

Non enim illi Sol ostendit pabulum ut inuadat:
 Sed super nigrorum hominum populumque et urbem
 Vertitur, tardius autem Graecis lucet.
 Et tunc sane cornutae bestiae et non cornutae sylvarum cultrices
 Misere dentibus stridentes per quercetum cliuosum
 Fugiant; et passim omnibus id curae est,
 Quae tecta inquirentes, densas latebras habent,

526. οἱ] αὐτῶ. ἥλιος] ἥλιος. δείκνυ] δείκνυσιν. νομόν] τόπον νομῆς. 528. στρωφᾶται] εἰσφύεται. βράδιον] βραδείως. Πανελλήνεσσι (sic)] ἤσαν πᾶσι τοῖς Ἕλλησι. φαίνει] φαίνει. 529. κεραιοὶ] κεραιφόροι. νήκεροι] μὴ ἔχοντες κέρατα. ὑληκοῖται] οἱ τὴν κοίτην ἐν τῇ ὕλῃ ἔχοντες. 530. λυγρὸν] χαλκῶδες] μυλιόωντες] τὸς ἰδόντας συγκοιῶντας. δρυά (sic)] βησσήεντα] δέκναι τὰς ἐν ταῖς κοιλίαις τῶν ὄρων (sic). 531. μέμηλεν] διαφροντίζεις (sic). 532. σκέπα] σκέπας· σκεπάσματα. μαιόμενοι] ζητῶντες. πυκινὸς κευθμῶνας] πυκινὸς ἀποκρύψεις.

528. Στρωφᾶται Trinc. Πανελλήνεσσι August. 529. κεραιοὶ τε καὶ August. ὑλη κοῖται (sic) idem cod. 530. δρυά B. 60. 731. Coisl. August. Acad. Iunt. 1. Steph. Moschop. δρυά Iunt. 2.

γερὸς λυγρὸς, λυγαλέος· καὶ ἐπενθέσει τῷ ε λευγαλέος, alii α λουργὸς declinant. *Guierus.*

526. Δείκνυ] Pro εδείκνυ α δείκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumae minorem apud Graecos, maiorem esse in Aethiopia, quam hic describit, debuisset intelligere esse Antipodas. *Augmen,* admissio priore, posterius, quamquam necessarium

consecrarium, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιάω παρὰ τὰς μύλας ἤσαν σιαγόννας, ὀδόντας. Deinde pro δρυά scribendum videtur δρυά. *Hesych.* δρύον, ὕλη, ὄρος, δρυμός. *Guierus.*

532. Οἱ σκέπα] *Tectum* non tecta. τὸ σκέπα sing. numero α σκεπαρόν, σκεπαρ, σκέπα, ut α λιπαρόν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέπον non placet. α σκεπαρ τροπῇ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπη ὑπόδοχή. *Idem.*

Καὶ γλάφυ πτερεῖεν τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι
 Οὐ τ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδαε ὄρεᾶται,
 Τῷ ἱκελοὶ Φοιτῶσιν ἀλευόμενοι νίφα λευκὴν.
 Καὶ τότε ἔσσασθαι ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελεύω.

535

Et antrum in petra: tunc vniue tripodi homini similes,
 Cuius et humeri fracti sunt, et caput terram spectat,
 Huic similes incedunt vitantes niuem albam:
 Et tunc indue munimentum corporis, vt te iubeo,

533. γλάφυ] καίλωμα. πτερεῖεν] πέτρειον. τρίποδι] χέροντι βακτηρίαν ἔχοντι.
 534. ἔπ'] ἔτινος. ἔαγε] ἐπικύλαται. κάρη] κεφαλῇ. εἰς ἔδαε] εἰς ἔδαφος.
 535. τῷ] τῷ. ἱκελοὶ (sic)] ἕμοιοι. φοιτῶσιν] πορεύονται. ἀλευόμενοι] ἐκ-
 φεύγοντες. νίφα] νιφάδα. 536. ἔσσασθαι (sic)] ἔλκε ἐκτείνεσθαι. ἔρυμα]
 φύλαγμα. χροὸς] σώματος. ὥς] καθά. κελεύω] προτρέτω.

534. ἔπ' Trinc. δεῖτε Ald. Trinc. 535. ἱκελοὶ August. 536. τῷ
 ἔσσασθαι August. ἔσσασθαι Ald.

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυ-
 ρον, γλάφυ, hoc est, σπη-
 λιον; ἄντρον. Idem.

Τρίποδι βροτῶ ἴσοι] Hoc
 est, seni. Respicit Hesiodus ad
 aenigma Sphingis, τί ἐστὶ τὸ
 αὐτὸ δίπεν, τρίπεν, καὶ τε-
 τράπεν; quid sit idem bipes,
 tripes et quadrupes? Ὁ Οἰδί-
 πος ἀπεφώνησε ἀνθρώπον εἶ-
 ναι τὸ προβληθέν. νηπιον
 μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τε-
 τράπεν εἶναι αὐξήσαντα δὲ
 δίπεν γηράσαντα δὲ τρίπεν,
 βακτηρίαν χρώμενον διὰ τὴν
 ἀσθενεῖαν: Oedipus declara-
 uit hominem esse quod propo-
 situm erat; infantem enim qua-
 drupedem esse, auctum vero bi-
 pedem, senem denique factum
 quadrupedem, scipione utentem,

propter infirmitatem. Verba
 sunt Diodori, e Libro IV. Bi-
 bliothecae. Clericus.

534. Ἐπὶ νῶτα ἔαγε] Ἐπὶ
 ἔαγε τμησίς. Guiccius.

Ἐαγε] Incuruata, quasi fra-
 cta essent. Debilia etiam fra-
 cta dicuntur, vt grauis annis
 miles dicitur multo iam fractus
 membra labore, Horatio, Lib.
 I. Sat. I, 5. Clericus.

535. Νίφα λευκὴν] Νίψ
 νίφος, νίφα. Guiccius.

536. Καὶ τότε ἔσσασθαι]
 An operae pretium erat eius-
 modi praecepta versibus clau-
 dere, quae cuius aniculae
 notissima sunt? Ego quidem
 non puto. Sed mihi videntur
 senilem Poetae aetatem redo-
 lete. Clericus.

537. Μα-

Χλαῖναν μὲν μαλακὴν, καὶ τερμύοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.
 Τὴν περιέσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
 Μὴ δ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν, ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα. 540
 Ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοῶς ἱφὶ κταμένοιο

Laenam mollem, et talarem tunicam.
 Stamine vero in paucō multum subteminis intexe.
 Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum vero pedes calceos bouis vi occisi

537. χλαῖναν] χλαμύδα. τερμύοντα] ποδήρη. 538. παύρῳ] ἰλίγῳ. κρόκα] κρόκην· ὑφάδιον. μηρύσασθαι] ὑφαίνειν. 539. τὴν] ταύτην. περιέσασθαι (sic)] ἐνδύσασθαι. ἀτρεμέωσι] μὴ τρέμωσι. 540. ἀειρόμεναι] ἐπακρόβηναι.
 541. πέδιλα] ὑποδήματα. ἱφὶ] ἰσχυρῶς. κταμένοιο] κταμένο· φε-
 νουθέντος.

537. Pro μὲν est τε in Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Hainf. 539. περιέσασθαι August. 540. καὶ δ' August.

537. Μαλακὴν] Δασαῖαν, οὐλὴν. Guicetus.

538. Στήμονι δ' ἐν παύρῳ] Κρόκός est floccus, κρόκη, αὐτὴ κρόξ subtemen. Ideo vestes, quae ad hyemem et frigus parantur, raro stamine, denso subtemine rexi iubet Hesiodus: Κρόκῦδες enim ἐν τῇ κρόκῃ, non in stamine. Ideo durius et retortiore filo stamen, molliore et magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollietates illa lanuginosae, quae panno supereminet, et quam petiit ac polit spina fullonis. Insignite factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgo male exponitur ab Eruditis et non recte legitur. Est in Politico: ὅσα δὲ γ' αὖ τῇ γνάψῳς ὅλην ἑμμετρῶς τὴν μαλακότητα ἴσχει, ταῦτα ἄρα

κρόκην μὲν νηθέντα, τὴν δὲ ἐπιτισταγμένην αὐτοῖς εἶναι τέχνην κροκανητικὴν: Quaecumque spinæ fulloniae tractatae accommodatae habent molliciem, ea esse subtemen cum neta sunt, artem vero iis praefectam artem nendi subtemen. Haec aliaque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit. Plinian. p. 277. Clericus.

Πολλὴν κρόκα] Hoc est, κρόκην. Suid. in κρόκῃ, tractam quae stamine mollior. Μηρύσασθαι, hoc est, πυκνῶν, συσέλλειν. Hesych. subintellige autem, ἐν τῷ ὑφαίνειν τὴν χλαῖναν. Guicetus.

541. ἱφὶ κταμένοιο] Οὐκ αὐτομάτως ἀποθανόντος, non sponte naturae mortui, sed ferro necati. Guicetus.

"Αρμενα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσας.
 Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὅπότεν κρύος ὤριον ἔλθῃ,
 Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοός, ὅφρ' ἐπὶ ὤμῳ

Aptos ligato, pedulibus intus condensans.

Primogenitorum vero, hoedorum, cum frigus tempestivum
 venerit,

Pelles confuito neruo bouis, ut super humeros

542. Ἀρμενα] ἀρμύδια. δήσασθαι] περιδύσασθαι. πίλοις] κοτύλλαις. ἔντο-
 σθεν (sic)] ἐντὸς. πυκάσας] ἀσφαλίσαι. 543. κρύος ὤριον] ψύχρα
 ἔγκαιρος.

542. ἔντοσθεν August. Ald. Iunt. I. 2. πυκάσας Acad. 543. ὅπότε B. 60.
 Coisl. August. ἀπὸ δὲ Trinc. Πρωτογόνων Iunt. I. 2. ἔλθῃ Ald. Iunt.
 I. 2. 544. ἐπὶ νύκτῳ codd. Rob. omnes, August. Ald. Iunt. I. 2.
 Trinc. Steph. Com. Heinsl. In ed. Krebsl. est ὤμῳ.

542. Πίλοις] Coactilibus,
 et propterea vdonea illi a Iu-
 risconsultis ἀμπίλια dicuntur,
 quae aliter pedulia in Regula
 Sancti Benedicti. Erant et-
 iam pilia ex coactilibus et ex
 detritis vestimentis. Stat. IV.
 Sylv. in Risu Saturnalitio v.
 24. Caes. pilia futa de lacernis, et
 saepe apud Martialem. Scaliger.

Πίλοις δ' ἔντοσθε πυκά-
 σας] Etymologicum magnum:
 Πῖλος, τὸ ἐξ ἐρίων ἐργασμέ-
 νον, πρὸς τὸ κοιμάσθαι ἐπι-
 τήδειον· ὃν ἡμεῖς πιλωτὸν
 Φαμεν: quod ex lanis elabora-
 tur ad cubandum paratum, quem
 nos pilorum vocamus. Tum
 affertur locus Homeri et v. 545.
 Hesiodi, ac tandem hic 542.
 versiculus illustratur: Σημαίνει
 δὲ ἀρτάρια, παννία, ὡς πα-
 ρὰ τῷ αὐτῷ, πέδιλα, καὶ
 ἐξῆς. πίλοις ἔντοσθε πυκά-
 σας. Γίνεται παρὰ τὸ πιέζω,
 οἶονε πιελός τις ὢν, καὶ κα-
 τὰ κρᾶσιν πῖλος. Quae ver-
 ba multis interpretatur Claud.
 Salmasius in Lampriidii Alexan-

drum Severum, pag. 521. ed.
 Parisinae, ubi ostendit πῖλος
 esse vdonea, hoc est, laneos
 calceos ex lana coacta factos;
 qui intra calceum quidem ha-
 bebantur, ut hic, verum et
 ipsi vicem calceamenti prae-
 stabant, domi et intra cubicu-
 lum. Calceones eos hodie vo-
 camus. Clericus.

Πυκάσας] An? πυκάσας.
 Guicetus.

543. Πρωτογόνων] Siue, ut
 habent Graeci Interpretes,
 praestantissimi sint foetus ii,
 quos pecudes primos in flore
 aetatis pariunt; siue, singula-
 ri idiomate Linguae Boeotiae,
 primogenitae dicerentur pecu-
 des in suo genere eximiae,
 quemadmodum apud Hebraeos
 בְּכוֹרִים bechorim, ut Hebraei
 Lexicographi docebunt. Cle-
 ricus.

544. Νεύρω βοός] Secun-
 dum morem antiquum neruis
 confuendi pelles. Sic hodie
 Canadiui faciunt. Guicetus.

545. Τετῶ

Τετῶ ἀμφιβάλη ἀλεῖν. κεφαλῆφι δ' ὑπερθεν 545
 Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἕατα μὴ καταδεύῃ
 Ψυχρὴ γάρ τ' ἥως πέλεται βορέας πειρόντος.
 Ἡῶς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἔραν ἄστερόεντος
 Ἄῃς πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις.

Contra pluuiam iniicias munimentum. supra caput vero
 Pileum habero elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Borea cadente:
 Matutinus vero super terram a coelo stellifero
 Aër foecundus extenditur beatorum supra opera:

545. ἀμφιβάλη] περιβάλη. ἀλεῖν] καταφυγῇ. κεφαλῆφι] κεφαλῇ. ὑπερθεν] ἐπάνω. 546. ἀσκητὸν] κατασκευασμένον. ἕατα] ὥτια. καταδεύῃ] θρέχῃ. 547. πέλεται] ὑπάρχει. βορέας] βορέα. 548. ἥως] πρωῒνος. ἀστερόεντος] ἀστράς ἔχοντος. 549. πυροφόρος] θραπτικός. ζωνόνοος τῶν μαρτῶν. τέταται] ἐξήπλωται.

545. Gloss. Ms. Palat. apud Gui. et Schreuel. τῶ ὄμβρῳ περιδῆς ἀλεωρήν. 546. Πῖλον Acad. 549. In Cler. edit. legebatur, πυροφόρος ἐντέταται. Rob. edidit, πυροφόρος τέταται, ut etiam est in Ald. ed. et caet.

545. Τετῶ ἀμφιβάλη ἀλεῖν] Hoc est, τῶ ὄμβρῳ περιδῆς ἀλεωρήν, e Cod. vet. Palat. Idem.

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Homer. καὶ ἀσκησασα χιτῶνα, hoc est, κατασκευασθέντα. Gallice *un feindre bien foulé*. Ἀσκητὸν autem dixit ut differat a supradictis πῖλοις ἔντοσθε πυκασας, hoc est, pilis leuius elaboratis. καταδεύῃ vero est madefacias secunda persona, non *humefiant*. Idem.

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν] Graecis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* Pertinacem, πῖλος et pedum et capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum eius est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud La-

tinios *cudo* utrumque significabat, et galerum, vel pileum, et pedule; nam *cudo* est πῖλος a *tudendo*. *Cudere* autem est ferire et tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus*.

549. Ἄῃς πυροφόρος] Voce aer intelligenda tenuis illa nebula, quae, una cum rore, e coelo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Saepe aer, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut v. 255. Vide et sequentes versus, ubi hic aër ex humore euectus dicitur et ventos creare; unde manifesto liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀήρης, καὶ ὕμια, ὀμίχλη, hoc modo: Ἀήρ, πνεῦμα, ὀμίχλη, νεφέλη; ita

Ὅς τε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἀπὸ αἰναόντων, 550
 Τψῆ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν θ' ὕει ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄησι,
 Πυκνὰ Θρηϊκίῃς βορέεσ νέφεα κλονέοντος.
 Τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόν δ' ἐνέσθαι,
 Μήποτε σ' ἔρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ, 555
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἴματα δεύσῃ.
 Ἄλλ' ὑπαλεύασθαι μῖς γὰρ χαλεπώτατος ἔτος

Qui haustus ē fluminibus perennibus,
 Alte supra terram leuatus venti procella,
 Intērdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Borea nubes excitante.
 Hunc anteuertens, opere perfectō, domum redi,
 Ne quando te caelitus tenebrosa nubes opprimat,
 Corpusque madefaciat, vestesque humectet.
 Sed euitato: mensis enim grauissimus hic

550. ἀρυσσάμενος] ἀρύσας, αἰὲν ναίντων (sic)] τρεχόντων. 551. ἀρθεῖς] ὑψωθείς. θυέλλῃ] εὐστροφῇ. 552. ὕει] βρέχει. ποτὶ] πρὸς. ἔσπερον] ἐσπέρην. ἄησι (sic)] πνέει. 553. κλονέοντος] κινῶντος. 554. τὸν] τῆτον. φθάμενος] φθάσας. τελέσας] πληρώσας. οἶκόν δ' ἐ] εἰς τὸν οἶκον. ἐνέσθαι] πορεύεσθαι. 555. ἔρανόθεν] ἐξ οὐρανόθεν. σκοτόεν] σκοτεινόν. ἀμφικαλύψῃ] περισκαπάσῃ. 556. χρῶτα] σῶμα. μυδαλέον] κάθυγρον. θείῃ] ποιήσῃ. εἴματα] ἱμάτια. δεύσῃ] ὕγρὰ ποιήσῃ. 557. ὑπαλεύεσθαι (sic)] φεύγειν. μῖς] δὲ μὴν.

550. ἀρυσσάμενος Senat. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinf. αἰὲν ναίντων August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. 551. γαῖαν August. 552. ἄησι August. Acad. 556. τε deest in cod. August. κατὰ Trinc. Steph. Heinf. et Cler. caeterae κατὰ vt etiam Rob. edidit. εἴματα Acad. sed corr. εἴμ. δὲ μὴ August. 557. ὑπαλεύεσθαι August.

ita vt *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus*.

Μακάριων ἐπ' ἔργοις] Hoc est, felicitium agricolarum, diuitum; qui, scilicet, agriculturae peritia et indefesso labore ditati sunt. *Guietus*.

550. Ἀεναόντων] Scriben.

dum videtur αἰεναόντων. Quīdam codd. αἰὲν ἀέντων. quam lectionem sequitur *Tzetzes*. ex ea, quamuis sequiore, nostra confirmatur. *Guietus*.

551. Ἀρθεῖς] Ἀἷρ, scilicet, in spiritum resolutus. *Idem*.

557. Χαλεπώτατος ἔτος] Ληγαίων, scilicet. *Idem*.

558. Χα

Χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοισι, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις
 Τῆμος θ' ὤμισυ βροσ', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον εἴη
 Ἀρμαλῆς μακραι γὰρ ἐπὶ ῥοθοὶ εὐφρόναι εἰσί. 560
 [Ταῦτα φυλασσόμενος, τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσόκεν αὖθις

Hibernus, grauis ouibus, grauisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit
 Alimoniae: longae enim noctes succurrunt illis.
 [Haec obseruans, totum in annum
 Aequato noctesque et dies, donec rursus

558. χαλεπὸς] βαρὺς. 559. τῆμος] τότε. θ' ὤμισυ] τὸ ἥμισυ. 560.
 ἀρμαλῆς] τροφῆς. ἐπὶ ῥοθοὶ] βοηθοὶ. εὐφρόναι] νύκτας. 561. ἐνιαυ-
 τὸν] χρόνον. 562. ἡμέρας] ἡμέρας. εἰσόκεν] ἔως. αὖθις] πάλιν.

559. θ' ὤμισυ Iunt. 1. 2. In ed. Krebs. est θ' ἥμισυ; caett. θ' ὤμισυ. βρο-
 σὶν Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. βροσὶν ἐπ' ἀνέρι δὲ B. 699. R. S.
 August. Acad. Senat. τὸ πλέον Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. 560.
 εἰσὶν August. Acad. Senat. 562. Post ἡμέρας in cod. August. addi-
 tur πάντα. αὖθις Iunt. 1. 2.

558. Χαλεπὸς προβάτοις] Oblitus iam videtur Hesiodus eorum, quae supra v. 516. dixerat, — Πῶσα δ' ἔτι, Οὐνεκ' ἐπηεταννὰ τρεῖς αὐτῶν, αὖ δ' ἀνέμω βορέε. Sed optimis poetis nonnunquam fas est obrepere somnum. *Robins.*

559. Τῆμος θ' ὤμισυ] Τὸ ἥμισυ, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, διὰ τὴν ἀεργίαν, homini vero plus dimidia, ut puta dodrans ex asse, hoc est, tres quartae partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλέον εἴη, pro ἐπεὶ. τμησίς. *Guicetus.*

560. Ἐπὶ ῥοθοὶ εὐφρόναι εἰσί] Hoc est, βοηθοὶ, adiutrices sunt longae noctes bu-

bus. ῥοθος, hoc est, fluctus, ἐπὶ ῥοθος fluctu impellens, fluctu adiuvans. ἀ ναυibus Metaphora, quae fluctu impelluntur et adiuvantur in cursu. *Idem.*

561. Τετελεσμένον] Haec declarant manifesto annum desinere statim a frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. l. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperis cum cornibus annum.* Annus incipiebat a matutino ortu Pleiadis. *Scaliger.*

562. Ἰσθσθαι νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos praebe ad mensuram laboris diurni et quietis nocturnae, ita ut per totum annum dies et noctes aequentur; hoc est, labori

Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.]
 Εὐ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα, μετὰ τροπὰς ἡλίοιο,
 Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἥματα, δὴ ῥα τότε ἄστῃς 565
 Ἀρκτῶρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
 Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκύνεφαιος.

Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
 Quum autem sexaginta, post conuersionem Solis,
 Hibernos exegerit Iupiter dies, tunc sane stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exoritur vespertinus.

563. ἐνείκη] ἐνέγκη· δῶ. 564. εὐτ'] δπηνίκα. 565. χειμέρι' -- ἥματα] χειμερινὰς ἡμέρας. 566. προλιπὼν] καταλιπὼν· ἄφεικ. ῥόον] ῥεύμα. 567. παμφαίνων] λάμπων. ἐπιτέλλεται] λάμπει. ἀκροκύνεφαιος] κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτός.

563. σύμμικτον καρπὸν Acad.

labori dierum alimenta debita,
 quieti noctium respondeant.
 χρὴ δίολε τῷ ἔτις βλέπειν
 εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέ-
 ρας, καὶ πρὸς ταύτας ἰσοῦν
 τὰ ἔργα καὶ τὴν τροφήν. ob-
 scurus et implicitus locus. *Guietius.*

566. Ἀρκτῶρος] Tempori-
 bus Hesiodi bruma erat circa
 7. aut 8. Ianuarii, ergo circa
 decimam Martii dicit oriri Ar-
 cturum. Hoc autem accidit
 circa initia Olympiadum, quo
 tempore sine dubio fuit *Hesio-
 dus*. Sunt autem 2370. anni
 a prima Olympiade, incepit-
 que hoc proximo solstitio prae-
 terito 1594. his millesimus
 trecentessimus et septuagesimus
 annus. *Scaliger*. Incidebat
 bruma in 30. Decembris, tem-
 pore *Hesiodi*, ex calculo *Pe-
 tauiano*, Var. Diff. Lib. VII.
 c. 5. *Clericus*.

Ἀρκτῶρος καὶ τὰ ἐξῆς] *Pli-
 nius* de saeculo Iuliano Lib.
 XVIII, c. 26. *A Fauonio in*
Aequinoctium vernum Caesari
significat XIV. Calendas Mar-
tii triduum varie, et VIII. Ca-
lendas hirundinis visu, et poste-
ro die Arcturi exortu vesper-
tino. *Colūmella* Lib. IX. c. 2.
IX. Calendas Martias Arcturus
prima nocte oritur. At in *Pe-*
tauiano laterculo acronychus
 exortus arcturi fit in piscium
 gradu 14. qui in Calendario
 Martii V. conuenit. Sed or-
 tus vespertinus verus, quem
 tabula praebet, posterior est
 apparenti. Haec et alia *D.*
Petauius Lib. II. c. 8. Var. Dis-
 sert. *Clericus*.

567. Ἀκροκύνεφαιος] In
 summo crepusculo, vespere,
 κατὰ τὸ ἄκρον τῆς νυκτός
 ἡγουν τῆς ἑσπέρας. *Guietius*.
 Ἀκρο

Τόνδε μετ' ὄρθρογόνῃ Πανδίωνις ὤρτο χελιδὼν
 Ἐς Φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσαμένοιο.
 Τὴν φθάμενος οἶνας περιταμνέμεν. ὥς γὰρ ἄμεινον. 570.
 Ἄλλ' ὅπ' ὅτ' ἀν' Φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἀν' φυτὰ βαίνει,

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
 In lucem hominibus, vere nuper coepto.
 Hanc praeuertens vites incidito: sic enim melius.
 At cum domiporta (cochlea) e terra plantas adscenderit,

568. ὄρθρογόνῃ (sic) ἢ κατὰ τὸν ὄρθρον γυνῶσα. Πανδίωνις] ἢ θυγάτηρ τῆς Πανδίωνος. ὤρτο] ἐξηγέρθη. 569. Φάος] φῶς. νέον] νεωστὶ. 570. τὴν] ταύτην. φθάμενος] προφθάσας. οἶνας] ἀμπέλους. περιταμνέμεν (sic)] τέμνειν. ὥς] ὥτως. ἄμεινον] κρείττον. 571. Φερέοικος] κοχλίας. ἀν'] ἀνδρ.

568. ὄρθρογόνῃ August. Acad. Iunt. 1. 2. 570. περιταμνέμεν August. 571. ἀνφύτα August. Ald. Trinc. ἀνφύτα Ald. Trinc. ἀνφύτα Steph. ἀμφύτα Iunt. 1. 2. Steph. marg. βαίνει August.

Ἀκροκνέφαιος] Idem est quod dicitur ἀκρόνυχος, nam ἄκρον κνέφας idem est ac ἄκρη νύξ, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tiro-num addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex aduerso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus vero vespertinus apparens, quando sol longiuscule ab horizontali diametro progressus est, adeo ut post eius occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. Clericus.

568. Ὁρθρογόνῃ] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὄρθρογόνῃ, ut *Hesychius* et auctor Etymologici magni, cuius haec sunt verba: Ὁρθρογόνῃ, ἢ μεγάλως θρηνηῖσα ἢ ὑπὸ τῶν

ὄρθρον ἡχᾶσα. Ἡσίοθος. πρὶν ὄρθαι — διεγέρθαι, ἀπὸ τῆς ὤρθαι ἀπαρεμφάτα, καὶ διασολῇ ὄρθαι. Sic Ὁρθρογόνῃ esset *excitans luctum*. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quae ex Poëtis collegit Sam. Bocharius Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10. Clericus.

Ὁρθρ. Πανδ.] Horat. l. 1. epist. 7. — Te, dulcis amice, reuifet Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima. Rob.

570. Τὴν φθάμενος οἶνας περιταμνέμεν] Columella Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, a Calendis Martiis, inquit, *eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemmae nondum moueant*. Clericus.

571. Φερέοικος] Ὁ κοχλίας. Guicetus.

Πληιάδας Φεύγων, τότε δ' ἡ σκάφος ἔκ' ἐτι οἰνέων·
 Ἄλλ' ἄρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φεύγειν δ' ἐσκιεῖς θώκας, καὶ ἐπ' ἧῳ κοῖτον,
 Ὡρη ἐν ἀμνητῷ, ὅτε τ' ἥελιος χροῖα κάρφῃ. 575

Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendae vites:
 Sed falcesque acuito, seruosque excitato.
 Fugito vero umbras sedes, et matutinum somnum,
 Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

572. οἰνέων] ἀμπελῶν (sic). 573. ἄρπας] δρεπάνας. χαρασσέμεναι] χαράσ-
 σεν. δμῶας] δούλες. ἐγείρειν] παρακινεῖν. 574. θώκας] καθέδρας. ἐπ' ἧῳ]
 κατὰ τὸν ὕπνον. 575. Ὡρη] ὥρα· κνιρῷ. ἀμνητῷ] τῷ θέρει. χροῖα]
 σῶμα. κάρφῃ (sic)] ἐκκεῖναι.

573. χαρασσέμεναι Iunt. I. 2. χαράσσει Acad. 574. κοῖτον August.
 575. κάρφῃ B. 60. 731. Coisl. August. Acad.

Φερέοικος] *Aithenaeus* Lib.
 II. p. 63. Ἡσίοδος τὸν κοχ-
 λίαν Φερέοικον καλεῖ, καὶ
 Ἀναξίλας δέ,
 Ἀπισότερος εἰ τῶν κοχλίων
 πολλῷ πάνυ,
 Οἱ περιφέρουσ' ὑπ' ἀπιστίας
 τὰς οἰκίας:

Hesiodus Cochleam vocat domi-
portam, Anaxilaus vero; Coch-
leis tu es multo diffidentior,
quae prae diffidentia circum-
ferunt domos. Cicero de Di-
vin. Lib. II. c. 64. Quid me
igitur mones? ut si quis medi-
cus aegrotto imperet ut sumat
Terrigenam herbigradam, do-
miportam, sanguine cassam,
potius quam hominum more coch-
leam dicere. Quod cum ita sit,
miror cur interpretes Latini
testudinem haecenus essent in-
terpretati, praesertim cum te-
studines in arbores non re-
pant; quod iam observarat
ante nos Sam. Bochartus Hie-

roz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. *Clericus.*

572. Πληιάδας Φεύγων]
 Τὴν ἐπιτολὴν τῶν Πλειάδων,
 τὸ καῦμα τὸ γινόμενον κατὰ
 τὴν τῶν Πλειάδων ἐπιτολὴν.
 Post σκάφος ἔκ' ἐτι οἰνέων,
 subintellige ἐς. Hoc versu
 fossio significatur ut praece-
 dente v. 570. putatio vitium.
Guietus.

Πληιάδας Φεύγων] Pluvi-
 as, nempe, nimias; propter
 quas, humo relicta cochleae
 plantas conscendunt. *Clericus.*

573. Ἄρπας τε χαρασσέ-
 μεναι] Superius v. 387. χα-
 ρασσαμένοιο σιδήρεα. ubi σι-
 δήρεα de falce ad metendum
 intelligendum est, ait autem
 eo loco Pleiades initio messis
 apparere. *Scaliger.*

Ἄρπας χαρασσέμεναι] Fal-
 ce incidere. Supra χαρασσο-
 μένοιο σιδήρεα. *Guietus.*

575. Ὡρη ἐν ἀμνητῷ, ὅτε
 τ' ἥελιος χροῖα κάρφῃ] Hic
 versus

Τημῆτος σπεύδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρεθρε ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
 Ἡὼς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.

Tunc festina, et domum fruges congere,
 Diluculo surgens, ut tibi sufficiens sit.
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

576. τημῆτος] τέττ', οἴκαδε] εἰς τὸν οἶκον. ἀγείρειν] συνάγειν. 577. Ὄρεθ-
 ριος] ἰκανός. 578. Ἡὼς] ἡμέρα ὄρθρου. ἀπομείρεται] λαμβάνει.
 αἶσαν] μετρίαν.

576. ἀγείρειν Trinc.

versus sic legendus et distin-
 guendus: Ὄρεθ' ἐν ἀμῆτ'.
 Ὅτε δ' ἡἷλιος χροῶα καρφοί.
 Idem.

576. Τημῆτος σπεύδειν].
 Columella Lib. II. c. 21. Cum
 matura fuerit seges, antequam
 torreatur vaporibus aestiui sde-
 ris, qui sunt vastissimi per or-
 zum caniculae, celeriter demata-
 tur. Nam dispendiosa est cun-
 ctatio, primum quod auibus
 praedam, ceterisque animalibus
 praebet, deinde quod grana et
 ipsae spicae culmis arentibus et
 aristis celeriter decidunt. Si
 vero procellae ventorum aut
 turbines inceserint, maior pars
 ad terram defluit. Propter
 quae recrastinari non debet, sed
 aequaliter flauentibus iam satis,
 antequam ex toto grana indu-
 rescant, cum rubicundum colo-
 rem traxerunt, messis facienda
 est, ut potius in area et in acer-
 vo, quam in agro, grandescant
 frumenta. Clericus.

578. Ἡὼς γὰρ] Hoc est,
 horae matutinae, quae ab au-
 rora incipiunt. Clericus.

Ἡὼς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτην]
 Τῷ ἔργῳ. Guicetus.

Ἡὼς γὰρ τ' ἔργοιο] Ad
 hunc locum notauit Plutar-
 chus, Homerum epitheta pul-
 chritudinem et delectationem
 exhibentia Aurorae attribuisse,
 nempe κροκόπεπλον, et ῥο-
 δοδάκτυλον; eam vero Helio-
 dum per utilitatem suam melius
 descripsisse. Τὸν μὲν ἂν Ὀμη-
 ρὸν Φησὶν ὁ Πλάταρχος ἐπι-
 θέτοις εἰς τέρψιν εὐδοκιμῶσι
 τὴν ἡμέραν κοσμήσαι, κροκό-
 πεπλον αὐτὴν λέγοντα καὶ
 ῥοδοδάκτυλον. τὸν δὲ Ἡσιο-
 δον μείζονως ἀπὸ τῶν ἔργων
 ἐφ' ἃ δὴ προϊῶσα κινεῖ τὰς
 ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκ-
 λύσεως εἰς τὴν ἑναργον μεθί-
 σῃσι ζῶην. Procl. Notari ta-
 men debet, nullam exinde
 laudem ad Hesiodum accedere
 vel detrahi ab Homero: quo-
 niam ille Aurorae utilitatem
 data opera descripsit, hic vero
 obiter tantum Aurorae memi-
 nit. In aliis locis, ubi leuis
 tantum incidit Aurorae men-
 tio, iisdem epithetis, quibus
 A a 2 Home-

Ἡὼς τοι προφέρει μὲν ὁδὸν, προφέρει δὲ καὶ ἔργα·
 Ἡὼς ἦτε φανέϊσα πολέας ἐπέβησε κελεύθας 580
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βεσὶ τέθησιν.
 Ἥμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθῆϊ, καὶ ἡχέτα τέττιξ

Aurora magis promouet quidem viam, magisque promouet laborem:

Aurora quae apparens multos ingredi fecit viam

Homines, multis vero iuga bobus imponit.

Quum vero scolymusque floret, et canora cicada

580. πολέας] πολλὰς. ἐπέβησε] ἐπιβῆναι ἐποιήσε. κελεύθας] ἰδὲ. 581. ἥμος] ἦτε. σκόλυμος (sic)] εἶδος βοτάνης. ἡχέτα] ὁ μουσικὸς.

580. ἀπίβησε Trinc. 581. πολλοῖς Iunt. 1. 2. Steph. Com. 582. σκόλυμος August.

Homerus, vititur Hesiodus. Sic v. 610. Ἀρκτῆρον δ' ἐσίδῃ ῥε-
 δοδάκτυλος Ἡὼς. Rob.

579. Προφέρει μὲν ὁδοῦ] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec saltu superare viam sit τὸ προφέρειν. Hic idem τῷ ὑπερφέρειν notari videtur. Φαγεῖν ἄρτα, πιεῖν οἶνον. ἄττικα. Guiccius.

Ἡὼς τοι προφέρει]. Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniae loco, Καλλιόπη, ἣ μὲν προφερέσστη ἐστὶν ἀπασέων, exponit, προφερέσατον πρεσβυτάτον. Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀρίσταρχος τὸ προφερέσατον, ἀντὶ τῆς πρεσβυτάτου ἠκασεν ὥς αἰδηλον, πότερον τῇ τιμῇ, ἢ τῷ χρόνῳ προφερέσστην οἱ δὲ ἐντιμότητην. Eustathius. τὸ δὲ προφείροις πρωτότυπὸν ἐστὶ τῆς προφορέας, ἀφ' ἧς παρὰ τοῖς ὕστερον προφορικῶς παρήκται

λόγος. ὅτε δὲ προφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, ὅθεν καὶ ὁ προφερέσερος, δῆλον ἐστὶ. Ἡσιόδου δὲ ἐν τῷ, προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργα, ἑτεροῦτον τι σημαίνον τὸ προφέρειν εὐπορεῖσθαι, καὶ ἐκ αὐτοῦ χρημα λαμβάνει ἀντὶ τῆς ὑπερφέρει, ἀλλ' ἀντὶ τῆς προάγει, προκόπτειν ποιεῖ, προκινεῖ, προβιβάζει. Hein-
 sius.

582. Σκόλυμος] Artichaut sauvage, aliter chardonette. Κινύρα artichaut cultiue. Κάκτος carde. De Scolymo vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenaeum. Scaliger.

Σκόλυμος] Grauius errant, ut putat Glaucl. Salmasius ad Solinum p. 164: huius aetatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Graecorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini proprie Carduus vocabant, nos Artichaut.

Hanc

Δενδρέω ἐφεζόμενος λεγυρὴν καταχέυει αἰοιδὴν

Arbori infidens dulcem fundit cantum

§83. [δενδρέω] δένδρον. [ἐφεζόμενος] καθεζόμενος. [λεγυρὴν] χλυμαίαν. [καταχέυει] (sic) [ἐπιχέει]. [αἰοιδὴν] ᾠδὴν.

§83. ἐπιχέει August, Acad.

Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, *Carduus* sativus. Ego genere distingui censeo. Σκόλυμος vox Graeca est, quae nomen in Latino non habet; ideo *Scolymus* Latine sua voce vocandus est, non *Carduus*, ut faciunt vulgo apud *Theophrastum* et *Dioscoridem*. Graeci omnes, non solum *Paulus* et *Aetius*, verum etiam *Dioscorides* ipse *Κινάραν* et *Σκόλυμον* separant. Atqui certum est *κινάραν* Graecis dici, quem Latini vocant *Carduum*, Siculi *Κάρτον*. *Scolymus* Graeciae notissimus, unde illud *Hesiodi* et ex eo *Aristotelis* ἐπὶ σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimae. *Scolymum* in cibos Oriens et Graecia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum* quoque in cibos recipit. Oriens et alio nomine *Limoniam* appellavit. Frutex est nunquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. *Eratostheni* quoque laudata in pauperis coena. Edulis est potissimum radix, sed et herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. *Clericus*.

[Ἡμος δὲ σκόλυμος] Ephes.

meris *Hesiodi* aetatem definit ἐπὶ σκολύμῳ. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἤττον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, καθ' ὅπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκολύμῳ, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρότατοι δὲ τε ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus *Camerarius*, κολύμῳ legerunt: alii κολύβῳ· κολύβος enim, dicunt, ἐπαυλὶς exponitur ab *Hesychio*. Sed mirum viris doctis in re tam laevi aquam haesisse, praesertim qui βαρυλογίαν *Aristotelicam* cognitam haberent. *Hesiodus* aetatem constituit ἐπὶ σκολύμῳ καὶ τέττιγγος: ita loquuntur eleganter οἱ χαρίεντες, id est, tempore *cardui* et *cicadae*, vel, dum *carduus* et *cicada* est. Hoc secutus *Aristoteles*, dixit *Hesiodum* salacitatem mulierum, virorum vero impotentiam constituere ἐπὶ σκολύμῳ. Non vacabat *Aristoteli* aliud agenti citare versus illos, Ἡμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, et quae sequuntur, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratio-

Πυκνὸν ὑφ' αὖ πτερύγων, θέρους καματώδους ὥρη,
 Τῆμος πιόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος, 585
 Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει
 Αὐαλέος δὲ τὸ χρῶς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότε ἤδη
 Εἴη πετραίη τε σκιή, καὶ βύβλινος οἶνος,

Frequenter sub alis, aestatis laborioso tempore,
 Tunc pinguesque caprae, et vinum optimum,
 Salacissimae vero mulieres, et viri imbecillissimi
 Sunt, quoniam caput et genua sol siccatur,
 Siccum vero corpus ob aestum. Sed tunc iam
 Sit in antro umbra, et Byblinum vinum,

584. πυκνὸν] πυκνῶς. θέρους] θέρης. καματώδους] καματώδης. ὥρη] ὥρῃ.
 585. τῆμος] τότε. πιόταται] λιπαρόταται. 586. μαχλόταται] θερμόταται
 ἐπὶ συνῆσιν δρῶσαι. ἀφαιρότατοι] ἀσθενέστατοι. 587. Σείριος] ἥλιος. ἄζει]
 ξηραίνει. 588. αὐαλέος - χρῶς] κατέξηρον τὸ σῶμα. 589. εἴη] ἔτω.
 βύβλινος (sic)] ἐν βίβλιν πόλινος.

584. καματώδης Acad. ὥρης Acad. Senat. 586. δέ τοι Iunt. 1. 2. 588.
 Αὐαλέως Trinc. ἀλλὰ καὶ Acad. 589. βύβλινος B. 60. 731. August.
 Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc.

ne dixit, καθάπερ καὶ ὁ ποιη-
 τῆς λέγει ἐπὶ σκολύμῃ, sic ut
*Poeta Hesiodus dicit de tem-
 pore quo viret carduus. Quod
 hinc desumpsit Alcaeus, cum
 dixit: Ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλυ-
 μος· νῦν δὲ μιαιώταται γυ-
 ναῖκες. Diximus Hesiodum,
 in libris Ἔργων, etiam ἐΦημε-
 ρίδα complexum esse. Osten-
 dit itaque hic, postquam ver
 absoluit, quid agendum sit
 ἐπὶ σκολύμῃ καὶ τέττιγγος.
 Heinsius.*

Ἡχέτα τέττιξ] Alcaeī
 versus citantur a Proclo, qui-
 bus hunc Hesiodi locum poeta
 ille imitatus est. Τέγγε πνεύ-
 μονας οἶνω. τὸ γὰρ ἄστρον πε-
 ριτέλλεται. ἃ δ' ὥρα χαλε-

πά. ἀχρεῖ δ' ἐν πετάλων ἀχέ-
 τα τέττιξ, ἀνθεῖ δὲ καὶ σκό-
 λυμος. νῦν δὲ καὶ μιαιώταται
 γυναῖκες. λεπτοὶ δὲ τοὶ ἄν-
 δρες· ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνα-
 τα Σείριος ἄζει. Hanc etiam
 anni tempestatem eodem mo-
 do descripsit Aristophanes *Eir.*
 1159. Ἡνὶν' ἂν ἀχέτας Ἀδῆ
 τὸν ἡδὺν νόμον, Διασκοπῶν,
 ἡδομαι, Τὰς Λημνίας ἀμπέ-
 λας, Εἰ πεπαίνεσιν ἡδῆ. *Rob.*

584. Ἐπὶ πτερύγων] Ab
 alis, διὰ τῶν πτερυγῶν vid.
 Moschop. *Guierus.*

589. Πετραίη τε σκιή] Qua
 nulla maior ac frigidior. Si-
 milis imago obuersabatur ani-
 mo Prophetae Esaiæ, cum
 scribebat *Cap. XXXII, 2. de*
 re-

re exoptatissima: *Eris instar
tenuorum aquae in sicco loco, ac
que instar umbrae ingenuis pe-
trae, in siticulosa terra.* Cle-
ricus.

Βυβλινος οἶνος] Byblinum
vinum, cuius meminit Festus
et Theocritus, est vinum cuius
vitis delata erat ex vrbe Sy-
riae Byblo, ut Romae Nitio-
brix, de Bordeaux. Scaliger.

Βυβλινος οἶνος] Huc trans-
feremus integram adnotatio-
nem Lucae Holstenii ad vocem
Βιβλίνη, quam Stephanus By-
zantius docet fuisse nomen re-
gionis Thraciae, a qua vinum
Biblinum dictum. "Athenaeus
Lib. I. p. 31. "Αχαιος τὸν Βί-
βλινον (ἐπαινέει) ἔδεξιζτο,
Βιβλίνῃ μεθύος ἐκπωματι.
Καλεῖται δὲ ἔτιως ἀπὸ τινος
χωρὶς ἔτιω προσαγορευομέ-
νη. Φησὶ δὲ καὶ Φίλιπος,
Ὅτι παρὲξ Λέσβιον, Χῖον.
Πάπας.

Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον,
ὥς σε μὴ

Κραιπαλᾶν.

Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ τινῶν
ὄρων Βιβλίνων φησὶν αὐτὸν
ὠνομάσθαι Ἀρμενίδας, δὲ
Θράκης φησὶν εἶναι χώραν
τὴν Βιβλίαν, ἣν αὐθις Τισα-
ριην καὶ Οἰσύμην προσαγο-
ρευθῆναι. ἐπεικῶς δὲ ἡ Θρά-
κη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδυοῖνος,
καὶ συνόλως τὰ πλησίον αὐ-
τῆς χωρία.

Νῆες δ' ἐκ Λήμνης παρὲξ-
σαν οἶνον ἄγασαι.

Ἰππίας δὲ ὁ Ῥηγῖνος τὴν
εἰλεὸν καλεσμένην ἄμπελον
Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι, ἣν

Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβα-
σίλευσε Συρακυσίων, πρῶ-
τον εἰς Συρακῆσας κομίσαι
ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν ἢ ὁ παρὰ
Σικελιώταις γλυκὺς καλῶ-
μενος Πόλλιος, ὁ Βίβλινος οἶ-
νος. Achaeus Biblinum com-
mendat: excepit Biblini vini
poculo. Sic autem vocatur a
loci cuiusdam nomine. Dicit
etiam Philinus:

Præbiturum me tibi Lesbium,
Chium Papae!

Thasium, Biblinum, Men-
daeum, ita ut tu non

Inebrieris.

Epicarmus a quibusdam Bi-
blinis montibus vocatum ait.
Armenidas vero tradit Thra-
ciae partem vocatam esse Bibli-
am, quam Tisaram et Oesy-
mam dicunt. Thracia quidem,
ob vini quod fert præstantiam,
et vicina omnia ei loca, admi-
rationi fuit:

Naues ex Lemno aderant vi-
num vehentes.

Hippius Reginus quam virem
torruosam vocabant, Biblinam
dictam fuisse ait, eamque Ar-
gium Pollin, qui regnavit
Syraculis, primum ex Italia
Syraculas inuexisse. Quam-
obrem quod dulce vinum Siculi
nuncupant Biblinum fuerit.

Quem locum ideo adscripti,
ut qui eum legerint de scri-
ptura certi corrigant porro
vulgatos Hesiodi Codices in
Operibus, v. 589. in quibus
Βυβλινος οἶνος legitur, pro
Βίβλινος. Ad quem locum
Moschorinus: Βίβλος ποτα-
μός ἢ πόλις Θράκης. Di-

Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλας τ' αἰγῶν σβεννυμέναων, 590
Καὶ βοὸς ὕλοφάγοισι κρέας μῆπω τετοκυίης,

Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et vaccae quae frondibus pascitur caro nondum enixae,

590. μᾶζα (sic) -- ἀμολγαίη] ἄρτος γάλακτι ἐζυμωμένος. σβεννυμέναων] πνεύ-
μένων τῷ θηλάζειν.

591. ὕλοφάγοισι] ἀγρίαι· ἕλην τρώγοντες. τε-
τοκυίης] γεννησάσης.

590. Μᾶζα August.

„stinctius *Proclus*; sed foedo
„vitio infectus: οἶνον Βύβλι-
„νον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιοῖ
„(lege, οἱ Νάξιοι) παρ' αὐ-
„τοῖς γεωργεῖσθαι Φασι πο-
„ταμόν ἔτῳ καλασμενόν (le-
„ge, παρὰ ποταμόν) Τε-
„izes ineptit suo more. A cor-
„rupta autem lectione *Hesiodi*
„deceptus est *Eustathius*, qui
„ad *Iliad.* A. p. 371. Βύβλι-
„νον οἶνον, et Βυβλίαν χώ-
„ραν scribit, tamquam *Hesio-*
„do auctore. Adde *Theocri-*
„tum qui *Idyll.* XIV. 15.

„— — ἀνῶξα δὲ Βύβλινον
αὐτοῖς

„Εὐώδη τετόρων ἐτέων,
„Aperui istis vinum *Biblinum*,
„odoratum quatuor annorum.
„Pro Βίβλινον, Denique *Sui-*
„dam, apud quem, Βιδίνη
„πόλις Σκυθίας, pro Βιβλί-
„νη, ut hic, quemadmodum
„ex ipsa litterarum serie ma-
„nifestum est.“ Haec *tenus Hol-*
„stenius, qui in loco *Athenaei*
nescio quare praetermiserat
verba *Philini*, quae quam ma-
xime faciunt ad rem, nosque
docent cur *Hesiodus* suadeat
aestate bibere vinum *Bibli-*
num. Ex iis enim liquet fuisse

tenue vinum, et quod non fa-
cile inebriaret; quale biben-
dum aestate, non generosius,
cuius fumi facile inebriant, et
vis etiam vehementior incen-
dit. Ceterum vniuersa *Thra-*
cia, propter frequentiores mon-
tes, non est ferax vini, sed
tantum partes meridianae. *Cle-*
ricus.

Εἰη πετραίη τε σκῆψ] Haec
mihī legenti veniunt in men-
tem summi Poetae carmina,
quae, licet politissima, haud
tamen penitus ab antiquo no-
stro et rustico Poeta abhor-
rent.

Rura mihi et rigui placeant in
vallibus amnes;

Flumina amem sylvasque inglo-
rius; O ubi campi

Sperchiusque, et virginibus dæo-
cbata Læcaenis

Taygeta! O qui me gelidis in
vallibus Aemi

Sistat, et ingenti ramorum pro-
teget umbra. *Georg.* 2. *Rob.*

590. Μᾶζα δ' ἀμολγαίη]
Scilicet, τῷ περὶ τὸν τῷ ἀμολ-
γῶ καιρὸν ἀμελγομένῳ. κατὰ
τὸν ἀμολγον πεποιημένη καὶ
γάλακτι ἐζυμωμένη τῷ ἀμολ-
γαίῳ. *Quicquid.*

592. Πρω-

Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκίῃ ἐζόμενον, κακορημένον ἦτορ ἐδώδης,
 Ἀντίον ἀκραῖος ζεφύρεα τρέψαντα πρόσωπον,
 Κρήνης τ' αἰνάα καὶ ἀπορρύττα, ἥτ' ἀθόλωτος. 595
 Τρεῖς δ' ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἴμεν οἶον.
 Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
 Δινέμεν, εὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ σθένης Ὠρίωνος,

Tenerorumque hoedorum. praeterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obuerso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.
 Tres partes aquae infunde, quartam vero partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion,

592. πρωτογόνων τ' ἐρίφων] [subaud.] κρεῖται. αἴθοπα] [καυσιαν. πινέμεν]
 πίνειν. αἴθοπα πινέμεν οἶνον] [subaud.] κελεύω. 593. κακορημένον] πεπλη-
 μένον (sic). ἦτορ] τὴν ψυχὴν. ἐδώδης] τρεφῆς. 594. ἀντίον] [φαντασ-
 μόνος (sic)] εὐκραῖα. καθαρά. πρόσωπα (sic)] πρόσωπον. 595. ἀπορρύττα]
 καθαράς. ἀθόλωτος] ἀτάραχος. 596. προχέειν] ἰσχυρῶς. ἴμεν (sic)] ἱμῶ-
 λειν. 597. ἐποτρύνειν] καρκινεῖν. Δημήτερος] γῆς. ἱερὸν (sic) ἀκτὴν]
 ἱερὸν δῶρημα. 598. δινέμεν] δινεῖν. ἀλάων. σθένης] ἀνάμης.

594. εὐκραῖα B. 63. August, Senat. εὐκραῖα ἀνέμω Ald. Iunt. 1. 2. Com.
 ἀκραῖα Acad., sed supra scriptum manu recentiore εὐκραῖα. Ἀνέμω Steph.
 Heinsf. ζεφύρεα est in cod. Schren. Palat. cum glossa εἶδος ἀνέμω. πρῶτα
 πα B. 699. R. S. Coisl. August. 595. αἰνάα August. Acad. Iunt. 2.
 596. δ' deest August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. Heinsf.
 τέτρατον August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. ἴμεν August. οἶον Acad.
 Iunt. 1. 2. 597. ἐποτρύνειν Acad. Senat. ἱερὸν August. 598.
 πρῶτον Iunt. 1. 2.

592. Πρωτογόνων] Hoc
 est, praestantissimorum. Vide
 not. ad v. 543. Clericus.

593. Κακορημένον ἦτορ ἐδώ-
 δης] Corde, non animo. Guie-
 tus.

594. Ἀντίον εὐκραῖος ἀνέ-
 μα] Scribendum ἀκραῖος, hoc
 est, in superficie flantis, cui
 ὑπεραῆς opponitur. Idem.

595. Ἀεναῖα] An scriben-

dam αἰεναῖα, vt supra αἰεναόν-
 των. Idem.

597. Ἱερὸν ἀκτὴν] Ἀττι-
 κῶς pro ἱερῶν, vt supra. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ δινήσει
 τῶν βοῶν ἀλοῶν. Idem.

Εὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ σθέ-
 νος Ὠρίωνος] Orionem Theo-
 phrastus, in Libro de ventis,
 ait oriri ἐν ἀρχῇ τῆς ὁπώρας,
 δύνειν δὲ ἐν ἀρχῇ τῆς χειμῶ-

Χώρῳ ἐν εὐαεῖ, καὶ εὐτροχάλῳ ἐν ἀλῶῃ.
 Μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσσιν. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ 600
 Πάντα βίον κατὰθῃαι ἐπάρμενον ἐνδοθεν οἴκῳ,
 Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
 Δίξασθαι κέλομαι χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος.

Loco in ventis exposito, et bene planata in area.
 Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
 Omnem victum deposueris bene conditum intra domum,
 Serum domo carentem conducere, et sine liberis ancillam
 Inquirere iubeo: molestā est autem quae liberos habet ancilla.

599. εὐαεῖ (sic) εὐκράτῳ. 600. ἄγγεσσιν] ἄγγελοις. αὐτὰρ] δὲ. ἐπὴν]
 ἐπεὶ. 602. Θῆτα (sic) Θῆτα μισθωτὸν. ἄοικον] χωρὶς οἴκου (sic).
 ἄτεκνον] ἄπαῖδα. ἔριθον] γυναικὶς ζευγμένον.

599. εὐαεῖ August. 600. εὐκομίσασθαι Ald. 601. κατὰθῃαι Iunt. I.
 οἴκῳ Acad. 602. Θῆτα B. 60. August. Ald. Iunt. I. 2. Trinc. Steph.
 Heinf. Θῆτα γ' B. 699. 731. R. S. Coisl. Acad. Senat. et cod.
 Palat. Schreuer.

vos, vbi ὀπώραν pro. aestate
 iam inclinante sumit, diebus
 aliquot a confecto solstitio. In
 laterculo Petauiano, lucida pe-
 dis Orionis Heliacum ortum
 facit Carcinonis XVIII. Iulii
 XII. Sed Theophrasti aeno et
 Athenis maturius id fiebat.
 Verum post ortus heliaci diem
 ex tabulis confectum, apparen-
 tes fidem ortus matutim repe-
 runt. Itaque propagatus hic
 ortus est vsque ad ὀπώρας ini-
 tium. Polybius Lib. I. scribit
 Romanos in Africam e Sicilia
 traiecisse, inter ortum Orionis
 et Sirii, incommoda tempe-
 state. Ortum intelligit vtrobi-
 que heliacum. Nam Sirius Le-
 ontonos VIII. ineunte Augu-
 sto, Orion paullo post solsti-
 tium oriri incipiebat. Ergo
 Iulio mense navigarunt. Sic

Hesiodus messis ac triturae tem-
 pus circumscribit Orionis ex-
 ortu. Haec aliaque id genus
 habet Petauius, Variarum Dis-
 sert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν εὐαεῖ] Var-
 ro de R. R. Lib. I. c. 51. Are-
 am esse oportet in agro, subli-
 miorē loco, qua perflare possit
 ventus. Vide et Columellam
 Lib. II. c. 20. Clericus.

Ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλῶῃ] Leg.
 εὐπροχίλῳ. Guicetus.

600. Κομίσασθαι] Repo-
 nere, recondere. Idem.

601. Ἐπάρμενον] Hoc est,
 ἄρμενον, compositum, para-
 tum, conditum. Idem.

602. Θῆτα] Significat ho-
 minem liberum, qui locat ope-
 ras suas, mercenarius. Scali-
 ger.

Καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομῆν· μὴ Φεῖδες σίτη·
Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρέμαθ' ἔληται. 605
Χόρτον δ' ἐσκομίσαι, καὶ σφυρετόν, ὅφρα τοι εἴη,
Βροτὶ καὶ ἡμιόνουσιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι Φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.
Εὐτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Θύραν, Ἀρκτῦρον δ' ἐσίδῃ ροδόδακτυλος Ἥως, 610
Ὡ Πέρση, τότε πάντας ἀποδρεπε οἶκαδ' ἐβότρους.

Et canem dentibus asperum nutrito : nec parcas cibo :
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Foenum autem importato, et paleas, ut tibi sit,
Bobus ac mulis annum pabulum, sed postea
Seruorum refocilla cara genua, et boues solue.
Quum vero Orion et Sirius in medium venerit
Coelum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe et fer domum uas.

604. καρχαρόδοντα] ἔχεις ἔχοντα ἰδόντας. κομῆν] τρέφειν. Φεῖδες] Φεῖδης.
605. ἡμερόκοιτος ἀνὴρ] κλέπτης δὲ τὴν ἡμέραν κοιμώμενος, τὴν νύκτα δὲ κλέπτων.
ἔληται] λάβῃ· τρέψῃ. 606. σφυρετόν (sic)] συναγωγὴν τῶν φύλλων καὶ τῆς
ἀχύρης. 607. ἐπηετανόν] ἐλοχεύειον. αὐτὰρ] δὲ. 608. Δμῶας] δούλως.
ἀναψύξαι] ἀναπαῦσαι. βόε] βόας. 609. εὐτ'] ἐπηνίκα. 610. ροδόδα-
κτυλος] ἡ λαμπρὰ. 611. ἀποδρεπε] κόπτε. οἶκαδ'] εἰς τὸν οἶκον.
[subaud.] κομίζων. ἐβότρους] ταφυλάς.

604. εἶπον R. S. 605. ἡμνται Iunt. I. 2. 606. χόρτον τ' Acad. Trinc.
August. ἐς κομίσαι Ald. σφυρετόν August. Ald. τοι deest Iunt. I. 2.
609. ἔλθοι Iunt. I. 2. 610. εἰδοι Iunt. I. 2.

603. Κομῆν] Curare, alere.
Φεῖδες σίτη, subintellige, can-
nis. *Guietus.*

604. Καρχαρόδοντα] ζῶα
Quae habent inaequales, et
ferratos dentes, ut canes, vul-
pes, lupi, leones; ἀμφοδό-
ντα, quae aequales habent, ut
equi; χαυλιδόντα, quae aper-
tos habent, ut mures, talpae,
apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφυρετόν] Du
fourage. *Guietus.*

607. Ἐπηετανόν] Scriben-
dum videtur ἐπηετανόν, aut
est συνίησις in ἐπηετανόν.
Idem.

610. Ἀρκτῦρον δ' ἐσίδῃ ρο-
δόδακτυλος Ἥως] Arcturi in-
telligitur Heliacus ortus, qui
incidit in Virginis 27. gra-
dum, hoc est, Septembris XXI.
quod *Hesiodi* aevo aliquot die-
bus prius fiebat. Is est verus
ortus, nam apparens aliquot
diebus serius fit. *Clericus.*

612. Ἀγγε'

Δεῖξαι δ' ἡλίω δέκα τ' ἡμέατα καὶ δέκα νύκτας.
 Πῖντε δὲ συσκιᾶσαι, ἔκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
 Δῶρα Διωνύσῃ πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
 Πληιάδες θ', Ἰάδες τε, τό τε σθένοσ' Ὠρίωνος 615
 Δύνωσιν, τότε ἔπειτ' ἀρότῃ μεμνημένος εἶναι

Exponito vero Soli decem dies eisdemque noctes.
 Quinque autem in locum opacum reponē, sexto in vasa conde
 Dona laetitiae datoris Bacchi. Sed postquam utique
 Pleiadesque, Hyadesque, ac vehemens Orion
 Occiderint, tunc deinde arationis memor esto

612. δεῖξαι] δεῖξω. ἡμέατα] ἡμέρας. 613. συσκιᾶσαι] ἐν τῇ σκιᾷ θῆναι.
 ἄγγε'] ἀγγεῖα. ἀφύσσαι] ἀποθλίψαι. 614. πολυγηθέος] πολυχάρης. ἐπὴν
 (sic)] ἐπει. 615. σθένοσ'] δύναμις. 616. μεμνημένος εἶναι] [subaud.] θῆναι.

612. Δεῖξαι θ' August. ἡλίω Iunt. I. 2. δέκα August. δὲ κατ' Trinc. τ'
 deest in Ald. Iunt. I. 2. ἡμέατα Acad. 613. συσκιᾶσαι Ald. Iunt. I. 2.

614. Διωνύσῃ (sic) August. διονόσῃ Iunt. I. 2. Trinc. ἐπὴν August. 616.

δύνωσιν August. ἀρότῃ B. 731. Coisl. August. Senat. Ald. Trinc.
 μεμνημένον Senat. Acad.

613. Ἀγγε' ἀφύσσαι] Ἀ-
 ποθλίψας ἀφύσαι. Guierus.

Ἐκτω δ' εἰς ἄγγε' ἀφύ-
 σαι] Mirox Hesiodum ni-
 hil de calcatione racemorum,
 expressioneque succi, vi tor-
 cularis, dixisse. Praeterea ei
 exigua oportet esse vineta, qui
 racēmos foli et umbrae tamdiu
 exponat; nam in ingenti ra-
 cemorum copia fieri haec, sine
 multis incommodis, non pos-
 sunt. Forte de exigua copia
 vini, eiusque praestantissimi,
 conficienda agit. Clericus.

615. Πληιάδες θ' Ἰάδες
 τε] De Pleiadum occasu egi-
 mus ad v. 384. Superest ut
 aliquid dicamus de occasu duo-
 rum aliorum Asterismorum,
 quorum hic meminit Hesiodus.
 Vtriusque autem intelligit oc-
 casum matutinum, seu Cosmi-
 cum. In Petaviano laterculo,
 Palilicium, id est, lucidissima
 Hyadum in oculo Tauri posi-

ta, mane occidit, in gradu
 IX. Scorpīi Romae; id est,
 Nouembris II. quo die Coly-
 mella Tauri caput occasum fa-
 cere scribit. At in Aegypto,
 matutinus occasus fiebat in gra-
 du Scorpīi XI. Nouembris IV.
 Sed idem Columella fuculam
 mane occidere ait XXI. No-
 vembris, qui est apparens oc-
 casus matutinus, vero poste-
 rior. Vide Petavium Var. Dif-
 fert. Lib. II. c. 8. Clericus.

Τό τε σθένοσ' Ὠρίωνος]
 Lucida stella pedis Orionis ma-
 ne occidit, Scorpionos V. Octo-
 bris XXIX. Zonaē mediae
 Scorpionos XII. Nouembris
 V. Humerus dexter Scorpio-
 nos XXI. Nouembris XIV. Ita-
 que initio Hyemis vere dictus
 est occidere. Clericus.

616. Ἀρότῃ μεμνημένος
 εἶναι] Vide notata ad v. 384.
 Clericus.

Ἦραϊν. πλειῶν δὲ κατὰ χρόνους ἀρμενος εἶη.

Tempestivae: ita annus in opere rustico bene dispositus sit.

617. πλειῶν] ὁ ἐνιαυτός. χρόνους] γῆς. ἀρμενος (sic)] ἀρμόδιος.

617. ἀρμενος August.

617. Πλειῶν] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Graecorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiēbant, unde πλειῶν dictus.

Staliger.

Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνους ἀρμενος εἶη] Ὁρμενος videtur scribendum. hoc est, ὀρμήσας, κατὰ χρόνους ὀρμήσας, hoc est, ὑπὸ γῆς κατελθὼν, astrictore occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus. Sed τὸ κατὰ χρόνους sic non placet, et versus addititius videtur. ἄτως ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τῶν τῆς γῆς ἔργων πεπληρωμένος εἶη. vel ὁ πλειῶν ἦγεν ὁ ἐνιαυτός τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔργων τέλος ἂν ἔχοι, vel ἄτως ὁ ἐνιαυτός ἐπὶ τῶν τῆς γῆς ἔργων καλῶς ἔχοι καὶ ἀρμόδιως. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. Guetus.

Arati Scholiastes ad Tmema 24. τῶν Φαινομένων Ed. Morelianae anni 1559. Ἀπὸ τῶν, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλειῶν ἐκλήθη ὁ ἐνιαυτός: ab hisce, per excellētiā, Pleion vocatus est annus. Hesychius tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῶ πάντας τὰς καρπὰς τῆς γῆς συμπληρῶσθαι. Haec vox occurrit et in Cassandra Lycophronis:

Εἰς πέντε πᾶ πλειῶνας ἰμεῖ-
ρων λείχας,
Quinque circiter annos lecti capidus.

Clericus.

Ἀρμενος εἶη] Hoc est, singulae anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac diuidantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticae Scriptores diligenter annum diuiserunt, et notarunt quae singulis eius partibus fieri oporteat. Vide Varronis de R. R. Lib. I. c. 27. et sequentibus. et Columellam Lib. XI. c. 2. Clericus.

Πλειῶν δὲ κατὰ χρόνους] Non intellexerunt haec interpretes. Ac primo Moschopulus quantum a sensu horum verborum absit, perspicue fatetur, cum ἔσω per ἔσω reddit. Satis superque alibi probauimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio eius passim fere sparsa sit, manifeste tamen ibi incipere: Μῆνα δὲ Ληναίων. Ita ut tota agriculturae doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminauit,

Εἰ δέ σε ναυτιλῆς δυσπεμφέλης ἡμέρος αἰρήῃ,
Εὐτ' ἂν Πληιάδες, σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος

Quod si te navigationis periculosa desiderium ceperit,
Quando utique Pleiades, vehementem Orionem

618. ναυτιλῆς] ναυτικῆς. δυσπεμφέλης (sic)] τῆς κακῆς παραπεμπέσεως. ἡμέρος] ἐπιθυμία. αἰρήῃ (sic)] κρατεῖ. 619. ὄβριμον (sic)] ἰσχυρόν.

618. δυσπεμφέλης August. αἰρή Ald. αἰρεῖ B. 60. Coisl. August. Heinl. 619. ὄβριμον August. Ald.

minavit, cuius doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem et agriculturæ doctrinam, tali clausula, concludit: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη, quod interpretes Latini, secuti Graecos, reddiderunt, *Annus vero per terram accommodus sit*. Ineptissime. Multum torfit omnes illud κατὰ χθονὸς, quae verba absolunt agriculturæ praecepta, simulque ad navigationem viam praeparant: ita ut illud quod sequitur, Εἰ δέ σε ναυτιλῆς, ita cum hoc cohaereat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοωτεῖν dicebant, Hesychius: Βοωτεῖν, ἀροτριᾶν ὅταν ὁ Ὠρίων δύνῃ) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiae rationem orditur. At Proclus optime ad hunc locum notarat, πλειῶν ὁ ἐνιαυτὸς, τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων ἄνω ἂν τέλος ἔχοι: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, εἰς ταῦτα ποιήσης, ὁ ἐνιαυτὸς

ὅλος ἀρμόδιος ἔσται, notasset, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος πεπληρωμένος ἔσται. Tzetzes nugari maluit, quae hic omitti poterant. ἄρμενον igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χθονὸς, est κατὰ τῶν χθονὸς ἔργων: nam ita transit ad τὰ τῆς θαλάσσης. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. Heinsius.

618. Ναυτιλῆς δυσπεμφέλης] Hoc est, δυσπνόα, δυσταράχη, ταραχώδης, de πεμφίω, et πομφόλυξ. Hesych. πέμφελα, δύσκολα, τραχέα, βαθέα, δυσπέμφελος, ut δυσχεύμερος. Gvicius.

619. Σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος] Quia, nimirum, occasu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc Hesiodi locum respexisse videtur *Quintus Smyrnaeus*, Lib. V. v. 367.

Πληιάς εὐτ' ἀνάμαντος ἐς ὠκεανοῖο ῥέεθρα

Δύεθ',

Φεύγσαι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον, 620
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσιν αἶηται
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίρην ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοις
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰέντων, 625
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
 Ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῶ' ἐγκάτθες οἴκῳ,

Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certe variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, vt te iubeo.
 Nauem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, vt arceant ventorum vim humide flantium,
 Sentina exhausta, ne putrefaciat Iouis imber.
 Armamenta vero disposita omnia domi tuae repone,

620. ἡεροειδέα] ἀεροειδῆ. 621. θύσιν] ὀρμῶσι. αἶηται] πνέει. 622.
 οἴνοπι] μέλανι. 624. ἡπίρην] γῆς. ἐρύσαι] ἐλκύσαι. πυκάσαι] ἀσφαλίσαι.
 625. ὅφρ' ἵνα. ἴσχωσ'] ἴσχωσι' ἐπίσχωσι (sic). μένος] δύναμιν. 626.
 χείμαρον] πέσσικον. ἐξερύσας] ἐκβαλὼν. πύθῃ] σήπη. ὄμβρος] ὕετος.
 627. ἐπάρμενα] ἀρμίδια. τεῶ' τῶ σῶ. ἐγκάτθες] κατὰ θυ.

620. εἰς August. πίπτωσιν Iunt. 622. ἐπ' Iunt. 1. 2. 625. ναύτην
 August. ἀόντων Iunt. 1. 627. Ὅπλα τ' August. ἐνικατθες August.
 Palat. ἐν κατθες Acad. Ald. Trinc. Steph. marg.

Δύεθ', ὑποπτώσασα περί-
 κλυτον Ὀρίωνα,
 Ἡέρα συγκλονέσασα μέμνη
 δὲ χειματι πόντος.
 Cum Pleias indefessi Oceani flu-
 entia subit, timens inclytum
 Orionem, aerem periturbans, pon-
 tus vero procella furit. Cle-
 ricus.

625. Ὅφρ' ἴσχωσ'] Scili-
 cet, οἱ λίθοι. Guierus.
 Ὅφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μέ-

νος] Mirum est naues in sic-
 cam humum subductas indi-
 guisse lapidibus, vt ventorum
 vim ferre possent. Quamuis
 eas abiete compactas statua-
 mus; vix hoc intelligere quea-
 mus; sed leuissimas fuisse eas
 necesse est. Clericus.

627. Ἐπάρμενα] Compo-
 sita, condita, reposita, Guie-
 rus.

Εὐκόσμως ὀλίσσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνῷ κρεμάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠραῖον μίμνειν πλόον, εἰσὸκεν ἔλθῃ, 630
 Καὶ τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε Φόρετον
 Ἀρμενον ἐντύνασθαι, ἵν' οἰκαδὲ κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωῖζέσκεν νηυσὶ, βίη κεχηρημένος ἐσθλῷ.
 Ὃς ποτὶ καὶ τῇδ' ἦλθε πολὺν διὰ πόντον ἀνύσας, 635

Recte contrahens nauis alas pontigradae.
 Clauum vero fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestiuam expectato nauigationem, dum veniat:
 Tuncque nauem celerem in mare deducito, intus vero onus
 Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meusque pater et tuus, stultissime Persa,
 Nauigabat nauibus, victus indigus boni.
 Qui, olim et huc venit, immensum pontum emensus,

628. εὐκόσμως] εὐτάκτως (sic). ὀλίσσας] κοσμήσας. πτερὰ] ἱεῖα. 629.
 εὐεργὲς] τὸ καλῶς ἐργασμένον. 630. ὠραῖον] ὑγερμον. μίμνειν] μένειν. εἰσὸκεν]
 ἔλθῃ. 631. θοὴν] ταχέϊαν. ἄλαδε (sic)] εἰς τὴν θάλασσαν. ἐλκέμεν]
 ἔλκωμεν. 632. ἐντύνασθαι] εὐτρεπίσαι. ἄρῃαι] λάβῃς. 633. νήπιε]
 ἀνύχτε. 634. πλωῖζέσκε (sic)] ἔπλεε. κεχηρημένος] κρηζων. 635.
 τῇδ'] ἐνταῦθα. διὰ - ἀνύσας (sic)] διανύσας· παράσας.

629. Πηδάλιον Trinc. 631. ἔλαδε August. ἔλκωμεν Ald. τε deest in August. 632.
 ἄρῃαι Ald. 634. πλωῖζέσκε August. Ald. Trinc. Iunt. 2. νηοὶ Ald. 635.
 ἦλθεν August. In Cler. edit. male erat ἦλθ'. ἀνύσας August.

628. Στολίσσας νηὸς πτερὰ] Praeceptibus pennis ausus se cre-
 Inuoluens, recondens. Idem. dere coelo,

Νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο] Insuetum per iter gelidas enauis
 Hoc est, vela et remos. Ex ad Arctos etc.

simili loquutione perperam in- Redditus bis primum terris, ti-
 tellecta nata est fabula Daeda- bi, Phoebe sacrauit

li et Icari, qui alis fugisse. Cre- Remigium alarum. Clericus.

tam dicuntur, hoc est, remis 629. Ὑπὲρ καπνῷ κρεμά-
 et velis. Ideo, ut hic Hesio- σασθαι] Vide not. ad v. 45.
 dus alas nauibus tribuit: Vir- Clericus.

gilius, vice versa, alis Dae- 632. Ἀρμενον ἐντύνασθαι]
 dali remigium adscribit, Ae- Ἀρμόδιον. Guierus.

neid. VI. 19. 634. Βίη κεχηρημένος ἐσθ-
 λῷ] Hoc est, quaerens victum.

Daedalus, ut fama est, fugiens bonum, legitimum, bonis ar-
 Minoia regna, tibus. Idem.

637. Οὐκ

Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφενος Φεύγων, εἰδὲ πλεῖτόν τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσι δίδωσι.
 Νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
 Ἀσκη, χειμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, εἰδὲ ποτ' ἐσθλῇ. 640
 Τύνη δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι

Cuma Aeolide relicta, in naui nigra:
 Non redivit fugiens, neque opulentiam ac facultates,
 Sed malam pauperiem, quam Iupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, aestate autem molesto, numquam bono.
 Tu vero, o Persa, operum memor esto

636. Κύμην] κώμην. 637. ἄφενον (sic)] πλεῖτον. 638. τὴν] ἡν. ἀνδρε-
 σι] ἀνδράσι. 639. νάσσατο] ἤκησε. ἄγχ'] πλησίον. οἷζυρῇ] χαλεπῇ. 640.
 Ἀσκη] ὄνομα πόλεως. χειμα] χειμῶνα. ἀργαλέῃ] λυπηρῇ. ἐσθλῇ] ἀγαθῇ.
 641. τύνη] σύ. μεμνημένος εἶναι] [iubaud.] θέλει.

637. ἄφενον August. 638. δίδωσιν Acad. 639. νάσσατο Iunt. 640.
 χειμα μὲν August. θέρει August. θέρει δ' Ald. Iunt. I. Trinc.

637. Οὐκ ἄφενος Φεύγων]
 Si, more *Aristarchi*, delendi
 essent versus indigni Poëta,
 qui tantam famam adeptus est,
 quā tam *Hesiodus*, hic versus
 cum sequente esset iugulan-
 dus; quippe qui Gallica, ut
 aiunt, nunc sunt frigidiores.
Clericus.

Nimis delicatus est Iohan-
 nes Clericus hos versus obelo
 configens; et fortasse eorum
 sensum non est assecutus. In-
 nuit Hesiodus, patrem suum
 patria excessisse non sine causa,
 non novitatis, vel peregrinandi
 studio, sed quod se domi alere
 non potuit. Sic senex ille
Heautontimorumenos, In

*Asiam hinc abiit propter paupe-
 riem.* Rob.

640. Ἀσκη] *Samuel Bo-
 chartus* Chanaan. Lib. I. c. 16.
 vocem Ascra deducit ab ἄσχω
ascherab, hoc est, lucus, ubi
 steriles sunt arbores; *Hesychii-
 que* hunc locum profert:
 Ἀσκη, δρυς, ἀκαρπός. At-
 tamen caue credas sterilem
 locum fuisse, cum in epi-
 taphio *Hesiodi*, quod pro-
 fert *Pausanias* in Boeoticis, p.
 600. dicatur πολυλήϊος, hoc
 est, *ferax segetum*. Situm eius
 et conditores memorat idem
Pausanias p. 583. *Clericus.*

Ἀργαλέῃ] Scribendum vi-
 detur ἀργαλῇ. *Guicetus.*

Ωραιῶν πάντων, περὶ ναυτιλίας δὲ μάλιτα.
 Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
 Μείζων μὲν φόρτος, μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδει κέρδος
 Ἔσsetαι, εἴ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴτας. 645
 Εὐτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψας ἀεσίφρονα θυμόν,
 Βάληαι δὲ χρεῖα τε προφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,

(Vt) tempestiue omnia (fiant,) nauigationis vero maxime.
 Nauem paruum laudato, magnae vero onera imponito.
 Maius quidem onus, maius vero lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris et debita effugere, et famem molestant,

643. ὀλίγην] μικρὰν. αἰνεῖν] χαίρειν ἰδὲν. 645. ἔσsetαι] ἔσται. αἴτας] πνοὰς.
 646. ἐμπορίην] ἐμπορίαν πραγματείαν. ἀεσίφρονα] ὑπερήφανον.
 θυμόν] ψυχὴν. 647. βάληαι (sic)] βύλη. ἀτερπῆ (sic)] ἀνῆδονον.
 λιμὸν] πείναν.

642. αἰνεῖ Senat. 643. ἐν August. Senat. Acad. 645. ἀνέμοιο Iunt. 1. 2.
 646. τρέψης B. 60. 699. 731. Coisl. August. Acad. Steph. Com. 647.
 βάληαι August. Iunt. 1. 2. φύγειν, καὶ ἀτερπῆ λιμὸν. B. 699. 731.
 Coisl. August. (in quo tamen φυγεῖν) Acad. Senat.

643. Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicon II, 412. *laudato ingenzia rura, exiguum colito*. Scaliger.

Νῆ' ὀλ. αἰνεῖν] Simulata verborum laudatione plerumque id afficimus, quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum est, ut verbum ἐπαινώ, quod Graecis *laudo* significat, pro *recuso*, *nolo*, *improbo*, usurpetur. Aristophanes in Ranis, καλλίστ', ἐπαινώ. Nisi me fallit animus, eadem ratione dicendi

Virgilius est usus, cum 2. Georgg. scribit, — *laqueo ingenzia rura, Exiguum colito*. Nam latifundia improbat, modicumque agri modum praefert; ac mihi videtur aemulatus esse Hesiodum qui l. 2. Ery. scripsit, Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν. Turneb. *Aduers.* l. 20. c. 14. (ex ed. Robinf.)

646. Τρέψης] Scribendum videtur τρέψας. Guicetus.

647. Χρεῖα τε προφυγεῖν] Τὸ τε verbum impedit et est inutile. Idem.

Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτέ τι ναυτιλίας σεσοφισμένος, ἔτε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον, 650
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος, ἥ ποτ' Ἀχαιοὶ,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἶθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
 [655

Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Etsi neque nauigandi peritus, neque nauium.
 Neque enim umquam naui transmisi latum mare,
 Nisi in Euboeam ex Aulide, vbi quondam Graeci,
 Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Graecia e sacra ad Troiam pulcris foemihis praeditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidemque traieci. indicta (per praecones) vero multa

648. πολυφλοίσβοιο] πολυταράχῃ. 649. ναυτιλίας] ναυτιλίας (sic). σεσο-
 φισμένος] δεδιδαγμένος. 650. ἐπέπλων] ἔπλευσα. εὐρέα] πλατύν. 651.
 ἥ] ἢ. 652. συν-ἄγειραν] συνήθροισαν. 653. ἱερῆς] μεγάλης. καλλι-
 γύναικα] τὴν καλλὰς (sic) γυναικίαν ἔχουσαν. 654. ἔνθα (sic)] ἐκεῖθεν.
 αἶθλα] ἄθλα. δαΐφρονος] φρονίμῃ. 655. προπεφραδμένα (sic)] προκακη-
 ρυγμένα.

648. δὲ Ald. Iunt. i. 2. Trinc. Com. 650. πώ ποτε Trinc. Heinsf. Steph. In
 caeteris πώποτε. 651. εἰς August. Ald. Iunt. i. 2. 654. ἔνθα δ'
 August. 655. προπεφραδμένα August.

648, et 649. Hi duo versus,
 teste Proclo, insititii videntur
 Plutarcho, quem vide. Placet
 iudicium Plutarchi. Ναυτι-
 λίας σεσοφισμένος subintelli-
 γε περι. Idem.

653. Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς]
 Hoc est, θαυμασίης, μεγά-
 λης. Idem.

654. Ἐπ' αἶθλα] Ad mu-
 nera, subintellige funebria.

τὸ αἶθλον hic munus funebre.
 Idem.

Ex hoc loco occasionem ar-
 ripuit nescio quis fingendi
 certaminis *Homeri* et *Hesiodi*,
 quod cum alibi saepe editum,
 tum etiam ad calcem maioris
 editionis nostri Poëtae, quam
Dan. Heinsio debemus. Cle-
 ricus.

655. Προπεφραδμένα] Prae-
 dicta, edicta. Guetius.

Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά' με Φηρῶν
 Ὑμνῶ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶεντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσσης Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
 Ἐνθά' με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

Praemia posuerunt iuvenes magnanimi: vbi me glori-
 osius Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicaui,
 Vbi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.

656. μεγαλήτορες] μεγαλήτορες. ἔνθα] ἔνθα. Φηρῶν] λίγν. 657. ὠτῶεντα] ὠτῶντα. 658. τὸν] τὸν. ἀνέθηκα] ἀφίρωσα. 659. ἔνθα] ἔνθα. λιγυρῆς] ἡδεῖας. ἐπέβησαν] ἐπεβίβασαν. ἀοιδῆς] ποιήσεως.

658. Μῆσαις B. 699. 731. August. Μῆσαις Acad. Ἑλικωνιάδης Trinc. 659. τοπρῶτον August. Ald.

656. Ἄθλ' ἔθεσαν] *Les prix, praemia. παῖδες] Οἱ τῆς Ἀμφιδάμαντος παῖδες. Guierus.*

657. Τρίποδ' ὠτῶεντα] *Eius meminit Pausanias in Boeoticis, pag. 588. Editionis Hanouianae. Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα] *Haec e Theogonia sumpta et interpolata videntur. Ceterum hi versus a 648. vsque ad 663. videntur supposititij. Guierus.*

Ἀνέθηκα] *Inscriptio, si credere fas est, fuit haec:*

Ἡσίοδος Μῆσαις Ἑλικωνίσι,
 τόνδ' ἀνέθηκεν

Ὑμνῶ νικήσας, ἐν Χαλκίδι,
 θεῖον Ὀμηρον:

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide diuinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Ἐνθά' με τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἑξῆς] *Contrarium hoc est iis quae habuimus in Theogonia v. 30. et seqq. Clericus.*

Si vult Hesiodus se primum in hoc certamine Chalcidico Poëticen attigisse, hoc certe iis est contrarium, quae in Theogonia leguntur. Sed quis suspicari potest, eum in tam celebri conuentu primum ingenij sui tentamen facere voluisse? Quomodo igitur exponendum, ἐπέβησαν ἀοιδῆς? Mea quidem sententia, non simpliciter, *compotem fecerunt cantus*, sed potius, *Poëticen culmen fecerunt ascendere*, quod merito de se post tam illustrem victoriam praedicare potuit. Homerus *Odyss. X, 424. Τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης ἐπέβησαν*. Ad quod Scholiales: *Ἀναιδείης ἐπέβησαν. ἐπὶ πολὺ τῆς ἀναιδείας ἐπῆλθον. Robins.*

Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων. 660

Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγίοχοιο.

Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖν.

Ἡματα πεντήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο,

Tantum naues expertus sum multos clauos habentes.

Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.

Musae enim me docuerunt diuinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conuersionem Solis,

660. τόσσον] τοσόν. πεπείραμαι] παπείραμαι· παῖραν ἔχμ. πολυγόμφων] πολυκέρφων. 661. ὥς] ὅπως. ἐρέω] λέγω. Ζηνὸς] Διὸς. αἰγίοχοιο] τῷ τὴν αἰγίδα φερόντι. 662. ἀθέσφατον] πολὺ. αἰεῖν] ᾄδειν. 663. τροπᾶς] θερμᾶς.

660. γε deest in cod. August. Acad. B. 60. Coisl. παπείραμαι B. 60. παπείραμαι Coisl. August. Senat. Acad. 661. ὥς etiam in cod. Aug., vulgo male ὅς. 663. ἡματα Acad.

661. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὅμως. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἄγαν θέσφατον. Guicetus.

Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Recte Guicetus. Sic *Homerus* *Iliad.* A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore *Chrylidis* incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit: Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δομένον πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον. Sed et sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὅμως. *Eustathius* vero: Φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτε δηλοῖ τὸ ὅμως, περισπᾶται: fertur in commentariis, *Herodoti* et *Apionis* ΩΣ, cum significet tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡματα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel

κατὰ per dies quinquaginta, μετὰ τροπᾶς scilicet τὰς θερμᾶς. Guicetus.

Ἡματα πεντήκοντα καὶ τὰ ἐξῆς] Si nulli hic defunt versus, frustra sane *Hesiodus* iactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quam coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur a solstitio aestivo? Cum praesertim solstitium aestiuum incideret in III. Iulii. Per quinquaginta etiam dies apte id solstitium non minus tuto nauigari omnes accquae maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hic deesse duos versiculos, quorum haec fuerit sententia:

Ἡματα πεντήκοντα πρὸ ἡελίοιο τροπᾶων
Ἀσφαλῶς γλαυκὴν ἐργάσῃ,
αὐτὰρ ἐπειτα

Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρους καματώδεος ὥρης,
 Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· ἔτε κε νῆα 665
 Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρας ἀποφθίσσεις θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων, 670

Ad finem progressa aestate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio: nec certe nauem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi data opera Neptunus terrae quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumque et malorum.
 Tunc vero facilesque aurae, et mare innocuum,

664. θέρους] θέρους. καματώδεος] καματώδους. ὥρης] ὥρας· κειρῆ. 665. ὥραῖος] ἡγκαίρος. πέλεται] ὑπάρχει. πλόος] πλῆς. 666. καυάξαις] συντριψαῖς· συνθλάσαις. ἀποφθίσσεις] φθίσεις. 667. πρόφρων] προθύμως. Ποσειδάων] Ποσειδῶν. ἐνοσίχθων] ὁ τὴν γῆν σείων. 668. ὀλέσσαι] φθεῖραι. 669. τοῖς] τέτοις. ὁμῶς] ὁμοίως. 670. τῆμος] τότε. εὐκρινέες] εὐκρινεῖς· καθαρά. αὖραι] πνευλ. ἀπήμων] ἀβλαβής.

669. τε posterius deest in cod. August.

Ἡματα πεντήκοντα, καὶ τὰ
 ἐξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, iuxta caeruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones etc. De fine prioris versus, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurde mihi conicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, iam ab antiquis temporibus. Exemplum similitum omissionum vide in Criticae nostrae Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certe malim suspicari, quam Hesiodum tam supinae ignorantiae insimulatum.
Clericus.

664. Ἐς τέλος ἐλθόντος]
 Ordo ἐλθόντος θέρους ἐς τέλος ὥρης καματώδεος. Guetus.

666. Καυάξαις] Hoc est, κατὰξαις ex καὶ pro κατὰ, κααξαις et πλεονασμῷ υ καυάξαις. v. sequ. πρόφρων] προθύμος. Idem.

669. Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona et mala, κράτος, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλει. Idem.

670. Εὐκρινέες τ' αὖραι]
 Εὐδιηνοὶ καὶ εὐδιαγνωστοί, Proclus; hoc est, σαφεῖς, εὐχερεῖς, cognitu, indicatu faciles. Idem.

678. Ἀλ-

Εὐκηλος· τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, Φόρτον δ' εὖ πάντα τῖθυσθαι.
 Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι.
 Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιο τε δεινὰς αἴτας, 675
 Ὅς τ' ὤρειν θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
 Πολλῶ ὀπωρινῶ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·

Tranquillum: tunc nauem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
 Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
 Neque vero exspectato vinumque nouum, et autumnalem
 imbrem,
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
 Qui concitat mare, comitatus lous imbre
 Multo autumnali: asperum vero pontum facit.
 Sed alia verna est nauigatio hominibus;

671. εὐκηλος] εὐτυχος. πιθήσας] θαρρήσας. 672. ἐλκέμεν] ἔλκειν. 673. σπεύδειν] σπεύδῃσιν. ὅττι] ὅτι. οἰκόνδε] εἰς τὸν οἶκον. νέεσθαι] πορεύεσθαι. 674. ὀπωρινὸν] μετοπωρινὸν. ὄμβρον] ὕετον. 675. ἐπιόντα] ἐπιελθόντα. αἴ-
 τας] πνοάς. 676. ὤρειν (sic)] διήγειρε. ὁμαρτήσας] ἐπελθάν. 677. ὀπω-
 ρινῶ] μετοπωρινῶ. ἔθηκεν] ἐποίησε. 678. πέλεται] ἐστὶ.

671. Εὐκολος Moschop. 672. eis Iunt. I. 2. 673. deest in cod. B. 699.
 674. Μη δὲ August. Ald. 675. χειμῶνα August. ἐπιόντα Iunt. I. 2.
 676. ὤρειν August. 677. τε deest August. ἔθεικεν male erat in ed.
 Cler., caetit. ἔθηκεν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός.]
 An verna dicetur nauigatio
 quaeuis, quae fit ante solsti-
 tium aestiuum, quod tempore
 Hesiodi erat, vt ostendit Dia-
 nys. Petauius Var. Differt. Lib.
 VII. c. 5. Iulii III? Non puto.
 Hesiodus enim tempestatem hu-
 ius nauigationis satis indicat,
 emissione foliorum ficus, quae
 fit ante aestatem; est enim in-
 stantis aestatis indicium, vt
 nos docet testis omni exce-

ptione maior Matt. XXIV, 32.
 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε
 τὴν παραβολὴν· ὅταν ἡδὴ ὁ
 κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπα-
 λός, καὶ τὰ Φύλλα ἐκφύῃ,
 γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος:
 ex ficu intelligite parabolam,
 cum iam ramus eius tener fa-
 ctus fuerit et folia emiserit, sci-
 tote vicinam esse aestatem. In-
 telliguntur autem serotinae fi-
 cus, de quibus vide notata a
 nobis ad Marc. XI, 13. in ad-
 dita.

Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
 Ἰχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείη 680
 Ἐν κρᾶδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔ μιν ἔγωγε
 Αἶνῃμι. ἔ γὰρ ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλὰ νυ καὶ τὰ
 Ἀνθρωποὶ ῥέζουσιν αἰδρεῖσιν νόοιο, 685

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sane peruium est mare.
 Verna autem haec est nauigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est,
 Quia occasio illius inuadenda. aegre quidem effugeris ma-
 lum. sed tamen et haec
 Homines faciunt, stultitia mentis.

679. ἦμος] ἐπὶ νύκτα. 680. Ἰχνος] τύπον. πέταλ'] φύλλον (sic). 681.
 ἐν κρᾶδῃ] ἐν τῇ ἀκρῇ τῆς συνῆς. ἀμβατός (sic)] δυναμένη πλεῖσθαι. 683.
 αἶνῃμι] ἐπαινῶ. κεχαρισμένος] ἀποδευκτός. 685. ῥέζουσιν] πράττουσιν. αἰ-
 δρεῖσιν (sic)] ἀνεπιστημοσύναις.

679. 22 August. τοπρῶτον August. Ald. ὅσον τ' ἐπιβᾶσα August. 680.
 ἐποίησε August. 681. ἀμβατός idem cod. 684. τοι Iunt. 2. 685.
 αἰδρεῖσιν August.

ditamentis *Hammondianis*. In-
 choata vero aestate, hoc est,
 postquam Sol Tauri signum
 ingressus erat, non licuisse na-
 vigare, nisi furtim, credidisse
 non videtur *Hesiodus*. Scio
 artem nauigandi etiamnum im-
 perfectam fuisse, eo aeuo; sed
 cum experientia didicissent
 nautae quinquaginta diebus
 post solstitium aestiuum tutam
 esse nauigationem, ab eadem
 magistra discere eos necesse
 fuit non minus tuto per quin-
 quaginta dies ante id solsti-
 tium, mensibus Maio et Iunio,

nauigari. Itaque quae hic ha-
 bet Poëta, de nauigatione
 verna, intellexerim de ea quae
 fit mense Aprili, qui ventis et
 procellis, haud multo minus
 quam hiberni menses, est ob-
 noxius. Certe eo mense ficus
 folia emittere incipiunt. Cle-
 ricus.

681. Ἐν κρᾶδῃ ἀκροτάτῃ]
 Τῷ νεαρώ βλαστῷ τῆς συνῆς.
Guierus.

684. Ἀρπακτός] Occurpan-
 dus cito, ne elabatur e ma-
 nibus. *Idem*.

686. Χρή-

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 Φράζεσθαι τὰδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὅσσ' ἀγορεύω.
 Μὴδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεςθαι.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι. 690
 Δεινὸν γὰρ πόντῳ μετὰ κύμασι πήμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἁμαξάν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἀξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορτὶ ἀμαυρωθεῖη.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.

Miserum vero est mori in fluctibus. verum te iubeo

Considerare haec omnia in animo, quaecumque tibi consulo.

Ne vero inter naues omnem substantiam cauas pone;

Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.

Miserum etiam, si in plaustrum praegrande onus imponens

Axem fregeris, onera vero corrumpantur.

686. huic versui praescriptum est: γυμνικόν. δειλοῖσι] ἀθλίους. 687. μετὰ] ἐν. 688. φράζεσθαι] σκοπεῖν. 690. φορτίζεσθαι] ἐπιτιθέναι. 691. μετὰ] ἐν. πήματι] βλάβῃ. κύρσαι] περιτυχεῖν. 692. ὑπέρβιον] ὑπερβολικόν. ἄχθος] βάρος. αἰέρας] ἐπιδείς. 693. καυάξαις] συντρίψαις. ἀμαυρωθεῖη] ἀφανισθεῖη.

686. βροτοῖσιν Acad. 687. δὲ ἐστὶ August. 688. ὡς σ' ἀγορεύω B. 699. Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. Schrevelius „haec annotavit: „In vno ὡς σ' ἀγορεύω, in altero, ὡς σε καλεύω. 689. μὴ δ' August. 690. πλείων August. 691. πήματι B. 699. August. Ald. πήματα Coisl. Acad. In Cler. edit. erat, πήμασι. 692. Δεινὸν δ' Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heins. Steph. ἐπ' ἁμαξάν B. 69. 699. 731. Coisl. August. (in quo ubique ἁμαξα cum spiritu leni scriptum) Ald. ἐπ' etiam Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Com.

686. Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται] Elegans descriptio ardentissimi diuitiarum amoris, quo fit vt non pluris vitam suam faciant; quam praesentissimis periculis exponunt, vt diuitias sibi comparent. Similis loquutio est auari Poëtae Pindari, quam ab Aristodemone scio quo mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χρήματα,

χρήματ' ἀνὴρ, pecuniae pecuniae vir sunt, hoc est, vt alius dixit, quanti babeas sis. Clericus.

688. Mss. Bodl. 699. et Coisl. ὡς σ' ἀγορεύω. Rob.

693. Ἀμαυρωθεῖη] Ἀφηνισθεῖη. Guetus.

Ἀμαυρωθεῖη] Proprie est obscurantur, quod cum non possit dici de quouis onere,

Μέτρα φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
 Ὠραῖος δὲ γυναῖκα τὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι, 695
 Μῆτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλ' ἀπολείπων,

Modum ferua. tempus vero in omnibus optimum.
 Mature autem uxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valde multum inferior,

694. μέτρα] συμμετρίαν. φυλάσσεσθαι] [suband.] ὄλε. 695. Ὠραῖος
 (sic)] ἡγκαίρους. τὸν] ἐν. ποτὶ] πρὸς.

695. Ὠραῖος August. ἐπὶ Iunt. I. 2. 696. τριήκοντα Iunt. I. 2.
 Steph. marg.

vertimus *corrumpantur*; nam non placebat *intereant*, quod antea erat in versione Latina, et quod neque Graecae voci satis accurate respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus convenit, nisi iis quae frangi aut effundi possunt e plauistro delapsae. *Clericus*.

694. Μέτρα φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. *Guicetus*.

Μέτρα φυλάσσεσθαι] Non intellexerant haec interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocavit τὸν Ὠραῖον πλῆν. Sic eleganter, Διίξω δὴ τοι μήτρα, πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quae Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα φυλάσσεσθαι, suadet ut mercator usque ad aetatem maneat, quia vītatissimus aliter ille πλῆς, veris, nimirum, ἀρπακτός fit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτε τριηκόντων]

Tzetzes legendum contendit τριάκοντα. Placet. *Guicetus*.

698. Τέτορ' ἡβώῃ] Scribendum videtur τέτορα. subintellige ἔτη, hoc est, τέτορα ἔτη ἡβώῃ, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτη. τέτορα, τέταρτα ἐπὶ δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ. Ratio haec numerandi sumpta a mensibus lunaribus. Vide infra τετραὺς μέσση, ἕκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quae aetas nuptiis aptissima est. *Idem*.

Τέτορ' ἡβώῃ] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore, quo puellis nubere Poëta praecipit. Sed omnes fere consentiunt decimum quartum primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poeta, ut per quatuor annos pubescant, i. e. per decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum, decimum octauum, quinto autem pubertatis anno, scil. decimo nono nubant.

Μήτ' ἐπιθῆεις μάλα πολλά· γάμος δὲ τοῦ ἔτους.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβῶν, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.
 Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἡθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τὴν δὲ μάλισα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει. 700
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζετ' ἄμεινον

Neque superans multum: nuptiae vero tibi tempestivae hae.
 Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (scil. pu-
 bertatis) nubat,
 Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.
 Eam vero potissimum ducito, quae te prope habitat:
 Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir fortitur melius

697. ἄριστος] ἄριστος. 698. τέτορ' (sic)] ἐπὶ δέκα. ἡβῶν] ἀμυλῶν.
 πέμπτῳ] δέκα (sic). γαμοῖτο] εἰς γάμον ἀγίσθω. 699. παρθενικὴν] παρ-
 θένον. ὥς] ἵνα. ἡθεα] ἡθῆ. κεδνὰ] ἀγαθὰ. 700. εἰθεν] εἰ. ἐγγύθι]
 πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 701. ἀμφὶς] πανταχόθεν. χάρματα] χαρὰν.
 702. λήϊζετ'] λήϊζεται· κτῆται.

698. τέτορ' August. Senat. Acad. ἡβῶν Acad. Mosch. Iunt. 1. 2. ἡβῶν Ald.
 699. διδάξης Iunt. 2. 700. τήνδε August. Ald. 701. γείτοσι Trinc.
 702. τοι August. Ald. Iunt. 1. 2.

nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ
 καιρὸν ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ
 τὸν τῶν ἐννεακαιδέκα χρόνον
 ἑτῶν — Τὴν δὲ γαμεῖσθαι με-
 τὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἄγασαν· εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν τεσ-
 σαρεςκαιδέκατον ἔτος. Tzetzes
 vero — Ἡ δὲ γυνὴ γαμεῖσθαι
 μετὰ τὴν ἡβὴν ἔτος πέμπτον
 ἔχασα. εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν
 τεσσαρεςκαιδέκατον, καὶ προ-
 σθεῖς καὶ τέτοις πέντε, ὥς εἶ-
 ναι ἰθ. Alii supponunt δέκα
 subintelligi, et sic reddunt, Mu-
 lier autem decimo quarto anno
 pubescat, decimo quinto nubat.
 Sed si hic esset sensus, necesse est
 scriberetur, τετάρτῳ ἡβῶν, non
 τέτορ' ἡβῶν, sicut postea πέμ-
 πτῳ γαμοῖτο. Nam δέκα τέτορ'
 ἡβῶν non potest significare, de-

cimo quarto anno pubescat, sed
 quatuordecim annos pubescat.
 Robinson.

702. Λήϊζετ' ἄμεινον] Hoc
 est, λαμβάνει, κτῆται, ἀλάω,
 λαύω, ἀπολαύω, λάζομαι,
 λήζομαι, λήϊζομαι, λάβω, λή-
 βω. Idem.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς
 ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus
 Strom. Lib. VI. nos docet Si-
 monidem sic hunc Hesiodi lo-
 cum imitatum esse:

Γυναικὸς ἑδὲν χρεῖμ' ἀνὴρ λήϊ-
 ζεταί
 Ἐσθλῆς ἄμεινον, καὶ δὲ ῥίγιον
 κακῆς.

Uxor nullam rem vir possidet
 bona meliorem, neque deterio-
 rem mala. Clericus.

Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά' με Φημί
 Ὕμνῳ νικήσαντα, Φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῦσης Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
 Ἐνθά' με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.

Praemia posuerunt iuvenes magnanimi: vbi me glorior
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.

Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicaui,
 Vbi me primum dulcis compoetem fecerunt cantus.

656. μεγαλήτορες] μεγαλόψυχοι. ἔνθα] ὕμν. φημί] λίγν. 657. ὠτῶντα]
 ὅτι ἔχοντα. 658. τὸν] τῶτον. ἀνέθηκα] ἀφίερωσα. 659. ἔνθα]
 ὕμν. λιγυρῆς] ἡδείας. ἐπέβησαν] ἐπεβίβασαν. αἰοιδῆς] ποιήσεως.

658. Μῦσαις B. 699. 731. August. Μῦσαις Acad. Ἑλικωνιάδεις Trinc.
 659. τοπρῶτον August. Ald.

656. Ἄθλ' ἔθεσαν] *Les
 prix, praemia. παῖδες] Οἱ
 τῷ Ἀμφιδάμαντος παῖδες.
 Guierus.*

657. Τρίποδ' ὠτῶντα] *Eius
 meminit Pausanias in Boeoti-
 cis, pag. 588. Editionis Ha-
 nouianae. Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέ-
 θεκα] *Haec e Theogonia sum-
 ta et interpolata videntur. Ce-
 terum hi versus a 648. vsque
 ad 663. videntur supposititij.
 Guierus.*

Ἀνέθηκα] *Inscriptio, si cre-
 dere fas est, fuit haec:*

Ἡσίοδος Μῦσαις Ἑλικωνίσι,
 τόνδ' ἀνέθηκεν

Ὕμνῳ νικήσας, ἐν Χαλκίδι,
 θεῶν Ὀμηρον:

*Hesiodus Musis Heliconem co-
 lentibus hunc apposuit, cum can-
 tu vicisset Chalcide diuinum Ho-
 merum. Eam profert, inter
 alios, Dion Chrysostomus Orat.
 II. de Regno. Clericus.*

659. Ἐνθά' με τὸ πρῶτον
 καὶ τὰ ἑξῆς] *Contrarium hoc
 est iis quae habuimus in Theo-
 gonias v. 30. et seqq. Clericus.*

Si vult Hesiodus se primum
 in hoc certamine Chalcidico
 Poëticen attigisse, hoc certe
 iis est contrarium, quae in
 Theogonia leguntur. Sed quis
 suspicari potest, eum in tam
 celebri conuentu primum in-
 genii sui tentamen facere vo-
 luisse? Quomodo igitur expo-
 nendum, ἐπέβησαν αἰοιδῆς?
 Mea quidem sententia, non
 simpliciter, *compoetem fecerunt
 cantus*, sed potius, *Poëticen
 culmen fecerunt ascendere*, quod
 merito de se post tam illu-
 strem victoriam praedicare po-
 tuit. Homerus Odyss. X, 424.
 Τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης
 ἐπέβησαν. Ad quod Scho-
 liaestes: Ἀναιδείης ἐπέβησαν.
 ἐπὶ πολὺ τῆς ἀναιδείας ἐπῆλ-
 θον. Robins.

Τόσσόν τοι κηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμεφω. 660

Ἄλλα καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγίοχοιο.

Μῆσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖν.

Ἡματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἡελίοιο,

Tantum naues expertus sum multos clauos habentes.

Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.

Musae enim me docuerunt diuinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conuersionem Solis,

660. τόσσον] τοσσόν. πεπείραμαι] πεπείραμαι· πείραν ἴχμ. πολυγόμεφω] πολυμέφω. 661. ὥς] ὅπως. ἰδὼ] ἰδὼ. Ζηνὸς] Διὸς. αἰγίοχοιο] τῇ τὴν αἰγίδα φορῶντος. 662. ἀθέσφατον] πολὺ. αἰεῖν] ἔδειν. 663. τροπὰς] θερμὰς.

660. γε deest in cod. August. Acad. B. 60. Coisl. πεπείραμαι B. 60. πεπείραμαι Coisl. August. Senat. Acad. 661. ὥς etiam in cod. Aug., vulgo male ὅς. 663. ἡματα Acad.

661. Ἄλλα καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἀγαν θέσφατον. Guicetus.

Ἄλλα καὶ ὥς ἐρέω] Recte Guicetus. Sic Homerus Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἄλλα καὶ ὥς ἐθέλω δοῦμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed et sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς.

Eustathius vero: Φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτε δηλαῖ τὰ ὁμῶς, περισπᾶται: ferunt in commentariis, Herodoti et Apionis ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡματα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel

κατὰ per dies quinquaginta, μετὰ τροπὰς scilicet τὰς θερμὰς. Guicetus.

Ἡματα πεντήκοντα καὶ τὰ ἐξῆς] Si nulli hic defunt versus, frustra sane Hesiodus iactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quam coërcere omnem nauigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur a solstitio aestiuo? Cum praesertim solstitium aestiuum incideret in III. Iulii. Per quinquaginta etiam dies apte id solstitium non minus tuto nauigari omnes acqui-

lae maris norunt, nec potuit ignorare Hesiodus. Itaque, ut aperiam quod sentio, crediderim hic deesse duos versiculos, quorum haec fuerit sententia:

Ἡματα πεντήκοντα πρὸ ἡελίοιο τροπῶν Ἀσφαλῶς γλαυκὴν ἐργάσῃ, αὐτὰρ ἐπειτα

Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρους καματώδους ὥρης,
 Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· ἔτε κε νῆα 665
 Καυάξαις, ἔτ' ἀνδρας ἀποφθίσεις θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντος ἀπήμων, 670

Ad finem progressa aestate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio: nec certe nauem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi data opera Neptunus terrae quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumque et malorum.
 Tunc vero facilesque aerae, et mare innocuum,

664. θέρους] θέρους. καματώδους] καματώδους. ὥρης] ὥρας· καιρῶ. 665. Ὡραῖος] ἑκατομῆρας. πέλεται] ὑπάρχει. πλόος] πλῆθος. 666. καυάξαις] συντριψαίς· συνθλάσαις. ἀποφθίσεις] φθείρεις. 667. πρόφρων] προθύμως. Ποσειδάων] Ποσειδῶν. ἐνοσίχθων] ὁ τὴν γῆν σείων. 668. ὀλέσσαι] φθεῖραι. 669. τοῖς] τότε. ὁμῶς] ὁμοίως. 670. τῆμος] τότε. εὐκρινέες] εὐκρινεῖς· καθαροὶ. αὔραι] πνευμᾶ. ἀπήμων] ἀβλαβής.

669. τε posterius deest in cod. August.

Ἡματα πεντήκοντα, καὶ τὰ
 ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, iusto caeruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones etc. De fine prioris versus, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurde mihi coniectere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, iam ab antiquis temporibus. Exemplum similitudinis omissionum vide in Criticae nostrae Part. III. Sect. I. c. 5. Quiduis certe malim suspicari, quam Hesiodum tam supinae ignorantiae insimulare. Clericus.

664. Ἐς τέλος ἐλθόντος] Ordo ἐλθόντος θέρους ἐς τέλος ὥρης καματώδους. Guicetus.

666. Καυάξαις] Hoc est, κατὰξαις ex κα pro κατὰ, κααξαις et πλεονασμῶς καυάξαις. v. sequ. πρόφρων] προθύμος. Idem.

669. Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona et mala, κράτος, ἀξίωμα. οἱ ἐν τέλει. Idem.

670. Εὐκρινέες τ' αὔραι] Εὐδιηνοὶ καὶ εὐδιαγνωστοί, Proclus; hoc est, σαφεῖς, εὐχερεῖς, cognitu, indicatu faciles. Idem.

678. Ἀλ-

Εὐκηλος τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάντα τιθήσθαι.
 Σπεύδειν δ' ὅττι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι.
 Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιο τε δεινὰς αἴτας, 675
 Ὃς τ' ὤρινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
 Πολλῷ ὀπωρινῷ χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·

Tranquillum: tunc nauem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
 Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
 Neque vero expectato vinumque nouum, et autumnalem
 imbrem,
 Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
 Qui concitat mare, comitatus Iouis imbre
 Multo autumnali: asperum vero pontum facit.
 Sed alia verna est nauigatio hominibus;

671. εὐκηλος] εὐσυχος. πιθήσας] θαρρήσας. 672. ἐλκέμεν] ἔλκειν. 673. σπεύδειν] σπευδάειν. ὅττι] ὅτι. οἶκόνδε] εἰς τὸν οἶκον. νέεσθαι] πορεύεσθαι. 674. ὀπωρινὸν] μετοπωρινὸν. ὄμβρον] ὕετον. 675. ἐπιόντα] ἐπελθόντα. αἴτας] πνοάς. 676. ὤρινε (sic)] διήγειρε. ὁμαρτήσας] ἐπελθάν. 677. ὀπωρινῷ] μετοπωρινῷ. ἔθηκεν] ἐποίησε. 678. πέλεται] ἐστίν.

671. Εὐκηλος Moschop. 672. εἰς Iunt. I. 2. 673. deest in cod. B. 699. 674. Μη δὲ August. Ald. 675. χειμῶνα August. ἐπιόντα Iunt. I. 2. 676. ὤρινε August. 677. τε deest August. ἔθεικεν male erat in ed. Cler., eactr. ἔθηκεν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινὸς.] An verna dicetur nauigatio quaeuis, quae fit ante solstitium aestiuum, quod tempore Hesiodi erat, vt ostendit Dionys. Peraius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Iulii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem huius nauigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quae fit ante aestatem; est enim instantis aestatis indicium, vt nos docet testis omni exce-

ptione maior Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἡδὴ ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκειτε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος: ex ficu intelligite parabolam, cum iam ramus eius tener factus fuerit et folia emiserit, scitote vicinam esse aestatem. Intelliguntur autem serotinae ficus, de quibus vide notata a nobis ad Marc. XI, 13. in addita.

Ἦμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
 Ἰχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείη 680
 Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔ μιν ἔγωγε
 Αἶνῃμ'. ἔ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλὰ νυ καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν αἰδρεῖσιν νόοιο, 685

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini apparent
 Summa in ficu: tum sane peruium est mare.
 Verna autem haec est nauigatio. non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est,
 Quia occasio illius inuadenda. aegre quidem effugeris ma-
 lum. sed tamen et haec
 Homines faciunt, stultitia mentis.

679. ἦμος] δηνίκα. 680. Ἰχνος] τύπον. πέταλ'] φύλλον (sic). 681.
 ἐν κράδῃ] ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς συκῆς. ἄμβατός (sic)] δυναμένη πλεῖσθαι. 683.
 αἶνῃμ'] ἐπαίνῳ. κεχαρισμένος] ἀποδευτός. 685. ρέζουσιν] πράττουσιν. αἰ-
 δρεῖσιν (sic)] ἀνεπιστημοσύναις.

679. δι August. πρῶτον August. Ald. ὅσον τ' ἐπιβᾶσα August. 680.
 ἐποίησι August. 681. ἄμβατός idem cod. 684. τοι Iunt. 2. 685.
 αἰδρεῖσιν August.

ditamentis *Hammondianis*. In-
 choata vero aestate, hoc est,
 postquam Sol Tauri signum
 ingressus erat, non licuisse na-
 vigare, nisi furtim, credidisse
 non videtur *Hesiodus*. Scio
 artem nauigandi etiamnum im-
 perfectam fuisse, eo aevo; sed
 cum experientia didicissent
 nautae quinquaginta diebus
 post solstitium aestiuum tutam
 esse nauigationem, ab eadem
 magistra discere eos necesse
 fuit non minus tuto per quin-
 quaginta dies ante id solsti-
 tium, mensibus Maio et Iunio,

nauigari. Itaque quae hic ha-
 bet Poëta, de nauigatione
 verna, intellexerim de ea quae
 fit mense Aprili, qui ventis et
 procellis, haud multo minus
 quam hiberni menses, est ob-
 noxius. Certe eo mense ficus
 folia emittere incipiunt. *Cle-
 ricus*.

681. Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ]
 Τῷ νεαρῷ βλαστῷ τῆς συκῆς.
Guietus.

684. Ἀρπακτός] Occupan-
 dus cito, ne elabatur e ma-
 nibus. *Idem*.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 Φράζεσθαι τὰδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὅσσ' ἀγορεύω.
 Μὴδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι. 690
 Δεινὸν γὰρ πόντῳ μετὰ κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἁμαξάν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,
 Ἄξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορτί' ἀμαυρωθεῖη.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.

Miserum vero est mori in fluctibus. verum te iubeo

Considerare haec omnia in animo, quaecumque tibi consulo.

Ne vero inter naues omnem substantiam cauas pone;

Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.

Miserum etiam, si in plaustrum praegrande onus imponens

Axem fregeris, onera vero corrumpantur.

686. huic versui praescriptum est: γυμνὸν. δειλοῖσι] ἀδύλοις. 687.
 μετὰ] ἐν. 688. φράζεσθαι] σκοπεῖν. 690. φορτίζεσθαι] ἐπιτιθέναι.
 691. μετὰ] ἐν. πῆματι] βλάβῃ. κύρσαι] περιτυχεῖν. 692. ὑπέρβιον] ὑπερ-
 βολικόν. ἄχθος] βάρος. αἰέρας] ἐπιδείς. 693. καυάξαις] συντρίψαις.
 ἀμαυρωθεῖη] ἀφανισθεῖη.

686. βροτοῖσιν Acad. 687. δὲ ἐν August. 688. ὡς σ' ἀγορεύω B. 699.
 Coisl. August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg. Schreuelius
 „haec annotauit: „In vno ὡς σ' ἀγορεύω, in altero, ὡς σε κελεύω.”
 689. μὴ δ' August. 690. πλείω August. 691. πῆματι B. 699. August.
 Ald. πῆματα Coisl. Acad. In Cler. edit. erat, πῆμασι. 692. Δεινὸν δ'
 Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Com. Heins. Steph. ἐπ' ἁμαξάν B. 69. 699. 731.
 Coisl. August. (in quo vbique ἁμαξα cum spiritu leni scriptum) Ald.
 ἐπ' etiam Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Com.

686. Χρήματα γὰρ ψυχὴ
 πέλεται] Elegans descriptio
 ardentissimi diuitiarum amoris,
 quo fit vt non pluris vitam su-
 am faciant; quam praesentis-
 simis periculis exponunt, vt
 diuitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est auari Poëtae
 Pindari, quam ab Aristodemo
 nescio quo mutuam acceperat,
 Isthmiac. II, 17. χρήματα,

χρήματ' ἀνὴρ, pecuniae pecu-
 niae vir sunt, hoc est, vt alius
 dixit, quanti babeas sis. Cle-
 ricus.

688. Mss. Bodl. 699. et Coisl.
 ὡς σ' ἀγορεύω. Rob.

693. Ἀμαυρωθεῖη] ἈΦα-
 νισθεῖη. Guierus.

Ἀμαυρωθεῖη] Proprie est
 obscurentur, quod cum non
 possit dici de quouis onere,

Μέτρα Φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
 Ὡραῖος δὲ γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεισθαι, 695
 Μῆτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλ' ἀπολείπων.

Modum serua. tempus vero in omnibus optimum.
 Mature autem uxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valde multum inferior,

694. μέτρα] συμμετρίαν. φυλάσσεσθαι] [suband.] θέλα. 695. ὥραῖος
 (sic)] ἑγκαίριος. τεὸν] σὸν. ποτὶ] πρὸς.

695. Ὡραῖος August. ἐπὶ Iunt. 1. 2. 696. τριήκοντα Iunt. 1. 2.
 Steph. marg.

vertimus *corrumpantur*; nam non placebat *intereant*, quod antea erat in versione Latina, et quod neque Graecae voci satis accurate respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus conuenit, nisi iis quae frangi aut effundi possunt e planstro delapsae. *Clericus*.

694. Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Tempus, occasionem. *Guicetus*.

Μέτρα Φυλάσσεσθαι] Non intellexerant haec interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocauit τὸν ὥραῖον πλῆν. Sic eleganter, Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quae Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα Φυλάσσεσθαι, suadet vt mercator vsque ad aetatem maneat, quia vltimissimus aliter ille πλῆς, veris, nimirum, ἀρπαντὸς fit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτε τριηκόντων]

Tzetzes legendum contendit τριάκοντα. Placet. *Guicetus*.

698. Τέτορ' ἡβῶν] Scribendum videtur τέτορα. subintellige ἔτη, hoc est, τέτορα ἔτη ἡβῶν, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτει. τέτορα, τέταρτα ἐπὶ δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ. Ratio haec numerandi sumpta a mensibus lunaribus. Vide infra τετραὺς μέσση, ἕκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quae aetas nuptiis aptissima est. *Idem*.

Τέτορ' ἡβῶν] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore, quo puellis nubere Poëta praecipit. Sed omnes fere consentiunt decimum quartum primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poeta, vt per quatuor annos pubescant, i. e. per decimum quintum, decimum sextum, decimum septimum, decimum octauum, quinto autem pubertatis anno, scil. decimo nono nubant.

Μήτ' ἐπιθῆεις μάλα πολλά· γάμος δέ τοι βέλτερος ἔτος.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβῶν, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.
 Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τὴν δὲ μάλισα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει. 700
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμης.
 Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζετ' ἄμεινον

Neque superans multum: nuptiae vero tibi tempestivae hae.
 Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (scil. pu-
 bertatis) nubat,
 Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.
 Eam vero potissimum ducito, quae te prope habitat:
 Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius

697. ἔτος] ἔγκαιρος. 698. τέτορ' (sic)] ἐπὶ δέκα. ἡβῶν] ἀμυγίττω.
 πέμπτῳ] δέκα (sic). γαμοῖτο] εἰς γάμον ἀγείσθω. 699. παρθενικὴν] παρ-
 θένον. ὥς] ἵνα. ἦθεα] ἦθη. κεδνὰ] ἀγαθὰ. 700. εἴθεν] ἐθ. ἐγγύθι]
 πλησίον. ναίει] οἰκεῖ. 701. ἀμφὶς] πανταχόθεν. χάρματα] χαρὰν.
 702. λήϊζετ'] λήϊζεται· κτάναι.

698. τέτορ' August. Senat. Acad. ἡβῶν Acad. Mosch. Iunt. 1. 2. ἡβῶν Ald.
 699. διδάξης Iunt. 2. 700. τήνδε August. Ald. 701. γείτοσι Trinc.
 702. τοι August. Ald. Iunt. 1. 2.

nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ
 καιρὸν ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ
 τὸν τῶν ἐννεακαιδέκα χρόνον
 ἑτῶν — Τὴν δὲ γαμεῖσθαι με-
 τὰ τὴν ἡβὴν ἑτος πέμπτου
 ἄγασαν· εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν τεσ-
 σαρεςκαιδέκατον ἑτος. Tzetzes
 vero — Ἡ δὲ γυνὴ γαμεῖσθαι με-
 τὰ τὴν ἡβὴν ἑτος πέμπτου
 ἔχασα. εἶναι δὲ τὴν ἡβὴν
 τεσσαρεςκαιδέκατον, καὶ πρὸς-
 σθες καὶ τέτοις πέντε, ὥς εἴ-
 ναι ἰθ. Alii supponunt δέκα
 subintelligi, et sic reddunt, Mu-
 lier autem decimo quarto anno
 pubescat, decimo quinto nubat.
 Sed si hic esset sensus, necesse est
 scriberetur, τετάρτῳ ἡβῶν, non
 τέτορ' ἡβῶν, sicut postea πέμ-
 πτῳ γαμοῖτο. Nam δέκα τέτορ'
 ἡβῶν non potest significare, de-

cimo quarto anno pubescat, sed
 quatuordecim annos pubescat.
 Robinson.

702. Λήϊζετ' ἄμεινον] Hoc
 est, λαμβάνει, κτάνται, ἀλαῶ,
 λαύω, ἀπολαύω, λάζομαι,
 λήζομαι, λήϊζομαι, λάβω, λη-
 βω. Idem.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς
 ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus
 Strom. Lib. VI. nos docet Si-
 monidem sic hunc Hesiodi lo-
 cum imitatum esse:

Γυναικὸς ἑδὲν χρῆμ' ἀνὴρ λήϊ-
 ζεταί
 Ἐσθλῆς ἄμεινον, ἑδὲ ῥίγιον
 κακῆς.

Vxor nullam rem vir possidet
 bona meliorem, neque deterio-
 rem mala. Clericus.

Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὐτὲ κακῆς ἔ' ῥίγιον ἄλλο,
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἰφθιμὸν περ εἶντα
Εὖτε ἄτερ δαλῆ, καὶ ὠμῶ γῆραι θῆκεν.

705

Εὐ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένους εἶνα.

Bona: rursus vero mala non grauius aliud
Comessatrice: quae virum licet robustum
Torret sine face, et crudae senectutis tradit.

Bene vero reuerentiam erga Deos immortales obseruato.

703. ῥίγιον] χεῖρον. 704. δειπνολόχης] τῆς δειπνήσεως καὶ λοχώσεως τῶν
ἐαυτῆς ἄνδρα. ἰφθιμὸν] ἰσχυρόν. 705. εἶτε] καίτοι. ἄτερ] χωρὶς. γῆραι] γῆρα.
δοκεν (sic)] ἔδωκε (sic). 706. ὅπιν] ἐπιστροφῇ. πεφυλαγμένους εἶνα
[subaud.] θέλε.

705. Εὖτε. Akf. γῆραι δόκεν codd. Robins. omnes, August. Acad. Senat.
Akf. Iunt. L. 2. Steph. Com. Heinf. δόκεν Trinc.

704, 705. Hi duo versus
suspecti. v. 704. εὖτε est con-
sumit τὰ ὄντα, τὴν ἑστίαν
ἀφανίζει. Guicetus.

Δειπνολόχης] Turpe, nem-
pe, fuit in Graecia mulieres
conuiuio interesse. Cornelius
Nepos, in Praefatione: Ple-
raque nostris moribus sunt de-
cora, quae, apud illos, (Grae-
cos) turpia putantur. Quem
enim Romanorum pudet uxo-
rem ducere in conuiuium? Aut
cuius materfamilias non primum
locum tenet aedium, atque in
celebritate versatur? Quod mul-
to firmiter in Graecia; nam ne-
que in conuiuium adhibetur,
nisi propinquorum; neque sedet,
nisi in interiore parte aedium,
quae gynaeconitis appellatur;
quo nemo accedit, nisi propinqua
cognitione coniunctus. Vide
Interpretes ad eum locum, ne-
que enim opus est in re nota
diutius morari. Clericus.

705. Καὶ ἐν ὠμῶ γῆραι δό-
κεν] Stob. καὶ ἐν ὠμῶ γῆραι
θῆκε. Heinsius.

Ἰσχυρόν γῆρας, hic significat
praematurnam senectutem, quae
ante tempus venit. Sic de
Laerte Odyss. O, 354.

Ἐκπαύλως γὰρ παῖδός ἐδύ-
ρεται οἰχομένοιο,
Κερίδης τ' ἀλοχοῖο, δαΐφρο-
νος, ἢ ἑ μάλιστα.

Ἡκαχ' ἀπαφθιμένη, καὶ ἐν
ὠμῶ γῆραι θῆκεν.

Ad quod Scholiastes: πρὸ ὠ-
ρας γῆρας ἐποίησεν. Cruda
tamen senectus apud Latinos
diuersam longe significationem
sortita est, scil. firmam, robu-
stam. Sic Virgilius de Cha-
ronte: Iam senior, sed cruda
deo viridisque senectus. Supra
citati vero versus Homericici su-
spicionem inducunt, quod τὸ
ἐν hoc versu excidit. Rob.

706. Ὅπιν ἀθανάτων] Vi-
tricem Deorum curam, quae
mor-

Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιῆσθαι ἐταῖρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσης, μὴ μιν πρότερος κακὸν ἐρξῇς.
 Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἀρχῇ
 Ἦ τι ἔπος τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ καὶ ἐρξας, 710
 Δὺς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος· εἰ δέ κεν αὖθις

Neque fratri aequalem facito amicum:
 Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.
 Ne vero mentiaris dicis gratia. sin autem coeperit
 Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
 Bis tantum punire memineris: si vero rursus

707. ἐταῖρον] φίλον. 708. μιν] αὐτόν. ἐρξῇς] ποιήσης. 709. ἀρχῇ
 ἀρχὴν ποιήσης. 710. ἀποθύμιον] ἢ ἀρέσκον. ἢ] ἢ. ῥέξας (sic)] ποιήσας.
 711. τίνυσθαι] τιμωρεῖσθαι. μεμνημένος] ὃν εἰς σὲ ἔπραξε.

707. Μη δὲ August. Ald. Sic et v. 709. 708. μὴν Trinc. πρότερον
 B. 699. August. Iunt. 1. 709. γλώττης August. δέ κεγ' Iunt. 1. 710.
 Ἦτος εἰπὼν omisso τ' Coisl. August. Ald. Acad. Iunt. 1. 2. Steph. Com.
 Ἦτος γ' εἰπὼν Trinc. Paullo ante τ' deest in ed. Heins. τοι Trinc.
 ῥέξας August. 711. τόσσα August. Acad. Trinc. τίνυσθαι Acad.

mortales a tergo sequitur. Ab
 ἐπὶ, quod notat *post*, ὅπῃς et
 ἔπω. Tibullus: *Nescius ul-
 tricem post caput esse Deum.* ab
 ὅπῃς, κατόπῃς, ὀπίσω, ὀπι-
 σθεν. *Guierus.*

708. Εἰ δέ κε ποιήσης] Ne-
 mo enim potest magis nocere
 eo, qui, amicitia renunciata,
 fit inimicus; quia aut arcana
 novit, quorum reuelatio noce-
 re potest; aut certe ea scit,
 quae nos quam maxime laede-
 re possunt. Itaque, quantum
 quidem est in nobis, amicitias
 oportet esse aeternas, ut sua-
 det *Hesiodus*. Eadem de cau-
 sa, sic praecipiebat Solon: Φί-
 λας μὴ ταχὺ κτῶ· ἔς δ' αὖ
 κτήση, μὴ ἀποδοκίμαζε: *ami-
 cos ne cito comparato, quos ve-
 ro acquisiveris, ne repudies.*
 Apud *Diogenem Laertium*, Lib.
 I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλώσσης χάριν] Qui
 ultro, non rogatus, prudens
 et sciens mendacium loquitur.
 Sic apud *Theognid.* v. 488.
 τῆς κοτύλης μεθύειν. ἀρχῇ
 autem id est ἀρχηται. sic vet.
 Interp. *Scaliger.*

Μηδὲ ψεύδεσθαι] Neque
 mentiaris illi. supple, ne ver-
 bo quidem decipias. *Guierus.*

Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης
 χάριν] Quia eiusmodi menda-
 cia anxios saepe habent, ad
 breve tempus; nec satis ar-
 dam amicitiam redolent, quae
 numquam patitur alii fieri a
 nobis, quod ab eo nobis fie-
 ri nolumus. *Clericus.*

710. Ἀποθύμιον] Alienum
 ab animo, molestum, inuisum,
 non ἀρέσκον τῇ ψυχῇ. *Guierus.*

711. Δὺς τόσα τίνυσθαι]
 Τιμώρει. Μεμνημένος] Ini-
 uriae memor sc. *Idem.*

Δὺς

Ἡγῆτ' ἐς Φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρασχεῖν,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται. σὲ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.

Redeat in gratiam, poenam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum alias alium
Facit: tuum vero ne quid animum coarguat vultus.

712. Ἡγῆτ'] προηγῆται. Φιλότητα] ἀγάπην. δίκην] τιμωρίαν. παρασχεῖν] δίδναι. 714. σὲ] σὺ. νόον] κατὰ τὸν νόον. κατελεγχέτω] κατηγορεῖτω. εἶδος] ἡ θεωρία.

712. Ἡγῆτ' B. 60. 699. Iunt. I. 2. Trinc. 713. δειλός τι Ald. δ. τις Iunt. I. 2. Steph. margo.

Δὲς τόσα τίνυσθαι] Pessimum praeceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentia, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certe ut nos pri-
binae amicitiae hoc tribuere intelligamur. Quanto melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? Primum danda opera est, ne qua amicorum diffidia fiant; sin tale quid euenerit, ut ex-
stinctae potius amicitiae, quam oppressae esse videantur. Ca-
vendum vult, ne etiam in gra-
ues inimicitias conuertant se amicitiae; ex quibus iurgia, maledicta, contumeliae gignun-
tur; quae tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; et hic bo-
nos veteri amicitiae tribuendus est, ut is in culpa sit, qui fu-
ciat, non qui patitur iniuriam. Recte etiam, Cicerone anti-
quior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἄμαρ-
τάδος εἵνεκα μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum, pro-
pter exiguum peccatum.
Clericus.

712. Ἡγῆτ' ἐς Φιλότητα] Ἡγεῖται praecedat, prior eat, προηγῆται. Guierius.

Δίκην παρασχεῖν] Satisfa-
cere verbis, aut iacturam, si
quam creauit, sarcire. Cle-
ricus.

713. Δειλός τοι ἀνὴρ] Haec a superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. Guierius.

Δειλός τοι ἀνὴρ] Quia, pro-
pter frequentem mutationem
scire non potest an ii, quos
sibi amicos putat, sint re vera
amici. Qui enim eo nomine
digni sunt, nonnisi diuturni-
tate temporis, dignosci pos-
sunt. Clericus.

714. Εἶδος] Nullum rei ge-
nus, nulla res, ἔδέν πρᾶγμα.
τὸ εἶδος hic est πρᾶγμα. Guie-
rius.

Σὲ δὲ μή τι νόον κατελέγ-
χέτω εἶδος] Videtur esse prae-
ceptum, cui nullas est cum
superio-

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέσθαι, 715
 Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεικεσῆρα.
 Μηδὲ ποτ' ἐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
 Τέτλαθ' ὀνειδίξειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ὄντων.

Ne vero multorum hospes, neue nullius hospes dicaris,
 Neue malorum socius, neque bonorum conuiciator.
 Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem
 homini
 Sustineas exprobrare, diuorum munus immortalium.

715. πολύξεινον] πολύφιλον. ἄξεινον] ἄφιλον. καλέσθαι] καλεῖσθαι. 716.
 ἐτάραν] φίλον (sic). νεικεσῆρα] ὕβριστήν. 717. θυμοφθόρον] φθαρτικὴν.
 718. τέτλαθ'] τέτλαθι· ὑπόμνη. δόσιν] ἔσαν δωρεάν.

715. μὴ δὲ et mox μὴ δ' August. Ald. Sic quoque v. 716. 716. ἐτάραν
 August. ἐτάραν Iunt. I. 2. Steph. 717. Μηδέ ποτ' Ald.

superioribus ac sequentibus
 connexus, et quo praecipit
 Poëta, non tantum cauendum
 esse ne dicamus quae occulta
 esse volumus, sed etiam ne
 vultu prodamus id quod silen-
 tio tegimus. Itaque εἶδος hic
 est externa species, quae fre-
 quentissima vocis est signifi-
 catio. Hoc autem praeceptum
 si ad dissimulationem, nocen-
 di causam referatur, qualis erat
 Tiberiana, reiiciendum; sed
 si ad prudentiam spectet, quae
 nonnulla intempestiva aperiri
 vetat, quamuis utilia iis quibus
 aperirentur, ambabus vlnis est
 excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύξεινον, μηδ'
 ἄξεινον καλέσθαι! Μηδὲ πο-
 λύφιλον, μηδὲ ἄφιλον. *Guietius.*

Πολύξεινον] Qui multos ha-
 bebant hospites, iis excipien-
 dis exhauriebantur; at qui
 erant plane ἄξιοι, sine graui

molestia peregre esse non po-
 terant, cum apud neminem
 notum diuersari possent. Prae-
 terea multa negotia esse pote-
 rant, quae, nonnisi per ho-
 spites, commodè administra-
 bantur. Scio postea ξείνας
 amicos dici v. 722. Sed hic
 proprio sensu sumi crediderim.
Clericus.

716. Νεικεσῆρα] Κατήγο-
 ρον. *Guietius.*

717. Adducit hos duos versus
 Plutarchus in libro de audien-
 dis Poetis, et de his verbis
 μακάρων δόσιν αἰὲν ὄντων
 ita differit: θεόσδοτον νῦν τὸ
 τυχερὸν εἶρηκεν, ὡς ἂν ἄξιον
 ἐγκαλεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην
 πενομένοις, ἀλλὰ τὴν μετ'
 ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ μα-
 λακίας καὶ πολυτελείας ἀ-
 πορίαν αἰσχροὺς καὶ ἐπονείδι-
 ζον ἔσαν. *Krebsius.*

718. Μακάρων δόσιν] Quam-
 vis dari soleant dici dumtaxat
 bona,

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισι ἀριστος
 Φειδωλῆς, πλείσῃ δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰσσης. 720
 Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκῆσαις.
 Μηδὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσπémφελος εἶναι

Linguae certe thesaurus inter homines optimus
 Parcae, plurima vero gratia eius quae modum servat.
 Quod si malum dixeris, forsan et ipse maius audies.
 Ne in conuiuio, quod multi amici instruunt, sis morosus

720. φειδωλῆς] μετὰ φειδῶς προτεινέσης τὰ ῥήματα. κατὰ μέτρον] κατὰ συμ-
 μετρίαν. 721. τάχα] ἴσως. 722. δυσπémφελος (sic)] σκληρὸς.

720. φειδωλῆς Trinc. 721. μή δὲ August. κακὸν κ' εἴπῃς B. 60. 699.
 R. S. Coisl. August. εἴπῃς Acad. κακὸν γ' εἴπῃς Palat. αὐτὸν Trinc. ἀκῆ-
 σαις Palat. 722. μή δὲ August. Ald. δυσπémφελος August.

bona, attamen *Hesiodus* non
 semel etiam mala dari dicit, vn-
 de antea v. 638. memorat κακὴν
 πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεςσι δί-
 δωσι, *malam paupertatem quam*
Iupiter hominibus dat. Clericus.

719. Γλώσσης τοι θησαυ-
 ρὸς] Sententiam horum ver-
 ium illustrarunt Interpretes
 Iacobi ad Cap. III. 9. et sqq.
 Clericus.

721. Εἰ δὲ κακὸν] Proclus
 ad locum: Ἀλκαῖος· Εἰκ' εἴποις
 τὰ θέλεις, ἀκῆσαις τὰ κ' εἰ
 θέλεις. Καὶ Ὅμηρος· Ὅπ-
 ποῖον καὶ εἴπησθα ἔπος,
 τοῖονδ' ἐπακῆσαις. Robins.

722. Μηδὲ πολυξείνῃς δαι-
 τὸς δυσπémφελος] Δαιτὸς
 subintellige γενομένης. hoc
 est, ἐράνῃ. δυσπémφελος, δυσ-
 πρόσιτος, δύσκολος, ἀπ' αὐτῆς
 τὸ πέμπεσθαι. Hos versus
 sic distinguit Heinsius: Μηδὲ
 πολυξείνῃς δ. δ. εἶναι. ἐκ κοι-
 νῆς πλείσῃ τε χ. δ. τ. ὀλίγῃ
 ση. Placet. Guicciardus.

Δυσπémφελος] Mare qui-
 dem dicitur δυσπémφελον ab
Hesiodo, in *Theogonia*, quod
 non sine periculo transmitti
 possit; hic vero, vbi sermo
 est de conuiuio, δυσπémφε-
 λος dici videtur qui aegre ad-
 ducitur, vt velit symbolum
 suam conferre ad conuiuium,
 seu ἔρανον. Hoc nos docuerat
Hesychius, sed verba eius cor-
 rupta sunt. Δυσπémφελος,
 ἐπὶ μὲν τῆς θαλάσσης, ἢ δυσ-
 χεῖμαρρος καὶ τραχεῖα καὶ
 παραχρῆτης ἐπὶ δὲ τῇ κο-
 λυμβήτῳ, δυσαρεστός. Re-
 spicit ad locum *Homeri Iliad.*
Π. v. 747. vbi hominem mor-
 tuum ex curru decidentem vri-
 natori, e fundo maris ostrea
 petenti, confert Patroclus,
 hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε
 τῇθεα διφῶν
 Νηὸς ἀποθνήσκων, εἰ καὶ δυσ-
 πémφελος εἴη.

Muklos

Ἐκ κοινῆς· πλείη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδὲ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μῆδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν . 725
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς.

De symbolis: plurima enim gratia, sumtusque minimus.
 Neque unquam mane Ioui libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt vero etiam preces.

723. δι] γὰρ. δαπάνη] ἀνάλωμα. 724. ἐξ ἧς] πρῶτ. αἶθοπα] καυσικόν.
 726. κλύουσιν] ἀκούουσι. ἀποπτύουσι] ἀποσρέφονται. ἀράς] εὐχάς.

723. Post ἐκ κοινῆς in August. deest colon, et quidem erasum est. δαπάνη
 δ' August. 725. ἀνίπτοις August. ἀνίπτοις Ald. Iunt. I. 2. Trinc. μῆ
 δ' August. Ald. et sic semper μῆδὲ in cod. August. et ed. Ald. diuissim
 scriptum legitur, ut v. 727. 730. 733. 735. 742. 748. 726. γὰρ
 τῇ γὰρ August. τοὶ Senat. ἀράς Senat.

*Multos satiaret vir hic ostrea
 quærens, ex nauis defiliens, quam-
 vis procellosum esset; nempe,
 mare. Ad quæ verba hæc
 habet Eustathius, quæ in Le-
 xicon suum transtulit Phavori-
 nus: Δυσπέρμελος δὲ πόντος
 ὁ δυσχεύμερος δι' ἑ δυσχερῶς
 ναῦς πέμπεται. ὁθεν καὶ Ἡσίο-
 dos δυσπέρμελον τὴν ναυτι-
 λίαν φησὶ. Ζηνόδοτος δὲ φασὶ
 πληθυντικῶς γράφει· εἰ καὶ
 δυσπέρμελοι εἰεν, οἱ πολλοί,
 δηλαδὴ, ἐκείνοι. οἷς τὰ τήθεα
 παρατίθενται, ὃ ἐστὶ δυσάρε-
 σοι, ὡς καὶ Ἡσίοδος· μῆδὲ
 πολυζεῖναι δαιτὸς δυσπέρμε-
 λος εἶναι, ὃ ἐστὶ δυσκόλος δυσ-
 μεταπέμπτος· difficilis, qui
 aegre adduci potest ut veniat,
 quamvis arcessitus. De ἐρῶνῳ
 autem multa habet Isaacus Ca-
 saubonus ad Characteres Theo-
 phrasti. Clericus.*

Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς]

Vt hoc praeceptum, quod est
 περὶ συμβόλων et καταβο-
 λίων, quæ collatis ab unoquo-
 que sumtibus instituebantur,
 constet sibi, sublata distinc-
 tione, ita lego: Μηδὲ πολυζεῖ-
 ναι δαιτὸς δυσπέρμελος εἶναι·
 Ἐκ κοινῆς πλείη τε χάρις,
 δαπάνη τ' ὀλιγίστη. Sensus
 est hoc modo mire directus et
 perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπτοις] Fa-
 ciebat hoc non parum ad
 munditiam, quæ a sacra fa-
 cturis postulabatur. Vide not.
 ad Gen. XXXV, 2. Hinc in
 prouerbium abiit illotis mani-
 bus aliquid facere, quod per-
 inde est ac imparatum esse.
Clericus.

726. Ἀποπτύουσι δέ τ' ἀ-
 ράς] Ἀποσρέφονται. Τὸ ἀρά,
 prex. proprie et primo impre-
 cationes, siue καταράς, εὐφω-
 νίας χάριν, ἀράς dictæ. *Guicetus.*

Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχλῶν.
 Αὐτὰρ ἐπὴν κε δὴ, μεμνημένος, ἐς τ' ἀνιόντας,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῷ προβάδην ἐρήσης,
 Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς μακάρων τοι νύκτες ἔασσιν. 730

Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquam occidit, memor eius rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,
 Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.

727. ὀμιχλῶν] ὀρεῖν. 728. ἐπὴν (sic)] ἐπει. ἔς' ἀνιόντας (sic)] ὥς ἀνι-
 ὀνέσθην. 729. προβάδην] κινούμενος. 730. ἀπογυμνωθεῖς] ἐν τῇ νυκτὶ.
 ἔασσιν (sic)] ἔσσι.

727. ἔν τ' August. ὀμιχλῶν B. 60. 728. ἐπὴν August. ἐπει Ald. Iunt.
 I. 2. Steph. Com. Heins. ἔς' ἀνιόντας Coisl. ἔς' ἀνιόντας Aug. ἀνιόντας etiam
 Ald. ἀνιόντος Trinc. Steph. marg. 729. ἐρήσεις August. Acad. 730.
 ἔασσιν Senat. Acad. August. in quo etiam μήτ' paullo ante.

727. Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο] Hic
Hesiodus non verat de die me-
 iere, sed tantum stantem, ad
 solem conuersis ac reiectis pu-
 dendis. Male hunc locum ac-
 ceperat *Claud. Salmasius* Exer-
 cit. *Plinianarum* p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tan-
 tum lotium emitti; quod ab-
 surdum est, nec potest obser-
 vari. Itaque eum castigauit,
 sed acrius aequo, *Dionys. Pe-
 tauius* in *Miscellis* Exercit.
 Cap. I. et recte obseruauit
 hunc versum interpunctione
 et sententia a sequenti esse
 distractum. *Clericus*.

Ὀρθός] Stans, vt Gallice
droit. Vide *Iliad.* Σ, 246. et
 locum *Herodoti* laudandum
 ad v. 731. *Clericus*.

728. Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δὴ
 μεμνημένος ἐς τ' ἀνιόντας] Ab
 occasu ad ortum rectum meie-
 re licet. Male interpres. σιγ-

μὴ τελεία post τὸ ἀνιόντας.
Guierus.

Αὐτὰρ ἐπὴν κε δὴ] Hoc
 versu et duobus sequentibus,
 vt recte *Petauius*, hortatur Poë-
 ta, vt ne post occasum solem,
 ac nocte quisquam ambulando
 meiat, aut denudatus, quod
 etiam nocti veneratio quae-
 dam adhibenda sit. Igitur post
 ἀνιόντας non est ponenda τε-
 λεία σιγμή, vt multi fece-
 runt. *Clericus*.

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς]
 Subintellige, etiam sub nocte.
Guierus.

Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς] Cum
 Graeci tunicas quidem breuio-
 res, nisi forte hyeme, sed sine
 clausis femoralibus gestarent,
 non necesse habebant retege-
 re pudenda vt meierent; sed
 tantum inflexis genibus clunes
 in talos demittere, vt tunicae
 inferior ora magis dilataretur,
 ne

Ἐξόμενος δ' ὄγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς,
Ἦ ὄγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερέος αὐλῆς.

Sedens vero diuinus vir et prudens,
Aut ad parietem accedens bene septae caulae.

731. Ἐξόμενος] καθήμενος ἔρετ. πεπνυμένα] συνετὰ. εἰδώς] γινώσκων. 732.
πυλάσας] πλησιάζας. εὐερέος] τὴ καλὴν ἔρεος ἔχοντος.

732. 8to August.

ne lotio madefieret. De iis quae dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casatibonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Μακάρων τοι νύκτες ἔασ-
σιν] Non tantum vult interdium non debuisse homines mieri stantes, ac reiectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut recte ad hunc locum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐξόμενος] Subintellige ἔρετ. *Guierius*.

Ἐξόμενος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bocbartus Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56.* postquam ostendit Iudaeos stantes solitos mingere, obseruat Graecos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud vnum *Hesiodum*, cuius vsq. 731, et 732. profert, tum subdit: *Itaque, Hesiodi aeuo, Graeci bene instituti, vel sedentes mingeant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus saeculis, prius illud a viris usurpari desit, et mulieribus relictum. Itaque in Grae-*

corum monumentis nullum existat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo, brevitatis causa, hic contenti erimus: Herodoto, inquit, nihil expressius, qui ut probe Aegyptios in plerisque aliter se gere, quam reliquos homines, inter cetera haec habet Lib. II. c. 35. Οὐρέεσι αἱ μὲν γυναῖκες ὀρθαί, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, foeminae quidem stantes mingunt, viri vero sedentes. Clericus.

732. Αὐλαὶ antiquis dicebantur loca subdialia, aperta, quae vento exposita erant. vnde locus διαυλίζειν dicitur, qui ventum ab vtraque parte admittit, ut docet *Athenaeus l. 5. c. 5.* In his locis apertis, quae ante domos erant, quoniam pecudes continebantur, factum est, ut αὐλῇ denotet *caulam*. qua notione h. l. sumendum. Denique αὐλαὶ dicebantur *palatia, domus potentium hominum*. cuius denominationis *Athenaeus l. c.* duplicem reddit rationem, aut quia ante domos diuitum eius-

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκῃ
 Ἐσίῃ ἔμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἄλλ' ἀλέασθαι.
 Μηδ' ἀπὸ δυσφήμειο τάφῳ ἀπονόσῃσαντο 735
 Σπερμαίνειν γενεὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
 Μηδέ ποτ' αἰνῶν ποταμῶν καλλίρροον ὕδωρ
 Πιοσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὗξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα.

Neque pudenda semine pollutus intra domum
 Focum iuxta reuelato, sed caueto.
 Neque a feralibus epulis reuersus
 Seminato progeniem, sed Deorum a conuiuio.
 Nec vñquam perennium fluuiorum limpida aquam
 Pedibus transito, priusquam oraueris adspiciens pulcra flumina;

733. πεπαλαγμένος] μολυσμένος. ἔνδοθεν] ἐντὸς. 734. ἐσίῃ] ὁ τύπος ἐν
 ᾧ ἔδουον. ἔμπελαδὸν] πλησίον. παραφαινέμεν] παραφαίνειν· δεικνύειν. 735.
 ἀπονόσῃσαντο] ὑποσρέψαντα. 736. σπερμαίνειν] σπείρειν. δαιτός] εὐχάϊας
 (sic). 737. αἰνῶν (sic)] διαπάντες ῥεόντων. 738. περᾶν] θίλει δια-
 βῆναι. εὗξῃ] εὐχὴν ποιήσης. ῥέεθρα] ῥεῖθρα.

Inter v. 736. et 737. est Μηδ' ἐπὶ κρηνῶν ἔρεῖν, μάλα δ' ἐπαλέσθαι in edd.
 lunt. I. 2. Trin. Steph. 737. αἰνῶν August. lunt. I. 2.

modi loca subdialia fuerint,
 aut quia in iis locis regii sti-
 patores stationem suam habue-
 rint, ibique dormiuerint. conf.
 ad illum Athenaei locum Ca-
 saub. *Krebsius*.

733. Πεπαλαγμένος] An a
 πύλη puluisculo παλάσσω.
Guicetus.

734. Ἐσίῃ ἔμπελαδὸν πα-
 ραφαινέμεν] Quia, nimirum,
 ad focum erant Dii Penates,
 focusque, vt habet *Proclus*,
 erat domestica ara, in qua li-
 bationes quotidie fiebant, et
 se pollutos existimabant. Ita-
 que prius abluere se se necesse
 habebant, si praecepto Hesio-
 di obsequi volebant. Sic apud
Herodotum, Lib I, 198. ὅσα

κίς δ' ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ
 ἑαυτῇ ἀνὴρ Βαβυλωνίος, —
 ὁρθεῖ γενομένη λένται ἀμφο-
 τεροί, ἀγγεός γὰρ ἔδενός
 ἄψοντα πρὶν ἂν λῶσωνται:
 quoties autem cum uxore misce-
 tur vir Babylonius, — orio
 diluculo abluuntur ambo, nul-
 lum vas priusquam se abluerint
 tacturi. Quae narratio osten-
 dit, apud Graecos, *Herodoti*
 aetate, vulgo obseruatum non
 fuisse *Hesiodi* praeceptum. *Cle-
 ricus*.

736. Ἀπὸ δαιτός] A Deo-
 rum conuiuio, quae sacrificiis
 peractis fiunt, festis Deorum
 sollemnibus. *Guicetus*.

737. Ἀενῶν ποταμῶν]
 Ἀπὸ αἰνῶν. *Idem*.

739. Λευκῶ

Χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.
 Ὃς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι δὲ χεῖρας ἀνίπτος, 740
 Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγιστα δῶκαν ὀπίσσω.
 Μὴδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλεῖη,
 Αὔρον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
 Μὴδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὑπερθευ

Manus lotus amoena aqua limpida.

Qui fluvium transierit, malitia vero manus illotus,

Ei succensent Dii, et damna dant in posterum.

Ne vero a manu, Deorum in celebri conuiuio,

Siccum a viridi refeca nigro ferro.

Neque unquam vrceum, ex quo vinum funditur, pone super
 craterem

739. πολυηράτῳ] πληνερῶς. 740. ἰδί (sic)] καί. 741. τῷδε] τῷτω.
 νεμεσῶσι] μισῶσι. ἄλγιστα] ἄλγος. ὀπίσσω] μετὰ ταῦτα. 742. πεντόζοιο] πέντε
 ὄζους ἔχοντος. δαιτὶ] εὐχαρίᾳ (sic). θαλεῖη] θαλάσῃ (sic). 743. αὔρον]
 ξυρόν. αἴθωνι (sic)] μέλανι καυτικῷ. 744. οἰνοχόην] κύαθον. τιθέμεν]
 τιθέναι. ὑπερθευ] ὑπεράνω.

740. κακότητι] ἰδί August. Iunt. 1. 2. 742. πεντόζοιο B. 699. ἰν August,
 743. αἴθωνι August. 744. κρητῆρος August. Senat. Trinc. ὑπερθευ
 Senat. Trinc.

739. Λευκῷ] Λαμπρῷ, δι-
 αυγεί. Idem.

740. Κακότητι] Contuma-
 cia, contumaci malitia. Scribe,
 κακότητί γε. Τὸ δὲ hic non
 placet. Idem.

Κακότητι] Hoc est, data
 opera, spretoque Deorum Nu-
 mine. Clericus.

742. Ἀπὸ πεντόζοιο] A ma-
 nu quae habet quinque digi-
 tos, vt πέντε ὄζους, quinque
 ramos. Αὔρον vero ἀπὸ χλω-
 ρῆς, vt docent Graeci Interpre-
 tes, est pars sicca, hoc est, ex-
 trema vnguium, quae separa-
 tur ab ea quae carni adhaeret.
 Hoc praeceptum, obscurius ex-
 primitur ab Hesiodo, sicut ob-
 scure exprimebantur symbola
 a Pythagora, vt res nullius pre-
 tii viderentur, nescio quid re-

conditius complecti, et impe-
 ritis essent admirationi. So-
 lent enim quam maxime mi-
 rari quae non intelligunt. Hoc
 videtur velle Hesiodus, non
 esse expectandum, ad manus
 abluendas, et vnguium, vt
 probe purgentur, retributa
 secunda, tempus ipsum conui-
 vii sed manibus lotis acceden-
 dum. Alioqui ne in familiari
 quidem conuiuio vngues quis-
 quam fecer, qui nolit retri-
 buta in patinas exsilire;
 quod, vt opinor, non gratius
 fuisset Graecis, quam nobis
 nunc est. Clericus.

743. Αὔρον ἀπὸ χλωρῆς]
 Vngues a carne. Guicetus.

744. Οἰνοχόην] Τὸν κύα-
 θον. Idem.

Πινόντων ὅλη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται. 745
Μηδὲ δόμον ποίῳν, ἀνεπίξεσον καταλείπειν,

Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.
Neque domum faciens imperfectam relinquito,

745. ὅλη] φθαρτικῇ. τέτυκται] ἐστ.

746. ἀνεπίξεσον] ἀτελέσων.

Οἰνοχόην] Guttum, guttur-
nicum etiam vocabant veteres.
Scaliger.

Μηδὲ ποτ' οἰνοχόην] Haec
est anilis superstitio, potius
quam praeceptum ethicum,
symbolorum more expressum.
Hic enim Poëta religiosa tra-
dit, non moralia. Itaque fru-
stra est *Proclus*, qui vult my-
stice ab *Hesiodo* significari, non
esse priuata praeferenda com-
munibus, quia κρατὴρ com-
mune erat, quo ex οἰνοχόῃ
hauriebant. Verum commu-
nis etiam erat οἰνοχόῃ, quan-
doquidem ex ea etiam vinum
commune hauriebant omnes
conuiuiae. Alia eius interpre-
tamenta non sunt verisimiliora,
vt nec cetera omnia allegorica
commenta, quae ad incrustan-
da superstitiosa deliria Maio-
rum suorum Graeci posteriores
adinuenerunt; vt sapientiores
viderentur fuisse, quam fue-
rant. Etiamnum hodie vete-
rum superstitionum vestigia vi-
dere licet, multis in locis. Sunt
qui, exempli causa, mali omi-
nis esse putant panem inuer-
sum, ita vt planior pars sit su-
perior, cultros decussatim in
mensa iacentes, salillum in
mensam effusum, et similia;

quibus mysticos sensus non mi-
nus facile esset inuenire, quam
Hesiodaeis nugis. *Clericus.*

Plutarchus de auid. poett.
ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν μὲν τοιαύ-
των τὰς αἰτίας πιερῶς ἀπαι-
τῆσι, καὶ διαπυνθάνονταί,
πῶς λέλεκται, Μηδὲ ποτ'
οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος
ὑπερθεῖν. Τῶν δὲ μείζονων
ἀβασανίσως παραδέχονται
τὴν πίσιν. Ex quo loco appa-
ret *Plutarchum* existimasse,
eum, qui in huius dicti causa
quaerenda nimis curiose labo-
ret, tempus operamque per-
dere. Expositionem dicti *He-
siodaei* apud *Plutarch.* in Con-
uiu. Septem Sapientum reiicit,
et illud inter aniles supersti-
tiones refert *Krebsius.*

745. Πινόντων] Bibentibus
subintellige conuiujs, compo-
toribus. bibendo, inter bi-
bendum. Ὅλη γὰρ ἐπ' αὐ-
τῷ μοῖρα] Est mali ominis.
μοῖρα omen. *Guierus.*

746. Ἀνεπίξεσον καταλεί-
πειν] Superstitiosum hic ali-
quid esse mihi persuadeo, po-
tiusquam id quod volunt Grae-
ci Interpretes; qui putant irri-
sionem significari eorum, qui
imperfectum aedificium sunt
conspicuri. Existimasse vide-
tur *Hesiodus* mali esse ominis,
si cornix

Μή' τοι ἐφ' ἱζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα

Ne forte insidens crocitet stridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

747. μή] (subaud.) ἴνα. ἱζομένη] κροῖμένη. κρώζῃ] βοῇ. λακέρυζα] ἢ πολλὰ βοῶσα. 748. χυτροπόδων] χυτράων. ἀνεπιρρέκτων] ἀδύτων. ἀνελόντα] λαβόντα.

747. Μή τι B. 60. August. Ald. Iunt. 1. 2. κρώζῃ Acad. Coislin.
λακέρυζα Iunt. 2.

si cornix imperfecto aedificio insideret, quod facile et frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa, ad quam absoluendam longo tempore opus non est. Eius opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicatae garrulitatis, a quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspiciatissima foetus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit a multis ferale habitum si domui insideret, quod confutatur hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam Aelianus de Animalibus Lib. III. c. 9. vnam cornicem mali esse ominis: οἷ τε ἔδρας ὀρνίθων καὶ πτήσεις παραφυλάττοντες ἐκ εὐσύμβολον εἰς μαντείαν ὀττεύουσιν εἰναι, φασιν, εἰ ὑπανέσσοιτο κορώνη μία: qui observant ubi

insideant aves, et earum volatus non esse faustum auguria captantibus aiunt, si audiatum una cornix. Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. Virgilii, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam saepe fuisse, ut eo Hesiodum respexisse existimem. Clericus.

747. Λακέρυζα] Α. λάνω, λακίω, λακέρω, λακερύω, λακερύω, λακέρυζα, hoc est, λακέρωσθα strepera, garrula. Guetus.

748. Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων] Verus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustrandi et ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀνεπιρρέκτοι χυτροπόδες. hoc est, ἐφ' ὧν ἔ' ἔρ' ἔρχθη τὰ ἱερά. Idem.

Ἀνεπιρρέκτων] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox haec, et verbum ἀναίρειν suadent agi potius de carne rapta ex olla, siue de aulicoquis exitis, ut loquitur Festus, antequam sacra essent facta.

Ἐσθειν, μηδὲ λóεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ὃ γὰρ ἄμεινον)

750

Comedito, neque lauator: quia et hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)

749. ἔσθειν] ἐσθίσιν. λóεσθαι] λóεσθαι. τοῖς] τῆτοις. ἐνὶ] ἐν. ποινῇ] τιμωρίᾳ. 750. ἐπ' ἀκινήτοις (sic) τάφους.

750. μηδὲ ποτ' Trinc. ἀκινήτοις August.

facta. Adsentior itaque Sam. Bacharto sic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes prope crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. Sam. II, 13. ubi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud Athenaeum describitur mulier quaedam, quae sacra nondum immolata deuorabat, ἐφαρπάξας ὀβελίσκας, a veru illa rapiens; et in Suetonio Vitellius c. 13. homo non profundae modo, sed intempestivae quoque ac sordidae gulae, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus et farra paene rapta e foco manderet. Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam e mediis victima rapta focus.

Cuiusmodi ventres ferit illud Simonidis, quod tandem in proverbum cessit:

Ἄθυστα δ' ἱερὰ πολλάκις κατ-
εσθίει.

Nondum immolata sacra saepe deuorat. Proinde in Hesiodo, inter alia praecepta, hoc quo-

que habetur, *ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito*. Nam ut ῥέζειν et ἐπιῤῥέζειν sacrificare est: ita ἀνεπιῤῥεπτος est ἄθυστος, nondum sacrificatus vel immolatus, ut a Tzetze redditur. Addatur hisce locus Ciceronis e Lib. II. de Fin. c. 7. Reperimus afortos primum ita non religiosos, ut edant de patella. Non necesse est nos hic colligere quae a Veteribus dicta sunt περὶ τῶν βωμολόχων et θυσαρπάγων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiabant; neque enim de iis verba facit Hesiodus; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequam proficias porrexissent, et adolenissent, carnes victimae suae comedebant. Clericus.

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Per ἀκίνητα solum et lapides intelligere videtur, quae frigida sunt et dura. Hoc praeceptum Pythagorico illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν est ἀκίνητον ποιεῖν.

ποιεῖν. Theocr. ἐπὶ ξηροῖσι
καθίσκει. Guicetus.

Ἐπ' ἀκινήτοις] *Proclus* sepulcra interpretatur, quae movere nefas erat; at eodem iure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibusvis, quibus imponi pueros noller *Hesiodus*; sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quae possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quod si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili saxeo, et per totam infantiam, non careret ratione; sed ea res exitior non fuit duodecimo die vel mense, quam aliis infantiae temporibus. Mera haec fuit superstitio, cuius ratio certa non magis reddi potest, quam somniorum febricitantis. *Clericus.*

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίσκειν] Notum est omnibus quam multa de his Veteres. Ceterum cur hoc praeceptum, de non mouendis sepulcris, ad παῖδα δωδεκαταῖον spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium misere truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam Homerum et Hesiodum:

Μηδὲ γυναικείῳ λαιτρῷ χροῖα
Φαιδρύνεσθαι
Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ
ἀνήνορα ποιεῖ,

Μηδὲ δωδεκάμηνον. ἴσον καὶ
τὸ τοτέτυκται

Ἀνέρι. λευγαλέῃ γὰρ ἐπὶ χρό-
νον ἐς ἐπὶ καὶ τῷ

Ποινῇ.

Quanta cura τὰ θερμότερα τῶν λαιτρῶν, quae γυναικεία vocabant, et absolute λαιτρά, in deliciarum descriptionibus, *Lampridius lauacra muliebria*, *Capitolinus excaldationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cum ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λαιτρῶν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαταῖοι et δωδεκάμηνοι, omnia communia cum matribus habebant, διαίταν, τροφὴν, οἶκον, id est, ipsum Gynaecium. *Hesiodus* ergo ne eiusmodi puerulos matrum λαιτροῖς adsuescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλύνεσθαι τὰ σώματα ex aquae tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil supra, hoc modo.

Neque muliebri lauacro corpus purgare

Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,

Neque duodecim mensium: nocet et illud aequali modo

Viro: dura enim suo tempore et hanc rem sequitur

Poena.

Apparet hinc ante omnia praeceptum περὶ τῶν ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus, *Heinsius.*

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίσκειν] Ἀκίνητα sunt οἱ νόμοι:

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ·

Puerum duodecennem, quia virum inertem facit:

751. παῖδα δωδεκαταῖον] Ἀγύμναστον ἀφ' ἧς. ἀνέρ'] ἀνέρας ἑνδρα. ἀνή-
νορα] ἀνανδρον.

751. δυωδεκαταῖον Acad. δυωδεταῖον Senat. Trinc.

de quibus vsitatam fuisse ele-
gantissimam paroemiam μὴ κι-
νεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic He-
siodus vtitur, satis ex illo Pla-
tonis apparet, tertio De legi-
bus: Οὐκ ἦν τοῖς νομοθέταις
ἡ μεγίστη τῶν μέμψεων, ἰσό-
τητα αὐτοῖς τίνα κατασκευά-
ζουσι τῆς ἑσίας, ἢ περ ἐν ἄλ-
λαις νομοθετεμέταις πόλεσι
πολλαῖς γίνεται, εἴαν τις ζη-
τῇ γῆς τε κτῆσιν κινεῖν, καὶ
χρεῶν διάλυσιν, ὁρῶν ὡς καὶ
ἀνὴρ δύναίτο ἀνευ τέττων γε-
νέσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἰκανῶς.
ὡς ἐπιχειροῦντι δὲ νομοθέτῃ
κινεῖν τῶν τοιούτων τι πᾶς
ἀπαντὰ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ
ἀκίνητα. Et Eusebius Prae-
parat. Euang. lib. III. Ἡμεῖς
δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν, τὰς
ἑτάρας ἐμφανεῖς καὶ εὐεργετι-
κὰς δυνάμεις ἐν ἑδενί λόγῳ
τιθεμένους· ἀντικρυς δὲ πα-
ρανομήντας, δέον σέβειν ἑκά-
στον τὰ πατρια, μηδὲ κινεῖν
τὰ ἀκίνητα, σοιχεῖν δὲ καὶ
ἐφ' ἐπέσθαι τῇ τῶν προπατέρ-
ων εὐσεβείᾳ, ἀλλὰ μὴ πο-
λυπραγμονεῖν ἑρωτι καινοτο-
μίας. Καθίζειν ἐπ' ἀκινήτοι-
σι, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα,
quam eleganter dictum sit,
ostendimus ad Proclum. Idem.

Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetus
clausula qua potissimum ute-
bantur in interdictis suis Prin-
cipes, erat, καὶ γὰρ ἄμεινον.
Sic apud Herodotum in cau-
tione sepulcrali in Epitaphio
Nitocridis: τῶν τις ἐμεῦ ὕπε-
ρον γινομένων Βαβυλῶνος βα-
σιλεῶν, ἣν σπανίστη χρημά-
των, ἀνοίξας τὸν τάφον, λα-
βέτω οὐκ ὅσα βέλεται χρήμα-
τα, μὴ μὲν τοῦγε μὴ σπανί-
σας γε. καὶ γὰρ ἄμεινον. Quia
autem vulgo etiam in Ethicis
cautionibus ea utebantur clau-
sula, Horatius Philosophiam
alibi, *meliora* dixit, id est,
τὰ ἀμείνω.

*Cum tu coemptos undique nobiles
Libros Panaeti, Socraticam ex
domum*

Mutare loricis Iberis

Pollicitus meliora temnas.

Pollicitus meliora, est, ὁ τῆς
φιλοσοφίας ἀντιποικόμενος.
Heinsius.

751. Παῖδα δωδεκαταῖον]
An 12. dierum? vide Plutar-
chi expositionem apud Pro-
clum, qui περὶ νεογνῶν intel-
ligit. Hunc et sequentes qua-
tuor versus aliter disposuit Hein-
sius, quem vide. *Quietus*.

753. Μηδὲ

Μηδὲ δυωδεκάμηνον ἴσον καὶ τῷτο τέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῷ χροῖα Φαιδρύνεσθαι
 Ἄντρα. λευγαλέη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἕς' ἐπὶ καὶ τῷ
 Ποιῇ· μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας, 755
 Μωμεύειν αἰδῆλα· θεὸς νύ τι καὶ τὰ νεμισσᾶ.

Neque duodecim mensium: aequale et hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir: grauis enim suo tempore erit et huius rei
 Poena. neque in sacrificia accensa incidens,
 Reprehende arcana: Deus quippe et haec indigne fert.

752. τέτυκται] ἐστ. 753. χροῖα] σῶμα. Φαιδρύνεσθαι] καλλωπίζεσθαι.
 754. λευγαλέη] ἀλγεινῇ. 755. ἐπαιθομένοισι (sic)] θυσιαζομένοις. κυρή-
 σας] τυχόν. 756. μωμεύειν] ψηθυρίζειν (sic). αἰδῆλα] ἀφανῆ. τὰ]
 ταῦτα. νεμισσᾶ] μιστῆ.

752. ἴσον August. 753. λυτρῷ Heinf. 755. μὴ διεροῖσιν Trinc. ἐπαι-
 δομένοισι August. Trinc. 756. κωμύειν Trinc. θεὸς νύ τοι B. 60. θεὸς
 τοι Coisl. August. Ald. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. marg.
 Heinf.

753. Μηδὲ γυναικείῳ λυ-
 τρῷ] Nihili fecerunt postero-
 res Graeci hoc Hesiodi praece-
 ptum, quod iis exprobrat Cle-
 mens Alexandrinus, in Paeda-
 gogo, Lib. III. c. 5. vbi agit
 πῶς περὶ τὰ λυτρὰ ἀντρε-
 πτεον, et haec habet: ἔξεσι
 δὲ τοῖς βελομένοις τῶν ἄλλων
 οἴκοι τὰς κατανκλείσας γυμνάς
 ἐν τοῖς βαλανείοις θεάσασθαι.
 ἐνταῦθα γὰρ ἀποδύσασθαι
 τοῖς θεαταῖς, ὥσπερ καπῆ-
 λοις σωμαίων, ἐκ αἰσχύνον-
 ται. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος·
 Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῷ χροῖα
 Φαιδρύνεσθαι, παραινεί. κοι-
 νὰ δὲ ἀνέωκται, ἀνδράσιν
 ὁμᾶ καὶ γυναιξὶ τὰ βαλανεῖα:
Licet autem aliis volentibus eas,
quae domi sunt inclusae, nudas
videre in balneis; hic enim se

exuere spectatoribus, tamquam
corporum cauponibus, non erū-
besunt. Sed Hesiodus quidem
corpus foemineo non exhibere
lauacro, suadet. Viris autem
et foeminis communia aperta
sunt balnea. Nonnulli tamen
Principes hoc, apud Roma-
nos emendare conati sunt.
Vide Hieron. Mercurialem de
Arte Gymnast. Lib. I. c. 10.
Clericus.

756. Μωμεύειν αἰδῆλα] Hoc
 est, vt quidem videtur, irri-
 dere ritus, quorum rationem
 ignoraueris, quia tibi non pla-
 cent. Quod praeceptum su-
 perstitiosissimas quasque caerim-
 onias in tuto locat, quae
 poterunt semper defendi ab
 iis quibus placebunt; hoc prae-
 textu quod earum rationes ab
 iis

Μηδ' ἐν προχοῇ παταμῶν ἄλαδ' ἐπρεόντων,
 Μηδ' ἐπὶ κρηνάων ἔρεϊν· μάλα δ' ἐξαλέασθαι
 Μηδ' ἐναποψύχειν· τὰ γὰρ ἔτοι λώϊον ἐστὶν
 Ὡδ' ἔρδειν· δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο Φήμην. 760
 Φήμη γὰρ τε κακὴ πέλεται, κέφη μὲν αἰεῖραι

Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
 Neque super fontes meito; quin valde euitato;
 Neque incacato; id enim nihilo est melius
 Sic facere; gravem vero mortalium euitato famam.
 Fama enim mala est, quae celeriter quidem excitatur

757. προχοῇ] προχέουσι. ἄλαδ' ἐπὶ τὴν θάλασσαν. 758. [ἐξαλέασθαι] ἐκφύγειν. 759. ἐναποψύχειν] ἀποπατεῖν. χέρειν. λώϊον] καλὸν. 760. Ὡδ'] ὥτως. ἔρδειν] ποιεῖν. ὑπαλεύεο (sic)] φεύγε. 761. κέφη] ἐλαφρὰ. αἰεῖραι] ὑψώσαι.

757. προρέοντων Trinc. 759. τὰτο Trinc. ἔτι August. 760. ὑπαλεύεο B. 699. August. Iunt. I. 2.

iis, qui eas improbant, ignorantur. At quidquid Rationi et rectae de Numine notioni aduersatur, id merito possumus μωμεῖν, quamvis institutionis eius causas ignoremus. Res ipsa saepe docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μηδ' ἐν προχοῇ] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἐπέχω. vide Plut. Guierus.

759. Μηδ' ἐναποψύχειν] Α-Φοδρεύειν, ἐναποπατεῖν, ἀψύω, πτύω ἱρπο, ψύχω, ἀποψύχω etc. Idem.

760. Δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο Φήμην] Non sunt, nimirum, ea facienda, quae cum omitti sine crimine possint, si fierent famam pravam crearent; nam in recte factis, et quae virtus a nobis postu-

lat, parum curandam famam docent Philosophi. Vbi agitur officium quodpiam, a vera virtute praescriptum, nihil magis praestandum est, quam ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum est, sed qua iur. Atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quam quod ad rumorem componitur; optima rati ea quae magno ad sensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coaceruatio aliorum supra alios ruenium. Verba sunt Senecae, ex Cap. I. de vita beata, ubi et alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κέφη μὲν αἰεῖραι] Subito facilis, valde facile est eum subire. Guierus.

764. Θεός

Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' ἔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίζουσι θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

Facillime, molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi diuulgant; quippe Dea quaedam est et ipsa.

OPERVV FINIS.

762. ἀργαλέη] λυπηρὰ. φέρειν] ὑπομένειν. ἀποθέσθαι] ἀποβαλεῖν. 763.
ἔτις] ἐδεμία. πάμπαν] παντελῶς. ἀπόλλυται] φθείρεται.

762. μάλα August. δὲ in eodem codice deest. 764. φημίζουσι B. 731.
R. S. August. Acad. Trinc. φημίζουσι Steph. marg. τὴ Acad. τοὶ
Iunt. 1. 2. Steph. marg.

764. θεὸς νύ τις καὶ] Alii
τοὶ. forsan τε. *Idem.*

θεὸς νύ τις ἐστὶ] Poëtae
postquam prosopopoeia abusi
sunt, vt commentitias perso-
nas ex affectibus facerent, ali-
isque id genus; postea sibi ipsi
persuadent verum esse quod
finxerunt. Sic *Hesiodus* noster,
qui in *Theogonia* tot diuinas
personas liberrime finxit, hic
Famam, in seriis praeceptis,
quasi Deam habet, rationem-
que hanc profert, vt persua-
deat ita instituendam vitam ne

rumoribus sinistris occasionem
praebeamus. Atqui si fama fa-
cinoris alicuius, aut flagitiosae
vitae sit vera, res fugienda
fuit, non propter famam, sed
quia mala erat; si vero sit fal-
sa, nec vlla nostra culpa exci-
tata, spernenda est. *Rumor*
autem neutra ratione Deus di-
ci potest, nisi poetica τερατο-
λογία, quae etiam prauum
Rumorem Deum esse fingit;
cuius rei exstat insigne exem-
plum, apud *Virgilium* Aenei-
dos IV, 174. in descriptione
Famae. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΗΜΕΡΑΙ.

Ἡματα δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένος, εὖ κατὰ μοῖραν,
 Πεφραδέμεν δμώεσσι. τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην [765
 Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλὴν δατέασθαι,

HESIODI ASCRAEI DIES.

Dies vero ex Ioue obseruans, bene secundum decorum,
 Doce seruos. tricesimum mensis optimum
 Ad opera inspicienda, demensumque diuidendum,

765. διόθεν] ἐκ τῆ Διός. εὖ] καλῶς. 766. πεφραδέμεν] ἐντέλλεσθαι.
 δμώεσσι] δόλοισι. τριηκάδα] τριακοσὴν. 767. ἐποπτεύειν] ὁρᾶν. ἥδ']
 καὶ. ἀρμαλὴν] τροφήν. δατέασθαι] ἀπομερίζειν.

765. Ἡματα δ' ἐκ διόθεν]
 De superstitionis hisce deliri,
 hac certe in re, Poëtae prae-
 ceptis iudicium *Plutarchi* vide
 ad v. 824. *Clericus.*

766. Πεφραδέμεν] Τὸ πε-
 φραδέμεν hic est agendo prae-
 cipere, σημαίνειν imperare.
 Τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην] Sup-
 ple πεφραδέμεν. *Guietus.*

Πεφραδέμεν] Hoc est, prius
 doce, ne quid infaustis diebus
 aggrediantur. *Hesychius*: Φρά-
 ζει, δεικνύει, σημαίνει, λέ-
 γει. Quamobrem et apud Ro-
 manos, nonnullorum in Tri-
 cliniiis, affixae erant Tabulae,
 in quibus *qui dies boni, quique*
incommodi essent notatum erat,
 ut est apud *Petronium* Cap.
 XXX. *Clericus.*

Τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην]
 Hoc est, ultimum diem cuius-
 que mensis; nam antiquissimi
 Graeci, ut etiam Orientales,
 menses Lunares habebant, quos
 singulos triginta diebus clau-
 debant, ut ostendit multis *Dio-
 nys. Petavius* Lib. I. de Doctr.
 Temporum, et eminentissimae
 dignitatis ac eruditionis vir
Henr. Norisius in Dissert. de
 Mense et Anno Macedonum
 Cap. I. *Clericus.*

767. Ἐποπτεύειν] Hoc est,
 diligenter expendenda seruis
 attributa opera in mensem, ut
 videas an ea recte perfecerint.
Clericus.

Ἀρμαλὴν] *Hesychius* inter-
 pretatur ἀρμαλὴν τὴν τρο-
 φὴν, παρὰ ἀρμόζειν καὶ ἰσχυ-
 ροποιεῖν

Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι.

Nempe, cum in iure dicendo populus versatur.

768. ἄγωσιν] αὐτὴν τὴν λ.

768. κρίνοντες Iunt. 1. 2.

ροποιεῖν τὰ μέλη. Hanc quoque, et alias originationes non meliores habet Etymologicon Magnum. At satius est interpretari ἀρμολογεῖσθαι ἐκάστω τροφὴν, conuenientem unicuique cibum, quem demensum vocabant Latini, et quem singulis Calendis distributum seruis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho* Act. I. S. 2. v. 3. vbi herus seruos sic alloquitur: *vos meministis quos Calendis petere demensum cibum.* Ad quem locum vide *Intt. Pignorumque et Popmam de Seruis. Clericus.*

768. Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην] Quamuis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam εὐτ' ἂν ἀληθεῖην indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθουσα ἀγορά, frequens forum quando ius dicitur, hoc vero est ἀληθεῖην κρίνειν. *Scaliger.*

Εὐτ' ἂν ἀληθεῖην] Ordo εὐτ' ἂν λαοὶ ἄγωσι τὴν τριηκάδα, supple κρίνοντες ἀληθειαν, hoc est, reuera, ex rei veritate; hoc est, quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τριηκάδι ἀληθῶς. vide *Proclum. Guicetus.*

Plenius mentem suam expressit *Ios. Scaliger de Emend.*

Temporum Lib. I. p. 4. vbi agit de partibus diei. Itaque verba eius hic apponemus: „Tempus antemeridianum designantes dicebant πληθουσης vel πληθεύσης ἀγορᾶς, conuenientibus, scilicet, eo tempore in comitium viris; „vt *Hesiodus* dicit, εὐτ' ἂν ἀληθεῖην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι. Quod tamen longe „aliter Graeci Interpretes illius „Poëtae exponunt. Aiunt „enim *Hesiodum* intellexisse „de tricesima mensis Lunaris, „et sensum loci *Hesiodi* esse „perinde ac si dixisset: *quando homines veram triacada lunarem agunt*, et non secundum usum politicum, sed secundum motum Lunae. Quod „tamen nobis valde coactum videtur, et mentem *Hesiodi* „hanc fuisse dicimus: τριηκάδα esse valde idoneam rebus gerendis ea hora, qua „homines ad ius in forum conueniunt. *Homerus* *Odyss. M.* „— Ἦμος δ' ἐπὶ δόρυπον ἀνὴρ ἀγορῇθεν ἀνέστη „Κρίνων νεῖκεα πολλὰ δικάζομένων αἰζηῶν. „Quando ad coenam vir e foro surrexit, postquam iudicauit „de multis litibus, iuuenibus „litigantibus. Quae saue inter-

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰςὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος,

Hi enim dies sunt Ioue a prudente.

769. μητιόεντος] βελευτικῶ.

„terpretatio melior vulgari.
„Sic etiam paullo post dicit,
„ἡματος ἐκ πλείῃς, quod nos
„interpretamur, iam adulto
„die. Haec vir summus, cui
„adsentimur. Nimirum, hic
ἀληθείη non est *veritas*, sed
ius, aut *iustitia*, ut passim apud
Poëtas; et κρίνειν ἀληθείην
idem est ac κρίνειν θέμιστας,
ut loquitur Hesiodus Theogon.
v. 85. hoc est, *ius dicere*.
„Αγεῖν vero vox est iuridica,
quae dicitur de occupatione
Iudicum *ius dicentium*, homi-
numque propterea ad eos con-
venientium, de qua vide In-
terpretes ad Aët. XIX, 38. Ali-
ter sensum expresseris his ver-
bis: ὅτε ὑπὸ τῶν λαῶν ἀγον-
ται ἀγῶναι καὶ κρίνονται δί-
και κατ' ἀλήθειαν: cum a po-
pulis celebrantur dies fasti, qui-
bus *ius dicitur*, et lites secun-
dum *iustitiam iudicantur*. Cle-
ricus.

769. Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii videntur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων et abrupte incipit ἐκ ἄρα μένος etc. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτις, etc. Guetius.

Διὸς παρὰ μητιόεντος] Erravit vir summus Angelus Politianus, cum tres dies Iouis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco. Vetusissimi Poëtae,

ominis causa, utebantur ἐκ περιττῶ voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio continuo τῶν ἔργων, „Ὀν τε διὰ βροτοὶ ἀνδρες ὁμῶς, ἀφατοὶ τε φατοὶ τε, ῥητοὶ τ' ἀρρητοὶ τε. Διὸς μεγάλῳ ἐκῆτι. Vbi illud postremum ominis causa ponitur, et ex abundanti: nam nihil est quo referatur. Peculiariter autem singulos dies Poetae, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt simpliciter. Sic in illo ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσι. Auctor Megarae Idyllii Dorici: σὺ δ' ἦύτε λείβεαι ὕδωρ Νύκτας τε κλαίεσθαι καὶ ἐκ Διὸς ἡμαθ' ὅποσσα. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere iubet φυλάσσεσθαι ἡμαθ' ἐκ Διὸς. id est, simpliciter, dies quos natura constituit: ita ea vox millies a Poetis ponitur. Sic Apollonius et Nonnus αὖρας ἐκ Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμαθ' ἐκ Διὸς. Omnes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ περιττῶ, in usu remaneret. Ut cum Theocritus dixit, Μισάων ἀπάνευθε, Διὸς μέγα βελεύοντος: quod etiam veteres magistri videntur ex eo loco ad Homerum notare.

Id

Πρῶτον ἔνῃ, τετράς τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶς 770
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένετο Λητώ.

Primum, nouilunium, quartusque, et septimus, sacer dies :
 Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

770. ἔνῃ] ἡ νουμήνια.

771. χρυσάορα] χρυσοειδής. γένετο]
 ἐγένετο. (sic).

Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Hesiodus hic παρὰ Διὸς, dicit. Αἱ δέ, inquit, ἡμέραι εἰσι παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque haec causa est, cur Proclus, qui tam studiose ex more familiae suae, dies persecutus est, nihil περὶ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πάσας τὰς ἀγαθὰς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶν ἀγαθῶν solum, sed et τῶν κακῶν aggreditur diuisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quamquam more suo nugacissime supra, ἐκ Διόθεν, ἐκ νοδὸς καὶ Φρονίμων exponat, hic vero παρὰ τῆς εἰμαρμένης. Sed veniam meretur qui a Grammaticis dissentit, cum ipsi roties a se abeant. *Heinsius.*

770. Πρῶτον ἔνῃ] Ἡ τριακάς supra dicta *Guicetus*. Fallitur, ut sequente nota *Scaligeri* liquet. *Clericus.*

Πρῶτον ἔνῃ] Ἐνῃ vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocauit τὴν τριακάδα ἔνῃν καὶ νῆαν. *Scaliger.*

Καὶ ἐβδόμη] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut recte ostendit *Ioan. Seldenus* de Iure Nat. et Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres et Recentiores, qui frustra hic vestigia Iudaici Sabbathi quaesuerant. *Clericus.*

Ἱερὸν ἡμᾶς] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide v. 819. Idem est ac τεταλεσμένον ἡμᾶς v. 799. hoc est, dies valde commodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεσθαι Πλάτων — Θαργηλιῶνος ἐβδόμη· καθ' ἣν Ἀθηναῖοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι Φασί: nascitur Plato Thargelionis septimo, quo Delii natum Apollinem dicunt. Ad quem locum vide Intt. quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuscuiusque mensis dies septimus sacer erat Apollini, non tantum dies ille Thargelionis

D d

mensis,

Ὀγδοάτη τ' ἰνάτη τε, δύν γε μὴν ἡμέατα μηνὸς
 Ἐξοχ' ἀεζομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴν ἐσθλαί.
 Ἡ μὲν οἷς πείκειν, ἥ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι. 775

Octauusque et nonus, ambo dies mensis
 Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.
 Undecimus vero, duodecimusque, ambo quidem boni:
 Hic quidem tondendis ouibus, ille vero laetis segetibus me-
 tendis.

772. Ὀγδοάτη] Ὀγδοακοτὴ (sic). ἰνάτη τε] καὶ δ. ἡμέατα (sic)] ἡμέραι. 773.
 ἀεζομένοιο (sic)] ἀεζονομένοιο. πένεσθαι] ἐνεργεῖσθαι. 774. ἐσθλαί] ἐσθλαί.
 775. οἷς] πρόβατα. πείκειν] κείρειν. ἀμᾶσθαι] ἀμῶν.

772. ἰνάτη August. μὴν August. ἡμέατα idem cod. et sic semper.
 773. ἀεζομένοιο August. Ald. Iunt. 1. 2. Tñnc. 774. τε docet
 Iunt. 1. 2. 775. ἥ August. Ald.

mensis, ut obseruauit et Sel-
 denus eo, quem antea indica-
 vimus, loco. Clericus

773. Ἐξοχ' ἀεζομένοιο]
 Subintellige ἐς, hoc est,
 ἔξοχα ἐς πένεσθαι ἔργα βρ.
 μ. α. Egregia sunt. Guicinus.

775. Οἷς πείκειν] Sam. Bo-
 charius Hieroz. Part. 1. Lib. II.
 c. 45. postquam egit de vul-
 sione lanae; „Vellendī, in-
 „quit, morem quod attinet,
 „is olim Romae fuit in usu,
 „et in vicinis locis, non in Iu-
 „daea, nec in Graecia. Sal-
 „tem, apud Hesiodum, qui
 „de re pecuaria scripsit primus
 „omnium, οἷας πείκειν, non
 „est οὐκ᾽ ὑλλεῖν, sed tondere,
 „ut in Theocriti Bucoliasticis,
 „ὅππῃ κα πεζῶ
 „Τὰν οἶν, τὰν πέλλαν.
 „Cum ouem pullum tondēbo.

„Verbum enim πείκειν Scho-
 „liastes notat hic idem esse
 „quod κείρειν tondere, ὡς
 „καὶ παρ' Ἡσιόδω, ut et apud
 „Hesiodum. Hesychio etiam
 „πέξαι est κείρειν, et πέξαι
 „ψίλωσις, κείρειν, ἐμύσειν.
 „Et quamuis apud Archippum,
 „Craetum et Philemonem να-
 „κοτίλτων et νακοτίλτης vel-
 „lerum vulsorem proprie so-
 „net, veteres tamen tonso-
 „rem explicant, (Hesychius:
 „νακοτίλται, οἱ κείροντες τὰ
 „πρόβατα. Suidas: νακο-
 „τίλται, οἱ τῶν προβάτων
 „κείρεις) quia in uocum ex-
 „plicatione non tam etymon,
 „quam usus, respicitur. Cle-
 ricus.

Εὐφρονα καρπὸν] Laetifi-
 cum. Sic εὐφρονη nox quiete
 reficiens, recreans corpora,
 laetificans homines. Guicinus.

Ἡ δὲ δωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀερισπότητος ἀράχνης,
 Ἡματος ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται.

Duodecimus tamen vndecimo multo melior.
 Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
 Die adulto, quum et prudens (formica) acervum colligit.

776. ἀμείνων] κρείττων. 777. νεῖ] κλέβει. ἀερισπότητος] ὁ ἐν τῷ αἵρι πε-
 τόμενος. 778. Ἡματος ἐκ πλείς] ἀρχομένης (sic). ἴδεις] ἐπιστήμων μύρ-
 μη. σωρὸν] σῖτον. ἀμᾶται] ἀμᾶ. θεσπευίζει.

777. et 778. deest in cod. Senat.

777. Τῇ γάρ τοι] Subin-
 tellige ἡμέρᾳ ex superioribus.
Idem.

Ἀερισπότητος] A verbo
 αἰείρω et ποτῇ volatus, aduer-
 sus aliorum opinionem. • *Sca-
 liger.*

778. Ἡματος ἐκ πλείς]
 Ἐκπλείς vna voce, hoc est,
 die pleno, aestiuo scilicet. Nam
 hiberni dies sunt dimidii tan-
 tum. Infra εἰκάδι δ' ἐν μεγά-
 λῃ πλέω ἡματι. *Guicciardus.*
 Gallice ad verbum exprimas
en plein jour, hoc est, medio
 die, quemadmodum interpre-
 tatur hunc locum *Ios. Scaliger*,
 ut diximus ad v. 768. Sic di-
 cebant πλεώνυξ, *la pleine*
nuit, quamvis aliter vocem
 interpretetur *Hesychius*. *Cle-
 ricus.*

Ὅτε ἴδεις] Hoc nomen for-
 micae κατ' ἐξοχὴν datum.
Horat. Parvula nam exemplo
magni est formica laboris. *Guic-
 ciardus.*

Solet *Hesiodus* designare ani-
 malia nominibus adiectivis,
 quibus eorum natura vel so-

lertia optime describitur. Sic
 pro Cochlea habet Φερέοικον,
domiporiam, pro hirundine
 ὀρθογόην, *mane lugenem*.
 Nullum Epitheton formicae
 melius conveniat, quam ἴδεις,
 quam in rem vide quae colle-
 git *Sam. Bochartus Hieroz. Part.*
II. Lib. IV. c. 22. Quod autem hic
 dicitur duodecimo die mensis
 colligere acervum, nemo nescit
 tam verum esse, quam araneum
 telam eo potissimum die texere,
 hoc est, plane ridiculum et
 falsum. Quare miror Poëtam
 nostrum tam confidenter men-
 titum, in re quae a puerulis
 argui poterat. Superstitione,
 scilicet, animus praepeditus
 mendacio patet, clausus est
 veritati. Sed quod magis mi-
 reris, non Poetae, sed Phy-
 sici, hoc est, veritatis indaga-
 tores, somnia eiusmodi, pro
 rebus compertis, venditarunt;
 quod ex *Bocharti* collectaneis
 eiusdem Libri Cap. XXI. agno-
 sces. Sunt enim prolixiora,
 quam huc transferri queant.
Clericus.

Τῇδ' ἰσὸν σῆσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Μηνὸς δ' ἰσαμένε τρισκαίδεκάτην ἀλέασθαι 780

Hoc telam ordiatur mulier, et inchoet opus.

Mensis autem inchoati decimotertio caueo

779. προβάλλοιτο (sic) αἰξιν. 780. ἀλέασθαι] ἐκφύγειν.

779. προβάλλοιτο August.

779. Τῇδ' ἰσὸν σῆσαιτο γυνή] Ἰσῆς Graeci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὸς τὸ ἔρθὸν ξύλον τῆς νεῶς καὶ τὸ ὑφαντικόν. Latinis *iugum*, vel *tela iugalis* Catoni. Ἰσοπέδη etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσοπέδη ξύλον ἔρθὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ᾧ προσδέδεται ὁ ἰσός. Latinis dicta ea ligna *pedes telae*. Glossae: *pedes telae*, ἰστόποδες. Dionysius, in *Bassaricis*, de Dardania urbe Indiae, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ οἱ Δαρδανίην ναῖον πόλιν
εὐρυάγυιαν

Ἐνθαῖδε πῆπλα γυναῖκες Ἀ-
θηναίης ἰότητι

Αὐτῆμαρ κροκῶσιν, ἐφ' ἰσο-
πόδων τανύχσας,

Αὐτῆμαρ δ' ἑταμόν τε καὶ ἐξ
ἰσῶν ἐρύσαντο:

Vno die, stamen in tela iugali extenderunt, detexerunt et defecerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telae pedes erigere et iugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam iugo iungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὸν σῆσασθαι. Deinde stamina telae, vel iugo telae

adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, et *stamen tela suspendere*. Graeci σῆμονα σῆσαι, atque inde etymologia τῆς σῆμονος et *staminis*. Graecis enim σῆμων ἀπὸ τῆς σῆσαι, quod in tela staret. Dorice *σάμων*, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *termen*, et similia. Attici dicebant προφορεῖσθαι, cum telam stamine intendebant. *Pollux*: σῆσαι τὸν σῆμονα, ἢ τὰ σῆμόνια, καὶ προφορεῖσθαι. *Hesychius*: προφορεῖσθαι τὸ ταῖς διαζομέναις τὸν σῆμονα παραδίδοναι. *Hesiodus* προβάλλεσθαι hoc idem dixit:

Ἰσὸν δὲ σῆσασα προβάλληται
μέγα ἔργον.

Haec *Cl. Salmasius* ad *Iulii Capitolini Pertinacem* p. 127. quae vera sunt, quamquam ex memoria male *Hesiodi* verbum profert. *Clericus*.

Προβάλοιτό τε ἔργον] In-
stituatur opus. *Guiccius*.

780. Μηνὸς δ' ἰσαμένε] Posterioribus temporibus, ἰσαμένος μὴν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσάντι μηνί. Vide *Iulium Pol-
lucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed
Hesiodi

Σπέρματος ἄρξασθαι· Φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι αἰρίση.

Ἐκτη δ' ἡ μέσση μάλ' αὔση· Φυτοῖσιν·

Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἡ σύμφορος ἔστω,

Οὔτε γενέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἄρ' γάμψαντι βολῆσαι.

Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτη κέρησι γενέσθαι.

785

Ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφης τάμνειν καὶ πώεα μῆλων·

Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ·

Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνος, Φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,

Sementem facere incipias: plantis vero inferendis optimus est.

Sextus vero medius valde incommodus est plantis:

Viriparus bonus: puellae vero non utilis est,

Neque gignendae primum, nec nuptui collocandae,

• Nec primus quidem sextus puellis gignendis

Aptus est, sed hoedis castrandis et gregibus ouium.

Stabuloque circumsepiendo pastorali benignus dies est.

Bonus vero viriparus, amatque conuitia loqui,

782. ἡμετη - ἡ μέση (sic)] ἐκκαιδεκάτη. αὔση] ἀνωφελής. 784. ἄρμενος] ἀρμενία. 785. κέρη] ἀνδρογόνος. 786. ἄρμενος] ἀρμενία. 787. ποιμνήϊον] ποιμνίον. 788. φιλέει] φιλεῖ. κέρτομα] κέρτομα. βάζειν] λέγειν.

781. Σπέρματος δ' August. ἐνθρέψασθαι B. 60, 699. Iunt. 1. 2. 782. μέση August. φυτοῖσι Ald. Iunt. 1. 2. 783. Ἀνδρογόνος Coisl. δ' ἀγαθή August. Acad. Trinc. Steph. marg. 784. κέρη τε B. 60, 699. Coisl. Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κέρη τε August. Ald. 787. ἀμφιβαλεῖν Iunt. 2. ἥπιον August. 788. φιλέει δέ τε κέρτομα Trinc. κέρτομα Steph. marg.

Hesiodi aeuo, ad vigesimum diem mensis erat ἰσάμενος. Vide v. 798. Clericus.

781. Ἐνθρέψασθαι αἰρίση] Scribe ἐκτρέψασθαι. ab ἐκτρέφειν. Guierus.

782. Ἐκτη δ' ἡ μέσση] Hoc est, ἔκτη μεσοῦντος, ἔκτη ἐπὶ δέκα. Idem. Fallitur Pol. Iux, loco antea memorato, vbi dicit Hesiodum vocare μέσσην decimam quintam, cum sic vo-

cet omnes dies secundi δεκάμερος. Μετὰ τὴν I, inquit, Ἡσίοδος μὲν E, τὴν μέσσην Φησί: post decimam Hesiodus quintam vocat mediam. Clericus.

785. Ἡ πρώτη ἔκτη] Vere et primo sexta. Guierus.

Ἡ πρώτη ἔκτη]. Hoc est, sextus dies primae decadis, seu μηνὸς ἰσάμενος. Clericus.

Ψεύδεά θ', αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίας τ' ἑαρισμούς.
 Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βῆν ἐρέμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δὲ δωδεκάτῃ ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἡματι, ἴσους Φῶτα

Mendaciaque, et blandos sermones, et occulta colloquia:
 Mensis vero octauo caprum et bouem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicesimo vero in magno, pleno die, prudentem virum

789. ἑαρισμούς] ὁμιλίας γυναικίδας. 790. ἐρέμυκον] πολλὰ μυκόμενον. 791.
 ταμνέμεν] τάμνυν. ἔρῃας] ἡμύνες. ταλαεργούς] ἀλλίους· ταλαιπώρους.

789. αἰμυλίας Ald. ἑαρισμούς Iunt. I.

791. Οὐρῃας δὲ] Subintel-
 lige ταμνέμεν. *Guicetus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ
 πλέω] Hoc est, vigesima men-
 sis aestiui. subintellige, ἡμα-
 τος ἐκπλείς. Πλέω ἡματι]
 Largo, aestiuo, vt supra ἡμα-
 τος ἐκπλείς. *Idem.*

Πλέω ἡματι] Hoc est, cum
 nihil deest plenae luci, orto
 sole, eoque etiamnum supra
 horizontem versante. Vide
 ad v. 778. *Clericus.*

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Ni-
 mium hic nos frustrantur In-
 terpretes. Itaque quamuis
 haec reiicere poteramus in no-
 tas nostras, ad ipsos, hic ta-
 men monere visum. Εἰκάς in
 mense multiplex est: μεγάλη
 dicitur postrema, respectu prio-
 rum. Atque haec est causa,
 cur in Nebulis Comicus dicat
 σελήνην ἄγειν εἰκάδας. Ὁρῶν
 σελήνην εἰκάδας.
 Hic locum il-
 lustrant. Quae-
 ritur enim, ὅταν τῇ τρια-
 κήνῃ, ὅταν τῇ τετρα-

et mensis, cum τῇ τριακάδῃ
 sit satisfaciendum foeneratori-
 bus, miser tamen Strepsiades
 περὶ τῶν εἰκάδων agat. At-
 que hic Interpretis rationes
 videntur mihi λίαν ἀπροσδιό-
 νυσοι. Εἰκάδες eleganter πλη-
 θυντικῶς dicuntur, cum plu-
 res sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς vl-
 tima est mensis Veterum. Est
 autem dies illa, quae vigesi-
 marum vltima est: μεγάλη
 enim est ἡ ὑσάτῃ quae τὴν
 ἔννῃ καὶ νέαν praecedat. Ob-
 servant enim Veteres, etiam
 Athenienses ante Solonem,
 ἄχρι τριακάδος μόνον τὸν μῆ-
 να ἡριθμημέναι. Εἰκάς μεγά-
 λη, est Pridie Calendarum:
 nona et vigesima. At Inter-
 pres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰ-
 κὰς, inquit, ἀπὸ εἰκοσῆς πρώ-
 τῃς, ἕως εἰκοσῆς ἐννάτης τῇ
 Φθίνοντος. Ita totum tempus
 a XXI. vsque ad XXIX. μεγά-
 λη εἰκάς esset. Sed hic, vt
 diximus, terminus illius tem-
 poris intelligitur, quae est vi-
 cesima et nona. Quam nu-
 gentur

Γένεσθαι μάλα γάρ τε νόον πεποπασμένος ἴσιν.
 Ἔσθλη δ' ἀνδρεγγόνος θαλάτῃ, κέρη δέ τε τετραῖς
 Μίσση τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς, 795
 Καὶ κύνα κερχαρόδοντα, καὶ ἄρῃας παλαεργῶς
 Πρηῦναι, ἐπὶ χεῖρα τιθείς· πεφύλαξο δὲ θυμῷ
 Τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἰσαμένεα τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.

Generato: valde enim animo sapiens est.

Bonus autem viriparus decimus, puellae vero et quartus
 Medius. hoc vero et oves, et pedes flectentes camuros boues,
 Et canem asperis dentibus, pullosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria.
 Quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic facer est.

794. et 795. τετραῖς μίσση] ἦγον τεσσαρεσκαίδεκάτῃ. μῆλα] πρόβατα, εἰλί-
 ποδας ἑλικας] ἑλικασίδως κινῶντας τὰς πόδας. 796. κερχαρόδοντα] ἔχει δέν-
 τας ἔχουσαν. ἄρῃας] ἡμιόνους. παλαεργῶς] παλαιπώρης. 797. πρηῦναι] κρατε-
 ρειν· ταπεινῶν. πεφύλαξο] φύλαττε. 798. ἀλεύασθαι] ἐκφύγειν. 799.
 θυμοβορεῖν] κινεῖν τῇ ψυχῇ. τετελεσμένον] ἔργον.

793. Γένεσθαι B. 60. γίνεσθαι Acad. Trinc. Steph. Com. Heins. μέγα
 Senat. Trinc. Com. πεποπασμένος Trinc. Steph. marg. 794. θαλάτῃ Ald.
 τε deest in cod. August. 795. τῇ δὲ August. ἑλικας Ald. 799.
 τε τετελεσμένον Ald.

gentur Interpretes, qui πλάσιν
 ἡμαρ idem cum οἰκάδι μεγά-
 λῃ esse putant, in notis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus
 reliqua petenda quae ad He-
 siodi intellectum faciunt. Quic-
 quid enim hic praetermitti-
 mus, ad Interpretes olim no-
 tanimus. *Heinsius.*

794. Κέρη δέ τετραῖς] Scri-
 be: κέρη δέ τε τετραῖς, an-
 scribendum κέρη δέ τετάρτη
 μέσση; placet. sic supra ἑκτη
 μέσση. ἡ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ,
 ut supra ἡ ἑκτη μέση. *Grie-
 cus.*

Τετραῖς μέσση] Hoc est,
 quartus dies τῷ μεσοῦντος
 μηνός. *Clericus.*

798. φθίνοντος ἰσαμένεα
 τε] Ergo nulla mentio fiebat
 τῷ μεσοῦντος. Vide ad v. 780.
Clericus.

Τετράδ' φθίνοντος θ' ἰσα-
 μένεα τε.] Τὴν δ. καὶ τὴν κ. δ.
Griecus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] *Omnes, nempe, dies fausti
 erant hilariter transigendi, ne
 diei faustitas ominosa tristitia
 corrumpereetur. Itaque, quoad
 licuit, oportuit, Hesiodo au-*

Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγασθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν, 800
 Οἰωνὸς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργματι πάντῳ ἄριστοι.
 Πέμπτας δ' ἐξάλειασθαι ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν,
 Ὅρκον τινυμένους, τὸν Ἐρὶς τέκε πῆμ' ἐπιόρκους.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν 805

Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
 Obseruatis auibus, quae ad hanc rem sunt optimae.
 Quintos vero euitato: quia noxii sunt et graues.
 In quinto enim aiunt Furias obambulare,
 Horcum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit periturorum.
 Medius vero septimus Cereris sacrum munus

800. ἄκοιτιν] γυναῖκα. 801. κρίνας] σκοπήσας. ἔργματι] πράγματι. ἄρι-
 σοι] [subaud.] εἰς]. 802. ἐξάλειασθαι] ἐκφύγειν. αἰνάι] βαρεῖαι. 803. ἀμφιπο-
 λεύειν] περιπατεῖν. 804. τινυμένους] ἀπαιτῶσας. τὸν] ὅντινα. τῆς]
 ἔτεκε. πῆμ'] πῆμα· βλάβην.

800. ἄγασθαι δὲ Iunt. 1. 2. ἄγασθαι δ' ἐς Ald. ἄγασθ' ἐς Trinc. 801.
 ἔργματι B. 60. 803. φασιν Acad. Trinc. 804. τινυμένους Acad.

Etore, quarto, decimo quarto,
 et vigesimo quarto, conuiuio
 ac computationibus tristitiam
 et curas animo pellere. Miror
 hunc sensum fugisse *Plutar-
 chum* et Graecos alios Inter-
 pretes. *Clericus*.

"Ἀλγέα θυμοβορεῖν] Ἀπ?
 θυμοβορῆ, pro θυμοβόρα.
 θυμοβορῆς pro θυμοβόρος.
 ἀλεύασθαι δεῖ τὰς τετράδας
 ἄλγέα θυμοβορῆ. παράθεσις.
 τετελεσμένον ἡμᾶς] Subin-
 tellige ἡ τετράς. τετελεσμέ-
 νον an religiosum? *Hesych*.
 τετελεσμένον, μεμιασμένον.
Guizotus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide
Tzetzem. *Guizotus*.

804. Ὅρκον τινυμένους] *Tὴν ἐπιόρκίαν*. *Guizotus*.

"Ὅρκον τινυμένους] Scri-
 psimus in versione *Horcum*,
 ut hoc Numen ab Orco, hoc
 est, Plutone secerneretur;
 nam perperam confunderen-
 tur. Nemo Poëtarum dixit
 Plutonem esse Eridis filium,
 quod de *Horco* hic habet *He-
 siodus*. Alibi Deum iurisiu-
 randi praesidem diximus. Vi-
 de not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] *Decimo septimo*. Vide v. 794.
 Cum sic diuiderent mensem
 in tres decadas, mirum est
 secundae decadi, *Hesiodi* tem-
 pore, non fuisse nomen. Vide
 not. ad v. 780. *Clericus*.

Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Τῇ
 τῷ μεσσηντος ἐβδομάτῃ. *Guizotus*.

Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐτροχάλω ἐκ αἰλῶ
 Βάλλειν ὑλοτόμον τε ταμῆιν θαλαμῆια δῦρα,
 Νῆϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
 Τετραδί δ' ἄρχεσθαι νῆας πῆγνυσθαι ἀραιάς.
 Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείλα λώϊον ἤμαρ

810

Diligenter inspiciens bene aequata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Naualiaque ligna multa, et quae nauibus congrua sunt.
 Quarto vero incipito naues compingere tenues.
 Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

806. ὀπιπτεύοντα] βλέποντα. εὐτροχάλω (sic) εὐκύκλω. βάλλειν] τρυφύειν (sic). θαλαμῆια δῦρα] τὰ τῆς οἰκίας ξύλα. 808. νῆϊα] τὰ τῆς νηὸς. 810. εἰνὰς - ἡ μέση (sic) Ἰννεακαιδεκάτη. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. λώϊον] ἔριστον.

806. ὀπιπτεύοντας Trinc. δευχάλω Ald. εὐτροχάλω August. εὐ εὐτροχάλω B. 60. Mox male in ed. Cler. est ἀλοῖ. 808. ἄρμενα August. 810. μέση August. ἐπιδείλα Steph. marg.

806. Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα] Diligenter obseruans τὴν 13. scilicet. an aream? 'Εὐ-τροχάλω] Id est, λεία. Idem. 'Οπιπτεύοντα] Vide de hac voce adnotata ad v. 29. Clericus.

807. Βάλλειν] Θέσθαι, σρωννύειν, ventilare. Guetus.

808. Τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται] Aptā, commoda nauibus faciendis. Idem.

809. Πῆγνυσθαι ἀραιάς] Scribe, πῆγνυσθαι ἀραιήας. supra ἄρχεσθαι ἀμνητῶ. compingere tenues, non crassas. vulgo *biantes*. Homer. λάψοντες γλώσσησι ἀραιῆσιν, hoc est, λεπταῖς tenuibus. Idem.

Ἀραιάς] Merito improbat Guetus verti hic *biantes*, nam *biantes* naues dicuntur quae tempestate, aut illusione fra-

ctae aquam per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quod tenues sint nauium parietes, cum ea sit frequens vocis ἀραιά significatio. Forte etiam *leues* potuissimus vertere, ut fluctuantes insulae dicuntur νῆσοι ἀραιαί, ut habet Eustatbius ad Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic Callimachus de Insula Delo, Hymno in Delum v. 191.

Ἐστὶ δειδομένη τις ἐν ὕδατι νῆσος ἀραιή, Πλαζομένη πελάγεσσι.

Est nota quaedam in aqua Insula leuis, errans per maria. Ad quem locum, consule virum doctissimum Ezech. Spanhemium. Clericus.

810. Εἰνὰς δὲ μέσση] Postea meminit πρωτίτης εἰνὰδος, et τρισεινάδος, vnde

Πρωτίστῃ δ' εἰναις παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἡδὲ φυτεύμεν, ἡδὲ γενέσθαι,
 Ἄνδρ' τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶς.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασι, τρισενάδα μηνὸς ἀρίστην
 Ἀρξασθαι τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι 815
 Βοσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλιῖδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι· παῦροι δέ τ' ἀληθέα κελήσκεισι.

Primus vero nonus prorsus innoxius hominibus.
 Bonus siquidem est ad plantandum, et ad generandum,
 Tam viro quam mulieri: nec umquam prorsus malus dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
 Relinendis doliis, et ad iugum collo imponendum
 Bobus et mulis et equis celeribus,
 Nauem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
 Deducito. sed pauci veracem dicunt.

811. παναπήμων] ἀγαθὴ· χωρὶς βλάβης. 812. ἡδὲ] καὶ bis. 814. ἴσασι] γινώσκουσι. τρισενάδα] τὴν εἰκοτὴν ἑνάτην. 816. ὠκυπόδεσσι] ταχέσι. 817. πολυκλιῖδα] πολυκάθεδρον. 818. εἰρύμεναι] ἔλκειν. κελήσκεισι] καλῶσι.

812. γάρ τ' ἡδὲ August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. γὰρ ἡδὲ Senat. Trinc. φυτεύειν August. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. φυτεύειν τ' ἡδὲ B. 60. φυτεύειν ἡδὲ Coisl. 814. αὐτὸς August. Acad. 815. ἐπὶ δεστ in cod. Aug. 817. πόντιον Trinc. 818. κελήσκειν Ald.

liquet tres εἰνάδας aut enneadas in mense fuisse. Clericus.

Ἐπιδείξαι λῶιον ἡμᾶς] Ἐπιρρηματικῶς] μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἐπὶ τῇ δαίλει, ἐπὶ τῇ δαίλει. Guicetus.

812. Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἡδὲ] An? ἡ δὲ. placet. Idem.

814. Τρισενάδα] Vicesimam septimam intelligo, Interpretes vigesimam nonam exponunt. Idem. Fallitur. Vide v. 810.

815. Ἀρξασθαι τε πίθου] Forcer un tonneau. sup. lib. α. ἔργ. ἀρχομένη δὲ πίθου καὶ ληγοντος κορέσασθαι. ἐπὶ ζυγὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι ἐπὶ αὐχένα. Idem.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. Idem. Imo, nigrum.

818. Ἀληθέα κελήσκει] An? dicunt; enunciant. Interpretes γινώσκουσι. sic scribendum videtur. τῇ τρισενάδι, scilicet.

Τετράδι δ' οἷγε πῶθον. περὶ πάντων ἱερὸν ἡμᾶς
 Μήσση· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην, 820
 Ἡδὲ γινομένης· ἐπιδείλα δ' ἐς χερσίων.
 Αἶθε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλα μετὰδ'υποι, ἀκήριοι, ὅτι φέρεσαι.

Quarto vero aperi dolium. prae omnibus facer dies est
 Medius: pauci pero post vicissimum mensis optimum,
 Aurora oriente: pomeridianus vero est deterior.
 Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
 Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil
 ferentes.

819. τετράδι] ὕψην τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην (sic). οἷγε] ἄνοιγε. περὶ πάντων]
 περιτοῦς. 820. μετ' εἰκάδα] τὴν εἰκοτὴν τετάρτην. 821. ἡδὲ γινομένης]
 ἡμέρας ἀρχομένης. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. 822. μέγ' ὄνειαρ] μεγάλη
 ἀφίλεια. 823. μετὰδ'υποι] μεταξὺ πίπτουσι. ἀκήριοι] ἄψυχοι.

Inter v. 818. et 819. habet Trinc. versum hunc: τῆμας ἀδικατέτη πέλονται
 τμηθεῖσα σιδήρεω. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὖτε B. 60. 699. R. S. Coisl. Au-
 gust. Acad. Senat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. Heinsf. μέσσην Trinc.
 821. ἐπὶ δείλα Steph. marg. 823. αἶθε August. ἀκήριοι, ὅτι
 Trinc.

scilicet. Nam a superioribus
 pendet hic versus. *Idem.*

Ἀληθέα] Hoc est, cui
 prorsus fidere queas, si vera
 sit haec lectio. Plerique, nem-
 pe, diem illum non quidem
 πάγκακον, sed nec πάγκα-
 λον dicebant, verum dubium
 et incertum; quo, nempe, sus-
 cepta interdum bene, inter-
 dum male succederent. *Cle-
 ricus.*

820. Μέσση] Subintellige
 τετράς. Μετ' εἰκάδα μηνὸς
 ἀρίστην] Τὴν τετάρτην μετ'
 εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοτὴν
 τετάρτην. Aliter Interpretes.
 ἀρίστην εἶναι post τὴν εἰκάδα.
Guicetus.

821. Ἡδὲ γινομένης] Ma-
 ne, ab aurora usque ad meri-
 diem. *Idem.*

822. Μετὰδ'υποι] Interci-
 dens, inter alias cadens, παρ-
 εμπίπτων. Sic Interpretes.
 An? μετὰδ'υπος, cassus, irri-
 tus, a sonitu qui notat inani-
 tatem. μετὰδ'υποι, κενῶ, va-
 cuæ, cassæ, irritæ, nihil fati
 significantes. Metaphora a va-
 sis vacuis, nucibus cassis et si-
 milibus, quæ sonitu vacuita-
 tem produnt. placet. ἀκήριοι
 vero sunt ἀκήριοι, κῆρα ἢ ἔχ-
 σαι, nihil fati notantes. Ἀκῆ-
 ριος, κῆρι non obnoxius. *Idem.*

824. Ἄλλος

Τῇδ' ἰσὺν σῆσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Μηνὸς δ' ἰσαμένῃ τρεῖς καὶ δεκάτην ἀλέασθαι

780

Hoc telam ordiatur mulier, et inchoet opus.

Mensis autem inchoati decimotertio cauet

779. προβάλλοιτο (sic) αἶψα.

780. ἀλέασθαι] ἐκφύγειν.

779. προβάλλοιτο August.

779. Τῇδ' ἰσὺν σῆσαιτο γυνή] Ἰσῆς Graeci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὺς τὸ ἔρθὸν ξύλον τῆς νεῶς καὶ τὸ ὑφαντικόν. Latinis *iugum*, vel *tela iugalis* Catoni. Ἰσοπέδη etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσοπέδη ξύλον ὁρθὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ᾧ προσδέδεται ὁ ἰσός. Latinis dicta ea ligna *pedes telae*. Glossae: *pedes telae*, ἰστοπόδες. Dionysius, in *Bassaricis*, de Dardania urbe Indiae, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ οἱ Δαρδανίην ναῖον πόλιν

εὐρυάγυιαν

Ἐνθαδὲ πείπλα γυναῖκες Ἀθηναίης ἰότητι

Αὐτῆμαρ προοῶσιν, ἐφ' ἰσο-

πόδων τανύσσας,

Αὐτῆμαρ δ' ἑταμόν τε καὶ ἐξ ἰσῶν ἐρύσαντο:

Vno die, stamen in tela iugali extenderunt, detexerunt et defecerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telae pedes erigere et iugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam iugo iungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὺν σῆσασθαι. Deinde stamina telae, vel iugo telae

adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, et *stamen tela suspendere*. Graeci σῆμονα σῆσαι, atque inde etymologia τῆς σῆμονος et *staminis*. Graecis enim σῆμων ἀπὸ τῆς σῆσαι, quod in tela staret. Dorice σάμων, Latine *stamen*, ut *τέρμων*, *terminus*, et similia. Attici dicebant προφορεῖσθαι, cum telam stamine intendebant. *Pollux*: σῆσαι τὸν σῆμονα, ἢ τὰ σῆμόνια, καὶ προφορεῖσθαι. *Hesychius*: προφορεῖσθαι τὸ ταῖς διαζομέναις τὸν σῆμονα παραδιδόναι. *Hesiodus* προβάλλεσθαι hoc idem dixit:

Ἰσὺν δὲ σῆσασα προβάλληται μέγα ἔργον.

Haec *Cl. Salmasius* ad *Iulij Capitolini Pertinacem* p. 127. quae vera sunt, quamquam ex memoria male *Hesiodus* verbum profert. *Clericus*.

Προβάλοιτό τε ἔργον] Instituatur opus. *Guiccius*.

780. Μηνὸς δ' ἰσαμένῃ] Posterioribus temporibus, ἰσαμένος μὴν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσάντι μηνί. Vide *Iulium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodus*

Σπέρματος ἄρξασθαι· Φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.

Ἑκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι Φυτοῖσιν·

Ἀνδρογόνος τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἡ σύμφορός ἐστι,

Οὔτε γενέσθαι πρῶτ', ἔτ' αὖ γάμῳ ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη κέρησι γενέσθαι.

785

Ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώμα μήλων·

Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ.

Ἑσθλή δ' ἀνδρογόνος, Φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,

Sementem facere incipias: plantis vero inserendis optimus est.

Sextus vero medius valde incommodus est plantis:

Viriparus bonus: puellae vero non utilis est,

Neque gignendae primum, nec nuptui collocandae,

• Nec primus quidem sextus puellis gignendis

Aptus est, sed hoedis castrandis et gregibus ovium.

Stabuloque circumsepiendo pastorali benignus dies est.

Bonus vero viriparus, amatque convitia loqui,

782. ἦκτη - ἡ μέση (sic)] ἐκκαίδεκτη. ἀσύμφορος] ἀνευφελής.

784. ἀντι-

βολῆσαι] ἐπιτυχεῖν.

786. ἄρμενος] ἀρμόδιος. πώμα] ἀρτία.

787. σηκόν]

μένδραν. ἀμφιβαλεῖν] ἐκτίσασθαι. ἥπιον (sic)] ἡμερον.

788. φιλέει]

φιλεῖ. κέρτομα] ὑβριτικά. βάζειν] ἀγείν.

781. Σπέρματος δ' August. ἐνθρέψασθαι B. 60, 699. Iunt. 1. 2. 782.

μέση August. φυτοῖσι Ald. Iunt. 1. 2. 783. Ἀνδρογόνος Coisl. δ' ἀγαθή.

August. Acad. Trinc. Steph. marg. 785. κέρη τε B. 60, 699. Coisl.

Acad. Iunt. 1. 2. Trinc. Steph. Com. κέρη τε August. Ald. 787. ἀμ-

φιβολεῖν Iunt. 2. ἥπιον August. 788. φιλέει δέ τε κέρτομα Trinc.

κέρτομα Steph. marg.

Hesiodi aeno, ad vigesimum
diem mensis erat ἰσάμενος.
Vide v. 798. Clericus.

781. Ἐνθρέψασθαι ἀρίστη]
Scribe ἐκτρέψασθαι. ad ἐκ-
τρέφειν. Guicetus.

782. Ἑκτη δ' ἡ μέσση] Hoc
est, ἕκτη μεσαῦντος, ἕκτη
ἐπὶ δέκα. Idem. Fallitur Pol-
lux, loco antea memorato, vbi
dicit Hesiodum vocare μέσσην
decimam quintam, cum sic vo-

cet omnes dies secundi δεκά-
μέρα. Μετὰ τὴν I, inquit,
Ἡσίοδος μὲν E, τὴν μέσσην
Φησὶ: post decimam Hesiodus
quintam vocat mediam. Cleri-
cus.

785. Ἡ πρώτη ἕκτη] Vere
et primo sexta. Guicetus.

Ἡ πρώτη ἕκτη]. Hoc est,
sextus dies primae decadis, seu
μηνὸς ἰσαμένα. Clericus.

Ψεύδεις δ' αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίους τ' ἄριστους.
 Μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ὕρῃας δὲ δωδεκάτῃ ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέω ἡματι, ἴσους Φῶτα

Mendaciaque, et blandos sermones, et occulta colloquia:
 Mensis vero octauo caprum et bouem mugientem
 Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
 Vicefimo vero in magno, pleno die, prudentem virum

789. ἄριστους] δμυλίας γυναικίδεις. 790. ἐρίμυκον] πολλὰ μυκόμενον. 791.
 ταμνέμεν] τὰμνυν. ὕρῃας] ἡμύνους. ταλαεργούς] ἀγέλιους· ταλαειπύρους.

789. αἰμυλίας Ald. ἄριστους Iunt. I.

791. Οὐρῃας δέ] Subintel-
 lige ταμνέμεν. *Guicetus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ
 πλέω] Hoc est, vigesima men-
 sis aestiui. subintellige, ἡμα-
 τος ἐκπλείει. Πλέω ἡματι]
 Largo, aestiuo, ut supra ἡμα-
 τος ἐκπλείει. *Idem.*

Πλέω ἡματι] Hoc est, cum
 nihil deest plenae luci, orto
 sole, eoque etiamnum supra
 horizontem versante. Vide
 ad v. 778. *Clericus.*

Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Ni-
 mium hic nos frustrantur In-
 terpretes. Itaque quamuis
 haec reiicere poteramus in no-
 tas nostras, ad ipsos, hic ta-
 men monere visum. Εἰκάς in
 mense multiplex est: μεγάλη
 dicitur postrema, respectu prio-
 rum. Atque haec est causa,
 cur in Nebulis Comicus dicat
 σελήνην ἄγειν εἰκάδας. Ὁρῶν
 ἄγχεσαν τὴν σελήνην εἰκάδας.
 Non bene intellexit locum il-
 lum Graecus Interpres. Quae-
 ritur enim cur cum τῇ τρια-
 κάδι finis sit plerumque lunae

et mensis, cum τῇ τριακάδι
 sit satisfaciendum foeneratori-
 bus, miser tamen Strepfiades
 περὶ τῶν εἰκάδων agat. At-
 que hic Interpretis rationes
 videntur mihi λίαν ἀπροσδιό-
 νυσοι. Εἰκάδες eleganter πλη-
 θυντικῶς dicuntur, cum plu-
 res sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς vl-
 tima est mensis Veterum. Est
 autem dies illa, quae vigesi-
 marum vltima est: μεγάλη
 enim est ἡ ὕσάτη quae τὴν
 ἔννην καὶ νῆαν praecedat. Ob-
 seruant enim Veteres, etiam
 Athenienses ante Solonem,
 ἄχρι τριακάδος μόνον τὸν μῆ-
 να ἡριθμηκέναι. Εἰκάς μεγα-
 λη, est Pridie Calendarum:
 nona et vigesima. At Inter-
 pres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰ-
 κάς, inquit, ἀπὸ εἰκοσῆς πρῶ-
 τῆς, ἕως εἰκοσῆς ἐννάτης τῇ
 Φθίνοντος. Ita totum tempus
 a XXI. vsque ad XXIX. μεγα-
 λη εἰκάς esset. Sed hic, ut
 diximus, terminus illius tem-
 poris intelligitur, quae est vi-
 cesima et nona. Quam nu-
 gentur

Γένεσθαι μάλα γάρ τε νόον πεπονησμένος ἐστίν.
 Ἔσθλη δ' ἀνδρογόνος θαλάτῃ, κέρη δέ τε τετραῖς
 Μίσση τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς, 795
 Καὶ κύνα κερχαρόδοντα, καὶ ἔρῃας φαλαεργὸς
 Πρηύνειν; ἐπὶ χεῖρα τιθείς· πεφύλαξο δὲ θυμῷ
 Τετραδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἰσαμένῃς τε,
 Ἄλγιστα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.

Generato: valde enim animo sapiens est.
 Bonus autem viriparus decimus, puellae vero et quartus
 Medius. hoc vero et oves, et pedes flectentes camuros boues,
 Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
 Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria.
 Quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis
 Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.

794. et 795. τετραῖς μίσση] ἦγυν τεσσαρεσναιδεκάτῃ. μῆλα] πρόβατα, εἰλί-
 ποδας ἑλικας] ὀλιγοσύνῃς κινδυνεύοντες τὰς πόδας. 796. κερχαρόδοντα] ἔρῃας ἰδόν-
 τας ἔχουσιν. ἔρῃας] ἡμιόνας. φαλαεργός] παλαιπώρος. 797. πρηύνειν] πρᾶτ-
 τειν· ταπεινῶν. πεφύλαξο] φύλαττε. 798. ἀλεύασθαι] ἐκφύγειν. 799.
 θυμοβορεῖν] κινεῖν τῇ ψυχῇ. τετελεσμένον] ἱερὸν.

793. Γένεσθαι. B. 60. γίνεσθαι. Adad. Trinc. Steph. Com. Heins. μέγα
 Senat. Trinc. Com. παπυμένους Trinc. Steph. marg. 794. θαλάτῃ Ald.
 τε desit in cod. August. 795. τῇ δ. August. ἑλικας Ald. 799.
 τε τετελεσμένον Ald.

gentur Interpretes, qui πλῆθον
 ἡμᾶς idem cum οἰκαδι μεγά-
 λη esse putant, in notis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus
 reliqua petenda quae ad He-
 siodi intellectum faciunt. Quic-
 quid enim hic praetermitti-
 mus, ad Interpretes olim no-
 tauimus. Heinsius.

794. Κέρη δέ τε τετραῖς] Scri-
 be: κέρη δέ τε τετραῖς, an-
 scribendum κέρη δέ τετάρτῃ
 μέσση; placet. sic supra ἔκτη
 μέσση. ἢ τεσσαρεσναιδεκάτῃ,
 ut supra ἢ ἔκτη μέση. Guie-
 tus.

Τετραῖς μέσση] Hoc est,
 quartus dies τῇ μεσοῦντος
 μηνός. Clericus.

798. φθίνοντος ἰσαμένῃς
 τε] Ergo nulla mentio fiebat
 τῇ μεσοῦντος. Vide ad v. 780.
 Clericus.

Τετραδ' φθίνοντος θ' ἰσα-
 μένῃς τε.] Τὴν δ. καὶ τὴν κ. δ.
 Guietus.

799. Ἄλγιστα θυμοβορεῖν]
 Omnes, nempe, dies fausti
 erant hilariter transigendi, ne
 diei faustitas ominosa tristitia
 corrumpereetur. Itaque, quoad
 licuit, oportuit, Hesiodo au-

Ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεισθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν, 800
 Οἰωνὸς κρίνας, οἱ ἐπ' ἐργματι πάτῳ ἄριστοι.
 Πέμπτας δ' ἐξάλεασθαι, ἐπεὶ χαλεπαὶ τε καὶ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν,
 Ὅρκον τιννυμένας, τὸν Ἐρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν 805

Quarto autem mensis vxorem domum dūcito,
 Obseruatis auibus, quae ad hanc rem sunt optimae.
 Quintos vero euitato: quia noxii sunt et grāues.
 In quinto enim aiunt Furias obambulare,
 Horcum vindicantes, quem Eris in pernīciem peperit periturorum.
 Medius vero septimus Cereris sacrum munus

800. ἄκοιτιν] γυναῖκα. 801. κρίνας] σκοπύσας. ἔργματι] πράγματι. ἄρι-
 τοι] (subaud.) εἰσι. 802. ἐξάλεασθαι] ἐκφύγειν. αἰνάι] βαρεῖαι. 803. ἀμφιπο-
 λεύειν] περιπατεῖν. 804. τιννυμένας] ἀπαιτούσας. τὸν] ὅτινα. τέκε] ἔτεκε. πῆμ'] πῆμα. βλάβην.

800. ἄγεισθαι δι' Iunt. 1. 2. ἄγεισθαι δ' ἐς Ald. ἄγεισθ' ἐς Trinc. 801.
 ἔργματι B. 60. 803. φασιν Acad. Trinc. 804. τιννυμένας Acad.

Etore, quarto, decimo quarto,
 et vigesimo quarto, conuiujs
 ac computationibus tristitiam
 et curas animo pelleret. Miror
 hunc sensum fugisse *Plutar-
 chum* et Graecos alios Inter-
 pretes. *Clericus*.

"Ἀλγεα θυμοβορεῖν] Αἴη?
 θυμοβορεῖ, pro θυμοβόρα.
 θυμοβορεῖς pro θυμοβόρος.
 ἀλεῦσθαι δεῖ τὰς τετραδας
 ἀλγεα θυμοβορεῖ. παράθεσις.
 τετελεσμένον ἡμᾶς] Subin-
 tellige ἡ τετρας. τετελεσμέ-
 νον an religiosum? *Hesych*.
 τετελεσμένον, μεμιασμένον.
Guicetus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide
Tzetzem. *Guicetus*.

804. Ὅρκον τιννυμένας]
 Τὴν ἐπιόρκίαν. *Guicetus*.

"Ὅρκον τιννυμένας] Scri-
 psimus in versione *Horcum*,
 ut hoc Numen ab Orco, hoc
 est, Plutone secerneretur;
 nam perperam confunderen-
 tur. Nemo Poëtarum dixit
 Plutonem esse Eridis filium,
 quod de *Horco* hic habet *He-
 siodus*. Alibi Deum iurisiu-
 randi praesidem diximus. Vi-
 de not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ]
 Decimo septimo. Vide v. 794.
 Cum sic diuiderent mensem
 in tres decadas, mirum est
 secundae decadi, *Hesiodi* tem-
 pore, non fuisse nomen. Vide
 not. ad v. 780. *Clericus*.

Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Τῇ
 τῷ μεσσηντος ἐβδομάτῃ. *Guicetus*.

Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐτροχάλῳ ἐκ αἰλῶν
 Βάλλειν ὑλοτόμον τε ταμῆν θαλαμῆια δῦρα,
 Νηϊά τε ξύλα πολλά, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
 Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πῆγνυσθαι ἀραιάς.
 Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείλαι λώϊον ἡμαρ

810

Diligenter inspiciebat bene aequata in area
 Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
 Naualiaque ligna multa, et quae nauibus congrua sunt.
 Quarto vero incipito naues compingere tenues.
 Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

806. ὀπιπτεύοντα] βλέποντα. εὐτροχάλῳ (sic) εὐκάλῳ. βάλλειν] τρυφύειν (sic). θαλαμῆια δῦρα] τὰ τῆς οἰκίας ξύλα. 808. νηϊά] τὰ τῆς νῆος. 810. εἰνὰς - ἡ μέση (sic) ἰννεακαιδεκάτη. ἐπιδείλαι] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. λώϊον] ἔριτον.

806. ὀπιπτεύοντας Trinc. δοχάλῳ Ald. εὐτροχάλῳ August. εὐ εὐτροχάλῳ B. 60. Mox male in ed. Cler. est ἀλοῖ. 808. ἄρμενα August. 810. μέση August. ἐπὶ δείλαι Steph. marg.

806. Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα] Diligenter obseruans τὴν 13. scilicet. an aream? Ἐυτροχάλῳ] Id est, λεία. Idem. Ὀπιπτεύοντα] Vide de hac voce adnotata ad v. 29. Clericus.

807. Βάλλειν] Θέσθαι, σφρωννύειν, ventilare. Guicetus.

808. Τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται] Aptā, commoda nauibus faciendis. Idem.

809. Πῆγνυσθαι ἀραιάς] Scribe, πῆγνυσθαι ἀραιήας. supra ἄρχεσθαι ἀμνητά. compingere tenues, non crassas. vulgo *biantes*. Homer. λαΨοντες γλώσσησι ἀραιῇσιν, hoc est, λεπταῖς tenuibus. Idem.

Ἀραιάς] Merito improbat Guicetus verti hic *biantes*, nam *biantes* naues dicuntur quae tempestate, aut illusione fra-

ctae aquam per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quod tenues sint nauium parietes, cum ea sit frequens vocis ἀραιά significatio. Forte etiam *leues* potuissimus vertere, ut fluctuantes insulae dicuntur νῆσοι ἀραιαί, ut habet Eustathius ad Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic Callimachus de Insula Delo, Hymno in Delum v. 191.

Ἐστὶ δειδομένη τις ἐν ὕδατι νῆσος ἀραιή, Πλαζομένη πελάγεσσι.

Est nota quaedam in aqua Insula leuis, errans per maria. Ad quem locum, consule virum doctissimum Ezech. Spanhemium. Clericus.

810. Εἰνὰς δὲ μέσση] Postea meminit πρωτίτης εἰνάδος, et τρισεινάδος, vnde

Dd 5

liquet

Πρωτίστῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἡδὲ φυτεύμεν, ἡδὲ γενέσθαι,
 Ἄνδρ' τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶς.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασιν, τρισεναῖα μηνὸς ἀρίστην
 Ἀρξασθαι τε πίθου καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι 815
 Βοσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκληίδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι· παῦροι δ' εὖ τ' ἀληθεὺς κεκήσκεισι.

Primus vero bonus prorsus innoxius hominibus.
 Bonus liquidem est ad plantandum, et ad generandum,
 Tam viro quam mulieri: nec umquam prorsus malus dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
 Relinendis doliis, et ad iugum collo imponendum
 Bobus et mulis et equis celeribus.
 Nauem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
 Deducit. sed pauci veracem dicunt.

811. παναπήμων] ἀγαθὴ· χωρὶς βλάβης. 812. ἡδὲ] καὶ bis. 814. Ζεῦσι]
 γινώσκουσι. τρισεναῖα] τὴν εἰκοτὴν ἡμέτην. 816. ὠκυπόδεσσι] ταχέσι. 817.
 πολυκληίδα] πολυκάθεδρον. 818. εἰρύμεναι] ἔλκειν. κεκήσκεισι]
 καλῶσι.

812. γάρ τ' ἡδὲ August. Acad. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. γὰρ ἡδὲ Se-
 nat. Trinc. φυτεύειν August. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. marg. φυτεύειν τ'
 ἡδὲ B. 60. φυτεύειν ἡδὲ Coisl. 814. αὐτὸς August. Acad. 815. ἐπὶ deest
 in cod. Aug. 817. πόντιον Trinc. 818. κεκήσκειν Ald.

liquet tres εἰνάδας aut enne-
 das in mense fuisse. Clericus.
 Ἐπιδείξαι λῶϊον ἡμᾶς]
 Ἐπιρρήματικῶς] μετὰ τὴν
 μεσημβρίαν, ἐπὶ τῇ δαίλῃ,
 ἐπὶ τῇ δαίλῃ. Guiccius.

812. Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ'
 ἡδὲ] An? ἡ δὲ. placet. Idem.

814. Τρισεναῖα] Vicesi-
 mam septimam intelligo, In-
 terpretes vigesimam nonam
 exponunt. Idem. Fallitur. Vi-
 de v. 810.

815. Ἀρξασθαι τε πίθου]
 Forcer un tonneau. sup. lib. α
 έργ. ἀρχομένη δὲ πίθου καὶ
 ληγοντος κορέσασθαι. ἐπὶ ζυ-
 γὸν θεῖναι. ordo ζυγὸν θεῖναι
 ἐπὶ αὐχένα. Idem.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον]
 Purpureum. Idem. Imo, ni-
 grum.

818. Ἀληθεὺς κεκήσκεισι]
 An? dicunt; enunciant. In-
 terpres γινώσκουσι. sic scriben-
 dum videtur. τῇ τρισεναίδι,
 scilicet.

Τετράδι δ' οἶγε πῶθον. περὶ πάντων ἱερὸν ἡμᾶς
 Μήσση· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην; 820
 Ἡὲς γινομένης· ἐπιδείλα δ' ἐς χερσίων.
 Αἶδ' μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἱ δ' ἄλλα μετὰδ' ἀποι, ἀκήριοι, ὅτι φέρεσαι.

Quarto vero aperi dolium. prae omnibus facer dies est
 Medius: pauci pero post vicesimum mensis optimum,
 Aurora oriente: pomeridianus vero est deterior.
 Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
 Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil
 ferentes.

819. τετράδι] ὕψην τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην (sic). οἶγε] ὄνοιγε. περὶ πάντων] περιεσῶς. 820. μετ' εἰκάδα] τὴν εἰκοτὴν τετάρτην. 821. ἡὲς γινομένης] ἡμέρας ἀρχομένης. ἐπιδείλα] κατὰ τὴν μεσημβρίαν. 822. μέγ' ὄνειρα] μεγάλη ὀφίλια. 823. μετὰδ' ἀποι] μεταξύ πίπτειν. ἀκήριοι] ἄψυχοι.

Inter v. 818. et 819. habet Trinc. versum hunc: τῆμας ἀδικιότατη πέλοται
 τμηθεῖσα σιδήρῳ. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὐτὴ B. 60. 699. R. S. Coisl. Au-
 gust. Acad. Senat. Ald. Iunt. 1. 2. Steph. Com. Heinf. μέσσην Trinc.
 821. ἐπὶ δείλα Steph. marg. 823. αἶδ' August. ἀκήριοι, ὅτι
 Trinc.

scilicet. Nam a superioribus
 pendet hic versus. *Idem.*

Ἀληθέα] Hoc est, cui
 prorsus fidere queas, si vera
 sit haec lectio. Plerique, nem-
 pe, diem illum non quidem
 πάγκακον, sed nec πάγκα-
 λον dicebant, verum dubium
 et incertum; quo, nempe, sus-
 cepta interdum bene, inter-
 dum male succederent. *Cle-
 ricus.*

820. Μέσση] Subintellige
 τετράς. Μετ' εἰκάδα μηνὸς
 ἀρίστην] Τὴν τετάρτην μετ'
 εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοτὴν
 τετάρτην. Aliter Interpretes.
 ἀρίστην εἶναι post τὴν εἰκάδα.
Guicetus.

821. Ἡὲς γινομένης] Ma-
 ne, ab aurora usque ad meri-
 diem. *Idem.*

822. Μετὰδ' ἀποι] Interci-
 dens, inter alias cadens, παρ-
 εμπίπτων. Sic Interpretes.
 Ἀν? μετὰδ' ἀπος, cassus, irri-
 tus, a sonitu qui notat inani-
 tatem. μετὰδ' ἀποι, κενῶι, va-
 cuæ, cassæ, irritæ, nihil fati
 significantes. Metaphora a va-
 sis vacuis, nucibus cassis et si-
 milibus, quæ sonitu vacuita-
 tem produnt. placet. ἀκήριοι
 vero sunt ἀκήριοι, κῆρα ἢ ἐχ-
 σαι, nihil fati notantes. Ἀκῆ-
 ριος, κῆρι non obnoxius. *Idem.*

824. Ἄλλος

"Αλλος δ' ἄλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.

"Αλλοτε μητρηυῇ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτης. 825

Τάων εὐδαίμων τε καὶ ἄλβιας, ὅς τὰδε πάντα

Sed alius aliam laudat, pauci verò norunt.

Interdum nouerca est dies, interdum mater.

De his beatusque et felix, qui haec omnia

824. αἰνεῖ] ἐπαινεῖ. παῦροι] ὀλίγοι. ἴσασιν] γινώσκουσι. 825. μητρηυῇ] μη-
τρυῖα. πέλει] ἐν (hic). ἡμέρη] ἡμέρα. 826. τάων] τῶν τότε τῶν ἡμερῶν.

825. μητρυῖα Senat. Trinc.

824. "Αλλος δ' ἄλλοίην αἰνεῖ] Videtur *Plutarchus*, in Com-
mentario ad *Hesiodi Opera* et
Dies, ex quo multa Graeci
Interpretes subinde Scholiis
suis adspargunt, egisse de hac
quaestione, vtrum sint alii dies
fausti, alii vero infauti. Cer-
te in vita Camilli, memorata
Alliensi clade, ita porro per-
git: περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφρα-
δων, εἴ τε χρὴ τίθεσθαι τι-
νας, εἴ τε μὴ, Ἡράκλειτος
ἐπέπληξεν Ἡσιόδῳ τὰς μὲν
ἀγαθὰς ποιχμένῳ, τὰς δὲ
Φαύλας, ὡς ἀγνοῶντι Φύσιν
ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσαν,
ἐτέρωθεν διηπόρηται: de die-
bus nefastis habendine sint qui-
dam necne, et au. recte *Hesio-
dum*, qui alios bonos, alios
statuit malos, quasi ignoret cu-
iusvis diei eandem esse naturam,
reprehenderit *Heraclitus*, alio
loco disputauimus. Postea re-
censer exempla dierum, qui-
bus non semel clades accepta
fuerat, aut victoria relata. De-
inde, ne credas ex iis exem-
plis vllum certum confectarium
duci posse, contraria profert,

hisce verbis: Ῥωμαῖοι τῆς αὐ-
τῆς ἡμέρας πρότερον μὲν ὑπὸ
Κίμβρων τὸ μετὰ Κηπίωνος
ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστε-
ρον δὲ Λευκᾶλλε στρατηγόντος
Ἀρμενίης καὶ Τιγράνην ἐνίκη-
σαν. Ἀτταλος δὲ ὁ βασιλεὺς
καὶ Πομπηίου Μάγνος ἐν τοῖς
αὐτῶν γενεθλίοις ἀπέθαναν.
καὶ ὁλως ἐστὶ πολλὰς ἐπ' ἀμ-
φοτέραι ταῖς αὐταῖς χρησα-
μένους ἀποδείξαι περιόδοις:
Eodem die Romani prius, duce
Caepione, a Cimbris castris ex-
eui sunt; postea vero ductu Lu-
culli Armenios et Tigranem vi-
cerunt. Attalus autem Rex et
Pompeius Magnus natalitiis
suis mortui sunt. Paucis ut di-
cam, multos possum ostendere
qui in utramque partem iisdem
usi sunt temporum periodis.
Haec cum ita sint, credibile
est *Plutarchum* probasse casti-
gationem *Heracliti*, si modo si-
bi constitit; adeoque iudica-
se *Poëtam* non fuisse recen-
sendum inter paucos qui sciunt
singulorum dierum fata, qui-
bus se accenseri voluit, sed
inter omnes omnino mortales,
quibus

Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
Ὅρνεθας κρῖνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

T E Λ Ο Σ.

Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, et delicta euitans.

F I N I S.

827. εἰδὼς] γνώσκων. ἀναίτιος] ἄμεμπτος δακνύων. 828. κρῖνων] σκεπῶν.
ὑπερβασίας] ἐκτροπὰς τῆς καλῆς. ἀλεείνων] ἐκφεύγων.

827. ἐργάζεσθαι Senat. ἀναίτως Iunt. 2. 828. ὑπερβασίας Iunt. 2.

quibus nihil simile compertum
est. Quis enim non videt ani-
lia esse et vana omnia, quae
hic habentur? *Clericus.*

827. Ἐργάζηται ἀναίτιος
ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil
inconsultis et inuitis Diis ag-
greditur. *Gaietus.*

Versu ult. Ὑπερβασίας ἀλε-
είνων] Non sunt intelligen-
dae omnes ὑπερβασίαι, sed
eae demum, quae committun-
tur contra auspicioꝝ discipli-
nam, ut verba proxime au-
tecedentia suadent. Ὑπερβα-
σίαι enim dicuntur quaecumque
delicta, quibus modum et li-
mites a Ratione positos tran-
siliamus. *Hesychius:* Ὑπερβα-
σις, ὕβρις, ἀδικία, κρεος,
μαρτυρία (nempe, ψευδής,
nisi sit hic mendum) ὑπερη-
φανία, παράβασις ὀρκίων.

Ὑπερβασίης, ἀδικίας, ὑπερη-
φανίας. *Phocylides:*

Ἄγρ' γείτονος ὄντος ἀπό-
σχεο, μὴδ' ἄρ' ὑπερβῆς
Πάντων μέτρον ἄριζον, ὑπερ-
βασίαι δ' ἀλεγεινάι.

Ab agro vicino abstine, neque
transilias (terminos) omnium
optimus est modus, transgres-
siones vero sunt noxiae. Idem:
Μέτρῳ μὲν Φαγέειν καὶ πί-
νειν, μυθολογεῖν τε.

Πάντων μέτρον ἄριζον, ὑπερ-
βασίη δ' ἀλεεινή.

Cum modo edito, et bibito, et
loquitor. Omnium optimus est
modus, transgressio vero vitan-
da. Qua in sententia, longe
saluberrima, definimus, mo-
dum tandem hisce commenta-
tionibus nostris imponentes,
ut ad alia grauiora redeamus.
Clericus.

—*—*—

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ
Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α.

Ex Eustathio.

Οὐρανίη δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
Ὀν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσὶν αἰδοὶ καὶ κιθαρίζαι.

H E S I O D I
F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

Vrania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores et fidicines,

Ι. Λίνον] *Eustathius* hos versus habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1163. vbi illustrantur. Dignum est notatu, in Phoenicia Lingua, ἰνὶ *lin* significare *eiulatum*, *gemitum*, quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua et Litterae Phoeniciae in Graecia vigeabant. *Diodorus Siculus* Bibliothecae, Lib. III. prodidit ex *Dionysio Mythologo*, πρῶτον εὐρέτην γενέσθαι Λῖνον ῥυθμῶν καὶ μέλους· ἔτι δὲ Κάδμῳ κομισαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλόμενα γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διαλεκτὸν, καὶ τὰς προσηγορίας

ἐκάσῳ τάξαι, καὶ τὰς χαρακτηρισ διατυπῶσαι, κοινῇ μὲν ἐν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, διὰ τὸ παρὰ τὰς Ἑλλήνας ἐκ Φοινίκων μετανεχθῆναι· διὰ δὲ τῶν Πελασγῶν πρῶτων χρησαμένων τοῖς μετατεθείσι χαρακτηρισσι, Πελασγικά προσαγορευθῆναι. τὸν δὲ Λῖνον ἐπὶ πομπτικῇ καὶ μελωδίᾳ θαυμάσθῃντα μαθητὰς σχεῖν πολλὰς, ἐπιφανεσάτας δὲ τρεῖς, Ἡρακλέα, Θάμυριν, καὶ Ὀρφέα. τῶν δὲ τὸν Ἡρακλέα κιθαρίζειν μανθάνοντα, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι δεῖξασθαι τὴν μάθεσιν· ἐπειδ' ὑπὸ τῷ Λίνῳ πληγαῖς ἐπιτιμηθέντα διοργισθῆναι, καὶ τῇ κιθάρᾳ τὸν διδάσκαλον πατάξαντα ἀποκτεῖναι:

Πάντες μὲν θρηνηῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
Ἀρχόμενοι δὲ Λῖνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

Omnes lugent in conuiuiis et choris,
Incipientesque Linum et desinentes vocant.

κτεῖναί: *Linum*, apud Graecos, primum inuentorem *cytharorum* et *melodiae* fuisse; praeterea cum *Cadmus* attulisset ex *Phoenicia* litteras, ut dicuntur, primum eas transtulisse in *Graecam* Linguam, et nomina singulis imposuisse et characteres formasse. Vulgo igitur litteras *Phoenicias* dici, quod ad Graecos a *Phoenicibus* translatae sint; cum vero *Pelasgi* primi usi essent mutatis characteribus, *Pelasgicas* esse vocatas. *Linum* autem poetica et cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos, *Herculem*, *Thamyryn* et *Orpheum*; ex hisce, *Herculem*, cum disceret canere *cythara*, ingeniique tarditate disciplinam non caperet, deinde a *Lino* plagis castigatum in iram erupisse, *cytharamque* percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, *Λῖνον* τοῖς *Πελασγικοῖς* γράμμασι συνταξάμενον τὰς τῶν πρώτων *Διονύσων* πράξεις καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. *Linum* litteris *Pelasgicis* cum conscripssisset primi *Dionysii* res gestas, et alias mythologias, reliquisse eas in commentariis. Haec paullo pluribus exscripsimus, non tantum ut liqueret nos non temere e *Phoenicia* *Lingua* deducere nomen *Lini*, sed etiam

ut quae de *Lino* feruntur hic exstarent. Si haec sciuisset aut in animum reuocasset *Herodotus*, minime miratus fuisset *Linum* vocatam lugubrem cantilenam, apud *Aegyptios* aliosque vicinos populos. Verba eius sunt Lib. II. c. 79. quae proferemus, quia et quae diximus firmant et lucem *Hesiodi* loco foenerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπάξια ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὴ καὶ αἶσμα ἐνεστὶ Λῖνος, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ αἰοῖδός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μέντοι ἔθνη οὐνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ αὐτὸς εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λῖνον ὀνομάζοντες αἰεῖδουσι ὥς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωμάζου με τῶν περὶ Αἴγυπτον ὄντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λῖνον ὀνομασθέντα ἔλαβε τὸ οὐνομα: Quibus (*Aegyptiis*) cum alia sint egregia instituta, tum vero etiam est *Linus*, cantio in *Phoenice* et *Cypro* et aliis locis decantata; quae varium quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam conuenit eandem esse quam *Graeci*, *Linum* vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quae sunt in *Aegypto*, tum etiam illud admirer unde *Lini* desumserit nomen. Nimirum, sic vocabatur lugubris hymnus in *Aegypto*: *Lingua*, quemadmodum

Ex Eodem.

"Ακρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θεῖον, ἔδ' ἐκατέκλα·
 Ἄλλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάεσσι πόδεςσι.

— — καὶ ἔσινέσκειτο καρπὸν.

Ex Eodem.

— — ἕνεκα Νύμφην
 Εὐράμενος ἱλεων μίχθη ἐρατῇ Φιλότῃτι.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τρίῃ Βοιωτῇ ἔτρεφε κῆρην,

Ex Eodem.

Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
 Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

— — nec corruptit fruges.

Ex Eodem.

— — propterea Nympham
 Cum inuenisset fauentem, mistus est amabili concubitu,

Ex Eodem.

In diuina Hyria Boeotia nutriuit puellam.

modum in Phoenicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Graecos, in honorem antiquissimi Poëtae eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Aegyptios, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamuis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Maneros* diceretur, cum sit nomen hymni in laudem *Manerotis*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eu-
 statbius* loco laudato. *Clericus*.

5. "Ακρον] Est imitatio *Homeri* *Iliad.* T, 227. ubi de equabus suis *Aeneas*:

"Ακρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν
 θεῖον, ἔδ' ἐκατέκλων.

Similes aut maiores hyperbolas, de celeritate *Camillae*, habet *Virgilius* *Aeneid.* VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in *Dissert. de Criticis Veteribus*. *Clericus*.

De *Iphiclo* haec dicuntur, de quo *Hesiodum* ita scripsisse testatur etiam *Scholias* *Apollonii* l. I. v. 45. Τῆτον Ἡσιόδου ἐπὶ πυρίων ἀθέρων τρέχειν Φησί. Porro ultimum Hemistichium in aliis editionibus seorsim citatur ex *Atheneo*. *Robins.*

9. Τρίῃ] Regio est prope *Aulidem*, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eu-
 statbius* ad *Iliad.* B, 496. pag. 264. *Clericus*.

II. Ἄλφος]

Ex Eodem.

Καὶ γὰρ σφιν κεφαλῇφι κατὰ κρύος αἶνὸν ἔχουσιν
 "Αλφος γὰρ χροῖα πάντα κατέσχεθεν· ἐκ δὲ νῦ χαῖται
 "Ερρίσον ἐκ κεφαλῶν· ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

"Ος τε Λιλαίηθεν προχέει καλὴρρρον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικτεν εὐζωνος Πολυκάστῃ, 15
 Νέστορος ὀπλοτάτῃ κῆρη Νηληιάδῃο,
 Περσέπολιν, μιχθεῖσα διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτῃν.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus affudit frigus graue;
 Vitiligo enim eandem omnem tenuit; capilli vero
 Defluebant ex capitibus; et decaluantur pulcra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilaea profundit putre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemachio vero peperit bene cincta Polycasta,
 Nestoris minima natu filia Nelidae,
 Persepolin, mista per auream Venerem.

12. "Αλφος] Quod morbi genus sit docebit *Celsus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta haec *Hesiodi* collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea inuenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus etc. ut videremus qua occasione prolata et an recte exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quaerere aggrediatur, et multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. "Ος τε Λιλαίηθεν] *Eustatius* hunc locum profert pag. 275. ubi testimonium habet

de Cephisso Aduio, ad *Iliad.* B, 523. *Clericus.*

17. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heintianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adscripserat, ad oram codicis, ex *Eustathio* desumptum, doctissimus *Graevius*, qui si omisisset. Itaque hic quibus, cum non multum interesset ubi legeretur, modo de repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud *Stephanum* in voce *Gerénia*, qui ex primo Catalogo haec profert, et apud *Eustathium* pag. 231. Ed. Romanae. De hac historia vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus.*

E e

22. Φύλας

Ex Eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷος ἄλυξεν ἐν ἀνθρομόεντι Γερήνῳ.

Ibidem.

Κτεῖνε δὲ Νηληϊὸς ταλασίφρονας υἱέας ἐσθλὰς.

Ἐνδεκα, δωδέκατος δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ

20

Ξεῖνος ἐὼν ἐτύχης παρ' ἱπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

Ex Eodem.

— — Φύλα Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.

Ex Eodem.

— — Παῦροι γὰρ εἰκάσι πατράσι παῖδες,

οἱ πλείονες κακίης.

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμῶν ἀνάκητα

25

Γεῖνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτας,

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

Ibidem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes

Vndecim, duodecimus vero Gerenius eques Nestor,

Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

— — Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

— — Pauci similes sunt patribus filii,

Plures sunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius

Genuit et Thronia filia Beli Regis.

2. Φύλα] Occurrit apud
Eustath. p. 125. Edit. Rom.
Fragm. ined. Robinson.

23. Παῦροι] Occurrit apud
Eustath. ad Il. ε, v. 235. ubi
tamen inuerso verborum or-
dine citatur — Παῦροι γὰρ
παῖδες εἰκάσι πατράσιν.
Fragm. ined. Robinson.

25. Καὶ κέρη Ἀράβοιο]
Antea legebatur Ἀράβη et

τήν, quae, vt recte Isaac.
Casaubonus ad pag. 29. Lib. I.
Strabonis, monstrosa est lectio,
quippe quae duos patres eidem
filiae, duos maritos eidem uxori
affigit. Clericus.

Ἑρμῶν] Nomen hoc a Poë-
tis aequè tribuitur Mercurio
ac Ἑρμῆς, vt animaduertit Ca-
saubonus, qui protulit hanc
versum Moschi.

Ex Eodem.

Τίσις ἐξεγένοντο Λυκαῖονος ἀντιθέοιο,
 Ὃν ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἠγήσατο λαῶν,

Ex Eodem.

Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
 Quem olim genuerat Pelasgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi praeerat populo,

Ὡς χέλην Ἑρμείων, κιθάρην
 ὥς ἀδὺς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum Strabonis, qui frustra emendare conatus erat locum Hesiodi. Idem.

Ἀνάκητα] Hoc est Epithetum Mercurii. Homerus Iliad. II, 185.

— — παρελέξατο λάθρη
 Ἑρμείας ἀνάκητα.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtae Mercurio, cum innoxium vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum etc. et cuius nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, et Dialogos Deorum Luciani. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum Hesiodi, locum hunc proferri ex eius Catalogo. Idem.

27. Τίσις] Hoc fragmentum habet Strabo Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. Clericus.

29. Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δε-

λέγων] Hic locus exstat apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. et pro Ἀλέας, ut edidit Heinsius, habet ἀλέας, quod suspectum mendii merito habet Is. Casaubonus. At Claud. Salmasius aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad Solinum p. 103. Ed. Ultraiectinae: „De Locris, inquit, „quod Leleges olim dicti sint „fidem facere possunt hi ver- „sus Hesiodi, qui exstant apud „Strabonem, qui interpreta- „tur: τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ „συλλεκτὰς γεγονέναι τινὰς „ἐκ παλαιῶ ἀνιόντες μοι „δοκεῖ: ipsa etymologia obscu- „re mihi indicare videtur fuisse „quosdam olim collectitios. Sic „λεκτὰς accepit, apud Hesio- „dum, ἀντὶ τῶν συλλεκτῶν „καὶ μιγάδων, pro collectitiis „et mistis. Tales enim Lele- „ges fuere, qui et erronee va- „ria Graeciae tenuere loca. „Sed hic non est Poëtae sen- „sus. Δελέγας, quasi λογά- „δας et λεκτὰς dictos censet, „qui ex electis et eximiis la- „pidibus, quos Deucalion ia-
 E o a „ciebat,

Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς 30
 Λεκτὰς ἐκ γαίης Ἀλέας πόρε Δευκαλίωνι.

Ex Eodem.

Ὦκεε δ' Ὀλενίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθαις
 Εὐρεῖος Πείρου.

Quos olim Saturnius Iupiter immortalia consilia agitantis
 Electos ex terra Aleas dederat Deucalionī.

Ex Eodem.

Habitauit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
 Benefluentis Piri.

„ciebat, nati sunt. Ita igitur
 „legendum, in ultimo versu:
 „Λεκτὰς ἐκ γαίης λαὰς πόρε
 „Δευκαλίωνι

„Et Λέλεγας λαὰς interpre-
 „tatur λεκτὰς λαὰς, lectos po-
 „pulos. Hesychius: Λεκτοί,
 „ἀριεῖς. Idem: Λογάδες,
 „οἱ ἐπίλεκτοι. Legi etiam
 „posset:

„Λεκτὰς ἐκ γαίης λαῶν
 „πόρε Δευκαλίωνι.

„Quod et verius existimo.

„Λαὰς autem idem Hesiodus
 „ἀπὸ τῶν λαῶν lapidibus,
 „quos reformando generi hu-
 „mano post tergum iaciebat
 „Deucalion, scribit appellatos.
 „Ex praecipuis et egregiis for-
 „matos vult τὰς Λέλεγας,
 „atque inde dictos. Haec vir
 summus, erudite et feliciter,
 ut innumera alia. Possumus
 ex Phoenicia Lingua ostende-
 re originem nominis *Lele-*
gum, ita ut dicti sint a τὴ
leabb, quod *viride* sonat, re-
 duplicatis radicalibus, quia *Le-*
teges erronei seu Nomades
 erant, qui *viridia pascua* secta-
 bantur. Clericus.

Cares olim Lelegas a non-
 nullis vocatos fuisse testatur

Herodotus l. i. „Εἰσὶ δὲ τὰ-
 „τῶν Κᾶρες μὲν ἀπικυμένοι εἰς
 „τὴν ἡπειρον ἐκ τῶν νήσων.
 „Τὸ γὰρ παλαιὸν εἶντες Μῖνον
 „τε κατήκοοι, καὶ καλῶμενοι
 „Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους etc.
 In his Cares quidem ex insu-
 lis transierunt in continentem.
 Olim enim Minoi parebant
 appellatique Leleges, insulas
 habitabant. etc. Κατὰ μὲν δὲ
 Κᾶρας ἔτω Κρήτες λέγασθαι
 γενέσθαι. Οὐ μὲν τοι ὁμο-
 λογέσθαι τῆτοισι οἱ Κᾶρες,
 ἀλλὰ νομίζασθαι αὐτὰς εἶναι
 αὐτόχθονας ἡπειρώτας,
 καὶ τῷ ἔνοματι τῷ αὐτῷ αἰεὶ
 διαχρεωμένους τῷ περ νῦν.
 Hunc in modum Crentenses de
 Caribus referunt. Quanquam
 his non assentiuntur ipsi Ca-
 res, qui se aborigines et in-
 digenas continentis esse exi-
 stimant, et eodem nomine,
 quo nunc, semper vsos. Eos-
 dem quidem memorat Virgi-
 lius Aen. l. 8. sed a Caribus
 discernit: *Hic Lelegas Caras-*
que sagittiferosque Gelonos. Kob.

32. Ὦκεε δ' Ὀλενίην] Est
 apud Strabonem Lib. VIII. p.
 236. Clericus.

34. Ἐξ

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ὕβρις νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
 Καὶ γένος ἑτιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν,
 Κούρητές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὄρχησῆρες.

35

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει κατὰ θυμόν, ὅσας ἐρινειὸς ὀλύνθης
 Οὗτος ἔχει, μικρὸς περ ἐὼν, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀριθμόν, ἅταρ μέτρα γε μέδιμνος.

Ex Eodem.

Ex quibus montanae Nymphae ortae sunt,
 Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
 Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus grossos
 Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Responsio ex Eodem.

Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,

34. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur apud Strabonem Lib. X. p. 325. vbi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ὀῦβρις νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam vss. 187. et 215. Idem.

35. Γένος ἑτιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis insidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensa, dictos putem Satyros a radice Phoenicia שחור *schatar*, quae, apud Arabes, significat *molestum esse, malefaciendo lassare*. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

36. Κούρητές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὄρχησῆρες] Ultimatum Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos a Radice Phoenicia כרר *chbarar*, vnde כרר *chircher*, quod est *saltavit*. Nihil insignius in Curetibus, quam Saltatio, ut docet Strabo, loco memorato. Vide etiam quae de iis congestit vir illustris et de litteris amoenioribus bene meritus Ezech. Spanhemius in Callimachum ad Hymn. in Iovem v. 52. Clericus.

37. Θαῦμα] Strabo Lib. XIV. p. 442. vbi Calchas rem quaevisse dicitur a Mopso filio Mantus, quae Tiresiae filia fuerat. Clericus.

39. Μυρίοι] Responsio est Mopli. Clericus.

Ee 3

43.° Oς

Εἷς δὲ περισσέυει, τὸν ἐπελθέμεν ἢ ἐδύναο, 40
 "Ὡς Φάτω, καὶ σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἶδετο μέτρῃ,
 Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

"Ὅς παρὰ Πανοπίδα Γληκῶνα τ' ἐρυμνὴν,
 Καὶ τε δὲ Ὀρχομενῷ εἰλιγμένους εἰσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπὴναιφ οἰκί' ἐχόντων, 45

Ex Eodem.

Αἰθίοπας, Λίβυάς τ', ἥδ' Ἐσκύθας ἱππημολγᾶς.

Ex Eodem.

Δωδώνην, Φηγόν τε Πελασγῶν ἑδρανὸν ἦεν.

Vnus vero superest, quem numerare nequisti.

Sic dixit, et iis verus numerus mensurae cognitus est.

Tum vero Calchantem somnus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem . . . et Gleconem munitam

Et qui per Orchomenum circumuolutus it, ut serpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Aethiopas, Libyasque et Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dodonamque, et ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

43. "Ὅς παρὰ [Πανοπίδα]
 Hoc fragmentum est apud
 Strabonem Lib. IX. p. 292. ubi
 de Cephisso fluvio loquitur,
 quem hisce verbis describit.
 Clericus.

45. Γαλακτοφάγων] Quo-
 rum plaustra vagas rite tra-
 hunt domos. Guierus. Strabo
 Lib. VII. p. 209. ait Hesiodum,
 ἐν τῇ καλῶμένη γῆς περιόδῳ
 scripsisse Phineum ab Harpyis
 abductum fuisse in terram lacte
 viuientium etc. hoc est, Geta-
 rum, quorum regionem et
 gentem describit eo loco Geo-

graphus. Clericus.

46. Αἰθιοπας] Legitur apud
 Strabonem Lib. VII. p. 208.
 qui aliquot versus Hesiodi ex
 Eratosthene exscripserat, sed
 quorum superest tantum pri-
 mus, isque corruptissimus. Pro
 Λίβυάς τε ἥδ' ἐ legitur τε Λι-
 γυσι δέ. Heinsius edidit Λι-
 γυας, sed qui melius cum
 Aethiopibus coniungi possunt,
 quam Libyes? Clericus.

47. Δωδώνην] Est apud eum-
 dem Geographum Lib. VII.
 p. 226. ubi sermo est de Pe-
 lasgis. Clericus.

Apud Eumdem, ἐκ τῶν Ῥοίων,
 Ἡ οἷη διδυμὸς ἱερὰς ναίεσσα κολωνῆς,

Apud Eumdem ex Eoeis.
 Aut qualis gemina sacra incolens iuga,

48. Ἡ οἷη διδυμὸς] Est apud Strabonem Lib. IX. p. 304. et Lib. XIV. p. 445. et apud Stephanum in voce Ἀμυρος. Casaubonus legit Διδυμὸς, quod nomen est proprium montis, et pro ἀντ', ἀγχι, hoc est, ἀγχι prope; sed, ut recte Berkelius, in Stephanum, ἀντ' potest esse pro ἅντα e regione. Praeterea Strabo habet Βοιβιάδος. Non dicit Geographus hos versus lectos in Eoeis, sed ex primis oculis coniecisse videtur hoc D. Heinsius. Huc autem transferemus quod habet Isaac Casaubonus ad Lib. I. Strabonis, p. 29. de hoc opere Hesiodi et alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset Geographus Catalogum: „Videri, inquit, poterat illud opus Hesiodi intelligi, quod Ῥοίων, vel Ῥοίας μεγάλας Graeci Scriptores solent nuncupare. Sed ex Scholiaste Apollonii discimus diuersa haec esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φήνεα Ῥοίος ἐν ταῖς μεγάλαις Ῥοίαις ὅτι Φρίξω τὴν ὁδὸν ἐμήνυσεν. ἐν δὲ τῷ γ. καταλόγῳ etc. Certum est tamen Eoeas quaeque Hesiodi aliud fuisse nihil, quam mulierum praestantissimarum Catalogum. Nam hoc recte a doctissimo viro

Ioan. Auraso est animaduertum. Nos etiam postea obseruauimus, non Hesiodum tantum sed et Socratem Opus eodem fere indice edidisse. Athenaeus. Lib. XIII. Ἐπεὶ περ ἡμῖν ἐμποδὼν ἐγένετο κατὰλογον γυναικῶν ποιημένοις, ἔκατὰ τὰς Σωσικράτους τῆς Φαναγορίτης Οἴας ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατὰλογον Νικαινέτη τῆς Σαμῖος. Vbi legendum censemus Οἴας et de quodam Socratis Opere accipiendum, cui, ad Hesiodi imitationem, titulum fecerat Οἴος, quod et ipse sua exempla omnia, per vocem οἴος, inciperet, ut Hesiodus per ἡ οἷη. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Socratis opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita inceperat, coniectura est, meo iudicio, admodum probabilis. Quam etiam confirmat, quod Timon quoque in Sillis, idem fecerat etc.“ Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quaecum expenderem diligentius, non duxi hic omittendum, si Scutum Herculis sit fragmentum Oeacarum, in prima voce ἡ οἷη nihil esse mutandum. Sed vix intelligo qui post longissimam digressionem, qua clypeus Herculis, eiusque cer-

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρουος ἀντ' Ἀμύροιο,
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής. 50

Ex Pausania.

Ἵππτος δὲ Μόλυρον Ἀρίσβαντος Φίλου υἱὸν
Κτείνας ἐν μεγάροις εὐνῆς ἔνεχ' ἥς ἀλόχοιο,
Οἶκον ἀποπρολιπὼν Φεῦγ' Ἀργεος ἱπποβόταιο.
Ἴξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήιον καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς
Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὥς ἐπιεικές. 55

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὥπυϊον κέρην κλειτὴ Ἰολάα
Λειποφίλην ἣν δ' εἶδος Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Ἡ δέ οἱ υἱὸν ἐν μεγάροισιν ἔτικτεν,

Dotio in campo, e regione racemosi Amyri,
Abluit, aqua Boebeide, pedem virgo intacta.

Ex Pausania.

Hyettus vero Molyrum, Atisbantis carum filium,
Cum occidisset domi, propter concubitum eius coniugis,
Domo relicta, fugit Argo equos pascente,
Venit vero Orchomenum Minyarum, eumque Heros
Excepit et opum partem largitus est: ut aequum erat.

Ex Eodem.

Phylas compressit filiam clari Iolai
Lipophilen; erat autem forma Deabus similis.
Illa vero ei filium domi peperit.

tamen cum Cygno describun-
tur, posset Poeta sequens exem-
plum ordiri iterum vocibus,
ἢ οἷον. Clericus.

sus composuit, quos Graeci vo-
cant magnas Eoeas. De Hyet-
to vide plura apud Pausaniam.
Clericus.

51. Ἵππτος] Hoc fragmen-
tum est apud Pausaniam, in
Boeoticis p. 598. qui, cum
dubitet an Eoeae sit Poëma
Hesiodi, sic hos versus prola-
turus praefatur: Ἵππτος δὲ
ἐποίησατο μνήμην καὶ ὁ τὰ
ἐπη συνθεῖς, ὥς μεγάλας
Ἡοίας καλέσιν. Ἕλληνας:
Hyetti mentionem fecit, qui ver-

56. Φύλας] Sunt hi versus
apud eundem Scriptorem, in
Boeoticis, p. 605. Vbi sub
nomine Hesiodi non laudat
hoc opus. Interpres Pausaniae
Latinus Romulus Amasaeus vo-
cem Ἡοίας p. 599. verterat
perabsurde Orientalia monu-
menta, hic, non melius, ma-
gnas maritimas. Clericus.

Θηρώ τ' εὐειδῇ ἰκέλην φαίεσσι σελήνης.

Θηρώ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκοῖνῃσι πεσῶσα

60

Γείνατο Χείρωνος κρατερὸν μένος ἵπποδάμοιο,

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηλῆος ἀμύμονος υἱέες ἦμεν,

Νέστωρ τε, Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχος

*Ολβιος, ὃ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων

Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν

65

Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὐτε πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)

Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὐτε μελισσέων ἀγλαὰ φύλα·

*Ἄλλοτε δεινὸς ὄφιν καὶ ἀμείλαχος. εἶχε δὲ δῶρα

Παντοῖ, ἔκ ὀνομαστὰ, τὰ μιν καὶ ἔπειτα δόλωσε

Βελῇ Ἀθηναίης.

70

Ex Eodem.

Θεσσάμενος γενεὴν Κλεαδαίμυ κυδαλίμοιο.

Theronemque pulcrum similem radiis Lunae.

Thero vero cum incidisset in vlnas Apollinis,

Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaste Apollonii.

Duodecim enim Nelei praestantis filii eramus,

Nestor, Chromiusque et Periclymenus ferox,

Felix, cui dederat dona Neptunus terrae quassator

Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur

Aquila; aliquando vero erat, (mirabile visu!)

Formica, aliquando apium splendida examina;

Aliquando terribilis serpens, et ferox. Habebatque dona

Omnis generis, quae dici nequeunt, et eum deinde fefellerunt

Minervae consilio.

Ex Eodem.

Theffamenus sobolem Cleadaemi illustris.

62. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. *Clericus.*

71. Θεσσάμενος] Ad v. 824 Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίμυ in Ed. Stephanani. *Clericus.*

Ex Eodem.

Ἐνθ' οἷγ' εὐχέσθην Αἰνῆϊω υἱιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' υἱὸς Φαειμιβρότε ηελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλῆσμησι διιπετέος ποταμοῖο,

Ex Eodem.

— — Δαροῖς ποσί.

75

Ex Eodem.

Νῆσον ἐς ἀνθεμόεσσαν, ἵνα σφισὶ δῶκε Κρονίων.

Ex Eodem.

Tunc illi vouebant Aeneio supremo,

Ex Eodem.

Aeetes vero filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluminis a Ioue delapsi,

Ex Eodem.

— — Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Insulam in ventosam ubi iis dedit Saturnius.

72. Εὔθ'] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

Ἐνθ'] Sic edidit Robinfonus. Vulgo erat Εὔθ' et in versione: Recteque.

74. Αὐτὸς] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

75. Δαροῖς] Occurrit lib. I. v. 456. Sic explicatur a Scholiaste vox Λαρεν. Παρὰ τὸ λίαν ἀρετός ἢ παρὰ τὸ λῶ, τὸ δέλω πεποιήται. Ἡσιόδος δέ φησι — Λαροῖς ποσί, τοῖς κατ' ὄψιν ἡδέσιν. *Fragm. ined.* Robinson.

76. Νῆσον] Occurrit apud Scholiastem Apollonii Rhod. I. 4. v. 892. Insula Sirenum intelligitur. Explicantur enim

hi versus Apollonii: Αἰψα δ' ἤνσον Καλῆν, ἀνθεμόεσσαν ἐσέδρακον, ἐνθα λίγεια Σεῖρῆνες σίνοντ' Ἀχελωῖδες. — Ἡκολέθησεν Ἡσιόδω ἄτως ὀνομάζοντι τὴν νῆσον τῶν Σεῖρῆνων. *Fragm. ined.* Robins.

77. Ἐλλῆνες] Tres posteriores versus inuenio in Scholiaste Pindari ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quaerentis, apud Lycophronis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum sit, vt edidi, v. 2. Δῶρος non Χῶρος, vt erat in Heinsianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Ἐλλήνος, hoc est, υἱός. Notum enim est hos fuisse Hellenis filios.

Vide

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ἕλληνας δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλῃ βασιλῆος,
Δωρὸς τε Ξυθὸς τε, καὶ Αἰόλος ἵππιοχάρμης.
Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Κρηθεύς, ἡδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομητής,
Σαλμωνεύς τ' ἀδίκος, καὶ ὑπέρθυμος Περιήρης.

80

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ἀπὸ δαιτὸς
Πυθῶ ἐς ἠγαθήν, καὶ ἔφρασεν ἔργ' αἰδήλα
Φοίβῃ ἀκερσικόμῃ, ὅτε Ἴσχυς γῆμι Κόρωνιν,
Εἰλατίδης, Φλεγύῃο Διογνήτιο θυγάτρα.

85

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,
in Heroum genealogia.

Ab Hellene geniti sunt ius dicente rege
Dorusque, Xuthusque et Aeolus gaudens equis,
Aeolidae autem fuerunt ius dicentes Reges,
Cretheus et Athamas et Sisyphus versutus,
Salmoneusque iniustus et superbus Perieres.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Venit igitur illi nuncius corvus sacro a conuiuio,
Pythonem in diuinam, et dixit facta ignota
Phoebo intonso, Ischyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phlegyae Diogneti filiam.

Vide *Apollodori* Biblioth. Lib.
I. Cap. VII. §, 2. *Clericus*.

Aliter leguntur hi versus in
Editione *Clerici* et aliorum:

Ἕλληνας δ' ἐγένοντο θεμιστο-
πόλοι βασιλῆες
Δωρὸς τε, Ξυθὸς τε, καὶ Αἰό-
λος ἵππιοχάρμης.
Αἰολίδαι δὲ γένοντο θεμιστο-
πόλοι βασιλῆες
Κρηθεύς, ἡδ' Ἀθάμας καὶ
Σίσυφος αἰολομητής,
Σαλμωνεύς ἀδίκος, καὶ ὑπέρ-
θυμος περὶ κηρί.

Recte, ut coniecerat *Clericus*,
legitur Ἕλληνας, non Ἕλλη-
νες, ut patet ex *Lycophronis*
Scholiaste ad v. 284. Sed pro
περὶ κηρί omnino legendum
Περιήρης, qui, aequae ac Sal-
moneus, testante *Apollodoro*,
erat ex Aeolidis. Male igitur
apud Schol. *Lycophr.* secun-
do loco interseritur Σαλμων-
εύς, etc. *Robins.*

83. Τῇ μὲν] Est in Scholiis
ad III. Pýthiacorum. *Clericus*.

86. Τὴν δ']

Ex Eodem.

Τὴν δ' Ἀμαρυγκίδης Ἱππόστρατος ὄζος Ἄρης,
Φυκτέως ἀγλαὸς υἱὸς, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δὲ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνεται βυλὴ,
Αὐτὸν μὲν σχέσθαι. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχαιράν τε
Καλὴν, ἣν οἱ ἔταυξε περικλυτὸς ἀμφιγυῖεις. 90

Ὡς τὴν μασεύων οἶος κατὰ Πήλιον αἰπὺ
Αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκήοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἶσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
Ὅν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλίῳ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἕκαστα μεταλλά * αἰγενέτησι. 95

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτος ἔγω καὶ Ὀμηρος αἰοῖοι

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippostratus, bellicosus,
Phyctei inclytus filius, Epeorum dux virorum.

Ex Eodem.

Hoc animo eius optimum visum est consilium,
Ipsum quidem retinere, occultare vero inexpectatum et gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quaerens solus, per altum Pelium,
Rursus a Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Aeson, qui genuit filium Iasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit in Pelio syluoso.

Ex eodem, in Moniis.

Recte haec singula quaerit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego et Homerus Poetae

86. Τὴν δ'] Est in Scholiis
ad X. Olympiac. Robins.

87. Φυκτέως] Sic edidit Ro-
binsonus, vulgo Φυκτέας, per a.

89. Κρύψαι δ' ἀδόκητον]
An? ἀδόκητα. Guierus.

95. Εὐ νύ τοι] In Scholiis ad

VI. Pythiacorum, vbi profer-
tur ἐκ Χείρωνος ὑποθηκῶν,
quas Ἡσιόδῳ ἀνατιθέασι.
Clericus.

96. Ἐν Δήλῳ] Occurrunt hi
versus, excepto tertio, apud
Eustathium. Robinson.

99. Ἡ

Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοδὴν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τῶν Ἑοίων.

Ἡ οἴη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχουσα
Πηνειῷ παρ' ὕδαρ καλὴ ναῖσκει Κυρῆνη.

100

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἡ οἴη Τρεῖς πυκινόφρων Μυκιονίη.

Ἡ τέκεν Εὐφῆμον Γαινόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἡ δ' ὑποκυσσαμένη τέκεν Αἶακὸν ἱππιοχάερην.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦβης παλῆγάτῃ ἔκτετό μέτρον,

105

Μῆνος δ' ὦν ἥσχαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτῃ ἐνδοθι νῆσθ,

Τὸς ἀνδρας ποίησε, θαθυζώνης τε γυναῖκας,

Οἱ δ' ἡ τοι πρῶτον ζεῦξαν νέας ἀμΦιελίσσας,

Canebamus, nouis hymnis fuentes cantionem,

Phoebum Apollinem, qui habet aureum ensen, et quem
peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eois.

Aut qualis Phthia, habens formam a Gratlis,

Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex eodem, ex iisdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,

Quae peperit Euphemum terrae domino et quassatori,

Mista concubitu aureae Veneris.

Ex Eodem:

Haec grauida facta peperit Aeacum gaudentem equis,

Sed postquam iuventutis amabilis attigit mensuram,

Solus cum esset, dolebat; pater vero hominum et Deorum

Quotquot erant formicae, intra amabilem Insulam,

Eas viros fecit, et mulieres ampla cingula habentes.

Qui primum instruxerunt naues vtrimque remis actas,

99. Ἡ οἴη Φθίη]. Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Legitur apud Scholiasten Lycophronis p. 38. Edit. Stephanae, ubi plura de hac fabula.

101. Ἡ οἴη Τρεῖς]. Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

Clericus.

104. Ἡ δ' ὑποκυσσαμένη]

109. Οἱ δ' ἡ] Nonnullis verbis mutatis hi versus leguntur etiam

Πρῶτοι δ' ἰσία θέντο νεῶς κυανοπρώροιο.

110

Ex Eodem.

Ἦτοι ὁ μὲν Σῆρον, καὶ Ἀλάζογον υἱέας ἐσθλὰς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔσι τις Ἑλλοπὴ πολυλήϊος ἥδ' εὐλείμων,

Ἀφνειή μῆλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.

Ἐν δ' ἄνδρες ναίεσι πολύρρηνες, πολυβῆται,

Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.

115

Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατῇ πεπόλισται.

Τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι

Τίμμον ἀνθρώποις, καὶ ὃν ἐνὶ πυθμένι φηγῆ.

Ἐνθεν ἐπιχθονίοις μαντεύματα πάντα φέρονται.

Ὅς δ' ἡ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεῖνη

120

Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, et Alazogum filios bonos.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Est quaedam Ellopiā diues segetum et pascuorum,

Abundans ouibus et bobus quibus pedes recurui.

Inhabitantque eam viri habentes multos agnos et boues,

Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

Illic quaedam Dodona in extremo tractu condita est,

Hanc amat Iupiter, et suum oraculum esse

Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.

Hinc terrestribus vaticinia quaelibet feruntur.

Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit

Dona ferens venerit cum bonis auib.

etiam apud Pindarum in
Olymp. 11:

Οἱ δ' ἦτοι πρῶτον τεῦξαν
νεῶς ἀμφιελίσσας

Πρῶτοι δ' ἰσία θέσσαν νεῶς
πτέρα ποντοπόροιο. Rob.

111. Ἦτοι ὁ] Occurrit in
Olymp. I. Pater autem Ser

erat Halirrothius testante Scho-
liaste. ἦν δὲ ὁ Σῆρος τῇ Ἀλιε-
ροδίας τῇ Περιήρας καὶ Ἀλ-
κυόνης. Frag. ined. Robinson.

112. Ἔσι τις Ἑλλοπὴ] Vi-
de Scholiasten Sophoclis ad
Trachinias p. 372. Ed. Stepha-
nicae. Clericus.

127. Vulgo

Ex Eodem.

Ἡ τέκεθ' Ἑρμιόνην δαριλυτῷ Μενελάῳ,
Ὀπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Ἀρης.

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα καὶ Ἠνιόχην.

Ex Aeschyli Scholiaſte.

Ἡ δ' ὑποκυῦσαμένη καλλίζωνος Στρατονίκη 125
Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγένετο φίλτατον υἷον.

Τῷ δ' υἱεῖς ἐγένοντο Δηῖων τε Κλύτιός τε,

Τοξεύς τ' ἀντίθεος, ἥδ' Ἰφίτος ὄζος Ἀρης.

Τὰς δὲ μέθ' ὀπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν

Ἀντιόχην κρείσσαν, παλαιὸν γένος Αὐβολίδαο. 130

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

— — τῷδε Μάρης θεὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκον.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βίῃ αἶνυτο χερσίν.

Ex Eodem.

Quae peperit Hermionen hasta inclyto Menelao,
Minimum vero natu peperit Nicostratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem et Heniochen.

Ex Aeschyli Scholiaſte.

Grauida vero facta pulcre cincta Stratonice

Eurytum domi peperit carissimum filium.

Cuius filii fuerunt Deion et Clytius,

Sagittarius similis Diis, et Iphitus bellicosus,

Post hosce vero minimam natu peperit Ioleam

Antiope regina, priscum genus Aubolidae.

Ex Athenaeo, e secundo Melampodiae.

— huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum impleuisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus sustulit manibus,

127. Vulgo erat, τ' ἐγεί- duo fragmenta ex Athenaeo. le-
ροντο. τ' omisit Robinsonius, guntur Lib. XI. p. 498. Cle-

131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora ticus.

137. Οἶον

Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο· τῷ δ' ἐπόπισθεν
 Σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον αἰέρας 135.
 Ἔσηκεν Φύλακος, καὶ ἐνὶ δμῶεσσιν ἔειπε·

Apud Eumdem. ἐκ τῶν Ἡοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἔχθος,
 Ὅσους ἄδην πίνει, οἶνος δὲ οἱ ἐπλετο μάργος,
 Σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει, γλῶσσαν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφράστοισι· Φιλῆϊ δὲ ἑμάλθακός ὕπνος. 140

Ex Eodem.

Τὰς δὲ βροτοὶ καλέεσσι Πελειάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔτι κῆρος Ἀθηναίων ἱεράων.

Ex Eodem.

Ἢδὺ γὰρ ἔς' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυῖη
 Τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται.

*Iphiclus vero ad humeros instabat ei, a tergo,
 Scyphum tenens altera manu, altera vero sceptrum tollens
 Stabat Phylacus et inter famulos dixit.*

Apud Eumdem, ex Eois.

Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium et inimicitiam,
 Quisquis copiose bibit, vinum vero est ei petulans,
 Simulque manus et pedes vincit, linguamque et mentem
 Vinculis quae dici nequeunt, et eum amat mollis somnus.

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleidas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim est, in conuiuio et in epulo florente,
 Recteari sermonibus, postquam conuiuio saturati sunt.

137. Οἷα. Διώνυσος.] Est νέσκετο καρπὸν. sed id iam supra legitur, inter fragmenta ex vbi multa in eandem sententiam. *Clericus.* Eustathio a Robinsono relatum.

142. Vulgo hic sequebatur: — καὶ ἔσι· 143. Ἢδὺ] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenaei Lib. II. p. 40. *Clericus.*

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δευτέρῳ.

— — νήσω ἐν Ἀβαντίδι δῖη,

145

Τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν εἶοντες,
Τὴν τότε ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλκὴν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπιος Αἰακίδῃσι,
Νῆν δ' Ἀμυθαονίδαις, πλῆτον δὲ περ Ἀτρεΐδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγεῖρης τέρεν ὤλεσαν ἄνθος. 150

Ex Suida et Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἥτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

— — αἶτ' ἄλσρα καλὰ νέμονται,

Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήεντα.

Apud Stephanum, e II. Aeginae.

— — in diuina Insula Abantide,

Quam prius Abantidem vocabant Dii aeterni, et
Quam tunc a boue cognominatam Euboeam vocauit Iupiter.

Ex Suida.

Fortitudinem quidem dedit Iupiter Aeacidis,
Sapientiam vero Amythaonidis, et diuitias largitus est Atridis.

Ex Eodem.

Ob lasciuiam tenerum (virginitatis) amiserunt florem.

Ex Suida et Polybio.

Aeacidas bello gaudentes, vt conuiuio.

Ex Plutarcho.

— — quae nemora amoena habent

Et fontes fluuiorum, et pascua herbida.

145. Νήσω ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce *Abantis*, vbi *Ab. Berkelius* ostendit legendum non ἐν Αἰγίνης sed ἐν Αἰγιμίᾳ δευτέρῳ. De nominibus Euboeae, ex Phoenicia Lingua, ea tradidit *Sam. Bocharius*, Chanaanis Lib. I. c. 13. quae ostendere queant quanti vsus sit ea Lingua, ad

Graeciae origines illustrandas. *Clauicus*.

150. Εἵνεκα] Occurrit in voce *Μαχλοσύνη* quam ita explicat Lexicographus „Κατωφέρεια, γυναικομανία, Ἡσιόδειος ἡ λέξις. Λέγει γὰρ περὶ τῶν Προῖτα θυγατέρων. Εἵνεκα εἰς.“ *Fragm. ined.* Robinson.

Ex Eodem.

Ἐννέα τοι ζῶει γενεαὶς λακέρυζα κορώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δ' ἐτε τετρακόρωνος. 155
 Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γηράσκειται αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ.
 Ἐννέα τῆς κόρακος δέκα δ' ἡμεῖς τῆς Φοίνικας
 Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυόχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ἑδείς ἐσιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, 160
 Ὅσις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγυόχοιο,

Ex Eodem.

Nouem vinit aetates garrula cornix
 Hominum qui iuuentute florent; ceruus vero aequat quatuor
 cornices,

Tres vero ceruos aequans coruus fenex fit; deinde Phoenix
 Nouem coruos aequat; nos vero decem Phoenices
 Nymphae cincinnatae filii Iouis Aegidem habentis.

Ex Eodem.

Grauis enim eum atterebat amor Panopeidis Aeglae.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
 Qui nouerit mentem Iouis Aegidem habentis,

154. Ἐννέα τοι] Apud
Plutarchum de Oraculorum
 defectu p. 415. T. 2. exstant
 duo priora fragmenta *Hesiodi*,
 vbi et eorum interpretationem
 legere licebit. Comparanda et-
 iam, si vacat aut lubet, trans-
 lationem horum versuum, quae
 exstat *Eidyllio* X. *Ausonii*, ad
 quem et *Eliam Vineium* consu-
 le. *Clericus*.

Occurrit etiam hic versus
 apud *Schol. Aristophanis* ad
 Ὀρνιθ. v. 610. Ad eundem re-

spicit *Scholias* *Lycophronis*
 v. 794. cum dicit, Ἐκατὸν
 ὀκτῶ ζῇ γενεαῖς, καὶ ὁ Ἡσιό-
 δον, ὁ κόραξ. *Robins.*

159. Δεινὸς γὰρ] In *Vita*
Thesei p. 8. vbi, auctore *He-
 rea* Megarensi, dicitur *Pisistra-
 tus* hunc versum ex *Hesiodi*
 operibus sustulisse. *Clericus*.

160. Μάντις] Exstat *Stro-
 mate* V. p. 610. et sequens
 fragmentum *Ibid.* p. 603. *Cle-
 ricus*.

168. Ζεῦ

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔτις ἐρήρεται κράτος ἄλλος.

Ex Eodem.

Μισάων, αἵτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

165

Ex Eodem.

Ἦδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
᾽Ωφειλες δῆναί, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' ἔκ ἐμὲ τυτθὸν ἔτισας, 170
Ὅς με μακρόν γε ἔθηκεας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπτά μ' ἔτη ζῶειν * γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Αἰακίδῃ, καὶ τετράκις ὀλβιε Πηλεῦ,
Ὅς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex et dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quae virum reddunt celebrem,
Diuinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quae mortalibus constituerunt
Immortales malorum et bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Iupiter pater vtinam mihi minus spatium vitae
Dedisses, et bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitae,
Septem me vivere aetates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epitbalamio Pelei et Thetidis.

Ter beate Aeacida, et quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

168. Ζεῦ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Ἐννέα τοι ζῶει γενεὰς λακέρυζα καρώνη
 Ἄνδρῶν ἡβώντων, ἑλάφος δ' ἐτε τετρακόρωνος. 155
 Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γηράσκειται· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ.
 Ἐννέα τῆς κόρακος· δέκα δ' ἡμεῖς τῆς Φοίνικας
 Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυίοχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηίδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ὀδρεῖς ἐσιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, 160
 Ὅσις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγυίοχοιο,

Ex Eodem.

Nouem viuit aetates garrula cornix
 Hominum qui iuuentute florent; ceruus vero aequat quatuor
 cornices,

Tres vero ceruos aequans coruus fenex fit; deinde Phoenix
 Nouem coruos aequat; nos vero decem Phoenices
 Nymphae cincinnatae filii Iouis Aegidem habentis.

Ex Eodem.

Grauis enim eum atterebat amor Panopeidis Aeglae.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
 Qui nouerit mentem Iouis Aegidem habentis,

154. Ἐννέα τοι] Apud *Plutarchum* de Oraculorum defectu p. 415. T. 2.^a exstant duo priora fragmenta *Hesiodi*, vbi et eorum interpretationem legere licebit. Comparanda etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quae exstat *Eidyllio* X. *Ausonii*, ad quem et *Eliam Vineium* consule. *Clericus*.

Occurrit etiam hic versus apud *Schol. Aristophanis* ad *Ὀρενιδ.* v. 610. Ad eundem re-

spicit *Scholias* *Lycophronis* v. 794. cum dicit, Ἐκατὸν ὀκτῶ ζῇ γενεὰς, καὶ Ἡσιόδου, ὁ κόραξ. *Robins.*

159. Δεινὸς γάρ] In *Vita* *Thesei* p. 8. vbi, auctore *Heraclea Megarensi*, dicitur *Pisistratus* hunc versum ex *Hesiodi* operibus iustulisse. *Clericus*.

160. Μάντις] Exstat *Stromate* V. p. 610. et sequens fragmentum *Ibid.* p. 603. *Clericus*.

168. Ζεῦ

Ex Eodem.

Αὐτός γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔτις ἐρήρεται κράτος ἄλλος.

Ex Eodem.

Μησάων, αἵτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

165

Ex Eodem.

Ἦδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ εἰθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
ᾠφειλες δῆναί, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' ἔκ ἐμὲ τυτθὸν ἔτισας,
Ὅς με μακρόν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπτά μ' ἔτη ζῶειν * γυνεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

170

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Λιακίδη, καὶ τετράκις ὀλβιε Πηλεῦ,
Ὅς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex et dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quae virum reddunt celebrem,
Diuinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quae mortalibus constituerunt
Immortales malorum et bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Iupiter pater vtinam mihi minus spatium vitae
Dedisses, et bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitae,
Septem me viuere aetates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei et Thetidis.

Ter beate Aeacida, et quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

168. Ζεῦ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Οἶν μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεται ἀνῆς, 175
 Τὰς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρετα νόημα.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡροϊκῆς γενεαλογίας.

Ἡματι τῷ ὅτε τεῖχος εὐδμήτοιο πόλης
 Ὑψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Απόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγκῆος γενεή — —

Ex Eustratio.

Ἄργος ἄνδρον ἐὼν Δαναὸς ποίησεν ἐνυδρον. 180

Ex Eodem.

Vna forte ex decem delectatur vir,
 Decem vero implet mulier oblectans animum.

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatae urbis
 Excelsum fecit Neptunus et Apollo.

Ex Eodem.

Saluete Lyncei genus — —

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, Danaus reddidit aquosum.

175. Οἶν μὲν] Citantur etiam hi versus ab Apollodoro Bibl. 1. 3. Pessime autem vertuntur in Clerici editione: *Quali forte delectatur vir decem sortium Tales decem implet mulier delectans sapientia.* Primo enim scribitur οἶν pro οἶν. Perperam etiam, *delectans sapientia*. Quæst, quæso, delectans? Quid deinde *sapientia*? Nihil certe ad rem, de qua agitur, *sapientia* attinet. Omnino igitur vertendum, *oblectans animum*? quo sensu usurpatur in ἔργοις: Χρυσέω ἄτε Φύην ἐνχλῆγκιον, ἄτε νόημα. Robins.

177. Ἡματι] Ocurrit apud Scholiasten Lycophronis ad v. 393. Fr. ined. Rob.

179. Occurrit ad v. 1124. Fragn. ined. Rob. Sed in Ind. Errator. deleri vult hoc fragm. Existat enim in Asp. 327. Fragmentum ex Eustratio, quod sequitur, hoc loco omisit Robinsonus et omnium fragmentorum ultimum esse iussit. Nos suo loco, quem in ed. Cler. habet, reliquimus.

181. Πατῆρ] In Legatione pro Christianis, paullo ante finem. Clericus.

184. Φαι-

Ex Athenagora.

— — — κατ' ἄνδρῶν τε θεῶν τε
Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπῃ δὲ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
Ἐκτανε Λητοῖδην, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίνω.

Ex Scholiaste Arati et Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἰμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος, 185
Ἄς Ἰάδας καλέσιν ἐπὶ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων.

Ex Etymologico.

Ὅτι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέελα πάντα τίθεσκεν.

Ex Athenagora.

— — — pater hominumque et Deorum
Iratu est, et ab Olympo iaculatus ardenti fulmine.
Occidit Letoidem, suam iram excitans.

Ex Scholiaste Arati et Hesiodi.

Phaesyula et Coronis et bene cincta Cleea
Phaeoque amabilis et Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

184. Φαισύλη] Ad Tm. 15.
Φαινομένων Morelianæ Edit.
vbi de Hyadibus. Clericus.

187. Ὅτι] In voce αἰδέε-
λον, seu col. 21. vbi post-
quam dixit Etymologici Au-
τορ αἰδέελον significare ἀόρα-
τον, quamvis apud Nicandrum
contrario significato legatur,
pro semper conspicuo, docet
hunc versum profudisse Hesio-
dum de Autolyco furum nobi-
lissimo, qui furabatur equos,
faciebatque ut alii viderentur,
quia mutabat eorum colorem.
Sed potius inconspicuos red-
didisse dicitur, quos occulta-
bat furto sublatos. Clericus.

187. Hic versus a Scholiaste
Lycophronis ad v. 344. sic ci-
tatur, Πάντα γὰρ ὅσα λά-
βεσκεν αἰδέελα πάντα τίθε-
σκε. Narratur autem ab eo
Autolyçi historia hoc modo:
Ὁ Αὐτόλυκος κλεπτοσύνη
πάντας ὑπερέβαλε κλέπτων
γὰρ πάντων ἵππους τε, καὶ
βοῆας καὶ ποίμνια, τὰς σφρα-
γίδας αὐτῶν μετεπείκει, καὶ
ἐλάνθανε τὰς δεσπότης αὐ-
τῶν, ὡς φησὶ καὶ Ἡσίοδος.
Σίσυφος δὲ μονογέρμῳ τυ-
πώματι τὸ τέτε ὄνομα ἐγ-
χαράττων ταῖς τῶν ἑαυτῆ
ζώων ἐπ' αἰσὶ καὶ χηλαῖς, ἐπι-
γίνωσκεν. Robinf.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμος δ' ἀρχαῖος ἄριστος.

Ex Scholiaste Theocriti.

— — ὀλίγον δ' εἴσεται κισσυβίῳ

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὃς τὰ ἔτοιμα λιπῶν ἀνέτοιμα διώκει.

Ex Scholiaste Nicandri.

— — χρὴ πατρὶ κτίλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἡπειγμένος ἐς δράκων ὥς.

Aspasius in III. Ethicorum Aristotelis.

Ὅτι τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττεται καὶ δυσυχῆς
 ἱκανὸς Ἡσίοδος παρασηῆσαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡοίαις,
 ἐν αἷς τὴν Ἀλκμήνην ποιῶν (1. ποιῆ) πρὸς τὸν Ἡρακλέα
 λέγασαν.

Ὡ τέκνον· ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον

Ex Eodem.

Byblum et Anchialum et Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Vt vrbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

— — parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

— — oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

Aspasius in III. Ethic. Aristotelis.

Πονηρὸς poni pro laborioso et infelice ostendere potest He-
 siodus, in magnis Eois, in quibus Alcmenam inducit dicentem
 Herculi:

O fili, sane te laboriosissimum et optimum

188. Βύβλον] In voce Βύ-
 βλος, seu col. 216. Clericus.

190. Exstat ad Id. I, 27. vbi
 cf. Valkenarius.

193. Καί τε διερχόμενος]
 Ad Tm. 6. Φαινομένων. Cle-
 ricus.

195. Ὡ

Ζεὺς ἐτέκνωσε πατὴρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἶ μοιζαί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον. 196

Ex Scholiaste Euripidis.

— — Τῇσι δὲ Φιλομμειδῆς Ἀφροδίτη
Ἥγάσθη προσιδῆσαι κακὴν δὲ σφ' ἐμβαλε Φήμην.

Iupiter genuit pater. Et iterum:

Parcae te, o fili, et laboriosissimum et optimum.

Ex Scholiaste Euripidis.

— — IHis amans genitalia Venus
Irata est intuita; malam autem iis iniecit famam.

194. Ὡ τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Interprete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) et quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quaerant harum rerum studiosi, quibus et otium et editionum commodiorum copia suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negligentiae eorum, qui primi haec fragmenta collegerunt. *Clericus*.

197. Τῇσι δέ] Occurrunt in Scholiis ad Oresten v. 249.

Ἐπίσημον ἔτεκε Τυνδάρεως
εἰς τὸν ψόγον

Γένος θυγατέρων, δυσκλέες
τ' αὖ Ἑλλάδα.

Insigne genuit Tyndarus ad vituperium

Genus filiarum, et infame per Graeciam.

Ad quod sic Scholiastes: Στησίχορος φησιν, ὡς θυὼν τοῖς

θεοῖς Τυνδάρεως Ἀφροδίτης ἐπελάθετο. Ἡ δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, διγάμης τε καὶ τριγάμης, καὶ λειψάνδρας αὐτῆς τὰς θυγατέρας ἐποίησεν. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις ἔτως·

Οὐνεκα Τυνδάρεως ῥέζων ἅπασιν θεοῖς

Μιᾶς λάθετο ἠπιოდῶρα Κύπριδος·

Κεῖνα δὲ Τυνδάρεω κέραια χολωσαμένη

Διγάμης τε καὶ τριγάμης τίθησι καὶ λιπεσήνορας.

Καὶ Ἡσίοδος, ut supra — Καὶ Ὀμηρος·

Ὡς δὲ Κλυταιμνήσῃ λείπασθ' Ἀγαμέμνονα δῖον

Αἰγίσθῳ παρέλεντο καὶ εἴλετο χεῖρον ἄκσιτην.

Ὡς δ' Ἑλένη ἤσχυνε λέχος· ξανθῶ Μενελάῳ.

Hi autem Versus non iam apud Homerum extant, sed Barneſio videntur pertinere ad v. 438. Odyss. λ. *Fragm. ined.* Rob.

Ex Harpocratonis Lexico.

Ἔργα νέων, βελαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Harpocratonis Lexico.

Opera sunt iuuenum, consilia maturorum, preces vero senum.

199. Ἔργα] Hunc Versum ἦν ἀνέγραψε καὶ Ἀριστοφάνης
ex testimonio Hyperidis He- ὁ Γραμματικὸς ἄνω ἔχων.
fodo attribuit Harpocraton. *Fragm. ined.* Robinson.
Τῆτο καὶ Ὑπερίδης ἐν τῷ De hoc dicto accurate egit
κατ' Αὐτοκλέους Ἡσιόδου Φη- *H. Stephanus Var. Schediasm.*
σὶν εἶναι. Παροιμία τίς ἐστίν *III, 17. 18.*

F I N I S.

DAV. RVHNKENII
ET ALIORVM QVORVMDAM
ANIMADVERSIONES.

Theogon. V. 217. 218. 219.

Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγένεατο νηλεοποίνης
Κλωθὴ τε Λαχεσίη τε καὶ "Ἀτρεποὺς αἵ τε βροτοῖσι
Γεινομένοισι διδάσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακόν τε.

Si hi versus Hesiodo debentur, ut deberi putamus, necesse est, alius quis infra addiderit v. 904. 905. 906. Nam Parcae hic Noctis filiae, ibi Iouis et Themidis dicuntur: quam posteriorem genealogiam secutus est Apollodor. *Lib. I. p. 7.* Sed recte Io. Clericus et ante eum Thom. Galeus ad *Apollodor. l. c.* interpolationem animaduerterunt: quibus frustra obloquitur Robinsonus. Ex iis v. 217. citat Stobaeus *Ecl. Physic. p. 9.* ubi pro νηλεοποίνης vulgatur ἡλεοποίνης: sed rectius p. 11. νηλεοποίνης. Multo deteriore lectionem, κλεοπόνης in Codice suo reperit Ioan. Diaconus: qua misere deceptus ea commentatur, quae referre non est stomachi nostri. Iam enim nihil est, quod quemquam in vulgata lectione offendat: ab Hesiodo tamen scriptum arbitror: Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγένεατο νηλιτοποίνης. Orpheus *Argon. v. 1361. f.*

Κίρκης ἐννεσίησιν ἀπορρίψεσθαι ἔμελλον
Ἄρας τ' Αἰήτεω καὶ νηλιτόποινον Ἐρινύν.

Ita hunc locum emendo. Νηλιτῆς est ipsum ἀλίτης vel ἀλείτης, mutato secundum Ionismum α in η et praefixo ν, ut in νήδυμος, νητρεκῆς etc. Itaque non vitimur h. l. Grammaticorum νη ἐπιτατικῶ vel σερητικῶ, neque eos qui νηλητῆς scribunt, probamus; quod tamen Barnesius Homero *Odyss. Π. 317. T. 498. X. 418.* obtrusit. Hanc deriuandi viam cum Grammatici quidam ignorarent, non mirum est, eos in vocis vi explicanda vehementer dissentire. Nam Hesychio et Eustathio νηλιτῆς est ἀνχαμάρτητος: at τοῖς Παλαιοῖς et Suidae, ἀμπερολός. Posteriores potestatem — praeter Homerum — iam olim ne de Orpheo dicam praetulit Apollonius Rhodius, Criticus fortasse excellentior, quam Poeta *Lib. IV. 702.*

— — οἷη τ' ἀπολυμαίνοντα
 Νηλιτεῖς ἰκέταί, ὅτ' ἐφέσιοι ἀντίσωσεν,
Rubnkenius Epist. Crit. I. p. 57. ff.

VI. 223. 230.

Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα etc.

v. 224. Gueto monstrum excidit, quod omnes si concurrant haruspices, vix expient. At miror eum, qui tot egregios versus in morboniam miserit, hunc ferre potuisse, qui, si quis alius, spurcius et insititius est. Nemo enim arbitretur, Hesiodum adeo parum sibi constare, ut, cum supra v. 205. 209. Veneri attributa dixerit

Παρθενίας τ' ὁάρας, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερὴν, Φιλότητα τε μελιχίν τε.
 hic blandas amantium fraudes inter dirissima quaeque referret. Quae σκφώταπας ille Diaconus, Clericus et Robinsonus ad h. l. philosophantur, vix vnus assis sunt. Misereris, licet, auctorum sortem, qui isto ingenio hominibus explicandi committuntur. Ceterum et in sequentibus aliquid turbatum puto. Certe qua ratione Λήθη Ἐριδος filia dicatur, vix diuinando assequor. At nouit Magister Graecus. Πολλάκις γάρ, inquit, Ἐριδας πρὸς τινα γινομένης ἐπιλανθανέμεθα καὶ τῶν προσηκόντων. Qui cum haec scriberet, quasi de Lethæa aqua bibisset, Lethes flumen huic aduocare oblitus est. Sed extra iocum: ita locus constituendus videtur:

Αὐτὰρ Ἐρις στρυγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
 ἌΤΗΝ τε Λιμὸν τε — — —
 Δυσνομίην ἈΪΑ' ΤΗΝ τε, συνήθεας ἀλλήλοισι.
 Ἄτην et λιμὸν coniungit Hesiodus Ἐργ. 228. 229. Δυσνομίην vero rectius Ἀπάτη tanquam comes tribuitur, quam Ἄτη.
Rubnken. Ibid. p. 61.

VI. 268. 269.

Αἱ ἢ ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς αἴμ' ἔπονται
 Ὀκείης πτερύγεσσι μεταχρόνια γὰρ ἰαλόν.
 Voce μεταχρόνιος omnium princeps vsus videtur. Imitatus
Apollon. Rhod. II. v. 330.

— — ἢ δ' ἀνόρκεσεν
 Οὐλυμπόνδε θοῇσι μεταχρονίη πτερύγεσσιν
 Scripturae ratio non satis constat. Nam modo legas μεταχρόνιος, modo μεταχθόνιος. Apud ipsum Apollonium ita variatur II. 589.

— — ὑψὲ δὲ μεταχρονίη πεφόρητο

Lib. III. § 150.

ψυχὴ γὰρ νεφέεσσι μεταχθονίη πεπόνητο
add. IV. 952. 1296. 1385. 1568.

Μεταχρονίος agnoscit etiam Etymol. M. p. 581. 41. sed cum illa vox non ex μετὰ et χρόνος composita sit, ut Scholiast. Hesiodi l. c. ineptit, sed ex μετὰ et χθών; veriore scripturam arbitror μεταχθόνιος: quamvis facile largiar doctiores Graecos deprauatam vulgi in pronunciando scribendoque consuetudinem esse secutos. Hesychius: Μεταίσιον (l. Μετάρσιον) μεταχρόνιον. ubi inuerso ordine explicatio, ut passim, praecedit vocabulum, quod explicatur. Suidas: Μεταχρονίη ἢ εἰς ὕψος φερομένη. Exemplum quod subiicit ἐκ τῶν Μυθικῶν petitum videtur

Τίς γὰρ ἐμοὶ σεο μισθὸς ἐπάξιός ἦν σε διδάξω

Ἵψ' ὑπὲρ πόντοιο μεταχρονίην ποτέεσθαι;

Maximus Philosoph. περὶ καταρχῶν v. 420. qui plura debet Apollonio:

— — ἐν νεφέεσσι μεταχρόνιον φορέεσκεν.
Idem Ep. Crit. II. p. 57. f.

Vf. 436.

Εὐθα Θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται ἡδ' ὀνίνησι.

Versus frigide e superioribus repetitus: cui rei vel istud καὶ τοῖς indicio est. Sic infra vf. 774. itidem suo pellendus loco est, quem manus περίεργος retraxit ex v. 768. Haec tam importuna repetitio mirificum nobis versum peperit Θεογον. v. 137. 138.

Τοὺς δὲ μεθ' ὀπλότατος γένετο Κράνος ἀγκυλομήτης

Δεινότατος παίδων θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.

Ridiculum illud, θαλερόν τοκῆα, iam olim castissimas Aristarchi aures offendit, referente ad h. l. Scholiaste: quem sane miror hoc non refecuisse. Nam nihil certius est, quam v. 138. pro scioli captu mutatum et huc retractum esse ex v. 155.

Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθηοντο τοκῆι.

Idem Epist. Crit. I. p. 63.

Vf. 610.

Τῷ δὲ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερῖζει
ἔμμεναι

Cl. Robinsonus quidem τῷ ἔμμεναι hanc vim tribuit: ut sit: Scholiasta autem παρέλκειν dicit. Apud Atticos εἶναι etiam in aliis formulis saepe abundat. v. Bergler. ad Alciph. Ep. I. 1. τὸ τήμερον εἶναι. Hemsterhus. ad Lucian. Iud. voc. subfin. et quem ibi laudat Petit. Misc. III. 9. p. 153. Bachius ad Xenophon. Hier. 7, II.

Vf. 611.

Vf. 611. 612.

Ζῶει ἐνὶ στήθεσσι ἔχων ἀλίσσον ἀνίην

Θυμῷ καὶ κραδίῳ, καὶ ἀνήκεσον κακὸν ἔστω.

Scio ab Homero, Hesiodo, aliisque centies coniungi θυμὸν et κραδίην. At qui στήθεα, θυμὸν et κραδίην coniunxerit, scio neminem. Sed vel mediocriter attentus videt, θυμῷ et κραδίῳ natum esse ex glossa vocum ἐνὶ στήθεσσι. Vnde vero irrepfit, istud ἀνήκεσον? An glossa dicenda vocis ἀλίσσον? Non, ut opinor. Quid ergo? Is, cui ἀνήκεσον debetur, in Codice suo reperit ἀνίσσον. Rectene, an secus, nihil ad rem nostram. Hesychius. Ἀνήκεσον ἀνίσσον. Deleamus ergo v. 612. ut sua Hesiodo elegantia constet. *Rubnkenius* Epist. Crit. I. p. 27.

Vf. 720. 721.

Τόσσον ἐνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἄρανός ἐς' ἀπὸ γαίης,

Ἴσον γὰρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἡερόεντα.

Quis non miretur, stolidum stolidissimi Grammatici ἐμβλημα Criticorum aciem tam diu effugere potuisse? Hesiodus imitatus est Homerum Il. Θ. v. 13 et 16.

Ἡ μιν ἐλὼν ῥίψω ἐς Τάρταρον ἡερόεντα

Τόσσον ἐνερθ' αἰδεῖω, ὅσον ἄρανός ἐς' ἀπὸ γαίης.

Ab alterutro habet Lucretius L. IV. v. 418. 419.

Despectum praebet sub terras impetu ianuo:

A terris quantum coeli patet altius hiatus.

Hesioidea, absque turpi hac lacinia expressit Apollodorus Lib. I. p. 2. Ἀλλὰ τέτρες μὲν Οὐρανὸς δήσας, εἰς Τάρταρον ἔρριψε· τόπος δὲ οὗτος ἐρεβώδης ἐστὶν ἐν ᾧ δὲ τοσάτον ἀπὸ γῆς ἔχων διάσημα, ὅσον ἀπ' ἄρανός γῆ. In Homeri loco, quem adscripsimus, id vel maxime admiratur Heraclitus Allegor. p. 457. quod vno versu Sphaericam mundi figuram nobis mensuratam proposuerit. Quid doctum hominem putes dicturum fuisse, si hunc Pseudo-Hesiodeum legisset? Ceterum conferendus ad h. l. est Leontius de Sphaera Aratea p. 131. ed. Morell. *Rubnkenius* Epist. Crit. I. p. 63.

Vf. 802. 803. 804.

Οὐδέ ποτ' ἐς βελὴν ἐπιμίσγεται, ἔδ' ἐπὶ δαίτας

Ἑννέα πάντ' ἔσται. δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὐτῇ

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι

Scio aliquid contra dici posse. Sed hoc me non retinet, quominus scribendum putem:

Οὐδέ

Οὐδέ ποτ' ἐς βελὴν ἐπινίσσεται, ἔδ' ἐπὶ δαῖτας
 Ἑννέα πάντ' ἔτα. δεκάτῳ δ' ἐπινίσσεται αὐτὶς
 Εἰς εἶρας μακάρων, οἱ ἐλύμπια δώματ' ἔχουσι.

Antonin. Liber. cap. XV. Οὗτοι ἀνθρώπων ἐδὲν συνῆλθον,
 ἔτε εἰς ἄςυ κατιόντες, ἔτε πρὸς εἰλαπίνας καὶ θεῶν ἐορτάς.
 Apud Callimach. h. in Iou. v. 13. iidem confusa sunt ἐπιμίσ-
 γεται et ἐπινίσσεται. vbi — praetulerim ἐπινίσσεται. Nam
 quod magnus Bentleius hoc sibi lectum negat, non memine-
 rat se illud cum alibi legisse, tum apud Nicandrum Tberiae
 v. 470.

Οὔρεα μαιμώσσων ἐπινίσσεται ὀκρυόεντα.
 Cf. Lamb. Bos *Animadv.* p. 126. Si quis ἐπιμίσγεται retinere
 malit, non valde obnitar. Sed tum v. 804. corrigendum :

— — — δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὐτὶς
 Εἶραις ἀθανάτων — — —

Nam forma εἶρεα vitii suspicionem habet, nec apud vllum Glos-
 sographorum reperitur. Vide Hesych. v. Εἶραιων, Εἶρη ibi-
 que Interpp. *Idem* Epist. Crit. I. p. 94 et II. p. 9.

Vf. 827. 828.

— — — ἐκ δέ οἱ δόσων

Θεσπεσίης κεφαλῆσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.

Πασῶν δ' ἐκ κεφαλῶν πῦρ καίετο δερκομένοιο

Locus glossemate foedatus. Ecquis non animaduertit, ἐκ κεφα-
 λῶν explicationis loco additum fuisse voci κεφαλῆσιν, et
 πῦρ καίετο verbis πῦρ ἀμάρυσσε? Neque est quod in his Gram-
 maticum reprehendas. Sed in eo mala fide egisse censendus
 est, quod glossulas suas in metrum redactas, pro versu Hes-
 iodeo vendidit. Ceterum, quod nos in his locis coniec-
 tura freti praestitimus, Robinsonus Codicis ope praestitit Θεο-
 γον. v. 532. et 533. *Idem* Ep. Crit. I. p. 28.

Vf. 867.

Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰθομένοιο

Maior nobis cum Hesiodo intercedit familiaritas, quam ut
 hunc versum ab eo profectum crederemus. Saepe hoc a
 sciolis factum obseruauimus, ut si Poetae ῥήτης longitudine
 sua aliquid obscuritatis contrahere videretur, huic, ut stulte pu-
 tabant, vitio, adiecto aliquo versu moderentur. Misericordes
 scilicet homines et vnici Poetarum sospitatores. Dici vix pot-
 est, quam late haec corruptela serpsit. Callimach. *Hymn.*
in Del. v. 140. 141.

— — — τοῖος γὰρ ἀπ' ἀσπίδος ἔβραχεν ἦχος.

Ὡς δ' ἔπειτ' Αἰτναίᾳ ῥέσας πυρὶ τοῖομένοιο

Vides,

Vides, Poetam ordinem inuertisse, vt praecedat ἀπόδοσις, sequatur πρότασις — — Similem plane corruptelam notauimus in Theocrito *Idyll.* XVIII. 28. 31.

Ὡδε καὶ ἡ χρυσέα Ἑλένα διεφαίνεται ἐν ἡμῖν

Πίειρα, μεγάλα· ἅτ' ἀνέδραμεν ὄγμος ἄρματα

Ἡ καὶ πω κυπάρισσος, ἡ ἄρματι Θεσσαλος ἵππος

Haecne satis perspicua et concinna? Quis aliquid amplius exspectet? Et tamen inficetus Poetafter haec tali supplemento auxit:

Ὡδε καὶ ἡ ῥοδόχρως Ἑλένα Λακεδαιμόνι κόσμος

Quod nec priori periodi membro, neque Theocriti menti respondet. — *Idem* Epist. Crit. I. p. 65.

Vf. 903.

Αἴτ' ἔργ' ὠραίοισι καταθνητοῖσι βροτοῖσι

Multa ad hunc locum notat Graevius: quem, mirum est, non animaduertisse ὠραίοισι dicendum fuisse, non ὠραίοισι. Recepta lectio cum sine dubio in mendo cubet, iam locum cedat meliori:

Αἴτ' ἔργ' ὠρεύοισι καταθνητοῖσι βροτοῖσι

Hanc enim cum Diaconi, tum Scholiastae codex praetulit: quod ex vtriusque interpretatione liquet. Stobaeus Serm. LI. p. 184. hunc locum citans legit ὠρεύοισι; cui si litteram addideris exit ὠρεύοισι. Quin et Cornutus de *Natur. Deor.* c. 29. veriore scripturam conseruauit: Ζεὺς λέγεται γεννῆσαι τὰς Ὠρας, ὑφ' ὧν τὰ ἀγαθὰ πάντα κατ' ὑμᾶς ὠρεύεται καὶ φυλάττεται. Hesychius: Ὀρεύειν· φυλάσσειν. sollemni errore O pro Ω. Conf. v. Ὀρεῖν et Ὀρεύειν. *Idem* Ibid. p. 66. Probat ista Valkenarius ad Theocrit. *Ad. Iaz.* p. 394.

Ἔργ. καὶ Ἡμ. Vf. 66.

Καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιονόρως μελεδῶνας

Mirifice hic nugantur Graeci Magistri: a quibus, nollem in fraudem inductus esset exquisita vir doctrina I. G. Graevius; Nam et ipse γυιονόρως μελεδῶνας explicat *curas, quae totae in ornando corpore sunt occupatae.* Qua lectione, nescio, an vlla cogitari possit ineptior, et ab Hesiodica simplicitate magis aliena; quamuis eandem etiam agnoscat Etym. M. v. Μελεδῶναι. Neque tamen Proclus et Tzetzes pristinae scripturae vestigium plane oblitarunt. Nam quid sibi volunt illa Φροντίδας ἐσθίσας τὰ μέλη, nisi hoc, quibusdam in Codd. exaratum fuisse:

Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοβόρως μελεδῶνας

quod

quod Guieto etiam in mentem venerat. Sed exemplis sententia nostra confirmetur. Paulus Silentarius in *Epigrammate* (in *Misc. Lips. Nov. T. IX. p. 678. edito*).

Ὅπποσον ἡβάσκει Φλεγὸς ἄνθρα, τόσσον ἐμοῖο
Ἀψα γηράσκει Φροντίδι γυιοβόρῳ.

Idem P. Silentarius alio *Epigrammate* (ibid. p. 673.)

Καὶ πάλ' ἡγήρειτο τὰ χεῖλεα γυιοβόρον γὰρ
Εἶχον ἄλωφῆτε λιμὸν ἐρωμανίης. ●

Confer eundem Anthol. L. I. p. 54. et L. VII. p. 591. Quod Hesiodo vindicaui, extra omnem dubitationis aleam ponit Iulianus *Misogog.* p. 347. C. Ὁ δὲ ὑπονόησας ἐκ τῶν Ὀμήρου τίνες ποτέ εἰσι γυιοβόροι μελεδῶνες, καὶ ὅτι πολλὰ κίς etc. Sed memoria lapsus est Imperatorum doctissimus, Homero tribuens, quae Hesiodo debentur. Γυιοβόρος δῦας dixit Orpianus *Ἀλίουτ. Lib. I. v. 302.* ne Nonnum, aliosque ad partes vocem. Idem *Epist. Crit. I. p. 48. et II. p. 8.*

VI. 76.

Πάντα δὲ οἱ χροὶ κόσμον, ἐφῆρμεσε Παλλὰς Ἀθήνη.
At hic Minerva secus, quam oportebat in Pandora ornanda Veneris partes occupat. Nam Iupiter v. 63. 64. iusserat

— — — Ἀθήνην

Ἔργα διδασκῆσαι πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν

Καὶ χάριν ἀμφιχέειν κεφαλῇ χρυσῇ Ἀφροδίτην

Nemo negauerit, hoc ab Hesiodo scriptum negligentius. Sed tamen similis negligentiae exempla passim apud optimos quosque scriptores reperiuntur. At quid opus erat addere, πάντα δὲ οἱ χροὶ κ. λ. cum modo praecesserit v. 72.

Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

An et hoc loco dormitavit Hesiodus? Minime vero. Nam v. 76. a tenebrionis manu est; cuius fraus, vide, quam clare peluceat. Omnem cultum a Minerva Pandorae aptatum dicit. Quo nihil falsius. Nam et Gratiis et Suadae et Horis suae partes fuere. Hoc ἀπροσδιόνυσον etsi Proclus quoque sensit, nihil tamen expedit contorta hac interpretatione: Πάντα δὲ οἱ χροὶ, ἀντὶ τῷ, τὸν λοιπόν. (ita leg.) Κόσμον δὲ τὸ ἱμάτιον λέγει, ἐπειδὴ τὸ σῶμα κοσμεῖ.

VI. 201.

Ὡδ' ἱρή προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον

Atqui luscinia non est ποικιλόδειρος sed χλωραύχην ut eleganter vocatur Simonidi *ap. Elym. M. v. χλωρίς ἀηδών*. Quod fortasse Tzerzen et Moschopulum mouit, ut ποικιλόδειρος explicarent ποικιλόφωνος, plane contra linguae rationem. Quid ergo?

ergo? Nempe affinis sonus litterarum α et η , qui tot veterum auctorum locos corrumpit, hunc etiam, nisi fallimur, afflixit. Itaque emendandum putamus:

ὦδ' ἱρῆς προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόγηρον

Venuste, vt omnia, Theocritus Epigr. IV. v. 11. 12.

Ἐκθαὶ ἀφρονίδες μινυρίσμασιν ἀνταχῆσαι
Μέλποισαί σομασι τὰν μελίγηρον ὄπα.

Idem ibid. p. 49. 50.

Vl. 298. 299.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
Ἐργάζεο Πέρση, δῖον γένος — —

Quem hoc opere ethicis oeconomicisque praeceptis instruxit Persen fratrem suum, eum et ipsum, vt hoc obiter animadvertam, Gyraldus aliique Poetam crediderunt. Sed homines eruditos corruptus Suidae locus delusit; qui primum quod sciam, suspectus fuit Io. Alb. Fabricio *Bibl. Gr.* Vol. I. p. 373. Πέρσης, inquit Suidas, Ἀσκηχίος, ἐποποιός, ἀδελφὸς Ἡσιόδου τῷ ποιητῇ. Meo periculo lege: γεωπόνος. Nam agrum coluit Perses non ingenium: quod fratris Opus legenti patebit. *Ruhnken. Epist. Crit.* I. p. 48.

Voicis, une note importante sur Hesiode tirée de l'Histoire de l'Academie Royale des Inscriptions et belles lettres T. 3. p. 122. comme elle est peu connue, il faut la mettre dans Votre Edition.

Hesiodè exhorte Persès son frere au travail. Or M. l'Abbé Sevin observe que l'Épithète de δῖον γένος ne scauroit lui convenir; puisque les poètes ne la donnent d'ordinaire qu'à des personnes distinguées par leur naissance, ou par des actions Heroiques. Persès n'avoit ni l'un ni l'autre de ces avantages; et quand il les auroit eus, qui s'imaginera qu'Hesiodè l'ait icy traité avec tant d'honneur, lui qui partout ailleurs, se plaint de ces iniustices, et qui ne le designe jamais que par l'épithete injurieuse d'*extravagant et d'insensé*. il is a donc toute apparence que cet endroit a été altéré; ainsi à la place de δῖον γένος, *descendu des dieux*, il vaudroit beaucoup mieux lire Διὸς γένος, *fils de Dios*. Cette leçon sauve tous les inconveniens; et de plus, elle quadre parfaitement avec le temoignage des anciens, qui font tous Hesiodè et Persès fils de Dios. Sic per epistolam Parisiis hac datam admonuit Clarissimus Vallesonus.

Vl. 472.

VI. 472.

Ἐὶ τέλος αὐτὸς ὀπίσθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.

Est, qui egregiam hanc, ut vocat, sententiam ab ipsa Patrum religione manasse, et Hesiodo velut per manus traditam putat. Miseret me hominis, cui versus tam elumbis tamque inficetus summo Poeta dignus videtur. Christiani hominis manum odor, probi illius quidem, sed nimis inuenisti. *Ruhnkenius* Epist. Crit. I. p. 50.

VI. 546 — 551.

Ἡῶς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἔρανοῦ ἀσερόεντος
Ἄῃς πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις

Τῷ ὑπὲρ γαίης ἀεθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ etc.

Plura ad manum tela sunt, quibus hi versus iugulari possunt. Primum, Graecis magistellis balbutientibus, explicet mihi aliquis, qui sit Ἄῃς πυροφόρος. Seleucus, vetus Grammaticus, apud Proclum, has ineptias non ferens, audacter reponerat Ἄῃς ὀμβροφόρος. Mox

— — — μακάρων ἐπὶ ἔργοις

quale tandem est? Scholiastae capiunt *de diuinitum operibus*: ad quorum auctoritatem se contulit Cl. Graevius. Sed, ne iam dicam absurde ditiorum tantum mentionem fieri, cedo mihi locum Hesiodi vel Homeri, ubi μάκαρες absolute fortunati homines dicantur. Ἔργα μακάρων *Deorum sunt opera*. Dionysius *Perieges.* v. 1109. 1110.

Ἦν ῥα τ' ἀνερχόμενος μακάρων ἐπὶ ἔργα καὶ ἀνδρῶν
Ἡέλιος πρώτησιν ἐπιφλέγει ἀκτίνεσσι.

Sed ne interpolator quidem, quamvis in scribendo nouare potuerit, ita scripsisse videtur. Dedit opinor:

— — — μερόπων ἐπὶ ἔργοις.

Maximus Philosoph. περὶ καταρχῶν v. 543.

Ἀρχὴν καὶ τέλος ἐσθλὸν ἀγεί μερόπων ἐπὶ ἔργοις.

At hoc ipso ostendit, quantum ab Hesiodi aetate abfuerit. Nam hic cum Homero dicit μέροες ἄνθρωποι; nusquam μέροες substantiue solum. Sed quid audio v. 549? an vapor ille supra terram leuatur procella? Ridebis, scio, hunc Phisicum — Versus 550 factus est ad exemplum notissimi Theocritei *Idyll.* IV, v. 43. (ubi probat haec *Valkenarius*)

Χὼ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰθήριος, ἄλλοκα δ' ὕει.

quem etiam scitissime expressit incertus Poeta in Anthologia:

Καί ποτε μὲν φαίνεις πολὺν ὑετὸν ἄλλοτε δ' αὖτε,
 Εὐδῖος ἀβρὰ γελῶν δ' ὄμμασιν ἐκκέχυται.
Idem ibid. p. 51.

VI. 595.

Διμοσι δ' ἐπωτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῆν.
 Δινέμεν, — — — — —

Quid sit δινεῖν hoc sensu recte explicant Proclus et Moschopu-
 lus. Callimach. Fragm. LI. procul dubio dedit:

Δινομένην ὑπὸ βρσίν ἐμὴν ἐΦύλασσον ἄλῳα

Hinc δινος pro area apud Aelian. *Hist. Anim. II. 25. IV, 25.*
Ruhnkenius Ep. Crit. II. p. 43.

De ipso verbo egit *Valkenarius* ad Theocr. Adoniazul, p. 375.

Ad Fragmenta:

"Ἀκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν θέεν, ἐδὲ κατέκλα.

Hinc sumit Maximus Philosophus v. 423. 424.

"Ὅσε καὶ ἀνθερίεσσι ἐπέτρεχεν ἐδὲ τι καρπῶν
 Σίνετ' ἀήσυρα γυῖα φέρων ἐπὶ λήϊον αὐόν

reliqua ab Homero Il. T, 227. et Apollon. Rh. II. 1103.
Ruhnken. Epist. Cr. I. p. 55.

Multa Hesiodo tribuuntur fragmenta quae sunt aliorum.
 Sic Etymolog. M. v. Τῶ Hesiodo hoc hemistichium ad-
 scribit:

— — — — — πικρὰς ὠδῖνας ἔχουσαι.

Sed est Homeri Il. Λ, 291. Ibidem Herodianus v. Ἀπτε-
 ρέως, et, Ἀψεγέως Poetae nostro tribuit vocem ἀπτερέως.
 Frustra. Est Apollonii Rhodii IV, 1765. Ibidem v. Βύβλος,
 hic versus ad Hesiodum refertur.

Βύβλόν τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Sed est Dionysii Perieg. v. 912. quod etiam notavit Berkel. ad *Steph.*
Byz. v. Βύβλος. Ab eodem Etymologo v. Ἑσία, vox ἀνέσιος Hesio-
 do usurpata dicitur, quae nusquam in eius scriptis occurrit. Neque
 tamen hic error Etymologi est, sed oscitantis librarii. Sic igitur
 quae turbata sunt, levi traiectione restitue: Ἀμφότερα (Ἑσία
 καὶ ἱσίη) εἰσὶ παρὰ τῷ Ποιητῇ Ἰσίη τ' Ὀδυσῆος — (Odys. II.
 T. 304) καὶ διὰ τῆς, ἐν τῷ ἀνέσιος (Il. I, 63) ὁ μὴ ἔχων
 οἰκίαν, ὁ ἄδικος καὶ παρὰ Ἡσίοδῳ (Θεογ. v. 454) ἡ σω-
 ματοειδὴς Θεός.

Ἰσίην, Δημήτρα, καὶ Ἥραο χρυσαπέδιλον.

Idem Etymologus: Λάταξ. παρὰ τὸ Λα ἐπιτατικόν, καὶ
 τὸ σάξω, σάξω, σάξ καὶ λάταξ, ἡ μεγάλη σαγών. Ἡσίο-
 dos. Substituatur in eius locum Ἡρωδιανός, Alexandrinus
 Grammaticus, paene singulis paginis Etymologo laudatus;
 de

de quo vide Kuster. *ad Suidam in v. Eustathius vbi de Cephisto agit ad Il. B, v. 523. p. 275. ed. Rom.* hunc Hesiodo versum tribuit:

Ὅς Λιλαίηθεν προχέει καλλιέρροον ὕδωρ.

At is debetur Homeridae *Hymn. in Apollon. v. 241.* Crediderim tamen eodem et Hesiodum vsu[m] esse: quem Strabo lib. IX. p. 424. copiose de Cephisto scripsisse refert, allato etiam hoc fragmento:

Ὅς παρὰ Πανοπίδα Γλήκωνα τ' ἐρυμνὴν
καὶ τε δι' Ὀρχομενᾶ εἰλιγμένος εἰσι δράκων ὥς.

Posteriorem fragmenti versum citat Theon *in Arati Phaenom. v. 45. 46.* vbi ab indoctis librariis adeo contaminatus est, vix ut pristinae lectionis vestigium appareat:

καὶ τε διερχόμενος ἡπτεγμένος ἐς δράκων ὥς.

Renoca lectionem antiquam quae est apud Strabonem. Atque haec iam scripseram et cum amicis communicaram, cum idem notasse viderem eruditissimum Heringa *Observ. c. II. p. 18.* Iuvat praeterea vnum alterumque Hesiodi ἀποσπασμάτιον restituere. Scholiastae Apollon. Rh. L. I. v. 456. si credimus, dixit Hesiodus — λαροῖς ποσὶ — pro τοῖς κατ' ὅψιν ἤδεσιν. Idem fragmentum vno verbo auctius profert Etym. M. v. Λαρόν

— — Βαίνε λαροῖς ποσὶ — —

Sylburgio βαίνε suspectum est, nec ipsi, an verum sit βαίνεσα, satis liquet. Ego duplicem in his errorem deprehendo, alterum librarii, alterum Grammaticorum; Dedit enim Hesiodus:

— — Βαῖνον λιπαροῖς ποσὶ — —

Ita passim Homerus, a quo vix discedit Hesiodus. Rursus Etymol. M. v. Ἀμαρύσσω, hoc Hesiodeum affert;

— Χαρίτων ἀμάρυγματ' ἔχχσα —

Nusquam hoc reperio in Hesiodeis, quae extant. Neque tamen ex deperditis haustum putem: cum nihil fere Etymologus in toto opere afferat, quod non vel in ipso Hesiodo, vel in Scholiastis adhuc superstitis legatur. Quid ergo? Locus commodus in editis indagandus est, quem id olim occupavit. Et ecce feliciter reperimus. Nam Schol. Pindari *Pyth. IV. init.* Tale ex Ἠοίαις fragmentum servauit:

Ἡ οἷη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχχσα
Πηνειᾶ παρ' ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρήνη.

Hic olim elegantius legebatur:

Ἡ οἷη Φθίη Χαρίτων ἀμάρυγματ' ἔχχσα.

Κάλλος ex interlineari glossa in textum delapsum, ἀμάρυγματ' expulit de legitima possessione. Minime ignorandum est, quam frequens sit hoc corruptelae genus. Est mihi ad manum Orphei locus, ubi verbum, quod explicatur, cum glossae parte in textu remansit. *Argonaut.* v. 926.

Δεινὸς ὄφεις, θνητοῖς ὀλοὸν τέρας, ἔτι φατὸν εἰπεῖν.

Emendauimus haut dubitanter :

Δεινὸς ὄφεις, θνητοῖς ὀλοὸν τέρας, ἔτι φατειόν.

Εἰπεῖν superest ex glossa interlineari, ὃ ἔδύναται τις εἰπεῖν. *Infra* v. 973. 974. 975.

— — σύν αἰολόμορφος ἵκανε

Τρισσοκέφαλος ἰδεῖν, ὀλοὸν τέρας, ἔτι δαητὸν

Ταρταρόπαις Ἑκάτη. — —

Δαητὸν etli analogia defendi potest, tamen minus aptum est huic loco. Ne dubites quin Poëta sic dederit :

Τρισσοκέφαλος ἰδεῖν, ὀλοὸν τέρας, ἔτι φατειόν.

Hesiod. Aspr. v. 144.

Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἦν φόβος, ἔτι φατειός.

Et v. 161.

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαῖς δεινῶν ἔσαν, ἔτι φατειῶν.

Ruhnkenius *Ep. Crit.* I. p. 55. et p. 66. ff.

Ad Theog. VI. 106. 899. 1013. 1016.: *ad Ery.* VI. 92. 123. 288. iuuat consuluisse, quae e tribus codicibus et antiquis editionibus, de Varietate lectionis et eiusdem veritate, deque interpolationibus attulit *Dornilius* *Obseru. Miscell.* Vol. II. Tom. III. p. 317. et 319.

Quod autem v. 77. fragmentum legitur, id fere, sicut a Robinsono editum est, emendarunt etiam *Pottius* ad *Lycophr.* v. 248, et *Adr. Heringa* *Obseru. Critic.* c. II. p. 19.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν

HOMERI ET HESIODI

C E R T A M E N

CVM

PRAELOQVIO ET ANNOTATIONIBVS

IOSVAE BARNESII.

Ἐνθάδ' ἐγὼν, ἐπ' αἶθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος,
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με φημὶ
 Ὑμῶν νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶεντα.

Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσης Ἐλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα·

Ἐνθα **) με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.

Plures tamen etiam docti homines, nec heri illi, aut
 nudius tertius, huius *Concertationis* meminere, qua-
 les sunt *Plutarchus* Sympos. l. 5. Quaest. 2. et in Conu.
 Sept. Sapient. fol. 153. item *Philostratus* in Heroicis;
Libanius in Socratis Apologia §. 29. f. 633. *Ioh.*
Tzetzes Prolegg. ad Hesiodum, *Eustathius* in Prooemio
 fol. 3. lin. 47. cuius verba mox proferenda in Notis
 ad hoc *Certamen*. Praeterea videbis *Iani Rutgersii* Va-
 rias Lectiones. *Dan. Heinsii* Introductionem ad He-
 siod. c. 18. et *Erasmus* denique in Adagio Πάνιδος
 Ψῆφος nec non *Ioh. Alb. Fabricii* Biblioth. Gr. I. Volum.
 l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic disputamus, vtrum opus hoc sit
genuinum, an non; moneo tantum, opus esse pruden-
 tia plenum, et *Homeri* famae et nomini destinatum;
 licet illum exhibeat victum: nam id certe non sine
iudicium iniquitate, nec cum vlllo *Hesiodi* merito. Quod
 si post *Hadriani* Imperatoris tempora, hoc, quod prae
 manibus habemus, sit scriptum; nihil tamen impedit,
 quin res ipsa sit longe antiquior, et brevia illius mo-
 menta diu ante sint hinc inde sparsa et conseruata; tum
 vero tandem collecta et orbi litterato exhibita. Atque
 haec de hac re sufficiant.

**) Confer. Hesiod. Theog. 22.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

“Ομηρον καὶ Ἡσίοδον τῆς θειοτάτης Ποιητᾶς, πάν-
τες ἄνθρωποι πολίτας ἰδίᾳς εὐχονται γενέσθαι·
ἀλλ’ Ἡσίοδος μὲν τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα πάντας
τῆς Φιλονεικίας ἀπήλλαξεν, εἰπὼν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ,
[a) Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

b) Εἶσατο τ’ ἄγχ’ Ἐλικῶνος, οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,

“Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλή, ὃδ’ ἐποτ’ ἐσθλῇ.

“Ομηρον δὲ πᾶσαι, ὡς εἰπεῖν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ
ἔποικοι αὐτῶν, παρ’ ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγασσι καὶ
πρῶτοί γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄντα τῷ παρ’ αὐτοῖς
ποταμῷ, καὶ Κριθηίδος Νύμφης, κεκλήσθαι φασὶ πρό-
τερον, Μελησιγένῃ ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα “Ομηρον
μετωνομασθῆναι, διὰ τὴν παρ’ αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τοιούτων

HOMERI ET HESIODI CERTAMEN.

Homerum et Hesiodum, Poëtarum excellentissimos, omnes
suos fuisse ciues gloriantur. Hesiodus autem, sua pa-
tria nominata, omnem contentionem diremit, dicens de
patre suo,

Habituavit autem prope Heliconem misero in vico,

Ascra, bieme malo, aestate autem molesto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene vrbes, earumque coloni apud
se natum affirmant: primi quidem Smyrhaei Meletis, pa-
trii fluvii, et Critheidos Nymphæ filium fuisse, et exinde
Melesigenem primo nominatum dicunt; deinde vero, cum
caecus factus esset, Homeri nomen accepisse, quod quidem

a) Κυμ. Αἰολ. προλ.] Ex sum supplendum, οἰκοθεν.

ipso Hesiodo v. 634. Voces, b) Εἶσατο] γε. νᾶσσατο,
ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad sen. Hesiod. ibid. v. 637.

συνήθη προσηγορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον εἶναι πολίτην c) αὐτῶν, λέγοντες, καὶ περισώζεσθαι τινὰς ἐκ τῆς γένεος αὐτῆς παρ' αὐτοῖς, Ὀμηρίδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ φασὶν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα τῆς ποιήσεως ἀρξασθαι, καὶ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην.

Περὶ δὲ τῶν γονέων αὐτῆς πάλιν πολλὴ διαφωνία παρὰ πᾶσιν ἐστίν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης, d) πατέρας αὐτῆς Βίωνα λέγουσιν. Εὐμαίων δὲ, Μέλετα· Καλλικλῆς δὲ, e) Δμασαγόραν; Δημόκριτος δὲ Τροεζήνιος, Δαήμονα ἔμπορον· ἐνιοὶ δὲ, Ταμύραν· Αἰγύπτιοι δὲ, Μενέμαχον, [τὸν] προγραμματέα· εἰσὶ δ', οἱ Τηλέμαχον, τὸν Ὀδυσσεύς, μητέρα δ', οἱ μὲν Μητίν· οἱ δὲ Κριθηίδα· οἱ δὲ, *f) Θεμισῶ· οἱ δὲ

imponere visū priuatis in ista regione mos erat. Chii rursus argumenta adhibent, quibus eum ciuem esse suum euincant, dicentes, etiamnum apud se restare quosdam de genere eius Homeridas appellatos. Colophonii autem vel locum ostentant, in quo dicunt eum, dum litteras doceret, poësin primo attigisse, initio factō a poëmate, quod nuncupatur, ὁ Μαργίτης.

De parentibus autem eius summa est apud omnes disceptatio. Hellanicus quidem et Cleanthes dicunt, patrem eius Bionem fuisse; Eumaeon autem, Meletem; Callicles, Dmasagaram; Democritus Troezenius, Daemonem mercatorem; quidam vero Tamynam; Aegyptii autem Menemachum illum scribam; sunt etiam, qui Telemachum Ulyssis filium. Matrem autem eius, hi, Metin; hi Critheida; hi, Themisto;

c) Αὐτῶν] addo.

d) Πατέρας αὐτῆς] Has voces recte additas agnoscat, qui sequens τὸ μητέρα aduerterit. Idem dicendum mox ad τὸν, et similia, quae vnicuius inclusa videris.

e) Δμασαγόραν] Ita pro Δμασας, ex Eustathio. Vid.

Not. in Textum ad Odyss. μ, 63.

f) Θεμισῶ] Ita pro Θεμισσιν legendum censeo, ut et Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγνηθῶ, cum illud ab εὐ et γνάθος oriatur, συνώνυμου τῷ καλλιπάρης, at hoc sit monstrum potius, quam nomen.

g) Καλ-

*Εὐγναθῶ ἔνιοι δὲ Ἰθακησίαν τινὰ, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμ-
ποληθεῖσαν· οἱ δὲ, g) Καλλιόπην, τὴν Μῦσαν· τινὲς
δὲ, Πολυκάστην, τὴν Νέστορος. Ἐκαλεῖτο δὲ, Μέλης·
ὡς δὲ τινὲς Φασι, Μελησιγένης· ὡς δὲ ἔνιοι, Αὐλήτην
ὀνομασθῆναι αὐτόν Φασι. τινὲς Ὅμηρον, διὰ τὸ τὸν πα-
τέρα αὐτῆς b) Ὅμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσαις·
οἱ δὲ, διὰ τὴν πῆρῳσιν τῶν ὀμμάτων· παρὰ γὰρ τοῖς
i) Αἰολεῦσιν ἔτῳς οἱ πηροὶ καλεῖνται.

hi Eugnatho, aliqui vero Ithacensem quandam a Phoenicibus
in seruitutem venditam; alii Calliopen, Musam; alii, Poly-
casten, Nestoris filiam. Vocabatur autem Meles, vel, ut alii
ferunt, Melesigenes; vel secundum nonnullos, Auletes; ali-
qui vero Homerum nominatum praedicant ex eo, quod pater
eius in obsidem Persis a Cypriotis traditus fuerit; alii vero, ob
caecitatem; ita enim coeci ab Aeolis vocantur.

g) Καλλιόπην τ. Μ.] Sui-
das V. "Ὅμηρος, ὁ Ποιητής,
Μέλητος, τῆς ἐν Σμύρνῃ πο-
ταμῆς, καὶ Κριθηίδος· ὡς δὲ
ἄλλοι, Ἀπόλλωνος καὶ Καλ-
λιόπης, τῆς Μῆσης.

b) ὅμ. δοθ.] Suidas "Ὅμη-
ρον, παρὰ Θεκυδίδῃ, ἐνέχυ-
ρον, τὸ εἰς εἰρήνην δίδόμενον
ἐπὶ συνθηκαῖς. Αἰλιανός·
"Ὁ δὲ ὑφαίρειται τὸν κώδωνα
καὶ Φιλίας σύμβολον καὶ
Ὅμηρον πρῶτον κομίζει τῷ
ἑταίρῳ αὐτῆς. "Ὅμηροι δὲ εἰ-
σιν, οἱ ἐπὶ συμβιβάσει δίδο-
μενοι. ὁμηρῆσαι γὰρ τὸ συμ-
βαλεῖν. Θεόπομπος δὲ ὁμη-
ρεῖν Φησι, παρὰ τοῖς ἀρ-
χαίοις λέγεσθαι τὸ ἀκολα-
θεῖν. τὰς δὲ ἐν ἐπ' ἀκολαθεῖν
τῶν ὀμολογημένων διδόμενης,

ἐντεῦθεν Ὅμηρος Φασὶ λέ-
γεσθαι. Vid. ad Odyss. π,
468. et Hesych. v. "Ὅμηρος.

i) Αἰολ. οἱ π. ομ. καλέον-
ται] Vid. Etymol. M. v. "Ὅμη-
ρος. Huiusmodi ineptias in
etymologiis Graeci more suo
commenti sunt, verae originis
ignari; nempe qui omnia ad
suam linguam referre sole-
bant. Dixerunt itaque "Ὅμη-
ρος, ὁ μὴ ὄρων, et hinc Homerus
caecus. Hesychius Milesius,
"Ὅμηρος ἰσορεῖται γενέσθαι
τυφλός· ὡς μὴ ἤττηθεις ἐπι-
θυμίας, ἢ διὰ τῶν ἐφθαλ-
μῶν ἔρχεται. Verum ab Omer,
Participio Hebraico verbi Amar,
ductam vocem putant verifimi-
lius nonnulli, ut alias probo.

k) Νες.

Ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν, ἐπὶ τῷ θειοτάτῃ αὐτοκράτο-
ρος Ἀδριανῷ, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὀμήρου,
ἐκθυσόμεθα· τῷ γὰρ βασιλέως πυθόμενα, πόθεν Ὀμη-
ρος, καὶ τίνος ἀπεφοίβασε δι' Ἑξαμέτρων τόνδε τὸν
τρόπον·

Ἄγνωσόν μ' ἔρσαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν

Ἀμβροσίῳ Σειρήνος· ἔδος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν·

Τηλέμαχος δὲ πατὴρ καὶ k) Νέστορ ἢ l) Ἐπικάστη

Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

m) Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν διὰ τε τὸν πυθόμενον, καὶ
τὸν ἀποκρινάμενον· ἄλλως τε, ὅπως τῷ ποιητῷ μεγαλο-
φυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξακότος.

Quod vero audiimus, Adrianum sc. diuinum illum Im-
peratorem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus.
Cum enim rex ille interrogaret, qua patria et patre natus
fuerit Homerus, huiusmodi responsum versibus Hexametris
comprehensum, tulit:

Ignotum me percontaris genus; et patriam

Diuini Seirenis: patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, et filia Nestoris Epicastrē

Mater, quae eum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, et eius gratia, qui inter-
rogauit, et eius, qui responsum dedit; praesertim vero cum
ipse poëta (Vlysses) auum suum tam magnifice carminibus
celebrauerit.

k) Νες. Ἐπικ.] Nestoris
filiae nomen Πολυκάστη, He-
siodo, Τηλεμάχῳ δ' αὖ ἔτικ-
τεν εὐζῶνος Πολυκάστη, Νέστο-
ρος ὀπλοτάτῃ κἄρῃ Νηληϊά-
δαο, Περσέπολιν μιχθῆῖσα
διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην. Sui-
das V. Ὀμηρος· κατὰ δὲ ἄλ-
λας, Τηλεμάχῃ, τῷ Ὀδυσ-
σέως, καὶ Πολυκάστῃ, τῇ
Νέστορος. Adeo et Suidas vi-
detur ad hoc oraculum respo-

τε.

l) Γρ. Πολυκάστη Hesiod.
Vid. Not.

m) Οἷς μ. δ. π.] Hinc ap-
paret Auctorem huius Certami-
nis *Ethnicum* fuisse, cum
haec scriberet; quod Adriano
Imperatori et Pythio daemoni
tantopere fidendum putaret.
At si Pythius verē locutus,
quomodo hoc Hesiodo igno-
tum; qui Telemachi & Poly-
castae non nisi vnum memorat
filium, Persēpolin?

n) Ἀπόλ-

"Ενιοι δὲ μὲν ἄν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδῳ Φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον, καὶ συγγενῆ· η) Ἀπόλλωνός Φασι καὶ Θωώσης, τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον· Λίνῳ δὲ, Πίερων· Πίερῳ δὲ καὶ Νύμφῃς, Μεθώνῃς, Οἰάγρῳ· Οἰάγρῳ δὲ, καὶ Καλλιόπῃς, Ὀρφέα· Ὀρφέως δὲ ο) Ὀρτην; τῷ δὲ Ἀρμονίδῃ· τῷ δὲ, Φιλοτέρπῃ· τῷ δὲ, Εὐφῆμον· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃ· τῷ δὲ, Μελάνωπον· τῷ δὲ Δῖον καὶ Ἀπέλλαιον· Δίῳ δὲ καὶ Πυκιμήδῃ, τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς, Ἡσιόδῳ καὶ Πέρσῃ· Πέρσῃ δὲ, Μαίονα· Μαίονος δὲ θυγατρὸς [ρ) τῆς Κριθηίδος] καὶ Μέλετος, τῷ ποταμῷ, Ὀμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσαι Φασὶν αὐτὰς· ὥς τε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὸν Μαργίτην, Ὀμηρον, περιέρχεσθαι κατὰ πόλεις ῥα-

Aliqui autem dicunt, antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli autem iuniorem, et cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, et Thoosa, Neptuni filia, genitus erat Linus; a Linō Pierus; a Piero et Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro et Calliope Orpheus; ab Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphraides; ab eo Melanopus; ab eo Dius, et Apellaeus; a Dio vero, et Pycimede Apollinis filia, Hesiodus et Perses; a Perse Maeon; a (Crictheide) vero Maeonis filia, et Melete fluviū, Homerus.

Aliqui autem eos una floruisse dicunt, simulque certasse Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Mar-

η) Ἀπόλλωνος Φ. καὶ Θωώσης τ. Π. Α. γενέσθαι] Suidas paullo aliter hanc genealogiam deducit V. Ὀμηρος. Ἐστὶ δὲ ἢ τῷ γένει τάξις, κατὰ τὸν ἰσορικὸν Χάρακα, αὕτη· Αἰθάσης, Θράσσης, Λίνος· τῷ δὲ, Πίερως· τῷ δὲ, Οἰάγρος· τῷ δὲ, Ὀρφεύς· τῷ δὲ, Δρῆς· τῷ δὲ, Εὐκλῶς (ita lego pro Εὐκλέης)· τῷ δὲ, Ἰδμονίδῃ· τῷ δὲ, Φιλοτέρ-

πῆς· τῷ δὲ, Εὐφῆμος· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃ· τῷ δὲ, Μελάνωπος, τῷ δὲ, Ἀτελλῆς (ita pro Ἀπελλῆς)· τῷ δὲ, Μαίων· ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς Ἀμαζόσιν εἰς Σμύρνην, καὶ γῆμας Εὐμητίν, τὴν Εὐέπας, τῷ Μνησιγένης, ἐποίησεν Ὀμηρον.

ο) Ἀν Ὀθρυν?

ρ) Κριθηίδος] has voces restituo ex historia.

q) Ἐστὶν

ψωδῶντα· ἐλθόντα δὲ καὶ εἰς Δελφὸς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτῷ πυθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

q) Ἔσιν Ἴος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἥ σε θανόντα

Δέξεται· ἀλλὰ r) νέων παίδων αἶνιγμα φυλάξω.

Τὸν δὲ, ἀκούσαντα, περιῦσασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφιξιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ s) ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαν-

gitem composuisset, id canentem vrbes circumisse; cum Delphos vero aduenisset, de patria sua percontatum quatenam esset; Pythiam autem respondisse;

Est Ios insula, matris patria, quae te mortuum

Accipiet; sed iuuenum aenigma caue.

Eum autem, hoc audito responso, in Ium noluisse proficisci, sed in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri suo Amphidamanti, Euboeae regi,

q) Ἔσιν Ἴος νῆσος] Hoc oraculum extat in Plutarchi vita Homeri; ubi et aliud oraculum proluxius; item Pausaniae Phocic. c. 24. Plinius l. 4. c. 12. Ios; Homeri sepulcro nobilitata.

r) νέων π. α. Φυλ.] De hac re Herodot. in Homeri vita, et ab illo alii, nec non aliud oraculum, apud Plutarch. et Euseb.

Ἐν τῇ σοὶ μοῖρ' ἐστὶ τελευτῆσσι βίότοιο

Εὐτ' ἀνὰ πόντον γλώσσης παίδων μὴ γνῶς ἐπακῆσας

Δυσζύνετον σχολιοῖσι λόγοις εἰρημένον ὕμνον.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob aenigmatis perplexitatem concepto, fato concessisse: res enim erat ludicra, sed ex morbo, ἐξ ἀσθενείας· — καὶ τὸ μὴ γνῶναι τὸ πα-

ρὰ τῶν παίδων λεχθέν· κατὰ πέρ οἶονταί τινες.

s) ἐπιτάφιον] Sbaudi ἀγῶνα. Mos perantiquus ad regum aut principum funera certare; ut ex Homero constat, qui de *Euryalo* Iliad. ψ, 679. Ὅς ποτε Θήβας ἦλθε δεδαιπότοιο Οἰδιπόδοιο Ἐς τάφον. Tale certamen et ipse describit ad *Patrocli* funus, ψ, v. 258. etc. — et ad ipsius *Achillis* Odyss. ω, v. 87. excepto, quod ingeniorum certamen, decori memor, ibi omittat, nempe inter armatos; licet alias et ipse etiam huius rei meminerit, videl. hymn. in Apoll. v. 149. Οἱ δὲ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ αἰοιδῇ, Μνησάμενοι τέρπασιν, ὅταν σῆσονται ἀγῶνα. Inter veteres etiam nostros Britannos ingenio-

rum

τος, βασιλέως Ἐυβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τὰς ἐπισήμους ἄνδρας ἔμνον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλας δωρεαῖς τιμῶν συνεκάλεσε· καὶ ἔτοι ἐν ἐκ τύχης, ὥς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρος τε καὶ Ἡσίοδος.

Τῷ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταί, καὶ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευτηκότῳ· ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, 1) νικῆσά φησι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρόπον τῆτον· προσελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

instituens, omnes non robore solum et velocitate, sed sapientia etiam praecellentes viros, magnis praemiis ad certamen inuitabat; illi autem fortuito, ut dicunt, sibi inuicem obuii Chalcida venerunt, Homerus et Hesiodus.

Certaminis autem iudices constituebantur aliqui maxime conspicui e Chalcidensibus viri, et inter eos Panoedes, defuncti regis frater; et viroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem hoc modo vicisse dicunt: In medium enim

orum certamina fuerunt celebrata, praemiis additis ingentibus qualia aureae, aut argenteae, citharae, etc. ut *Seldenus* noster, ad *Draytonii Polyolbion* fol. 67. Vid. quae Nos ad *Anacreon.* v. 855. et v. 992.

1) Νικ. Φ. τ. Ἡσ. τ. τρ. τῆτον] Cum ergo Hesiodo victoria non iure sit data, quod et Auctor Certaminis agnoscit, et res ipsa legentibus sit manifesta, non erat, ut Eustathius, ita loqueretur, Εἰ δὲ καὶ ἤρισεν Ὅμηρος Ἡσιόδῳ τῷ Ἀσκραίῳ, καὶ ἡττήθη, ὅπερ ὄκνος τοῖς Ὀμη-

ρίδαις, καὶ λέγειν· ζητητέον ἐν τοῖς εἰς τῆτον γράψασιν, ἐν οἷς ἐκκείνται καὶ τὰ ζητᾶ τῆς Ἐριδος. Multo minus, ut Ioh. Alb. Fabricius, Vir infinitae lectionis, *Vicerit itaque Homerum, aetate prouectum, vicerit, inquam, Homerum, illum celebratissimum, Hesiodus florens adhuc annis; ut Aeschylus senex victus est a puero Sophocle.* Dicendum potius, *Victus est, non iudicio, sed praeiudicio; non iure, sed iniuria; non ingenio, sed fraude; non rei merito, sed iudicium ignorantia, aut maleuolentia; quale iudicium haud raro subiisse summos Viros constat.*

πον πυνθάνεσθαι τῷ Ὀμήρῳ καθ' ἐν ἑκάστον τὸν δὲ
Ὀμηρον ἀποκρίνασθαι φησὶν ἔν Ἡσίοδῳ.

Τις Μέλητος, Ὀμηρε, θεῶν ἀπὸ μῆδεα εἰδώς,
Εἰπ' ἄγε μοι πάμπρωτα, τί φέρεται τὸν ἐστὶ βροτοῖσιν;
Ὀμηρος, υ) Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον.
Φύντα δ', ὅπως ὤκιστα πύλας αἰῶνος περῆσαι.

Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοι καὶ τῷτο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ὀμηρε,
Τί γ) θνητοῖσιν ἄριστον οἶεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ὁ δὲ Ὀμηρος,

ε) Ὅπποταν εὐφροσύνη μὲν ἔχη κατὰ δῆμον ἅπαντα
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκμάζοντα ἀοιδῶ,
Ἥμενοι ἐξείης παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτῃ καὶ κρειῶν μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν
Τῷτο τι μοι κάλλιστον ἐν φρεσὶν εἶδεταί εἶναι.

prodeuntem quaestiones seriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse: Dicit igitur Hesiodus,

*Fili Melietis, Homere qui a diis sapientiam obtinuisti,
Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?*

Homerus. *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum
Natum vero, quam primum Orci portas transire.*

Secunda vice Hesiodus,

*Age, dic mihi et hoc, diis similis Homere,
Quid mortalibus (dum uiuant) existimas optimum esse*

Homerus. *Quoties laetitia quidem detineat populum uniuersum,
Conuiuantesque per domum audiant cantorem*

Sedentes ordine; iuxta itidem impleantur mensae

Pane et carnibus; vinumque ex cratere hauriens

Pincerna adferat, et infundat poculis:

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

υ) Ita Salomon Prouerb.
7, 1. *Dies mortis potior die
natiuitatis.*

γ) hoc est, dum in hac mi-
sera degunt vita.

ε) Odyss. 1, v. 6. vbi totus
fere hic locus. Et ibi v. 3. ac-
cedit huic etiam loco Salomo-
nis suffragium.

α) Haec

ῤηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, ἔτι σφοδρῶς Φασι θαυμασθῆ-
και ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥςτε χρυσῆς αὐτὰς εἴχης
προσαγορευθῆναι· καὶ ἔτι καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυ-
σίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχισθαι
πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ Ὀμήρῳ εὐμε-
ρία, ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπερώτησιν, καὶ Φησὶ
τάςδε τὰς εἴχης.

α) Μῆσ' ἄγε μοι τά τ' ἔοντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔοντα,
Τῶν μὲν μηδὲν αἶδε· σὺ δ' ἄλλης μῆσαι αἰοδῆς.
Ὁ δὲ Ὀμηρος, βεβλόμενος ἀκολέθως τὸ ἀπαρὸν λῦσαι,
Φησὶν,

β) Οὐδέ ποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ γ) κἀναχήπαδες ἵπποι
ἄρματα δ) συντρέψουσιν, ε) ἐρίζοντες περὶ νίκης.
Καλῶς δὲ καὶ ἐν τέτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ ταῖς ἀμφι-
βόλῃς γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας εἴχης
λέγων, ἡξία καθ' ἓνα ἕκαστον συμφώνως ἀπακρίνασθαι

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Grae-
cos ea admiratōs fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina no-
minarentur; et his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro
communi precationis formula ante coenas, et libationes vltor-
pentur.

Hesiodus autem, Homeri famam aegre ferens, ad intri-
catas deinde quaestiones pergīt, et hos versus recitat,

*Musa, age, mihi praesentia, futura, et praeterita,
Eorum nihil cane; tu vero aliam profer cantilenam.*

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere ex-
piens, dicit,

*Nunquam circa Iovis tumulum sonipedes equi
Currus collidens, contendentes pro victoria.*

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit
Hesiodus, et plures versus recitaturus, voluit ut eorum singu-

α) Haec Homero male tri- β) γρ. κατεργάζοντες.
buit Lil. Gyrall. in Hesiodi- γ) γρ. συντρέψουσιν.
Vimania- γρ. ἐπεργάζονται. Lil. Gy-
b) ut haec, Hesiodo. γ) γρ. ἐπεργάζονται.

τὸν Ὅμηρον· ἔστιν ἄν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἔξῃς.
 Ὅμηρος· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο σίχων τὴν ἐπερώτησιν ποι-
 ῶμεν τῷ Ἡσιόδῳ.

Ἡσ. Δεῖπνον ἔπειθ' εἶλοντο βοῶν κρέα, καὶ αὐχένας ἵππων

Ὅμ. Ἐκλυον ἰδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ἡσ. Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἀριστοί,

Ὅμ. Ἀνδράσι ληϊστῆρσιν ἐπ' αἰκτῆς δόρυπον εἰλέσθαι.

Ἡσ. Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,

Ὅμ. Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κατὰ Φῶλα γυγάντων.

Ἡσ. Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρὸς τ' ἀγαθὸς, καὶ ἀνάλκιδός ἐστι

Ὅμ. Μητρός· ἔπει πολέμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ἡσ. Οὐτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ

Ὅμ. Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

Ἡσ. Αὐτὰρ ἐπεὶ δμῆθη γάμῳ, Ἀρτεμις ἰοχέαιρα

Ὅμ. Καλλιπῶ κατέπεφνε ἀπ' ἀργυρέοιο βροτοῦ.

Ἡσ. Ὡς οἳ μὲν δαίνονται πανήμεροι, ἔδ' ἐν ἔχοντες

Ὅμ. Οἴκοθεν ἀλλὰ παρῆχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

Ἡσ. Δεῖπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσση

lis, alii post alium, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hes. Coenabant deinde boum carnem, et ceruices equorum

Hom. Soluebant sudantes, postquam bello satiati sunt.

Hes. Et Phryges, qui omnium hominum in nauibus optimi sunt,

Hom. Cum viris praedonibus, qui in litore coenam fumant.

Hes. Hercules soluit ab humeris curuum arcum,

Hom. Manibus iaculans sagittis universorum per gentes Gigantum.

Hes. Hic vir a patre bono, et imbelli est

Hom. Matre; quoniam bellum graue est omnibus feminis.

Hes. Neque vero tibi sane pater mixtus, et veneranda mater

Hom. Corpus hocco feminarum per auream Venerem.

Hes. Sed postquam subiecta esset nuptiis, Diana sagittis gaudens

Hom. Colliso interfecit argenteo arcu.

Hes. Sic illi epulabantur per totam diem, nihil habentes

Hom. Doma peritum, sed praebuit rex virorum Agamemnon

Hes. Coenam capientes, in cinere ardente

- 'Ομ. Σύλλεγον ὅσ' αὖ λευκά βοῶς κατατεθνηῶτος.
 'Ησ. Καὶ f) τότε Ζεὺς ἐλέαιρε, τέρεν κατὰ δάκρυον εἵβων,
 'Ομ. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόνοσ ἀντιθέοιο.
 'Ησ. 'Ημεῖς δ' ἀμπεδίον g) Σιμοέντιον ἤμενοι b) ἔτως,
 'Ομ. Νύκτα φύλασάμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
 'Ησ. 'Ιομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες
 'Ομ. Φάσγανᾶ κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλῃς
 'Ησ. Δὴ τότε ἀριστῆες κῆροι χεῖρεσσι θαλάσσης
 'Ομ. 'Ασμενοι ἐσσυμένως τε i) ἀπείρυσαν ὠκύαλον k) νηῦν.
 'Ησ. Κολχίδ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτην βασιλῆα
 'Ομ. Φεῦγον· ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέσιον ἢ δ' ἀθέμιτον.
 'Ησ. Αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαντε καὶ ἔκπιον οἶδμα θαλάσσης
 'Ομ. Ποντοπορεῖν ἤμελλον εὐσσέλμων ἐπὶ νηῶν.
 'Ησ. Τοῖσιν δ' Ἀτρεΐδης μεγάλ' εὐχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι

Hom. *Collegerunt ossa alba bovis mortui.*

Hes. *Ei tunc Iupiter miseratus est, teneras lacrymas demittens,*

Hom. *Ob filium magnanimum, Sarpedona diuinum.*

Hes. *Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo*

Hom. *Per noctem excubias egimus, Troianorum urbem inuenientes.*

Hes. *Profecti sumus ex nauibus viam, circa humeros habentes*

Hom. *Enses capulis aptatos, et spicula longa.*

Hes. *Tunc primarii iuvenes manibus de mari,*

Hom. *Alacres, et propere detraxerunt velocem nauem.*

Hes. *Colchida deinde profecti sunt, et Aeeien regem*

Hom. *Fugerunt, quoniam nouerunt eum inhospitalem et iniustum.*

Hes. *Sed postquam libassent, et bibissent, fluctus maris*

Hom. *Transituri erant bene transtris aptatis nauibus.*

Hes. *Illis autem Atreides magnopere precatus est omnibus, ut re-*
rirens

f) Hoc Tetrastichon substituo, pro veteri disticho, quod sic olim se habebat: Hes. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόνοσ ἀντιθέοιο, Hom. 'Ημεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἤμενοι αὐτῶς, cuius distichi, sic se

habentis, qui mentem potest assequi, is meo tetrasticho reiecto solus fruatur.

g) γρ. τὸ Σιμῶντιον.

b) γρ. αὐτῶς.

i) γρ. ἀπείρυσαν.

k) γρ. ναῦν.

Ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν, ἐπὶ τῷ θειοτάτῃ αὐτοκράτο-
ρος Ἀδριανῷ, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὀμήρου,
ἐκθησόμεθα· τῷ γὰρ βασιλέως πυθόμενα, πόθεν Ὀμη-
ρος, καὶ τίνος ἀπεφοίβασε δι' ἑξαμέτρων τόνδε τὸν
τρόπον·

Ἄγνωσόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἀμβροσίῳ Σειρήνῳ· ἔδος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν.
Τηλέμαχος δὲ πατὴρ καὶ κ) Νέστωρ ι) Ἐπικάστη
Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.
π) Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν διὰ τε τὸν πυθόμενον, καὶ
τὸν ἀποκρινάμενον ἄλλως τε, ὅπως τῷ ποιητῷ μεγαλο-
φυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξακότος.

Quod vero audiuius, Adrianum sc. diuinum illum Im-
peratorem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus.
Cum enim rex ille interrogaret, qua patria et patre natus
fuerit Homerus, huiusmodi responsum versibus Hexametris
comprehensum, tulit:

Ignotum me percontaris genus; et patriam

Diuini Seirenis: patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, et filia Nestoris Epicašte

Mater, quae cum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, et eius gratia, qui inter-
rogauit, et eius, qui responsum dedit; praesertim vero cum
ipse poeta (Vlysses) auum suum tam magnifice carminibus
celebrauerit.

κ) Νεσ. Ἐπικ.] Nestoris
filiae nomen Πολυκάστη, He-
siodo, Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικ-
τεν εὐζώνος Πολυκάστη, Νέστο-
ρος ὀπλοτάτη καὶ Νηληϊά-
δαο, Περσέπολιν μιχθῆσα
διὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην. Sui-
das V. "Ὀμηρος" κατὰ δὲ ἄλ-
λως, Τηλεμάχῃ, τῷ Ὀδυσ-
σέως, καὶ Πολυκάστῃ, τῇ
Νέστορος. Adeo et Suidas vi-
detur ad hoc oraculum respe-
xisse.

ι) Γρ. Πολυκάστη Hesiod.
Vid. Not.

π) Οἷς μ. δ. π.] Hinc ap-
paret Auctorem huius Certami-
nis *Ethnicum* fuisse, cum
haec scriberet; quod *Adriano*
Imperatori et *Pythio* daemoni
tantopere fidendum putaret.
At si *Pythius* verē locutus,
quomodo hoc *Hesiodo* igno-
tum; qui *Telemachi* & *Poly-
castae* non nisi vnum memorat
filium, *Persopolin*?

η) Ἀπόλ-

"Ενιοι δὲ μὲν ἔν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδῳ Φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον, καὶ συγγενῇ· n) Ἀπόλλωνός Φασι καὶ Θωώσης, τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον· Λίνῳ δὲ, Πίερῳ· Πίερῳ δὲ καὶ Νύμφῃς, Μεθώνῃς, Οἶαγρον· Οἶαγρον δὲ, καὶ Καλλιόπῃς, Ὀρφέα· Ὀρφέως δὲ ο) Ὀρτην; τῷ δὲ Ἀρμονίδῃ· τῷ δὲ, Φιλοτέρπῃ· τῷ δὲ, Εὐφῆμον· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃ· τῷ δὲ, Μελάνωπον· τέττῃ δὲ Δίῳ καὶ Ἀπέλλαιον. Δίῳ δὲ καὶ Πυκιμήδῃς, τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς, Ἡσιόδον καὶ Πέρσην. Πέρσῃ δὲ, Μαίονα· Μαίονος δὲ θυγατρὸς [p) τῆς Κριθηίδος] καὶ Μέλετῃς, τῷ ποταμῷ, Ὅμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσαι Φασὶν αὐτὰς· ὥστε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὸν Μαργίτην, Ὅμηρον, περιέρχεσθαι κατὰ πόλεις ῥα-

Aliqui autem dicunt, antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli autem iuniorē, et cognatū. Ab Apolline, ut dicunt, et Thoosa, Neptuni filia, genitus erat Linus; a Linō Pierus; a Piero et Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro et Calliope Orpheus; ab Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphraides; ab eo Melanopus; ab eo Dios, et Apellaeus; a Dio vero, et Pycimede Apollinis filia, Hesiodus et Perses; a Perse Maeon; a (Crictheide) vero Maeonis filia, et Melete fluuiο, Homerus.

Aliqui autem eos vna floruisse dicunt, simulque certasse Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Mar-

n) Ἀπόλλωνος Φ. καὶ Θωώσης τ. Π. Α. γενέσθαι] Suidas paullo aliter hanc genealogiam deducit V. Ὅμηρος. Ἐστὶ δὲ ἢ τῷ γένει τάξις, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Χάρακα, αὕτη· Αἰθέσης, Θράσσης, Λίνος· τῷ δὲ, Πίερως· τῷ δὲ, Οἶαγρος· τῷ δὲ, Ὀρφεύς· τῷ δὲ, Δρης· τῷ δὲ, Εὐκλως (ita lego pro Εὐκλέης)· τῷ δὲ, Ἰδμονίδῃς· τῷ δὲ, Φιλοτέρ-

πῃς· τῷ δὲ, Εὐφῆμος· τῷ δὲ, Ἐπιφράδῃς· τῷ δὲ, Μελάνωπος, τῷ δὲ, Ἀτελλῆς (ita pro Ἀπελλῆς)· τῷ δὲ, Μαίῳ· ὃς ἦλθεν ἅμα ταῖς Ἀμυζόσιν εἰς Σμύρνην, καὶ γῆμας Εὐμητίν, τὴν Εὐέπῃς, τῷ Μνησιγένης, ἐποίησεν Ὅμηρον.

ο) Ἀν Ὀρτην?

p) Κριθηίδος] has voces restituo ex historia.

q) Ἐστὶν

ψαδῶντα· ἐλθόντα δὲ καὶ εἰς Δελφούς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτῷ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

q) Ἔσιν Ἴος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἢ σε θανόντα

Δέξεται· ἀλλὰ r) νέων παίδων αἶνιγμα φυλάξαι.

Τὸν δὲ, ἀκούσαντα, περιΐσασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφιξιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ s) ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαν-

gitem composuisset, id canentem vrbes circumisse; cum Delphos vero aduenisset, de patria sua percontatum quaenam esset; Pythiam autem respondisse;

Est Ios insula, matris patria, quae te mortuum

Accipiet; sed iuuenum aenigma caue.

Eum autem, hoc audito responso, in Ium noluisse proficisci, sed in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri suo Amphidamanti, Euboeae regi,

q) Ἔσιν Ἴος νῆσος] Hoc oraculum extat in Plutarchi vita Homeri; ubi et aliud oraculum prolixius; item Pausaniae Phocic. c. 24. Plinius l. 4. c. 12. *Ios*; Homeri sepulcro nobilitata.

r) νέων π. α. Φυλ.] De hac re Herodot. in Homeri vita, et ab illo alii, nec non aliud oraculum, apud Plutarch. et Euseb.

Ἐν τῇ σοὶ μοῖρ' ἐστὶ τελευτῆσαι βίοιο

Εὐτ' ἀνὰ πόλιν γλώσσης παίδων μὴ γνῶς ἐπικέσας

Δυσχύνετον σκολιοῖσι λόγοις εἰρημένον ὕμνον.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob aenigmatis perplexitatem concepto, fato concessisse: res enim erat ludicra, sed ex morbo, ἐξ ἀσθενείας· ἢ παρὰ τὸ μὴ γνῶναι τὸ πα-

ρὰ τῶν παίδων λεχθέν· κατὰ πρὸ οἶονταί τινες.

s) ἐπιτάφιον] Sabaudi ἀγῶνα. Mos perantiquus ad regum aut principum funera certare; ut ex Homero constat, qui de *Euryalo* Iliad. ψ, 679. Ὅς ποτε Θήβας ἦλθε δεδαιπότοιο Οἰδιπόδαο Ἐς τάφον. Tale certamen et ipse describit ad *Patrocli* funus, ψ, v. 258. etc. — et ad ipsius *Achillis* Odyss. ω, v. 87. excepto, quod ingeniorum certamen, decori memor, ibi omittat, nempe inter *armatos*; licet alias et ipse etiam huius rei meminerit, videl. hymn. in Apoll. v. 149. Οἱ δὲ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ αἰοιδῇ, Μνησάμενοι τέρπασιν, ὅταν σῆσονται ἀγῶνα. Inter veteres etiam nostros Britannos ingenio-

rum

τος, βασιλέως Ἐυβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τὰς ἐπισήμους ἀνδρας ἔμνον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλας δωρεαῖς τιμῶν συνεκάλεσε· καὶ ἔτοι ἔν ἐκ τύχης, ὥς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος.

Τῷ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταί, καὶ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευτηκότῳ· ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, 1) νικῆσαί φασι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρόπον τῆτον· προσελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

instituens, omnes non robore solum et velocitate, sed sapientia etiam praecellentes viros, magnis praemiis ad certamen inuitabat; illi autem fortuito, ut dicunt, sibi inuicem obuii Chalcida venerunt, Homerus et Hesiodus.

Certaminis autem iudices constituebantur aliqui maxime conspicui e Chalcidensibus viri, et inter eos Panoedes, defuncti regis frater; et viroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem hoc modo vicisse dicunt: In medium enim

orum certamina fuerunt celebrata, praemiis additis ingentibus qualia aureae, aut argenteae, citharae, etc. ut *Seldenus* noster, ad *Draytonii Polyolbion* fol. 67. Vid. quae Nos ad *Anacreon.* v. 855. et v. 992.

1) Νικ. Φ. τ. Ἡσ. τ. τρ. τῆτον] Cum ergo Hesiodo victoria non iure sit data, quod et Auctor Certaminis agnoscit, et res ipsa legentibus sit manifesta, non erat, ut *Eustathius* ita loqueretur, Εἰ δὲ καὶ ἤρισεν Ὅμηρος Ἡσιόδῳ τῷ Ἀσκραίῳ, καὶ ἦν τῇθῃ, ὅπερ ὄκνος τοῖς Ὀμη-

ρίδαις, καὶ λέγειν· ζητητέον ἐν τοῖς εἰς τῆτον γραψασιν, ἐν οἷς ἐκκεῖνται καὶ τὰ ζητὰ τῆς Ἐριδος. Multo minus, ut *Ioh. Alb. Fabricius*, Vir infinitae lectionis, *Vicerit itaque Homerum, aetate prouectum, vicerit, inquam, Homerum, illum celebratissimum, Hesiodus florens adhuc annis; ut Aeschylus senex victus est a puero Sophocle.* Dicendum potius, *Victus est, non iudicio, sed praeiudicio; non iure, sed iniuria; non ingenio, sed fraude; non rei merito, sed iudicium ignorantia, aut malevolentia; quale iudicium haud raro subiisse summos Viros constat.*

u) Ita

σον πυνθάνεσθαι τῷ Ὀμήρῳ καθ' ἐν ἑκάστῳ τὸν δὲ
 Ὀμηρον ἀποκρίνασθαι· φησὶν γὰρ Ἡσίοδος,
 Ὑιὲ Μέλητος, Ὀμηρε, θεῶν ἀπὸ μῆδεα εἰδώς,
 Εἰπ' ἄγε μοι πάμπρωτα, τί φέρεται τὸν ἐστὶ βροτοῖσιν;
 Ὀμηρος, υ) Ἀρχὴν μὲν μὴ Φῦνα ἐπιχθονίοισιν ἄριστον·
 Φύντα δ', ὅπως ὤκισα πύλας αἶδαο περῆσαι.
 Ἡσίοδος τὸ δεύτερον,
 Εἰπ' ἄγε μοι καὶ τῷτο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ὀμηρε,
 Τί γ) θνητοῖσιν ἄριστον οἶεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;
 Ὁ δὲ Ὀμηρος,
 ς) Ὅππότεν εὐφροσύνη μὲν ἔχη κατὰ δῆμον ἅπαντα·
 Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκχάζωνται αἰοιδῶ,
 Ἥμενοι ἐξείης παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
 Σίτῃ καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
 Οἰνοχόος φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν
 Τῷτο τι μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται εἶναι.

prodeuntem quaestiones seriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse: Dicit igitur Hesiodus,

*Fili Meleis, Homere qui a diis sapientiam obtinuisti,
 Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?*

Homerus. *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum
 Natum vero, quam primum Orci portas transire.*

Secunda vice Hesiodus,

*Age, dic mihi ex hoc, diis similis Homere,
 Quid mortalibus (dum uiuant) existimas optimum esse*

Homerus. *Quoties laetitia quidem detineat populum uniuersum,
 Conuiuantesque per domum audiant cantorem
 Sedentes ordine; iuxta itidem impleantur mensae
 Pane et carnibus; vinumque ex cratere hauriens
 Pincerna adferat, et infundat poculis:
 Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente uidetur esse.*

υ) Ita Salomon Prouerb.
 7, 1. *Dies mortis potior die
 natiuitatis.*

γ) hoc est, dum in hac mi-
 sera degunt vita.

ς) Odyss. 1, v. 6. ubi totus
 fere hic locus. Et ibi v. 3. ac-
 cedit huic etiam loco Salomo-
 nis suffragium.

a) Haec

ῤηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, ἔτω σφοδρῶς Φασι θαυμασθῆ-
καί ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥςτε χρυσῆς αὐτῆς εἵχης
προσαγορευθῆναι· καὶ ἔτι καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυ-
σίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχισθαι
πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθασθεὶς ἐπὶ τῇ Ὀμήρῳ εὐημε-
ρία, ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπερώτησιν, καὶ Φησὶ
τὰς δὲ τὰς εἵχης.

α) Μῦσ' ἄγε μοι τά τ' ἔοντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρὸ τ' ἔοντα,
Τῶν μὲν μηδὲν αἶεδ'· σὺ δ' ἄλλης μῆνσαι αἰοιδῆς.
β) δὲ Ὀμηρος, βεβλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπαρον λῦσαι,
Φησὶν,

β) Οὐδέ ποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ γ) καναχήποδες ἵπποι
ἄρματα δ) συντρέψουσιν, ε) ἐρίζοντες περὶ νίκης.
Καλῶς δὲ καὶ ἐν τῷτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ τὰς ἀμφι-
βόλους γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας εἵχης
λέγων, ἥξια κατ' ἓνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Grae-
cos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina no-
minarentur; et his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro
communi precationis formula ante coenas, et libationes viur-
pentur.

Hesiodus autem, Homeri famam aegre ferens, ad intri-
catas deinde quaestiones pergit, et hos versus recitat,

*Musa, age, mihi praesentia, futura, et praeterita,
Eorum nihil cense; tu vero aliam profer consilientiam.*

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere en-
piens, dicit,

*Nunquam circa Iovis iunipulum sonitipedes equi
Currus collident, consentientes pro victoria.*

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit
Hesiodus, et plures versus recitaturus, voluit ut eorum singu-

α) Haec Homero male tri- α) γρ. καναχέποδες.
buit Lil. Gyralt. in Hesiodi α) γρ. συντρέψουσιν.
Vita α) γρ. ἐπερωτῶμαι. Lil. Gy-
b) ut haec, Hesiodo. α) γρ. ἐπερωτῶμαι.

τὸν Ὀμηρον· ἔστιν ἄν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδῳ· ὁ δὲ ἕξτερος,
Ὀμήρῳ· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο στίχων τὴν ἐπερώτησιν ποι-
ομένην τῷ Ἡσιόδῳ.

Ἡσ. Δείπνον ἔπειθ' εἶλοντο βοῶν κρέα, καὶ αὐχένας ἱππῶν

Ὀμ. Ἐκλυον ἰδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ἡσ. Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι,

Ὀμ. Ἀνδράσι ληϊστῆρσιν ἐπ' αἰκτῆς δόρπον ἐλέσθαι.

Ἡσ. Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,

Ὀμ. Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλαν κατὰ Φῦλα γιγάντων.

Ἡσ. Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρὸς τ' ἀγαθῆς, καὶ ἀνάλκιδός ἐστι

Ὀμ. Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ἡσ. Οὗτ' ἄρα σοὶ γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ

Ὀμ. Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

Ἡσ. Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ, Ἄρτεμις ἰοχέαιρα

Ὀμ. Καλλιπῶ κατέπεφνε ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

Ἡσ. Ὡς αἱ μὲν δαίνονται πανήμεροι, ἔδ' ἐν ἔχοντες

Ὀμ. Οἴκοθεν ἀλλὰ παρῆχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

Ἡσ. Δείπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσση

lis, alii post alium, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hes. Coenabant deinde boum carnem, et ceruices equorum

Hom. Soluebant sudantes, postquam bello satiati sunt.

Hes. Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi sunt,

Hom. Cum viris praedonibus, qui in litore coenam sumant.

Hes. Hercules soluit ab humeris curuum arcum,

Hom. Manibus iaculans sagittis uniuersorum per gentes Gigantum.

Hes. Hic vir a patre bono, et imbelli est.

Hom. Matre; quoniam bellum graue est omnibus feminis.

Hes. Neque vero tibi sane pater mixtus, et veneranda mater

Hom. Corpus hocce feminarum per auream Venerem.

Hes. Sed postquam subiecta esses nuptiis, Diana sagittis gaudens

Hom. Callisto interfecit argenteo arcu.

Hes. Sic illi epulabantur per totam aeternam, nihil habentes

Hom. Domum penuriam; sed praebuit rex virorum Agamemnon.

Hes. Coenam capientes, in cinere ardente.

- Ὅμ. Σύλλεγον ὅτ' ἄλ' λευκά βοὸς κατατεθνηῶτος.
 Ἡσ. Καὶ f) τότε Ζεὺς ἠλέειρε, τέρεν κατὰ δ' ἄκρουον εἵβων,
 Ὅμ. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόνοσ ἀντιθέοιο.
 Ἡσ. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον g) Σιμοέντιον ἡμενοὶ ὁ ἔτ' ὡς,
 Ὅμ. Νύκτα φύλασάμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
 Ἡσ. Ἴομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὥμοισιν ἔχοντες
 Ὅμ. Φάσγαν κωπήεντα, καὶ αἰγανέας δολιχαύλεις
 Ἡσ. Δὴ τότε ἀριστερὴς κῆροι χεῖρεσσι θαλάσσης
 Ὅμ. Ἄσμενοι ἐσσυμένως τε i) ἀπείρυσαν ὠκύαλον k) νηῦν.
 Ἡσ. Κολχίδ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτην βασιλῆα
 Ὅμ. Φεῦγον· ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέσιον ἢ δ' ἀθέμιστον.
 Ἡσ. Αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαν τε καὶ ἔκπιον οἶδμα θαλάσσης
 Ὅμ. Ποντοπορεῖν ἡμελλον εὐσσέλμων ἐπὶ νηῶν.
 Ἡσ. Τοῖσιν δ' Ἀτρεΐδης μεγάλ' εὐχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι

Hom. Collegerunt ossa alba bovis mortui.

Hes. Et tunc Iupiter miseratus est, teneras lacrymas demittens,

Hom. Ob filium magnanimum, Sarpedona diuinum.

Hes. Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo

Hom. Per noctem excubias egimus, Troianorum urbem inuenientes.

Hes. Profecti sumus ex nauibus viam, circa bumeros habentes

Hom. Enses capulis aptatos, et spicula longa.

Hes. Tunc primarii iuvenes manibus de mari,

Hom. Alacres, et propere detraxerunt velocem nauem.

Hes. Colchida deinde profecti sunt, et Aeeien regem

Hom. Fugerunt, quoniam nouerunt eum inhospitalem et iniustum.

Hes. Sed postquam libassent, et bibissent, fluctus maris

Hom. Transitori erant bene transitoris aptatis nauibus.

Hes. Illis autem Atreides magnopere precatus est omnibus, ut re-

rirens

f) Hoc Tetrastichon substituo, pro veteri disticho, quod sic olim se habebat: Hes. Παιδὸς ὑπερθύμῃ, Σαρπηδόνοσ ἀντιθέοιο, Hom. Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἡμενοὶ αὐτῶς, cuius distichi, sic se

habentis, qui mentem potest assequi, is meo tetrasticho reiecto solus fruatur.

g) γρ. τὸ Σιμόεντιον.

b) γρ. αὐτῶς.

i) γρ. ἀπείρυσαν.

k) γρ. ναῦν.

Ὅμ. Μηδέποτ' ἐν πόντῳ· καὶ Φωνήσας ἔπος ἤυδα,

Ἡσ. Ἐσθίετ' ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε· μηδὲ τις ὑμῶν.

Ὅμ. Οἴκαδε νοσήσεις, Φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,

Πημανθεῖς· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἴκαδ' ἰκίοισθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ὀμήρῳ, καλῶς ἀπαντήσαν-

τος, πάλιν φησὶν Ἡσίοδος,

Τῆτό τι δὴ μοι μᾶνον ἰ) ἐπειρομένῳ κατάλεζον·

Πόσσοι ἅμ' Ἀτρεΐδῃσιν ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί;

Ὁ δὲ Ὀμηρος λογιστικῷ προβλήματος ἀποκρίνεται ὕψις,

Πεντήκοντ' ἦσαν π) πυρὸς ἐσχάται· ἐν δὲ ἐκάστῃ

Πεντήκοντ' ὀβελοί· περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα.

Τρεῖς δὲ τριηκόσιοι περὶ ἐν κρέας ἦσαν Ἀχαιοί.

Τῆτο δὲ εὐρίσκεται πλῆθος ἄπιστον· τῶν γὰρ ἐσχα-

ρῶν ἑσῶν πεντήκοντα, ὀβελίσκοι γίνονται πεντακά-

σιοι, καὶ χιλιάδες δύο· κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες,

πεντακισχίλιοι, [τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τῷ Ὀμήρῳ ὑπερετέρῳ, Φθονῶν

ὁ Ἡσίοδος ἀρχεται πάλιν,

Hom. Nunquam in ponto; et sic locutus est,

Hes. Eate o hospites, et bibite; neque quis vestrum

Hom. Domum redeat, in cavam patriam terram,

Vulneratus; sed illaesi domum reuertamini.

Ad haec autem omnia pulchre Homero respondente, rursus dixit Hesiodus,

Hoc mihi solum perconzanti narres,

Quot cum Attidis Troiam venerunt Achiui?

Homerus vero per Arithmeticum problema ita respondit;

Quinquaginta erant ignis foci; in singulis vero

L. obeli; circum eos carnes L:

DCCCC autem circa singulas carnes erant Achiui.

Hic autem incredibilis inuenitur numerus; cum enim quinquaginta sint foci, obeli sunt quingenti et bis mille; carnes centies vices quinquies mille, [quadringentae et quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus superior euaderet, Hesiodus inuidia stimulatus rursus incipit:

1) γρ. ἀνπειρομένῳ.

π) vid. ad Iliad. κ', 418.

π) ita

Ἰὼν Μέλητος, Ὁμηρ', εἶπαρ τιμῶσί σε Μῆσαι.

Ὡς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλαιο θύγατρει,

Λέξον μέτρω ^{u)} ἐναρμόζων, ὃ, τι δὴ θνητοῖσι

Κάλλισόν τε καὶ ἔχθιστον ποθέω γὰρ ἀκῆσαι.

Ὁ δὲ Φησὶν Ὀμηρος,

Ἡσιόδ', ἔκγονε Δίη, ἐκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις

ο) Εἰπέρμεν αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοὶ πρόφρων ἀγορεύσω.

Κάλλιστον μὲν τῶν ἀγαθῶν ἔσαι μέτρον ^{p)} εἶναι

Αὐτὸν ἑαυτῷ τῶν δὲ κακῶν ἔχθιστον ἀπάντων,

Εὖναι εἶναι ἑαυτῷ αἰεὶ, χρόνον εἰς τὸν ἅπαντα.

Ἄλλο δὲ πᾶν, ὃ, τι σῶ θυμῷ φίλον ἐστίν, ἐρώτα.

Ἡσ. Πῶς ἂν ἄρισ' οἰκοῖντο πόλεις, καὶ ἐν ἥθεσι ποίοις;

Ὀμ. Εἰ μὴ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν αἰσχερῶν ἐθέλοιεν.

Εἰ δ' ἀγαθοὶ ^{q)} τιμοῖντο δίκη δ' ἀδίκοισιν ἐπεῖη.

Εὐχέσθαι δὲ θεοῖς, ὃ, τι πάντων ἐστίν ἄμεινον.

Ἡσ. Ἐν δ' ἐλαχίστῳ ἄριστον ^{r)} ἔχεις ὅτι φύεται εἰπεῖν;

Fili Metris, Homere, quoniam honorant te Musae,

Vi fertur, summi Iouis magni filiae,

Dicas metricis numeris, quid mortalibus

Pulcherrimum est, et maxime iniustum; cupio enim scire,

Homerus autem dicit,

Hesiode, fili Dii, haud iniustum me haec iubet

Narrare; ego autem valde promtius tibi narrabo.

Pulcherrimum omnium bonorum erit mensuram esse

Se sibi; malorum autem maxime odiosum omnium,

Beneuolum esse sibi semper, in perpetuum:

Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.

Hes. Quomodo optime habitentur civitates, et quibus moribus?

Hom. Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;

Boni autem in honore sint; et poena iniustos sequatur;

Et deos precentur; quod omnium est optimum.

Hes. Quae res optima in re minima generatur, potesne dicere?

^{u)} ita pro μέτρον ἐναρμόζον emendo.

ο) γρ. εἰπεῖν.

p) γρ. εἶναι.

q) γρ. τιμῶντα.

r) Ita pro ἔχειν σ', corruptissima sententia, monente eruditiss. Hutchinsono, emendo. Robinson.

Ὅμ. Ὡς μὲν ἐμῇ γνώμῃ, Φρένες ἐσθλαὶ σώμασιν ἀνδρῶν.

Ἡσ. Ἡ δὲ δικαιοσύνη τε καὶ ἀνδρεία δύναται τι;

Ὅμ. Κοινὰς ὠφελείας ἰδίαις μόχθοισι πορίζειν.

Ἡσ. Τῆς σοφίης δὲ τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;

Ὅμ. Γινώσκειν τὰ παρόντ' ὀρθῶς, καὶ ῥῶ δ' αἶψ' ἐπεισθαι.

Ἡσ. Πισεῦσαι δὲ βροτοῖς ποῖον χρέος ἀξίον ἐστίν;

Ὅμ. Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἐπὶ πρᾶχθεῖσιν ἐπηται.

Ἡσ. Ἡ δ' Εὐδαιμονία τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;

Ὅμ. Λυπηθέντ' ἐλάχισα θανεῖν, ἡσθέντα τε πλεῖστα.

Ῥηθέντων δὲ καὶ τέτων, οἱ μὲν Ἕλληνες πάντες τὸν Ὅμηρον ἐκέλευον σεφανεῖν ὁ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕκασον τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπεῖν.

Ἡσίοδος ἔν' ἐφ' ἡ πρώτος,

α) Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων,

Ἀρχεσθ' ἀμητῶ ἀρότοιο δὲ, δυσσομενάων.

Αἰ' δ' ἡ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα

Κεκεῦφαται β) αὐτῆς δὲ, περιπλομένη ἐνιαυτῶ,

Hom. *Mea quidem sententia, animi boni in corporibus humanis.*

Hes. *Iustitia autem et fortitudo quid potest?*

Hom. *Publicam utilitatem priuatis laboribus promouere.*

Hes. *Sapientiae vero quid indicium inter homines est?*

Hom. *Intelligere praesentia recte, et opportunitatem sequi.*

Hes. *Cedere vero hominibus quale negotium par est?*

Hom. *Ea, quae ipsum periculum transacta sequatur.*

Hes. *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*

Hom. *Minimo dolore, maxima vero laetitia affectum mori.*

Cum autem et haec dicta essent, Graeci omnes Homērum coronari iusserunt: iussit autem rex Panoedes utrumque poematum suorum pulcherrimam aliquam partem recitare: Hesiodus igitur primus dixit:

Pleiadibus Atlante natis exorientibus

Incipe metere; arare vero occidentibus.

Hae quidem noctesque et dies quadraginta

Latent: rursus vero reuoluitur anno

α) γρ. βροτοῖσι, male.

mox ad Homeri locum περι

β) Extat. locus Hesiod. Eeg.

τοῖν Αἰάντοιν.

l. 2. v. 1. etc. aut v. 381. Vid.

γ) γρ. αὐτῆς.

α) γρ.

Φαίνονταί, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρε.
 Οὐτάς τοι πεδίων πέλεται νόμος. οἳ τε θαλάσσης
 Ἐγγύθι κ) ναιετάσσι, δι' ἄγγεα βησσήντα,
 Πόντε κυμαίνοντος ἀπὸ προθε πύονα γ) χώρει
 Ναίσσω· γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοῶντιν
 Γυμνὸν τ' ζ) ἀμάειν, ὅταν α) ὤριμα β) πάντα πέλωνται.
 Μεθ' ὃν Ὅμηρος,

ς) Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δούεσ' ἔσαντο Φάλαγγες
 Καρτεραί, ἃς ἔτ' ἂν κεν Ἄρης ὀνόσαιο μετελθὼν
 Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος· οἳ γὰρ ἄριστοι
 Κριθέντες Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἔμμενον,

Apparent; primum acuitur ferrum.

Hæc utique aruorum est lex, (cum iis) qui mare.

Prope habitant (cum iis) qui valles flexuosas

Mari fluctuantæ procul pinguem regionem

Colunt: nudus serito, nudusque arato;

Nudus quoque metito, cum omnia matara fiant.

Post quem Homerus:

Circum autem Aïaces duos stabant phalanges

Firmæ, quas ne Mars quidem vituperasset interveniens,

Neque Minerva populorum concitatrix: illi enim præstantissimi

Delecti Troianisq; et Hæctorem nobilem manebant,

α) γρ. ναιετάσσι· οἳ τ'.

γ) γρ. χώρος.

ζ) γρ. ἀμάσθαι.

α) γρ. εἴ χ' ὤριμα et ὤρια.

Hesiod.

β) Πάντα πέλωνται] γρ. πάντ' ἐθέλησθα Hesiod. Erg. l. 2. v. 10. aut v. 390. et hic locus ulterius laudatur ad 12. totos amplius versus; quomodo Daniel Heinsius in Certamine totidem dictos memorat. At auctor Certaminis videtur ultro decurtasse locum; unde et legisse πάντα πέλων-

ται, ut fistatur locus, qui in ἐθέλησθα non potest desinere.

ς) Hic locus, per 8. versus, extat Iliad. v, 126. de quo ita Philostratus in Heroicis, ubi Certaminis huius coram Pandæ rege meminit, Αἴσα μ' ἄμφω ἐν Χαλκίδι, τὸν μὲν, τὰ ἐπητὰ περὶ τοῖν Αἰάντων, καὶ ὡς αἱ Φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυῖαι τε καὶ καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δέ, τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐκυτὲ Πέρσην. §. ΕΤΦΟΡΒΟΣ.

Φράζαντες δόρυ δαρή, σάκος σάκει προφελύμενοι
 Ἄσκις ἄρ' ἀσπίδι ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνδρα-δ' ἀνῆρ.
 Ψαῦον δ' ἱπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι Φάλοισι
 Νευόντων ὡς πυκνοὶ ἐφύσασαν ἀλλήλοισιν.

d) Ἐφριξεν δὲ μάχη Φθισίμβροτος ἐγχέησι
 Μακραις, ἃς εἶχον ταμασίχροας ἄσπε δ' ἄμερδεν
 Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων,
 Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακίων τε Φαινῶν,
 Ἐρχομένων ἄμυδρις· μάλα κεν θρασυκάρδους εἴη,
 Ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, εἰδ' ἀνάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τῷ τῷ Ὀμηρον οἱ Ἕλληνες, ἐκ-
 νην, ὡς παρὰ τὸ προσῆκον γεγνημένων τῶν ἐπῶν, καὶ
 ἐλέλευον δοθῆναι τὴν νίκην· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἡσίοδον
 ἐτεφάνωσεν, εἰπὼν, δίκαιον εἶναι, τὸν ἐπὶ γεωργίαν
 καὶ εἰρήνην προκαλούμενον νικᾶν, ὃ τὸν πόλεμος καὶ σφα-
 γὰς διεξιόντα· τῆς μὲν ἔν νίκης e) ἔτως φασὶ τυχεῖν τὸν

Addensantes hastam hastae, scutum scuto mutuo:

Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir:
Seque invicem attingebant setis equinis comantes galeae
splendidis conis

Nutantium, adeo densi steterunt inter se.

Horruit itaque pugna mortalibus exitiosa hastis

Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculosque per-
stringebat

Splendor aereus galeis a lucenribus,

Thoracibusque recens exterfis, scutisque fulgentibus,

Congredientium in unum: valde audax animo esset,

Qui tunc gavisus esset, viso labore, neque tristatus esset.

Graeci autem et in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod
 pulchriora, quam expectare fas erat, carmina composuisset,
 ideoque eum victorem praedicari iusserunt: rex autem He-
 siodum coronavit, dicens, aequum esse, ut ille qui ad agri-
 culturam et pacem adhortaretur, victoriam reportaret, non
 ille qui bella et caedes narraret; Victoriam igitur hoc modo

d] Hic locus extat Iliad. v,
 339. etc.

e) Non ergo solito acumine

vtens Ioh. Alb. Fabricius Bibl.

Gr. l. 2. c. 8. §. 3. haec ait:

Vicerit itaque Homerum aetate
 pro-

Ἡσίοδον καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκῆν, ἀναθῆναι
ταῖς Μῦσαις, ἐπιγράψαντα,

Ἡσίοδος Μῦσαις Ἑλικωνίαι τόνδ' ἀνέθηκεν

Ἵμνω νικήσας ἐκ Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Τὸ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς
Δελφὸς χρησόμενος καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀνα-
θήσων. Προσερχομένη δὲ αὐτῷ τῷ ναῶ, ἐνθεον γε-
νομένην τὴν προφῆτιν Φασιν εἰπεῖν,

Ὀλβιος ἔστος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,

Ἡσίοδος Μῦσησι τιτιμένος ἀθανάτησι

Τὸ δ' ἦτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ἐπικλόνεται ἡώς.

affecutum fuisse Hesiodum dicunt; tripodemque aereum,
quem praemio acceperat, Musis consecrassse; hac prius in-
scriptione notatum:

Hesiodus Musis Heliconiadibus hunc consecrauit,

Cum in certamine poetico vicisset Chalcide diuinum Homerum.

Certamine igitur dimisso, Hesiodus Delphos nauigauit, ora-
culum ibidem consulturus, et victoriae suae primitias Musis
consecraturus. Cum vero templum ingrederetur, deo reple-
tam prophetissam hoc modo cecinisse dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam versatur;

Hesiodus, Musis honoratus immortalibus,

Eius certe gloria perualet, quocunque dispergitur aurora.

„prouectum Hesiodus, florens
„adhuc annis etc.“ Quasi
non in his omnibus Homerus
longe Hesiodo superior, ve-
getior, et aqutior nisi quod
stultum iudicem nactus esset,
aut praeiudiciis laborantem,
vnde prouerbum, Παιῖδος
ψῆφος pro Πανοῖδε ψῆφος
de stulta aut iniusta senten-
tia. Nec minus hallucina-
tus est Hesiodi, quisquis is fue-
rit, Encomiastes ille qui ob
hanc victoriam illum omnium
hominum sapientissimum pro-

nunciat, cui et ego facile as-
sensum darem, si aperto Mar-
te, et solius ingenii viribus
victoriam reportasset. Ita au-
tem Epigramma illud se ha-
bet Anthol. l. 3. f. 270.

Ἀσκη μὲν πατερεὶς πολυλῆϊος
ἀλλὰ θανόντος

Ὅς εἰα πληξίππων γῇ Μι-
νῶν κατέχει

Ἡσίοδ' τὲ πλεῖστον ἐν ἀνθρώ-
ποις κλέος ἔστιν

Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βα-
σάνῳ Σοφίης.

Ἄλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμεῖς f) ἀγλαὸν ἄλσος;
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀκέσας τῷ χρησμῷ, τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν Θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν, καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι τοῖς Φηγέως παισὶν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὃ γὰρ τόπος ἔτος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς Νεμεῖς ἱερόν. Διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενομένης ἐν τοῖς Οἰνιάδῃν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τριταίᾳ πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ Δελφίνων προσενεχθέντος, ἐρετῆς τινος ἐπιχωρεῖα παρ' αὐτοῖς ἔσης Ἀριαδνείας, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκεῖνὸ μὲν πενθήσαντες, ἔθαψαν· τὰς δὲ Φονεῖς ἀνεζήτησαν· οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ἀρχὴν κα-

*Sed Iouis caue Nemei pulchrum lucum;
Ibi enim tibi mortis finis destinatus est.*

Hesiodus autem, audito oraculo, a Peloponneso discessit, putans illam, quae in illa erat regione, Nemeam deum significare. Oenoen vero in Locride adueniens, apud Amphiphanem, et Ganyctorem Phegei filios diuersatur, vaticiniū sane ignarus; omnis enim illa regio Ioui Nemeo consecrata erat. Cum autem diutius apud Oenoenses commoratus esset, suspicati adolescentes Hesiodum sorori suae stuprum intulisse, eum interfecerunt, marique, quod Euboeam et Locridem interiacet, submerferunt: cum vero tertio post die cadauer ad terram delphines detulissent, tempore quo festum solenne in honorem Ariadnae celebraretur, omnes ad littus decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes sepelierunt, interfectores autem exquisiuerunt; qui sane ciuium suorum iram

f) γρ. κάλλισον, male; an ἱερόν; seu potius κάλλιμον.

g) Ita

τασπάζαντες αλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρή-
την ὅς κατὰ μέσον τὸν πλῆν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατε-
πόντωσεν, ὡς Φησιν Ἀλκιδάμας ἐν Μουσείῳ.

Ερατοθένης δέ Φησιν, ἐν g) Ἀνδραπόδῳ, Κτίμα-
νον καὶ Ἀντιφον, τῆς Γανύκτορος, ἐπὶ τῇ προειρημένῃ
αἰτία ἀνελθόντας σφαγασθῆναι θείοις ξενίοις ὑπὸ
Εὐρύκλεος τῆς μάντεως· τὴν μὲντοι παρθένον, τὴν ἀδελ-
φὴν τῶν προειρημένων, μετὰ τὴν Φωρὰν ἐαυτὴν ἀναστῆ-
σαι· φθαρεῖν δὲ ὑπὸ τινος ξένου, συνόδου τῆς Ἡσιόδου,
Ἀθριώδους ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τῶν αὐ-
τῶν Φησὶ. Ὑστερὰ δὲ Ὀρχομένει κατὰ χρησμόν μετε-
νέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς εἶθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν
ἐπὶ τῷ τάφῳ,

Ἄσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ θανόντος

Ὅσέα πληξίππων γῇ b) Μινυῶν κατέχει

pertimescentes, cymba piscatoria raptim comparata, ad Cre-
tam nauigarunt. Eos autem in ipso itinere fulmine percussos
Iupiter submersit, ut narrat Alcidas in Museo.

Eratosthenes autem dicit in Ἀνδραπόδῳ, Ctimenum et
Antiphum, Ganyctoris filios, ob praedictum crimen, cum
rediissent, ab Eurycle hauspice, ut leges hospitales exigunt,
morte mulctatos fuisse. Virginem quidem, antedictorum ho-
minum sororem, post violatae pudicitiae iniuriam, semet sus-
pendisse; corruptam vero fuisse ab hospite quodam, qui He-
siodo comes itineris fuerat, nomine Demode, quem et ipsam
a supra dictis interfectum narrat. Postremo vero Orchomenii,
oraculo moniti, corpus ad se translatum sepelierunt, et hanc
inscriptionem tumulo imposuerunt:

*Ascre quidem patria fertilis; sed mortui
Ossa aurigarum terra Minyāum desinet*

g) Ita pro Ἐνρηπόδῳ.

b) γῆ. Μινυῶν, male.

δ) γῆ.

Ἡσιόδῳ τῇ πλείστον ⁱ⁾ ἐν ἀνθρώποις κλέος ἔστιν,
 ἀνδρῶν κρηνομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδου τοσαῦτα.

Ὁ δὲ Ὀμηρος ἀποτυχὼν τῆς νίκης, περιερχόμενος
 ἔλεγε τὰ ποιήματα· πρῶτων μὲν τὴν Θηβαϊδὶ ἔπη
 ἑπτα, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἄργος αἰεὶ δὲ θεὰ, πολυδίψιον· ἐνθεν ἄνακτες.

Εἶτα κ) Ἐπιγόνους, ἔπη ἑπτα, ὧν ἀρχή,

Νῦν αὖθ' ὀπλοτέρων ἀρχώμεθα, Μῦσαι.

Φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὀμήρῳ εἶναι· ἀκέσσαντες δὲ
 τῶν ἐπῶν οἱ Μίδα τῇ βασιλείᾳ παῖδες, Ξάνθος καὶ
 Γόργος, παρακαλῶσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ
 τῇ τάφῳ τῇ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' ᾗ ἦν παρθένος χαλκῇ,
 τὸν Μίδου θάνατον οἰκτιζομένη· καὶ ποιεῖ ἕτως,

i) Χαλκίῃ παρθένος εἰμί. Μίδεω δ' ἐπὶ σήματος ἤμα.

*Hesiodi; cuius plurima inter homines gloria est,
 Hominiibus (sic) iudicansibus in certamine sapientiae.
 Haec vero de Hesiodo.*

Homerus autem post amissam victoriam circumerrans re-
 citabat poemata; primum quidem Thebaida, libros septem,
 quae sic incipit:

Argos caue, dea, siticulosum, ubi reges.

Deinde Epigonos, libros septem, quorum initium,

Nunc auxam recentiores viros (celebrare) incipiamus, Musae.

Dicunt enim nonnulli et hos Homeri esse: auditis autem car-
 minibus Xanthus et Gorgus Midæ filii, rogant eum Epigra-
 ma, patris sui sepulchro inscribendum, componere. Sepul-
 chro autem imposita erat imago virginis aenea, Midæ mor-
 tem deflentis. Epitaphium igitur, quod sequitur, componit:

Aenea virgo sum, Midæque incumbo sepulchro.

i) γρ. ἐν Ἑλλάδι κῦδος
 ὀρεῖται, Pausan. Boeot. c. 38.
 fol. 787.

k) γρ. ἐπειγομένα, olim
 male.

l) Vid. post Odyss. ad. 5.
 XXXVI. v. 1. vbi hoc Epita-
 phium ex Herodoto.

m) γρ.

Ἔς τ' ἂν ὕδωρ τε νάη, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλη,
 Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζη τε θάλασσα,
 Ἥλιος τ' ἀνῶν φαίνη, λαμπρὰ τε σελήνη,
 Αὐτῇ τῇδε μένῃσα, πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
 Σημανίῳ παριῶσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπτα.

Λαβὼν δὲ παρ' αὐτῶν Φιάλην ἀργυρεῖαν, ἀνατίθησιν ἐν
 Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι, ἐπιγράψας

Φοῖβε ἄναξ, δῶρόν τοι π) Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα
 η) Σῆσιν ἐπιφροσύναις· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζεις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιῶ τὴν Ὀδύσσειαν, ἔπη ο) κδ', πε-
 ποιηκώς ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπῶν ρ) κδ'. παραγενόμενος
 δὲ ἐκείθεν εἰς Ἀθήνας, αὐτόν ξενιοθῆναι φασὶ παρὰ
 Μέδοντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθηναίων, Ἐν δὲ τῷ βα-
 λευτηρίῳ, ψύχης ὄντος, καὶ πυρὸς καιομένου, σχεδιά-
 σαι λέγεται τῆςδε τῆς εἰχῆς, q)

*Dum et unda fluit, et arbores altae florent,
 Ex fluvio tumens, et inundat mare :
 Et sol exorietur luce, et splendida luna,
 Hic manens deploratio super tumulo
 Narro praeireunsiibus, quod Midas hic sepultus est.*

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico
 consecrat, hac prius inscriptione imposita :

*Phoebe rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi
 Ob tuam sapientiam ; tu autem gloriam mihi semper praebeas.*

Post haec autem componit Odysseam libris viginti quatuor,
 composita prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas
 profectum a Medonte, Atheniensium rege, hospitio acceptum
 dicunt. In curia vero, cum frigida esset tempestas, et ignis
 accensus esset, hos versus ex tempore recitasse dicitur :

π) γρ. ἐλὼν τὸδ' Ὅμηρος.

η) γρ. Σῆς ὑποφραδμοσυνης.

ο) γρ. μβφ, olim.

ρ) γρ. μέ, olim.

γ) Extant apud Herodot.

in Hom. Vita.

ο) ρ)

Ἄνδρὸς μὲν ρ) σέφανος, παῖδες· πάγγοι δὲ, πόλῃος
 Ἴπποι ς) δ' αὖ, πεδία κόσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης
 Χρήματα δ' ε) οἶκον αἰεὶ· ἀτὰρ γεγαροὶ βασιλῆες,
 Ἥμενοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν, υ) ὀραῖσθαι.
 Αἰδομένους δὲ πυρὸς γεγαρώτερος οἶκος ἰδέσθαι,
 Ἥματι χειμερίῳ· ὅποταν νίῃσι Κρονίων.
 Ἐκεῖθεν δὲ παραγενόμενος εἰς Κόρινθον, ἐρράψωδαι τὰ
 ποιήματα· τιμηθεὶς δὲ μεγάλως παραγίνεται εἰς Ἄρ-
 γος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τὰδε,
 * κ) Οἱ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
 Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχέσας,
 Τροεζήν Ἡϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
 Νῆσόν τ' Αἴγιαν τε, Μάσητά τε, κῆροι Ἀχαιῶν,
 Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀχάθος Διομήδης,

*Viri quidem corona, liberi; turres vero, urbis;
 Equi rursus campi decus; naues autem, maris;
 Diuitiae vero domum amplificanti; sed reuerendi reges,
 Sedentes in concilio, venerabiles sunt et aliis aspectu
 Ardente autem igne augustior domus videtur,
 Die hyberno; cum niuem demittat Saturnius.*

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, ma-
 gnisque honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade
 haec carmina recitat:

*Quique Argos tenebant, Tirynthaque bene munitam,
 Hermionen, Asinenque, profundum sinum habentes;
 Troezena Eionasque et vitibus confectam Epidaurum,
 Quique tenebant Aeginam, Masetaque, iuuenes Aegiaeorum:
 His porro praeerat bello strenuus Diomedes,*

ο) ρ) Vide Senec. Sel. Epist.
 88, p. 305. De Apione Gram-
 matico et voce Μῆνιν in Prin-
 cipio Iliados.

ρ) Salomon Prou. 17, 6.
 Παιδῶν παῖδες, σέφανος γε-
 γοντων.

ς) γε. δ' ἐν πεδίῳ.

ι) Post θαλάσσης in Ἀγῶ-
 νι sequitur, Λαὸς δ' εἰν ἀγορῇ-
 σι καθήμενος εἰσοραῖσθαι. at
 emendo ex Herod.

υ) γε. αὔξει οἶκον, olim.

κ) Extant Iliad. β, 559.

υ) Olim

Καὶ Σθένελος, Καπαῖηος ἀγαλλεῖτ᾽ Φίλος υἱός.

Τοῖσι δ' ἅμ' γ) Εὐρύαλος τρίτατος κίεν, ἰσάθεος Φῶς,
Μηκισίως υἱός, Τάλαϊονίδαο ἀνακτός.

ε) Συμπάντων δ' ἠγείτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,

Τοῖσί δ' ἅμ' ὀγδῶκοντα μέλαινα νῆες ἔποντο.

α) Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ἐσιχθῶντο,

Ἀργεῖοι λινόθωρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δὲ Ἀργείων οἱ προεσηκότες, ὑπερβολῇ χαρέντες
ἐπὶ τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τῇ ἐνδοξο-
τάτῃ τῶν ποιητῶν, αὐτὸν μὲν πολυτελέσι δωρεαῖς ἐτί-

μησαν. εἰκόνα δὲ χαλκῇν ἀνασῆσαντες, ἐψηφίσαντο
Θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὀμήρῳ καθ' ἡμέραν, καὶ κατὰ μῆνα,
καὶ κατ' ἐνιαυτόν· ἄλλην Θυσίαν πενταστηρίδ᾽ εἰς Χίον
ἀπρσέλλειν· ἐπιγράφουσι δὲ ἐπὶ τῆς εἰκόνης αὐτῇ (τάδε),

Θεῖος Ὀμηρος ὃς ἐστὶν, ὅς ἐστιν Ἑλλάδα τὴν β) μεγάλην

Πᾶσαν ἐκόσμησεν καλλιπεί σοφίῃ.

Ex Sthenelus, Capanei inclayi dilectus filius:

Vna vero cum iis Euryalus tertius ibat similis deo vir,
Mecistei filius Talaionidae regis.

Vniuersis autem praeerat bello strenuus Diomedes:

Et hos simul octoginta nigrae naues sequebantur.

In illis autem viri belli periti instructi sunt,

Argiui lineis thoracibus stimuli belli.

Argiuorum vero proceres, supra modum gaudentes encomio,
quod genti suae poeta celeberrimus tribuerit, pretiosis eum
donis honorarunt erectaque statua aenea decreuerunt, vt diur-
num, mēstruum et annum sacrificium Homero fieret, aliud-
que insuper sacrificium quinto quoque anno Chium mitteretur:
statuae autem eius hanc imponunt inscriptionem:

Diuinus Homerus hic est, qui Hellada magnanimam

Totam honestauit suauiloqua sapientia;

γ) Οὐκ ἔστιν hic male Εὐρύπυ-
λος, verum ex Homero emendo.

ε) γρ. Ἐκ πάντων, olim male.

α) hoc distichon, licet in

nullis poetae exemplaribus re-
periatur, inter Homeri frag-
menta merito a me repono.

β) γρ. μεγάλην, male.

γ) γρ.

Ἐξόχα δ' Ἀργεῖες οἱ τὴν Φροτειχέα Τροίην

ἤρηνσαν c) ποινὴν ἠυκόμεν Ἑλένης.

Οὐ χάριν ἔφησεν δῆμος μεγαλόπτολις αὐτὸν

Ἐνθάδε καὶ τιμαῖς ἀμφέπει ἀθανάτων.

Ἐνδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινα, δῖος ἄλυσεν εἰς
Δῆλον, εἰς τὴν πανηγυριν, καὶ σταθεὶς ἐπὶ τὸν d) Κερ-
ατινὸν βωμὸν, λέγει ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα, ὃ ἡ ἀρχή,

Μνήσομαι, ὃ δὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἐκάτοιο.

Ῥηθέντος δὲ τῷ ὕμνῳ, οἱ μὲν Ἴωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν
ἐποίησαντο. Δῆλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκα-
μα, ἀνέθηκαν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ.

Praecipue vero Argivos, qui a diis aedificatam Troiam

Diruerunt in poenam pulcherrimae Helenae!

Cuius gratia statuit populus magnae urbis eum

Hic, et honoribus colit diuinis.

In hac autem vrbe aliquantisper commoratus ad Delum nau-
gavit; ut conuentui publico interesset; et altari e cornibus
exstructo insistens, recitat hymnum in Apollinem, qui sic
incipit:

Memorabo, nec obliuiscar, Apollinem longe iaculantem.

Recitato autem hymno eum quidem Iones ciuitate sua dona-
runt; Delii vero carminatabulae albae inscripta, in Dianae tem-

c) γρ. ποινῆς, male.

d) Κερατινὸν βωμὸν) de
hoc altari e cornibus exstru-
cto, ita Callimachus Hymn.
in Apoll. v. 60. Ἀρτεμις
ἀγρώσασσα, καρήατα συνε-
χῆς αἰγῶν Κυνθιάδων Φορβύ-
σκεν· ὃ δ' ἐπλεκε βωμὸν Ἀ-
πόλλων. Δείματο μὲν κερά-

εσσιν ἐδέσθλια· πῆξεν δὲ βω-
μὸν Ἐκ κεράων κεραὲς δὲ
πέριξ ὑπεβάλλετο τοίχης.
Hinc Martiali dicitur, Corni-
bus Ara frequens. Quid. Epist.
ad Cydippam: Miror et innu-
meris structam de cornibus
aram. Vid. Illustr. Ezech.
Spanhem. in locum.

e) Hac

Τῇ ; δὲ Πανηγύρεως λυθείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ἴον ἄπλευ-
σε, πρὸς Κρεώφυλον· καὶ κεῖ χρόνον διέτριβεν, πρεσβύ-
της ὢν ἡ δὴ. Ἐπὶ δὲ τῆς θαλάσσης καθήμενος, παί-
δων τινὰ ἰν' ἐφ' αἰτίας ἐρχομένων, ὥς φασι, πυθόμενος,
Ἄνδρες, ἀπ' Ἀρκαδίας ἀλιήτορες, ἡ εἴς) ἔχει ἰχθυῖς;
Εἰπόντων δὲ ἐκείνων,

Ὅσ' ἄλομεν, λιπόμεσθα· ὅσ' ἔχ' ἔλομεν, φερόμεσθα,
ἔνοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτὰς, ὃ, τι λέγοιεν. οἱ δὲ
φασιν, εἰ αἰεὶ μὲν ἀγρεύσαι μηδὲν ἐφθιρίσθαι δέ,
καὶ τῶν φθιρῶν, ἅς ἔλαβον, καταλιπεῖν· ἅς δὲ ἔκ
ἔλαβον, (εἴτι) ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Ἀναμνησθεὶς δὲ τῶν μαντείων, ὅτι τὸ τέλος αὐτῶν
ἦκοι τῶν βίαν, ποιεῖ τὸ τῶν τάφῳ αὐτῶν ἐπίγραμμα· ἀνα-
χωρῶν δὲ εἰλεῖσθαι ὄντος πηλῶ, ὀλισθῶν καὶ πεσὼν ἐπὶ
τὴν πλευρὰν, τρίτατος, ὥς φασι, τελευτᾷ, καὶ ἐτάφη
ἐν Ἴῳ. Ἐστὶ δὲ τὸ ἐπίγραμμα τόδε,

plum retulerunt. Dimisso vero conuentu, poëta ad Ion nauigauit, ad Creophylum; ibique aliquantisper commoratus est, cum iam senex esset. Cum vero iuxta mare consedisset, adolescentes quosdam piscatum venientes fertur interrogasse,

Viri Arcaalici piscatores, habetisne pisces?

Illis autem dicentibus,

Quae cepimus, reliquimus; quae non cepimus, habemus,
responsum non intelligens, percontatus est eos, quid dicerent; Illi autem responderunt, in piscatione quidem se nihil cepisse; sed pediculos venatos fuisse, eorumque quos ceperant, reliquisse, quos vero non ceperant, iam in vestibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitaeque finem sibi iam instare intelligens, sepulchri inscriptionem componit; inde vero recedentem, lutulentò solo, lapsum, et in latus concidentem, tertio post die mortuum esse dicunt, et in Io sepultum. Epigramma autem hoc est:

*) γρ. ἔχομεν τι, olim; male:

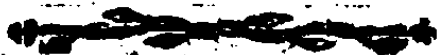
) Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα κα λύπτει,
 Ἄνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, θεῖον Ὅμηρον.

*Hic sacrum caput terra tegit,
 Virorum Heroum praeconem, divinum Homerum.*

f) Huc addatur Paulli Silentiarii illud, Anthol. l. 3. f. 266.

Ἐνθάδε Πιερίδων τὸ σοφὸν
 σῶμα, θεῖον Ὅμηρον,
 Κλεινὸς ἐπ' ἀγχιάλῳ τύμ-
 βος ἔχει σκοπέλῳ.

Εἰ δ' ὀλίγη γεγαῖλια τόσον
 χαδὲν ἀνέρι νῆσος,
 Μὴ τόδε θαμβήτης, ὦ ξέ-
 νε, δερκόμενος
 Καὶ γὰρ ἀλητεύσῃ κασιγνή-
 τη πότε Δῆλος,
 Μητρὸς ἀπ' ὠδίνων, δέξα-
 το Λητοῖδ' ἦν.

IOHANNIS GEORGII GRAEVII
LECTIONES
HESIODEAE.

THE JOURNAL

OF THE

ROYAL SOCIETY

VIRO PERILLVSTRI, AC DIGNITATE, INGENIO ET
VIRTUTE PRAECELLENTI

EVSEBIO RENAVDOTO

REGI CHRISTIANISSIMO

A CONSILIIS

S. P. D.

IOANNES GEORGIUS GRAEVIUS.

A quo tempore tua mihi humanitas aditum patefecit ad tuam amicitiam, nihil tu tibi studii reliquisti ad me non modo complectendum, sed et rebus omnibus, quibus potuisti, potuisti autem plurimis, ornandum: ego nihil mihi reliqui curae et officii in te colendo ac obseruando. Nam et quantum tibi debeam, et quantum te pro tot illustribus singularis beneuolentiae documentis amem et suspiciam, mihi quidem ipse locuples sum testis, sed vt tibi etiam, et aliis, ac, si meae id facultatis fuerit, posteris quoque hoc sit testatum, dudum summopere studui. Nihil mihi honestius esse potest, quam a te tantae dignitatis et doctrinae Viro non diligi tantum, sed et sic ornari, vt me apud primarios viros in gratia posueris, quod prolixae tuae beneficaeque naturae certissimum est argumentum. Nisi haec tanta tua in me merita praedicarem apud omnes, et tanti ea mihi sint, quanti quae maximi facienda sunt hominibus, nae ego aut ingratus essem mortalium, aut stupidissimus, indignus certe beneuolentia, quam mihi nullo meo prouocatus officio praestitisti. Sed

licet me tanto tuo studio tibi non deuinxiſſes, mirificae tamen illae tui ingenii ſuauitates, elegancia vitae, morum integritas, praeſtantia eruditionis, recti de doctrinarum ſtudiis ſenſus, ſincerum et ſubtile iudicium, cui inanis eruditionis fucosae venditatio non poſſit impo-
nere, hinc quod tibi probatur omnibus eſt probatiſ-
ſimum, et quod tu damnas, omnium, qui de his litte-
ris vere poſſunt exiſtimare, calculis damnatum habetur,
qui nihil das gratiae, nihil odio aut cupiditati, me ad
te colendum inflammarent. Qui enim illum non amat,
cuius tam multa ingenii animique ornamenta omnes
amant et in coelum ferunt, is non meretur a quoquam
amari, cum quid ſit amabile non intelligat. Accipe
igitur hoc mei in te amoris et obſervantiae pignus Le-
ctiones Heſiodeas recognitas, et non paucis acceſſioni-
bus auctiores; tenue quidem et quod minime respon-
det animi in gratia referenda ſtudio, ſed quod hoc no-
mine non, credo, aſpernandum putabis, quod, cum
maius, quod tibi, ut nunc eſt, offerrem non inuenirem,
perquam effusae voluntatis meae ſit monumentum.
Voluntatem autem ſemper viri boni potius ſpectant,
quam verborum honorem, aut munerum magnitudi-
nem. Huc accedit quod nullam rationem inire queam,
qua tua merita ſive oratione, licet eſſem diſertiſſimus,
ſive rebus, licet eſſem ad hoc munus perſoluendum
ab omnibus facultatibus inſtrictiſſimus, poſſim aſſequi.
Id tantum velim tibi ſit perſuaſiſſimum, nullam mihi
curam antiquiorem eſſe, quam ut referam gratiam tibi,
quamdiu ſuperſtes fuero, grata memoria et obſervantia
perpetua. Vale Vir Illuſtris, et me, quod facis, ama.
Traiecti D. xv. Kl. Ianuar. cccc.

CANDIDO LECTORI

S. P. D.

IOANNES GEORGIUS GRAEVIVS.

In Hesiodi hac nova editione quid praestitum sit, et quibus subsidiis instructus ei adornandae me accinxerim, paucis accipe. Graeca verba non nisi ex antiquis codicibus et Interpretibus, iisque scriptoribus, qui huius poetae sententias olim laudarunt, emendavi. lacis non paucis, quorum rationem in lectionibus meis reddidi. Ex Latina quoque versione magnam vim errorum sustuli. De multis in iisdem egi notis, de aequae multis non pudeo, verba esse perdenda, cum essent tam manifesti, ut in iis notandis paullo humaniores operam me luisse iudicaturi fuissent. Et vereor iam ne fastidiosus et delicatus lectoribus nimius hic fuisse videar. Vsum duorum manuscriptorum librorum mihi praestitit Vir summi ingenii, plurimaeque et multifariae eruditionis, Isaacus Vossius, recentium earum quidem et charitaceorum, sed qui tamen summopere mihi profuerunt. Ex bonis enim et antiquis libris eos fuisse descriptos apparet. In utroque vero solum illud carmen reperiebatur quod rei rusticae et familiaris praecepta complectitur. Theogonia et Ἀσπίς desiderabantur. Alteri subiectus erat Tzerzae commentarius et intersita fere versibus singulis explicatio verborum singulorum, tanquam quaedam metaphrasis, quam sub glossarum veterum Vossiani codicis nomine nonnumquam laudo. Librum vero hunc primum apello. Alter, qui secundus est, subnectitur aliquot Euripidis Tragoediis. Expositionem Procli, insignis illius Philosophi Platonici, manu exaratum mecum communicavit clarissimus et elegantissimus Vir, Marquardus Gudius, cui et hoc plurimisque nominibus aliis summe deuinctus. Ineditas quasdam annotationes Illustris Scaligeri, et perpetuas fere notas eruditissimi Francisci Guieri, ex duobus exemplaribus, quorum marginibus eas adscripserat, excerptas ad me curavit Emericus Bigotius, decus illud suae Galliae, qui natus est ornandis literis, illorumque conatibus, qui in arte aliqua egregia illustranda elaborant, promouendis. Has Guieri curas (quas novissimas ei fuisse, et postremum librorum, quem

euoluit, antequam in fatalem morbum incideret, is, cui e us debemus, nobis confirmavit Bigotius) si maturius vidissem, correctior haec editio non uno in loco pradiisset. Sed cum mihi traderentur iam maxima pars Hesiodi operis, mearumque in id lucubrationum erat profligata et descripta typis: cerie quae in *Ἑσίοιο* scripseram et in *Ἀσπίδι* omnia. Hinc non licuit annotare, in quibus postea virum illum egregium, necum in easdem cogitationes et emendationes incidisse deprehendi, ne quis suspicetur eius me compilasse scrinia. Norunt multi apud nos viri docti, dudum meis observationibus ultimam fuisse impositam manum, ut nihil post haec iis accesserit, cum Guicci liber ad me perferretur, quamvis postea per horum temporum, quibus vexamur, diritatem interuenerint, quae paene confectam editionem diu retardarunt. Ista praefixeram editioni primae, quae apud *Danilem Elzevirium* prodixit anno *CIO IDC LXVII*, quam etiam, ut eam tum correxeram, tam in Graecis, quam in Latina versione, secuti sunt *Huguetani*. In hac secunda editione, quam denuo recensui, et multis in locis emendaui, usus sum manu exarato libro in *Ἑσίοιο*, qui sane mihi profuit nonnunquam, ut et editione *Venetæ Francisci Trincauelli*, quae prodixit anno *M D XXXVII*. cuius marginibus nonnullas adnotationes Graecas adscripserat ex antiquis scholiis erudita manus, cui accepta referes nonnulla in *Lectionibus* meis non contemnenda. Vale.

 IOHANNIS GEORGII GRAEVII
 L E C T I O N E S
 H E S I O D E A E.

C A P V T I.

Primi duo vexati versus in ἔργοις illustrati. ἐννέπετε ὑμνεῖσθαι. Δεῦτε δὴ. Antiqua Hesiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. Ἀέξειν. Augere. Κάεφειν. Δίκη. Iupiter Iustitiae Praefes. Callimachus illustratus. Hesiodus emendatus. Διάνδιχα θυμὸν ἔχειν. ἔρις ἀγαθή est φιλία. Moschopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ὠρη. Vetus Hesiodi lectio defensa. Elegans praesentium usus apud Graecos. Interpretes Latini saepe notati.

Ιν ἔργοις καὶ ἡμέραις.

v. 1. Μῶσαι Πιερίθθεν ἀοιδῆσι κλείσθαι

Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον] Non veteres solum Interpretes, Proclus, Moschopulus, Tzetzes, sed et Hesychius κλείσθαι exponunt ὑμνεῖσθαι, δοξάζεσθαι. Scholia inedita libri Vossiani. ἀοιδῆσι κλείσθαι, ὠδαῖς καὶ τραγωδαῖς δοξάζεσθαι. et sequenti versu: δεῦτε, ἔλθετε. Eustathius quoque ad Ὀδυσσ. ε. Hesiodum Musas ex Pieria arcessere scribit. Κλείων pro κλειτός nemo Veterum dixit. Inde liquet hos versus sic recte exponi: *Musae ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitae Adeste, quaeso, dicite patri vestro hymnum.* Cum Moschopulo ad κλείσθαι intelligendum existimamus ὅς ἂν ἐθέλητε. Nam ut ille ait: Ἐκ γὰρ Μουσάων κλέος ἔρχεται. *A Musis venit gloria.* ἐννέπετε ὑμνεῖσθαι, est ὑμνεῖτε. ut inferius v. 33. Ἀλλὰ τε πολλὰ Ἀρπάζων ἐφόρεις pro ἡρπαζες, et v. 43. κρύψαντες ἔχουσι βίον, pro ἔκρυψαν. Apud Hom. βῆ δ' ἰὼν pro ἔβη, ὥχετο Φεύγων pro ἔφυγε, et sexcenta talia. Solere vero Poëtas Numina, quorum opem implorant ex locis, quae iis erant sacrata, vocare; Musas ex Parnasso,

Pieria, Helicōne, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hospes est in illorum lectione qui ignoret? Et sic hunc locum intellectum olim fuisse locuples testis est Aristides hymno in Iouem: Εἶεν δὴ Μῦσαι Διὸς παῖδες, ἃ γὰρ ἔγωγε ὄρω· πότε ἂν τις ὑμᾶς ἀμεινον καλέσειεν ἢ νῦν. εἴθ' ὑμεῖς γε ἐπ' Ὀλύμπῳ σὺν Ἀπόλλωνι Μοσηχέτη τὴν θείαν ὥδην ἀδετε ὑμῶσαι τὸν ὑμέτερόν τε καὶ τῶν ὅλων πατέρας, εἴτε Πιερίᾳ Φίλον ὑμῖν ἐνδιαίτημα, εἴτε ἐν Ἑλικῶνι τῷ Βοιωτίῳ χορεύετς. *Agite erga Musae, Iouis filiae, (nec enim vos umquam alias quam nunc inuocare praestiterit) siue in Olympo cum duce Apolline diuinum canitis canticum, vestrum simul et uniuersorum patrem celebrantes, siue Pierium vos delectat domicilium, siue in Boeotio Helicōne choreas ducitis.* In versu secundo δὲ legitur in utroque MS. Vossiano, ut et meo, nec non in editionibus priscis, Veneta Victoris Trincauelli, Florentina Iuntae, aliisque, et id omnes agnoscunt Interpretes veteres, ut mirer H. Stephanum solius Eustathii auctoritate compulsam reposuisse δι', quod deinceps pleraeque editiones occupauit. Habet ista particula obsecrandi vim in hisce formulis, δεῦρο δὲ, Φέρε δὲ, ἴθι δὲ, age, sis, quaeso. Hom. ἄξον δὲ ἔγχος Διομήδεος. Socrates in Phaedro apud Platonem: ἄγετε δὲ ὦ Μῦσαι, quo expressit hoc nostri Poetae: δεῦτε δὲ ὦ Μῦσαι. Sed totus locus Platonis addendus est, ut ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: ἄγετε δὲ, ὦ Μῦσαι, εἴτε δι' ὥδης εἶδος λίγεια, εἴτε διὰ γένος μασικὸν τὸ λιγύων ταύτην ἔχειτ' ἐπωνυμίαν, ἑυλλάβετε τῷ μύθῳ, ὃν με ἀναγκάζει ὁ βελτίων ἄποσι λέγειν. Quid hic τὸ λιγύων, scribendum puto τὸ λιγυρὸν, et vertendum: *Agite igitur, o Musae, dulces siue propter cantus genus, siue propter Musicae genus suauis, hoc nomen consecutae estis, mihi adsitis in hoc sermone quem me hic amicus optimus iubet habere.*

v. 3. "Ὅν τε διὰ βροτοῖς] Hos duos versus aliter distinximus, et exposuimus quam vulgo fit, uti apparet ex nostra editione. Vide inferius rationes in notis ad v. 430. Θεογονίας. "Ὅν τε διὰ est, ut apud Demosthenem διὰ τὰς θεάς, Deorum beneficio et munere. Sic et Iohann. VI, 51. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ Πατήρ, καὶ ἐγὼ ζωὴν διὰ τὸν πατέρα. Sic ego uiuo, beneficio patris.

v. 5. ῥεῖα μὲν γὰρ βριαίει, ῥεῖα δὲ βριαόντα χαλέπτει] Vterque Codex MS. utroque loco legit ῥεῖα. quam veram lectionem esse Tzetzes ostendit: Τὸ ῥεῖα συνίζησις ἐστὶ τῆς ρεῖ μακρᾶς συλλαβῆς, καὶ τῆς ἁλφά εἰς μίαν μακράν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

ῥεῖα μὲν γὰρ Φεύγεσκειν ὑπ' ἐν Τρώων ὄρμαγδῶ.

Quae

Quae loca male Guilielmus Canterus, decus nostrae Traiecti; sollicitauit. Hesiodus :

Εἴαρι πολλῆν, θέρεος δὲ νεωμένη καὶ σ' ἀπατήσῃ.
Vbi rursus male mutat in εἴαρι. Hom. II. π.

Αἶνε ζῶν πέμψης Σαρπηδόνα ὄνδε δομόν δε.
Idem Iliad. υ.

Ἴσον τείνειεν πολέμα τέλος, οὐ με μάλα ῥῆτα.

v. 6. Ἀδελον ἀέξει] *Obscurum augei.* hoc est, euehit, ornat, Callim. hymno in Iouem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἀτερ ὄλβος ἐπίσταται ἀνδρας ἀέξειν. *Sine uirtute diuitiae non possunt homines ornare.* Homero est τιμῇ ὀφέλλειν. In qua notione quum et Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in versione. Sueton. Claud. *In semet augendo parcus atque ciuilis nomine Imperatoris abstinuit, nimios honores recusauit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatusque a Demosthenes eum quem tenebat gradum adscenderat.*

v. 7. Ἀγῆνοφα κάρφει] Versiones vulgatae: *superbum contrahit.* Alii: *desiccet.* Inepte. Recte Proclus ostenderat, κάρφειν hic esse εὐτελῆ ποιεῖν καὶ ταπεινόν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expressit, et pridem Muretus obseruauit :

• *Valer ima summis*

Mutare, et insignem attenuat Deus. inferius v. 575 :

Ὡρη ἐν ἀμητοῦ ὅτε τ' ἥελιος χρεῖα κάρφῃ.

Tempore messis quando sol corpus attenuat, hoc est, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκη δ' ἰθύνη θέμισας] *Iuste rege iudicia.* Sic bene prisci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui haec retulerunt ad Iouem. Δίκη est ἐν δίκη, siue σὺν δίκη, ut Moschopulus. δίκη ἰθύνειν θέμισας est praeesse iudiciis, et ea sic gubernare ut leges exerceantur, et iustae ferantur sententiae. ἰθύνειν est regere, gubernare. Hesych. ἰθύνει, ἀπορροῖ, ἐξισοῖ, διοικοῖ, εὐθύνει, κυβερνᾷ. Iupiter enim Iustitiae Praeses et vindex habebatur. Plutarchus: πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον Ὁ μὲν Ζεὺς καὶ ἔχει τὴν Δίκην παρέδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ Θέμις ἐστὶ, καὶ νόμων ὁ πρεσβύτατος καὶ τελειότατος. *Ioui Iustitia non adfidet; sed ipse est Iustitia et Themis, et lex antiquissima et perfectissima.* Callimachus hymno in Iouem: v. 81.

Δῶκας δὲ πτολίεθρα φυλασσέμεν. ἴζο δ' αὐτὸς.

Ἀκρῆς ἐν πτολίεσσιν ἐπόψιος οἷτε δίκησι.

Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἳ τ' ἐμπαλιν ἰθύνουσιν.

Constituisti qui urbes custodiant: tuque ipse praefides in arcibus, Inspector tam eorum qui legibus populum sub iniquis, quam eo-
rum

rum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Ioui enim arces sacrae sunt, teste Aristide hymno int Iouem, qui et ibi docet Iouem esse praesidem Iustitiae. Vide et Euripidis Troad. In Theogonia eodem sensu dixit διακρίνειν θεμίτας δίκαις vers. 85, de rege:

Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θεμίτας
Ἰθεῖησι δίκησιν.

Omnes ipsum respiciunt reddentem ius rectis iudiciis V. 886. Ingeniose quidem vir summus pro Πέρση legit Πέρση. Sed quomodo ἰδὼν αἰῶν τε commode possit iribui Persae non video: quin tota oratio videtur huic emendationi et sententiae τῷ πανυ aduersari. Haec enim Poëtae mens est, audi intuens et auscultans, uti ius valeat regente te, utique ego Persae vera praecipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid sibi. Sic olim sentiebam de hoc loco, sed accuratius cum nunc illum expenderem, vidi eundum esse in sententiam magni viri Danielis Heinsii, qui contra veteres Interpretes vidit non haec referenda esse ad Iouem, perperamque vulgo hos versus legi et distingui. Sententiam autem esse, Vide et attende, Persa, et sine ambitione iudica: ego vero, o Persa, tibi vera praecipiam. Itaque sic cum Heinsio interpungo. κλυθι ἰδὼν αἰῶν τε δίκη δ' Ἰθυσε θεμίτας Τύνη, ἐγὼ δέ κε Πέρση ἐτήτυμα μυθησαίμην. In meo sane MS. legitur Πέρση, non Πέρση. Ceterum non Pausanias tantum, quod Scaliger observauit, sed etiam Aristarchus hos priores decem versus obelis suis iugulauit, et Praxiphanes discipulus Theophrasti, notante Tzerze, in peruetusto libro illos se non reperisse testatus est. Praxiphanes autem iste videtur esse ille, qui a Diogene Laërtio in vita Platonis, narratur Platonis et Isocratis sermonem de Poëtis prodidisse memoriae. Huius Praxiphanis etiam alibi meminit Diogenes. Cuius aetatis fuerit non obseruatunt docti Interpretes, quod ex hoc Tertzis annotatione discimus.

V. 11. Τὴν μὲν κεν ἐπαινέσσεις νοήσας] Vterque MS. Vossianus et editio Basileensis Isingrini: ἐπαινήσεις. Quod quis non probet prae duro illo diplasiasmo?

V. 13. Διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid Interpretibus Latinis in mentem venerit, qui haec ita vertunt: *in diuersa autem animum distrabunt.* quo nihil a Poëtae sensu et Graecis verbis potest fingi alienius. διάνδιχα θυμὸν ἔχειν Homero est δίχα θυμὸν ἔχειν, dissentire, discrepare. ll. v, v. 31:

Βάν δ' ἵμεναι πόλεμόνδε θεοὶ δίχα θυμὸν ἔχοντες.

Ibant in praelium Dii discrepantem animum habentes.

hoc est, a se inuicem dissentientes, aliis stantibus pro Troia,
aliis

aliis in Troiam. Vbi vulgo versiones inepte : *dimisum animum habentes*, pro qua alii dicunt ἀνδρῶν θυμὸν ἔχειν. Quid vero miri Poëtam εἶρῃν tribuere animum, quum inter Deas referantur et hic et in Theogonia?

v. 15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης

Ἀθανάτων βελήσιν εἶρῃ τιμῶσι βαρεῖαν] Haec cum Tzerze non sic accipienda sunt, quasi Deus sit malorum auctor. Sed haec est Hesiodi mens, omnia quae geruntur Dei numine geri : illum hominibus aut propter vitia, quibus sunt obnoxii, aliasque causas nobis saepe parum exploratas, corrumpere consilia, sanam eripere mentem, et contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Ὀδυσσ. ψ.

Μαῖα φίλη, μαργήν σε θεοὶ θέσαν, οἳ τε θύνανται

Ἀφρονα ποιεῖσαι, καὶ ἐπίφρονα περ μάλ' ἔοντα,

Καὶ τε χαλκφρονέοντα σαιοφροσύνης ἐπέβησαν.

Nutrix dilecta, insanam te Dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fueris, et delirum prudentiae compositum reddiderunt. Nam ut bene alius Poëta:

Ὅταν γὰρ ἐργὴ δαιμόνων βλάπτει τινά,

Τάτω τὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν,

Τὸν ὕν τὸν ἐσθλὸν εἰς δὲ τὴν χεῖρ᾽ ἀτρέπτει

Γνώμην, ἣν οἶδ' ἢ μηδ' ὧν ἀμαρτάνει.

Quando ira deorum aliquem laedit, huic primo eripit prudentiam, et sanam mentem, et in deterius mutat consilia, ut non videat quae peccat. P. Syrus Mimus: *Fortuna quem vult perdere stultum facit.*

v. 17. Νύξ ἐρεβεννή] Nox habetur mater omnium rerum tristium et malarum, sicut in sacris litteris tenebrae. Opera tenebrarum apud Apostolum, *proiici in exteriores tenebras*, apud Matthaeum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *induzus luce*, *habitare in luce inaccessa*, et felicitas sempiterna saepe *lux* appellatur.

v. 19. Γαίης ἐν εἰζήσιν] Haec verba non referenda esse ad Iouem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, praeclare monuit Daniel Heinsius ὁ πᾶν, cui Hesiodus et omne litterarum genus plurimum debet. Nihil certius haec ad Ἐρῖν pertinere bonam, quam Philosophi Φιλίαν dicunt, quae dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum praeter quatuor elementa constituit Νεῖκος et Φιλίαν.

Τέσσαρα γὰρ πάντων εἰζώματα πρῶτον ἄκβε

Ζεὺς ἀργής, Ἥρη τε Φερεσβίος, ἡ δ' Αἰδωνεύς,

Νῆσις δ' ἡ θαρρυοῖς τέγγει κρυνῶμα βρότειον.

Νεῖκος τ' ἐλόμενον δίχα τῶν ἀτάλαντον ἀπάντη.

Καὶ Φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε.

Quatuor

Quatuor omnium rerum principia primus audi, Iupiter candidus, Iuno alma, et Pluto, Ac Nestis quae lacrymis tingit humanas scatebras, Et contenzio perniciofa quae absque iis par est ubique, Et amicitia cum his quae aequae longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus aduersus Mathematicos: "Εξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς· τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικὰς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ. δύο δὲ τὰς δραστηρίους Φιλίαν καὶ νεῖκος. Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam et discordiam. Vide et Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὸν ἀμείνω cum ἀνδράσι coniungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longe meliorem esse hominibus: quos redarguit copula et συνέπεια, quae ita constituenda: Θῆκε δὲ μιν πολλὸν ἀμείνω, scilicet ἔριν Κρονίδης ἐν γαίης ῥίζησιν καὶ ἀνδράσι. Posuit illam longe meliorem in terrae radicibus, hoc est, in terra et inter homines. Ἐν ἀπὸ κοινῆς repetendum.

v. 20. Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων Πλάσιον, ὃς σπεύδει ἀρόμεναι ἢ δὲ φυτεύειν] Hic rursus Interpretes male gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, vt si ὃς hic esset relatiuum, quum tamen hic ponatur pro ἔτος, quod discere poterant ex Moschopulo et Proclo. Glossae MS. Vossianae: ὃς, ἔτος, πτωχός. Iners, inquit, videns alium labore diuitias inuenisse, et ipse eadem ratione opes quaerere studet. Eodem sensu inferius:

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός
Πλατύντα.

Quod si laborares mox te aemulabitur otiosus ditescenten. Tzetzes videtur legisse ὥς. Porro in MS. legitur ἀρόμεναι, quam lectionem tuerur Tzetzes, qui propter liquidem μ τὸ εὖ produci contendit. Proclus vero hoc a Graecorum Poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infinitiuis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἀφενον σπεύδοντα] MS. I. Voff. εἰς ἀφενος σπεύδοντα. Sic etiam Moschopulus: "Αφενος ὁ ἀπὸ τῶν ὠρῶν τῆ ἐνιαυτῆ ἀθροισόμενος πλάτος. τὸ αὐτὸ καὶ βίος, ἀφ' ἧ βιοῖ τις δηλονότι. λέγεται δὲ ὁ ἀφενος ἀρσενικῶς, καὶ τὸ ἀφενος ἑδετέρως. Sic legendus hic locus. Vulgo male et sine sensu ἀπὸ τῶν ὄρων τῆ ἐνιαυτοῦ. Eadem ratione peccarunt in ὠραῖος apud eundem Moschopulum v. 32. vbi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπαλαχὸν ἔοντα] Graeci Scholiastae omnes recte ἀγορῆς explicant ῥημάτων καὶ φημῶν ἤ γὰρ φιλονεικίῶν κινημένων ἐν ἀγορᾷ. Latinos vero quis ferat, qui *fori auscultatorem*

εταροtem transtulerunt? Quis Latine sciens intelligat quid sibi velit *fori auscultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορῆς ἐπακχοὶ sunt homines subrostranei, ἀγοραῖοι, Aristophani ἀγορᾶς περιτρίμματα, circumforanei, concionales, qui, ut Liuius ait, *concionibus haerent adfixi et in foro viuunt*: siue ut Cic. I. de Orat. c. vlt. *qui in subsellis habitant*, quamuis ibi loquatur de caufidicis. Latinis proprie tales homines canalicolae. Gell. IV, 20: *Qui iurabat cauillator quidam et canalicola, et nimis ridicularius fuit*. Vid. Festum: Dicuntur et homines ordinarii. Festus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurram, et improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque causam in ordine staret aduentium praetorem. At Aelius Stilo qui minime ordine uiueret*. Ἀγορῆς ἐπακχὸν εἶναι Plauto est foro operam dare. Terent. *lites sequi*. Posses tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακχός, *fori auditor*, ut apud auctorem dialogi de causis corruptae eloquentiae, quem ego quidem Quintiliani esse nullus dubito. Rationes alias dabo. Is cap. 34. *adolescentes, qui in subsellis quotidie nobiles causarum patronos audiebant orantes, vocat fori auditores: Atque hercule, sub eiusmodi praeceptionibus iuuenis ille de quo loquimur, oratorum discipulus, fori auditor, sectator iudiciorum, eruditus et assuefactus alienis experimentis, etc.* Sed hic in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὡρῇ γὰρ τ' ὀλίγῃ πέλεται] Non est ut recedamus a lectione librorum et Interpretum veterum expositione, qui aiunt Ὡρῇ ψιλᾶσθαι, et interpretantur Φροντίδα, sicut et MS. 1. Vossianus cum Glossis: Ὡρῇ νεϊκέων τ' ἀγορέων τε, ἢ Φροντίς δικαστηρίων, δημηγοριῶν. Verba vero haec Ὡρῇ ὀλίγῃ πέλεται νεϊκέων τ' ἀγορέων τε sunt ὀλιγωρεῖ νεϊκή καὶ ἀγοράς, vel ὀλιγωρεῖν χρὴ νεϊκή τ' ἀγοράς τε, non curare debet forenses curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἰς, ἢ σ' ἀν' ἐγὼ περ ἄγω. Hac is, qua te ducō. hoc est, ire debes. Hom. Iliad. χ, v. 62. Αὐθὶ μένω μετὰ τοῖσι δεδεγμένος εἰσόκεν ἔλθης; Ἡ δὲ θέω μετὰ σ' αὐτίς; Illic maneo cum his expectans donec venias; An te sequor rursus? Μένω, θέω, est μένειν, θέειν δεῖ. Luc. VIII, 19. Σὺ εἰ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. Tu ne es qui venturus est, an alium expectamus? vide et Matth. XXVI, 8. Πέλεται pro πέλεσθαι δεῖ. Sic saepe praesens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Ποίαν ἢ ταύταν, ἢ κείναν σεῖχω;

Quamnam, hanc ne an illam eo? pro σεῖχειν δεῖ.

Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores sacros. Matth. III: Πᾶν ἔν δένδρον μὴ ποιεῖν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Omnis arbor non ferens fructum

fructum bonum excinditur et in ignem coniicitur. Hoc est, excindi et in ignem coniici debet.

CAPUT II.

Hesiodi obscurus locus expositus contra Graecos et Latinos Interpretes. Ὠραῖος βίος Ὠραῖοι καρποί. Ὠραῖον ὕδωρ. Ὠρα ἔτης. Lectio antiqua Poetae bis asserta. Ἐργάζεσθαι ἔργον. Dimidium plus toto. πηδάλιον. Sctum in Pandecte illustratum, repudiata Commentatorum sententia. Gubernacula in nauibus Veterum duo. Hesiodus emaculatus. Γυιοκόροι μελεδῶνες. Interpretum varii lapsus.

V. 31. Ὡραῖος] Βίος Ὠραῖος Latini interpretantur, *victus tempestivus*. Graeci vero magistri, *ex singulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri posset. Nam Ὠραῖοι καρποί sunt omnes fructus e terra provenientes qui in mensis leetandis apponuntur pro anni et temporis ratione, ut verni flores, aestiva mala, pira, pepones, autumnales vucae, et quae hyeme possunt haberi. Antigonus Carystius in vita Menedemi. Τράγημα μὲν θέρος, ἡ κύαμος συνεχῶς ποτὲ δὲ καὶ τῶν Ὠραίων εἰσεφέρετό τι, τὲ μὲν θέρος ἄπιος ἢ ῥοία. τοῦ δ' ἔαρος ὠχροί, κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἰσχάδες. *Pro bellariis dabatur lupinum et saepius faba: Nonnumquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, aestate malum Punicum, vere eruilia, hyeme caricae.* Male Interpretes Dipnosophistae reddit: *ex fructibus horariis*. vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet proprie Graecis Ὠραῖος καρπὸς dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hic tamen agi omnes vident. Sic et apud Aelian. Var. Hist. I, 31. Ὠραῖα τραγήματα. Persuasissimum itaque habeo Ὠραῖον βίον esse fructus aestivos, qui ἐν ὥρᾳ, ἡγουν ἐν ὥρᾳ ἔτης, aestate, diebus canicularibus tempore messis colliguntur. Ὠρα enim et Ὠρα ἔτης κατ' ἐξοχὴν significat aestatem, et quidem adultam, dies caniculares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc Ὠραῖος est aestivus. Ὠραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus ostendit esse pluuiam aquam, quae media aestate cadit, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ὃν ὀνομάζουσιν ὥραν ἔτης. *tempore illo quod vocant ὥραν ἔτης, hoc est, dies caniculares.* Plinius sane Ὠραῖον μέλι vertit mel aestivum, ut pulcre notauit

vir Magnus ad Athenaeum III. Animaduers. cap. 6. Nec aliter capiendum inferius v. 305 :

"Ὡς κέ τοι ὦραίη βιότῃ πλήθωσι καλῶς.

Vi victu aestate collecto impleantur horrea.

In sequente versu nescio cur contra manu exaratorum librorum et priscarum editionum fidem recentiores scribant Τῷ κε κορυσσάμενος. sed video hoc ab H. Stephano profectum qui κε putat seiungendum et pro ἄν poni. Sed rectius MSS. et omnes scholiorum Auctores scribunt κεκορυσσάμενος cuius libertatis poeticae exempla quis desideret nisi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κεκύθωσι pro κύθωσι, λαλάβωσι pro λάβωσι. Leuia haec sunt, fateor, nec monerem, nisi Stephani auctoritas multos in errorem induxisset.

v. 39. Δίκην δικάσσαι] MS. vterque et editio Vlprii apud Isingrinum, δικάσαι. Stephan. δικάσαι. Sed rectius vulgatae, metro poscente. Phocylides etiam in editione Stephani:

"Ἦν σὺ κακῶς δικάσης, σὲ θεὸς μετέπειτα δικάσει
Scaliger in libro suo notauit, ἐθέλξει hic positum esse pro ἡθέλον. vere.

v. 40. "Ὅσω πλεόν ἡμῖν παντὸς] Quam variae sint huius loci expositiones nemo ignorat. Mihi maxime probatur Platonis et Aristotelis. vterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. praestare censet dimidium, si illo moderate vtaris, toto, hoc est, magnis diuitiis, si luxu diffluas, aut turpiter prodigas. Eiusdem fere sententiae est illud Catonis in distichis: *Quod nimium est fugito, paruo gaudere memento.* Sed tamen hic proprie docet fratrem Poeta, omissis litibus, praestare quietam possessionem dimidii, quam totius litibus quaerendam, praesertim si parce viuas. Nam vt vere Lucretius Lib. V. *Quod si quis vera vitam ratione gubernet, Diuitiae grandes homini sunt viuere parce.* Sequens versus id docet, in quo parcimoniam, quae tam magnum est vestigal, tantopere laudat. Propter eandem causam Pythagoras quoque deterrebat ab usu carniū homines, ὥς εὐπορίζεις αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφάς, αἵπυρα προσφερομένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνεσθαι. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι, ut homines victui tenui assuefierent, ut cum cibis minime coctis iuerentur, et aquam solam biberent, facilem haberent viuendi rationem. Hinc etiam tam corporis sanitatem, quam acumen animi illis accessurum, teste Diog. Laertio in Pythag.

v. 43. Ῥηιδίως γὰρ κεν ἐπ' ἡματι ἐργάσαι] Verte: *Facile enim uno die tantum quaesiuisses.* Vulgo: *tantum operatus esses.* Sed ἐργάζεσθαι hic est labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex praecedente versu βίον. Quod

loquendi genus postea imitatus est Andocides: ἐργάσασθαι τὸν βίον ἐκ τῆς δικαίας καὶ τῶν χειρῶν. *viatum quaerere iuste suis manibus.* Ἐργάσασθαι βίον est viatum parare, quaerere unde utamur, *vitam quaerere*, ut Ennius loquitur. *Nautisque mari quaerentibus vitam.* Vita Latinis, aequae ut Graecis βίος, est victus, alimenta, quae ad vitam tuendam pertinent. Et sic hoc loco capiendum, non pro incertis vitae casibus, ex sequentibus liquido apparet. Ἐργάσασθαι eandem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην καὶ τὴν οἰκίαν θρέψαν. *Et alimenta ipsam quaesitam, et familiam sustentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενοι δὲ χρήματα μεγάλα, θελήσας ὁπίσω εἰς Κόρινθον ἀπικέσθαι. *Cum magnam pecuniam adquisivisset, voluisse redire Corinthum.* Ion. VI, 27. ἐργάσεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην, hoc est, *nolite conquirere victum qui perit.* Obscure vulgatus. *Operamini non cibis, qui perit.* Nec melius Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc et ἐργάσασθαι simpliciter est quaestum facere, acquirere, ut apud Demosthenem in orat. contra Apaturium: ναυτικῶς ἐργάσεσθαι est quaestum facere pecunia in foenore nautico collocata. Sic optime illum locum emendavit maximus virorum Salmasius, cui nihil viget par et secundum. Inde ἔργον est lucrum, quaestus. Sophocles:

Ἄλλ' ἔδὲν ἔργον ταῦτα θρηνεῖσθαι μάτην.

Sed nullum lucrum est ista deplorare. Vbi Scholiastes: ἔδὲν ἔργον, ἔδὲν ὄφελος. Quia vero nullus quaestus est vberior, quam qui ex usuris et foenore capitur, ἔργον, et ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de foenore: ἐργάσεσθαι χρήματα et exercere pecuniam, foenori locare, ut recte a viris doctis ostensum est iam pridem. Matth. XXVI, 16. εἰργάζετο ἐν αὐτοῖς, scilicet, πέντε ταλάντοις. *quaestum fecit illis scilicet quinque talentis.* Est Hebraicum loquendi genus ἐργάσεσθαι ἐν τινι, pro quo Graeci ἐργάσεσθαι τινι. Vide Beza.

v. 45. Αἰψά κε πηδάλιον] Miror omnes versiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hic interpretari temonem, stivam, quum mihi sit exploratissimum intelligi clauum navis, seu gubernaculum. Glossae MS. Vossii: πηδάλιον αὐχένιον. sed, etsi aliae deessent rationes, non finit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' εὐεργές ὑπὲρ καπνῶ κρεμάσασθαι

Clauum artificiose factum super fumum suspendito.

Ibi praecepta expedit quid hyeme, confecta navigatione, sit faciendum: solebant autem tum clauos in fumo suspendere, quo credebantur indurari ac a putredine seruari, aequae ut nunc caro salita fumo induratur. Virg. I. Georg.

Et suspensa focis explores robora fumus.

Aristo-

Aristophanes in "Ορνισι:

Πρῶτα μὲν ὥρας Φαίνομεν ἡμεῖς ἦρος, χειμῶνος, ὁπώρας.
Σπείρειν μὲν, ὅταν γέρανός κρῶζας ἑς τὴν Λιβύην μετα-
χωρεῖ,

Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι καθεύδειν.

Primum quidem tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumnii,

Seminare quidem quando grus crocizans in Libyam decedit,

Et tunc iubet nauzam suspendentem clauum dormire.

hoc est, quum tempus est naues subducendi, clauum suspen-
dendi, et nautae possunt secure in vtramque aurem dormire.
Male et ibi Interpretes πηδάλιον temonem vertunt. Aristo-
phanem haec loca Hesiodi, de quibus agimus cum maxime,
respicere facile intelligunt omnes, et clare Scholiastes osten-
dit: Καὶ τῆτο παρὰ τὸ Ἡσιόδειον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ
καπνῆ καταθεῖο. καὶ πηδάλιον δ' εὐεργές ὑπὲρ καπνῆ κρε-
μάσασθαι. Duas vitam tuendi rationes Veteres praecipue
coluisse in hoc opere docet Hesiodus, nauigationem nimirum
et agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut ter-
ram conferendo et colendo. Vtroque hoc victum parandi
modo aerumnoso et laborioso essemus leuati, inquit Poeta,
neque in mari iactari cum tanto periculo, neque opere rustico
nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem
illam victum et amicum curandi viam. Suspenderes clauum
fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent ma-
ria, et naues subductae, et nauigandi studium deponeres,
numquam mare tentares et infidis procellis tuum caput quae-
stus causa committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque
D. Heinsius sensum huius loci in Introductione, sed nec ipse
in tot suis editionibus foedum hoc mendum expunxit, nec
ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more proverbum na-
tum ὑπὲρ καπνῆ πηδάλιον, de iis qui artem desinunt, nec
amplius exercent, sed otio se dedunt. Eustath. ad Iliad. I. p. 650.
edit. Basil. δῆλον δ' ἐκ τῆ καπνῆ καὶ παροιμίας τὸ ὑπὲρ καπνῆ τὸ
πηδάλιον ἐπὶ τῶν ἀργέντων, καὶ καταμελάντων τὰς τέχνας,
ὅποιον τι καὶ τὸ ἐπὶ πασσάλῃ τόξον ἢ κιθάραν ἀγκρεμάσασθαι.
Vnde liquet paroemia ducta a fumo, super fumum gubernaculum,
de otiosis, et artes desinentibus, quale est in clauo suspendere ar-
cum aut cibaram. Haec de πηδαλίῳ disputatio in mentem
mihi reuocat S. C. Claudianis temporibus factum, cuius frag-
mentum nobis seruatur lib. XLVII Π. Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ve*
si quis ex naufragio clauum vel unum ex his abstulerit, omnium
rerum nomine teneatur. Hic Interpretibus aqua haeret dubi-
tantibus quid per clauos Imperator intelligat, quum non nisi
vnum in naui clauum esse existiment. Sunt viri eruditissimi

qui docent clauum modo pro ἄκρω τῆ πηδαλίου, modo pro toto poni gubernaculo, et clauos hic esse gubernacula, clauo annexa. Quod sane ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet vnum clauum, numquam duos. Gubernaculi partes sunt οἶαξ, φθεῖρ, πτερύγιον, αὐχὴν. Οἶαξ est clauus, quo, vt Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naues vero Veterum paulo maiores duo habebant gubernacula, duos clauos. Hinc Graecis dicuntur ἀμφίπρυμνοι tales naues. Petron. *Nunc per puppim per ipsa gubernacula dilabendum est, a quorum regione funis descendit, qui scaphae custodiam tenet.* Idem: *Pergis interim tempestas mandata fasorum exequi, omnesque reliquias nauis expugnari. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut rems.* Apud Heliodorum V. Aethiopic. Theagenes et Chariclea ad Ithacae promontorium appellant, τῶν πηδαλίων θάτερον ἀποβαλόντες, *ab eo clauo amisso.* Lucas Act. xxviii. in Pauli naue dixit in numero multitudinis τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, *vincula clauorum.* Sed omnium clarissime genuinus Hippolytus de Anti-Christo, quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus et mihi coniunctissimus, cui breui plurimum res litteraria debet, in elegantissima comparatione Ecclesiae cum nauī: Θάλασσα ἔστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναὺς ἐν πελάγει χειμαζεται μὲν ἀλλ' ἐκ ἀπόλλυται. ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἔμπειρον κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει δὲ ἐν μέσῳ καὶ τὸ τροπαιὸν τὸ κατὰ τῆ θανάτου, ὡς τὸν σταυρὸν τῆ Κυρίας μεθ' ἑαυτῆς βασάζουσα. Ἐστὶ γὰρ αὐτῆς μὲν πρῶτα ἡ ἀνατολή, πρῶτα δὲ ἡ δύσις· τὸ δὲ κύκλον, μεσημβρία. οἶακες δὲ δύο αἱ δύο διαθήκαι. Sic enim recte MS. Eboracensis. Possunt hi clauī videri in columna Traiani et Argo nauī, in signis coelestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summae eruditionis, qui in omni doctrinae genere primas tenet, in Hierozoico, et Cl. Schefferum de militia nauali. Sed haec in transcurso.

v. 48. Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλόμητις, quomodo legendum censet Moschopolus: sicut ποικιλόμητις, δολόμητις, quae tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset ητης. Sic noster in Theog. αἰολόμητις Προμηθεὺς. Apud Hom. πολύμητις, εὐμήτις. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui et ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8. et Proclus frequenter, tueretur ἀγκυλομήτης. Eustathius vero ad Ὀδυσσ. γ, ait vtramque terminationem apud Veteres inueniri. Illam in ητης esse a μῆδω, hanc vero αμήτις, ἢ βελή. v. 51.

v. 51. Διὸς παῖς μῆτιόνεός] Imperite μῆτιόνεός et μῆτιέτης vertunt *consilius*, quum potius sit consilii plenus, consiliorum auctor, μέγα βελεύων vt recte circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc praetermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In praecedente versu παῖς Ἰαπετοῖο verte: *filius Iapeti*. Gloss. Vetus: Παῖς ὁ υἱός, *Filius*. Non ignoro Latinis quoque Poetis puer pro filio dici, vt *Veneris puer* apud Ovidium *Cupido*, *Luisonae puer* Horatio *Apollo*, sed in versionibus, quae in tironum et Graecae linguae non satis peritorum gratiam adornantur, haec non habent locum. εὖς autem reddidi *egregius*. Moschopulus exponit καλός. Et Hesych. εὖς, ἀγαθός, καλός, μέγας, εὐτυχής. Glossae MS. Voss. εὖς, μέγας. Sane apud Hom. coniungitur εὖς τε μέγας τε. Sic in Ἀσπιδι v. 25. εὖς παῖς Ἀλκαίου. *egregius filius Alcaeii*. vbi Interpretes: *praestans puer*.

v. 55. Pro χαίρεις prior liber Vossianus χαίροις.

v. 62. Ἀθανάταις τε θεαῖς εἰς ὧπα εἶσκειν] MS. I. editio Hingrini, Tzerzes: ἀθανάτης θεῆς. Idem cōdex, vt et Palatinus, sequenti versu legunt παρθενικῆς pro παρθενικῆς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossae MS. Palatini libri exponunt optime παρθενα. Vossianae addunt subintelligendum ποιεῖν. Pertinet παρθενικῆς εἶδος ad Pandoram non ad Deas, vt vulgo capiunt. Iupiter, inquit, iussit Vulcanum quam celerime ex luto formare massam, illamque voce humana instruere et viribus, et tanta pulcritudine virginali vt ad formam Dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facile vident qui animum aduertunt.

v. 66. Γυιοκόρος μελεδῶνας] Veteres quidem magistri in explicando γυιοκόρος mire ambigunt, sed mihi recte vidisse videntur illi, qui exponunt τὰς μέλη κοσμέσας, sicuti praeter Moschopulum et Proclum Vossianae Glossae, et Phaurionus. Κορεῖν est κοσμεῖν, καλλωπίζειν. Hesych. κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Vnde et νεωκόρος, qui templum ornat et tuetur, aedituus. In actibus Apostolorum Ephesus dicitur νεωκόρος Ἀρτέμιδος, aedituus Dianae. Sicut et in nummis Graecorum frequenter vrbes et populi νεωκόροι Καισάρων appellantur, quia templa in honorem illorum excitauerunt, quibus ornandis et colendis operam suam deuouerant, vt quasi essent Caesarum aeditui, vt monuit vir illustris Caspar Geuartius, sicut Ephesii Dianae sunt, νεωκόροι, propter illustrissimum et maximi operis templum, quod in eius Deae honorem in sua habebant vrbe. Γυιοκόροι μελεδῶνες sunt curae, quae totae inornando corpore sunt occupatae. Mulieres vero quo studio

magis tenentur quam comendi et excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT III.

In Hesiodo tres mendae deletae. Idem expositus. Ἀμφιγυήεις. Φωνή. Iouis dona quomodo reiicienda esse Hesiodus doceat. Θαλίαις τέρπεται. Hesiodo versus fugitiuus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum viuendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. μήλα, Poma omnes arbutei fructus. μήλα pro opibus. Ἐπὶ βροτὶ κτείνεσθαι. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes saepius reprehensi. Ἡέρα ἐσάμενοι.

v. 69. Ὡς ἔφατ', οἱ δ' ἐπίθοντο] Vitia haec sunt ne in pueris ferenda, et tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἐπίθοντο. Nec aliter MSS. Sequentē versu Ἀμφιγυήεις est περὶ γυῖα βεβλαμμένος. γυῖα κατ' ἐξοχήν dicuntur manus et pedes. Homer.

Γυῖωσω μὲν σφῶϊν ὑφ' ἄρμασιν ὠκέας ἵππους.

Frangam quidem pedes celerum equorum ante currus.

Γυῖωσω enim, ut bene Porphyrius ad Homerum obseruat, est σκελεαγεῖς ποιήσω. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum a Graecis proprie tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐπίθετα singulis Diis et Heroibus assignare, iisque uti loco ipsorum priorum, Latini vero careant tali voce, qua illum commode possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Amvici Claudus* enim Latium vetus ignorat, vertendum est, Vulcanus: ut ἐννοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concurrens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Graecos ὅσα κόνις.

v. 77. ζήθεσφι MS. I. pro ζήθεσσι.

v. 71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον] Hoc est, ἱκελον χεῖμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *figere ex argilla similitudines*. Sic fere Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Iuuenalis: Sat. II, v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacon emat*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

v. 79. Ἐν δ' ἄρα Φωνὴν θῆκε θεῶν κήρυξ] Quaerunt Graeci Magistri quomodo hic Mercurius vocem Pandorae indidisse

didisse potuerit, quum paulo ante Vulcano eius confectio mandata fuisse dicatur. Itaque Φωνήν v. 61. interpretantur ὄργανα Φωνῆς. sed licet haec exponendi ratio possit probari, nondum tamen essemus defuncti. In praecedente enim versu iam commemorauerat Mercurium Pandorae pectori inseruisse αἰκυλίς λόγας. quomodo vero illos sine voce? et quomodo res ab eodem gesta tamquam diuersa, a diuersis acta narratur? Quid quaerimus? Φωνή hic est ὄνομα, ut apud Hom. Il. γ.

Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλῆσσατο Φωνῇ.

Priamus Helenam vocauit nomine. ubi Φωνῇ perperam παρέλκιν docent, et exponunt uoce. Gregor. Μῆτε ἡμᾶς εὐθύνητε τῆς ὑψηλοτέρας Φωνῆς. Ne nos increpetis ob uerbum insolentius. ἐνέθηκε Φωνήν est nomen imposuit. Ita omnino Hesiodum intelligendum ipse docet: ὀνομασε δὲ τήνδε γυναῖκα Πανδώρην, appellauit autem mulierem hanc Pandoram.

v. 86. Μῆποτε δῶρον δέξασθαι] Iouis igitur dona sunt reicienda? Sed egregie huius loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adolescenti Poëtae sint audiendi, ostendens Διὸς δῶρα esse fortunae munera: Ὁ Ἡσίοδος τὸν Προμηθεῖα παιῶν τῷ Ἐπιμηθεῖ παρεκκελευόμενον,

— — — μῆποτε δῶρον

Δέξασθαι παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπίᾳ, ἀλλ' ἀπὸ πέμπειν, ἐπὶ τῇ τύχῃς δυνάμει τῷ Διὶ ὀνόματι κέχρηται. τὰ γὰρ τυχερὰ τῶν ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληται, πλεῖστες, καὶ γὰρ μᾶς, καὶ ἀρχαί, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτὸς, ὧν ἡ κτῆσις ἀνοήτος ἐστὶ τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ δυνάμενοις. διὸ, καὶ τὸν Ἐπιμηθεῖα Φαῦλον ἐντα καὶ ἀνοήτον, οἶεται δεῖν φυλάττειν, καὶ δεδίδωκεν τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβησόμενον καὶ διαφθαρησόμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ.

Μηδέποτε' ἐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ

Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἔόντων.

Θεόςδοτον νῦν τὸν τυχερὸν εἴρηκεν, ὡς καὶ ἄξιον ἐγκαλεῖν τοῖς διὰ τὴν τύχην πενομένοισι, ἀλλὰ τὴν μετ' ἀργίας, καὶ ῥαθυμίας, καὶ μαλακίας, καὶ πολυτελείας ἀπορίαν, αἰσχροὺς καὶ ἐπονείδισον ἔσσαν. Hesiodus ubi Prometheus inducit fratrem Epimetheum suadentem ne a Ioue ulla dona accipiat, sed ea alio dimittat, Iouis nomen de potentia fortunae usurpauit. Bonis enim fortunae tribuit appellationem donorum Iouis, opibus, coniugiis, imperiis, et omnibus in uniuersum bonis externis, quorum possessio inutilis est recte uiri iis nescienti. Itaque etiam Epimetheum hominem uiciosum et fatuum cauere sibi iubet et metuere a rebus secundis, damna nimirum ei et exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem perniciosam animamque excruciantem exprobrata homini, quia deorum munus est. Deorum munus uocat

id quod fortuna obtrigit, innuens non esse eos culpandos, qui fortunae iniuria pauperes sunt, cum ignavia potius, socordia, molitiae et luxu coniunctas diuitias in turpibus et vituperatione dignis habendas. Vide ibi plura, et eiusdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρ ζηνός MS. II, παρὰ ζηνός.

v. 96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Queruntur veteres Critici, valde ἀκυρολογως dolium appellari hic δόμον. Inde et Seleucus pro δόμοις scribebat πίθοις, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum sic emendandum iudicauit, existimo fuisse Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romae docuit, et Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes fere Poëtas commentarios edidisse Suidas auctor est. Quae a viris doctis afferuntur ad istam translationem asperam molliendam, arguta quidem sunt et ingeniosa, sed quae facilius reiici possunt quam probari. His equidem argutiis non est opus. Δόμος enim quoduis receptaculum, et vas notat. Euripides arcas cedrinās, in quibus vestes recondébantur, κεδρίνας δόμους vocat. Alcest. v. 158.

Ἐν δ' ἐλῆσα κεδρίνων δόμων

Ἐσθῆτα, κόσμεν τ' εὐπρεπῶς ἡσκήσατο.

Ex cedrinis domibus (hoc est, arcis) vestem sumens et mundum decentem, parauit. Sic et Philoni vestes dicuntur οἰκίαι Φορητοί, portatiles domus, quia homines tegunt ad instar domorum, ut erudite notauit vir dignitate et doctrina praeceles Gislebertus Cuperus Obseruat. III, 18.

v. 99. Αἰγίοχος βαλῆσιν] Hunc versum inducendum esse recte Aristarchus et D. Heinsius censuerunt.

v. 102. Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἢ ἐπὶ νυκτὶ] MS. I. ἐφημέρη. lege ἐφήμεροι. Sic emendaueram, et recte me emendasse postea ex Plutarcho cognoui, in cuius consolatione ad Apollonium sic legitur.

v. 105. Οὕτως ἔτι παρ' ἐσὶ Διὸς νόον ἐξαλέασθαι] MS. I, ἔτι παρ. Sic et Tzetzes. παρ. nonnunquam aeque παρέλκει ac παρ. Διὸς νόος est Iouis sententia, consilium, decretum. Hesiodi sententiam Tacitus refert: Quae fato manent, quamvis significata, non vitantur. Sequenti versu idem liber: εἰ δὲ θέλεις.

v. 113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων] In utroque MS. abest τε. Et sane abesse debet. Tzetzes. πόνων δὲ τὸ πο κοινή ἐστι συλλαβή. ὑπὸ γὰρ τῶν ἀμεταβόλων ἐντείνεται. sic et superius v. 91. in manu exaratis libris legitur. Νόσφιν ἄτερ κακῶν. Vbi H. Stephanus perperam incuriae editores insinuat. Inferius v. 674. Μὴ μένειν οἶνον δὲ νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον. Sic MS. I. Vossianus. vulgo μηδὲ μένειν. versu praes-

praecedente in nonnullis editionibus legitur ζώσκον pro ζῶον.
Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρποντ' ἐν θαλίῃσιν] Suaniter tempus transi-
gebant in conuiujs; nimirum quae instruxerant ex iis quae
sponte tum ferebat iniussa tellus. pro quo statim:

— — οἱ δ' ἐθέλημοι

"Houxoi ἐργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν παλῆσσιν.

— — ipsique ultro

Tranquilli quae collegerant diuidebant cum multis bonis.
hoc est, ut Virgilius exposuit, *in medium quaerebant*, et iis in
otio sine contentione et inuidia fruebantur. Hae sunt illae
θαλίαι. de ἀθανασίᾳ et Deorum epulis Hesiodus hic non
cogitauit, quod et ille versus loculenter ostendit: qui in no-
stris quidem editionibus nunc desideratur, sed olim non des-
derabatur in iis, quibus usus fuit Diodorus Siculus. Is in libro
V. bibliothecae huic, quem nuno exponimus, istum subiicit:

Ἀφνειοὶ μῆλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Dignus sane est qui loco suo, de quo fuit iniuria temporum et
hominum deturbatus, restituatur. Ceterum hunc versum male
intellexit et interpretatus est vir Graece doctissimus, Lauren-
tius Rhodomannus. Ἀφνειὸς μῆλοισιν vertit: *felices-gregi-
bus*. μῆλα hic non sunt greges. Nam quamuis pastoritia vita
sit simplicissima, et aliis vitam tolerandi rationibus vetustior,
ignorata tamen fuit antiquissimis illis hominibus, qui sub Sa-
turno dicuntur egisse. Hi enim iis solum se tuebantur, quae
terra sponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ouidium, alios-
que Poetas. Varro II. de R. R. cap. I. *Ex homines et pecua-
quum semper fuisse sit necesse, natura, (sive enim aliquod fuit
principium generandi animalium, ut putauit Thales Milesius, et
Zeno Citrius, sive contra horum principium extitit nullum, ut
credidit Pythagoras Samius, et Aristoteles Stagiritis) necesse est
humanae vitae a summa memoria gradatim descendisse ad hanc
aerariam ut scribit Dicaearchus: et summum gradum fuisse natu-
ralem, quum viuerent homines ex iis rebus quas inuiolata ultro
ferret terra: ex hac vita in secundam descendisse pastoriziam, e
feris atque agrestibus, ut ex arboribus et virgultis decerpendo
glandem, arbutum, mora, pomaeque collegerant ad usum, sic ex
animalibus, propter eandem utilitatem, tum quae possent silue-
stria deprehenderent, concluderent et mansuefacere. Sic hic
loeus legendus et interpungendus videtur, in quo tamen emen-
dando Gronouio τῶ πᾶν debentur, collegerant, et mansue-
facerent, quae reposuit pro colligerent, et mansuescerent. To-
cum intellectu renocandum ad superiora; quasi scripsisset: pa-*

storitiam: cum, ut ex arboribus et virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in usum colligere consueverant antehac, sic ex animalibus sylvestria quae possent caperent, septo custodirent, mansueta redderent. Hic videtur superuacuum vel quod prius posuerat *e feris et agrestibus*, vel quod post dixit, *ex animalibus sylvestria*. At haec est illius repetitio propter ὑπέρβατον, sensui magis quam verbis conveniens. De quo genere Gronov. ad Senec. l. de ira, 3. Μῆλα autem hoc loco sunt omnes arbutei fructus, qui edules sunt, sicut apud Latinos poma. Nam et nuces, et ficus, et vnae τρώξιμοι mala dicuntur. Vid. leg. CV. de verb. signif. Varro cap. 59. lib. I. de R. R. profitetur se asturum de pomis condendis, et ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces iuglandes sint servandae; quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Hesych. Μῆλα παντός δένδρου καρπός, ἐξαιρέτως δὲ τῆς μηλέας, καὶ πάντα τὰ δένδρα. In hoc ipso verbo offenderunt inferius Latini Interpretes, sed ratione diversa v. 162.

Ὦλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο.

Perdidi pugnantes propter oves Oedipi.

sed non pugnabant propter oves, sed propter opes, regnum, facultates Oedipi. De quo Graeci Magistri: Μῆλα, κτήσεις, περισσία, βασιλεία. Hos Latini debebant sequi. Veterum enim diuitiae in pecudibus, praecipue in ouibus. Varro dicto loco libri secundi: *In quibus* (nimirum animalibus agrestibus, quae comprehendebant et mansuefaciebant) *non sine causa putant oves assumptas, et propter utilitatem, et propter placiditatem.* Non longe post: *De antiquis illustrissimus quisque pastor erat, ut ostendit Graeca et Latina lingua, et veteres Poetae, qui alios vocant πολυάρνας, alios πολυμήλας, alios πολυβέτας, et quae sequuntur.* Sic apud Heliodum inferius πολυμήλος est opulentus. Ceterum in hoc, quem reposuimus, versu, Φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι, idem est quod εὐδαίμονες. Sic et intelligendum in disticho illo in Epietum:

Δῖλος Ἐπίκτητος γένομην, καὶ σῶμ' ἀνάπηρος.

Καὶ πενίην Ἴρος, καὶ Φίλος ἀθανάτοις.

Servus Epietetus sum, et corpore mutilus, et paupertate lrus, et tamen Deis carus, id est, felix. Terent. *Solus es quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Casaub. praefationem in accuratissimam Epieteti editionem a se editam. Porro quod viri docti notant ἐπὶ βεσὶν κτείνεσθαι ἢ θνήσκειν esse in prima pueritia occidi, mori, id vero ex exemplis, quae afferuntur, non potest intelligi. Nihil aliud verba, quae Iliad. ζ. leguntur, volunt, quam illos deprehenso esse apud armenta et gregem, ibique occisos. Alioquin κτείνεσθαι ἐπ' οἷσιν eandem haberet vim.

vim. Iliad. v. vero Aeneas non ait se metuere Achillem, quod aliquando cum eo esset congressus ἐπὶ βροσίν, sed contra ea Aeneas ibi excusat certamen cum Achille ineundum, quia iam olim expertus sit vim Achillis, et robur eius hastae, quum salutem suis debuerit pedibus seruatos διὰ λαιψήρα γῆνα,

"Οτε βροσίν ἐπήλυθεν ἡμετέρησιν.

quum armenta nostra inuasisset, inquit Aeneas. Quod et ipsum Achilles ei postea exprobrat:

"Ἢδὴ μὲν σέ γε (Φημί) καὶ ἄλλο τε δαρι Φόβησα

"Ἢ ἔ μέρμη ὅτε πέρ σε βοῶν ἀπὸ μῆνον ἔοντα

Σῶα κατ' ἰδαίων ὄρεων ταχέεσσι πόδεσσι

Καρπαλίμως; τότε δ' οὔτι μετατροπαλίζεο Φεύγων.

Iam enim te ruo et alias hasta terrui. An non recordaris quando te apud boves solum existentem repuli ab Idaeis montibus velocibus pedibus celeriter? Tunc vero non conuertebaris fugiens. Vides nullam hic reconditae notionis formulam latere, sensum esse simplicissimum et apertum.

v. 122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Aristides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, et V. de legibus hos versus sic legunt:

Τοὶ μὲν δαίμονες ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν

Ἄγνοί, ἀλγίστακοι Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatae praeferendam existimo tot summorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cuius fuisse naturae credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro, de oraculorum defectu, multis disputantem.

v. 124. Οἱ ἔα Φυλάσσεσσι τε δίκας] MS. I. Φυλάσσεσιν. Sic hic versus legitur inferius, 254, vt 233.

Τίττεσιν δὲ γυναῖκες εἰκότα τέκνα.

Hom. II. α. Στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν. Infinita huius paragoges exempla ex Graecis Poëtis facile colligas.

125. Ἠέρα ἐσάμενοι] Retinenda est antiquior versio: aëre induiti. Virgil. obscuro aëre septi, hoc est, oculis subducti sunt vt a nemine possint videri. Versu sequente, γέρας βασιλῆιον non est regale munus, sed regius honor. Hinc postea de argentei saeculi daemonibus dicit, illos quidem his esse inferiores, nec regia maiestate illustres, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. Verum etiam hi honore sunt conspicui. Cur autem daemonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ εὖ ποιεῖν.

CAPUT IV.

Φυή. νόημα. Hesiodus expositus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteae aetatis. Μέτρον ἡβης, θαλάσσης. Elegans Graecorum Poetarum periphrasis. Hesiodo vetus lectio restituta. Eiusdem vexatus locus expositus. Daemones mori, exacta certa periodo. Daemonum sunt diuersi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλίσσθα. Ἀπληστοι. Εὐρώεις δόμος αἶδω. κρυερόν. Γενεά. varii Interpretum errores ostensi.

v. 129. **Ο**ὗτε Φυὴν ἐναλίγκιον ἔτε νόημα.] Verte: Nequo corporis habitum simile, neque ingenio. Φυή hic non est sola statura et proceritas corporis sed coniuncta cum dignitate formae, ut recte Graeci magistri docent. Νόημα est ingenium. Glossae MS. Vossianae: νόημα φρόνησις. Homero φρένες Iliad. α.

— — ἐπεὶ ἔθθεν ἐς χερσίων

Οὐ δέμας, ἔδδ Φυὴν, ἔτ ἀρ' φρένας, ἔτ' τι ἔργα.

Quoniam illi non est inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἐκατόν μὲν παῖς] In I. MS. μὲν desideratur. Viri doctissimi ἀλλὰ hic accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quali Poeta dixerit inferiorem quidem hanc aetatem esse et deterio-rem superiore, hoc tamen habuisse bonum, quod pueri aliquamdiu simpliciter, sine malo, et εὐήθως apud matres fuerint educati, ut hanc longam ἐν γυναικωνίτιδι διατριβὴν habuerit inter notas et bona huius aetatis, quibus sequentem antecellat. Quod plane Poetae menti aduersatur, qui maternam educationem deprauationi huius saeculi adscribit, ex quo appareat longe deteriorem esse hanc γενεάν priore aurea, quia pueri diu in Gynaecis latitent, et in sinu matrum adolescant, et corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effaeminati. Inde ait pueros euadere μάλα ἡπιῆς valde rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiae reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Vereres umquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. Ἡβης μέτρον ἵκοιτο] Interpp. Pubertatis terminum assignisset. Hesych. quidem μέτρον dicit esse πέρας, sed Poëtis ἡβης μέτρον nihil aliud est quam ipsa ἡβη. Sic inferius μέτρα θαλάσσης est θάλασσα. Hom. μέτρα κελεύθου, κέλευθος. In epitaphio Hesiodi, quod Pindaro adscribitur μέτρον

μέτρον σοφίης ἐστὶ σοφία, ut ibi legendum inferius ostendamus.

v. 134. "Ἀλγὲ ἔχοντες Ἀφραδίαις] MS. I. ἀφραδίῃσιν.

v. 135. "Ἰβριν γὰρ ἀτάσθαλον] Hi sunt mollis illius maternae educationis fructus. *Nilil magis facit iracundos*, inquit Seneca, *quam educatio mollis et blanda; ideo unicus, quo plus indulgetur, pupillisque quo plus licet, corruptior animus est.*

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] MS. I. Τοὶ μὲν τοὶ χθόνιοι. Nonnulli codices, quod Stephanus notat, ἐπιχθόνιοι, quam lectionem Tzerzes tuetur. Nihil verius, quamvis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, et omnes quas vidi editiones. Verum si argenteae aetatis homines postquam mortem obierunt sunt ὑποχθόνιοι δεύτεροι, quinam sunt πρῶτοι ὑποχθόνιοι, quod Tzerzes merito vrget. Vir magnus multus quidem est in asserenda lectione vulgata, praefatus δευτέρως δαίμονας hic coniungendum, non δευτέρως ὑποχθονίως. ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quod tum δεύτεροι etiam cum θνητοὶ sit coniungendum: hinc vero confici primos etiam fuisse θνητὰς contra doctrinam Platoniam. Sit contra doctrinam Platoniam, non tamen est contra Hesiodi, qui daemones quoque exacta certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: "Ὁ Ἡσίοδος οἶσται καὶ περίοδοις τισὶ χρόνων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευταί· λέγει γὰρ ἐν τῷ τῆς Ναΐδος προσώπῳ καὶ τὸν χρόνον αἰνιττόμενος. Ἐννέα τοὶ ζῶει γενεαὶς λακέρυζα κορώνη Ἀνδρῶν ἡβιόντων· ἑλάφως δὲ τε τετρακόρωνος· Τρεῖς δ' ἑλάφως ὁ κόραξ γηράσκειται· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ Ἐννέα τὰς κόρακας· δέκα δ' ὑμεῖς τὰς Φοῖνικας Νύμφαι εὐπλόκαμοι, κῆραι Διὸς αἰγιοχοιο.

Hesiodus certis temporum conuersionibus mortem daemones opprere censet, et tempus etiam sub inuolucro proponit, haec sub Naïdis persona loquens: Nouem hominum vegetorum aetates garrula cornix uiuit, ceruus autem quatuor cornicum, tres autem cerui cornus. Sed phoenix nouem cornuorum: vos autem Nymphae formosae, Iouis filiae decem phoenicum. Vide ibi plura. Sane primos δαίμονας aetatis aureae fuisse quoque θνητὰς annon ista verba ostendunt? v. 116.

Θνήσκον δ' ὡς ὑπνῷ δεδμημένοι. Moriebantur uero tamquam somno obruti. et v. 121.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τᾶτο γένος κατὰ γαῖαν κάλυψεν. Verum postquam et hoc genus terra texit. hoc est παραφρασι-κῶς, ἀπέθανε, inquit Tzerzes MStus Vossii, in edito enim haec desiderantur. Verborum autem Hesiodi haec est συνήθεια. Τοὶ μὲν μακάρες θνητοὶ καλέονται δεύτεροι ἐπιχθόνιοι.

υιοί. Hi beati mortales secundi sunt terrestres, scilicet daemones: hoc est secundi gradus, inferiores illis daemonibus, qui ex aurei saeculi θνητοῖς sunt orti. Qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἐμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. *sunt tamen et hi in dignitate constituti.* Daemones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. *sunt enim sicut inter homines; sic etiam inter daemones diversi virtutum gradus.* Δαίμονες δεύτεροι sunt inferioris loci et ordinis daemones, ut δεύτεροι ἀθάνατοι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, dissertat. xxvi. Θεὸς μὲν οὖν αὐτὸς κατὰ χώραν ἰδρυμένος, οἰκονομεῖ τὸν ἔρανόν καὶ τὴν ἐν ἔρανῳ τάξιν. Εἰσὶ δ' αὐτῷ φύσεις, ἀθάνατοι δεύτεροι, ἐν μεθωρίῳ γῆς καὶ ἔρανῳ τεταγμένοι, θεῶ μὲν ἀσθενέστεροι, ἀνθρώπων δὲ ισχυρότεροι, etc. *Deus quidem eodem in loco manens, coelum regit, omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocant. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores.* Senecae dicuntur inferioris notae Dii, ep. 110. *Vnicuique nostrum paedagogum dari Deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notae, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe Deos.* Sic et serui apud Florum III, 20. *secundum hominum genus, quasi sint viliores et inferiores aliis hominibus: Enim vero servilium armorum dedecus feras. Nam et ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt.* Cic. III. de Off. *quasi secunda quaedam honesta esse dicunt.* Et tela secunda apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopum flammae et irae minus addidit. Senec. ep. 92. *Excedat ex hoc animalium pulcherrimo, ac Diis secundo, mutis aggregetur animal pabulo laetum.* Idem IV. Nat. Quaest. 3. *Ex his me testibus numera secundae notae, qui vidisse quidem se negant, sed audisse.* Inde et illae loquutiones apud Graecos δεύτερον ποιεῖν, τίθεσθαι, ἄγειν, postponere. Lucian. Εἴ με δεύτερον ἄγεις Ἑρμῖωνος, si Hermioni me postponis. Καλέοντα vero hic est εἰσί. Superius v. 122. dixit δαίμονες εἰσιν ἐπιχθόνιοι, hic dicit eodem sensu καλέοντα ἐπιχθόνιοι. In sacris litteris καλέονται υἱοὶ Θεῶ, hoc est, ἔσονται. Apud nostrum inferius v. 715.

Μηδὲ πολὺξενον, μηδ' ἄξενον καλέεσθαι.

Nec vero multorum hospes, neve nullius sis.

In Theogon. v. 410.

Ἥγάγετ' ἐς μέγα δῶμα Φίλην κεκλησθαι ἄνκισιν.

Ducit in amplam domum sua ut sit vxor.

De

De quo loquendi genere Sacris pariter et τοῖς ἔξω Scriptori-
bus familiari plura pridem praeceperunt viri magni, Casaubo-
nus ad Theocritum, et Grotius ad Nouum Foedus.

v. 148. Ἀπλασοί] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus
sunt inculti. Tzetzes ἀγριοί. Cic. *vasti et agrestes*. v. 149.
Vterque codex MS. σιβαροῖσι μέλεσσιν. Versus sequens in
primo sic se habet: τῶν δ' ἦν χάλκεα τεύχεα, χάλκεοι δὲ
τοὶ αἰκοί. Vers. vero 151. idem liber μέγας pro μέλας.

v. 153. Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερὰ αἶδαο] Εὐρώεις
δόμος multis antiquis et recentioribus est πλατὺς, laxa, ampla
domus. Et sic C. Barthius Aduersar. XXX, 13. qui hoc loco
vitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus*
exilis Plutonia substituunt *domus exilii Plutonia*. Sed hanc
emendationem merito reiecit Vir magnae et diffusae erudi-
tionis Iohannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem
Plutonium Horatio non esse amplum illud mortuorum recepta-
culum, sed sepulchrum. quod certissimum. εὐρώεις hic est
squalidus ab εὐρώς fitus, squalor. ut Virgilius *loca senta situ*
dicit: aut tenebricosus. Glossa MS. Vossii: εὐρώεντα, σκο-
τεινόν. Suidas: εὐρώέντα, σκοτεινὰ, ζοφώδη. Sic et He-
sychius et Etymologicum Magnum. Sophocles Aiace Flagel-
lifero v. 615. Ἀἰδηλὸν Ἄδαν, Homerus et noster in Theogoniā
ζόφον ἡερόεντα, Aeschylus Prometh. 432. Κελαινὸς αἶδος
μυχός. Latini saepe *caeca tartara*. Inferius in Theogonia
v. 729.

Ἐνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἡερόεντι
Κεκρύφαται, βελήσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν εὐρώεντι.
Illic Dii Titiænes sub caligine opaca
Abconditi sunt, consilio Iouis nubes cogentis,
Loco in squalido.

sic et v. 739. Κρυερὸς vero non est meo iudicio frigidus, sed
dirus, illaetabilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀρὴ κρυε-
ρὸς, graue damnum, et 636. πόλεμος κρυεῖς, horrendum
bellum. In Ἀσπιδι κρυεῖς Τάρταρος, eadem ratione dici-
tur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ,
noctis obscurae domus horrenda. Hesych. Κρυερὸν, Φρικτὸν,
μισητὸν, ἀναιδές, Φοβερόν, ἐλεεινόν, οἰκτρὸν, δεινόν, χα-
λεπὸν, πονηρὸν, κακόν, δυσχερές.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῆτο γένος] Quae viri docti de
διασολαῖς hic subtiliter disputant inter λήξεις diuersarum aeta-
rum,

tum, ego sane ut ex Poëtae verbis cogi possint nullus video. Tertiae enim aetati illud ipsum Poëta ἐπιφωνεῖ, quod iis, quibus λῆξιν adsignasse dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῶτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε.

v. 160. Πρωτέρη γενεῇ] Verte: *priori aetati*, non *generationi*, ut vulgo. Qui error passim quoque obuius in sacrum litterarum Interpretibus. Γενεά Latinis est aetas, quod Homerus dixit:

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μέρσπων ἀνθρώπων
Ἐφθίαθ'

hoc Ovidius interpretatur XII. Metam. *vixi Annos bis centum, paucis tertia vivitur aetas*. Horatio est aeuum, cui Nestor perhibetur *senex ter aeuo functus*. Ante Olympiades Graeci per γενεάς rationes temporis colligebant, ut Porphyrius ostendit, qui γενεάν definit τὴν τῷ τίκτειν καὶ γεννᾶν τελείωσιν. sicut et Plutarchus, qui quum dixisset Heraclitum ἔτη τριάκοντα ποιεῖν τὴν γενεάν, subiicit, ἐν ᾧ χρόνῳ γεννῶντα παρέχει τὸν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον ὁ γεννησας. spatium quod a natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt angustiores γενεάς. Sunt enim qui vno anno, sunt qui septem, decem, viginti, quinque et viginti, triginta, sunt et qui centum annis definiunt γενεάν. Quo sunt antiquiores tanto sunt longiores, monente eodem Porphyrio.

C A P V T V.

Versus Hesiodi fugitiuus ex MSC. et antiquis Interpretibus reuocatus et suo loco repositus. Saturnus Rex Heroum in beatis Insulis. Hae in Oceano locatae. Hesiodus bis restitutus, et aliquot locis expositus. Παλιγγενεσία. Elegans futurorum vsus. Θεῶν ὅπεις. Hesychius correctus. Ὅπιν ἔχειν. Οὐπεις. Εἰδεῖν. Hesiodo denuo medela. Φύλα Θεῶν. Traiectio versuum in Hesiodo obseruata. Versio Latina saepius castigata.

v. 169. Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε]
Hunc versum ex MSto II. hic reposui, quem olim quoque in antiquis extitisse exemplaribus, sed a nonnullis fuisse eiectum cum sequente tamquam ineptum, et qui Hesiodo sit indignus, Proclus testatur. Quorum iudicio si stamus,

si stamus, proximus etiam versus est expungendus. A Tzetze sane non videtur agnitus esse, nisi credibilis sit alterum illum quem cum hoc prisca Critici ὠβέλισαν etiam nunc desiderari, sicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus desideratur, propter illam causam quam Proclus nobis ostendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi censores, quorum obelis quam multi confoderentur, si ad hanc legem essent exigendi? Plures enim hoc longe deteriores in Hesiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accensere. Quid enim siue verba spectes, numerosius, siue sententiam, pulchrius? Imperium autem in heroes in beatis Insulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inscriptio elegantissima monumenti Regillae uxoris Herodis:

Ἱστοὶ πῆρ ἱερὸν εἶδος εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἀγκεῖται, αὐτὴ δὲ μεθ' ἡρώνησι νέεσθαι
 Ἐν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει.
 Quibus (sc. Deabus) sacra haec statua pulchrae foeminae
 Dedicata est. Ipsa vero inter Heroïdas habitat
 In beatorum Insulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus versus ex isto Hesiodi est expressus. Salmasius dubitat an usquam legatur beatas Insulas fuisse sub Saturni imperio. Sed praeter Hesiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Graeci Magistri ὠκεανὸν hic locant et exponunt ἐν τῷ αἰέρι. poterant aliud agere. Poetae enim beatas Insulas statuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

Nos manet Oceanus circumuagus: arua beata
 Petamus arua, diuizes & Insulas.

v. 173. Τρεῖς τῷ ἔτῳ] Restitui lectionem veterem, quam MS. I. et Tzetzes nobis seruauit: τρεῖς ἔτος. Sic inferius τρεῖς ὕδατος παρέχειν. Vidit et H. Stephanus.

v. 174. Μηκέτ' ἐπεὶτ' ὦφειλον] Ordo verborum quem in his binis versibus Tzetzes instituit tam ineptus, quam sensus quem ex iis conficit. Ait enim Hesiodi voti hunc esse sensum, se maluisse mori ante heroici seculi exitum, quam post illum nasci. Sed hoc ab Hesiodi mente alienum plane est, qui optat ἢ πρόσθε θανεῖν quam quinta aetas ingruerit, ἢ ἔπειτα γίνεσθαι, quum meliora scilicet tempora resfouerent. Persuasum enim habebant Poetae et plerique Philosophi, praecipue Platonici, exacta hac misera aetate, παλαιγενεσίαν futuram, omnia reductura in suos ortus et pristinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumaei venit iam carminis aetas,

notavit Cumaeum carmen esse carmen Hesiodi, quod sic dicatur a patre Dio, qui Cumaeus fuerit. Sed quid his immoratur? Nihil est in Poetis decantariis, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex isto Hesiodi loco hausisse.

v. 181. Εὖ τ' ἂν γεινόμενοι πολιορκόταφοι τελέθωσιν] Insulse Interpretes Latini: *Postquam facti circa tempora canū fuerint.* An γίνεσθαι πολιορκόταφον τελέθειν est fieri canum? quid absurdius fingi potest? γεινόμενοι sunt τεχθέντες. Sic autem verte: *Quum vix nati canescant, hoc est, lenescant, quum vix postquam lucem adspexerunt senio conficiantur.* Hinc paullo post αἴψα γηράσκοντας τοιῆας appellat. Conqueritur de vitae breuitate, cui quintae huius aetatis homines sunt obnoxii, quod celeriter tacitis consenscant annis. Hoc est de quo toties conqueruntur Poetae, meliores annos esse fugacissimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ τάχα γὰρ σε παρέρχεται, ὥς ὄναρ, ἥβη. *Noli superbire. celeriter enim te relinquit, tanquam somnium, adolescentia.* Sed haec Anthologiarum Scriptoribus relinquamus.

v. 182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίος] Non haec referenda sunt ad ιδέας ὁμοιότητα, ut non nemo facit, sed ad γνώμης. Loquitur de discordia et dissensione animorum, quae miseros mortales huius aetatis sic exagitat, ut omnia sint ὑπερλα, nusquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem et liberos. Ovid.

Filius ante diem patrios inquirat in annis.

Glossae MS. Vossii: ὁμοίος, ὁμογνώμων. Graeci magistri, ἑμοίος, ὁμονοητικός, σύμφωνος. Alia ratio est inferius, v. 235.

Τί τεσσιν δὲ γυναῖκες εἰκότα τέκνα γονεῦσιν.

Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos.

Hic utique loquitur de εἶδεσσι ὁμοιότητι. Liberi enim qui parentum os referebant habebantur pro nota et argumento maternae pudicitiae. Horat. IV, 6.

Nullis polluitur casta domus stupris

Mos et lex maculosum edomuit nefas,

Laudantur simili prole puerperae:

Culpa poena premis comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Ἀτιμήσας] Barbare Interpretes: *Debonorabunt.* Ἀτιμήσας autem est ἀτιμᾶν Φιλᾶσι. Sic et versu sequente μέμψονται est μέμψεσθαι Φιλᾶσι, et v. 189. ἕτερος δ' ἕτερον πόλιν ἐξαλαπάξει, est ἐξαλαπάζειν εἰώθε solet expugnare. v. 225. οἱ τὲ μιν ἐξελάσωσι, qui ipsam expellere solent, sic ex MSS. ibi legendum et v. 323,

οἷα τε πολλὰ
Γίνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον εξαπατήσῃ, id est,
ἐξαπατᾶν Φιλῆι. et mox v. 327.

Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτην ὅς τε ξῖνον κακὸν ἔρξει.
hospitem malo afficiet, hoc est, afficere solet. Homerus
Iliad. α. ὅτε χῶσεται ἀνδρὶ χέρῃ, quando irasci solet viro
inferiori, et sic saepe. Aristoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' ἔχῃ διὰ τῆτον κλαύσεται;

Pamphilus nonne propter hunc plorare solet?

Sic et Scriptores Sacri, Marc. III, 27. καὶ τότε τὴν οἰκίαν
αὐτῆ διαρπάσει. et tunc domum eius diripiet. hoc est, diripere
solet. Ioan. XV, 6. Ἐὰν μὴ τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω
ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη. Si quis non in me manserit, eiici
solet foras, et tamquam palmes arescere. Interpretes ibi haesi-
tant, vide Bezam. In hac notione legitur etiam imperfectum,
vt ἔθυον. Marc. XIV, 12. μαῖναι solent. et XV, 6. ἀπέλυεν,
dimittere solebas, vt bene hic vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς δὲ λέοντες δύο ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο

Ἀλλήλοις κοτέοντες, ἐπὶ σφέας ὀρμήσωσι.

Vt autem leones duo pro occiso ceruo sibi mutuo irati in se ipsos
impetum facere solent. In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲν καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζεν ἔρχεται.

Haec quidem intrabit, illa vero foras egreditur. h. e. intrare so-
let. In ἔργοις v. 523.

Νυχτὴ κατελέξετο ἐνδοθεν οἴκα.

Noctu cubare solet intra domum.

Et v. 370.

Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλεσαν ἄνδρας.

Credulitas pariter ac diffidentia perdere solet homines. Et. v. 443.

Ρῆα δ' ἀφείλετο Φαινομένην ἐθέλῃσά γε θυμῷ.

Facile vero auferre solet apparentem volens saltē animo. In-
terpretes Latini: abstulit. Et v. 284. Ζεὺς δὲ τὴν Ἴριν ἔπεμ-
ψε. Iupiter ium Irim mittere solet. Theogon. v. 7

Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο Καλῆς.

Summo in Helicone choreas ducere solent pulcras.

Sic et Scriptores in oratione pedibus soluta loquuntur frequen-
ter, vt et Sacri. Marc. XIV, 12. ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, quo
tempore Pascha mañtare solent, et XV, 6. ἀπέλυε solebat di-
mittere. Sic et Latini hoc tempore vtuntur, hinc in versione
retinui. Horat.

Non hic cuiquam parceret amico.

hoc est, parcere solet. Persl. Sat. II.

At bona pars procerum iacita libabis acerra.

hoc est, libare solet, ut bene ibi πολυμαθέστατος Casaubonus, quem vide, qui et Hebraeos hoc genere loquendi vsos esse docet. a quo nec Graecos abhorrere, quod non a quoquam antehac observatum esse memini, hi loci Hesiodi argumento sunt. Aoristis quidem hanc vim inesse tralatitium est, ut et apud nostrum 240.

Τοῖσιν δ' ἀρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem coelitus magnum importare solet malum Iupiter.
et saepe alias. Theogon. v. 87.

Αἰψαῖτε καὶ μέγα νείκος ἐπισαμένως κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες] Imperite Interpretes; *Neque Deorum oculum verisi.* Verte: *neque Deorum iram verisi.* Inferius v. 252. θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες, *Deorum animaduersionem non curantes.* Vbi iterum Interpretes sine sensu: *Nullam Deorum reuerentiam curantes.* Homerus Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιάς κρίνωσι θέμιστας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri posset, ut apud Herodotum Calliope: οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντας. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes.* At Ὀδυσσ. φ. v. 29.

Σχέτλις δὲ θεῶν ὅπιν ἠδέσατ' ἀδὲ τράπεζαν.

Interpretes rursus inscite vertunt: *Deorum providentiam reueritus.* In omnibus his locis ὅπιν est ira, poena, vindicta, animaduersio. Hesych. ὀπίδα, ἐπιστροφὴν, ἐντροπήν. Item: ὀπιν, περιστροφὴν, φωνή. Corruptissime lege: ἐπιστροφὴν, ποινή. Noster in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδέποτε λήγξει θεῶν δεινοῖο χόλοιο,

Πρὶν γ' ἀπὸ τῶ δώωσι κακὴν ὀπιν, ὅς τις ἀμάρτη.

Non ante deponunt Deae grauem iram,

Quam ab illo poenas sumferunt magnas, qui peccauit.

Vnde et Nemesis ὀπιν, et Ionice Οὐπιν dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἦτ' ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάεις Ῥαμνύσιας Οὐπιν.

Quae facinora hominum punis Rhamnias Vri.

Vt bene emendauit et exposuit maximus Salmasius. Quam appellationem Nemesis quidem ἀπὸ τῆς ὀπιν accepit, non tamen hoc nomine, quod ὀπιν seu curam gerat rerum humanarum, sed quod animaduertat et puniat mala et improba audacium et insolentium hominum facinora. Quas Nemesis partes esse nemo ignorat. Εἰδότες apud Hesiodum sunt φοβέμενοι. Hesych. εἰδῆεν, ἐφοβεῖτο. κ. 190. pro ἐξαλαπάξει. MS. II. ἐξαλαπάξει. Male.

v. 199. Ἀθανάτων μετὰ Φῦλον ἴτον] Φῦλον ἐνικῶς apud Graecos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendii dudum fuit suspectus, quod deterfit MS. II. ex quo legendum Φῦλ' ἴτην. ἴτην fuit etiam in codice Palatino et conspicitur in margine Stephanianae editionis. Hinc et statim προλιπόντες non προλιπόντες. Ἀθανάτων Φῦλα sunt Dii. et sic vertendum, non vt vulgo. *familiae Deorum*. sic superius Φῦλ' ἀνθρώπων sunt homines, Φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλακας] MS. I. λέληκας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι] Versum istum et sequentem obelis suis confodit Aristarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, sententiae. Et mihi videtur absurdum. Ἐπιμύθια enim λαγοποιοῖς solent addi. Itaque iam olim persuasum mihi fuit accuratius de hoc loco cogitanti ab antiquissimis temporibus hos versus laborare traiectione, qui sic restituendi sint suo ordini:

Δεῖπνον δ' αἰὲν ἐθέλω ποιήσομαι, ἥε μεθήσω.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ τανυσίπτερος ὄρνις.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφείζειν,

Νίκης τε γέρεται, πρὸς τ' αἰσχρῶν ἀλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuscriptus prior Vossianus, in quo idem ordo servatur, nisi quod sequens versus Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης male praecedat ἐπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, sed ex optimo exemplari descriptus hos versus digerit:

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ τανυσίπτερος ὄρνις,

Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης μηδ' ὑβριν ὀφέλλε

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, etc.

Tzetzes totam huius fabulae, quae eodem ordine in exemplaribus eius tunc descripta erat, vt nunc in nostris, σύνταξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σόλοικον, aut σολοικοφανές hic sit commissum, vt viri docti ceperunt, sed sententiae et totius orationis, quae non videtur commode cohaerere. Hinc et ipse versus alio locat ordine, quam quem vulgo tenent. Vide eius commentarium.

hoc est, libare solet, ut bene ibi πολυμαθέστατος Casaubonus, quem vide, qui et Hebraeos hoc genere loquendi vsos esse docet. a quo nec Graecos abhorrere, quod non a quoquam antehac observatum esse memini, hi loci Hesiodi argumento sunt. Aoristis quidem hanc vim inesse tralaticium est, ut et apud nostrum 240.

Τοῖσιν δ' ἄρα νόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem coelitus magnum importare solet malum Iupiter.
et saepe alias. Theogon. v. 87.

Αἰψαῖτε καὶ μέγα νῆκος ἐπισαμένως κατέπαυσε.

Statim etiam magnam contentionem scilicet dirimere solet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες] Imperite Interpretes; *Neque Deorum oculum veriti.* Verte: *neque Deorum iram veriti.* Inferius v. 252. θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες, *Deorum animaduersionem non curantes.* Vbi iterum Interpretes sine sensu: *Nullam Deorum reuerentiam curantes.* Homerus Iliad. α.

Οἱ βίη ἐν ἀγορῇ σκολιάς κρίνωσι θέμιστας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri posset, ut apud Herodotum Calliope: οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντες. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes.* At Ὀδυσσ. φ. v. 29.

Σχέτλιοι ἔδὲ θεῶν ὅπιν ἠδέσαστ' ἔδὲ τράπεζαν.

Interpretes rursus inscite vertunt: *Deorum providentiam reueritus.* In omnibus his locis ὅπιν est ira, poena, vindicta, animaduersio. Hesych. ὀπίδα, ἐπιστροφὴν, ἐντροπήν. Item: ὀπιν, περιστροφὴν, φωνή. Corruptissime lege: ἐπιστροφὴν, ποινή. Noster in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδέποτε λήγξει θεὰ δεινοῖο χόλοιο,

Πρὶν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὀπιν, ὅς τις ἀμάρτη.

Non ante deponunt Deae grauem iram,

Quam ab illo poenas sumserint magnas, qui peccauit.

Vnde et Nemesis ὀπιν, et Ionice Οὐπιν dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἦτ' ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάεις Ῥαμνύσιας Οὐπιν.

Quae facinora hominum punis Rhamnustas Vpi.

Ut bene emendauit et exposuit maximus Salmasius. Quam appellationem Nemesis quidem ἀπὸ τῆς ὀπιος accepit, non tamen hoc nomine, quod ὀπιν seu curam gerat rerum humanarum, sed quod animaduertat et puniat mala et improba audacium et insolentium hominum facinora. Quas Nemesis partes esse nemo ignorat. Εἰδότες apud Hesiodum sunt φοβούμενοι. Hesych. εἰδεῖν, ἐφοβεῖτο. κ. 190. pro ἐξαλαπάξει. MS. II. ἐξαλαπάξει. Male.

v. 199. Ἀθανάτων μετὰ Φῦλον ἴτον] Φῦλον ἐνικῶς apud Graecos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendii dudum fuit suspectus, quod dederit MS. II. ex quo legendum Φῦλ' ἴτην. ἴτην fuit etiam in codice Palatino et conspicitur in margine Stephanianae editionis. Hinc et statim προλιπόντες non προλιπόντες. Ἀθανάτων Φῦλα sunt Dii. et sic vertendum, non vt vulgo. *familiae Deorum*. sic superius Φῦλ' ἀνθρώπων sunt homines, Φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλακας] MS. I. λέληκας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι] Versum istum et sequentem obelis suis confodit Aristarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, sententiae. Et mihi videtur absurdum. Ἐπιμύθια enim λογοποιοῖς solent addi. Itaque iam olim persuasum mihi fuit accuratius de hoc loco cogitanti ab antiquissimis temporibus hos versus laborare traiectione, qui sic restituendi sint suo ordini:

Δεῖπνον δ' αἰὲν ἐθέλω ποιήσομαι, ἢ μεθήσω.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ τανυσίπτερος ὄρνις.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφείζεν,

Νίκης τε ζέρεται, πρὸς τ' αἰσχεσθαι ἄλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuscriptus prior Vossianus, in quo idem ordo servatur, nisi quod sequens versus Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης male praecedat ἐπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, sed ex optimo exemplari descriptus hos versus digere:

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἰρῆξ τανυσίπτερος ὄρνις,

Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης μηδ' ὕβριν ὀφέλλε

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, etc.

Tzetzes totam huius fabulae, quae eodem ordine in exemplaribus eius tunc descripta erat, vt nunc in nostris, σύνταξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σόλοικον, aut σολοικοφανές hic sit commissum, vt viri docti ceperunt, sed sententiae et totius orationis, quae non videtur commode cohaerere. Hinc et ipse versus alio locat ordine, quam quem vulgo tenent. Vide eius commentarium.

CAPVT VI.

Ἑσθλός. Bonus. Δειλός. Hesioduster explicatur. Ἰθεῖαν νέμειν. Ἐξελάσωσι. Ἐργα θαλῆς. Hesiodus quater emendatus. Ἀπαυρεῖν. Ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῦράφιας. Interpretum Homeri et Hesiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ὀνοτάζειν δίκην. Πετηνός. Hesiodi non intellecto loco lux. Δικαία. Ἀλήθεια βλάπτειν δίκην. Versus Hesiodi supposititius indicatus.

v. 214. **Υ**βρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ. ἔδὲ μὲν Ἑσθλός *Ῥηιδίως Φερέμεν δύναται*] Ἑσθλός, ut recte vidit Plutarchus hoc loco est ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει προεχών, potens, nobilis, diues, ut apud Latinos, bonus. Flor. I. 7. *Ipse in senatum caedibus, in omnes superbia, quae crudelitate grauior est bonis, grassatus.* Plaut. Curc. IV, 1, 14. *In foro infimo boni homines atque diuites ambulant.* Cic. IX. ad Att. 12. *Aediles ludos parant? viri boni usuras perscribunt.* Apud quem infinita sunt fere exempla. Δειλός contra est tenuis, inops. Glossae MS. Vossii, et Graeci magistri Δειλῷ, ἀγεννῆϊ, ἀσθενεσέρῳ. Hunc sensum esse huius loci ex praecedente fabula quoque intelligitur. In versu antecedente αἴκε δίκης est obtempera iustitiae, sequere iustum. Inferius v. 273. ἐπαυρεῖν δίκης.

v. 219. Αὐτίκα γὰρ τρέχει] Hunc Versum optime ὁ πάνυ interpretatur. Significat enim Hesiodus religionem iurisiurandi, qua se iudices obstringunt, violari, simul ambitioni subscribunt aut gratiae, aut largitionibus corrumpuntur; hanc vero laesam fidem sacramenti sequi poenam periuris debitam. Nam versu sequente ἐλκομένης est ἀγομένης βιαίως, σὺν βίᾳ, ius quod aut gratia inflectitur, aut potentia perfringitur, aut pecunia adulteratur, et violenter opprimitur, ut Cicero inquit.

v. 222. Ἡθα λαῶν] Stultissime Interpretes: *mores populi.* Ἡθα hic sunt διατρίβαί, τόποι, vici, domus, sedes populi qui tales iniustos habent magistratus. v. 525.

Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἡθεσι λευγαλέοισιν.

In frigida domo, in aedibus tristibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ ἔκ ἰθεῖαν ἐνεῖμαν] Ridicule Interpretes: *neque recte distribuunt.* Ἰθεῖαν νέμειν Aristoteli V. Ethic. est δίκαια νέμειν, ius reddere, in sequente versu, δίκας δίδοναι ἰθεῖας. *rectam ferre sententiam.* Optime hunc locum interpretatur Eustathius ad Iliad. ψ.

Εἰ δ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, καὶ μ' οὔτινα Φημί
Ἄλλον ἐπιπλήξειν Δαναῶν· ἰθὺια γὰρ ἔσαι.

Age ipse iudicabo ei me nullum puo

Reprehensurum Graecorum. xētum erit iudicium.

Vbi Eustathius notat ad ἰθὺια subintelligi δίκην. Τὸ δὲ ἰθὺια ἔλλειπῶς καὶ αὐτὸ εἴρηται. Εἴληπται γὰρ ἀπὸ κοινῆς τὸ δίκην ὄνομα ἐκ τῆς δικάσασθαι ῥήματος. εἰς δὲ σαφηνεῖται τῆς τοιαύτης λέξεως χρησίμον καὶ Ἡσίοδος τὸ ἰθὺιαν ἐνειμαν, ἥτοι τὴν θεῦ θυγάτην δίκην. In hoc versu legitur in utroque MSto οἱ τε μιν ἐξελάσσωσι pro ἐξελάσσι. Optime. Hom. Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιάς κρίνωσι θέμιστας,

Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσωσι, θεῶν ὅπιν ἐκ ἀλέγοντας.

v. 231. Θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται]. Hic vero mirifice Interpretes: In conuiuiciis autem partis opibus fruuntur. Vnde hanc versionem exsculperint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus possum. Quid enim a Poëtae verbis comminisci poterant remotius? vbi partarum opum mentio? Hinc non immerito olim a viris doctis haec versio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt Θαλῆς μεμηλός esse per idiotismum Poëtis familiarem θαλλόν, legendumque θαλίη μεμηλότες ac vertendum fructus colligunt florentes. Haec quidem eruditionis et acuminis specie blandiuntur, sed reuera a Graecae linguae indole abhorrent et mente Poëtae. Sensus est simplicissimus per Θαλῆς μεμηλότα ἔργα intelligi ipsa conuiuia, sicut ἔργα Ἀφροδίτης sunt συνεστιά. ἔργα Ἄρεος bella: seu opera pertinentia ad conuiuia, quae grata sunt conuiuiis. Θαλῆς μεμηλότα ἔργα νέμονται, exercent opera grata conuiuiis est id ipsum quod superius dixerat τερποντ' ἐν Θαλῆς, conuiuia celebrant. Νέμεσθαι θαλίας ut apud Pindarum νέμεσθαι αἰῶνα. Δάκρυες νέμονται αἰῶνα. hoc est, διάγασσι, vt scholia antiqua exponunt. Superius apud nostrum v. 119. Οἱ δ' ἐθέλημοι Ἠσυχιοι ἔργα νέμονται σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. Illi vero pro arbitrio Tranquilli res suas curabant cum bonis multis, siue vivebant sine curis. Vbi itidem male Interpretes: Ipsique ultro Quietis partis fruebantur. Nimirum, qui iustitiam colunt, illos Poëta affirmat, aureae aetatis hominibus similem vitam agere, in perpetuo gaudio sine curis et moerore. Hinc et addit illos non currere per maria et vndas, sed contentos coenis terrestribus, et post quas non lauandae sunt manus, et quos humus fert fructibus pasci, aequae vt illi beati seculi mortales. Proclus sic hunc locum intellexit: homines iustos vivere, semper in conuiuiis, et in iis agere opera

ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur θαλείης. In 2. θαλής, in casu secundo. In praecedente versu liber I. ἰσοδίησι.

v. 233. Ἄκρη μὲν τε Φέρει βαλάνες, μέσση δὲ μελίσ-
σας] MS. I. ἄκρη, μέσση. Videtur Tzetzes hanc lectionem
agnovisse, qui exponit ἐν ἄκρη, ἐν μέσση. Vulgata tamen
lectio melior. v. 237. pro νείσσονται MS. I. νύσσονται.

v. 240. Πολλὰκι καὶ ξύμπασα πόλις κακῷ ἀνδρὸς ἐπαυ-
ρεῖ] MS. I. ἀπήνυρα. Sic legit Aeschines oratione contra Ctesi-
phonem, Tzetzes, antiquus Scholiastes Pindari ad Pythionic.
III. Eustathius ad Iliad α. cuius verba sunt: ἵνα λέγῃ σεμ-
νῶς καὶ εὐφρόνως, πάντες ἐπαύρωνται βασιλέως τέττε κακῷ,
κατὰ τὸ,

Πολλὰκι καὶ ξύμπασα πόλις κακῷ ἀνδρὸς ἀπήνυρα.
ἐνθα ὄρα τὸ ἀπαυρεῖν ταῦτὸν ὃν τῷ Ὀμηρικῷ ἐπαυρεῖν, διὸ
καλῶς ἢ αὐτῶν ἐρμηνεία. Apud Hesiodum, inquit, ἀπαυ-
ρεῖν eandem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Ec-
quis dubitet Hesiodum scripsisse ἀπήνυρα, quod postea scioli
moti vocis insolentia in hac notione mutarunt? Ἐπαυρεῖν
enim pro ἀπολαύειν poenas dare, damno affici frequenter
apud Homerum aliosque legerant, sed ἀπαυρεῖν in hac signi-
ficatione non nisi in hoc Hesiodi loco, nisi me fugit memo-
ria, reperitur. Alioquin pro ἀφαιρεῖν et apud Homerum et
apud nostrum saepius legitur. Non dubitavi reddere suam
lectionem Hesiodo fundatam tot antiquorum Scriptorum au-
thoritate; quamvis editi libri repugnent omnes. Ceterum
verba illa Homeri, ad quae Eustathii scholion laudavimus,
Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος, Latini Interpretes
translulerunt: ut omnes fruantur rege. poterantne insulsius?
ἐπαύρωνται βασιλῆος est plestantur propter regem, luant re-
gis stultitiam. Nec melius. Iliad. ζ.

Τέττω δ' εὐτ' ἄρ' νῦν Φρένες ἐμπεδοί· ἔδ' ἄρ' ὀπίσσω
Ἔσσονται τῷ κέν μιν ἐπαυρήσεσθαι οἶω.

*Huic enim neque animus constans est, neque in posterum
Erit; idcirco ipsum poenas daturum puto.*

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο.

Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακοῖς ἀφίης ἀλεγεινῆς
Πρώτη ἐπαύρηται.

Nescio an non insidiarum infeliciū

Prima poenas luas.

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferius apud Hesiodum
v. 419. Πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, hoc est, *magis autem nocte
laborat*, subintelligitur hic καμᾶτε. πλεῖον καμᾶτε ἐπαυρεῖ
maiores capit labores. Illi inepte: *magis autem nocte fruatur.*

Ἀπαυ-

Ἄπαυρεῖν, et ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῦ ῥαφίας sunt loquutiones concisae, in quibus subintelligitur κακὸν et ἐκ, aut ἔνεκα. vt integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἔνεκα βασιλῆος, ἐκ κακοῦ ῥαφίας. sane κακὸν additur Ὀδυσσ. σ.

Μήπῃ τι κακὸν μὲν μῆζον ἐπαύρης.

Ne maius malum carias. Sic et ἐπαύρεσθαι ἀγαθὸν apud Andocidem. Similiter inferius Theog. v. 882. κρίνεσθαι τιμῶν sc. ἔνεκα. *certare de honoribus.* Tales ellipses Graecis Scripto-ribus iam qui soluta, quam qui pedibus constricta utuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ τήνδε δίκην] Est, *Considerate et ipsi hanc poenam*, quae iniustis magistratibus et ini-quis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
sane quam inficete Latini Interpretes hic: *Considerate hanc iustitiam.*

v. 258. Σκολιῶς ὀνοτάζων] Ὀνοτάζων Eustathius expo-nit μεμφόμενος. Hesych. ἐκφυλίζων, ὑβρίζων. Proclus πα-ραχαράττων, vt apud Cic. *adulterare pecunia ius.* quod qui faciunt contumelia Deam afficiunt. Paulo ante παρακλίνειν δίκας Cic. est *inflectere ius gratia.*

v. 257. Κυδνὴ τ' αἰδοίη] MS. ἸΙ. κυδρὴ, et Proclus: ἀπὸ τῆ κυδός, inquit, γίνεται κυδρὸς, καὶ κυδρὴ, ὡς ἀπὸ τῆ ἐχθός ἐχθρὸς. Sic et Etymol. Magni auctor et Hesychius: κυδρὴ, ἐνδοξός, σεμνὴ, τιμία, ἔντιμος. Hom. Διὸς κυδρὴ παρακοιτίς. Κυδνός nihili vox est. Restitui hanc vocem κυ-δρὸς inferius Hesiodo in Theogon. v. 318, et 442. Vide et Hom. Iliad. σ. v. 184, et Ὀδ. λ. v. 579.

v. 261. Ἀτασθαλίας βασιλέων] Vterque MS. Vossia-nus, Palatinus, editio Isingrini: βασιλῆων probante Tzetze, qui ait λη et ων coalescere in vnam longam.

v. 265. Pro οἱ αὐτῶ MS. Ι, οἱ θ' αὐτῶ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] Hunc cum se-quentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δία τερπικέραυνον] MS. Ι. Δία μητίσεντα. Glos-sa MS. βελευκτικόν.

v. 277. Οἶωνοῖς πεττεινοῖς] Vterque Codex Vossianus: πεττεινοῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: πεττεινός, in-quit, ποιητικῶς, κοινῶς δὲ πτηνὸν καὶ πεττεινόν. Apud Por-phyrium de abstinentia, vbi hos versus laudat, animalium, exiat quoque πεττεινοῖς.

v. 280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώ-σκων] Nec Graeci nec Latini Interpretes hunc locum cepe-

runt. δίκαια non sunt iusta, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera, ut ex ἀντιθέσει patet. Verum autem pro iusto, et iustum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII. *Iustum pro vero et verum pro iusto frequenter tam nos quam Aetici ponimus.* Inferius 768. ἀληθεία pro iustitia:

Εὖτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.

Cum in rebus agendis populus est occupatus, in iure dicendo, κρίνειν ἀληθείαν est, res agere, ius dicere. Hinc et in sacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, et μαμμωνᾶς ἀδικος, sunt opes non verae, fluxae nimirum et hae caducae, quae opponuntur μαμμωνῶ ἀληθινῶ, opibus veris, diuinis scilicet. Sane ἀδικία in sacris litteris nonnumquam est mendacium. Ioann. VII, 18. I Cor. XIII, 6. Sic et apud Latinos *veritas* pro iustitia. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut suum negotium habeas cum populo Sardiniano, pro causae veritate, et pro sua dignitate conficiat.* Pro Coelio: *Equidem vos ducam a testibus, neque huius veritatem iudicii, quae mutari nullo modo potest, in voluntate testium collocari sinam.* Alia quamuis multa notarunt viri docti, praecipue Ioan. Frid. Gronovius ad Senecam et Tacitum. Et in lingua Hebraea, Syra, et Arabica una eademque voce iustitiam et veritatem denotari praeclare docuit vir insignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Ἐν δὲ δίκην βλάβας] Βλάπτειν δίκην est hic iustitiam impedire, falsum scilicet testimonium perhibendo; impedire ne iudices possint secundum illum dare, a quo ius et fas stat. Sic βλάπτειν apud Homer. Ὀδυσσ. N.

Αὐτὸς ἰὼν διὰ νηὸς ὑπὸ ζυγᾷ, μήτιν' ἐταίρων.

Βλάπτει ἐλαυνόντων, ὅποτε σπερχοίατ' ἐρεπμοῖς.

Ipse iuxta per nauem sub iugis ne aliquem sociorum

Impediret propellentium nauem, quia properabant, remis.

Vtrobique Latini Interpretes male: *laederent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque huius significationis τᾷ βλάπτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Plato II. de Rep. et Xenophon. II. Ἀπομνημ. legunt λείη, optime.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omnibus circumferri editionibus, quum pridem sit emaculatus ab Heinio, Scaligero, Meursio, qui ἵκηται legendum esse praeceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἔλθῃ. Sed iam olim Erasmus in adagiorum farragine rectam lectionem proposuerat, et in versione secutus erat. Lucianus in νεκυομαντείᾳ versus Hesiodi vocat πάνδημα ἔπη celebres et omnibus notos. Hunc locum pulcre imitatur

imitatur Silius Italicus, ubi Virtus sic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine se dederet, an voluptati.

*Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio, nec enim mihi fallere mos est,
Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.*

Vide quoque Catalecta Virgilii de littera Pythagorae.

v. 293. Ὅς αὐτῷ πάντα νοήσει] Haec inepta lectio omnes foedavit editos libros. Antiquam tamen et veram nobis servavit Aristoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Paedagog. cap. 8. Aristides in λόγῳ πρώτῳ Πητορικῆς, Plutarchus alique, qui et hic pro αὐτῷ legunt αὐτός, et v. 296. ὃς δὲ καὶ μήτ' αὐτὸς νοήσει. Et Zeno in sua imitatione:

*Κεῖνος μὲν πανάριστος ἐς εὖ εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ καὶ κεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.*

Sic enim isti versus leguntur apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non sequitur, nae ille miser iratis Musis natus est. Et licet absque his esset, ipsa tamen Graecae linguae indoles facile non oscitantem lectorem depravationis, quae nostras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φρασσάμενος τὰ καὶ ἐπιτα] Non agnoscitur hic versus ab omnibus illis antiquissimis Scriptoribus, quos hoc loco vltos esse diximus, nisi ab Aristotele. In vetustis tamen codicibus fertur desiderari. Sane nec Eustratius qui reliquos exponit, huius meminit, ut et alii prisca Aristotelis Interpretes. Nec Latinis fuit cognitus, qui hunc locum in sua transtulerunt scripta. Liu. 32. Saepe ego audiui milites eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat esse extremi ingenii. Cic. in Cluentiana: Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit veniat in mentem: proxime accedere illum, qui alterius bene inuentis obtemperet. Hesiodi tamen Graeci Interpretes in suis libris illum inuenerunt, ut ipsorum declarant explicationes. Hinc vero apparet non heri aut nudius tertius, sed ante multa saecula hunc versum esse Hesiodo subiectum. Supposititium enim esse et Poeta indignum ego quidem nullus dubito.

CAPVT VII.

Hesiodi insignis locus explicatus contra omnium Interpretum sententiam. Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι. Ἀκέειν. Μέτρια ἔργα. Hesiodo et Theocrito lux. Μετρίως λέγειν. Μέτριος. Commodus. Epitaphium Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. Μέτρα σοφίης. Hesiodus saepe expositus, aliquoties emendatus et ab Interpretum inscitia vindicatus. Ὀπάζειν, κατοπάζειν. Tzetzes emendatus. καὶ. Εὐνὴ. Ἀλιταίνειν. Γήραος ἄδος.

v. 296. **M**ήτ' ἄλλ' ἀκέων ἐν θυμῷ βάλληται] Ex versione Latina et Interpretibus Graecis huius loci sensum nemo eruat. Quid enim est? *Neque alium audiens id in animum admittit.* Notissimus Hellenismus omnes fugit. Ἀκέων ἐν θυμῷ βάλληται, est ἀκέειν ἐν θυμῷ βάλληται. *neque alii parere in animum inducat.* Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι est in animum inducere, ut βεβλημένος εἰς νῆν apud Chrysostomum qui in animum induxit, et ut faceret consilium cepit, ut eleganter notauit vir magnus Gu. Budaens, quem tamen miror in eodem loco hunc Hesiodi versum exponere: *nec cum ab alio audiuerit animaduertit et in memoria versat.* Sed ἀκέειν hic esse parere, obsequi, dicto audientem esse, ut saepe, et ex sensu verborum et interpretatione Eiuui, qui *alii parere sciat* exposuit, facile erat animaduertere. In eundem impigerunt lapidem Interpretes inferius v. 709.

— — Εἰ δέ κεν ἀρχῇ

Ἦ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢ καὶ ἔρξας.

Si autem ceperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgo vertunt: *si ceperis locutus, faciens.*

v. 300. Ἐὐσέφανος Δημήτηρ] Graeci magistri nescio quas comminiscuntur ineptias cur Ceres εὐσέφανος dicatur, quas excutere non est operae. An hoc vlli Poetae Interpreti potest obscurum esse, Cereri dedicari coronas spiceas, et illis semper ornatam eam Diuam conspici? Nummus aureus.

Vide

Vide et argenteum apud Fulv. Ursinum in familia Cassia.
Ovid.

*Festa piae Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea velatae corpora veste
Primicias frugum dant spicea serua suarum.*

Idem in Amor.

Flaua Ceres iuuenes spicis redimita capillos.

Tibullus:

*Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quae templi pendent ante fores.*

Horat. carm. saeculari:

*Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donec Cererem corona.*

v. 304. [Ἰκελος ἔρμην] Malui, *similis cupiditate*, quam cum Interpretibus studio. Τζετzes ὀργήν exponit. Hesych. Ὀρμή, βελή, ἐπιθυμία. Κόθχερος est vucula μονήρης, de cuius expositione varia vide Proclum. Hesych. Κόθχερος, ἀργός, ἀνευτρος. Eadem Plauorinus, et addit: κόθχερος καὶ ὁ κλέπτης καὶ ὁ κρύπτων.

v. 306. Σοὶ δ' ἔργα Φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν] Verte: *Tibi vero curae sit opera decencia curare.* ἔργα μέτρια sunt, ut bene Scholiaſtes Voſſianus, ἔργα πρέποντα, ſine, ut Tzeetzes, μὴ ἀπρεπῆ. Monet fratrem ne otii ac ignauiae blanditiis malis rebus et operibus animum applicet, et cupiditate auferatur alieni laboris fructus intercipiendi, ut ſuci illi qui miſerorum ſudore et laboribus paſcuntur, ſed potius in talibus occupetur operibus quae ſe viroſque bonos decent. Haec ſunt μέτρια ἔργα quae opponit ἔργοις ἀεργῶν. Μέτριος eſſe μέγας, ἔξοχος in animum equidem ego inducere non poſſum, quā poſius veteribus Criticis ſit μικρός. Hesych. μέτριοι, μικροὶ. μετριοπαθής, μικρὰ πάſχων. Apud Platonem vero μετρίως λέγειν eſt conuenienter loqui, commode dicere et pro rei dignitate, quae maxime ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. Χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιῶται. Ibi optime Scholiaſtes vetus: μετρίως, ſυμμέτρως, ἀξίως. In Theocriti epigrammate: μέτριος ἦν ἐν πᾶſιν, non eſt, excellait in omnibus, ſed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur μέτριοι. Hesych. μέτριοι, ἐπιεικεῖς. Apud Demoſthenem μέτριοι et ἐπιεικεῖς coniunguntur. Quod hominum genus, quia ſingulari morum facilitate eſt et humanitate, μέτριοι τὰ ἥδη Aριſτοτελι IV. Ethic. dicuntur, homines commodi, faciles, homines commoſis moribus. Cic. pro Muraena: *Nemo Caſone pro-*
ano

quo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis. Id. de amicitia: *Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari.* Epitaphium vero Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, foedissime deformatum est. Vulgo sic legitur:

Χαῖρε δὲς ἡβήσας, καὶ δὲς τὰφ᾽ ἀντιβολήσας,
Ἑσίοδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Caelius vertit:

*Salve cui pubes, tumulusque bis obtingit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sic quidvis ex quouis potest verti. Quid est ἀνθρώποις μέτρον ἔχειν σοφίης? Qui ἐλλειπῶς ἀνθρώποις pro ἐν ἀνθρώποις positum contendunt, illi filices possunt concoquere. Nihil hac lectione absurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicumque sit, accipe ex MS^{to} Vossiano:

Ἑσίοδ' ἀνθρώποις μέτρα χέων σοφίης.

Hesiode hominibus tradens sapientiam, siue praecepta sapientiae.

Totidem litteris in illo Codice scriptum legimus, nisi quod corrupte. Ἑσίοδ' pro Ἑσίοδ'. μέτρα σοφίης est loquendi genus Poetis familiare pro σοφίᾳ, ut supra μέτρον ἡβης, pro ἡβῃ. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα] Interpretes Graeci mire hic argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro τύχῃ, hoc, ut videtur, sensu, cuiuscumque sortis et conditionis fueris. Δαίμονες hic esse quod Aeschylo κρείττονες, non assequor. Est, ut verum fatear, mira locutio, quam ita iudico exponendam esse: τοιᾶτος ἔησθα σὺ οἷος δαίμων. hoc est, ἴσος εἰς θεῷ similis Deo es. ut apud Xenophontem: χαρίζομενον οἶώ σοι ἀνδρὶ, pro χαρίζομενον τοιᾶτῳ ἀνδρὶ οἷος σὺ. Et apud eundem: ἡμεῖς δὲ ἐγνώμεν τοῖς οἰοῖς τε ἡμῖν καὶ ὑμῖν, χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν. pro τοῖς τοιαυτοῖς οἰοῖς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut haec duo loca Stephanus recte exponit. Sensus Poetae est, si labore tibi victum comparaueris, beatus eris. Terent. *Deus sum si ita est.*

v. 318. Ἥδ' ὀνίνησι] MS. I. ἡδ', II. ἡτ'. lege: Αἰδῶς ἡδ' ἀνδρας μέγα σίνετα, ἡδ' ὀνίνησι. *Pudor alius vehementer obest, alius vero prodest.* Versu sequente in utroque MS. πρὸς ἀνολβίαν, et πρὸς ὀλβον. nisi quod in secundo vitiose ὀλβων. Ὀλβον etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzetzes et Stobaeus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere.* Florus: *Matrimonia manu capta.* nihil notius.

notius. v. 326. Ἀνέρι τῷ tritissima Poetis Graecis enallage pro ἀνέρος τῆ. utrumque Latinos Interpretes fugit. pudet haec annotare.

v. 324. Αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ] MS. I. Voss. αἰδῶς δ' ἐτ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ. alii libri αἰδῶς δέ γ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ, quod probat vir doctus et exponit: *pudor impudentiam sequatur, id est, possibabeatur.* sed ego vulgatam lectionem retineo, quae sic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* Ὀπάζειν et κατοπάζειν est sequi iubere, ut victores solent victos, aut domini iubere solent seruos sequi. Apud Hom. ὀπάσσας, teste Eustath. est δοῦς ἐπεσθαί. Hesych. ὀπάζομενα, θέραπεύσασα. ὀπαδός, ἀκόλεθος, δοῦλος.

v. 325. Ρεῖα τέ μιν μαυροῦσι θεοί] MS. II. Ρεῖα δὴ μιν ἀμαυροῦσι. Proclus etiam videtur ἀμαυροῦσι legisse.

v. 327. Κακὸν ἔρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Isingri-
na et pluribus aliis antiquioribus. sed rectius ἔρξει legitur. a ῥέζω est ῥέξω, et κατὰ μετάθεσιν ἔρξω, ut bene veteres magistri. Izerzes hic foede corruptus est. Ἴσον, inquit, τῷ ἐπίρρω δρᾶ, ὅς τις εἰς ἱκετεύοντα καὶ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἄλλοδαπὸν [ὡς ἔξει] καὶ ποιήσει βλαβερὸν τι. Heinlius legit pro ὡς ἔξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger vncis inclusit. Uterque male. Scribendum: ἄλλοδαπὸν ἔρξει, καὶ ποιήσει βλαβερὸν τι. Exponit quid sit ἔρξει. καὶ est ἡγχαν, hoc est, exponendi vim habet. ut paullo post: τεῦ καὶ τινός. τεῦ, hoc est, τινός. Aristoph. Pluto: Κακῶς ἐπραττέν καὶ πένης ἦν. Male egit, hoc est, pauper erat. sic καὶ millies apud. priscos Graecorum Scriptorum Interpretes. Emendationem nostram video firmari MSto Vossiano.

v. 329. Κρυπταδῆς εὐνῆς] Est, *furtivi concubitus.* inepte Interpretes: *secreti lecti.* Εὐνή enim est *synxσία.* Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμὸν, τέο μέχρις ὀδυρόμενος καὶ ἀχέων
Σὴν ἔδεαι κραδίην, μεμνημένος ἔδε τι σίττε
Οὐτ' εὐνῆς.

Mi fili, quamdiu lamentans et dolens tuum cor comedis neque tibi neque Veneris recordans. Vbi Interpretes aequè imperite εὐνήν cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuisset huius erroris admonuisse Eustathius, si ipsum consulissent. Qui asseuerat εὐνήν esse μίξιν praefatus propterea nonnullos hos versus ἀθετεῖν, quia οἱ ἀθληταὶ τὸν τῆ ἀθλεῖν πάντα καιρὸν ἐν ἐπλησίᾳ τῇ γυναικί. sed et quae statim sequuntur εὐνήν Homero esse *synxσίαν* ostendunt: ἀγαθὸν δὲ γυναικὶ περ ἐν Φιλότῃ μίσγεσθαι. Bonum vero est cum muliere *con-
suescere.*

suascere. Phanorinus: Εὐνὴν ἔ μόνον τὴν κοίτην δηλοῖ ἄλλα καὶ τὴν συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Hinc et εὐνᾶσθαι est μίσγεσθαι γυναικί. Iliad. β. θεὰ βροτῶ εὐνηθεῖσα. Ὀδυσσ. ε. παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι est cum viris consuescere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione est συνουσία, cum cap. XIII. vetat περιπατεῖν ἐν κοίταις καὶ ἀσελγείαις.

v. 330. Ἀλιτράινετα] Reposui ex MS. II. et vetere Palatino, ἀλιταίνετα. vide Etymologicum Magnum. v. 331. γήρας ἔδος est ipsa senectus. Nec aliter Latine debet exprimi. Tales periphrases innumerae apud priscos Graecos Poetas occurrunt, vt de multis iam nos ipsi et alii viri docti monuerunt. Pleraeque abhorrent ab usu et consuetudine Latinae linguae, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

C A P V T VIII.

Θῦος, θύειν. Vetustissima sacrificia gramen, et alia quae tellus producit, non animalia. Κλῆρος ager. Χεῖμ' ἐγγώριον. Χῶρος. Χωρίτης. Tzetzes et Proclus correcti. Μετρεῖσθαι. καὶ. Hesiodus ter emendatus. Ἀρχεσθαι πίθῃ. βλαβερόν. Obnoxius. Θυμός ἐν φρεσὶ. Multae Interpretum hallucinationes.

v. 338. Σπονδῇσι θύεσσι τε ἱλάσκεσθαι] MS. II. editio Stephani. Ifingrini, aliaeque meliores: θυέσσι. Itaque vt versus constet, legendum σπονδῇς θυέσσι. Proclus etiam sic legisse videtur: Καὶ ἀγνώς, καὶ καθαρώς, καὶ θυέσσι καὶ σπονδαῖς ἱλασκομένους. Latini vero Interpretes pessime vertunt: *Libaminibus atque hostiis placa.* Atqui de hostiis iam dixerat praecedente versu: ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν. *nitida femora adole.* Sic interpretare. ἀγλαὰ sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur vt docet in Theog. Stulte igitur hic rursus hostias inculcet. Θῦος Graecis est θυμίαμα, odoramentum, odores, qui Diis adolentur, quod proprie vocant θύειν, hoc est, odoramenta accendere, quibus solis olim faciebant. Synes. hymno VII. de Magis:

Ἄγε δῶρα κομίζετε,
Σμύρνης ἐναγίσματα,
Χρυσὸν τ' ἀναθήματα,
Λιβάνη τε θύη καλὰ.

Eia munera ferre Myrrhae libamina, Aurique donaria, Tburisque odores suaves. Θύειν enim est. θυμῶν suffire, vt tradit Porphyr.

Porphyr. II. de abstinentia animalium. Postea ad alia quoque quae Diis offerebantur munera translatum, et tandem ad victimarum maculationem. Porphyr. II. de abstinentia animalium: Δένδρα μὲν γὰρ δὴ πρὸ ζώων ἀνέδωκεν ἡ γῆ. τῶν δένδρων καὶ πολὺ πρόσθεν τὴν ἐπέτειον γεννωμένην πόαν, ἧς δρεπόμενοι Φύλλα καὶ ῥίζας καὶ τὰς ὅλκας τῆς φύσεως αἰτῶν βλαστὰς, κατέκαιον ταύτη τὰς φαινομένης ἔρανης θεὰς τῇ φύσει δεξιέμενοι, καὶ διὰ τῆ πυρὸς ἀπαθανατίζοντες αὐτοῖς τὰς τιμὰς. τέτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιωτάτον. ἐκ δὲ τῆς θυμιάσεως τῶν ἀπὸ γῆς, θυμιατήρια τε ἐκάλεον, καὶ τὸ θύειν, καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς τὴν ὑξέραν πλημμέλειαν ἐκφαίνοντα ἂν ὀρθῶς ἐξακούομεν τὴν διὰ τῶν ζώων δοκοῦσαν θεραπείαν καλῶντες θυσίαν. Terra prius arbores quam animalia potulit: ante arbores vero gramen quozianis nascentis, cuius folia et radices, totaque illius naturae germina colligentes flammis adolebant: hoc sacrificio Deos visos coelestes excipientes, et per ignem honores illis reddentes immortales. His etiam ignem perpetuum, cum sit iis simillimus, in templis asseruamus. At ex eorum quae terra nascuntur suffimentis in sacris adhibitis, acerram θυμιατήριον appellavimus, et sacra facere θύειν, et sacrificia θυσίας, quae omnia nos non recte interpretamur, quasi erroris illius qui postea irrepsit, essent indicia, ideoque eum, qui ex animalium maculatione videtur esse, cultum θυσίαν vocamus. Idem inferius eodem libro: Ἐπεὶ καὶ Ἀπόλλων πραινῶν θύειν κατὰ τὰ πάτρια, τέτεις κατὰ τὸ ἔθος τῶν πατέρων, ἅπαν ἄγειν εἰσὶν τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ δὲ παλαιὸν διὰ ποπείων καὶ τῶν καρπῶν ἦν, ὡς ἀπεδείξαμεν. Ὅθεν καὶ θυσία καὶ θυηλαί, καὶ θυμέλαι ἐκαλέοντο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τῆ θυμιάν εἶχετο, καὶ τῆ νῦν παρ' ἡμῶν λεγομένη ἐπιθύειν. ὃ γὰρ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔρθεον ἔλεγον. Ἐρδον Ἀπόλλωνι τεληέσσας ἐκατόμβας ταύρων ἡδ' αἰγῶν. Quia etiam Apollo cum praecipit sacra facere secundum patrios, id est, patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Vetus autem sacrificandi mos erat per placentias et fructus, uti demonstravimus. Unde sacrificia θυσία, et θυηλαί et θυμέλαι dicebantur, et ipse actus sacrificandi τὸ θύειν, idem valuit, quod suffire vel adolere, quod nunc vocatur ἐπιθύειν. Quod enim nos θύειν dicimus, illi ἔρθεον dicebant. Θύειν igitur est suffire. hinc θυός est odoramentum, unde Latinum thus, ut a πῦρον pus, ut ostendit vir. maximus ad Solinum. Quia praecipue in sacrificiis postea thure sunt vfi. Inde nobis etiam thus πυροcock dicitur, quasi sacer fumus, sicut in Germania festi dies quibus natalis Christi celebratur, πυροcock, hoc

hoc est, sacra nox ab illa nocte, quam praecipue colunt, quia in illa Christus natus esse creditur. Galenus θυή optime exponit θυμιάματα, ἀρώματα. Proclus et Moschopulus hoc loco ψαῖσα. Eustathius πέμματα. Postea enim ad omnia quae Diis offerebantur translatum, ut et θυέν. Sed hic in propria notione capiendum.

v. 341. Ὁφρ' ἄλλων ὦνῃ κλῆρον] Interpretes: *ut aliorum emas sortem*. Male. Veriendum: *ut aliorum emas agrum*. Κλῆρος est fundus, ager, possessio, quia agri sunt praecipua facultatum et bonorum, quae possident homines, pars. Κλῆρος omnia bona significat. Hesych. κλῆρος, ἔσῃα. Proprie tamen bona quae hereditate venerunt, ut Latinis sors. Liu. *Puer in nullam sortem bonorum natus*, est qui non habet patrem in cuius patrimonium successionem speret. Confortes ὁμόκληροι, eiusdem hereditatis participes, coheredes. Olim enim sorte hereditas diuidebatur. Postea omnia bona quae possidemus quacumque ratione parita, et κατ' ἐξοχήν agri, possessiones dicuntur κλῆρος. Theocritus Ἡρακλίσκω.

Ὅπποκα κλῆρον ἅπαντα καὶ οἰνόπεδον μέγα Τυδεὺς
Ναῖε.

*Quum omnem agrum et viniferum latum solum Tydeus
Teneret.*

Herodot. Melpom. Φθείρων τῶν Συρίων τὰς κλῆρους. *Syrorum agros vastans*. Hinc et κληροῦχος apud eundem est colonus, cui data pars agri colenda et possidenda.

v. 342. Τὸν Φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Aliud non tantum praecipit Christus apud Lucam XIV, 12. sed et ipse Plato in Phaedro: εἰ. χρὴ τοῖς δεομένοις μάλιστα χαρίζεσθαι, προσήκει καὶ τῶν ἄλλων μὴ τὰς βελτίστας, ἀλλὰ τὰς ἀπορωτάτας εὖ ποιεῖν. μεγίστων γὰρ ἀπαλλαγέντες κακῶν, πλείστην χάριν αὐτοῖς εἰσονται. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις δαπαναῖς ἔ τὰς φίλους ἄξιον παρακαλεῖν, ἀλλὰ τὰς προσαιτῶντας, καὶ τὰς δεομένους πλησμονῆς. Ἐκεῖνοι γὰρ καὶ ἀγαπήσασι, καὶ ἀκολαθήσασι, καὶ ἐπὶ τὰς θύρας ἤξασι, καὶ μάλιστα ἡσθήσονται, καὶ ἐκ ἐλαχίστην χάριν εἰσονται, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς εὐξονται. Si egenis gratificandum est maxime, conuenit omnino non meliores iuuare homines, sed pauperrimos. Maximis enim liberati malis gratias ingentes habebunt. Priuatis quoque et propriis sumtibus non vocandi amici erunt, sed esurientes et supplices. Hi enim beneficium maximi facient, te sectabuntur, ad fores opperientur, applaudent, gratias agent, vota pro te fundent.

v. 344. Εἰ γὰρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγγώριον ἄλλο γένηται]
Si enim tibi negotium aliud rusticum incidet. Sic hic versus

fus exponendus. Vulgo inepte: *Si res aliqua fortuita eueniat.* Χρῆμα ἐγχώριον, est res, quae ad agrestes, et ruricolas pertinet, opus et negotium rusticum. χῶρα enim et χῶρος est vicus, pagus, ager. Hesych. χῶρος, ἀγρός. χωρίτης est rusticus. Idem: χωρίτης, ἀγρώτης, ἀγροίκος, χωροβατεῖν in agro spatari. Chorobates apud Vitruu. instrumentum quo agros metabantur, Latinis gruma, quamuis et aquis librandis inferuieret. χωρίον villa, praediolum. Sane in Sacris quoque litteris χῶρα est ager. Luc. XXI, 21. οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. *qui in agris sunt non ingrediantur in eam*, sc. Urbem. pro quo Matth. XXIV, 18. ὁ ἐν ἀγρῷ. Sic olim χωρεπίσκοποι, erant, rustres Episcopi, qui in vicis et pagis rem sacram faciebant. Proclus legit olim ἐγκώμιον, vti ex eius explicatione apparet, quamvis vulgo legatur ἐγχώριον. ἐγκώμιον vero idem est quod ἐγχώριον, nempe quod in eadem κώμη geritur. Posses quidem etiam exponere ἐγχώριον οἰκῆιον, vti sit negotium in tuis aedibus incidens, domesticum. Suid. ἐγχώριον, οἰκῆιον. Sed altera praestat interpretatio. Rustica enim haec praecepta sunt, quae χωρίταις dantur.

v. 346. Πῆμα κακὸς γείτων] Ad quod confirmandum Proclus et Tzerzes afferunt Αἰτωλὰς καὶ Ἀκαρνάνας, Καρχηδονίης καὶ Βυζαντίης, qui propter vicinitatem mutuis cladibus et damnis perierint. Sed quid audio? Num Carthaginienfes et Byzantini tantis locorum interuallis disiuncti sunt vicini? legendum Χαλκηδονίης. Chalcedon enim contra Byzantium sita. Mox Tzerzes: δεικνυσι τὸ Πλάταρχος. Θεμισοκλέα γὰρ Φασιν ἢ Πλάτωνα πιπράσκοντα τὸν ἀγρὸν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. Non hoc Platonis dictum est sed Catonis; legendum igitur Κάτωνα. Sic etiam Vossianus codex. Sed haec praestat differre ad Interpretes, ex quibus infinitas paene mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βῆς] Hoc versu probat Heraclides in fragmentis de rebus publicis, vbi agit de re publica Cumaeorum legem illorum, qua sanxerant, vt si quis aliquid amitteret, furto a vicinis damnum resarciretur: ἔθος ἦν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τὰς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπόλλυνται πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. καὶ Ἡσίοδος ἐντεῦθεν δοκεῖ λέγειν ἂν ἂν βῆς ἀπολοῖτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. Moris erat apud eos, vt vicini omnes conferrent ad resarciendum quae furto ablata fuerunt. Qua propter pauca furto amittebantur, quod vniuersi pariter sua aliorumque diligenter custodirent. Atque hinc videtur petitur, quod apud He-

fiendum est: Bos non facile peribit, nisi vicinum malum habueris.
Eadem lex fertur esse apud Iaponenses in ultimo Oriente.

v. 349. Εὐ μὲν μετρεῖσθαι] Glossae MS. Vossii: καλῶς δανείζεσθαι. Hesych. μετρεῖ, δανείζει. μετρεῖσθαι, δανείζεσθαι. Μετρεῖσθαι est sub usura mutuum petere siue mensura, siue pondere, siue numero constet. Cic. I. de Off. *utendum accipere vertit: Quia si ea quae utenda acceperis, maiore mensura, modo possis, iubet reddere Hesiodus, quidnam beneficio provocati facere debemus?* Male ergo Interpretes: *Recta mensura mutuum accipe*, quasi de iis solis rebus loquatur Poëta, quae mensura consistunt, ut multis docuit Salmasius libro de Usuris. Inferius v. 396.

Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἔλθης, ἐγὼ δὲ τοι ἔκ ἐπιδώσω
οὐδ' ἐπιμετρήσω.

*Sicut et nunc ad me venisti, ego vero tibi non amplius donabo;
Nec amplius mutuum dabo.*

Glossae Vossianae MS. ἐπιμετρήσω, δανείσω. Proclus. ἔχρησω. bene. Notant enim veteres Grammatici *χρησάμην ἐπὶ Φίλων* dici, *δανείσασθαι ἐπ' ἄλλοτριών*. Suidas: *Δανείσασθαι ἐπὶ τῷ τυχόντος*. Antiquissimis certe Scriptoribus *δανείζειν*, non est foenori locare, sed mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ προσιόντι προσεῖναι] An hoc est quod Interpretes volunt, *iuvantem te iuua?* Quanto rectius Graeci magistri *inuifentem inuise?* Qui eo, inquit, ingenio sunt, ut mutuis amicitiae et consuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem sensus versus sequentis: qui libenter sua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, si quibus opus habuerint. v. 331. MS. I. ἴσα ἄτησιν.

v. 357. Καὶν μέγα δῶν] Reubcaui pristinam lectionem ex MS. II. et Proclo, qui legunt καὶ μέγα δοῖν. Καί, quod Interpolatores fugit, est καὶν, καίπερ, καὶ εἰ, ut statim: καὶ τὸ σμικρὸν εἶν. *etsi sit exiguum* Aristoph. Plut. *Ἐὰν δὲ σύ ζυγον λάβω τινα καὶ σύκινον, τὸν ἰσχυρὸν τῷτον θεὸν ἐγὼ ποιήσω τήμερον.* *Si socium cepero aliquem etsi imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis solutae malunt dicere καὶ τοι, καὶ τοιγε. v. 358. αὐτὸς est ἐθέλων libens, uti in aliis locis accipi viri eruditissimi docuerunt.

361. Ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖο] MS. σμικρῶ, quod verum est. Tzetzes versu ab hoc secundo: ὅς δ' ἐπ' εἶντι Φέρει. v. 382. ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι. Subscribunt Moschopulus et Tzetzes, et veteres Scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. Ἀνέρα κήδει] Est hominem sollicitum habet, non laedit. Hom. κῆδε δὲ θυμὸν. Animum sollicitas. Sequentē versu, βλαβερόν est damno, periculis et variis casibus obnoxium. perperam Interpp. noxium. Sic etiam Latinis obnoxius simpliciter, est opportunus iniuriae. Flor. III, 20. Et ipsi (serui) per fortunam in omnia obnoxii. Lib. IV, 4. Cum intra decem et octo annos, tenerum et obnoxium et opportunum iniuriae iuuenem videret. Phaedrus: seruitus obnoxia, quia, quae volebat, non audebat dicere. Senec. ep. 61. corpus humanum vocat obnoxium domicilium animi.

v. 368. Ἀρχομένῃ δὲ πίθῃ καὶ λήγοντος κορῆσθαι] Stulte Latini Interpretes: Incipiente vero dolio et desinente saturato re. Quid incipere et desinere dolium Latinis auribus sonet ego non exputo. Verte: Quum relinitur dolium, et fere est epotum, saturare. Ἀρχεσθαι πίθον est ἀνοίγειν πίθον, Theocrito διακρᾶνεν, Terentio relinere dolium. Longe ineptius inferius ἐν ἡμέραις v. 51. ἀρίστην ἀρξασθαι πίθῃ vertunt: optimam implendis doliis, quum sit, optimam aperiendis doliis. Vers. sequ. δειλὴν vterque MS. vt bene restituit Hein- sius. Ceterum de sententia huius versus, et cur vinum in medio do- lio sit optimum disputat Plutarch. Sympos. III, 7. et Macrobius VII. Saturn. c. 12. quos vide, et ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc versum Hesiodi, quod in medio sit vinum opti- mum. Atqui hoc ipsum quoque dicit Hesiodus, ideoque tum parcius illo vtendum esse, vt diutius optimo fruamur. Vetus est vini medium, olei summum, mellis imum optimum esse.

v. 370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ] Hic cum sequentibus duobus versibus in MSto primo non compareret, et expunctos olim fuisse a nonnullis Proclus testatur, a Plutarcho tamen vindicantur et probantur. Vide Proclum. Sed ipse Plutarchus in Theseo tribuit hunc versum Pittheo, Aristotelemque laudat. Cuius- cumque sit sententia, est optima: si cum amico tibi res quae- dam sit, fac vt primo cum illo paciscaris de mercede, quam sibi deberi putat, vt omnes querelae praecedantur.

v. 376. Μενόγαυῆς δὲ παῖς σώζοι] MS. I. εἴη, cum glossa ὑπάρχει. Pulcre D. Heinsius observauit hos versus esse trans- positos, et eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen sustinui mutare.

v. 381. Ἐν Φρεσὶν ἦσιν] MS. I. σοῖσιν. II. σῆσι leg. Φρεσὶ σῆσιν. θυμὸν ἐν Φρεσὶν, vt apud Plautum: Mens ani- mi. et Catullum: Nec potis est dulces Musarum exponere for- tus Mens animi.

CAPVT IX.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Ἔργα διατεκμαίρεσθαι. Proclus emendatus. Οἱ περὶ Τιμόθεον. Χρήματα. Χρητήρια. Nicolai Damasceni locus vindicatus. Aeliani Interpretes ter reprehensi. Τητᾶν, τιτᾶν. Quaerere. Ἔργον. Opus. Ὀξύς ἡέλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιών ὀξεία. Ζεὺς pro coelo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

Βιβλίον β] Expunxi hanc distinctionem quam et codices manu exarati, et veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hic omnia perpetua et continua serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti et in Procli commentario manu exarato, quem mihi vtendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versus 383. et sequentem intercedit, vt possit capere indicem hunc, qui vulgo praeponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, vt istam distinctionem χθές καὶ πρῶην natam ferendam existimemus ingratis totius antiquitatis, quae nullam huius operis diuisionem in duos libros agnoscit. Clarissime id liquet etiam ex Seruii prooemio in Virgilii Georgica. *Hesiodus fuit de Ascre ciuitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellauit ἔργα καὶ ἡμέρας, id est, opera et dies. Hic autem liber continet, quemadmodum agros, et quibus temporibus sint colendi.*

v. 383. Πληιάδων Ἀτλαγενέων] Latinis dicuntur Vergiliae, quarum ortum et occasum in primis obseruabant Veteres, ita vt aestatis atque hyemis initia, et messium atque arationum tempus ab illis numerarent. Vide Eratosthenis κατασερισμᾶς, quos primus ad Aratum edidit summe Reuerendus Praeful Oxoniensis Ioannes Fell, mihi, dum fata finerent, amicissimus cap. 23. De illarum vero ortu et occasu quam variae fuerint Veterum sententiae, vide Petauii disputationem in varias. Dissertat. Lib. II. Cap. 9. quae Vranologio adiecit.

v. 389. Ἐγγύθι ναιετάασ' MS. I. et II. ναιετάωσ' nisi quod in secundo addatur σιν. Et sic versu abhinc tertio vterque pro ναιέσιν, ναιώσι. Est haec Dorum dialectus. Vide supra ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inserit δέ: Ναίωσι γυμνὸν δὲ σπείρειν, γυμνὸν δὲ βρωτῆιν.

v. 392.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] MS. I. Vossianus, et Codex Palatinus: ἀμᾶσθαι. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri et Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Ἀμᾶσθαι, συναθροίζων, ἢ θερρίζων. Illud enim ἀμᾶσθαι quod in edito Procli Commentario praecedit τὸ ἀμᾶσθαι a sciolo ex Hesiodi vulgaris editionibus insertum esse puer admodum vidi. Et recte me vidisse codex postea manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶσθαι non agnoscit. In quo et paullo ante legitur, γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] ὡς αὖ πρόσθ'. Non ut vulgo ἀμᾶσθαι, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in ἀμᾶσθαι non producte poni sibi persuaserant. Cur vero nudis arandum, ferendum et metendum esse praecipiat Hesiodus, sicut et eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, sere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno caelo, ut vestimentis non egeas. Non dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit haec agenda, ut et amictus possit contempni.* Quam explicationem Servius debet Proclo, cuius priorem expositionem vide: binas enim huius loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Maioris: Πυθόμενος δὲ τὴν αὐτρεγίαν καὶ δίκαιταν αὐτοῦ παρὰ τῶν οἰκετῶν, καὶ θαυμάσας ἐξηγούμενων ὅτι πρῶτ' μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ παρίσταται τοῖς θεομένοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ἡ χειμῶν, ἐξωμίδα λαβὼν, θέρως δὲ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἐσθίει τὸν αὐτὸν ἀρτον ὅμῃ καθεήμενος, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον. Cuius cum labores et rationes viuendi accepisset (Valerius Flaccus) a seruis, mirareturque cum narrarent illi mane eum forum adire, et praesto esse eius opera venientibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, aestate operari cum seruis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere. Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumtis, Consulem obsidio liberauit.* Et apud Poëtam: *nudi messorum.* Non tamen haec sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantum erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Graeci. Sic et Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuële, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiore per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abiecis se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, et in primis Amplissimi Cuperi Observat. I. cap. 7. De veste autem interiore intelligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 286.

— — οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἦρεικον χθόνα διὰν ἐπισολάδην δὲ χιτῶνας ἐσάλατ'.
 — — agricolae autem

Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas succinxerant.
 Ergo non nudi arabant.

v. 398. Θεοὶ διετεκμήραντο] Per Deos Graeci hic intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Ἐφ' οὗ μὲν ἔδεῖς, ὅσις ἔ' ποιεῖ βροτῶν.
Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem a Diis, qui, secundum Epicharmum, τῶν πόνων πωλῶσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθὰ, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: ἐν ἰδρώτι τῆ προσώπου σου Φάγη τὸν ἄρτον σου. Ἔργα διατεκμαίρεσθαι, est labores imponere. διατεκμαίρειν, τεκμαίρειν non solum est σημειῶσθαι, sed et κατασκευάζειν. Etymologici Magni auctor: τεκμαίρω σημαίνει τὸ κατασκευάζω, καὶ τὸ σημειῶμαι. Superius v. 228.

— — αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
 — — Ipsis

Molestum bellum immittit omnia videns Iupiter.
 Recte Glossae MS. hoc loco διετεκμήραντο, προσετάξαντο.

v. 402. Χρῆμα μὲν ἔ' πρήξεις] Terent. Adelph. Numquam rem facies, ἀβί, nescis inescare homines.

v. 405. Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε] Non hic ab Hesiodo intelligi vxorem, ut vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quae domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κτητὴν ἔ' γαμετὴν emtam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis et Politicis γυναῖκα sumit pro vxore, non vero κτητὴν, ut viri docti affirmant. Nec iudicandum est Philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, ut saepe solent Philosophi. Nam Muræto, homini quotquot a renatis litteris fuerunt, disertissimo et elegantissimo, qui auctoritate Aristotelis permotus sequentem versum tamquam supposititium iubet expungi, non est ut suffragemur, si vera sunt quae Timotheus apud Proclum de Aristotele commemorat, illum nimirum adductum hac Hesiodi sententia post obitum vxoris cum Herpyllide ancilla consuevisse et ex illa sustulisse filium. Quamuis et hic Aristoteles maluerit suo obsequi ingenio et auctoritate Hesiodi suam rueri viuendi rationem, quam Poëtae monita sequi.

qui. Nam Poëta nec de pellice, nec de vxore loquitur, sed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ περὶ Τίμαιον legend. οἱ περὶ Τιμόθεον. de quo Diog. Laert. in vita Aristot. οἱ περὶ Τιμόθεον vero non sunt Timothei discipuli, sed ipse Timotheus Atheniensis, qui vitas Philosophorum a Laertio toties laudatas memoriae prodidit. οἱ περὶ τὸν Τιμόθεον, elegantissimo idiotismo est ipse Timotheus. ut apud Polyb. οἱ περὶ Ἀννῶνα καὶ τὸν Βάρκαν est Anno es Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα καὶ Σιμμίαν apud Aelian. Crita et Simmias. et mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμυνα ποιήσασθαι] Homeri, et Hesiodi tempestate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quae in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cuius vsus tum adhuc erat Graecis ignotus. Hoc loco autem singulari notione significat οἰκητήρια σκεύη, instrumentum domesticum, suppellectilem, vtenfilia. nimirum ἀπὸ τῆς χρήσεως. Propter eandem causam ab Alcaeo in Paphiaῆ χρησθήρια σκευάρια dicuntur. Quamuis Plato Comicus in Hellade illa tantum vasa, quibus utebantur πρὸς θεωρίαν καὶ θυσίαν, dixerit χρησθήρια, recte tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χρήσιμα appellari χρησθήρια docuit Pollux X. cap. 1. Sane in hac notione legitur apud Nicolaum Damascenum in fragmento historiae vniuersalis, quod Stobaeus nobis seruauit; Ἀρίστοι τῶν ἐμψύχων ἔδεν ἀποκτείνεσθαι. τὰ δὲ κεράμεια τῶν χρησθηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλυτροῖς φυλάττεσθαι. Arizoni nullum animal mactant. Vasa figulina ad quotidianos usus parata in aureis inuolutris custodiunt. Sic rectissime hunc locum vertit vir incomparabilis, quem honoris causa nomino, Henricus Valesius. Bene se omnia habent. χρησθήρια sunt vasa domestica, vtenfilia, siue sint pretiola, siue vilia, et nullius rei. Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν χρησθηρίων ἐπιπεσὼν χειμάρρως νύκτωρ, καὶ τῆς βασιλικῆς δὲ κατασκευῆς ἐξηλείφθη. Multa autem corpora et vtenfilia noctu ingruens torrens hausit, et magna pars regiae suppellectilis ablata. Eadem autem ratione ut χρησθήρια sic et χρήματα omnem notant suppellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vasis et sacra templorum suppellectile frequenter accipiuntur. Aelian. Ποικιλ. ἰσop. lib. 1. cap. 20. Διόνυσος ἐξ ἀπάντων τῶν ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα. Vbi Gesnerus vertit: Dionysius ex omnibus Syracusarum templis et delubris per sacrilegium pecuniam abstulit. Paullo post: Τὰ τῆς Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήματα. Vbi rursus Interpres: Vniuersas Apollinis et Leucotheae pecunias nefario scelere abripuit. Pessime, cum utroque loco

significantur vasa sacra diis illis consecrata, quae abstulit Dionysius, sicut inter illa commemoratur ibi mensa sacra Apollini dedicata. Lapsus quoque est idem vir doctissimus, in Interpretatione huius vocabuli in lib. VI, cap. 9. Ἀριστοτέλης ἀσυντευσάμενος τὰ ἐκ τῆ πατρὸς χρήματα ὥρμησεν ἐπὶ στρατείαν. *Aristoteles abliguritis omnibus pecuniis, quae ex hereditate parentis ad ipsum venerant, in militiam profectus est.* Vertendum erat, *consumtis omnibus facultatibus.* Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, sed Interpretem de nummis solum cogitasse, cum ita verteret, satis constat. Sic et χρήματα qualvis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ὁ δ' ἀρνῆται σὺ δὲ τητᾷ] MS. I. Voss. ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τιτᾷ. quod glossae MS. explicant: *σερίσκη τῆ γεωργικῆ ὀργάνῃ.* Videntur sane veteres dixisse τιτᾷν et τητᾷν. Hesych. *τιτᾷσθαι, σερίσασθαι.* Apud eundem tamen legitur etiam *τήτη, ἀπορία, ἐνδεια, ξέρησις. Τητώμενη, ξερομένη. Τητώμενον, σερισκόμενον.* Auctor Etymologicī magni: *τητᾷ Ἡσίοδος. σημαίνει τὸ ζητεῖς. ἐκ τῆ τάω τῆ σημαίνοντος τὸ ζητῶ γίνεται κατὰ ἀναδιπλασιασμὸν τατάω, τατῶ, καὶ κατ' ἐκτασιν τητῶ, et quae sequuntur.* Platoni III. de leg. *Φρενῶν τητῶμενοι,* sunt mente capti. Sophocles Philoetere: *πλέω πρὸς οἴκας τῶν ἐμῶν τητῶμενος.* *Navigo ad meam patriam meis rebus priuatus.* Sicut autem τητῶ proprie est quaero, deinde careo, distitutor, sic et Latinis quaeri est abesse, desiderari. Senec. ep. 91. *Lugdunum quod ostendebatur in Gallia quaeritur.* Petron. de Eunuchis: *quaeris se natura nec inuenis,* hoc est, desiderat suum opus, quae marem condidit, nec tamen inuenit marem esse, quem fecerat. Stat. Theb. II. *Iam trepidi se se quaerunt numerantque.* Cic. act. II. in Verr. cap. 10. *Nego esse quicquam a testibus dictum, quod aut vestrum cuiquam esset obscurum, aut cuiusquam oratoris eloquentiam quaereret.* hoc est, ad quod explicandum desideretur vir disertus. Dicere quod quaerat eloquentiam est infantem esse, indisertum. Nam quae quaeruntur non adsunt. Hinc et Plauto in *quaestione esse, quaestioni esse,* est abesse, non praesto esse, in Pseud. Cistellaria, et Casina. Hinc et illae venustae locutiones *Siciliam in Sicilia,* apud Cic. in epulis *epulas* apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in pontia* quaerere apud Manilium, de quibus Cl. Gronovius in observationibus.

v. 409. Μινύθη δέ τοι ἔργον] Hoc est, ne cum tempus effluxerit, non possis opus, quod tum faciendum erat, facere. Ἔργον κατ' ἐξοχὴν hic est opus: labor rusticus, qui impenditur

penditur agro colendo, ut et versu sequente et ipso indice libri huius ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. *Medium erat forte tempus sementis, cum patricium virum innixum aratro suo lictor in ipso opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. opus facere, de opere rustico. Haec trita sunt.

v. 411. MS. vterque ἄτησι.

v. 414. Ἥμος, δη λήγει μένος ὀξέος ἡελίοιο] Ὀξύς ἡέλιος non est celer ut Graeci volunt magistri, sed θερμός, feruens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

— — ἔχει τέ μιν ὁ

ἕϊαν ὁ γενέθλιος ακτίνων Πατῆρ

Πῦρ πνεόντων ἀρχὸς ἵππων.

Habetque ipsam (Rhodum) feruidorum genitius radiorum pater, ignem spirantium dux equorum. Aratus de Sirio:

— — ἡ δὲ οἱ ἄκρη

Ἀσέρι βέβληται δεινὴ γένος, ὃς ῥα μάλισα

Ὀξέα σείριαι, καὶ μιν καλέεσ' ἀνθρώποι

Σείριον.

Vertit Auienus:

Aestuat in mente, multus rubor imbuit ora.

Stridit anbelanti face pestifer aera mori,

Torret et immodicis terras coquit ignibus astri.

Horum imitatione Horatius solem feruentissimum dixit *acutum*.

Lib. I. ep. 10.

Est ubi plus repeant hyemes? ubi gratior aura

Leniat et rabiem canis et momenta leonis,

Cum semel accepit solem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat solem *acrem*.

Ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum

Admonuit.

Lucret. VI.

Hunc homines fontem nimis admirantur et acri

Sole putant subter terras feruescere raptim.

Florus II. 6. *Observato loci genio, quod et sol ibi acerrimus, et plurimus pulvis.* Restituenda est haec vox Claudiano. In epigramm. de crystallo, cui aqua inerat:

Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius acris.

sic enim hic versus legendus. Vulgo circumfertur: *Quem neque constrinxit hyems, nec Sirius axis*, sine sensu. In nonnullis codicibus est *ardens*, quos sequitur Nicolaus Heinsius, vir suauissimi ingenii et summae eruditionis, qui in carminibus novis pangendis, et veteribus castigandis, ac suo decori restituendis nulli, qui in hoc studiorum genere elaborant, est secundus. Mihi tamen *ardens* videtur glossa et explicatio τῷ

acris,

acris, quod vitio descriptorum transit postea in *axis*, quod non frustra tot codices retinent. Sicut vero hic ὄξυς ἡέλιος, sic contra apud Pindarum χιών ὄξεια, nix acuta, ut apud Horatium *frigus acutum* est vehemens, et *acris hyems*, saeva. Apud Sophoclem Aiace Flagellifero, v. 258. ὄξυς νότος, *Auster vehemens*. Omnia enim quae penetrant et vehementer laedunt Latinis dicuntur *acuta*, *acria*, Graecis ὄξεια.

v. 415. Καύματος ἰδαλίμῃ] Est ἰδρωτα κινῶντος, ut melius omnes Graeci, quam Latini, qui stulte: *caloris humidis*. Hesych. ἰδάλιμον καῦμα τὸ ἰδρωτοποιόν.

v. 415. Μετοπωρινὸν ὀμβρῆσαντος Ζηνὸς ἐρισθανέος] MS. I. ὀμβρῆσαντος. Graeci Magistri nescio quid de Ioue coeli et pluviarum domino hic nugantur, cum Iupiter hic sit, ut sexcenties Poëtis, coelum, aër. Inferius 488.

Τῆμος Ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἡματι, μηδ' ἀπολήγοι.

Tunc Iupiter pluuiat triduo, neque desinat.

v. 564. Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡματα.

Cum autem sexaginta post conuersionem solis

Hibernos perfecerit Iupiter dies.

Theocritus: Ὡς Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἰθήριος, ἄλλοκα δ' ὕει.

Iupiter alibi est serenus, alibi pluuiat.

Horat. Nivesque deducunt Iouem. Sed haec quis ignorat?

v. 416. Μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρῶς] Peruerterunt sensum huius loci Interpretes, cum vertunt μετατρέπεται, mutatur. Vertendum: mouetur. Facilius, inquit, mouetur corpus autumnō, quia vires suas iam recepit, quas nimii salis ardores attriuerant, ut pares nunc possint esse laboribus ferendis, et materiae caedendae.

C A P V T X.

Σείριος pro sole et quouis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀθηναίης δμῶος. Ἐργάνη. Θείσθαι ἄροτρα. Αὐτόγυον ἄροτρον. Buris. γῆς. Πηκτὸν ἄροτρον. Ἐλυμα. Ἴσοβοεύς. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus et mox Hesiodus. Ἐλικας βόας. Ἀερατος. Ζεὺς Χθόνιος. Pluto et Proserpina Dii agricolarum. Pluto diuitiarum dator. Hesiodo rursus medela.

v. 417. ἡ γὰρ τότε Σείριος ἀστὴρ] Sirius hic non est caniculæ sydus, sed sol, ut non solum antiqui Interpretes

interpretes Hesiodi; sed et Suidas interpretatur: Σείρ, σείρεος ὁ ἥλιος, οἱ δὲ καὶ σείριος. Noster inferius vers. 587.

Ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος αἴζει.

Quoniam caput et genua sol affligit.

In Theogonia, v. 152.

Ὅσέα δὲ σφι περὶ ἕνοιο σαπίσης,

Σείρις ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθετο αἶη.

Ossa autem ipsius pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν Σείριος κατανανεῖ

ὄξυς ἐλάμπων. *Multos illorum sol siccabat acutum splendens.*

Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σείρις κυνὸς

δίχην. Σοφοκλῆς τὸν ἀσρῶν κύνα. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος τὸν ἥλιον,

Ἴβυκος δὲ πάντα τὰ ἀσρα. Idem. Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ τῆς

κυνὸς ἀσῆρ. Lycophron in Alexandra de corpore Aiacis in lit-

tus e mari eiecto: Ἐκβεβροσμένον νῆκυν ἀκτὶς Σείρις κατα-

νανεῖ. *Cadaver expulsum siccabit solis radius*, quod et obser-

vavit Vir eximius et singularis eruditionis Hadrianus Iunius in

animaduerfionibus. Quin et Virgilium sic interpretantur ἄ

τυχόντες.

Iam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat coelo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σείρις ex Iby-

co modo docuit Hesychius. Inde et Latinorum *sydas* a σείρεος

esse ingeniose nuper ostendit χαριέστατος Tanaquillus Faber

ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἐπαυλεῖ.

corrupte. De huius loci interpretatione ambigitur. Alii enim

ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλεόν exponunt πλεόν ὑπολαμβάνειν καὶ

ἀπολαύειν τῆς νυκτὸς, plus nocte frui, diutius quiescere,

qui respiciant illam peruagatam Poetarum opinionem, solem

noctu strigare et quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλεόν

πονέειν καὶ Φέρεσθαι ὑποκάτω τῆς γῆς maiores capere labo-

res sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat,

quod verum esse ex oppositione liquido apparet: breui tem-

pore, inquit, super nostra conspicitur terra interdiu, noctu

vero maiorem capit laborem. Vide quae supra notati ad

vers. 240.

v. 429. Μεμνημένος ὥριον ἔργον] MS. I. ὥρια ἔργα.

Vers. seq. MS. II. Ὀλμον μὲν τριπόδην κόπτειν. Idem v. 425.

ἀπὸ κεν σφύραν κε τάμοιο.

v. 430. Ἀθηναίης δμῶος] Quae haec est vesania Ἀθη-

ναίαν habere pro Attica Cerere, quod Latini fecerunt Inter-

pretes? Quis unquam fando cognouit Ἀθηναίαν dici Cere-

rem? Estne qui ignoret Mineruam esse praesidem artium et

opifi-

opificum, in primis vero fabricae magistrum, indeque dici Ἐργάνην, Cic. in Arateis:

*Ut nemo cui sancta manu doctissima Pallas,
Sollertem ipsa dedit fabricae rationibus artem,
Tam tornare cate contortos possiet orbes.*

Eius simulacrum erat apud Thespenses, cui Plutus assistebat, quo significabatur opibus illam Deam cumulare suos cultores strenuos nimirum opifices. Vide Pausan. in Boeoticis et Aristid. hymnum in Mineruam. Iulianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petau. Ὁρᾶτε ὅσα ἐγένετο τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. Videte quot opificis Mineruae in nos detriata sint munera. Ἀθηναίης δμῶς ἐστὶ τέκτων, faber qui aratra faciebat. Sequentē versū πελάσας προσαρήρεται ἐστὶ προσαρήρη ut supra vers. 1. ἐννέπετε κλείσσαι, pro κλείετε. In MS. 1. Voss. est προσαρήσεται. v. 432. θεσθαί ἄροτρα non est disponere aratra, sed ποιεῖν, κατασκευάζειν, ut sexcenties apud Graecos Scriptores tam vinctae quam solutae orationis τίθηναι pro ποιῶ usurpatur. inferius v. 518. τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθῃσι. incurvum vero senem facit. et v. 556. χρῶτά τε μυδαλέον θεῖν. Corpus madidum faciat. Equidem Latina hac Hesiodi versione nihil est insulsius, et imperitius, in qua vix ullus versus legitur sine graui hallucinatione. Vide quam inepte mox duo illa aratrorum genera αὐτόγυον et πηκτὸν exponant v. 432.

Δοιὰ δὲ θεσθαί ἄροτρα πονησάμενος κατ' οἶκον

Αὐτόγυον καὶ πηκτὸν. vertunt:

Bina vero dispositio aratra domi laborans

Dentatum et compactum.

Quid est aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne et πηκτὸν habet dentale? Hunc errorem facile potuissent declinare, si Veterum consulissent expositiones, quae docent αὐτόγυον ἄροτρον esse quod habet burim suapte ingenio curuam, illamque non clavis affixam temoni et dentali, sed quod totum ex vno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

Continuo in sylvis magna vi flexa domatur

In burim, et curui formam accipit ulmus aratri.

hoc est ulmus seu ulmi ramus inflexus natura sua a rustico continuo seu per aliquot annos semper magis magisque inflectitur, ut sic curuus adolescat in burim, ut naturaliter curuus et aptus sit ad burim. Buris vero siue *bura*, Graecis γῦης, est proprie infima pars temonis. male vulgo *dentale* exponitur a viris doctis, cum dentale aptetur burae; Hesych. Γῦης τὸ κατώτατον μέρος τῆ ἰσοβοέως ἐν τῷ ἄροτρῳ. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ

μὴ σύνθετον, ἀλλ' ἐξ ἐνὸς ξύλου· Γύης *est infima pars temonis in aratro*. Αὐτόγυον *est non compositum, sed ex uno ligno*. Inde et Proclus ad h. l. λέγεται δὲ γύης ὅτι αἰὲν παρὰ τὴν γῆν ἔστιν. Αὐτογύω ὀρρονitur ἀρότρον πηκτόν, quod non ex uno ligno, sed variis est conflatum et compactum. Eratosthenes in Architectonico utrumque describit apud Scholiasten Apollonii Rhodii: Δύο ἀρότρων εἰσὶν εἶδη· τὸ μὲν πηκτόν, τὸ δὲ αὐτόγυον· πηκτόν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχον τὸ ἔλυμα. ἔστι δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὕνις ἐντίθεται, τὸ δὲ ξύλον τὸ ἀπὸ τῆς ἐλύματος τῆνον ἐπὶ τὰς βόας, γύης καλεῖται. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς γύης ἰσοβοεὺς. τῇ δὲ ζυγῇ τὰ ἐπὶ τὰς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιτιθέμενα οἱ μὲν ζεύγλας, οἱ δὲ μέσσαβα λέγουσι. Τοιῶτον μὲν τὸ πηκτόν. αὐτόγυον δὲ ἔστιν ἄτινος τὸ ἔλυμα ἃν ἔστιν ἐκ συμβολῆς. Sunt duo aratorum genera: quorum alterum compactile, alterum non compositum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Est autem dentale cui vomer includitur. Lignum vero quod a dentali extenditur ad boues vocatur buris, quod vero a bursa temo. Illa vero pars iugi, quae cervicibus bouum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μέσσαβα. Tale quidem est compactile aratrum. Non compositum vero est, cuius dentale non committitur; nimirum clavis et arte cum aliis aratri partibus, sed est unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint in versibus paullo praecedentibus exponendis; qui de Graeco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὐτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶδες ἐν ἐλύματι πῆξας

Γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἰσοβοῇ.

Nempe cum Atticae Cereris famulus temoni inficiens Clavis adiunctum stiuas araverit. Quot fere verba tot errata. De Atticae Cereris famulo ante dictum. Num ἔλυμα est temo, ἰσοβοεὺς stiuas? Peruerterunt omnia. Stiuas est postrema aratri pars, Graecis ἐχέτλη· ἰσοβοεὺς prima illa temonis nimirum pars, quae inter boues protenditur. Ἐλυμα est dentale. Eratosthenes: Ἐλυμα ἐν ᾧ ὕνις ἐντίθεται. Ἐλυμα est cui vomer inducitur. Proclus: Ὑνις ἐστὶ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ἀρότριον σχίζον τὴν γῆν· τῷ δὲ τῷ ἐλύματι περιήρμεσθαι ἄνωθεν ἐμβεβλημένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Ὑνις est ferrum quo in arando terra scinditur. Hoc vero adaptatur ἐλύματι superius iniectum ubi cauum est. Ἐλυμα Latinis dicitur dentale. Servius: Dentale est lignum in quod vomer includitur. Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: Rurum ut vuitum a ruendo: aratrum quod eruit terram. Eius ferrum vomer, quod vomis eo plus terram. dens quod eo mordetur terra. Alii tamen in medio aratro ἔλυμα locant, et sic appellant coni-

commiffuram, qua γῆς et ἰσοβοεὺς coniungitur. Tzetzes: "Ἐλυμα τὸ μέσον τῶ ἀρότρου, ὅπερ ὁ γόμφος βληθεὶς συνηλοῖ τὸν γῆν καὶ τὸν ῥυμόν. *Ἐλυμα est medium aratri, ubi clavis impræctus committitur burim et remonem.* Proclus paullo ante: ἔλυμα μέρος τι τῶ ἀρότρου ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἐνθα συμβάλλεται ὁ γῆς τῷ ἰσοβοεῖ. ἔλυμα δὲ παρὰ τὸ ἐλύειν ὃ ἐστὶ καλύπτειν. *Ἐλυμα pars aratri in medio, ubi committitur buris cum remone.* Dicitur autem ἔλυμα ab ἐλύειν, quod est, *segerere.* Verum hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quae accurate ἀρότρου κατασκευὴν docet, eiusque partes enarrat. Inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc vero errorem hos omnes induxerunt male intellecti Hesiodi versus, quos modo produximus: Εὐτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶς etc. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν ἐλύματι impingeretur et ἰσοβοεὺς et γῆς, quae partes per ἔλυμα coniungerentur. Sed falsi sunt. Hesiodus dicit: burim inuentam impinge dentali, illique buri adapta clavis remonem. Pollux lib. I, cap. 13. ὦ ὁ ῥυμός ἐνήμεσαι ἔλυμα. τὸ δὲ ἄρῃν σιδήρειον ὕννις. ἥς τὸ ἀκρον ῥύμφη. ὁ δὲ ὁ ῥυμός ἤμεσαι ἐκ τῶνδε· τὸ μὲν ἐπι-καμπὲς αὐτῶ, ὦ ὑπατείνεται, τὸ ἔλυμα γεγομφωμένου, γῆς. τὸ δὲ μετὰ τὸν γῆν ἰσοβοεὺς. *Cui temo adaptatur ἔλυμα, dentale. terram vero arans ferrum ὕννις, vomer. cuius suprema pars ῥύμφη. Temo vero aptatur ex his partibus. Pars eius curua, cui subnectitur dentale clavis adfixum, γῆς, hoc est buris vocatur. quod vero post burim, ἰσοβοεὺς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgo legitur: ὦ ὁ ῥυγός ἐνήμεσαι ἔλυμα. quod falsum. vide et Favorinum et praecipue Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratrorum antiquorum forma et confectioe alibi pluribus egimus.*

v. 436. Δρυὸς ἔλυμα, πρίνοιο γῆν] MS. vterque: πρί-
ν τε γῆν.

450. Χείματος ὥρην Δεικνύει ὀμβρενῶ.] Emenda ex Palatino et Vossiano codice I. aliisque ὀμβρενῶ, imbriferi, pluvialis.

452. Ἐλικας βόας] Hesych. ἔλικας, ἐλικοκεράτες, ἐπι-καμπῇ τὰ κέρατα ἔχοντες. Qui cornua habent introrsum reflexa. Quae vera notio est huius vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Ex camuris birtae sub cornibus aures.

Camuri boum sunt qui conuersa introrsum cornua habent: quibus contrarii paruli, qui cornua diuersa habent: laeni quorum cornua terram spectant. His contrarii licini, qui sursum versum cornua habent. Eadem Servius habet nisi quod male laeni apud

apud hunc omiffum. Patuli enim sunt qui cornua diuerfa habent, hoc est, extrorsum flexa, qui opponuntur camuris, laeui vero licinis. Festus: *Camara et camuri boues a curuatione, et Graeco καμπή. Boues nimirum camuri a curuatione cornuum camara sic dicuntur.*

v. 454. Ἀπανήσασθαι] MS. I. ἀπαρνήσασθαι. MS. II. ἀπανήσασθαι. quali ab ἀπαινέομαι. Sed ἀπαρνήσασθαι videtur quoque Proclus agnoscere: Τὸ γὰρ αἰτῆσαι εὐχερὲς ἔστιν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρνήσασθαι καὶ μὴ δοῦναι εὐχερὲς ἐστίν. Sed vulgata praeſtat.

v. 458. Εὐτ' ἂν δὲ πρῶτις ἄροτος] MS. vterque, et Proclus: εὐτ' ἂν δὴ. quos sequor. Ἄροτος hic est tempus arandi, non ipsa aratio, vt messis, saepe messis tempus: πλήθυσσα ἄγορά, tempus quo maxima est in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo vesperi faces accenduntur, et mille talia. Versu sequente MS. vterque δεῖ τότ' ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἶαρι πολεῖν] Vterque codex: πωλεῖν. Glossae prioris, πῶλει, ἀνάστρεφε. Nonnulli legerunt ἤρι πολεῖν. quae pro varia lectione prioris libri margini erant adscripta. Nihil muta. Vide supra ad vers. 5. Hesiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro *vertere*. Hoc enim est a πολεῖν. inde et *interpolare*.

v. 465. Εὐχέσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplicare Ioui terrestri*. Quisnam ille terrestris Iupiter? Quae Tzetzes de sua εἰμαρμένη inculcat hic et aliis pluribus in locis, nugae sunt. Χθόνιος Ζεὺς est Iupiter inferus. Χθόνια Graecis dicuntur quae sub terra sunt, καταχθόνια. Χθόνιοι θεοὶ sunt Dii inferi. Hinc saepe in Graecis inscriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙC ΘΕΟΙC, quod in Latinis est *Diis manibus*. In aliis vero θεοῖς καταχθονίοις. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθόνιος Ἑρμῆς, *Mercurius infernus*, qui animas corpore solutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum καταχθόνιος ζεὺς est qui nostro χθόνιος. Aeschilo in *iacr.* v. 164. dicitur Ζεὺς κεκμηκότων. *Iupiter mortuorum*. Hesych. χθόνιος Ζεὺς ὁ ἄδης. Ab aliis Graecis Poetis dicitur et χθόνιος βασιλεύς. In Theog. 767. θεὸς χθόνιος. Et Proserpina dicitur χθονία, scilicet βασίλισσα, Regina infera. Euripidi Furiae sunt χθόνιαί θεαί. Nec hoc ignorauit Proclus, sed cur Pluto ab agricolis sit inuocandus nesciuit. Id vero inde est quod Platonis ditioni et potestati subiecerint terram et omnia quae sub terra sunt, illumque crederent esse datorem illarum diuitiarum quae ex terra proueniunt. Onomacritus hymno in Plutonem, qui sub Orphei nomine circumfertur:

Πλάτοδοτῶν γενεὴν βροτέην καρποῖς ἐνίαυτῶν.

Diuitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Dii patri dedicata est: qui diues ut apud Graecos Πλάτων, quod recidant omnia in terras, et oriantur e terris. Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ Πλάτων ἀποσέλλει με παρ' αὐτῆς, ἅτε πλάτοδοτης καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὢν. δημοῖ γὰρ καὶ τῷ ὀνόματι. Notè Iupiter, sed Pluto me mittit ad eos, qui et ipse diuitiarum dator est, et magnorum largitor, quod suo etiam nomine declarat. Nimirum sicut πλάτων apud Graecos a πλάττω δόσεως, sic propter eandem rationem Latinis Dis dicitur, quod diuitiarum dator sit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proserpinae ex veteribus Mythologis: Ille qui raptam Dite a patre Proserpinam dicit, non, ut reris, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam; sed quia glebis occulimus semina, isse sub terram Deam, et cum orco significat foedera genitalis conciliare foeturae. Vide et Porphyrium apud Eusebium de Praeparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc et Proserpina numinibus agricolarum accensebatur. Augustinus IV. de Ciuit. Dei, cap. 8. Praefecerunt Proserpinam frumentis germinantibus. Arnob. III. aduersus gentes: Et quod sata in lucem proserpant cognominant esse Proserpinam.*

v. 466. [Ἱερὸν ἀκτὴν] Delenda hic distinctio. Nam εὐχεσθαι Διὶ χθονίῳ pertinet ad versum sequentem, ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότῃ. Incipiens arationem supplica Plutoni, ut opus fortunet. Ἀρότῃ. recte MS. secundus. In primo ut et editionibus ἀρότῃ. perperam. Supra v. 384.

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομένων
"Ἀρχεσθαι ἀμνητῶν ἀρότοιο δὲ δύσσομένων.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus

Incipe metere, arare vero occidentibus.

Ἐκτελέα βρεῖσθαι vero in initio huius versus est: *Ut matura grandescant.* Lustricum carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quaesoque vii tu fruges, frumenta, virgulta, vinea grandire beneque euenire sis.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandescere.* Hinc grandia frumenta apud Virgil. IV. Aen. v. 405.

— — *pars grandia trahunt*

Obnixae frumenta humeris.

et apud alium Poetam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ouid. III. Fastor.

— — *vegrandia farra coloni*

Quae male creuerunt, vescaeque parua vocant.

v. 468. "Ορπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτα ἵηται] Legendum puto: ἵηται. *Temonem iergis boum immittas, serias temone terga.*

C A P V T XI.

Hesiodus ter emendatur, semel Proclus. μέσσαβον, μέσσαβον. Pollux emaculatus. Εὐθημοσύνη, κακοθημοσύνη. Βιότῃ αἰερέμενος. Ἐύσχθέων. Ἑλίχ τροπαὶ bruma. Hesiodi locus non intellectus adhuc exponitur. Ἡμενον ἀμᾶν. Κάθεισθαί. Sedere. Desidere. Οὐχ ἔδος. Χαλκήϊος Θῶκος. Λέσχαί. Stationes. Atheniensium garrulitas et nimium nouarum rerum studium. Λέσχων multitudo Athenis. προσλέγειν κακὰ. Δεικνύειν. Ostendere. Μέμυκε γαῖα. Orpheus emendatus. Καλιαί.

v. 469. "Ενδρουν ἐλκόντων μεσάβω] Lege ex utroque MS. μεσάβων. Iam olim de lectione huius loci incertos animi fuisse viros eruditos, qui in hoc Scriptore non negligerent sunt versati, Proclus ostendit, qui utramque lectionem affert et exponit. Vulgatam ut taceatur ibi vide. De hoc nostra sic disputat: Ἐλκόντων μεσάβων] (sic lege ex MS. Gudii, vulgo male μεσάβω) τὰ μέσσαβα μεσάβων, λέγονται δὲ αἱ τῆ ζυγῆ γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλίμαχος μέσσαβα βῆς ὑποδύς. Ἐλκόντων τῶν βοῶν τὸ ἐνδρουν τῶν μεσάβων, τὸν ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἐνθα οἱ αὐχένες τῶν βοῶν δέδονται. Sed melior hoc loco Tzerzes: Εὐχῇ τῇ χθονίῳ εἰμαρμένη ὅταν ἀρξῇ ἀροτριᾶν, καὶ οἱ λῶροι τῆ ζυγοῦ ἐλκῶσι τὸν ῥυμόν δηλονότι τῶν βοῶν κινεμένων. *Precare terrestrem Praevidentiam cum inceperis arare, et iuga iugi traxerint temonem, bobus scilicet mouentibus.* Est enim μέσσαβον et μέσσαβον iorum quo boues alligantur temoni. Pollux I, 13: Ὁ πλατὺς ἡμᾶς ὁ τῷ ζυγῷ παρακαθαπτόμενος ἐχέβοιον, καὶ μέσσαβα, καὶ μέσσαβον (sic lege ex MS) καλεῖται. καταλαμβάνει δὲ αὐτὸν ὅταν περιελῶσιν εἰς τὸ τῆ ζυγοῦ τρύπημα, κερκίδα ζυλίνην ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἔμβρυον ἢ ἐνδρουν. *Lorum iugo adnectum vocatur ἐχέβοιον, et μέσσαβοι, et μέσσαβον, quo utuntur cum in iugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem ἔμβρυον aut ἐνδρουν vocant.* Valde apposite ad hunc locum. Sane ἐνδρουν Proclus quoque δρυῖνον πασσαλίσκον quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini iugorum ne lora, quae temonem trahunt et boues illi alligant, excidant.

Plerisque tamen est ipse ἰσοβοεὺς, seu ἑυμός. Sed, puto, συνεκδοχικῶς, vt postea temo pro ipso aratro.

v. 471. Εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη] Vterque codex εὐθυμοσύνη, sicut et sequente versu κακοθυμοσύνη, qui tamen non sunt sequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitissime vertunt *industria*, et *ignavia*. Diu est quod non solum Proclus, sed viri etiam nostrae aetatis doctissimi clamarint, εὐθημοσύνην esse concinnam rerum dispositionem, cum omnia recte et ordine geruntur et collocantur; κακοθυμοσύνην vero ordinem confusum, cum res male digeruntur, nihil via et ratione agitur, nihil loco fit. εὐθήμενες, qui omnia bene et ordine disponunt. Aeschylus Choëphoris:

Δμωαὶ γυναικες δωμάτων εὐθήμενες.

Ancillae domum ordinantes.

Scholias tes antiquus: Τῶτ' ἐσιν ὑπηρέτιδες εὖ τιθεῖσσι τὰ κατὰ τὸν οἶκον. Vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem versu in MS. I. legitur σπέρμα κατακρύπτων.

v. 476. Βιότοιο ἐρεούμενον] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum ἐρευγόμενον. Tradit enim Hesiodo positum esse pro ἐρευγόμενον. Idque esse abundantem, ab ἐρευγῇ quod significet copiam diuitiarum, per translationem a stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed haec perquam dura est translatio et inconcinna. MS. Vossianus legit βιότῃ αἰρεύμενον, *visu fruuentem*. Quae quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubito. Est constructio Attica, vt ἐφ' ἧς τῷ ἄρτι, qua lectionem vulgatam etiam tuetur Moschopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἔξεις καρπὰς, sicut et Tzetzes, qui μεταλαμβάνοντα τῷ βιότοιο καὶ τῆς ζωῆς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρεούμενον.

v. 477. Εὐοχέων] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, et antiquioribus nonnullis editionibus, εὐοχθέων, bene instructus cibus. Vidit et D. Heinsius et Isaacus Casaubonus ad Athenaeum.

v. 479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς ἀρόης] Per ἡελίοιο τροπαῖς hic intelligi χειμερινὰς liquido conitat. Vertendum ergo: *si brumis araueris*. Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci*. Veteres solstitium aestivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod vero vulgo hibernum solstitium appellatur, melioris aetatis Scriptores appellant *brumam*.

v. 480. Ἡμενος ἀμήσεις] Ἡμενον ἀμῶν non est, quod omnes Graeci Latiniq ue volunt, sedere in metendo propter horum raritatem et breuitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc

hunc locum intellexerit. Ἡμενον ἀμᾶν est tempore messis, cum alii occupantur et exercentur in demetendis et congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob serotinam arationem. Graecis enim et Latinis sedere est otiosum esse. Demosth. Philipp. II. πολὺ γὰρ πλείας ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὐνοίαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνέσας ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα ἔδῃν πείσυντες. *Plures occasiones rei bene gerendae se nobis offerunt quam Philippo, quae sunt significationes beneuolentiae Deorum erga nos. sed sedemus, ut video, nihil molientes.* Non longe post: Τὰς μὲν ἄλλας σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἑκάστων ἐν μέρει. τὰ δὲ ὑμέτερά αὐτῶν ἀπολωλεκότες καθήσθε. *Alios plerumque uniuersos ac singulos conseruastis, nunc amissis vestris sedetis.* Bacchylides: ἔδ' ἔδρας ἔργον ἔδ' ἀμβολᾶς. *Non est sedendi tempus et cunctandi. pro quo Homerus ἔχ' ἔδος, non est sedendi tempus.* Iliad. ω.

— — Ἡῶθεν γὰρ

Θήσονται περὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.

Ἀσχαλῶσι γὰρ οἷγε καθήμενοι, ἔδῃ δύνανται.

Ἰσχεῖν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.

Mane autem committent pugnam circa urbem nigris oculis Graeci, Hi enim indignantur sedentes, neque possunt continere cupidos pugnandi Graecorum reges. Cic. pro Rosc. Cum iam proscriptionis mentio nulla fieret, cum etiam ii qui antea proscripi erant, sederent, nomen refertur in tabulas S. Roscii. Id. in Pison. An potest ulla esse excusatio non dicam male sentienti, sed sedenti, dormienti in maximo reipublicae metu consuli? In Verr. Quid sedes Verris? quid spectas? Lib. XVI. epist. ad Fam. 3. Iis enim ventis isthinc nauigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus. Sic et desiderare, et residere: hinc deses, reses, desidia. Terent. Frustra ubi totum desedi diem. Sueton. Iul. A quo ad arcessendam classem in Bitbyniam missus, desedit apud Nicomedem.

v. 485. Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσης] MS. I. ἀρόσις.

v. 490. Οὕτω καὶ ὄψαρότης προτηρότη ἰσοφαρίζοι] MS. προαρηροτι ἰσοφαρέζοι. MS. II. ἰσοφαρίζει. Scribendum, ἰσοφαρίζοι quod et Guietus monuit.

v. 493. Παρ δ' ἴθι χαλκήσιον δῶμον] Interpretes: Praeteri autem aeneam sedem. sed vertendum: officinam aerariam, seu ferrariam quae omnibus patebant, in quibus solebant pauperes confabulari, quin et dormire. Homerus Odyss. σ. vocat χαλκήσιον δῶμον, ubi Melanthis ad Ulysses, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἐθέλεις εὐδαιν χαλκῆιον ἐς δόμον ἐλθὼν
Ἡέ περ ἐς λέσχην.

Non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam tabernam. Vide ibi Eustath. Θῶκος enim hic idem est quod δόμος, officina, taberna, locus ubi commoramur. Noster alibi:

Φεύγειν δὲ σκιερὰς θώκας καὶ ἐπ' ἡῶ καῖτον.

Fuge opacas domos et matutinum somnum. Hinc θωκεῖν est commorari in aliquo loco. Hesych. θωκεῖ, κάθηται, ὁμιλεῖ. Λέσχα sunt porticus, basilicae, tabernae, aliaque loca publica in quibus otiosi confabulandi causa conveniebant. Latini vocant stationes. Plin. II, ep. 9. Prenso amicos, supplico, ambio domos, stationesque circumeo. Sueton. Neron. 37. Salvidieno Orfiza obiectum est, quod tabernas tres de domo sua circa forum ciuitatibus ad stationem locasset. Posterioribus temporibus scholas dixerunt, ut multis docet Vir summus, Thomas Reinesius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέσχας et stationes Athenis trecentas et sexaginta fuisse Proclus ad hunc locum testatur. Quod nemo mirabitur qui meminerit Atticos fuisse valde garrulos, nouaque audiendi praecipue de aliorum vita et rebus percupidos. Dicaearchus ἐν βίῳ ἑλλάδος. Οἱ μὲν Ἀττικοὶ περιέρχοι ταῖς λαλιαῖς, ὑπᾶλοι, συκοφαντώδεις, παρατηρηταὶ τῶν ξενικῶν βιῶν. Athenienses sunt valde dediti inanibus confabulationibus, occulsi, sycophantiae, exploratores vitae aliorum. quod confirmant egregie verba Lucae in Actibus Apostolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημῶντες ξένοι εἰς ἕδραν ἕτερον εὐκαίρην ἢ λέγειν τι καὶ ἀκχεῖν καινότερον. Athenienses autem omnes et inquilini peregrini nulli alii rei, vacabant, nisi aut dicendis aut audiendis rebus nouis. Probo vero hic lectionem, quam ex antiquo codice primus prodidit G. Canterus, ἐπαλέα λέσχην. Eam agnoscit quoque codex Vossianus primus cum interpretatione Θερμὴν Φλυαρίαν.

v. 499. Κακὰ προσλέξατο θυμῷ] Latini Interpretes in recentioribus editionibus: *animum suum increpat*, perabsurde. quanto rectius antiquiores: *mala versat in animo*. Προσλέγειν κακὰ est κακὰ ἐννοεῖν ἐν ἑαυτῷ ψυχῆς, ut recte Graeci magistri. nimirum cogitare de furtis, latrocinis, sacrilegiis aliisque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quae *crimina suadet ingeniis*, ut Claudianus ait. Sicut autem λόγος, λέγω, διαλέγομαι, φράζω, φημί, sic et προσλέγω, non solum de oratione, sed et ratione et cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκνυε δὲ δμῶεσσι] Praeclare D. Heinsius docuit δεικνύειν hic esse *dicere*. Sic et Latinis *ostendere*. Cic. V. ad

ad Fam. 12. Cum mihi saepe ostenderis te accuratissime nostrorum temporum consilia et euentus litteris mandaturum. hoc est, dixeris, declaraueris. lib. IV. ep. I. Eadem omnia quae a te de pace et Hispaniis dicta sunt ostendi me esse dicturum. Lib. I. ep. 9. In eo ipso quod te ostendis esse facturum, h. e. dicis, scribis. Sallost. Iugurth. 30. Multa superba et crudelia facinora nobilitatis ostendere. commemorare. C. Nepos Epaminond. Micythibus Epaminondam conuenit, et causam aduentus Diomedonis ostendit. pro Θέρσος MS. I. Θέρσος.

v. 503. Ποιῖσθαι καλιας] Est exstruite aedes, tuguria. καλιαὶ enim et καλιοὶ sunt aediculae, caesae. hic ex supra v. 305.

Ὡς καὶ τοὶ ὥραις βιότῃ πληθῶσι καλιαί.

Vt tibi aestate collectio vicum impleantur tuguria. Quamuis proprie ibi dici de horreis Veteres notent. Hesych. Καλιοί. τὰ εὐτελῆ οἰκήματα. Idem: οἱ μικροὶ οἶκοι καλιαὶ καὶ καλίδαι. Vulgo nidos componite vertunt. Noui apud Latinos interdum etiam nidos dici tenuiores aedes, et quosuis secessus, sed in versione praestat propriis uti vocabulis.

v. 508. Μέμυκε δὲ γαῖα] Hunc locum optime exposuit, vetus Scholiastes Nicandri ad Theriacōn v. 626. qui contendit μέμυκε hic esse clauditur, constringitur gelu terra, ἐπεὶ δὲ πάντα ἐν χειμῶνι συνεσταλμένα εἰσὶ καὶ ἡσφαλισμένα. quod omnia hyemis tempore clausa et constricta frigore rigeant. Vide Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in descriptione hyemis, quam Hesiodum hic aiunt esse imitatum:

Πολλὰὶ ἔρρανόνθεν καὶ ἐπαρτέες ἐκ νεφελῶν.
Τῆμος ἐπάρνυνται, Φηγοῖς καὶ δένδρεσιν ἄλλοις
Οὐρεσί τε, σκοπέλοις τε, καὶ ἀνθρώποις ἐριθύμοις.
Πηγυλίδες, καὶ ἔσονται ἀμειδέες. αἱ δὲ γὰρ ὄντως
Τρυχασιν καὶ Θῆρας ἐν ἔρσειν, ἔδὲ τις ἀνδρῶν
Προβλώσκειν μεγάρων δύναται κατὰ γυῖα δαμασθεῖς
Ψυχῇ λευγαλεῖ. πᾶχνη δ' ὑπὸ γυῖα μέμυκε.

Multa de coelo et crebra ex nubibus Tunc incidit fagus et alijs arboribus montibusque et rupibus et hominibus moestis glacies, et erunt adspectu tristes. Illa enim affligit et animalia in montibus, neque mortales prodire ex aedibus possunt, quia membra vruntur frigore acri, geluque membra constringuntur. In tertio versu scripsimus ἀμειδέες. sicut apud Poetam ἀμειδῆτοι νύκτες, tristes noctes. Latinis, tristis hyems. vulgo legitur sine sensu: ἀμειβεές. Sed hoc vitium D. Heinsum quoque deprehendisse postea cognoui.

v. 510. Πιλνᾶ] MS. I. πιλνᾶ, II. Codex: πιτνᾶ. quod non improbem. Hinc πιτνᾶς apud Homerum, teste Eustathio,

thio, est προσπίπτων. Et πιτνέω. Hesych. πιτνεῖ, πίπτει, ἐκτείνει.

v. 513. Ἀλλά νῦ καὶ τῶν ψυχρὸς ἐὼν διάησι] Non intellexerunt huius loci sensum interpretes, cum vertunt: *quas nihilominus frigidus existens perflat*. Verte: *sed et has frigidus valde perflat*. Τῶν hic vt saepe apud Poëtas pro τέτων. Quod et Moschopulus monuit et auctor glossarum ineditarum codicis Vossiani. Δασίζεργα et τανύτριχα vulgo interpretantur *hirsuta*. Sed Latinis non dicuntur hirsuta quae villosas habent cutes, sed quae ferosas, vt porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum: *Quarum animalium aliae coriis tectae sunt, aliae villis vestitae, aliae spinis hirsutae*.

CAPUT XII.

Ἐπηετανόν. Ἀνόστος. Κυάνεος niger. Πανέλληνες. Μυλιαῖν, Μαλκιάιν. Cratis correctio in Hesiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallotes. Νῆψ. Hesiodus leuiter emendatus. Χλαῖνα, laena. Πῖλοι. Ἀρνακίδες. Pollux emendatur. Πέλυντρα. Πόδια. Ἀναξυρίδες. Σκελέα. Rursus Polluci duo loca restituta. Διφθέρα.

v. 517. Οὐνεκ' ἐπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν] Ἐπηεταναὶ τρίχες Latinis Interpretibus sunt *anui villi*. Sed Graeci erant audiendi qui bene explicant δασεῖα, ἔ διαλείπασα, συνεχεῖς, villi densi, spissi, quibus opponuntur rari. Ἐπηετανός saepe est affluens, copiosus. Hesych. Ἐπηετανόν, συνεχές, ἀδιάληπτον, παρατεταμένον διὰ παντός τῷ χρόνῳ, δαψιλές. Homer. Ὀδυσσ. δ.

Ἀλλ' αἰεὶ παρέχσιν ἐπηετανόν γάλα θῆσθαι.

Sed semper praebent copiosum lac mulgendum.

Ὀδυσσ. θ.

— — λήν γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην

Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ ἔ κοιμῶ κατὰ νῆα

Ἦεν ἐπηετανός.

Miserrime vexatus in fluctibus immensis, quoniam commectus abundans non erat in nauibus. Vide ad utrumque locum Eustathium.

v. 520. Ἐντοσθε Φίλη παρὰ μητέρι μίμνει] MS prius: ἐντοσθεν μίμνει παρὰ μητέρι κεδνῇ.

v. 523. Νυχίη καταλέξεται ἐνδοθεν οἴκῃ] MS. I. Μυχίη καταλέξεται ἐνδοθεν οἴκῃ, quod non improbem. Μυχίη MS. glossae

glossae eiusdem libri exponunt ἔνδοτος. Nimirum *μυχίη* est quae ἐν *μυχῶ δόμων*, ut Homerus loquitur, in interiore aedium parte versatur, quae Graecis dicitur *θάλαμος*, παρ-
θενῶν et Gynaeconiis. Hinc ἐκ *θαλάμῃ παρθένο*s Theocrito est virgo, quae in thalamo versatur, innupta puella. Stat. I. Theb.

*Nec mora praecipis cum protinus utraque virgo
 Arcano egressae thalamo.*

quo nemo accedit nisi propinqua cognatione coniunctus, ut C. Nepos ait. Sic et Proclus legisse videtur, qui exponit εἰσω *μυχῶν τῇ οἷκῃ παρθενομένην*.

v. 524. "Ὅτ' ἀνόςσος ὃν πόδα τέμνει] Antigonus Carystius in παραδόξων συναγωγῇ, cap. 25. legit τέμνει. Ὁ δὲ πολύπας, inquit, ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὐτῇ κατσαθίει τῇτ' ἐστὶν

"Ἡματι χειμερίῳ ὅτ' ἀνόςσος ὃν πόδα τέμνει.

Polypus hyeme suos comedit cirros. Hoc significat: Tempore hiberno quando exossis Polypus suum pedem arrodit. Quod Hesiodus πόδα πολύποδος, hoc Antigonus πλεκτάνας nominat, Philes vero et Aelianus πλοκάμης. Inde proverbum cuius Hesychius meminit: Πολύποδος δίκην αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγών. Obseruatu vero dignum est quod notauit Moschopulus ἀνόςσον esse Lacedaemoniorum vocem, sicque eos appellasse πολύποδα.

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυάνεος quidem proprie est caeruleus, ἔρανοειδὲς χρώμα. Κυανὸς enim est color caeruleus: sed saepe etiam ponitur pro nigro. Hesych. Κυάνεον μέλαν. Κυανέη, μέλαινα, Φαία. Dionysius Characenus v. 586.

Μέσφ' ἐπὶ κυανέας νοτιήν ὁδὸν αὐτὶς ἐλάσση.

Donec ad nigros (Aethiopes) australem viam rursus confecerit. De Indis v. 1112.

Τῷ γαίης νάσται μὲν ὑπὸ χροῶ κυανέας

Θεσπέσιον λιπόωντες.

Quare terrae habitatores quidem corpore sunt nigro mire pingues.

v. 528. Πανελλήνεσσι] Non vertendum vniuersis Graecis, ut vulgo; sed simpliciter Graecis. Πανελλήνες enim tempore Hesiodi, Homeri, Archilochi appellabantur Graeci ad differentiam Ἑλλήνων proprie sic dictorum. Hellenes autem tum temporis dicebantur Phthiotidis incolae, quod nomen acceperunt ab Hellene Deucalionis filio, qui illius partis Thesfaliae Rex fuit. Ante hunc nominabantur Γραικοί, quod Latini retinuerunt. Hinc Homerus Achillis populares et subiectos vocat Myrmidones et Hellenes. Achilles autem imperabat Phthiotidi. Hi itaque cum proprie dicerentur Ἑλλήνες,

reliqui Graeciae populi dicti sunt Πανέλληνες. Vide Thucydidis prooemium, Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I. Biblioth.

v. 530. Λυγρὰν μυλιῶντες] Suidas: μυλιῶντες, θρηγνῶντες. Proclus: διεσραμμένοι καὶ συγκυφθέντες ὑπὸ τοῦ κρύους. Vt apud Phaedrum: *Musca contracta frigore*. Alii tamen omnes μυλιῶν putant esse κινῶν καὶ συγκραεῖν ὀδόντας ἀπὸ τῆς ψυχρότητος, quod Matthaeo est βουγμός ὀδόντων. Tertulliano *frigidior dentium*. Sed frigus ferarum aequè ut hominum dentes collidere quis vidit, quis tradit? Mallem itaque cum Crate legere μαλκιδῶντες. Μαλκιδῶν, μαλκιδῆν, μαλκιδεῖν est frigore rigere, διὰ ψυχρός μὴ ἔχειν ἐκινήτω δυνάμει χρῆσασθαι. Vt Etymologici magni auctor exponit. Aratus:

— — Τότε δὲ κρύος ἐκ Διὸς ἔστι

Ναῦτῃ μαλκιδῶντι κακώτερον.

Vertit Caesar Germanicus:

Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat Austex,

Tarda minifteria. ex navis tremor alligat artus.

Ad hanc quoque lectionem puto pertinere Procli expositionem illam, διεσραμμένοι καὶ συγκυφθέντες. Sic lege, non συναφθέντες. Apud eundem corruptè quoque legitur Ἰσοκράτης, πρὸ Κρατῆς. Cratis enim Mallotae Grammatici Pergameni celeberrimi, qui Aristarchi aemulus fuit et perpetuus aduersarius, haec est lectio, non Isocratis. Etymologici Magni auctor: Μυλιῶντες. Ἡσίοδος τὰ χεῖλη κινῶντες, ἀπὸ τῆς ψυχρότητος. ἢ συναγαντες, ἢ τὰς μύλας συγκραεῖντες. Κρατῆς δὲ γράφει μαλκιδῶντες. Ἐστὶ δὲ τὸ διὰ ψυχρός μὴ ἔχειν ἐκινήτω δυνάμει χρῆσασθαι.

v. 535. Νίφα λευκὴν] Omnes tradunt νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφάδα, quod mihi nulla ratione probatur. Non dubitò esse accusativum verum obsoleti nominativi νίψ, νιφός, unde Latinum *nix*. Hoc quidem nomen interiit ut infinitae aliae omnium fere linguarum origines, de quibus vide eruditam diatriben doctissimi Christiani Daumii nostri. Ab hoc antiquato νίψ est νίφω, et νιφοβλήτες Ἄλπεις in Antholog. Alpes nive conspersae.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακὴν] MS. II. χλαῖναν μὲν μαλακὴν. Sic metro consulitur. Glossae MS. exponunt ἱμάτιον παχύ. recte. Latinis dicitur *laena* non *chlaena*, ut Hesiodi Interpretes. Erat vestimentum crassius quo utebantur ad arcendos imbres et frigus. Varro IV. de L. L. *Laena quod de lana multa. Duarum enim togarum instar: ut antiquissimum mulierum ricinium, sic hoc duplex virorum.* Sed in verbiis labitur

labitur Romanorum doctissimus. Est enim laena a Graeco *χλαῖνα*, sine dubio, abiecto *χ*, sicut ab antiquo *γλαῖζ γλακτός* est lac.

v. 541. *Βοὸς Ἰφι κταμένοιο*] Omnes Graeci recte exponunt bouis nec senio nec morbis confecti, sed qui in ipso robore et flore aetatis vi occiditur, cuius corium calceis, qui non facile deteruntur, et contra frigus maxime muniunt, sit aptissimum. Sic apud Homerum *ἰμάς βοὸς Ἰφι κταμένοιο*, *lorum bouis vi occisi*. Rationem reddit Plutarchus II. *Sympos.* nimirum pelles animalium ferro iugulatorum esse tenaciores, nec tam flaccidos ac tam facile rumpi, quam pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. *Πίλοις ἔντοσθε πυκνάσας*] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddunt: *pilis intus condensans*. Quis umquam fando audiuit *πίλος* Latinis significare pilum? *πίλοι* sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *vdones*. Ulpianus II. de auro et argento legato: *Alia causa est vdomum, quia usum calceamentorum praestant*. Domi nimirum cum non prodirent; sicut et soleae. Alioquin calcei cum prodirent in publicum semper superinducebantur a Romanis, ut ostendit Sabinusius ὁ πάνυ ad Lampri-dium. Sunt etiam laneae fasciae pedules, ut inferius ostendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur *πίλος*. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quam pedum. De pedulibus Lucian. *Ῥητόρων διδασκάλω* ἡ ἐμβὰς Σικυωνία πίλοιο τοῖς λευκοῖς ἐπιπρέπασα. *Sicyonius calceus albis decorus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οὐ μόνον ὁ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἐπιτιθέμενος πίλος ἔτιωσ ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ τοῖς ποσίν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς λέγων· λευκὰς ὑπὸ ποσίν ἔχων πίλας. "Ὁ τε Πλάτων ἐν συμποσίῳ· Καὶ ἀρνακίδας τοῖς πῖλοις προσίθησιν, ἐνελιγμένον τὰς πόδας εἰς πίλας τε καὶ ἀρνακίδας. *Non solum quod capiti imponitur πίλος dicitur, sed et quod pedibus inducitur, ut Crazinus ostendit in μαλθακοῖς. Albos sub pedibus calceos laneos habens. Sed et Plato in symposia etiam ἀρνακίδας cum πῖλοις coniungit: Involutum pedes in calceos laneos et agninas pelles*. Sic lege. *Ἀρνακίδας* erant calcei ex pellibus agninis (*ἀρνακίς* enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut *πίλοι* ex lana coactili. *Vdones* apud Martialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

*Non hos lana dedit, sed olensis barba mariti,
Cinyphio poterit placuisse latere sinu.*

Cinyphius

Cinyphius sinus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πίλῃς Aeschylus et Sophocles dixerunt πέλυντρα, Critias πόδια. Pollux VII, 22. "Α δὲ πόδια Κριτίας καλεῖ, εἴτε πίλῃς οἰητέον, εἴτε ἐνείληματα ποδῶν, ταῦτα πέλυντρα καλεῖ ἐν Φοινίσσαις Αἰσχυλος.

Πέλυντῃ ἔχουσιν εὐθέτοις ἐν ἀρβύλαις, Ταῖς δὲ πέλυντρα εἶδος ὑποδήματος, ὥσπερ τὰ πόδια, ἃ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίσιν, ἃς σκελέας ἐνιοὶ ὀνομάζουσι. Κράτης δὲ ἐν ἑορταῖς ἔφη· Καὶ δὴ πόδια τριμίτινα. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex coniectura restitui, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδες et σκελέαι sunt proprie crurales fasciae, πίλοι vero, πέλυντρα, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. 11. "Α δὲ ὑπεῖναι δεῖ πόδια, πίλῃς, πέλυντρα. ἔτι γὰρ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ. τὰς δὲ περὶ τοῖς ποσὶ πίλῃς ἔ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φήσας, ἐνείληγμένον τὰς πόδας εἰς πίλῃς τε καὶ ἀρτακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς· Λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχων πίλῃς· ἔξεσι δὲ εἰπεῖν καὶ πλεντὰς πίλῃς. καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομαζομένων ἔδωνων πίλῃς τριμίτες, Λυσίππῃς ἐπόντος ἐν Βάνχαις. ἀλλὰ τρίμιτός ἐστι πλεντός. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui grauissimis mendis et lacunis misere foedatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus et vndique eruditissimus Isaacus Vossius. Verum postquam haec fuerunt edita, de his Polluci locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quae cum multa doceat exquisita, non possum non eam tecum communicare. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut a me editus est, nisi quod in prioribus pro εἴτε πίλῃς οἰητέον scribatur εἴτε αὐτὰ οἰητέον, et pro ἃ ταῦτα ἦν, ταυτὸν ἦν. et pro πέλυντρα, πέλυτρα, subiicit: Cudones vel vdones apud Veteres pro eadem re accipi recte notat Salmasius, verum non recte a cudendo hoc vocabulum arcessit, cum sit Graecum, et Graecam habeat originem. Ab οῖς est οῖα vel ὦα vel ὄα pellis ouina, et pro ὦα vero addito ut saepe κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κῶς. Α κῶς vero est diminutivum κῶδιον, κῶδία, et κῶδῖς, et amplificatum κῶδων vel κῆδων, pro quo etiam ὠδων, et ἔδων reperitur, unde Latinum cudones, vdones, seu odones dixere, idque promiscue; cum κ aut c initiale non in barbaris tantum, sed etiam in multis Graecis Latinisque modo adfit, modo vero abiiciatur, quemadmodum etiam agnoscit Salmasius. De πελῦτρων vocabulo sic sentio, esse id eiusdem naturae ac originis ac sit ἑλυτρον. In multis enim solet τὸ π loco τῆ δίγῃ affigi, ut ἡλίκος πηλίκος, ἡγανον πήγανον, ἀλαιοῖς παλαιοῖς,

παλαιᾶς, et infinita istiusmodi. Est autem ἑλντρον integumentum, inuolucrum, σκέπασμα etc. ab εἰλύω seu εἰλύω involuo. Eodem referri debent πελλυταὶ et πελλυσαί, licet Hesychius habeat πελλασαί, quae sunt talaria seu fasciae cursorum, quibus ad compescendam talorum extorsionem pedes muniebant. Vt enim ἑλντρον et ἑλντρον dicitur, ita quoque πελλυταὶ et πελλυσαί dicuntur ab εἰλύω et εἰλύσσω. Reddi debet hoc vocabulum Aristoteli in Problematis sect. XVI. quae est. 4. ubi quaerit cur non tantum rotunda, sed et quaecumque rectilinea in terram cadentia ad aequales utrimque resiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυρμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει καὶ ὧν τὰς κολύθρας ὑφαρπάζουσι. Quae vulgo sic vertunt, *ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colei violantur.* Vnde nullum nisi ridiculum efficias sensum. Omnino sic erat scribendum, καθάπερ τοῖς δὲ συρμένοις τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὧν τὰς πελύθρας ὑφαρπάζουσι. *Quemadmodum contingit loripedibus, et illis quibus (inter lauandum) talaria surripiuntur.* Vide locum integrum et fateberis omnia plana fieri si sic legamus, frustra que se hic torquere Interpretes et mathematicos. Οἱ συρόμενοι τὰ σκέλη aliter Graecis dicuntur σαράποδες non ἀπὸ τῆς σύρειν τῷ πόδε, ut habet Diogenes Laertius in Pittaco, neque ἀπὸ τῆς διασσηρότας τετάρτην διεσῶτας ἔχειν τὰς τῶν πεδῶν δακτύλους, ut putat Galenus, sed ἀπὸ τῆς σαρεῖν ποσὶ, pedibus enim tamquam scopis verrunt pauimentum quidam loripedes. Tales praecipue multi reperiiebantur inter Aethiopes et Aegyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam causam, quam memorat Aristoteles eodem scripto sectione XIV. quae est. 4. sed propterea quod illis vel tali, vel genuum patellae incidebantur, ut nempe fugae spes praeriperetur illis qui mallent pedibus quam manibus operari. De talis coniicio, de genuum patella testem do Origenem qui in Philocalia scribit, morem fuisse quibusdam Aethiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων περιαιρεῖσθαι. Commode hinc intelligi possunt verba Petronii de Aethiopibus: *Age numquid et crura in orbem pandere possumus, numquid et talos ad terram deducere.* Ista nempe Aethiopica mancipia, quibus genuum conchae erant ablatae, poterant crura in utramque partem in circulum mouere, iisque non nates modo, sed et ventrem pulsare. Quod si illis tali inciderentur iam quoque poterant plantas pedum similiter in orbem mouere, et sursum ad crura adducere, et supinatis plantis supra solos ambulare talos. Firmandis autem et continendis talis maxime conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his et aliis

aliis talarium generibus multa haëtenus ignota possim tibi scribere, verum iis colligendis et digerendis oportunius forsan sese offeret tempus. Haec vir ille summus. Vides etiam Sophocli hic tribui *πέλυντρα*, quae superius tribuit Aeschilo. Apud Hesiodum nostrum *πίλοι* sunt *ἐμπίλια*, fasciae pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani vsi sunt, sed sero. Varro enim affirmat calceamenta sine fasciis sumi solita se pueros Latinis etiam dicuntur *empilia*. Vlpianus l. 25. D. de auro et argento leg. §. 4. *Fasciae crurales pedalesque et impilia vestimenta sunt, quia partem corporis vestiunt.* Πίλειν et ἐμπίλειν est condensare, cogere, coactilia facere; vnde *πίλος* et *impilia*, quam vocem male iuris Interpretes notant dici, quasi sine pilis. Hinc et *pilare*. Festus: *pilare et compilare sunt Graecae originis. Graeci enim fures piletas dicunt.* Hinc et *compilare* non est congerere, vt vulgo dicunt et putant, sed furari. *Compilare aedes*, furto ex aedibus aliquid auferre, quod nobis est *besteelen*. Πίλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, sub quibus hyeme habitant Seythae iusti Herod. IV, 23. male ibi Interpretes vertunt *pilai*. Sic et impegerunt qui Strabonem verterunt. Nam vbi lib. XVI. legitur *ῥαβδωταῖς πίλοις* ridicule exponunt *virgatis pilis*, cum legendum sit *ῥαβδωτοῖς σπίλοις* *virgatis maculis*, vt monuit Salmasius ad Vopiscum. De *πίλω* capitis tegumento loquitur statim v. 546. Πίλον ἔχειν ἀσκητόν, *pileum habere bene factum*. Fuisse tales proprios Thessalis ad arcendum solis feruorem docet Eustath. ad Iliad. κ. Antiquissimis temporibus *πίλος* non alium vsum capiti praestabat, quam *πίλοι*, qui calceis inferebantur. Galeae enim interiores iis muniebantur, qualis ille erat galeae Vlyssis, quem acceperat a Merione, Iliad. κ. v. 265.

Μέσση δ' ἐνι πῖλος ἀρήρει.

Mediae autem inerat pileus apertus, vbi recte antiqua scholia τὸ ἔριον πεπιλημένον, *coacta lana*. Eustathius vero ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuisse munitas, inde posteriores, cum quaeuis capitis tegumenta *πίλεις* dicerent, Vlyssi adscripserunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim semper exprimitur. Ex sicut claua Herculis est insigne, sic pileus Vlyssis, vt constat ex nummis, monumentis et testimoniis Veterum. de quo Vlyssis pileo vide Albertum Rubenium, virum politissimum, de Re vestiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus sic pinxit Vlyssē testante Eustathio ad Iliad. κ. p. 723. edit. Basil. Eustathius ad Iliad. ε. apud Veteres *κυνέην* appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur *σκιάδιον*, et quod ab Hesiodo dicatur *πίλος ἀσκητός*. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Graecis

Graecis usitata non fuisse. Eustathius ad Odyss. I. ait Latinos nudi capitis consuetudinem a priscis Graecis accepisse. Romanos enim Saturnalibus pileum gessisse, aliis diebus nudo capite incessisse, aut caput veste velasse. Apud Homerum pileum et causiam ne semel nominari. Quod verum est si pileum accipias huius generis, quali postea utebantur, non tamen olim apud Graecos aut Latinos, nisi cum iter facerent in magno aestu, aut frigore, aut tempore pluuiæ. Quos pileos Romani vocabant petasos, qualis conspiciatur in Mercurii simulacris. Hinc tanquam singulare notatur a Suetonio in Iulio Caesare, illum semper incessisse nudo capite cum iter faceret; *seu sol, seu imber esset*. Alioquin in Vrbe lacinia togæ caput velabant. Α πῖλος est πῖλητής, fur, deceptor, superius v. 373. quod Aeolice dicitur pro Φῖλητής. Vide Etymol. magnum de huius vocis origine, quæ inepta sunt. Sed credo antiquissima voce esse πῖλητής, sicut Aeolica dialectus est vetustissima, pro quo leniore postea sono vsi alii Græci Φῖλητής dixerunt. Fures autem et impostores dictos esse Φῖλητάς, quod pilo siue capitis tegumento se velarent, ne facile possent agnosci. Sic Aeoles dixerunt ἀμπί communiter ἀμφί; πανός, alii Φανός, lampas, lychnuchus. Latina lingua tota formata est ex Aeolica, cuius dialecti qui peritus est, facile plerarumque omnium Latinarum vocum origines inuenire potest, saepissime pro communi Graecorum Φ vtitur Aeolico π. Latinis *apua*, Graecis ἀφύη, Φοῖνιξ, Poenus, et plura huius generis, quod dudum obseruauit Caninius in Hellenismo.

v. 543. Πρωτόγονων ἐρίφων] Simylus in Moreto:

— — cinctus villosae tergo caprae.

Hoc vestimenti rustici genus, quod ex pellibus haedinis conficiebatur, Graecis dicitur διφθέρα, vnde διφθερίαι pastores et Attici rustici talibus vestimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. et v. 15. dicitur βαίτα, vbi Scholiastes docet alio nomine appellari μηλωτήν, qui prophetarum vestitus fuit, vt ex sacris voluminibus constat. Latinis hic habitus rusticus nominatur rheno. Ouidio *pastorista pellis*. Glossæ: Segestre διφθέρα. Segestre teges erat ex segetibus primo facta, sed postea ex pellibus, quibus milites in castris, nautae et pauperiores utebantur, vt Varro docet, et ad Varronem Iosephus Scaliger. Διφθέρα nimirum est omne vestimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CAPUT XIII.

Hesiodus quinque emendatus. Ἀλεῖ. Duo epigrammata in catalectis veterum Poetarum correcta. Μάκαρες. Beati. Χαλεπός. Grauis. In Virgilio lectio Serui probata. Oceanus cur facer. Theocrito lux. Alcaei fragmentum elegans correctum. Πέτρα ἰσκιὰ. Πέτρα antrum in rupe. Μᾶζα ἀμολγαίη. Τριμαζᾶν. Θάλλος boum pabulum. Ἀκραῖς Ζέφυρος. Ἐπαρμένος βίος. Ποιεῖσθαι θῆτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ἡμερόκοιτος.

v. 544. "Ὅφρ' ἐπὶ νώτῳ] Moschopulus: ἐπὶ ὤμῳ. quod rectum est. Quae enim induuntur dicuntur humeris iniici non tergo. Exemplorum vbique magna messis. Sequentia vero: ὑστὲρ ἀμφιβάλλη ἀλεῖν. pessime interpretantur, *pluuiæ arceas terorem*. [cum sit, *pluuiæ arcendæ*, siue *praesidium*, *munimentum iniicias aduersus pluuiam*. Quod a nobis defendat pluuiam. ἀλεῖ enim est ἀλεωρῇ, συγκοπῇ, καταφυγῇ, vt bene magistri, ἀλέα vero teror.

v. 546. "Ἴν' ἄτα μὴ καταδεύῃ] Est per synecdochen dictum, ne caput tibi madefaciat. Τέτος ἄτα καταδεύων imber perpluens caput in memoriam mihi reuocat elegantissimum epigramma ex catalectis veterum Poëtarum de Priapo, sed quod aliquot mendis deformatum suo nitori restituemus.

*Parum est, miser quod hic fixi sedem
Agente terra per caniculam rimas,
Sericulosam sustinens die aestatem.
Parum quod imos perfluunt sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros
Rigeique duro barba vineta crystallo.*

Sic scribendi hi versus. In tertio vulgo legitur: *diu aestatem*. In quarto: *Parum quod imi perfluunt sinus imbres*. In sexto: *iuncta crystallo*. ineptissime. Sed et qui duobus interpositis sequuntur ex veteribus editionibus sic sunt refingendi:

*Huc adde quod me fuste de rudi vilem
Manus sine arte rusticae dolauerunt,
Interque cunctos ultimum Deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor custos.*

sed haec praeter institutum et pensum nostrum, ad quod nos reuocamus.

v. 549. Ἀντὶ πυροφόρος τέχνηται] MS. I. πυροφόρος ἐν τέταται, cum interpretatione, σιτοφόρος ἐπιχέεται. Se-
leucus

leucos vero legit ἀνὴρ ὀμβροφόρος obseruante Proclo. Μακάρες hic, vt apud Latinos, *beati, fortunati* sunt homines copiosi, opulenti. Catullus: *O quantum est hominum beatiorum?* Dicuntur et Graecis εὐδαίμονες. Versu sequente vterque Codex et Tzetzes: ἀρυσσάμενος. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ὄντων. secundus autem αἰεναόντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Hingrini editio proxime verum: αἰὲν ναόντων. Sic et apud Hom. Ὀδυσσ. N. v. 109. ὕδατ' αἰσνάοντα, vbi quoque vulgati αεναόντα.

v. 554. Τὸν φθάμενος ἔργα τελέσας] Vt versus constet, repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν φθάμενος ἔργον τελέσας. Extat et apud Moschopulum.

v. 558. Χαλεπὸς προβάτοις] Noxius ouibus, vt Latinis grauis. Virg. III. Georg. 415.

Galbanoque agitare graui nidore cbelydros.
Sic legit Seruius et exponit, *serpentibus noxio*. Ouid. IV. Metam. v. 497.

Inspirantque graues animas.

Liu. VII, 6. *Graue tempus et forte annus pestilens erat.* Versu sequente vterque codex: καὶ πλεῖον εἶη.

v. 561. Ταῦτα φυλασσόμενος] Hunc et sequentes duos versus pro subditiis expungendos esse censuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnouisse Moschopulus. Rectius sane abessent.

v. 566. Ἰερὸν Ὀκεανόν] Omnes ἱερὸν hic esse magnum, immensum interpretantur. Non nego sic posse accipi. Verum tamen est ἱερὸν hic propriam notionem non migrare. Oceanus enim sacri erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, Thetyos, Solis, astrorum, quae credebantur mare subire. Fabianus apud Senec. I. controuerf. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum.* Hinc et *dium* appellatur. Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

— — *conferia rate inaerataque perire*

Qui dium mare eunt sudantes atque sedentes.

Sic saepe apud nostrum et alios εἰς ἄλλα δῖαν. *In mare dium.* Quin et Oceanus pro Deo habebatur, Caeli et Telluris filio, patre vero Saturni et Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Iustinus: *Expugnata deinde urbe, reuersus in naues Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ὁρθηγοῦν Πανδιονίς] MS. II. Proclus, Tzetzes: ἄρθηγοῦν. Sic et Hesychius et Erymologici magni auctor, Suidas tamen et MS. I. stat a vulgata. v. 570. MS. I, περιτεμνόμεν. v. 574. MS. II. κοῦταν,

v. 582. Ἦχος δὲ σκόλυμος τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus significat Theocritus Idyll. VI, 15.

Ἀ δὲ καὶ αὐτόθι τοι διαδρύπτεται, ὡς ἀπ' ἀκάνθας

Ταὶ καπυραὶ χαῖται, τὸ καλὸν θέρος ἀνίκα Φρίττει.
Quae sic reddenda sunt: Illa vero sua sponte lasciunt, quia
cardui flores sunt languidi, cum pulcra aestas ardet. Versio-
nibus vulgatis nullus sensus. Χαῖται καπυραὶ ἀπ' ἀκάνθας,
sunt pappi volantes Lucretii. Pappi enim sunt flores carduo-
rum. καπυραὶ quia feruore solis flaccidae decidunt et per
aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipso
tempore nobis seruauit Proclus: Οἶνω πνεύμονα τέγγε. (Sic
MS. Gudii) Τὸ γὰρ ἄσρον περιτέλλεται. Ἡ δὲ ὥρα χα-
λεπαί. Ἀχρεῖ δ' ἐκ πετάλων τάδε ἂν τέττιξ ἀνθεῖ καὶ
σκόλυμος. Corrupta D. Heinsius sic emendat, ἀχρεῖ δ' ἐκ
πετάλων ἀχρεῖτα τέττιξ. Sed videtur potius scripsisse: ἀχρεῖ
δ' ἐκ πετάλων ἀδέα ἂν τέττιξ. δυναμὶς canis ut exprimât
illud Hesiodi, λιγυρὴν καταχεύει αἰοιδὴν. vbi tamen MS. II.
ἐπιχεύει.

v. 584. Καματωδέος] MS. vterque καυματώδεος, ut
et vers. 664.

v. 589. Εἴη πετραίη τε σκιή] Mirifice Interpretes La-
tini, ut solent *Petrosaque umbra*. Πετραίη σκιή est σκιά
ἐν σπηλαίῳ, umbra in antro. ut supra v. 532. γλαφυ πε-
τρῆεν, est antrum in petra. Vbi rursus Interpretes, *caver-
na petrosa*. Πέτρα Homero aliisque Graecis Poëtis saepe est
antrum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἦύτε ἔθνεα εἰσι μελισσάων ἀδινάων

Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων.

Quemadmodum populi volant apium confertim ex cauo rupis
antro nouo examine exeuuntium. Idem Iliad. δ'. Πέτρης ἐκ-
βαίνοντα δεδεγμένον ἐκ προδοκῆσιν. Ex rupis antro exeuu-
nt excipiens infidits.

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαίη] Est polenta pastoritia, ποι-
μενική, ut Athenaeus explicat. Μᾶζα est polenta farina
consperfa et subacta aqua et oleo. Hesych. Μᾶζα, ἀλφι-
τα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. Ἀ μᾶζα perelegans vo-
cabulum ὑπερμαζῶν apud Simocattam ep. 77. et Alciphro-
nem ep. 18. legitur. quod est e nimia alimentorum copia
lasciunt. Id ipsum quod Belgae eadem ratione peruenu-
nt dicunt: *broos droncken zijn*. Hesych. ὑπερμαζῶν, ὑπερ-
τρυφῶν. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν dici putat quasi τὸ
μὴ ἄζαν. Μᾶζα est a μάττω, subigo. Est enim farina
subacta aqua. hinc Latini massa. Siculi ζ et σ inuicem
mutant.

mutant. Pro πλάσσω dixerunt πλάζω, pro ἀνάσσω ἀνά-
ζω, ζάκυνθος Saguntus.

v. 591. Βοὸς ὑλοφάγῃ] Interpretes: *bouis arborivorae*.
Imo: *bouis quae pascitur frondibus*. Eae enim pabulum boum.
Hesych. θαλλὸς βοὸς τροφή, ὃ ἐσθίουσιν οἱ βοες. Phaedrus:

Haec inter ipse dominus a coena redit

Et quia corruptos viderat nuper boues

Accedit ad praesepe: Cur frondis parum est?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus affert*. Ouid. III. Metam.
v. 730. Res trita est.

v. 594. Ἀντίον εὐκραέος ἀνέμῃ] Renocavi lectionem ve-
terem, quam servavit MS. I. et omnes Graeci Interpretes
praeter Tzetzem, qui hunc versum non exponit. Legunt
autem omnes ἀκραέος ζεφύρῃ. Homer. Ὀδυσσ. β.

Τοῖσιν δ' ἰκμενον ἄρον ἰεὶ γλαυκῶπις Ἀθήνη

Ἀκραῇ ζέφυρον, κελεύδοντ' ἐπὶ οἶνοπα πόντον.

His vero fereniem ventum immisit caesis oculis Minerva purum
Zephyrum, resonantem per obscurum pontum. Sic exponunt
Graeci magistri ἀκραῇ purum, nullis aliis ventis permixtum.
Alii ἡρέμα πνέοντα, leniter spirantem. quod non probo. Nam
et Boreae tribuit Homerus Ὀδυσσ. ξ.

Ἑβδομάτῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης

Ἐπλέομεν Βορρῇ ἀνέμῳ ἀκραεῖ καλῷ.

Septimo vero conscendentes a lusa Creta navigauimus Borea ven-
to puro bono. Vide ibi Eustath. Sed ad priorem locum
Ὀδυσσ. β. Scholiorum breuium auctor, qui pro Didymo
venditatur: ἀκραῇ Ζέφυρον] ἐπιτήδειον, ἄκρως πνέοντα πρὸς
τὴν ἡρείαν. οὐτε πλέον, οὐτ' ἑλαττον. ἢ τὸν μὴ κεκραμένον
Ζέφυρον. Ἀκραῇ Ζέφυρον, commodum, spirantem quantum
opus est, neque nimis vehementer, neque nimis remisse. Aus
non mixtum, sed purum Zephyrum. In MS. II. est εὐκραέος
Ζεφύρῃ, sicut et apud Homerum nonnullos legisse εὐκραῇ Ζέ-
φυρον Eustathius et Scholiastes observant. Sed praetuli con-
sensum libri antiqui cum Interpretibus, ut et ἀκραῇ in Ho-
mero retinetur.

v. 596. Τρεῖς δ' ὕδατος προχέειν] Latine redditur impe-
ritissime: *Tertiam aquae partem infunde, quartam vero misce*
vino. Estne qui intelligat? Hoc veto dicit Hesiodus: *Tres*
partes aquae prius infunde, quartam vero vini admisce. Tribus
partibus aquae vnam vini admiscendam esse praecipit.

v. 601. Ἐπαρμένον βίον] Latini Interpretes: *vitium suf-*
ficientem, cum sit *conditum, repositum*. Superius v. 407.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι.

Instrumenta vero omnia domi disposita para. v. 627.

"Οπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τῷ ἐγκατάθεο οἴκῳ.
Armamenta vero disposita omnia domi parare. v. 617.

Πλασίῳ δὲ κατὰ χρόνον ἀρμενος εἶη.
annus vero in opere sic recte dispositus sit. Si haec feceris, omnia gerentur suo tempore, totum annum recte dispensaueris in opere faciendo. Vulgo inficere vertitur: ita annus in opere rustica absolutus sit.

v. 602. Ποιεῖσθαι θῆτα] Est quaerere, comparare sibi seruum, ut alio loco ποιεῖσθαι γυναῖκα inuenire uxorem. Marc. III, 14. καὶ ἐποίησε δώδεκα ἵνα ἀποσέλλῃ. *Ex elegit duodecim quos mitteret. ἀργύριον ποιεῖν.* Demosth. comparare argentum. ποιεῖν πέντε ταλάντα. Matth. XXV, 16. quinque talenta lucrari, facere. Vbi male Interpretes hoc loquendū genus incusant Latinissimi, a quo adhorreat Graeca Lingua. Latinos sic loqui verum est, Cic. I. diuinat. *Etiam Philosophum, si commodum ei esset, pecuniam facere posse.* Sic rem facere. Sed Graeci etiam ac Hebraei hoc loquendi genere vsi sunt, ut Drusius et Grotius ad Matthaeum ostenderunt. Nec alienum est a nostra vernacula, in qua dicimus *groos geld maecken.* Hinc facere est κτᾶσθαι comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1. vbi aqua haeret viris doctis: *Ex variis elementis congregauit corpus, populumque Romanum ipse fecit.* Ipse collegit. ut apud Sallust. *exercitum argento facere,* est colligere, comparare. Herodotus I. II. Κροῖσος δὲ ἀμαρτῶν τῶ χρησμῷ ἐποίηστο στρατὴν εἰς Καππαδοκίην. *Croesus autem oraculo interpretando aduersus Cappadociam conscribat exercitum.* Nihil certius. Non spero futuros imposterum quibus hic locus Flori mendii sit suspectus, quique fateantur se ignorare quid faciat hoc loco *fecit.* Posses quidem etiam exponere *populum Romanum ipse fecit,* hoc est, genuit quasi populum Romanum, est parens populi Romani. Nam facere nonnumquam est gignere. Varro III. de R. R. 22. *plerumque pullos similes sui faciunt.* Sic κατὰ ποιεῖν apud Lucam XIII, 9. quod non inepte vetus vertit Interpres, *fructus facere,* pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi sator. Ennius:

— — O Romule, Romule dic o

Qualem te patriae custodem DI genuerunt.

Tu produxisti nos endo luminis auras

O pater! O genitor! o sanguen dIs oriundum.

sed verius est, quod prius dixi.

v. 605. Ἡμερόκοιτος] Latinis *dormitator*, Glossae Vet. *ἡμερόκοιτος dormitator, fur nocturnus.* Plautus: *Ni illic homo est*

est aut dormitator aas sector zonarius. Huic opponitur interdianus. Eadem glossae: Interdianus ἡμεροκλέπτης.

C A P V T XIV.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus noue expositus. Idem bis restitutus. *Μάτρη Φυλάσσοσθαι.* Elegans epigramma in Anthologia emendatum et expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis et ostentatoribus, et nimiae felicitati. *Ἐπικαῖς. Καῖρος. Tempus.*

v. 619. **E**ὕτ' ἂν Πληιάδες σθένος] Quam periculosi sunt tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleiadum in mari periit. Huius epigrammatis quatuor versus nunc primi editus ex codice Palatino veterrimo; quem Fredericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut et in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

Ἄνθρωπε, ζῶης περιφρίδες, μηδὲ παρ' ὤρη.

Ναυτίλος ἴσθι, ὥς εἰ πολὺς ἀνδρὶ βίος.

Δηλαῖς Κλεόνικε, σὺ δ' εἰς λιπαρὴν Θάσσαν ἐλθέη.

Ἡπείγεις κοίλης ἔμπορος ἐκ Συρίας.

Ἐμπόρος, ὦ Κλεόνικε, δύσιν δ' ὑπὸ Πλειάδος αὐτὴν

Ποντοπόρῳ ναυτῇ Πλειάδι συγκατέβης. lege: ποντοπόρος ναυτῆς.

Homo parce vitae, neque tempore alieno Nauiga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice, tu in optimam Thasiam venire properasti mercator ex Coelestria. Mercator Cleonice, sub ipsam Pleiadis occasum Mare transiens nauca cum Pleiade simul occidisti.

v. 643. *Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν*] Tricantur Graeci Magistri, qui contendunt αἰνεῖν εἰρονικῶς esse χαίρειν εἶναι, quamvis iis adstipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produxisset, ait: τῷ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν. αὐτῷ δὲ ἐπαινεῖν ἀντὶ τῆ παραιτεῖσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φημὲν ἔχειν, καὶ χαίρειν κελύομεν. ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. ἔγω καὶ τὴν ἐπαινήν Περσεφονείαν ἐνίοι φασὶν ὡς παραιτητὴν εἰρῆσθαι. Αἰνεῖν hic ἐπαινεῖν significat, id est, laudare. Laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. Sicut usitatum nobis est dicere bene habere et valeat, cum aliud volumus et non

accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari ἐπαινήν quasi aspernandam. Vide Eustath. ad Iliad. κ. p. 720. edit. Basil. Sed non erat ut alienam τῷ αἰνεῖν significationem hic affingerent. Dictum enim est ab Hesiodo eo sensu quo a Virgilio: laudato ingentia rura, Exiguum colito.

v. 647. Βάληαι δὲ χρεά] MS. I, et II. βέλεαι. In secundo praeterea ἀτερπέα λιμόν.

v. 655. Τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλά] Latini Interpretes: *praedeliberata vero multa.* Inscite. προπεφραδμένα sunt προκεκηρυγμένα. Per praecones indicata, praedicta. Sed τίθεσθαι ἀθλα hic est *praemia proponere*, non *certamina*, ut male Interpretes, monente Amplissimo Cupero in Obseruat. lib. III, c. 20. Vide et quae notavi ad Luciani Soloecistam. Sic et τίθεσθαι ἀγῶνα in fragmento Pindari apud Plutarchum de animalium sollertia:

Τιθεμένων ἀγώνων πρόφασις ἀρετὰς
Εἰς αἶπὺν ἔβαλε σκότος.

Propositorum praemiorum certaminis declaratio Virtutem in alias coniecit tenebras.

v. 657. Τμῶ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα] Monet Proclus quosdam scribere Τμῶ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον. qui non sunt audiendi. Decisum enim iam est et constitutum ab iis, qui temporum rationes descripserunt, Hesiodum minorem esse Homero centum quasi annis, nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πρόφρων] MS. I. Εἰ δὴ μὴ πρόφρων.
v. 669. τέλος est imperium, potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τέλει qui sunt cum imperio, magistratus.

v. 679. Ἦμος δὴ τοπρῶτον] Sic omnes editiones, quas vidi; cum scribendum τὸ πρῶτον cum MSS. Hoc mendum et in aliis locis saepe sustulimus.

v. 688. Ὅσσ' ἀγορεύω] MS. II. ὡς ἀγορεύω. Sic et in quodam libro se reperisse testatur Commelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πήματι κύρσαι] MS. I. πήμασι. non inuenusta paronomasia: ut παθήματα μαθήματα, et infinita talia. Versu sequente scribe: Δεινὸν γ' εἶν' ἐφ' ἅμαξαν cum libro primo et Graecis Interpretibus omnibus.

v. 694. Μέτρα φυλάσσεσθαι] Non video cur viri doctissimi μέτρα hic velint exponi tempus. Quis μέτρα accepit pro καιρῷ. Μέτρα φυλάσσεσθαι est modum tenere. Luciano μέτρον ἔπεσθαι. Epigramma de Nemese in Antholog:

Ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω. τίνος ἔνεκα; λέξεις.

Πᾶσιν ἀπαγγέλλω μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemesis

Nemesis cubiculum teneo? quamobrem? quaeris. Omnibus praecipis nequid supra modum. Extas de eadem Dea in iisdem Floridis Graecorum Poëtarum aliud epigramma eiusdem argumenti, sed turpissima macula foedatum, quam mirum tot viros doctos, qui in illo vertendo elaborarunt, non animadvertisse.

Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὰς παρὰ βωμὸν ἔτευξα.

Τὴν μὲν ἰν' ἐλπίζης, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἔχῃ.

Vertit magnus Politianus:

Spem simul et Nemesein posita dicat Eunus in ara,

Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Sic et Henricus Stephanus, et plurimi alii. Rem prorsus admirabilem Eunum spem et Nemesein in eadem ara consecrassè, ut sperare quidem liceret, sed numquam potiri! Ad illam aram mortuos arbitros fecisse quibus omnis vitae rerumque iucundarum spes delicuit, non miseros, quos bona illa Dea fovet, et melius cras fore semper ait. Deinde quis umquam audiuit Nemesein tam crudellem esse, quae omnium desideriis intercedat, neminemque votorum compotem fieri sinat? Quin contra Nemesis credebatur esse Dea, quae omnes pro meritis accipiebat, ab improbis et insolentibus exigebat supplicia, bonos et modestos augebat praemiis, sic dicta ἀπὸ τῶ τὰ ἴσα νέμειν ἐκάσῳ, quod suum cuique tribuat. Artemidorus lib. II. Ονειροκριτικ. Νέμεσις αἰ τοῖς κατὰ νόμου ζῶσιν ἀγαθὴ, καὶ μετρίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλολόγοις, τοῖς δὲ παρανομῶσι, καὶ τοῖς ἐπιτιθεμένοις τισὶ, καὶ τοῖς μεγάλων ἀρχομένοις πραγμάτων ἐναντία καθίσταται, καὶ ἐμπόδιος τῶν ἐπιχειρουμένων. *Nemesis semper propitia est viventibus secundum legem, et moderatis hominibus, et philologis. At vero contra leges delinquentibus, et his qui aliquibus insidias struunt, et magnas res moluntur, adversatur, eorumque canatus impedit.* Amm. Marcell. lib. XIV. Haec et huiusmodi innumerabilia ultrix facinorum impiorum, bonorumque praemiatrix aliquoties operatur Adrastia, atque utinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemesein appellamus. propterea et paullo post addit veteres Theologos finxisse Nemesein esse Iustitiae filiam. Vides ergo non solum acumen et venustatem huic epigrammati detraxisse descriptores aut corruptores; sed et ipsum sanum sensum. Omnia restitues, si mecum scribes ut Poëtam scripsisse plane decreui et pro compertissimo habeo:

Ἐλπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὰς παρὰ βωμὸν ἔτευξα.

Τὴν μὲν ἰν' ἐλπίζης, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἄγαν.

Spem simul et Nemesein Eunus in eadem ara posuit, Illam quidem ut speres, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemesein et Spem in

eadem ara dedicarat, ne improbas spes concipiamus, et immodica desideremus, ut simus ἐπιεικῆς, neque ultra fortem nostram efferamur. Sic enim dicebantur qui sic se comparabant, ut semper in omni vitae ratione tenerent illud μηδὲν ἄγαν. Galenus III. in πορρήτηκόν Hippocratis: "Ἀνθρώπον ἐπιεικῆ καλεῖμεν τὸν μέτριον, ὃ μηδὲν ἄγαν πράττεσθαι κατὰ τὸν βίον. *Hominem ἐπιεικῆ vocamus modestum, cui ne quid nimis in omni visa curae est.* Has esse praecipuas Nemeleos partes, praeter id quod superius attulimus, aliud eiusdem sententiae epigramma antiquum testatur:

Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πῆχῃ τῷ τε χαλινῷ

Μὴτ' ἀμετρὸν τι ποιεῖν, μὴτ' ἀχάλινα λέγειν.

Nemesis monet hoc cubito et hoc freno ne immoderate quid agas, nec effrenate loquaris. Ἀχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινον ζῶμα. Tacito, procax lingua. Tumidis vero, vanis ostentatoribus, et improba spe magna affectantibus Nemesis est infestissima. Claudianus.

Sed Dea quae nimis obstat Rhamnusia votis

Ingenuis flexisque rotam.

Lucanus:

Et rumidis infesta colit quae numina Rhamnus.

Ovidius ad superbum et suam felicitatem iactantem:

Non metuis dubiae fortunae stantis in orbe

Numen, et exosae verba superba Deae.

Nec ista Diua valde magna patiebatur esse diuturna. Inde et si quid excellens peribat, adsignabatur Nemesi. Statius II. Sylvarum mortem formosissimi pueri adscribit Nemesi, quia nimiam eius pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat iuuenum pulcerrimus ille

Cum tribus Eleis unam trieterida lustris:

Auendit toruo tristis Rhamnusia vulu,

Ac primum implevitque toros, oculisque nitorem

Addidit, et solito sublimius ora leuauit.

Heu misero letale fauens, seseque videndo

Torsit, et Inuidiam Mortemque amplexa iacenti

Iniecit nexus, carpsitque immitis aduoca

Ora verenda manu.

Vide Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animaduersionum Variarum libellis libuit hic interferere. Redeamus nunc ex diuerticulo in viam et ad Hesiodum. Μέτρα hic nihil aliud esse quam modum, non tempus, ut viri Graece doctissimi notarunt, etiam ex praecedentibus apparet. Praecipit enim Poëta, ut modum seruemus in omnibus rebus, neque nimium credamus nauibus, neque nimium onus imponamus curribus; utque

utque singula agamus suo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, sed aestate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc et statim sequitur praeceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. *Καιρὸς* est tempus iustum, opportunum. ut etiam apud Latinos. Terent. *in tempore venire quod rerum omnium est primum.* Apud eundem: *per tempus aduenis.* Donatus: *opportune.* Sic igitur videtur hic versus interpungendus:

Μέτρα φυλάσσεσθαι. Καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus vero in omnibus est optimum.

v. 696. *Μήτε τριήκοντων ἐτέων*] In MS. II. pro varia lectione notatum erat: *τριήκοντα*, quam lectionem Tzetzēs probat inuitis *Μυθίς.*

v. 698. *Τέτορ' ἡβῶν*] MS. II. *ἡβῶσι.* Proclus, Tzetzēs, Moschopolus, Pollux, docent omnes hic omissum esse *δέκα*, et Poëtae sententiam esse, puellam quatuordecim annorum esse nobilem. Sed et hic Latini Interpretes maluerunt errare, quam eruditorum magistrorum sententiae subscribere.

v. 702. *Οὐ μὲν γάρ τι*] MS. I. *ἔδεν γάρ τι.*

C A P V T XV.

Hesiodus emendatus. *Γῆραι θῆκε. γλώσσης χάριν.* Gellius ex coniectura emendatur. *κατὰ μέτρον ἰῶσα.* Hesiodus interpunctione restitutus. Noctes cur dicantur esse Deorum. Noctu in terris versari Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emendatus. *Αὐλή. Ἀγροαυλοὶ ποιμένες.* Concubitus polluere Veteres credebant. *Τάφος coena funebris. Χυτρόποδες. Ἀνθράκια.* Hesychius emendatus. *Λάσανα.* Mos Veterum in nouis vasis lustrandis. Imbuere. *Ἀκίνητα.* Multi et graues aliquot Interpretum lapsus.

v. 705. *Ὡμῶ γῆραι δῶκεν*] In secundo MScto alia manast *Ὡμῶ γῆραι θῆκεν.* Et sic Stobaeus legit cum Proclo et Tzetze. Ille enim exponit: *τὸ ὥμῶν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ τιθεῖσαν.* Hic: *καὶ παρ' ἡλικίαν τιθείσης γηραιὸν καὶ ἀφῆλικα.* In crudam senectutem ponit, facit ut ante tempus senescat. *γῆραι θῆκε* per ellipsin pro *ἐν γῆραι θῆκε*, hoc est, *τιθέναι εἶωθε.* Vulgata lectio non potest ferri.

v. 709. *Γλώσσης χάριν*] Est quod aliter dicitur *νόμῃ χάριν*, *dicis gratia.* Glossae Latino-Graecae: *dicis causa νόμῃ*

χάριν. *Dicis gratia νόμος χάριν ὡς παρὰ Γαίῳ τῷ νομικῷ.* Interpretes sine sensu: *linguae gratia.* Sequentia lege ex MS. I.

— — εἰ δὲ κεν ἄρχῃ

Ἦτι ἔπος τ' εἰπὼν. *Vertunt perperam:*

Si autem coeperis aut verbum aliquod locutus infestum, aut facias. Vide quae notauimus ad vers. 294.

v. 712. Ἠγῆτ' ἐς Φιλότητα] MSS. ambo ἡγεῖτ'. vers.

714. Σε δὲ μὴ τι νόος κατελεγχέτω εἶδος. σὲ νοός, pro σὺ νόος. Quae ἀντίπτωσις Homero familiaris. Quod non monerem, nisi tantillae rei ignorationem fraudi fuisse Interpretibus, ut ineptissime hunc versum redderent,prehendissent.

v. 716. Νεικεσῆρα] Vterque codex: νεικητῆρα. Secundus pro ἔταρον, ἑταρών. Vulgatam tuetur Eustathius ad Iliad. κ, p. 713. Ἐκ τῆ ναικῶ, ναικέσω, καὶ ὁ παρ' Ἡσιόδῳ νεικεσῆρ.

v. 719. Γλώσσης τοι θησαυρός] Hunc locum Latine fecit Gellius lib. I. Noct. Att. 15. *Hesiodus Poëtarum prudentissimus linguam non vulgandam, sed recondendam esse dicit, perinde ut thesaurum; eiusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta, et parca, et modulata sit.* Sed aut Gellius non intellexit quid sit κατὰ μέτρον ἔσσαι, quod non est modulata, sed modum tenens, quae coërcet et reprimat effrenem loquacitatem, ἀχαλίνως λέγειν, inanem futilitatem, quae μέτρα Φυλάσσει in loquendo: aut forsan scripsit: *et parca et moderata sit.*

v. 721. Εἰ δὲ κἀκὸν εἴποις] Affert hic Proclus similem Alcaei sententiam: εἰκ' εἴποις τὰ θέλεις, ἀκῶσεις τὰ κ' ἔθέλεις. Quam quasi de verbo ad verbum Latine expressit Terentius: *si tibi pergita quae vult dicere: ea quae non vult audiet.*

v. 722. Μηδὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσπρόμπελος εἶναι ἐκ κοινῶ] Huius loci hic est sensus: *Ne in conuiuium quod multi instruunt amici, sis morosus de symbolis.* Δαίς πολυξείνος ἐκ κοινῶ est conuiuium quod de symbolis instruitur a multis amicis. Talia conuiuia dicebantur ἑρανοί. Hesych. ἑρανος τῶν πολλῶν εὐοχία. Terentio *de symbolis esse.* Conuiuae ἑρανισαί, σύσσιτοι. Sed haec obuia sunt et a viris doctis pridem obseruata.

v. 726. Οὐ γὰρ τοίγε κλύεσιν] MS. ἔ γὰρ θ' οὔγε.

v. 727. Ὁρθὸς ὀμιχεῖν] MS. I. ὀρθρός. male. Veteres qui vestibus longis utebantur, exoneraturi vesicam non erecti stabant, sed procumbebant in terram, ut pedes vestibus tegerentur. Hinc pedes tegere sacris Scriptoribus est ventris aut vesicae

vesicae excrementa eiicere. Graecis καθέλκεσθαι ἐσθῆτας. Ad idem vestitus genus pertinet istud praeceptum, quo statim Hesiodus vetat nudari αἰδοῖα meientium.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δύνῃ] Vterque codex: Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δύνῃ. Primus postea: μεμνημένος ἔς' ἀνιόντος. post ἀνιόντα delenda distinctio. Sic autem vertendi sunt hic et sequens versus: *Sed etiam postquam occidit, memor eius rei, adversus orientem, neque in via, neque inter eundem extra viam meias.* In vulgata versione nihil sani.

v. 730. Μακάρων τοι νύκτες ἔασσιν] MS. I. ἔασιν. Quae hic Moschopulus et alii tradunt de sententia Hesiodi, cur noctes dicat esse Deorum, non sunt nauci. Nemo Poetam interpretaturus tam hospes esse debebat in lectione Poetarum, ut ignoraret illorum sententiam fuisse, noctu Deos versari in terra et hoc orbe nostro inter homines, interdiu sedes superas colere. Stat. I. Sylv. I.

— — *Huc sub nocte silenti
Cum superis terrena placens, tua turba relicto
Labetur coelo.*

Quintil. declamat. X. *Quotiescumque domus fuerat grato sopore prostrata, adexat ille, quales humanis se offerunt oculis propitii Dii, quale laetissimum numen est cum se patitur videre. Sicut omnis religio templorum, omnis religio lucorum, cum iacere mortalia, et profundi procul, errare sedibus totis, solitudine frui, et de suis dicitur exire simulacris: ita iuuenis meus noctibus totis agebat filium, et paterna domo ac penatibus suis fruebatur placidus et mitis, et matri propitius, ut numen et Deus delabi syderibus, et venire de liquido puroque aëre videbatur.* Sic legendus hic locus, et distinguendus. Vulgo male habet. Hinc pleraeque ἐπιφάνεια non solum apud gentiles, sed etiam in sacris libris noctu dicuntur factae.

v. 732. Εὐσερέος αὐλῆς] Αὐλή non est atrium, ut Interpretes existimant; sed caula. vti fere semper antiquissimis Scriptoribus αὐλαὶ sunt mansiones ὑπαιθραί, in quibus oves, caprae et alia animalia minora stabulabantur. Pollux lib. I. ἔ μὲν οἱ βόες ἴσανται βέσαθμα, βραύλια, βεσάσεις. ἔ δὲ αἱ οἷς καὶ αἶγες, αὐλή καὶ σηκός. Apollon. Argon. I. 575. et II 73. ac laepe apud Homerum. Quoniam vero sub dio erant, inde αὐλίζειν et ἀγρᾶνλεῖν est sub dio agere. In Theog. v. 26. ποιμένες ἀγρᾶνλοι, sunt pastores sub dio agentes, non, ut Interpretes, in agris pernoctantes. Quem errorem quoque B. Lucae Interpretes errarunt, in capite secundo; sed quem dudum castigavit H. Casaubonus.

v. 733. Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος] Immerito Proclus hic Hesiodum exagitat, quasi in nimis exilibus tradendis versetur, et de rebus leuibus praecepta praescribat, dum verba in propria notione accipit. Sed Hesiodi verba sunt *μυσικώτερα*. Hoc autem vult a concubitu etiam legitimo non rem sacram esse faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, ni ante lauto et lustrato corpore. Tibullus:

— — — *discedas ab aris*

Cui talis besterna gaudia nocte Venus.

Hinc solebant se purificare. Suet. Aug. 94. de Attia Augusti matre, quae cum dracone in templo visa sibi est volutari; *expergesacta quasi ex concubitu marini sese purificauit*. Quin et alia negotia suscipere non licebat iis qui propter dormierant, nisi antea essent lustrari. Columell. XII, 4. de pistoribus, cocis, cellariis. *His omnibus placuit cum qui rerum harum officium susceperit, castum esse continentemque oportere, quoniam totum in eo sit, ne contrectarentur pocula, vel cibi, nisi aut ab impube, aut certe abstinentissimo rebus Venereis: quibus si fuerit operatus, vel vir vel foemina, debere eas flumine aut perenni aqua priusquam penora contingant ablui*. Propter quod his necessarium est pueri vel virginis ministerium, per quos promantur, quae usus postulat. Nec Christianis olim licebat statim sacris operari, si cum vxoribus consueuerant. Gregorius M. respons. ad Quaest. X. Aug. Episcop. Ang. *Vir cum propria coniuge dormiens intrare Ecclesiam non debet, sed neque lotus intrare statim debet*. Paulo post: *Ex quamuis de hac re diuersae hominum nationes diuersa sentiant atque custodire videantur, Romanorum tamen semper ab antiquioribus usus fuit post admixtionem propriae coniugis ex lauacri purificationem ab ingressu Ecclesiae paulatim reuerenter abstinere*. Sed quanto rectius sapiens illa foemina, cum consuleretur, quando post concubitum liceret mysteriis interesse, respondit; si cum tua vxore rem habuisti, statim, si cum aliena numquam.

v. 735. Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφος] Τάφος hic non est bustum, sepulcrum, vt rursus male Interpretes, sed *περίδειπνον*, filicernium, coena funebris, quae opponitur *δαιτί* *θεῶν*, hoc est conuiuium quod celebratur die festo, aut post sollemne sacrificium. Nullam enim sacrificium sine epulis. Hesych. Τάφος τὸ γινόμενον περίδειπνον ἐπὶ τῇ τῶν κατοιχομένων τιμῇ. Τάφος est conuiuium quod celebratur in mortuorum honorem. Homer. Iliad. ψ. v. 29.

Αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μενοειμένα δαίνυ.

sed ille his funebres epulas lautas instruxit. Ab hac ferali coena redeuntes vetat Poeta liberis operam dare mali ominis causa,

sa, quia, ut puto, vana superstitione capti credebant minime vitales futuros, qui ex hac μίξει procrearentur. Hinc vocas δυσφύμους, et quia Graeci et Romani statuebant omnia feralia pollueret propterea purgabantur ab exequiis redeuntes. Festus: *Funus profectus redeuntes ignem supergrediebantur adspersi: quod purgationis genus vocabant suffigationem.*

v. 748. Ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρέεσκτων } Ab ollis nam
dum dedicatis. Sic verte. Χυτροπόδες enim χύτρας, ut Proclus alique monent. Alioqui sunt ἐσχάραι τῶν μαγειρῶν, foculi siue sint fixi, siue mobiles, qui carbonibus implebantur et quibus imponebantur ollae, quae et λάσανα dicuntur et ἀνδράκια. Hesych. Ἀνδράκιον τὸ μικρὸν τροπόδιον, καὶ λίθος τίμιος ὃ ἐν δακτυλίῳ, καὶ χυτροπόδιον, καὶ πᾶσα μετὰ καμίνος. Sic scribendus hic locus. sine sensu vulgo legitur eo laudatur a viris Graece doctissimis χυτροπόδιον. Polylux X, 24. Χυτροπόδας ἐστὶ μὲν καὶ λάσανα κεκλημένον εἶρη, ὡς Διοκλῆς ἐν Μεσσίαις. Ἀπὸ λάσανων θερμὴν ἀφαιρήσω. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν Ἰππώνωντος ἱάμβων εἴρηται χυτροπόδιον ὥσπερ καὶ παρ' Ἡσίοδου.

Μὴ δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρέεσκτων ἀνελόντα.
'Αλλὰ τῆτο μὲν ἕτερόν τι δηλοῖ. ὅταν δὲ Δίφιλος ἐν ἐπικληρῷ λέγῃ, Χύτρον μέγαν παρὰ τῇ μαγειρῇ. δηλονότι τὴν χύτραν λέγει, ἀλλ' ἢ τὸν χυτροπόδα. Rursus interiectis: Χυτροπόδα καὶ πᾶ καὶ ἀνδράκιον εἶποις, Ἀλέξιδος εἰπόντος ἐν Λημνίᾳ. Καὶ μὴν παρὴν μὲν ἀνδράκιον ἐν μέσῳ σείσων τε κυάμων μεσός. Καὶ γὰρ ὁ σείσων ἀγγεῖον ὦ κυάμης, ἢ ἄλλό τι τοιῶτον ἐνέφρυγον. Καὶ μὴν ἐσχάραν εἶποις ἂν τὸ ἀνδράκιον τῆτο καὶ ἐσχάριον. Αἰρισόφανες ἐν ταγηνισαῖς εἰπόντος ἐσχάρια. ὃ δὲ Στρατεὺς ἐν Ψυχασαῖς. Πῶς ἂν κομίσαιέ μοι τίς θυμαλώπων μετὴν ἐσχάραν. Apposui plusscula verba, quia ex illis discimus quid fuerit χυτροπόδας, λάσανα, ἀνδράκιον, quod video ignorari. Plerique enim putant esse trullam, ut P. Septimius Florens, vir elegantissimus, in Aristophanis εἰρήνῃ, qui hos versus

— — ἐνταῦθα γὰρ

Πρὸ τῆ πολέμου τὰ λάσανα τῇ βαλῇ ποτ' ἦν,
sic interpretatur:

— — ante bellum hic scilicet

Trullae steterunt in gratiam Senatus.

Cum non sint trullae, sed foci ad quos carnes coquebantur Senatus post sacrificia. Vide ibi antiqua scholia. χυτροπόδες autem sunt ipsae χύτρας συνεκδοχικῶς, ut templa lapidata apud Sueton. Calig. 6. non sunt grandine icta, ut exponit vir plurimae lectionis C. Barthius in Aduersariis, sed Dii lapidibus

bus impetiti. Veteres autem nullis vasis solebant ante vti ad cibum potumque capiendum, nisi ante lustrata essent libatione ex iis Diis facta. Proclus ad hunc locum ἀπὸ χύτρας μὴ πρῶτον Φάγης πρὶν σπείσης ἔξ αὐτῶν τοῖς θεοῖς. *Ex ollis non ante cibum capias, quam ex iis Diis libaueris.* Sic patinam dedicat Vitellius apud Suetonium: *Hanc quoque (coenam) superavit ipse dedicatione patinae, quam ob immensam magnitudinem clypeum Minervae Αἰγίδα πολιάχχ διατίθαι.* Hoc Latinis proprie est imbuere, quia tum vasa illa imbuebant vino quod Diis libabant. Inde postea *imbuere* de omnibus rebus, quae primo vsui nostro accommodantur. Catullus de Argo naue: *Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.* Etiam de ipsis hominibus dicitur: Florus II, 3. *Cottidiani et domestici hostes tyrocinia militum imbuebant.* Tacit. I. ann. 36. *Imbutasque praeda manus in direptionem Galliarum erupturas.* Id. III. Hist. 15. *Vt civili praeda miles imbueretur.*

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Recte ἀκίνητα Veteres exposuerunt τάφους. In bustis enim stare, sedere, imo busta videre habebatur pro diro et infausto omine. Quam superstitionem gentilium deridet Theodoretus sermone VII. Θεραπευτικῆς ἐλλήν. Μῦθος ὑπολαμβάνετε τὸ πελάζειν τοῖς τάφοις. *Nefas habetis accedere ad sepulcra.* De his multa viri doctissimi notarunt ad Theophrasti characteres.

C A P V T XVI.

Vulgatus index Ἡμέραι expunctus. Fausti dies et infausti, sicut et horae in fastis notatae. Commoda sydera. A Ioue omnes dies. Hesiodus emendatus ter. Πυκασμένος. Antiqua lectio Poetae vindicata. Τετλεισμένον ἡμαρ. Quaternarii numeri sanctitas. Φύσις αἰόλα, Παναίολος. Nicomachus Gerasenus et Anonymus antiquus. Scriptor correctus et explicatus. Hesiodo lux. Orcus. Ὀρκος sepulcrum. Menandro medicina. Orcus periurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. Μετάδοχοι.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec vllum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus vero non conspici, a quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. Ἡμεῖς δ' ἐκ Διὸς ἐσσι] Veteres, ut etiam nunc superstitioni homines, alios dies faustos, alios infaustos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant ἀποφράδας, ἀπαισίας, Latini *Aegyptios*, *ominales*, *religiosos*, *incommodos* (sicut contra ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quaerisis ex coelo Phoenicum inuenta fereno Quae sit stella homini commoda, quaeque mala.* Eodem modo Graecis ἡμέραι ἐπιτήδαιοι, et ἀνεπιτήδαιοι) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possint ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque posse defixas, quarum altera *lunae cursum, stellarumque septem imagines pictas*, (sc. habebat) *et qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur.* Non vero dies tantum sed et horae aliae faustae habebantur, aliae infaustae. Quod et Proclus observavit addens Diis dicatum esse meridiem, Heroibus vero tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspiciatissimum vero matutinum et vespertinum. Hinc superstitioni nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies et hora fausta. Iuven. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem vestiri cum places, hora

Sumitur ex libro: si pruris frictus ocelli

Angulus, inspecta genesi collyria poscia. etc.

Haec superstitio primum ab Aegyptiis profecta, unde dies *Aegyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Iam vero ne aliquid inchoetur aut aedificiorum, aut eiusmodi quorumlibet operum diebus, quas Aegyptiacos vocant, saepe etiam non monere non dubitant.* Damnati sunt a Conciliis et Patribus primae Ecclesiae. Merito. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inueteratae opiniones et errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum et infelicitatis causas tribuit Ioni.

Ἡμεῖς δ' ἐκ Διὸς ἐσσι πεφυλαγμένοι εἰ κατὰ μοῖραν.

Dies vero ex Ioue observans ut decet. Et paullo post:

Αἱ δὲ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος.

Dies enim sunt a Ioue sapiente. Vbi male Interpretes: *haec enim dies.* Omnes dies sunt a Ioue. Noster iterum:

Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσι.

Quotquot noctes ac dies a Ioue sunt. Ut mirer doctos viros hic tricari. Superius in ἔργοις v. 564.

Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπὰς ἡλίου

Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμῖνα.

Cum

Cum autem sexaginta post brumam hybernos dies Iupiter exegerit.
Homerus :

Τοῖος γὰρ νῆς ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Οἷον ἐπ' ἡμᾶς αἴησι πατρὶς ἀνδρῶν τε Θεῶν τε.
Talis est hominum terrestrium mens

Qualem diem inducit pater deorum et hominum.

Sic enim antiquissimos accepisse hos versus testantur Eustathius et Sextus Empiricus lib. V. aduersus Mathematicos, qui Chaldaeorum opiniones explodit. Vide et viri praestantissimi et magnae eruditionis Merici Casauboni, magni parentis dignissimi filii dissertationem de hoc Homeri loco, aeternum monumentum amicitiae, quae inter nos intercedit.

v. 766. Τριηκὰδα μηνός] Τριηκὰς est vltima dies, siue trigesima cuiusvis mensis. Veteres olim singulos menses credebant esse triginta dierum, quamuis id, si calculos ponas accurate, verum non sit. Solon, teste Plutarcho, hunc trigessimum diem vocauit ἐνὴν καὶ νέαν, veterem et nouam, quia pars eius diei pertinebat ad lunam veterem, pars ad nouam. Vide quae hic notant Proclus, Moschopulus, Tzerzes, et in primis Petauius in variis dissertationibus ad Vranologium, Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἀρξασθαι] MS. I. σπέρματα δάσασθαι, quod et in secundo habetur pro varia lectione. Metri causa legendum δάσασθαι. Sed vulgatam non damno.

v. 783. Κῆρ δ' ἐ σύμφορος ἐστίν] MS. I. ἀσύμφορος.

v. 785. Κῆρ τε γένεσθαι] Nullus dubito quin omnes probaturi sint MS. I. lectionem: κῆρσι γένεσθαι. Sic quoque legendum versu 794. κῆρσι δέ τε τετρας. Vulgo inepte: κῆρ δέ τε τετρας. In recentissimis editionibus cum iactura metri, κῆρ δέ τε τετρας.

v. 793. Ἰσορὰ Φῶτα Γίνεσθαι. μέγα γὰρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν] MS. I. γείνασθαι. MS. II. μάλα. Sic et Palatinos codices legisse testatur Commelinus, quibus adstipulantur editiones Basileenses Isingrini et Oporini, quas sequor. Ibidem male nonnulli scribunt πεπυκμένος. πεπυκασμένος enim Graecis dicitur homo prudens, et versutus eadem ratione qua Latinis *callidus*, cuius scilicet animus ita rerum usu occalluit, vt falli facile non possit. Phaedro *reorridi* dicuntur. Hoc vero sine praeclaris ingenii dotibus consequi nemo potest, etsi a primis annis in luce fori et hominum fuerit versatus.

v. 797. Πεφύλαξο δέ θυμῷ τετραδ' ἀλυσσασθαι] Hos tres versus ineptissime et imperitissime verterunt Interpretes: *cautus vero esto animo. vt quarum vites desinentis et inoboari-
nsis, doloribus conficiendo animo, valde haec accommoda est
dior.*

dies. Nihil potest fingi imperitius, nihil insulsius. Miror viros eruditissimos, qui hunc Poetam ediderunt, istam inscitiam non castigasse. Hesiodi vero haec mens est: *Teneo vero memoria quarto die ut vites finientis et inchoantis mensis doloribus conficere animum; valde haec sacra est.* Vides sententiam Poetae recta aduersari Interpretum Latinorum versionem. πεφύλαξο θυμῷ, ut superius: ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο, *animo autem studiose omnia custodi.* Τετελεσμένον ἡμᾶρ est iερὸν, ut apud Gregor. τελεῖν ἐορτὴν est festum celebrare. ἐορτὴ ἐπὶ Χριστῷ τελεσμένη; festus dies Christo dicatus, qui celebratur in honorem Christi. Quis ignorat τελετὰς? Quarta vero finientis mensis est quarta et vicesima mensis dies; quarta vero inchoantis est quarta a kalendis. Apud Graecos enim in quolibet mense tres erant quartae dies, τετάρτη ἰσαμένη, τετάρτη μεσῆντος, τετάρτη φθίνοντος. Prima quarta, τετάρτη ἰσαμένη, est quarta a kalendis: secunda quarta τετάρτη μεσῆντος est quarta post decimam: tertia quarta τετάρτη φθίνοντος est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiae, quintae, sextae, septimae, octavae, nonae in singulo mense. Paulo ante μέσσης τετραδος, *mediae quartae* meminit, quae est quarta decima, τετάρτη μεσῆντος. Versu 812. et sequentibus tres nonae, εἰνάδες commemorantur. Et haec satis obuia, quae non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per τετράδα φθίνοντος καὶ ἰσαμένη μηνός dies sint intelligendi. Ceterum numerus quaternarius quam sanctus fuerit antiquis, praecipue Pythagoreis, et quam vim ei tribuerint neminem paullo humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit Φύσις Αἰόλος. Nicomachus Gerasenus in Ἀριθμητικῶν θεολογημένων libris: Ἡ δὲ τετράς πάλιν αὐτοῖς θαῦμα μέγιστον, ἄλλη θεός, etc. ἐστὶ γὰρ αὐτοῖς τῶν τε Φυσικῶν ἀποτελεσμάτων πηγὴ καὶ κλειδοῦχος τῆς φύσεως, etc. ἀλλὰ καὶ αὕτη Φύσις καὶ Αἰόλα. Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, nouus Deus etc. Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturae clauiger, etc. Imo natura ipsa est et varietas.* Sed num Αἰόλα est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἰόλα Φύσιν κατωνόμαζον τὴν τετράδα τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες τῆς εἰκειότητος καὶ ὅτι οὐκ ἄνευ ταύτης ἡ καθολικὴ διακόσμησις. διὸ καὶ κλειδοῦχόν τινα τῆς φύσεως αὐτὴν πανταχῇ ἐπωνόμαζον. *Aeoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes; et quod absque eo non sit vniuersalis constitutio, unde etiam clauigerum naturae quemdam ipsum undique cognominabant.* Sed quid est Αἰολὶ natura? Aeolus Vulcaniarum Insularum Rex

fuisse traditur, et coelestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid vero ille ad naturam rerum omnium parentem? Recte se habet lectio Nicomachi, nisi quod copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἰόλα. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei et omnes magnae Graeciae incolae pro αἰόλη. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contra. Αἰόλος, et Παναίολος sunt φύσεως propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

Φ Τ Σ Ι Σ Π Α Ν Α Ι Ο Λ Ο Σ
Π Α Ν Τ. Μ Η Τ.

Fuit, qui me reprehendit, quod Nicomachum Gergasenum dixerim, uti vocatur apud Photium, praefatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verum si Photio non credit, credat Matthæo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos*. Nimirum eadem urbs vocabatur Γέρασα, et Γέργεσα, incolae Geraseni, Gergaseni, et Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Iosephus II. de Bello Iudaico 20.

v. 804. [Ὀρκον τιννυμένας] Interpp. *Periurium vindicantes*. Quis audiuit ὄρκον esse periurium? ὄρκον διαβαίνειν est iurisiurandi fidem violare, periurium fieri. Sed ὄρκος nunquam simpliciter est periurium. Ceterum in MS. I. legitur: ὄρκον γεινόμενον. *Orcum natum*. Sane sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satae*. Vbi Servius: *Hesiodus Orcum quinta luna dicit natum*. Ex Celso quoque tradit Orcum esse iurisiurandi Deum, pallidum dictum quia iurantes trepidatione pallebant. Apud Orcum enim defunctas animas iurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adiuvant. Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Vt alter Orcus venisse Aetnam, et non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videatur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Pœn. I, 130.

Quo die Orcus ab Achéronis mortuos amiserit.

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, sed Charon Orcus est. Glossae Philoxeni: Orcus Χάρων. Quin et Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat ieiunis faucibus Orcus

Armenii quondam custos immanis Iberi.

Vt Veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orci, quod a Graecis illos accepisse certum est, qui ὄρκον vocarunt sepulchrum, ut bene observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πῶποτ' ἐζήλωσα πολυτελῆ νεκρόν.

Εἰς τὸν ἴσον ὄρκον τῷ σφόδρ' ἐρχεται εὐτελής.

Num-

Numquam inuideo moribus opulento, in simile sepulcrum venis etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo male substituit vir summus ὄρχον recte tamen scripsit εὐτελής, cum aliter legeretur εὐτελεί. "Ὀρχον sane fuisse Deum inferorum patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum coniungit cum Furiis, et natum dicit ab Eride in periurorum poenam. Vide et in Theog. v. 231. Sicut autem ἄδης, hoc est, Pluto, sic et ὄρχος inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis contendit, cum scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim inuenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abit a sententia Hesiodi, quod illo die Erinnidas quoque natus capat; cum Hesiodus tantum dicat illas versari apud superos, ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsan in hoc secutus est Orpheum, et Melampodem; qui et ipsi commodorum et incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Graeci Interpretes, qui illorum testimoniis saepe vtuntur, ostendunt.

v. 812. Ἐσθλή μὲν γὰρ τ' ἡδὲ Φυτεύμεν] MS. I. εἰσθλή μὲν γὰρ θ' ἡδὲ Φυτεύμεν. Bona siquidem est haec ad plantandum.

v. 818. Παῦροι δὲ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι] *Pauci veracem dicunt.* Inde Virgilius ait illum diem esse contrarium fur-
tis. *Nona fugae melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi est veritas. Hic est huius loci sensus, quem et Salmasius ὁ πάνυ vidit.

v. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα] MS. I. μεσ-
σή· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα. quod placet. Subintelligendum autem hic ἴσασι. Paulo ante νῆα πολυκλήϊδα perperam ver-
tunt *bene clauatam*, cum sit πολυκάθεδρος, in qua multa sunt sedilia remigum. Κληῖδες enim sunt transtra. v. 823. Με-
τάδεσποι sunt μεταξὺ πίπτουσαι, dies *intercidentes* qui inter faustos et infaustos voluntur. Vulgo *incerti* vertunt. δαπέω est πίπτω. Vnde Catadupa Ciceroni Nili catarractes dici-
tur, quod de altissima rupe praeceps cadat.

CAPVT XVII.

Λαοσσός. Hesiodus emendatus et vindicatus. Τανύσφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεκτὰ ἄρματα. In Hesiodo coniectura. Ὀχέειν ἄτην. Phaedrus emendatus. Ἐχειν, habere pro regere. Adamantinus. Obscurus locus Hesiodi et aliquot Homeri expositi. Κυάνη πτύχες. Πτύχες in scutis quid. Πτύχες montium iuga. Πόλυπτυχος Ὀλυμπος. Ἐλαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Seruius ad XII. Aeneid. hunc librum laudat nomine Ἀσπιδοποιίας. Latinis, inquit, secundum Hesiodum in Ἀσπιδοποιία Ulyssis et Circes filius fuit. Sed errat Seruius; Non in Ἀσπιδι sed in Theogonia hoc dicit Hesiodus. Et sic legendum videtur apud Seruium.

In Ἀσπιδι v. 3. Λαοσσός] Ad bella concitantis, bellicosi. Hesych. Λαοσσός, σᾶσα ἡ παρορμῶσα εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ ἐστὶν ἐπιθετὸν Ἀθήνας. Cur vertant *populorum dissipatoris* causam nullam video. De matre Alcmenae quae Herculem edidit diuersae sunt Veterum sententiae. Pelopis filiam fuisse consentiunt fere omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inscriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lysidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcaeï filia dicitur.

v. 9. Ἡ δ' καὶ ὥς] Lege: ἡ δέ.

v. 23. Τῷ δ' ἅμα ἰέμενοι] Diaconus legit ἰέμενοι, et interpretatur πορευόμενοι. Pessime meo iudicio. Ἰέμενοι πολέμοιο καὶ φυλόπιδος coniungenda esse vel puer videat.

v. 29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύση] Cui persuadeas tironem Graecae linguae nescire ἀρῆς ἀλκτῆρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλεξίμαχος. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem*. Inferius;

Θῆκετο δ' ἄμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον.

Iniecit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Τανυσφύρα Ἡλεκτρωνίδης] Pulcra Electrionida. Riddle Interpretes. *procera Electrionida*. quam paullo ante appellauerat εὐσφυρον, nunc dixit τανύσφυρον. Hesych. τανύσφυρος, ὀρθόσφυρος, εὐσφυρος, λεπτόσφυρος. quae pulcros et teneros talos habet, formosa. Sic apud eundem: Ταναῦφης ἐστὶ λεπτοφυής, tenuiter textus. Ταναηκὲς Veteres exponunt εὐμήκες. Τανύτριχα, λεπτότριχα. Ταναὸς non solum est μακρὸς, sed et λεπτός.

v. 47. Τερόμενος δῶρασι πολυχρύσῃ] Nescio quid hic deliret Diaconus, qui haec verba accipit de Alcmena, asseuerans illam hic a Poëta dici Venerem, quia superius scripserit, eam omnes antecellere mulieres εἶδει καὶ μεγέθει. quae an sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, praecipue qui Graecos Poëtas enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δῶρα Ἀφροδίτης esse συνᾶσίαν, εὐνήν, Φιλότητα, *Concubitum, consuetudinem?*

v. 52. Βίην Ἡρακλείην] Inepte vertitur: *vim Herculanam*. Cum sit secundum peruiulgatam et creberrimam Graecis Poëtis circumscriptionem, ipse *Hercules*. Inferius:

Ἐν μέσσω δὲ δράκοντος ἦν φόβος, ἅτι Φατειός.
In medio autem draco erat terribilis. Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νῦξ ἐλθῶσα διακρίνει μένος ἀνδρῶν.
Donec nox irruens dirimat viros, vbi ridicule Interpres, robur virorum. Vbi Interpretes denuo: *draconis horror.* Imitatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Herculeus labor.
hoc est Hercules, vt apud eundem Catonis *virtus* est Cato: *Narratur et prisca Catonis virtus saepe incaluisse meo.*

v. 63. Πλεκτοῖσιν ὕφ' ἄρμασι] Inferius v. 309. ἄρματα καλλήεντα. v. 307. εὐπλεκεῖς δίφρος. hoc est, curtus ex lignis contextos, compactos. πλέκειν de curribus, vt apud Latinos *texere* de nauibus. Claud. *Quae sylua carinas texuit.* Propert. III, 5, 41.

Ite, rates curuas et leui texite causas.
Vt pulcre et verissime emendauit Gronouius ὁ πᾶν in Observationibus. Eustathius ad Iliad. Θ. p. 602. Δίφρον παμφαίνων, καθ' ὃ δηλαδὴ μέρος ἃ πέπλεκται. Ἀλλως γὰρ εὐπλεκτα καὶ εὐπλεκεῖς λέγονται. Vide eundem ad Iliad. Ψ. Texebantur autem curtus ex viminibus, vt multis docet Schaefferus lib. I. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ἦν ἄτην ὀχέων] *Culpa[m] suam luens*, non *uexam*, vt vulgus Interpretum. Existimo autem legendum ὀχέων, culpa[m] suam ferens, hoc est, luens. Homer. Iliad. Φ. 300.

Ὁ δὲ Φρεσὶν ἦσιν ἀασθεῖς
Ἦεν, ἦν ἄτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ.
Hic vera mente sua capius iuit, suam culpa[m] luens folido animo. Quod loquendi genus etiam Hebraeis frequens, vt in illo, *filius non portet delicta patris*, hoc est, *non luat*.

v. 95. Ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἤνία Φοινικέοντα ἵππων ὠκυπόδων] Hoc, equos rege frenis. Hoc Phaedro est, *ora continere frenis spumantibus.* Lib. III, fab. 6.

Sed istum timeo fella qui prima sedens

Iugum flagello temperat lentum meo,

Et ora frenis continet spumansibus.

Sic legendum esse ante quadraginta annos vidi, et probavi Gronovio. Horatio est ora frenis temperare. Lib. I. carm. 7.

Gallica nec lupatis temperet ora frenis.

Vbi Scholiastes meus ineditus: *Gallica pro Gallicarum equorum ora.* Ouid. *spumantia ora coërcere*, VI. Metam.

— — *dum flectit in orbem*

Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërcet.

Id. V. Metam.

— — *Dea fertilis angues*

Curribus admouit, frenisque coërcuit ora.

Id. epist. Phaedrae:

Saepe iuuat versare leues in puluere currus,

Torquentem frenis ora sequacis equi.

Seneca Hippolyto v. 1002:

Celfos sonipedes ocyus subigit iugo

Et ora frenis domita substrictis ligat.

Manil. Lib. V.

Stare leui curru moderantem quattuor ora,

Spumigeris frenata lupis, et flectere equorum

Praeualidas vires.

v. 103. Ἡθεῖς] Male in multis editionibus legitur ἡ θεῖα. In aliis ὦ θεῖε, et sic legit Ioannes Diaconus. Sed nihil muta. compellabant Seniores. Vide Scholiasten Homeri ad dictum locum et Apollonii Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad. ζ. v. 518.

Ἡθεῖς ἢ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσυμένον κατερύκω.

Venerande, certe te iam valde properantem detineo.

v. 104. Ταύρεος Ἐννοσίγαιος] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύρεος, vti et Oceanus apud Euripidem in Oreste: Ἡ πόντος Ὠκεανὸς ὃν ταυρόκρανος ἀγκάλαις ἐλίσσων, κυκλοῖ χθονά. Aut Pontum quem Oceanus Taurinum caput habens Deuoluens vltis circuit terram: quam eius filii, flumini, nimirum propter violentiam, et strepitum. Festus: *Taurorum specie simulacra fluminum, id est, cum cornibus quod sunt arocia vt tauri.* Virgil. IV. Georg. 371.

Et gemina auratus taurino cornua vultu

Eridanus: quo non alius per pingua culta

In mare purpureum violentior influit amnis.

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

Sed tauriformis voluitur Aufidus,

Qui regna Dauni praeffluit Appuli

Cum saeuit.

Strabo

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δὲ εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν τὰ λη-
θές, ταύρῳ μὲν εἰκότα λέγεσθαι τὸν Ἀχελῷον Φασί, κα-
θ' ἅπερ καὶ τὰς ἄλλας ποταμούς, ἀπὸ τε τῶν ἤχων, καὶ τῶν
κατὰ τὰ ῥεῖθρα καμπῶν ἃς καλῶσι κέρατα. Qui autem ex
fabulis verum colligunt, tauro similem forma Acheloum aiunt,
ut et alios fluuios, ob strepitus et flexus alueorum, qui cornua
dicuntur. Vide et Aelian. Var. Hist. II, 32. Sic et in anti-
quis nummis fluij forma bouis exprimuntur, ut pridem do-
cuit vir doctrina et iudicio magnus Antonius Augustinus in
Dialogis.

v. 105. Ὅς Θήβης κρήδευνον ἔχει] Interpretes vertunt:
qui Thebarum moenia tenet. Nec improbo. ἔχει tamen poterat
etiam verti, *habeat.* Nam habere Latinis aequè ut Graecis ἔχειν
dicuntur loca, qui illa possident, et gubernant, qui illis prae-
sunt. Iustin. XII, 4. *Terras inter apnes Hydaspem et Indum Ta-*
xiles habebat. Flor. IV, 2. *Siciliam et Sardiniam annonae pi-*
gnora per legatos habuit. Tacitus II. annal. 20. *Festinare et*
urgere ut prouincias et legiones solus habeat. Sic et homines
et Dii dicuntur haberi ab iis, sub quorum potestate et diuione
sunt. Ouid. I. Metam. v. 196.

Cum mihi qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
Siruxerit infidias.

v. 116. Θυμῷ γηθήσας] Nonnulli codices legunt non
male: μύθῳ γηθήσας.

v. 136. Κυνέην εὐτυκτον ἔθηκε Δαίδαλέην ἀδάμαντος] Dia-
conus contendit ἀδάμαντα hic non esse lapidem; sed σίδηρον.
Hunc sequuntur Latini Interpretes. Sed quis tam hospes est
in Veterum Scriptis, cui lateat adamantina Graecis et Latinis
dici omnia quae valde dura sunt et firma? Sic Horatius Marti
tribuit *adamantinam tunicam.* Ouid. IV. Metam. de sedibus
inferorum:

Carceris ante fores clausas adamante sedebant.

hoc est, obicibus et postibus firmissimis. Sexcenta apud Poë-
tas exempla facile inuenies.

v. 143. Κυάνη δὲ διὰ πτύχας ἤλθαντο] Interpretes in-
scitissime; *caeruleis plicis fulgorem interfecantibus.* Verte: *cae-*
ruleae laminae erant ductae. Κυάνη πτύχας, sunt caeruleae la-
minae, ut apud Homerum θριγκὸς κυάνη, caerulea lorica.
Πτύχες sunt laminae, tabulae, plagulae, coria ex quibus
scuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit τὰ διάφορα, ἐπαλ-
λῶς ἐλάσματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus tex-
tis, tabulis, pro materiae diuersitate, conficiebantur clypei
Graecorum, sicut et scuta Romanorum. Vnde vult Varro
scutum dici a secando, quasi secatum. Quamuis autem in ve-

riuerbio labatur Togatorum doctissimus, est enim scutum a σκῦτος, quia pellibus obducebatur, ostendit tamen Veterum scuta ex variis partibus fuisse compacta. Liquidissime Homerus Iliad. H, v, 248.

Ἐξ δὲ διὰ πτύχας ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτρεῖς
Ἐν τῇ ἐβδομάτῃ εἰνὼ σχέτο.

Ceterum sex per plagulas penetrauit findens hasta, in septima autem pelle haesit. Aiacis clypeus erat ἑπταβόειος, singula pellis constituebat πτύχα, siue plagulam. Iliad. Υ, in descriptione scuti Achillis:

Ἀλλὰ δύο μὲν ἔλασσε διὰ πτύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς
Ἦσαν· ἐπεὶ πέντε πτύχας ἔλαττε Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθεν κασσιτέροιο
Τὴν δὲ μίαν χρυσῆν.

Sed duas quidam adegit per plagulas, hae autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas aereas, duasque intus stanni: Vnam vero auream. In quibus locis ineptissime Interpretes πτύχας vertunt plicas, vt in pluribus aliis. Polybius in descriptione scuti Romanorum σανιδώματα appellat, lib. VI. Ἐκ διπλῆ σανιδώματος, ταυροκόλλη πεπηγὼς ὁ θονίω μετὰ δὲ ταῦτα μοσχείω δέρματι περιεϊλήπται. Scutum e duplici tabulato glutine taurino est compactum: extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur. Nicetas Choniata lib. I. rerum Isaaci Angeli in descriptione thoracis ex lineo coactili saepius aut decies in se complicato συμπτύγματα dicit, quae Poetae Veteres πτύχας. Αὐτὸς μὲν τοι ὁ Κόρραδος ἄνευ θυρεῶ τήνικαῦτα διηγωνίζετο, ἐκ δὲ λίνου πεποιημένον ὑφάσμα οἶνω αὐξηρῶ ἰκνῶς ἡλισμένῳ διάβροχον πολλάκις περιπτύχθῃν δίκην θώρακος ἐνεδύετο. εἰς τοσοῦτον δ' ἦν ἀντιτυπᾶς ἀλσι καὶ οἶνω συμπιληθῇ, ὥς καὶ βέλεις εἶναι παντὸς σφαγνώτερον, ἡριθμῶντο δ' εἰς ὀκτώκαιδεκα καὶ πλείω ὑφάσματος συμπτύγματα. Ipse Conradus sine scuto tunc dimicabat: sed pro lorica textum quoddam gestabas e lino factum, vino austro probe salito maceratum, saepius replicatum: quod quidem sale et vino coactum adeo firmum aduersus ictum erat, vt penetrari a nullo telo posset. Erant autem huius texti plagellae octodecim et eo plures. Propter eandem rationem tabulae quoque ex quibus fores compingebantur πτύχας dicuntur. Pollux Onomast. IX. 5. πτύχας sunt etiam pugillarium tabulae, siue sint eburneae, siue lignae, siue aureae. Hinc δίπτυχον, τρίπτυχον, πολύπτυχον. Nec longe

longe inde discedit quod pro iugis montium πτύχες ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ ῥ' ἴμεν Οὐλύμποιο κατὰ πτύχας,
Iuit per iuga Olympi.

Vbi ridicule Interpres nouissimus *valles* exponit. Iugis montes conneſtuntur. Hinc nostro in Theogon. v. 113. πελὺπτυχος Ὀλυμπος est multa iuga habens. Inepte Interpretes: *coelum multis ſphaeris implicatum*. Vide Eustath. ad Iliad. Θ. p. 610. vbi varias de huius vocis notione et origine ſententias tradit. Ἐλαύνειν vero et διαλαύνειν ſunt propria in hac re verba. Homerus in loco ſuperius laudato: ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus*. Idem alio loco: ἦν ἄρα χαλκὺς ἤλασε, *quam faber aerarius fecit*. Ἐλαύνειν σίδηρον χρυσόν, ferrum, aurum ducere, proprie dicuntur fabri aurarii et aerarii. Hinc ἐλάσματα ſunt laminae ductiles. Eustath. ad d. I. πέντε πτύχας ἤλασε. εἴρηται τὸτο μὲν κατὰ τέχνην χαλκευτικὴν. *dicitur hoc quidem ſecundum artem fabricorum aerariorum*. Est enim proprium χαλκῶρων verbum. Herodot. I, 68. Ἐλθὼν ἐς χαλκήϊον ἐθήετο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. *Cum venisset in officinam aerariam videns ferrum duci*. Idem I, 50. Καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε. *Immensam vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit*. Noster inferius in Theogon. 725.

Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκος ἐλήλαται.

Quem circa ferreum ſeruum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 231.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλαμένον κέαρ εἴη.

Ne ſi cor ei ſit ex adamante ductum. Ἐλαύνειν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri aerea ſtatua: *Ne quis ſe ducere aere*. Πτύχες recte etiam verti poſſunt tabulae, quamvis ſint ferreae, aut coriaceaе, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem tralatione plicae longae in toga dicuntur *tabulae togae*, quod ſimiles ſint tabulis.

C A P V T X V I I I

Λευκά Θέοντες. Ἄπλητος. In Hesiodo menda exempta. Eīdem lux. Ἀμφὶ Καινέα, et similes locutiones. Τιταρήσιος. Ἀγελαίη Ἀθηναῖ. Μάχην κορύσσειν. Danielis Heinsii elegantissima emendatio asserta. Iuuenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adiutus. Πάνεσθρος κασσίτερος. κίβισις. Τιταίνειν. Χλωρός est ὠχρός. ἐπὶ χλωρῇ ἀδάμαντος βαίνειν. Leues in hastis. Et similes locutiones.

v. 146. Ὀδόντων λευκά θεόντων] Peruenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, ποὴ χλωρὰ θέσσα, herba viridis, quod olim observauit Salmastius, et ante eum David Hoefschelius in epistola ad Meursium scripta, quae penes me est. Simile loquendi genus apud Aratum, λεπτὰ φάσσαι χηλαί. vertit Cicero: *obscura corripere cbelae*.

v. 147. Ὀδόντες ἄπλητοι] *Dentes magni*. Hesych. Ἄπλητον, ἀπρόσιτον, ἀχώρισον, μέγα. Interpretes pessime: *dentes inaccessi*. Vt et v. 230. Γοργόνες ἄπλητοι, sunt terribiles. In Theog. v. 151. Χεῖρες ἀπλασοὶ *manus magnae, terribiles*. Sophocles: Αἶαε flagellifero v. 256. Τὸν ἀπλατος ἔχει. *Hunc furor magnus tenet*. Nam sic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, vt et Graecus Interpres scribunt, ἀπλασος vt significet furorem seu insaniam veram, hoc est, magnam.

v. 155. Ἐν δ' ὀμαδὸς τε, φόβος τ' Ἀνδροκτασίη τε δεδήει] Legendum: ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήει. Vertendum vero: *In eo tumultus, terror, et homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 171. Οὐδέτεροι τρεῖτην] Legendum ἔδ' ἑτεροι.

v. 179. Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντα τε] Hi omnes accusatiui ab hoc versu vsque ad 183. exponendi sunt per nominatiuos, *Caeneus Rex, Pirithous, etc.* quod satis indicat versus, qui iis subiicitur:

Ἀργυρεοί, χρύσεια περὶ χροὶ τεύχε' ἔχοντες.

Latinos Interpretes fugit elegantissimum istud dicendi genus, οἱ ἀμφὶ Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo superius egimus. Poeta omisit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepisse a loco quem coluerit. Is est fluvius Thessaliae. Suidas:

Suidas: Τιταρήσιος ποταμός Θεσσαλίας. Sed et eius accolae eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τιταρήσιος ποταμός Θεσσαλίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνως Τιταρήσιος. Stulte ὅςος "Αρης vertitur *potus Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολεμικὰς ἀνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinae et elegantiae legerunt, non possunt nescire. Apud eundem eodem sensu: υἱὲς Ἀρης.

v. 185. "Ασβολον οἰωνισὴν] Ouidio XII. Metamorph. dicitur Astylos:

*Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos.*

v. 196. Ἰεμένων τε] *Ruentium*. non: *festinantium*. nisi forsitan legendum: ὁ ἰεμένων τε *anidorum* scilicet pugnae.

v. 197. Ἀγελείη τριτογένεια] *Caue veritas, praedatrix Tritogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Graecum epitheton *Agelea*. qua significatur bellicosa Minerva. Suidas: Ἀγελείη ἡ Ἀθηναῖα, ἡ ἀπὸ τῆς ἄγειν λείαν, τετάρτη, στρατιωτική. Noster infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. δ. v. 178.

Πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελαιή.

Prima Iouis filia Agelaea. vbi aequae inepte Interpretes: *praedatrix*. vide ibi Eustath. scholia Didymi et Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἐθέλσασα κορύσσειν] Quid est, *pugnare velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην est accendere praelium, ciere bellum, vt Iustinus loquitur de Artemisia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noster paullo ante: Κορύσσεσθαι κλέονον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Isthmionic. VIII.

— — μάχας ἐναριμβρότῃ

Ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσοντα.

Pugnae homines interimentis opus in campo ciere, quod est fortiter pugnare. Κορύσσειν saepe generaliter est augere. Hesych. Κορύσσειν, αὐξάνειν. Pindarus Isthmionic. VIII. βίον κορυσσόμενα ὁρθαβέλοισι μηχαναῖς, *fortunas amplificare bonis artibus*.

v. 203. Θεῶν δ' ἔδος ἀγνὸς Ὀλυμπος] Elegantissime hunc locum emendavit D. Heinsius, qui legit ἀγνυτ' Ὀλυμπος *frangebatur*, hoc est, resonabat Olympus. Polybius XV. 30. τῶν δὲ διασαφέντων τὰ παρὰ τῆς βασιλείας κατεργήγνυτο πᾶς ὁ τόπος τῆς κρότης καὶ τῆς κραυγῆς. *Satellitibus regia mandata exponentibus plausu et clamore omnia loca replebantur*. Noster Poeta inferius vers. 278.

Τοὶ μὲν ὑπὸ λιγυρῶν συρέγγων ἴσαν αὐδὴν

Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων, περὶ δὲ σφισιν ἀγνυτο ἡχώ.

Aitque

Atque hi quidem canoris ribiis emittebant canum e genere oro, circumque ipsos frangebatur echo, id est, resonabat. Vers. 347.

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
'Οἷα χρέμισαν, περὶ δέ σφιν ἄγνυτο ἡχώ.

Horum equi deinde obuiam sibi mutuo facti, acutum biuniuere, circaque ipsos frangebatur echo. Virgilius:

Et cantu querulae rumpent arbuta cicadae.

Iuuenal. Assiduo ruptae lectore columnae. Nec aliter intelligendus eiusdem Poetae locus Sat. VIII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?

Curritur ad vocem iucundam, et carmen amicae

Thebaidos, laetam fecit cum Statius urbem,

Promisitque diem: tanta dulcedine captos

Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi

Auditur. sed cum fregit subsellia versu

Efurit, intactam Paridi nisi vendat Agauem.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Iosephus Scaliger et Isaacus Casaubonus mire trlicantur. Ille in Ausonianis lectionibus vult Statium Poetam post incredibilem totius urbis expectationem tandem in agone Capitolino Thebaidem suam recitasse, sed non placuisse, et contra eum alios coronatos. Hoc false significare Iuvenalem dicentem: *sed cum fregit subsellia versu*, nimirum Poetam recitantem non stetisse, sed excidisse, hoc est, non placuisse. In diuersum plane iit Casaubonus in animaduersionibus in Suetonium, qui frangere subsellia interpretatur vehementissime placuisse, sic vt Κρότω, Euge, Sophos acclamantium quasi subsellia frangerentur. Fundum huius sententiae producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. *Hunc olim perorantem, et rhetorica subsellia plausibili oratione frangentem, socer eloquens ultro in familiam patriciam adsciuit.* Sed vterque nihil aliud significat quam simplicem recitationem, quod et postea ipse Casaubonus fatetur. Frangere subsellia versu eadem ratione dicitur, vt rumpere legendo columnas, cantu arbuta, Olympum. Martianus Capella: *Nam absque his qui perturbantes pectora sensusque cunctorum cognoscentium quoque perfregere subsellia.* Non nego tamen etiam de Κρότω et acclamationibus auditorum hoc loquendi genus posse usurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnino quem plausibilibus Roma foueret ubiis, quoque recitante crepitan- tis Arbenaci subsellia curuata quaterentur.*

v. 204. Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' Ὀλβος ἀπείριτος ἐξεφάνωτο

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι. Θεὰ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς] Hi verus nec recte sunt expoliti, et praua distinctione corrupti. Ad quod

quod enim referas ἐν ἀγῶνι non est. Sed leuiter distinctione mutata omnis ἀπορία tollitur.

Ἐν δ' ἀγορῇ, περὶ δ' ὀλβος ἀπείριτος ἐξεφάνωτο
'Αθανάτων' ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξέρχον ἀοιδῆς.

Hi erat coetus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deae vero incipiebant canere. Ἄγγρα hic est concio, coetus Deorum, qui Apollinem et Musas audiebant canentes. Posset et τελείη σιγμή poni post ἐξεφάνωτο. Sed priorem distinctionem probo.

v. 208. Πανέφθρ κασσιτέροιο] Interp. *stanno liquefacto*. Sed πάνεφθρος κασσίτερος est idem ἄπεφθρος κασσίτερος, stannum bene excoctum, purgatum, optimum. ἄπεφθρος χρυσὸς Herodoto est purissimum, *aurum ad obrussam*, ut loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. ubi ἀπέφθρω χρυσῷ opponit χρυσὸν λευκόν, *album aurum*. Vbi aurum λευκόν est aurum cui multum argenti est admixtum, quod propterea dicitur *pallere*, ut apud Catullum, *lure expalluit auri*. Hinc Augustinus sermone de commate Psalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco. Quid volui? aurum pallorem terrae? argenium liuorem terrae? honorem temporis fumum*. Theodoretus: διαγινῶναι χρυσὸν δοκιμὸν τε καὶ ἄπεφθρον. *Dignoscere aurum probatum ei excoctum*. Vbi perperam vir doctus in Analectis emendat ἄπεπτον, ἀργύριον ἄπεφθρον eidem *argenti pustulatum*. Pollux lib. VII. ἄπεφθρος χρυσὸς ἀκριβῆς, ἀκέρατος, εἰληκερὴς, ἀκραιφνής.

v. 224. Ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε] Quam male Interpretes *circum ipsum autem pera ferebatur*. Haec nemo, nisi Graece intelligat, assequetur quid sibi velint. Sensus est, ipsum caput erat sacco inclusum, siue pera. Κίβισις est πήρα, κιβωτός. Callimachus:

Εἰ γὰρ ἐπιθήσει πάντα ἐμὴ κίβισις.

Sic dicta quod in illam reponatur βόσις, id est τροφή, si magni Etymologici auctori credimus, qui et hunc Hesiodi locum bene exponit: ἐβάσαςεν ἐν δεκτικῷ τινὶ ἀγγεῖῳ τὴν κεφαλὴν τῆς Γεργόνης ὁ Περσεύς. Vide et Apollodor. Bibliothec. lib. II. Κίβισις est, quae aliter dicitur κίση et κοίτη, cista, in qua facientes iter panem circumferebant et obsonia. Vide Pollucem X, 23. Hesychium in κοίτη, et Etymologicum Magnum in κοῖτις. Latinis proprie dicitur *sportula*. Menander in Dyscolo apud Athen. Δειπνοσοφ. IV.

— — Ὡς θύασι δ' οἱ τοιχωρύχοι

Κοίτας φέροντες, σαμνὶ ἔχι τῶν θεῶν

Ἐνεκ' ἀλλ' ἐαυτῶν.

— — *Vt sacrificans parietum perfossores
Cistas ferentes et serias non Deorum
Causa, sed sui.*

Vbi male Casaubonus reponendum putat *κίσας*, quamvis et ipse post in addendis repudiauerit hanc emendationem. Pessime vero Delecampius vertit *lectos*.

v. 229. Περσεύς Δαναΐδης ἐπιταίνετο] Interpretes cum haec, et paullo praecedentia ita vertunt: *Ipse autem properanti et formidanti similis Perseus Danaides extendebatur*, ipsi nescierunt quid dicerent. *τιταίνειν* et *τιταίνεσθαι* interdum est currere, festinare, fugere. Hesych. *τιταίνειν*, σπεύδειν. *τιταινόμενος*, τρέχων. Et sic hoc loco accipiendum.

v. 231. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντος βαινσέων] Exponitur: *In viridi adamante cunibus*. Virides adamantes quis vidit? *χλωρός* Graecis non solum est viridis, sed etiam ὠχρός pallidus. Inferius v. 264. Ἀχλὺς χλωρῇ, tristitia pallida. Theophrastus carbunculos dixit *χλωροειδέες*, hoc est, pallidiores. Galenus in multis locis notavit apud Hippocratem *χλωρόν* frequenter poni pro ὠχρῷ. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI. *pallentes herbae* pro viridibus. Notandum vero loquendi genus exquisitum ἐπὶ χλωροῦ ἀδάμαντος βαίνειν, *in pallido adamante venire*, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum ἵπποι ἐν πτεροῖς, *equi in alis* pro alatis. Ennius: *leuesque sequuntur in hastis*, hoc est, hastati. Virg. V. Aen.

— — *occurrit Acestes*

Horridus in iaculis et pelle Lybistidos ursae.

Iaculis instructus, et indutus pelle ursina. Flor. I, 1. *Iuventus diuisa per tribus in equis et armis ad subita belli excubaret*. Hoc est, equis instructa et armis.

v. 235. Ἐχάρασσαν ὀδόντας] Proprie acuebant dentes, ut in ἔργοις v. 573. ἄρπας χαρασσέμεν falces acuere. Sed hoc loco est frendebant dentibus, quod frendentium dentes colliduntur, sicut ferrum cum acuitur ducitur in cote.

v. 260. Προφερὴς τ' ἦν πρεσβυτάτη τε] Hunc versum nullus dubito quin respexerit Aristarchus, qui in glossa antiqua ad istum in Theogonia versum: Καλλιόπη μὲν προΦερέσατη ἐστὶν ἀπασέων interpretatur προΦερέσατον, πρεσβυτάτον. Quasi ἐκ παραλλήλων essent posita προΦερὴς et πρεσβυτάτη. Viri quidem doctissimi existimant Aristarchum ad versum 578 in ἔργοις, Ἡὼς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ προφέρει τε καὶ ἔργα. Sed haec nihil faciunt ad significationem προΦερέσατος pro πρεσβυτάτος. Ipsum vero Aristarchum errasse hic ipse locus, qui, cum illa scriberet, eius animo obuersabatur, vincit. προΦερὴς enim est excellens, praestans. προΦερὴς τῶν ἄλλων
prae

prae aliis excellens. Concise dicitur pro ἐκ αὐτὸν περὶ τῶν ἄλλων, ut διὰ γυναικῶν, *nigrae lanarum*, apud Plinium et mille talia. Haec non monerem, nisi intellexissem & τυχόντας hic impegisse.

C A P V T XIX.

Ἀχλὺς. Γενοπαχής. Fame laborantium pedes tumescunt. Homeri locus insignis expositus. Mos nuptialis Graecorum. Παίζειν. Ludere. Ὑπὸ Φορμύγων. Hesiodo lux. Βαθυλήιον. Πέτηλα aristae. Versus supposititius indicatus. Ἐφίσθαι, ἐπίσχειν ἵππους. Ἀκριτον ἄεθλον. Ἀγών. Hesiodus emendatus. Gestatio. Ius. Θέα. Ἐλαιον, ἀρώματα pro foris ubi venduntur. Λαοὶ. Λιών. Πολεμίζειν. Σπύδειν. Hesiodus quinques correctus. Μασιχθεῖν, μασιχάειν, μασᾶσθαι. Massare. Θήλυς ἐέρση. Θήλεια νύξ. Ἡ ἔλαφος cervus. Ψυχὴ vita. Λαός, multitudo. Populus.

v. 264. Παρ' δ' Ἀχλὺς εἰσῆκει] Pulcre et erudite docuit hic esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contra Φῶς est χαρά. Hesych. Φῶς, χαρά, σωτηρία. Exempla apud Sacros Scriptores et τὰς ἐξω saepe occurrunt. Cur vero ἐπισμυγερὴ transferunt *perustae similis*? Diaconus scilicet exponit πεκαυμένη. Sed iste homo supra triviales Grammaticorum canones non sapit. Ἐπισμυγερὸς est miser, aerumnosus, plenus dolorum. At γενοπαχής appellatur, quia fame est confecta et exhausta. Illorum enim qui fame laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, et exarescant. In ἔργοις, v. 496.

Μὴ σε κακῆ χειμῶνος ἀμνηχανὴ καταμάρψῃ
Σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζοις.
Ne te malae hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilentam vero crassum pedem manu premas. Ouid. VIII. Metam. v. 807. in insigni descriptione Famis:

Auxerat articulos macies; genuumque tumebat

Orbis, et immodico prodibant tubere tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθῆσθαι ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τὰς πόδας. non licere patri liberos exponere donec inedia pedes tumescant. Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis vero reliquas partes macescere et attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco
Ὀδυσσ.

Ὀδυσσ. ε, cuius sensum nec Veteres nec recentes Interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἴ μοι δοίης σαθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι
Σηκοκόρον τ' ἔμεναι, θαλλόν τ' ἐρίφοισι φορῆναι,
Καὶ κεν ὄρον πίνων, μεγάλην ἐπιγχνίδα θεῖτο.

Hunc si mihi dares stabulorum custodem esse, et caularum curatorem, ut frondes haedis apportaret, Ille saltem serum bibens crassum genu faceret. Hoc est, ita curarem, ut fame et macie confectus delisteret pererrare alienas vrbes et domos, hominibusque mendicando negotium faceßere: non plus cibi iste bene habitus mendicus caperet, quam ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc mendicando seruit. Vlyßem fuisse bene habitum liquet inferius ex Odyß. φ, vbi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Vlyßem tractare arcum a Penelope propositum, illum hospitem ait esse μέγαν καὶ εὐπηγῆ,

Οὗτος δὲ ξεῖνος μάλα μὲν μέγας ἢ δ' εὐπηγῆς.

Iste hospes valde magnus est et validus. Scio Eustathium, Budaeum, alios omitto, de hoc loco sentire aliter velleque μεγάλην ἐπιγχνίδα θεῖτο esse, corpulentus fieret. In hanc rem producunt ex sequente libro,

Οἶν ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγχνίδα φαίνει.

quale ex panno so hoc habitu senex femur ostendit. Quod enim hic ἐπιγχνίδα dixit, paullo ante appellavit μηρὸς καλὸς τε μεγάλος τε. Sed hic de femore loquitur, quod crassum et robustum est εὐεξίας argumentum. Ibi vero de genu, cuius tumor est famis et maciei indicium. Ovidius: genuumque tumebat orbis. Ἐπιγχνὶς est vox πολύσημος. Cicero in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Aristarchus vero exponit partem supra genu, τὸ ἐπάνω τῷ γόνατος femur nimirum, ut posteriore loco accipitur. Constat autem etiam ex hoc versu οἶν ἐπιγχνίδα φαίνει Vlyßem corpulentum fuisse et validum. Cui bono igitur plus corporis fecisset? Deinde serum non videtur multum posse conferre ad εὐσαρκίαν. Minatur potius se feri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat istam ferociam et impudentiam, ac desinat ὑπερμαζῶν.

v. 273. Ἐϋσώτρει ἐπ' ἀπῆνης] Nimirum ex more Graecorum, qui sponfas fellis insidentes in currus imponebant, quibus ex parentum aedibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεῦχος.

v. 277. Χοροὶ παίζοντες] Saltantes. Homer. Ὀδυσσ.

Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περίσυνα σχίζετο ποσσὶν
Ἀνδρῶν παίζοντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus strepebat pedibus virorum saltantium, et ornatarum foeminarum. Sic et ludere Latinis. Virgil. Eclog. 6.

*Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres
Ludere.*

Horat. III, 15.

*Maiuro propior desine funeri
Inter ludere virgines.*

Ibidem: *Illam coget amor Nothi
Lascivae similem ludere capreae.*

Et lib. II, carm. 12.

— — *Nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus.*

hoc est choreas ducentem inter virgines. In saltationibus Veterum maior brachiorum quam pedum mouendorum ratio habebatur. Ouid.

Si vox est, canta: si mollia brachia, salta.

Antiquus ineditus Interpres Horatii, qui penes me est, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia est saltare gestu brachiorum. Exprimat autem habitum mulierum, quae brachiis exientis solent saltare.* Vide quae nuper docuit Vir eruditissimus Franciscus Vauassor in libro omnibus Gratiis et Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac significatione τῆ ludere, manavit etiam ludius, hoc est, ὀρχηστῆς, χορευτῆς, saltator, histrio. Prudent.

Salta Tonantem tauricornem ludius.

Et ludi et ludicra primo dicta sunt spectacula, quae ludii, ὀρχησάι ediderunt, deinde ad alia translata spectacula, in quibus nullae saltationes.

v. 280. Ὑπὸ Φορμύγγων] Est ad cymbaram. Horat. ad cymbaram cessatum ducere curas. Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως διδάσκειν πολλὰ τῶν παλαιῶν ὑπ' αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις. Multos discens antiquos ritus ad cantum tibiae et ad cymbala. Noster versu sequente: κώμαζον ὑπ' αὐλῆς, comessabantur ad fistulam. et v. 283. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος πρόσθ' ἔκειον. Quae non ceperunt Interpretes, qui vertunt: ante tibicinem autem singuli praecedebant. Imo: sub tibicine singuli procedebant. Quilibet habebat tibicinem qui praecedebat tibia canens, ad cuius cantum ludebat et saltabat.

v. 288. Βαθὺ λήϊον] Est magnus ager segetibus confitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήϊον ἐλθών.

Velut cum spirabit Zephyrus in magnum agrum segete refertum irruens. Ibi male Interpretes: altam segetem, ut hic: profundam segetem. Vbi optime antiqua scholia, quae Didymo tribuuntur: βαθὺ λήιον εὐφορον, σιτοφόρον χωρίον. Diaconus vero et Scholiastes Theocriti χωράφιον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poetis seges est ager consitus segete. Virg. I. Georg. Quid faciat laetas segetes, quo sydere terram Vertere, Maecenas. Vbi Seruius: id est, quae res terras pingues efficiat. Segetem enim modo pro terra posuit. Sic alibi: Horrescit striclis seges ensibus. Idem Poeta Eclog. I.

*Impius haec iam culta noualia miles habebit?
Barbarus tus segetes?*

hoc est, hos agros cultos. Tibull. lib. I. el. 10.

*Non seges est infra, non vinea culta, sed audax
Cerberus et stygiae nauis puppis aquae.*

v. 289. Κορωνιόεντα πέτηλα] Reddunt: rostrata folia. Quis vidit folia aristarum spicis grauida, et quidem rostrata? Est foedissimus error. Quem corrigere potuissent ex Graecis magistris, qui hic docent Hesiodum abuti vocabulo πέτηλα, et vti pro ῥάχυνες, καλάμωι, culmī, aristae. Sic in Veteri epigrammate καλλιπέτηλον λήιον, est ager refertus laeta segete, grauidus aristis. Φύλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. I. c. 193. de Babylonis agro: Τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι, τῶν τε πυρῶν, καὶ τῶν κριθῶν τὸ πλάτος γίνεται τεσσάρων εὐπετέων δακτύλων. Quaternum autem digitorum maximorum latitudo est tritici atque bordei aristis. Legendum vero est κορωνιόεντα, ex antiquis libris et editionibus. Quod est, fastigata, capitata, a κορύνη virga capitata. Phauorinus: Κορύνη πᾶσα ῥάβδος κεφαλαιωτὴ παρὰ τὴν κάραν λέγεται. Hesych. simpliciter exponit ramosus: Κορυνῶδες, ὀσῶδες. et Κορύνησις, βλάσησις. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii scribunt κορωνιόεντα, ut notat Diaconus, hoc est, fastigata, acuminata. Latine possis dicere spicatas aristas. Dracontius in Hexaemero 409.

Ventus alit fluctus, et ventus spicat aristas.

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inspicat acuto.

vbi Seruium vide. Si itaque sic scribas, est κορωνιόεις a κορύνα, ut et κορυνῶδης clauae instar se fastigans. Sic asparagum dixit κορυνῶδη Theophrastus, quod Plinius vertit fastigatus. Κορύνη est claua. Κορωνιόεντα Diaconus exponit ῥαβδώδη, καὶ δι' εὐκαρπίαν εὐογῆσαι. Κορύνη γὰρ ἡ ῥάβδος. Vide Phauorinum

vorinum in κορώνη et κορωνώδης. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quae nunc in editis conspicitur, et exponit κορωνιόντα μέλανα, unde patet a multis seculis huius vocis scripturam fuisse ambiguam. Cur aristae nigrae dici possint ego sane non video. Κορωνιόντις potest quidem nigrum significare, a κορωνέως, quae est ficus nigri coloris, ut Scholiae Aristophanis docuit, sed hic locum non habet. Flavae enim sunt aristae non nigrae. Quamvis Diaconus dicat alias aristas esse albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras aristas, nisi iniuria coeli vitiatas, nemo vidit. Κορωνιόντα retinent MSS. et edit. antiquae, idque est a κορώνη. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, ut solent flecti aristae cum maturuerunt, grandia ferentes grana. Versu sequente Δημήτερος ἀκτὴν. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in ἐργοῖς. quia frugum usum prima docuit Ceres. Antea glan-
dibus vescebantur.

v. 291. Ἐπιπλον ἀλῶν] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincavelli ἐπιτνον, quod recte exponunt ἐξέτεινον ἐπὶ τὴν ἀλῶ, hoc est extenderunt in area demessas aristas, siue manipulos ut rectius exarescerent: Hesych. πιτνεῖ, ἐκπίπτει, ἐκτείνει. Qui vero retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, arcam, seu horreum impleat, ut Theocritus Idyll. VII, v. 34.

— — Μάλα γὰρ σφισι πῖλονι μέτρῳ
Ἡ δαίμων ἐνκρίθον ἀνεπλήρωσεν ἀλῶαν.
— — Nam ipsis valde pingui mensura
Dea bono frumento implevit horreum.

v. 296. Παρὰ δέ σφιν ὄρχος χρύσεος ἦν] Ὁρχος non est vitis, ut Interpretes existimant, sed vitium ordo. Inscriptio vetus Herodis:

Μήδε τις ἡμερίδων ὄρχος, ἢ ἐνάλσεα δένδρα.
Ne quis vitium ordines aut nemus.

Vid. Scholiast. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum respicere.

v. 299. Τῷ γε μὲν ἔν] Iste versus irreptitius est. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non observasse. Quid enim faciat tibicen et ludentes inter agricolarum et vindemiatorum opus? Ne dicam inepte eum interferi descriptioni aurei illius ordinis vitium, quae hoc versu interruptitur. Conflatus est ex versu 282 et vers. 283. Nec agnoscitur a Diacono et Tzerze. Si auctori huius carminis sua debet restitui integritas, delendus est hic supposititius versus et tollendus.

v. 308. Ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους] *Immittabant veloces equos*, hoc est, *incitabant laxatis frenis*. sic et Latinis *immittere*. Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. *Repente equum immisi ad eam legionem sironum quae veniebat ex castris*. Vide Gronovium ad Senecae III. de Ira. Pro ἐφίεσθαι ἵππους inferius dixit ἐπίσχειν ἵππους, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus vestris totas immittere habenas.

Ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους. nobis immittitis veloces equos. ubi Interpretes; *contra nos tenetis equos*. Ἐπίσχειν et ἐπέχειν dicuntur ii qui in hostem movent. Herodot. ἐπέχειν ἐπὶ Λακεδαιμονίᾳ mouere in Lacedaemonios.

v. 309. Ἐπικρατέοντα πέτοντο ἄρματα] Interpretes: *subfulcantes volabant currus*. Ἐπικρατεῖν esse subfultare πᾶ δῖται; legendum: ἐπικρατέοντα.

v. 311. Ἀκρίτον εἶχον ἄεθλον] *Indefinitum certamen*. Interpretes transtulerunt, quod quale sit, Latinus civis non intelligit, cui esset anceps certamen, dubium, cum adhuc certant et quis victoriam reportaturus sit in incerto est. Cui opponitur *decretum praelium*. Cic. X. ad Fam. ep. 10. *Quamobrem quamquam in uno praelio omnis fortuna reipublicae discepsat, quod quidem cum haec legeres, iam decretum arbitrabar fore*. finitum, peractum, ut liqueat penes quem sit victoria. Sic et res iudicata apud eundem II. ad Att. 12. *Tota res etiamnum fluctuat, quae si decesserit, magis erunt iudicata quae scribam*. certa, sicut post sententiam latam a iudicibus apparet vter litigatorum vicerit.

v. 312. Ἐντὸς ἀγῶνος] *In stadio, circo*. non: *intra agonem*, quod in versionibus extat sine sensu. Ἀγὼν est locus certaminis, stadium, hippodromus. Hesych. ἀγὼν ὁ ξύτονον, σάδιον, ἀθροισμα. Idem ἀγὼν ὁ τόπος, ἐνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισαί. Antiquorum scholiorum auctor ad v. 91. in Theogon. Ἀγὼν λέγεται τριχῶς· αὐτὸ τὸ χωρίον, ὃ ἐν αὐτῷ ὄχλος, καὶ συναμφοτέρον, ὥσπερ καὶ πόλις. vide et Porphyrii Quaestionum in Homerum vicessimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, et generaliter pro concione, et coetu saepius capitur. Pindarus Isthmionicon 10: Ἐς ὑπερβόρεον ἀγῶνα, *Ad Hyperboreum coesum*. Hesiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενον δ' αὖν ἀγῶνα θεὸν ὡς ἰλάσκοντα. *Venientem in concionem tamquam Deum venerantur*. Sic hunc versum legi in antiquis libris scholiorum auctor annotavit. quae lectio vulgatae praeferenda. In concionibus enim, ludis, spectaculis praecipue magno honore Reges et Principes affiebantur, quod vel ex vnius Suetonii lectione nemini potest esse

esse ignotum. Non insolens vero Graecis et Latinis res, quae in aliquo loco geruntur, ponere pro ipsis locis, in quibus aguntur. Δρόμος, cursus, et locus ubi curritur, stadium. Phauorinus: Δρόμοις τοῖς γυμνασίοις. ὅτι δρόμοι τόποι τινὲς ἦσαν, ὅπῃ ἔτρεχον οἱ νέοι. Gestatio locus ubi gestabantur lectica: Ambulatio, ubi ambulationibus vacabant, sic et Belgis *een wandeling*. Ius pro loco ubi ius dicitur. Titulus XI. lib. X. II. *de interrogacionibus in iure faciendis*. est ἐν βήματι pro tribunali, ut recte Graecos interpretatos esse observauit Princeps Iurisperitorum Cuiacius. Hinc *in ius vocare* est ad tribunal. Θέα spectandi locus. Θέαν καταλαμβάνειν apud Lucianum, Synesium, et alios est spectandi locum occupare. Λέσχα loca in quibus confabulandi causa conueniebant, ut supra vidimus. Οἶνος, ἔλαιον, χύτραι, ὄψον, vinum, oleum, ollae, obsonium, pro foris et tabernis in quibus vinum, oleum, ollae, obsonia venduntur. Βιβλιοθήκη tabernae librariae, ubi libri venduntur. Eupolis: περιῆλθεν εἰς τὰ σκέρδα, καὶ τὰ κρόμυα, καὶ τὸν λιβανωτὸν καὶ εὐθύ τῶν ἀρωμάτων, καὶ περὶ τὰ γέλη. Abiit in allium, et ceras, ihus, tum et aromata, et omnis generis merces. hoc est, in loca ubi hae merces venduntur. Ὄρνις pro ὀρνεοπωλείον forum ubi aues vendunt. Aristoph. Auibus: ἡ δεινὰ καὶ δέδρακεν ἐκ τῶν ὀρνέων. Indignis nos afficit malis, qui est ex auibus, hoc est, foro, in quo aues veneunt. Sic et ἰχθύς pro ἰχθυοπωλείῳ. Aristoph. in vespis: διεκερμάτιζέ μ' ἂν τοῖς ἰχθύσι in minuos me concidit numulos in piscibus, hoc est, in foro piscatorio. Sic δῆγμα specimen rerum venalium, et forum ubi proponebatur.

v. 330. Μέγα Φέρτατε λαῶν] Latine redditur vulgo: *praestantissime populorum*. Sed hocine de vno homine dici potest? Verte: *fortissime mortalium*. Hesych: λαοί, ὄχλοι, δῆμοι. δύνανται δὲ ἄνω εἰρησθαι ἄνθρωποι διὰ τὸ εἶναι ἀλλοιοί, ἐνθεν καὶ μέροτες ἀπὸ τῆ μεμερισμένην ἔχειν τὴν ὅπῃ ὁ ἐστὶ Φωνήν.

v. 331. Γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσης] Interpp. *dulci aeuo spoliaris*. Cur non: *dulci vita*? Hesych. αἰὼν ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων, ὁ τῆς ζωῆς χρόνος, res trita.

v. 340. Ἐσσυμένως] Non viderunt quo pertineat ἐσσυμένως, qui vertunt *certatim*. Referendum ad ἐβήσατο. Ἐς δίφρον ἐβήσατο ἐσσυμένως. In currum infiliis celeriter. Ibidem διόγνητος est generosus, ut millies monuerunt veteres Magistri. Sed surdis auribus praetermiserunt Interpretes.

v. 358. Συνοισόμεθα πτολεμίζειν] Ἱπτολεμίζειν non est bellare, bellum gerere, sed pugnare, dimicare. ut πόλεμος

et Latinis bellum frequentissime pro praelio. Sallust. *In eo bello trecenti milites desiderati sunt.*

v. 364. Παντὶ μένει σπεύδων] *Omnihus viribus nitens, incumbens.* Interpretes vt solent: *toris animis festinans.* Hesych. σπεύδων, σπεύδων, ἐνεργῶν. In ἔργοις Σπεύδειν ἀρόμεναι, Φυτεύειν, οἶκον εὖ θέσθαι. *incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curae.* Ibidem σπεύδειν εἰς ἄφενος *diuitiis quaerendis operam dare.* Aelianus II. Var. Hist. 6. Καὶ ἄλλας δὲ ἔσπευδε προσλαβεῖν τῶν νεανίσκων, ἔς μάλιστα ἥδει πρὸς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν θερμότητος. *Alios etiam adolefcentes in societatem adsciscere studuit, quos ad eiusmodi facinus promissimos sciebat.* Sic saepissime apud hunc Scriptorem, et alios. Nihil tritius.

v. 372. Ἡνίοχοι δ' ἐπλην] Bene Palatinus codex, ἔμπλην, hoc est πλησίον, ἐπλησίαζον. Sic et Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelinus.

v. 380. Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Thessalia. Velleius Paterculus: *Acer belli iuuenis, natione Thesprotius, cum magna ciuium manu eam regionem armis occupauit, quae nunc ab eius nomine Thessalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata ciuitas.*

v. 389. Ἀφρὸς δὲ περὶ σῶμα μασιχόνωντι Λεῖβεται] *Μασιχόνειν* et *μασιχάειν*, quod apud vnum Hesychium in *μασαρίζειν* legitur et exponitur σφοδρῶς *μασᾶσθαι*, est paragogicum τῷ *μασᾶσθαι*, *μασᾶσθαι*, id est, edere, mandere, manducare, frendere. Gloss. *παρραι μασᾶται.* A quo *μάσημα*, id est, mansum, cibus. Latini sequiores dixerunt pro eodem *massare*, quod extat apud Theodorum Priscianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Vnde liquet *μασιχῶν* notare actionem eam, qua animalia collisu dentium et conuentu maxillarum res obiectas comprehensasque antequam deglutiant, commolunt et incidunt. Sic de isto loco Vir summus Thomas Reinefius, in litteris nuperius ad me datis, rectissime et eruditissime censuit. Hinc et *μάσαξ* cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. *μάσαν' ἐπεὶ κε λάβησι.* *Escam postquam inuenerit.* Vide ibi Eustath. p. 655.

v. 395. Θῆλυς ἐέρση] Diacono Θῆλυς est ἀπαλὴ teneros, quem sequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptius: *foemineus*. Verum Θῆλυς ἐέρση est ros herbas vegetans. Hesych. Θῆλυς ἐέρση ἢ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιῶσα, δρόσος, καὶ θρεπτική. Probat Etymologici Magni auctor, praefatus τὸ Θῆλυς dici pro θηλή, vt vice versa καρή pro καρὺς apud Callim. θηλή autem esse a θῶ quod proprie est τρέφω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Ἔστιν, inquit,

ἰπποι, θῶ ῥῆμα δηλᾷ τὸ τρέφω, ἃ ὁ μέλων θῆσω. "Ομη-
ροσ. γυναῖκα τε θῆσατο μάζον ἀντὶ τᾷ ἐθήλασεν. Ἐκ τᾷ
θῆσω ἂν γίνεταί τιματικὸν ὄνομα θηλή καὶ τροπῇ θῆλυς ὡς
καρὴ καρὺς. At Eustathius ad Ὀδυσσ. ε., ubi hoc ipsum ex-
ponit θῆλυς ἐέρση, θῆλυς ait significare θρεπτικὴν per trans-
lationem a foeminis ductam, quia foemellae in omni anima-
lium genere alant pullos suos et infantes, non masculi. Dicit
autem θῆλυς pro θηλεία. Θῆλυς, ait, ἡ θρεπτικὴ τῶν
φυτῶν ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἐν οἷς τὰ θήλεα θρεπτικά
εἰσι τῶν νεογνῶν μᾶλλον ἢ περὶ τὰ ἄρρενα. ποιητικῶς δὲ εἶπε τὸ
θῆλυς ὁμοίως τῶν πελύν ἐφ' ὑγρὴν τοῖσδε καὶ τὸ θῆλυον ταμέ-
λαιαν, καὶ τὸ θῆλυς αὐτμή. Quod verum est. θῆλυς ponitur pro
θήλεια. Eadem ratione et apud Sophoclem νύξ θήλεια dicitur.
hoc est ὑπομβρος καὶ ποιῶσα θάλλειν, ut veteres Grammatici mo-
nent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylō,
p. 284. edit. Francofurt. Wecheliana: Τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῆς
θηλῆς τι φαίνεται ἐπωνυμιάσθαι. ἡ δὲ θηλή ἄρα γε, ὧ Ἐρ-
μόγενης, ὅτι τε θηλέναι ποιεῖ, ὥσπερ ἀρδέμεια, etc. Θῆλυ
est foemina ἀπὸ τῆς θηλῆς, id papilla dicitur. Θηλή autem,
Hermogenes, videtur dici, quia germinare facit, quasi ea quae
irrigantur. Hanc vim et ros et nox habet. Virg. II. Georg.

Et quantum longis carpenq; armenta diebus,

Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophrast. VIII. hist. Plant. 6. Ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι,
καὶ Βακτροῖς, ἅπα μὴ ἔεται ἡ χώρα, ἡ σπανίως, αἱ δρόσοι
τὸ ὅλον ἐκτρέφεσιν, ἔπει καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Ἑσπερί-
δας τόποι. In Aegypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raro aut
numquam pluit, rore omnia conualescunt, sicut et apud Cyrenen-
ses et Hesperidas. Igitur θῆλυς ἐέρση est vim habens vege-
tandi, et fouendi sata, arbores, plantas, ut conualescant.

v. 397. Τῆμος δὲ κέγχροισι περιγλῶχες τελέθῃσι] Lega:
Ἥμος δὲ κέγχροισι περιγλῶχες τελέθῃσι. Quando ei milia
aristae surgunt. Res liquida est.

v. 400. Δῶν' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθος] Veteres Gram-
matici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari, pro-
pter labores et molestias, quae exhauriendae hominibus in se-
rendis et colendis vitibus. Sed verius existimo ἄχθος ea dici
propter dolores et mala, quae creat vinum si immodice biba-
tur. Homerus Ὀδυσσ. Φ.

Οἶνός σε τρώει μελιθής, ὅς σε καὶ ἄλλας

βλάπτει, ὅς ἂν μιν χανδὸν ἔλῃ, μηδ' αἰσιμα πίνῃ.

Vinum te sauciat dulce, quod et aliis nocet, quicumque eo co-
piose vititur, et immoderate bibit. Vide et quae sequuntur,
si tanti est.

v. 402. Κταμένης ἐλάφοιο] Non ceruam, sed ceruum hoc loco et versu sequente 407. intelligi nullus dubito. Graeci enim tam Philosophi quam Poëtae ἢ ἐλάφος dixerunt de ceruo et cerua, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὔρες ἐπὶ προμολῆς ὄρεος τῆ Παρρῆαςίοιο
Σκαιρῶσας ἐλάφας.

Reperiebas in cacumine montis Parrhasii Salientes ceruos. Cervos fuisse non ceruas v. 102. ostendit:

Κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός.

Cornuum vero aurum elucebat. Ad quem versum vide Spanhemium incomparabilem. Inueniri autem cornutas etiam cervas, praeter illa quae ibi Vir magnus notauit, ostendit cerua cornuta capta in Chersoneso Cimbrica, ante annos circiter triginta, a Duce Holsatiae, quam eleganti elegia descripsit et decantauit doctissimus amicus noster Morhofius, cum superesset.

v. 405. Οἱ δ' ὡς τ' αἰγυπιοί] Puto scribendum: ἡδ' ὡς αἰγυπιοί. v. 410. legend. ἄλλη.

416. Ἀυφίτρυωνιάδης δὲ βίη Ἡρακλείη] Lege: βίη Ἡρακλείη in casu primo. Sic et Diaconus legit, ut ex paraphrasi eius licet colligere.

v. 420. Μέγα γὰρ σῆνος ἔμπεσε Φωτός] De Hercule vulgo haec accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur incidit viri.* Sed Diaconus Cygno haec tribuit, κατεβλήθη δὲ ἡ μεγάλη ἰσχὺς τῆ ἀνδρός, ἦγεν τῆ Κύννα. Quem si sequimur vertendum erat: *magnum vero robur viri concidit*, vir valde robustus concidit. γὰρ et δὲ vicissim nonnumquam apud Poetas permutantur. Versus sequens tum optime cum hoc cohaeret, si Diaconum sequimur.

v. 428. Μελίφρονα θυμὸν ἀπήνυρα] Dulcem animam seu vitam eripuit. Θυμὸς hic est ψυχή. Breuium scholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 173. Θυμὸν παρὰ τῷ ποιητῇ σημαίνει πέντε. τὴν ὀργήν. ὡς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλῶν. τὴν ψυχὴν: ὡς ὅταν εἴπῃ, μελιηδέα θυμὸν ἀπήνυρα, etc.

v. 431. Οὐρῇ μαστιόων] Rescripsi ex codice Palatino μαστιόων.

v. 473. Λαὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnus*, hoc est, ingens multitudo. Virg. I. Aen. *Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est seditio.* Iust. XI, 2. *Tantus natorum populus.* Ouid. IV. Metam. v. 447. et lib. VI, 197:

C A P V T X'X.

Ἰοειδῆς. Ἐλικοβλέφαρος. Vetus lectio Hesiodo asserta. Γῆνοὶ ἔλκυθῆρος. Ἐλκυθῆρ. Cur Mnemosyne illi dicatur imperare. Egregius Hesiodi locus menda liberatus. Γλυκερὴν χεῖρσιν ἔερσην. Ros Achaius. Μελ, neſtar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμος Ἀττικὸς. Antiqua lectio Poëtae restituta, et alius Hesiodi versus a Cratis censura vindicatus. Μηχαναί. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rursus Hesiodi lectio vindicata ab emendatione Se-leuci. Στεινομένη.

In Theogonia v. 3. Κρήνην ἰοειδέα] Non ignoro ἰοειδῆς saepe esse μέλαν, violarum instar nigricans, vt apud Homerum Iliad. λ, πόντος ἰοειδῆς, niger pontus, apud alium Poëtam ἰοειδῆς νεφέλη, nigra nubes. Sed in fonte laudaueris potius liquidas et argento puriores aquas, quam nigras, turbidas, limosas. Hinc adducor facile vt veterum Magistrorum sententiam amplectar, qui κρήνην ἰοειδέα docent esse ἰοῖς, hoc est, ἀνθεσι περιπεφραγμένην, ἀνθώδη, floribus cinctum fontem, in agro floreo situm. Etymologicum Magnum: ἰὸν ὄνομα βοτάνης, τὸ ἀνθος. παρὰ τὸ ἀνιέναι ταχύ. Καὶ Ἡσίοδος

Περὶ Κρήνην ἰοειδέα
Ἀντὶ τῆς τῆν ἀνθώδη. Vide et antiqua Scholia Ἀνωνύμου in hoc carmen.

v. 16. Ἐλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Ἐλικοβλέφαροι et ἑλικώπιδες puellae Graecis dicuntur, qui sunt mobili oculorum petulantia, vt Petron. loquitur, siue quae habent, vt idem dicit:

— — blandos oculos et inquietos
Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ouidio dicuntur argui. Aliter plerique sentiunt, et exponunt: nigros oculos habentes. Sed ea vera est quam dixi huius vocis notio, quam facile pluribus confirmarem, nisi res ipsa loqueretur.

v. 28. Ἀληθέα μυθήσασθαι] Antiquorum scholiorum auctor notat in quibusdam libris fuisse γηρύσασθαι. quam lectionem non temere damnam. Sciunt enim qui Veterum Scripta cum iudicio versarunt, rariora et exquisitiora semper fuisse expuncta, et pro iis supposita trita, et ab usu vulgi minus remota. Μυθήσασθαι alterius est glossema. Hesych.

γηρύεσθαι, Φθέγγεσθαι, λέγειν. Hesiodus in ἔργοις, v. 257.

Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίῳ
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον.

Statim apud Iovem patrem confidens Saturni filium exponit hominum iniquitatem. Nec est quod quis modulum syllabae obiciat, quasi tertiam ante ultimam habeat breuem. Qui Graecos Poetas non negligenter legerunt norunt ancipitem esse hanc syllabam in plerisque huius notae verbis, ut in δακρύω, ἀνύω, ἀρύω, μηνύω, in ἀορίσοις perpetuo fere produci.

v. 54. Γενοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέεσσα] *Fertilitati Eleutherarum imperas*, hoc est, fertilibus Eleutheris. Superius in ἔργοις, νεῦρον βοός, pro νεῦρον βόειον. Eurip. σπαρὴ ποδός, pro πᾶς σπαρδαῖος. quae loquendi genera Hebraeis, et qui eorum idiotismis gaudent, Graecis Scriptoribus Noui Foederis sunt perfamiliaria. Apud quos μωρία κηρύγματος, est κήρυγμα μωρὸν, μισθὸς ἀδικίας, pro μισθὸς ἀδικος. de quibus fuisse viri docti. Ἐλευθῆρ est vrbs in confiniis Atticae et Megaricae prope Plataeas, quae postea in numero multitudinis dicta Eleutherae, ut sequentibus temporibus Plataeae, quae Homero Plataea. Nomen fertur accepisse ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: Ἐλευθεραὶ πόλις Βοιωτίας ἀπὸ Ἐλευθῆρος τῆς Ἀπόλλωνος. Mnemosyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, et forte templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diua gratum quae regis Antium.

quia Antii templum erat celebre Fortunae.

v. 59. Μηνῶν Φθινόντων] *Exactis mensibus.* Virg. III. Georg. 139.

Exactis granidae cum mensibus errant.

Aurel. Victor. *Tum exactis mensibus geminos editos.* Plaut. Amphitr. III, 2. *Menses tibi exactos vides.* vulgo male exponunt: *mensium decrefcentium.*

v. 83. Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσση γλυκερὴν χεῖρσιν αἰοιδῆν] *Quid Regibus cum cantilena?* Poetarum hoc donum est, quibus paullo post tribuunt γλυκερὴν αὐδῆν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πανδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuisse, nec id animaduertisse viros doctissimos, praesertim cum antiquorum scholiorum auctor veram servauerit lectionem, quis non miretur? Ille vero αἰοιδῆν legit εἴρησιν.

Ἐέρσιν] Ἐέρση, inquit, ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὸ γλυκὺ καὶ ἀπαλὸν τῶν λίγων. sic scripsisse Hesiodum dubitare nos non sinit Themistius

stius in Protreptico ad Valentinianum Iuniorem, quae est inter orationes numero undecima, ubi non solum vera Hesiodi scriptura retinetur, sed et exponitur. Nam cum versus hos ut olim scribebantur, recensuisset, Παπαί, inquit, ἡλίκον ἀριθμὸν προξενεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ὁ ποιητής, εἰ μὴ τῶν μασῶν ἀμελοῖεν. Πρῶτον μὲν αἰδοίεσσι αὐτὰς ὀνομάζει, etc. καὶ διοτρεφεῖς ὀνομάζει τὰς βασιλέας τὰς ὑπὸ τῶν μασῶν ἐωραμένους, καὶ ἐυήσεσθαι Φησὶν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γλώττης δρόσον γλυκεῖαν, καὶ λόγους ἐγκάρπους καὶ ὠφελίμους λέγων τὴν δρόσον. *Papae quantam bonorum copiam Poeta regibus conciliat, nisi Musas contemserint. Primum enim venerandos illos nominat, etc. Praeterea reges ipsos, quos Musae respexerint, alumnos Iouis appellat, et ex illorum lingua suavissimum rorem destillaturum confirmat, utiles ac fructuosas orationes roris nomine significans.* videndus integer locus, qui hos sex Poetae versus egregia paraphrasi illustrat. Totum enim exscribere nec vacat, nec lubet. Sic ros Achaicus in Catalectis Virgilii, est eloquentia Graeca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipuli, ite

Inflata rore non Achaico turba.

Sic bene Scaliger et Turnebus emendant, hoc est, Rhetores Latini, qui loquaces tantum estis, sed expertes et rudes verae illius Atticae eloquentiae. Ἐσρήνν autem hic pro melle poni rectissime Scholiastes notavit. Mel vero et nectar Poetis saepissime est eloquentia. Ouidio: *Nelcia mella* Nestoris eloquentia. Antiquus Poeta:

Cuius Cecropio pectora melle madent.

Symmachus: *Affluebat enim multo melle facundiae, quod auctum tecum doleo.* Licentius ad Augustinum:

— — *reputans quae pectore in alto*

Conceptum in lucem vomuisti nectareum mel.

Varro Atacinus:

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo scribenda historia fere eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus est corruptus, Ἐτερος δὲ Θηκυδίδης ζήλων τῆς ἀκροῦ οἶος εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ εἰκασμένος καὶ τὴν ἀρχὴν, ὥς ἐκεῖνος σὺν τῷ ἑαυτῷ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεσάτην ἀρχῶν ἀπασῶν, καὶ θυμῷ τῷ Ἀττικῷ ἀποπνέεσσαν. Interpretes sic reddunt: *Alter summus Thucydidis imitator valde similis archetypo cum suo nomine principium ducit, ut ille festivissimum illud principiorum, animumque Atticum spirans.* Profecto non minus festivi sunt librarii simul et Interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum, quam historiographi, qui

putabant

putabant se egregie referre Thucydidem, si nomen suum praeponerent ipsi suae historiae, ut Thucydides. Lucianus scripsit: *χαρισσάτην ἀρχὴν ἀπασῶν, καὶ θυμὸν τῆ Ἀττικῆ ἀποπνέσσαν. elegantissimum omnium exordiorum, et thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantari, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici summa laus in toto orbe existimatur. Ergo translatum est ex Attico thymum. Sed alia ratio naturae obstitit non durare Attico thymo, nisi in afflatu maris.* Eubulus:

Καὶ σίλφιον θυμὸν τε τῶν Ἱμηττίων.

Silphium et thymum Hymettiorum.

Sed de hac emendatione in nostris observationibus plura dicemus.

v. 91. *Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ*] Legitur in aliis exemplaribus *ἀν' ἀγῶνα*, testante scholiorum Auctore. quam lectionem superius asseruimus ad v. 312. *Ἀσπίδος.* Non tam per urbem euntibus, quam in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientes diuinis fuisse honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardentesque taedas incessisse: sed antiquissimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, et spectaculis praestabantur. Quis nescit etiam longe post in Graecia magna virtutis et doctrinae praemia ac honores, si cui erant exhibendi, (de agonistis nunc non loquor) eos in sacris illis ludis fuisse exhibitos meritis?

v. 93. *Οἷα τοῖ μυσάων*] Antiqua scholia legunt: *οἷα τὰ μυσάων.*

v. 94. *Ἐκ γὰρ μυσάων*] Non in illis ipsis scholiis solum, sed et in Didymi, ut volunt, expositionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. scribitur: *ἐκ γὰρ τοῖ μυσάων.*

v. 118. *Γαῖ εὐρύςπερος*] Interpretes: *tellus lato pectore praedita.* sed *εὐρύςπερος* hic generaliter est *εὐρέϊα.* lata, late patens, quod perpetuum terrae epitheton, sicut et *εὐρυόδοις*, quod itidem inepte reddunt *terra latas vias habens.*

v. 142. *Οἱ δὲ τό τε μὲν ἄλλα*] Crates deleuit hunc versum, et pro illo supposuit istum:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδῆντες.
causa haec est. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis similes. Inde postea ab Apolline interempti, teste Leucippo in Catalogo. Sed haec vis est. Quasi non plures commemorarentur in hoc libro, qui ex diis sati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis similes erant robore et staturae magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Ἰσχύς τ' ἡδὲ βίη. καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐν ἔργοις] *Mechanae* sunt doli, fraudes, non *molimina*, ut Interpretes, Hinc *μηχαναῖράφως* Euripidi est dolorum confutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminisci. Apud quem frequenter machina est fraus, fallacia.

v. 150. Ἀπ' ὤμων αἰσσοῦντο] Varie veritur. optimè, si quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Graeci solum Hesiodi Interpretes, sed et nostrae aetatis viri docti nescio quas frivolas comminiscuntur rationes, cur his terrae filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum est hoc commento nihil aliud significasse Veteres quam hominum illorum violentiam, ferocitatem, et iniustitiam. Erant *χειροδίκαι*, nihil divini humanique peniti habebant, omnia vi et manu agebant; omne eorum ius et opes in armis sitae erant. *Χεῖρας*, ut Latinis *manus* est vis, ut supra notatum. Tales fuisse illos gigantes, qui ante diluvium *καθολικόν* commemorantur a Mose, non tam corporis stupenda mole, quam ferocitate, superbia, violentia, iniustitia insignes, Gennadius, Theodoretus, Iohannes Damascenus, pluresque alii docent. Tot manibus, ut solent semper fabularum laeta esse incrementa, postea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum περὶ ἀπίστων cap. II.

v. 155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοῦτι] Non assecuti sunt sensum Poetae, qui reddiderunt: *suo vero infensi erant parenti*; cum velit: *a suo infestabuntur parente*. quia fata cedebant filios enim regno exuturos, hinc infestus erat liberis. Hi vero non ante succensuerunt parenti, quam a Tellure matre certiores essent facti facinoris, quod in eos coetus moliebatur. *ἄχθομαι* est *μισῶμαι*. Homer. Ὀδυσσ. ε.

Ἦχθετο πᾶσι θεοῖσι,
Infestabatur ab omnibus Diis, iniustus erat omnibus Diis. Quod recte veteres Grammatici praecipunt esse ab *ἄχθομαι*, non *ἔχθομαι*.

v. 160. Στεινομένη] Seleucus scribit *ἀχνυμένη*. Sed hoc ipsum est *σεινομένη*, ut in illo Poetae: *σεινομένη τεκύεσσι*, *dolens super mortuos*. In tristitia enim cor contrahitur et angitur. Inde Cicero tristitiam definit opinionem recentis mali praesentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ Γαίῃ Ἰμείρων Φιλότητος ἐπέσχετο] Vertunt: *Vndique vero Telluri cupiens amorem imminebat*. Obscure, et parum Latine. Ἰμείρων Φιλότητος, est flagrans cupiditate consuecendi, concubitus. Φιλότης enim *συνεσία*, ut millies apud nostram et Homerum.

CAPVT XXI.

Hesiodus saepius emendatus, vt et Hyginus et Apollodorus. *Μεταχρόνιος. Νύξ. Ζόφος. ἄριμοι* cur Syri antiquis Graecis Scriptoribus sint dicti. *χαλκείωνος. λύγξ. εἰθεῖα.*

v. 188. **Μ**ήδεα θ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας, ἀδάμαντον *Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο*] Assentior Commelino, aliisque scribentibus: *ἀδάμαντι.* Falx enim non abiiciebatur, et in ponto ferebatur, vt vulgata lectio et versio prae se fert, sed natura Coeli. Interpunge:

*Μήδεα θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο,*

hoc sensu:

*Testesque, postquam vt prius (scilicet dictum) refecuit, ferro,
Proiecit in Epirum.*

v. 227. *Λήθην τε, Λοιμὸν τε*] Scribe: *Λιμὸν* ex Diacono et veterum scholiorum Auctore, quos non inspexit Commelinus, cum pro *Λήθην* olim *λιμὸν* scriptum fuisse tradat. *Λήθην* omnes agnoscunt, non vero *λοιμὸν.*

v. 245. *Κυμοθόη, Σπειώ τε θοή, Θαλίη τ' ἐρώεσσα*] Pro *Κυμοθόη* corrupte apud Hyginum legitur *Κυμοθόεα.* *Θοή* vero non est epitheton, sed nomen Nereidis, vt ex antiquis scholiis apparet: *Θοή ἡ ταχυτάτη.* Hygin. *Nesaea, Spio, Thoe.* Apud auctorem tamen bibliothecae, qui Apollodorus esse dicitur, haec Nympha omissa est, vt aliae plures: sicut contra leguntur ibi alia Nympharum nomina, quae nec hic nec apud Hyginum exstant. Nostrae lectioni non obstat, quod copula desideretur. Desideratur et v. 250.

— — *Καὶ Πρωτομέδεια,*

Δωρίς, καὶ Πανόπη, καὶ εὐειδὴς Γαλατεία.

Inferius v. 340.

Φᾶσιν τε, Ῥῆσον τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην.

Istam lectionem postulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantum nouem et quadraginta.

v. 245. *Μελίτη*] Apollodorus supposititius: *Μελίη.* Nihil muta. Homero quoque *Μελίτη* dicitur, et Virgilio Aen. V. 825. Pro *Εὐλιμένη* vitiose Hyginus Clymene. Iam ante enim huius Nereidis meminerat. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. *Εὐνείκη*] Melius apud Apollod. *Εὐνίκη.* Corrupte apud Hygin. *Eurydice,* quae nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτῶ] Atqui haec superius v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hic aut ibi hoc nomen esse corruptum. Forſan legendum Κραυτῶ, quod Nereidis nomen apud auſtorem Bibliothecae.

v. 249. Πρωτομέδεια] Apollodorus, Πρωτομέδασα.

v. 255. Ἰόνῃ] Sic et legendum apud Apollodorum, ubi male Ἰόνῃ. Pro Γλαυκονόμῃ, idem auſtor Γλαυκοδόμῃ.

v. 256. Ποντοπόρεια] Reſtitue hoc nomen Hygino, ubi male legitur *Panopea*. Panopes paullo ante meminit, quamvis corrupte vulgo legatur in editis *Paenope*.

v. 258. Παλυνόμῃ] Apollodorus Παλυνόμῃ. Pro Λυσιάνασσα mendose Hygin. *Atamiſſa*.

v. 261. Εὐπόμπῃ] Apollod. Εὐμόλπῃ, et pro Προνόῃ male Πιόνῃ. Et v. ſeq. pro Νημερτῆς vitioſe apud eundem ſcribitur: Νεόμηρις. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μεταχρόνια γὰρ ἴαλλον] Hoc eſt, *ſublimes ſeruntur, volant*. Interpretes: *in coelo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiae in coelo habitant? Μεταχρόνιος eſt μετέωρος. Apollonius Argonaut. II, 589.

Ἵψ' δὲ μεταχρονίῃ πεφόρητο,
In alto autem ſublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: καὶ εἰς ἡέρα πέμπει ὕψι μεταχρονίην. *Et in aerem proiicit alte ſublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὸ μεταχρονίῃ σημαίνει τὴν μετέωρον.

v. 270. Γραῖας τέκε καλλιπαρήχες] Quomodo Graecae ſunt καλλιπαρήχοι cum ſint canae natae, unde et γρηῖαι dicuntur. Γραῖα enim eſt vetula. Scribendum omnino καλλιπαρήχος, ut ſit Cetus epitheton, quod et ſuperius verſu 238. ei tribuitur. Vbi tamen male ſcribitur Κηθῶ, quamvis et apud Hyginum Cetho ſit. Hunc locum ſic emendandum eſſe vidit olim Seleucus apud ſcholiorum conſarcinatore, cuius auctoritas hic non fuit reſpuenda. Verba ſcholiorum adſcribam ut corrigi debent, in editis enim ſunt corrupta. Φέρκνι] Φόρκυς ἢ ἐπαφορὰ τῶν ὑδάτων. Κητῶ δὲ βάθος. Γραῖαν δὲ τὸν ἀφρόν. αἰμεινον δὲ γράφειν καλλιπαρήχος, ἢ ἐπὶ Κητῆς τὸ ἐπιθέτον.

v. 275. Πρὸς νυκτὸς] Hoc eſt, πρὸς δύσιν, ad occaſum, quia ibi ſolem Oceano mergi, et noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζόφος eſt ſeptentrio, ſecundum Ariſtarchi et Strabonis ſententiam, quem vide lib. X, et Merici Caſauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Verſu praecedente mirum cur Interpretes omiſerint πέτρην, qua ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac verſione perſuaſi crediderunt Heſiodum Gorgonum ſedem locaſſe in Africa.

Africa. Verum ego nullus dubito quin significauerit Gorgades Insulas, quae sitae sunt contra Ἐσπέρη κέρασ olim, nunc Caput Viride dictum. Eae enim a Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quod illas coluisse ferantur hae puellae. Iis etiam vicinae sunt Hesperides. De quibus vide ante v. 215.

v. 283. Ὁ δ' ἄορ χρύσειον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hic denuo sensum auctoris non perspexerunt, cum vertunt: *ceterum hic ensē aureum tenebat manibus caris*, quasi ad Pegasum pertineret. Atqui de Chrysaore loquitur, cuius nominis reddit rationem, sicut in praecedente versu Pegasi. Inde opponitur τῷ μὲν, ὁ δέ. Pegasus dictus quod ad πηγὰς Oceani natus sit, χρυσῶρ, quod manibus teneret, cum ederetur, χρύσαον ἄορ.

v. 304. Εἰν Ἀρίμοισι] *Apud Syros.* Graeci magistri temere hic affirmant Ἀριμα montes esse Ciliciae et Lydiae. Arimi enim Homero et antiquissimis Poetis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. λέγει καὶ τὰς Ἀρίμας ὁ ποιητής, ἃς Φασιν ὁ Ποσειδώνιος δέχεσθαι δεῖν μὴ τόπον τινὰ τῆς Συρίας, καὶ τῆς Κιλικίας, ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν Συρίαν αὐτήν. *Nominat eiam Arimos Homerus, quos Posidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriae, vel Ciliciae, vel alius terrae: sed Syriam ipsam.* Ferebatur autem Typhoeus occisus esse in Syria ad Orontem fluuium, qui propterea Typhon dictus est. Idem Scriptor eodem loco: Ὁρόντης τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆ γεφυρώσαντος αὐτὸν Ὁρόντη μετέλαβε, καλεῖμενος πρότερον Τυφῶν. Μυθεύσκει δ' ἐνταῦθα περὶ τὴν κεραυνῶσιν τῆ Τυφῶνος, καὶ τὰς Ἀρίμας. *Orontes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icli fabulam affingunt et Arimos.* Alii tamen et plerique Latini Poetae Insulam Campaniae littoribus aduersam Inarimen, quae et Aenaria dicitur, Typhonis antro adsignant decepti similitudine vocis. Ut vero recte docuit Strabo Ἀρίμας esse Syros, sic docere non potuit, cur olim Syri dicti sint Ἀριμοι, et quae sit huius appellationis causa. Perabsurda enim sunt quae de illa prodidit. Hoc vero nuper admodum didicimus a Viro Maximo, Samuele Bocharto, qui in Geographia sacra ostendit hoc nomen antiquissimos Graecos accepisse ab Hebraeis, quibus Syria dicitur Aram a conditore suo Aramo Semi filio. Inde Bethuel et Laban Aramaei Genes. XXV. et Syriae regionibus Aram praepositur. *Aram Nabaraim*, Syria duorum fluuiorum apud Sacros Scriptores est Mesopotamia. *Aram Damaseck*, Syria Damascena. Vide ipsum Lib. II, cap. 5, et 6.

v. 310. Χαλκρόφωνος] Hoc est magna voce. Interpre-
tes: aenea voce. Hesych. χαλκρόφωνος, ισχυρόφωνος. Ste-
niori Homerus tribuit. Superius in "Ασπιδι v. 243. χάλκεον
ὄξυ βόων. Vehementer atque clamabant. Homerus:

Οἱ δ' ὥς ἐν αἴον ὅπα χάλκεον Αἰανίδαο.

Hi vera ut audierunt vocem magnam Achillis. Vide quae de
hoc loco notavit Porphyrius Quaestione VI. ad Hom. Virgi-
lio eadem translatione: vox ferrea, Lucretio, vox aerea.

v. 313. Λυγρὴ διδυῖαν] Poeticum dicendi genus pro λυ-
γρὴν, ὀλεθρίον, perniciosam. Superius in ἔργοις, περὶ μὴ-
δεα δίδως, prudens. Nec abhorret longe ab hoc illud quod
notauimus in "Ασπιδι, λευκὰ θρόντες, pro λευκοί.

CAPVT XXII.

Vetus lectio reposita in Hesiodo. Φίκ' ὀλοήν. Φίκιον. Pi-
cati. Βοῶπις. Hesychius emendatus, et Dracontius.
Βάπαις. Catulaster: Hesiodo medela. Ἀργέτης ζέφυ-
ρος. Hesiodus emendatur, et alio loco exponitur.

Γλαυκή.

v. 326. ΣΦίγγ' ὀλοήν] Reposui veterem lectionem ex anti-
quiorum quorum scholiorum auctore, qui legit Φίκ' ὀλοήν,
et explicat σΦίγγα ὀλοήν, addit porro Boeotos dixisse Φίκα,
vnde Φίκιον locus ubi Sphinx aetatem egerit. Huic Euripi-
dis Scholiastes adstipulatur in Phoenissis, qui tradit Φίκιον ὄρος
a Sphinge dictum esse, ipsamque a Boeotis vocatam Φίκα.
Hinc et Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum
habebant. Festus: Picati appellantur quidam, quorum pedes
formati sunt in speciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant.
Sic Φικεῖον τέρας phiseum monstrum dicitur Sphinx apud Ly-
cophronem Callandra, v. 1463. Φίκιον vero est mons Boeo-
tiae, cuius meminit in "Ασπιδι, v. 331.

τάχα δ' ἔξω Τυφάονιον, τόθεν αὔθις
Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητιέτα Ζεὺς.

Celestis peruenit in Typhaonium, unde rursus ad Phicium sum-
mum accessit sapiens Iupiter. Stephanus de Urbibus: Φικεῖον
ὄρος Βοιωτίας καὶ διὰ διΦθόγγκ, καὶ διὰ βραχέως τῷ ι. vi-
de et Plutarchum in libello, quod bruta ratione utantur. Aeol-
es postea praeposuerunt σ, sicut pro Φάζω, σΦάζω, pro μέρ-
δω, σμέρδω, pro μῦς, σμῦς, sic et pro Φίκιον, σΦίκιον.
Sic enim ille mons appellatur apud Palaephatum in MSS. in
editionibus perperam σΦίγγιον scribitur.

v. 330. Ἐλεφαίρετα] Bene Grammatici, ἔβλαπτεν. He-
sych. ἐλεφθαίμενος, βλαψας.

v. 336. Ἐκ κητῆς καὶ Φόρμυρος] Rectius alii Φόρμυρος, ut Homerus Odyss. α. 72. et alibi. Vide Eustath. ad II. β, v. 862. sed hoc et alii obseruauerunt.

v. 353. Πασιδόν] In nonnullis codicibus extitit Πασιδόν, ut veteres testantur.

v. 355. Πλατῶτε βοῶπις] Turpissime Interpretes: *Plato bouinis oculis*. Vel pueri norunt βοῶπις esse magnos oculos habens. Omnia enim magna Graeci βόεια vocant, ut et prisci Latini. Hinc elephantem dixerunt *bouem Lucam*. Sic Graeci βῆπεινα apud Hesych. βῆλιμος apud Erasistratum est μέγας λιμός, magna famēs. βεγαῖος, μέγας λυγρός iactator: βεπαις, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. est μέγας παῖς puer adultior. Hesych. βεπαις, νῆος μέγας, ἀφῆλιξ, μέγας παῖς ἢ ἰχθύς, scribe ισχυρός. Glossae veteres: *catulaster βεπαις*. Aliae ἀρτίπαις *catulaster*: quae vox Draconitio restituenda. In lib. II, v. 191. in edis legitur:

Non catulaster gerit puerilia, non puer audet

Attrectare tener Martia zela manu.

Legendum: *Non catulaster agit puerilia*. Loquitur ibi de variis hominum pro distincta aetatis ratione studiis. Catulastri autem sunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc est, ad uerem incitari. Inde et Catulli nomen. Oculi vero magni inter praecipua pulcritudinis τεκμήρια. Liban. Progenital. Ὅμηρος ἐνδείξασθαι βελομένοσιν ὡς εἴσαν ὀφθαλμοὶ τῇ Ἥρῃ καλοὶ τε μεγάλοι τε, βοῶπιν αὐτὴν ἐκάλεσε. Homerus ostendere uolens quod oculi Iunonis magni essent et pulcri, bouinos oculos eam habere dixit.

v. 375. Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν] Sic et Interpretes: *Crio autem Eurybiae peperit*. Igitur Crio est foemina, Eurybia uero mas? Attamen superior Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid traximus? legendum: Κρίω δ' Εὐρυβίῃ τίκτεν. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quod pro Κρίω male scribat Κρεῖω. Sed Κρεῖος dicitur et Apollodoro, et Scholiis antiquis, et Euripidis Interpreti.

v. 379. Ἀργέσῃ Ζεφύρον] Ἀργέσης hic non est Carus, sed Zephyri ἐπίθετον. Inferius v. 870.

Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε, καὶ ἀργέσῳ Ζεφύροιο.

Praeter Notum et Boream: et celerem Zephyrum.

Homerus Iliad. λ, v. 307.

Ἀργέσῃ Νότῳ βαθεῖν λαίλαπι τύπτων.

Celeris Noti uehementer procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργέσῃ τὸν ὀξύ καὶ ταχύν, καὶ καθάρων εἶπε. Hesych. Ἀργέσῃ Νότῳ. τὴ λεγομένη λευκογότῃ. τινὲς δ' καλῶς. Ὅμηρος γὰρ τέσσαρας

σaras οἶδεν ἀνέμους. ἔσιν ἔν ταχέος. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἐρδων ἱερὰ κατὰ νόμον] Est sacra faciens secundum patrios mores et consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quae Pythagorae adscribuntur:

Ἀθανάτης μὲν πρῶτα θεὸς νόμῳ ὡς διαίκεται,
Τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriae consuetudinem, Venerate. κατὰ πάτρια dixit Porphyrius loco supra laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ἢ κ' ἐθέλῃσιν] Sic legunt editiones recentiores: et vertunt: *Inque concione inter homines eminet, qua scilicet voluerit.* Heinsii editio maior, ὧν κ' ἐθέλῃσιν, Interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est vnius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum et editionum lectio, quam temere commutavit Commelinus, ut ex notis eius editioni praefixis videre est: *Hic pro ἐνθ', inquit, reposuimus ἐν τ', et pro ὃν κ', ὧν κ'.* Sed ἐν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subauditur enim μεταπρέπειν. Sensus est, in concione inter homines excellit quemcumque voluerit excellere Hecate. Eiusdem sententiae versus est in initio Ἐργων, quod me docuit Vir summi ingenii et eruditionis Iohannes Fridericus Gronovius, cui quantum debeant hae reconditae literae nemo ignorat, nisi barbarus, et omnis humanitatis expers:

Ὅν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοὶ τε φατοὶ τε.

Ῥητοὶ τ' ἀρήτοὶ τε Διὸς μεγάλοιο ἔκητι.

Per quem mortales homines pariter sunt obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Iouis magni voluntate. Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγάλοιο ἔκητι, idem est quod hic dixit ὃν κ' ἐθέλῃσι. Iupiter nobiles et ignobiles, claros et obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussae omnes tenebrae, quae viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducti sibi persuaserunt, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι abundare, et ominis causa tantum esse appositum, quia nihil sit quo referatur. Sed nunc quo referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκὴν δυσπέμφελον ἐργάζονται] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis caerulea. Virgil. caerulea verruns. Interpretes: *glaucum mare.*

CAPVT XXIII

Hesiodus emendatur et eius antiquus Scholiastes. Αἰγαῖον ὄρος. Ἱερὰ πέτρα. Ἱερὰ πύτνα. κύβρα. Stephanus emendatus. Γύαλα Παρνησσῶ. Mos Veterum in Deorum statuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato e Republica sua ablegans voluerit ornari lana. Locus Hesiodi ex coniectura emendatus. Παρελθεῖν. Chaos. Hesiodus interpunctione emendatus. Ἐπαινῇ. Lucianus correctus. Ὠγύγιος. Ἐργματα ἔχειν. Hesiodus emendatus et antiqua Scholia. Μαψαῦραι. Horae pulcritudinis praesides. Ὠραῖα. Ὠραῖος. Χρυσάμπυκας. Ἀμπυξ. Ἀναθήμα. Mitrae sunt fasciae, et barbararum mulierum cultus. Στεφάναι. Vetus lectio Hesiodi restituta. Ἐγρεκύδομος. Ἀφροδίτη νύχιος.

v. 485. **Α**ργεῖω ἐν ὄρει] In Cappadocia mons Argaeus est, cuius meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem frustra quaeras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum iam dudum reddendam esse Poetae lectionem veram, quam servavit παλαιῶν σχολιῶν Scriptor. Is legit: Αἰγαῖω ἐν ὄρει, aitque sic Cretam dictam olim a capra Olenia Iouis nutrice quasi Caprae montem. Αἰγαῖω ἐν ὄρει] Σημείωσα ὅτι καὶ ἄλλος αἰγίοχον ἐκάλεσεν τὸν Δία, ἐπεὶ αἶγα ἐδήλασεν. ἀφ' ἧς καὶ Κρήτη αἰγὸς ὄρος καλεῖται, καὶ Αἰγείον ὑπ' ἐνίων τὸ Ἰδαῖον καλεῖται. Ὁ δ' Ὀμηρος ἐκ τῶ ἰδίου ὅπλε τῆς αἰγίδος αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσεν. Nota quod et iste (nimirum Hesiodus) Aegiochum dixit Iouem, quia caprae ubera suxit. A qua etiam Creta appellatur Caprae mons. Et a nonnullis Αἰγαῖον dicitur mons Ida. Homerus ab eius armatura aegide ipsum Aegiochum dixit. Sic hic locus est restituendus, qui flagitiose corruptus est in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem et ipsum olim sic lectum fuit in his versibus:

Διὶ τῷ ἐν εὐώδει, ὄρεος σχεδὸν Αἰγαίοιο
Ἄντρω ἐγκατέθεντο.

Sic enim scriptum fuisse, non ut nunc σχεδὸν Ἰδαίοιο, his verbis restatur: Τινὲς γράφουσι, σχεδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ἡσιόδου λαβόντες Φάσκοντος, τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένον

μὲν ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. Hinc et H. Grotius coniecit apud Aratum legendum esse Λυκτῶ, ut hic apud Hesiodum. Sane apud hunc scribi debere Αἰγαῖον luce clarius est. Montem Aegaeum in Creta quia ignorabant, ideo apud Aratum, ut sequentibus prodit Theon, expunctum est et Ἀγαίοιο et mutatum in Ἰδαίοιο. Sane sic olim scriptum fuisse licet ex Scholiaste antiquo Arati discere ad v. 32. Ὁ μὲν τότε κρίζοντα Δίκτῳ ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο. *Qui cum iudentem in Dicta bene olente, prope montem Idaeum.* Τινὲς γράφουσιν, σχεδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ἡσιόδῳ λαβόντες Φάσκοντος, τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπνυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. *Quidam hic scribunt σχεδὸν Αἰγαίοιο ex Hesiodo id sumentes qui dicit, Iovem in Aegaeo monte in Creta nutritum.* Sed addit idem, *Si in Creta nullus est mons Aegaeus, praestas conquiescere in lectione vulgata apud Aratum, et aliter illum locum interrumpere.* Alius est Aegaeus campus, Αἰγαῖον πεδῖον, sed ille campus fuit in Phocide, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πέλαγος, et quae illic notarunt viri docti. Mons Aegaeus est is ipse, mea quidem sententia, qui a Ptolemaeo vocatur ἱερὰ πέτρα. Inde sancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur custoditus et nutritus fuisse Iupiter. Erat collis Idae, qui postea ab urbe in illa posita appellabatur Pytna, et urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhaesit a colle. Strabo Lib. X. Τῆς δὲ Ἰδῆς λόφος Πύτνα, ἃφ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Idae collis, unde urbs Hiera Pytna.* Male in Dione Lib. XXXVI. Ἱερὰ Πύτνα scribitur. Quod et nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditissimo commentario de praestantia et usu Numismatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Iouis iacunabala ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, sed campum dicit. Ἔστι καὶ Αἰγαῖον πεδῖον συνάπτον τῇ Κίρρῃ ὡς Ἡσιόδος. λέγεται παρὰ Αἶγαν ποταμὸν φερόμενον (sic emendarunt viri docti) ἁπὸ τῆς περὶ τὸ Πύθιον ὄρεος, ἃφ' ἧς καὶ τὸ πεδῖον Αἰγαῖον. *Est et Aegaeus campus annexus Cirrhae ut apud Hesiodum. Dicitur vero a fluvio Ἄλξ, qui olim descendit a monte ad Pythium, a quo et campus Aegaeus.* Nullum est dubium, quin hunc locum respexerit ἰδυόγραφος. Campus Aegaeus late patuit, ut et Pythium et Gortyna in illo fuerint sita. Hinc Strabo Gortynam in campo sedere ait. Hic vero est ille campus Aegaeus. Imo totam Insulam olim Αἰγαῖον fuisse appellatam ex Scholiaste modo accepimus. Sed quaenam illa Cirrha cui fuit aditus Aegaeus campus? Sane Cirrha in Creta nulla est. Legendum Κύβρα quae eadem est quae Pytna. Stephanus: Ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης, ἡ πρότερον Κύβρα, ἔτα Πύτνα, ἔτα

ἦτα Κάμιρος, εἴθ' ἔτιωσ ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretae, quae prius Cybra, postea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.* Non est quod nobis scrupulum iniiciant Lyctii, ad quos a Rhea delatum esse Iouem paullo ante Hesiodus cecinerat: cum ii satis longe a Pytna, seu monte Aegaeo absint. Verum non urbs intelligitur Lyctus, sed populus Lyctius, sub quorum ditione tum fuit et mons et campus Aegaeus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruisse Strabo dicto loco ostendit. Male Hiera petra in mappis Ptolemaei littoribus maris Carpathii apposita est, non longe distans a Dicta, cum sit collis Idae.

v. 499. Γυάλοις ὑπὸ Πάρνησσῳ. Interpretes: in iugis Parnassi. Sed γυάλα potius sunt valles κοιλώματα, quam iuga. Apud Euripid. γυάλα καρποφόρα, *valles frugiferae.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnassi et planitiem in qua urbs et templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. et Iustin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longe post fuisse istum βαίτυλον testatur Pausanias in Phocicis: Ἐπαναβάντι δὲ ἀπὸ τῆς μνήματος, λίθος ἔστιν ἄ μέγας, τέττα καὶ ἑλαιον ὀσημέραι καταχέσαι, καὶ κατὰ ἑορτὴν ἑκάστην ἑρία ἐπιτιθέασι ἀργα. Ἐστὶ δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δοθῆναι Κρόνον τὸν λίθον ἀντὶ τῆς παιδὸς καὶ ὡς αὐτὸς ἤμεσεν αὐτὸν ὁ Κρόνος. Ab eo monumento cum rursus ascendere inceperis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, singulisque festis lanam in eo ponunt eodem. Fama autem tenet esse illum ipsum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemque postea rursus euomueris. Lana ornabatur hic lapis diebus festis, quoniam omnia quae maxime sacra erant, et diuino vellent honore affici, vngebantur, et lana, laneisque taeniis ac coronis ornabantur. Arborem sacram Arnob. lib. V. lanarum velleribus colligatam ac circumuolutam dixit. Et Plutarchus in Theseo ramum ex olea sacra decerptum ἑρίῳ λευκῷ κατεσεμμένον, lana alba recinctum fuisse ait. Sic solebant lares lana cingi, et fores ac arae templorum, cum rem sacram die solemni essent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

Costum molle date, et blandi mibi thuris honores

Terque focum circa laneus orbis eat.

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum e sua republica in aliam ciuitatem dimittendum esse censet, eum iubeat vinctum et lana coronatum educi. Αποπέμπειμὲν τε αὖν, inquit, εἰς ἄλλην πόλιν, μῦθον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέοντες καὶ ἑρίῳ σέψαντες. Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput eius perfundentes, et lana coronantes. Amandari quidem volebat Homerum e sua ciuitate, ne qua opinio sequior de Deo

ciuibus

cuius suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex eius cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tamquam hominem scelestum, et infamem, sed tamquam hominem diuinum, dignumque qui ad instar Dei vngeretur, et lana coronaretur, hoc est diuinis afficeretur honoribus. Diis enim et rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato vnus omnium maximi faciebat, et quod artis diuinitatem mirifice celebrabat, eiusque sententiis utebatur. frequenter ad docendum, verbis vero et loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Haec est vera ratio cur vngi et ἐρίω voluerit coronari Homerum Philosophus: non quod tamquam exul et ciuilitate mortuus fuerit eiectus, quia mortui vngentur: nec propter Poetarum mollitiem, quam lanæ corona significauerit, ut hercle Musarum et Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III, cap. 12.

v. 532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος] Ellipsis, quam hic fingunt Interpretes, male conuenit cum genio auctoris et ipsius linguae Graecae. Quis enim dicat ταῦτα ἀζεσθαι, pro propter haec venerari, ut illi volunt? Locus est contaminatus, qui sic puto emaculabitur, si legas: Ταῦτ' ἄρα Φραζόμενος, haec quidem moliens. Φ aut vetustate temporis, aut alio vitio exoletum, aut negligentia descriptorum intercudit, inde ρα a praecedente syllaba ἄρα est absorptum, quod frequentissime in veterum libris contigisse nemo nescit paullo modo humanior.

v. 574. Ἀργυφέν ἐσθῆτι] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Male vulg. ἀργυφέι.

v. 612. Παρελθεῖν] Est effugere, vitare Dei consilia, decreta. Nam quae fato manent, quamuis significata, non vitantur, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134.

Μῆδ' ἔτις ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Κλέπτε νόω, ἐπεὶ ἔ παραλεύσσαι, ἔ δέ με πείσης.
Ne sic, quamuis fortis sis, diuine Achilles, dolose agas, quoniam non effugies, neque mihi persuadebis. ἔ παραλεύσσαι, scilicet quae decreui facere.

v. 700. Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος] Incendium iugens corripuit inferorum sedes. Sicut paullo ante de clamore:

— — Ἐνοσίς δ' ἴκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠρόεντα, ποδῶν αἰπεία τ' ἰωή.
Concussio vero grauis venit ad Tartarum caliginosum, et pedum magnus fragor. Chaos saepe est inferorum domicilium: Plut-

archus sane χάος, ἄδην, ὄρφνην, ἔρεβον exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem et Proserpinam:

Per ego haec plena timoris,

Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni Oro.

Statius:

Qui numquam sospite nato

Triste chaos, moestique situs patiēre sepulcri.

posses etiam aerem interpretari. Aristophanes in Avibus:

Διὰ τῆς πόλεως τῆς ἀλλοτρίας, καὶ τῆ χάως

Τῶν μηρίων τὴν κνίσσαν & διαφρήσετε.

Per urbem alienam et chaos femorum nidorem non transferes.

Vbi Suidas et alii veteres Magistri χάος exponunt aërem.

Hinc et vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud μέγα χάσμα,

quod inter epulonem diuitem et Lazarum erat chaos magnum

interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale

est aër, siue, vt Tertullianus vertit, immensa distantia sublimi-

tatis et profunditatis. Apud nostrum Poetam inferius v. 740.

locum Erebi vastum et immensum in quo Titanes seruabantur

χάσμα μέγα dicit, quem postea v. 814. ait esse πέρην χάος

ζοφέροιο, vltra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Ita-

que magis probo priorem expositionem, et hoc nomine, quia

de aëre paullo ante verba fecit:

Φλόξ δ' ἡέρα διὰν ἵκανεν ἄσπετος.

Flamma vero ad aerem diuinum paruenit magna. Sequentia tam

obscurae et ineptae versa sunt, vt quid Poeta velit ex versione

ne Oedipus quidem intelligat. Verba Graeca sunt:

— — εἶσατο δ' αὖτα

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσσαν ἀνῆσαι,

Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανός τε εὐρὺς ὑπερθεύ Πύλνατο.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poetae est: *Simile*

autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque au-

ribus audiret, eodem modo vt cum terra et coelum latum superne

appropinquabat. Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara

corripiebat ignis fulminum a Ioue missorum, tantusque fragor

ex illo oriebatur incendio, ac si coelum ruere, siue terram

coelo misceri videret et audiret.

v. 709. Ὀτοβος δ' ἀπλητος] Antiquorum Scholiorum

auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόννοβος, quod

prae edita lectione placet. v. 718. Ἀργαλέοισιν ἐδήσαν.

Scholia antiqua legunt ἀργαλέησιν, quae vide.

v. 735. Ἐνθάδε γῆς] Apposite ad hunc locum Seneca

Hercule furente:

Sterilis profundi vastitas squalles soli,

Et foeda tellus torpet aeterno sinu;

Rerum-

*Rerumque moestus finis, et mundi ultima:
Immotus acerbacres: et pigro sedes
Nox atra mundo.*

Vide Virgil. VI. Aeneid. v. 577. Homer. Iliad. 9. v. 429.

v. 748. Ἀσσον ἰῶσαι] Sic leg. cum vetere Interprete. Nec aliter legisse videntur qui Latine verterunt Hesiodum, cum interpretantur *propinquantes*, quod non significat vulgatum ἀμφὶς ἰῶσαι.

v. 768. Ἐπαινῆς Περσεφονείης] Est hoc proprium Proserpinae epitheton. Homer. Iliad. i.

Κικλήσκωσ' Αἴδην καὶ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν.
Innocens Plutonem et terribilem Proserpinam. Proclus superius, ad Ἔργα. Αἰνεῖν δέ τινες παραιτεῖσθαι παρέλαβον, ὥσπερ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. Restituenda haec vox Luciani Necyomantiae: Δαίμονας ὁμᾶ πάντα ἐπεβοᾶτο, ποινὰς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νυχίαν Ἐκάτην, καὶ αἰπὴν Περσεφόνειαν. Interpretes vertit: *Daemones simul omnes inclamat, Poenas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excelsam Proserpinam.* Foedissime lege: ἐπαινὴν Περσεφόνειαν. terribilem Proserpinam. Ποινὰν vero sunt Furiae.

v. 793. Ἀπολείψας] Bene antiqui Grammatici: σπονδὰς ποιήσας, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas et aras. Sic et simplex λείβειν. Vnde Latinorum libo, libum, libamen. Insaniunt qui hic dicunt ab ἀπολείπω esse ἀπολείψας.

v. 806. Ὠγύγιον] Referendum est ad ὄρεον, non ad ὕδωρ, et exponendum magnum. Ὠγύγιος enim est magnus. Hesych. Ὠγυγίς, παλαιᾶ, ἀρχαία, μεγάλη πάνυ. Stygem autem fuisse maximum Deorum iusiurandum alibi noster dixit, et res nota est.

v. 823. Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν] Nec hic mentem Poetae ceperunt, qui vertunt: *Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aris.* Ἔργματα ἔχειν est ἐργάζεσθαι. Hic est sensus: *Cuius manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851. Κρόνον ἀμφὶς ὄντες] Circa Saturnum existentes, qui una cum illo in vincula sunt coniecti. Interpretes diverso plane et absurdo sensu: *A Saturno seorsum existentes.* Titanes Saturni fuerunt copiae contra Iouem, a quo victi cum suo Imperatore deturbati sunt ad inferos.

v. 872. Μάψ αὔραι] Reddidi Hesiodo priscorum exemplarium lectionem: Μάψαὔραι, quam probant Hesychius et Scholia antiqua. Haec: Μάψαὔραι μενσαὶ καὶ μάταιαι πνοιαί, οἶον καμίας, θρασυίας. Sic lege, illum vide.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἀῆσι] Legendum ἀῆσι, quod Aeolice dicitur pro αἶσι. Et sic lectum olim fuisse Etymologi-

gici scriptor ostendit: Τὸς τῶν πληθυντικῶν, αἰσιν, Αἰω-
λικώτερον. ἔχρη γὰρ αἰῖσι, ὥσπερ ἰῖσιν. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι
αἰῖσι. Male legitur ἄλλη in Etymologico. Hanc emenda-
tionem sequens διασκηδνᾷσι confirmat, et αἰῖσι ferri non posse
declarat.

v. 903. Αἷ τ' ἐργ' ὠραίσι καταδνητοῖσι βροτοῖσι] In-
scitiae Interpretum insigne monumentum et hic locus est, dum
vertunt: *Quae opera matura faciunt mortalibus hominibus.* Lo-
quitur de horis. Non quidem ignoro eas esse coeli ianitrices
et ministras solis. Valer. Flacc. lib. IV.

— — Sol auricomus cingentibus boris
Multifidum iubar et bissema sydere textam
Loricam induitur.

sed quis non videt aut alias plane esse has Hesiodi horas ab il-
lis Homeri, aut alias partes eis dari a nostro Poeta, cui sunt
pulcritudinis praefides. Quod et nomina illarum declarant.
Quid enim magis res humanas pulcras reddit et florentes,
quam Eunomia, Dice, et Irene, hoc est, bonae leges, iusti-
tia et Pax. Hae sane diuinae non matura reddunt mortalium
opera, sed ornant, excolunt, nitorem et decus illis conciliant.
Pind. Olympion. XIII. de beata et omnium rerum copia afflu-
ente Corintho: Ἐν τᾷ δὲ δ' Εὐνομία ναίει κασιγνηταὶ τε,
βάθρον πολίων ἀσφαλῆς Δίκη, καὶ ἀμότροπος Εἰρήνη, τα-
μία Ἀνδράσι πλῆττε, χρυσεαὶ παῖδες εὐβέλῃ Θεμίδος. In
hac (Corinthe) Eunomia habitat, sororesque, fundamenta vr-
bium firma, Iustitia, et iisdem moribus praedita pax, dispensa-
trices hominibus diuitiarum, aureae filiae Themidis consultricis
bonae. Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horae. In
ἔργοις in Pandora comenda, v. 74.

— — Ἀμφὶ δὲ τὴν γε
Ὡραὶ καλλίσμοι ζέφον ἀνθεσιν εἰαρηνοῖσι.
Ipsam porro Horae pulcrum comam habentes coronant floribus
vernis. Theocritus de poculo pulcerrimo, et suauem exhalan-
te odorem Idyll. I, v. 148.

Ἦνὶ δὲ τοι τὸ δέπας· θᾶσσε φίλος ὥς καλὸν ὄσδε.

Ὡρᾶν πεπλυσθαι νιν ἐπὶ κρᾶναισι δοκσεῖς.

En tibi poculum: contemplant, amice, quam suauiter olet,
Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὦρα est pulcritudo. Ὡραίος pulcher. Hesych. ὠραίος εὐ-
μορφας. εὐτροπος, εὐσχήμων, εὐπράσωπος. Theocr. Idyll.
I, v. 109. Ὡραίος Χῶδωνις. Formosus Adonis. Ὡραίῳ pul-
crum reddo, decus et venustatem concilio. Est vocula μονή-
ρης, sicut superius μασιχόσιν, et plures aliae. Pro ὠραίων
frequentius legitur verbum paragogicum ὠραίζειν. Hesych.
ὠραίζεται, καλλωπίζεται. ὠραῖσμένη, κακαλωπισμένη. Quia
vero

vero ὠραῖος est pulcer: et homines in adolescentia et iuventa-
te sunt pulcherrimi, hinc ὠραῖος est ἀκμαῖζον, in aetatis flore
constitutus. In ἐργ. v. 695.

Ὁραῖος δὲ γυναῖκα τέον ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι.

In aetatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiastes Theocriti ad Idyll. I,
v. 109.

v. 916. Μᾶσαι χρυσάμπυκες] Interpretes: *Musae au-
reis mitris reuinctae.* Praestat interpretari: *aureis reticulis or-
natae.* Ἀμπυξ est διάδημα, τριχόδεσμος, diadema, reticu-
lum, fascia, qua mulierum coma redimitur. Homerus Iliad.
X, v. 468.

Τῆλε δ' ὑπὸ κρατὸς χεῖ δέσματα σιγαλόεντα,

Ἀμπυκα, κεκρυφαλον τ' ἡδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμη.

*Longe auiem a capite fudit splendidae fascias, reticulum, vittam-
que ei implexum redimiculum.* Vbi breuia Scholia Didymi, vt
credunt vulgò: Ἀμπυκα κόσμον τινὰ περὶ τὴν κεφαλὴν,
ἀνέχοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς. Hinc recte ab Hesychio
exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant fasciae crinales.
Sed et mitrae erant fasciae, quibus coma religabatur. Hinc
Judith. X. μίτραν Castalio reddit fasciam. Verum mitris ute-
bantur barbarae mulieres, et verulae, et meretrices: Ouid.

Simulauit anum mitraque capillos

Presserat.

Iuuen. Sat. III. v. 66. *Ita quibus grata est picta lupa barbara
mitra.* Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui Musis
οἱ χαρίεντες non ferent. Barbarae enim illae mitrae a Grae-
carum matronarum et puellarum reticulis fuerunt diuersae.
Haec Homero σεφάνας. Iliad. Σ, v. 597.

Καὶ ἔ' αἱ μὲν καλὰς σεφάνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectius legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεκτὰς σεφάνας ἔχον.

Harum hae quidem plexas coronas habebant. Vt superius πλε-
κτὴ ἀναδέσμη. Σεφάνας autem fuisse propria antiquarum
Graecarum mulierum ornamenta capitis ex Aeliani Ποικίλ.
Ἰσορ. Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ἐδιδόρεον ὑπὸ τρυ-
φῆς αἱ πολλὰ τῶν γυναικῶν; Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς
σεφάνην ἐπέτιθεντο ὑψηλὴν. *Quis vero neget plerasque vete-
res mulieres luxu diffluxisse? Caput enim ornabant alta fascia.*
Sic verte. Erat enim σεφάνη limbus seu fascia altior caput,
seu aliud quid ambiens. Hinc et loricae et mutorum pinnac.
σεφάνας dicuntur.

v. 925. Ἀγρεκύδοιμον] Miror vnde in recentiores edi-
tiones irrepsit haec inepta lectio et vocabulum nihili, cum
recte legatur in prima editione maiore Heiniana, Stephaniana,
na,

na, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐγερκύνδομον, quod recte exponunt antiquae Scholia τὴν θόρυβον ἐγείρσαν. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐγερκύνδομος, et sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, praefatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur Ἐγερκύνδομος. Synonymum esse ἐγερμαχος, ἐγερσίμαχος. Ἐγερσίμαθον Διόνυσον dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. Ἐφ' Φιλότῃτι μίγῃσαι] Legendum est & Φιλότῃτι μίγῃσαι, ut nuper ostendit mihi elegantissimus iuuenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. & Φιλότῃτι est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculino. Nihil certius. Confirmat verus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος ἔτος τὸν Ἡφαιστον ἐκ μόνῃς Ἡρας εἶπε. διὲ καὶ τὰτο σήμερον. Ὁ δὲ Ὀμηρος ἐκ Διὸς καὶ Ἡρας. Primus iste Vulcanum ex sola Iunone ponit. ideoque et hoc nota. Homerus vero ex Ioue et Venere. Et Apollodorus I. Bibliothecae. Ἡρα δὲ χωρὶς εὐνῆς ἐγέννησεν Ἡφαιστον. Iuno sine concubitu peperit Vulcanum. Hinc et Apollonio dicitur Ἡρῆς υἱὸς, Iunonis filius non Iouis.

v. 934. Φόβον] Malo vertere *Terrorem*, quam cum Interpretibus, *Timorem*. Sequitur enim Δεῖμος, Timor.

v. 971. Κρήτης ἐν πίωνι δῆμῳ] In accentu peccator. Legendum Κρήτης ἐν πίωνι δῆμῳ, ut superius v. 538. ἔγκατα πίωνι δῆμῳ, intestina cum pingui adipe. Κρήτης πίων δῆμος, Cretae pinguis adeps, est Cretae fertilissimus ager.

v. 989. Φιλομμηδῆς Ἀφροδίτῃ] Sic legendum ex Hesiodi sententia. Vide superius v. 200. et quae ibi notat Interpreter.

v. 991. Νηπόλον νύχιον] Archilochus emendat νύχιον, quasi agentem in Cypri recessu, qui a nullis possit adiri. Alii eandem vim tribuunt τῷ νύχιον, exponentes ἀφανῆ, λαθραῖον, occultam, quae a nullo videatur: Sed propria vocis significatio retinenda. Pleraque enim sacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *noctui vigila* dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, et 40.

Quid tu Veneri peruvigilare te vovisti, Phaedrome?

Nam hoc quidem hanc multo post lucebis.

Peruvigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inscribitur, Pernigilium Veneris.

Δόξα τῷ Θεῷ.

DANIELIS HEINSII
INTRODVCTIO

IN DOCTRINAM, QVAE LIBRIS HESIODI
ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ

CONTINETVR:

**IN QVA OPINIO, QVAE HACTENVS DE IIS OBTINUIT,
REFVTATVR; TOTVM POETAE INSTITVTVM
PROBATVR.**

AMERICAN SIGNATURE

OTTO LORENTZ

OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

MEMBER OF THE AMERICAN ACADEMY OF ARTS AND LETTERS

CHICAGO, ILL.

1914

PRINTED BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO

NOBILISSIMO AMPLISSIMOQUE VIRO
I A N O D O V S A E,

MORDOWICI TOPARCHAE.

Philosophi Platonici, Vir Nobilissime, qui in explicatione
sapientiae amoenitatem illam Poesyram, suavitatem, va-
rietatem, numerorum denique, quatenus eam pedestris admi-
sit oratio, volubilitatem sequuti sunt; ut nimirum magna illa
Dea etiam a vestro sua commendaretur; negant inter alia, cum ho-
mine Cimmerio de Solis pulvisitudine, cum mediterraneo de maris
largitudine, cum Epicuro de Deo agendum esse: quia scientia-
rum praestantia tota simul infundi non potest, aut ut illi
magnifico axiomate pronunciant, $\epsilon \delta \epsilon \alpha \gamma \gamma \alpha \lambda \omega \nu \eta \iota \sigma \omicron \rho \iota \alpha \epsilon \sigma \tau \iota$
 $\chi \epsilon \rho \alpha \iota$, $\kappa \alpha \iota \delta \epsilon \tau \iota \nu \eta \mu \epsilon \nu \pi \rho \omicron \varsigma \tau \alpha \upsilon \tau \alpha \theta \epsilon \iota$. Sicut enim omnis
homo terram aut agrum videt, solus agricola de fertilitate
eius iudicat; ita cum omnes vobis Poetas tractent, sinceram
de illis iudicium ab eis inspicere maximae sit demenciae. Anti-
quissimi Philosophi cum in operis scientiarum, a quo quam
longissime vulgar arcandum est, versari solent; Reiores, cum
acutissime de omni dicendi artificio agunt, Homerum cum He-
siodo sibi sufficere existimant. Cum virtutis omnes in oratio-
ne persequuntur, tam quae ad $\tau \omicron \nu \lambda \epsilon \upsilon \tau \iota \kappa \omicron \nu$, quam quae ad
 $\tau \omicron \nu \pi \rho \alpha \upsilon \tau \iota \kappa \omicron \nu$ spectant, ex his duobus omnia perficiunt: nec
de reliquis anxie satagendum existimant. Hoc tempore, quo
magnis passibus in occasum literarum iur, si quis Philosophiae
studioso, primum Philosophorum fuisse Homerum cum Plutar-
cho ostenderet, non accederet, magis quam si Sophistam ali-
quem esurientem, aut frigidam Ardicistam in $\alpha \delta \omicron \zeta \omega$ versari
iudicaret: puta febrem commendantem, vel Theriarem. Si quis
eloquentiae studioso plenam $\sigma \upsilon \nu \delta \epsilon \varsigma \epsilon \omega \varsigma$ scientiam, quae Har-
moniam et Rhythmum respicit, quam Placò tanti fecit, ut
etiam $\pi \alpha \iota \delta \epsilon \iota \alpha \varsigma$ nomine in Poetarum scriptis eam partem di-
gnatus sit, ex his petendam in Academiis probaret, frigeret
auditorium: quia diu ex animis nostris principia illa effluxe-
runt, quibus ad plenam scientiam peruenitur, quibusque
monumenta sua veteres, tamquam aeternitatis sale, ad im-
mortalitatem condiebant. Si quis ex Hesiodi charactere,
misi illo, facili, ameno, cuius periodi, tamquam ad amuf-
sum

sim quamdam factae, breuitate quoddam aequali se manu ex-
 cipiunt, totum inter Tragicos Euripidem, inter Lyricos Sappho,
 inter Oratores Isocratem fluxisse ostenderet, frustra esset:
 plus enim inueterata potest persuasio, quam ut rationi, verita-
 ti, arti cedat. Ut nonnumquam dubitauerim me bercule,
 utrum inferior sis vulgus, qui ignorat ista, an nos qui ab
 illis talia expectamus. Nunc enim si quis Poetae obiectet,
 reliqua omnia scire existimatur: et hoc uno scientiam conse-
 quutus videretur, quod illius auctores supplantat. Nos, qui
 neque eo arrogantiae profecti sumus, ut aliquid nos scire exi-
 stimemus: neque tam aduersus Genio nati, ut ab antiquorum
 iudicio pendamus, in *Εἰρων* καὶ *Ἠμετέρων* libris, in quibus di-
 uina fuisse antiquissimae sapientiae mysteria nobis persuadens
 Veteres, experiri volumus: primo, utrumne inueteratam de
 iis opinionem tollere, deinde, an praeclearam eorum doctri-
 nam oruere possemus: ipsam veritatem quae profunde sepulta
 erat, per vestigia, ut venatares falena, indagari. In qua
 commensatione, abire, et non nisi loco suo ostendimus, quanta
 simplicitate ea proponat Hesiodus, de quibus maxima Philosophi
 volumina consartinauerunt. Non quod eadem ubique illis, quae
 postea Philosophis, in mentem venisse arbitrer: sed quemad-
 modum ex simplicitate Poetarum, Philosophorum doctrina con-
 flata est: ita ad illustrationem Poetarum metodo eorum in-
 serdum et verbis apte esse. Ab Allegoria, hoc est, Gracco-
 rum ambrosia et nectara, nisi cum necesse fuit, abstinimus:
 idque tantum ipsius doctrinae et tunc animae diuinae causa. Scri-
 psimus hoc quaecumque, nomini tuo, Nobilissime Dionysii, in-
 scripsi: vel ut Positum, vel ut patronarum meorum prima.
 Quis enim tali amore quemquam unquam est, prosequutus,
 quali nos tu, optime virorum? aut quis viuit hodie terrarum
 usquam, cui amplius debeamus? Quod siue Musarum, quas tu
 doperis; siue nostri causa a te factum est, in solidum sequamur.
 Interesse autem cum mea, tum literarum existimamus, quae de
 negotio huius libri, de insuetudine, de ordine, de doctrina,
 de scopo, contra opinionem Veterum mulierum, recensuerimus
 autem omnium disputauimus, sub auspicio illius prodire, qui
 es sortem rectam nostri Poetae auctoritatem conservare, meam
 vero infantiam, nominis sui splendore protegere possis. Vale,
 vir Nobilissime, et nos amore perge.

DANIELIS HEINSII
INTRODVCTIO
IN HESIODI LIBROS

QVI ΕΡΤΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ INSCRIBVNTVR.

CAPVT I.

Libros Hesiodi qui ab argumento ΕΡΤΑ inscribuntur, quanti fecerit vetustas, ex Aristotele, Platone, Xenophonte, et, qui horum ore loquitur, Socrate videre est. Nec mirum, cum in his perfecta Ethicae et Oeconomicae praecepta tradantur, quibus Philosophi primi sua, tamquam firmissimo fundamento, superstruxerunt: quod facillime et elegantia et antiquitate, cui omnes sensim quidlibet deferimus, impetiarunt. Nostra quoque aetate cum omnium iudicio eum dignitatis gradum obtineant, ut iuventuti prae reliquis commendentur: scopus eorum tamen, tum ea quae in iis praecipua sunt, non aetatis nostrae doctissimos modo; sed (quod sine arrogancia dictum a me existimari velim) Graecos Commentatores, quos omnes cum superiori editione nostra Lectori dedimus, tum Veteres fere omnes, quorum ad nos de his peruenit aliquid, effugisse videntur. Nostrum ergo existimavimus, priusquam ad singula perueniamus, generaliter ea praemittere, quae maiestatem horum librorum, mentem Poetae, et propositum, non commendare modo omnibus, sed et illustrare praeque proponere possint: ne quid sit quod posthac aut doctores in interpretatione Hesiodi latere, aut auditores ab eius lectione detertere possit. Et enimvero, cum omnes fere antiqui Philosophi, in eo elaborarint, ut ex Homero disciplinas omnes, praecipue autem eas, per quas cognitione singularem actionum ad prudentiam pervenitur, quae est quaedam *Φιλοσοφία πρὸς ἀειμαίαν*, ut de historia pronunciant Veteres, ex his vero Hesiodi, praecepta Politica, Ethica, Oeconomica haurirent: nostra intererat, ut ea cum iis vel admirari possemus, vel frui saltem et usui nostro applicare. Cum autem inter reliqua in his libris haec et ibi ea seposita

Ss

quasi

quasi iaceant, quibus ex antiquis nonnemo, aeternitatem suam mundi probare nititur: cum ex his libris doctrinam illam Periodicam nobilissimam Plato construxerit, cuius inter- dum in his commentariis, quasi per nebulam meminit Pro- clus: quam omnes denique Platonici, et ex his Poetae Graeci et Latini toties nunc occulte, nunc manifeste, et sublato quasi signo alludunt: cum in proposito Poetae et ratione agendi sit ars admirabilis et propemodum diuina; cum ipsum argu- mentum horum librorum non controuersum, sed euersum sit; danda est opera ut in his omnibus viris doctis industriam no- stram probemus; et, quod proximum est, neque a candore nostro alienum, veniam petamus, sicubi a summis hominibus in eo dissentiamus. In quo cum vix vllus sit Veterum qui praeierit nobis, facilius id de quo laboramus impetrabimus. Priusquam igitur ad Hesiodi lectionem se conferet Lector, bre- vissime quaedam praemitemus, quae et falsam ex animis opi- nionem tollant, et veram proponant. Ut autem ad confuta- tionem veri et refutationem falsi, ad quae sine medio non peruenitur, pergamus; quaedam praemittenda sunt, quibus ea quae grauiora sunt, tandem innitentur. Primo itaque an de agricultura Poeta scripserit quaeremus: secundo, an si in his libris, ex instituto id fecerit: tertio, an in his tantum. Quibus quaestionibus tamquam velisibus praemissis, reliqua quae maioris momenti sunt adornabimus.

C A P V T II.

Ea quae praemissa sunt capite superiori, eo spectant, ut opiniones partim Veterum quorundam, partim recen- tiorum omnium tollamus: ne postea nobis, cum aliquid con- cludendum erit, occurrant hae salebrae. Sicut enim viatores priusquam viam insistant, remouere solent quicquid euntem remoratur, aut in itinere diutius quam par est, retinet, quam- vis stipulas leuissimas saepenumero aut festucas: ita nos ea prius admonebimus, quibus remotis, ea quae praecipua sunt, facile transigentur. Horum enim omnium non mi- nus quam ceterorum, primum propositum erit veritas, se- cundum breuitas. Horum autem quae proposuimus, primum extra controuersiam per se quidem est; nec de eo dubitari pot- est: quia ex eo tamen alia quaedam tamquam trunco quodam rami ceteri oriri videntur, adiungendum fuit: utrum de Agri- cultura scripserit Poeta noster.

De Agricultura scripsisse Hesiodum, ut mille Auctorum testimonia praetereant, ex his apparet qui in argumento versati

versati sunt eodem; quorum duobus adductis, reliquis supersedebimus. M. Varro, de quo merito ut primo Romanorum primo incipimus, post enumeratos eos qui in argumento hoc versati erant, sed soluto sermone: *li, quos dixi, inquit, omnes soluta oratione scripserunt; easdem res, etiam quidam versibus, ut Hesiodus Ascreus, Menecrates Ephesus.* Caius Plinius Prooemio Lib. 14. *At Hercule non reperiuntur qui narini multa ab antiquis prodita: tanto priscorum cura ferulior, aut industria felicior fuit. Ante mille annorum, inter principia literarum Hesiodo praecepta Agricolae pandere orso, subsequensque non paucis hanc curam eius, unde nobis crevit labor. Ut pene in proverbum ea res abierit.* Tyrius Maximus: Γεωργίας ταῦτα ἔπρεσβύτερος Ἰκάριος, ἔδὲ Βοιωτίας ἀνὴρ, ἢ Θετταλικός, ἀλλ' ἡλῖος αὐτός καὶ σελήνη θάλπασα, καὶ ὄμβροι τρέφοντες, καὶ ἄνεμοι διαπνέοντες. Idem ex Manilio hoc loco, et infinitis aliis probare insuper habeo: Primo quod in confesso sit res ipsa; deinde quod haec ipsa alterius rei causa praemittantur: ad quam festinamus.

CAPV T III.

Primum itaque de quo dubium non fuit, sequitur alterum, in quo plerique Veterum, ut diximus, recentiores autem omnes falluntur: Non esse de Agricultura hos libros. Quae pars etsi pluribus infra confirmabitur, ubi argumentum proponemus, quia altero posito, tollitur alterum; hic nihilominus ordinis et perspicuitatis causa examinanda fuit. Quod ut fiat commodius, locum quaeremus aliquem, in quo exactissime et ex instituto Poetae ipsius libri τῶν Ἔργων diuiduntur. Eam diuisionem etiam si nos ex ipso Poeta, verbis nostris constituere poteramus, nihil tamen peccabimus si accedat et iudicium alterius et auctoritas: nec ea cuiusvis, sed huius emundissimae: Luciani, nimirum, qui hoc modo in suo cum Hesiodo colloquio, postquam reliqua eius opera enumeravit: Ἔτι δὲ γυναικῶν ἀρετάς, καὶ παραινέσεις γεωργικάς, καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων καὶ ὅσα περὶ καιρῶν ἀρότῃ, καὶ ἀμνητῇ καὶ πλῆ, καὶ ὅλως τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ex enumeratione partium constituendum est totum aliquid. Totum videtur esse παραινέσεις γεωργικῇ, seu potius γεωργία. Partes eius sunt περὶ Πλειάδων, περὶ ἀρότῃ, περὶ ἀμνητῇ, vel περὶ καιρῇ ἀρότῃ, περὶ καιρῇ ἀμνητῇ. Quod si παραινέσεις γεωργικῇ totum sit, quaerendum, an respectu partium suarum, an respectu generali propositi Scriptoris ipsius, quod in hoc libro sequitur; an vero utriusque. Respectu partium esse

iam ostendimus. Si respectu Hesiodi, necesse est ut ὁ πλῆς se habeat ad τὴν γεωργίαν, sicut ἄροτος, ἀμητός, et partes reliquae. At contra, sicut καιρὸς ἀμητῆ, καιρὸς ἄροτῆ, vel simpliciter, ἄροτος, ἀμητός, pars est γεωργίας; ita καιρὸς πλῆς, vel ναυτιλῆς (ut Hesiodus loquitur) et ceterae quae eiusdem sunt considerationis, partes sunt τῆ πλῆς. Vnde sequitur, dñō praecipua tradi in his libris, quorum causa reliqua dicuntur. Quoniam alterum sub altero non comprehenditur, nec se habet sicut pars ad totum. Si ergo de duobus inter se aequalibus agit et eodem spectantibus (utriusque enim finis idem est) aliquid quaerendum est, quod illa duo comprehendat. quod quid sit, postea ostendemus. Nunc enim quid non sit, non quid sit, demonstramus: ibi enim pluribus idem, quamvis alio modo, confirmabitur. Ex hoc rursus alia nobilissima orietur consideratio: *an τὸ Ἔργον* in his libris in inscriptione, *κατὰ τὸ κύριον*, an vero *κατὰ γλῶτταν* sumatur: de quo infra, de inscriptione cum loquemur, sumus acturi.

CAP V T IV.

Secunda quaestio ex parte admissa, ex parte negata fuit. Hesiodum his libris de Agricultura agere diximus: sed non aliter quam de Mercatura. Ex proposito vero magis de illa quam de hac libris tractari, negavimus. Sequitur, an alio in loco id ab eo praestitum fuerit? Quo quaesito ad stabilienda, partim quae praemissa, partim quae sequutura sunt, opus omnino est. Testimoniis utemur, ut eam partem explicemus, neque incertis, neque a posteriori aetate petitis, quam in eo deceptam scimus. Ac primo videamus, quid in Hesiodi Agricultura praecipuum fuerit: ex quo duo sequentur: et quid in his libris non sit, de quo iam agimus: et quid sit, de quo postea acturi sumus. Id ut fiat, partem e multis aliquam eligemus, de qua et in illis maxime, et in his minime, aut omnino non, tractavit. Est autem ea, CVRA ARBORVM. Atque haec causa est, cur Maro, librum secundum, in quo diligenter haec pars pertractatur, ASCRAEVM carmen vocarit. Eam partem inter alia (quod notatum hactenus non fuit) quam sit fusc persequutus noster auctor in Agricultura sua, videamus. Plinius lib. XIV. multis conqueritur, aetate sua tantam inductam esse, cum ceteris agriculturae partibus, tum huic vero maxime, caliginem, ut pleraque quae ab Hesiodo commemorata fuerunt arborum ignorati coeperint nomina. Quorum omnium in his libris ne vnicum quidem refertur, nisi forte quercum aut vitum Romanis ignotam fuisse arbitremur: quarum tamen ipsarum, neque ratio, neque natura, neque cura, in his libris descri-

describitur: sed obiter et ratione alia sola fit mentio. Idem magnus Scriptor, Lib. 15. cap. 1. *Hesiodus quoque, inquit, in primis cultum agrorum docendum arbitratus vitam, negavit oleae favorem fructum ex ea percepisse quemquam. Tum tarda menses erat.* Haec quoque in his libris qui tractari existimabit, nae ille frustra futurus est: cum ipsius oleae ne mentio quidem fiat vlla. Sed plenum Agriculturae Hesiodi ex Manilio argumentum petamus. Poëta igitur ille, postquam Homeri scripta diligenter, Hesiodi quoque nostri Theogoniam, et reliqua quae in illis continebantur, recensuit: librorum ipsius, qui de Agricultura agebant, et Γεωργικῶν, ut verisimile est, inscriptionem habebant, argumentum his verbis proponit:

*Quin etiam ruris cultus legesque sacrauit
Miliziamque solis: quod colles Baccus amares,
Quod foecunda Ceres campos, quod Baccus utrumque,
Atque arbuscula vagis effens quod adultera pomis:
Sylvarumque Deus, sacraque iuvmina Nymphas,
Pacis opus, magnos naturae condit in usus.*

Vides, ut in superioribus, Plantationem: quae pars praecipua horum librorum hic nusquam apparet. Ita ut ex hoc Manilii testimonio Plantatio et Propagatio vineae, arborum Insitio, tum quae loca his vel illis commoda sunt vel incommoda, illorum argumentum fuerit librorum. De quibus non singula tantum, sed et omnibus, altissimum in libris τῶν Ἑργῶν silentium. Postremo vagatus in his Poëta fuit circa sylvarum, hortorum, fluviolorumque descriptionem, amoenitatemque illorum: quam Poetae plerumque, ut et hic Manilius Satyrorum et Nympharum nomine designant. Nam quae de vineis in universum in his libris, quos Ἑργα vocamus, dicuntur, haec sunt: quae ne eo quidem spectant:

*Εὐτ' ἂν δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτὺρον δ' εἰσὶν ἑρπιδάκτυλος ἡμῶν,
Ὡς Πύρρη, τότε πάντας ἀποδρεπε οἴκαδε βότρυς,
Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέτερά καὶ δέκα νύκτας,
Πάντε δὲ συσκιάσαι, ἔπειτα δ' εἰς ἄγης ἀφύσσαι
Δῶρα Διωνύσει πολυγηθέος.*

Id est:

*At postquam Orion et Syrius arboris ardet
In medio, Arcturumque vides Tithonia totius,
Incipio decerpere ad te vellere racemos,
Et Soli monstrare decem noctesque diesque,
Dimidiumque umbræ: semper spumantia labris
Laetiniæ patris dare munera.*

Multo minus quae alibi obiter περὶ ἐκείνης ἀφύσσας. Accedat

et illud. M. Cato apud Tullium, in libro de senectute, aliquam ab Hesiodo partem in Agricultura praetermissam queritur, quae ab ipso esset tractata: ea autem erat *Stercoratio*. Atqui si hos libros de Agricultura esse existimasset, multa potius deesse, imo omnia fere questus esset, quae in libris *De Re Rustica*, qui hodie Catonis nomine circumferuntur, accuratissime pertractata sunt. Sequitur ergo aliis libris accurate de ea re ab Hesiodo actum esse, quae his contineri putabatur. Ex quo duae veterum recentiorumque opiniones hactenus receptae concidunt: prior, quod horum librorum argumentum ex proposito *Agriculturam* esse existimant: altera, quod hos libros Maronem imitatum esse hactenus omnes arbitrati sunt. In qua opinione cum plurimi apud Veteres fuere, tum vel maxime Servius: apud nos cum omnes, tum maior omnibus Iulius Scaliger. Qui incomparabilis vir, si persuasum hoc habuisset, neque tam immitis in hos libros Hesiodi fuisset: neque Hesiodi *Erga* cum Maronis *Georgicis* contulisset.

C A P V T V.

Evia nostra ea removimus, a quibus non periculum quidem timebamus, nec ruinam, sed molestiam. Nunc ut ad institutum nostrum pergamus, duobus adhuc lectorem capitibus praeparabimus. Diximus supra duo tractari his libris, quorum finis idem est, partes diuersae. Horum alterum quia, sub altero non comprehenditur, aliud quaerendum est quod complectatur utrumque. Id autem est Oeconomia. Oeconomia cum sit cura partim possessionis comparandae, partim comparatae iam conseruandae: primum circa quod versatur illa, teste Aristotele, est ἡ γῶργυμνῆ, id est, agriculturae studium; quod quidem studium in Oeconomica consideratione primum est duobus modis. Primo κατὰ φύσιν, id est, ratione naturae: quia antiquissima eius est ratio et simplicissima. Cum enim plures sint artes, quae circa terram versantur, qualis videlicet, quam Philosophus adfert, ἡ μεταλλευτική, secundariae tamen sunt omnes. Secundo, quia cum Iustitia coniuncta est. Nec enim ab hominibus volentibus lucratur, ut mercatura: neque a nolentibus, ut ars militaria. Tertiam rationem praetermittimus, quam et Aristoteles et ex eo Cato adiungunt; cum usum in his habeat nullum. Quibus rationibus librorum horum argumentum superstruemus. Cum ergo Agricultura sit prima natura in Oeconomia, recte secundo libro praemititur, cum autem sit iusta, recte libro primo iustitiae praecpta

cepta traduntur. Cum igitur alter librorum sit Ethicus causa alterius, alter Oeconomicus sed per se; rursus aliud quaerendum est, quod utrumque contineat: id autem est ea Poetica pars quam Παιδείαν vocamus: paullo aliter quam Platonici; qui etiam ad Harmoniam eam referunt, de qua proxime acturi sumus. Cum igitur plures sint Oeconomiae partes, quibus comparatur possessio; maxime lucrosa est ea quae ab aequitate quam longissime abest; quam plane excludit Poeta: ea est Foeneratura. Proxima ab hac quae non tam cum iniquitate coniuncta est, quam prima; sed magis cum periculo quam prima et ultima: ea est Mercatura. Tertia est quae minus lucri habet et periculi, sed plus aequitatis: ea autem est Agricultura, aequitate et tranquillitate prima, lucro vero ultima. Cuius causa iuxta Platone et Hesiodo haec reddenda est, quod haec quam minime ab ἡγεμονικῷ abest seculo: quo terra omnia suppeditabat, sed absque cura. Alterae duae quam maxime ad ἐπιθυμητικὸν accedunt: quod Cupidum vocavit Catullus.

Sed postquam, totus scelere est imbuta nefando,

Iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt.

Astraeam enim intelligit, quam usque ad ἐπιθυμητικὸν pertransisse volunt Platonici, cum reliqui Dii in θυμικῷ fugissent.

Eius de quo agit Poeta, libro primo propositionem habemus. Idem nobis dicitur, οἰκονομεῖν: ab eo alibi, οἶκον εὖ θέσθαι. Eius rei in secundo praecepta sequuntur. Inter quae est et illud, quo in diuisione Oeconomiae vitur Aristoteles:

Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε βῆν τ' ἀροτῆρα.

Quae singula infra percurremus. Nunc hoc constituamus. Primus liber aliquid agendum docet, sed iuste: secundus, quid agendum sit, quo pacto, et quando. Eandem diuisionem apud Maximum Tyrinum habes, qui hos libros Oeconomicos esse non ignorasse videtur: *Ἐνθυμηθῶς δὲ ἐστὶ ὀλίγον μὲν τὸ ζυετὸν ἐν ἅπασιν τὸ δὲ πολὺ δημαγωγεῖσθαι Φιλῆϊ, κατέρω τῷ γένει ἀπακκριμένῃ τὴν ποιήσιν ἐξεργάσατο, καταπαρὲς ὁ Ἡσίοδος χωρὶς μὲν τῶν ἡρώων, ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, καταλέγων τὰ γένη, ὅσιν ἐξ ἧς ἔφυ. χωρὶς δὲ αὐτῷ πεποιήνται οἱ θεῖοι λόγοι ἅμα τοῖς λόγοις Θεογονία. Χωρὶς δ' αὖ ὠφελῆ τὰ εἰς τὸν βίαν, ἐργὰ τε ἃ δραστέον καὶ ἡμέραι ἐν αἷς δραστέον.*

C A P V T V I

Cum supra totum huius libri subiectum in duo diuiserimus, quorum neutrum per se traditur, sed causa alterius; Terrae cultum, et Navigationem: quorum utrumque pars est to-

tius: totum enim est Oeconomia, cuius causa Poëta in alterum denoluitur, id est, Iustitiae praecepta; rursus et hanc et illam partes esse diximus respectu totius. Totum est *Διδασκαλία*, seu *Παιδεία*. quae olim fuit Poëtarum tantum: postea ad Philosophos migravit. Omnis igitur Musicus, teste Platone, duo spectat: *τὴν μελοποιίαν*, sub qua nos paullo aliter quam ille, ea quae ad metra, quae ad numeros eorumque inventionem, ac dispositionem, comprehendimus: et *τὴν Παιδείαν*, qua reliqua omnia vñbus hominum accommodantur. Quod nobis est docere partim, partim monere: alterum *ποιῶν* dicebant, alterum *χρῆσθαι τοῖς πεποιημένοις*. Sicut autem prius necesse est constituere aliquid quam constituto vti; ita necesse est, priorem esse *μελοποιίαν*, posteriorem alteram. Nam, si recte Platonis *Παιδείαν* consideremus, vix egreditur rhythmum et harmoniam, ut subtiliter disputant eius interpretes: et potissimum in monendo versatur, quod dubium illis solet fieri. De quo multa differere possemus, nunc tamen, quia aliud agimus, vocem *Παιδείας* simpliciter, *ἀντὶ διδασκαλίας* sumemus, quam Scriptores antiqui tamquam vetustissimum Poëtarum considerant institutum. Ex cum laissime recedat, nos paullo arctius eam hoc loco restringamus. Est igitur duplex, quae docet vivere, et quae scire. Quarum prima instituto nostro conducit: alteram nunc praetermittimus. Rursus eius partes circa vitam privatam duae versantur. Quarum altera singulos proprie vivere docet, et circa *τὴν κτῆσιν* occupatur: altera singulos bene vivere docet, et mores complectitur. Vtrique *ὠφελεῖν πρὸς τὸν βίον* ambigue a Veteribus dicitur. Cum autem Poëta ad hominem ociosum scribat, recte quo pacto comparanda sit substantia, docet: cum ad prodigum, recte quo pacto conservanda sit, ostendit. Cum ergo duo haec proponat liber primus, secundus perficiat: in alio tamen libri primi consumitur argumentum: in quo antiquissimum *παιδείας* usum videmus, quae etiam *διδασκαλία* appellata est. Cuius institutum est, *ἡθικὴ παραίνεσις*, non *οἰκονομικὴ*, multo minus *γεωργικὴ*. Eius propositum est, ut antiqui Poëtae verbis utar, *εἰπεῖν πρὸς ζῶν χρήσιμα*. Nec dubium est, quin hinc *διδασκαλοὶ* Comici dicti sint et Tragicici, qui illud primo simpliciter agebant, ut apparet ex Epitaphio Epicharmi, Comoediae apud Dores inuentoris, quod eiusmodi est:

Ἄτε Φωνά Δώρειος, χῶ' νῆρ' ὁ τὰν κωμωδίαν
Εὐρὼν Ἐπίχαρμος.

ὦ Βακχε, χαλκὸν νιν ἀντ' ἀλκιδνῆ
Τὴν ὡδ' ἀνέσθηκαν

Τὸν

οἱ δὲ τὸν Εὐρανόσσοις ἐνιδρυταὶ παλωρίζῃ πόλει,
οἱ ἄνδρες πολῖται.

Σωρὸν γὰρ εἶχε χρημάτων μεμναμένοις
Τελεῖν ἐπιχειρά.

Πολλὰ γὰρ ποττὰν ζῶαν τοῖς παισὶν εἶπε χρήσιμα.
Μεγάλα χάρις αὐτῷ.

Laudat eum ὅτι πρὸς ζῶαν εἶπε χρήσιμα, et quidem παῖδῃ, qui Oeconomiae nondum sunt capaces, multo minus, quae ad plures pertinet, Politicae. Haec igitur pars diutius Poetarum fuit, quam Comicorum; quia prius fuit Poetae nomen quam Comici. Ac Poetae docuerant τὰ πρὸς ζῶαν χρήσιμα, priusquam extaret apud Siculos Comoedia, ad quos τὰ δραματικά et eorum inuentionem, ut ex voce δρᾶν, quae κατὰ διαλεκτὸν illorum est aut vicinorum, probat Aristoteles, proprie spectat. Atque haec causa est cur Philosophi, et praecipue septem illi Graeciae, neglecta plerumque (non semper tamen) Μελοποιίᾳ, id est, numeris et similibus (nam ita nos illam vocem qua de Musica utitur Plato, sumimus) sententias in quibus de moribus, de Deo, de virtute egerint, quae ad hanc παιδείαν spectabant ᾠσματα καὶ ᾠδομένα dixerint. Vnde Thaletis ᾠσματα, et aliorum fere omnium a Laertio citantur: quae Carmina a veteribus Latinis dicta sunt. Quod, quia a nemine adhuc ostensum est, monere lubet; cum instituto nostro maxime conducatur. Hinc illud apud Dionysium Catonem:

Si DEVS est animus, nobis ut Carmina dicunt.
Carmina, id est, dicta Philosophorum. Causa est, quia dicta illa breuia, quibus sententias suas, de Deo, deque reliquis includebant, ᾠδομένα dicebant, id est, Carmina. Sic ᾠδομενον Thaletis illud extat:

Οὐτὶ τὰ πολλὰ ἔπη Φρονίμην ἀπεφῆνατο δόξαν.
Chilonis:

Ἐν λιθίναις ἀκόνταις χρυσοῦς ἐξετάζεται.
Hodieque, quod observatum non fuit, ᾠδομένα, siue ᾠσματα habemus, in libello illo, qui a moribus Cato inscribitur. Primo enim in ᾠδομένοις de Deo agebatur quod et sequutus est ille: qui ut propositi sui rationem occulte redderet, citat continuo τὰ ᾠδομένα, additque, nobis ut Carmina dicunt, id est: ὥσπερ ἐν τοῖς ᾠδομένοις τῶν φιλοσόφων τῶν παλαιῶν γράφεται. Atque haec causa est, cur breues sententias praemittat: ut, Aleam fuge, et similia. In prioribus enim illis filium suum instruit, sicut in Hypothecis Hesiodi alumnus suus Chiron. His cognoscendis aliquantum temporis impendere poterant in praelectionibus suis triplicales quidam, prius quam Poeticen vniuersam, in qua non solum nihil vident,

sed cuius usum ignorant, in contemptum adducerent, et minus certe ocio suo abuterentur. Inuenirent numquam tam humiliter Platonem et Aristotelem de Poetis sensisse, quin semper ex illis discerent. Nos pergamus. Prima igitur materies qua hominibus innotuerunt Poetae, haec doctrina fuit, quae primo ἐργῶν tractatur: nimirum, καθ' ἑτέρας et παραγρητικά, ὑποθήκαι. Hoc sine vitae hominum adhibebantur, ut vel aetate prouectiores docerent, sicut Persen Hesiodus: vel minores, et qui modum viuendi habere nondum poterant. Comicus diuidit eos, qui virtutem docent in διδασκαλὸς, καὶ ποιητάς. Ah, alteris pueros, ab alteris prouectiores doceri vult.

ταῖς μὲν γὰρ (inquit) παιδαρίαισι
Ἐστὶ διδασκαλός, ὅστις φράζει, τοῖς δ' ἡβῶσι ποιηταί.
Vtrumque tamen confunditur. Et praesentia enim, et postea scriptis, temperantiae et iustitiae magistri erant publici, quibus ἐπὶ ἀρετῆς παιδείᾳ maximae quique nobilissimae committebantur. Vnde etiamnum Platonis aetate κομῶδες Poetis, tamquam propria, attributa fuit. Qui semper ὁ σοφὸς Ἡσίοδος, ὁ σοφὸς Ὀμηρος, ὁ σοφὸς Ἀρχιλόχος, et multis post eam aetatibus, quamuis ignota esset causa. Sic de Repub. 2. postquam de Homero, Hesiodo, et Musaeo egerat, Οὐμῶν, inquit, ἐπειδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δηλᾷ μοι οἱ σοφοὶ καὶ τὴν ἀλήθειαν βιάται, καὶ κύριον εὐδαιμονίας. Paulo post: Τὴν δὲ τῶ σοφωτάτῃ Ἀρχιλόχῳ ἀλώπεκα ἐληττέον ἐξόπισθεν, κερδαλέαν καὶ ποικίλην. Primum, quod docebant olim, fuit temperantia. Ingenuorum itaque liberis ante pubertatem continuo praescriiebantur, ut prospicerent, ne forte auderent τῆς ὥρας χαρίζεσθαι, quos παιδαγωγούς Graeci, Athenienses ἀκολαῖθας, Latini *Comites*, *Custodes*, antiquiores etiam εὐνέχας et αἰοιδας dixerunt: quamuis eorum proprie munus docere esset. Ἀκολαῖθοι saepe apud Platonem dicuntur. Alcibiades in Conuiuio negat se, quod formosus esset, absque ἀκολαίθῳ, primo Socratem adire ausum fuisse: Ἐφρόνῃ γὰρ ἤδη ἐπὶ τῇ ὥρᾳ, inquit, θαυμάσιον ὄσον, ταῦτα οὖν διανοηθεὶς πρὸ τῶ ἐκ εἰωθῆς ἀνευ ἀκολαίθου μόνος μετ' αὐτοῦ γίνεσθαι, τότε ἀποπέμπων τὸν ἀκολαίθον, μόνος συνεγινόμεν. Et in Charmide: ἀλλὰ καλῶς ἔφη λέγεις, καὶ καλῶσιν αὐτὸν καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἀκολαίθον, ναὶ ἔφη καλεῖ Χαρμίδην. In cuius vocis interpretatione labitur doctissimus Politianus. Virgilius eosdem simili ratione *Comites*, dixit, qua Graeci ἀκολαῖθας, Lib. Aeneid. 5.

At pater Aeneas nondum certamine missa

Custodem ad sese comitemque impubis Iuli

Epitidem vocat.

Ex

Ex his rursus antiquissimi illi fuere, quibus matronae καὶ πόρνηαιδων committebatur. Qualis celeberrimus ille Homeri fuit Odyss. γ. qui αἰδὼς ab illo dicitur. Idem σπάδωνες et εὐνᾶχοι postea Graecis, Latinis *Custodes* dicti sunt. Hesychius, αἰδὼς, αἶδος, καθαρώδης, καὶ ὁ ποιητής, καὶ ὁ θεῖος νόμος, ὁ εὐνᾶχος ποδῶν. Manifeste αἰδὼν εὐνᾶχον exponit. Quid vero sit εὐνᾶχος ποδῶν, numquam intellexi, donec approbante tandem mirum in modum maximo Scaligero, εὐνᾶχος, σπάδων, emendavi. Veteres enim Magistri, αἰδὼν illum Homeri, qui in officio Agamemnonis uxorem continebat, εὐνᾶχον, interpretati sunt, quo respicit antiquarum omnium Glossarum Epitomator, earum praesertim, quae ad Homerum spectant, Hesychius: qui non aliud in animo habuit, cum αἰδὼν, σπάδων interpretatus, quam quod diximus. Idem Hesych. Αἰδοί, περιβόητοι, ὀνομαστοί, ἢ εὐνᾶχοι. Eustathius; τινὲς δὲ αἰδὼν τὸν εὐνᾶχον παρεποίησαν, ὡς αἰδοῖα μὴ ἔχοντα: id eo enim Homericus αἰδὼς quid non excogitarunt Veteres? Sententiam illam reprobat Didymus, seu quicumque est, cuius brevis in Odyssaeam Scholia habemus, τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ αἰδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπέχον· τινὲς δὲ κακῶς νοήσαντες τὸν εὐνᾶχον ἀπέδωκαν. Sed neuter mentem Veterum intellexit, nec Eustathius, nec commentator ille. Nam qui αἰδὼν εὐνᾶχον esse dixerunt, τὴν τάξιν respexerunt: non autem τὴν τῷ σώματος λείψην, id est, munus, non priuationem corporis: quamobrem errat Eustathius, qui εὐνᾶχον exponit, τὸν αἰδοῖα μὴ ἔχοντα. Nam cum αἰδὼν illum Veteres εὐνᾶχον exponunt, nihil aliud volunt, quam si nos *Custodem* exponeremus: quia *Eunuchi* iidem dicebantur, qui *Custodes* postea. Quippe cum σωφρονιστὰί Ποιέαι essent, et custodiae ab antiquis saepiarum praeficerentur, quo res extra suspicionem esset, Eunuchi illi muneri apud Barbaros adhibebantur: qui postquam γυναικωνίτιδα non modo occupant, sed et puerorum curae praefuerant, manifestam integris gentibus ruinam inuexerunt. Atque hoc est de quo libro de legib. I. I. conqueritur Plato, διεφθαρμένην τὴν παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας, τὴν Μηδικήν, ἐπεὶ περιεῖδον ὑπὸ γυναικῶν καὶ εὐνᾶχων παιδευθέντας αὐτῶν εἶς ψυχῆς. Apud Graecos et Romanos cum obtinuit haec corruptela, non aliam τάξιν habuerunt quam Homericus αἰδὼς, quamvis mutilati et moribus dissimiles. Talis erat, in quem elegantissima Nasonis exstat elegia,

Hei mihi quod dominam, nec vir, nec foemina servas!

Εὐνᾶχοι igitur et σπάδωνες, οἱ αἰδοί ab Hesychio dicuntur, non quod Homeri tempore idem erant, sed quod postea idem

munus

munus spadones obtinuerint. Illi enim sunt qui postea a Nélone, Propertio, Plauto et reliquis *Custodes* dici coeperunt. Apud antiquos certum est, continentiae magistros, quamvis integri essent, εὐεχες dictos esse: quod nomen temperantiae est, non foeditatis. Causa haec est. Vetusissimi τὸ εὖ νῦν εἶναι intemperantiae directe opponebant, cuius partes omnes ἀνόντα dicebant. Vnde illud apud Comicos, ὕμνε τ' ἀπέχεσθαι, καὶ ἀνόντων πάντων. Opponebant enim σωφροσύνην καὶ ἀφροσύνην, id est, temperantiam et demeritiam, sicut postea σωφροσύνην et ἀνοησίαν Philosophi. Atque hoc est quod notat Aristot. Nicom. VII. c. XI. εἰς ἡμετέρου τῷ φρονεῖν αἱ ἡδοναί, καὶ ὅσω μᾶλλον χαίρει, μᾶλλον οἶον τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐδέσθαι γὰρ δύνασθαι τι νῆσθαι ἐν αὐτῇ. Vnde pro ἀφροδισιάζεσθαι, μωραίνειν dicebant et ἀφρονεῖν, et apud Comicos σινάμωροι sunt οἱ καταφρεῖς. Atque hac ratione, ut in Rhetoricis notat idem Philosophus, factum suum excusabat Helene apud Euripidem, quod ἡ ἀφροδίτη nihil aliud esset, quam ἡ τῆς ἀφροσύνης ἀρχή. Καὶ μῶρα γὰρ πάντ' ἐστὶν ἀφροδίτῃ βροτοῖς, καὶ τένορ' ὀρθῶς ἀφροσύνης ἀρχαὶ θεᾶς. Hinc humanae sapientiae princeps Homerus, de casta muliere quoties agit,

— — Φρεσὶν, inquit, κήχετ' ἀγαθῇσι,
id est, ad verbum, εὖ νῦν εἶχε. Haec quoque causa est, cur Horatius τὸν σωφρονέντα integrum vocet:

— — ex integrae

Tenitor Orion Dianae,

Virginea domitus sagitta.

Integrae, id est, castae, et ut Homerus loquitur, Φρεσὶν ἀγαθαῖς κεχημένῃς. Sic *integrum* opponit alibi amanti:

Brachia et vultus teretesque furas

Integer laudo: fuge suspicari,

Cuius octauum irripidauit aetas

Claudere Iustrum.

Putabant videlicet, intemperantiam mentis esse mutilationem καὶ πῆρωσιν: quemadmodum auditoribus nostris ibi pluribus, ex Philosophis, ostendimus. Nunc enim quantum possumus a multorum auctororum testimoniis abstinemus, et ad institutum nostrum pergemus. Et certe omnis sere vitii nomine τὸ ἀφροδισιακὸν notabant Veteres. Sic ὕβρις a Comico rei Venereae intemperantia dicitur, et ὕβρις maritus qui a coniuge sua saepe una nocte τὴν χάριν flagitat. Negat enim Theseum ὕβρις ἦν, sed σωφρονέντα.

— — εἰ γὰρ ἦν ὕβρις

Οὐδ' ἡδὺς ἐν τοῖς σπέρμασι τὴν νύκτα παννυχίζειν,

Τυνὴ δὲ σινάμωρμένη χαίρει.

More

More enim Anticorum suorum loquutus est, qui ὑβριν τῇ ἀκολασίᾳ, et ὑβρίσιν τὴν ἀκόλαστον dicebant. Sic Tyrius Maximus τὴν ὑβρίσιν ἔρωτα opponit, vel amorī Platonica, vel τῇ σωφροσύνῃ. Serm. 10. Ἀλλὰ αἰσχρὸν μὲν θάλασσαν ἵππος ἀφροσύνης, αἰσχρὸν δὲ ἀκασμα ὑβρίσιν ἔρωτα. ἔτις ἔστι ὁ ἔρωτα ὁ τῆς κρημνῆς πηδῶν, ἔτις ὁ ποταμὸς περὶ ὃν ἔστι Φος λαμβανῶν. Et Serm. 6. Οὗτος τῆς πολιτείας τρόπος, ὡς ἐν Πειραιῇ πλαττόμενος, ἔδδ ἐν Κρήτῃ νομοθετούμενος, ἀλλ' ἐπὶ προφάσει ἡρωικῇ ὑπὸ Φιλοσόφου δεικνύμενος, δὲ οἰκονομίας ἡρωικῆς ἀρχόντες αὐταργοί, προβεβυγμένοι, ἀριστοὶ ἀγαθοὶ προπολεμῶντες. γυνὴ σωφρων, ἀντιπαττομένη ὑβρίσιν νεανίας. Et 32. ὑβρίσιν ἀντὶ τῆς ἀκολασίας posuit, et patres Venereas, τὰ ὑβρίσιν πεφυκότα dixit, λυχνεῖτω ἡ γλῶττα. τῆς ἐσθῆτος οἱ ὀφθαλμοὶ, ἐκλυέτω ἡ ἀκοή. πληρῶσθαι γαστρί, ὑβρίσιν τὰ ὑβρίσιν πεφυκότα. Dicebant et ἀδινίαν, et vice versa δικαίαν τῆς σωφρονέντας. Synesius antiquarum elegantiarum magnus imitator: τὰ γὰρ εἰς Ἀφροδίτην ἐγὼ δὲ καὶ ὁ αἰότατος καὶ τῷ Βελλεροφόντῃ σωφροσύνης ἀμφισβητήσαιμι. Aristoteles Rhetoric. 2. τῆς σωφρονίας laudat, ὅτι ἐκ ἀδικοῦ. Εὐνῆχοι igitur apud Veteres omni fuerint apparet. Atque haec causa est, cur idem Synesius Encomio caluici, ubi de Homérico αἰοδῶ agit, Cometen eum fuisse negat, quales postea mollissimi illi Eunuchi erant. Οἶμαι δὲ ἐγὼ καὶ τὸν αἰοδὸν ὃν Ἀγαμέμνων τῇ Κλυταιμνήστῃ μελεδωνὸν ἀπολέλοιπε, τὰ κατ' ἡμᾶς εἶναι γένεα. κομητὴ γὰρ ἐκ ἀν ποτε γύναιον ἐκ διαβεβλημένης οἰκίας ἐπίστευσε. Atque haec quidem de Παιδείᾳ, et de iis qui hanc apud Veteres τῇ τάξει professi sunt

CAPVT VII.

Aliquantum iam promouimus. Ostendimus, primo Hesiodi, nihil commune esse cum secundo: nisi quatenus in ea proponitur, aut quatenus ad ea praeparat lectorem in primo, quae est traditurus in secundo (adhuc enim loquimur cum vulgo qui in libros diuisit hoc scriptam: quam recte autem sigillatim postea ostendemus.) Quam multi sint quos ipsa deceperit inscriptio Veteres Recentioresque, dubium ei esse non potest, qui diuersitatem considerat sententiarum; quae ut omnes verae esse non possunt, ita omnes falsae esse possunt. Et ut omnes de posterioribus quibus aliquid statuerunt: ita primum penitus vel neglexisse, vel in iudicio de eo ferendū cecidisse videntur. Quod omnino aliud illius sit κριτήριον, quam reliquorum. Quod si alibi in Veterum scriptis sepulchrum conglanatumque inueniamus, operam non desisse exi-

stimabimus. Catum igitur in morem qui *ἐνηλατῶντες* ad cubile ferae deducuntur, vestigia sequemur: ut nimirum videamus, an ex odoratu aliquid a vobis deprehendi possit. Servius ad primum Georgic. ita de Poeta suo, simulque de hoc nostro, et de his libris agit: *Ingenii autem egit arte, ut potentiam nobis sui indicaret ingenii, coarctando lata, et angustiora dilatando. Nam cum Homeri et Theocriti breuitate scripta collegeris, unum Hesiodi librum diuisit in quatuor. Cum autem Grammaticus ille, de libris ad Persen loquatur, quos Maronem ibi frustra expressisse existimauit, unum librum tantum nouit, qui est procul dubio secundus: in quo de Agricultura agitur; quamuis non ex instituto primo, et proposito Poëtae. Ita primum a secundo penitus disiunxit. In his cum nec Suidas, qui simpliciter τῶν Ἑγγῶν meminit, neque reliquorum quisquam, auxilium ferat nobis, iterum ad eum recurtemus, qui fusissime scripta eius pleraque recenset, et ob oculos ponit. Is autem est Manilius, qui hoc modo:*

— — sed proximus illi.

Hesiodus memorat Diuos Diuumque parentes,

Et Chaos enixum terras, orbemque sub illo

Infantem, et primum titubantia sidera corpus.

Titanas iuuisse Iouis cunabula magni:

Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,

Atque iterum patrio nascentem corpore Bacchum,

Omniaque immenso volitantia numina mundo

Quin etiam ruris cultus, etc.

Hesiodus cum diuersa libro primo pertractet, praecipuum est quod ibi primus manifeste secundam τῶν λογικῶν speciem commemorat, de quibus aliquoties inculcat, et sub quibus saeculum suum collocat (cur autem et qua ratione infra dicemus) nimirum τὰς Δαίμονας, qui in ἐπιθυμητικῷ, in quo scripsit Hesiodus, inspectores rerum humanarum, et legati quasi primae Diuinitatis, id est, τῆς πρώτης τῶν Θεῶν δυνάμεως, quam Iouem illi dicunt, circa terram praesentes versari existimabantur: vnde ἐπιχθόνιοι a Poëta appellantur. Eo spectant illa,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλης διὰ βελάς,

Ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,

Οἱ ῥα φυλάσσωσιν τε δίκας, καὶ σχέτλια ἔργα

Ἥερα ἐσθάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν

Πλατοδόται.

Item:

Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπιχθονὶ πελυβατέρη

Ἀθάγατα ἄνθρωπος: φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,

Οἱ

Οἱ γὰρ φυλάσσεσθιν τε δίκας καὶ σφέτερά τε ἔργα,
Ἡέρα ἐσάμενοι, πάντα Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Manilius igitur κριτήριον huius libri primi esse voluit, id de quo praecipue agitur. Quia primus Hesiodus, ut ex aliis etiam Veterum ostendemus, quemadmodum in Θεογονίᾳ de Diis, siue de prima Diuinitatis specie; ita in hoc libro primus distincte de secunda egit, nimirum περὶ τῶν Δαιμόνων, περὶ τῶν ποτανῶν θεῶν. Quod quidem κριτήριον omnibus de quibus infra disputabimus, cum cohaerentiam totius doctrinae ostendemus, firmiter stabilietur. Haec secunda Diuinitatis species, siue εἶδος λογικὸν, duabus proprietatibus, quae peculiariter conueniant illi, a Poëtis distinguitur. Prior est, quod *volare* eos dicant, deinde quod circa terram, quod Latinus Poëta dixit, *τοτο mundo versari*. Ab altero Hesiodus eos Φοιτῶντας, ab altero ἐπιχθόνιας dixit: utrumque quoque in Manilio est. Manilius itaque Deos illos de quibus Hesiodum hoc libro egisse ait, *numina volantia*, dixit: quorum descriptionem, quod nulli unquam in mentem venit, huius libri subiectum facit. Ac primo Φοιτῶντας eos vocat ea ratione auctor noster, quia manifestius ποτανοὶ dicebantur, quod ad verbum cum voce Manilii conuenit. Ita in oraculo quodam apud Eusebium Praeparationis Euangelicae Lib. IV.

Ὅσσοι δ' ἄμφι γαῖαν ποτοῶμενοι αἰὲν ἔασιν

Τοῖςδε Φόνε πλησας πάντα πυρεπκηθέα βωμόν

Ἐν πυρὶ βάλλε δέμας θύσας ζωοῖο ποτανῶ.

Nec aliud in animo habebant Veteres, cum illis *volantia* tantum, id est, ποτανα, ut in oraculo est, sacrificarent. Eadem ratione et a Graecis Theologis πλάνον γένος dicebantur, id est, *genus vagum*, quae vox Hesiodicum illud Φοιτῶντας ad verbum exprimit, et ἀλινδούμενοι θεοὶ, καὶ κυλινδούμενοι, id est, *volubiles Di.* Synesius de insomniis: Τὸ γὰρ ἢ πάντως, ἢ παρὰ μικρὸν ἀληθίζεσθαι, θεῶν ἐσιν, ἢ πέλας τῶν θεῶν. τὸ δὲ γε πλάνον ἐν ταῖς προρρήσεσιν ἀληκτικὸν ἐστὶ τῶν ἀλινδωμένων εἰς ὕλην, ἐμπαθὲς καὶ φιλότιμον. Eadem ratione eos et ἀληκτικὰς dicebant, quod loco certo non continerentur; tamquam, ut loquitur Niceph. Synesii Schol. λῆξιν καὶ τόπον ἐκ ἔχοντας. Eadem ratione οἱ περίε dicebantur: quod humanae vitae inspectores per totum vniuersum diffrunderentur, tamquam, ut idem loquitur, περιβάλλοντες τῶν μεγάλων θεῶν βασιλείας ὀφθαλμοί. Secunda proprietas est, cum *in mundo volitare* dixit: *mundus* enim est quod χθὼν et γαῖα Hesiodo et aliis: vnde ἐπιχθόνιοι, et Φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, et in oraculo ποτοῶμενοι ἄμφι γαῖαν dicuntur. Atque haec causa est, cur a Chaldaeis θεῶν χθονὸς dicebantur. Quamquam

Pythago-

Pythagoricam vocem proprie expressit Manilius, qui *ἐγκοσμίας* *θεός* dicebant. Postremo, quod et addi potest, manifeste per vocem *Omnia*, vocem Hesiodi *μύριοι* expressit, aut *τρεῖς μύριοι*. quod Manilius esse *ἀρίστον* ostendit. Quare eam vocem Clemens alii- que patres *ἐπὶ χλυσασμῶ* referunt, propter multitudinem. *Τρεῖς μύριοι* itaque Manilius vertit, *omnia*, sequutus procul dubio Interpretes vetustissimos, quales tum temporis extabant in Hesiodum multi, qui illud *τρεῖς μύριοι* exponebant *πάντες*; quod etiamnum in Proclo habemus, his verbis: *ἡ μὲν μυριάς δηλοῖ τὸν πάντα τῶν δαιμόνων ἀριθμὸν, ἐν ᾧ παραλαμβάνεται τὸ δαιμόνιον γένος*, et plura quae eo spectant. De iis egisse primo Hesiodum primoque distinxisse τὸ λογικόν, in libro *Περὶ τῶν ἐλλειπομένων κλησμῶν* Plutarchus ostendit: *Ἡσίοδος δὲ καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθετο τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη θεός, εἴτα δαίμονας πολλὰς καὶ ἀγαθὰς, εἴτα ἥρωας, εἴτα ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων οἷς ἀνθρώπους ἀποκριθέντων*. Constituit igitur *κρητταίον* horum librorum τὴν *Δαιμονολογίαν*. Partim quod circa eam tota doctrina, quae hic traditur versetur; id quod breui apparebit; partim quod minime inusitatum esset, a parte libro inscriptionem imponere. Sicut enim Rhapsodi inter canendum Homeri libros diuidebant; sic citharoedi totum τῶν *Ἑργῶν* in conuiuiis cum ad citharam canerent. Vbi illud etiam notandum venit, de quo infra agimus, non in libros distinctum fuisse hoc scriptum, sicut hodie circumfertur, quod valde recens est, sed in partes suas. Apud Plutarchum in *Symposiacis*, citharoedus qui haec Hesiodi canebat, cum Homericæ Rhapsodo certat: citharoedus ab eo versu inchoat, *Οὐκ ἄρα μῦθον ἔην*. Quod carmen *περὶ τῶν εἰδῶν* fuit. Rhapsodus vero ab illo Homericæ, *Ζεὺς δ' Ἥρην ἐκάλεσσα καὶ στυγνὴν ἄλοχόν τε*, in nuptiis Ptolemaei. Carmen *περὶ τῶν εἰδῶν* sequitur Pandora. In Pandora rursus sunt minutae partes, qualis est *πιδουγία* et aliae, quarum Grammatici meminere. Pandoram sequuntur *Periodi*, seu pars illa quae τὰς *λῆξεις* continet; usque ad τὴν *ἐξύμνησιν* τῶν ἡρώων, quae ibi desinit, *Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφειλον ἐγώ*. Prima *λῆξις* est aetatis aeternae, quae τὰς *Δαίμονας* constituit; quae, ut dixi, *προσεννέας* antiqui, Manilius *volantia numina* dixit. Sicut autem minus insolens erat, libram integram *Iliados* a parte dicere *Πατρωὴ κλισίαν*, vel *λύτρα*, vel *ἐρκίων ἀφάνισιν*, vel *ὄρκίων κατὰ χασιν*, *Odyssaeae*, *Κυκλωπείαν* et *νεκυίαν*, et quod plus est, interdum a voce vnica, in illo aut illo libro obuia, sicut *Iliados* quartus liber *ἐπιπώλησις* dicitur, quod ibi dixerat de rege Poeta, *ἐπιπώληται σίχας ἀνδράων*. Eusebius, *ὁ δὲ*
εχθρ

σχολιασά πολλὰ καὶ μέμνηται καὶ χωρὶς τινὸς προσθήκης τῆς ἐπιπώλησεως· οἷον ὅτι Φησὶν ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἐπιπώλησει, ἡγουν ἐν τῇ Δ ῥαψωδίᾳ: et paullo post, ἐπιπώλησις δὲ καλεῖται ἡ Δ ῥαψωδία, διότι ἐν αὐτῇ ἐπιπωλεῖται σίχας ἀνδρῶν ὁ βασιλεὺς. Ita interdum et a prima voce partem integram distinguere: sicut Βοιωτία Poetae catalogus appellatus fuit: ut nimirum memoriae consuleretur Rhapsodorum: ita quoque Δαιμονολογίαν primum τῶν Ἔργων vocat Manilius, quod ex illa parte pleraque dependeant. Sicut autem Tragoediae nihil aliud, quod ad Oeconomiam, quam τεμάχη poeseos Homericæ erant, et exiguam aliquam partem comprehendebant, propter angustiam Tragicæ periodī, quæ exiguis limitibus terminatur: secus si fiebat, ἐποποιικοῦ et πολυμύθου nomen incurrebat Poeta, qualis fuit Agathon, teste Aristotele, qui in eo solo peccavit, alias probus, et ut cum Comico loquar, τῶν γνησίων. Ita Scholiorum auctores, Alcaeus, Anacreon, Praxilla, et alii, in partes Hesiodi παραινετικά διuidebant: quod antea fecerant οἱ πρὸς λύραν ᾄδοντες. Primum enim Scholiorum argumentum παραινέσις fuit. Athen. καλὴν δὲ ταύτην ἐνόμιζον, τὴν παραινέσιν τε τινὰ καὶ γνώμην ἔχειν δοκοῦσαν χρησίμην εἰς τὸν βίον. Ita, ut dixi, hos libros in partes et membra diuidere solebant. quorum non ultimum est, ἡ Δαιμονολογία. Quod κριτήριον inventum retinebimus, donec quomodo in sequentibus magis magisque cohaereat, et quem locum in reliquis partibus habeat, ostenderimus. Si quis igitur potissimam huius libri primæ partem quaerat; dicam esse ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣ.

CAPUT VIII.

Inuenta aliqua libri primæ nota, illud tenendum: duplicem Παιδείαν, siue docendi Poetarum vetustissimis fuisse rationem: quarum utraque in hoc locum habet. Est enim vel adumbrata, vel manifesta. Adumbrata est, quæ vel fabulosis narrationibus constat, ut de Pandora, vel fabulis, ut de Accipitre. Manifesta, ut praecepta de moribus in primo, de administratione domestica in secundo. Nos ea quæ tractanda nobis sunt pertexemus, quæque ad priorem spectant Παιδείαν explicabimus: quæ ad posteriorem ostendemus. Diuisio libri vtriusque, quod ad contentum hæc est, Agricultúra et Navigatio, Γεωργία καὶ πλῆξ: finis vtriusque idem ἡ κτῆσις. A præcepto inchoat, desumpto a diuisione τῆς ἐρίδος: quarum alteram improbat, bella nimirum et iudicia, quod a proposito patrisfamilias abhorreant: alteram laudat, quæ ad eundem finem tendit, ad quem Oeconomice, τὸν τῶν ἐπιτηδείων πόρον.

ρον. Post hanc diuisionem op̄eris, sequitur diuifio ex obliquo, et in transitu quasi, his verbis, Αἰψά κε πηδάλιον. Vbi duo proponuntur circa quae cura et industria hominis, cui res familiaris curae sit, versari debeat. Alterum est πλῆτος, qui e terra petitur, et designatur per ἔργα βοῶν: quo vniuersus terrae cūltus, et quae ex ea proueniunt, comprehenduntur: ὁ πλῆς, qui sub se comprehendit τὸν πόρον, quae est altera vitae comparandae ratio, quam designat τὸ πηδάλιον. Viriusque rationem cum labore coniunctam esse ait, causa hominum: quorum scelus in Promethei fraudem deriuat, τῷ ἀπατῶντος τὸν Δία. Hac occasione, elegantissima intexitur Pandora fabula, ex qua cum potissima huius libri atque adeo totius doctrinae dependeat ratio, Graeculi tamen, vt solent, loquacitate sua non tam spem nobis explicandae allegoriae illius quam voluntatem paene praeripuerunt. Dicemus tamen non ea tantum, quae totius operis Hesiodi proposito maxime conducere videbuntur; sed et quae vera sunt, et necessaria, et sine quibus, quae his libris traduntur intelligi posse nemo sanus concedet. Porro priusquam id quod de Pandora dicitur, aggrediamur, doctrina Periodica explicanda est, quae Pandora πρῶθυςέρως, et more Poetis vsitato subiungitur, cum praemittenda fuerit.

CAPVT IX.

Periodos veteres Platonici, ex opinione praeceptoris sui, duas statuebant: quarum altera mundum a Diis regi existimabant: altera tamquam animale sibi et industriae suae, hominumque προμηθεῖα permitti, de quibus ex opinione veterum Poetarum multa in Politico suo Plato, qui inter alia: τὸ γὰρ πᾶν τόδε, τότε μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς συμποδηγεῖ πτρευσόμενον, καὶ συγκυλεῖ, τότε δ' ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περίοδοι τῷ προσήκοντος αὐτῷ μέτρον εἰλήφασιν ἤδη χρόνον. τὸ δὲ πάλιν αὐτόματον ἐς τὰναντία περιάγεται, ζῶον ὂν, καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τῷ συναρμύσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. τῷτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀντίπαλιν ἵέναι, διὰ τόδε ἐξ ἀνάγκης ἐμφύτον γέγονε. Statuit Plato, interdum a Deo moueri, regi, Hestique hoc vniuersum, donec expletis sit ille ambitus: tum rursus sua sponte mundum regi, sibiue permitti. Huius alterius Periodi exemplum, sub Saturno locabant: cuius felicitatem ἐν τῷ τῷ βίῳ αὐτομάτῳ, id est, spontanea rerum omnium suppeditatione, sine labore vlllo statuebant: quae vita excludebat τὴν προμηθεῖαν οἰκονομικὴν: id est, humanam in tuenda et comparanda re familiari curam, quia sub τῇ
προνοίᾳ

προνοία multo felicius, agebat: ideoque merito cum eo Plato
 Monarcham suum confert, Τὸδ' ἔν τῶν ἀνθρώπων λεχθέν
 αὐτομάτῃ περὶ βίᾳ, διὰ τὸ τοιόνδε εἰρηται, inquit, θεὸς
 ἐνεμὲν αὐτὰς, ἐπισατῶν, id est: *Quod igitur de spontanea*
illa hominum vita dicitur, ob hanc causam dictum est: quia ipse
Deus ipso alebat, tamquam rex eorum et praeses. Multa ibi-
 dem talia: in quibus verbis fere Hesiodi, quamuis nusquam
 meminerit eius, Periodi illius felicitatem describit. Sicut igitur
 Periodus haec felix et sub imperio Deorum, sic deficiente
 hac et elapsa, ut diuinum imperium, ita benignitas Deorum
 defecit, et felicitas humana. Sicut prius saeculum sub
 Deo est, ita alterum sub Fortuna et collegis eius τοῖς Δαίμο-
 σιν. Igitur ut res sit dilucidior, sub altero τὸ τῆ βίᾳ αὐτό-
 ματον statuebant, sub altero τὸ ἀναγκαῖον, sub altero vitam
 sponte affluentem, sub altero vitae comparandae, labore mul-
 to et industria, necessitatem: in quo Iupiter et singuli Dii ea
 quae prius ipsi ministrabant, quae hominibus sine cura, sine
 labore, sine Oeconomica ratione, suppeditabant, fortunae
 permiserunt, aut, ut Plato τῇ εἰμαρμένῃ καὶ ἐπιθυμίᾳ. Vnde
 maximo labore singula hominibus inuestiganda fuerunt: sin-
 guli enim Dii singula dona sua secum sustulerunt, quod He-
 siodus κρύπτειν βίον dicit eleganter. Plato ibidem: ἐπειδὴ
 τὸ μὲν ἐκ θεῶν, ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὲ τῆς ἐπιμελείας ἐπέλι-
 πεν ἀνθρώπους, δι' αὐτῶν τε ἔδει τὴν τε διαγωγὴν καὶ τὴν
 ἐπιμέλειαν αὐτὰς αὐτῶν ἔχειν. *Postquam autem Deorum im-*
perium, de quo iam dictum est, hominum curam gerere desuit,
sibi ipsis illi prospicere, suique curam gerere coacti sunt. Pro
 duabus illis Periodis, quinque Periodica saecula, seu reuolu-
 tiones saeculares constituit Hesiodus, quarum prima, secunda
 et tertia, sub ἡγεμονικῷ sunt: quarta sub θυμικῷ, quinta
 sub ἐπιθυμητικῷ. In quod saeculum incidit Hesiodus et Per-
 ses. Ex quo sequitur, necessariam esse rei familiaris curam,
 postquam diuitiarum incessit cupido, quam sequuta est iudi-
 cum iniquitas, quos ignorare ait, Ὅσσον ἐνὶ μαλαχῇ τε καὶ
 ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειρα. id est, quam facile olim viueretur,
 priusquam Dii humanum genus τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ τύχῃ
 permiserant. Tria saecula Hesiodi cur sub ἡγεμονικῷ colloca-
 tim, quartum sub θυμικῷ, causa haec est, quod Heroicum,
 maxime ab Historicis, celebratum sit et Poetis, ab hac parte:
 quales sunt Thebani, qui μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο, et Troiani,
 qui Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο, bellum gesserunt. Huc illa spe-
 ctant ex Photii Excerptis: Θυμῷ δὲ διανισαμένην πολιτείαν
 τὴν ἐπὶ πολέμας καὶ μάχας, καὶ ὡς ἐπίπαν Φάναί, τὴν πε-
 ρὶ πρωτείων καὶ δόξης ἀγωνιζομένην, οἶαν γενέσθαι τὴν ὑπὸ
 Ττ 2 τῆς

τῆς ἱστορίας ἐνάστοτε θρυλλομένην ἀνέχμεν. Fuit ergo de his saeculis Veterum haec opinio. Sicut ex ἡγεμονικῷ factum erat θυμικόν, ex θυμικῷ ἐπιθυμητικόν, sic futurum iterum ex ἐπιθυμητικῷ ἡγεμονικόν, ex ἡγεμονικῷ θυμικόν, atque ita deinceps. Ita ut perpetuus quidam esset Περίοδων lapsus et reuolutio. Vnde infelicitatem suam deplorat alibi hoc libro Poeta, quod non aut prius natus fuisset, aut serius; ante τὸ ἐπιθυμητικόν nimirum, aut post illud: sicut suo loco ostendemus. Circa periodorum reuolutionem Hesiodicam, tota Maronis Pollio versatur, cuius rationem ignorarunt Interpretes. Primo enim exspectari ait τὸ ἡγεμονικόν, sicut sub Saturno fuerat.

Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo.

Iam redit et Virgo, redeunt Saturnia regna:

Iam noua progenies caelo demittitur alto.

Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum

Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,

Casta faue Lucina.

Habes τὸ ἡγεμονικόν, accipe τὸ ἐπιθυμητικόν:

Pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis,

Quae tentare Ibetis rariis, quae cingere muris

Oppida, quae iubeant telluri insindere sulcos.

Habes τὸ ἐπιθυμητικόν, aut eius effigiem; iam reuolutionem accipe τῷ θυμικῷ, quod Heroicum Hesiodo vocatur.

Alter erit tum Tiphys, et altera quae uehat Argo

Delectos Herous: erunt etiam altera bella,

Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Habes τὸ θυμικόν, ubi vox *iterum*, sicut apud Hesiodum τὸ ἔπειτα, circumuolutionem eiusdem saeculi notat, καὶ τὴν περίοδον. Exitum siue terminum τῷ ἡγεμονικῷ Maro *ultimam aetatem Sibyllini carminis* vocat: quod τὸ ἡγεμονικόν ultimum inter aetates erat. Quo desinente, duo priora iterum reuocabantur. Mirum itaque non est, si eius ratio fugerit Seruium: ita ut fuerint nonnulli, inter quos Pomponius Sabinus est, qui Maronem ibi de Hesiodo agere existimarint: *Vel intelligit, inquit, de Hesiodo Poeta, cuius Pater Dius fuit, natione Cumaeus: Hesiodus autem libris suis quatuor saeculorum facit mentionem.*

C A P V T X.

Postquam haec constituimus, ulterius eundum erit. Duabus de causis saecula intexit Poeta. Altera est, ut ostendat vitae quaerendae necessitatem, καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῶν ἐπιτη-

ἐπιτηδεύματων μετὰ πόνη καὶ ἐπιμελείας, quae sub ἐπιθυμητικῷ erat, postquam defecissent Deorum dona. Altera ut ostendat τὰς ἐπιστάτας τῶ ἐπιθυμητικῷ, qui sunt Δαίμονες. Primum saeculum sicut ἀντιστάτως ex terra vivebat: ita et eadem ratione ex ea nascebantur homines. Vnde Plato eos modo γηγενεῖς, modo γήϊνους vocat. Nota est opinio Graecorum veterum de generatione rerum hominumque e luto terrae, et calore Solis, priusquam ἐκ τῆς ἀλλήλογονίας crearentur. Sicut igitur e terra fiebant, ita rursus in eandem fluebant: ita tamen, ut e defectu vnus succederet origo alterius, ne genus interiret. Horum igitur γηγενῶν duo constituunt genera: quorum alteri dissoluebantur; alteri in speciem λογικὴν conuertebantur, et constituebant nobilior quid et aërium. In omni vita tria statuunt Platonici; βίον, θάνατον, λῆξιν, sicut Proclus loquitur: vel, ut nos mallems, βίον, τελευτήν, μαῖραν id est, vitam, vitae finem, et quod vitae finem sequitur. Primi igitur saeculi homines, quotquot nobiliores erant, post emensum tempus suum λῆξιν Δαιμονίαν, siue τὰς Δαίμονας τὰς ἐπιχθονίους, constituunt. Secundi, τὰς ὑποχθονίους. Tertiū sine λήξει interierunt. Quarti Heroes. Quinti ψυχὴν ἀνθρωπίνην, quos Hierocles περίγεια ζῶα, in libro De fato et prouidentia vocat, ubi eos tertios facit post τὰ ἐράνια, quos Deos dicimus. quos sequuntur τὰ αἰθέρια, quos Daemones appellamus: ὧν τὰ μὲν πρῶτα, inquit, λογικὰ ἐράνια τε καὶ θεὸς καλεῖσθαι· ἃ δὲ ἡ μετ' ἐκείνο τὸ σύστημα ἔχειν ἔλαχε χώρα, λογικὰ αἰθέρια τε καὶ ἀγαθὸς δαίμονας ὀνομάζει, τῶν τε συμφερόντων ἀνθρώποις ἐρμηνεύς τε καὶ ἀγγέλους γενομένους. τὸ δὲ ἀνθρώπειον Φύλαν τὴν τελευταίαν τάξιν ἐπέχειν, οὗς περίγεια τε ζῶα καὶ ἀνθρωπίνους ψυχὰς, καὶ (ὡς ἂν εἴποι. Πλάτων) ἀθανάτους ὀνομάζεσθαι ἀνθρώπους. Atque ita fit, ut cum quinque sint saecula, quatuor tantum constituentur λήξεις. De continuatione primorum saeculorum ita Plato: Ἐχόμενον γὰρ ἐστὶ τῷ τὰς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τῶ παιδὸς ἰέναι Φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὐτῶν, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ ξυνισαμένους καὶ ἀναβιωσκομένους ἐπείσθαι τῇ τρεπῇ, συνανακυκλῆμένης εἰς τὴν ἀναντία τῆς γενέσεως, καὶ γηγενεῖς δὴ κατὰ τὸν τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης Φυομένους, ἕτως ἔχειν τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόσμησε. Homines, inquit, primorum saeculorum quoscumque ex iis Deus post mortem meliori non destinaret conditioni, mutatione senectutis in iuuentutem, perpetuam successionem constituebant: ita ut ex necessitate generationis, quae semper in contrarium circumferitur, postquam aliquamdiu in terra iacuissent, rursus

reuiuiscerent. Atque ita e terra nati dicebantur. Vt ex verbis aliquid constituamus: duplices illarum aetatum facit homines: alteri perpetua quadam serie humanum genus constituiebant: qui autem puriores et praestantiores erant λῆξιν diuinam consequebantur, et inter Daemones referebantur. Atque haec causa est, cur ex aetatibus illis λῆξιν constituat Poeta, et εἶδη λογικά. E quibus omnibus vnum solum instituto suo applicat. Id autem est τὸ τῶν Δαιμόνων. Repetit enim paullo post haec de iisdem:

*Τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πελυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.*

Cum autem duabus de rebus agat: de Iustitia, vt diximus, moribusque, et de rei familiaris cura; duo τῶ Δαιμόνων γένει ministeria tribuit, quorum vtrumque instituto ipsius conuenit. Primo enim iustitiae inspectores eos facit: secundo rei familiaris curam penes eos esse ostendit, cum πλατοδότας eos vocet. Ne quis existimet frustra Manilium κριτήριον horum librorum fecisse τὰς Δαίμονας, et quae de iis dicuntur.

C A P V T X I.

Postquam igitur Deorum cura penitus destituisset mortale genus; necvllum praeterquam in se praesidium et in cura diligentiaque sua homines haberent, et vt Plato loquitur, εἶδει τὴν διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὰς αὐτῶν ἔχειν, cum in Deorum prouidentia, id est, ἐν τῇ τῶν θεῶν προνοίᾳ praesidium haberent nullum, coepit hominum προμήθεια paullatim sibi prospicere, donec tandem τὸ πῦρ inuenit, quod πῦρ Plato εὐπορίαν interpretatur. Hesiodus βίον, id est, vitam, siue viuendi facultatem. Hac audacia cum poenam meritis Prometheus, hoc est, *stulta hominum προμήθεια* esset, Iupiter vt factum illud vindicaret, humanis rebus introduxit malum. Haec doctrina enim cum Periodo aetatum ac diuisione sic cohaeret: vt Poetae quidem ratione quamuis sit posterior, ipsa tamen re sit prior. Pandora est ἡ Τύχη, quam rerum humanarum arbitram, facultatum praecipue, omniumque quae e terra nascuntur, e mari comparantur, ὁ τῶν ἐπιζῴτης καὶ οἰκονόμος Deus esse voluit (in qua tamen etiam alia considerantur, vt ostendimus cum de Peristasi agimus.) Eam vtrique et mari et terrae, id est, toti Oeconomicae rationi, circa quam versatur Poeta, τῶ πλάτῳ, nimirum, καὶ πόρῳ praeficiebant Veteres. Horatius Lib. I.

*Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam aequoris*

Qui-

*Quicumque Bitbyna laceffit
Carpathium pelagus carina.*

Dominam enim aequoris vocat, non quod mari et eius tempestatibus praefecta esset, sed quod navigationibus, sicut eas considerat Hesiodus, id est, τῷ πόρῳ, et mercaturae. Atque haec causa est, cur Antii et in maritimis oppidis, ab antiquis haec Dea coleretur. Iam δῶρον θεῶν dictum fuisse quicquid ad vitam hominum conducit, sciunt qui Homerum et Hesiodum legerunt, et quae nos hac de re alibi ad Interpretes Hesiodi disputamus. Plato in Politico: "Οθεν δὴ τὰ πάλας λαχθέντα παρὰ θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδώρηται μετ' ἀναγκαίας διδάχης καὶ παιδείας. Loquitur enim de aetate hac, qua Pandora fuit nata. Quotiescumque autem περὶ θεῶν δῶρων loquuntur Veteres, τὰ τηχερά intelligunt. Plutarchus in tractatu Quomodo iuveni legendi sint Poetae, ubi de Hesiodo loquitur, Τα τηχερά, inquit, τῶν ἀγαθῶν, Διὸς δῶρα κέκληκε, πλῆτες καὶ ἀρχαί, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός. Oeconomicae ergo finis est, rerum sufficientia. Quae cum sub ἡγεμονικῷ δῶρον θεῶν esset, sub ἐπιθυμητικῷ donum Fortunae facta est, teste Hesiodo: quia omnes Dei, et singuli, sua dona huic monstro resignarunt: ac propterea Πανδώραν dixerunt,

— — ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώρησαν.

Porro cornu Amaltheae gestasse Fortunam, in triuio notum est. Quia autem illud τὴν πανσπερμίαν continebat, id est, terrae dona omnia; imperium autem Fortunae latius pateret, Plutarchus etiam de mari cornu illud interpretatur: in quo fallitur. Locus est in libello de Fortuna Romanorum: Τὸ δὲ ὑμνῶμενον ἐκεῖνο τὸ πλῆτος κέρας ἔχει διὰ χειρὸς, ἐκ ὧν αἰεὶ θαλάσσης μεσόν, ἀλλ' ὅσα φέρει πᾶσα γῆ, πᾶσα δὲ θάλαττα, καὶ ποταμοὶ καὶ μέταλλα, καὶ λιμένες, ἀφ' ὧν καὶ ῥύθην ἐπιχεαμένη. Duo illi attribuebant pictores Veterum: in altera cornu hoc, in altera gubernaculum. Quod gestabat gubernaculum in altera, sicut in altera cornu Amaltheae, nauigandi opportunitatem designat, et per consequens τὸν πόρον, id est, *diuitias marinas*, sicut cornu Amaltheae τὸν πλῆτον, id est, *terrae opulentiam*, quod nec Plutarchus, neque reliqui Veteres notarunt. Causa haec erat: navi gubernaculum cum demerent, significabant, τὸν ὥραϊον πλῆν defuisse, id est, *tempus nauigandi idoneum*: hoc est, aduenisse autumnum. Quo ex Hesiodi praescripto non amplius illi qui circa alteram Oeconomiae partem, quae his libris continetur, versabantur, mercaturam nimirum, mari se committebant, si-

cut secundo libro docet. Sicut autem cum naui gubernaculum affigerent, aduenisse ver significabant, ita autumnum, cum demerent. Autumno enim in fumum gubernaculum deponabant. Vnde illud: Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, et Πηδάλιον δ' εὐεργέες ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. Vbi per πηδάλιον, alteram Oeconomiae rationem Hesiodus designat, τὸν πλοῦν nimirum; cuius finis est ὁ πόρος, sicut per ἔργα cornucopiam. Vtramque hanc, vt dixi, vitae comparandae rationem, Veteres Fortunae attribuebant, sicut hic Pandoraae,

Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῶ καταθεῖο·

Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

id est, continuo gubernaculum in fumum suspendere potuisses, neque ad Autumnum vsque expectandum fuisset: nec de terra vltius sollicitus esses, sed haec omnia facerent. Nunc vtrumque et τὸ πηδάλιον, et τὰ βοῶν ἔργα in manibus Fortunae sunt. Vbi primo duplicem Oeconomiae, de qua in his libris est acturus, rationem proponit, vtrique τὴν Πανδώραν praeficit. Neque alia causa est, cur τὴν Τύχην Homerus, teste Pausania, Deam marinam fecerit, qui, in hymno εἰς Δήμητρα, primo meminisse illius notatur, vbi eam cum Cereris filia inter reliquas Oceaninas ludentem introducebat. Quod nos in nostro εἰς Πανδώραν, vbi Veterum errorem refutamus, his verbis prosequuti sumus:

Χαῖρε πάλιν κρείσσει θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
 Ὑγρῆς καὶ τραφερῆς, τῷ καὶ παλαμῆσιν αἰερεῖς
 Τῇ μὲν Ἀμαλθεῖης κέρας ἀγλαόν, ἔσθαρ ἀρχῆς
 Εὐφορίας μέγα σῆμα, περὶ σαχύνεσσι βεβριθός,
 Ἀμφοτερον σαχύνεσσι καὶ ἀνθεσιν· ὅσσα τε γαῖα
 Εἰαρινῶ Ζεφύροιο χέει μεθύοντος ἑέρση·
 Πηδάλιον δ' ἐτέρηφι· τόθεν σέθεν ἀμφὶ θεαίνῃ
 Πολλὰ παλαιγενέων ἐψεύσατο βιβλία Φωτῶν.
 Ἡ γὰρ ἀνακτορὴν τε μόνην κόσμοιο καὶ ἀρχὴν
 Σημανέειν ἡγοῦντο. Σὺ δ' εἰναλίη θεὸς ἦσθα,
 Εἰναλίη θεὸς ἦσθα. Τύχην δὲ σέ φασι καλεῖσθαι
 Νηρέος ἐν βένθεσσι, καὶ Ὠκεανοῖο γέροντος.

Et reliqua quae sequuntur. Totum enim hymnum, quem in Deam illam, ad explicationem huius doctrinae, scripsimus, editioni huic nostrae adiunximus: ne quid studiosis adolescentibus deesse possit: simul vt feliciter eorum ingenium excitetur, vt has Musas cum Latinis coniungant. Atque haec sola fuit causa, cur pictores antiquissimi, Homeri et Hesiodi, vt et reliqui artifices, imitatores, Fortunam vtrumque in manu habere voluerint: cornu, quo designatur ἡ γεωργία, et qui

ex ea ὁ πλεῖστος: et πηδάλειον, quo designatur ὁ πλοῦς, et qui ex eo ὁ πόρος. Hanc enim alteram vitae rationem minus iustam τῷ πηδάλῳ designabant. Hinc eleganter Synelius, Astraeam ex aëre εἶχον protendere dicit, & πηδάλειον: quod agricultura iustior sit mercatura. Hanc qui non videt esse mentem Hesiodi, quae totius propositionem continet operis, quam nos postea explicabimus, quae veriora esse existimat, amplectatur. Nos duo hoc capite probauimus: Primo quomodo cum aetatum diuisione cohaereat Pandora. Secundo quomodo cum totius operis subiecto. Nunc ad reliqua pergamus.

CAPVT XII.

Restat vt ostendamus, quomodo ea quae de Pandora dicuntur, inter se conueniant. Praeter ea quae ἔργα dici ab Hesiodo infra ostendimus, ἐργασίαν quamdam mulieribus attribuit: ita vocat τὴν ταλασιργίαν, et hinc quaedam Hesychii Glossa, de qua infra, diuidit τὰ ἔργα, in γεωργίαν, quae viris: et ταλασιργίαν, quae mulieribus proprie conuenit. Ait igitur Poeta noster, Deos singulos dona sua commisisse huic Pandora. Mineruam primo τὴν ταλασιργίαν, cui praeest ipsa; vt mulieres quoque habeant quo aliquid ad rem familiarem conferre, et eius potentiam in conquirenda vita experiantur. Iam quod Venus illi χάριν dederit, vt Poeta loquitur, nihil est quod magis huic Deae conueniat: vox enim χάριτος quomodo hic sumatur, in Notis nostris diximus. Duplex Mercurius duplicem illi facultatem, duplicia dona largitur. Prior impudentiam et versutiam: hic Mercurius est ὁ ἐμπορικὸς θεός, mercaturae nimirum et eius fraudum, quae in illa Oeconomiae parte committuntur, praefes. Quod autem ille διάκτορος a Poeta dicitur, causa est, quia secum τὸν ἐνδιάθετον λόγον habet: vt Philosophi loquuntur, e quo bona vel mala profiscuntur, qui Fortunae non minus quam reliqui suum donum largitur, quod est fallere et decipere. Quae Fortuna in emporiis nostris notissima est. Iam alter Mercurius, qui vocem illi suppeditat qua inescare homines possit, ὁ προφορικὸς λόγος est: qui externo vocis ministerio utitur. At vero donum suum Pirho quod confert, hac respexit Alcman cum Fortunam Πειθῆς ἀδελφὴν dicit. Quod Promethei causa inducta sit; eo alludit idem, cum eandem Deam Προμηθεΐας θυγατέρα vocat. Plutarchus de Romanorum fortuna: ἀλλὰ μᾶλλον (de Fortuna loquitur) Εὐνομίας καὶ Πειθῆς ἀδελφὴ, καὶ Προμηθεΐας θυγάτηρ, ὡς γενεα-
T t 5
λογεῖ

λογεῖ Ἀλκμάν. Nunc quod a Vulcano e luto factam eam vult, naturale est: sine igne, aqua et terra, nihil creatur. Deas autem, etiam τὰς νοητάς, Poetae ubique ἀνθρωπομορφῶσι. Prometheus est humanae prudentiae et industriae vis: quae dum nimium se effert, dum ignem, id est τὴν εὐπορίαν, teste Platone, a Diis consequi sperat, in vinculum acerbissimum incidit; fortunam, nimirum, et necessitatem fati: cuius auxilio (vt Hesiodus loquitur) vitae comparandae modum Iupiter occultat. Poena audaciae illius, quae τὴν εὐπορίαν illicitis sibi vindicare modis ausa fuit, Fortuna est; Dea caeca et quae cum τῇ Προμηθεΐᾳ pugnat. Veteres Philosophi, diu deliberarunt, vtrum naturam, quae omnia hominibus suppetat, Τύχην, an vero Σοφίαν appellarent. Plutarchus libro supra adducto: αὐτὴν τὴν γεννῶσαν ἡμῖν καὶ φέρουσαν ἅπαντα φύσιν, οἱ μὲν Τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ σοφίαν. Prometheo opponitur Epimetheus: alter prudentiam significat, quae futura prospicit: alter poenitentiam, quae iam facta deplorat. Hic Epimetheus δῶρον Διὸς accipit: ita Poeta more suo bona fortuita appellat. Quod non solum notat Plutarchus, sed et totam conclusionem ad eandem Deam, ad quam nos reliqua omnia, refert, in libello De Fortuna. Ἡ περ καλῶς ὁ Ἡσιόδος Προμηθεὺς τῷ Ἐπιμηθεΐ παρακλεύεται, μήποτε δῶρον δέξεται παρὰ Ζηνὸς Ὀλυμπίᾳ, ἀλλ' ἀποπέμπειν, τὰ τυχερὰ λέγων καὶ τὰ ἐκτός. Vbi manifeste ostendit, quid per donum Iouis Hesiodus designet. Fortunam, nimirum, quae Pandora dicitur. Quod autem apud Hesychium legitur, Πανδώρα ἡ γῆ, ὅτι τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντα δωρεῖται. ἀφ' ἧ καὶ ζείδωρος, sciendum est, scholion esse Aristophanis, sicut totum Grammatici illius lexicon, nihil praeter Glossas auctorum continet) quo explicatur Comici locus, qui lepide, γῆν Πανδώραν vocat. Locus hic est, πρῶτον Πανδώρα θύσαι λευκότεριχα κριόν. Interpres Graecus. Πανδώρα, τῇ γῇ, ἐπειδὴ πάντα κατὰ τὸ ζῆν δωρεῖται, ἀφ' ἧ καὶ ζείδωρος καὶ ἀνησιδώρα. Doctrina tam nobilis quae hic a Poeta traditur, memini quod suboluerit, mirum est: quorum plerique σοιχειακὰς, καὶ φυσικὰς ἀλληγορίας excogitarunt: quae ἐν τοῖς διδασκαλικοῖς locum non habent: ac propterea ad Theogoniam pertinent. Nos eam, vt putamus, ita manifeste eruimus, vt posthac latere non possit. Ita ergo, inquit Poeta, cum rebus nostris agitur, postquam a Deorum tutela destituti fuimus, vt obiecta sit difficultas maxima: cui Dii singuli munera attribuerunt: penes quam summam facultatem eorum distribuendorum esse voluerunt: vnde processit necessitas artis Oeconomicae, Fortuna nimirum: extra quam qui sunt, sine

sine difficultate ab Homero viuere dicuntur; quales sunt mortui, vt infra dicemus.

C A P V T XIII.

Ne quid sit quod diligentiam effugiat nostram, aut in Pandora, aut in iis ex quibus illa dependet, in propositione ipsius operis hi versus sunt explicandi, priusquam ad ordinem reliquorum pergamus:

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 quae verba quasi vinculo quodam necessario et indiuiso, cum illis quae postea sequuntur, cohaerent. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε.
 quae est prima ad Pandoram εἰσβολή. Vita illa, quam occultatam a Diis Poeta praedicat, supponit alteram. Sicut itaque opponuntur inter se aetates: ita et vitae duae diuersissimae. Prioris homines ῥεῖα ζῶντες ab Homero dicuntur: quod vitae genus opponitur huic de quo Hesiodus scripsit, in quo hodie versamur. Vnde ab eodem Homero ῥεῖα ζῶντες, etiam *defuncti*, appellantur, quos vulgo μακαρίτας dicimus. Qui ex hac Fortunae ἀταξία rursus, vnde deciderant, peruenerunt. Τὸ ῥεῖα ζῆν duabus in rebus constituunt: in simplicitate cum αὐταρκεία: in facilitate cum voluptate. Priore egestas tollitur, et cupiditas: altero labor et difficultas. Exempli gratia, statuamus μαλάχην καὶ ἀσφόδελον, quae Poeta cibum proponit, tamquam sufficientem simpliciter viuentibus. His duobus nihil simplicius, nihil magis obuium: vtrumque tamen sufficit τοῖς ῥεῖα ζῶεν προαιρημένοις. Destruitur haec vita a duobus maxime; cupiditate et labore. Cupiditatis serui hoc tempore omnes sunt: maxime autem illi, qui a pristina illa vitae simplicitate ad luxum iniquis artibus quam maxime declinant. Quales Hesiodi iudices sunt, quos δωροφάγας ille appellat. Labor cupiditati inseruit, quae sunt voces τῶν πρὸς τι. Vtrumque enim finem suum sequitur. Vtrique fraenum iniectum fuit maximum, quod a Platoniciς περίσασις vocatur. Cum enim cupiditas vitae prioris simplicitatem tollat, labor facilitatem destruat, quorum ab altero saeculum hoc ἐπιθυμητικὸν, ab altero χαλεπὸν dicitur: vtrumque autem comparare studeat quod desiderat; illud quod vtrumque impedit est ἡ περίσασις. Cupiditas labore vititur ad consequendam rem cupitam: περίσασις cupiditati fraenum iniicit et laborem impedit: a quo περιστατικὸν hoc aeuum, et ἀκούσιον appellatur. Exemplis rem illustremus e vita Oeconomica petitis. Ex nauta si quis quaerat, cum omnia, secus ac olim, arte et labore comparentur, cur nauiget; respondebit,

bit, lucri causa. Si ex eo qui uxorem ducit, quam causam propositam habeat; respondebit, liberos. Si ex agricola, cur terram colat; respondebit, ob fructus. Si ex homine politico; respondebit, honoris causa. Si ex militante; vitae gratia. In quibus tria considerata sunt, quae priori vitae aduersantur. Primo cupiditas quae petit; secundo, ars, industria, labor, quo petit: postremo, successus, qui cupiditatem et laborem sequitur, et prioribus duobus imperat. In cuius potestate cum sint reliqua duo, tollitur libertas hominis cupientis et τὸ αὐθαίρετον, quod nihil quam petere possit et anniti. Ceterum si et nauta, et agricola, et miles successu carent, apparet ἡ περίσσις, quae et ante fuit, quia de successu suo certi esse non possunt. Itaque et antequam successus impeditus est, tollitur libertas; quia et non succedere potest: et postquam impeditus est, apparet seruitus. Haec tria inter se cohaerent, ἐπιθυμία, τέχνη, περίσσις, ut neque cupiditas aliquid sine arte efficiat, neque ars sine successu esse possit: neque successus ibi imperet ubi priora desunt. Haec tria in vnica Pandora sunt considerata. τὸ χαρίεν καὶ πιθανόν, est voluptas, ὁ κόσμος τῆς Ἀθῆνης est ars. Dona Deorum quae commissa sunt illi, est Fortunae potentia. Hoc itaque modo apparet quomodo Dii vitam occultarint, secundum Hesiodum, de quo in illis versibus, quos proposuimus, agit. Illis vero, qui sequuntur, περίσσις actionum nostrarum describitur:

Ῥηιδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο

Ὡς εἰς ἐνικυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν εἶναι.

Nisi, inquit, obstaret ἡ περίσσις, id est, Pandorae potentia, facillime vno die ea consequeretur homo, quae iam vix toto vitae tempore. Priorem itaque vitam Philosophi βίον ἀπλῶν dicebant, ἀπερίσσιτον, ἐλευθερίας ἐπήβολον. Posteriores, χαλεπὸν, ἀναγκαῖον, περιστατικόν. Quibus omnibus hoc efficitur, nihil aliud quam Pandoram Hesiodicam circumscribere Platonem, qui omne illud aeuum quod sub Diis non est, sed sub Daemonibus, τῇ εἰμαρμένῃ, id est, Fato, seu Fortunae, et τῇ ἐπιθυμίᾳ, id est, cupiditati attribuit. τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέξερε Φεῖν εἰμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία, id est, Orbem vero rursus (postquam ex eo Dii recesserunt) fatum, eiusque socia cupiditas volebant. Nam et Veteres inter Parcas Fortunam numerabant, et quidem plus quam reliquas posse existimabant, et τὴν Τύχην, εἰμαρμένην καὶ Μοῖραν dicebant. Quod in nostro Pandora hymno his verbis attigimus:

Χαῖρές μοι αὐθαίς ἀνασσα, θεῶν πέρι μῆτιν ἔεσσα,

Χηρὸς ἀλεξήτειρα, παρὰ τρέψασα δὲ ποτμεν.

Εὔσε-

Εὐσεβέων παιδεσσι νόσον δ' ἀπὸ πάμπαν ἀλάλκει
 Σοὶ δ' ἄμα γεινομένη, νόσοι αἰόλαι, ὅξυ τι πῆμα,
 Ἰκέλαι ὀρνίθεσσιν, ἢ ὀρνυμένησι μελίσσης
 Ἀνδρόμεον βίον εὐθὺ διέδραμον· ἔδ' εἰς ἔσχα
 Ἀθανάτων, σέο νόσφι Διὸς βαλῆσιν ἀρήγειν,
 Οὐδὲ παραιτεῖσθαι συγερὴν μερόπεςσιν ἀνάγκην,
 Οὐδὲ κασιγνήτας, τῇσιν σ' ἐμῶτιμον ἔθηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λαχεσίην τε καὶ Ἄτροπον, ἣν τε λέγασσι
 Ἀνδράσιν ἐσσομένοισιν ἐπικλώθ' εἰσαν ἐφείναι
 Δαίμονα δυσφρονέοντα, καὶ ἡθάδα κῆρα μῆλαιναν.

Et recte Pausanias: Ἐγὼ μὲν ἔν Πινδάρῳ τάτε ἄλλα πείθομαι
 τῇ ὡσὶ, καὶ Μοιρῶν τε εἶναι μίαν τὴν Τύχην, καὶ ὑπὲρ τὰς
 αἰδελφάς τι ἰσχύειν. Atque haec haecienus.

CAPVT XIV.

Vt ulterius pergamus, eaque confirmemus, quae de Pan-
 dora sunt dicta, ad habitaculum illius perueniamus; ut
 bonam illam Deam in lucem porro protrahamus. Illud He-
 siodus Πίθον facit: Homerus autem eodem modo, Fortunae
 secundae et aduersae Πίθον suum designarat. Ita ut ex his
 duobus similibus locis concluderint iam olim Magistri, ὅτι
 Φαίνεται νεώτερος Ὀμήρῳ ὁ Ἡσιόδος. Verba Poetae sunt,
 apud quem Achilles diuina oratione loquenti Priamo filiiue
 fatum aegro animo ferenti hoc modo loquitur:

Οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο,
 Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
 Ζεῖν αὖ χνυμένους· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί,
 Δειοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς ἔδει,
 Δώρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ εἰών.
 Ὡν μὲν καμμίξας δῶν Ζεὺς τερπικέραυνος,
 Ἄλλοτε μὲν τε κακῶ ὅ γ' οὐ κρύεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῶ.
 Ὡς δὲ καὶ τῶν λυγρῶν δῶν, λωβητὸν ἔθηκε,
 Καὶ ἔκ κακῇ βέβρωσις ἐπὶ χθονὶ δῖαν ελαύνει,
 Φοιτᾷ δ' ἔτε θεοῖσι τετιμένος, ἔτε βροτοῖσι.

Id est:

*Haud equidem prodest misero succumbere lectu,
 Haec etenim Diuum lex stat mortalibus aegris.
 Vinere sub curis: quæ illi longius absunt.
 Dolia bina iacent Iouis alio inclusa cubili,
 Qualia distribuit terris, laetumque, malumque.
 Hinc cui mixta dedit magni concussor Olympi,
 Prospera nunc illi, nunc illi aduersa fuere.
 At cui dura pater: miserandum protrahis acutum;*

Illum

*Illum namque fames terras male suada per omnes
Ludibrium premit infelix hominumque Deumque.*

Hos versus ubi adducit Plutarchus, cum eleganti elogio, in Consolatione ad Apollonium, Hesiodi quoque nostri hunc locum adducit, eiusque tamquam recentioris meminit, ut qui in hoc quoque Homerum sit secutus: ὁ δὲ μετὰ τῷτον καὶ τῇ δόξῃ, καὶ τῷ χρόνῳ, καὶ τοι τῶν Μουσῶν ἀναγορεύων ἐαυτὸν μαθητὴν ὁ Ἡσίοδος, καὶ αὐτὸς ἐν πίθῳ καθεύδων τὰ κακὰ, τὴν Πανδώραν ἀνοίξασαν ἀποφαίνει σκέδασθαι τὸ πλῆθος ἐπὶ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν. Differentias in utriusque Homeri et Hesiodi Πιθοπλασία has notant magistri: quod Homerus in coelo constituat, Hesiodus in terra: quod Homerus duplex dolium constituat, Hesiodus unum; quod in Homericis vase σωματικά sunt, et ἐξαντλεῖσθαι δυνάμενα, in Hesiodi sunt ψυχικά. Quae tamen differentia magni momenti non est. Homericum Iovem uno ore omnes non Interpretes modo sed et Philosophi τὴν εἰμαρμένην (id est Fatum) dicunt, quae praestit bonis malisque. Hesiodus noster ostendere pergit, quomodo mala in homines inuenta sint, bona amissa: quomodo Iupiter prima Deorum potestas, praeretrii illi rerum humanarum Fortunae, quae mille illecebras, mille habet dolos, quibus strenuos viros et solertes, id est, τὰς μηχανικὰς, τὰς τεχνικὰς, quos ἀλφειὰς vocat, qui ignem, id est, rerum inveniendarum rationem sibi vindicant, obruat: quomodo Πίθος ille ad terram peruenit, in quo erant Labor, Senectus, Morbi, et alia. Quae omnia cum inter homines sparsisset, sola Spes remansit; quae perpetua ac sola aduersae fortunae comes est. Si enim Fortunam tollas, Spes non erit: quae semper in malis bono animo est, quod de instabilitate Fortunae cogitat. Nisi enim instabilis Fortuna esset, in malis Spes non esset, in bonis Metus. Pandora igitur, operculo remoto, spargit malorum agmen. Sicut autem πιθοπλασία Iouis est; ita πιθοργία (eleganti voce hunc Hesiodi locum ita vocant Grammatici) Pandora. Mala illa quae emittuntur (ut recte notat Proclus) in potestatem τῶν Δαιμόνων veniunt: quo omnia illa confirmantur, quae supra a nobis sunt dicta. Verba Procli sunt: ὅτι καὶ τῶτων ἔφοροι δαίμονες εἰσιν, οἳ τινες δρῶσιν ἀφανῶς ἐπιπέμποντες τὰς ὑπὸ τὴν εἰμαρμένην τεταγμένας, καὶ τὰς ἐν τῷ πίθῳ κῆρας διασπείροντες. Nonne satis manifeste Pandoram esse τὴν εἰμαρμένην, aut, quod proximum est, τὴν Τύχην fatetur? Deinde, Daemonum potestatem, quam libri huius, seu potius partis prioris, subiectum facit Manilius, agnoscit? Ita ubique Interpretes doctrinam hanc alludunt, et ignari verum fatentur, nusquam agnoscunt. Sic itaque, ut Horatii verbis loquar,

Post

Post ignem aethera domo
 Sublatum, macies et noua februm
 Terris incubuit cohors,
 Semotique prius tarda necessitas
 Lezbi corripuit gradum.

Lezbi necessitas, est ἡ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης τεταγμένη in secunda Periodo: *tarda*, quia in priori non fuit, nimirum sub Saturno.

CAPVT XV.

Cum variae fuerint de hac Pandora opiniones Veterum: refutanda nobis ea erit, quae maxime assertoribus suis visa est probabilis: quod si fiat, non necesse erit ut de reliquis laboremus. Ea est eorum qui Πανδώραν, τὴν τέχνην esse voluerunt, id est, ipsam artem: in qua opinione est Izerzes. Tria, secundum Platonem, vniuersum regunt, Τέχνη, Τύχη, Φύσις. *Ars, Fortuna, Natura*. Ex his Ars et Fortuna ἐναντιούμενα sunt. Artis inuentrix est ἡ Προμήθεια: nam sub ἐπιθυμητικῷ cessat πρόνοια Deorum, quam offendit Prometheus, et ab hominibus auertit, proptereaue eius vicem Artem subiisse existimabant. Aristoteles quoque, quotiescumque de Προμήθεια et eius partibus vel effectibus agit, toties illi fere τὴν τύχην opponit, ut libro Ethicor. Nicomach. III. cap. VI. vbi τὸ βελευτόν, cum ab aliis, tum praecipue a Fortuna separatur. Cum praeterea, ut Philosophus idem Rhetor. Lib. I. docet, Fortuna sit eorum, quorum et causa non est definita, nec alicuius gratia sit, nec semper, nec saepe, nec ordinate, excluditur προμήθεια, quia nec sine ratione procedit, nec sine experientia. Vnde Fortuna ibidem ἄλογος αἰτία ἀνθρώπων λογισμῷ dicitur. Qua poena maior esse non potest, iis praesertim hominibus, qui ἀλφῆσαι ab Hesiodo dicuntur, et excogitandae semper aut inueniendae rei alicui sunt intenti. Infinita eiusmodi ex Platone directe adduci possunt et simpliciter: ex Aristotele partim simpliciter, partim κατὰ συμπέρασμα. Iam enim hoc solummodo agimus, ut doctrinae huius series et ordo pateat: ipsa autem lucem accipiat. Nunc ut et alteram reiiciamus restat. Eorum enim opinionem praetermittimus, qui haec omnia ad sexum mulierum referunt, qui nesciuerunt quid in Scriptis Poetarum sit τὸ πρακτικόν, quod pugnat cum τῷ ἀλληγορικῷ et τῷ νοερῷ. Duo illa inter se pugnant, ἀπορία, καὶ πλοῦτος: item ἀμηχανία et τέχνη: item id quod surripitur, et poena surrepti. At vero ignem Promethei esse τὸ τεχνικόν, τὸ ποριστικόν, τὸ μηχανικόν, et Plato vbique affirmat, et cum eo Izerzes. Iam hominibus

Pro-

Prometheus, Deus, ut Aeschylus loquitur, Φιλανθρώπων τρέ-
 πω, ignem largitus est, non ut δῶρον suum, qualia sunt illa,
 quae propria singulorum Deorum cum sint, ab illis hominibus
 suppeditantur; sed ut Diis surreptum. Eius rei causas duas
 statuit Plato; ut succurreret τῇ ἀμηχανίᾳ, et τῷ ἀτέχνῳ,
 quia homines, ut ille inquit, ἐν μεγάλαις ἀπορίαις ἥσαν,
 πορίζειν ἂν ἐπιζάμενοι, id est, magnis difficultatibus urgebantur,
 cum de victu sibi prospicere non possent. Ignis igitur id
 est, quod Diis surripitur, hominibus traditur. Quem ignem
 Platonici, Dei, opificis vniuersi, quasi instrumentum sta-
 tuunt. Iupiter hunc ignem, cum a Prometheo deceptus es-
 set, in diuisione bouis, de quo in Theogonia habes, homi-
 nibus surripuit: eundem mox rursus sibi vindicat Prome-
 theus, et hominibus tradit; ipsam nimirum artem, ipsam
 industriam, ipsam conquirendae vitae rationem. Quo furto
 et poenam Iouis ipse, et clientes eius homines incurrerunt.
 Poena fuit Pandora. Quam Pandoram si Artem interpre-
 temur, eadem erit poena Iouis et munus Promethei, quod
 absurdum esse quilibet videt. Rursus quod ἀντί τινος datur
 aliud est ab eo pro quo datur. Sed Πανδώρα propter surre-
 ptum ignem immittitur, verum poenae vice, non muneris
 loco, ut Hesiodus loquitur: Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντί πυρὸς δώσω
 κακόν. Item, finis artis et eius πορίζου ignis, est prodesse
 hominibus: qua etiam de causa a Prometheo surreptus Diis
 fuit: Pandora vero nocere: vnde κακὸν ab Hesiodo dicitur.
 Rursus ars cum labore iuuat: Pandora cum voluptate nocere
 dicitur. Ac propterea sub Saturni Periodo ne ars quidem
 fuit, sed sine labore quidlibet a Deorum benignitate suppedi-
 tatum fuit. Rursus, cum ars fuit, fraenum artis inuenta est
 Pandora. Praeterea Hesiodo, (nunc ea quae ab eo dicuntur,
 sequimur, nec vnumquam in vastum illud τῶν μυθολογημένων
 mare abripi nos patiemur, non enim aliud agimus, quam ut
 horum librorum doctrinam planam faciamus) τὰ ἀλφειῶν et τὸ
 τεχνάζειν eadem sunt: Pandora vocatur πῆμα τοῖς ἀλφειῇσι
 σι, id est, iis qui arte, et surrepto igne utebantur, τοῖς εὐρε-
 τικοῖς, τοῖς μηχανικοῖς (ita enim vocem illam esse accipien-
 dam infra ad ipsum ostendimus:

— — ἐνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα

Πανδώρην· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντας.

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι.

Ergo diuersa sunt. Quippe si Pandora eorum sit poena, qui
 et industria vtuntur et arte, oportet aut aliud sit, aut aliud ha-
 beat quam ars et industria. Rursus aliud est quod a fa-
 vente datur, ab eo quod ab irato immittitur: sed attem-
 tra-

tradidit εὖς Prometheus (ita dicuntur propriè in Theologia veteri Dii singuli, cum dona sua largiuntur, quae alio nomine εἶς dicuntur, et ipsi δωτῆρες εἶων) aliud quod a Ioue sed χλωσαμένω. Pluribus idem aliis reiici potest, et nostrum probari. Sed et aliud afferemus argumentum. Pandoram esse Deam quae absentibus Diis, quod in ἐπιθυμητικῷ contigit, omnia dona hominibus largitur, iam supra diximus. Hanc Deam Veteres alio nomine Ἀνταίαν dicunt et Τύχην. Hesiodus in Theogonia Ἑκάτην vocat: refertque vni illi plenam omnium diuinorum beneficiorum distribuendorum potestatem factam esse. Ἀνταίαν et Πέαν eandem esse Apollonii Interpretes ostendunt ad illud: Ἡ δὲ πρὸς εὐαγέσσιν ἐπὶ Φρένα θῆκε θυλαίς Ἀνταίη δαίμων. Interpretes, ἡ Πέα ἔτω λέγεται, διότι ἐναντία τοῖς Τελχίσιν ἐγένετο. Etymologus et alii: nam nihil iis qui Graecos auctores vel a limine salutarunt, notius est. Ἀνταίαν eandem esse cum τῇ Τύχῃ, tum alii, tum vero Flaccus noster ostendit:

*O Dina gratum quae regis Antiam,
Praesens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.*

Ita Deam indigitabant illam, quae Antii colebatur, παρὰ τὸ ἐπιπέμπειν τὰ πάντα, pro quo male apud Hesychiam legitur τὰ αὐτά. Iam notissimum est, quot absurditates Veteres Hesiodi Interpretes adducant, ut causam in Theogonia reddant, quare Hecaten, quam omnes τὴν Τύχην fatentur, cum Neptuno coniungat, his verbis:

*Καὶ τοῖς οἱ γλαύκῃν δυσπέμφελον ἐργάζονται
Εὐχονται δ' Ἑκάτη καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ.*

Eius rei nos causam supra ostendimus: cum diximus, Τύχην, marinam fuisse Deam, ac propterea πηδάλιον gestare: quod ibi aliis etiam rationibus probauimus. Ita ibi Hesiodus reliquis omnibus, mari, terrae, venationi, militiae, foro, cunctis denique quibus Dii singuli praeerant, vnam Hecaten, ut hic Πανδώραν praeficit. Rheam autem, id est, Hecaten, Pandoram esse patet ex illo loco, qui ab Eusebio II. lib. De praep. citatur: Γενέσθαι δὲ ἔρανῳ θυγατέρας, Βασιλείαν, καὶ Πέαν τὴν Πανδώραν. Ceterum conferat lector quae de Hecate Hesiodus, cum iis quae a nobis de Pandora in Hymno dicta sunt. Obtinuit haec opinio apud Veteres, usque ad regnum Fortunae, id est, τῆς ἀταξίας, quae sub ἐπιθυμητικῷ est, quo nauigatio cepit, fuisse regnum Astraeae τῆς ἀντικειμένης. Vnde opposuerunt Astraeam et Fortunam: quatenus altera spicam, altera gubernaculum ostenderet. Huc re-

spicere Synesius videtur, ἐν τῷ Περὶ προνοίας. Vbi locum hac de re Arati interpretatur: Ἐως, Φησὶν ἔχρῳντο θαλάσση, χρυσοὶ δὲ ἦσαν ἀνθρώποι, καὶ θεῶν ἐπιμιξίας ἐτύγχανον πλοίων δὲ εἰσελθόντων ἐνεργῆς εἰς χρεῖσιν βίᾱ, τοσῶτον ἀπεφοίτησεν ἡ δίκη τῆς γῆς, ὥς μόλις ὁρασθαι νυκτὸς αἰθερίας. καὶ μὲν τοι νῦν ὁρωμένη, σαχυν ἡμῖν προτείνει, καὶ ἔπηδάλιον. Illa sublata, sequuta est Pandora: qua cum aliquamdiu regnum obtinuisset, recessit et Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. Locus elegantissimus est, apud Auienum Arati Paraphrasten, vbi de Astraea:

*Seu patris Astraei clarum et genus, aurea cuius
Sydera sunt proles, et qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es Dea litoris Iphis,
Digna poli, consors et cura latrantis Anubis:
Seu tu Diua Ceres: sic nam tibi fragrat arista,
Et, ceu Siriaco torretur spica calore
Protentata manu: seu tu pernicibus alis,
Nec sat certa gradum viduataque vertice summa
Flexipedae versis vestigia, lubricum ut aeuum
Sors agat, et subitis obrepas mobile fatum
Temporibus — —*

Ex loco emendavi *versis vestigia*, pro quo male *vestis* legebatur: reliqua fere sunt ex editione Grotii nostri. Ac propterea eandem Astraeam et Fortunam esse voluerunt, vt Germanici Interpres et alii obseruant. Quo etiam |versus illi Auieni referri possent, modo legatur *Flexibilis*. Glossae veteres, *Flexibilis εὐκαμπής*, proprium Fortunae est. Vt vt sit: alii Astraeae Fortunam successisse, alii Astraeam in Fortunam mutatam volunt ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ. Dio Chryl. eandem facit oratione II. Περὶ τύχης. Ὀνόμασαι δὲ ἡ τύχη καὶ πολλοῖς τισὶν ἐν ἀνθρώποις ὀνόμασι· τὸ μὲν ἴσον αὐτῆς, νέμεσις, τὸ δὲ ἄδηλον ἐλπίς, τὸ ἀναγκαῖον μοῖρα, τὸ δὲ δίκαιον θέμις. Eodem tempore coeperunt sors et fatum: quod coniungit Auienus, ἡ Εἰμαρμένη, ἡ Πανδώρα, οἱ Δαίμονες. Ita vt illi qui περὶ τέχνης ea omnia, quae de Pandora dicuntur, intelligunt, multis partibus impingant. Proclus, vt Platonicum decebat, quicquid de Pandora dicitur, ad τὸ ἄλογον τῆς ψυχῆς refert: qui quamquam vbique rerum suarum satagat, priusquam probet τὸ ἄλογον ἐν τῷ Φρονεῖν, et in parte διανοητικῇ esse, nobis sufficit non aliam in his Hesiodi libris allegoriam, aut allegoriae interpretationem adferri, quam quae cum doctrinā saeculorum cohaeret. Quamquam in eo laudem mereatur Proclus, quod ordinem libri huius et rationem fere eandem, quam nos ostendere conatus sit: tum quod rationem τῶν παρ-

ἐκβα-

ἐκβάσεων, qualis est illa de saeculis, connectere cum reliquis tentarit. Rursus tamen omnem ordinem, et institutum Poetae his verbis confundit: καὶ ἔτος δὲ ὁ μῦθος ἐπιτηδεύματος πρὸς ἀποτροπὴν τῆ ἀδελφῆ, ὅπως μὴ σχολάζοι πόρνας. Illud obiter notabunt studiosi, hoc quod de Pandora in Theogonia dicitur πραγματικὸν esse, in his libris ἀλληγορικὸν et νοερὸν. Pandora πραγματικὸν est, cum mulierem designat συλλαπτικῶς: ἀλληγορικὸν, cum sine Fortunam, sine Artem, sine Voluptatem, siue tale quid: quod saepe numero a viris doctis confunditur. Graeci omnibus scriptis vim suam eripuerunt, cum nihil pragmaticum in illis relinquunt, sed vento inani allegoriarum abrepti, omnia pro nutu fingunt: contra saepe numero node ea sumunt, quae non nisi νοερῶς cum reliquo Scriptoris instituto conueniunt. Quidam Grammatici aliquam Pandoraē partem ἀλληγορικὴν esse voluerunt: aliquam πραγματικὴν. Sic ignem cuius hic fit mentio πραγματικὸν esse notant: partim credo διὰ τὴν τῆ πυρὸς ἐν πάσαις ταῖς τέχναις καὶ τῷ βίῳ τῷ ἀνθρωπίνῳ χρῆσιν, partim διὰ τὸ τὴν τῶν ἀνθρώπων πλάσιν ἀνευ πυρὸς ἔσυντελεῖσθαι. Pergamus.

CAPVT XVI.

Hesiodus igitur ex opinione vetustissimorum qui περὶ τῶν λογικῶν egerunt, et eorum speciebus, in Theogonia sua de prima specie tractauit, cuius sub ἡγεμονικῇ maxima fuit cum hominibus familiaritas, ut ita dicam. Eius non modo genus, ortum, parentes, sed quod amplius est, μοῖραν, ut veteres Theologi vocant, ut ipse Hesiodus, δῶρα persequutus est, et quae quisque hominibus conferret. Tractarat et Ἡρωγονίαν, ut et hodie ex auctoribus compluribus scimus. Mediam vero speciem in primo Ἔργων persequutus est. Hinc igitur lucem accipit locus Manilii, in quo versus ille, qui ad τὰ Ἔργα spectat, ab omnibus ad Θεογονίαν relatus fuit. Postquam enim de Theogonia ita egit,

Hesiodus memorat Diuos, Diuumque parentes,
interiectis aliquot mox versibus, quibus contentum operis describit, hunc adiicit,

Omniaque immenso volitantia numina mundo

Aliter autem Pandoram suam in Theogonia quam ἐν πρώτῳ Ἔργων considerat: in altero enim ut primam foeminam, his verbis:

Τῆς γὰρ ὀλῳίον ἐστὶ γένος, καὶ Φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης ἔσυνμφορα, ἀλλὰ κόροιο.

In altero, nimirum in quo nos versamur, longe aliter pro Dea illa, cui Diis immortalibus postquam ἀταξία est induceta, omnia commissa sunt. Causa cur in Theogonia ita consideret, haec est: quod ante τὴν ἀταξίαν, siue sub imperio manifesto Deorum, γῆνοι fuerint homines, ut supra ex Platone ostendimus, et ex ipsa terra oriundi. Quorum pars maxima λογική erat et pura: altera autem vi illa quam ἄλογον vocant, cuius prior pars est ἡ Φυσική, siue vis creandi, et crescendi, maxime carebant. At induceta Pandora, ἀλληλογονία pariter induceta est. Quod nos ita quoque in nostro persequuti sumus:

— — πρώτην δέ σέ Φασι γυναῖκα.

Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυξο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδος
Παρθενικῆς ὤνασσα, χάριν εἰλβουσα καὶ αἰδῶ.

C A P V T X V I I.

Atque haec causa fuit, cur apud Veteres, Φιλοσόφοι aliquis, et qui mentem huius libri bene examinaret, quas potissima ex parte circa ἀταξίαν et volubilitatem Fortunae, qua Dii, ut Poëta loquitur, vitae conquirendae rationem occultarunt, versatur, a versu illo, Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ, usque ad illum, Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦς' ἐρέω hoc exordium, quod ex Pausania et Plutarcho Hesiodi non esse certo scimus, praefixerit:

Μῆσαμ Πιερίηνθεν αἰοιδῆσι κλείεσαι,

Δεῦτε Δί' ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεῖσαι.

Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοὶ τε φατοὶ τε,

Ῥητοὶ τ' ἄρρητοὶ τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι

Ῥεῖα μὲν γὰρ βεῖαίει, ῥεῖα δὲ βε.άοντα χαλέπτει

Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινυθεῖ, καὶ ἀδηλον ἀέξει,

Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγνηγορα κάρφει.

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δῶματα ναίει.

Qui versus, aut ego fallor, aut mali Poetae sunt, sed boni Philosophi, et qui cum cura librum hunc perlegerat: meliusque argumentum perceperat, quam eorum quisquam, quem hodie in Hesiodum habemus. In quo tamen omnes non penitus errarunt, quod in hoc exordio vocem Διὸς, ἀντὶ εἰμαρμένης poni mordicus asseuerant: quamvis minime propositum τῇ γραφικῇ, multo minus Hesiodi ex eo institutum perceperint. Argumentum libri hoc exordio continetur, quod a nullo hactenus notatum fuit, multo minus quid sit. Argumentum est vis Fortunae ac potestas, quemadmodum Iliados ira Achillis. Plato in mundo ἀτάκτως περιφερομένῳ, vim quamdam constituit, tamquam animam magni illius Dei, Mundi patris,

patris, quam Stoici εἰμπερίαν et ἀνάγκην vocant, et saepissime Δία. Horatius, qui (vt iam olim renascentibus litteris notauit Muretus) totum hoc exordium, quod Ἐργων primo praefixum legitur, κατὰ λείω verit, Deus reddidit: quem eundem cum Fortuna facit. Ode lib. I. xxxiv.

— — vales ima summis
Mutare, et insignem assenuas Deus
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

Tota huius Deae via ex periodica reuolutione pendet: quae sit τῷ τῶν θεῶν χωρισμῷ, vt Philosophi loquuntur, id est, segregatione Deorum a rebus mortalium. Nota est Platonico- rum et Aristotelicorum lucta περὶ τῆ αἰδίας τῆ κόσμου disputan- tium, καὶ περὶ τῆ ἀγέννητης magni illius Daemonis. Praeci- puum argumentum, quo probabant, erat Periodica doctrina, et reuolutio saeculi, quod vocabant τάξως εἰς ἀταξίαν πε- ριαγωγὴν. Quae ἀταξία hanc constituēbat potentiam, quam nunc Δία vocat prooemii auctor. Eo argumento ex Platonis Politico desumpto, vsus est Proclus noster, vt Philoponus in- dicat, circa finem decimae octauae disputationis: 'Ἀλλ' ἐπι- δὴ, inquit, καὶ τῆτο ὡς ἰσχυρὸν ὁ Πρόκλος προβάλλεται εἰς ἀπόδειξιν τῆ ἀγέννητον εἶναι τὸν κόσμον, κατὰ Πλάτωνα τὸ ἐν τῷ Πολιτικῷ, ὡς ἐν ὑποθέσει χωρίζειν τῆ κόσμου πᾶν θεόν, καὶ τῷ χωρισμῷ τῆ θεοῦ εἰς ἀταξίαν αὐτὸν ἐκ τάξως περιάγοντα. Philoponus igitur, vt Christianus, ἐν ὑποθέσει loquutum ibi ait Platonem, οὐχ' ἀπλῶς, id est, vt ipse Philoponus alibi loquitur, λαμβάνοντα τὸ ἀποδεικτὸν, καὶ ἐκ τῶν ἑτερόν τι δεικνύοντα, tamquam pro confesso sumētem id cui aliquid superstruit. Disputatione enim decima octaua, quam refutat Philoponus, ita scripserat Proclus: Εἰ ἄρα τὸν θεὸν ἀπεινᾶν λέγει, Platonem intelligit, τῆ κόσμου, καὶ παρεῖναι αὐτῷ ἐν Πολιτικῷ καὶ ἐν Τιμαίῳ, ἀπεινᾶν πρότερον, εἴτα παρεῖ- ναι. ἔγω γὰρ εἶχε, Φησί, τὸ πᾶν, ὡς εἰκὸς εἶχειν. Et pau- cis interiectis, Καὶ διὰ ταῦτα τότε μὲν ἐξ ἀτάκτου μετα- βάλλειν εἰς τάξιν τὸν κόσμον· τότε δὲ ἐκ τεταγμένης μετα- πίπτειν εἰς ἀταξίαν, ἕως ἑφδρος αὐτῆ γένηται τῶν πηδα- λίων ἀψάμενος ὁ θεός, etc. Heliodorum nostrum certe ἀπλῶς, non modo τὴν εἰς ἀταξίαν ἐκ τάξως περιάγωγὴν, asseruisse saeculorum diuisione ostendit: sed et contrariam, τὴν nimirum ἐξ ἀταξίας εἰς τάξιν, expectasse manifestum est. Omnia autem Platonis argumenta, siue καθ' ὑποθέσειν loquitur, siue ἀπλῶς, ex primo Hesiodi desumpta sunt: quod si vidissent In- terpretes, locum illum melius interpretati essent, qui post

ἀταξίαν sui saeculi, iterum τὸ τεταγμένον notat exspectari, sicut sub Saturno fuit, his verbis:

Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον, ἅδ' ἐποτ' ἡμᾶρ
 Παύσονται καμάτῃ καὶ οἰζύος, ἅδ' ἐτι νύκτωρ
 Φθειρόμενοι, χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσασσι μερίμνας.
 Ἀλλ' ἐμπῆς καὶ τοῖσι μεμίζεσθαι ἐσθλὰ κακοῖσι.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὖτ' ἂν γεγόμενοι πολιορκήσασθαι τελέθωσιν.

Manifesta periodica revolutione, finem aetatis suae constituit in melius, sicut iam relapsa erat in peius. Rursus illis,

Μηκέτ' ἔπειτ' ὦφελον ἐγὼ πέμπτοισι μστεῖναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θαναῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.

Vbi apposite Proclus suam, quam tot scriptis asseruerat Periodum, notat designari, qui ad locum illum, δι' ὧν ἔ μόνον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῶν κρεῖττόνων εἰς τὸ χεῖρον εἶδος τῆς ζωῆς μεταβολὴν, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ καλὴν ἐσεσθαι, ἀπὸ χείρωνων εἰς τὸ κρεῖττον. τὸ γὰρ ἔπειτα γενέσθαι, δηλοῖ καὶ ἀμείνων ἐσεσθαι τινὰς τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων ὑπερον, ὥς καὶ ἐκ τῆς δῆλον, ὅτι τὰς μεταβολὰς ἐθέλησε παραδῆναι τῶν περιόδων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἰς τὰ ἐναντία γινομένης. Quamvis nusquam scopum Hesiodi, et ne ibi quidem τὸ κατὰ τὸ ἀκόλαστον totius doctrinae animaduerterit. Magister autem Tzerzes impudentiae velificans suae Proclum perstringit: οἱ δὲ λέγοντες τὰς ἔπειτα ἀνθρώπου λέγειν τὸν Ἡσίοδον μέλλειν γενέσθαι, ἐναντίως τῷ Ἡσίοδῳ, καὶ ἔ κατ' ἐκείνον φασί. Vbi vides hominem nugacissimum: qui rationem ignorare mauerit, cur Hesiodus ἔπειτα adiungat, aut turpiter dissimulare, quam ex alio discere, aut non maledicere. Sub ἀταξία igitur, sub qua se natum esse deplorat Hesiodus, Dei vicaria est Pandora, quae Ζεὺς ab auctore prooemii dicitur, cuius sunt collegae Δαίμονες vnde saepenumero ὁ Δαίμων Graecis et ἡ Τύχη idem numen est. Hinc Romanis, quotiescumque Graecorum Δαίμων vertunt, vox Deus nihil aliud quam Fortunam designat. Sic Naso:

Vota suos habuere Deos,

id est, successum euentumque suum. Maro:

Ascanius curuo direxit spicula cornu:

Nec dextrae erranti Deus abfuit.

Quod nos aliquando reddidimus:

Ἀσκάnios δ' ἄρ' ἰάλλεν ἀπὸ νευρήφιν οἰζόν

Οὐδὲ τύχης παλάμη πέλεν ἄμμορος.

Hi sunt quos interdum iniustos Deos vocant Poetae, quotiescumque virtutem fortuna non sequitur. Sic Silius, *Iniustis neglecta Deis*, id est, τοῖς Δαίμοσιν, qui ἐν τῇ ἀταξίᾳ rerum

rum potiuntur. Contra εὐδαιμονία a Marco Tullio ex Socra-
tico Xenophonte definitur. *Fortuna cum virtute coniuncta:*
quia Xenophon dixerat: Δικαίως μοι δοκεῖς, ὦ Κύρε, εὐ-
δαιμόνιον εἶναι, ἀγαθὸς γάρ ὢν ἀνὴρ, εὐδαιμονεῖς. Quod Tul-
lius vertit: *Recte vero te Cyre beatum ferunt: quoniam virtutis
suae fortuna coniuncta est.*

CAPVT XVIII.

Postquam ea ostendimus quo spectent quae ab Hesiodo in
his libris obscurius tractantur, quam ut vel ratio eorum
perspici, vel quomodo cum instituto Poetae ipsius cohaereant
continuo videri possit, necesse est, cum variae sint de distin-
ctione librorum sententiae, de quo supra aliquid diximus, fu-
sus nostram explicemus. Idque eo maxime, quia in iis quae
praemisimus saepenumero distinctionem librorum, quae nunc
obtinet, et quam in editione nostra seruauimus, sequenti su-
mus. Existimamus igitur, imo dicimus, totum illud quod
sub Ἔργων καὶ Ἡμερῶν nomine circumfertur, librum esse
vnum, partes multas. Argumentum quo probamus non vnum
habemus, et quae talia sunt ut dubitandum ne sit quidem. Ac
primo manifesta Seruii auctoritas, qui Hesiodum vnum ad
Persen scripsisse testatur. Deinde quia quaecumque partem
horum librorum citant Veteres, Ἔργα καὶ Ἡμέρας vocant.
Sic Etymologus. Αἰρεῦμενον, inquit, αἶροντα, λαμβάνον-
τα. παρὰ τὸ αἶρῶ τὸ σημαῖνον τὸ λαμβάνω, κατὰ πλεονα-
σμὸν, αἶρῶ, αἶρῶμαι, αἰρέμενον, καὶ τροπῇ Αἰολικῇ αἰρεῦ-
μενον. Ἡσίοδος ἐν Ἔργοις καὶ Ἡμέραις καὶ σε ἑορπα Γη-
θήσειν, βίοντα αἰρεῦμενον ἐνδοῦ ἐόντος. Item in ἀκίνητα.
Ἀκίνητα, καθόλου μὲν τὰ μὴ κινέμενα παρ' Ἡσίοδω δὲ ἐν
Ἔργοις καὶ Ἡμέραις, ὁ τὰ Φος. Μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθί-
ζειν. Item in ἀλεύω. δεινὴν δὲ βροτῶν ἐπαλεύει Φήμην.
Titulus igitur generalis totius operis est, Ἔργα καὶ Ἡμέ-
ραι: quamobrem neque necesse fuit duas priores partes Ἔρ-
γων, posteriorem Ἡμερῶν titulo distinguere, quod Henricus
Stephanus diligenter seruauit tamen, et quisquis accuratus.
Nam et Magistri veteres totius libri ad Persen inscriptionem
esse notant Ἔργα καὶ Ἡμέρας. διὰ ταῦτα, inquiunt, πᾶν
τὸ βιβλίον ἐπιγέγραπται Ἡσίοδῳ Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Quod
ut exemplo aliquo confirmemus, videamus quomodo hos libros
citare soleant Veteres. Philostratus ἐν Ἡρώσι, Homerum et
Hesiodum certasse notat coram Panide rege, (cuius certaminis
et libellus vulgo inscriptus Ἀγὼν Ὀμήρου καὶ Ἡσίοδου memi-
nit, ut et Tzetzes noster, ubi accurate, ut sibi videtur, de

Poeta nostro, disputat) utrumque vero recitasse partem aliquam operis sui: partes autem illas ita distinguit, ut alterum *περὶ Αἰάντων* recitasse dicat; alterum partem eam, ubi Persen iubet *ἐργῶν τε ἀπτεσθαι καὶ γεωργίᾳ προσκείσθαι*. In quo Philostratus etiam morem, sicut in Homeri versibus Rhapsodorum, ita in Hesiodi τῶν κισσάρων observavit, qui in cantilenas hos libros dividebant. Quae omnia ea etiam confirmant, quae a nobis de subiecto horum librorum sunt dicta. Nam sicut Homeri operis, quo ea quae ad Troiam gesta sunt complexus est, partes multae sunt (ut recte notat Philosophus cum de Tragica periodo agit) quae rursus minutas partes constituunt, quarum partium una est *περὶ Αἰάντων*, de qua agit Philostratus, cum subiectum sit ira Achillis: ita partes huius operis multae sunt; quas non in libros, ut nos, sed in minutas partes et membra distinguebant. Cum autem subiectum sit Oeconomica παιδεία, pars eius aliqua est ἡ γεωργία, quae rursus minutas habet partes, tam respectu sui, quam respectu operis et ipsius Oeconomiae. Sed audiamus Philostratum: qui dicit *ἄσαι ἄμφω ἐν Χαλκίδι, τὸν μὲν τὰ ἐπὶ τὰ περὶ τοῦ Αἰάντη, καὶ ὡς αἱ Φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυῖαι τε καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δὲ τὰ πρὸς τὰ ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Πέρσην· ἐν οἷς αὐτὸν ἐργῶν τε ἐκέλευεν ἀπτεσθαι, καὶ γεωργίᾳ προσκείσθαι, ὥς μὴ δέοιτο ἐτέρων, μηδὲ πεινῶν*. Vbi manifestissime illa, quae iuxta principium libri secundum sunt, respicit;

— — ἐρχάζου νῆπιε Πέρση
 Ἔργα τὰ τ' ἀνδρωποισι θεοὶ διετακμήσαντο
 Μήποτε σὺν παιδασσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχάνῃ
 Ζητεῦης βίον κατὰ χεῖτονας — —

Ita ut Homeri cantilena haec fuerit;

Ἀμφὶ δ' αἶρ' Αἰάντας δοιὲς ἴσαντο Φάλαγγες
 Καρτεραὶ, ὥς ἔτ' αὖ κεν Ἀρης ὀνόσαιτο μετ' ἐλθόντα
 Οὔτε τέ κ' Ἀθηναίη λαοσσόος, οἱ γὰρ ἄριστοι
 Κριθέντες Τρώας τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἐμμνον,
 Φράξαντες δόρυ δαρή, σάκος σάκει προθελόμενοι,
 Ἀσπίς δ' ἀσπίδ' ἐρείδε, κόρυς κόρυι, ἀνέει δ' ἀνέει
 Ψαῦον δ' ἱπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φαλαγγί
 Νευόντων· ὥς πυκνοὶ ἐφέσαν ἀλλήλοισιν
 Ἐφρίξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείησι
 Μακρῆς, ὥς εἶχον ταμείχρους· ἄσπερ δ' ἄμμερται
 Αὐγὴ χαλκείη, κόρυθων ἀπὸ λαμπομενάων,
 Θωρήκων τε νροσμήκτων, σαιέων τε φαεινῶν,
 Ἐρχομένων ἄμυδις· μάλα κεν δρακονκαρδὶος εἴη,
 Ὅς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, καὶ ἀμαχόιτο.

Hesiodi

Hesiodi versu:

Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
 Ἄρχεσθ' ἀμητοῦ, ἀρότοιο δὲ δυσσομενάων
 Λιὲ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέατα τεσσαράκοντα
 Κεκρυφαται, αὐθις δὲ περικλομένα ἐνιαυτοῦ
 Φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρεα.
 Οὗτος τοι πεδίων πέλεται νόμος· οἳ τε θαλάσσης
 Ἐγγυθι ναιετάσ', οἳ τ' ἀγέλα βησσηντα
 Πόντῳ κυμαίνοντος ἀπόπροθι πύονα χῶρον
 Ναιέσιν· γυμνὸν σπαίρειν, γυμνὸν δὲ βρωτῆιν,
 Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι, εἴχ' ὥρια πάντα θέλῃσθαι
 Ἔργα κομίζεσθαι, Δημήτερος, ὡς τοι ἔκαστα
 Ὄρι, ἀέξεσθαι, μὴ πως τὰ μεταξὺ χαλίσκων
 Πτωσσης ἀλλοτρίης οἰκῆς, καὶ μηδὲν ἀνύσσης,
 Ὡς καὶ νῦν ἐπ' αἶμ' ἤλθες· ἐγὼ δὲ τοι αὖθις ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ἐπιμετρήσω· ἐργάζου, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα τὰ τ' ἀνδρῶποισι θεοὶ διστεκμηραντο·
 Μὴ ποτε σὺν παῖδαςσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχέων,
 Ζητεῖης βίον κατὰ γείτονας, οἳ δ' ἀμελῶσι.
 Δίς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τεύξασαι· ἣν δ' ἐτι λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν εἰς πρῆξις, σὺ δ' ἐτώσια πόλιν ἐγορεύσεις,
 Ἀχρεῖος δ' ἔσαι ἐπὶ νόμος· ἀλλὰ σ' ἀνῶγα
 Φράζεσθαι χρῆων τε λύσῃ, λιμοῦ τ' ἀλαωρῇ.

Ita ut manifeste videamus, minime obtinuisse librorum distinctionem, quae hodie. Praeterea doctrinam τῶν Ἡμερῶν doctrinam fuisse quae subsequeretur, et cohaerebat sine ulla distinctione, cum ea quae est τῶν Ἔργων. Nam certe in Orphei quoque libris doctrina τῶν Ἡμερῶν fuit conclusio quaedam τῶν Ἔργων, quod docet ipsum exordium manifestissime, quod tale est:

Πάντ' ἐδάης Μυσαῖε θεοφραδές. εἰ δὲ σ' ἀνώγει
 Θυμὸς ἐπωνυμίας μῆνης κατὰ μοῖραν ἀκοῦσαι,
 Ῥεῖά τοι ἐξέρω· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,
 Οἷον τάξιν ἔχοντα κυρεῖ. μάλα γὰρ χρεὸς ἐστὶν
 Ἰδμεναι, ὡς αὕτη παρέχει κλέος ἀντὺ μῆνης·

Non aliter fere Hesiodus:

Ἡμέατα δ' ἐκ Διὸς πεφυλαγμένους, εὖ κατὰ μοῖραν
 Περφραδέμεν δμῶεσσι. — —

Praeterea cum ratio dierum non magis ad γεωργίαν pertineat, quamvis plura in ea observanda sint, quod ad rationem earum, quam ad mercaturam; tota autem Oeconomiae Hesiodi ratio circa duo illa hoc libro versetur, manifestum satis est, totam considerationem dierum, praeciptum esse aliquod, quod de-

Etrinam vtriusque absoluat : ita vt alterum ostendat τὸ ὅτι δέῃ, alterum τὸ πότε.

C A P V T XIX.

Illustrata minima huius libri parte, quae plurimam difficultatis habet, reliqua iam plana sunt, quae omnia hoc capite proponemus: vt ordo eorum facilius et series perspicatur. Sequitur saeculi illius descriptio, in quo Αἰδῶς καὶ Νέμεσις terras relinquunt, ac coelum petunt. Vltimum diuortium id est, quod cum homine fecit Deorum praesentia. Cum illis subeunt tum alia, tum mater scelerum iniustitia. Hac occasione singulare ἀδικίας proponit exemplum, a causa desumptum, quae misere peruertebatur a iudicibus. Quod vt occultius proponat, suauissimam de accipitre et philomela fabellam, quales erant illae, quas Graeci αἰνῆς vocant, interferit. Eiusmodi αἰνῆς, quales sunt plerique Aesopici, quos venerabatur antiquitas, desumebant ab ἡγεμονικῷ, et Saturni aetate, qua cum reliqua hominibus et Diis, tum vel maxime vox communis erat et familiaritas, vtpote nondum inuenta κρεοφαγία: quales fuerunt qui sequuti sunt homines, quorum Poeta vt feritatem ostendat, negat eos amplius σίτον ἐσθίειν. Vocem autem σίτῃ ita ab Hesiodo sumi, iam olim magistri viderunt. Plato in Politico vbi ἡγεμονικὸν saeculum cum reliquis confert, beatissimos ait eius saeculi fuisse homines, si quidem ex reliquis animalibus cum quibus vivebant quotidie, et loquebantur quotidie, didicerant, quae ex vniuscuiusque naturae cognitione percepta, ad sapientiam spectabant. Locus illius est: Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρέφονται τοῦ Κρόνου, παρούσης αὐτοῖς ἄτης πολλῆς σχολῆς καὶ δυνάμεως, πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι συγγίνεσθαι, κατεχρῶντο τέτοις ἀμύψασιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετὰ τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλῶντες, καὶ πυνθανόμενοι παρὰ πάσης φύσεως, εἴ τινα τις ἰδίαν δύναμιν ἔχῃ, ἥσθετό τι διαφορὸν τῶν ἄλλων εἰς συναγυρμὸν φρονήσεως, εὐχρίτεον ὅτι τῶν νῦν οἱ τότε μυρίω πρὸς εὐδαιμονίαν διέφερον· εἰ δὲ ἐμπιπλάμενοι σίτων ἄδην καὶ ποτῶν, διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία μύθῃς, οἷσι δὲ καὶ τὰ νῦν περὶ αὐτῶν λέγονται, etc. Ex quo apparet, omnes μύθῃς illos inter homines ferasque, vel ferarum inter se, ad illud saeculum referri solere. Quorum quosdam Plato reprehendit, quod nihil minus quam sapientiam docerent ac virtutem, quales multum circumferebantur. Hinc apparet partim μεμψιμοιρία, partim iniquitas Aristarchi, qui versus illos e numero eicie reliquorum:

Ἀφρων

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρίσσοντας ἀντιφέρων,
 Νίκης τε τέρεται. πρὸς τ' αἰσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
 Causam addebat: ὅτι ἀλόγῳ γνωμολογεῖν ἔπρεπον. Atqui
 tempore ἡγεμονικῷ, λόγον aliquem tribuebant reliquis ani-
 malibus, ut pote nondum existente τῷ ἀλόγῳ maxima ex par-
 te ante τὴν ἀλληλογονίαν, quod sub ἐπιθυμητικῷ inaximum
 est, cuiusque pars praecipua ἡ ἐπιθυμία καὶ ἀκολασία. Eam
 enim vocem ita ut Aristoteli sumitur consideramus, quam Ve-
 teres existimabant τὴν ἀντικειμένην τῇ φρονεῖν δύναμιν e se-
 de sua eicere. Haec causa fuit cur quotiescumque Platonici,
 aut alii, fabulis utuntur, haec fere verba adiungant, ἦν ἄρα
 τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώποις, ut ostendant
 ex alio aeuo, quod multum ab hoc discrepat, fabulas desumi.
 Sic. Max. Tyr. Disp. ix. Ποιμὴν ἀνὴρ καὶ μάγιστος ἐβάδιζον
 ἀμφω κοινὴν ὁδόν. ἰδόντες δὲ ἐκ ποιμνὸς ἄρνα εὐτραφῆ
 πλανώμενον, ἀπολαφθέντα τῶν συνόμων, εἶσαντο ἐπ' αὐ-
 τὸν ἀμφω (ἦν ἄρα τότε ὁμόφωνα καὶ τὰ θηρία τοῖς ἀνθρώ-
 ποις) Deinde sequitur longa descriptio praemiorum iustitiae,
 poenarum iniustitiae: Atque ita conuenienter se ad iudices
 conuertit, quos monet, ut vel hanc ob causam iustitiae ratio-
 nem habeant, τὴν nimirum τῶν Δαιμόνων praesentiam, qui
 proprie inspectores cum aliarum rerum a Ioue, tum vel maxi-
 me eorum qui iuste aut contra iudicarent: quos propterea su-
 stinere ait munus βασιλικόν, id est, δικασικόν. Siquidem
 ea vox ubique forensis est apud Poetam. Vbi rursus obiter
 iniuriam sibi factam proponit: ostenditque deuenisse eo im-
 probitatem saeculi; ut primum dedecus sit virum esse iustum:
 quamobrem κατ' ἐπέθεσιν iniustitiam esse dicit praeferen-
 dam. Quem locum a versu, cuius initium, Πάντα ἰδὼν
 Διὸς ὀφθαλμός, ad eum vsque cuius initium, Ἀλλὰ τὰ γ'
 ἔπω ἔολπα, eiciebat Plutarchus. Postea fratrem rursus pe-
 culiariter ad iustitiam adhortatur, quia alterum hominum pro-
 prium, alteram belluarum est. Illa namque τὴν ὁμιλίαν tol-
 lit, quae tam necessaria est, ut humanam societatem consti-
 tuat: cuius δικαίῳ ne latronum quidem societas carere potest,
 teste Platone. Ibi perituro poenas, pretium virtuti ponit.
 Quae doctrina Pythagorica est, qui impietatem τῷ ὅρκῳ me-
 tiebantur: sicut Plato De Rep. secundo εὐορκον et ὀσιον con-
 iungit. Sequitur collatio inter aditum virtutis qui asper est;
 et vitiorum, qui facilis: ita ut in altero praecedat dolor ali-
 quis: in altero sequatur aeternus. Hic primum virtutis prae-
 mium illi defert, qui per se sapit: alterum illi qui monitus:
 inutilem illum ostendit qui nec sponte, nec per se. Iuste ut
 quis agat, esse necessarium ostendit τὸ ἐργάζεσθαι in genere,
 cuius

cuius finis est τὸ πλεῖν, sicut omni paupertas et miseria. Divitias enim sequitur confidentia: paupertatem pudor. Cum enim necesse sit vivere, sequitur ut vel iuste vel iniuste comparentur τὰ ἐπιτήδεια. Iuste potest, qui labore suo de vita sibi prospicit: iniuste, qui vel verbis vel re aliquem decipit. Sequuntur variae iniustitiae species. Τῷ δίκαιῳ enim more Veterum scelera omnia opponit. Atque ita ad finem usque praecepta sequuntur, partim publica, quae ad συναλλακτικὴν spectant, partim privata quae ad χρητικὴν referuntur. Priora parte in doctrina hac consumpta, ducentis et aliquot versibus praecepta primae Oeconomiae partis sequuntur. Ea autem est Agricultura. Primum est Arandi tempus: secundum modus; ubi terram diuidit εἰς πεδινὴν, ὄρεινὴν, καὶ παραθαλάσσιαν. Huius rei finem proponit duplicem. Primus est specialis, et rursus ad Agriculturam spectat: alter generalior, et ad Oeconomicen. Prior est, ut omnia suo tempore proueniant: alter ut res familiaris fiat auctior. Sequitur praeceptum Oeconomicum simulque rusticum: de domo, ut capiat: de muliere, ut seruet: de boue, ut laboret. Sequitur ξυλοτομία, siue lignatio, quae utrique confert: Agriculturae ad aratrum et instrumenta similia: Patrifamilias ad thalamum et alia. Huius lignationis tempus distinguitur. Hanc sequitur praescriptio de numero aratrorum, de numero et aetate bouum, quando pascere et in campum deducere oporteat. Tum de his, de instrumentis, de curru, et aliis comparandis. Post haec, quando inuertenda sit terra; quando iteranda; quomodo et quibus Diis supplicandum; de abigendis auibus. Hic iterum generales sententiae de labore et industria inferuntur; cuius finis est rei familiaris opulentia. Sero arantibus quid obseruandum sit: tum diligentem habendam esse singularum anni tempestatum rationem. Et quoniam nihil homines magis effoeminare existimabatur quam ignis, qui βανύσων erat proprius, ad quos ociosi homines confluere solebant, sicut suo loco in Notis ostendimus: monet Persen, ut tabernas huiusmodi et λέσχας hyeme praetereat, potiusque de domesticis cogitet: ne et paupertate simul obruatur et frigore. Quorum alterum τῷ ἀποροῦντος, alterum τῷ θηλυνομένῳ est. Ibi tum ostendit, nihil agendi finem esse improbitatem, et antes non bonas, monetque aestate de hyeme, deque σινηνοπείᾳ, priusquam ab hyemis violentia praeueniatur, patrifamilias esse cogitandum. Sequitur luculenta hyemis, et eius incommoditatum descriptio; cuius iniuria quomodo sit propulsanda: quomodo praeuertenda sit pluuia: quae ratio Oeconomica hyemis tempore, propter inaequalem diuisionem τῷ πυχθιμύσει ineunda.

ineunda sit, ad veris usque aduentum potissimum, demonstrati. Quando sint putandae vites, quando acuendae falces. Aestate duo fugienda esse; mane somnum in lecto; pomeridianis horis in umbra. Quorum alterum κοῖτον ἐπ' ἡοῖ, alterum θῶ-
 νας σκισρὰς vocat. Agnae quando pinguiissimae: vinum quando praestantissimum sit: quorum utrumque est, cum catduus viret, cicada canit. Quae nam ratio in victu; quae in vini mixtione sit habenda, de qua hac occasione tradit praeceptum. Quando tritrandum sit, qua in area et solo: quomodo et quando intus reponendum. Quid de famulo, ancilla, et custode cane observandum sit: quid de paleis: quando famulis cessandum. Autumnus sequitur. Quando et quo tempore vuae carpendae, quamdiu soli exponendae, quando in labra colligenda. Atque ita prioris Oeconomiae pars cum anno absoluto absoluitur. In hac consideratione ultima est ea doctrina quae Ephemeris ab agricolis vocatur: quae a vere incipit et aratione, in eaque rursus desinit: quam Tzetzes et alii in illa parte constituerunt, quam Ἡμέρας dicimus. Hanc excipit pars altera, quae ut maius lucrum propositum habet; ita minus iusta est, longiusque ab ἡγεμονικοῦ ratione recedit, quod ex terra vivebat: sicut etiamnum agricolae, excepto labore, quem induxit Pandora. Primum quod in ea est, agit περὶ μέτρα θαλάσσης, quod male intellectum fuit ab Interpretibus: nam ita vocat τὸν ἐπιτήδειον καιρὸν, quem constituit diebus quadraginta, post conversionem Solis. Agit de onere deinceps nauibus committendo, et quamdiu reditus differendus sit. Navigationem constituit duplicem: Εἰαρινήν, quae usitatissima fuit, minus tuta tamen est: Θερρινήν, quae tutior multo, et minori cum periculo coniuncta. Sequuntur deinde rursus praecepta in genere Oeconomica, de aetate viri et faeminae: quando potissimum paterfamilias, quot annorum, qualem denique eligere debeat: quid spectandum, quid fugiendum. Restant versus aliquot, qui omnes praecepta de vita communi, de Diis, de hominibus, et pleraque superstitiona ad finem usque continent.

CAPV T XX.

Postquam ex ipsis Hesiodi operibus, quae prior operis huius pars est, probauimus errasse eos qui hos libros de Agricultura esse existimarunt: idem nunc ex altera parte praestabimus, quae Ἡμέρας inscribitur. Inter reliquas doctrinas quas Agricultura complectitur, minime ignobilissima est illa, quae Ἐφημερίς dicitur. Est autem in Agricultura Ἐφημερίς doctrina,

doctrina, quae docet quando vnumquodque in ea agendum sit. Quia autem doctrinam τῶν Ἡμερῶν cum Ἐφημερίδι confundunt Interpretes, aliquid prius de hoc errore dicendum est. Ac primum Ἐφημερίδα in Hesiodi Operibus non in Diebus, habemus, Ἐφημερίδες toto opere sparsae sunt. Sic, si quaeris quando arandum sit; respondebit, εὐτ' ἂν Φωνὴν γέρανα ἐπακέσῃς. Si quaeris, quando ligna caedenda sint, respondebit, Ἥμος δὲ λήγει μένος ὀξέος ἡελίοιο, et quae sequuntur. Atque ita toto opere. Manifeste autem ibi plena Ephemeris totius anni incipit, Μῆνα δὲ Ἀθηναίων ubi ostenditur ob inaequalitatem dierum quid illa anni tempestate agendum in opere, quid in administratione domestica seruandum sit. Atque ibi hyems et dies eius. Ver ibi habes, et quae agenda sint, Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο Χειμῆρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡματα. Aestas et quae in ea agenda sunt ibi, Ἥμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ. Atque haec causa est cur Philosophus ex diuisione Hesiodi mulieres salacissimas esse dicat ἐπὶ σκολύμα: quod dicendi genus cum non perceperint Aristotelis Interpretes, nos id suo loco illustramus. Autumnus, et quae in eo agenda, ibi. Εὐτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος. Atque ita tota Ephemeris absoluta est. Quam Hesiodi rationem his verbis in Auibus suis lepide alludit Comicus:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἥρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
 Σπείρειν μὲν, ὅταν γέρανός κρῶζας ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ,
 Καὶ πηδάλιον τότε ναυκληρῶ φράζει κρεμάσαντι καθεύδειν, etc.

Errant enim qui Ephemeridis diuisionem κατ' ἡμέρας necessario statuunt, cum sit κατ' ὥρας καὶ μῆνας. Quo respexit idem Comicus, Ranis:

Ὀρφεὺς γάρ μὲν, inquit, τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε,
 Φόνων τ' ἀπέχουσαι.

Μεσαῖος δ' ἐξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμάς. Ἡσίοδος δέ,
 Γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀροτῆς.

Nam de operibus loquitur. In Geoponicis, quae sub Constantini nomine circumferuntur vulgo, liber tertius est Ephemeris, quae definitur ibi a vetere magistro ἡ προσήκοντα ἐκάσῳ μηνὶ ἐργασία, καὶ τί δεῖ κατ' ἑκάστον μῆνα ἐργάζεσθαι. Incipit auctor eius a Ianuario, definit in Decembrem. Sic Ephemeris erit, si dicam, Τῷ Ἰαννουαρίῳ χρὴ κοπρᾶζειν τὰ καρποφορῶντα τῶν δένδρων τῷ Φεβρουαρίῳ χρὴ πᾶν δένδρον φυτεύειν, et sic in reliquis. Quae doctrina nihil habet commune cum Diebus Hesiodi. Hinc, vt ego arbitror, iterum aliud sequitur erratum Tzetzae, qui Orpheam quoque Ἠμέρας scripsisse

scripsisse vult, cum ille Ephemeridas scripserit: diuidit enim magis, vt ex principio apparet, opera Agriculturae κατὰ μῆνας. Verba Orphei sunt:

Πάντ' ἑδάης, Μῆσαις θεοφραδές. εἰ δέ σ' ἀνώγει
Θυμός ἐπωνυμίας μῆνης κατὰ μοῖραν ἀκῆσαι,
Ρεῖά τοι ἔξερέω.

Et rursus paullo post idem, ὡς αὕτη παρέχει κλῆρος ἀντυγε μῆνης. Singulos tamen dies videtur persequutus ille, sed ex ratione Planetarum, Solis, et Lunae, prout cum plantis conueniunt: nam et hi versus eius adducuntur:

Πρῶτον μὲν πρῶτῳ ἐνὶ ἡματι φαίνεται Ἄρης.
Μῆνι δ' εἰς τ' Ἄρην ἐπιτέλλεται ἰσχυρὸς ἔργων.
Τὴν δὲ γὰρ ἐξανύσασα Φύσιν δίκερων ἀναφαίνει.
Αὐτὰρ ἐπὶ τῷ τρίτῳ ἡμῶν ἀπόπροθεν ἡελίοιο,
Πᾶσιν ἐπὶ χθονίοισι φυτοσπόρον αἰτὴ ἀλκῆς.
Τατράδι δ' αὐξομένη πολυφύγγα λαμπάδα τείνει.

Praeterea cum Heraclitus Hesiodum risit, quod aliam diem Φαῦλην, aut, vt ipse loquitur, μητρυιὰν putaret, aliam μητέρα, siue ἀγαθὴν, quod omnes dies aequales sunt, dementia maxima esset cogitare velle, Ephemeridas rusticorum, quarum ratio et natura, e Sole et Luna, κατὰ Φύσιν est petita, euertere voluisse. Ostendimus igitur aliud esse Ephemeridem, aliud doctrinam eam, quae Ἡμερῶν ab Hesiodo vocatur: de qua iam agemus. Dies sunt vel Boni, vel Mali, vel Mediocres. Rursus id quod sunt dies, Boni vel Mali, vel Mediocres; partim suo, partim respectu operum sunt quae aguntur. Quorum diuersitatem commoditas vel incommoditas dierum sequitur. Vtraque ratio consistit, vel in natura: vt cum quaero rationem, cur Athenienses diem συνοδικὸν ad contrahendas nuptias praeferant reliquis: causam reddo: quia naturaliter tum cum Sole Luna coit. Vel ex religione: vt cum quintum diem doceo vitandum. Causa est: quia tum circumerrant Erinnyes: septimum approbo. Causa est: quia tum natus est Apollo. Vel ex ratione numerorum et vi occulta: vt cum quartam laudo, ob vim quaternarii magni illius δημιουργῶ Πυθαγορικῶ. quae praecipue in his spectatur, et qua nituntur reliqua. Dubium autem non est, quin alii quoque rerum earundem Scriptores, praecipue autem qui Γεωπονικὰ dederunt, aut in iis aliquid praestiterunt, hac quoque in re Hesiodum sequuti sint. Quo procul dubio Christianorum hominum censuram meruerunt, qui superstitiones illas tamquam ἀπίστας et τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας ἐκ ἀναξίως ex animis suorum euellere conati sunt. Nec alio spectare certum est, eam, quam Photius de Vindanii Anatolii Beryti,

et aliorum quorundam scriptis reliquit. ἔχει δ' ὅμως καὶ ἓνια τέτο το βιβλίον τερατώδη καὶ ἀπίστα, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης ὑπόπλεα· ἃ δεῖ τὸν εὐσεβῆ γηπόνον ἐκτρεπόμενον, τῶν λοιπῶν συλλέγειν τὰ χρήσιμα. καὶ οἱ ἄλλοι δέ, τῶν τὰς γεωργικὰς πραγματείας συγγραψαμένων, σχεδὸν τι τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐπιφαίνονται· ἐκ ἐπὶ πολλοῖς δὲ διαφωνῶσιν, ἐν οἷς δὲ διαπεφωνήνασι, ἡ τῆς Λέοντος τῶν ἄλλων προκρίνεται πείρα. Ex his tota Nicomachi Geraseni constabat Theologia: quod opus recte vir cordatus διανοίας ἔκκαθαρευούσης βλάβης ἀναπλάσματα vocavit. Reliquae rationes sunt παρατηρήσεως, et pro causa habent experientiam. Generalior diuisio talis esset. Dies sunt vel ἐργάσιμοι, vel ἱεροί, vel ἀποφράδες. Ἐργάσιμοι sunt, qui et ἀνυσίμοι et ὀνήσιμοι dicuntur: ἱεροί quos θεῶν Ἡμέρας vocat Lucianus, quibus opponuntur ἀποφράδες. Ex illis cum maxime τὰς ἐργασίμους consideret Hesiodus, nos cum Heraclito τὴν ἀποφράδα τῇ ἐργασίμῳ opponimus, non τῇ ἱερᾷ, in huius quidem operis consideratione. Nam de eo ita notat Plutarchus, Περὶ δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴτε χρὴ τιθεσθαι τινὰς, εἴτε μὴ, εἰ ὀρθῶς Ἡρακλείτος ἐπέπληξεν Ἡσίοδῳ, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιούμενῳ, τὰς δὲ Φύλας, ὡς ἀγνοῶντι Φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσαν, ἐτέρωθι διηπόρηται. Politianum quantum fugerit ratio, qui tres Iouis dies statuit, ex loco Hesiodi male intellecto, in Notis ostendimus. Iam ad institutum nostrum pergamus, latiusque quam Agriculturam patere hanc partem ostendamus: quod ut fiat, iterum totum Ἔργων καὶ Ἡμερῶν librum diuidamus, hoc pacto. Circa duo operis totius ratio versatur. Primo enim aliquid agendum, quid, et quando, docet. Secundo, dies aptos et ineptos, vel mediocres, cum causis suis ostendit. Illud quod agendum est, Agricultura est: quae non est praecipua, quia habet aequalem: neque sola, quia adiunctam habet alteram. Ea est Navigatio. Sicut igitur doctrina τῶν Ἔργων latius patet, quam illarum altera, quia de utraque agit: ita τῶν Ἡμερῶν, quia utrique dies assignat. Ac de Agricultura ubi agat notissimum est: sicut ibi:

Ἡ μὲν οἷς πείθειν, ἡ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι. et
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐκθρέψασθαι ἀρίστη, et alius.
De altera:

— — ὑλοτόμον τε ταμῆν θαλαμηΐα δῶρα,
Νηϊὰ τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται,
Τετραδί δ' ἄρχεσθαι νῆας πηγνυσθαι ἀραιάς.
Ostendimus utramque partem hic esse sicut in altera. Nunc etiam totum. Oeconomia duplex est, ut diximus, vel conquirendi:

quirendi: ad quam spectat utraque pars de qua egimus, Agricultura et Nauigatio. vel conseruandi, quae proprie Oeconomica dicitur, quam continuo in primo Ἡμερῶν habes.

Ἡματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὐ κατὰ μοῖραν

Πεφραδέμεν δμῶεσσι, τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην

Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥδ' ἀρμαλὴν δατέασθαι.

Ἀρμαλὴν δατέασθαι munus erat in magnis familiis τῇ οἰκονόμῃ quae secunda persona erat μετ' αὐτὸν, id est, post dominum; Lucianus ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, κατὰ δύο ὀβολὰς καὶ τέτταρας, καὶ βαρὺς αἰτῶν σὺ καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς· ἵνα δ' ἐν λάβῃς, κολακευτὸς μὲν αὐτὸς, καὶ ἰκετευτὸς. Θεραπευτὸς δὲ καὶ οἰκονόμος. ἔτος μὲν καὶ ἄλλος Θεραπείας τρόπος. Ἴι πένεσας suos ut plurimum habebant, quorum erat singula πένεσθαι. Qua voce Poeta eadem ratione infra de tota Oeconomia utitur.

Ὀγδοάτῃ τ' ἐνάτῃ τε δύο γέ μιν ἡματα μηνὸς.

Ἐξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.

Vnde Theocritus Χάρισιν·

Πολλοὶ ἐν Ἀντιόχοιο δόμοις καὶ ἄνακτος Ἀλεῦα

Ἀρμαλὴν ἐμνηνον ἀμεινέσαντο πένεσαι.

Rursus alio argumento utamur. Cum ἐργασία sit duplex respectu duorum, quae familiam constituunt, et ex consequenti Oeconomicis legibus utuntur: ut vnum ex multis sumamus, Agricultura virorum, Lanificium mulierum; vtriusque meminit. Nam uti non omni die prius fieri posse existimat, ita neque posterius. Diem autem vnum altero, tam huic quam illi, magis conducere. Sic:

Ἡ δὲ δωδεκάτῃ τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.

Τῇ γάρ τοι νῆϊ νήματ' ἀερισιπότητος ἀράχνης,

Ἡματος ἐκ πλείῃ. ὅτε τ' ἴδῃς σωρὸν ἀμμάτων,

Τῇδ' ἰσὺν σῆσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

Mulieris nentis idem scopus est qui viri arantis, ὁ πλῆτος: vtrumque ἔργον est, sicut et nauigatio. Rursus alio argumento utemur. Ὑλοτομία duplicem vsum habet qui extra Agriculturam se extendit. Alter est πρὸς θάλαμον: alter πρὸς νῆα. Vtrumque considerat bonus Oeconomus. Thalamum strnebat paterfamilias, cum vxorem duceret: vnde Homerus θάλαμον νέον dixit: ad quam rem τῇ ὕλοτομίᾳ erat opus. Nauem, cum mercaturam institueret. Vtriusque tempus commodissimum hic traditur:

— — Ὑλοτόμοντε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,

Νηϊὰ τε ξύλα πολλὰ, τῇ τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.

Χχ

Posiunt

Possunt et alia eiusmodi adferri: quod faceremus fortasse, nisi alio festinarem.

C A P V T XXI.

Ex his omnibus iam satis superque apparet, quomodo vox "Εργων in Poetae inscriptione sumenda sit. Cum enim ad speciem ea refertur; vel κατὰ τι ἐξαίρετον, ut loquuntur Magistri, sumatur necesse est: vel κατὰ γλῶσσαν, aut saltem κατὰ διάλεκτον. Quod si κατὰ τι ἐξαίρετον sumitur, peccauit translatione inepta, ἀπὸ γένους ἐπ' εἶδος: quae et inepta esset, quia in inscriptionibus simpliciter loquendum est, est inanis, quia falsa: angustior enim contento esset. Quod si κατὰ γλῶσσαν, aut διάλεκτον, rursus peccauit, cum partim τῶν κυρίων, quibus opponitur ἡ γλῶσσα, partim τῶν κοινῶν, quibus opponitur ἡ διάλεκτος, ibi maxima habenda est ratio, ubi ea tradimus, quae ab omnibus intelligi volumus. quod in inscriptionibus maxime obseruandum est. Qui vocem ἔργον ἀπὸ τῆς ἔρας deducunt, κατὰ διάλεκτον eam sumunt, quae multum ab Hesiodi abhorret: plerique κατ' ἐξοχήν, inter quos est Eustathius. Vtiro modo sumatur, a Poetarum ratione non abhorret. Sicut in illo Poetae, ἀγρόν δ' ἴομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων. Ouidius κατὰ διάλεκτον, *facta* vertit. *Non hominum video, non ego facta bouum.* Porro cum simpliciter vocem ἔργων ad omnia transferant Veteres, quid opus est nodum in scirpo quaerere? Est igitur ἔργον, τὸ ἔργον τὸ οἰκονομικόν, τὸ πρὸς τὸν βίον συμφέρον. Ita inscriptionem horum librorum manifeste interpretatur Max. Tyrius, Sermone εἰ ἐστὶ κατ' Ὁμηρον αἵρεσις, ubi diligenter de Hesiodi libris agit, tandemque, χωρὶς δέ, inquit, αὐτῷ πεποιήνται οἱ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις, Θεογονία χωρὶς δ' αὐτῷ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸν βίον ἔργα τε καὶ δρασέον, καὶ ἡμέραν ἐν αἷς δρασέον, ut supra ostendimus. Non potuit paucioribus verbis melius omnia ea approbare de quibus supra disputauimus, simulque ea confirmare, de quibus hic agimus. Cum autem nusquam improprie in his libris vox "Εργων sumatur, quae dementia esset, ibi improprie eam sumere, ubi tantum propria esse debet? Sic, Ἐργάζεω Πέρση δῖον γένος. et, Σοὶ δ' ἔργα Φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν. et, Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολυμήλοί τ' ἀφνειοί τε. et, Καὶ τ' ἐργαζόμενος πολὺ Φίλτερος ἀθανάτοισι Ἔσσεαι, ἡδὲ βροτοῖς. et, Ἐργὸν δ' ἔδεν ὄνειδος, ἀεργεῖν δέ τ' ὄνειδος. et, Εἰδέκεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός. et, Ἐργάζεω νῆπιε Πέρση Ἐργα τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο. et alibi. Praeterea sicut ἔργα βοῶν, ita ἔργα

ἔργα νηῶν dicunt Poetae: et sicut γῆν ἐργάζεσθαι, ita πόντον ἐργάζεσθαι. Elegans exemplum est in Theogonia, vbi γλαυκὴν ἐργάζεσθαι dixit de mari. Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσπέμ-
 Φελον ἐργάζονται. Ita vt hinc appareant somnia Grammati-
 corum, qui subtilius haec inquirunt: et quibus vnus finis est
 ostentatio eruditionis per fas et nefas. Vt concludamus: non
 aliter vocem Ἔργων in Hesiodi libris sumi certum est, quam a
 Philosopho sumitur Rhetoricorum secundo, in his verbis: Διὸ
 τὰς ἐλευθερίας καὶ ἀνδρείας τιμῶσι, καὶ τὰς δικαίας τοιᾶ-
 ντας δ' ὑπολαμβάνει τὰς μὴ ἀφ' ἐτέρων ζῶντας. τοιᾶντοι δ'
 οἱ ἀπὸ τῆς ἐργάζεσθαι, καὶ τέτων οἱ ἀπὸ γεωργίας, καὶ τῶν
 ἄλλων οἱ αὐτεργοὶ μάλισα. Ex quibus verbis, vt infra alibi
 ostendimus, perfecta huius libri reddi potest ratio. Cum enim
 τὰς ἐργαζομένους, et τὰς αὐτεργούς Vereres maxime iustos
 putarent, apparet non modo quomodo sumenda sit vox illa,
 sed et cur de iustitia agat. Sic et apud Homerum Odyss. E.
 vbi hanc Oeconomiam tangit:

Τοῖός ἔα ἐν πολέμῳ, ἔργον δέ μοι ἔ φίλον ἦεν,
 Οὐδ' οἰκωφελίη, ἥτε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα.

Atque haec haec tenus.

F I N I S.

DANIELIS HEINSII
H Y M N V S
IN HESIODI
PANDORAM.

Ex quo, quae Hesiodi Pandora sit,
intelligitur.

Αθανάτων βασίλειαν αείδομεν ἥδ' καὶ ἀνδρῶν
Νόσφιν αἰεὶ κρατέεσαν· ἐπεὶ κατ' ἀπείρου γαίαν
Πλαζόμενοι λιπόμεσθα θεῶν, ἀεσίφρονι θυμῷ·
Ἀρξάμενοι, ὥς πρῶτα Φερῆσβια δῶρα καλύψας
Ἰαπετιονίδαο χολωσάμενος διὰ βελάς
Ζεὺς κρατερός γλυκὺς πικρὸν ἐπηγάγε πῆμα βροτοῖσι.
Ἰλαθι πασιμέλῃσα, πανόλβιε, πότνι θεῶν.
Εὐφροσύνης δώτειρα, καὶ εὐάντησον ἰόντι.
Ὡς ποτε γῆ τετάνυτο, καὶ ἄρανός εὐρύς ὑπερθεῖν
Ἀμφιταλαντεύεσαν ἐλίσσόμενος περὶ γαίαν
Τείρεσιν ἐξεφάνωτο, καὶ ἠελίος γλυκὺ Φέγγος
Αὐτοκασιγνήτης ἐσέψατο κύκλῳ σελήνης,
Ἦδη χθὼν λιχροῖσι καλυψαμένη Διὸς ὄμβροισι
Ἀνθρώπων τέκε Φῦλα, καὶ εὐρυπόρος διὰ κόλπον
Ἔθνεα βοτρυδὸν χρυσέων ἀνετέλλετο λαῶν.
Χρυσέων μὲν πρωτίσιν καὶ ἀργυρέων γένος ἀνδρῶν
Μήτηρ τικτετο γαῖα, θεοῖς πάντεσσι μεμηλές,
Ἐκτὸς ἀλιτροσύνης λυσώδεος, ἐκτὸς ἀνάγκης,
Τοῖσι βίον πορε δένδρα, καὶ ἡ πρότερον τέκε μήτηρ,
Πήχεας ἀμπετάσασα, Φίλα μαιώσατο τέκνα,
Πάντα χαρίσσαμένη. δεινὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα,
Οὐδὲ βίον μερέπεσιν ἀποπροθεῖν ἄρματα πόντος,
Νῆες ἀγίνεσκον, βορέω πνεύοντος ἀπειλήν
Λαίφεσι πεπταμένοισιν ἀνὰ μέγα κύμα θέεσσαι.
Τοὶ δὲ θεοὶ μεροπεσσι μεμιγμένοι εἶδαρ' ἔδασσι,
Πάντεςθεν εὐρυσερνον ἀνεξρωφῶντο κατ' αἶαν.
Ζεὺς δ' ὅτε δὴ χεῖρεσσι καὶ εὐρέϊ καρτὶ πεποιθὼς
Ὅν γενέτην κρατερῆσιν ἀλυκτοπέδῃσι πελάστας
Οὐρανὸθεν βιάοντα κατήγαγεν, ἐκ δὲ διώξας

Ἰαπετὸς

Ἰαπετὸν δολοέεντα, νῆης ἐπεβήσατο τιμῆς,
 Δητότε χάλκειον γένος, ὀβριμόν, ἐκέτ' ἀνεκτόν,
 Ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἀπ' ἡλίουθεν, τέκε γαῖα
 Ἀρσί πεφρικῆς, καὶ ἀναιδείῃσι νόσιο
 Τετρα θεσμὰ θεῶν τελέσαν κενόφρονος ὀρμῆς.
 Τες δὲ ῥέα λείπεσθον ὅσοι γαστήρες οὐμπε
 Ἀνδράσιν ὠκυμέροισι πάλα μίγνυντο κατ' αἶαν.
 Οἱ δὲ μὲν εἰώθησαν ἀκινήτοισι δὲ μόχθοις
 Καὶ θανάτων συγερῇσιν ἐδελώθησαν ἀνάγκης.
 Δῶρα δὲ πάντα θεῶν μίνυθον. Ζεὺς δ' ἀφ' ὅμιτα εἰδώς
 Κρύψατο πῦρ, πενίης ἄκας ἄμμερον, ἔρμα βίσιο,
 Σύμφερον εὐπρεΐης. Τὸ μὲν αὐτίκα μέμμερες υἱὸς
 Ἰαπετῆ, κοίλοισιν ἐνὶ νάρθηξὶ καλύψας,
 Ζῆνα λαθὼν κλέπτεσκε, θεῶν πρόμην ἔδδ' καὶ ἀνδρῶν.
 Οὐδ' ὅπιν ἀθανάτων πεφυλαγμένος, ἐδ' ὅγε μῆνιν
 Εὐρυβίᾳ Κρονίωνος ἐνὶ στήθεσσιν ἀλύξας,
 Νηπιος. ἥ μάλα μέλλεν ἀτειρέα νηλεῖα θεσμὸν
 Λειπόμεν ἀνθρώποισι, καὶ αὐτὸς πῆματι κύρσασθαι.
 Αἶλ' ὅτε δὴ γίνωσκε κατὰ φρένας ἔνδον εἰσας
 Ζεὺς ἀπαφισκόμενος, καὶ ἀμερσαμένος φλογὸς αὐγῆς,
 Δεινὰ παθῶν κελόλιτο, καὶ σπτόμενος κατὰ θυμόν
 Ἀργαλέας ὀδύνας (αἶ τ' ὠφελον ἔδ' ἐγένοντο
 Ἀμφί τε γῆν πόνεσσι, καὶ ἄλμυρά νῶτα θαλάσσης).
 Παρθένον αἰδοίην διερῆς ἐπλάσσετο γαίης,
 Παρθένον αἰσλόμορφον, ἄτερ φιλότητος ἀνάγκης,
 Παρθένον, ἥ χθῶν πᾶσα καὶ ὑδατόεντες ἑναυλοι,
 Ὅσα τε γῇ καί λησιν ὑπὸ ῥίζησι κέκευθε,
 Τῆτ' ἐπιτέτρεπται φυτὰ μυρία, καὶ μέγας ὄλβος.
 Ἐνθα σε τὸ πρῶτον πυρεῖς Ἥφαιστος ἔτευξε,
 Πᾶν δ' ἐπιβέβλησαι ὅσων μερόπεσσιν ὄνειαρ.
 Πάντα θεῶν λάχες ὄλβον, ἣ γεγαυῖα περ αὐτῇ.
 Χαῖρές μοι αὖτις ἀνάσσα, πολυλίτε μήτερ ἑών,
 Μῆτερ ἀπημονίης. τίνα σοι τίνα μῦθον ἀναψῶ;
 Πῶς δὲ σε κικλήσκων, σέθεν ἰλέω ἀντιβολήσω;
 Χαῖρε θεῶν κρείμνα, θεῶν θεὸς αὐτῇ ἔχσα,
 Δημήτηρ μὲν ἔχσα, καὶ εὐρύσερνος Ἀθήνη,
 Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, καὶ ἐνὶ πτόλεμοισιν Ἀθήνη,
 Ἐν δὲ πόθοις Κυθήρεια καὶ Ἰμερρος. ἥ μάλα κείνους
 Ὀλβιος, ὃ τὴν λευκώπιδας εἵνεκα κερῆς
 Ἠπιος ἦσθα θεός, καὶ ἐπέβλεπες ὄμματι λευκῷ,
 Ἐκ δ' ἔβαλες πενήν θυμοφθόρον. ἐσθλά τε πολλὰ,
 Χρῦσα δ' ἱμερόεντος ἐπήγαγες ἔδνα γάμοις,
 Ἐν δ' ἔρον, ἐν δ' ἐάρας τε, καὶ ἠδὲα Κύπριδος ἔργα.
 Τῶν ἅμα γὰρ πάντων πάλα ἔμμερες, ἐξέτι κείνῃ

Ὅπποτε δὴ τὸ πρῶτον ἐνὶ μερόπεσσι. Φάνησθαι
 Ζηνὶ χαρισσομένη πρώτην δέ σε Φαντὶ γυναῖκα
 Τῶνδε γὰρ ἀντιτέτυξο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδος
 Παρθενικῆς, ὦνασσα, χάριν εἰλβασα καὶ αἰδῶ.
 Τῷ καὶ ἐγὼ τοι πρῶτος, ἐτι χνόν ἄβρον ἄέξων,
 Ἡβης χρύσειον ἄνθος, ἐτι νέος, ἐδὲ βολαίων
 Νῆις ἐὼν πάντη τῶν Κύπριδος, ἐδὲ πόθοιο,
 Εὐεπὶνς σπένδω μαλακὸν γάνος. Ἰλαθι πότνα,
 Ἰλαθι. δὸς δ' ἡμῖν γλυκερῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς.
 Χαῖρε πάλιν τρέλλισε, θεῶν ἐπιειμένη ἀλκῇ,
 Ἀλκῇ μὲν πάντων τε θεῶν, πασῶν τε θεαινῶν,
 Εἰρήνης ὀχετηγέ, καὶ ἰθύντειρα κυδοιμῶ,
 Ἐλπίδος ἡγήτειρα τίς ἂν σοι καρτὶ μαχοίτο,
 Ἡ πολυωνυμίῃσι θεῶν οἱ ὄλυμπον ἔχῃσι.
 Δήμητερ μέγα χαῖρε, καὶ Ἀμφιτρίτῃ ἄνασσα,
 Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, Ἀμφιτρίτῃ κατὰ πόντον.
 Τῷ καὶ ὅσοι σπεύδουσιν ἀρόμμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
 Ὅσσοι ἐπασσυντέρησι πέδον κρέχσι μακέλλης,
 Ὅσσοι ἀμυσσάμενοι πολυγηθέα καρπὸν ἀρέρης,
 Ἐκτελέα, βρίθοντα, περισφίγγουσιν ἀμάλλαις,
 Σὸν πρῶτον τε μέσον τε καὶ ὑστάτιον περὶ βωμόν
 Αἰὲν ἐλίσσονται, καὶ ἐλίσσόμενοι ποτὶ δῶμα,
 Παμπλήθες τι φέρουσι καὶ εἰ φατόν. Ἰλαθι πότνα,
 Ἰλαθι. μὴ δὴ τοί τις ἐμοὶ φίλος ἢ ἀπὸ θυμῶ.
 Νόσφι σέθεν γὰρ, ἄνασσα, μάτην Φυτοεργὸς ἄλωεῖς
 Τετράγυον κατὰ νειὸν, ὁμῶς δ᾽ ἄλλος τε καὶ αὐτός,
 Ὡλκα πέρι μογέοντε, κατατρίβουσιν ἄρστρον.
 Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, κρείσσεια θεαινῶν.
 Ἐξέτι γὰρ κείνῃ, ὅποτε Νέμεσις τε καὶ Αἰδώς,
 Αἰδώς τε Νέμεσις τε, θεῶν ἀριδείκετα τέκνα,
 Τρᾶτῳ ἀθανάτων λιπέτην, χθόνα καὶ μένος ἀνδρῶν
 Νόσφι σάοφροσύνης, παρὰ τοι τέλος ἐστὶν ἀπάντων.
 Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
 Τυγρῆς καὶ τραφερῆς τῷ καὶ παλάμῃσιν αἰερεῖς,
 Τῇ μὲν Ἀμαλθείης κέρας ἀγλαὸν, εἴθερ ἀρέρης,
 Εὐφορείης μέγα σῆμα, περὶ σταχύεσσι βεβριθός,
 Ἀμφοτέρων σταχύεσσι καὶ ἄνθεσιν. ὅσσα τε γαῖα
 Εἰαρινῶ Ζεφυρσίῳ χέει μεθύοντος ἔέρση,
 Πηδάλιον δ' ἐτέρηφι σέθεν σέθεν αἰὲς, θεαίνῃ,
 Δεινὰ παλαιγενέων ἐψεύσατο βιβλία Φωτῶν.
 Ἡ γὰρ ἀνακτορίην τε μόνην κόσμοιο καὶ ἀρχὴν
 Σημανέειν ἡγάγντο· σὺ δ' εἰναλίη θεὸς ἦσθα,
 Εἰναλίη θεὸς ἦσθα, Τύχην δέ σε Φαντὶ καλεῖσθαι
 Νηρέος ἐν βένθεσσι, καὶ Ωκεανοῖο γέροντος.

Πάντῃ δὲ σπέρχουσα κατ' ἄσπετον οἶδμα θαλάσσης
 Ἴσ' ἰάτ' ἐκπετάσασα, περιπλωμένοιισιν ἑοικας.
 Ναυτιλίῃ σοι πᾶμπαν ἐπεύαδεν' ὅς δε, πόροιο.
 Νῆα θοὴν ἐπὶ πόντον ἐλαύνεσθαι ἄμφι καὶ ὄλβη,
 Σοὶ ἀνὰ χεῖρα τίταινε· Σὺ δὲ μεδέουσα κατέστης,
 Ἐμπορίας πόντοιο, καὶ εὐφορίας κατὰ γαῖαν.
 Χαῖρές μοι Ἀνταίῃ μεγαλυνυμε, μήτερ ἀνάγκης,
 Ἥδ' ἑοῦς μεγαλοῖο· σὺ γάρ Τιτῇσι μέτεσθας
 Παντός ἐτι κρατέεσι, παρὰ προτέροισι θεοῖσι,
 Ῥεῖν πλοτοδότεια, μόνῃ δ' Αἰδαο θεῶν
 Ὃν πάρος ἔλλαχες αἶσαν, ἐτ' ἔμπεδα ταῦτα φυλάσσης.
 Μυνογενὴς Ἑκάτῃ, δεινὴ κλωστήρος ἀνάσσα,
 Γαίης κοίρανέουσα, καὶ ἰθύνουσα θαλάσσαν.
 Χαῖρες Διὸς δέσποινα, Ποσειδάωνος ἑταίρη.
 Χαῖρες πάλιν κρείουσα θεῶν, κρείουσα θειαινῶν,
 Ἀρτεμις θηρήτειρα καὶ Εὐνομίη, καὶ Ἀπόλλων,
 Ἀρτεμις ἐν βήσσησι, καὶ ἐν νύκτοισιν Ἀπόλλων,
 Εὐνομίη δ' ἀγορήσι. Σὺ δὲ ζονόεντας οἷσες
 Ἥλυκε ἢ χλυνέου κατενκντίον ἐς σκοπὸν ἔλκεις·
 Οὔτε παρὲς Φηλῆς γὰρ, καὶ εἰ μάλα τηλόθεν ἔση
 Ἰθὺ τιτυσκόμενος. τύχε δ' ἢ μάλα καίριον αὐτῆς
 Ὅς μεγάλη βλήθεῖσα, καὶ ἀσπαίρουσα ποδοῖν
 Ὅς ἄτιον θανάτοιο μέλος κρυόεντος αἰεῖδει.
 Καὶ σὲ τις ἡγεμόνην γλυκερῆς αἰτεύμενος ἄγρης
 Καὶν ἐλάφῳ περίπιπτε, καὶ ἐν νιφάδεσσι λαγῶν
 Ὄρσεν ὑπ' ἐκ κοιτέων, γλυκερὸν σκυλάκεσσιν ἀγῶνα.
 Τοῖς δὲ μέγ' εὐφρηνεν κραδίην, μάλα δ' ἄμφι πονεῦσιν,
 Ἰχθυὸν ἐνθα καὶ ἐνθα διωκόμενα. περὶ δ' εὐνήν
 Πολλὰ περισκαίρουσιν, αἰεὶ δ' ἐλελίσσεται ἔρη,
 Ἀγγελος εὐφροσύνης θελξίφρονος, εἰκελος αὐδῆς.
 Μείλιον ἀγρώσσεσι, μέγα σπεύδουσιν ἄγαλμα.
 Χαῖρές μοι αὐτίς ἀνάσσα θεῶν πέρι μήτιν ἔσσα,
 Κηρὸς ἀλεξήτειρα, παρατρέψασα δὲ πάτμον
 Εὐσεβέων παίδεσσι νόσον δ' ἀπὸ πᾶμπαν ἀλάλκεις.
 Σοὶ δ' ἅμα γενομένη νόσοι αἰῶλα ὀξύ τι πῆμα,
 Ἰκελαὶ ὀρνίθεσσιν ἢ ὀρνυμένῃσι μελίσσης
 Ἀνδρόμεον βίον ἄμφι δίδραμον, ἔδ' τις ἔσχευ
 Ἀθανάτων σέο νόσφι, Διὸς βελήσιν, ἀρήγειν,
 Οὐδὲ παραιτεῖσθαι συγερὴν μερόπεσσιν ἀνάγκην.
 Οὐδὲ κασιγνήτας, τῆσιν σ' ὁμότιμον ἔθηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λαχεσίην τε καὶ Ἀτρεопον· ἦν τε λέγεται
 Ἀνδράσιν ἐσσομένοιισιν ἐπικλώθεσαν ἐφείνα
 Δαίμονα δυσφρανέοντα, καὶ ἡθάδα κῆρα μέλαιναν.

Χαῖρε πάλιν, κρείσσει θεῶν, κρείσσει θεαινῶν,
 Εὐνομίῃ τε Θέμις τε· σὺ γὰρ κρατέσσει δικαστῆ
 Ἡ κυάμοις λευκοῖσι τὸν, ἢ ψηφοῖσι καθίζεις,
 Ξείνοις ἰθύνοντα δίκας καὶ ἐπίφρονι λαῶ.
 Κλήρων γὰρ μεδέσσει, σὺ τὸν μέγαν ὄλβον ἀφαιρεῖς,
 Τῷ δὲ πάλιν πόρεαι ἄλλον· ἐπεὶ βασιληίδες ἀρχαὶ
 Χρυσῆ πλῆθος περιχέουσιν, ἔρκος ἀνάκτων,
 Παίγματά σοι τελέθουσι. σὺ δὲ σέφανόν τε καὶ εὖχος
 Τῷ μὲν αἰζώσας, τῷ δ' αὖ πολὺ μᾶλλον ἔθηκεας.

Χαῖρε μέγα κρείσσει θεῶν, κρείσσει θεαινῶν,
 Ὑστάτιόν μοι χαῖρε, καὶ ἡμερόεντας αἰοιδέας,
 Μυσάων Φίλα τέκνα, κακὴν ἀπὸ λιμὸν ἄγασσα,
 Ἡ δὲ Θέμις ἐστίν, ἀνάσσα, τύχης ἐπίβησον ἀρίστης.

DANIELIS HEINSII
IN HESIODVM
EPIGRAMMATA.

Δήμητερ τρίλιζε, σὲ μὲν πολυγηθεὰ καρπὸν
 Ἀλδαίνειν σοφίης εἰκὸς, ἃ τε σαχύν.
 Τὸν μὲν παῖς Δίοιο καὶ ἀγχινόε Πυκιμήδης,
 Ἄσκης ἐνναέτης, σίδεν αἰμησάμενος·
 Σεῦ γὰρ ὑπο τρεφθεὶς μεγαλῶνυμε, χειρὶ δ' ἐχέτλην
 Τῇ μὲν ἀετράζων, τῇ δὲ μέγα δρέπανον,
 Ἄρτον τ' ὀκτάβλωμον, αἰκέα λιμὸν ἀμύνειν,
 Παντοίης κορυφὴν δρέψατ' ἀπ' ἰδμοσύνης.
 Τῶν δέ σοι ἀγλαοκαρπὰ θαλύσια δῶκε κομίζειν,
 Μελπόμενος γλυκερῆς ἔργα γεηπονίης.
 Σωφροσύνην δ' ἐδίδαξε, καὶ ὡς πλεόν ἥμισυ παντός,
 Ἐκ Μασέων σοφίης μέτρα διδασκόμενος.
 Ἀλλὰ γέρον μάλα χαίρε, πανόλβιε. σοὶ γὰρ ἔνεγκε
 Πολλὴν καὶ πινυτὴν γαῖα Φυτοσπορίην.

Ad eundem.

Δαφνοφάγος, γλυκύμυθος, ἀνὴρ Φίλος ἄρανίδησι,
 Γῆς ἀρέτας θεῖος δαίμωνεν Ἡσίοδος,
 Πιερίδων γείτων πολυώνυμος. ὦ πόποι, ὦ Ζεῦ,
 Ἡ γλαφυρῶς ταύτης ὦνατο γειτονίης.

Ad eundem.

Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσοντ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρε,
 Αἱ σελίδες θεῖα Φαντό ποθ' Ἡσίοδε.
 Ταῦτ' ἄρα Φραστάμενος, γλυκερῆς Φίλος ἥλιθα Μάσης,
 Γειτονίης αὐτῶν ἔμμορε Πιερίδων.

Ad eundem.

ὦ μάκαρ, ὦ ξανθῆς Δημήτερος ἔργα κομίζων,
 Βέλτις Εἰρήνης παῖ, γέρον Ἡσίοδε,
 Δαίμοσιν οἷος ἐήσθα, νέμων ἐνὶ βένθεσιν ὕλης
 Ποίμνην ἢ δ' ἀγέλην τῆς Ἑλικωνιάδος.
 Ἐνθα σε βεκολόντα θεῶν καλὰ τέκνα θεῶντο,

Πηκτίδι σὴ Φίλῃν τερπόμενον κραδίην·
 Ἡ τάχα πεμπάζοντα βόας, καὶ μῆκαδας αἶγας,
 Ἡ τάχα καὶ λεπτὰς πηγνύμενον δόνακας,
 Ἐν τε ποῆς ῥαδινῇσι καὶ ἄνθεσιν εἰκρινοῖσιν,
 Οἷα Φίλῃ λιγυρῶν σῆθεα μηλονόμων.
 Καὶ τοι σικήπτρον ἔδον Μασσέων βασιλῆα γενέσθαι,
 Αὐτοφυῆς θεῖον σῆμα δημοσύνης.
 Χαῖρε πατέρ τοίδεσσι, καὶ ἴλαος ἄμμι γένοιο,
 Αἰπόλε μὲν πρότερον, νῦν δ' ἄρ' αἰδοπόλε.

Ad eundem.

Ὑψαγόραν ποτ' αἰδὼν ἀναζητῶντος Ἄρης,
 Ἡ Φύσις ἀρχαῖον δεῖξατο Μαιονίδην.
 Δεινὸς Ἄρης μεγ' ἔχαιρε, καὶ οἱ πτολέμας τε μάχας τε
 Κέκλετο, καὶ δῖον μελπέμεν Αἰακίδην.
 Τῷ δ' ἄρα γινομένοιο πάλα κλύε πότνια Δῶ,
 Βῆ δ' ἴμεν ὑψηλῆς ἄγχεα Πιερίης.
 Ἐνθ' ἄρα οἱ κλυτότοξος ἐναντίος ἦλθεν Ἀπόλλων,
 Ὄνα μάλ', Ἀσκραῖον δεῖξατο δ' Ἡσίοδον,
 Ἡσίοδον Φιλόμυθον, οἷζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
 Βοσκάμενον γλυκερῶν ἄγχι Ἐλικωνιάδων.
 Ὡς ὁ μὲν ἦδε μόθον Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
 Καὶ πρότερον ὄρμας καὶ μένος ἡμιθέων.
 Αὐτὰρ ὁ γῆς ἀρότας, καὶ ἀρηρότα τοῖσι μάλισα
 Ἐκ Διὸς ἔρανεῖς σήματα, τὰς τ' ἐρίδας.
 Ὡς ἐρίδων μεγάλων δισσῶν ἀνὰ γαῖαν ἐκσῶν,
 Ὃς γ' ἐπιμωμητὴν ἤνεεν, ὃς δ' ἀγαθήν.

Ad eundem.

Χαῖρε θεῶν Ἀσκραῖε τοὶ ἔρανὸν εὐρὺν ἔχουσι
 Μῆδεα καὶ πλήθη καὶ γένος ἐξανύσας,
 Μασσάων ὑποφῆτα παλαιγενές. ἦτοι ἔκευθες
 Πολλὰ πατέρες θυμῷ δῆνεα καὶ πραπίδας,
 Τείρεα πάντα μαθῶν, τὰ περ ἔρανος ἐσεφάνωτα,
 Καὶ Κρονίδε βαλὰς, καὶ Φαῖος ἠελίε,
 Τήντε Σεληναίης λιπαρὴν Φλόγα, μαῖαν ἀρκέης,
 Ἀγλαὸν ἀρχαίης σῆμα Φυτοσπορίης.
 Ἀρκαδες ἰλήκοιτε, μόνος προσέληνος ἔεσκε
 Πάντα Σεληναίης γυνὴ πόρον Ἡσίοδος.

ARGVMENTVM IN LIBROS HESIODI

QVI OPERA ET DIES INSCRIBVNTVR:

SICVT EOS ESSE INTELLIGENDOS IN INTRODV-
CTIONE DOCETVR, GRAECE CONSCRIPTVM OLIM
A DANIELE HEINSIO, ET NVNC LATINE
REDDITVM.

Facto a contentionum diui-
sione initio, Poeta alte-
ram quam esse reprehensione
dignam et vituperio ostendit,
relicuit: alteram vero ut rebus
praeferat omnibus, fratrem
suum Persen monet. Quod
altera in fori molestiis omne
fere tempus ponit: altera au-
tem, quae honesta est et bona,
solo labore cum iustitia, quae
ad vitam requiruntur, sibi
comparat. Postquam enim
mentis, ut Poeta loquitur, va-
ferrimae Prometheus, Ioui
ignem, hoc est, vitae abun-
dantiam (sicut huc alludens
ait alibi diuinus Plato) furtim
furripuisset, Iupiter homini-
bus, quos industrios vocat ac
solertes, hoc est, de compa-
randis facultatibus sollicitis,
malum magnum, Pandoram
nempe, hoc est, Fortunam,
quae omnia Deorum dona, id
est, beneficia naturae, sibi
vindicare coepit, in medium

Εκ τῆς ταῖν ἐρίδοιν διαι-
ρέσεως ἀρξάμενος ὁ
ποιητὴς τὴν ἐπιμωμητὴν, ἥ-
τοι ἐπίψογον, ἀποδοκιμα-
ζει. τὴν δὲ ἐτέραν περὶ παν-
τὸς ποιεῖν τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ
τῷ Πέρσῃ ὑποτίθεται. ὡς ἐ-
κείνης μὲν περὶ Φιλονεικείας
καὶ τὰς τῶν ἀγορῶν διατριβάς
τὸν πλεῖστον χρόνον ἐχέσης,
τῆς δὲ, τῆς καλῆς τε καὶ ἀγα-
θῆς, μόνῳ τῷ τόνῳ μετὰ δι-
καιosuνης τῶν ἐπιτηδεύων με-
ταποικμένης. Ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀγ-
κυλομητῆς Προμηθεὺς τῷ Διὶ
τὸ πῦρ, ταῖς τὴν τῆ βίῃ εὐ-
πρίαν, (ὡς Φησί περὶ πρὸς ταῦ-
τα νεανιευόμενος ὁ θεῖος Πλά-
των) κλέψας ἔλαθεν, ὁ Ζεὺς
τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς ἀλφῆ-
σαις καὶ εὐρετικοῖς, ἤγαγεν τοῖς
περὶ τὰ τῆ πόρε σπαράττει,
κακὸν μέγα, τὴν Πανδώραν,
ἥτοι τὴν τύχην, τὴν πάντα
τὰ τῶν θεῶν δῶρα τὰ Φυ-
σικὰ δηλαδὴ εὐεργετήματα,
περιβεβλημένην, παρσκεύα-

σε. Καὶ ἔτω μὲν τὸν τῷ βίῃ
 πόρον ἢ τύχη ἐπιτέτραπται,
 τῇ δὲ ἀνθρώπινῃ προμηθεΐᾳ
 τε καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν ἐφί-
 κέσθαι χαλεπὸν ἐγένετο. Τὸ
 πάλαι γὰρ, μήπω ῥαδιεργῆ-
 παντος τῷ Προμηθεΐ, παν-
 τα τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτή-
 δεια, εὐπόριστα λίαν καὶ παρὰ
 πόδας. Κρονὸς γάρ τοι πρῶτον
 χρυσὴν τι τῶν ἀνθρώπων γέ-
 νος ἐμηχανήσατο, ὃ τινι πάν-
 τα αὐτοματίσσει ἢ γῇ ἐδώ-
 ρησατο. Τῷτο ἔν τὸ χρυσὴν
 γένος, θανάτῳ τινὶ μαλακῷ
 τε καὶ ἡδυπαθεῖ περιπεσόν,
 δαμνίας λήξεως τε καὶ ὀνο-
 μασίας εὐτυχέ. Τῷτο τῷ γέ-
 νει ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον, τὸ
 ἀργυρὴν τῷ χρυσῷ χεῖρον μὲν
 τὰ πάντα ὄν, κατὰρὸν δὲ
 μᾶλλον τῶν ὑπερον γενομένων.
 Ὁ Ζεὺς ἔν, ἤγαν ἢ εἰμαρμένη,
 καὶ τῷτο τὸ γένος κρύπτει
 καὶ ἔτω μὲν τῷ βίῃ ἀπ᾽ ἀλλὰ
 χθὲν, τῆς τῶν ὑπερθεονίων
 θνητῶν μακάρων λήξεως ἐπή-
 βολον ἐποίησατο. Περὶ μὲν ἔν
 τῷ τρίτῳ γένει τῷ χαλκῷ
 τῶν τευθεν διαλαμβάνει, δει-
 νῷ τε Φησὶ καὶ ἐμβρίμῃ· οἳ τι-
 νες οἱ ἀνθρώποι ἀλλήλοισι
 τε καὶ ἀφροσύνῃ ἀλλήλων ἔπε-
 σον, νῶνυμω, ἤγαν λήξεως
 μὲν ἑδεμίας τυχόντες, πανο-
 λεθρίως δὲ εἰς ἄδῃ καταβαί-
 νοντες. Τῷ τρίτῳ τῷτο τὸ
 τῶν ἡρώων ἔπεται, τῶν ἀμφὶ
 τὸν Ἑτεοκλέα καὶ τὸν Πολυ-
 νεΐκην μάλισα, τῶν δηλαδὴ
 τὸν τε πρῶτον πόλεμον καὶ
 ἀρχαιοτάτον Θηβαϊκὸν λεγέ-
 μενον, καὶ τῶν ἀμφὶ Ἀγα-
 μέμνονα καὶ Μενέλαον, τῶν

produxit. Ita tota vitae com-
 parandae ratio, Fortunae est
 commissa: prudentiae autem
 hominum ac curae ea sibi
 comparare coepit esse diffi-
 cillimum. Olim ergo, ante
 vastum hoc Promethei fa-
 ctum, omnia quae ad viven-
 dum erant necessaria, facilli-
 me comparabantur, et ad ma-
 nus erant. Saturnus enim pri-
 mo omnium, genus quoddam
 aureum fabricabat hominum.
 Cui sua sponte omnia sup-
 peditabat terra. Hoc genus,
 leni ac iucunda morte cum
 hac vita defungeretur, vitam
 daemonum et nomen post
 obitum consequebatur. Hoc
 autem, alterum est secutum,
 quod argenteum dixerunt:
 quod ut aureo in omni-
 bus deterius, ita purius fuit
 quam sequentia. Iupiter ergo,
 hoc est, Fatum, etiam hoc ge-
 nus aufert: quod defunctum,
 vitam eorum duxit, quos Bea-
 tos Subterrestres vocat. Ita ad
 tertium, aereum nimirum
 transit, quod scelestum esse
 et impetuosum docet. Qui
 quidem homines caede mu-
 tua et imprudentia ceridere:
 ceterum nec nomen, nec ut
 alii certam vitendi post obi-
 tum consecuti sunt rationem,
 ut qui funditus extincti ad
 inferos descenderent. Hoc
 tertium iam genus, Heroes
 sequuntur (ita tum Eteoclem
 ac Polynicen, reliquosque qui
 primum et antiquissimum,
 Thebanum bellum, tum Aga-
 memnona et Menelaum, re-
 liquos-

liquoſque qui Troianum conſtituerunt, vocat) quos Homerus deſcribit. Quorum alii morte ſublatti, penitus interierunt: alii eorum etiam nunc Beatorum inſulas colunt. Hinc ferreum, eiſque iniuſtitiam deſcribere pergit: maxime autem tangit iudices, quorum breui ac venuſta fabella, corruptelas taxat. Reliqua pars libri, iuſtitiae ac iniuſtitiae praeſidia ob oculos ponit: tum et monita quaedam ſapientiſſima Perſae proponit. Maxima ex parte autem ratio ſcribendi, quae praecepta continet, parum inter ſe cohaeret: ita ut ſoluta quaſi et nihil minus quam adſtriſta ſit oratio. Quae ſubinde quoque antiquitatem ſpirat, et non ſemel idem reperit: prorſusque a ſcribendi ratione, qua recenſores ſunt uſi, qui nudas orationi ſententias intexunt, abhorret. Non raro et digreditur: ut videlicet taedium fratris, quod ex admonitionibus haurire ac praeceptis poterat, dilueret. Poſthaec ad Oeconomicam tranſit, cuius rationem initio ab agricultura facta, praeſcribit. Tota autem haec doctrina, in deſcribendo tempore ad arandum idoneo, tum delineando meſſis et vindemiae, et ſerendi ligni tempore verſatur. Praeter haec, tum eorum quae recte ac ordine geruntur ſucceſſum et exitum, tum eorum quae negli-

τε ἄλλων ὧν ἡ ποίησις μνῆται, τὸν Τρωϊκὸν συησαμένων ὧν οἱ μὲν τὰ θανάτῳ ὑποπεπτωκότες παſſυδὲ ἀπώλοντο· οἱ δὲ τινες αὐτῶν ἔτι νῦν τὰς μακάρων νῆας οἰκᾷσι. Ἐκ τῆς τοſιδηρᾶν, καὶ τὰς αὐτᾶ ἀνομίας διελθεῖν ἐπιβάλλεται, τὰ τε τῶν δικαῶν μάλιστα ὧν αἰκῶ τινὶ βραχεὶ τε καὶ χαρίεντι τῆς φωροδοκίας ἀπτεται. Τὸ λοιπὸν δὲ τῆς λέξεως τὰ τε τῆς ἀδικίας τε καὶ δικαιοσύνης ἐπιχειρὰ ὑποτυπῶν διατρίβεται, καὶ παραινέσεις τινὰς τῶν σοφωτάτων τῷ Πέρσῃ ὑποβάλλει. Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ὑποθηκῶν τῶν ἐνταῦθα κειμένων ὁ χαρακτήρ ἀφοριζικὸς ἐſτι καὶ ἀπόλυτος αὐτῷ καὶ ἀσύνδετος ὡς ἐπίπαν ὁ λόγος. Ἔſτιν ὅτε καὶ ἀρχαιολογικῇ ταυτολογίᾳ κεχρημένοι, ἔδῃ τε κατὰ γυμνὴν τῆς τῶν νεωτέρων γνωμολογίας παρενθήκη ὑποφαίνων. Κεχρηται δὲ καὶ παρεκβάσει ἐκ ὀλίγῃ, τὸν ἀδελφὸν ἀπὸ τῆς περὶ τὰς ὑποθήκας καὶ παραινέσεις ταύτας κόρε ἀναλαμβάνων καὶ ἀνακτῶμενος. Μετὰ ταῦτα εἰσβάλλει τὴν οἰκονομικὴν διδάσκειν, ἀπὸ τῆς γεωργίας εὐθύς ἀρχάμενος. Ἐχει δὲ πᾶσα ἡ διδασκαλία αὕτη περὶ καιρῶν προſφῶρος ἀροτριάσεως καὶ αἰμητῆς, περὶ τρυγητὸν καὶ ξυλοτομίαν, περὶ τὰς ἀποβάσεις τῶν γε ὀρθῶς καὶ κατὰ καιρὸν πραττομένων, καὶ τῶν παραλελειμμένων τὰς ζῆμίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Ἔτι

Ἔτι τῶν ὥρων τὴν δάκρυσιν,
καὶ πρὸς ἅτινα μάλιστα τῶν
ἔργων οἰκείως αὐτῶν ἐκάσθη
διακείται, μέχρι σίχων καὶ τι-
νῶν καὶ λ. δ'. Ὡς μέχρι τῆς
τῆς μὲν ἡ πρώτη τῆς οἰκονο-
μικῆς. Τῶν δὲ ἀνθρώπων
προϊόντος τῆς χρόνος καὶ ἐπι-
διδουμένης αἵμα τῆς ἐπιθυ-
μίας, ἡ περὶ μόνον τι προσ-
οδὸς εἶδος σπινδαζόντων, ἀλ-
λὰ περὶ πᾶν, μάλιστα δὲ οἶον-
δήποτε, ἡ κέρδος τι κατὰ
τὸν ποιητὴν, ἐν χερσὶ Φανέν,
ἀσχολαζόμενων, τὸ ἕτερον τῆς
οἰκονομίας μέρος διέρχεται
Φράζων, καὶ τὰ τῆς θαλάσ-
σης μέτρα διαλαμβάνων.
ἔτω γὰρ τὴν τῆς πλῆς ἀκμὴν
καὶ τῶν καιρῶν τὸν ἐπιτηδεύ-
τατον μάλιστα, καλῶν Φαί-
νεται. Πάλιν δὲ μετὰ ταῦ-
τα ἐν ὑποθήκαις καταλήγει.
Προσθεῖς δὲ τὴν τῶν ἀθά-
νατων ὄπιν, ὑποδιαίρει αὐ-
τῆς ἐνταῦθα πεποιήκεν, καὶ
ἀκολούθως, ἀπὸ γένους, ἡ γὰρ,
τῆς τῶν θεῶν σεβάσματος,
ἀρχόμενος, εἴτα εἰς τὸ καθ-
έκαστον, καὶ τὸ εἶδος, ὑπά-
γει. Καὶ ἔτω μὲν πᾶς ὁ τῶν
ἔργων λόγος, κατὰ τὸν κω-
μικόν, ἐκτετόξευται. Τὸ δὲ
ὑπόλοιπον, τῶν τε ἀγαθῶν
καὶ Φαύλων ἡμερῶν, περὶ
καὶ τῆς τῶν μέσων παρατη-
ρήσεως, τῆς τε ἐκλογῆς αὐ-
τῶν καὶ τῆς ἀπεκλογῆς, ἐν
βραχέι περιέχει.

guntur, damna ac noxas
ostendit. Huc accedunt, tem-
pestatum anni distinctiones:
tum quibus quaeque rebus
sit idonea. Usque ad viginti
et octo aut triginta et qua-
tuor fere versus. Atque hac-
tenus quidem prima Oeco-
nomiae pars. Ceterum cum
homines, partim temporis
progressu, partim acriore lu-
cri desiderio, non vnum tan-
tum aliquem lucrandi mo-
dum amplecterentur, verum
omnia, quaecumque modo
lucrum aliquod promitterent,
adorirentur, alteram Oeco-
nomiae aggreditur partem:
qua occasione, de natura ac
ratione maris loquitur. Ita
enim tempus ad nauigandum
maxime idoneum, videtur vo-
care. Posthaec rursus in prae-
ceptis definit. Cum autem
de debita Diis reuerentia in-
ter alia loquatur, diuisionem
eius subiungit: et cum ini-
tium a genere, hoc est, Deo-
rum veneratione fecisset; ad
singula, hoc est, eius spe-
cies pergit. Atque ita qui-
dem totum Operum ac Die-
rum argumentum absoluitur.
Quod autem est reliquum,
de bonorum ac malorum,
tum vero mediocrium die-
rum obseruatione agit: tum
qui eligendi, qui reiiciendi
sint, breuiter praecipit.

INDEX HESIODEVS.

Litera Θ. designat Θεογονίαν, Α. Ἀσπίδα Ἡρακλέους,
Ε. Ἔργα καὶ ἡμέρας.

Α.

Ἀγαυή, Θ. 246.	Ἀγαυήν	Αἴσηπον. Θ.	342
Θ.	975	Αἰσονίδης. Θ.	992. 998
Ἀγαυρῆ. Θ.	831	Ἀκάζη. Θ.	356
Ἀγελείη. Α. 197.	Ἀγελείης	Ἀκταίη. Θ.	249
Θ.	318	Ἀλιάκμονα. Θ.	341
Ἀγέσρατον. Θ.	924	Ἀλιμῆδη. Θ.	255
Ἀγκυλομήτην. Θ. 19.	ἀγκυ-	Ἀλκαίοιο. Α.	26
λομήτης Θ. 137. 168. 473.	495. 545. Ε. 48	Ἀλκείδαο. Α.	112
Ἀγκυλοχεῖλα. Α.	405	Ἀλκμήνη. Θ.	942. Α. 3.
Ἀγλαΐην. Θ.	909. 944	Ἀλκμήνης. Θ. 526. 949. Α.	467
Ἀγχίση. Θ.	1008	Ἀλφειον. Θ.	338
Ἀδμήτη. Θ.	349	Ἀμβροσίη. Θ.	69
Ἀελλώ. Θ.	267	Ἀμβροσίην. Θ.	639. 641
Ἀθηναίη. Α. 126. 443.	Ἀθη-	Ἀμβροσίας. Θ.	795
ναίης Θ.	318. Ε. 430	Ἀμήσεις. Ε.	480
Ἀθήνη. Θ. 572. 576. Α. 325.	343. 455. 470. Ε. 72. 76	Ἀμητῆ. Ε.	384. 575
Ἀθήνην. Θ. 13. 887. Ε. 63		Ἀμᾶσθα. Ε.	775
Αἶακῆ. Θ.	1004	Ἀμᾶται. Ε. 777.	Ἀμάειν. Ε.
Αἰγείδην. Α.	182		392
Ἄϊδαο. Ε.	152	Ἀμφιγυήεις. Θ. 570. 578.	
Ἄϊδεω. Θ.	311. 767. 773	944. Α. 219. Ε.	70
Ἄϊδην. Θ.	455	Ἀμφιδάμαντος. Ε.	654
Ἄϊδης. Θ.	849	Ἀμφιρῶ. Θ.	360
Ἄϊδωνεύς. Θ.	913	Ἀμφιτρίτη. Θ.	243. 254
Αἰήταο. Θ.	991	Ἀμφιτρίτης. Θ.	929
Αἰήτην. Θ.	956	Ἀμφιτρυών. Α.	37. 44. 80
Αἰήτης. Θ.	957	Ἀμφιτρυώνα. Α.	2
Αἰήτη. Θ.	993	Ἀμφιτρυώνι. Α.	54
Αἰθίοπων. Θ.	934	Ἀμφιτρυωνιάδης. Θ. 317. Α.	
Αἰνείαν. Θ.	1007	165. 416. 433. 459	
		Ἀμῶνται. Θ.	598
			Ἄναυρος

*Αναυρος. Α.	477	*Αροτῆρα. Ε.	405
*Ανδρογόνος. Ε. 783. 788. 794		*Αροτῆρες. Α.	280
*Ανθρα. Α.	381	*Αροτσιο. Ε. 384. 450.	460
*Ανθην. Α.	474	*Αροτός. Ε.	460
*Ανόσεος. Ε.	524	*Αρότα. Ε.	467. 616
*Απατην. Θ.	224	*Αροτρα. Ε.	432
*Απέσαντος. Θ.	331	*Αροτρον Ε.	432
*Απόλλων. Α. 68. 478		*Αροτρα Ε.	467
*Απόλλωνα. Θ. 14. 917. Ε.	771	*Αρῶν. Ε.	429
*Απόλλωνι. Θ.	347	*Αρῶν. Ε.	460
*Απόλλωνος Θ. 94. Α. 58. 70.	100	*Αρπας Ε.	473
*Αράχνης. Ε.	777	*Αρπυϊας Θ.	267
*Αραχνια. Ε.	475	*Αρτεμιν Θ. 14. 917	
Αίγαιω. Θ.	484	*Ασβολον Α.	185
*Αργείην. Θ.	42	*Ασίη. Θ.	359
*Αργειφόντην. Ε. 68. 84		*Ασκη Ε.	640
*Αργειφόντης. Ε.	77	*Ασσειν. Θ.	409
*Αργέσσω. Θ.	869	*Ασραϊον. Θ.	376
*Αργέσην. Θ.	379	*Ασραϊώ. Θ.	378
*Αργην. Θ.	140	*Ασφodelw. Ε.	41
*Αργυρόπεζα. Θ.	1005	*Ατλαγενέων. Ε.	383
*Αρδησκον. Θ.	345	*Ατλαντα Θ.	509
*Αρειον. Ε.	157	*Ατλαντίς. Θ.	937
*Αρείονα Α. 120. Ε.	191	*Ατλας. Θ.	517
*Αρεος. Α. 98. 191. 450		*Ατροπον. Θ. 218. 904	
*Αρες. Α.	446	*Ατροπος. Α.	259
*Αρηα. Θ.	921	*Ατρυτωνην. Θ.	924
*Αρηί. Θ. 931. 935		Αυλίδος. Ε.	651
*Αρην. Α. 59. 333. 425. 457		Αυτονοήν. Θ.	976
*Αρηος. Α. 109. 181. 434. 444.		Αυτονομή. Θ.	258
Ε.	145	*Αφρογενῆ. Θ.	196
*Αρητιάδην. Α.	57	*Αφροδίτη. Θ.	988
*Αριάδην. Θ.	946	*Αφροδίτην. Θ. 16. 195. 821.	
*Αρίμοισιν. Θ.	304	961. 1004. Ε.	65
*Αρισαῖος. Θ.	976	*Αφροδίτης. Θ. 974. 979. Α.	
*Αρκτῆρον. Ε.	610	8. 47. Ε.	521
*Αρκτῆρος. Ε.	566	*Αχαιοί. Ε.	651
*Αρμενιη. Θ.	974	*Αχελώϊον. Θ.	340
*Αρην. Α.	475	*Αχιλλῆα. Θ.	1006
*Αροης Ε.	479		
*Αροῦμενα. Ε.	22		
*Αρσσεις. Ε.	485		
		B.	
		Βελλεροφόντης. Θ.	325
		Βυθλινος. Ε.	589
			Βιωται

Βοιωτοί. Α.	24	Δ	
Βορέας. Ε.	506. 547		
Βορέην. Θ.	379	Δαναΐς. Α.	216
Βορέα. Ε.	518. 553	Δαναΐδης. Α.	229
Βορέω. Θ.	869	Δαΐμον. Θ.	933
Βοωτεΐν. Ε.	391	Δαΐμος. Α.	195. 463
Βριαρεω. Θ.	616	Δελφίνες. Α.	210. 212
Βριαρεων. Θ.	816	Δημητερος. Α. 290. Ε.	32.
Βριαρεως. Θ. 149. 713. 733			393. 466. 597. 805
Γ.		Δημήτερι. Ε.	465
Γαΐα. Θ.	117. εις.	Δημήτηρ. Θ. 967. Ε.	300
Γαλαζαύρη. Θ.	353	Δημήτρα. Θ.	453
Γαλήνη. Θ.	244	Δημήτρος. Θ.	911
Γαρσίν. Ε.	699. εις.	Δία. Θ. 11. 468. Ε.	52. 273
Γείτονα. Ε.	23. 695	Διακτορον. Ε.	68
Γείτονας. Ε.	400	Διακτορος. Ε.	77
Γείτονες. Ε.	345. 347	Διά. Θ.	36. 286. εις.
Γείτονος. Ε.	349	Δίην. Θ.	901
Γείτοσι. Ε.	701	Διόθεν. Α. 22. Ε.	17. 63
Γείτων. Ε.	23. 346. 348	Διός. Θ.	13. 25. εις.
Γένος — χρύσειον, και τα άλλα Ε.	109. εις.	Διώνη. Θ.	353
Γηρυονήα. Θ.	981	Διώνην. Θ.	17
Γηρυονήι. Θ.	309	Διωνυσον. Θ.	940
Γίγαντας. Θ.	185	Διωνυσοι. Θ. 946. Α.	48
Γιγάντων. Θ.	50	Δρυαλον. Α.	187
Γλαύκη. Θ.	244	Δρυαντα. Α.	179
Γλαυκονόμη. Θ.	256	Δυναμένη. Α.	248
Γλαυκωπίδα. Θ.	894. 923	Δωρίδες. Θ.	242
Γλαυκωπίδος. Θ.	586	Δωρίς. Θ.	250. 350
Γλαυκώπιη. Θ.	13. 887	Δωτώ. Θ.	248
Ελαυκώπις. Θ. 572. Α. 325.		Ε.	
343. 455. 470. Ε.	72	Είλεσθίαν. Θ.	921
Γοργείοις. Α.	237	Εκάτη. Θ.	441
Γοργόνες. Α.	230	Εκατηβελέτας. Α.	100
Γοργές. Θ. 274. Α.	224	Εκατηβόλη. Α.	58
Γραΐας. Θ.	270. 271	Εκάτην. Θ.	411. 418
Γερνικόν. Θ.	342	Εκατομβας. Α.	479
Γύγη. Θ.	617	Εκβόλη. Θ.	94
Γύγης. Θ. 149. 713. 733. 816		Ελένης. Ε.	165
Γυγν. Ε.	427	Εκαστος. Θ.	54
		Ελίη. Α.	381
		Ελίην. Α.	475
		Υ y	Ελίη-

Ἡπαίροια. Θ.	189	Ἰαπετιονίδης. Θ.	6. 13
Ἡπαίρος. Θ.	581	Ἰαπετοῖο. Θ. 564. 745. E. 50.	
Ἡπαίρου E.	624	Ἰαπετός. Θ.	507
Ἡρακλῆς cum suis casibus.		Ἰασίω. Θ.	969
Rassim.		Ἰαωλκός. A.	174
Ἡρη. Θ.	314. 328. 926	Ἰαωλκος. A.	386
Ἡσην. Θ.	11. 454. 920	Ἰδης. Θ.	1009
Ἡσης. Θ.	951	Ἰδυῖα. Θ.	352
Ἡρυγένεια. Θ.	381	Ἰήσωνι. Θ.	999
Ἡριδανόν. Θ.	388	Ἰμερος. Θ. 64. 201. E.	618
Ἡρώες. E.	172	Ἰνω. Θ.	975
Ἡρώι. Θ.	969. 1008	Ἰάλας. A.	78. 118
Ἡρώς. A.	37. 78. 418.	Ἰόλαον. A.	77
Ἡρώων A.	19	Ἰάλαος. A. 102. 323. 340. 467	
Ἡσίοδον. Θ.	22	Ἰάλακ. A.	74
Ἡφαίσιοι. A. 244. 297. 313.		Ἰολάω. Θ.	317
Ἡφαισον. Θ. 926. E.	60	Ἰπποδάμ. Θ.	254
Ἡφαισος. Θ. 944. A.	319	Ἰππονόη. Θ.	251
Ἡφαίστ. Θ. 865. A.	123	Ἰππεκρήνης. Θ.	6
Θ.		Ἰππώ. Θ.	351
Θάλαια. Θ.	77	Ἰρι. Θ.	266. 789
Θαλίη. Θ.	245	Ἰρις. Θ.	779
Θαύμαντα. Θ.	237	Ἰσαν. Θ.	338
Θαύμαντος. Θ.	779	Ἰφικλείδην. A.	114
Θαύμας. Θ.	265	Ἰφικλῆα. A.	54
Θεία. Θ.	371	Ἰωλκός. Θ.	996
Θέμιν. Θ.	16. 135. 900		
Θεμισονόην A.	356	Καδμεῖη. Θ.	939
Θεμισώ. Θ.	261	Καδμείοισι. Θ.	326
Θέτης. Θ.	244. 1005	Καδμεύς. A.	13
Θηβαγεννας. Θ.	530	Καδμηίδι. E.	162
Θηβας. A.	2. 13	Καδμος. Θ.	936
Θηβη. Θ. 977. A. 49. E. 363		Καδμω. Θ.	974
Θηβην. A.	80	Καίικον. Θ.	343
Θηβης. A.	105	Καινέα. A.	179
Θση. Θ.	245. 354	Καλλιόπη. Θ.	97
Θρηϊκίε. E.	553	Καλλιρόη. Θ.	288. 351. 980
Θρηϊκίης. E.	507	Καλυψώ. Θ.	359. 1015
Θ.		Κενταυροί. A.	184
Ἰάνειρα. Θ.	356	Κέρβερον. Θ.	311
Ἰάνθη. Θ.	359	Κερκίης. Θ.	355
Ἰαπετιονίδης. Θ. 527. 542.		Κεφαλῶ. Θ.	985
558. E.	54	Κῆρα. Θ.	211
		Κυ 2	Κῆρας

Κῆρας. Θ.	217	Λαπιθάων. Α.	178
Κῆρες. Α.	239	Λατῖνον. Θ.	1012
Κητᾶς. Θ.	336	Λάχεσιν. Θ.	218. 904
Κητώ. Θ.	238. 270. 333.	Λάχεσις.	258
Κηῖνα. Α.	354. 476.	Λειαγόρη. Θ.	257
Κίρη. Θ.	1010	Λερναίην. Θ.	314
Κλειώ. Θ.	77	Ληναῖνα. Ε.	504
Κλυμένη. Θ.	351	Λητοῖδης. Α.	419
Κλυμένην. Θ.	508	Λητᾶς. Α.	202
Κλυτιή. Θ.	352	Λητώ. Θ. 19. 406. 917. Ε.	771
Κλωθώ. Θ. 218. 904. Α.	258	Λοκροί. Α.	25
Κοῖεν. Θ.	134	Λυγγῆος. Θ.	327
Κοῖα. Θ.	404	Λύκτον. Θ.	477. 482
Κοῖω. Θ.	375	Λυσιάνασσα. Θ.	258
Κοικυξ. Ε.	486		
Κορώνη. Ε.	679. 747		
Κόττος. Θ. 149. 653. 713.		Μαίανδρον. Θ.	339
	733. 816.	Μαίη. Θ.	937
Κόττω. Θ.	617	Μαλαχῆ. Ε.	41
Κρήτη. Θ.	480	Μέδεσσα. Θ.	276
Κρητῆς. Θ.	477. 970	Μελίας. Θ.	187
Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνος,		Μελίτη. Θ.	246
<i>cum suis casibus. Passim.</i>		Μέμνονα. Θ.	983
Κυανοχαίτην. Α.	120	Μενεσθώ. Θ.	357
Κυανοχαίτης. Θ.	278	Μενίππη. Θ.	260
Κυθέρεια. Θ.	933. 1007	Μενοίτιον. Θ.	510. 514
Κυθέρειαν. Θ.	196. 198	Μεσαβων. Ε.	469
Κηθηροίς. Θ.	192. 198	Μήδειαν. Θ.	960
Κυκλωπας. Θ.	139	Μηδειον. Θ.	1000
Κυκλωπες. Θ.	144	Μηκωνη. Θ.	535
Κύκνος <i>cum suis casibus. Α.</i>		Μηλοβοσῆς. Θ.	354
<i>Passim.</i>		Μῆτιν. Θ. 471. 885. Α.	28
Κυματολήγη. Θ.	253	Μῆτις. Θ.	358
Κύμην. Ε.	636	Μιμαντα. Α.	186
Κυμοδόκη. Θ.	252	Μίνως. Θ.	947
Κυμοδόη. Θ.	245	Μνημοσύνη. Θ.	54
Κυμοπόλειαν. Θ.	818	Μνημόσυνην. Θ.	135
Κυμώ. Θ.	255	Μνημοσύνης. Θ.	914
Κυπρογενῆ. Θ.	199	Μοίρας. Θ.	217. 903
Κύπρον. Θ.	193	Μόρον. Θ.	210
Κύπρω. Θ.	199	Μορφνοῖο. Θ.	134
Λ.		Μῆσαμ. Θ. 25. 52. 75. 96.	
Λάδωνα. Θ.	344	114. 915. 965. 1020. Α.	206
Λαομέδεια. Θ.	257	Ε.	1. 662
		Μεσάων.	

Ματῶν. Θ. 1. 36. 93. 94. 100.
Μάχησι. Θ. 655
Μόψον. Α. 181
Μυρμιδόνων Α. 380. 454
Μώμον. Θ. 214

N.

Ναυσίθοον. Θ. 1015
Ναυσίνοον. Θ. 1016
Ναυτιλίας. Ε. 618. 642. 649
Νεῖλον. Θ. 338
Νεῖον, Νεῖος. Ε. 463. 464
Νέκταρ. Θ. 639. 641
Νέκταρος. Θ. 795
Νεμειαιόν. Θ. 327
Νεμείης. Θ. 329. 331
Νέμεσιν. Θ. 223
Νέμεσις. Ε. 1000
Νέσσον. Θ. 341
Νημερτής. Θ. 262
Νηρέα. Θ. 233
Νηρήος. Θ. 240. 263. 1002
Νησαίη. Θ. 249
Νησω. Θ. 261
Νίκη. Θ. 384
Νόμον. Θ. 417. Ε. 276
Νόμος. Ε. 388
Νόμος. Θ. 66
Νομόν. Ε. 526
Νομός. Ε. 403
Νότον. Θ. 480
Νότα. Θ. 869
Νότοιο. Ε. 675
Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων.
Θ. 130
Νύμφη. Θ. 305
Νύμφην. Θ. 298
Νύξ cum suis casibus. Passim.

E.

Ξάνθη. Θ. 356
Ξεινοδόκω. Ε. 183
Ξείνος. Ε. 183

Ξένοισι. Ε. 225
Ξείνον. Ε. 227

O.

Όδυσσῆι. Θ. 1015
Όδυσσῆος. Θ. 1016
Όδρύος. Θ. 631
Οἰδιπόδαο. Ε. 163
Οἶζυν. Θ. 214
Όλμειξ. Θ. 6
Όλυμπος cum suis casibus.
Passim.
Όπλέα. Α. 180
Ουρανίδας. Θ. 502
Ουρανίδη. Θ. 486
Ουρανίη. Θ. 78. 350.
Ουρανός cum suis casibus. Pas-
sim.
Ούρεα. Θ. 129. 130. 834
Ούριον. Α. 136
Όφαρότης. Ε. 490

Π.

Παγασαίς. Α. 70
Πάλλαντα. Θ. 376
Πάλλαντι. Θ. 383
Παλλας. Θ. 574. Α. 126. Ε.
76
Πανδιονίς. Ε. 568
Πανδώρη. Ε. 81
Πανελλήνεσσι. Ε. 528
Πανόπη. Θ. 250
Παρθένιον. Θ. 344
Παρηησσοῖο. Θ. 499
Πασιδάη. Θ. 247
Πασιδάη. Θ. 352
Πειθώ. Θ. 349. Ε. 73
Πειρίθοον. Α. 179
Πελίης. Θ. 995
Περσεύς. Θ. 280. Α. 216.
229
Περσεφονείης. Θ. 767. 773
Περσεφόνην. Θ. 912
Υ γ 3 Πέρση.

Πέρση. Ε. 10. Πέρση. 27. 213.	Ῥήσσω. Θ.	340
274. 286. 299. 397. 611.	Ῥοδία. Θ.	351
633. 641	Ῥόδιον. Θ.	341
Περσηίς. Θ.	Ῥοδοδακτυλος. Ε.	610
Πέρσην. Θ.	Ῥοδοπηχυσ. Θ.	247. 251
Πέρσης. Θ.	Σ.	
Πετραίη. Θ. 357. Ε.	Σαγγάριον. Θ.	344
Πευκείδας. Α.	Σαω. Θ.	243
Πεφρηδω. Θ.	Σείριος. Α. 397. Ε. 417. 587.	609
Πήγασος. Θ.	Σείρις. Α.	153
Πηλεΐ. Θ.	Σελήνην. Θ.	13. 371
Πηγειόν. Θ.	Σεμέλη. Θ.	939
Πιερίδες. Α.	Σεμέλην. Θ.	975
Πιερίη. Θ.	Σθεινω. Θ.	276
Πιερίηθεν. Ε.	Σιμύντα. Θ.	342
Πληιάδες. Ε.	Σκαμάνδρον. Θ.	345
Πληιάδος. Ε.	Σπειώ. Θ.	245
Πληιάδων. Ε.	Στρώμονα. Θ.	339
Πληξαύρη. Θ.	Στυγός. Θ.	804
Πλάττον. Θ. 968. Ε.	Στύξ. Θ. 361. 383. 389. 397.	775
Πλατώ. Θ.	Τ.	
Πολυδώρη. Θ.	Τάρταρα. Θ.	119. 840
Πολύδωρον. Θ.	Τάρταρον. Θ. 681. 720. 724.	
Πολύμνια. Θ.	867. Α.	255
Ποντοπόρεια. Θ.	Ταρτάρη. Θ.	735. 806. 821
Ποσειδάων. Ε.	Ταύρεος. Α.	104
Ποσειδάονα. Θ.	Ταφίων. Α.	19
Ποσειδών. Θ.	Τελεσθω. Θ.	358
Πελυνόμη. Θ.	Τερψιχόρη. Θ.	78
Πρόλοχον. Α.	Τηθύν. Θ.	136
Προμηθεά. Θ.	Τηθύος. Θ.	362
Προμηθεύς. Θ. 445. 613. Ε.	Τηθύς. Θ.	337. 368
48. 86	Τηλεβοάων. Α.	19
Προνόη. Θ.	Τίρυνθ'. Θ.	292
Πρυμνώ. Θ.	Τίρυνθος. Α.	181
Πρωτομέδεια. Θ.	Τιταρήσιον. Α.	181
Πρωτώ. Θ.	Τιτῆνες cum suis casibus. Θ.	
Πυθοΐδε. Α.	Passim.	
Πύλα. Α.	Τρηχίνα. Α.	353
Ρ.	Τρηχίνος. Α.	355. 469
Ῥεία. Θ.	Τρίποδ'. Ε.	657
Ῥείη. Θ.	Τρί-	
Ῥεΐαν. Θ.		

Τρίποδι. Ε.	533	Φυτεύειν. Ε.	22.812
Τριπόλω. Θ.	970	Φυτοῖσιν. Ε.	782
Τρίπος. Α.	312	Φωκῆς. Α.	25
Τριτογένεια. Α.	197	Φῶκον. Θ.	1003
Τριτογένειαν. Θ.	894.923		
Τροίην. Ε.	165.652	X.	
Τυρσηνοῖσιν. Θ.	1014	Χάος. Θ.	123.813
Τυφάονα. Θ.	306	Χαλκίδα. Ε.	655
Τυφχόνιον. Α.	32	Χάος. Θ.	116.699
Τυφωά. Θ.	820	Χάριτας. Θ.	906
Τυφωός. Θ.	868	Χάριτες. Θ. 64. Ε.	73
Τύχη. Θ.	360	Χαρίτων. Θ.	945
		Χελιδών. Ε.	568
Τάδες. Ε.	615	Χθονίχ. Θ.	766
Τδρην. Θ.	313	Χθονίχς. Θ.	696
Τπεριόνα Θ.	134	Χθονίω. Ε.	463
Τπεριονίδαο. Θ.	1010	Χίμαιρα. Θ.	323
Τπεριόνος. Θ.	374	Χίμαιραν. Θ.	319
		Χιμαίρης. Θ.	329
		Ψ.	
Φαέθοντα. Θ.	986	Ψαμάθη. Θ.	260.1003
Φαέθων. Θ.	759		
Φάληρον. Α.	180		
Φᾶσιν. Θ.	340	Ω.	
Φῆκ. Θ.	326	Ωγύγιον. Θ.	805
Φίκιον. Α.	33	Ωκεανῖνα. Θ.	364
Φιλήτησι. Ε.	375	Ωκεανίνη. Θ.	389.955
Φιλλυρίδης Θ.	1001	Ωκεανίνην. Θ.	507
Φοίβη. Θ.	404	Ωκεανός cum suis casibus.	
Φοίβην. Θ.	136	Passim.	
Φοῖβον. Θ.	14.933	Ωκυπέτην. Θ.	267
Φοῖβος. Α.	68	Ωκυρόη. Θ.	360
Φοιβχ. Α.	100	Ωρα. Θ. 58. Ε.	75
Φόρκυ. Θ.	270.333	Ωρας. Θ.	900
Φόρκυν. Θ.	237	Ωρίων. Ε.	609
Φόρκυνος. Θ.	336	Ωρίωνος. Ε.	598.615.619

F I N I S.

